

Deuxu Rybe
Tyyriti

New Testament in Karajá (BR:kpj:Karajá)

Deuxu Rybe Tyyriti

New Testament in Karajá (BR:kpj:Karajá)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Karajá

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Karajá [kpj], Brazil

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Karajá

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

55ce0bcd-101e-52a3-984e-847027efe150

Contents

MATEU	1
MARKU	34
LUKA	51
JOAÕ	81
AÕHEBO ROTÏÏNYRE	103
ROMA-Õ	134
1 ORITXI-Õ	148
2 ORITXI-Õ	160
ALATXIA-Õ	169
EFESU-Õ	173
FILIPÍ-Õ	177
ÕLÕSÕ-Õ	180
1 TESALONIA-Õ	183
2 TESALONIA-Õ	186
1 TXIMÕTXI-Õ	188
2 TXIMÕTXI-Õ	192
TXITU-Õ	195
FILEMO-Õ	197
HEBREU-Õ	198
Txiau	208
1 PEDRO	212
2 PEDRO	216
1 JUAÕ	218
2 JOAÕ	222
3 JUAÕ	223
JUDAS	224
APOCALIPSE	226

Mateu Deuxu Rybe Wihikŷ Tŷmyra, Mateu Tyyritidŷŷdu

¹ Kaheka Jesuisi Kristu labiehekŷ rare. Juhuu tahe Abraõ heka Davi labiehekŷ rare. Iribi tahe Davi heka Jesuisi Kristu labiehekŷ rare.

² Ibutumy ilabiebohonimy arelyykre. Juhuu tybynimy arelyykre idi iriõrenimy: Abraõ, Ijai, Ijaõ, ³ Juda, Peresi, (Peresi seriõre tahe Zera inire. Isereny tahe Tamara inire.) Esraõ, ⁴ Araõ, Aminadabe, Nasaõ, Salmaõ, ⁵ Boasi, (Raabe, Boasise rare.) Obede, Rute, Ijese, Kie.

⁶ Davi hãwyy heka Uria hãwyy juhuu raremyhŷ. Iribi Davi-wana roire. Salomaõ iriõre rare. Tii heka Roaboaõ tyby rare. ⁷ Idi Abia reare. ⁸ Idi Asa, Josafa, Joraõ, ⁹ Uzia, Jõtaõ, Aka, Ezekia, ¹⁰ Ezekia, Manase, Amo, ¹¹ Josia, Jekonia, taseriõre-wana.

¹² Babilonia-ribi rohonyreu tahe tiiboho reare, Jekonia riõre wahe: Salatieli (Tii Babilonia-ki reare.) Zorobabe, ¹³ Abiude, Eliaki, Azo, ¹⁴ Sadõki, Aki, Eliude, ¹⁵ Eliaza, Matŷ, Ijaõ, ¹⁶ Ijaõ tahe Jyje tyby rare, Jyje tahe Marie hãbu. Jesuisi tahe Kristu Deuxu deõdŷŷna rare.

¹⁷ Kia labiehekŷ sõwe tahe 14my rare, Abraõ-ribi Davi-õ wahe. Tule labieboho 14my rasõwerenyre Davi-ribi Babilonia hãwã-õ ridyreny ixideewimy aõkõ rõte-õ. Ixyby 14my rasõwerenyre. Iribi tahe Jesuisi reare.

¹⁸ Kawese heka Jesuisi Kristu reare. Juhuu Marie Jyje-wana roikremy rare. Tii ijadõmaule tahe Deuxu Tyytybytyhy ribõtõnyre. ¹⁹ Jyje hãbu õbiti rare. Tai tahe riixãwididŷŷnykemy rõhõtinyre. Kia õmo-õ rarybeõlere tuu. ²⁰ Kiau ŷju tamy rarybere tarasina-ki: —Jyje, Davi riõre riõre. Ahãwyy, Marie, biteõnyõke. Tuu bexihãwyynykre. Iriõre dori Deuxu Tyytybytyhy riõre rare. ²¹ Jesuisimy raninykre. Kiani tahe irybereny rare: tarasadu. Ibutumy iny dori iõaruna-ribi ritakre.

²² Iwese Deuxu rybe ihetxiu rarybere wese tahe tii wiji riwinyre. Kia wese ihetxiu rybe rare:

²³ —Ijadõma rabõtõnykre. Iriõreni heka Emanueli rarekre.

Kiani tahe irybe-ki kia rare:

Deuxu iny-wana ratxireri.

²⁴ Iribi tahe Jyje dexixade tarasina-ribi. Iwese Inynyrŷreny tuu tamy rarybere wesemy heka tii riwinyre. Tii-wana ratxiõre. Tii aõhe risŷnyõre. ²⁵ Uladu reare xiery tii aõhe rira. Tamy niõ riwahinyre, Jesuisi wahe.

2

¹ Belẽ hãwã-ki Jesuisi reare, Judeia bede-ki wahe. Iõlõ Herodi iõlõmy raremyhŷ. Iu reareu, Hãbu Erytyhy mahãdu taina tŷmyramy robirenyre. Tai tahe iõlõ mahãduõ doidenyde biura-ribi Jerusalẽ hãwã-õ. ² Tiiboho rŷŷraxirenyre: —Iule judeu mahãdu iõlõ aõbo kaki reare. Jiarŷboho itainamy rabirenyre tahe nadoidenyde riwowdydynyrenykemy. Kaiboho teerytenyte aõbo titxiõbo ratxireri?

³ Tahe inyõ Herodiko relyyreny. Herodi kia roholareu sõwemy riõtiniyrene. Tule ibutumy Jerusalẽ hãwã mahãdu riõtiniyrenyrene. ⁴ Tahe Herodi ibutumy dinodu mahãdu ributunyre: Xiwena wahidŷŷdu dinodu, bede ywina tyyriti erydu mahãdu tule. Tahe tamyreny rŷŷraxire: —Titxiõbo Kristu reakemy timybo tyyriti-ki rõritidŷŷmy roire? ⁵ Tiiboho tamy rarybere: —Judeia bede-ki, Belẽ hãwã-ki wahe. Kia tahe ihetxiu rybedu riritinyre.

⁶ —Kai Belẽ hãwã mahãdu. Judeia bede hãwãõ. Kai hãwã yja iny rõhõtinyre. Tahe inatyhy aõkõ rare. Kai hãwã nihikŷre. Aribi dori dinoduõ rõhõnykre. Wamahãdu iõlõmy ronykre. Idinodumy rarekre, judeu mahãdu dinodu wahe.

⁷ Tahe Herodi heka biura mahãdu ributunyre ibutumy iny-ribi wasimy. Tamy rŷŷraxire: —Tiutxubo taina rõhõnyre? Tahe rirawyõnyre. ⁸ Tamyreny rarybere: —Kaiboho boibenyke Belẽ hãwã-õ. Idi tahe uladu-ki mahabenykre. Iu wadee manarybebedenykre. Jiarŷ tule tamy arakre ariwowdydynykemy. ⁹ Biura Hãbu Erytyhy mahãdu roholarenyre. Tahe roirenre. Ryki ixityre tainamy robirenyre. Uladu tyrehekŷle ritoosõnyre. ¹⁰ Iu tahe sõwemy reysarenre. ¹¹ Hetõ-õ rehemynyre. Tahe ralorenre. Uladu rare Marie-wana. Tahe tatiowotimy reserenre riwowdydynykemy. Isauerny riraynyre tamy riwahinykemy: womati tŷŷrŷhŷkŷ, hee aderõna, aderõnatyhy wana. ¹² Idi tahe Biura Hãbu Erytyhy mahãdu rarasinre. Deuxu tamy rarybere: —Kaiboho Herodi-õ bõõsebenyõke. Tai tahe rywitzira-di tasubedereny-õ rõõserenyre.

¹³ Biura mahãdu tahe rõirenre rahudi tahe Inynyrŷ ŷju nade Jyje-õ rybemy, irasina-ki tamy rarybere: —Ariõre, ise-wana bidyke Egito bede-õ. Herodi dori uladu rubudŷŷmy ratxireri. Adeẽ tiu ararybekreule kaõ bõdõõseke. ¹⁴ Tai Jyjeboho rummy rahenyrenre Egito bede-õ.

¹⁵ Herodi rubusÿtybymy tahe dòòsedenyde. Tii riwinyre iwese ihetxiu tyyrity rarybere wese, Deuxu rybedu rybe wahe:

—Wariòre Egito bede-ribi nadidyde.

¹⁶ Herodi reburere. Biura Hābu Erytyhy mahādu dori tii riitxenanyre. Tai ibutumy uladu rirubunyre Belē hāwā-ki, tule ijō iòhō hāwā-ki. Ibutumy howÿtòdu rirubunyre inataō beōra ijōdikeki tahe rirubunyōre. Tai Jesuisi rirubunykeny risÿnyre, iwese tii rareu Biura Hābu Erytyhy mahādu tamy rarybere. ¹⁷ Kiamy ta rÿire iwese Deuxu rybedu rarybere wese, Jeremia wahe:

¹⁸ —Rama hāwā-ribi ibru-ò iny roholamyhÿre. Rakeli rare. Tii robumyhyÿre. Ibutumy iriòre ituere. Tai robumyhyÿre. Inyō riteysanyōtyhy iriòre rurureki.

¹⁹ Herodi tahe rurureu, Inynyrÿ ÿju heka Jyje rasina-ki tamy nade. ²⁰ Tamy rarybere: —Bòðsebenyke judeu bede-ò. Uladu ise-wana bidyke. Kia rirubunykeny risÿnymyhÿré tahe, rurure.

²¹ Tahe Jyjeboho ròirenyre judeu bede-ò. ²² Akelau tahe Herodi riòre ronyre iòlòm, tyby deròwmy. Tai kowa-ò Jyje ròirenyōre sÿmy. Rasina-ki rybeō rieryre Kalileia-ò ròirenykeny. Tai tahe ròirenyre kowa-ò. ²³ Nazare hāwā-ki rasÿnyreny. Kia tahe riwinyre iwese Inynyrÿ rybedu ihetxiu rarybere wese: —Nazare ludu tii rarekre.

3

¹ Kiau Judeia bederahy-ki Joaō Sebedÿÿdu heka iny-ò rarybemyhÿre: ² —Deuxu Iòlòna bededÿÿnana iòhòm y ratxireri. Aòaruna-ribi biixāwibenyke, bexirāhike! ³ Joaōmy heka Isaia ihetxiu riritinyre kawese:

Inyō bederahy-ki ryrereri: —Inynyrÿ dee ryòbiti biwinyke. Biwinyke ryō tamy kanakemy.

⁴ Joaō kamelo radetyy ity rare. Iròduty iwereysanare. SeihiKÿle bidi-wana irÿsÿna rare. ⁵ Ibutumy iny tamy ròirenyre irybe-ò roholakemy iòhō hāwā-ribi, Jerusalē, Judeia, Jordaō bero-ribi wahe. ⁶ Tamy òaranamy relyreny rabeledowmy tamy relyreny. Tai tahe Joaō heka bero Jordaō-ki tii riratysebeny. ⁷ Fariseu mahādu, saduseu mahādu doide tamy riratysebenykeny. Kiau Joaō tamyreny rarybere: —Hemylala mahādu! Deuxu aòhòkÿmydÿÿnana-ribi mahenybenyōtyhy. Aòhe inatyhy?

⁸ Juhuu aòwiihikÿ widÿÿna biwinybeny. Tai tahe iny rierykre kaiòboho aòraru-ribi inatyhymy texihuteny. ⁹ Fariseu mahādu, kaiòboho tahòtintenyte: Abraō heka inylabiehekÿreny rare. Rikirāhiōtyhy. Deuxu-ò kia aò aòkō rare. Tamy wikiki mana-ribi Deuxu heka Abraō riòkòreō riwinykre. ¹⁰ Woma tahe òwòru-ribi iòhòm y rÿira. Òwòru bederaty wiwiihikÿ ihoòkeki, kedeseke. Rasòkre. Woma heka Deuxu aòhòkÿmydÿÿnana wese rare. ¹¹ Jiarÿ bedi araratisebedÿÿnyra aòaruna-ribi texirāhiteki. Jesuisi tahe Deuxu Tytybytyhy-di ròratisebedÿÿkre heòty-wana riratysebenykre. Tii waratyre awityhymy ratxireri. Jiarÿ riwaixÿrunymy watxireri iwa ariwykeki. ¹² Tii maixòmo risykre. Maixòmo ributunyre tahyna-ò. Irÿnysi heòty-di riworonykre. Heòty itueòna heka rare.

¹³ Idi tahe Kalileia bede-ribi Jesuisi nade bero Jordaō-ò. Tii Joaō-ò nade riratysebenykeny. ¹⁴ Joaō aòkòm y rarybere: —Jiarÿ tahe aò aòkō rare. Kai biwaratysebenyke. ¹⁵ Jesuisi tahe tamy rarybere: —Deuxu deewina heka kia rare. Rikiwinykre. Tahe Joaō riratisbedÿÿre. ¹⁶ Ròratisebenymy rahudi tahe Jesuisi ròtuòra. Biuwetyy rarayre Jesuisi tahe bòtòenimy robire, itxi dobehede, Deuxu Tytybytyhy wahe. Rybeō biu-ribi narybede: ¹⁷ —Kia heka Wariòre rare. Jiarÿ heka sòwemy tukure. Idi wadeysareri.

4

¹ Idi tahe Deuxu Tytybytyhy heka Jesuisi ridyre bederahy-ò. Tai Satanasi riurihikemy tamy rehemyre. ² Jesuisi heka 40 txumy, 40 rumy heka aò rirÿsÿòhy bede idi rÿire. Sòwemy heka rama risamy tai raremyhÿ. ³ Taile Satanasi tamy nade. Tahe iuriximymy tamy rarybere:

—Kai inatyhy Deuxu Riòre ahāte wana heka mana-di orotxumy biwitxiranymy biwinyke ahinamy.

⁴ Tahe Jesuisi dirawyònyde: Deuxu Ritidÿÿna-ki kiamy roire: —Iny heka orotxudile aòkō irumy rÿirakre. Ibutumy Deuxu rybedile iny irumy rÿirakre. ⁵ Idi Satanasi heka Jesuisi ridyre Jerusalē hāwā-ò. Templo heto ratyre tahe ritidire.

⁶ Tahe tamy rarybere:

—Kai inatyhy Deuxu Riòre ahāte wana heka katyre-ribi ixi-di behukre bede-ò. Buruòtyhy heka besekeki. Deuxu taÿju kiditeònykre aramykeny. Bede-ò aòkō beseke.

Ijō tyyrity rarybere:

—Deuxu araywinykre taÿju-di. Tii ÿju kiditeònykre tebò-di ariiiekemy. Awa ritòmonyōtyhy manatyre-ki.

7 Jesuisi rirawyònyre: —Tyyriti tule rarybere:

—Deuxu uritere biurihiòke.

8 Iribi Diabo heka Jesuisi ridyre hãwãlò-ò. Tamy ibutumy bede iòlòna riteòsinyre. 9 Tahe tamy Satanasi rarybere: —Beseke atiowotimy tahe biwawowydynykeki, adee kia ibutumy iòlòna wiwihikỹ ariwahinykre. 10 —Make Satanasi, Jesuisi rarybere: —Tyyriti rarybere:

—Deuxu-ò sohojile deàlana, wowodyna biwahinykre. Tiile bityhynykre. Deòdu tamy sohojile mabeke.

11 Satanasi tahe Jesuisi-ribi rexitare. Ýju mahãdu rehemynyre iyrubudýýmy.

12 Joaò òludu heka ròtenawo-ki ritidira. Kia Jesuisi roholareu, Kalileia bede-ò ròsere.

13 Nazare-ribi rare Kafanaò hãwã-ki rasýnykremy rare. Tii aho-ki iòhòre, Kalileia aho wahe. Zebulò bede, Natali bede tahe inatxi hãwã ibiòwa rare. 14 Kia tahe Isaia Tyyriti rarybere wese:

15 —Zebulò bede, Natali bede, Jordaò bero kowawe-ribi ijã-ò. Ahohekỹry-ki. Kai judeukòdu mahãdu bede rare, Kalileia wahe.

16 Iny kowasý mahãdu bede luru-ki rasýnymyhýre. Tahe tiiboho loosònahakỹmy robirenyre. Bede lurusý mahãdu-ki tahe Deuxu loosòna ritoosònyre.

17 Iribi tahe Jesuisi ritelenyre Deuxu rybe ritýnykemy. Tii rarybere: —Aòraruna-ribi bexiràhike. Deuxu iòlòna bededýýnana dori iòhòmy ratxireri.

18 Kalileia aho ijãti-ki Jesuisi rariamy ratximyhý. Tahe inatxi waxidu seriòremy robire, Simaò Pedro, tule Andre ijòre. Riã-di utura rimymyhýreny. 19 Jesuisi tamyreny rarybere: —Bodoike wahemy. Iny wadee bimykre. Iwese araerynanykremy bimykre. 20 Aòwesele tahe tariã ririrenyre. Jesuisi-wana roirenyre. 21 Roirenyre tahe inatxi ijò seriòre-ki Jesuisi robire. Txiau ijòni rare. Joaò ijòre. Tiiboho Zebedeu riòre roire. Tiiboho talawo-ki ronnyreny riã riywinyreny. Jesuisi tamyreny rarybere: —Wahemy bòdoike. 22 Tai tahe tybyreny ririrenyre. Jesuisi hemy ròirenyre.

23 Ibutumy Kalileia bedey-ki Jesuisi rariamyhýre. Tii judeu dohodýýna heto-ki rarybemyhýre. Deuxu iòlònany ritýnymymyhýre, Rybe Wihikỹ Týmyra wahe. Sòwemy webinadu mahãdu riteytenyre. 24 Jesuisimy iny relyyre ibutumy hãwã hãwã-ki Siria bede ibutumy. Tai tahe sòwemy webinadu mahãdu didydenyde tamy, iny tytybybina-di, iny iumy imyremyrehékỹ wahe. Jesuisi ibutumy iny riteytenyre. 25 Iny sòwehekỹ riheludunyre, Kalileia bede-ribi, Debòwiò hãwã-ribi, Jerusalé-ribi, Judeia bede-ribi, tule Jordaò bero kowa-ribi.

5

1-2 Jesuisi inumy sòwemy robireu, raòwònyre hãwãlò ratya-ò, Ierydýýna mahãdu tamy doidenyde. Taile rierynadýýnyumy rononymhýre. 3 Deuxuko-ki iny ibinamy rýimyhýre. Kia iny tuu rexierymyhýre, teysatjhy rare. Tii deysana sòwemy tai ratximyhýre, Deuxu iòlòna heka ihòròreny rarekre.

4 Robumy rýirakeki teysamy heka rýirake. Ibedewona wiòhedýýna rybe-di heka tamy kanakre.

5 Kia inytyhy-di widee ratxireri, tii heka teysahyummy ratximyhýre. Ibutumy heka iny ihòròlehekỹle rýirake. Bede bede heka ihòròmy rarekre teysamy rarekre.

6 Inyò-ò òbitinamy lobiximy rurukeki tahe teysamy rarekre. Deuxu tamy òbitina riwahinykre.

7 Inyò ruxetòena-di ratxireri. Deuxu heka tamy ruxetòena-di rarekre.

8 Inyò irayky òbitimy ratxikeki tii heka teysamy rarekre. Tii dori Deuxumy robikre.

9 Inyò ywina-di wiwana rýirake teysamy rarekre. Ywinaò-di rarekré, teysamy rarekre. Tii dori rarinkre: Deuxu riòremy.

10 Inyò aòhòkỹmy dýýnana reuròkeki, tii dori òbitimy rurukeki, tii tulesý teysamy rarekre. Deuxu iòlòna dori ihòròmy rarekre. 11-12 Inyò umyreny relyykeki uritere hekỹle. Ruirybe-di umyreny relyykeki, aòhòkỹmydýýnana adee riwahinykre wana, tai tahe beysakre. Awimy mohòtynykre. Kai dori biu-ò mahenykre. Tai tahe beysakre kai awimy nohòtykre. Uritere nohòti rosarenýòmy. Kia wese tule Deuxu rybemy rybedu aòhòkỹmy rotýýnyre.

13 Kaiboho heka saawesemy atximahãteny, jyyra wesemy wahe bede mahãdu iny-ò, kai dori kiamy bede mahãdu tewiòhenanyte. Auri tahe urihimýò biònonykeki tahe aurihixina heka urihimýòlemy releke. Kaa jyyra urile idi adehu rýikre iny ityre rariakremy. Awìòhedýýna biònonykeki tahe aòma aòkò beleke. 14-15 Kai loosòna wesemy atximahãte kabede mahãdu iny-ò. Hãwãò hãwãlò raty-ki roikeki, tiu heka rexiwòòtyhy itýnyhy roimyhýke. Loosònaò iny ritoosònykeki, tule heka tiu heka hyna rawoò-ki roiòtyhy roosòmy. Aòma roosònanyumyhýre ibutu heto jurajuramy heka ibutu ritxuxanyumyhýre. Aòma tamana-ki rýimyhýreki wahe. 16 Kaiboho tule amahãdureny awiwihikỹmy robikeki tahe Deuxu-ò wowodyna riwahinykre.

¹⁷ Jiarÿ heka anaðe bede ywina tuededÿmy. Anade að Deuxu dee rybedu tuededÿmy aokò heka anade. Anade ibutumy aomÿbo rarybere widÿÿmy. Timÿbo rarybere wese heka ibutumy tuu rotÿÿnymy rarekre. ¹⁸ Inatyhymy adeeremy ararybekre bede ywina tyyritiy-ribi tiu ijò iðotÿhy ijò sohoji ritiwedena yreð reseðnykre. Ibutumy roikre aðhebo rotÿÿnymyhyreð bede konanako-txi. ¹⁹ Inyð tõhòti urihimÿò bede ywina rosakeki rexide-lenymyhyre iny ribedeerynyokemy iny ritohonyomÿhykemy. Hàbu tahe iyjamy Deuxuko-ò rarekre, Deuxuko-txi. Inyð rityhynymyhyre irybe iny rybedeerynymyhyre. Tii tahe Deuxu Iòlòna-ò nihikÿmy rarekre. ²⁰ Kaiboho aoma fariseu mahàdu-ribi awityhymy ixi-di mohòtinyinbenyeki. Tiu heka Deuxu Iòlòna-ò aròterenÿomy. Kaiboho heka awi toite aoma fariseu mahàdu judeu mahàdu wedu ratyre heka awi boibeke. Kia aokòeki tahe malòbenyðtyhy.

²¹ Ihetxiu bede ywina Tyyriti kawesemy rare:

–Kai inyð birubunyeki heka iowynamy iny akanarubunyke. Kia heka bede ywina heka rare.

²² Tahe warybe urihimÿò iwitxira bede ywina-ribi. Kai inyð-ò maraykynyeki. Tai tahe brebunahakÿ-ki tate. Abiowa-ò bininikeki itxÿtemy. Tamy kai marybekeki: –Kai aokì awiðre. Tai tahe akÿnadykre heka aoma ywisidÿÿduko-ò araowynykre. Inyð-ò kai makyaranyneki kai brebuna-ki texiloromÿ tate. Kai inyð deramy mabekeki uriteremy nodu tamy marybekeki, tai brebuna-ki tate. Inyð osÿny aradykre wisidÿÿdu mahàdu-ò. Inyde rathyemy mabeke wana aokò raremy marybekeki, heoty kònana bede-ò make lau brebuna-ki tate. Iohàrure kai heoty bede-ò makemy. ²³ Kaki aoma nieru xiwena wahidÿÿna-ò behemynyeki inyð-wana aøhe widee botÿÿnyeki ohòti rosaølemy ahàte wana. ²⁴ Deuxu heka xiwena tewahinyohymyhyte aoma xiwena bire-ki heka birike. Tahe biijeke aseriðre juhuu. Aoma wana biòbitinyinbenyke widee marybebenyke. Iribi tahe tamy bedehemynyke xiwena wahidÿÿna-ò wahe tadevenymy atximahàte wana hàbuð-ò. ²⁵ Aoma tai tahe iòraru-ki aoludumy relera wana. Tamy behemynyke aoma timÿbo tii-wana widi biywinykemy timÿbo adevè biowynykemy tamy heka bitobiny òrale heka aoma rieryke urenana. Aradyhemy aoma ywisidÿÿna ube-ò, idi ywisidÿÿna mahàdu, idi soldado. Tai tahe bitobinyke bede rierykemy. ²⁶ Inatyhy heka adee ararybekre ròtenawo-ki malòeki. Tiu heka aolòkòmy aoma iowÿ mahumy adi ròhòtinykre. Idi mohòtinyke xiery heka bòhònyke.

²⁷ Juhuu ihetxiu heka kaweselemy Tyyriti-ki rarybere:

–Òtaomÿ!

(Bede ywina tyyriti-ki wahe.) Kawesemy heka jiarÿ rebedeerynywähàre. ²⁸ Òtamy ròhòtinykeki hàwÿy-ò retehekeki òtamy rexinohòtinykeki. Tai heka tii òta òraru riwinymyhyre. Iwese iwitxira hàwÿy-wana roireri yrubule taheka òta òraru riwinymyhyre. ²⁹ Arueð òraruna-txi araatykeki, bitake. Awityhymy biu-ki malòke kawesekile heka awire, Deuxusÿ-ò malòke wahe. Arue wiomÿ tahe awiðmy biu-txi arue yremÿ heoty bede-ò make tahe ibinatyhyre. ³⁰ Tule erað bitake iurelemy era-di make biu-txi. Aumÿ ibutuhukÿlemy heoty bede-ò rakehàrele tahe awiðre. ³¹ Bede ywina heka kawesemy ròhònyre iny-ò juhuu wahe:

–Inyð tahàwÿy ixi-ribi riteonyeki rixàwididÿÿnyra tamy tyyritið riritinymyhyre. ³² Iwitxira rybe-di jiarÿ arukile tahe hàbu tahàwÿy riatorya. Inyð uritere òta òtana òraru-ki ixi-ribi tahàwÿy riteonmyhyre. Tai tahe hàwÿy roimÿhyre hàbu witzira hàbuð-wana. Tai tahe òta òtadumy kia hàwÿy rininire. Adÿÿwe òraru-ò riteonyre tahàwÿy riteonyre uritere ohÿynaøle. Tai tahe tii adÿÿwe òrarunaøle heka riteonyre. Talle heka hàwÿy hàbu witziramy heka roimÿhyre ahàbuð tahàwÿy uritere hyynaøle riteonmyhyre mahàdu hàbu heka. Tii heka tule òtadumy relemÿhyre hàwÿy òta òtaduð heka roireki wahe.

³³ Juhuu heka ihetxiu kia wesemy Deuxu tamyrenÿy kia rarybere:

–Taholatenÿte kiamÿ Deuxu heka uritere ruiðmy atximahàbenyke Deuxu-ò biwinybenykemy marybemy bimÿkeki biwinybenyke.

³⁴ Tahe jiarÿ heka kiamÿ adeeremy ararybekre. Aowidÿÿmy ixi-di nohòtirenÿomy ryberenyomÿ iwidÿÿmy. Ixinohòtidÿÿmy ryberenyomÿ ariwinykre biwawiohenanyke wana biu-ribi wawiohenanykre wana. Uritere heka tuu ryberenyomÿkyre kia wesemy biubrò-ki aokò biu dori Deuxu rynana rare. ³⁵ Kiamÿ uritere rybeomÿ bedebrò-ki aokò að biwinykemy aomÿ mabekemy. Bede dori Deuxu idi ratximÿhyre rare. Deuxu waa elehÿna dori bede rare. Jerusalè hàwàbrò-ki tule aokò, tii dori Iòlòtyhy hàwà rare. ³⁶ Tule arade-di widÿÿmy uritere dori rybeomÿ kai dori awitziranyðtyhy arade iura-ò ilyby-ò urile araykywydynakile tuu ratxike. ³⁷ Aoma araykywydynakile heka tuu riwitziranykemy idi tahòtinymyhyte. Kiamÿ heka tarybemahàte iwidÿÿnamÿ teuremy tarybemyhyte: –Kohe, kiala ariwinykremÿ marybeke ada aokòre, ariwinyðtyhÿmy aøbo. Kiamÿ marybekeki

iratylemy kohe, aõkõre myÿ aõbo. Sõwemy marybekeki tahe aõbina binahakÿle heka rõhõnykre.

³⁸ Ihetxiu bede ywina rõhõnyre.

Inyõ wixira rueõ ribinadÿÿnykeki, iny wixira tule iwesele riwinyke. Kia widÿÿdu rue heka ribinadÿÿnyke. Rue heka wilemy raõwynyre rueõwilemy. Juhu tasÿ ÿjuõlemy raõwynyre. Jiarÿ tahe rebedeerynyre kawesemy.

³⁹ Inyõ aõbinamy adee riwinykeki, aõ aõkõ tamy biwinyke. Inyõ aõsÿny rihetenyekeki, tule iwyo-di beake rehetenykemy. ⁴⁰ Uritere aõludu-õ ixioõwydÿÿõmy. Aõma ijõ aty ritakeki heka tule tamy arahana biwahinyke. Inyõ sohoji urixinamy adee ixidinymy reake wana. Inatximy heka tii-wana beake. ⁴¹ Inyõ ixitoedÿÿmy aõ aribi riwykeki tamy biwahinyke tule inyõ aribi aõ huõtemy riwyke wana. ⁴² Abrõrõ itue-di tamy õkeseõmyke iwõde-ki ihuõtemy biwahinyke.

⁴³ Ihetxiu heka taholatenyte kawesemy:

—Kai heka aõ hãwã ludu mahãdu luummy heka madõnymyhÿke.

Aõludumy aki ratxike wana tukumy atxike teramy atximahãke. ⁴⁴⁻⁴⁶ Tahe iwixiramy ararybekre. Aõludu heka arabedeerynyke. Tukumy mabekemy inyõ aõhõkÿmydÿÿnana rotÿÿnyrerer wana tamy rexitõenyke. Kia wese-ki heka inytyby riõremy mabeke, Deuxu riõremy wahe. Tii dori juu riõlõdÿÿnymyhÿre inybina tyre-ki wahe. Tule iny wiwihikÿ tule-ki aõma biu heka tule riteõnymyhÿre. Aõma iny õbitikõdu mahãdu tule-õ. Tule õbiti mahãdu tule riteõnymyhÿre. Aõma tukumy ahãte sohoji ratximyhÿre sohojile kai itukukeki. Kia heka awi aõkõ rare ibutumy õraru mahãdu heka tule riwinyremyhÿre kia wese. Aõma urile rybedÿÿ azry mahãdu, Aseriõre mahãdu. ⁴⁷ Tulesÿ kia aõma aõkõ rare aõma tule heka judeukõdu mahãdu dori tule riwinyke, tii Deuxu rierykõre. ⁴⁸ Õbitityhymy kaiboho boibeke. Aõma jiarÿ heka arabedeerynyrererer biu-ki inytybyreny ratximyhÿre dori õbitityhy rare.

6

¹ Wahisidÿÿna wiwihikÿ kai hãburu-ki iwahisidÿÿõmy iny-õ. Kai itxerenaõnamy biwahinymyhÿ. Aõkõkeki tii inytybyreny-ribi bitaõtyhy aõwy awahisidÿÿna.

²⁻⁴ Kai biwahinykeu iny adee aõmybo rurumyhÿreõ. Uritere ibutumy iny itxerenamy iwahidÿÿõmyhÿ. Inyõ-õ õbiti mahãdumy riwisÿnymyhÿre mahãdu, kia wesemy heka tii riwinymyhÿre heka. Dohodÿÿmy heto-ki tuu riwinymyhÿre kia wesemy tule ibutumy hãwãhãkÿ ruetyawetyamy tuu riwinyrerimy ihÿre. Inatyhy dori adee rarybereri: —Aõma wahisidÿÿnatyhymy heka adee rarybereri: —Wahisidÿÿnaõ ixidee ritamyhÿre. Aõbo Deuxu wahisidÿÿnaõ heka adee riwahinyõtyhy. Tai heka Deuxu wahisidÿÿnatyhy riwahinyõtyhy tamyreny. Iny-õ aõ biwahinykeki, abiõatyhy-õ belyyõke. Wasilemy tamyreny awiõhedÿÿna biwahinyke. Iny tybyreny dori ibutumy aõna aõna rõtena rieryre aõwahisidÿÿna adee kidiwahinykre.

⁵ Iwese budu mahãdu riwinymyhÿre wese uritere iwidyõõmyke. Kia wesemy aõkõ heka bexitõenyke. Ibuturu-õ rexitõenymyhÿre dohodÿÿna hetowo-ki heka lamamy rexitõenymyhÿre. Hãwã-ki dori rexitõenymyhÿre ibutu itxerenakemy. Inatyhymy heka adee rarybere: —Atarasona ibutumy ritare. ⁶ Inatyhy dori ritare.

—Bexitõenykeu malõke aheto jurawo-õ. Ixi-di biijõtõõnyke. Ierykõnamy boo ratximyhÿreõ heka bexitõenymy myike. Ibutumy heka boo aõbo wasimy iny riwinyriwinymyhÿremy robimyhÿre. Tai-ki tahe bede ywina wihikÿ heka adee kidiwahinykre. ⁷ Tule rexitõenymyhÿreu uritere irehemy idi lamaõmy uritere ixityre ixityremy tamy ixitõedÿÿõmy wiwesewesehyyle. Judeukõdu mahãdu dori kawesemy riwinymyhÿre. Kiamy heka raraykywydynanymyhÿre aõma rexitõenyre ehehekÿkeki heka roholatyhykemy rohõtinyinymyhÿrenyre uritere widÿÿõmy iwese tii riwinymyhÿre wesemy. ⁸ Inytybyreny dori rierymyhÿre aõmybo iny raraykynymyhÿre. Inyboho heka rexitõenymyhÿreu rierymyhÿre aõmybo inyboho rurumyhÿrenyre. Iny sõwemy rarybemyhÿrele aõkõ heka tii roholamyhÿre. Aõmybo iny rurumyhÿrenyre, heka bexitõenybenyke. Kia wese:

⁹ Wahareny, biu-ki atximahãte. Anityhy iny ibutumy rityhinykemy idi rierykemy watzireri.

¹⁰ Aiõlõna heka wymy kanake. Iny adeewile riwinykemy iwese biu-ki relemyhÿre wese.

¹¹ Wadeereny txuõ txuõ rÿsÿna bidiwahinyke.

¹² Waõrarunareny õhõti-ribi bitasadÿÿnyke. Iwese jiarÿ inyõ õraruna wanohõti iribi aritosadÿÿnymyhÿre wese.

¹³ Isiratyhy urihixina-ribi heka biwayrubunye, õraruna-txi reseke lau. Aõna aõna bina-õ bidiwaijebenye. Iõlõna, ruru, loosõna heka ahõrõhy rare. Kie.

¹⁴⁻¹⁵ —Inyõ ariixãwidinykeki iaõbina-ribi. Tule inytybyreny riwaiixãwididÿÿnyke. Deuxu iõraruna-ribi riixãwididÿÿnyke. Beinareheke wana.

¹⁶ Uritere aòsŷny bedètiidŷŷòmy iwese budu mahādu rŷira wesemy. Tai heka byreòmy iny-di txuu rŷimyhŷre widi retehemyhŷre. Wiji òhòtirenŷ reake. Heka raòwynyra inarehena irarenŷ. ¹⁷ Tai narehereheu tainarehenŷteu. Atarina-di ahātemŷ beake aòsŷny bisuhòke. ¹⁸ Inywitzira heka anaeryòtyhy kai tenarehemy atxiteri. Inytybyrenŷ sohojile heka rierymyhŷre. Inyò tuu robiòtyhy. Tii tahe ibutumŷ aòna aònamŷ robimŷ wasimŷ rŷiramŷ. Iribi tahe tii araòwynrenŷye.

¹⁹ Aòna aòna butudŷŷòmy ty, nieru, aòna aòna wiwihikŷ butudŷŷòmy kabede-ki. Txuddèra dori ibutumŷ kabede-ki tuu riroxike aòna aònamŷ. Aòma rararŷŷnyke iaòmydŷŷna ibutumŷ rararŷŷnyke rahuke. Wasidu tamŷ ralòke. Iaòmydŷŷna-ò sòweò wyremŷ rasinyke iaòmydŷŷna-di. ²⁰ Kaki ibutudŷŷlemŷ heka biu-ò bibutumŷ. Tai heka txuddèra aò riròòtyhy tule rararŷŷnyke. ²¹ Titzibo aòmydŷŷnana ratxireri iwesele taheka arayky ratximyhŷre. Biu-ki aòbo ada bede-ki aòbo. Aòma bede-ki araykywydyna ratxireri wana heka kakile taraykywydynante. Biu-ki araykywydyna ratxireri wana heka biu-ki heka arayky aòmydŷŷna butuna raykywydyna ratximyhŷre. ²² Arue heka loosòna wesemy rare. Aumŷ dee itŷnykeki heka aumŷ ibutumŷ loosòna-di tŷximi rareke. ²³ Aumŷ ibinakeki tahe bede loro-ki matxike. Aumŷ bede lorohokŷ-ki ratxikeki ibinatyhymŷ matxike aòma butunale-di iny ròhòtynŷkeki heka tiu Deuxu iny riwiòhenŷtyhy. Deòdumŷ heka releòtyhy. ²⁴ Inatŷ wedu-ki dori inyò rityynŷtyhy. Tule heka tii roholamŷhŷre ijò-ribi tahe tòhòti rosamŷhŷre. Inyò Deuxu deòdumŷ releòtyhy tii aòna aòna butunadile ròhòtinŷmyhŷreki. ²⁵ Tai heka tuu rarybereri adeerenŷ. Uritere nohòtiyreòmy arŷsŷnamŷ tule atymŷ, idi matykynŷkemy. Aumŷ dori rŷsŷna ratyre aònityhymŷ ratximyhŷre. Tule aumŷ tyky ratyre aònimŷ ratximyhŷre. ²⁶ Nawii-di inihe betehenyke. Tiiboho heka aòòworumŷ aòkò ròbòromŷhŷrenŷre. Aramŷre heka aòma tarŷsŷna wydymŷ bederahymŷ tarŷsŷna riyrubunŷòhymŷhŷre heto nihikŷ-ò. Deuxu biu-ki ratximyhŷrè heka nawii riyrubunŷmyhŷre irŷsŷna tamŷ riwahinŷmyhŷre. Kaiboho tahe iratyretyhy toite, Deuxu-ki wahe. ²⁷ Sòwetyhymŷ maraykywydynanykeki aòbohe, arumŷ aòbo arirarehemy mariake. Aòkòre. ²⁸ Uritere nohòtiyreòmyke atymŷ. Betehemyhŷ inihe noijasa-di. Aòma tiiboho heka raaòmsŷdŷŷòhŷkymŷhŷre. Tai tyky wihikŷ-di rexitynyke. Tyy ixidee riwinyòtyhy. Ihāre tahe Deuxu rityynŷwihikŷre heka tyy wihikŷ tamŷ riwahinŷreri. ²⁹ Salomaò heka itykynihikŷra. Ihāre tahe ityky heka awityhy aòkò rare. Noijasa heka iratyre ityky wityhyre. ³⁰ Deuxu heka noijasa ritykynŷmyhŷre aòma noijasa heka wijilemy idi ihŷre. Biurasòmy tahe ixāwilemy reamŷhŷre, risòra. Tii heka tyky adee kidiwahinykre. Nohòtiyreòmy tahe. Tii dori adee kidiwahinykre tykŷò. Aityhna dori ibutetyhyre heka. ³¹ Tahe raykyòmy nohòtiòmy titziriboho arŷsŷna bidiwinykré, atyky amona. ³² Tyhdŷdŷdukòdu mahādu heka kiaòle heka ritòhòtidŷŷnyhŷre. Inytybyrenŷ heka rierymyhŷre aòmybo tarumahāte. Ibutumŷ heka araerymyhŷre aòmybo taruterimahāte. ³³ Tii Deuxu aòma dŷŷnana sohojidle. Manaykynŷkeki heka tii ibutumŷ adee riwahinykre. ³⁴ Uritere nohòtiyreòmy aòbo biurasò kia aòmydŷŷnana-ò. Rŷire dori sòwemy wiji biaòmsŷdŷŷnanykremŷ biwinykré. Iwitziramŷ bidiwinykre iwitzira aòmydŷŷnana-ò.

7

¹ Iny witzira witzira-di ywisidŷŷòkeki. Aywisidŷŷna wesemy heka Deuxu ruxetòena-di ywisidŷŷmy araywinykre. ² Iny teywinmahāte wesemy heka Deuxu araywinykre. ³ Kai heka òwòru nihikŷereò arue-ki ijòdikèki, aòherekibo bederarasi sòmo-di inywitzira rue-ribi bitakemy atxiteri. ⁴ Tai heka kai bobìòtyhy itarasa-ki wahe. Arue-ki dori òwòruere ijòdireki heka bobìòtyhy. Òwòru ere dori aòaruna sòwemy rŷire wesemy heka atximahāte. ⁵ Kai texibònyteri. Aòaruna-ribi juhuu bexiòbitinykre. Idi tahe aseriòre òraruna-ki biwiòhenanykre. Aòarunŷ-di rierymy idi òbitimŷ betehkeke iòraruna-ribi iixitarasadŷŷmy biwiòhenanykre.

⁶ Inyò heka utura rati mana wiwihikŷ-di rehuòtyhy aòma ixŷni herina-txi. Ixŷni dori ityre rariake tahe riònonŷke adee heka kanakemy wahe. Iwese tule heka ijòròsa-ò biwahinydŷŷòmyke. Rybewiwihikŷ hābu òrarudutyhy-ò iwahisidŷŷòmyke.

⁷⁻⁹ Rexitòenykeki tahe bitake kia. Biekeki tahe tai mahake. Bihetenŷkeki heka iny adee riraynyke ijòtòbòna. Inyò heka Tyby-ò rŷsŷnaòmy rexitòenykeki, mana heka tyby tamŷ riwahinyòtyhy. ¹⁰ Uturaòmy rexitòenykeki tahe hemylala binahakŷ tamŷ tiu riwahinyòtyhy. ¹¹ Kai aòna aòna wiwihikŷ biwahinyke heka teerymyhŷte auladu-ò wahe, hābu òrarudu hārele wahe. Aòbo heka tule Deuxu inytybyrenŷ inydeerenŷ riwahinyke aòna aònaò wihikŷò. Rexitòenykeki tahe tamŷ ariwahinyke. Inytybyrenŷ heka tamŷ riwahinyke. Iwese iny witzira teyrubunmahāte wesele heka iny araywinymŷ ixi-di tahòtinŷmahāte wese. ¹² Tule kai aòwiwi inyò ixidee aòhebo rotŷŷnŷmyhŷkemy taruteri, kiaweselemŷ tamŷ botŷŷnŷmahāke. Kia heka Moisesi bedè ywina tyriti-ki roire. Kiale Deuxumŷ rybedu mahādu ribedeerenŷre.

¹³ Biu bede wiwihikŷ kia ryŷijòhŷtŷdile malokre. Heòty ijò bederyijò heka nihikŷ rare. Iny kia ryhykŷ irumy rakre heka isirare iny ibute kowa ralore. ¹⁴ Irumy nonona ijò tahe ihŷtŷre. Ryy heka ihŷtŷre heka ibutere iny ryhŷtŷ-di ròtedu timy bede erydŷŷkòdu-ò.

¹⁵ Bexiijebenyke kia mahàdu lau Deuxu rybe rybedu mahàdu tyhymy aòkò lau wahe. Budoeni wese ratximyhŷre inythy wesemy. Tawo-ki tahe inatyhy rare ahola debore wesemy heka ratximyhŷre. ¹⁶ Teeryte wesemy ibederaty-ò betehekeki. Hede-ò heka uvamy figomy tule tiu iratyòna. Iaòmydŷŷna-ò bierybenyke tibo roiré. ¹⁷⁻¹⁸ Tii heka bierybenyke aòhebo rotŷŷnyre wana teerytenyete. Tii heka riitxenanyòthy kia aòma matyty matynimy heka tiu biitxenanyòthy. Tule betehekeki, bierybenyke aòwesele heka òwòruò bierybenyke. Aòma bederatyò birŷŷykeki tiu heka bederaty wihikŷò arŷŷòna òwòru ratyy-ò, bederatybinahakŷ tule rierykre. ¹⁹ Òwòruò bederaty wihikŷmy raratynyòkeki heka hemy raòròròke rokoke. ²⁰⁻²¹ Kia weselemy heka iny teerytenyete. Aòhebo iny rotŷŷnyke wahe. Tai tahe terytenyete heka, tetehtenyterikile wahe. Òbiti mahàdu wesemy rarybemyhŷre. Tahe òbitimy aòkòre ihŷre. Sòwemy heka iny tawedumy riwaninire. Ihàrele tahe biu-ò ralòòthy. Deuxu tyhydŷŷdule tahe ralokre. Ywisidŷŷnatxu heka kawesemy wadee rarybekre. ²² Sòwemy iny wahe: –Wanyrŷ, Wanyrŷ, jiarŷ hewa iny iwitxira sòwemy aijyy rarybemy rare wahe. Tule heka tytybybina reteònymy rarewàhà. Tule deytana wiwihikŷ heka ani-di rewinyumyhŷre. ²³ Tai tahe jiarŷ tamy ararybekre heka: –Kòrehe, kaiboho aò wamahàdumy aòkò atximahàte. Umy reerykòre. Waribi bexitake. Aòaruna dori sòwere.

²⁴ Kawesemy heka iny bede eryna ratximyhŷre. Warybe-ò roholamyhŷreu heka aòwesele riywinymy rityhynymyhŷre. Kia hàbu hetowidŷŷdu wesemy heka rare. Iheto heka manatyre-ki riwinyre. Tii heka ibedeery sòwemy ihŷre. ²⁵ Biu heka beòra heka rari-amyhŷre. Iu tahe biu rejuxunymyhŷre, yhy rebonyre. Tahe tiu reseòthy manatyre-ki dori riwinyre. ²⁶ Warybe ijohonadu tahe iwitxiramy ihŷre. Hàbu itxŷte tahe warybe-ribi aòwesele tòhòtirenny rosamy reamyhŷre. Kaiboho aòbedeeryhykŷ aòkòre roire. Tii heka iwese hàbu ŷnarakile heto riwinumyhŷ wese rare. ²⁷ Biu risebenykeu, beòra rareareu, yhy rebonyre tahe iheto reseke, ibutumy iòre, rahura.

²⁸⁻²⁹ Ibutumy heka Jesuisi rybe erysydŷŷna-ò bede riòtiinyre. Tii heka hàbu erysydŷŷdu wesemy tii ribedeeryumyhŷre. Aò judeu wedu wesemy aòkò ribedeerynyre.

8

¹ Tiu hãwàlò-ribi dobehedu, sòwemy heka iny ihemy doidemyde webinadu, tybina heka tamy nade. ² Wowydyna rybe-di heka tamy rarybere: –Adee wikeki heka kai biwateytenyke. Jesuisi dirawyònyde: ³ –Wadee awire, arateytenyke. Tahe tamy tebò ritytere tamy reerimy. Itybinana riteytenyre. ⁴ Tahe Jesuisi tamy rarybere: –Boholakre, iny-ò uritere rybeòmy.

Kai tahe makre xiwena wahidŷŷdu-ò xiwenaò biwahinykre. Idi tahe Moisesi bede ywina raryberewesemy xiwenaò biwahinykre. Kai tahe iny rierykemy heka yteny ratximyhŷre.

⁵ Jesuisi Kafanaò hãwà-ò rehemynyre heka hàbu soldado weduò tamy rehemynyre. Tii tahe Jesuisi-ò rexitòenyre: ⁶ –Wadeòdu biteytenyke raterenymy ratxireri waheto-ki. Sòwemy aòhòkòmy rotŷŷnyreri. Ibinatyhymy roireri rexisiranyumy raratykòhykylemy. ⁷ Tai tahe Jesuisi tamy rarybere: –Rakakre, tai ariteyteynyre. ⁸ Idi soldado wedu rariwyònyre: –Aòkòre, Kai hàbu wiwihikŷ tate. Jiarŷ tahe hàbu aò aòkòmy jiarŷ watxiwàhàre. Waheto-ò manalòòthy. Karibile marybekre tamy taile taile tahe wadeòdu reytekre. ⁹ Jiarŷ dori reyryre. Jiarŷ heka tule hàbu weduòmy watxiwàhàre. Soldado heka sòwemy riwatyhynymyhŷre. Iny sohoji-ò aòma rakremy rarybemyhŷre heka, ramumyhŷre. Tule ijò dee rarybemyhŷre: –Manake, tai tahe namyhŷde. Ijò dee rarybemyhŷre wana: –Kai biwinyke, idi riwinumyhŷre. ¹⁰⁻¹¹ Tai tahe Jesuisi ribedeòtiidŷŷnyre irybe-ki wahe. Tahe rarybere erydŷŷna mahàdu-ò: –Judeu mahàduy-ki tai rahaòre ijò-ki kahàbu wesemy inatyhynana sòwereki. Sòwemy heka judeukòdu mahàdu ritynykre kia weselemy. Ijò txu aò wiji aòkò heka riroxirenyke: Abraò, Ijai, Ijaò-wana biu-ki heka riroxirenyke bede ludu iny mahàdu-wana. ¹² Judeu mahàduò ròirenyòkre tamy. Tule kaibohoò tahe aòhetykrebo. Ijò mahàdu dori bede lorohokŷ-txi resekre. Taiki tahe irynamy rurykre aòkòmydŷŷna-ò. ¹³ Taita Jesuisi soldado dinodu-ò rarybere: –Makre, timybo wiji tahòtinymy tetyhynyete wesemy heka rarekre. Iurele teòdu reytere.

¹⁴ Iribi tahe Jesuisi Pedro heto-ò ralòre. Iriòre lahi heka aòma rubuna nihikŷ roimyhŷ. ¹⁵ Tahe Jesuisi rimyre tebò-di tamy rerire. Idi tahe irubuna iribi ròhònyre. Tai tahe tii ronyre. Ronymy tahe rŷŷna riwinumyhŷ tamyreny. ¹⁶ Txiorotyhymy inyò didyde aòma tytybybina nihikŷ-di ratximyhŷò. Iu Jesuisi sohoji rybeòmy rarybereu tahe aòwesele iribi

ròhònyre. Kia webinadu didyde, tule reytere. ¹⁷ Iwese ihetxiu Isaia ryberiti rarybere wesemy heka tule riwinyre:

Jesuisi riwinyre. Kiamy wahe. Wabinanareny waribireny riwyre. Inatyhyre.

¹⁸ Iny sòwemy ributunyreu. Tai tahe taerydýýna mahādu-ò tii rarybere: –Rokoirenyhe kanawe-ribi ijā-ò. ¹⁹ Tai judeu mahādu, bede ywina bederydýýduò tamy rarybere: –Awana arake titxibo makre heka ahekile anakre. ²⁰ Tahe Jesuisi dirawyònyde tamy heka rarybereri: –Ijòrò heka ihāloo dire, ibýtý dire, nawii býty isý dire. Tahe jiarý, Deuxu Riòre Hābutyhyhyký wahe, wahetoòre, waherinaòre. ²¹ Ka ijò iheludu mahāduò tamy rarybere: –Wanyrý, waha heka rurura. Tai heka juhūu arituunykre. ²² Tamy rarybere: –Manake, wijile biwaheludunye. Rubuòmy rýira, rubu mahādu heka rituunykeny idi ratxireri.

²³ Jesuisi hāworo-ki ronyre tahe reurore. Ieryredýýna mahādu riheludunyenye kia lawokile. ²⁴ Ahobetya-ki tahe yhy debore nihiký tamyreny rehemynye. Tahe òbò nihikýmy resemýhyre. Uritereribile yhyhyký bee riòbònyra hāwò rilýmynye iòhòtyhyre. Jesuisi tahe ròròmy roimýhý iu. ²⁵ Tai tahe ierydýýna mahādu heka riixxadýýnyre. Tamy raryberenyre: –Biwayrubunye, Wanyrý. Aòkòeki, rukururenkyre. ²⁶ Jesuisi tamyreny rarybere: –Aòherekibo kaiboho taberutenyteri? Aityhyna sòwe aòkò atxitenyteri. Jesuisi tahe rýimy reare. Yhy debure-ò, òbò-ò rarybere: –Biyryke, bede binahaký. Tahe aòwesele ibutumy riyrira. ²⁷ Ierydýýna mahādu urile ribedeòtiinyre. Tiiboho raryberenyre: –Aòhābubo tii ihýre. Òbò, tahe yhy-wana tamy roholare. Iwese tii rarybere wese rityhynye. Irybemynale riwinyre.

²⁸ Kalileia aho ijò weribi ijana-ò ritehemynye. Kowa bede heka Kadara inire. Tule hābu inatxi heka tyytybybina-di tai rasýnyrenye wabedewo-ki. Kiary-ki tahe ibutumy iny ruberure. Iribi tahe ròhònymy reare. ²⁹ Aòwesele heka ryrmy roirenye Jesuisi-ò rarybekremy: –Aòwe wadireny tate, Deuxu Riòre? Kai aòbina binahakýmy wahòròdýýòmykre. ³⁰ Tahe kowa-ki ixýni juramy riroximy rýimýhý. ³¹ Tyytybybina tahe Jesuisi-ò rexitòenyre: –Biwatòenybenykeki, ixýni jurawomy aralorenkyemy biwateònyke. ³² Tahe Jesuisi rarybere: –Bòibenye hābuwo-ribi. Tahe ròirenye ixýniwo-ò. Ixýni jura tahe ibutumy rejuxunye ijòtira-ribi. Berawo-txi tahe rabòròre. ³³ Ixýni-di itxeredu mahādu tahe hāwā-ò roirenye ijyymy. ³⁴ Kia hāwā ludu mahādu tahe roirenye Jesuisi-ò itxeremy. Tai tahe tamy rarybere ibede-ribi ròhònykemy.

9

¹ Riberenyrene aòma hāwò nihikýro-ò reuròrenykeny kanawe-ribi ijā-ò. Tai tahe Jesuisi tahāwā-ò rehemynye. ² Tai tahe didydenye weryrybòò byre-di idi betyky-di ramyrenyreny roimýhýre. Tahe hābu mahādu inatyhyna Jesuisi rieryreu heka hābu dee rarybere: –Waexi, beysake, aòaruna dori reixāwididýýnyre. ³ Tai tahe ritidýýna bederydýýdu mahādu retehereri. Ixideele heka rarybemahā: –Kia heka ibinamy Deuxumy rarybereri. ⁴ Iyky Jesuisi rieryre tahe tamyreny rarybere: –Kai aòbo ibinamy waki tahateri arayky-ki. ⁵ Tímybo heka kaiboho tahòtínyteri. Aòma iòraruna ariixāwidinyke aòbo ada iumy aritetyenye aòbo? Aòbohe isiratyhyre wadee tahòtínyte wahe. ⁶ Deuxu-ribi waruru dire. Kabede-ki heka òraruna ariixāwididýýnyke jiarý heka Deuxu Riòre Hābu tyhyhyký rareki wahe. Tamy rarybekre: –Myike, abyre bimýkre ta mariakre asý-ò. ⁷ Tai tahe hābu aòwesele rýimy reare. Tahe taheto-ò rare. ⁸ Tahe bede inysòwetyhy heka ribedeòtiidýýnyre. Deuxu heka wowydyna riwahinyre. Tii iny-ò ruru riwahinyreki wahe.

⁹ Jesuisi iribi rariamy rare. Tai tahe tii Mateu-wana heka witxi reare ryki: –Jiarý heka nieru butudýýna heto-ki ranymahā. Jiarý rebutunymahā aòma inyòwydýýna heka rebutunymýhýre. Iu Jesuisi wadee rarybere: –Manake waerydýýnaòmy heka beleke. Tai tahe jiarý tii-wana heka rare aòwesele heka ihemy rare.

¹⁰ Tai jiarý retobinyre kanakemy waheto-ò. Waheto-ki riroxikemy taerydýýna mahādu-wana. Tai tahe sòwemy heka iny waery mahādu dòidenye, òrarudu nihiký mahādu wahe. ¹¹ Tule heka fariseu mahāduò tai ratximýhý. Tahe Jesuisi erydýýna mahāduò kiaò-ò heka rarybere: –Aòherekibo Jesuisi òrarudu nihiký mahādu-wana rioxireri? ¹²⁻¹³ Tai Jesuisi roholarehe tamy rarybere: –Aòma òhotibedu heka, webinadu mahādulemy aònityhymy rarumahāre. Òhotibedu-ò kanakemy. Binadu mahādu-ò tahe tiu ararariòwyòtyhy aòma òbiti widýýdu mahāduòle heka anade. Warurumy rurumýhýle mahādu ariwiòhenanykemy anade. Aò awihikýmy ixi-di ròhòtínyreri aòkò wahe. Deuxu Ryberiti-ki tahe kaweselemy roire:

Ixiwe heka wadee awiòre aruxetòena wadee awire.

Kaiboho bierybenyke aòbo katyyriti rare.

¹⁴ Tahe Jesuisi-ò rarybere Joaò eryna mahādu: –Aòherekibo Joaò Sebedeýýdu kia erydýýna mahādu renarehemýhýre rexitòenykre. Fariseu mahādu erydýýna heka tule heka

renarehemyhÿre. Ihârele taheka aõherekibo abedeerydÿÿna mahâdu heka tiu iwesemy riwinymyhÿre. Aõherekibo ka. ¹⁵Taita Jesuisi dirawyõnyde: —Inu inyinhâwyymy roimyhÿreu heka iny reysamyhÿre. Aõma kia weryrybò hâwyy kialliina heka teysamy ratxirerimy ihÿre. Tiu rirubunyõhymyhÿre teti-ò. Tahe aõutxumy tahe weryrybò hâwyymy heridu heka inyõ ritakremy ratximyhÿre. Iu tahe renarehekre heka. ¹⁶Uritere inyõ deratyby ritòbõnyõtyhy tytyÿmyra-di. Inyõ itòbõna tÿmyra-di ritòbõnyeki, raykake heka iura ranihikÿke. Aõma iwesele rare aõma wÿi tÿmyra iròduty tÿmyrahakÿle ritidikreu. Aõma itÿmyra-ò heka iròduty itÿmyrahakÿle raykake. ¹⁷Aõhe tiu wÿi tÿmyra iròduty tyby-ò rihynyõtyhy. Inyõ kia wesemy riwinykeki taheka raykake heka rejuxunykre irube. Ihyna heka rabinake. Wÿi wihikÿ taheka aõma iròduty tÿmyra hynawo-ki ka awimy rÿike.

¹⁸Iu dohodÿÿdu hetoõ bede erydÿÿduõ heka Jesuisi-ò nade tariõre rurureki wahe. Tai ta Jesuisimy reâlâre tamy heka rarybere: —Aõma wariõre rarurura wahirari wahe. Kai waheto-ò manake wariõre ruru-ribi biixixanykremy. ¹⁹Tahe Jesuisi taerydÿÿna mahâdu-wana roirenyre tiu wana wahe. ²⁰⁻²¹Tahe hâwyy røhõtinyre heka: —Jikarÿ heka ityky reroti-kò karirikrekule karekytekre.

Tii dori ihâlubu rihyõhy raremyhÿre waõ inatxi reurò beõramy. Iõhõmy iribi reare. Ireroti werysanakile rimymy resere. ²²Taita Jesuisi ròõsemy reare. Tuu robire tamy rÿraxire: —Lerÿ, awi heka rare. Aityhyna heka arateyteny. Inatyhymy teyteta. Tai tahe hâwyy aõwesele reytemy reare. ²³Idi tahe aõwesele rehemynymy reare. Judeu wiuna bedeerydÿÿdu heto-ò rehemyny. Tai heka hâwyy sõwemy robumy rÿimyhÿ rubura-ki rawiunymy rÿimyhÿ. ²⁴Tai tahe Jesuisi tamyreny rarybereri: —Bõibenyke hewahe. Hirarihakÿ heka ruruõhyky roireri. Urile heka rørõmy roireri. Tahe iny rutzueny. ²⁵Tai iny sõwemy røhõnyre iribi. Tahe Jesuisi ralõre titxibo hirarihakÿ roireriò. Debò-ki rimyre tahe riteyteny. Rexixare ixby. ²⁶Ibutu bede bedemyhe inina-ò roholare. Kia deytana riwinyraò.

²⁷Tahe hâbu ruetà inatxi Jesuisi riheludunyre heka. Kia hetoy-ribi wahe. Tamy heka raryberenyre: —Kai heka iòlò Davi riokore tate. Tai tahe ruxetõena-di biwawotõenyke. ²⁸Idi tahe Jesuisi taheto-ò ralõre tai rasÿnymy ratximyhÿ. Iny mahâdu ihewomy rare tahe ralõre. Tamy rarybere: —Inatyhymy aõbo tetyhynyteny, ixby arãitxeredÿÿnykeò. Tiiboho raryberenyre: —Kohe Wanyrÿ, retyhynyre. ²⁹Jesuisi rarybere: —Ainytyhynadireki arue tabita. Aõwesele robirenyre. ³⁰⁻³¹Jesuisi heka rarybere tarurumy tamyreny uritere ijyõmykremy. Tai tahe aõma ròirenyre ibutuko relyyreny.

³²Idita tako-ò rexidorunymy reareki tasÿ kia hâbuõ-txi reare tyytybybina-di ratximyhÿ. ³³Tahe Jesuisi-ò didydenyde hâbu irybeõna heka tyytybybina õraru-ki wahe. Jesuisi tuu òlòdÿÿnyre iribi. Iule tahe hâbu aõwesele heka rarybere iroo-ki. Kia iny ibutumy ribedeõtiidÿÿnyre. Timy heka rarybeõhyre iko-ki juhoo raremyhÿ. Tuu rabiõhe iwesedÿÿnadumy. ³⁴Idi tahe fariseu mahâdu rarybere: —Tyytybybina-di ratximyhÿre. Tai heka tyytybybinahakÿ reteõnymyhÿre iny-ribi. Ihârele heka Satanasi-di ihÿre. Tyytybybinatyhy wedu heka ratximyhÿre.

³⁵⁻³⁶Idi tahe ibutumy hãwã hãwã-di Jesuisi rariamy rare ròbedeerydÿÿmy. Judeu mahâdu dohodÿÿna heto-ki relyymyhÿre, Rybewihikÿmy. Tai Iòlõna kia ritÿnymymy tuu relyymy. Ibutumy iny bina bina heka riteyteny. Iny nade ihewo-ribi. Sõwemy heka iny aõna aõna bina binahakÿ riwinymyhÿre idi rÿimyhÿ. Titxibo rakre heka rieryõhykymyhÿre ta aõna aõna õraru-ki idinoduõreki wahe. Tai tahe Jesuisi riwotõenymyhÿre ibutumy tiiboho dori budoeni wese ratximyhÿre, itxeredu ihoõreki. ³⁷Tai tahe taerydÿÿnana mahâdu-ò Jesuisi rarybereri: —Iny heka maixõmo sõwehekÿ rÿira wese heka iny ratximyhÿre. Aõma ibutelemy heka arixidu rÿira. ³⁸Bexitõenyke Deuxu-ò. Tii heka bederomy maixõmo rÿira wedu rare. Bexitõenyke tamy aõbo maixõmo arixidu-ò kiditeõnykemy. Irybe-di heka raaõmysÿdÿÿkre ibedero-ki. Ibutu bedero-ki heka idi raaõmysÿdÿÿkre.

10

¹Ributunyre Jesuisi aõma tawa-ò inatxi reurò kia bede erydÿÿna mahâdu. Tamy heka ruru riwahinyre. Aõma tyytybybina riteõnykemy. Tule tamy riwahinyre ibutu binana deytana heka riwahinyre tamy.

²Kia heka tadeodÿÿmahãdurenynimy ararybekre. Juhoo heka Simaõ Pedro. Juhoo heka Simaõ inire, ihewomy tahe Pedromy naninide. Andre ijõ. Tii heka Pedro seriõre rare. Txiau, Joaõ-wana heka Zebedeu riõre rare: ³Filipi tasÿ ijõ rare. Idi tahe Bartolomeu ijõre. Tome ijõre. Mateu ijõre, jiarÿ wahe. Jiarÿ nieru tarasaduõ rare, imposto tarasado wahe. Ijõ Txiau tasÿ Afeu riõre rare. Tadeu ijõre. ⁴Simaõ ijõre. Tii Kana bede luduõ rare. Judasi Isariõ ijõre. Tii heka Jesuisi tyhedÿÿdu rare.

⁵Jesuisi taerydÿÿna mahâdu waõinatxi reruõmy riteõnyre. Tamyreny rarybere: —Judeukõdu mahâdu-ò aõkõkre reteõnyre. Aõma Samaria mahâdu hãwã heka ralõhÿmyhÿre.

⁶ Kaiboho heka bõibenyke judeu mahãdu-ò sohojile. Tiiboho Israeli riokore mahãduò ihÿre. Aõma budoeni reõsamyhÿre mahadu wesemy tiiboho ratximyhÿrenyke. ⁷ Aõma tamy marybebenyke: —Deuxu Iõlõna biu-ki heka aõwesele kedehemynykemy ihÿre. ⁸ Webinadu mahãdu heka biteytenyke. Aõma iny rubu-wana witxi beakeki, biixixadÿÿnyke rubu-ribi. Tykybina yjy jyhyhÿ-ribi iny biteytenyke. Tytybybina inywo-ribi biteõnyke. Iwese aõ tetate wese iõwykõ heka ijõ-ò biwahynmahãke, iõwykõ wahe. ⁹ Uritere nieru wydÿõmy, womati tÿrÿrÿhÿkÿ nieru aõkõ, prata womati nieru aõkõ, cobre womati nieru aõkõ wahe. ¹⁰ Aõma anieru hyna nihikÿ wydÿõmy, awa ijõ wydÿõmy, ijõ dera wydÿõmy. Aõma õwõru arirana wiõhedÿÿna wydÿõmy. Aõmysÿdÿÿdu taõwy riwykre. Kia õbitire. ¹¹ Hetoõ malõke. Kia heka ararubunyke. Adeeriwahinykre ibutomy aõmybo rarumyhÿke. Iu hãwãõ-ò malokreu, hãbu ityhydÿÿdu mahãduò biijekre. Taihy bonykrehy tahe iwitxira hãwã-ò iribihyummy makre. ¹² Iu hetoõ-ò malõkeu Deuxu ywina tamy marybekre, Deuxu deysanamy wahe. ¹³ Kai awimy ityhydÿÿdu hetomy rÿike wana, biwahinyke aãlãna tamyreny. Kai õbitimy aõkõ atxiteri wana tahe uritere tamy Deuxu deysanamy tamy wahidÿÿõmy. ¹⁴ Aõma tii arybe-ò roholaõkeki, kai hãwã-ribi bexitake taheto-ribi wahe. Tahe iribi bõhõnykeu tahe awabrybyxi biubÿtÿnyky bõhõnyke. Tii tahe tamyreny rioimyhÿre. Aõma tamyreny ibinatyhykre. ¹⁵ Inatyhymy heka adeerarybekre. Sodoma hãwã mahãdu, Komora hãwã mahãdu inatyhymy heka ibinare tamyreny tahe isiraõkre aõhõkÿmy dÿÿnana wahe. Aõma kia hãwã arybe-ò raholara heka kia ratyre heka tamy isiraõkre. Kia hãwã tahe aõnityhymy aõhõkÿmy rotÿÿnyke. Ywisidÿÿna txu heka rÿyekreu wahe.

¹⁶ Iwese budoeni ijõrõ aholay-ki rÿikre wese heka kaiboho boibekre. Hemylala erydÿÿna wesemy heka maraykynyke. Idi tahe sõwemy aõma ywina-di maraykynybenyke bõtõwesena-di. ¹⁷⁻¹⁸ Uritere inatyhy heka aramykre ararõtenyke dohodÿÿna hetowo-ò adi ralokre. Waõraru-ki heka bede dinodu mahãdu heka araywisidÿÿnyknakre. Judeukõdu mahãduko Rybewihikÿ Tÿmyra rarybekre. Tiiboho arahãtenyke. ¹⁹ Aõ heka belyyke ikoreny ibutomy roholakemy. Aramykeu heka uritere nohõtiõmyke aõmybo marybekremy ywisidÿÿna-ki wahe. Bede heka ariwahinykre rybe ibededÿÿnanau. Rybeõmyke, urile rybeõmyke. ²⁰ Kai ixiwanale aõkõ marybeke. Aõma Deuxu Tytybytyhy arãwiõhenanymyhÿrenyke. ²¹ Inyõ heka taseriõre rityhenyke. Tybyõ tule tariõre rityhenyke. Aõma iriõre tasÿ tyby-ò icy reakre idi rirubunyke. ²² Ihyy ibyrymy heka aluu aõkõkre waõraru-ki. Ibutomy iny deramy rarehyyke waõraru-ki: Inyõ tule õbitimy rarekreki, ikonanatxu-u, Deuxu Iõlõna-ò ralokre. ²³ Tahe anatakre. Aõma hãwãhãkÿõ-ki atxikeki mahenyke ijõ hãwã-ò. Ihewoludu ikonana hãwã hãwãhãkÿ-ribi behemynyke-ribi tahe adõõsekre. Judeu hãwãhãkÿõ-ò behemynykrekõule tahe adõõsekre, jiarÿ Hãbutyhyhykÿ wahe.

²⁴⁻²⁵ Aõma bedeerydÿÿdu mahãdu tahe aõma ierydÿÿna mahãdu ratyre rare. Tule iwedu deõdu ratyre heka ihÿre. Iwesereny tahe boibebenyke. Tahe awedu tate. Inyõ tahe riwarinimyhÿre Satanasi, Belisibu wahe raremy. Tahe iwesele heka iny aranimikre waweselemy, ibinatyhyre wahe. ²⁶⁻²⁸ Jiarÿ adeerary wiji relyyreri. Biurasõmy heka tuu bedelyyke ibutu ijohonanamy adeereny relyyreri. Wasimy wijirumy adeereny relyyre. Biurasõmy tahe ibutu ijohonanamy tuu belyybenyke. Uritere ilau brebuõmy. Aõbo wasimy rÿire heka ibutomy ratÿnyke. Uritere ilau brebuõmyke. Adeelekre rirubunykre atytyby ta rirubunyõtyhy. Iruruõre dori atytyby rirubunyké. Deuxule tahe bityhynyke. Tii dorihe iruru-di heka rare. Tii bede luru-txi heka atytyby bede luru heõty-txi heka adi rehuke. Bityhynyke idile maraykynyke. Hãbu lau brebuõmy hãbu aõbina bina riwinimyhÿre lau brebuõmy. ²⁹ Nawiiõ iny riwimyhÿre womati nieru iya-di, iõwy riõre iny heka riwimyhÿre. Ibutomy heka Deuxu nawii rieryre sohoji sohojimy. Tiu heka Deuxu rieryõhymyhÿre nawii sõmo rurumyhÿreu heka tiu rieryrykõmy idi reteheõtyhy. Kiawese aõbo tahõtinhãhãte. Aõkõre, inatyhymy idi retehemyhÿre. Ijõ rurumyhÿreu heka tuu robimyhÿre. Aõma Deuxu heka anaerymyhÿre nawii sõmo ratyre heka aumy rierymyhÿ. ³⁰ Ara erymy heka aõma arati-ki tiwesebo radeti rÿimyhÿre heka rierymyhÿre. ³¹ Breburenymyke, kaiboho dori nawii ratyre Deuxu-ò toite. ³²⁻³³ Kai marybeke: —Jiarÿ retyhynyre dori tahe umy arelyyke. Jiarÿ heka umy ararybeke inynyrÿ dee biu-ki wahe. Iny sõwehekÿy-ki riwatxiõnykeki tule aratxiõnyke jiarÿ Wahako-ò. Jiarÿ heka suõ anade.

³⁴ Aõ ywina wydÿõmy aõkõre heka anade. Jiarÿ heka ywina aõkõre diwyde. Bedejeijedÿÿmy anade iribi wadee wou rÿikremy. Hãbu heka tybe õludumy rarekre.

³⁵ Tule hãwy tãdi õludumy arisynyke. Tule iriokorese tariõrelahi õludumy arisynyke. Aõma inyõ õludu heka tasÿ mahãdu õludumy rarekre.

³⁶ Boluu adireny boreny heka boibekre. Kia luummy heka boibekre. Tai tahe iratyremy boibekre aõkõkeki tahe waluuõkeki tahe wahõrõ mahãdumy aõkõ boibeke.

³⁷⁻³⁹ Kaweselemy boibeõkeki. Tai tahe kai wahõrõ mahãdumy aõkõhe mabekre. Aõma biyrurubunutyhykeki tahe kai ihãrele aõkre. Aõma kai waõraru-ki aõhõkÿmy botÿÿnykeki

wadee waaðmýsýdýý òraru-ki inyò anarubunykeki aòhe adee rutýýnykeki. Tai tahe aumy ròhònykre inyò tasý-ò aradykeki iwese tii tasý-ò riwadyra wesele heka aradykre.

⁴⁰ Tii riwadyra wana Deuxu heka ridymhýre riwateònyreki wahe. ⁴¹ Deuxu rybeduò bidybenykeki. Tii Deuxu-ò aràwahinykre. Deuxu adee uriòno kadiwahinykre. Adeereny kidiwahinykre. Wahisidýýna ritakre wese heka tule kai bitakre. Adeereny ararybekre. Deuxu hòrò mahàdu heka bimymahàbenyke. Aheto-ò bidybenyke hàbuwi ihýreny. Tiiboho dori wese uriòno ritarenykre wesele kaiboho bitabenyke. ⁴² Kai uladu-ò bemonað biwahinykeki bedi imonamy. Tai tahe kanakre inatyhymy adee aò kidiwahinykre. Kai waòraru-ki ityhydýýdu-ò hee biwahinykeki, inatyhymy heka aòwy adee kanakre.

11

¹ Jesuisi heka rexihure aòma taerydýýna mahàdu waòinatxi bedeerydýýna-ribi. Kia bede ywina tamyreny riwahinyre. Rexihureu tahe rare ròhònyre iribi hàwà-di. Aòma rybe ritýnydýýmy rakremy hàwà hàwà-ò.

² Idi tahe ròtenywokile heka iu Joaò roimyhý. Aòbo Jesuisi tahe iu aòna aòna wiwihiký ritxiennyhýreu heka Joaò tamy roholare. Ròtenywo-ki roimyhý-ribi. Idi tahe Joaò taerydýýna mahàdu riteònyre Jesuisi-ò dýýraximy: ³ —Kohe, anaraòdenyde tate. Aòma Deuxu deòdýýna wahe kanakre aòbo ihewo-ribi. Ariraòrenykre aòbo urihimyo. ⁴ Tai Jesuisi rirawònyre: —Aòma bòðsebenyke ixbyle Joaò-ò. Belybenykre ikò aòna aòna wiwihiký rewyny arureny-ki tule tabite wamyreny. ⁵ Aòma iruetàhàký heka. Reruedýýnymy rare wahe. Itiere tasý retinywàhàre dinoduhuký itty reytemyhýre. Aòma ijò Rybewihiký Týmyra roholaòhyymhýre tasý tule reijohonadýýnyre. Aòma rubu tule rubu-ribi reixixadýýnyre. Rybewihiký Týmyramy heka retýnydýýnyre ibutu iny-ò wahe, iny aòkò mahàdu-ò wahe. Tule Joaò-ò marybebenyke kaweselemy wahe. ⁶ Maratyhybenykeki, beysabenyke.

⁷ Iribi ròhònyreu tahe Jesuisi heka rarybere Joaò bededýýnanamy. Aòmybo wahe Joaò-di ròhòtynyreny aòmy tuu bedi nohòtynyreny tamy itxereny bederahy ròirenyreki wahe. Otxirarade wese yhy-ki tahòtynyteri. ⁸⁻⁹ Ada aòma hàbu urimynodutyhymy aòbo idi ròhòtynyreny. Aòma butòre wesemy idi ròhòtynyreny. Ada iwitxiramy aòbo idi tahòtynyteny hàbu tywihikýdiremy idi rahòtynyteny. Iòlò taheto wihiký-ki ratximyhýre. Aòkòre, kia iny heka aò Deuxu rybeduòmybo tahòtynyteny. Inatyhy tii kia rare. ¹⁰ Iratyre heka tii rare. Aòma dori Tyyriti-ki rarybemyhýre:

—Tii heka wako-ki kadehemynykre ratximyhýre, wamy relyykemy, wary riywinymyhýre.

¹¹⁻¹⁴ Inatyhy heka rare. Tii heka ibutu hàbu ratyre ratximyhýre. Ihàrele tahe heka Deuxu Iòlòna-ki heka ijò iny iratyre ratximyhýre. Hàbu binahaký heka Deuxu Iòlòna-ò raàòbinanymyhýre. Joaò rexidelenyry rybe itýnydýýmy rexidelenyreuhyule heka ritelemy ralore. Tule wiji nalòmhyhýde sòwemy. Iu Joaò rehemynykòle heka tuu rarybemyhýre ibutu Deuxu rybedu mahàdu heka tuu rarybemy raremyhý. Tule Moisesi bede ywina kia rarybere. Tii Eliasi wesele ihýre. Tetyhynyteny aòbo. Iwese Deuxu rarybereri wesemy heka tii nade. ¹⁵ Inyò ierysmy rurukeyi, roholake wiji. Aòmybo ararybekre kainymy tiwe-sebo rýimyhýre. ¹⁶ Tiiboho heka iwese weryry uladu risinymyhýre wesemy ihýreny. Kiamy heka tiinamahàdu-ò rarybemyhýre: ¹⁷ —Jiarýboho heka aòma wiunawihiký-di rawinymyhýreny. Idi tahe teysatenyòhyymhàhàteny. Tahe wiuna bederarysna-di heka rawinymyhýreny. Ta bedewoòhyymhàhàtenyteri. ¹⁸ Joaò Sebedýýdu heka riroxiòre. Vîimy riòore. Inywesereny tai tarybetenyte: —Tii raitxýtemy ihýre. Tyytybybina-di ihýre. ¹⁹ —Jiarý Deuxu Riòre heka rehemynyre Hàbutyhyky wahe. Jiarý reroximyhýre. Reòmyhýre tahe kiaboho heka waluu aòkò heka toite. Urile heka wamy tarybemyhýteny wabyre nihikýremy wabemomohòkýre. Aòma òrarudu kia liinatyhy heka jiarý rare. Aò ikòkòlemy heka taraykynymyhýteny ihàrele taheka òbitilemy ixi-di tanohòtimyhýteny.

²⁰ Jesuisi heka sòwemy aòwiwihikýmy riwinymy raremy. Ihàrele heka imahàdu rityhynyòhyymyhýre heka. Kia Jesuisi heka rarybere kia hàwà mahàdumy. ²¹⁻²² Orasi hàwà aò heka adee binatyhymy kanakre amahàdu-ò wahe. Besaida hàwà mahàdu, kaiboho aòna aòna wiwihikýmy tabitenyte ahàwàreny-ki. Tiu heka ixi-txi òhòtirenny reaòhykymyhýre. Jiarý aòma Tiro hàwà-ki Sidò hàwà-ki aòna aòna wiwihiký ariwinnyre wana inihe heka ixi-txi tòhòtirenny reare iniheka saumy tyky rexityrenny tule brybsi ixitryrenny heka rexihumy. Sidò hàwà Tiro hàwà heka urihimyo adeereny isirakre. ²³⁻²⁴ Kafanaò hàwà mahàdu! Kaiboho heka tule ixitxirenny òhòtirenny reaòhykyre. Aòma kaiboho heka awireny ixidirenny tahoòtinmahàteny, awityhyremy. Kaiboho heka òhòtenamy bekoabenykre bedebina heòtyhyký-ò dori besebenykre. Sòwemy dori aòwiwihikýmy kaiboho tabiteny. Deysana wiwihiký-di wahe. Tiu heka ixi-txi òhòtirenny reaòhykymy aòrarurenny-txi. Aò wiwihiký Sodoma hàwà-ki rewyny wana wahe. Tiu heka rabinaòhyre inihe heka

wiji-ò. Aòkò botÿÿbenykre aõma Sodoma hãwã ratyire heka aõhòkÿmy botÿÿnybenykre, Deuxu ywisidÿÿnatxu.

²⁵ Tahe Jesuisi rexitòenyre Deuxu-ò: —Waha, biu bede-wana iwedu atximahâte. Kai uladu-ò aõna aõna tetÿnynyte. Tewomahâte heka kia ibedeeryhykÿ lau heka tewomahâte. Kai ixi-di bedeeeryhykÿmy rõhòtìnymyhÿre lau wahe. ²⁶ Tii heka adeewinare. ²⁷ Ibutumy heka Waha wadee riwahinyre tii heka riwaeryre. Jiarÿ tule tii reeryre. Aõma ixidee wikeki inydee ariteòsinyke. Timybo Waha rare. ²⁸ Elehydÿÿmy buruke aõbo? Manake wadee. Jiarÿ heka araelehinykre. ²⁹ Walòtityreherina ixidee bitidibenyke. Tai tahe wawana maaòmysÿdÿÿbenyke. Arabederynykre heka ywina-di. Aritidìòtyhy heka aõ utxiehekÿ tãrereny. Elehyna adereny ariwahinykre awo araykyreny-ò. ³⁰ Aaòmysÿdÿÿna adeereny rewahinymyhÿre isiraòre heka. Iutxiemy aòkò rare.

12

¹ Sabado txuu, judeu elehnatxu Jesuisi rariamy ròirenre maixòmoni oworu-ki. Tahe rekoarenre aõma maixòmoni oworuro-di heka irenyre. Kia heka tahe Jesuisi taerydÿÿna mahãdu heka riarimyhÿre aõma riyrenykremy rama rahuraki. ² Iu-ki tahe fariseu mahãduò rethehemy ratximyhÿre. Tiibohe tahe rarybere kia Jesuisi-ò rarybere: —Kia hewa brebuna rare aõma sabadotxu riwinymyhÿre: —Aõherekibo aerydÿÿna mahãdu iu riwinyrereri. ³ Tahe Jesuisi tamy rÿÿraxire aõma ijyymy ikoreny relyyre iwese Davi riwinyre wesemy heka riwinyrereri ramy rahureu. ⁴ Davi riki heka ralòre Deuxu dohodÿÿna hetowo-ò heka ralore. Tai tahe rirÿsÿmyhÿ kia aõma xiwena-ki heka riymy. Kia orotxu heka aõma xiwena-ò hidÿÿna mahãduòle rÿimy. Tahe ihãrele heka riyrenre heka. Taijoi mahãdu-ò riwahinyre. ⁵ Kia wesemy aõma tariakòte bede ywina tyyriti-ki wahe. Aõma xiwena wahidÿÿdu heka rityynyòhyymyhÿre. Aõma sabadotxu kia wahisidÿÿna. Xiwena bede ywina wahe. Iu dohodÿÿna hetowo-ki ratximyhÿu. Tii heka sabadotxu bede ywina rityhynyòhyymyhÿre. Tahe heka aõbina bina riwinyrenyòhyymyhÿre. Kia tahe heka tule heka bede ywina tyyriti heka ritidÿÿna roire. Idi tariatenyòte. ⁶ Inatyhymy heka adee ararybekre. Inyò kaki ratxikeki jiarÿ heka kaki heka inyò ratximyhÿre aõma dohodÿÿnahakÿ heto-ki wahe. Dohodÿÿdu mahãdu ratyre heka watximahãre jiarÿ wahe. ⁷ Kiamy heka ritidÿÿna rÿimyhÿre. Jiarÿ heka xiwena luure ihãre tahe sòwemy heka iratyre ruxetòena luure. Jiarÿ aõma xiwena luure ihãre tahe iratyre heka aõma ruxetòena luure sÿ. Kaibohe terytenyte wana. Aõma heka ibinamy tarybehyynehÿte inyò teòsamy ratxikeò. Aõma aõ riwinyrenyòhyymy. Kiamy wahe. ⁸ Jiarÿ dori Deuxu Riòre Hàbu watximyhÿre. Jiarÿ tule aõma sabadotxu wedu wãhare.

⁹ Tai tahe Jesuisi nade heka icyby aõma tohodÿÿnareny heto-ò. Ralòre heka sabadotxu. ¹⁰ Hàbuò ratximyhÿre debò binare. Debò rayjayja ihÿmyhÿre. Tahe fariseu mahãdu heka Jesuisi-di mynamy ratximyhÿre. Aõ rybebinamy rarybeke oraru-ki rimykemy. Tai tahe rÿÿraxire Jesuisi-ò: —Timyrebohe brebuna aõbo sabadotxu deydÿÿy ada aòkòre aõbo. ¹¹ Tai ta Jesuisi rirariwònyre: —Kaweselemy ròkòhòtìnyrenyke. Kai heka aõmy abudoeni sohojilere. Sabadotxu heka reseke hãlooro-txi aribi. Timybo mohòtìnyke aõma bitake hãlooro-ribi. Inatyhyre aõbo. Sabadotxu hãrele bitake. Kohe, inatyhyra. ¹² Hàbu heka budoeni ratyre heka iòwy rare. Aõma sabadotxu aõwaxinyre heka reyteke. ¹³ Tai hàbu-ò rarybere Jesuisi: —Ehò biditytke. Debò ritytyra ta wiwesele debò relere awimy. ¹⁴ Fariseu mahãdu heka wii ributunyre, iribi ròhòrenyreu wahe. Widee raryberenyre: —Aõma timybo rikisÿnyrenyke rikimiyrenyke rikirubunynyrenyke.

¹⁵ Tahe Jesuisi rierymyhÿ kiamy rarybermyhÿreny heka roholamyhÿ. Tahe Jesuisi rierymy heka. Iribi irehemy ratximyhÿreny hãrele, rierymy heka. Iribi tahe rexitare heka hãwã-ribi wahe. Idi heka ihemy heka rare riheludunyre. Sòwemy heka webinadu ihemy rare. Ibutumy riteytenyre. ¹⁶ Teyteydÿÿna mahãdu-ò rarybere: —Uritere itÿnydÿÿòmykremy tuu ijyòmykremy inyko-ò. ¹⁷ Ihexiu Isaia tyyriti-ki heka kaweselemy rÿimyhÿre. Tii heka Deuxu rybeduò rare.

¹⁸ —Kaheka Wadeòdu rare. Tuure heka jiarÿ, tii heka retare. Rehixinyre. Tii heka deysana wadee riwahinymyhÿre Tatyytybytyhy tamy ariwahinykre. Ywisidÿÿna txuu heka ibutuko-ò relyykre.

¹⁹ Tii heka rryòtyhy rebureòtyhy heka inyò-wana widee. Tiu heka inyò roholaòtyhy irybe dee. Ryki heka inyò irybe-ò roholaòtyhy.

²⁰ Aõma bòtòreò irybòhòmy roikeki. Tii raòròtyhy. Txuheòtyjurà loosòna urihimyoòkeki heka tiu ruriòtyhy eteti-di. Tii ritakre iaòbinana, inatyhynaò binana wahe.

²¹ Ibutumy heka iraròsòna iribi ritakre.

²² Hàbu rybeò ruetaò heka iny didydenyde Jesuisi-ò wahe ralòmyhÿreki wahe. Tii tyytybybina iwo-ò ralòmyhÿreki wahe. Jesuisi tyytybybina riteònyre. Tai irue heka awimy relere rarybere. ²³ Ibutu iny sòwe heka heka ribedeòtiidÿÿnyre. Widee tahe raryberenyre: —Ka heka Davi riore riòre ósana rare, Deuxu deòdÿÿna wahe. ²⁴ Tahe fariseu mahãdu-ò

roholare. Tahe rarybere Jesusimy: —Tii inatyhmy tytybybina riteònymyhÿre inywo-ribi. Aõma tytybybina wedu ruru-di heka riteònymyhÿre. Belisibu ruru-di wahe. ²⁵ Jesusi heka rieryre iraykyreny. Tai tahe tamy rarybere: —Ijyymy heka tamy rarybere. Iòlõna mahãdu wiribi ibutumy rexihitxinykeki tahe rexihukre ibutumy wiribireny. Tahe hãwã mahãdu taijoiy-ribi rexihitxinykeki, awi aõkõ rare tai wahe. ²⁶ Wiribi rexihitxinyke wana. Tule awi aõkõ rare tai wahe. Aõma Satanasi rexideònykeki tahe tayreny-ribi rexitake. ²⁷ Belisibu ruru-di tytybybina ariteònyke wana aõdibohe aheludu mahãdu riteònykemy ratximyhÿre. Tiiboho heka aywisidÿÿdurenymy ratximyhÿre. ²⁸ Jiarÿ Tytybytyhy ruru-di ariteònykeki heka kaiboho arurunareny Deuxu-ribi nade. Iòlõna adeeremy rehemynereri. ²⁹ Inyõ heka hãbu rurutere hetowo-txi ralòòtyhy wasimy wahe. Tai rawasinymy ratximyhÿkeki tahe urile juhoo hãbu ritaataake. Idi tahe iheto-ribi aõdibo rawasinnye. ³⁰ Inyõ wabiòwamy aõkõ ihÿre wana heka, waòludu rare. Inyõ wawana ibutumy ratxiòmyhÿre wana tahe raybatãmehÿre. ³¹ Inatyhmy jiarÿ adee anarybekre. Ibutu òraruna kanaixãwididÿÿke. Hãbu aõtxile aõbina bina rarybemyhÿre. Sohojile taruxãwidÿÿòtyhy. Aõtxile inyõ aõbina binamy Deuxu Tytybytyhy rarybekeki. Tii aõraru rataòtyhy. Kia heka òraruna tũehyymy rarekemy ihÿre. ³² Hãbutyhyhÿkÿ heka Deuxu riòremy aõbina binamy iny rarybekeki, wamy wahe, tii tahe ixãwidina ðire. Deuxu Tytybytyhyhÿmy rarybekeki, tii tahe iixãwidinyòhyre. Tiehÿy kia òraruna-di rareke. ³³ Jesusi rawesenanyre iny òwòru wese rare. Òwòru awimy rÿike wana, tai heka iratywihikÿò-ki iny rahake. Ruru rasunymyhÿre raruburerimy ihÿre. Kia tasÿ iratywimy aõkõ rÿike ibinamy. Aõma òwòru iny rierymyhÿre aõbo iribi iraty dejunumyhÿde òraru-ki iny rierymyhÿre, awire. ³⁴⁻³⁵ Kaiboho heka hemylala mahãdu wesemy atximyhÿtenyete. Kaiboho heka abinatyhmy ahãtenyete. Timybo heka kaiboho aõwihikÿmy marybebenyke. Arayky aõbina bina hakÿlemy tõhõtinteri wana. Tai taheka ary tuu rõhònyke ary tuu rarybeke. Aõma hãbu wihikÿò ratxiremyhÿre wana aõnana wiwihikÿle tarayky-ki riyubunumyhÿre. Tii heka rarybemyhÿre. Hãbu bina tahe tarayky-ribi ibinalemmy rarybemyhÿre. ³⁶ Ibutumy aõmybo iny rarybemyhÿre heka ywisidÿÿna txu tuu rarybemyhÿre rierymy timykibo tuu rarybere wahe. ³⁷ Òrarukibo rarybere: —Arybe òraru-ki heka ywisidÿÿna-ki atxiteri. Bitakemy aõbo ada aõkõre aõbo.

³⁸ Bedeerydÿÿdu mahãdumy heka fariseu mahãduò tamy rarybereri: —Erydÿÿdu, wadeeremy biteòsinnye aõwihikÿò. ³⁹ Jesusi dirawyònyde: —Iny kamahãdu heka ibinatyhy rare aõ awiwihikÿ rexitònymyhÿre. Abina binale wahe. Aõ wihikÿle hobiòtyhy. Tahe sohoji aõwihikÿòmy heka mohòtinyke. Jonasi widÿÿna wahe. ⁴⁰ Jonasi Deuxu rybeduò widÿÿna wahe. Tii inataò txu inataò rummy uturahakÿ wona-ki ihÿmyhÿwesemy. Iwese Deuxu Riòre Hãbutyhyhÿkÿ bede-ki rarekremyhÿ wesemy inataò txummy inataò rummy. ⁴¹ Ninive hãwã mahãdu heka roholarenytxi tõhõtireny reare. Iu Jonasi rybe ritÿnydÿÿre wahe. Tahe inyõ kaiboho tamy taholatenyete. Sòwemy heka iny Jonasi ratyremy ihÿre. Ihÿrele kaiboho ixitxireny ðhõtireny reaðre. Ninive tamahãdu tahe ibinany adeeremy rarybekre. Ywisidÿÿnatxu wahe. ⁴² Iòlò Hãwyyò heka ibòò irehe-ribi nade. Aõma Salomaò bede erydÿÿna-ò roholakemy. Kaiboho heka iny-ò taholatenyete. Salomaò ratyhe heka sòwe inihikÿ ihÿre. Ihãrele ta ixitxi nohõtireny reaðre. Ywisidÿÿnatxu heka Iòlò hãwyy ibinanamy kÿnarybekre umyreny wahe. Ywisidÿÿnatxu. ⁴³ Aõma tytybybina hãbu-ribi rõhònykre tahe elehydÿÿna riijekre. Aõma bedebinanana tõteehÿkÿ tahe tuu reakre. Ihÿre tahe tai rahaòhyyke elehanya-ki wahe. ⁴⁴ Tai tahe ixidee rybekre: —Aròðsekre kÿhe. Iribi ranywÿhÿreò anakre. Tai tahe kia hãbu-ki rahara. Tyrahakÿmy iwo-ki iruxeramy. ⁴⁵ Tai tahe ijò-txi reare. Debò inatxi reurò tytybybina-txi iratyre tyhy wahe ibinare. Tai tahe ridyke tahãbu-ki rasÿnyrenyemmy. Kia hãbu heka iwese juhu raremyhÿre ratyre ibinamy ratximyhÿre. Kaiboho heka kia tytybybina wese atximyhÿtenyete.

⁴⁶ Jesusi tahe ijò-ò rarybere ijò ijoi-ò, tai tahe ise rehemyneri, iseriòreboho-wana. Sòwemy iny mahãdu-ò heka rarybere. ⁴⁷ Inyõ tamy rarybere: —Inyõ heka arãijereri adi ahelÿÿna. Kie heka rehemynereri adee rarybekemy adi ratxireri. ⁴⁸ Jesusi dirawyònyde: —Mota heka nadireri, mota heka waseriòrereri? ⁴⁹ Tai tahe tebòhe riteòsriteòsinnye taerydÿÿna mahãduò-ò. Ka heka nadi rare. Ka heka waseriòre. Ka ijò heka waseriòre. ⁵⁰ Wahadeewi riwinumyhÿreki tahe, tii heka nadi rare. Waseriòre rare. Waha dori biu-ki ratximyhÿre.

13

¹ Itxu taheka Jesusi rare heto-ribi Kalileia aho ijã-ò. Tahe tai ronyre. Tahe rexiterenyre Jesusi iny ribedeernymy. ² Tai ibututyhmy heka iny wirotyre. Tai tahe Jesusi rexitareny urihimÿò hãworo-ò ronumy rexitaranyre. Iny sòwehekÿ mahãdu tahe aho ijãkile heka roholamy rÿimyhÿre. ³ Tii heka relymyhÿre aõma ijyyò relyyre: —Aõna aõna wese ijyy rawesenanyre. Hãbu alòbòromy rara. Tii heka alòbòrona dehuu rare. ⁴ Ijò heka

idi rehumyhyū heka ijō ryro-txi resere. Nawii heka rirōmyhyre riore heka. ⁵⁻⁶ Ijō tahe rejuxunyre aōma manarutysu-txi. Tii tahe raumynyre aōwesele. Iraruxiōlemy heka rymyhy suu ibutureki. Idi bedetōtee rimoeđyhyre. Idi tahe rurure. ⁷ Ōwōrudyhy resere edey-txi. Idi ta ruhunyre edewanale. Idi tahe ede riōdesedymyhyre. Tai heka raratynyōlemyhyre. ⁸ Ijō tahe resere suwitxirawihiky-txi. Tai tahe sōwemy raratynyre. Sohoji ōwōruty-ribi tahe 30my raratynyre iraty wahe. Ijō 60my raratynyre iribi. Ijō ta 100my raratynyre. ⁹ Tahe Jesuisi heka rarybere: —Kia bohohatymy bonyke. Ōhōtirenidykeki bohohabenyke.

¹⁰ Tai tahe ierydyhy mahādu Jesuisi ritymyhyre: —Aōherekibo kai ijyy-di bierynanykemy atxiteri, rawesenanyreri wahe. ¹¹ Tai tahe dirawyōnyde: —Kaiboho aōmybo Deuxu reernanyre kaiboho bierybenyke. Ijō mahādu tiu ijyy rieryōtyhy. Kaiboho dori Deuxu Ōlōna teerytenyke. ¹² Hābuō iaōdikeki ijō heka iratyre tami ariwahinyke. Tai tahe sōwemy tami rauhenyke. Tahe hābu ihoōkeki ibutelemy ijōdikeki heka kiale iribi ibutumy aritakre. ¹³ Retehe my ihāre tahe robiōhyymyhyre tahe ririōhyymyhyre. Tai heka ijyy-di reernany watzireri. ¹⁴ Iwese Isaia tyryti-ki roire wese heka tiiboho ihymyhyre: —Roholamyhyre, roholamyhyre ihāre tahe rieryōhyymyhyre. Retehe my ihāre tahe tiu robiōhyymyhyre.

¹⁵ —Irayky tererenykeki wahe rieryōre heka. Ōhōtirenidy heka ritōbōnymyhyre ta ijohonana-ribi. Tarue ribrenymyhyre robike lau. Tahe wadee rōōseōtyhy. Aōkōre heka ariteytenykeki idi watzimymyhyre. Tibo heka terareny aōkōre.

¹⁶ Jesuisi ijō relymyhyre tamynyre: —Kaiboho heka ewsamy atxitenyteri. Kaiboho heka bobibenyke tahe bierybenyke. Aōmybo kaiboho tabitenyteri heka, taholatenyteri wahe.

¹⁷ Ihetxi mahādu, hymy mahādu wahe, tuu lobiximy riwisymyhyre. Aōma aōwobo kaiboho taholamyhyrenyde heka roholakemy riwisymyhyre tahe roholāōhyymyhyre.

¹⁸ Tahe bohohale heka adee aritynyke aōbo ijyy rare. ¹⁹ Ōwōruty ryro-txi resemymyhyre heka iny ijoireny wesemy ihymy. Ijohona tuuwesemy wahe. Tibo roholamyreny ihymy tahe rieryōhyymyreny. Aōma Satanasi heka nade tai tahe warybe heka iribireny ritamymyhyre. ²⁰ Ijō manarutysu-txi resemymyhyre mahādu tahe ijō ijohonadu wesemy heka roire. Tiiboho heka deysana-di roholamyhyreny. ²¹⁻²² Tai tahe urihimyōle rityhynymyhyreny aōhōkymy dymy mahādu kanakeu tahe aōwesele riatyke ririmy reake. Kia edey-txi resera tasymy aōma ijō ijohonadu mahādu wesemy heka rare. Tiiboho heka aōma 1000 nierule aōnityhymy idi rōhōtinymyhyreny nierudile. Tai tahe rexibedewonymyhyreny. Tiu heka Deuxu aōmydymy mahādu riwisymyhyre, Deuxu Rybe riwiōhenanyreny. ²³ Kia suwitxira wihiky-txi resera wana tahe iwitxira ijohonadu mahādu wesemy heka rare. Tiiboho heka roholamyhyreny rityhynymyhyre sōwemy Deuxu dee roholamyhyreny heka. Ijō 100my wesemy raratynyre. Ijō 60my raratynyre ijō 30my raratynyre. Iny sohoji sohojiō heka Deuxu-ō aō riwinyrerimy ihymy.

²⁴ Idi tahe iwitxira ijymy relymy ryre Jesuisi tamynyre: —Deuxu Iōlōna heka kia wesemy ihymy. Oworudu heka aōma alōbōrōna wihikyō ritōbrōnymyhyre taoworuro-ō. ²⁵⁻²⁸ Tahe iōluduō rummy heka tami nade. Tahe iu ibutumy iny rōrōmyhyre, asibinaty-di tami rehure. Tai tahe alōbōrōna asibina-wana ruhunyre kia aōma ede wana wimy urilemy. Taiki tahe kia aōma oworudu kia aōmysymyhyre mahādu. Tuu heka ijyy-di nade tuu ijymy. Idinodu rarybere: —Aōma waōludu heka kia riwinyre wadee. Idi oworudu narybede: —Aōhebohe arotymyhyre? Ta idile aōbohe arisiherynkyre araxinyre. Tai tahe rirawyōnyde: ²⁹⁻³⁰ —Aōkōre wahe, kia ibutumy alōbōrōna rirarutxinyke. Ixinamy heka ratybiennyke tii-wana wiurilemy kia maixōmo arixina bededymyhyre bede relerekeu tahe iribi raarike. Ararybekre heka tami kia aōma oworu-di raaōmysymyhyre. Juhu delemy asi arisyke. Tai tahe ritoonykre. Idi tahe maixōmo heka riarikre kia maixōmo hetowo-ō riryubunykre.

³¹ Tahe Jesuisi ijō ijyy witziramy relymyhyre: —Aōma Deuxu Iōlōna heka aōma alōbōrōna sōmo sōmo wesemy ratximymyhyre. ³² Aōma raumynyteri heka aōma ōwōru iyatymyhyre ibutumy ōwōruty-ribi rariwesele relemymyhyre.

Taiki tahe kia nawiile tuu rymymyhyre kia ōwōru-ō.

³³ Uri paō uri ixiōlōdymy mahādu heka Deuxu Iōlōna wesemy heka kia ihymy. Hāwyy heka paō riwinyhyre, riurinyhyre tahe ibutumy raubymyhyre kia ibemy.

³⁴ Tai tahe rexioōnymyhyre Jesuisi heka sōwemy tuu relymy raremyhyre. Iu iny ribedeernymy raremyhyre. Tiiemy heka Jesuisi relymyhyre raremyhyre iu rōbedeerydymyhyre raremyhyre. ³⁵ Deuxu rybedu dori ihetxi rarybere:

—Jiarymy ijyy-di rebedeernymyhyre. Aōma tuu relymyhyre heka ierykōna rare. Tiuhe rieryōhyymyhyre. Iu bede rexideelenyrahyye.

³⁶ Idi tahe Jesuisi rexitare iny sōwey-ribi rexitare. Hetoō-ō heka ralore. Tai tahe aōmybohe wakoreny inihe bedelyyke. Aōludu inybo arasymyhyre. Kia ijyy heka aōma hābu ede-di rehure ioworu-ō, taōludu oworu-ō. Kia inihe wadee bitymyhyre aōbo rare wahe. Kia

ijyy telytyé. ³⁷ Tai tahe Jesuisi tii dirawýònyde: —Kia hãbu alòbòròna wihiký ribòrònyre heka Deuxu Riòre Hãbutyhyhyký, rare wahe. ³⁸⁻³⁹ Ioworu heka ibutu bede heka roimyhý wesemy roimyhýre. Aõma alòbòròna wihikýre heka ityhydýýdu iwese rýirawesemy rýira. Asi tahe kia ityhydýýdukòdu mahãdu wesemy heka ihýre. Aõma kia iòludumy rarybereri tahe kia Satanasilè heka ihýre. Kia iyresynamy rarybereri aõbo bedekonana heka tuu rininimy heka tuu rarybereri. Kia ýju heka iyresydumyhý tuu rarybereri. Kia rimykre ede riorokremy rarybereri heka aõma ityhydýýdukòdu mahãdu heka tuu rininimy rarybereri. ⁴⁰ Ritakre heka rihitxinykre. Heòty bedeheký heka idi rehukre risòkre iu wahe. Iwesele taheka bedekonana heka rarakre. ⁴¹ Deuxu Riòre, Hãbutyhyhyký heka aõma ýju riteònykre ibutu iny ributunykremy.

Ityhydýýdukòdu mahãdu ijò iny òraruna-txi rityhedýýdu mahãdu heka ibutumy ributunykre widee. Ibutumy aõbina bina widýýdu wahe.

⁴² Idi tii rihukre. Tai tahe rryykre aòkýmy rotýýnykre tai. Robumyhýre taju. ⁴³ Kiau aõma Deuxu hòrò mahãdu tahe Waha Iòlòmý rononymhýre kie ronykre. Tiibohe loosòny wesemy heka ritoosònanykre txuu loosòna wesemy.

Òhòtirenidyeki ibutumy heka boholabenyke.

⁴⁴ Deuxu Iòlòna tahe nieru wesemy ratximyhýre. Aõma nieru heka hynaò-ki rahara nieru-di týximy aõma surawo-ki idi hãbu ixbybi riwore. Tai tahe tii reysatyhymy ròsere. Kia ibutumy taaòmydýýna-di heka rohonyre. Kia bedero riwkykre.

⁴⁵⁻⁴⁶ Ijò tahe tule Deuxu Iòlòna wesemy ka ratximyhýre. Iwese ixiura wydydu ihýre wesemy heka Deuxu Iòlòna ihýre. Iwydydu heka ijese ijesemy riwymyhýre. Aõwi riererimý riererimý heka tai rahamyhýre iruxera-ki tii tahe riwymyhýre. Kiau tahe tai rahare aò òwýhykýò-ki heka rahare. Tii idi tahe rohonyre ibutumy taaòmydýýna-di idi tahe kia iwydymy idi ratxirerid riwure.

⁴⁷ Riàò wese heka tule Deuxu òlòna ihýre. Aõma rià-di iny rehumyhýre wana heka ibutumy utura rimymyhýre. ⁴⁸ Kia aõma idi tahe idi raixýnymyhýre riarimyhýre iky-ribi. Aõma awi-di awiwe riarirerimý iky-ribi. Ibinare rihitxinyimý iribi. ⁴⁹ Kia bedekonana tahe iwe-selemý heka rarekre. Kia aõma ýju heka riarikre awi heka ibinau-ribi riarikre. ⁵⁰ Rehukre heòty bedebinaký-ò wahe. Tai ki tahe rirajuamyhýkre ta aòhòkýmy rotýýnymyhýkre. Txuu rikyinyimyhýkre

⁵¹ Tahe Jesuisi tamy rýýraxire: —Kiamy ibutumy teerymyhýtenyte? Tiibohe ri-raòwònyrenyre: —Kohe, reerymyhýrenyre. ⁵² Idi Jesuisi rarybere: —Inyò bede ywina be-deerydýýna heka rityhynyreu, waheludu rarekreu wahe. Tii tahe iwese hãbu butudýýdumy ratximyhýre wese heka rononymhýre. Tii heka ibutudýýna heto-ribi ritamyhýre, tasý mahãdu-ò riwahinykemy. Aò tyby aò týmyra. Ibutumy heka ritamyhýre.

⁵³ Tahe iribi Jesuisi rexitareu, ⁵⁴ tahe tahãwã-ò ròsere. Judeu dohodýýna heto-ki ribedeerynyre. Tahe ibutumy ribedeòtiidýýnyre. Tiribibo heka tii bedeyryna rierymyhýre: —Timyrekibohe aõwiwihiký rierymyhýre. Tii kýny heka aõma òwòru besedýýwidýýdu riòre heka rare. ⁵⁵ Jyje riòre wahe. Marie heka tule rare ise wahe. Txiau, Simaò, Jyje, Judasi-wana iseriòre ihýre tule wahe inatyhy? ⁵⁶ —Iseriòre hãwyy heka tule kaki rasýnymyhýre inatyhy. Timyrikabohe aõna aõna ikòkò rierymyhýre. ⁵⁷ Tahe rityhynyòhyimyhýre heka tai wahe. Jesuisi tamyreny rarybere: —Deuxu Riòre Hãbutyhyhyký heka tiu tauludu wijirana hãwã-ki inyò rityhynyòtyhy rybeduò ihetomy ijirana-ki. ⁵⁸ Tai tahe aõna aõna wiwihiký heka tai riwinyòhyre, rityhynyòmyhýreki.

14

¹ Kia bedeu tahe Herodi, Kalileia iòlò, Jesusini-ò roholare. Aòikòkò heka riwinyimyhýre. ² My heka rarybere teòdu mahãdu-ò: —Kia Joaò Sebedýýdule aòbohe rubu-ribi riixix-adýýnyre. Tai tahe tii aòikòkò riwinyimyhýre. ³ Herodi tahe juhuu Joaò ròtenawo-ki riteònyre. Tii taseriòre hãwyy òraru-ki kia wesemy riwinyre, Herodia òraru-ki wahe. Herodia heka Filipi hãwyy rare. ⁴ Juhuu Joaò Herodi-ò rarybere: —Awi aòkò rare. Kai dori aseriòre hãwyy-wana atxiteri. Uritere heriòmyke. ⁵ Tai tahe Herodi heka Joaò rubudýýmy riwisýnyre. Urile ruberumy judeu mahãdu lau. Tamyreny Deuxu rybeduòmy rýiramy Joaò Sebedýýdu rare. ⁶ Herodi kai beòramy bede reareu tahe worana bedehesi ritxienyrenyre. Herodia riòre ijadòma heka iko-ò resemyhýre. Iixe-ki tahe awimý Herodi rahare, Ijadòma luure wahe. ⁷ Tii tahe tamy rarybere kanakemy. Aõmybo wadee bexitòenykre. Inatyhymy adee ibutumy ariwahinykre. ⁸ Tai ise ijadòma-ò rarybere: —Aõma bexitòenykre: Sebedýýdu ratilemy tamy bexitòenykre. Tai tahe ijadòma tamy rexitòenyre: —Wadeke bidiwyke Joaò Sebedýýdu rati, pratoro-ki. ⁹ Tai tahe iòlòhe rabadewore. Ibutu ijohonaru-ò dori tuu rarybere ijadòma-ò. Tahe ibutumy riwinyke rýire. ¹⁰ Tahe ihãrele iòlò heka soldadoò riteònyre ròtenawo-ò kia Joaò rati resymy. ¹¹ Inyò diwyde pratoro-ki. Ijadòma-ò heka

riwahinyre. Tahe tii tadi-ò idi rare. Riwahinyre. ¹² Idi tahe Joaò erydyŷna mahādu dioryde iumy, riwykremy, rituunykremy. Iribi tahe roirenyre Jesusiko relyre.

¹³ Kia roholareu tahe Jesusi rõhònyre ixisojojilemy bederahu-txi. Hāwò-di rexitaranyre rare. Iny sòwemy bedè-di rõrenyre ihemy titxibo iru-ki rakemy. ¹⁴ Rehemynyreu tahe iny sòwehekŷmy Jesusi robire. Tai tahe Jesusi riwotòenyre. Ibutumy riteytenyre webinadu mahādu. ¹⁵ Tahe ratxioronyre. Tahe ierydyŷna mahādu tamy nade. Tamy rarybere: —Txuu ratxioronyra. Bederahy-ki dori atxiteri. Iny tahe biteònykre hāwāò-ò tai rŷsŷna ixidee riwykemy. ¹⁶ Tahe Jesusi rirawyònyre: —Aòkòre, ariteònyòtyhy jiarŷ. Kaibohole tahe aò tamy bidiwahinybedenyke. ¹⁷ Jiarŷboho kŷny diwatxiònyreri iruyre orotxu-di, utura inatxire. ¹⁸ Tai tahe Jesusi narybede: —Bidiwahiny wadee. ¹⁹ Jesusi tahe ibutumy iny asityre-ki ronykemy risŷnyre. Orotxu inaubiòwa, utura inatxi rŷire, utura-wana rimyre tahe ritehere biu-txi àlàna Deuxu-ò riwahinyre. Idi tahe paò riyreynyryhŷre teòdu mahādu-ò riwahinyre. Idi rare iny sòwehekŷ-ò. ²⁰ Ibutumy iny riroxirenyre ihāre rihydyre. Kia iuhe-di ierydyŷna mahādu 12 weriri ritŷxinyre. ²¹ Hābumy 5000 òsana rŷimyhŷre. Ihāre tahe uladu-di rariaòhyre hāwyyboho-di.

²² Tahe Jesusi taerydyŷna mahādu riteònyre aho kanawe-ribi ijà-ò reuròrenykeny hāwò-di. Jesusi tahe rarire iny sòwehekŷ mahādu rirybedŷŷmy. ²³ Jesusi heka iny tahetoreny-ò riteònyremy rahudi tahe tii raòwònyre hāwāò raty-ò ixitòedŷŷmy. Taihyule idi bedè roronyre ixi sohojihyule. ²⁴ Kiaule hāwò ahoty-ki rare. Òbò nihikŷy-txi ixinalemy ratximyhŷre. Tiò tiò òbò riwelòrò riwelòròmò idi rehumyhŷ. Yhy deade txura-ribi. ²⁵ Rudile tahe Jesusi biura-di heka rare taerydyŷna mahādu-ò, beratyredile heka rare. ²⁶ Iu Jesusile betyredile tamy rarau tahe, tiiboho heka ruberunyre. Rirajuarenyre: —Worŷsŷ òsana inydee rareri. ²⁷ Tai tahe Jesusi rarybere: —Aworeny bitamadŷŷnybenyke. Jiarŷle watxireri. ²⁸ Tahe Pedro rarybere: —Wanyrŷ, inatyhymy kai atxiteriwana heka wadee manyarybeke betyre-ki arariakemy. ²⁹ Tahe Jesusi tamy rarybere: —Manake wahe. Aòwesele tahe Pedro hāwò-ribi rõhònymy reare, Jesusi-ò rakemy. Betyre-ki rariare. ³⁰ Yhylemy tahe robure. Tii urile ruberure. Tai ijirahakŷlemy riwisŷnyra berahatxi-ò. Tai tahe Pedro rarybere: —Biwatakewa Wanyrŷ. ³¹ Tahe Jesusi rimyre: —Ainatyhynakŷny ibutelemy atxiteri. Aòherekibo heka tiwatyhynyòteri. ³² Idi hāworo-ò wiwana rorukurenyre. Yhy ruhure. ³³ Ierydyŷna mahādu Jesusimy reàlàre. Inatyhymy heka kai Deuxu Riòretyhy tate.

³⁴ Tai tahe reuròrenyre Kenesare bedè-ò. ³⁵ Ibutumy iny kowa Jesusi rieryrenyre. Ti ibutumy webinadu mahādu-ò relyrenyre Jesusimy. Tahe hāwā ikòkò-ribi ritelenymy didydenyde. ³⁶ Tahe Jesusi-ò rarybere. Ixinamy watyky-ò rerike, awimy relerenykeny. Ibutumy tamy rerire heka rare.

15

¹ Jerusalē hāwā-ribi bedè ywina bedè erydyŷna mahāduò dehemynyde Jesusi-wana rarybekemy. Tiiboho-wana tule fariseu mahāduò dehemynyde. Tiiboho heka Jesusi-ò rŷŷraxirenyre: ² —Aòherekibo aerydyŷna mahādu tebòreny risuhòkòreri roxiko-ki. Inydeereny kia bedè ywina rare. Aòherekibo rityhynyòreri ihetxiu lahi rybe. ³ Jesusi rirawyònyre ŷŷraxina-di: —Aòherekibo kaiboho Deuxu rybe tetyhynyòteri kaiboho lahirybele tetyhynytenyde. ⁴ Deuxu bedè ywina kawesemy rarybere:

—Boo adì-wana ibutumy heka bityhnybenyke. Inyò rybebina tadi-ò tyby-ò rarybekeki.

Tii tahe ruruke, tuu bedè ywina rybe wahe.

⁵ Kaiboho tahe kawesemy tebedeerynytemy tewitxiranyte: Inyò tadimy tybimy rarybekeki Wanieru Deuxu-ò wahisidŷŷnamy. ⁶ Tai tahe inieru-ei tyby tadi-wana riwòhenanyòre kia bedè ywina wixira tewinymahāte. Deuxu bedè ywina rityhynyòreki.

⁷ Kaiboho itxerenadu mahādu atxitenyteri. Isaia inatyhymy umy rarybereu:

⁸ —Kia mahādu wadee rybe-di riwadeàlànanyrenyre. Wowydyna wadee riwahinyryhŷrenyre. Inatyhymy aòkò heka kai tarybimahāte. Arayky dori Deuxu-ribi irehemy ratximyhŷre. Teerytyhyòlemy heka atximahāte.

⁹ Iwowodyna heka wadee aò aòkò rare. Wabede ywina ribedeerynyòtyhy. Texibedeerynymahātenyte abede ywinarenydile.

¹⁰ Jesusi rixidelenymy ribedeerynyre: —Boholabeny warybe-ò. ¹¹ Brebuna roxina-di biroxibenykeki, aò adeereny ibinaòtyhy aò aryrenymy ralòmŷhŷre aòkò heka ibinare. Ryrìbi rõhòmŷhŷre heka ibinare, arybe wahe. ¹² Tai tahe Jesusi erydyŷna mahādu Jesusiko rarybere: —Fariseu mahādu kŷny tamy awiòre kia wiji tuu tarybeta wahe. ¹³ Tahe Jesusi rarybere: —Aòhere aòkò rare. Timyre aòkò rare. Ixinamy tuu raryberenyre. Iorutere-di nohòtirennyòm. Kia fariseu bedeeryna lòbòròna wese rare. Waha ribòrònyòre. Ibutumy waha ribòrònyòre suribi mahādu ritakre. ¹⁴ Inatxi hābu ruetà widee ryò ritŷnyryhŷre wese. Hāwāry-ribi wiwanale hāloo-txi resekre. Tiiboho ixinamy biribenyke. ¹⁵ Tahe Pedro

Jesuusi-ò rÿÿraxire: —Wakoreny inihe biditynynye, roxina brebuna ijy wahe. ¹⁶ Kaiboho ibutu wese atxitenyteri. Teeryötenyete. ¹⁷ Ibutumy iny aò rirÿsÿmyhÿre weryri-di ramyhyre tahe ròhònymyhyre. ¹⁸ Tahe inyò rybebinamy rarybemyhÿre. Tii iwo ibinare, irayky ibutumy ibinare tai wahe. ¹⁹ Raykywydyna binahakÿ-ribi heka òtaòtana, rubuna, wasina, ruina ujòmo inryr-ribi ròhònymyhyre. ²⁰ Kia aòmydÿÿnana iny risurisumyhyre, inydee ibinare. Tahe roxinako-ki iny tebò risuhòmyhÿré, kia tahe aò aòkò rare, ibina aòkò rare.

²¹ Iribi tahe kia-ribi ròhònyreu tahe Jesuusi rare irehetytymy Tiro hãwã-ò Sidò hãwã-ò. ²² Kana bede hãwyyò tamy nade. Tahe tamy rexitòenyre: —Wahì, Davi riòkòre, biwarux-etoènyke hewa. Waritxòre heka tykytyby bina-di iwoku-ki ratximyhyre. Anohòkÿmy heka idi rotÿkÿnymyhyre. ²³ Tahe Jesuusi aòmy rarybeòhyre tamy. Taerydÿÿna mahãdu tahe rarybere: —Biteònyke hewa. Inyboho dori riixiranyrenyteri. ²⁴ Jesuusi tahe rarybere: —Jiarÿ Deuxu riwateònyre judeu mahãduòle, tabudoeni mahãdu iòre mahãdu wese wahe. ²⁵ Hãwyy ixityre nade. Tatiowotimy resere. Tahe ixityre tami rarybere: —Biwawikòhenanyke hewa, Wahì. ²⁶ Jesuusi rirawònyre: —Awihedÿÿna kia wese rare aòma hãbuò tariòre-ribi rÿsÿna riwyrta tahe idi rehura ijòròsaòle. Kiawese rarekre, jiarÿ arawihòhenanyke. ²⁷ Hãwyy rarybere: —Inatyhy rare. Kuladu-ribi ano rÿsÿna resemymyhyre bede-txi, tiki tahe itxòròsa ritxòre idi riwymy reakamy riròmyhyre. ²⁸ Inatyhymy Jesuusi rirawònyre: —Kai ainatyhyna sòwere. Adee ariwinykre aòmybo textitòenyteri. Iule iriòre reytemy rare.

²⁹ Tahe Jesuusi ròsere ixityre Kalileia ahohokÿ-ò. Raòwònymy rare hãwãlò-ò. Iratytyre ronyre. ³⁰ Sòwemy heka iny webinadu didyde: itiere mahãdu, iruetã mahãdu, irybeò mahãdu, aò ikòkò heka bina bina wixira wixira idi rare. Jesusiko-ò heka ritidirenyreki ibutumy riteytenyete. ³¹ Iny ruetã rÿira mahãdu itxeretyhymy riwinyre. Rarybekòmy rÿira mahãdu, rarybemy rÿimyhÿ teysamy. Itiere rÿira mahãdu, rariamy rÿimyhÿ. Tai ibutumy iny ribedeòtiidÿÿnyre heka tahe judeu mahãdu Deuxu-ò wowodyna riwahinyre.

³² Jesuusi rarybere taerydÿÿna mahãdu-ò kanakemy. Tahe tamyreny rarybere: —Jiarÿ kÿny rewotòenyteri kainy mahãdu rÿireridi. Inataò txumy bede riera waki. Aò heka ihokòre rirÿsÿnyrenkemy. Iowedÿÿkòlemy ariteònykeki heka ijò reseke ryrowetyakile. Rama riatyke. ³³ Tai tahe ierydÿÿna mahãdu rarybere: —Inyboho bederahy-ki, titxibo heka rÿsÿna arimykre iny sòwehekÿ-ò ariwahinyrenykemy? ³⁴ Tahe Jesuusi tamyreny ritÿÿraxinyre: —Tiwesebo roxina-di atxitenyteri. Tahe rirawònyre: —Debò inatxi reurò orotxu sòmo sòmomy idi wixireri utura deyre ijò rare. ³⁵ Jesuusi rarybere ibutumy iny ronykemy. ³⁶ Tahe tí rexitòenyre Deuxumy reàlãre. Orotxu, utura-wana riereerenyete tahe taerydÿÿna mahãdu-ò riwahinyre idi rakremy. ³⁷ Ibutumy riroxire heka kia iny sòwehekÿ ta rihydyre. Tabyre rahudi tahe riarire ierydÿÿna mahãdu. Tai tahe rahure tÿxihikÿlemy. Debò inatxi reurò weririmy heka ritÿixinyrenyete. ³⁸ Tahe 4000 hãbumy riòwenyete, kia txuu wahe. Uladu, hãwyy-di rariaòhyre. ³⁹ Tahe Jesuusi iny-ò rarybere tasÿ-ò ròòsekemy ixityre. Iribi tahe Jesuusi hãwò-di reuròmymy rare Magadã hãwã-ò.

16

¹ Fariseu mahãdu saduseu mahãdu nade Jesuusi-ò iurihixidÿÿmy riitxenanyrenykemy: —Aòbedeerydÿÿnabo heka biu-ki iribi rexitòenyre. Biwateòsinyke heka aòwiiwikÿ-di biu-ò jiarÿboho arieyrenykre, kai inatyhy tate wahe. ² Idi tahe Jesuusi rarybere: —Kaiboho heka awirenyre biuwetyky erysy-ki. Jesuusi rarybere: —Kia rybe tarybemahãte. Txiorotxumy heka biuwetyky isòhòkÿra-ki, biurasòmymy tahe awimy txu kedeakre. ³ Biurasou ibede lyby lybymy txu-di kedeakeki tahe biu ròahyhyhy bede txu rariakre. Myhe tarybemahãte. Kaiboho heka iwixira aòhebo rotÿÿnykre heka teerytenykòlemahãtenyete. ⁴ Iny kamahãdu heka ibutumy ibina binare. Tiu heka rityhynyòhyymyhyrenyete. Rexitòenymyhyrenyete heka biu-ò rityhinykemy. Tahe riwahinyòtyhy heka aòma bedeerynaò. Kia Jonasi-ò bedeeryna rareòle tahe tamy rake heka. Tahe Jesuusi rexitamymy rare iribireny.

⁵ Idi tahe aho weribijã-ò reuròrenyreu tahe, tòhòtirenymy rosare tarÿsÿnarenymy-ribi. ⁶ Jesuusi tamy rarybere: —Fariseu mahãdu, saduseu mahãdu iurina-ò bexiebenyke. ⁷ Ierydÿÿna mahãdu tahe widee rarybere: —Tii kia rarybere iny orotxu diwyòdeki. ⁸ Jesuusi roholare aòmybo raryberenyete tahe tamyreny rarybere: —Aityhynarenymy urihimÿòre. Aòherekibo orotxumy jiarÿ rarybererimymy tahòtintytenyete? ⁹ Tiu kaiboho bierybenyòtyhy. Iruyre orotxumy remyre. Idi 5000 hãbumy reòwenyete. Ihãre tahe weriri txÿxi tÿxihikÿlemy rÿimyhÿre rauhenyete. Itxi aòbo òhòtirenymy reakòmyhyre. ¹⁰ Ixityre tasÿ 4000my reòwenyete, debò inatxi reurò orotxu-di. Ixiyrubule rauhenyete. ¹¹ Jiarÿ orotxumy rarybeòre. Fariseu mahãdu, saduseu mahãdu urina-ribi bexiebenyke. ¹² Tai ierydÿÿna mahãdu rieryrenyete aòmybo rarybemyhÿmy Jesuusi heka fariseu saduseu bedeerydÿÿnamy rarybereri.

¹³ Idi tahe Sesaria Filipi hãwã iòhòmymy rehemymyete. Jesuusi rÿÿraxire taerydÿÿna mahãdu-ò: —Iny wamy rarybereri. Mobo heka jiarÿ raremymy heka wadi rÿireri. Jiarÿ

Häbutyhyhykÿ rare, Deuxu Riöre wahe. ¹⁴ Ijõ kÿny rarybemy rÿireri: —Kai riki heka Joaõ Sebedÿÿdu atxiteri. Ijõ riki Elia atxiterimy adi rÿireri. Ijõ tahe Jeremiamy adi rÿireri. Ijõ heka Deuxu rybeduõ riki heka atxiterimy adi rÿireri. ¹⁵ Tai tahe Jesuisi rÿÿraxire taerydÿÿna mahädu-õ: —Mowexe watzirerimy wexe wadi tahõtintenyteri. ¹⁶ Simaõ Pedro heka rarybere: —Kai Kristu atxiteri Deuxu deodÿÿna heka tate. Kai heka Deuxu Riöre tate. ¹⁷⁻¹⁸ Tahe Jesuisi rirawÿnyre Pedro-õ: —Inatyhymy Pedro tate. Waha, biu-ki Mana ani rari. Boholake, ratximyhÿrele kia adee riteõsinyre. Iny aõkõ kia adee riteõsinyre. Wadohodÿÿna mahädu kia mana tyre-õ ariwinykre. Rubu dori heka tiu ituuedeõna. ¹⁹ Waiõlõna rayna heka adee ariwahinykre. Kabede-ki aõwidÿÿ adee binakeki tule biu-ki ariiõnykre. Aõtxiletixibo aõwidÿÿmy burukre tasÿ biu-ki tule adee ariwinykre. ²⁰ Jiarÿ inatyhymy Deuxu deodÿÿna rare. Tuu ijyyrenyõmyke.

²¹ Iribi tahe Jesuisi itÿny relymy taerydÿÿna mahädu-õ. Rurukremy heka relyyre: —Arake heka Jerusalë-õ. Tai heka matuari mahädu, õnosõna bedeeryna mahädu, xiwena wahidÿÿdu mahädu-wana riwarubunykre. Inataõ txu-di tahe ixiby rubu-ri adexiakre. ²² Idi tahe Pedro heka Jesuisi ridyre ijõ erydÿÿna-ribi tahe tamy rarybere: —Aõkõre, Wanyrÿ, tiu heka tiiboho ararubunyrenyõtyhy. ²³ Tahe Jesuisi rarybere Pedro-õ: —Waribi bexihitxinyke. Kai heka Satanasi weselemy atximahäte. Iwese kai taraykynmahäte heka aõ Deuxu deewinamy aõkõ tuu tahõtintymahäte häbudeewile rare. ²⁴ Idi tahe Jesuisi rarybere taerydÿÿna mahädu-õ: —Inyõ wawanonomy rurukeki, ixi-ribi heka tõhõti rosake. Nomy rurukeki heka taitxeõ rimyke idi tahe wahemy kanake. ²⁵ Inyõ wahemy rariakemy ixi-di rõhõtinyhyke wana heka istrymy inonana irehemy ixi-di ratxikeki heka tii ihärele ruruke. Inyõ taumy riõnonykeki waõranu-ki tai tahe tii rõtake. ²⁶ Inyõ heka ibutumy aõna aõna bede-ki ributunyekeki. Tahe ihärele heka tii ruruke. Tule umyuedeõna riõnonyre. Aõ tarasana tamy aõ aõkõ rare. Iny iruna riõwynyõhymyhÿre, ixiyby tamy kanake wahe. ²⁷ Jiarÿ, Deuxu Riöre, Häbutyhyhykÿ dori kanakre wana aõwesele. Taÿju loosõna-ki tii kanake. Iny ibutumy ariõwynykre bibutunymy aõbo iny riwinymyhÿre heka aõwiwihikÿ aõbina bina. ²⁸ Iu jiarÿ, Deuxu Riöre, Häbutyhyhykÿ, kanakeu tahe inyõ kaibohoõ tuu robikre, Iõlõmy kanakreu.

17

¹ Reare heka debõ sohoji reurõ txumy. Tahe Jesuisi ridyre Pedro, Txiau, Joaõ-wana. Joaõ tahe Txiau seriõre rare. Tahe raõwõnyre tiiboho-wana häwälõ ratõõhõkÿ ratyy-õ. Inyõ heka tii wana raõhyyre. ² Ikoreny-ki tahe Jesuisi rexiwixiranyre. Iõsana heka roosõre. Txuwesehekÿle relere iõsana heka ratÿrÿrÿnyre. Ityky tasÿ rauranyhÿkÿre. Tahe roosõna itoosõnadihikÿre. ³ Iu tahe tuu robire Moisesi rubu, Elia rubu, Jesuisi-wana widee rarybemyhÿreny. ⁴ Tahe Pedro tamy rarybere: —Awire, Wanyrÿ, kawese watzirenryeri kaki. Adee wikeki hetomy ariwinyrenykre ijõ adeekre, ijõ ta Moisesiõkre, ijõ Eliaõkre. ⁵ Iu Pedro rarybereriule tahe biuwetyky urahakÿ relere. Iyribile rybeõ narybede: —Kia heka Wariõre waluu heka rare. Boholabeny irybe-õ. ⁶ Idi tahe ierydÿÿna tamy roholareu, tahe ruberure. Tahe resereny iõsanareny bede-õ. ⁷ Jesuisi tamyreny nade: —Breburenõmyke hewa bodorukubedenyke heka. ⁸ Reteherenyre tahe Jesuisi sohojile tai rÿire.

⁹ Iribi tahe diberenydenyde häwälõ ratyy-ribi, Jesuisi narybede: —Uritere waijyyõmyke inyko wiji tuu tabitimy. Iu jiarÿ, Deuxu Riöre Häbutyhyhykÿ, rubu-ribi riixixanykre tahe tuu belyykre. ¹⁰ Tahe ierydÿÿna mahädu Jesuisi-õ rÿÿraxire: —Aõherekibo tarybetenyteri —Elia juhuu kanakemy ako-õ juhuu kanakemy. ¹¹ Jesuisi rirawÿnyre: —Inatyhy rare tii juhuu kanakre. Ibutumy heka bede riywinykre. ¹² Tule ararybekre kiamy: —Elia nade tahe ihärele heka iny rieryõhyre. Aõhõkÿmy risÿnyre. Iwese Elia aõhõkÿmy risÿnyre wesele tahe Deuxu Riöre Häbu heka aõhõkÿmy risynykre, jiarÿ wahe. ¹³ Tai tahe Jesuisi erydÿÿna mahädu rieryrenyre aõmybo Eliamy tii raryberemy Joaõ Sebedÿÿdule tahe Jesuisi rarybere.

¹⁴ Iribi tahe dõõsedenyde iny sõwemy riraõmy rÿimyhÿre. Häbu-õ nade Jesuisiko-õ tatiowomy resere: ¹⁵ —Wanyrÿ, ruxetõena wariõre-di biwahinyke. Irayky awimy aõkõ ratximyhÿre. Bera-txi resemyhÿre. Heõtyru-txi resemyhÿre. Ibutumy aõna aõna riwinyreny ihÿre. ¹⁶ Aerydÿÿna mahädu-õ heka adidyde tahe tiu riteyrenyõtyhy. ¹⁷ Jesuisi rirawÿnyre tamyreny: —Kaiboho isira mahädu atxitenyteri. Aõ heka inatyhyna heka akireny ijõkõre. Tiwese bede dÿÿnana bohe araõludunynykre. Bedese inihe bididy uladu wadee. ¹⁸ Tahe Jesuisi rarybere kia uladuwo-ki ratximyhÿõ: —Iribi wa bohonyke! Tahe uladu reytemy reare.

¹⁹ Idi ierydÿÿna mahädu Jesuisiõle rarybere: —Aõherekibohe jiarÿboho tyytybybina iribi reteõnykõrerÿ? ²⁰ Aõmareki kiehe ainatyhyna ibutetyhyreki õwõrutu sõmowesele ainatyhyna dikeki heka kai aõwiwihikÿ biwinyke. Kai häwälõ-õ marybeke: —Iribi bexitake! Tai tahe häwälõ rexitake iwixira suõ. Aõ aõkõ adee isirake, ainatyhyna direki wahe. ²¹ Kia tyytyby

bina iwitxira rare. Isiratyhre heka. Kaiboho bexitöenybenykeki, binarehebenykeki, ixiry tytybybina biteönybenyke.

²²⁻²³ Kalileia bede-ki Jesuisi taerydÿÿna mahädu-wana ributunyre. Tai Jesuisi rarybere tamy: —Jiarÿ, Deuxu Riöre Häbu, rare. Tai inyö riwahinykre hähubinaö-ö warubudÿÿmy. Inataö txu-di tahe rubu-ribi adexixakre. Tai tahe ierydÿÿna mahädu rabadewo nihikÿre.

²⁴ Iu tiiboho heka Kafanaö häwä-ö rithehenyreu, inyö Pedro-ö nade. Tii dohodÿÿna öwy butudÿÿdu rare. Tahe rarybere: —Awedu äbohe tii rexiöwinykekö. ²⁵ Pedro rirawönyre: —Tii riöwinymyhÿre. Tai tahe Pedro rakemy reare. Iu Pedro tuu Jesuisi-ö rarybekemy hetowo-ö raloreu, Jesuisi juhuu rarybere: —Moribibo iölö rexitöenymyhÿre öwydÿÿnamy. Mynydu mahädu-ribi aöbo ada ta taijoiabile äbohe rotamyhÿre. ²⁶ Pedro tahe rirawönyre: —Mynydu mahäduölö rexitöenymyhÿre. —Inatyhy rare, Jesuisi rarybere. Iijoi mahädu ösana riöwinyöhykymyhÿre. Jesuisi rarybere: —Ihare tahe ròkòöwydÿÿkre. ²⁷ Öbitimy rakaöwönyrenykre. Kia Templo heto öwomy. Ibinamy kia iny-ö ariwinyötyhy. Kai heka makre ahohokÿ-ö awaxi-di behukre. Juhu utura kanakrele heka bidimykre. Idi iry biraynykre. Tai nieruö-ki mahake. Iribi biditamy tahe makre iny öwydÿÿmy.

18

¹ Iule tahe Jesuisi erydÿÿna mahädu tamy rehemynyre rÿÿraxire: —Mobohe Deuxu Iöläna-ki nihikÿmy rarekre. ² Jesuisi heka ratximyhÿ uladuö ibire-ki. ³ Idi tamy rarybere: —Kai uladu weseleömy mabeökeki, Deuxu Iöläna-ö malöbenyötyhy ⁴ Uladu wese maraykynybenykeki heka, tii tahe Deuxu Iöläna-ki inatyhymy rÿirakre. ⁵ Kai waörraru-ki uladu kawesemy biwiöhenanykeki tiwawiöhenanymahäte ⁶ Kai uladuö öraruna-txi resekemy risÿnykeki, kai abinatyhymy atximahäte. Inyö öy ritakamy reroti-di aratakemy heka inyö adi rehuke bera-txi. Tii tahe awityhyre adee.

⁷ Söwemy heka aöna aöna rÿira wary-ribi iny riatykemy. Tii adee ibinatyhyre. Tiemy heka tuhyy rarekre. Inydee heka ibinakre heka. Wary-ribi riölädÿÿnymyhÿre heka tamy ibinakre. ⁸ Ebö örraru-ki tahe wainatyhyry-ribi bexitakeki, ebö biörómy idi behuke. Awityhyre heka adee Deuxu Iöläna-ö malökre sohoji ebödi. Inatxi ebö-di heöty bedebina-ö malökeki, awiöre heka. ⁹ Tule arue sohoji örraru-ki kia örarunamy beseke lau, urile bitake idi behuke. Arue wiö-di heöty bedebina-ö malöheny arue-di wiöle. Biu bedewihikÿ-ö malöke tahe awire heka arueyremy. ¹⁰ Iny nihikÿ ityhy iny yja mahädu heka tuöre. Uritere heka iweserenyömy atxibenyke kaiboho bexiijebenyke tamy. Iny aökö mahädu dori tii iÿju dire heka. Iÿjureny heka Deuxuko tii ibutummy relymyhÿre turenny. Idi öhötireny-ribi bosabenyöke. ¹¹ Jiarÿ Häbutyhikÿy rari, Deuxu Riöre wahe. Ityhydÿÿduködu mahädu ibutummy aritakemy anade. ¹² Rakawesenenykre heka kajjy wesemy. Rakarybekre heka kahäbu 100 budoeni ijödire wesemy. Sohoji heka iöre iy-ribi. Kia häbu idi itxeredu tahe iy-ribi iöre rakre ijesemy. Iuhe tahe häwäölö-ki riroximy ririre. ¹³ Tai rahakre wana heka teysamy ratxikre. Kia sohoji örarukile reysakre. ¹⁴ Iwesetyhylemy taheka inyö iöötyhy Waha-ribi. Tamy dori kia ibinare.

¹⁵ Inyö adee rexiörarunykeki tahe tamy makre rybemy. Uritere inywitxirako-txi rybeömy tuu. Tahe tamyhyylemy marybeke. Aityhydÿÿdu seriöre heka arybe-ö roholakeki, tahe ixi-txi töhöti reake wana, ixi dee ibinamy rõhötinrya wana, tai tahe kai ixybi tii-wana ityhydÿÿdu seriöre biöwamy beleke. ¹⁶ Aöhe wana tahe arybe-ö roholaöhykyre, tahe ixityre make inyö wana rexibiöwanymy.

Iny inatximy ixihe-ki bidyke. Tii tahe arybe-ö ijohonaduke inatyhy raremy arybera-txi resekemy wahe. Iu dohodÿÿna-ki rarybekreu, tai tasÿ tii rarybeke teösamy aökö ratximyhÿrelemy rarybeke. ¹⁷ Tii irybereny-ö roholaökeki, tai tahe dohodÿÿna mahädu-ö helyyke. Tii irybereny-ö roholaökeki, tai tahe biteönyke. Tii iwese örarudu mahädu heka adee rarekre, bede dinodu-ö nieru wydydu tuse wahe. ¹⁸ Iwese kaiboho waityhydÿÿdu mahädu kabede-ki rõhötinrye wesele, tule araykewesetyhyle Deuxu biu-ki rõhötinnykre. Aöbo adee kabede-ki aöwidÿÿ ibinare ada awire heka tule biu-ki ibinamy rarekre, awimy rarekre. Arybe riwitxiranyötyhy kowa biu bede-ki. ¹⁹ Iwitxiraömy adeerenny ararybekre: —Ijö titxibo inatxi ada inataö ityhydÿÿdu seriöre wiweselemy raraykynykre. Waha-ö rexitöenymyhÿreki iwese rexitöenyre wesele heka tamy riwinykre biu-ki. ²⁰ Titxibo waniörraru-ki inatxi, inataö wii ributunykre heka, jiarÿ taile watxireri.

²¹ Tahe Pedro rÿÿraxire Jesuisi-ö: —Bede erydÿÿdu! Waityhydÿÿdu seriöre heka wadee rexiörarunykeki, tiwesebo söwe ariixäwididÿÿnykre ixi-ribi debö inatxi reurö, my aöbo? ²² Jesuisi rirawönyre: —Aököre, deböinatximy aököre, 490 wesemy wahe. Ixityre ixityre biixäwidÿÿnykre. ²³ Deuxu Iöläna kawesemy rare: —Iölö heka teödu mahädu kia contamy robikemy idi ratxireri. Tiwesebo inieru-di rasiranrye wesemy wahe. ²⁴ Sohoji teödu juhuu dehemnyde. Söwemy heka tevedÿÿna ratximyhÿre, 1000,000 womati tÿrÿrÿhÿky

nieru wahe. ²⁵ Inieruõre heka iõwydÿÿna wahe. Idi rohonykemy heka iweðu riteõnyre deõdu mahãdu wesemy. Tariõre-wana tahãwyy-wana ibutummy deõdumy roirekemy. Aõbo tai rÿimyhÿ heka ibutummy idi rohonyre. ²⁶ Tai kia deõdu heka tatiowotimyy resere kia iõlõko-txi: —Waiõlõreny, txioinihe biwaraõkre ariõwinykre ibutummy. ²⁷ Tai tahe iõlõ riwotõenyyre aõma ixinahykelym ritysanyyre. ²⁸ Tai tahe kia hãbu he rare kia urihimyo tamy radevenymyhÿõ heka rexinohõtidiwÿnyre. Tai tahe hãbu lõtikile rimyre. Rierenymy resere ribõtõrarityxnyre: —Bidiwaõwinykre kÿnyhe wijityhyle. ²⁹ Tai tahe tatiowomy resere, rarybere: —Txiokre inihe ariõwinykre ibutulemy. ³⁰ Tai tahe rirutyre rõtenawo-õ idi riõtenyyre. Riwoõenyyreõhyre. ³¹ Itxeredu mahãdu heka rabadewore tai tahe ibutummy relyyre iõlõko. ³² Tai tahe ixityre tamy rarariõwyyre tamy rarybere: —Aõherewe, deõdu binahakÿ, jiarÿ araxãwididÿÿnyre ibutummy inatyhy? Kai dori ixitõedÿÿna wadee tewinyta. ³³ Aõherekibohe aleina kia adee nadevenymyhÿde kia teixãwidinyõta, iwese jiarÿ araxãwidinyre wese. ³⁴ Tai tahe tii rimyre reburere itere iõlõ, tai imynymy riteõnyre rotenawo-õ riõwinykre xiery riõlõdÿÿnykemy. Tai aõhõkÿmy rotÿÿnymyhÿre. ³⁵ Jesuisi rexihura narybede: —Kiawesele heka adeereny rarekre. Ityhydÿÿdu seriõre taseriõre riixãwidinyõkeki heka iwesele heka waha adi riwisÿnykre.

19

¹ Jesuisi ibedeerydÿÿna-ribi rexihureu, Kalileia bede-ribi rõhõnyre. Bero Jordaõ weribi-ijã-õ reurore, Judeia hãwã bede kanawe-ribi ijã-õ rehemnyre. ² Tai tahe sõwemy iny webinadu mahãdu rÿire. Idi tahe ihemy rare. Ibutummy riteytenyyre. ³ Fariseu mahãdu imynymy idi riwisÿnymyhÿre aõbinamy rarybekeki rimykemy. Tai tahe tamy dÿÿraximyy namyhÿde aõsirahakÿmybo: —Iny bede ywinareny tahãwyy riteõnymyhÿre urirybelemy, wiribi resekemy. ⁴ Jesuisi dirawyõnyde: —Ritidÿÿnamy aõbo tariaõmyhÿte idi? —Deuxu ibutu widÿÿdu heka juhoo hãbu hãwyy-wana riwinyre.

⁵ Idi tahe rarybere:

—Hãbu heka tybyboho-wana tadiboho-wana wiribi rexihitxinymyhÿre tai tahe tahãwyywanale wii ributunymy rÿira.

⁶ Inatxi heka sohoji weselemy rarekre, hãbu tahãwyy-wana. Deuxu heka hãbu tahãwyy-wana ributunyyre, inyõ heka tii rihitxinyõtyhy. ⁷ Tahe ijõmy fariseu mahãdu ritÿÿraxinyre: —Aõherekibo Moisesi kawesemy juhoo rarybere:

—Hãbu tahãwyy riteõnykeki juhoo urile tyryiti tamy riwahinyke riteõnykekoki.

⁸ Tahe Jesuisi kawesemy rarybere: —Kaiboho heka ieryna urihimyoõlereki aõ isirareki heka kia riwinyre. Juhoo tahe kawese aõkõ rÿire. ⁹ Aõmale tahe ixinamy riteõnyke ixi-ribi õta õtadule heka aõwaxiny tuu riteõnyre ixi-ribi. ¹⁰ Tai tahe ierydÿÿna mahãdu rarybere Jesuisi-õ: —Tahe kiawesekeki heka uritere heriõmy hãwyyõmy, hãbuõmy. ¹¹ Jesuisi tahe dirawyõnyde: —Kaa bede eryna heka aõ ibutuhukÿ-õ aõkõ tureri aõma Deuxu bede eryna tamy riwahinymyhÿreõle heka tureri. ¹² Aõtxi-ki tahe tuu hãbuõ rÿira hãwyymy heridumy aõkõ rÿira. Ijõ hãbuõ tahe tiemy tunodumy rÿirerimyy ihÿre. Iwitxira hãbu-õ rexiwahinymy rÿireriki heka tuu rÿirerimyy ihÿre. Ijõ tahe tuu rÿirerimyy ihÿre aõma Deuxu aõmysÿdÿÿna õraru-ki wahe. Kaa rybe tahe inyõ tahe rityhinykeki tii inatyhymy rityhinyke.

¹³ Inyõ didyde uladuõ Jesuisi-õ tamy rexitõenykemy tebõ iraty tyre-ki roirerilemy. Ierydÿÿna mahãdu tahe uritere iixiradÿÿõmyke. ¹⁴ Tahe Jesuisi rarybere: —Ixinamy kanamyhÿke uladu wadee. Uritere itinysÿrenyõmy. Uladu wesemy dori Deuxu iõlõna rõtedu mahãdu ratximyhÿre. ¹⁵ Jesuisi tahe iratytyre tebõ ritidire tamy rexitõenyyre. Idi tahe Jesuisi rare.

¹⁶ Aõu tahe hãbuõ Jesuisi-õ nade: —Erydÿÿdu, aõhebo arotÿÿnykre. Aõma, timykibo umyuedeõna aritakemy wahe. Aõwidÿÿ wiwihikÿbo ariwinykemy. ¹⁷ Jesuisi rarybere: —Aõherekibo wadee aõwiwihikÿmy widÿÿ tÿÿraxiteri? Iny sohojile awi rare, Deuxule wahe. Kai bede ywina ibutummy bityhinyke, umyuedeõna hakÿ-õ molokre. ¹⁸ Aõbedeywinabo arityhinykre? Tahe Jesuisi rirawyõnyre:

—Rubudÿÿõmy, õta õta widÿÿõmy, wasiõmy, ruiõmy,

¹⁹ Adi boo-wana bityhinyke, iwese ixiluure wese heka abireludu mahãdu luuke.

²⁰ Hãbu rarybere: —Kia heka aõu aõu jiarÿ retyhinyre. Aõijõmybo arotÿÿnykre? ²¹ Jesuisi rirawyõnyre: —Kai õbitimyy mabekekile aõmydÿÿna-dí ibutummy. Kia idi bohonyke õwy tahe biwahinyke urimynodu mahãdu-õ. Tai sõwemy aõna aõna biu-ki ahõrõmykre. Iribi tahe biwaheludunyyke. ²² Iu hãbu kia roholareu tahe rabadewonihikÿre inieru sõwerekki heka rabadewore.

²³ Tai tahe Jesuisi taerydÿÿna mahãdu ribedeerynyre: —Isiratyhyre heka biu bede-õ ralõke aõma ityhy nihikÿkeki. ²⁴ Isirare heka aõma kamelo tyy rurena õtummy ralõke heka isirare, inatyhy? Tai tahe aõma ityhy mahãdu ralõke tarasanamy reake heka isirare. ²⁵ Jesuisi erydÿÿna mahãdu ribedeõtiinyre kai-õ roholareu. Tai tahe rõhõtinyre: —Aõkõre

isiratyhyre tuu ròte. Inyò tarasanamy reaòtyhy. ²⁶ Jesuisi tamyreny retehere tahe rarybere: —Inatyhy rare hàbu-ò isirare. Deuxu dee tahe isiraòle rare. ²⁷ Tai tahe Pedro rarybere: —Jiarýboho ibutumy aòmýdýñnareny adiridenyde. Araheludunymy watxiwähäre. Aóma ritarenkyre? ²⁸ Jesuisi tahe dirawyònyde: —Kiamy heka adee ararybekre. Jiarý Deuxu Riòre Hàbu tyhyhyký wahe. Kaiboho heka tule borukubenyke aiòlònarýna-ki iu ibutumy ratýmýrakreu. Kaiboho iny sohoji sohojimy judeu ijoiò biywisidýñnanybenkyre, wajioi waòinatxi reurò mahàduò wahe. ²⁹ Inyò kia ibutumy aóbo waòraru-ki ririmyhyre iwese taheto ririmyhyre waòraru-ki, taseriòre, tadi, tyby, uladu, taoworu, ririmyhyre. Kia sohoji sohoji-ribi heka aó sohoji sohoji òwmy 100 ritakre. Tule umytuedeòna ijòmy ritakre. ³⁰ Inyò nihikýmy ityhyry ratxirerimy ihýre, tii iyjalemy relekre, aóma aókö tai relekre. Tule iyja nihikýmy relekre. Sòwemy urimynodu kaki rýirerimy ihýre tahe biu-ki inihikýmy rarekre.

20

¹ Jesuisi tasý riteòsinyreri ijyò timyrebo Deuxu Iòlòna. Hàbu aòmýsýdýñdu heka oworu widýñmy heka riteranymy tamy rarybemyhyre: ² —Aómamy araòwynykre, sohoji prata womati nieru, iwese ibutumy raòwynymyhyre wese, sohoji txuòwy wahe. Tai tahe tii raaòmýsýdýñye uva oworu-di raaòmýsýdýñmyhy. ³⁻⁴ Idi tahe tii reare 9 horau tule, txuuteyu tule, titxibo iaòmýsýdýñna rýireri titxibo hàbu teaòmýsýdýñmyhyò. Tahe tuu ro-bire urile ratximyhyrnyhe idi retehemyhý. Tai tahe tamy rarybere: —Maaòmýsýdýñye hewa, waoworu-ki. Ikonana txu heka òbithyky araòwynykre adi watxireri. ⁵ Tiiboho raaòmýsýdýñye tule. Txutye tasý ixiryubule ijò riteranre aóma iwese kia juhuu ijò-ò rarybera wesele. ⁶ Txuinyòbira-ò ijò rimyre, tule ijò txiorotxure. ⁷ Iruyre hora-ò ijò tasý riteònyre. ⁸ Tahe txiorotxumy ròhònyra tahe kia iòwydýñdu tamy rryre. ⁹ Tahe 1 womati nieru tamy riwahinyre, sohoji hora raaòmýsýdýñye mahàdu wahe. ¹⁰ Tahe txusohojimy raaòmýsýdýñye tahe iratyre ròtakremy ixi-di ròhòtinyre. Tahe tule riòwynyra iwese ijò riòwynyra weselemy, 1 womati nieru, sohoji sohoji wahe. ¹¹ Tai tahe rimyre nieru urile tamy rexibinanymy rarybere: ¹² —Kowa heka sohoji horale raaòmýsýdýñyhärele heka 1 teòwynyta. Jiarý boho tahe txuhyy raaòmýsýdýñya, bede tótee-ki wahe. ¹³ Tahe iwedu rarybere: —Wabiòwa, adeereny rarybera. Wiji 1 womati nieru ariwahinykremy heka inatyhy? Tuheka adeereny rewahinyre. Aribi rawasinora. ¹⁴ Boibenyke heka ibutumy araòwynyneri. Wiwesetyhylemy heka araòwynyrenyneri, iwese rarybere wese. ¹⁵ Hora sohojilemy raaòmýsýdýñyaò sohojimy wanieru ariòwynykre inatyhy. Tamy wanieru ariwahinykremy ixideewimy, aóhe inatyhy? Aòherekibo tebureteri? Jiarý urihimyo raaòmýsýdýñyaò wawieremy tarybetenyteri wahe. ¹⁶ Jesuisi tahe rexihure kia rybe-di, kiamykre bede: —Ikoludu heka ihewoludu-ò resekre. Ihewoludu tasý iko-ò resekre.

¹⁷ Tai tahe Jesuisi ròwònyre Jerusalè hāwā-ò. Iny-ribi tawaò inatxi reurò mahàdu rihitxinyre. Tamy reryyre timybo aóhebo rotýñnykremy Jerusalè hāwā-ki: ¹⁸ —Jiarý, Hàbutyhykyký adee ararybekre: —Inyò riwahinykre aóma-ò Xiwena wahidýñdu wedu mahàdu-ò. Tule diwatyhenykre judeu wedu mahàdu-ò. Tahe riwarubunykre heka tiiboho wamy rarybekre ijò iny-ò. ¹⁹ Tii heka riwamykre tahe riwahinykre Roma iòlò-ò, judeukòdu mahàdu iòlò wahe. Ibinatyhymy aóhebo riwasýnymy riwahitenyrene. Itxeò nihiký-ò riwatamadýñnykre. Tahe txu inataò-di rubu-ribi areixixanykre.

²⁰ Zebedeu riòrese Jesuisi-ò nade. Tatiwotimy resere tahe rexitòenyre aómýbo Jesuisi-ò tariòre-wana nade. ²¹ Jesuisi tamy rarybere: —Aóbo rare hāwyy rarybere: —Waritxòre inatxi hàbu rare. Tikiboho kýnyhe, aikòlònykuna rynana-ki ronykre awana. Ijò aruruna-txi, ijò ahywe-txi wahe, kai aikòlòkuna-kò malokreku wahe. ²² Jesuisi heka iriòre-ò rarybere: —Kaiboho aómýbo textitòenyteri teerykòleter. Kai Txiau, kai Joaò, teerytenyde aóbo aóhebo wadi rotýñnykre arurukre dori jiarý kaiboho tulekre? Tiiboho dirawyònyde: —Tulekre. ²³ Tahe Jesuisi rarybere: —Inatyhy rare kaiboho tule aòhòkýmý botýñnybenkyre. Tahe mobo warora-txi ada waruruna weribi rynana-txi ronykre. Jiarý reerykòre. Wahale heka rieryre. Tiile tamy riywinyre. ²⁴ Idi tahe debòwiò ierydýñna mahàdu kia rieryre aómýbo Txiaaku Joaòboho rexitòenyrenyra. Tai tahe tiiboho rakyarananyrenyrene. ²⁵ Tahe Jesuisi ibutumy taerydýñna mahàdu tamy kanakemy rarybere: —Iny iòlò iruru dire. Ibutumy dinodu tahe kia weselere —tajoi mahàdu riteònymyhyre. Teòdu mahàdu riteònymyhyre. ²⁶ Tahe aó tuukre aókö heka rare ayreny-ki. Inyò dinodumy ixidikre heka deòdumy rarekre. ²⁷ Kia iny nihikýmy ixi-di rexinoòtinyreri tasý aó aókö tii rarekre. ²⁸ Iwese jiarý riwinyre wesemy heka rarekre. Hàbutyhykyký aó dinodumy aókö anade. Iwese deòdu rýira wesemy heka nade waumy riwahinykremy rubu-ò kabede-ki. Tai sòwemy iny ritakre.

²⁹ Iu Ijeriò hāwā-ribi ròirenyreu, tahe sòwemy iny riheludunyre. ³⁰ Inatxi iruetàmy heka ronymyhý iu Jesuisi ibire-di rareu. Tiiboho roholarenyrene kia Jesuisi raremy. Rexitòenyrene rryre Jesuisi-ò: —Davi riokore, wadee hewa ruxetòena biwahinykre. ³¹ Tai tahe iòhòmy iny iribi rýimyhý rarybere: —Txiokre inihe, biyryke! Ixityre rryre tarurutyhy: —Inynyrý Davi

riokore, Biwawotönyke hewa. ³² Jesuisi tamy rarybere: —Aðwexe adeeremy ariwinykre. ³³ —Wanyrÿ, Kai wa bidiwaruenykre warue biraynykre. ³⁴ Tahe Jesuisi riwotönyre iruebymy reare tebò-di. Aðwesele tahe ruòmy reare. Tai tahe Jesuisihe riheludunyre.

21

¹ Jesuisiboho tahe rehemynyrenyre Jerusalê hāwā iðhòmy. Betabaji hāwā-ò heka rehemynyre. Kia Oliveira hāwālò-ribi irehemy aðkò ihÿre. Tahe Jesuisi inatxi iny riteònyre hāwā-ò, taerydÿÿna mahādu wahe. Tamy rarybere: ² —Juhu hāwā dele-ò malokreule aõma bobikre, jumenta tariòre-wana. Tahe bitaanalawekre ta bididykre kaò. ³ Inyò aratÿÿraxinykre wana, tai tahe kiamy bisÿnykre aõma: —Wawedu hewa idi ratxikemy røhòtynyeri. Tai ki tahe ahemy kiditeònykre. ⁴ Kia ihetxiu ritidÿÿna tuheka relemy roimyhÿre. Kamy rarybere: ⁵ —Marybeke heka Jerusalê hāwā-ò:

—Deuxu Iòlòna heka kanakre adeeremy wahe. Tii inihikÿ wesemy aðkò kedehemynymy, jumenta tyre-ki heka kedehemynykre.

⁶ Tahe ierydÿÿna mahādu riwinyre iwese Jesuisi rarybere weselemy. ⁷ Didyde tahe jumenta tariòre-wana. Ithetyreny jumenta tyre ritidire. Jesuisi ityre ronyre tahe idi rare. ⁸ Tahe inyò sòwemy-ribi tahetyreny-di rehumyhÿre iryko-txi idi rariakemy ityre-di. Ijò tasÿ hereru-di iryko-txi rehure iryube hetymy ityre-di rariakemy. ⁹ Sòwemy tai iny rirajuamy rÿimyhÿ iko-ò, ihewo-ò:

—Iòlò Davi riokore heka sòwemy iny wowydyna tamy iny riwahinyreri. Tii Deuxu Riòre Hābu rare. Deuxu deysana heka tamy biwahinyke!

¹⁰ Jesuisi hāwāy-ki rehemynyre, ibutumy iny ribedeòtiidÿÿnyre: —Mohābuwe kia ralòreri Jerusalê hāwā-ki wahe? ¹¹ Tai tahe iny mahādu rarybere: —Aðkòre, kia Deuxu rybeduò rare. Jesuisi inire Kalileia bede-ribi Nazare hāwā-ribi dehemynyde.

¹² Tahe ralore Deuxu dohodÿÿna heto-ò. Tai kia aõna aõna-di rohonryeri heka riteònyre. Kia aõma nieru wiuròna iòwòruwebese tahe riatyre. Kia aõma bòtòe dohodÿÿdu ryna ibutumy ritxiwire riatyre. ¹³ Tahe Jesuisi rarybere: —Deuxu Tyyriti rarybere:

—Dohodÿÿna heto heka waha heto rare, ixitòedÿÿna heto rare.

—Kaiboho heka inywasidu mahādu-di tetÿxinytenyta. ¹⁴ Sòwemy iny itiere, iruetà, nade Jesuisi-ò dohodÿÿna heto-ò. Jesuisi taile riteytenyre. ¹⁵ Tahe xiwena wahidÿÿdu wedu tuu robire. Tule judeu bede ywina bede eryna mahādu robireu tahe, aõma uladu templo-ki rryrmy rÿimyhÿò aõma: —Davi riokore heka Deuxudeewina rare. Tai tahe kia rybe-ò reburerenyre. ¹⁶ Tiiboho tahe raryberenyre Jesuisi-ò: —Kai aõbo taholate aõbo rarybereri. Jesuisi rirawònyre: —Kohe, raholare. Kaiboho teeryòtenyte:

—Uladu dori wowydyna tamy riwahinykre. Tiu aõbo tariatenyòhymahāte kia Tyyriti-ki.

¹⁷ Tahe Jesuisi iribi røhònyre Betÿnia hāwā-ò. Taile tahe ruu idi rÿire.

¹⁸ Biurasò txumy tahe tii dòsede Jerusalê-ò. Tahe rama risare iu. ¹⁹ Øwòruò tai rÿire. Tai tahe diaride figuraty-ò. Tahe iratyòre, txirule rÿire. Tai Jesuisi rarybere øwòru-ò: —Tiu heka kai maratynyòtyhy aðwesele tahe irade rairuxÿrure. ²⁰ Tai tahe ierydÿÿna mahādu heka ribedeòtiidÿÿnyre: —Timykibo heka aðwesele rairumyròmy reareri. ²¹ Tahe Jesuisi tamy rarybere: —Kai ainatyhyina ijòdikeki heka iwesele biwinyke. Iratyre biwinyke. Kaiboho heka bitxiònyòkeki kaa hāwālò-ò dori marybekre kiamy: —Iribi bexitake tahe aho-ò boikre. Tai hāwālò-ò aðwesele heka ahoro-ò roikre. ²² Aðtxile kai bexitòenykre heka adee ijò rÿikre. Bityhynytyhykeki, tahe ibutumy bitake.

²³ Tai Jesuisi dehemynyde Deuxu dohodÿÿna heto-ò. Tai tahe ròbedeerydÿÿmy ratximyhÿ. Tahe xiwena wahidÿÿdu mahādu, tule judeu bede ywina erydÿÿna mahādu tule tamy dÿÿraximy nade. Tai tahe Jesuisi-ò rÿÿraxire: —Morurudibo heka kai aõmydÿÿnana tewinymahāte? Mobo heka arateranyre kia biwinykemy. ²⁴ Tai tahe Jesuisi tamy rarybere: —Kai aõbo myÿraxikeki wadee tai ako tuu arelyyke. Kai dÿÿÿraxina aõmy bidiwatÿÿnynykeki tahe, adee tuu arelyyke. ²⁵ —Joað Sebedÿÿdu heka morurudibo nade morybekibo tuu tadiwinymahāte wesemy. Morybekibo Joað iny risebenymyhÿre. Deuxu Rybe-ki aõbo ada iny rybe-ki aõbo. Tai tahe widee rarybe raryberenyre: —Aõma Deuxu Rybe-ki tuu ròsebedÿÿmyhÿre. Mykeki rakarybenykre taheka: —Aðherekibo tetyhynytenyòte myle tii risÿnykre. ²⁶ Aõmamym rikisÿnyrenykeki: —Iny rybekile tii tahe nade. Myÿ rikisÿnyrenykeki tasÿ kia ijoi inydeeremy rakyarananyke. Joað Sebedÿÿdu dori ibutumy iny rityhynyrenyre moma tii Deuxu deòduò ratximyhÿre heka. Rakarybenyòkre tahe. ²⁷ Tai tahe Jesuisi-ò raryberenyre: —Aðkòre, reeryrenyòre heka irawyòdÿÿ titxiribibo iruru nade. Tahe Jesuisi rirawònyre: —Tule jiarÿ ÿÿraxina adeeremy aritÿnyrenyòtyhy. ²⁸ Ijò Jesuisi relyyre: —Timybo maraykynybenykre ka ijyymy arelyyke. Hābuò heka inatximy iriòre raremyhÿ. Tariòre dela-ò rarybere: —Dàà, maaõmysÿdÿÿkre waoworu-ki, wiji wahe. ²⁹ Tahe tamy dirawònyre: —Waha, araòkre hewa. Ihārele tahe tawo rirahòrere rakremy. Tahe rare. ³⁰ Idi tahe tybe rarybere helÿÿna-ò: —Kai tule makre waaõmysÿdÿÿna biwinykemy: —Dei

wahe, arakre araaõmysydÿÿkre. Ihârele tahe tii raõhyyre. ³¹ Adeereny inihe araÿraxikre. —Tibohe weryrybò aõma tybyrybe rityhynyre? Tai tahe dirawyõnyde: —Juduludule irybe rityhynyre. Tai tahe Jesuisi tamy rarybere: —Iny òrarudu tyhy heka wydena-wana ralòkre biu bede rõtèna-ò. Ihârele tahe kaiboho birònybenyõtyhy. ³² Joaò Sebedÿÿdu dori adeereny rarybere. Ihârele tahe kaiboho ixitxireny aòrarureny-txi òhõtireny reakemy Deuxu bityhynykemy. Kaiboho heka teramy tekoamahâte tahe sòwemy òrarudu mahâdu wydena mahâdu rityhynyreny. Kaiboho tuu tabitenyete ihârele teerytenykòte.

³³ Ijò ijyymy arelyykre:

—Hâbuò heka uva oworuhukÿle ritòbrònyre. Tahe òtityna riwinyre. Tai tahe utà riwinyre yrubudÿÿdu mahâdu itxerenamy.

Tai tahe rihuòtere oworu wahe hâbu mahâduò-ò. Tii tahe rabetetÿiny my rare taheto-ribi.

³⁴ Iu uva bederaty kia siredenamy bede reareu, riherere txuramy ixidee ritxuakemy wahe.

³⁵ Tai tahe huòtedu mahâdumy heka teòdu mahâdulemy raòhòtere. Ijò tahe rirubunyre ijò manadile tamy rehunanamy rÿimyhÿ. ³⁶ Iribi tasÿ teòdu mahâduò didyde sòwetyhymy juhuna ludu raty. Tahe ixybyle tuu raòhòtere juhuu iwese tuu rotÿÿnyra wesele. ³⁷ Tahe iwedutyhy ròhòtynyre: —Aõma wariòrele kòri ariteònykre. Tai tahe wariòre rityhynykre heka. Tahe tariòre diteònyde. ³⁸ Tahe huòtedu mahâdu weryrybòm y robireu, tahe wideereny rarybere: —Kaa heka iwedu riòrele rare. Aõma iwedu rurukreu iaõna aõna, ioworu heka ixideereny rikimynyreny. ³⁹ Tahe rirubunyreny iumy-di rehurenny oworuro-ribi. ⁴⁰ Tahe Jesuisi rarybere: —Adeereny araÿraxikre aõbo iwedu tamyreny riwinykre huòtedu mahâdu-ò iu tii rehemynekreu wahe. Timybohe tii riwinykre? ⁴¹ Tiiboho dirawyõnydenyde: —Kia rirubunykre ibutumy hâbu bina. Inywitxira-ò huòtenamy ele elemy wijuramy riatykre-ò riwahinykre. ⁴² Tahe Jesuisi tamy rÿÿraxire: —Kaiboho aõbo Ryberiti-di tariaòletenyteri:

—Mana-di heka heto widÿÿdu rehumyhÿre kia manale heto hàtxi-ki ritidimy roimyhÿre.

Jiarÿ kia mana wese rare. Inyryÿ Deuxu kia riwahinyre. Tai awi heka rare. Ijò riwiòhenanyre, mana wahe.

⁴³ Tahe Jesuisi tamyreny rarybere: —Tule jiarÿ adeereny ararybekre: —Deuxu Iòlòna heka aribi ritakre. Tahe inywitxira-ò aribi riwahinykre. Inyò txura wylemy riwahinykremy Deuxu-ò. ⁴⁴ Kia iny mana tyre resemyhÿkre heka tii heka wiòròm y ixòdumy rare. Mana inytyre resekeki tasÿ iny risurusurunya. ⁴⁵ Inyò roholakeki kia aõbo aõma xiwena wahidÿÿdu mahâdu roholamy rÿimyhÿ tule fariseu mahâdu. Tule rexierymyhÿreny teiiboho Jesuisi turenyle rarybereri heka rierymyhÿreny. ⁴⁶ Tai heka tii mahâdu rimykemy idi riwisÿnymyhÿ tahe iny sòwehekÿ lau ruberumyhÿreny. Iny mahâdu dori idi ròhòtyny tii Deuxu rybeduò ratximyhÿreny.

22

¹ Jesuisi heka rexideleny ijjymy relyykre: ² —Timybo Deuxu Iòlòna rare ijyymy heka relyykre. —Iòlòò heka tariòre herinamy worana bedehesi riwinyre. ³ Iaõmydÿÿnana ròrarukòm y rÿidi tahe teòdu mahâdu iòrysmy roire. Rexihumy rÿireriki iaõmydÿÿnana, kanakremy wahe. Tahe òrysna noderamy reare. ⁴ Ijò riteònyre teòduò iny ritobinykremy. Aòhere tahaka, wabròreni kÿnyhe rerubunyre heka. Ibutumy heka waaõmydÿÿna rehumy rÿireri. Tahe kedeake kedeake heka kòdòidenyke heka. ⁵ Tahe timy heka irybe rityhynyrenyõhyyre. Iny sohoji sohoji tatyryresi-di ijohona-ò, ijò taaõmysydÿÿna-ò rea reare, ijò taoworu-ò reare. ⁶ Ijò lobidÿÿna reburere teòdu mahâdu dee. Tii teòdu dee heka rawobinare. Ijò aõbina bina heka ritxinyre ijò rirubunyre dori. ⁷ Tai tahe iòlò reburere lobidÿÿna mahâdumy bina bina raòhòtedÿÿnyre, rirubunyre. Ihâwâ ritoonyre. ⁸ Tai iòlò rarybere teòduboho-ò: —Waworana bedehesi rexihumy rÿireri ibutumy. Kia iny mahâdu ijoji juhuu retobinyra heka aò ibina heka roire. Urile riòmýsanymyhÿreny. ⁹ Tai tahe ibutumy boibenykre hâwâ-ò ibutumy iny-txi bekoabenybekre heka bitobinybenybekre ibutumy waworana bedehesina-ò kedeake kedeakremy. ¹⁰ Tai tahe didyde iny wiwihikÿ, iny ityhy iny bina mahâdu. Hetowo tahe ritÿxire tÿmyra mahâdu-di. ¹¹ Tahe iòlò ralore hetowo-ò kia iny mahâdu dee rybemy. Tahe tii robire hâbuòm y kia worana bedehesi kia tykyòm y ratxirerimy. ¹² Tai tahe tamy iòlò rarybere: —Waliiny, aòherikiwe worana bedehesi kia tyky-di aòkò atxiteri? Kia tahe hâbu rybeòm y riijere. ¹³ Tai tahe iòlò aõma rarybere teòdu mahâdu-ò: —Bimybennyke kaa hâbu. Waa bitaataabennyke imy behubennyke tahe idi diòlòdÿÿmy idi rehukre luruhukÿ-ò. Tai Aòhòkÿmy dÿÿnana-ki tai txuraruti rikyikyiny. Tai rahinykre. ¹⁴ Tai tahe Jesuisi rarybere: —Sòwemy iny heka kidirahukre tahe ibutemy kanaanikre.

¹⁵ Tai tahe fariseu mahâdu ròhònyre wii rotyre. Aõbinamy Jesuisi rarybekeule heka rimykemy idi rÿimyhÿ. ¹⁶ Kia aõma fariseu ijoioò heka riteònyre Jesuisi-ò. Tule Herodi ijoji mahâdu riteònyre. Rÿÿraxire Jesuisi-ò: —Erydÿÿdu, kai heka hâbuwate, hâbu òbiti.

Kai heka tōbedeerydŷŷmahāte Deuxu deewinamy. Awire aōbo ariōwynyrenykre Roma hāwā mahādu dinodu-ò. ¹⁷ Kai heka ixinamy aōma adee iny rarybererimy ihŷre. Timybo iny raraykynyrerimy ihŷre. Iny bede ywinareny aōbohe ixinamy nieru aōna aōna òwydŷŷnamy rōhōnyke aōbohe awire? ¹⁸ Tai Jesuisi heka rierymyhŷ aōma awimy aōkō tai rahareri heka rexierymyhŷre: —Kaiboho òbitimy aōkō toite. Aōherekibo heka kai biwaitxenany-benykemy wamynymy wadi atxitenyteri? ¹⁹ Timybohe nieru-ki rakaharenykre aōna aōna òwydŷŷnamy. Biditeòsinyke kia-ò arierykremy. Tai tahe tamy riteòsinyre womati nieruò. ²⁰ Tahe Jesuisi ritŷŷraxinyre: —Motyytybybo koa rŷire. Monibo ityre-ki koa roire? ²¹ Tai tahe rirawònyre: —Roma hāwā iòlònile tai roire. Tai tahe Jesuisi rarybere: —Tibo Roma hāwā iòlò nierubo heka tamy biwahinykre. Tibo Deuxu nierule tasŷ tamy biwahinykre. ²² Tai tahe urile ribedeòtiidŷŷnyre. Tai ririrenyre ròirenyre.

²³ Tahe kia txule saduseu mahāduò heka dòidenyde Jesuisi-ò. Rityhynyòhhyymyhŷre kia aōma rubu-bibi ixixana heka rityhynyòhhyymyhŷre, saduseu mahādu wahe. ²⁴ Tamy rarybere: —Erydŷŷdu, Moisesi tyriti heka kawesemy ribedeerynyre:

—Aōma hābumy hāwyy heridumy roikeki aōbohe timykibo hāwyy uladu-di ratxikeki. Hābuò iriòrekō-di rurukeki tai tahe iseriòre heka iriòrese tyby-wana roike. Tai heka kia hābu rubuweleu, kia deròwmy heka uladu ritybinyke.

²⁵ Aōu heka debò inatxi seriòremy kaki rasŷnymy raremyhŷ. Telareny heka roire hāwyy my tahe iriòrekòlemy rurure. Tahe ihāwyytybyhe kia iseriòrewanale roire. ²⁶ Ihelŷŷna sŷ tule rurure. Kia heka ibutumy debò inatxi reurò tii-wana roihyre iriòrekòule. ²⁷ Tahe hāwyy heka tule rurure. ²⁸ Tai tahe kia ruru-ribi rexixakreu tahe, tiwexe ihābukre? Ibutumy dorihe tii-wana heka roilehekŷlera. ²⁹ Tai tahe Jesuisi rirawònyre: —Kaiboho teerytenkòlenahāteny te timybo Tyriti-ki roimyhŷre. Deuxu ruru tule teeryòte. ³⁰ Tii iny rubu-ribi rexixakreu iwitxiramy rexixakre. ŷju wesemy ronykre. Timy heka hābumy hāwyy my roiòtyhy. ³¹ Kaiboho heka tetyhynytenyòhhyymahāteny te rubu-ribi ixixana. Idi heka tariatenyòhhyymahāteny te timybo Deuxu rarybere? ³² Kiamy heka rarybere: —Jiarŷ heka Abrāò Deuxu rare. Ijai Deuxu rare. Ijaò Deuxu jiarŷ rare. Tii heka iru mahādu Deuxu heka tii ihŷre rubu mahādu Deuxu aōkō wahe. ³³ Iu iny sōwe ribedeerynyreu, tahe urile iny ribedeòtiidŷŷnyre.

³⁴ Fariseu mahādu doidenyde Jesuisi-ò wii rotyrenyde. Roholareki wahe aōma saduceu mahādu ribedeòtiidŷŷnyrenykeki. ³⁵ Bede ywina erydŷŷna mahāduò rŷŷraxire heka aōmybo Jesuisi-ò. Tii rimykyemy heka idi riwisŷnymy kia rybebinaōmy rirawònykeki rimykyemy. ³⁶ Tahe rŷŷraxire: —Erydŷŷdu, tibohe aōbo bede ywina kia-ribi aōnityhymhewe bedeòtiidŷŷnamy ratximyhŷre. Wakoreny inihe tuu bedelykyre. Tibo kidiòtiidŷŷnamy ihŷre. ³⁷ Tahe Jesuisi dirawònyde: —Iny Deuxureny iny iòlòreny luuke heka. Ibutumy awo-ribi heka iluuke, ibutumy aruruna-ribi, ibutumy arayky-ribi luuke heka. ³⁸ Tii heka inatyhy bedeòtiidŷŷna tyhymy ratximyhŷre ibutu bede ywina-ribi. ³⁹ Ijò ihelŷŷna tahe iwesele heka rare: Iwese ixiluure wese heka ibutu luuke. ⁴⁰ Ibutumy Moisesi bede ywina heka juhuhu rare. Tule Deuxu rybedu mahādu erydŷŷna heka iribile rare. Kia bede ywina inatxi-ribi heka ibutumy iny bede eryna rōhōnyre. Kia inatxi bityhynymy bohonykeki iuhe heka tetyhynymahāte.

⁴¹ Iu fariseu mahādu iweroramy rŷimyhŷò tahe rŷŷraxire Jesuisi tamy: ⁴² —Mobo Deuxu deòdŷŷnamy ihŷre, Kristu wahe? Moriòrebo tii ihŷre. Tai tahe tiiboho rirawònyrenyde: —Moma Davi riokore òsana. Tahe ijò Jesuisi rŷŷraxire: ⁴³ —Tai tahe aōherekibo Davi heka Wanyrŷmy rininire Deuxu Tytybytyhy irybe riwiòhenanyreu wahe. Davi dori kawesemy rarybere: ⁴⁴ Deuxu wawedu-ò rarybere.

—Bodonyke warunawe-ribi, jiarŷ heka aòludu mahādu-di arawo-txi.

⁴⁵ Davi tawedumy Kristu rininirehāre, timykibo Kristu iriokore riokorekre. ⁴⁶ Tahe inyò heka Jesuisi rirawònyòhhyre. Tai tahe ruberumyhŷre tamy rŷŷraxike lau.

23

¹ Jesuisi heka iny sōwe nihikŷ ribedeerynymyhŷ taerydŷŷna mahādu-wana. Tii rarybere: ² —Judeu bedeerydŷŷdu mahādu heka Moisesi bede ywina bede erydŷŷna mahāduò rare. fariseu mahādu tule bede ywina riwinymyhŷrenyde. ³ Iwese ribedeerynyre wese tahe bityhynykre. Uritere iwese tii riwinymyhŷre wese uritere iwidŷŷòmy. Aōwidŷŷmy rarybemyhŷrenyrehāre tahe aōwitxira heka riwinymyhŷrenyde. ⁴ Tiiboho heka atyreny riòdònynihikŷmyhŷre bede ywina. Ihāre tahe rityhynyrenyòhhyymahārenyde. ⁵ Aōma òbitimy ratxike sŷny heka iny tamy roholamyhŷre ixi-di ratxirerimy ihŷre. Aōma walabu riòreò heka rŷimyhŷre axiò-ki bede ywina heka ritidimy roimyhŷre ityky ijeti retydyna bede ywina-txi tōhòti reakemy tuu riwinyrenyde. Sōwemy heka iretydyna riwinyrenyde. ⁶ Ronymyhŷre heka ikoòhòkŷle ronymyhŷre, worana bedehesina rŷi-wana wahe. Dohodŷŷna heto-ki

heka tule ronymyhÿre, iko-ò tuu rexisÿnymyhÿ. ⁷ Hãwã-ki iny tawu ryrymyhÿre: — Waerydÿÿdu, Habimy, kia tahe irybe-ki bede erydÿÿdu rare. Tii tahe tamyreny awire. ⁸ Tai tahe Jesuisi tamyreny rarybere: —Kaiboho heka uritere Habimy inyò adeereny irykõmy ihÿke. Deuxu sohojile bede erydÿÿdu heka rare. Ibutumy kaiboho seriõre wesemy atximahãtenyte. ⁹ Kasu-ki taheka inyò heka tiu wahamy inyò wídee rarybeõtyhy Deuxu biu-ki ratximyhÿrele tuu bininibenyke heka. ¹⁰ Uritere Wawedu myÿ inyò kia nidÿÿõmy. Deuxu deòdÿÿnale heka awedu ratximyhÿre Mesia wahe. ¹¹ Anihikÿmy ixi-di mohõtinykeki tahe, kia iny biwiõhenanyke. ¹² Kia ityhy rare ixi-di rõhõtinymyhÿre, tii heka ihewo-ribi rabe-dewokre. Ihewo-ribi tahe aõma aõkõ relekre. Kia iaõkõmy ixi-di rõhõtinykre tahe nihikÿmy heka relekre. ¹³ Belãhãxe! Kaiboho itxenadÿÿluku. Ibinã adeereny kanakre, kai bede erydÿÿna mahãdu, fariseu mahãdu. Kaiboho uritere iny rõtedÿÿrenyõmy Deuxu Iòlõna-ò. Kaiboho birõnybenyõtyhy tule iny rõtedÿÿ-ò biebenyke. Kaiboho bexisÿnybenyke õbitinamy. ¹⁴ Aixitõedÿÿna rehereheki wahe hãwã ube-ki. Kaiboho urile iny teitxenanimahãtenyte. Aõma wytese rehennodu heka iheto-ribi teteõnymahãtenyte kaiboho heka abinarenyte. Tai heka kaiboho yla aõkõ aõhõkÿmy botÿÿnybenyke. ¹⁵ Belãhãxe! Kaiboho ibutumy iny araty-hynyrenykemy ixi-di tahõtinymahãtenyte. Tai heka iny tesÿnymahãtenyte õrarudutyhymy wahe ixiratyre heka tejiradÿÿnymahãtenyte. Aõraru-ki heka aõhõkÿmy botÿÿnybenyke. Iny-di atxikemy heka tahõtinymahãte. ¹⁶ Kaiboho rueta mahãdu wesemy kai ahãte. Kaiboho heka kia wesemy tebedeerynytenyte. Inyò heka Deuxu bede eryna heto riwawiõhenanykeki heka aõna aõna ariwinykre. Myÿ marybebenykeki, heka aõ aõkõ heka rare. Deuxu dohodÿÿna heto womati tÿrÿrÿhÿkÿ-di marybekeki heka, tii heka rityhynyhy. Ibutumy heka kia bede ywina õta õta tewinymahãtenyte. ¹⁷ Kaiboho heka bede erydÿÿdu bede erytyhykõ mahãdu atxitenyteri dohodÿÿna heto kia-ò ralõkeki. Aõbo bedeõtidiÿÿna tyhyre womati tÿrÿrÿhÿkÿ aõbo ada dohodÿÿna hetole aõbo teeryõte, Deuxu Dohodÿÿna heto wahe. ¹⁸ Kaiboho tule tebedeerynyste kawesemy. Inyò tarybe inatyhy-di rarybekeki, tai heka kia xiwena wahidÿÿna-di rarybekeki, tai tahe tii rityhynyõkeki, awira. Tahe tii xiwena wahidÿÿna tyre-ki rarybekeki tahe, tii õbitimy heka rarybeke. ¹⁹ Kaiboho rueta mahãdu wese, kaiboho heka erydÿÿnakõdu mahãdumy toite. Aõbo awityhyre? Xiwena wahidÿÿna aõbo ada ityre-ki wahidÿÿna roimyhÿre aõbo? ²⁰ Wahisidÿÿna heka wíwesele rare. Aõma xiwena tyre-ki roire wana tule wíwesele rare. Aõma xiwena tyre-ki roire wana wahe heka aõ aõkõ rare. Xiwena utãle heka rierymyhÿre inatyhy rare. Myheka kai mararybekeki heka tai tahe kai heka xiwena utãlemy tarybeteri. Ibutumy iny ityre-ki rÿire bohomy tule heka tai tuu tarybeteri. ²¹ Deuxu dohodÿÿna heto õraru-ki kai koityhyxemy marybekeki heka tai heka kai dohodÿÿna hetomy tarybeteri hãre tahe Deuxu iwo-ki ratxirerilemy tuu tarybeteri. ²² Biu õraru-ki kai koityhyxenyteri marybekeki, Deuxusÿmy tarybeteri. Tii dori tarynana-ki ronryeri. ²³ —Belãhãxe! fariseu mahãdu! Kaiboho heka itxenadÿÿdu mahãduõ toite. Tule bede ywina bede erydÿÿdu mahãdu. Adeereny heka ibinamy ratxikre. Arÿsÿna uri juraõ heka kai Deuxu-ò tewahinyte, hortelã, erva-doce, cominho wahe. Kaiboho heka aõninihikÿ tetyhynytenyõhyymahãtenyte. Iwese õbitina, ruxetõena, inatyhyna kia-ribi heka õhõtõ losamyhÿre ibutumy. Aõmydÿÿna jura wahisidÿÿna heka awi rare. Tahe tule uritere õhõtõ losaõmyke aõwitxira-ribi wahe. Aõbo bedeõtidiÿÿnare bede ywina-ki. Kaiboho heka bede erydÿÿdu toite hãre tahe teerytenyõte. ²⁴ Belãhãxe! Kai hãbuõ wese rare. Tiiboho imona berareny-ribi ohoruxõmo riarimahãre. Ihãrele tahe tiiboho irõdu nihikÿ rirÿsÿmyhÿre. Iwesele kaiboho tule terÿsÿmyhÿtenyte. ²⁵ —Belãhãxe fariseu mahãdu, bede ywina bede erydÿÿna mahãdu. Amonã deoreny tesuhõmahãtenyte iwe. Iwo tahe ka isuhukÿyemy rÿimyhÿre. Itxenadÿÿna rÿire. Aõma aumy weselemy heka kia ratximyhÿre. Aõma aumy heka webõrõsity tyrare heka. Araykywo-ki tahe ibutu itxenadÿÿ heka tai rÿimyhÿre. ²⁶ Belãhãxe fariseu mahãdu! Kaiboho tarueta mahãdu. Kai monã hynawo bisuhõke heka biõtinyke. Aõma bisuhõke ihÿre tahe arayky bityranykre. Tahe ibutumy heka aumy ryranykre. ²⁷⁻²⁸ —Belãhãxe fariseu mahãdu! Kaiboho heka koityhxyenyteri. Rubu heto wiwihikÿ ixideereny tewinymahãtenyte. Kaiboho heka iwesetyhylemy toite. Aõma webõrõsitylydu heka iruxeramy idi toite. Aõma aworeny-ki tahe aõma iny rubu idi rõhõkÿdileka atxitenyteri mahãtenyte. Ibutumy aõbina bina awo-ki arayky-ki idi atxiteri mahãtenyte. Aumyreny-ki heka tykywihikÿ texitkykny mahãtenyte. Aõma hãbu wihikÿwesemy. Hãbu õbitimy matxibenyke myheka iny adi rõhõtirenkemy heka tuu texitkykny mahãtenyte. Araykywo-ki tahe arimyrenywo-ki tahe ibutu itxenadÿÿna-di heka toite, õrarudu mahãdu toite. ²⁹ Belãhãxe! Tai heka kaiboho Deuxu rybedu mahãduõ rirubunyre. Kaa nohõtõ ijaranamy tuu tewinymahãtenyte. Awabederenywo-ki heka noi-jasa ruxerahakÿle tetidite. ³⁰ Kaiboho heka tarybemahãtenyte. —Tiu wahareny riwinyre wese heka ariwinyrenyõtyhy. ³¹ Kiamy tarybetu heka hãbu bina riõremy texininite. Bowesele toite. Iriõre toite. ³² Iwese juhoo ibinamy riwinyre wese heka iwesetyhyle aõhebo tatÿÿnymahãtenyte. ³³ Iwese hemylala deborehekÿ wesemy heka kaiboho atximahãtenyte.

Boreny tule iweselere. Timybo heka kaiboho heòty bede-ribi mahenybenyke? Kaiboho heòty bede-ò boibenyke. ³⁴ Adeereny ariteònykre aòma Deuxu rybeduò hàbu erydu, tyyriti erydu wahe. Kaiboho bidirubunybedenykre. Ohodÿÿna heto-ki ijò bidihetenybedenykre awaru hetenaò-di. Itxeòtyre-ki ijò bidirubunybedenykre. Ijò heka biheludumykre hãwã hãwã-ò tamy ibinamy riwinykremy. Aòhòkÿmy dÿÿnana heka tamy biwahinybenykre ijò hãwã-ò rakreu. ³⁵⁻³⁶ Kia heka hàbu ibutumy rurure tyby òraru-ki wahe. Dohodÿÿna hetowokile rirubunyrenykre. Kaiboho Abeli juhuru terubunyenye ikonana tahe Zacaria, Barakia riòre wahe. Òbitityhy juratya-ki heka tuu tewinytenye. Wijnabòdu mahàdu tai aòhòkÿmy rotÿÿnykre. Ibutumy ibinamy kai atyre-ò kedeseke. ³⁷ Jesuisi ikonana tahe rarybere: –Jerusalè hãwã mahàdu, kaiboho heka terubunyenye Deuxu rybemy rybedu mahàdu. Jiarÿ heka aramykemy adi rewisÿnyreri wariòre wesemy tahe waderarenykre kaiboho. Iwese hãnieò iriòre ridyre wese idewo-ki. ³⁸ Aheto heka ixisohojilemy rÿimyhÿre. ³⁹ Kaheka ararybekre adeereny: –Wamy heka bobioòtyhy ixityre. Kai heka Deuxu deòdÿÿna bidykreule wamy bobikre. Iu rarybereu, Deuxu deysanamy, wamy bobikre.

24

¹ Iu Jesuisi ròhònykre dohodÿÿna-ribi, ierydÿÿna mahàdu tamy rarybere dohodÿÿna heto itxeremy ròkemy, eleri-ò wahe. Tai tahe Jesuisi dirawyònyde: ² –Inatyhy rare, awi heka rare. Urile tahe kidixãwididÿÿnykre heka. Timy heka manaò wityre-ki roioòhykre. Ibutumy bede-ò idi rehukre. ³ Iribi tahe Jesuisi rehemyntyre Oliveira hãwãlò-ò heka ronyre. Tai tahe erydÿÿna mahàdu tii ritÿÿraxinyre iny sòwe-ribi: –Tiubohe ibutumy kedeixixãwididÿÿnykre. Tiuboho ibutumy bede konanadÿÿnamy reakre. Timybohe rikieryrenykre kai bedehemyntyre aòma bede ibutumy rexihukre. ⁴ Tahe Jesuisi tamy rarybere: –Uritere inyò aitxenadÿÿnykre. ⁵ Sòwemyhe iny itxenadÿÿnamy rÿirakre. Jiarÿ Kristu rare, Deuxu deòdÿÿna heka jiarÿ rare, myheka adee kanarybekre. ⁶ Kaiboho heka bohohamy mabekre iny aòbina ròhònymyhÿkre: bohohamahàkre. Ihãre tahe iny rarybekre aòma: –Karibi heka aòbina urihimyo ròhònykre. Myhe rarybemahàkre. Ihãrele tahe kòdòòseòkre aòma ikonana urihimyo. Ibutumy heka kia wesemy relekre. ⁷ Aòma kia wesemy heka bede roimyhÿ rarekre aòbo iny wixira wixira heka ibutumy iòlòna heka riteranymyhÿkre. Aòbinamy. Tai heka raaòbinanymy rÿirakre. Aòma rama ijara reakre. Bede ibutumy ramytatakre hãwã-ò-ki. ⁸ Kia heka iwese hãwyy uladu dese wesemy robumyhÿre wese tukre. ⁹ Adeereny heka aòhòkÿmydÿÿnana tiiboho riwahinykre aòma wani òraru-ki wahe. Ijò kaibohoò heka ararubunyrenykre. ¹⁰ Sòwemy heka iny riatymyhÿkre wary-ribi heka riatumy ririmyhÿkre. Wii rityhenymyhÿkre. Widee rakyarananymyhÿkre. ¹¹ Rybebina rybeduò heka sòwemy kedehemyntykre tahe kia heka sòwemy iny riitxenanymyhÿkre. ¹² Iu heka òraru nihikÿ iu ròhònykre roimyhÿre. Sòwemy heka luuna-di rÿiramyhÿ katahe wiji ixãwikre heka ihomy aòkò relekre. ¹³ Kia idi hyy rÿirakre ikonana-ò. Tii mahàdu tahe tarasanamy reakremy rÿira. ¹⁴ Ibutumyhe kia iny-ò rybe tÿnydÿÿnamy reakremy rÿira, Deuxu Rybewihikÿ Tÿmyra wahe. Ibutu iny wixira wixira heka roholakre rybe wihikÿ-ò. Kia rahudi hikÿle heka taheka kedehemyntykre heka ikonana. ¹⁵ Aòbinahakÿ tyhybohe ibinatyhy rÿikre. Tii heka rÿikre heka aòma Deuxu ubetyre-ki, Deuxu isÿ-ki, kiaweseleme heka rÿikre. Bieryke aòbo kia rare. Bieryke aòbo kia rare Danieli heka Deuxu rybeduò ihetxiu kiamy heka rarybere:

¹⁶ –Judeia mahàdu bede-ribi tahe kia bihenybenyke. Ibutumy heka boibenykre hãwãlò bede-ò biòturònykre.

¹⁷ –Kia bededÿÿnanau heka tiu aò bimyoòtyhy aheto-ribi. Tiiemy heka ròhònyhykyle rakre aòwesele wahe.

¹⁸ Iu bedero raaòmysÿdÿÿkrey heka tiu kòdòòseòtyhy tatyky itxemy. ¹⁹ Tule aòma hãwyy bòtòmy rÿira kia bedeu aòhòkÿmy rotÿÿnykremy rÿira. Kia tohouã-di ratxireri tahe tamy isirakre heka itybiedÿÿy idi rakeò heka isirakre. ²⁰ Bedejutytykòkemy heka bexitòenyke ahena mahenykeu. Tule sabado txu aòkòkemy bexitòenyke. ²¹ Tiu heka aòhòkÿmy dÿÿnanamy iny rotÿÿnyòhymyhÿre kaa aòhòkÿmy dÿÿnana nihikÿmy. Tule tiu tuu robiòhymyhÿre. ²² Kia Deuxu irokorehemykre wana heka ibutumy iny ituekre. Kaa urihimyoòlekre wana tahe kai Deuxu hòrò mahàdule tuukre. ²³ –Aòma Mesia heka kowa-ò rehemyntya, Deuxu deòdÿÿna wahe. Ihãre tahe kai heka inyò adee rarybekeki tahe tetyhnyòhyyte heka. ²⁴ Kia iu kedehemyntykre tahe aò Kristu tyhy aòkò heka rarekre. Aòma rybedu itxenadÿÿdu heka tule aòna aòna wiwihikÿ riwinykre. Aòma ityhydÿÿdu dori riitxenanykemy idi riwisÿnykre: ²⁵ Boholake, juhuru dori adee relyreri ibutumy aòhebo rotÿÿnykre. ²⁶ –Aòma arateòwarinyre dori tuu. Kia Mesia, Deuxu Deòdÿÿna heka ròòsereri. Beteheke bederahy-ki, tule hetowo-ki. Iu tahe timy heka tamy itxeremy raòtyhy inatyhy aòkòreki. ²⁷ Iu jiarÿ Deuxu Riòre Hàbutyhyhykÿ arehemyntykre ibutumy heka rierykre loosòna delaana wesele heka wadehemyntya heka rarekre biu ibutumy ritÿÿxinykre. ²⁸ Iwese aò rubu roimyhÿre, rara heka tamy rabutumyhÿre. Kaiboho rierykre iu rehemyntykre. ²⁹ Iu kia bede

dÿynanamy reakreu tahe txulyby heka kòdòhònykre. Ahàdu tule rybinykre. Taina tule ixewesehekÿle kanakre. Ibutumy ramytatakre biu-ki. ³⁰ Iule tahe kia wadehemynynamy iny robikre. Sòwemy heka hinana ibrunana bede bedemy rÿirakre. Ibutumy heka iny robikre wadehemynynamy biuwetyky-ki, jiarÿ dori, Deuxu Riòre, Hãbutyhyhykÿ rare. Loosòna ruruna sòwেকre, tahe arehemynnykre. ³¹ Tule wajuròna-di, ÿju aditeònykre iu, aaròna wodÿÿhykÿ-di. Tahe ibutumy wahòrò mahàdu he ixidee aributunykre bede bede-ribi, ibutu rehetyhy-ribi wahe. ³² Jesuisi tule relyyre: —Ijÿyòmy heka ako arelyyykre. Kai heka ibede erylamy bimykre. Iu kia figueira òwòru hàbu wiji tybiehekÿ. Kia aòma iruru tÿmyra rurunymyhÿré. Tule aòma txirubò tÿmyra ròhònykre. Tiu tahe bierykre. Kai iòhòra bohe wya. Myhe tamy besekre. ³³ Iwesetyhyle taheka kai heka bierykre. Aòma wadehemynyna ròhòny relekre wahe aòbitikre wadehemynyna iu, aòhòkÿmydÿÿnana wahe. ³⁴ Tiu kia bededÿÿnanaule heka bedekònyrna rexihukre. ³⁵ Biu heka bede-wana ituekre warybe tahe aòu aòu heka rÿihyymy rarekre. ³⁶ Inyò heka rieryòhyymyhÿre. Tiubo txuu ruu kai konary rÿimyhÿre wahe ÿju dori tiu rieryòhyymyhÿre. Aòma, jiarÿ Deuxu Riòre dori rieryòre. Aòma Waha Deuxule tahe rierymyhÿre. ³⁷ Noe bededÿÿnana wesemy heka rÿimyhÿkre iny risinykre kia bedeu. ³⁸ Ibutumy heka worana bedehesi rÿikre kiau. Lisisò tahe rÿikre. Herina lisina aòma hàwyymy herina. ³⁹ Tahe Noe bededÿÿnana wesemy heka reakre. Iu heka beòra rariare. Tahe rityhyynyòhyre tiiboho. Tahe heka raòwònyre rariare ibutumy ituere. Iwesele tii heka rarekre heka, wadehemynyna Deuxu Riòre Hãbutyhyhykÿ wahe. ⁴⁰ Inatxi hàbu heka oworu-ki raaòmysÿdÿÿkre. Ijò heka rakre dynamy reakre. Ijò tahe rarikre. ⁴¹ Tule inatxi hàwy heka raaòmysÿdÿÿkre heto-ki ratxikre mai risyrenykre. Ijò heka dynamy reakre ijò heka rarikre. ⁴² Tai heka iny rexiywinymy rÿimyhÿkemy rybe roimyhÿre awedureny kanakreki. Tiubo rehemynykre, teeryòte. ⁴³ Aòma hàbuò kanakeki heka tiu aòma hàbuò itxeredumy ronykeki heka, tiu hàbuò iribi rawasinòtyhy. ⁴⁴ Bexiywinymy heka wadehemynyna bijemy bonyke, jiarÿ Deuxu Riòre Hãbutyhyhykÿ wahe. ⁴⁵ Ijò Jesuisi relyyre: —Inyò tadinodu deòdutyhmy ratxikeki, tii aòmysÿdÿÿna riwinyhy ronymyhÿkre tamy. Itheto riywinyhykye. Teòdu mahàdu txuò txuòlemy riwinyamahàke. ⁴⁶ Kia riwinykeki, deysamy rarekre teòdu rehemynykre. ⁴⁷ Inatyhymy ararybekre: —Kia deòdu tadinodu aòmydÿÿnana ibutumy idi riywinykre, riyrubunykre. Tii ibutu wedu rarekre. ⁴⁸⁻⁴⁹ Ibinamy tahe tii ròhòtinykeki, kiawesemy riwinykre: Deòdumy raòhòtemyhÿ, lisilemy ronmyhÿ, riroximyhÿ momodu mahàdu-wana riòmyhÿ. Tii ixidee rarybekre: —Wawedu kedehemynyòtyhy, aòtxile ariwinykre. ⁵⁰ Iu rehemynyòkremy ròhòtinyre, iwedu kiale rehemynykre. ⁵¹ Tai tahe raòhòtebinakre. Heòty bede-ò riteònykre, Iwese itxena mahàdu tii riteònykre wese. Kia-ò rahinykre, robukre, txuraruti rikyikyinyiny aòhòkÿmy dÿÿnana òraru-ki.

25

¹ Jesuisi ijò relyyre: —Kia txu heka Deuxu Iòlòna ka ijÿy wesemy rarekre. Debòwiò ijadòma heka hàbumy herina riraòmyhÿreny. Iny sohoji sohoji heka toosòna riwyre iximynamyna. ²⁻⁴ Iruyrele tahe tòhòti reare aòma adÿÿ-di ritÿxinykemy. Ihony tahe tòhòti rosare iruyre wasÿ, ijò tule ihyna-ki riwykemy. ⁵ Weryrybò rehemynyòre, tai tahe ijadòma mahàdu ele rihynymy rÿimyhÿ tehemynyrna riiraòmyhÿreny. Iny sohoji sohoji heka toosòna riwyre iximynamyna. ⁶ Tai tahe rarybera: —Tÿmyra mahàdu-ò wahe rehemyneri. Birybenybenyke ruwetya. ⁷ Tai tahe ijadòma mahàdu he rituranymy rÿimyhÿre. Toosò itÿnytyhymy rookemy. ⁸ Kia ijò tahe tòhòti rosare mahàdu tahe uritere rijjere. Itoodÿÿmy idi riwisÿnymyhÿ. Aòma widee he rexitònyre: —Urihimykò inihe wahòrò-kò biditxiwike karihukòtekre. ⁹ Tai tahe kialemy risÿnyre: —Anokòre wadehunale dokuri rÿire. Bikòryke tahe ijò itxe tahe. Maa. ¹⁰ Idi tahe ròireny iòbradÿÿmy. Tai titxi tai rohonymyhÿreò. Iòrysomy iòbradÿÿmy ròirenyra rookile tahe dehemynyde kia tÿmyra mahàdu wahe. Tahe rironyrenyre ibutumy riroxikemy. Riratòbònyreny. ¹¹ Tai tahe kia iruyre ijadòma iòbradÿÿmy rare tahe dehemynyde: —Wahì, itxòtòbòna wadeke bidiraknybedenyke! ¹² Tai tahe kialemy rirawònyre: —Jiarÿ umyreny reeryòre. Kie riki ijÿy. ¹³ Tahe Jesuisi rarybere: —Tai kaiboho bexiywinymy ahàbenyke wadehemynyna bijjebeny. Teerytenykòte dori tiubo adòòsekre.

¹⁴ Tii ijò rarybere: —Ijò ijÿy adeereny arabedeerynykre timybo Deuxu Iòlòna raremy. Inyò heka rakemy ratximyhÿre ijò bede-ò ratÿinykemy. Tii tahe taaòmydÿÿnana ririre teòdu mahàdu-ki. ¹⁵ Taniuru tahe tamy riwahinyre timykibo isiraòmy nieru ritamyhÿre myheka tamy riwahinyre. Ijò-ò 5000 riwahinyre. Ijò-ò 2000 riwahinyre. Ijò-ò 1000 riwahinyre. Idi tahe tii rare tabede tÿinamy. ¹⁶ Kia iruyre ritara heka aòna aòna riòbranymyhÿre. Diwymyhÿre tasÿ idi rohonyrerimy ihÿre. Tai wylemy heka inieru rabuture. Ijò ixityre iruyremy ritxieny reiratyretyhy. ¹⁷ Kia ijò inatximy tamy riwahinyre tasÿ tulere aòwesele raaòmysÿdÿÿre ta ròtare tule ijò inatximy ixityre. ¹⁸ Kia sohojimy tamy riwahinyre tahe

urile riyrubunyre inieru hãloole riare tamy tahe riyrubunykemy heka riare. ¹⁹ Sõwemy rabededÿÿnana-ribi tahe iwedureny dehemynde. Tahe tamyreny rarariõwÿre takõtareny riõbitinykremÿ. ²⁰ Iruyÿre riwÿre heka debõwiõ diwyde: —Beteheiny wawedu ijõ iruyÿre anieru tyre rebutunÿre. ²¹ Tahe tawedu sõwemy riwowdydnyre iaõmysÿdÿÿna wiwihikÿÿmy rõhõnyraki wahe. Kiamy heka tamy rarybere: —Õbitimy idi taaõmysÿdÿÿteki heka. Sõwemy heka adee ariwahinykre riywinykemy. Aõwaxinyhe bitelenykre aõmysÿdÿÿna. Kai heka wawana beysanihikÿÿkre. ²² Idi tahe kia inatximy rõtaré sÿ dehemynde: —Beteheke, inatxi tasÿ inaubiõwa ixityre adee rewinyra. ²³ Tahe iwedu rarybere: —Awityhymÿhe taaõmysÿdÿÿta! Kai heka deõdu wihikÿÿ tate. Kai ibutedile sõwemy tewinyte tahe sõwemy ixityre adee ariwahinykre riwahinykemy. Kai heka wawana beysanihikÿÿkre. ²⁴ Kia sohojimy tamy riwahinyre tahe rarybemyhe retximÿhÿ: —Kai heka hãbu nieru tarasaery heka tate. Aõ taaõmysÿdÿÿteri-ribi aõkõ heka nieru tetamahãte. ²⁵ Tai heka jiarÿ raberumahã alau watxireri. Tai heka rewore iny lau. Tahe tii sohojidle ratxireri. ²⁶ Iwedu rarybere: —Kai heka eoruxerew, awi aõkõ heka tate! Inyõ tehuõtekõta heka idi urihimÿõ ityre rõtakelemy wahe. Kai tiwaeryte wahe. ²⁷ Aõherekibo banco-ki aõkõ tetidite. Kia huõteõwÿ wanieru-ribi ritarerimÿ ihÿre. ²⁸ Bitabohe kia nieru-di atxitere, tahe kia debõwiõ ritaraõ wahe biwahinykre. ²⁹ Kia õbitimy raaõmysÿdÿÿra heka sõwetyhymÿ rõtake. Kia õbitimy raaõmysÿdÿÿõmyhÿre kia heka rõõnodÿÿkre. ³⁰ Kia deõdu bimÿbynykre. Tii dorihe ibinatÿÿhyre inihe bede luruhukÿÿ-õ idi behubenykre. Tai heka tii aõhõkÿÿmy rotÿÿnykre rahinykre.

³¹ Jesuisi tahe ikonana rarybere: —Iu jiarÿ, Deuxu Riõre Hãbutyhyhykÿ, arehemynykreu heka Waiõlõnary-õ aronykre. Arehemynykre waÿju mahãdu-wana. ³² Ibutumy heka bede iny mahãdu wako-ki ributunÿre. Iwese budoeni itxeredu heka tabudoeni, budõe-wana wiribi rihitxinyhÿre wese heka bede iny mahãdu wiribi arihitxinykre. ³³ Wabudoeni heka warurunawe-ribi arisÿnykre. Budõe tahe wahÿwe-ribi arihitxinykre. ³⁴ Idi tahe waruruna ludu-õ ararybere: —Manake hewa, beysabenyke. Waha Iõlõna-õ rokonykre. Myheka tamy ararybekre. Juhuu bedu ihetxiu heka ywimy adireny kia rÿimÿhÿre. ³⁵ Rama tahe riwasanyreu rÿsÿna wadee tewahinytenÿte. Iu bemy rarureu, wadee tewahinytenÿte. Jiarÿ heka tori rare asÿ-õ tiwadytenÿte. ³⁶ Jiarÿ heka watykyhoho aõkõu, kaibohole wadee tewahinytenÿte. Binamy rÿimy rarewãhã, waroramy tadõitenÿte rõtenawo-õ. ³⁷ Tai tahe õbiti mahãdu rarybekre: —Wanyrÿ, tiu taheka ramamy heka wadeereny teate —Adee rewahinyrenÿre? Tiubo heka bemy tarumÿ tatemahã adee rewahinyrenÿre? ³⁸ Tiubo heka kai torimÿ tatemahã idi wahetoreny-õ aradyrenÿre. Tiubo atykyõmy tatemahã-di, tyky adee rewahinyrenÿre. ³⁹ Tiubo rõtena-ki tÿimÿ tatemahã-õ ada webinadumÿ tatemahã-õ, aroramy rõirenÿre. Wanohõti atxi reaõhÿymÿhÿre. ⁴⁰ Tai Jesuisi rarybere: —Jiarÿ, Iõlõ, tamy ararybekre: —Iu kaiboho waitÿhydÿÿdu seriõre mahãdureny-õ waõraru-ki tewinymÿ toitemahãu, wadeele tuu tewinytenÿte. ⁴¹ Idi tahe kia wahÿwenawe-ribi ludu tamy ararybekre: —Boibenyke karibi kaiboho heka abinarenÿre heõty bede-õ ihÿymÿ boibenykre ixi-di ariteõnykre. Diabo tatsÿtybybinasÿ-õ idi boibenykre. Deuxu isÿ tamy riwinyre. ⁴² Tiu rama riwasareu rÿsÿna kaiboho wadee tewahinytenÿõhyÿta. Iu bemy rarureu heka ijõ wadee tewahinytenÿõhyÿte. ⁴³ Torimÿ rarewahãu, tiu tiwatobinytenÿõhyÿte. Tykyõ wadee tewahinytenÿõhyÿte. Binamy rãimÿ rarewãhã rõtenawo-ki wororana webinadumÿ tahe tõiõhyÿte. ⁴⁴ Tai tahe kiamy rarybekre: —Wanyrÿ, tiubohe tuu rewinyrenÿkõre. Wanohõti heka reaõhÿymÿhÿre aramamy rubuna-txi, abemy rubuna-txi, torimÿ tatemahãu, atykyõmy tatemahãu, rõtenawo-ki webinadumÿ tatemahãu wahe. ⁴⁵ Tahe jiarÿ Iõlõ tamy ararybekre: —Kaiboho heka waitÿhydÿÿdu seriõreõ tewiõhenanyõmahãtenÿte tai heka tiwawiõhenanytenÿõte. ⁴⁶ Tahe Jesuisi ikonanamÿ rarybere: —Tai tahe tii tuuhyumÿ rake heõty bede-õ, aõhõkÿÿmydÿÿnana-õ. Õbiti mahãdu heka umÿtuedeõna-õ rake.

26

¹ Kia taijÿy rahudi tahe Jesuisi taerymahãdu-õ rarybere: ² —Ixityre inatxi txu-di tasÿ aõma Pascoa worana bedehesimÿ rÿikre. Kaiboho tahe kia teerÿtenÿte. Iu iny riwatÿhenykre Deuxu Riõre Hãbu wahe. Irahu-di tahe itxeõnihikÿ-õ riwatamadÿÿnykre. ³ Tahe aõwesele heka xiwena wahidÿÿdu wedu mahãdu ributunÿre heka judeu wedu mahãdu-wana wahe. Kaifa heto wii rotÿre. Xiwena wahidÿÿdu mahãdu wedu wahe. ⁴ Wiwana heka raryberenyre: —Timÿbohe Jesuisi aõhebo rikisÿnyrenÿre aõma teburemy jiranakõnahakÿÿle. Timÿbo rikisiraõnyrenÿre, rikimÿnyrenÿre, rikirubunÿnyrenÿre. Urile iny tuu rierykõre. ⁵ Pascoa worana bedehesi rÿireu tahe aõkõlemy idi rÿire. Kia worana bedehesiko-ki iny raaõbinanykeki dori ibutuhukÿÿlemy heka raaõbinanyke.

⁶ Jesuisi heka rare Betÿnia hãwã-õ hãbu tykybinaõ-wana heka isÿ-õ rare, Simaõ heto-õ wahe. ⁷ Iu iheto-ki riroximÿhÿre tahe hãwÿyõ tamy rare aderõna lÿnyrehekÿÿ-di manau-

rahyna-ki. Tai tahe Jesuisi tyre ritxiwire, iratityre. ⁸ Ierydÿÿna mahâdu heka urihimÿo heka rebure riore iòraru-ki. ⁹ Iowÿ nihikÿtyhyre dorihe. Tai heka tanieru uriterehekÿle rahuraki heka tai rawobinamy. Idi rohonykewile heka rare aõma iowÿ tahe iny aõkõ mahâdu-ò riwahinykewihikÿle tii rõhõtinyre. ¹⁰ Tahe Jesuisi rierytyhymy aõmÿbo tuu raryberenyrerimÿy: —Aõherekibo kaiboho ibinamy tarybetenyteri hãwÿy-ò. Aõwidÿÿnana wihikÿ wadee riwinyreri. ¹¹ Aõma kaiboho heka urimynodu mahâdu-wana ihymÿy boibekre. Ibutulemy awanareny jiarÿ watxiwãhãde. ¹² Tii heka wahãloodÿÿna riwaywinyra aderõna watyre ritxiwireu. Kia tahe wadee riwinyre. ¹³ Boholake, iny itxi tõhõtì reahÿy rÿirakre iòraru-ki. Rybewihikÿ Tÿmyramÿ ritÿnydÿÿmyhÿkre heka rierymyhÿkre bede bedemy wahe.

¹⁴ Iribi tahe Judasi Isariò, tii waò inatxi reurò rare, tii heka rõhõnyre ierydÿÿna mahãduy-ribi. Tahe rare xiwena wahidÿÿdu mahâdu wedu-ò. Tahe tamÿ rarybere: ¹⁵ —Adeerenÿ Jesuisi ariwahikre wana heka tiwesebo biwaòwinybenÿkre? Kiamÿ tahe 30 prata womati nieru myhe tamÿ riwahinyre. ¹⁶ Judasi kora ribile rarunÿmy raremyhÿ dohodÿÿnaõmÿ Jesuisi tamÿ riwahinykre. ¹⁷ Pascoa worana bedehesi rÿireule rexidelenÿre, Paò iuridÿÿkõ, kia txu rÿimÿhÿ wahe. Jesuisi erydÿÿna mahâdu tai ritÿÿraxinyre: —Titxiwexe rikirÿÿÿkre Pascoa worana bedehesi jiarÿboho dori ariwinyrenÿkemy? ¹⁸ Tahe Jesuisi rirawÿõnyre: —Hãbuò hãwãhãkÿ-ki ratximÿhÿre tii riwaeryre. Tahe tamÿ marybekre: —Wawedu kÿny rarybereri aõma aheto-ki heka Pascoa worana bedehesi rirÿÿÿkre taerydÿÿna mahâdu-wana. Ibededÿÿna dori iòhõre riki. ¹⁹ Tai tahe taerydÿÿna mahâdu kia riwinyre idi kowa worana bedehesi rÿÿÿna riywinyre.

²⁰ Bedesõmy tahe tai riroximÿ rorukumÿhÿrenÿ, taerydÿÿna waò inatxi reurò mahâdu-wana wahe. ²¹ Aõma inyò heka riwatÿhÿnykre ratximÿhÿre. Jesuisi heka tuu rarybere: ²² —Mowexe tii rarekre. Tiibohe rabadewomÿ roire, tai tahe widee rarybere: —Jiarÿ kõaòboka. ²³ Tahe Jesuisi rarybere: —Kia wawana pratoro tebò rearerile taheka tiikre. ²⁴ Iwese Deuxu Tyriti-ki Rybe roire wese heka arurukemy jiarÿ Deuxu Riòre Hãbutÿhykÿ watxiwãhãre. Kia hãbu riwatÿhÿnykre tahe tamÿ heka ibinatÿhykre. Ratÿbienenÿkõre wana inihe awityhyre. ²⁵ Tai tahe Judasi ityhedÿÿdu rarybere: —Erydÿÿdu, jiarÿ aõbohe rare? Tahe Jesuisi tamÿ rarybere: —Kaityhy wahe tate. Kaile tarybeta.

²⁶ Tai tahe Jesuisi orotxu sohojiò rimÿre ibutumÿ riroxireu, tahe riyreyrenÿmyhÿre tahe inÿsohoji sohoji-ò riwahinyre. Tai tahe tamÿ Jesuisi rarybere: —Kia biybenÿke heka. Waumÿ wese heka kia ratxireri. ²⁷⁻²⁸ Idi vÿi monahÿnaò rimÿmy rexitõenyre Deuxu-ò. Idi tahe tamÿ riwahinyre iribi sohoji sohoji riõrenÿkemy. —Biõrenÿke kaa dori wahãlubu wesemy ratxireri. Tai sõwemy iny biu-ò rahenykre Deuxu dee. Ibutumÿ òraruna ixãwidÿÿmy heka tuu rõhõnyra. Wahãlubu heka Deuxu, iny-wana wii riwoaxinykre rare. ²⁹ Tahe bohólake warybe-ò. Awanareny heka ixityre vÿi monamÿ ariòõtÿhy. Kia Waha Iòlõna-ò dehemyñnahÿkyle tahe awanareny ixÿby tuu ariòkre.

³⁰ Idi tahe wiuò rawiunÿnyre idi tahe Oliveira hãwãlò-ò rõrenÿre.

³¹ Jesuisi tamÿrenÿ rarybere: —Wijiru heka ibutumÿ kaiboho biwaribenÿkre. Tyriti-ki heka roire kiawesemy:

Budoeni-di itxeredu rirubunÿkre. Ibutumÿ budoeni raubÿtÿÿkre bede bedemy.

³² —Waixixana kÿnykreu tahe Kalileia bede-ki awanareny aratxikre. ³³ Pedro tahe rarybere: —Ibutumÿ ararirenÿke wana tahe jiarÿ aõkõre. Ararirenÿõtÿhy. ³⁴ Tai Jesuisi heka Pedro-ò rarybere: —Kai heka hãnie dele robukòdile biwatxiò-ribi bexihukre, inataõmÿ wahe. Tuu wijiru rarekre. ³⁵ Pedro dirawÿõnyde: —Aõkõre wa, arurukre heka tahe urile aratxiõnyõtÿhy. Tule ibutumÿ ijò ierydÿÿna tule Pedro wesele rarybere.

³⁶ Tahe Jesuisi ridyrenÿre beredaty oworuò-ò, aõma Kesemani ninadu-ò ridyre: —Kakile bonykre arakre dori ixitòedÿÿmy kowa-ò. ³⁷ Tahe Jesuisi heka Pedro ridyre ixi-wana. Tule Zebedeu riore wiwana ridyrenÿre. Tahe Jesuisi rabedòtidÿÿre aõhòkÿmy rotÿÿnyre bedèòtidÿÿ òrarukile. ³⁸ Tii tahe tamÿ rarybere: —Kaki wawanale atxibekre. Watÿtytyheka tÿxihikÿlemy bedèòtidÿÿ-di ratxireri. Waki bexiebekre. ³⁹ Urile tahe tako-ò rariareu tahe resere bede-ò. Jesuisi tahe tyby-ò rarybere: —Waha, rubu mona waribi bitake adeewikeki. Aõkòkeki tahe ariòkre, arurukre adeewilemy aõhebo arotÿÿnykre. ⁴⁰ Idi tahe dõòsede kia ierydÿÿna inataò tai rõòmÿhÿò heka ixÿby dõòsemÿ nade. Jesuisi rarybere: —Pedro! Kai heka timÿ sohoji horamÿ adi bede rÿiõtÿhy wawana. ⁴¹ Bexixaruhÿy atxibekre bexitõenÿmy. Aõkòkeki tahe òraruna kanamÿkre. Kai heka òbitimÿ matxikemy tahõtÿnymahãte. Aumÿ tahe ibinare heka arurukõre wahe. ⁴² Ixityre rare rexitõenÿkemy. Tahe Jesuisi rarybere: —Waha, adeewinale ariwinykre. Aõhòkÿmydÿÿnana monamÿ heka ariòkre. Kia mona waribi bitaòkeki ihãrele heka arurukre. ⁴³ Tai dõòsede tai rõòmÿhÿrenÿyòle heka nade. Tiibohe ixixamÿ rÿiòhÿy. ⁴⁴ Tahe rõòsere ixÿbyle ikonanamÿ. Iweselemÿ rexitõenÿre tyby-ò. ⁴⁵⁻⁴⁶ Idi tahe dõòsede taerydÿÿna mahâdu-ò rarybere: —Bexielehnybenÿ. Watÿhedÿÿdu naderi. Rexihumÿhe rare. Hãbubina mahâdu rehemyrenÿre. Jiarÿ Deuxu Riòre Hãbutÿhykÿ, wahe. Bexixabenÿ, rakakre watÿhedÿÿdu dori rehemyreri.

⁴⁷ Tahe Judasi dehemynde waòinatxi reuròò wahe. Jesuisi rarybereu, tii nade sòwemy hàbu-di mayrehe-di, òhòte-di tònori-di widotyde. Judeu mahàdu wedu tahe iteòdýýdure xiwena wahidýýdu wedu wana wahe. ⁴⁸ Juhuu Judasi tamyreny bede riywinyre. Kamy rexirybenymy: –Iòsýny-ò aruwokrele heka tiikre. Tiile bimybnykre. ⁴⁹ Tahe Judasi rarybere: –Rareri, Wawedu. Iòsýny-ò ruwore. ⁵⁰ Tahe Jesuisi rarybere Judasi-ò: –Iò, aòwaxiny aòbo biwinykre iwidýýmy tateri. Tahe Jesuisi imahàdu rimyre. Ritaataare. ⁵¹ Tahe Jesuisi mahàduò mayrehe-di rimymy resere. Tai hàbuò-ò reare. Tai tahe tòhòtile rikòròmy idi reare, xiwena wahidýýdu wedu deòduò wahe. ⁵² Tahe Jesuisi tamy rarybere. Aòkòre amayrehe birutyke irasirahanawomy. Kia dori inyò maydese rimymy resekre heka tule rurukre maydeselemy. ⁵³ Karibi ixtarasamy arurukeki dori wahaòle ararybekre. Tai tahe waha sòwemy ýju kiditeònyke, 12 aòbinadu ijoi mahàdu wahe. Kia teeryòtenyete. ⁵⁴ Ihàrele tahe ibutumy tuu bededýýnana relekre iwese ritidýýna-ki roimyhýre wese. ⁵⁵ Tahe Jesuisi rýýraxire tamyreny: –Aòbo jiarý raremy wadi tahòtinytenyeri. Wasidu aòbo. Kai dori waòrysmy tehemynte maydese-di, tònori-di. Aòherekibo wahe. Jiarý heka arabedeerynyreny txeò txeòlemy wahe Deuxu dohodýýna heto-ki. Aòherekibo taile tiwamytenykòte kowa watxiwàhàure. ⁵⁶ Kia ibutumy Deuxu Ritidýýna-ki roimyhýre. Tai tahe tuu bededýýnana relekre iwese Deuxu rybedu mahàdu rarybere. Ibutumy aòna aònamy rotýýnymy raremyhý. Tai tahe taryberahu-di. Ibutumy iery mahàdu iribi tahe robýtýre.

⁵⁷ Tiiboho heka Jesuisi ridyreny Kaifa heto-ò, xiwena wahidýýdu wedu wahe. Tai ibutumy judeu mahàdu wedu ributumy bede ywina erydu mahàdu tule wahe. ⁵⁸ Pedro irehetyty-ribi riheludunyre. Iheto ube-ki tahe ronyre yrubu dýýdu-wana. Tahe rehery aòhebo rotýýnykre. ⁵⁹ Xiwena dinodu mahàdu tahe ributumy Jesuisimy raraukremy heka riijemy. Aòma rirubunykre òbirele heka tuu rarybemyhý. ⁶⁰ Tahe inyò-ki heka rahaòhyre turybedu wahe. Iny sòwemy tahe relyyre. Ihàrele rirubunýòhyre. Iroona-ribi tahe inatxi hàbu dehemynde. ⁶¹ Tai tahe kiamyhe tuu relyyre: –Aòma Jesuisi rarybere: –Aòwesele heka Deuxu dohodýýna heto ariatymy idi areake. Inataò txudi tasý ixityre aditamadýýke, ibutumy adiwinyke. ⁶² Tai tahe xiwena dinodu heka Jesuisi-ò ryyraxire: –Aòbo marybekre kia umy ijyy rohonyreriki? ⁶³ Jesuisi tahe rybeòlemy ronyre roholare. Ixityre tamy rýýraxire: –Kai heka inatthy tyhymy Deuxu Riòremy kai atximahàte. Mesia aòbohe kai tate? Deuxu riwaeryre inatthymy rarybereri. ⁶⁴ Jesuisi dirawonynde tamy: –Kaile kia tarybete. Ibutumy iny-ò ararybekre: –Kaiboho ibutumy bobibenykre Deuxu Riòre Hàbutyhyhykým, jiarýle wahe. Tii heka Deuxu rurunawe-ribi heka ronykre. Iribi tahe kanakre biuwetyky-ki. Jiarýle wahe tiire.

⁶⁵ Tai tahe xiwena dinodu tatyky riykare. Reburere kie: –Aòhere tahaka. Deuxumy heka ibinatyhylemy tarybemahàte. Ijò iny-ò aroholaòkre, rexihura! ⁶⁶ Ibutumy kaiboho irybe-ò taholatenyeri, inatthy? Aòbo rikiwinykre tii ibinatyhyre dori, rikirubunyunykre tahe. ⁶⁷ Tahe iòsýny-ò rarybexinyre. Rihetenyre. ⁶⁸ Tamy ihetedýýdu rarybere: –Marybeke Kristu, mobo arahetenyra inihe.

⁶⁹ Pedro tahe ube-ki ronymyhý. Tahe ijadòma heka deòduò tamy rehemyreny: –Kai anòbo Jesuisi Kalileia ludu-wana atximahà. Kumymy rabire. ⁷⁰ Iny ibutuko Pedro rarybere: –Aòkòre, aòmbyo arybe reeryòhykereri. ⁷¹ Tai tahe rare ijò-ò. Ijò ijadòma deòduò rarybere kamahàduko: –Inatthymy heka tiki Jesuisi Nazarehulu mahàdu tiki rare. ⁷² Ixityrele Pedro ritxiònyre: –Reerykòre wahe hàbu. Tiu heka rabiòwàhàre. Inatthy rare. ⁷³ Idi hàbuò heka narybede tamy: –Inatthy rare. Kakýny irybe weselemy tarybeteri, Kalileia rybe wahe. ⁷⁴ Tahe Pedro rarybere: –Jiarý reerykòreri, tuu heka rabiòwàhàre. Deuxu riwaeryre inatthymy rarybereri. Iule taheka hànie hàbu robumy reare. ⁷⁵ Tahe Pedro tòhòti itxi reare. Jesuisi rarybere weselemy heka tii riwinyra. Ritxiònyre. Tai tahe Pedro ròhònymy reare heka rahinyhyre.

27

¹ Ijò biurasò ruidile tahe rýire. Xiwena wahidýýdu wedu ributumy judeu mahàdu wedu-wana. Timywexe aòhe rikisýnyrenykre. Rikirubunyunykemy heka idi watxiwàhàre. ² Roma dinodu-ò òsana rikidyrenykre. Tahe tiiboho Jesuisi ritaataare idi ridyreny tamy, Pilato-ò.

³ Judasi heka rieryre. Tai tahe tii rabadewonihikýre rityhenyrekri wahe. Tai tahe raraykynyre tawo-ò raòhòrere. Tahe nieru òkesedýýmy idi ròhòtinyre. Tahe nieru diwyde, 30 prata womati nieru tahe riòkesedýýnykre judeu wedu mahàdu-ò, Xiwena wahidýýdu mahàdu-ò. ⁴ Tahe Judasi rarybere: –Ixàwiraha, jiarý raòrarunyra hàbu òbittityhymy ratximyhýrele retyhenyhe heka. Tahe judeu mahàdu dinodu rarybere: –Jiarýboho, kia aò aòkò rare. ⁵ Tahe Judasi nieru-di bedetyrele rihure. Tahe ròhònyre iribi. Tahe rare. Rerotihiký-di

rexibòtotaare. Rerixubunyre. ⁶Tai tahe xiwena wahidỹydu wedu riwyre nieru bede-ribi: —Aòwexe kaniaru rikiwinyrenykre? Dohodỹyna hetowo-ò rikirutyrenyke heka aòkòre. Aòma dori rare rubuòwmy iwahidỹy heka rare. ⁷Urile suòle rikiwinyrenykre idi. Tai tamy wabede rikiwinyrenykre. Aòma tori kaki rurukreu tahe rikitoonyrenykre tamyle wahe. Tai tahe tiiboho riwinyre aòma butxi widỹyna subede heka riwinyrenyre. Kia heka inire suni wahe. ⁸Kia bedero tahe rininire aòma Hälubu Bederomy heka rininire. Wiji tule ini rare. ⁹⁻¹⁰Iwese Jeremia tyyriti-ki roire wesele heka tii riwinyre:

Thahe 30 —Womati nieruò-di heka bedero riwyre butxiwidỹydu-ribi. Iwese kai riwateònyre wese. Kia iòwy rare judeu mahädu-ò tamy riwahinyre wahe. Txidòdỹyna ówy wahe.

¹¹Jesuusi heka Pilato, bede dinodusỹ-ki ratximyhỹ. Pilato tahe tamy rỹyraxire: —Kai aòbo judeu mahädu iòlò atxiteri? Jesuusi dirawyònyde: —Kai tuu tarybeta. ¹²Xiwena wahidỹydu wedu heka tamy rarybere: —Jesuusi rirawyònyòhyre. Judeu mahädu wedu-ò tule rirawyònyòre. ¹³Pilato tahe tamy rarybere: —Kai aòbohe rybe-ò taholate. ¹⁴Tule tamy Jesuusi dirawyònyòhyde. Byy! Urile Pilato ribedeòtidỹyynre. ¹⁵Pascoa worana bedehesi bededỹynana tikiemy tuure. Ròtenawo-ribi heka sohojji beòra beòrahyye ixinamy inyò rexideònymyhỹ, inysòwe rybe òraru-ki wahe. ¹⁶Kia beòra tahe häbu ibinatytyre ròtenawo-ki rỹire. Baraba inire. Ibutumy iny tuu rierye. ¹⁷Aòma Pascoa worana bedehesi rỹireu ibutumy iny ributumy. Thahe Pilato ritỹyraxinyre: —Tibohe ixinamy ariteònykre Jesuusi Kristu aòbo ada Baraba aòbo? ¹⁸Thahe iny heka ibutumy urile Jesuusi Kristu luure heka. Tai tahe judeu dohodỹydu wedu mahädu tahe aòkò tamy waritimy rityhenyrenyre. Pilato kia rierye. ¹⁹Iu tabede ywina dohodỹydu-ki Pilato rỹireu, ihäwyy tamy tyyriti riwahinyre. Kawese heka rarybere aòma: —Ixinamy Jesuusi biteònykre. Anobinatytmybo dokuri rarasino txu wadi reakareri. Jikarỹ anohòkỹmy dỹkỹnana sòwemy ratỹkỹnyre Jesuusi kòraru-ki wahe. ²⁰Iny sòwehekỹ-ò heka xiwena wahidỹydu mahädu wedu rarybere: —Kaiboho mararybebenyke: —Baraba ixinamy biteònykre. Tiiboho dirawyònyde: —Jesuusi birubunykre. ²¹Iribi Pilato rarybere: —Tiwexe ixinamy ariteònykre? Tiiboho dirawyònyde: —Baraba biteònykre. ²²Pilato tahe rỹyraxire: —Aòhebo tahe arotỹnykre Jesuusi-di, Kristu-di? —Itxeò nihikỹ-ki bitamadỹnykre. Birubunykre. ²³Pilato tamy rỹyraxire: —Aòbinahakỹ aòbo riwinyraki? Tai tahe ibutumy iny rirajuamy rỹimyhỹ: —Birubunye kia bitamadỹnykre. ²⁴Pilato iny sòwe-di aò riwinyòhyre aòbinatyhy ósana ròhònykre idi ròhòtynre, tai tahe inyò rarybere: —Bee kidiwykremy baciario-ki. Thahe tebò risuhore iny sòwehekỹko-ki. Tamy rarybere: —Jiarỹ kỹny waòraru-ki aòkò heka rurukre. Kaiboho heka irubudỹy erydumyhe boibekre. ²⁵Thahe ibutumy iny rarybere: —Awire, inyboho heka irubudỹydu erydumy rokoirekre, tule warìòreny òraru-ki wahe ihälubu rejuxunykre. Soldado ridyre itxeò nihikỹ-ò ritamadỹnykremy rirubunykre. ²⁶Tai tahe Pilato heka Baraba riteònyre ixinalemy. Iribi tahe Jesuusimy raòhòtere.

²⁷Pilato soldado mahädu urile idi juhu risinyre, soldado tyamy ritidire. Pilato heto-ò ridyre. ²⁸Ityky iribi ritare tahe aòma tykysò-di ritidire heka juhu rihetynyre. ²⁹Iòdỹymy tahe idi ede lòrilòrihikỹ irati-ò ridekremy. Ówòruò tebò-ò ritidire. Tai iko-ò resere tatiowotimy. Raryberenyre: —Awire, kai judeu Iòlòtyhy. ³⁰Ityre rarybexinyre. Ówòru rimyre tahe iratimy tuu raòhòtere. ³¹Iribi ritarenyrenyre ihòrò itykyle ixityre rirutyre ityre-ki. Idi tahe ryò ròirenyre.

³²Iu ròhònyre, häbuò Sireni bede luduò-wana wixi reare. Tamyhe rarybere Jesuusi itxeò riwykemy.

³³Thahe Kòkòta häwälò-ò rehemynyre. Aòma, rubu ratityby wesemy heka rare. Tai tahe Kòkòtamy heka rininimyhỹnyre.

³⁴Tii vỹ riurinyre bee ihyra-wana, idi tahe Jesuusi-ò kia riwahinyre.

Iurihi-di teramy reare.

³⁵Thahe itxeò nihikỹ-ki ritamadỹnyre. Irahu-di tahe

ityy heka ritxuatxuarenyre wimy rarudeòsanyre tibo iwidydukemy.

³⁶Idi tahe retehemy rorukumyhỹnyre. ³⁷Irati tyre-ki tahe ritidỹynaò roire:

—Kia Heka Jesuusi Rare, judeu Iòlò Mahädu.

³⁸Tule wasidu brebunahakỹ tii-wana ritamadỹnyrenyre itxeò hòkỹ-ki, ijò iruru-ribi, ijò ihywe-ribi. ³⁹Iny ibire-di reamyhỹ idi risinymyhỹ kamy rexirybenymy: ⁴⁰—Kai inihe bexitake, kai Deuxu Riòre tateki. Bodobeheke itxeò nihikỹ-ribi. ⁴¹Kai heka arurudiremy iximy tarybemahäte. Dohodỹyna biatykyemy heka iximy tarybete tahe inataòtxu-di heka biwinykemy tarybeta. Tule xiwena wahidỹydu wedu mahädu idi risinyre. Tii tahe rarybere: ⁴²—Tii heka iny iwixira wixira aòbina bina-ribi ritamyhỹre ihäre tahe taaòbina bina-ribi rexitaòtyhy. Tii heka aò judeu mahädu iòlò aòkò rare. Myheka tuu rarybemyhỹ. Kia itxeòhòkỹ-ribi kedexiberesedỹnykekile tahe rikityhynyrenykre inatyhymy. ⁴³Tii heka iximy rarybemyhỹre Deuxu Riòre raremy, Deuxu rityhynymyhỹre. Reketeherenykre

inihe aõbo Deuxu riwiõhenanykremy wahe. ⁴⁴ Wasidu mahãdu kia itxeò nihikÿ rÿire iwesele heka tamy rarybere.

⁴⁵ Txutyeyu tahe bedede luruhukÿ bedede reare, txioro tirehehekÿule bedede kamy reare.

⁴⁶ Kiaule tahe bedede ratÿnyre Jesuisi iu ryrure:

—Eli Eli Lema Sabatani.

Kiamyhe rarybere:

—WaDeuxu, WaDeuxu, aõherekibo waribi õhõti rosare?

⁴⁷ Tai tahe iny sõwe mahãdu irybe-ò doholade. Ijõ kiamy narybede: —Eliasi-ò hõwa ryrureri.

⁴⁸ Kia ele elemy riwinyre noseõ. Idi tahe viõõ riryry tamy idi riteõnyre. Teõrehemy riwinyre bemy rimonykremy. ⁴⁹ Ijõhe raryberenyre: —Txiokre inihe inatyhymy aõbo reketeherenykre inatyhymy aõbo Eliasi iwiõhenadÿÿmy kanakremy aõbo inihe. ⁵⁰ Jesuisi ixityre rirajuare. Rurure. ⁵¹ Kia dohodÿÿna heto-ki heka ixiwõtënaõ rÿimyhÿre ierykõna. Tahe urile idi ixivanale ruamy reare iratyre-ribi bedede-ò. Suuhe ramytatare. Mana rabõhõbõhõnyre. ⁵² Wabede hãloõõ heka riraynyre. Deuxu hõrõ mahãdu sõwemy rubu-ribi riixixanyre. ⁵³ Wabede-ribi rõhõnyrenyryre. Iu Jesuisi rubu-ribi riixixareu tahe Jerusalẽ-ò rõrenyryre. Tai tahe sõwemyhe iny tuu robire. ⁵⁴ Tai heka soldado dinoduõ ratximyhÿ idi retehemy. Tule soldado mahãduõ tii-wana ratximyhÿre. Ibutumy tuu robirenyryre. Tai tahe tabrebu-ribi narybedenyryre: —Tii inatyhymy Deuxu Riõre heka rare. ⁵⁵ Hãwyyõ tule retehemy ratximyhÿre irehe-ribi idi. Aõma hãwyy Jesuisi riwiõhenanymy raremyhÿ heka idi retehemyhÿre. Tiiboho Kalileia bedede-ribi doide. ⁵⁶ Marie Madalena, Marie Txiause Jyrese, Zebedeu riõrese tule tai ratximyhÿ.

⁵⁷ Bedesõmy Jyrese rehemyryre. Tii ityhy heka rare Arimatea hãwã luduõ ratximyhÿre. Tii Jesuisi tyhydÿÿduõ ratximyhÿ. ⁵⁸ Tai Jesuisi umy rexitõenyryre Pilato-ribi. Tai tahe Pilato rarybere: —Tamy biwahinykre. ⁵⁹⁻⁶⁰ Tahe Jyrese linho tyky rirahananyryre. Tai tahe aõma wabede tÿmyrahakÿ riamy roireriõ heka rituunykremy idi rara. Idi mana nihikÿ ritidire txiõ. Idi rõrenyryre. ⁶¹ Marie Madalena ijõ Marie-wana taile retehemy ronyre wabede-ki.

⁶² Ijõ txu tahe fariseu mahãdu wedu tule xiwena wahidÿÿdu wedu heka Pilato-ò sexta feira rahudi tahe, judeu mahãdu elehyrna txu wahe ituere. ⁶³ —Jesuisi irumy raremyhÿu tii rarybere:

—Rubu-ribi heka ariixixanykre inataõ txu-di.

⁶⁴ Ruimy rare tahe ihãrele tahe biyrubunyke iwabede. Aõkõkre-wana tahe ierydÿÿna mahãdu heka iumy riwykre. Tai tahe rarybere: —Tii rexixixanyre. Tai tahe ibutu rityhynykre iruina. Kia ibinatyhymy rarekre. ⁶⁵ Tai tahe Pilato riteõnyre soldado mahãduõ txiõ-ki. Tamy rarybere: —Awimy biyrubunyke! ⁶⁶ Kia bedede erylãõ heka tamy ritidire. Txiõ-ribi resekreule heka rieryrenykre. Tahe soldado mahãdu riyrubunymyhÿre.

28

¹ Ijõ txu rudile tahe Marie Madalena, Marieõ-wana rare ihãloona-ò itxeremy, domingo, nobiutxu wahe. ² Aõwesele tahe iu suu ramytatare. Wanyrÿ ÿju heka dobehede biu-ribi iu. Tahe hãloõ ijõ-ribi mana ritamy ityre ronyre. ³ Iõsÿny heka urile ritoosõnyhÿkÿre. Ityky tasÿ iurahakÿre. ⁴ Idi itxeredu mahãdu heka aõma ruberunihikÿrenyryre. Urile rõhõtiberey reserenyryre. ⁵ ÿju rarybere hãwyy-ò: —Uritere berebuõmyrenyke. Kai aõbo Jesuisi teijeteri, inatyhy? Aõma itxeõ ritamadÿÿnyrenyryre wahe. Reeryre kia. ⁶ Aõkõre kaki aõkõ heka ratxireri. Tii dori rubu-ribi rexixixanyre iwese tii iximy rarybere wese wahe. Beteheke inihe iherina tyby-ò tai juhu roimyhÿõ. ⁷ Make karibi ele elemy ierydÿÿnako belyykre tii rubu-ribi rexixixanyraki. Tii heka rara Kalileia-ò tamy wirotyreriõ. Matahe, rilyryra dorihe adeereny. ⁸ Tai tahe rakõrunyrenyryre, hãwyyboho. Ruberumy rõrenyryre tasÿ reysamy rõrenyryre. Ierydÿÿna mahãdu-ò heka riijemyhÿre aõma ÿju rybemy ikoreny relyykemy. ⁹ Iu rakõrunyrenyryraule tahe wii reõbnyryra. Jesuisiwanale heka itxi rekoare. Idi tamy rehemyryre iõhõmy. Iwa rimyrenyryre tahe riwowydnyryre. Jesuisi tamy rarybere: —Toiteri aõbo! ¹⁰ Uritere breburenyõmyke. Boibeny tahe ijyymy waityhydÿÿdu mahãdu seriõre-ò heka Kalileia-ò arõirenykemy. Tai tiiboho-wana wii areõbnyrenyrykemy.

¹¹ Tai tahe tiiboho rõrenyryre. Kiaule tahe wabede soldado itxeredu rehemyryre xiwena wahidÿÿdu wedu-ò wahe. Tahe ibutumy relyyryre iko. ¹² Tai tahe nieruõ riwahinyre ruiõmy relyykemy. ¹³ Tamyreny raryberenyryre: —Ierydÿÿna mahãdu heka ridyra watÿireny reõbylemy. ¹⁴ Tai tahe bedede dinoduõ rierykreu heka aõ adee beleõtyhy aõbinahakÿõ. ¹⁵ Tai tahe nieru sõwemy riwyrenyrymy tahe tuu rõrenyryre ruimy. Wiji dori tuu ijyry rÿira. Ibutumy judeu mahãdu kia rybe-ò rityhynymyhÿre.

¹⁶ Idi tahe ierydÿÿna mahãdu rõrenyryre Kalileia-ò. Tiobo Jesuisi riteõnyrenyryre juhutyhy. ¹⁷ Jesuisimy robirenyryre tahe tiiboho bedede-ò reserenyryre tahe riwowydnyrenyryre. Ijõ mahãduõ riseõnylemy idi rõhõtinymyhÿre. ¹⁸ Tai tahe Jesuisi iõhõtyhymy tamyreny relere kiamy tamy rarybere: —Waruruna heka ibutu ratyre ratximyhÿre kabede-ki

tule, biu-ki tule. ¹⁹ Tai kaiboho waha deòdumy boibenyke ibutumy iny bede bede mahādu-ò, bede bede konananahakŷ mahādu-ò ihyy behemynybenyke. Waityhydŷŷdumy heka bitxienybenyke. Wahanimy, tule Deuxu Riòrenimy, tule Deuxu Tyytybytyhynimy, tahe bòratisebedŷŷnybenyke wadeòdurenymy, Waha, Ityytybytyhy, Iriòre kaboho deròwymy wahe. ²⁰ Ibutumy aõbo wabede ywina adee rewahinyredi bibedeerykre. Uritere nohõti losarenyõmy awanarenyhyy dori ararekre bededŷŷnanahyy rekehemykykre.

Marku Deuxu Rybe Wihikŷ Tŷmyra, Marku Tyyritidŷŷdu

¹ Kaki heka Rybe Wihikŷ juhu kaki roire. Ka Rybe Wihikŷ Jesuisi Kristumy heka rarybereri. [Tii heka Deuxu Riðre rare.] ² Myheka Isaia tyyriti-ki kia rybe rŷire: Deuxu rarybere: –Boholake, waðwàðadu ariteònykre akomy. Tii ary riwinykre.

³ Tii ryrymyhŷ bederahy-ki: –Kai biwinykre rywihikŷ Wanyrŷ dee. Òbiti tamy biwinyke.

⁴ Joað Sebedŷŷdu bederahy-txi taile ihŷmyhŷ rybe tyyriti ritŷnynymyhy. Tii sebenaòmŷ riòbitinymyhy. Kia riwinykemy ixi-txi tòhòti reakemy taðraru-txi kia Deuxu ritakemy.

⁵ Ibutumy Judeia bede ludu mahàdu Jerusalê hãwã mahàdu-wana rare bederahy-ò. Taðrarumy relyymy rahudi tahe, Joað risebenyrene bero Jordað-ò. ⁶ Joað rexitŷnyrene kamelo rade tyy-di, tule iròdutŷŷ wereysana iwetya-ki roimyhŷre. Irŷŷna raremyhŷ, seihikŷle bidi-wana. ⁷ Joað rybe tyyriti ritŷnynydŷŷmy rarybemyhŷ: –Jiarŷ aò aòkò rare, waruru-di aòkò. Inyò wahewomy kanakre tahe iruru waruru ratyredŷŷnadu rare. Waratyrene awityhyke. Jiarŷ riwaixŷrunumy watrixeri iwataana ese-ki. ⁸ Jiarŷ bedi arãsebenyrene. Tii heka Deuxu Tyytybytyhy-di arãsebenyrene.

⁹ Kiatxu Jesuisi nade Nazare Kalileia bede ludu-ribi. Joað tii risebenyrene Jordað bero-ò.

¹⁰ Tii bera-ribi dotuodeu biuwetyky rarayrene. Deuxu Tyytybytyhy heka bòtòe wese tamy dobehede. ¹¹ Deuxu rybe-ò roholare biu-ribi: –Kai heka Wariðre waluu tate. Adi wadeysawihikŷreri.

¹² Aðwesele Deuxu Tyytybytyhy heka Jesuisi riteònyrene bederahy-ò. ¹³ Tii bederahy-ki 40 txumy bede idi rŷire. Satanasi aòhòkŷmy risŷnymy Jesuisi raremyhŷ. Iròdu deborehekŷ tai rŷiramyhŷ. ŷjurenŷ iyrubudŷŷmy rehemynyrene.

¹⁴ Joað rare ròtenawo-ò, idita Jesuisi Rybe Wihikŷ ritŷnynykremy dehemynde Kalileia-ò. Jesuisi heka Rybe Wihikŷ ritŷnynydŷŷre: –Deuxu Iòlòna bede-ò wahe. ¹⁵ Jesuisi rarybera: –Bededŷŷnanawe bede reara. Deuxu Iòlòna bedehe iòhòra. Kaibohò ixi-txi òhòtirenŷ reake aðrarurenŷ-txi bityhnybenyke Deuxu Rybe Wihikŷ.

¹⁶ Jesuisi aho ijàti-ki rariamy ihŷmyhŷ. Tii robira tuurenŷ taseriðre-wana ihŷmyhŷ-ò, Simað Pedro, Andre-wana. Tiibohò rehumy ihŷmyhŷrenŷ rià-di. Tiibohò heka waxidu roire. ¹⁷ Jesuisi rarybera tamyrenŷ: –Kaibohò bodoibedenyke wahemy. Tai tahe araerynanyrenykre iny rimykemy utura temyta wese. ¹⁸ Tahe aðwesele rià ririrenŷre. Roire Jesuisi-wana. ¹⁹ Iko roire Joað, Txiau, taseriðre-wana. Tiibohò heka Zebedeu riðre roire. Tiibohò hãworo-ki ratximyhŷrenŷ rià riywinymyhŷrenŷre. ²⁰ Jesuisi tamyrenŷ rarybera: –Wahemy bòðòike. Tahe aðwesele tybyrenŷ ririrenŷre teòdu-wana. Tahe tiibohò roire Jesuisi-wana ierydŷŷnamy roirekemy.

²¹ Tiibohò rirònyrenŷre Kafanaò hãwã-ò. Judeu mahàdu aòmŷŷdŷŷna txu aòkò. Jesuisi ralore judeu mahàdu dohodŷŷna heto-ò erydŷŷmy. ²² Kowa mahàdu urile bede riòtiinyrene irybe-ki. Tii heka irurutyhy-di rierynanyrene, ierydŷŷdu mahàdu wese aòkò rohodŷŷnanymyhŷre. ²³ Kia bedeu heka hàbu tyytybybina-di ratximyhŷre dohodŷŷna heto-ki. Tyytybybina hàbuwo-ribi rarybere: ²⁴ –Aòhebo wadi botŷŷnykre Jesuisi Nazare ludu. Biwahubenykre aòbo? Jiarŷ araeryne mobò kai tatehe, kai heka hàbuòtyhy inatyhy Deuxu-ribi kai tate. ²⁵ Jesuisi tarurumy rarybere: –Kai ryeòmyke. Iribi bòhònyke tyytybybina. ²⁶ Tyytybybina hàbu riatory riworŷŷworŷŷnylyemy. Tyytybybina raryrene rybe iteremy, idi ròhònyrene. ²⁷ Ibutumy iny ribedeòtiinyrene. Ritŷŷraxinŷre ijò: –Aðwexe ratxireri, aðerydŷŷnatŷmyrabo ratxireri. Tii riteònyrene tyytybybina. Tyytybybina Jesuisi rityhnyrene. ²⁸ Ityhnina Kalileia bede bedemy reare.

²⁹ Tahe dohodŷŷna heto-ribi ròhònyrenŷre. Jesuisi, Txiau, Joað-wana roirenŷre Simað, Andrebohò heto-ò. ³⁰ Simað riðre lahi roimyhŷ rubunamy. Tahe aðwesele tuu relyrene Jesuisiko. ³¹ Jesuisi rimyre tebò-ki, tahe, aðwesele irubuna ixãwira. Idi tahe hãwyy tamyrenŷ bede redere.

³² Txu ralòmŷ rahudi, ibutumy tamy didydenyde inybina bina. Tule iny tyytybybina tamy didydenyde. ³³ Ibutumy iny hãwã ludu iheto ijò wirotŷre. ³⁴ Tii ibutumy binana òta òta riywinyrene. Sòwemy tyytybybina riòlòdŷŷnyrene. Tyytybybina Jesuisi rierymyhŷre. Tai tahe Jesuisi riijònyrene tyytybybina rarybekeò.

³⁵ Rudile Jesuisi rare bederahy-txi rexitònykremy. ³⁶ Simað, ijò mahàdu-wana Jesuisi ijesityhmy roire. ³⁷ Tiibohò Jesuisi raharenŷre. Tamy rarybere: –Ibutumy iny arãijereri.

³⁸ Jesuisi tamyrenŷ rarybere: –Rokoikehe rekexinoranyrenyke hãwã wixira-ò. Jiarŷ tamyrenŷ rybe tyyriti aritŷnynykremy. Iurenana tahe jiarŷ anade. ³⁹ Jesuisi rare ibutumy Kalileia bede-ò. Tyytybybina iny-ribi riteònyrene. Tule dohodŷŷna heto-ki tii rybe tyyriti ritŷnynyrene.

⁴⁰ Hābu tyybina mahāduō Jesuisi-ò nade. Tii tatiowotimy resere Jesuisiko-ò. Tahe Jesuisi-ò hābu rarybere: —Adee awikeki tahe, biwateytenyke. ⁴¹ Jesuisi juhu urile riwotōnyre. Tii hābu ritorunyre. Tahe rarybere: —Wadee awire, atyy awimy relekre. ⁴² Tahe aōwesele ityybina reytera. ⁴³ Jesuisi hābu riteōnyre. Rarybere: —Kai tahe inyōdee rybeōmykre. ⁴⁴ Kai bexiteōsinykre Deuxu aōmysyđyđy-ò. Iwese Moisesi rōerynadyynyre wese, kai bexiteōsinykre. Kia heka inydee deōsinamy riteōsinyre. Kia iny rieryke tīmybo teytemy atximahātemy. ⁴⁵ Tahe hābu rare ibutumy inyko relyyra. Kia heka Jesuisi tahe uritere hāwāhākō-ò ralōōhyre. Tahe bederahykile rarire. Ibutumy iny tamy rare ibutumy bede bede-ribi.

2

¹ Tiutxuōmybo Jesuisi dōōsede Kafanaō-ò. Idi tahe rybe reare rehemynymy ratximyh̄y heto-ki. ² Tahe iny, aōriōre aōkō, tamy wirotyre heto ijō-ò. Tahe Jesuisi relyymyh̄y Deuxu rybemy. ³ Hābu inaubiōwa heka hābubina-di tamy detyydenyde. Kia hābu rawōronyry taumy-ki. ⁴ Jesuisi-ò rehemynyōhykylere iny sōwerekī. Tahe raōwōnyrenyry idi heto ratyytyre-ò. Hetotyry riraynyrenyry tahe reru-di diberesedyynydenyde byretyre-ki Jesuisiko-ò. ⁵ Jesuisi rieryre hābu rityhynyrenyry, tai rarybere hābubina-ò: —Waexi aōraru-ribi araxitarasadyynyre. ⁶ Bede ywina erydyy mahādu rorukurenryeri, ixideele rarybemy r̄ymyh̄y: ⁷ —Aōherekibo hābu kiawese rarybereri. Tii iōwe ōwelemy rarybereri. Deuxu dee aōbina binalemy rarybereri. Mobo tahe ōraru-ribi iny ritake. Deuxule ōraru-ribi iny ritake. ⁸ Jesuisile roholāōlere ihārele rieryre aōmybo raryberenyre. Tai tahe Jesuisi tamyreny rarybere: —Aōherekibo kiawese tarybetenyteri. ⁹ Tibohe isiraōtyhyre, tuu ararybeke: —Aōraru-ribi anaixitarasadyynyre ada myike, abyre bimyyke, mariake. ¹⁰ Kaiboho bierykemy Deuxu Riōre Hābutyhykȳ irurudire iny ōraru-ribi iny ritakemy. ¹¹ Tahe hābubina-ò rarybere: —Boholake, myike, abyre bimyyke tahe makre aheto-ò. ¹² Tahe hābu r̄yire, tabyre rimymy tahe rare ibutumy inyru-ò. Ibutumy bede riōtiinyre tahe reālāre Deuxumy. Ibutumy rarybere: —Tiu heka aōmy kawese rabiōhyymyh̄y.

¹³ Jesuisi rare ahohok̄y ijā-ò. Ibutumy tamy doide. Tii iny ribedeerynyre. ¹⁴ Levi, Afeu riōre, ronymyh̄y nierumynydu hetowo-ki. Jesuisi ibire-di rareō, tii robira. Jesuisi heka Levi-ò rarybere: —Waijoimyy mynake. Tahe r̄ymy reare Jesuisi ijoi-ò ralore.

¹⁵ Jesuisi taerydyyyna-wana rorukure Levi hetowo-ki. Tule nierumynydu mahāduō ronymyh̄yre ōrarudu-wana. Ibutumy riroximyh̄yrenyry. Sōwemy heka kia iny mahādu Jesuisi riheludunyenryre. ¹⁶ Bede ywina erydyy mahādu, lahi rybe-di erydyyyna mahādu tuu robirenryra. Idi raryberenyry Jesuisi erydyyyna mahādu-ò —Aōherekibo tii riroxireri ōrarudu-wana, nierumynydu-wana. ¹⁷ Jesuisi roholareu, tamyreny rarybere: —Iny ibinaōkeki tahe luahidu tamy kanaōtyhy. Tahe iny ibinakeki, tamy kanake bina-ò. Ōbiti mahādu itxemy aōkō anade. Tahe ōrarudu mahādu itxemy anade.

¹⁸ Joaō erydyyyna mahādu, lahi rybe-di erydyydu mahādu-wana byreōhyky txuu tutyhyle r̄ymyh̄yrenyry. Tahe roire Jesuisi d̄yyraxidȳmy. Inyō Jesuisi rit̄yyraxinyre: —Aōherekibo Joaō erydyyyna mahādu byreōmy r̄yiōmyh̄y. ¹⁹ Jesuisi rirawōnyre: —Heriduō, itxeredu-wana ratxireriu, byreōmy r̄yiōtyhy tutyhylemy. ²⁰ Tiutxulemybo tahe heridu iribi kanatakre, tai tahe byreōmy k̄nynykre tutyhylemy. ²¹ Moheka tytyt̄myra dōbōna ritidikire tytyby-ò. Idi inatyhymy dōbōna rayjake tahe tytyby sōwemy raykake. ²² Moheka ōteti bederatyrube t̄ymyra rihynymyh̄yre irōdutyty walabuutybywo-ò. Idi tahe raberyrōnymyh̄yreu, urile irōdutyty walabuu raykake tahe irube rejujuke. Tule irōdutyty walabuu ribinadyynymyh̄yre. Irubet̄myra awire heka irōdutyty walabuu t̄myrarokile.

²³ Judeu elehydyȳnareny txu Jesuisiboho ririranymyh̄yrenyry maixōmo wesena oworumy, tai ierydyyyna riōrōmyh̄yrenyry riroxirenykemy. ²⁴ Tahe lahi rybe-di erydyydu mahādu rarybere Jesuisi-ò: —Aōherekibo aerydyyyna mahādu riwinyreri aōwidyyyna aōkō karare sabado txu. ²⁵ Tahe Jesuisi tamy rarybere: —Kaiboho aōbo teriran̄yōletenyta tyriti-di. Iwese Daviboho-wana aōhebo rot̄yȳnyreri aōmy rekoarenymahāu, rama rahumyh̄yrenyu. ²⁶ Tii ralore hetotyhy-ò. Tai tahe orotxu sira ybina riyre, tule tamahādu-ò riwahinyre. Kia tahe Deuxu deōdule rir̄ys̄ymyh̄yre. Kia Davi aōhebo rot̄yȳnye Abiata heka Deuxu deōdu wedurau. ²⁷ Jesuisi tamyreny rarybere: —Sabado txu heka rawidȳȳre inydee, iny tahe rawidȳȳre sabado txu dee. ²⁸ Deuxu Riōre Hābutyhykȳ tahe sabado txu wedu rare.

3

¹ Ixityre Jesuisi ralore dohodyȳna hetowo-ò. Hābu debō binahākō tai ratximyh̄y. ² Lahi rybe-di erydyydu mahādu Jesuisi retehemyh̄yrenyry. Jesuisi sabado txuule riteytenykeki, ti-iboho rarybekemy aōbinabinakibo raharenykemy Jesuisi. ³ Jesuisi heka hābubina-ò rarybere: —Manake. ⁴ Tahe Jesuisi ijō mahādu-ò rarybere: —Aōwihik̄ywidyȳ awire ada aōbinalemy widyȳ awire. Tibohe awire, itarasa-ki aōbo ada rubu-ki aōbo. Hābu mahādu urile riyryre.

⁵ Jesuisi tamyreny retehere raðbinamy. Tii heka iaðna aðna riwotòenyrenymyhý. Jesuisi hàbu debò bina-ò rarybera: —Ebò biterenyke. Tai tebò riterenyreu, aðwesele awimy relere. ⁶ Lahi rybe-di erydýýdu mahàdu rara Iòlò Herodi mahàdu-ò. Tiiboho raryberenyre timybo tahe Jesuisi riubunyenye. ⁷ Jesuisi rexitare taerydýýna mahàdu wana ahò-ò. Tahe sòwemy iny Judeia mahàdu, Kalileia mahàdu riheludunyre. ⁸ Ibutumy aðna aðna roholare Jesuisi riwinyreò. Tahe sòwemy tamy nade: Jerusalè hāwā mahàdu, Idumeia hāwā mahàdu. Iny Jordaò bero ijā-ribi tule nade. Tule iny Tiro hāwā, Sidò beà hāwā-ribi iòhòmy tamy nade. ⁹ Tahe Jesuisi taery mahàdu-ò rarybere: —Walawò bidiwykre. Iny sòwemy dori rehemynyreri. Kidiwawotòmonykre òsana. ¹⁰ Ibutumy bina mahàdu ibymy tebò reareri ixideytedýýmy. Urile iny sòwemy riywinyre dori. ¹¹ Tyytybybina Jesuisi reteherenyreu, urile iko-txi resere ryreri: —Kai Deuxu Riòre Tate. ¹² Tai tahe Jesuisi rarybere tyytybybina-ò, uritere iteòsidýýòmykemy.

¹³ Tii raòwònyre bederatòòmy. Tahe taerydýýna-ò rryre tibo tamy reòbykemy. Tahe tamy nade. ¹⁴ Tahe ierydýýna waòinatxi reuròmny rarunyre tii-wana rarekemy, rybe ritýnyndýýkemy. ¹⁵ Tule iruru-di rarekemy inybina riteytenykemy. Tule irurudikemy tyytybybina riteònykemy. ¹⁶ Kia ierydýýnanirenre: Simaò, (tii tahe Jesuisi ijòni riwahinyre, Pedromy) ¹⁷ Txiau ijò, tii Zebedeu riòre rare. Kia seriòre Jesuisi rininirenre, Boanejimy, inirenre. Kia heka irybereny rare, Biumpytxy riòrenre. ¹⁸ Ijò heka Andre, Filipi, Bartolomeu, Mateu, Tome, Tadeu, Txiau. (Kia Txiau heka Afeu riòre rare.) Ijò Simaò iwitxira, (tii brebuòmny rybe-ki, tasubedeluudu wahe.) ¹⁹ Judasi Isariò ijòre, kia heka Jesuisi riwahinyre iòludu-ò.

²⁰ Tahe Jesuisi nalode taheto-ò. Ixityre iny sòwemy tamy nade. Tai tahe Jesuisi taerydýýna-wana riroxiòhyyre. ²¹ Idi tahe Jesuisi leinarenre itxýtesana roholarenyre, riòryrenre. Tiiboho raryberenyre: —Jesuisi itxýte iòhòlere. ²² Bede ywina erydýý mahàdu doide Jerusalè-ribi rarybemyhýrenre: —Belisibu idi ratximyhýre. Tyytyby wedu ruru-di tyytybybina iny-ribi riteònyeri. ²³ Jesuisi nyko ijyymy relyyre: —Timy taheka Satanasi rexiteònykre Satanasi. ²⁴ Iòlòna wiribi rexihitxinykeki tahe, rexihukre ibutumy wiludu. ²⁵ Tahe sýro luduò wiribi rahitxikeki, rýiòtyhy. ²⁶ Satanasi rýikeki reburemy, tii ixìòbitile rexirubunye. ²⁷ Inyò heka hàbu rurutere hetowo-txi ralòòtyhy. Tai rawasinykeki, urile iny ritaataake. Urile hàbu rataataakeki, iròòbmy iny rawasinyke. ²⁸ Inatyhy jiarý adee ararybereri, ibutumy òraru heka kanaixāwidinykre hàbu dee aòtxile aòbina binamy rarybemyhýre. ²⁹ Kia inyò aòtxile aòbina binamy Deuxu Tyytybytyhmy rarybekeki, tiu heka iòraru rataòtyhy. Kia òraru riwinyre tiiehyymy rarekemy. ³⁰ Jesuisimy kiamy narybedenyde: —Tii heka tyytybybina dire.

³¹ Tadi tahelýýna-wana nade. Tahe ahanakile ritamanyre. Tamy riteònyrenre iòrysmy. ³² Iny sòwemy iwerora-di ronre. Tahe Jesuisise-ò rarybere: —Adi aseriòre-wana ahanakile nyide, araijereri. ³³ Jesuisi rarybere: —Mowe nadi rare, waseriòreboho rare. ³⁴ Juhu urile idi retehereri iwerora-ki. Tahe rarybere: —Betehekere, kaiboho ibutumy kaki nadiwesere, waseriòre wese toite. ³⁵ Inyò aðna aðna riwinymyhýkeki, Deuxu dee awira. Kia heka nadi, waseriòre roire.

4

¹ Jesuisi ròðsera ahobero ijā-ò iny dohodýýmy. Sòwemy iny wirotyre. Tai Jesuisi ronre hāworo-ò tahe rexitaranre ahoro-ò. Aho ijā-ò iny wirotyre ijohonamy. ² Tii aðna aðna sòwemy roerydýýnanre ijyityhydile. Kaa ijyymy tii relyyre: ³ —Boholake, alòbòròna-di dehudu rara alòbòrònamy. ⁴ Alòbòròna-di rehumyhýu, ijò rryo-txi resere. Tahe nawixòmo rirore. ⁵ Ijò rejujure manarutàs-txi. Tahe aðwesele raumnyre iraruxiòlemy su dori ibutere. ⁶ Irauxiòreki, bede tòtee alòbòròna rimoenyre idi rurura. ⁷ Ijò oworuty resere edehu-txi idi ruhunyre edewanale. Tai tahe ede-ò riòdesenre tai raratynòlere. ⁸ Ijò resere su witxira wihiký-txi. Kia tahe raumnyre. Tahe sohoji oworutyò 30my iraty raratynre. Ijò oworuty 60my raratynre. Ijò tahe 100my raratynre. ⁹ Tii rarybera: —Kaiboho aòbo òhòtidirenre, inatyhmy warybe-ò boholake. Adee awikeki, bierybenyeke.

¹⁰ Iny robýtýreu, ijò rarilere ierydýýna mahàdu-wana. Tiiboho rýýraxire Jesuisi-ò: —Aòhekemybo telyyta ijyymy. ¹¹ Jesuisi tamyreny rarybera: —Deuxu Iòlòna rybemy Deuxu araerynanykre. Kia heka tuu teeryòmahàte. Kowaboho-ò jiarý urile ijyymy relyyra. ¹² Tai tahe kia wesele relyyra.

Iny retehemyhýkemy tahe robiòhyymyhýre. Roholamyhýre ta, rieryòhyymyhýre. Tai tahe ralòkemy aòkò, taòraru riixāwididýýnakemy aòkò.

¹³ Tii tamy rarybere: —Kaiboho aòbo teeryòhyyletenyteri ijy. Ihāre tahe timykibo bierybenyeke ijy ibutumy. ¹⁴ Aloborodu rehumyhý alòbòròna-di. Kia oworuty heka rybe wese rare. ¹⁵ Oworuty riyjāti ludu heka iwese uriijohonadu wese heka rare. Rybe-ò roholarenyre, Satanasi nade rybe iwo-ribi ritakremy. ¹⁶ Manarutàs ludu iwese iny

reysamy roholareri. ¹⁷ Iny urihimyo le rarorehenymyhÿre iraruxi sôweôreki. Idihe rasirara irybe. Tule iny ralahatxinamyreki, ihyye tahe riixâwidinyra. ¹⁸ Ede rawo ludu iwese iny wixira roholareri. ¹⁹ Tiiboho taaômydÿÿnadile rôhôtinymyhÿre. Sôwemy nieru-di ratxikemy rexinohôtinymyhÿre ta nieru riitxenanyimyhÿre. Ijô aôna aônadile rexinohôtinymyhÿre. Kia aôna aôna rybe rirarutxinymyhÿre. Tai tahe rybe raratynyômyhÿre. ²⁰ Suwihikÿ ludu iwese iny wixira roholareri. Kia inatyhymy rÿireri heka raratynre alôbôrôna raratynre wese. Ijô raratynre 30my, ijô tahe 60my raratynre. Ijô tahe 100my raratynre.

²¹ Tii rarybera tamyreny-ô: —Uritere loosôna ideômyke butxi worawo-txi ada he-rina raworawoô-txi aôbo. Loosôna bidekre bedewiô-ô. ²² Inyô iwôteômy aôna aôna tiehyymy. Tiutxulemybo ratÿnykemy ihÿre. Iwôteômy atximahâbenyke aôu bodobikemy atximahâtenyete. ²³ Kaiboho aôbo ôhôtidirenyre, inatyhymy bohohake. ²⁴ Tahe Jesuisi tamyreny rarybera: —Kaiboho inatyhymy bohohabeny tamy taholahamahâtenyeteô. Urihixina iwese teôteri wesele, kai biwykre. Ihâre tahe biwykre ijô teôta-ribi ritamy. ²⁵ Hâbuô ijôdikiki tamyle rawahidÿÿke, tahe hâbuô ijôôkeki iribi ratatyhyre.

²⁶ Jesuisi relyyra kia ijyymy: —Deuxu Iôlôna kia ijy wese rare. Hâbu rehumyhyre alôbôrôna-di suô. ²⁷ Hâbu rummy rôrômyhÿre txulemy rexixamyhÿre. Tii rieryôlemyhÿre timybo alôbôrôna ratybienymyhÿre. ²⁸ Suu ixi dee sohojile raratynmyra. Juhuu iôle ramyhyre. Idi tahe raratynmyhÿre, ihewonau, tahe, iraty rasônnyimyhÿre. ²⁹ Bederaty rasônnyimyhÿreu, iyresydu riteônyimyhÿre. Mayrabu-di riôrôkemy bederatysô butudÿÿna dori rexihumyhyre.

³⁰ Tii rarybera, Deuxu Iôlôna wexe aôwesere. Aô-ô wexe rikioirenykre. Tiwexe ijy kawesere. ³¹ Kia heka mostardaty wesere. Tii heka iylatyhymy ratximyhyre kabede-ki. ³² Tahe tii raumynymyhÿre wana, ireitôbôrôdÿÿ ratyre rarurururunymyhÿre. Tahe nawii tamyle rasÿnymyhÿre. Iubôrôrô rawolemy taheto riwinyre.

³³ Tahe Jesuisi Deuxu rybemy rierynanyimyhÿre. Kia ijy wese sôwemy ijy rierynanyimyhÿre. Kialemy iny-ô Jesuisi relyymyhy ibutummy tamy reny ritynynymyhÿreki.

³⁴ Kia-ô riôbitinyôlere ijyô. Tahe iny-ribi irehemy taerydÿÿna-ô riôbitinyre.

³⁵ Iu txu txiorolemy Jesuisi rarybere taerydÿÿna-ô: —Rikiôhôreonyke kowa weribi ijâ-ô. ³⁶ Sôwemy iny rarire aho ijâ-ki. Tahe taerydÿÿna tamy ralore. Roire hâwô-di. Tahe ijô hâwô idi ratximyhyre. ³⁷ Tahe bede binahakÿ rexidelenyry yhymy. Tahe ôbô hâwô rihâtenymyhÿ tai ritÿmynykemy ritelenyre. ³⁸ Tai tahe Jesuisi rôrômy roimyhÿ tôrô-ki irati tarahynatyre-ki. Tai tahe riixixanyre. Ijô rarybere: —Waerydÿÿdu, adeehe awimy aôbo iny ituerenykre. ³⁹ Rexixamy Jesuisi. Tii yhy riixâwididÿÿnyre. Tii ahohokÿ-ô rarybere: —Biyyrke! Tai bede ruhawihikÿre. ⁴⁰ Tamyreny rarybere: —Aôherékibô kaiboho taberutenyteri? Deuxu aôbo tetyhynyômahâtenyete? ⁴¹ Tai tahe tiiboho bede riôtinyrenyra. Tahe wídee raryberenyre: —Mowexe tuu yhy ahohokÿ-wana irybe riwinyke.

5

¹ Ritehemynyrenyre ijô berohokÿ weribi ijâna-ô. Kowa heka ibutummy hâwâhâkÿ Kadarena ninirenyre. ² Jesuisi hâworo-ribi resereu, hâbu tyytybybina-di robire rôhônnyeri wabede-ribi. ³ Kia heka tiemy rasÿnymy raremyhÿ wabede-ki. Katahe wiji moheka womati reroti-di rataataaôtyhy. ⁴ Aôdorihe ôhôre tebô iwa rataataare womati reroti-di. Tiiemy heka rimoenymyhÿ. Teôrutu ludu tawararu ludu tule ritôtynymyhÿre iyresymy. Moheka iruruôre iny erydÿÿmy. ⁵ Txuu ruu-wana heka tii rasÿnyre wabedewo-ki. Tii rariamyhyre bederatôomy. Tule rirajuamy tai rexihâtenyry mana-di. ⁶ Tai tahe Jesuisi robireu, tii raijaranyre Jesuisi-ô. Resere tatiowotimy Jesuisiko-ô. ⁷⁻⁸ Jesuisi tyytybybina-ô rarybere: —Iribi bôhonyke. Tahe tyytybybina rarybera: —Aôwe wadi tate. Kai, Jesuisi, ibutummy inyô dee inyratyry tate. Kai Deuxu Riôre tate. Lâhâmy lâhâ, uritere aôbina binahakÿmy wahôrôdÿÿômykre. ⁹ Jesuisi ritÿÿraxinyre: —Mobohe anire. Tyytybybina rirawônyre: —Wanireny sôwetyhyre wasôwerynyreki. ¹⁰ Urile karibi wateôdÿÿrenyômykre. ¹¹ Tahe kowa-ki ixÿni juramy riroximy rÿimyhÿ bederatôô-ki. ¹² Ibutummy tyytybybina rexitôenyrenyre: —Biwateônybenyke ixÿni jurawomy aralôrenykeny. ¹³ Tahe Jesuisi riteônyre. Tyytybybina aôwesele rôhônnyre tahe ixÿniwomy ralore. Ixÿni jura tahe raôrunyry rejuxunyre ijôtira-ribi. Berawo-txi tahe rabôrôre ahohokÿ-ki. Inatxi mil ixÿni rabôrôre. ¹⁴ Ixÿni-di itxeredu reare ijyymy ibutummy hâwâ hâwâmy relyyrenyre. Tahe iny dirahude tamy itxeremy. ¹⁵ Tiiboho Jesuisi-ô doideu, tuu robirenyra hâbu tyytybybina-di raremyhÿ. Tii rexitynymy ronmyhyre. Tii heka ôbitimy rôhôtinymyhÿre. Tai iny mahâdu rabe-deôtiidÿÿnyre. ¹⁶ Tiiboho tuu robirenyre, ijô-ô relyyrenyre ixÿni ijyymy, timybo aôhebo rotÿÿnyremy hâbu tyytybybina-di ratximyhyre. Tule relyyrenyre timybo rotÿÿnyre ixÿni jura. ¹⁷ Iny rexitôenyre Jesuisi-ô rexitakremy isureny-ribi. ¹⁸ Jesuisi hâworo-ô ralore. Tahe hâbu tyytybybina-di ratximyhyre, rexitôenyre Jesuisi-wana rakemy. ¹⁹ Tahe Jesuisi idy derare. Tamy rarybera: —Mahe asÿ-ô, aijoi-ô belyyke aôna aôna Deuxu adee riwinyremy,

iwese tii araruxetòeny myhÿre wese. ²⁰ Tahe hābu rare Debòwiò hāwāreny-ò. Ibutumy Jesuisi aōna aōnamy ixidee riwinyremy relyyre. Ibutumy iny ribedeòtiidÿÿnymy hÿre.

²¹ Ixityre Jesuisi rare ahohokÿ weribi ijā-ò. Ixidee iny sōwemy ributunyre. Tii heka ihÿmyhÿ ahohokÿ ijā-ki. ²² Tahe dehemynyde tamy dohodÿÿna heto weduò. Ijairu inire. Tii Jesuisi robireu, resere tatiowotimy iko-txi. ²³ Ijairu rarybere Jesuisi-ò: —Wariòre irubu iòhòthylemy roireri. Kai manake tamy ebò bitidikremy. Tai awimy relekre, ruruòtyhy. ²⁴ Tahe Jesuisi tii-wana rare. Iny sōwemy tule rare iòhòkile tamy rÿire.

²⁵ Kia heka hāwyyò binamy ramy hÿre. Ihālubu rejuxunymy raremyhÿ. Beòra waòinatxi reuròmy rejuxunymy hÿre, rihuòhy raremyhÿ. ²⁶ Tii aòhòkÿmy rotÿÿnymy hÿre sōwemy òhotibedu mahādu-di. Tahe awimy rotÿÿòlemy hÿre. Urile tanieru ibutumy rahure òhotibedu mahādu-ki. Awimy releòlemy, ire bede-ò resere. ²⁷ Tahe roholare Jesuisi nina-ò tahe iòhò-ki nade inyy-ki. Idi ihewo-ribi rimyra ityynora-ki. ²⁸ Hāwyy ixidee rarybemy hÿre: —Kriile itykynora-ki karimykeki, karekyteke. ²⁹ Tahe aòwesele ihālubu ijera ixāwire. Ixidee awimy ròhòtinyre. ³⁰ Jesuisi rierye iruru iribi ròhònyremy, tai rarybere: —Mobo watynora rimyra. ³¹ Tahe ierydÿÿna raryberenyra aòherekibo tuu tarybeta ibutumy taheka iny abirelemy rÿireri. ³² Jesuisi retehemy hÿre urile mobo rarekemy. ³³ Hāwyy rierymy hÿre aòhebo rotÿÿnyre. Tii ruberumy Jesuisi-ò resere relyykemy iko. ³⁴ Jesuisi rarybera: —Lerÿ, atyhydÿÿna kÿnyhe aratara. Mahe, kai dori textiywinta.

³⁵ Tii rarybemy hÿò, dohodÿÿna wedu deòdu rehemy nyrenyeri. Tiiboho raryberenyra: —Wawedu, Ijairu, ariòre rurumy roireri. Aòmybo tahe Erydÿÿdu-di atxiteri. ³⁶ Jesuisi kia-ò roholara tahe rarybera dohodÿÿna wedu-ò: —Brebuòmy, urile bityhynykre. ³⁷ Jesuisi-wana roire, Pedro, ijò Txiau, ijò Joaò. Joaò heka Txiau seriòre rare. Kaòle heka reòbyre tii-wana rakemy. ³⁸ Dohodÿÿna wedu heto-ò dehemynydeu, ixijadÿÿ-ò roholara, robu-rerìò, rirajuarerìò. ³⁹ Jesuisi ralore tahe rarybera: —Aòherekibo tabutenyeri. Hirarihikÿ rurumy aòkò roireri. Tii urile ròòreri. ⁴⁰ Juhu urile tai rutzunenyeri Jesuisi-ki. Tahe Jesuisi ibutumy iny riòlòdÿÿnyra hetowo-ribi. Tahe ise, tybyle, ixidee rimyrenyera ratxirenkyemy. Tahe tamy rirònyrenyre tai hirarihikÿ roimyhÿò. ⁴¹ Jesuisi hirarihikÿ debò rimyre tahe rarybera: —Talita kumì. (Katahe iwitxira rybemy rarybera. Kiamy reri heka, mynykemy.) ⁴² Aòwesele hirarihikÿ rÿimy reara. Tahe rariara aòmyreki iwyrā waòinatxi reuròmy iwyrāmy. Tahe urile bede riòtiinyrenyre. ⁴³ Jesuisi riteranyre moò rierydÿÿkemy aòkò. Jesuisi tule rarybere: —Rÿsÿna tamy biwahynykre.

6

¹ Jesuisi dexitade kowa bede-ribi. Tahe tauladu tybiena hāwā-ò dehemynyde. Taerydÿÿna mahādu riheludunyre. ² Sabado txumy rierynanyre dohodÿÿna heto-ki. Sōwemy iny roholamy rÿimyhÿ bede riòtiinymy. Tahe rarybere: —Tiribibo kia hābu aōna aōna bede rieryre. Aòbedeeryhykÿbo ratximyhÿre. Timyta heka bedeòby riwinyre. ³ Kia aòbohe aòwidÿÿdule ratxireri, Marie riòre. Tiiboho aòbohe Txiau, Jyje, Judasi, Simaò, seriòrebohale ratxirenyeri. Terÿboho aòbohe tule kakile ratxireri. Ibutumy iny heka Jesuisi derarenyre. Irybe rityhynyòre. ⁴ Jesuisi rarybere tamyreny: —Deuxu rybedÿÿdu heka tyhydÿÿna ritaòlekre tahāwāreny-ribi, taijoi-ribi, tasÿ-ribi. ⁵ Tahe Jesuisi kowa-ki bedeòby riwinyòlere. Urile tebò ritidire inybina bina tyre, taile riteytenyre. ⁶ Jesuisi urile bede idireny riòtiinyre rityhynyòlemy hÿrenyeki. Tahe Jesuisi reurore hāwā hāwā-di erydÿÿmy.

⁷ Tii ixidee ributunyre tawaòinatxi erydÿÿna mahādu. Tii riteònyre inatxi inatxi iubÿtÿnyre. Tamyreny taruru-ribi riwahinyre tytybybina deòdÿÿki. ⁸ Jesuisi tuu rarybere: —Urile biwykre aòebòna. Uritere orotxu aòkò, nieruhyna aòkò, nieru werysanawo-ki aòkò, iwydysyrenyòmykre. ⁹ Uritere waubehetyòmy noòmykre. Uritere inatximy wirawomy ty-di ixitydÿÿòmykre. ¹⁰ Hāwā-txi malòkeki, tiemy taile bonykre tiubedemybo iribihyyle bòhònykre. ¹¹ Titxi behemy nybenykeki, uritere iny erarenyme reakeki, roholaòkeki, txiòrare, urileta awareny bitòtynykre bede eranymy. ¹² Tahe tiiboho roire. Rybe ritÿnydÿÿmy hÿre iny ixidee rexirahÿrenkyemy. ¹³ Tytybybina irehemy iny-ribi riri-radÿÿnykemy. Sōwemy inybina tyre òlyre ritxiwire. Tai tahe riteytenyre.

¹⁴ Kia heka iòlò Herodi roholara. Jesuisini dori erynatyhy raremyhÿ. Tahe ijòboho rarybemy hÿreny: —Joaò Sebedÿÿdu rexixara rubu-ribi. Ijò rarybemy hÿreny: —Eliale ratxireri. ¹⁵ Ijò rarybera: —Deuxu rybedÿÿdu ratxireri. Deuxu rybedÿÿduò wese heka ratxireri. ¹⁶ Herodi roholareu aòbo Jesuisi riwinyre, rarybera: —Kia hābu Joaò ratxireri. Kia heka irati reorore heka rare. ¹⁷ Kia heka iòlò Herodi riteònyre imynamy. Idi tahe ritisanyre ròtenawo-ò. Taseriòre hāwyy òraru-ki kia riwinyre. Filipi iseriòreni rare. Iseriòre hāwyyini Herodia rare. Herodi, Herodia-wana roire iseriòre riòrese-wana. ¹⁸ Juhuule Joaò rarybere Herodi-ò: —Kai aòkòre aseriòre hāwyy-di mabeòtyhy. ¹⁹ Herodia tamy iky reamyhÿ rirubunykemy ratximyhÿ tahe aòkòhylere. ²⁰ Herodi tahe Joaò rityhynyre. Tii rierymy hÿre Joaò hābu wihikÿò ratximyhÿ. Tai riyrubunyre ròtenawo-ki. Herodi Joaò roholareu, urile

bede riòtiinyre urile roholawihikÿre. ²¹ Kia txuu ibeòra reare Herodi lisina berenamy riwinyre. Tahe ibutumy hãwã dinodu, soldado wedu mahãdu, tule ibutumy hãbu ninihikÿ Kalileia mahãdu-ribi rihuòtere. ²² Ijadòma ralore resere, Herodia riòre. Herodi, iny huòtedu mahãdu-wana tamyreny awire. Iòlò ijadòma-ò rarybera: —Aòtxile aòma wadee bexitòenyke, adee ariwahinykre. ²³ Inatyhomy adee ararybekre. Waaòna aòna iweeremy bexitòenykeki, adee ariwahinykre. ²⁴ Ijadòma tadi ritÿÿraxinyre aòmybo tahe tami rexitòenykre. Ise rarybera: —Joaò Sebedÿkÿdu rati kai bexitòenykre. ²⁵ Tahe ijadòma ròsere iòlò-ò. Tahe ijadòma rarybera: —Joaò Sebedÿkÿdu rati kai biwahinykre hyna tyre-ki. ²⁶ Iòlò sòwemy rabadewore irybe-ki. Rexitòenyòlere iny dori sòwemy ibire-ki. ²⁷ Iòlò soldado rariare Joaò rati òrysmy. Tahe irati riorore ròtena-ki. ²⁸ Tahe irati diwyde besetyre-ki. Ijadòma-ò riwahinyre, tahe ijadòma tadi-ò riwahinyre. ²⁹ Joaò erydÿÿna rieryreu tahe, nade iumy òrysmy. Tahe iumy riwyre wabede-ò.

³⁰ Jesuisi erydÿÿna mahãdu ròsereinyre Jesuisi-ò. Tahe relyyrenyra ibutumy aòmydÿÿnana tule ibutumy riernanymyhyre. ³¹ Jesuisi tamy rarybere: —Inyboho sohojile rokoiireny bederahy-txi ixielehydÿÿmy. Tii dori rarybera tami heka byrena iòhòtyhòlere tami roxina raòhòòlere. Iny sòwemy tami wii reutydynyri. ³² Tahe tiiboho sohojile hãwò-di roire bederahy-txi inyò-ò. ³³ Iny sòwemy tuu robira ròhònyrerimy. Tahe iny ibutumy hãwã hãwã ludu rajaranyre tòròsòna-ò. Tiibohole juhu rehemyinyre iko-ki. ³⁴ Jesuisi rororeu, tahe inmy sòwemy robire, riraòrerid. Jesuisi tami ratòenymyhyre. Tiiboho dori iwese budoeni idi itxereduòmy rÿireri wesemy. ³⁵ Txuu raloreu, ierydÿÿna mahãdu Jesuisi-ò roire. Tiiboho rarybere: —Ka kÿnyhe bederahy roire txuuke rexihura. ³⁶ Kai tahe iny biteònykre hãwã hãwã mahãdu-ò rÿsÿna ixideereny òbradÿÿmy. ³⁷ Jesuisi tamyreny rarybera: —Kaiboho tami rÿsÿna biwahinykre. Tahe raryberenyre: —Timybo tahe inyboho 200 prata womati nieru-di orotxu rikiòbranyrenykre. Timy wexe tamyreny rÿsÿna rikiwahinyrenykre. Jesuisi tamyreny rarybera: ³⁸ —Tiwese orotxu bohe rÿire. Maa tami itxeremy. Idi tahe rieryrenyreu, rarybera: —orotxu iruyre, utura inatxi. ³⁹ Idi tahe Jesuisi iny rabòròhòkÿ asityre rorukukremy. ⁴⁰ Idi tahe iny rabòròhòkÿ wii rirareare, ijò sÿwètamy, ijò 100my. ⁴¹ Jesuisi orotxu utura-wana rimyre tahe rethehere biu-ò Deuxu-ò rexitòenyre. Idi tahe orotxu reòròròre. Riwahinyre taerydÿÿna mahãdu-ò riwykremy iny-ò. Tule utura inatxi wirarea riwahinyre iny mahãdu dee. ⁴² Ibutumy iny riroxire. Rihydymy rÿimyhÿ. ⁴³ Idi tahe ritÿÿinyre waòinatxi reurò weririmy orotxu yre yre utura-wana rauhenyredi. ⁴⁴ Kia heka rerÿsÿre 5000 inmy rÿsÿna-di.

⁴⁵ Juhu Jesuisi riteònyre taerydÿÿna mahãdu ixiko-ò kanaijòwe-ribi ijà-ò, Besaida hãwã-ò. Tii tahe ririre iny riteònykremy. ⁴⁶ Tahe riteònyreu, tii rare ixitòedÿÿmy bede ratòhòkÿ-ò. ⁴⁷ Txioro bedesou hãwò ahoty-ki ratximyhyre. Jesuisi suki ratximyhyre ixisohojile. ⁴⁸ Tahe yhy rebònymyhy iutedereny-ribi. Hãwò rariaòlemyhÿ. Tahe Jesuisi tuu robire txu ijera iòhò-di. Tahe betyredile tamyreny rariare. Jesuisi iratyrereny wese rariakre. ⁴⁹ Tahe tuu robireu, betyre-di rariareriò, tiiboho unisÿna ròhòtynyreny, rirajuareny. ⁵⁰ Tahe ibutumy tuu robira ibutumy ruberurennyre. Jesuisi aòwesele rarybere: —Urile beysabeny, breburennyomy. Jiarÿle watzireri. ⁵¹ Tii ralore tamyreny hãworo-ò. Yhy urile ixãwire. Ierydÿÿnaboho bede riòtiinyreny. ⁵² Tiiboho ruberurennyre, orotxu bedebòbna dori rierykòreny.

⁵³ Tiiboho riòhòrenyreu, ritehemynyre Kenesare-ò. Kia-ki hãwò ritisarennyra. ⁵⁴ Tahe hãworo-ribi ròtuòreriu, ibutumy iny Jesuisi rieryra. ⁵⁵ Juhu raòrunyrennyre bina bina mahãdu òrysmy. Idi tahe didydenyde roholarennyre titxibo tai Jesuisi ratximyhyò. ⁵⁶ Tii raloreu iny hãwã-ò aòbo ada hãwãhãkÿ-ò aòbo ada bedero-ò aòbo, tiemy iny bina bina mahãdu iryko-txi ritidire. Tai tami rexitòenihikÿre tami debò reakemy itynnora-ò. Ibutumy tami debò reareu, tahe riteytenyre.

7

¹ Jesuisi-ò ributumy re fariseu mahãdu lahi rybe-di erydÿÿdu mahãdu wahe. Tule bede ywina erydÿÿ mahãduributumy. Jerusalè-ribi ritehemynyri. ²⁻⁵ Jesuisi erydÿÿna mahãdu tebò risuhòomy riroxireri. Fariseu mahãdu, Bede ywina erydÿÿ mahãdu-wana Jesuisi-ò ritÿÿraxinyrennyre: —Aòherekibo aerydÿÿna tebò risuhòomy riroximyhyrennyre. Aòherekibo ihetxiu bede ywidÿÿnana rityhynyòreri. Lahi rybe-di erydÿÿdu mahãdu judeu mahãdu-wana ihetxiu iwidÿÿnana riwinymyhyrennyre. Tii heka tebò tiu suròduòmy riroxiòmyhyre. Tiiboho aòna aòna wydyna heto-ribi doòsemahãdeu, tiu heka ròhòòdile riroxiòmyhyre. Sòwemy iwidÿÿnarenny rityhynymyhyre. Bemona butxi, womati bese-wana risuhòrennyre. ⁶ Jesuisi tami dirawyònyde: —Isaia juhuule rarybere tiwesebo kaiboho toite. Kaiboho itxenadÿÿdu toite. Riritinymy rÿire: —Kaiboho riwawowydynymyhyre tary-di. Tahe awo-ribi waluuòlemyhÿre.

⁷ Kaiboho riwawowydynyre tahe watxi nohōti ijeraōlerenymy. Kai teerynanyteri erydŷŷna-di iny nohōti-ribi namyhŷdeōle.

⁸ Kai Deuxu erydŷŷna tyhydŷŷōmy. Iny erydŷŷnale tetyhynytenyete. ⁹ Tii tamyreny rarybera: —Kaiboho aōbo ijō bihōrōnybenyke, biaōmysŷnybenyke. Deuxu rybe bede ywina kaiboho tetyhynyōlemyhŷtenyete. Arybe bede ywinala tetyhynyōlemyhŷtenyete. ¹⁰ Moisesi rarybera: —Kaiboho biytyhynybenyke adirybe-ō, tybyrybe-ō. Inyō tadimy tybymy iehemy rarybekeki, aōtaxiny ruruke.

¹¹ Kaiboho teerynanyteri hābuō-ō tadi tybywana-ō rarybekemy: —Wanieru waribi bitaōke. Ariwahiny dori Deuxu-ō. Wanieru heka korbŷ rare. (Korbŷ heka uri wahidŷŷna rare, iwitxira rybe wahe.) ¹² Jesuisi rarybehymy rare: —Kiawese rierynanytamy raremyhŷ, kaiboho writere hābuō tadiboho-ō aōmydŷŷōmy rarekemy. ¹³ Kawese ityhydŷŷrenyōmy Deuxu rybe, aerydŷŷna ōraru-ki. Sōwemy aōna aōna kawese tatŷŷnytenyete. ¹⁴ Tahe Jesuisi ixityre rarybera inysōwe-ō: —Bodoholabenyke, ibutumy bierybenykemy. ¹⁵ Aōbo iny-ō ralōmyhŷre, kia tahe iny risunyōlemyhŷre, inywo-ribi tahe namyhŷde kia tahe iny risunymyhŷre. ¹⁶ Inyō bierybenykeki, boholaawibenyke. ¹⁷ Tahe iny-ribi rōhōnyreu, heto-ō raloreu, ierydŷŷna mahādu tahe tamy rŷŷraxire ijyymy. ¹⁸ Tii tamyreny rarybere: —Kaiboho tule aōbo teeryōmahātenyete. Aōbo iny-ō ralōmyhŷre, kia iny risŷnyōlemyhŷre. ¹⁹ Tawotyhy-ō tule iny ratyrekemy, binamy rōhōtinymyhŷre, ruilemy, aōbina binaōle, itxeredu, aōbina binalemy rybedu, tule itxŷtelemy. ²⁰ Tule rarybere: —Aōbo iny-ribi namyhŷde, kia risurisunymyhŷre. ²¹ Inywo-ribi tahe rōhōnymyhŷre ibutumy nohōtinana binahakŷ. Kia heka rare nohōtinana binahakŷ: ōta tālemy, wasilemy, rubudŷŷlemy, ijō hābu riōrese ridymy, ²² ibutumy aōna aōna wedu iny ratyrekemy, binamy rōhōtinymyhŷre, ruilemy, aōbina binaōle, itxeredu, aōbina binalemy rybedu, tule itxŷtelemy. ²³ Kia heka ibutumy bina bina inywo-ribi namyhŷde. Kia heka iny rexisunymyhŷre.

²⁴ Jesuisi rexitare. Tahe r re Tiro hāwāreny-ō, Sidō beā hāwā hāwā-ō. Tahe tii ralore hetowo-txi tahe moō rierykōdi ixidire hetowo-txi. Ralōrau tahe, rexiwōke aōkō. ²⁵ Jesuisi tyhynina-ō hāwyy roholare, tahe tamy nade, tatiowotimy resere. Iriōre-riki tytybybina dire. ²⁶ Kia heka hāwyy Grego mahādu rare. Ilahinanire heka Siru Senisia. Tii Jesuisi-ō rŷŷraxire tytybybina iriōre-ribi deōdŷŷmy. ²⁷ Tahe Jesuisi tamy rarybere: —Txiōiny, juhu inihe uladu mahādu riroxikre. Wade awiōre uladu-ribi rŷŷna ritake ijōrōsa-ō. ²⁸ Hāwyy rirawōnyra: —Inatyhy rare, Wāhī. Kurile rŷŷna kyre kyre rejujumahāre. Kōwōruku bese-ribi, kuladu-ribi. Kiamy heka itxōrōsa rirakuximyhŷre. ²⁹ Tahe Jesuisi tamy rarybera: —Kia rybe ōraru-ki heka kaa tarybeta tytybybina ariōre-ribi rohonyra. Kia bōōsekre aheto-ō. ³⁰ Hāwyy taheto-ki rehemyre, iriōre-ki rahara byretyre-ki roire. Hāwyy rieryre tytybybina iribi rōhōnyre.

³¹ Tai tahe Jesuisi ixityre rexitare Tiro hāwāreny-ribi, Sidō beā hāwā reny-ō rara Kalileia aho-ō. Tii raremyhŷu, Debōwiō hāwā hāwā reny ririre. ³² Tahe tamy didydenyde hābuō nohōtityō. Tii roholaōlemyhŷre. Tule awimy rarybeōhyylemyhŷre. Tahe rexitōenyrenyra Jesuisi-ō, tebō ityre ritidikemy. ³³ Jesuisi tii ritare inysōwehekŷ-ribi tahe tebō ritidire tōhōti-ō. Tahe rarybexinyre tahe idi tōrōtōbymy reare. ³⁴ Tahe Jesuisi tarue ruwyyre biu-txi, ele-di reare. Tahe rarybere: —Ebata. (Kia heka rybe riwiurōsōdŷŷmy rare, —Biraynyke.) ³⁵ Aōwesele tōhōti riraynyre. Tōrōtō riykoykonyre. Tii aōwesele awimy rarybere. ³⁶ Jesuisi rarybere: —Uritere iny-ō ijyōmykremy. Ihārele tahe ibutumy kiamy iny-ō relynymyhŷre. ³⁷ Idi bede riōtiinyrenyre. Tahe raryberenyre: —Ibutumy tii riteytēnymyhŷre. Tii nohōtity aōwesele roholamyhŷre. Hābu rybeō aōwesele rirybedŷŷnymyhŷre.

8

¹ Kia txuu ixityre iny sōwemy ributunyre. Kiau tule aōrŷŷnami ijōōhyylere. Jesuisi taerydŷŷna mahādu ixidee ributumy. Tahe tamyreny rarybere: ² —Jiarŷ inysōwe rewtōenyre. Tii boho txuu inataō waki rŷŷre byreōlemy. ³ Jiarŷ byreōlemy ariteōnyrenykeki, ryrowetyakile reserenykre iōderawyrinymy. Tule, iny sōwemy irehe-ribi nade. ⁴ Ierydŷŷna tamy dirawōnyde: —Tiytaka inyboho tamyreny orotxu rikiwahinyrenyke kabederahy-ki. ⁵ Tii ritŷŷraxinyre: —Tiwesele orotxu kai ijōdire. Tiiboho rarybere: —Debō inatxi reurōmy. ⁶ Jesuisi iny sōwemy risŷdŷŷnykremy sutyre-ō. Tii orotxu debōinatxi reurōmy rimyra. Tii rexitōenyreu tahe riorore. Tahe riwahinyre taerydŷŷna mahādu-ō riwkyemy iny sōwe-ō. ⁷ Tule utura ibutumy rŷŷmyhŷ. Tahe rexitōenyry rahudi tahe taerydŷŷna-ō rarybere: —Kaa tule biwybenyke iny sōwe-ō. ⁸ Tiiboho riroxirenyre tahe rihydymy ratximyhŷ. Iyre yre rauhenyri riwyyreny weriri debō inatxi reurōmy riwyyreny rŷŷximy. ⁹ Inaubiōwa mil iny iōhōmy rŷŷmyhŷ. Tahe Jesuisi rexideōwarinyre iny sōwe-ō. ¹⁰ Tii ralore hāworo-ō taerydŷŷna-wana. Tiiboho roire Damanuta hāwāreny-ō.

¹¹ Lahi rybe-di erydŷŷdu mahādu nade fariseu mahādu wahe. Tiiboho tamy nade rybe ōbitidŷŷmy. Tiiboho rŷŷraxinyra bede erydŷŷnaō kiditeōsinykremy. Lahi rybe mahādu

rierykemy tii inatyhy rare urenana. ¹²Tii raelewesenanyre tawo-ki rarybere: —Aðherekibo kaa iny mahādu rýřaximyhýre bede erydýřnamy. Inatyhymy jiarý ararybekre: —Bede erydýřna heka tamy rawahidýřōtyhy. ¹³ Tahe idi Jesuisi rexitare. Hāworo-ò ralore. Idi rohorere kanawe-ribi ijā-ò.

¹⁴ Ierydýřnaboho tahe tōhōti rosare orotxu wydysy-ribi. Sohojityhyle heka orotxu roimyhý hāworo-ki. ¹⁵ Jesuisi tamy ribedeerynyre: —Beteheiny, biyrubuny, lahi rybe mahādu, Herodi mahādu-wana wirýsýna uri-ribi. ¹⁶ Jesuisi erydýřna mahādu ixideele rarybere: —Aðherekibo Jesuisi kia rarybereri. Inyboho iorotxurenyōreriki òsana. ¹⁷ Jesuisi heka rieryra tahe rarybera: —Aðherekibo raryberemy orotxu ijōðremy. Kaiboho aōbo teerytenyōte. Kaiboho aōbo arawoxierynyre.

¹⁸ Kaiboho aōbo arueōrenyere. Tabiōletenyteri. Kaiboho aōbo itxi òhōtirenny reaōlereri.

¹⁹ Jiarý 5000my iny-ò orotxu reareareu, tiwesebo weririmy orotxu yre yre-di ritýřxinyre. Tahe tiiboho rirawýōnyre: —Waōinatxi reurò weririmy. ²⁰ Tahe debòinatxi reurò orotxumy reòròra 4000 inmy, tiwesebo weriri orotxu yre yre-di ritýřxinyre. Tiiboho rirawýōnyre: —Debòinatxi reuròmy. ²¹ Tahe tamyreny rarybere: —Timyrekibo tahe teerytenyōte.

²² Dehemynyde Besaida hāwā-ò. Tahe hābu ruetā-di tamy didydenyde. Rexitōenyrenyere tamy debò reakemy. ²³ Jesuisi tebòmy rimyere tahe ridyre hāwā-ribi bederahy-ò. Iruetyre rarybexinyre. Tebòmy tamy reare. Tahe ritýřraxinyre: —Aōmybo aōbo tabiteri. ²⁴ Hābu tahe biu-txi tarue riukora, tahe rarybera: —Hābumy rabira, òwòru wese rýřiriò, rariareri. ²⁵ Ixityrele Jesuisi tebò reare irue-ò. Hābu heka irue reyteramy òbitilemy retehereri. Robire irehetyhy-ò itýnyhýkýlemy. ²⁶ Tahe Jesuisi riteōnyre isý-ò urile ihāwā-ribi ròðeōmykre.

²⁷ Jesuisi taerydýřna mahādu-wana ròhōnyrenyere Sesaria Filipi hāwāreny-ò. Ryki taerydýřnarenny-ò ritýřraxinyre: —Mowe hābureny wamy raryberenyra jiarý raremy. ²⁸ Tiiboho rirawýōnyre: —Joað Sebedýřna riki, ijō Eliasi riki, ijō riki Deuxu rybedýřduð. ²⁹ Tahe Jesuisi tamyreny ritýřraxinyre: —Kaiboho, mobo tarybetenyte jiarý raremy. Tahe Pedro rirawýōnyre: —Kai Kristu atximahāte. ³⁰ Tii raraybinihikýmy ixi-ki rarybera: —Inyko wamy ijyōmykre.

³¹ Jesuisi rexiranyre erydýřmy: —Deuxu Riòre Hābutyhyhýký heka aōna aōnamy aōhōkýmy rotýřnynihikýkre. Matuari mahādu heka ixideramy ryanakre. Tule Deuxu aōmysýdýřdu wedu, Bede ywina erydýř mahādu ixideramy ryanakre. Jesuisi kudurukre idi tahe txu inatað rýidi kedexixakre rubu-ribi. ³² Idi tahe iòruehekýlemy tamy rarybere. Pedro iny-ribi Jesuisi ritare, tahe tamy rarybere: —Kawese rybeōmyreke. ³³ Jesuisi ròðemy reare, retehemyhý taerydýřna-ò tahe Pedro-ò rarybere: —Bexitake wako-ribi Satanasi. Kai dori Deuxu ijoi aōkò atximahāte. Kai hābu ijoi tate. ³⁴ Jesuisi ributunyre iny sówehéký, taerydýřna-wana tahe rarybere: —Inyð wahemy kanakeki, ixideele rexirahike, tahe taitxeò rimyke riwaheludunykemy. ³⁵ Mobo taumy tarasamy rurukeki, riononykre. Tahe aótxile iny waluukeki, Rybewihiký luukeki, taumy wadee riononykeki, kia heka taumy ritakre. ³⁶ Aōbo tahe awire, ibutumy aōna aōna bitake tai aumy biononyke. ³⁷ Aōbo tahe iny riwahinykre taumy wydyna òkesena aōbo. ³⁸ Kai wijinabòdu òrarudu mahādu rare, òta òtadu rare. Aótxile iny walau warybe lau raixýrukeli, tule Deuxu Riòre Hābutyhyhýký ilau kanaixýrukre tii nadeu řyjuwihiký-di boo wowýdna-ò.

9

¹ Tii tamyreny rarybere: —Inatyhymy adeereny ararybekre. Ijōð kaki ratximyhýre ruruōtyhy Deuxu Iòlònanu taruru-di kedehemynykreu.

² Tahe debò sohoji txuu rýidi, Pedro, Txiau, Joað-wana Jesuisi ridyre. Tiiboho sohojile bederatò-ò roire. Jesuisi tamyreny rexiwixiranyre. ³ Ity heka urile rabòðoranyre. Iurahakýmy relere suròna ratyre heka rauranymy ritoosònyre. ⁴ Tahe tamyreny dex-itýnynde Eliasi, Moisesi-wana tahe rarybemyhýre Jesuisi-wana. ⁵ Pedro rarybere Jesuisi-ò: —Wawedu, awityhymy inihe kaki ratxirenyreri tahe rikiwinyrenykre inatað hetomy, ijō adee, ijō Moisesi-ò, ijō Eliasi-ò. ⁶ Pedro rieryōlemyhýre aōmybo rarybekemy ruberumyhýremy. ⁷ Nonoe dobehede iubòròna bede ritòbònyre. Tahe rarybere reare rybeuni iy-ribi: —Kia heka wariòre waluu rare. Kaiboho tami bohohabenyke. ⁸ Tiiboho reteherenyre tahe inyð robiòlerenyre. Jesuisilemy robirenyre.

⁹ Dobeheudeu tahe inydee Jesuisi rarybere: —Uritere inyð-ò tuu ijyōmykre aōmybo to-bitemy. Uritere Deuxu Riòre Hābutyhyhýký rubu-ribi rexixareu, tai tahe tuu belybybenykeri. ¹⁰ Kia rybe wasimy riworenyre. Ixideereny wii ritýřraxinyrenyere: —Aōmybo rarybereri, rubu-ribi rexixamy nade. ¹¹ Tiiboho tamy rýřaxirenyre: —Aðherekibo bede ywina erydýř mahādu rarybere Eliasi juhu kanakremy. ¹² Tii rirawýōnyre: —Inatyhymy, Eliasi juhu nade. Ibutumy aōna aōna riywinykremy. Tewesebo raritinanymy rýřireri: —Deuxu Riòre Hābutyhyhýký aōna aōnamy aōhōkýmy rotýřnynihikýre. Tahe tii inydee awiðhykre.

¹³ Adeereny ararybekre: —Eliasi nade. Tule iny ixideewilemy tamy riwinyrenyre. Kaheka iaõmydÿÿnana riritinanymy rÿire.

¹⁴⁻¹⁵ Jesuisi dehemynde taerydÿÿna mahädu-ò, tahe robire iny sòwehekÿmy tahe bede ywina erydÿÿ mahädu taerydÿÿna-wana ritxiõnymyhyre. Tahe Jesuisimy robireu, tahe tiiboho riumysaõnyrenyre. Raõrunyrenyre irybedÿÿmy. ¹⁶ Tamy rÿÿraxire: —Aõmybo tamyreny tatÿÿraxinyteri. ¹⁷ Inyõ riawyõnyre: —Erydÿÿdu, wariõre adee redyteri. Tii tytybybina rybeõhõkÿ-di ratxireri. ¹⁸ Tytybybina rimyreu tahe riatyre bede-ò. Idi tahe urile txuu riyiyinyre. Tahe tii rubureriwesele roire. Aerydÿÿna-ò jiarÿ rarybera tytybybina riteranykremy, tahe tiiboho iruruõhymyhy. ¹⁹ Jesuisi tamyreny rarybere: —Tiwesebededÿÿnanabo wijinabõdu ityhyõlemy rÿira. Tiwesebededÿÿnanabo awanareny ariijekemy. Wadee uladu bididyke. ²⁰ Tahe didydenyde Jesuisi-ò. Jesuisimy robireu tahe tytybybina urile raitxÿteitxÿtenymy resere. Idi tahe urile bede-ki rara õhõremy raratymyhy rybexi irywomy rõhõnymyhy. ²¹ Jesuisi rÿÿraxire uladutyby-ò tiubedemybo taheka kaa binana tamy dehemynde. Tii rarybere: —Uladuylale idi rõrarunyre. ²² Tiwese wese aõkõ idi rehure bera-ò, heõtÿ-ò rahukemy. Aõ biwinykeki, jiarÿboho biwawiõhenanyke wijile. Kai biwaruxetõenybenyke. ²³ Jesuisi rarybere: —Kai bityhynykeki, ibutumy aõna aõna rÿimyhÿre. ²⁴ Aõwesele uladutyby ryryre idi tahe rarybere: —Jiarÿ retyhynyre, biwõhenanyke aõbo rauhenyre. ²⁵ Jesuisi iny sòwemy robire wii rotyrerimy, tahe riteranyre tytybybina-ò: —Kai tytyby rybeõ tule roholaõ iribi bõhõnykre, tiu ixityre malõõtyhy. ²⁶ Tytybybina ryryre. Uladu ritxÿtenyre idi tahe rõhõnyre. Uladu rubuwesele roire herimy. Tahe iny sòwemy rarybere: —Tii rurura. ²⁷ Jesuisi rimyre tebõ ritamadÿÿnyremy tahe uladu rÿire lamamy. ²⁸ Heto ralorenyre ierydÿÿna mahädu tamy rÿÿraxirenyre: —Aõherikibo jiarÿboho tytybybina riteõnyõrenyra. ²⁹ Tamyreny rarybere: —Kaiboho bexitõenybenykeki byreõna-di bonybenykeki, kiawesele heka rõhõnyke.

³⁰ Iribi rõhõnyre, Kalileia lowysy-di roirenyre. Jesuisi heka inyerydÿÿderamyhy tai ratximyhyki. ³¹ Taerydÿÿna mahädu Jesuisi rierynanymyhyre. Jesuisi tamyreny rarybere: —Deuxu Riõre Hãbutyhyky heka rawahidÿÿkre hãburenyõ-ò. Tii hãbureny rirubunykre. Idi tahe txu inataõ txuu rÿidi tahe kedexixakre rubu-ribi. ³² Tiiboho rierykõlere tahe ruberurenyre tÿÿraxidyÿÿki.

³³ Idi tahe rehemyre Kafana-ò. Ralore heto-ò. Jesuisi tamyreny rÿÿraxire: —Aõmywe widee tarybetenyteri ryro-ki. ³⁴ Tiiboho urile roholarenyre rybeõlemy. Ryro-ki dori rarybemyhy mowexe wiribi aõniny rõhõnykre. ³⁵ Tahe Jesuisi ronyrenyredi, Jesuisi taerydÿÿna mahädu ributunyre erydÿÿmy: —Inyõ juhuludumy rarekemy ratxikeki, tai heka tii ihewoludukre. Tule tii reake ibutumy deõdumy. ³⁶ Tahe Jesuisi uladuõ rimyre risÿnyre iubetya-txi tahe taerydÿÿna-ò rarybere: ³⁷ —Moõ uladu kawese wadee riwiõhenanykeki, riwawiõhenanyre. Moõ riwawiõhenanykeki, tule wateõdÿÿdule riwiõhenanyre.

³⁸ Joaõ tamy rarybere: —Erydÿÿdu, jiarÿboho tuu rabirenyra inyõ tytybybina-di ani-ò rehureriõ. Tahe iny mahãdureny aõkõ rare. Tahe jiarÿboho tamy reijõnyrenyre iny mahãdureny dori aõkõ rare. ³⁹ Tahe Jesuisi rarybere: —Bijõnybenyõkre. Inyõ wani-di bedeõby riwinykeki, wanimy heka ibinamy rarybeõtyhy. ⁴⁰ Iny õluduõkeki, tii heka iny ijoi rare. ⁴¹ Inyõ beõ adeereny waninamy riwahinykre-wana, kai waerydÿÿna dori tate, inatyhymy adee ararybekre. Tii tawahidyÿÿna ritakre. ⁴² Inyõ kaa uladu ityhydÿÿdu riatykre õraruna-txi, kia heka tamy awire tõti-ki myna ritaamy idi bera-txi rehure. ⁴³ Ebõle araatykeki õraruna-txi, juhuule adee awire ebõ biõrõke. Kia heka awityhykre iny welytyle ralokre biu-ò, tahe awiõtÿhykre heõtÿtõteehékÿ-ò ralõkeki debõ inatxi-di. ⁴⁴ [Tai mohõ ruruõtÿhy. Heõtÿ ruruõtÿhy.] ⁴⁵ Awa araatykeki õraruna-txi, juhuule adee awire awa biõrõke kia awire iny rariake awa sohojilemy, awiõre heka heõtÿtõteehékÿ-ò ralokre awa inatxi-di. ⁴⁶ [Tai mohõ ruruõtÿhy. Heõtÿ ruruõtÿhy.] ⁴⁷ Arue araatykeki õraruna-txi, bitake idi behuke juhuule adee awire arue sohoji-di Deuxu Iõlõ biu-ò ralokre, tahe awiõre heõtÿtõteehékÿ-ò ralokre arue inatxi-di. ⁴⁸ Tai mohõ ruruõtÿhy. Heõtÿ ruruõtÿhy. ⁴⁹ Ibutumy iny heka heõtÿ-di rijjyranikyre. ⁵⁰ Jyyra heka awire, saa wahe. Urile taruru riononykeki, tiwesebo tarÿsÿna uri icybyle tawo-ki bitidikre. Kaiboho ibutumy widee eysarenylere.

10

¹ Jesuisi iribi rexitare. Tahe rare Judeia bede bede-ò, tule Jordaõ kanawe-ribi ijã-ò. Iny sòwemy tamy ributunyre, tahe tiiboho Jesuisi rierynanyre. Tii reõarimy tuu ratximyhyre.

² Tamy lahi rybe-di erydÿÿdu mahädu dehemyndenyde irutaadÿÿrenymy. Tahe tamy rÿÿraxinyre: —Hãbu aõbo tahãwy ririleke, awire aõbo ibinare aõbo. ³ Tahe Jesuisi tamyreny rirawyõnyre: —Aõrybe bede ywina-di Moisesi rierynanyre. ⁴ Tahe tiiboho Jesuisi-ò dirawyõnydenyde: —Tii rierynanyre iny tahãwy ririkemy. Urile juhuu hãwy bede erydÿÿna rybe tyriti riwinykemy, idi tahe tahãwy ririkemy. ⁵ Jesuisi tamyreny rarybere: —Õhõtixyre dori Moisesi kia rybe bede ywina adee riwahinyre. ⁶ Juhu bedeu Deuxu

riwinyre hābu, hāwyy-wana.

⁷ Iurenana tahe hābu tadibohosy-ribi rōhōnymyhÿre tai roimyhÿre hāwyy-wana.

⁸ Hābu inatyhy hāwyy-wana roimyhÿre, sohoji tyhylemy radenymyhÿre.

Iny inatxi inymy aōkō rÿimyhÿre, sohoji tyhylemy rÿimyhÿre. ⁹ Hābu hāwyy-wana Deuxu ributunyre, iny iwitxira wiribi ritōhōrarienyōtyhy. ¹⁰ Hetowo-ki tahe ierydÿÿna ritÿÿraxinyre kia rybe-ki. ¹¹ Jesuisi tamyreny rarybere: —Aōtxile hābuō tahāwyy ririkiki tahe ijō-wana roikeki, kia heka ōtadu rare. ¹² Hāwyy tahābu ririkiki tahe ijō hābu-wana roikeki, kia heka wedena rare.

¹³ Tiiboho tamy didydenyde uladu tamy debò reakemy. Tahe ierydÿÿna riononymy rarybere tamy idyrenyōmykre. ¹⁴ Jesuisi kiamy robireu, rikyaranyre rarybere: —Txio, kididyke uladu wadee. Uladu wese dori Deuxu Iōlōna rare. ¹⁵ Inatyhymy ararybekre: —Moō heka uladuwesemy Deuxu Iōlōna ralōōkeki, kia heka Deuxu Iōlōna-ō ralōōtyhy. ¹⁶ Tahe Jesuisi rexiranyre uladu manamy taaxio-ō rimyre. Tahe tebò iratyytyre ritidimy tamyreny rarybewihikÿre.

¹⁷ Tahe Jesuisi rydi raloreu, hābuō tamy reare. Tahe hābu iko-txi resere tatiowotimy. Rarybere: —Erydÿÿdu wihikÿ, aōwexe ariwinykre biu-ō hena aritakremy tiehyhymy umy-wihikÿ-di ararekremy. ¹⁸ Jesuisi tamy rarybere: —Aōherekibo wihikÿmy wadee tarybeta. Hābu awiōre. Deuxu sohojile tahe awire. ¹⁹ Bede ywina kai teeryte: rubudÿÿōmykemy, tule ōta ōtaōmykemy, wasiōmykemy, tule ruiōmykemy, iny wii itxenadÿÿōmykemy, adi bity-hynykemy, boo tule. ²⁰ Hābu tamy rarybere: —Erydÿÿdu, kia bede ywina rewiny-hyylere, uladuule wiji-ō. ²¹ Jesuisi tamy retehere tuu reōarire tahe rarybere: —Kai sohoji aōmydÿÿnale aki nasiranyde. Kai makre, ibutumy aōna aōna-di bōhōnykre, idi tahe idi biwahinykre iny aōkō mahādu-ō. Kia tahe aōmydÿÿnadikre biu-txi. Tahe manakre biwaheludunykre. ²² Kia rybe-ki heka hābu rabadewore. Rexitare ibedewomy urile iaōna aōna sōwetyhyreki.

²³ Jesuisi retehemy iwerura-di tahe rarybera taerydÿÿna-ō: —Kia iny iaōna aōna sōwemy rÿireri, tamy Deuxu Iōlōna-ō ralōke isirare. ²⁴ Ierydÿÿna mahādu bede ribedeōtiinyrenyre irybe-ki. Jesuisi ixityre rarybere: —Waexiboho, isiratyhy rare Deuxu Iōlōna-ō ralōkemy. ²⁵ Kamelo tyyorenawo-di ralōkemy isirakeki, kia-ribi isiratyhyre iny iaōna aōnadikiki ralōke Deuxu Iōlōna-ō. ²⁶ Tiiboho bede ratiinyre sōwemy. Widee rarybere: —Mobo tahe iōraru-ribi iny ritakre. ²⁷ Jesuisi iwerora-di retehere tahe rarybera: —Inatyhymy kōaōboka hābu-ō isiratyhyre. Deuxu-ō tahe ibutumy aōna aōna isiraōre. ²⁸ Pedro rexiranyre rarybere: —Boholake, jiarÿyboho ibutumy rerirenyra araheludunykremy. ²⁹ Jesuisi rarybere tamy: —Inatyhymy adeereny ararybekre. Moō waluukeki, ribewihikÿ luukeki, kia heka ririkre: heto, taseriōre, tyby tadi-wana, tariōre, tabede, ibutumy ririkre. ³⁰ Wijile itarasamy rarekre: 100 sÿmy, 100 seriōre, 100 tybyboho, 100 tadiboho, 100 tariōreboho, 100 tabede. Iny tamy rarybebinanykre tule. Ijō bede kanakre tahe taumy tÿmyra-di tiemy rarekre. ³¹ Tahe sōwera julu ihewomy rōhōnykre. Ihewo ludu ijō iko-ō rōhōnykre.

³² Tiiboho rydi raōwōnyrenyre Jerusalē hāwā-ō. Jesuisi heka rare ikorenymy. Ierydÿÿna mahādu bede ribedeōtiinyre. Tiiboho Jesuisi riheludunymy ihewo-ribi. Tahe Jesuisi reraōmyhÿ idi rare waōinatxi reurō taerydÿÿna mahādu-wana. Tii relyyre ixityre aōbo ixidee kÿnyikremy. ³³ Boholabenyke inyboho roirenyreri Jerusalē-ō. Kowa, jiarÿ Deuxu Riōre Hābutyhyhykÿ, inyō riwawahinykre Deuxu aōmysÿdÿÿdu mahādu wedu-ō, bede ywina erydÿÿ mahādu-ō. Kia warubudÿÿmy riwawahinykre tori-ō. ³⁴ Tiiboho kidiwalahikre. Watyre kanarybexinykre. Ōhōte-di kidiwahātenykre. Idi tahe kidiwarubunykre inataō txu-di. Tahe rubu-ribi adexiakre.

³⁵ Joaō, ijō Txiau, wii Zebedeu riōre, tamy nade. Tahe rarybere: —Erydÿÿdu, kai aōma aō wadeereny biwahinykre. ³⁶ Jesuisi rarybere: —Aōbohe jiarÿ adeereny ariwahinykre. ³⁷ Tahe tamy rarybere: —Kai, aiōlōnasÿ-ō kedeheminykreu, aruruwe-ribi aronykre, waseriōre ahywewe-ribi ronykre. ³⁸ Tahe Jesuisi rarybere: —Kaiboho teeryōlemahāte aōmybo texitōenyteri. Kaiboho aōbohe wabemona-di biōbenyke idi Jerusalē-ō adiōkremy wahāredi. Kaiboho aōbohe wasebena-di mohōlebenyke idi jiarÿ anohōkremy wāhāredi. ³⁹ Tiiboho dirawōnyde: —Kohe tulekre. Jesuisi tamyreny rarybere: —Bemona-di ariōkre kaiboho tule idi biōbenykre. Sebena-di jiarÿ adohōkremy, kaiboho tule idi mohōbenykre. ⁴⁰ Tahe moba wabire ronykre ruruwe-ribi hywewe-ribi kia heka jiarÿle ariwahinyōkre. Kia tahe iyrubudÿÿmy rÿireri Deuxule kidiwahinykremy. ⁴¹ Tai debōwō erydÿÿna mahādu heka Joaō-ō, Txiau-ō tamyreny iky reare. ⁴² Jesuisi tamyreny raryre tamy kanakemy, tahe rarybere: —Kaiboho teerytenytoriwedu irurusōwe dire. Iny nihikÿ heka inymy deōdu luure. ⁴³ Jesuisi kiamy rarybere: —Kia wese tahe aworeny-ki aōkōkre. Kaiboho aōtxile moba bōityhynhyhykre, ijō iny deōdumy rarekre. ⁴⁴ Mobu juhutyhy rarelekre, deōdumy

rarekre. ⁴⁵ Deuxu Riòre Hābutyhyhkȳ nade teòdu sòwekemy aōkō tahe ixilemy reòdunyky. Nade taumy wahidỹ̄my sòwemy iny tarasamy.

⁴⁶ Idi tahe roire Ijeriò hāwā-ò. Jesuisi taerydỹ̄na-wana iny sòwehekỹ-wana ròhònyrenyara. Tahe rahare Bartimeu ruetàhākỹ-ki. Bartimeu tahe Timeu riòre rare. Tii ronyre rywe-ribi aōna aōnamy rexitòenyneri. ⁴⁷ Tii roholare Jesuisi Nazare ludu kia rare tahe tamy ryrara: —Jesuisi, Davi riòre, wadee maruxetòekre. ⁴⁸ Sòwemy tamy rarybere: —Rybeòmyke. Tahe aòhe-wana tii rarybemyhỹre: —Davi riòre wadi mawotòeke. ⁴⁹ Jesuisi riyryre tahe rarybere: —Tamy byryke wadee kodoikemy. ⁵⁰ Tahe rexitareu rỹire, wylemy nade Jesuisi-ò. ⁵¹ Jesuisi tamy rarybere: —Aòmybo kai taruteri adee ariwahinykremy. Tahe hābu ruetàhākỹ tamy rarybere: —Wawedu, ixityre arobikremy. ⁵² Jesuisi tamy rarybere: —Makre, atyhidyỹ̄na kai arateytenyara. Kialehe rare. Aòwesele ixityre tii robire. Tahe Jesuisihemy rare, ryki.

11

¹ Jerusalē iòhòmy ritehemynyrenyreu, tahe inatxi taerydỹ̄na riteònyra hāwā-ò. Inatxi hāwā-ò iòhòmy, Betabaji, Betỹnia-wana. Kia-ò Oliveira hāwālo roire. ² Jesuisi rarybere: —Kaiboho boikre kowa hāwā-ò. Kowa-ò birònykreu jumentinho mahabenykre. Moheka ityre rariaòlemy ratximyhỹre. Bieseke, wadee bididyke. ³ Inyò adeereny rarybekeki: —Aòhekremybo idi atxitenyteri. Tahe tamy marybebenykre: —Wanyrỹ tuu rurureri. Ixityre kaò kidiòkesedỹ̄nykre. ⁴ Tahe hābu roire. Jumentinho ryro hetoiò-ki ritisanymy rỹimyhỹ. Tai riesere. ⁵ Kia hāwā mahādu rarybere: —Aòherekibo jumentinho kaiboho tetatenyta. ⁶ Tai tiiboho Jesuisi rybe tamy riwahinyra. Tai hāwā mahādu jumentinho riwahinyre. ⁷ Tahe ridyreny jumentinho Jesuisi-ò. Tiiboho tatyreny ritidirenyre jumentinho tyremy. Tiiboho risỹnyrenyre Jesuisi ityre-ò. ⁸ Ijòboho tahe horerule ritidire ryromy, ijò tahe tauwòhi ryromy ritidire ityre rariakemy. ⁹⁻¹⁰ Ihewo ludu, iko ludu rawyhyrarònyneri, tule ryrereri: —Tii heka wowydyna rare. Tii heka Wanyrỹ niwesekemy naderi. Wowydyna rare iny labie Davi Iòlona. Kai Iòlona kanakre. Wyhyrarò biu-txi kodoholakre.

¹¹ Kia wese Jesuisi kalore Jerusalē-ò. Dohodỹ̄na heto-ò ralore, ibutumy retehere, idi tahe ròhònyre txiorotyhyreki. Tahe Betỹnia-ò roirenyre.

¹² Ijò txu biòwamy tahe Betỹnia-ribi rexitarenyreu tahe tii rama rahure. ¹³ Òwòru figueira rademy robirenymy irehe-ribi. Tahe tamy ritehemynyreu iraty-ki raharenyòlere, aòmyreki figueira raty bededỹ̄nanamy aōkō bede rỹimyhỹre urenana. ¹⁴ Òwòru figueira-ò Jesuisi rarybere: —Tiu heka moò araty ritòòtyhy. Tahe ierydỹ̄na roholare.

¹⁵ Tahe ritehemynyrenyre Jerusalē hāwā-ò. Tahe Jesuisi dohodỹ̄na hetowo-ò ralore. Tahe kia-ribi aōna aōna-di rohonomyhỹre mahādu, òbradu mahādu diteònyde. Tahe nieru wibydỹ̄du mahādu, òwòrubesedỹ̄-di Jesuisi rehure. Bòtòe dinodu mahādu rynana-di Jesuisi rehure. ¹⁶ Inyò heka ritxydydỹ̄nyòlere dohodỹ̄na hetowo-ki. ¹⁷ Rierynanymyhỹre tahe tamy rarybere: —Raritidỹ̄òlemy aòbo rỹireri:

Waheto kōaòboka inatyhymy ibutumy iny wixira wixira dee ixitòedỹ̄na hetomy rỹirakre. Waheto tewinytenyete wasidu hetowesele.

¹⁸ Bede ywina erydỹ̄ mahādu, Deuxu aòmysỹdỹ̄du wedu mahādu roholarenyreu, ròhòtynyrenyre: —Timo byo inyboho Jesuisi rubudỹ̄my rokiwisỹnykre. Tiiboho ruberumyhỹrenyre iny sòwemy dori bede riòtiinymyhỹ ibedeerydỹ̄narenny-ki.

¹⁹ Txioromy dehemynde, tiiboho rexitarenymyhỹre hāwāhākỹ-ribi.

²⁰ Txu ròhòny-di, rehemynyrenyre òwòru figueira-ò. Tiiboho robirenyre rarubumy rỹireriò, taru-wana, tararoti-wana. ²¹ Pedro ixixi-txi tòhòti reare tahe rarybere: —Erydỹ̄du, betehe inihe aōma òwòru figueira rarubumy rỹire arybebina-di tamy tarybetaki.

²² Jesuisi dirawyònyde: —Kaiboho Deuxu bityhynmyhỹbeny. ²³ Inyò rarybekeki kaa bede ratòòhòkỹ-ki: —Kai myike, adi adehu rỹikre berohokỹ-ki. Tahe irybe heka kedelekre. Tai inyò rityhynykeki, tumy heka kedelekre. Tahe uritere iseòdỹ̄òmykre urile bityhynykre, irybe heka kedelekre. ²⁴ Iurenana adee ararybekre: —Aòtxile aò bexitòenykre, kia heka bitakre. Bityhynykeki, inatyhymy bitake. ²⁵ Kaiboho texitòenytenyteri wana aòbo inyde aky reamyhỹre kia biixāwididỹ̄nymyhỹke ratximyhỹre, Deuxu dori riixāwididỹ̄nyke aòrarureny-ribi. ²⁶ Kai iny wixira òraru biixāwididỹ̄nyòkeki, boo biu-ki ratximyhỹre aòraru riixāwididỹ̄nyòkre.

²⁷ Tiiboho ixityre doide Jerusalē hāwā-ò. Ririrananymyhỹrenyreu dohodỹ̄na hetowo-ki, bede ywina erydỹ̄ mahādu, Deuxu aòmysỹdỹ̄du wedu mahādu, matuari mahādu tamy doide. ²⁸ Tiiboho tamy ritỹ̄raxirenyre: —Mowe ateòdỹ̄du kia aōna aōnamy tatỹ̄nymyhỹte. ²⁹ Jesuisi dirawyònyde: —Adeereny tule araỹraxikre. Kaiboho bidiwawyònykeki, tahe jiarỹ akoreny ỹraxina arelyyke, aòrurudibo aōna aōna rewinymyhỹre. ³⁰ Tahe Jesuisi ritỹ̄raxirenyre: —Ratyysebedỹ̄na, Joaò hòrò, kia heka tiribibo nade, biu-ribi ada hābu mahādu-ribi. Kia manarybeke. ³¹ Tiiboho widee rarybera: —Biu-ribi inyboho raryberenykeki, tai tii

rarybekre: —Aðherekibo tahe tii tetyhynytenyöte. ³²Häbu-ribi inyboho raryberenykeki, iny aruberumyhÿrenykre. Ibutumy iny rityhynyre Joað heka Deuxu rybedu raremyhÿ. ³³Tai tahe tiibocho raryberenyre: —Inybocho reeryörenyre. Tai tahe Jesuisi rarybera: —Hebo, jiarÿ adee arelyödyhy modeödÿÿdubo jiarÿ watzixeri.

12

¹Iribi tahe Jesuisi tamyreny ijyy-di rierynanyumyhÿre: —Häbu uva oworuö wese röbröre. Tahe riötitynyre. Tahe häloo riare oworuubetya-ki, ruÿdÿÿnymy. Tahe utö riwinyre. Idi tahe rihuöttere häbu mahädu-ö. Tahe rexitare tasÿ-ribi ijö bede-ö. ²Tahe bederatsyredemy bededÿÿnana rehemynyreu, iwedu teödu riteönyre bederaty ritakemy. ³Huötedu mahädu teödu rimyrenyre, rihetenyre tahe riteönyre ixihykyemy. ⁴Ixityre oworuwedu teödu riteönyre. Kia heka irati rihetenyre ta tamy rawobinarybenyre. ⁵Ijö riteönyre. Kia heka rirubunyrenyre. ⁶Tahe oworuwedu iriöre sohojilere, tahe iluumy raremyhÿ ihewomy tii riteönyre. tahe wedu rarybere: —Wariörele heka tiibocho rityhynyrenykre. ⁷Kia huötedu mahädu widee raryberenyre: —Kia heka wedu aöna tarasadu rare. Rikirubunykre tahe iaöna aöna nydeerenykre. ⁸Tahe rimyrenyre idi rirubunyre tahe idi rehurenyre oworu-ribi. ⁹Jesuisi ritÿÿraxinyre: —Aðhebo tahe oworuwedu rotÿÿnykre. Tii kodoikre huötedu mahädu hudumy, tai tahe oworu riwahinykre inywitzira-ö. ¹⁰⁻¹¹Ritina-di aöbo tariaöletenyte kia ryberiti:

—Mana-di hetowidÿÿdu rehura. Kia mana heka hetohätxi-ki ritidimy doide. Kia heka Wanyrÿ riwinyre kia iny ruereny dee aöna aöna nihikÿ rare.

¹²Tai ijohonadu mahädu Jesuisi mynomy ratximyhÿ tii dori rieryre ixidee lau Jesuisi ijyymy relyymyhÿre. Tiibocho ruberurenyre iny söwehekÿ lau. Tahe rexitarenyre, rexixäwidinyre.

¹³Idi riteönyrenyre Lahi rybe-di erydÿÿdu mahädu, Herodi mahädu-wana tamy imynamy irybe-ki. ¹⁴Tiibocho rarybere Jesuisi-ö: —Erydÿÿdu, jiarÿbocho araerymy adi watziwähärenyre kai inatyhy häbu tate. Iny ibutumy adee iwiese wieweseler. Inatyhymy iny-ö Deuxurymy teerynanyamahäte. Tahe tiibocho ritÿÿraxinyrenyre: —Awire aöbo ada ibinare aöbo nieru rawahinyumyhÿre bede dinodu-ö. ¹⁵Timybo tahe, rikiöwiny aöbo ada aököre aöbo. Jesuisi rieryumyhÿre töhötinanareny, tahe ritÿÿraxinyra: —Aðherekibo kaibocho ti-waurihitenyteri. Wadee womati nieruö bidiwy waitxerenyum. ¹⁶Tahe tamy diwydenyre. Tahe tii ixityre ritÿÿraxinyra: —Kawe moö tyytarasana rare, katahe moö tyyritina rare. Tiibocho dirawyönyde: —Kiahe bede dinoduhörö rare. ¹⁷Jesuisi rarybere: —Hÿdebo, bede dinoduhörö tahe tamy biwahinybeny tule tahe Deuxu aöna aönahörö tamy biwahinybeny. Tiibocho bede riötinyrenyre.

¹⁸Saduseu mahädu tamy nade. Kia heka iny rubu-ribi rexixamy aököre-riki rierynanyumyhÿre. Tiibocho ritÿÿraxinyre Jesuisi: ¹⁹—Erydÿÿdu, Moisesi raritinyra bede ywina-di: —Häbuö rurukeki, tahäwyy iriöre ijödiökeki, tahe kia häwyy tahäbu seriöre-wana roike. Iriöredikre taseriöre rubuöwomy roikre. ²⁰Seriöre deböinatxi reurömy raremyhÿ. Juhuu ijö roire häwyy-wana. Tahe tii rurure iriöreölemy. ²¹Tahe ihewo ludu iseriöre wytese-wana roire. Tii rurure iriöreölemy. ²²Ihewoludutyhy tule ibutumy roire wytese-wana, tahe ituerenyre iriöreölemy. Irööbomy tahe häwyy tule rurure. ²³Ixixanau tahe mohäbubo tuu rarekre. Ibutumy dori wytese-wana roire. ²⁴Tai tahe Jesuisi tamyreny rarybere: —Kaki kaibocho teösame toite aöma ritina teeryötenyteki. Tule Deuxurymy teeryötenyte. ²⁵Ixixanau heka moö roiötyhy. Ibutumy iny ÿju wese rarekre biu bede-txi. ²⁶Kaibocho aöbo tatyryritinytenyöta iny rubu-ribi kedexixakremy. Kia heka raritinyry rÿire Moisesi tyyriti-ki, öwörusömo ijyy-ki rÿimyhÿ. Iwese Deuxu rarybere Moisesi-ö: —Jiarÿ heka Abraö Deuxu rare. Ijai Deuxu rare. Ijaö Deuxu jiarÿ rare. ²⁷Jiarÿ heka rubu mahädu Deuxu aökö rare, tahe iru mahädu Deuxu jiarÿ rare. Kaibocho teösame toite.

²⁸Bede ywina erydÿÿ mahäduö nade ijohonamy. Tahe tiibocho widee raryberenyry roholareu, Jesuisi tamyreny rirawyönywihikÿreu, tahe tii Jesuisi-ö ritÿÿraxinyre: —Tibo rybe bede ywina juhuure. ²⁹Jesuisi rirawyönyre: —Ka heka juhu ludu rare: —Boholake Israeli mahädu, judeu ijoi mahädu wahe. Wanyrÿ, iny Deuxu sohojile rare. ³⁰Kia aDeuxu luuke ibutumy awo-ribi, aumytytyby-ribi, ibutumy aruru-ribi. ³¹Ka heka ihewo ludu rare: —Kai abireluduluuke iwese ixiluuke wese. Ijö bede ywina heka ka ratyreöre. ³²Tahe Bede ywina erydÿÿ mahäduö rarybere: —Inatyhymy kai tarybeta. Deuxu heka sohojile ratximyhÿre. ³³Ibutumy awo-ribi iluukemy. Ibutumy aruru-wana iluukemy. Tule ibutumy aeryna-wana iluukemy. Iwese kai ixiluure wese, abire ludu mahädu luukemy. Kia heka ibutumy iröduxiweloo ratyre rare. Ibutumy wahidÿÿnaloodÿÿna ratyre rare. ³⁴Jesuisi rieryre kia häbu rirawyönywihikÿre tai tamy rarybere: —Kai heka Deuxu Iöläna-ribi irehemy aökö. Tai tahe ibutumy ilau ruberure tÿÿraxidÿÿyki.

³⁵ Jesuisi dohodŷŷna heto-ki rierynanymyhŷŷreu, rarybere: —Timybo Bede ywina erydŷŷ mahādu rarybemyhŷŷre Kristu Davi riōre raremy. ³⁶ Davi rarybere aōmybo Deuxu Tyytybytyhy tamy narybedemy: —Wanyrŷ rarybere Wanyrŷ-ō: —Bodony warurunawe-ribi. Txiōhe rare, aōludu awarawo-txi aritidikre. ³⁷ Tahe Davile Wanyrŷ rininire. Timybo tahe Davi iriōremykre. Tahe iny sōwemy deysana-di roholarenymy.

³⁸ Tii rierynanymyhŷŷreu, rarybera: —Bexiemyhŷŷbeny bede ywina erydŷŷ mahādu lau. Tiiboho heka tyyrehe-di riraluurenymy. Tiiboho heka rybedŷŷluurenymy hāwāhākŷ riranaki. ³⁹ Dohodŷŷna heto-ki juhurywana luurenymy. Tule ta anarŷŷ rŷiwana, juhu ryanadile tamyreny awire. ⁴⁰ Tiiboho tule wytese urimynydu aōna aōna ritarenymy. Ixitōedŷŷna rehehekŷ rexitōenymyhyrenymy. Tiiboho heka aōnihikŷmy aōhōkŷmy dŷŷnana riōwynyrenymykre.

⁴¹ Jesuisi retehemymy rŷimymhŷ dohodŷŷna heto nieruhyna ratya-txi. Tii retehere timybo iny sōwemy tanieru-di tamy rehymymhŷ. Tahe ityhyhnikŷ tamy sōwemy nieru-di rehure. ⁴² Tahe nade wytese iaōkōdu mahāduō tii rare. Tii inatxi nieru sōmo-di rehure. Tanieru tahe nierukonana rare. ⁴³ Jesuisi ryryre taerydŷŷna-ō: —Inatymy adee araybekre. Kowa heka wytese nieru-di rehure ibutumy iny wixira ratyre. ⁴⁴ Kaa mahādu ibutumy nieru-di rehure rauhenyredile. Tahe wytese idi rehure ibutumy tanieru-di rexihymy taumy-ribi idi rehure.

13

¹ Dohodŷŷna heto-ribi rōhōnyreu, ierydŷŷna tamy rarybere: —Erydŷŷdu, beteheke inihe mana nihikŷ-ō, hetohokŷ-ō. ² Jesuisi rirawōnyreu rarybere: —Kaiboho betehebennykre heto nihikŷ-ō. Kia heka mana ijō wityre-ki rŷiōtyhy, ibutumy heka kedejuxunymykre.

³ Oliveira bederatōhōkŷ-ki tii ronyreu dohodŷŷna hetoko-txi, tahe Pedro, Txiau, Joaō, ibutumy tamy doide rŷŷraximymy iny-ribi irehemymy. ⁴ Wakoreny bedelyyke, tiubo kia kŷnyykre. Ibutumy aōna aōna kŷnyykre wana tibo iny bedeerynyrenymykre. ⁵ Jesuisi rexiranyre tamyreny rarybere: —Kaiboho anaixenanydenyheny lau bexiebenymykre. ⁶ Sōwemy dori roikre wanymy rarybemy rarekre: —Jiarŷ dori Kristu rare. Tahe iny sōwemy anaixenanykre. ⁷ Kaiboho wounarybe-ō, aōbinarybe-ō, boholakre, breburenymykre. Kia heka kanakremy ratximymhŷre. Urile bededŷŷnana ikonanamy aōkōhyylemymhŷre. ⁸ Uritere inylahinarenymy, ijōlahinarenymy-wana wii kidiaōbinanykre. Tule iōlōna mahādu ijō iōlōna mahādu-wana wii kidiaōbinanykre. Bede bedesu ijō hāwā-ki kanamytatakre. Tahe aōkōre rama kedeakre. Kia heka juhu aōhōkŷmydŷŷnana rarekre.

⁹ Kai bexiekre anamydenyheny lau. Tiiboho anawahinydenykre aōludu wedu-ō, iōlō-ō. Tiiboho anahatenydenykre dohodŷŷna hetowo-ki. Kiabohoko-txi wadee kaiboho kedelyykre inatymymy aōna aōna rŷiremy. ¹⁰ Rybewihikŷ juhuu ibutumy bede hāwā hāwā-ō kiditŷnydŷŷnykre. ¹¹ Tiubo aradyrenymykre, urile nohōtiōmy aōbo kaiboho marybebenymykre. Kiautyhyle aōmybo rarybekremy bierykre. Kia tahe marybekre. Kai dori aōkō tarybe-mahāte, Deuxu Tyytybytyhy tahe rarybemyhŷre. ¹² Seriōre seriōle wii kidirubunymykre. Tyby heka tariōre kidirubunymykre. Uladule tadi, tyby kidirubunymykre. ¹³ Ibutumy heka iny iy kedeakre wani ōraru-ki. Kia heka ikonana-ō rijekre, taumy tarasanakre.

¹⁴ Aōna aōna binahakŷ kanakre, ibutumy rahukemy. Tiiboho kanakeu itxinonana-txi aōkō rarekemy, kaiboho mahenybenymykre bederatōhōkŷ-ō, Judeia hāwā hāwā-ki ratxikeki, mahenybenymykre. ¹⁵ Inyō hetotyre-ki ratxikeki, urile rōteōmy aōna aōna wydysymy. ¹⁶ Inyō bedero-ki ratxirekeki, uritere ōkeseōmy tyy ōrysymy. ¹⁷ Kobexe heny hāwymy bōtōmy rŷira, tule hāwymy tariōre ritōnymy rŷira. ¹⁸ Bexitōenymykre kia kanaheny bededŷŷnana sirau. ¹⁹ Aōhōkŷmydŷŷnana kanakre tii heka tuōre. Juhule Deuxu bede riwinyreule wiji tuu yrubule bede roimymhŷre. Tii heka kiamy bede roiōtyhy aōhōkŷmydŷŷnanamy. ²⁰ Deuxu bede iōhōmy rirawetyōōrōkeki, moheka irumy rōhōnyōtyhy. ²¹ Inyō adee rarybekeki: —Kaki heka Kristu ratxireri. Kowa-ki ratxireri. Uritere ityhydŷŷōmy. ²² Sōwemy Kristu kanakre, urile Kristu inatymy aōkō rarekre. Tule Deuxu rybedŷŷdu kanakre. Kia Deuxu rybedŷŷdu inatymy aōkō rarekre. Tiiboho heka bedeōby riwinykre tule bede eryna. Deuxu hōrō riitxenanykemy inatymymy kōaōboka. ²³ Kaiboho warybe biyrubunymykre. Adee ibutumy juhuule reōbitinymy.

²⁴ Idi webōhōna rŷira txuu, aōhōkŷmydŷŷnana itue-di, txuu heka rurunymykre. Ahādu tule rurunymykre.

²⁵ Taina heka kedejuxunymykre biu-ribi. Biururu raōweōwenymykre.

²⁶ Iny retehekre Deuxu Riōre dehemywna-di. Biurawetyky-ribi kodobehekre. Kia heka lobixina kanabōtōranymykre. ²⁷ Tahe taŷju kiditeōnykre tawedu ijōihōrō butudŷŷmy. Kidibutunymykre ibutu bede bede konana-ribi, tule ibutu biukonana-ribi.

²⁸ Tahe figueira ōwōru-ribi erydŷŷna bierybenymykre. Tahe iruru raixinykre tahe, txiru rōhōnykre, tai tahe bierybenymykre wyra iōhōreri. ²⁹ Tule kia aōna aōnamy bobibenykre, tii iōhōlereri. Ijōkile wese nyide. ³⁰ Inatymymy adee ararybekre, kia wijinabōdu itueōtyhy aōna

aõna rÿikre hãrele. ³¹ Biu, bede-wana ituekre, tahe warybe itueõtyhy. ³² Moõ heka rieryõtyhy tiubededÿÿnanamybo tii kòddòsekre. Tule ÿju biutxile rieryõre. Tule iriõre rieryõre. Tule tyby sohojile rieryre.

³³ Kaiboho bexieke, beteheke. Kai dori teeryõtenyete tiubededÿÿnanamybo kòddòsekre. ³⁴ Kedehemynykremy dori iwese hãbu tÿimy rarewese tii rexitareu, ririre tadeõdu. Tadeõdulemy tule ridyre itxeredu retehemyhÿkemy. ³⁵ Tahe betehe inihe teeryõteri dori tiubo kanakre heto wedu, txioromy ada ruwetya aõbo, ada hãnie hãbu ryry-dí aõbo, ada txumy aõbo. ³⁶ Betehe inihe iny araraõõlemy tii rehemynyteri aki rahakre atÿi-ò. ³⁷ Aõna aõnamy jiarÿ rarybemyhÿre, rarybera ibutu-ò: —Biijebeny.

14

¹ Kia-ribi inatxi txumy riuhenymy ratxireri anarÿÿ kodohònykremy. Kia anarÿÿ wehityhynamy heka iny ratya-di reame. Tule orotxu anarÿÿ kia ròhònyre. Tule Deuxu aõmysÿdÿÿdu wedu mahãdu tule bede erydÿÿdu mahãdu Jesuisi rimykemy ratxireri idi rirubunykyemy. ² Tiiboho rarybemyhÿrenyre: —Kiahe aõkõre anarÿÿ rÿireriu, iny sòwemy inydeereny kana aõbinanyheny.

³ Jesuisi Betÿnia hãwã-ki ratximyhÿu, Simaõ tyybina heto-ki ratximyhÿre. Jesuisi õwòru besedÿÿbire-ki roimyhÿ. Tahe hãwyy aderòna õwynihikÿ-di lÿnyrena wihikÿ-di nade. Tai ihyna riwebòhònyra tahe Jesuisi ratityre-ò ritxiwira. ⁴ Inÿõreny rexiykaranyke. Tahe widee rarybera: —Aõherekibo aderòna rahura. ⁵ Inywitzira tahe iõwynykewi sòwemy nierumy kia-ò. Kia nieru-di tahe iny aõkòdu-ò rawahidÿÿnykre. Tahe tiiboho rexibynyreri hãwyy dee. ⁶ Tahe Jesuisi rarybere: —Txiohe rare, writere ixibydyõnykye. Tii heka aõwihikÿbo wadee riwinyra. ⁷ Kiamy aõu aõu iny aõkòdu rÿikremy. Aõule heka tamy aõwihikÿ biwinybenyke. Jiarÿ tahe, aki aõu aõu aõkòlekre. ⁸ Tii heka rexikonananymy ròwidÿÿre. Aderòna-di watyre ritxiwire wabede-ò jiarÿ raõule. ⁹ Inatyhymy adeereny ararybekre. Aõtxile Deuxu Rybewihikÿ iny relyykre. Kia-ò kahãwyy ijyymy relyykre, ibutumy iny idi ròhòtynykremy aõbo riwinyredi.

¹⁰ Tahe Judasi Isariò Deuxu aõmysÿdÿÿdu-ò rara Jesuisi tamy rawahidÿÿnykemy. ¹¹ Tiiboho tamy roholarenyreu, reysare. Tahe tamy nieru riwahinykemy riurenanyre. Tahe Judasi riijemyhÿre aõu aõu bedewihikÿ tamyreny riwahidÿÿnykemy.

¹² Juhu orotxu anarÿÿtxure budoeni xiweloo rirubuny rahudi tahe Jesuisi erydÿÿna mahãdu tamy rarybere: —Titxibo anarÿÿ rÿsÿnamy biroxikemy atxiteri. Jiarÿboho kowa-ò aroikre. ¹³ Tahe Jesuisi tamy rarybere: —Kaiboho boikre hãwãhãkÿ-ò. Tahe hãbu-wana wii biõbonykre butxi-di riwyreriò. Tahe tii biheludunybeny. ¹⁴ Aõtxile heto-ò-txi ralòke, kaiboho marybebennyke hetowedu-ò: —Waerydÿÿdu rarybera: —Titxiwexe anarÿÿ rÿsÿna arirÿsÿkre waerydÿÿna-wana. ¹⁵ Tii heka adee kiditeõsinykre hetowowitziraõ biu-txi. Ibutumy rexihumy rÿire inydeereny. Kowa rÿsÿna inydeereny biwinykre. ¹⁶ Tahe ierydÿÿna rexitare. Roire hãwãhãkÿ-ò. Tahe ròhònyre iwese Jesuisi relyyre wese. Tahe ibutumy rexihurenre anarÿÿ-ò.

¹⁷ Txiorou Jesuisi nade taerydÿÿna waõinatxi reurò-wana. ¹⁸ Tiiboho õworubesedÿÿ riroximahãu, Jesuisi rarybere: —Kaiboho wawana rexitonyteri sohojiò biwahinykre. ¹⁹ Tahe urihimÿò rexiranyre rabadewomy. Tahe widee raryberenyre: —Jiarÿle heka ariwahinykre. ²⁰ Tii rirawyõnyre: —Kaiboho, waõinatxi reurò mahãdu sohojiò. Kia mahãduò orotxu-di wawana rebenymyhÿ besero-ki. ²¹ Inatyhymy Deuxu Riõre Hãbutyhyhykÿ rakre iwese iritina rÿirewesele. Kobexeheny kowa hãbu heka kidiwahinykre. Tamy iny awire kedaõlede.

²² Tiiboho riroxireriu, Jesuisi orotxu rimyreu, raorore, rexitònyre, tahe tamyreny riwahinyre. Rarybere: —Ahãxe, kia heka waumy wese rare. ²³ Tahe wÿhynamona rimyre, rexitònyre, tahe tamyreny riwahinyre. Ibutumy ibute bute iribi tuu riõrenyre. ²⁴ Tamyreny rarybere: —Kia wãhãlubu wese rare. Kia hãlubu heka rybe tÿmyra ywidÿÿna hãlubu rare. Kia inyboho kidinohòtjuadenykre. Wahãlubu heka kedeljuxunykre iny rabòrònihikÿ dee. ²⁵ Inatyhymy ararybekre: —Ariõõtyhy heka õtetibederatyrube tÿmyra ihyy tahe tiutxumybo Deuxu Iòlõna-ki ariõkre.

²⁶ Deuxuwimy rawinyrenyreu, tahe rexitarenre Oliveira bederatòhòkÿ-ò.

²⁷ Jesuisi tamyreny rarybere: —Kaiboho ibutumy wijirumy biwaribenykre. Kia heka iritina rÿire.

Itxeredu tahe riròrenyeki, budoeni rahenykre.

²⁸ Tahe rubu-ribi adexixakreu, arakre akomy Kalileia-ò. ²⁹ Pedro rarybera Jesuisi-ò: —Ibutumy ararikeki, arariõtyhy. ³⁰ Jesuisi tamy rarybera: —Inatyhymy ararybekre. Wijirumy hãniehãbu inatxi kydryykreule, kai iny witzira-ò biwatxiõnykre inataõ bedemy. ³¹ Tahe Pedro rarybera tarurutyhymy: —Aõkõre, aratxiõnyõtyhy, ihãrele tahe awanale arurukre. Ijò mahãdu tule kia wese rarybera.

³² Tahe roire Kesemani hāwāmy ninadu-ò. Taerydŷŷna-ò rarybera: —Biwaraòmy bonykre kakile. Kowa-ò arexitàenykre. ³³ Tii ridyreny Pedro, Txiau, Joaò-wana. Jesuisi rexiranyre rabadewomy ihyy rexitòenyre. ³⁴ Tahe tamy rarybera: —Watyytyby heka rabadewomy ratxireri rubuhyy-ò. Kaki bonykre bijjemy. ³⁵ Tahe iko-txi urihimyo rareu, resere. Rexitòenyre: —Waha, adee arexitàenykre. Adee awikeki, kia òraule tiu waròteòna. ³⁶ Tii rarybere: —Waha, adee ibutummy isiraòre. Kia bemona inyhe waròbi bitake inhi. Tahe wadeewi wadeewi-ki aòkò watzireri, tahe adeewi-ki. ³⁷ Tii rehemynyre tai rahare ròròreny roireriò. Rarybere Pedro-ò: —Simaò, Taròteri aòbo. Bijjeòtyhy sohoji òramy bededŷŷnana. ³⁸ Bijjebenykre, bexitòenykre, uritere rutaanamy ròteòmykre inatyhymy atyytyby irurudire tahe ade iruruòre. ³⁹ Tahe Jesuisi ixityre rare rexitòenyre ixiwesele. ⁴⁰ Ròòsereu, ijò-ki rahare ròròmy ixiwesele, irurureny rautxienymyhŷ dori. Tiibohe rierykòre idi rirawyonnyre. ⁴¹ Tahe ixbylye ròòsere tahe rarybere: —Moròbeny bexielehynybeny. Òra iòhòreri. Kia heka Deuxu Riòre Hābutyhyhykŷ kanawahidŷŷkre òrarudu mahādu-ò. ⁴² Bitŷmynybenyke, rokoireny, walòsedŷŷdu iòhòmy rarereri.

⁴³ Tii rarybereri, aòwesele Judasi nade. Kia heka waòinatxi reurò mahāduò rare. Tii-wana doide hābu mahādu mayrehe-di, òhòtemy debòna. Kia heka hābu mahādu doide matuari mahādu-ribi, Bede ywina erydŷŷ mahādu-ribi, Deuxu aòmŷŷdŷŷdu wedu-ribi. ⁴⁴ Lòsedu tamyreny juhuu bede eryna riwahinyre. Kawese heka rarybere: —Kowa heka inyò-ò aruwokre, tii heka hābu rare. Bimynybenykre, birarenynybenywhikŷkre. ⁴⁵ Judasi rehemynyrenyreu, tahe rarybere: —Wedu, wedu. Tahe tamy ruwore. ⁴⁶ Juda ijoi Jesuisi rimyra. ⁴⁷ Kia ijoiò mayrehe ritare tahe Deuxu aòmŷŷdŷŷdu wedu deòdu nohòti riorore. ⁴⁸ Tahe Jesuisi dirawyonnyde: —Kaibohe mayrehe-dí tiwaòrnyteri wasidu-wesemy aòmy, òhòte-dí. ⁴⁹ Jiarŷ tahe dohodŷŷna heto-ki watzimyhŷ txuò txuòlemy adeerenny ararynanywāhādenyde. Kowa-ki heka tiwamyòlemyhŷtenyde. Tahe aòbo iritina-ki rŷireri, kia heka kŷnyikremy. ⁵⁰ Ibutummy ierydŷŷna mahādu ririrenyre, rihenyreny.

⁵¹ Kia heka hābuò riheludunymyhŷ tyy tayredile rexitynymy tiibohe ridyreny. ⁵² Tii tahe tyy ririre tahe rahenyre tadelemy.

⁵³ Deuxu aòmŷŷdŷŷdu wedu-ò tiibohe Jesuisi ridyre. Bede ywina erydŷŷ mahādu, matuari mahādu-wana ributunyre. ⁵⁴ Pedro riheludunyre irehetyhytyhymy. Rehemynyre Deuxu aòmŷŷdŷŷdu wedu heto-ò. Tai tahe ixitòeenymy heòtywera-ò rorukumyhŷ heto itxeredu mahādu-wana. ⁵⁵ Deuxu aòmŷŷdŷŷdu mahādu wedu, tule dohodŷŷdu mahādu alobixidu riijemyhŷre aòlemy Jesuisi òludu relyymyhŷre, Kia òraru-ki rirubunyenkyemy. Rahaòre. ⁵⁶ Sòwemy iny ruimy relyymy rŷimyhŷ. Iruinareny wiribi hitxi hitxilera. ⁵⁷ Ijò mahādu rŷimyhŷre relyreahāre ruimy rarybere: ⁵⁸ —Inyboho irybe-ò roholarenymy: Jiarŷ heka dohodŷŷna heto ariixāwididŷŷnykre kia heka hābu iwidŷŷna rare. Txu inataò-di ijò ariwinykre iwidŷŷnaweseòre. ⁵⁹ Kia heka aòmŷbo tuu relyyrenyremy irybe wiribi hitxi hitxire. ⁶⁰ Deuxu aòmŷŷdŷŷdu mahādu rŷire inŷòwetya-txi. Tii Jesuisi ritŷŷraxinyre: —Kai aòbo biwarawyonnykre aòmŷbo relyyrenyteri adee òludumy. ⁶¹ Tii rerawyonnylere ixbylye tahe Deuxu aòmŷŷdŷŷdu mahādu ritŷŷraxinyre: —Kai aòbo Kristu tate, Deuxu wityhy riòre.

⁶² Jesuisi rarybera: —Jiarŷ heka. Kaibohe betehebennykre

Deuxu Riòre Hābutyhyhykŷ Deuxu rurunaweribi-ò ronryeri. Kaibohe tii betehebennykre

Deuxu Riòre Hābutyhyhykŷ biuwetyky-ribi naderi.

⁶³ Deuxu aòmŷŷdŷŷdu wedu itty riykara idi rarybera: —Aòherekibo ijò alobixidumy iny rururenryeri. ⁶⁴ Kaibohe taholatenyta aòbina binalemy rarybereriò aòmŷbohe kaibohe tahòtinymyhŷtenyde. Ibutummy heka tawo riraòhòrenyrya rubudukremy. ⁶⁵ Tahe ijò ityre rybeximyy rarutaara rexiruehetunyre tahe tule rihetenyre. Tahe rarybere: —Mota làhā arahātenyrya. Idi tahe heto itxeredu tule rihetenyre.

⁶⁶ Pedro heka ratximyhŷ bedeube-ki tahe ijadòma dehemynyde, Deuxu aòmŷŷdŷŷdu deòdu. ⁶⁷ Pedro rexitòeenymyhŷ heòtywera-ò tahe ijadòma tamy retehere. Tahe rarybera: —Kai tule Jesuisi Nazare ludy-wana atximahāte. ⁶⁸ Tahe tii rexitòenyre: —Jiarŷ reeryòre aòmŷbo kai tarybeteri. Tahe Pedro hetowo-ribi ròhònyre. ⁶⁹ Ijadòma ixbylye ixbylye itxeremy rarybere kowa ijoi-ò: —Kowa heka tii mahāduò rare. ⁷⁰ Tahe tii ixityre rexitxiònyre. Ixbylye kowa ijoiò Pedro-ò rarybera: —Inatyhymy kai ijò mahāduòle tate. Kai dori Kalileia mahādu tate. ⁷¹ Tii inatyhytyhyrybemy rarybera: —Jiarŷ reerykòre hābumy tarybetyneri. ⁷² Tahe hānie hābu rryrya, inatxi hewoludumy. Ta Jesuisi rybe-txi Pedro tòhòti reare. Iwese Jesuisi rarybere: —Inatxi hānie rryrykredi, ihewoludukomy rryrykre, wadee bedexitxiònykre inataòmŷ. Pedro tahe iribi rexitareu, rahinyre.

15

¹ Txu reareu, Deuxu aòmŷŷdŷŷdu wedu, matuari mahādu, Bede ywina erydŷŷ mahādu ibutummy ributunyre. Tahe Jesuisi ritaataare tahe ridyreny Pedro-ò. ² Pilato Jesuisi-ò ritŷŷraxinyre: —Kai aòbo judeu iòlò tate. Tii rirawyonnyre: —Kai ka tuu tarybeta. ³ Deuxu

aõmysÿdÿÿdu mahãdu wedu rarybere Jesuisi aõna aõna awimy aõkõ riwinyre. Tahe Jesuisi riwawÿõnyõhylyere. ⁴ Pilato ixybyle rÿÿraxire: —Kai birawÿõnyõtyhy aõbo. Kai aõbo taholaleteri aõmybo tiiboho autedé-ò raryberenyre. ⁵ Tahe Jesuisi rarybeõhylyere tahe Pilato urile bede riõtiniymyhyre.

⁶ Kia heka juhuu iny deõwarixina rare hãbu ròteduõ ritakemy anarÿÿtxuu. Aõtxile iny tamy rexitõenyke. ⁷ Rõtenawo-ki raremyhÿ inyõ Barabamy ninadu-ki. Tii tahe iny-witxira aõbinadu mahãdu-wana ratximyhÿ. Kiamy inydinodu òraru-ki aõbina rÿireki, tii iny rirubunyre. ⁸ Iny sõwehekÿky-ki doide, tahe rexiranyre ixitõedÿÿmy: iny deõwarixina kòdòhõnykre. ⁹ Pilato dirawÿõnyde: —Adeereny ariòlòdÿÿnykekò aõbo ka judeu iòlò. ¹⁰ Tii rieryre dori Deuxu aõmysÿdÿÿdu mahãdu wedu tamy Jesuisi ridyrenyre iwobinanareny lau. ¹¹ Deuxu aõmysÿdÿÿdu wedu inysõwe riixitõedÿÿnyre Baraba riòlòdÿÿnykemy. ¹² Pilato ritÿÿraxinyre ixybyle: —Aõhebo tahe idi arotÿÿnykre. Kaiboho tuu teninimyhÿtenyete judeu iòlòmy. ¹³ Tiiboho rijaruarenyre: —Bitamadÿÿnyke itxeò nihikÿ-ò. ¹⁴ Ta Pilato tamyreny ritÿÿraxinyre: —Aõbina taka riwinyre. Aõhe-wana ixityre sarajuamyhÿrenyre: —Bitamadÿÿnyke itxeònihikÿ-ò. ¹⁵ Pilato inydee aõ riwahinykemy rõhõtynra, tai ta Baraba riòlòdÿÿnyre. Idi tahe Jesuisi riyhytanymy rahudi, riteõnyre itxeònihikÿ-ò riukòrenykre.

¹⁶ Soldado ridyrenyre heto woube-ò. Tai tahe ibutummy soldado ributunyre. ¹⁷ Tahe tÿsòborehekÿ-di ritynnyrenyre. Tahe ede rataana ritidire ira-ò. ¹⁸ Tahe rirybenyrenyre: —Adee nihikÿre judeu iòlò. ¹⁹ Tahe rihetenyre bòtòre-di irati-ò, tahe ityre rarybexinyre tahe rÿire tatiowotimy rityhnykemy. ²⁰ Tahe tÿsòbore iribi ritara, tahe ityyle tamy ritidira. Inatyhmy ridyrenyre itxeònihikÿ-ò riukòrenykre.

²¹ Kowa-di rekoarenyre hãbuõ. Simaõ Sireni inire. Kia heka Alexÿdre, Rufu-wana tyby rare. Tii nade bedero-ribi. Tiiboho tahe riitxydÿÿnyre itxeò-di retyykemy.

²² Riwyrenyre bederay-ò Kòkòta ninadu-ò. Kia heka iwitxira rybe rare. Kia heka rubu ratitybyho wese rare. ²³ Tiiboho vÿi riurinyre òwòruburu-wana. Tahe tii tuu riòòlera. ²⁴ Itxeònihikÿ-ò raukòrenymy rahudi tahe ity wirarea riatyre, tahe ity-di rarudeõsanyre tibo iny sohoji sohoji ity riwykemy. ²⁵ Biurasò txu Jesuisi itxeò-ki raukore. ²⁶ Iratya-ki tahe ritina rÿire: JUDEU IÒLÒ. Kia heka iny tuu rarybemyhÿrenyre. ²⁷ Tahe tii-wana inatxi wasidu itxeònihikÿ-ò riherinanyre, ijõ ruruweribi-ò, ijõ hyweweribi-ò. ²⁸ Tahe rotÿÿnyre aõbo Deuxu ritina-ki rÿire wese: Tii ratximyhÿ òrarudu mahãdu-wana. ²⁹ Iny reareare tara riohowimy rarybere aõbina binamy: —Kobe, kai korihe dohodÿÿna heto biatykemy inataõ txudile tahe ixityre bidiwinykre. ³⁰ Kaile inyhe bexitakre itxeò-ribi. ³¹ Iwesehyyle Deuxu aõmysÿdÿÿdu wedu, bede ywina erydÿÿ mahãdu-wana widee raryberenyre. Jesuisinimy raujõmorenyre: —Tii iny witxira ritare, tiile tahe rexitaõtyhy. ³² Kristu, judeu iòlò, bodobehke itxeò-ribi jiarÿboho arobirenykemy, tai tahe aratyhynyrenykre. Tule wasidu tii-wana raukòrenyre itxeò-ki Jesuisimy raujõmorenyre.

³³ Txutyeyu ibutummy bede rununyre. Tahe roire txu kaõ resemy. ³⁴ Kiaule tahe Jesuisi rarybeterenyre: —Elòì, Elòì, lema sabatani. Kia heka iwitxira tybe rare. Kia rare: —WaDeuxu waDeuxu, aõherekibo kai tiwarite. ³⁵ Ijoiò heka tamy roholareu, rarybere: —Tii heka Eliasi-ò rryryeri. ³⁶ Hãbuõ reare bexi ritÿÿxinyre vÿi juberere-di idi tahe ritidire tabòtòrejura-ò. Riwahinyre Jesuisi ritòkemy. Tahe rarybere: —Deinyhe tamy inyhe reketehereny Eliasi kanakrenyre aõbo inyhe itarasamy. ³⁷ Jesuisi rryryre iriariemy idi rurure. ³⁸ Dohodÿÿna hetowetty raykare inatxi weryna tyymy, biu-ribi, bede-ò. ³⁹ Soldado dinodu Jesuisiko-txi ratximyhÿre. Tahe rurureu, irubumy robire. Tahe rarybere: —Ka heka inatyhmy Deuxu riòre rare. ⁴⁰ Tule hãwyy mahãduõ retehemy rÿimyhÿ irehe-ribi, tòwysyreny-ki, Marie Magdalena, Marie (Txiause, Jyrese tii rare. Txiahe heka Jyje hewoludummy rare.) Salome tule ihÿre ijõ-wana. ⁴¹ Kia heka Jesuisi Kalileia raremyhÿu, tiiboho tahe sõwemy iny-wana doide Jerusalè-ò.

⁴² Txioromyhe dehemynyde. Wirareasanatxu rare. Kia heka sabadotxukokile rare. ⁴³ Jyje Arimatea hãwã ludu dohodÿÿdu nihikÿò rare. Tule heka tii riraõmy ratximyhÿ Deuxu iòlòna. Tii ruberuõlemy rare Pilato-ò Jesuisiumymy ixitõedÿÿmy. ⁴⁴ Pilato rabedeòiidÿÿnanyre Jesuisi rurumy roimyhÿdi tai rryryre soldado dinodu-ò. Tai Pilato ritÿÿraxinyre. Jesuisi rurumy roimyhÿdi. ⁴⁵ Soldado rarybereu Jesuisi rurumy roiremy tahe Pilato riteõnyre Jesuisiumy Jyje-ò iwahidÿÿmy, ⁴⁶ Jyje ritare itxeònihikÿ-ribi tahe ritÿÿtenyre tyurahãkÿ-di. Idi tahe ritidirenyre mana hãloo wabedewo-ò. Tahe mananihikÿ-di riijòtòbõnyra. ⁴⁷ Marie Magdalena, ijõ Marie Jyrese reteherenyre titxibo tii ritidirenyreò.

16

¹ Tahe nobiutxu, Marie Magdalena, ijõ Marie-wana ihewoludu Marie, Txiause, Salomese-wana rare. Tiiboho lÿnyrena riòbranyrenyre. Tahe roire Jesuisibymy idi rekoakremy lÿnyrena-di. ² Juhutxu semana bededÿÿnanau txuu deadeule roire wabede-ò. ³ Widee raryberenyre: —Mowexe mana ritakre ijõ-ribi. ⁴ Tahe tuu robirenyre. Mana nihikÿ ritamy

rÿire. ⁵Wabede-ò rirònyrenyre, robirenyre weryrybòweselemy rononymhÿ ruruweribi-ò. Ityy urahakÿmy rononymhÿ. Tahe tiiboho bede riòtiinyrenyre ruberurenymy. ⁶Tii tamyreny rarybera: —Uritere breburenÿomy. Kaiboho aòbo teòrytenyta Jesuisi Nazare ludu. Kia itxeò-ki rurure. Tii aòkò kaki ratxireri. Rexixara rubu-ribi. Betehebenny inihe tai ritidiraò. ⁷Makre. Marybekre ierydÿÿna-ò tule Pedro-ò. Tii rakre akorenymy Kalileia-ò kaiboho tuu lobiximy boikre tuu adeereny raryberemy. ⁸Tahe tiiboho rihenyrenyre wylemy wabede-ribi ruberumy. Tiiboho moò heka rarybeòhyylerenyre ruberumyhÿrenyki.

⁹Juhutxu semana bededÿÿnau Jesuisi rubu-ribi rexixare. Idi tahe juhuru àsitereribile rexitÿnynyre Marie Madalena dee. Kia-ribi heka juhuule ritare debò inatxi reurò tyytybybinamy. ¹⁰Tii rare Jesuisi-wana raremyhÿ mahàdu-ò. Tiiboho rabedewomy ratximyhÿreny, rahinymyhÿreny. ¹¹Tamyreny relyyreu iwese Jesuisi tamy rexitÿnynyre wese Jesuisi irulemy ratximyhÿmy tuu robireke, rityhynyòlerenyre.

¹²Jesuisi rexixamy rahudi tahe, iwitxiramy rexisÿnynmy inatxi erydÿÿna-ò. Tiiboho heka roimyhÿrenyre bedero-ò. ¹³Tahe dòòsede relyyrenyre taijoi-ò, tahe tule rityhynyòlerenyre.

¹⁴Tahe waòsohoji reurò erydÿÿna-ò Jesuisi àsitereribile rexitÿnynyre. Tiiboho rirox-imyhÿrenyò rexitÿnynyre. Tahe Jesuisi tamyreny rarybera: —Aòherekibo kaiboho iny wamy robira mahàdu tetyhynyòteri. ¹⁵Kaiboho boibenyke ibutumy bede bede-ò Rybewihikÿ bitÿnynykremy. ¹⁶Inyò Rybewihikÿ rityhynykeki, idi kidisebenykeki, tii Deuxu ritake. Inyò rityhynyòkeki, Deuxu ixi-ribi riteònykre iòraru-ki. ¹⁷Kia bede eryna ityhydÿÿdu kidiheludunykre. Tiiboho tyytybybina kiditeònykre wani-ki. Tule heka tiiboho itÿmyra rybe kanarybedenykre. ¹⁸Hemylala rimyrenyre, aòhe rotÿÿnyòlere tule rubuna monamy riòkeki, rotÿÿnyòlere. Tiiboho tebò ritidirenykre bina mahàdu-ò tahe riteytenykre.

¹⁹Idi tahe Jesuisi tarybe rahuredi, Deuxu ridyre biu-ò. Tahe ronyre Deuxu ruruweribi-ò. ²⁰Tahe tiiboho roire ibutumy bede bedemy tai bede ritÿnynynrenyre. Wanyrÿ riwiòhenanyrenyre tahe bede eryna-di irybe ixidee rimyrenyre ihelududÿÿdu mahàdu-ò.

Luka Deuxu Rybe Wihikĩ Tĩmyra, Luka Tyyritidĩyĩdu

¹⁻³ Wyla, Teòfilo. Adee heka watyyriti ariwahinykre timybo Kristu rotĩyĩnyre. Tuu lobixidu mahādu tuu relyymhĩre-ribi, jiarĩ ire ariòbitinytyhykre. Kia heka jiarĩ adee reritinyimhĩre, waiòlò, iwese ibutumy reeryenyre juhu bededĩyĩna-ribi. Aōma inatyhymy kia rotĩyĩnyimy rare wahe. ⁴ Kia wese wahe. Iwese iny adee relyyre wese, jiarĩ adee arelyyre inatyhymy aōbo rotĩyĩnyre. ⁵ Zacaria heka Deuxu xiwe wahidĩyĩdu rare, Abia ijoiođ wahe. Iriorese Isabeli tahe tule xiwe wahidĩyĩdu riokore mahāduō rare. Kiau heka Herodi judeu bedesĩ iòlòmy raremyhĩ, Araō riokore mahāduō wahe. ⁶ Wiwanale heka awirenyre Deuxuru-ò. Òbitihyy heka ratximyhĩrenyre ibutumy Deuxu bededĩyĩnanako-ò. ⁷ Tiibohe iriòreòhyre. Ihāwyy Isabeli heka rasenadunyre, uladu herina dori awiòre. Ihābu tule ramatuarinyre.

⁸ Aòutxumy tahe Zacaria raaòmysĩdĩyĩnyimhĩre aōma templo-ki. Kiatxu heka iròtenatxumy bede rĩimyhĩre templo-ò. Tahe iwo-ki ratximyhĩre. ⁹ Hewydysi lĩnywi ritoonymyhĩ Deuxu kia deālānāmy, iwese riwinymyhĩrewesehyyle. ¹⁰ Iu ahana-ki tahe sòwemy iny rexitòenyimhĩ. ¹¹ Iu Zacaria xiwena ruruwe-ribi loosòna-ò rĩyre, hewydysi lĩnywi ritoonymyhĩre. Tahe ađwesele yĩjuò rexitĩnyinyre Zacariako-ò. ¹² Tii tuu robireu heka rexiraòmy ruberumy reare. ¹³ Yĩju rarybere: —Brebuòmykre, Zacaria. Deuxu roholare aixitòedĩyĩna-ò. Tai heka adee ijyymy rareri. Ahāwyy Isabeli rariòrenykre. Kai heka Joaòmy bininikre. ¹⁴ Tai kaiboho heka iura heka beysabenyke sòwemy; ijò iny tule reysakre iòraru-ki. ¹⁵ Tii heka hābutyhyhykĩmy rarekre Deuxu dee tiu heka wĩ riòòtyhy mona hārihikĩ riòòtyhy. Deuxu Tyytybytyhy. Juaòtykymy ralokre tii reareu. ¹⁶ Sòwemy heka aōma Israeli mahādu Deuxu rityhinykre iòraru-ki wahe. ¹⁷ Tii heka hābutyhyhykĩmy rarekre Deuxu rybedumy Elia wesemy. Tii heka aōma Deuxu deòdĩyĩna juhuu rehemyimy reakre ikòlemy iny ywisidĩyĩnake rehemyinykre juhuu, aōma Deuxu Tyytybytyhy dehemyimy rijemy tuu rehemyimy rake. Tii bede ywina riòbitinykre inyy-ki. Tyby tariòre-wana wii riwoxinymy. Tii heka iny ribeereinykre aōma òbitimy rĩrakremy. Deuxu luumy rĩrakre aōma ilahireny rĩra wesemy juhuu.

¹⁸ Zacaria rarybere yĩju-ò: —Jiarĩ ramatuarinyre timykre heka? Hāwyy tule rasenadunyre ihārele òsana tukre. ¹⁹ Yĩju rarybere: —Jiarĩ Gabrieli watxireri, Deuxu deòdutyhy wahe. Tii heka diwateònyde kaò adee rybemy wahe. ²⁰ Kai tetyhinyòhytyeri tai kai marybeòkre uladu reakre xiery tahe marybekre. Kaa adee rarybereri dori òbitimy rarybereri warybemymy ibutumy rĩyikre. ²¹ Iny riraòmy rĩimyhĩ Zacaria òlòna, tahe raroorehenymyhĩ. Iroorehena rieryòhyimyhĩreny. Dòhònydeu ta, rybe-ki rexisiranymy rarybeòhyre. ²² Tii rehemyimyreu tamy rybeòhykyre rahòra. Idi tebò-di raraminyre urile rybe riwisĩnyimy rarybeòhykymyhĩre aōma timybo aòhebo rotĩyĩnyrā heka riòbitinykemy heka rarybeòhyimyhe timyrabo. ²³ Tahe taàòmysĩdĩyĩna rihudi, taheto-ò ròòsere ixyby.

²⁴ Idi tahe Isabeli rabòtònyre iruwyyre ahādumy bede riijere rexiwòmy. ²⁵ Isabeli rarybere: —Deuxu awi heka rare, riwatare waixĩruna-ribi. Kuladu wadeke riwahinyreri.

²⁶ Ijò ahādu tahe Deuxu Gabrieli riteònyre Nazare hāwā-ò Kalileia bede-ò. ²⁷ Yĩjuò heka rybe-di ijadòma-ò. Kia ijadòma heka wii ritobinymy rĩreri tybyboho iseboho iyje-wana roikremy. Iyje heka iòlò Davi kia mahāduō rare. Ijadòma tahe Marie inire. ²⁸ Yĩju heka kiamy rarybere: —Beysakre Marie! Inynyrĩ heka awana ratxireri. Bedeòbyhykĩ adee kidiwahinykre. Tii arāwowydinyreri. ²⁹ Kia rybe-di tahe Marie rexiraykinyre. Tii rieryòmy aòmybo rare. ³⁰ Tahe yĩju tamy rarybere: —Marie, Brebuòmy! Deuxu teteysanyte. Kai awi heka rare. Tii ađwihikĩyò adee kidiwahinykre. ³¹ Kai heka mariòreke, uladu heka Jesuisimy raninikre. ³² Tii heka hābu nihikĩ rarekre. Tii Deuxu riòremy raninikre. Deuxu heka tii iòlòmy risĩnykre, iwese Davi alabiehekĩreny ronryre wese, tii ronykre. ³³ Tii heka ibutu Ijaò mahādu iòlòmy rarekre. Iòlòna heka tii itueòtyhy. ³⁴ Tai tahe Marie yĩju-ò rarybere: —Jikarĩ heka ijadòkòmatyhy watxireri. Timykibohe krabòtònykre. ³⁵ Tahe yĩju rirawoyònyre: —Tyytybytyhy adee kanalokre. Deuxu ruru heka adee kanakre. Tai heka kia uladu Deuxu òbiti riòremy raninikre. ³⁶ Nohòti lusaòmy anymy-ribi Isabeli riki bòtòkòmy rareke-ribi tahe bòtòmy ratxireri. Debò sohoji reurò ahādumy iahādu. ³⁷ Deuxu dee heka tii ađ isiraòre. ³⁸ Marie rarybera: —Jikarĩ Wahĩ dekòdu rare. Anomybo tarybeteri ka ibutumy rekyrubunyreri. Wadeke awire. Anowaxina tuukre irybemyimy karotĩkĩnykre. Idi yĩju rikòmy reare.

³⁹ Idi ta tii heka Isabeli roramy rare. Zacaria sĩmy Judeia bede hāwālò hāwā bede-ki. ⁴⁰ Iu Marie rehemyimyreu tahe wii rirybenyreny: ⁴¹ Tii kia aōbo uladu Isabeli kia-ki

iule rexiwatzinximyhÿ Marie-ò. Isabeli heka tÿxiykÿle Deuxu Tyytybytyhy-di ratximyhÿ.
 42 Rijaumu rare deysana-di sòwèrè: —Kai hāwuy ibutu-ribi deysana rarekre. Auladu tule deysana rarekre. 43 Anoherekibo Wahīse waroramy naderi. Jikarÿ ano anakō rare. 44 Adeke rahokujareku, kuladu wawoku-ki rexilòrelòrenymyhÿ tabedesa-di. Tai tahe Isabeli rÿÿraximy ratximyhÿre Deuxu Tyytybytyhy-di. 45 Kai bekysabenyke kia tetyhynyteki. Deuxu rybe dokuri adeke nade. Iwese tiki raryberewesele ibutumy rāikre. 46 Marie rarybere: —Jikarÿ wawoku-ribi Wahī rewokuwydyntyre. 47 Wawokuribityhy wadekysareri Wahī watarasadu dokuri rare. 48 Ihky tahe tiki tekòdu-ribi walanokonakona-ribi tōhōti rosakre. Tahe iny ibutumy hāwuky dekysanamy riwaninikre. 49 Deuxu dokuri anomydÿkÿnana wiwihikÿ wadeke riwahinyre. Tii tahe ityhy rare.

50 Tikiemy inydeke ruxetòena riwahinymyhÿre iny tamy wowodyna riwahinyreki.

51 Ixityhy nohōtidu mahādu tiki rehure. 52 Bede ikòlò sòwemy tiki rehure. Tule iny ianokō mahādu Deuxu riwikòhenanymyhÿre.

53 Rama risamahādu deke rÿsÿna tiki riwahinyre.

54 Irybe tahe tiki rityhinyre anobo tiki inytybyreny deke tiki raryberemy. Tikiboho tahe Deuxu riwikòhenanyre. 55 Ruxetòena tahe Abraō deke riwahinyre tule tikiemy iriokore deke riwahinymyhÿre.

56 Marie tahe inataō ahādu Isabeli-wana riwya. Idi tahe tasÿ-ò ròòsera.

57 Bededÿÿnana Isabeli-ò rehemynyrene. Iriòre reakremy ratxireriu, Iriòre reare. 58 Isÿ mahādu heka teysana-ò roholarenyre, iery mahādu tule rabedesarenyre tamy Inynyrÿ raruxetòenyredi, Inynyrÿreny ruxetòena tamy riwahinyreki. 59 Tahe debò inataō txu-di, uladu notyky resynamy bede rÿire. Zacaria raninykemy. 60 Tai tahe ise rarybere: —Anokòre, Joaōmy rarekre. 61 Isÿ mahādu rarybere: —Joaōmy ninadu taheka ijòkòhkyre inysÿreny-ki. Anoherekibo tuukre? tai tuu raninike wahe. 62 Tuu Zacaria-ò rÿÿraxireny: —Momybo raninykre? 63 Tahe Zacaria tababese riòreò rimyre. Riritinyra kia: —Joaō heka inikre. Tahe ijò mahādu ibutumy ribedètiidÿÿnyre. 64 Iu tahe Zacaria rarybere Deuxu riwowydyntyre. Tahe ibutumy isÿ mahādu heka ruberure. 65 Ibutumy heka tii relymy raremyhÿ Judeia mahādu hāwālò nihikÿmy. 66 Ibutumy tamy roholaré heka raryberenyre: —Timybo uladu rarekre? Inynyrÿ idi tarukimy iweribikre.

67 Tahe Deuxu Tyytybytyhy heka Zacariatykymlalore. Tahe Deuxu aōmydÿÿnanamyhe relyyre timybo rabededÿÿÿnananykre. Tii rarybere:

68 —Judeu mahādu Deuxu awi rare. Tii dori taijoi roramy nade.

69 Iwiòhedÿÿmy tulemy tarasadu tyhy Tii heka Iòlò Davi mahāduy rare. 70 Deuxu Rybedÿÿdu mahādu kia wesemy tuu raryberenyre.

71 Inydireny òludu mahādureny-ribi riki iny ritarenkyre. Iny-di heka raruxetòerenyra.

72 Tahe iny-ribi tōhōtirenny rosaōhykyra. Tahe rarybekre timybo raryberemy inytybyrenymy. 73-75 Tii heka iny ritarenkykemy inydireny ratxireri inyòludureny-ribi. Kia-ò heka rarybere inylabiereny Abraō-ò. Tai heka rikiwiòhenananyrenyke brebuòlemy. Òbitimy iko-ò rakatxirenyhykre. 76 Kai wariòre Deuxu rybedumy mabekre. Kai heka mabekre Deuxuhukÿ rybemy rybedumy. Kai heka bòhònykre Inynyrÿ-kò iry biywinykre.

77 Asÿ mahādu-ò marybekre biu-ò hena kanakremy ihÿre. Deuxu heka tōhōti rosakre iòrarunarenny-ribi. 78 Iny Deuxurenny dori inydeereny ruxetòedu rare. Tii heka biu-ò hena ibutu-ò kidiòkre, tarasana wahe.

79 Kia bede lurumy rÿira mahādu biuloosònamy robikre.

Zacaria rybe tahe rikonananyre. Loosòna ywinary-ò tahe ritÿÿnykyre.

80 Ihewo-ribi tahe uladu ratybienyre taumy-di Deuxu tyhydÿÿna-ki tule. Tii heka bederahy-ki raremyhÿ. Tiutxumy rexitÿÿnykyre judeu mahādu-ò.

2

1 Kia mahādu iòlò Augusto inire. Kia heka ibutumy bede-ki inyni rityyritinykemy bede riywinyre. 2 Kurina heka Siria bede dinodu rare. 3-4 Jyje heka Nazare hāwā-ki rasÿnymy raremyhÿ. Tai tahe Kalileia bede-ribi tiiboho roirenkykemy Judeia bede-ò. Iòlò Davi dori tai reare, Belē hāwā-ki. 5 Jyje tahe rare, tii dori Davi ijoimy rareki. Marie bòtòmy tii ridyre tai ihāwuy. 6 Tahe Belē hāwā-ò rehemynyrene. Tahe herina roxina heto ihoòre herina tamyreny. Taihe awaru roxina heto-ò roire. 7 Tai hāwuy ratohouāsenyre. Idi rihetyntyre awaru roxina hynaro-ò ritidikemy.

8 Iu tahe budoeni-di itxeredu mahādu bedero-ki ratximyhÿreny. 9 Idi tahe ÿjuò tamy nade Deuxu-ribi. Deuxu loosòna tamy rityntyre. Ruberurenyre. 10 ÿju tamy rarybere: —Brebuòmyrenyke. Rybe wihikÿ-di adee rehemynyreri. Ibutumy iny reysakre ka rybe-di. 11 Atarasadu heka ratohouānyra Davi hāwā-ki, abiu-ò hedu wahe. Tii heka Kristu rare,

Inynyrÿreny wahe. ¹² Kaiboho heka awaru roxinaõ-ò inihe bòike itxeremy. Tai heka tohouã roireri tyy-di rarahananymy. ¹³ Iule tahe sõwemy ÿju widotyde Deuxu dee rawiunykremy, kiawese rawiunyrenyriewowodynyrenymy:

¹⁴ —Biu-ki Deuxu loosõna ratxihyymyhyre.

¹⁵ Tahe ÿju ròõserenyre biu-ò. Budoeni-di itxeredu mahãdu widee raryberenyre. Wylemy Belẽ-ò ròkõrenyke itxeremy kia aõmydÿñnamy Deuxu inydee riteõsinyeriõ. ¹⁶ Tahe roirenyre idi tahe Marie, Jyje-txi rekoarenyre. Tuu robirenyre. Tahe broreni dòrõtòhõhyna-ki uladu roire. ¹⁷ Tai tahe budoeni-di itxeredu mahãdu timybo ÿju tamy raryberamy, rarybere. ¹⁸ Tai tahe ibutumy kia tamy roholaré ribedeõtĩnymy rÿire. ¹⁹ Marie heka tõhõti itxi reare. Tahe sõwemy raraykywydynanymy ronyre. ²⁰ Budoeni-di itxeredu mahãdu ròõserenyre rawiunyrenymy Deuxu-ò Deuxumy reallãre ibutu òraru-ki. Iwese ÿju raryberewesetyhyle heka ibutumy rÿire.

²¹ Iribi tahe txu rÿireu tahe rare Jesuisi notyky orokré. Debò inataõ reurotxu rÿireu Jesuisi notyky raorokremy raywre. Tahe rinirenyre Jesuisimy iwese ÿju rarybere myna.

²² Xiwena rÿikemy bede rÿire Moisesi bede ywidÿñnamy. Aõutxumy tahe dehemynde Marie Jyje-wana kia idi riwinyrenykemy. Tahe Jyje ridykemy Jerusalẽ-ò idi ratxireri. Tai uladu-di roirenyre Deuxu-ò riteõsinykemy. ²³ Kiamy heka Inynyrÿ Ritidÿñna-ki roire.

Weryrykeki, Deuxu dee rawahidÿÿkre. Tii uladudela weryrykreki.

²⁴ Iwese tule bõtõde inatximy rawahidÿÿkre ada bõtõerurã inatxi heka xiwenamy reakre Moisesi bede ywidÿñna myna.

²⁵ Hãbuõ tai ratximyhyre Simeã inire. Jerusalẽ hãwãdu wahe. Deuxu rityhynymyhyre hãbuwi rare. Tii Kristu riraõmyhyre Deuxu deõdÿñna wahe. Ijoi aõbina bina-ribi tarasadumy Deuxu Tyytybytyhy heka tai ratximyhyre. ²⁶ Deuxu Tyytyby ihetxiu tamy rarybere: —Kai buruõtyhy Deuxu deõdÿñnamy bobiõdi. ²⁷ Iu Jesuisise tyby-wana rehemynteyu Deuxu Tyytybytyhy heka Simeã riteõnyre kowa-ò. ²⁸ Simeã uladu taãxiõ-ki rimyreu. Tahe Deuxu riwowydynyriewowodynyre:

²⁹⁻³¹ —Kiamy heka Wanyrÿ Iolò arybe retyhynyriewowodynyre timybo tarybete wahe. Ibutumy dorihe tewinyta. Tahe aõwaxinyhe arurukre. Abiuõhenamy heka rabira. Tii ibutu iny tarasadumy rarekre biu-ò hena wahidÿÿdu wahe.

³² Kia heka ibutumy iny-ò loosõna tewahinyta judeukõdu mahãdu-ò. Tai judeu mahãdu tahe wowydynymy tii rarekre.

³³ Tai tahe Jyje Marie-wana bede riõtĩnyre aõmybo rarybereki. ³⁴ Simeã tahe Deuxu deysanamy tamyreny rarybere: —Deuxu biu-ò henamy heka kia uladu rare. Sõwemy judeu mahãdu tarasadumy rarekre, tule sõwemy tasÿ ituekre. Kia heka Deuxu deõsina rare. Sõwemy heka Jesuisimy rakyararybenynykre. ³⁵ Ibutumy iny rayky-ribi heka ibutumy rityhynynykre. Bederyry sõwemy bieryke tai aõhõkÿmy botÿÿnykre. ³⁶ Tule Deuxu rybe erydÿÿnaõ rehemyntey. Ana inire. Hãwy rare. Tii heka Fanueli riõre rare. Asere mahãdusÿõ rare. Tii heka rasenadunymy raremyhÿ. Ijadõmamy raremyhÿu heka roire hãbu-wana. Debò inatxi reurõ beõralemy heka tii-wana raremyhÿ tahe tii rawytesenyre. ³⁷ Tii 84 beõramy heka bede idi rÿire wytesemy. Tii Deuxu dohodÿñna heto-ribi rõhõnyõhyymyhyre. Tii heka rexitõenymyhyre rummy txumy tabyreõ-di. ³⁸ Tahe tii rehemyntey Deuxu dohodÿñna heto-ò. Deuxumy reallãre. Idi Jesuisimy imahãdu-ò rarybere tii tarasadumy rarekremy.

³⁹ Iu Marie, Jyje-wana ibutumy bede ywidÿñnamy ituereu, riõõserenyre tahãwã-ò Nazare-ò. ⁴⁰ Jesuisi raumynymyhyre beõra beõramy. Iruru, ibede eryna sõwemy ijõdire Deuxu dori idi tarukimyhyre.

⁴¹ Pascoa worana bedehesi riolõdÿñnyre Jerusalẽ hãwã-ki. Jesuisi tyby heka iseboho roihyymyhyrenyriewowodynyre tamy. ⁴² Tule Jesuisi waõinatxi reurõ beõra-di ridyrenyriewowodynyre tamy. ⁴³ Worana bedehesi rexihureu kidiõkesedenykre doide. Tahe Jesuisi naride Jerusalẽkikhÿle. Tii-boho rieryrenyõhyre naridemy. ⁴⁴⁻⁴⁶ Taijoiirenywanale ratxirerilemy idi rõhõtinyrenyriewowodynyre. Txusohojimy heka bede idi rÿidi, rierynyre. Tai rahaõhyrenyriewowodynyre iijesemy diõkesedenyde Jerusalẽ-ò ixyby. Inataõ txu-di tahe tai nahadenyde, Deuxu dohodÿñna hetowo-ki wahe. Tii heka bede erydÿÿdu mahãdu-wana ronyre. Roholamyhyrenyriewowodynyre irybe-ò ronymyhyrenyriewowodynyre. Tule rÿÿraximyhyrenyriewowodynyre. ⁴⁷ Tii heka ibutumy rirawõnymyhyre. Tii dori bede ery nihikÿ rare. ⁴⁸ Iseboho tahe bede riõtĩnyrenyriewowodynyre tai ronyreki wahe. Ise tamy rarybere: —Waritxõre, anoherekibo kai ikykyreny-ki tanyte. Anoherekibo tuu wadekereny tewinyteri ajesereny-di watxireri. ⁴⁹ Tahe Jesuisi rirawõnyre: —Wajeserenykoomyke. Waha heto-ki watxireri, Waha aõmysÿdÿñnamy reywinnyhy watxireri. Kia aõbo teeryõhytyente. ⁵⁰ Tiiboho rieryrenyõhyre aõmybo Jesuisi rarybereri. ⁵¹ Idi tahe dõõsedenyde Nazare-ò. Tahe Jesuisi tyby rybe rityhynnyhyraremyhÿ. Tahe Jesuisise kia ibutumy riyrubunyyhyraremyhÿ tarayky-ki.

⁵² Jesuisi tahe raumynnyre. Bede erytyhymy relere. Ibutumy he iny iluure. Deuxu wowydyna-di ihÿre.

3

¹ Tiberiò heka waiyre beòramy iòlòmý raremyhÿ. Poncio Pilato heka Judeia bede dinodu. Ijò heka Herodi inire. Inataò inymy heka bede dinodumy raremy. Herodi heka Kalileia bede dinodu. Iseriøre, Filipi tahe Itureia bede, Traconite bede-wana dinodu rare. Ijò iny tahe Lisÿnia inire. Tii Abileni bede dinodu rare. ² Anasi, Kaifa-wana heka inatxi hæbu roire. Tiiboho wiwana xiwena wahidÿÿdu wedu raremyhÿ. Kia bedeu heka Joaò rehemynyre bedero-txi. Tii iny-ò Deuxu rybe tÿnydÿÿdu rare. Zacaria riøre rare. ³ Tii kia bede ibutumy rybe ritÿnynyre, Jordaò beroweramy ibutumy wahe. Kia wesemy rarybere: —Aòraru-ribi bòhònýke. Maratisebenýke. Tahe Deuxu aòraru riixãwididÿÿnykre. ⁴ Iwese Isaia ròritidÿÿre wesemy heka wiji rÿire.

Inyò heka ryrymyhÿ bedero-ki.

Kia:

—Inynyrÿry bexiywinýbenýke. Ryòbitihikÿ biwinybenýke. Hãloo bitÿxinybenýke wimyny biijaranybenýke. Iry iòweòwena ramyÿre heka, biòbitinybenýke.

⁵ Iratòratokeki, wimyna biijaranybenýke. ⁶ Ibutumy iny heka Deuxu biu-ò henamy robirenykre. ⁷ Sòwemy iny nade riratisebenýkremy Joaò-ò. Tahe tii tamyreny rarybere:

—Kaiboho hemylalaweselemy toite. Deuxu ykarana-ribi bexitabenýke, aòwiwihikÿ.

⁸ Uritere kawese ryberenyòmykre: —Abraò dori iny labiereny rare. Tai tahe ibutumy awityhy rare inydeereny.

Jiarÿ dori adeereny ararybekre: —Deuxudeewikeki, Tii kia manadile iny riwinyke. Abraò dee ijò riøreòmý kia manadile riwinyke. ⁹ Woma heka òwòruraruti riòòmýhÿre. Kia raratynyòkeki heka, raòòkre. Heòty-di wòmý ririradÿÿnymyÿhÿke. ¹⁰ Tai tahe iny rÿÿraxire Joaò-ò: —Timybohe rakatxirenykre. ¹¹ Tai tahe rarybere: —Inyò tòre inatximy ijòðikeki, sohoji iny ijò-ò riwahinyke. Irÿsÿnadikeki, tule ritxuatxuake ijòkò mahãdu-ò. ¹² Iny wixiraò Joaò-ò rehemynyre. Tiiboho nieru tarasadu mahãdu rare bede dinodu-ò. Tai rÿÿraxirenyre: —Timybo aòhebo rokotÿÿnyrenýkre. ¹³ Joaò rirawoyònyre: —Uritere aònihikÿmy itarasarenýmykre. Bede wwidÿÿna tyyríti myna ta tuukre. ¹⁴ Tai tahe soldado tamy rÿÿraxire: —Inyboho tahe aòhebo rokotÿÿnyrenýkre. Joaò rirawoyònyre: —Inyò biteranyòtyhy adee nieru kanakemy. Inieru dori ahòrò aòkò rare. Beysake, adinodu-ribi tiwesebo nieru tetamahãte-di. ¹⁵ Tahe kia iny mahãdu raraykynyre Joaò-di. Kowa aòbo hæbu Kristu ihÿre. ¹⁶ Tai heka Joaò rarybere: —Jiarÿ heka bedi araratisebenyneri. Ijò wahewo-ribi kanakre tahe woratyre inihikÿ rarekre. Tii heka awityhy rare. Jiarÿ heka raixÿruwãhãre iwataana aritake lau. Tii heka akanaratisebenýkre Deuxu Tytybytyhy-di. Heòty-di tule wahe. ¹⁷ Iti tebò-ki ratxireri. Maixòmo ruxity hitxina-di wahe. Tii heka ritakre. Maixòmo riyrubunýkre ihyna-ò. Iruixity tahe ritoonykre. Kia heòty heka tiu rurìòtyhy. ¹⁸ Aò heka Joaò rarybere. Sòwemy aòna aònamy iwesele rarekemy. Dohodÿÿna wihikÿ-di tamyreny rarybera. ¹⁹ Bede dinodu Herodi heka taseriøre riòrese-wana roire. Aòbina binahakÿle riwinyre kia. Tai tahe Joaò tamy rarybere: —Kia awi aòkò rare. Ibina heka rare. Sòwemy aòna aòna bina tule tii riwinyre. ²⁰ Tai Herodi heka Joaò mynymy riteranyre ròtenawo-ki roikemy. ²¹ Joaò ixiwesehyyle rexitÿmyranymy iny riratisebenýre. Tahe tule iny wixirahe-ki Jesuisi riratisebenýre, Jesuisi rexitòenyreu, biuwetyhy rarayre. ²² Biuwetyky-ribi tahe Deuxu Tytybytyhyle dobehemy nade bòtòerurã wesemy. Biu-ribi rybeò-ò iny roholare: —Kai heka Wariøre tate. Aluure heka jiarÿ wadeysatÿhyre. ²³ Jesuisi 30 beòramy raremy taaòmysÿdÿÿna tyhy ritelenýreu, iny heka Jyje riòrelemy ròhòtinyinmyhÿre. ²⁴ Jyje heka Eli riøre rare. Matate, Levi, Maki, Janai, Jyje, Ibutumy labiehekÿ Jyje rare. ²⁵ Ijò tahe Matatias, Amos, Naum, Eslì, Nagai, ²⁶ Maate, Matatias, Semei, Jyje, Joda, ²⁷ Joana, Resa, Zorobabe, Salatieli, Neri, ²⁸ Meki, Adi, Cosã, Elmadaò, Er, ²⁹ Josue, Elièzer, Jorim, Matate, Levi, ³⁰ Simeao, Juda, Jyje, Jona, Eliaki, ³¹ Melea, Mena, Matata, Natã, Davi, ³² Ijese, Obede, Boasi, Sala, Nasaò. ³³ Aminadabe, Adimim, Arini, Esraò, Peresi, Juda. ³⁴ Ijaò, Ijai, Abraò, Tera, Nakò, ³⁵ Serui, Raau, Faleki, Eber, Sala, ³⁶ Aina, Arfaxade, Sem, Noe, Lamei, ³⁷ Metusalè, Enoi, Jarete, Maleleel, Aina, ³⁸ Enosi, Sete, Adaò. Tii tahe Deuxu juhuyu riwinyre iriøre wese.

4

¹ Bero Jordaò-ribi Deuxu Tytybytyhy heka Jesuisi diòòsedÿÿnyde Tai heka tule bederò-ò rexiykynyra. ² Tahe Satanasi Jesuisi riurihire, 40 txu-di wahe. Aò heka rirÿsÿòhyyre Jesuisi kia itxumy txu rÿireu wahe. Idi tahe sòwemy rama risare. ³ Satanasi tamy rarybere: —Kai Deuxu Riòretyhy tate-wana heka, mana bitxienýkre hinamy. ⁴ Tai Jesuisi ðirawoyònyde: —Deuxu Rybe tule kiamy rarybere.

—Hãbu hewa byre sohojiribile aòkò irumy rÿimyhÿre.

⁵ Tai Satanasi heka Jesuisi ridyre heto raty tyre. Ibutumy hãwãhãkÿ riteòsinyre bede bede rÿirà. ⁶ Tahe Jesuisi-ò rarybere: —Kai biwalãhãnanýkeki, ibutumy aòna aòna adee

ariwahinykre, ibutumy hāwāhāk̄ȳ dinodumy tule wahe. ⁷ Wahōrō heka rare. Inyō-ò aōtxile ariwahinykre. ⁸ Idi tahe Jesuisi dirawyōnyde: —Deuxu-ò sohojile walāhāna biwahinykre. Kiamy Deuxu Rybe rarybere. ⁹ Idi Satanasi Jesuisi ridyre Jerusalē hāwā-ò. Biu-txi tahe r̄yire, Deuxu dohod̄ȳna heto tyre-ki wahe. Tii narybede, kai Deuxu Riōre tyhy tate wana heka bexiwatxixinyke inihe karibi hetoratyti-ribi. ¹⁰ Ȳju riki arayrubunykre wa. Deuxu taȳjuò bede riywinyre aramykemy. ¹¹ Tule kia rarybemyh̄yre Deuxu Rybe.

Awa riki manaō riwotōmonyōtyhy.

¹² Tahe Jesuisi dirawyōnyde: —Tule Deuxu Rybe rarybere: —Inyō heka Deuxu uri urihixiōtyhy. ¹³ Rexihure tahe Jesuisi urihixina. Tahe Satanasi heka Jesuisi ririre. ¹⁴ Idi tahe Jesuisi ròsere Kalileia bede-ó. Deuxu Tyytybytyhy ruru tahe tii-wana ratximyh̄yre. Ibutumy heka kia hāwā-ki ibeded̄ȳnana rierymy h̄yreny. ¹⁵ Jesuisi heka dohod̄ȳna heto-ki ròbedeeryd̄ȳmyh̄yre. Ibutumy tuu rarybere. Tuu reālāmy rarybemy r̄ymyh̄y. ¹⁶ Iribi tahe Jesuisi ròsere tai raumynrēó, Nazare hāwā-ò. Sabado txuu tahe dohod̄ȳna heto-ò reamy rarem yiwesehyyle. Tii tahe lamamy r̄yire tyyriti-di rariakremy. ¹⁷ Tahe tamy Isaia tyyriti riwahinyrēó. Tahe Jesuisi riijemyh̄yre rybeò idi rariakemy. Tai idi rariare:

¹⁸ —Wanyr̄y Tyytybytyhy waki ratxireri. Rybe T̄myra wihik̄ȳ inko arotahod̄ȳkremy. Iny aōkō mahādu-ò rybe wihik̄ȳ ararybekemy riwatare. Tule iny ròtena-ki r̄yira mahādu, jiar̄y ariòlòd̄ȳnykemy. Kiamy heka tamyreny ararybekre. Tule ruet̄ymyra ariwahinykre ruetā mahādu-ò. Iny idi rar̄ȳnymyh̄yre mahādu-ribi, aritakre idi risinymyh̄yrek̄i. (Aōna aōnamy ris̄ȳnyrenymyh̄yrek̄i wahe.)

¹⁹ Tibedeubo Inynyr̄yreny tajoi ritakremy ararybekre. ²⁰ Idi tas̄ȳ ixyby riwerasenyre. Tahe riwahinyre ixyby kia hābu riyrubunymyh̄yreò. Tii ronyre. Ibutumy kia dohod̄ȳna mahādu idi retehemy r̄ymyh̄yre. ²¹ Tahe Jesuisi ritelenymy rarybera: —Wiji idi rariarā heka aōbo tamy ibeded̄ȳnanamy roire. Kia aōbo ritid̄ȳna-ki roireri ihetxii. Kaimy tahe wiji rarybereri, jiar̄y heka tii rare. Tii adeereny tyyriti rariarā wahe. ²² Tai tahe bede riòtiinyreny. Kia tahe aōmybo raryberak̄i. Tahe widee raryberenyre. Kaa heka Jyje riòrele ratxireri. ²³ Tahe Jesuisi ixityre tamyreny rarybere: —Aōu kaiboho wamy tarybetenyteri rybeòmy, mȳy manarybeke: Kai bexidetynyke, hāri, òhotibedu. Kiamy aōbohe wadee manarybebenykemy atxitenyteri:

Iwese Kafanaō bede-ki tewinyte wese ariwinyrenykemy wadi atxitenyteri, ahāwā-ki.

²⁴ Adeereny inihe tuu ararybekre. Rybe t̄nyd̄ȳydu heka òmo rityhnyōtyhy ihāwāreny-ki. ²⁵⁻²⁶ Tahe iwitxiramy ararybekre. Ibedeu kia raremyh̄y, sōwemy heka rama reamy raremyh̄y judeu s̄y mahādu. Sōwemy wytese mahādu heka ramamy rurumyh̄yre. Biu heka roaōhykre tai inataò beōra weeremyh̄y wahe Sareta hāwā heka Sidō bede-ki tii ras̄ȳnymyh̄yre. Tahe Deuxu bede riywinyre Eliasi rakemy iny sohoji wytese-ò, r̄ys̄ȳna riwahinykelemy wahe. ²⁷ Eliseu bede heka sōwemy tybinadu r̄ymyh̄y. Sohoji inyle riteyteny. Naamy heka inire. Tii heka Siria bede luduò rare. ²⁸ Kia dohod̄ȳna mahādu heka ibutumy iu tamy rakyarananyre. ²⁹ Rimyreny heka Jesuisi. Idi ret̄yhirenyre hāwālò ratya-ò ridyreny. Idi rehurenkyemy riwis̄ȳnyreny. ³⁰ Tahe Jesuisi inysōwehek̄y-txi ralore. Idi rahenyre. ³¹ Iribi tahe Jesuisi rare Kafanaō-ò, Kalileia bede-ò. Sabado txuò txuòlemy heka Jesuisi iny ribedeernymyh̄yre. ³² Sōwemy heka iny ribedeernymyh̄yre mahādu tamy awimy r̄yira, irybe dori awireki wahe. ³³ Hābuò raremyh̄y dohod̄ȳna hetowo-ki tyytybybinahak̄y-di tahe taumywo-ki ratximyh̄y. Tai tahe tii rryre: ³⁴ —Jesuisi, Nazareludu, aōhebohe ijoi bis̄ȳnykremy atxiteri? Biwahubenykre aōbo? Jiar̄y heka araeryre mobo tatē. Kai heka Deuxu deōdu atxiteri. ³⁵ Tai tahe Jesuisi tamy rarybere tyytybybina iumywo-ki rirykemy. Iribi riòlòd̄ȳnyre. Tahe idi rehure iutyde-ò idi iribi ròhōnyre. Hābu aōhe ris̄ȳnyōhyre. ³⁶ Ibutumy heka iny ribedeòtiid̄ȳnyre. Iny sohoji sohoji widee rarybere: —Aōrybemy aōwe tii rarybereri? Timybo iny-ribi tyytybybina riteònyke. ³⁷ Ibutumy timybo Jesuisi riwinyre, ijyynamy reare. ³⁸ Tahe Jesuisi ròhōnyre Simaō heto-ò idi rare. Simaō riòrelahi webinadumy roire rubuna-di. Tai Jesuisi-ko tuu rellyreny. ³⁹ Tai Jesuisi ibireweribi-ò rare. Tahe irubuna iribi riòlòd̄ȳnyre. Tahe tii ritamad̄ȳnyre. R̄ys̄ȳnaò tamy riwahinyre. ⁴⁰ Ibutumy iny tawebinadu mahādu didydenyde. Ibutumy Jesuisi riteytenyre tibò iratityre rilid̄imyh̄yre. Sōwemy iny tyytybybina-di r̄yireri mahādu riòlòd̄ȳnyre. ⁴¹ Iu tahe rryrmy reamy r̄ymyh̄y: —Kai Deuxu Riòretyhy tate. Tii Jesuisi rierymyh̄y tii Deuxu deōdu reamy, tyytybybina wahe. Tai Jesuisi tamy rarybere rybeòkemy. ⁴² Txu ijiramy Jesuisi rare bedero-txi ixisohojile. Iny sōwemy riijemyh̄y. Itxi rearenyre, iatysy deramy rekoamyh̄yreny. ⁴³ Tai Jesuisi rarybere tamyreny: —Jiar̄y heka Rybewihik̄ȳ T̄myra arelyykre iwitxira hāwā Deuxu Òlōna T̄myramy arelyykre. Tuu Deuxu diwateōnyde. ⁴⁴ Jesuisi ibutumy Judeia mahādu bede bedemy dohod̄ȳna r̄yiraki rothod̄ȳmyh̄yre.

5

¹ Jesuisi tahe aho ijà-ki rjïre Kenesare aho ijà-ki. Iny heka sôwemy Deuxu rybe-ò roholakemy iu rjïmyhÿ. ² Tii robire hâwôô inatximy roinyimyhÿre. Waxidumy mahâdu heka rirahure rià-di risuhòreri. ³ Idi tahe rimyre hâwôô. Simaô hâwô heka rare. Tii tahe ixi-di ritaranyre beroro-ò. Tai tahe tii rexidelenymy relyyre. Kia iny rjïmyhÿ mahâdu heka ribedeerynymy relymyhÿre. ⁴ Rexihure rybe-ribi. Idi tahe Simaô-ò rarybere: —Make wa bera-txi. Rià bitidike. Bimykemy utura. ⁵ Tahe Simaô rirawÿnyre: —Wanyrÿ, ruu wa wadireny aôkôhykylemy bedewadireny rareri, uturamy ho aôkô. Tarybete urenana anakre. Aritidikre heka rià. ⁶ Tahe ritidireu tahe, rià utura sôwemy rimyre, kia rautxienyre. Tule riykamyhÿ rià. ⁷ Talawô biôwa mahâdu-ò rryyre: —Bôdôibedenyke bidiwawôhenanybenykemy. Inatxi hâwô heka rjïxire. Ritÿxinyre utura-di. Ihy berahatxi-ò ijiramy riwisÿnymyhÿ ilawôreny. ⁸ Simaô tuu robire. Tii Jesuisi ratximyhÿre tahe tatiowomy resere Jesuisiko-txi. Simaô Pedro rarybere: —Wanyrÿ, aribi kÿny iôhòmy arÿiôtyhy. Jiarÿ heka waôrarudimy rare. ⁹ Simaôboho bede riôtiinyimy rabadewore aôma utura sôwemy tamyreny riwahinyraki wahe. Tii tuu iximy rarybere. ¹⁰ Ibutumy tiiboho mahâdu ribedeôtiidÿnyrenyre Zebedeu riôre kia Txiau, Joaô-wana. Jesuisi rarybere Simaô-ò: —Brebuômyke heka ikonana-ò heka utura bimyôkre. Wadee dori maaômysÿdÿnykre hâbu wadee bimykemy. Tamyreny biwatÿnynykre. Iwese utura temymyhÿte wese, wadee hâbu wiji bimykre waerydÿna mahâdumy rarekemy. ¹¹ Tahe waxidumy mahâdu ibutumy kaa tawaxi tarià iu ririra Jesuisi riheludunykemy.

¹² Rôirenyre rirônyrenyre ibutumy hâwâ-ò. Idi tahe hâbu rare ityÿjÿjÿhykyle. Hâbu Jesuisi robireu tahe resere iko-txi, rexitônyre: —Wanyrÿ, adeewikeki biwateytenykre. ¹³ Jesuisi tamy tebô ritetemy rarybere: —Kohe, arateytenykre. Tii reytemy reare. ¹⁴ Tai Jesuisi rarybere tamy: —Iny-ò tahe ijÿÿômykre. Xiwena wahidÿÿdu mahâdu-ò make. Tai maxiwekre tuu Moisesi bede riywinyre myna. Xiwenaô heka biwinyimy biwahinykre. Moisesi rarybere wese wahe. Iny mahâdu-ò heka biteôsinykre. Kia riteôsinykre teytetamy. ¹⁵ Tahe ihârele Jesuisi ibutumy rieryre. Sôwemy iny heka wirotyre raholakemy. Ijô nade aôma iwebinaduna ibina-ribi riteyteuykemy. ¹⁶ Tahe Jesuisi iribireny aôma rexitônykemy rexitare.

¹⁷ Ijô txuu rôbedeerydÿmyhÿu, fariseu mahâdu, bede ywina rybe bede erydÿÿduô-wana ronmyhÿreny. Ibutu hâwâ hâwâ-ribi dotydenyde wese tahe sôwerenyre, Kalileia bede-ribi Judeia bede-ribi, Jerusalê hâwâ-ribi. Deuxu deytana Jesuisi-ki ratximyhÿ. Jesuisi hâwâlô-ribi dobehede tii-wana, taerydÿÿna mahâdu-wana wahe. Tahe sôwemy iny iube-ki ributumy ronmyhÿre. ¹⁸ Iny mahâduô heka hâbu iumymy manadu kididydenykemy ratxireri Jesuisiko-ò ritidirenykemy. Idi tahe hâbu webinadu wahe Jesuisi-ò rakemy bede riywinyre. Inatyhyle riathyrenyre. ¹⁹ Inysôwereki tahe tamy rehemyrenyôtyhy. Tai tahe hetoratÿti-ò raôwônyre hâbu webinadu-di. Iribi tahe diberesedÿÿnyde reroti-di. ²⁰ Jesuisi robire, rieryre aôma rityhynymy ratxirenryeri. Hâbu-ò Jesuisi rarybere: —Wy, aôraru heka raixâwidÿÿnyra. ²¹ Tahe fariseu mahâdu he widee raryberenyre: —Mobo kia hâbu ratxireri, timyhe tu kia irybeôna rybe-di. Deuxu-ò kia rybe ibinatÿhy rare. Deuxu sohojile ôraru-ribi iny riixâwididÿÿnymyhÿre. ²² Tahe Jesuisi rierymyhÿ timybo rexinohôtiinyhÿreny. Tai rarybere: —Aôherekibo kia wesemy texiraykynytenyeri. ²³ Tibohe irutaôre webinadu-ò rybe: —Aôraruna reixâwididÿÿnyra ada myimy mariake aôbo. ²⁴ Deuxu Riôre Hâbutyhykyÿ jiarÿ rare. Tai waruruna wadee Deuxu Riôre ôraruna ixâwididÿÿnamy. Katahe bierybenykre inatyhymy aôbo rarybereri: —Myike, abyre biwymy asÿ-ò ta mahe. ²⁵ Hâbu tabyre rimymy tahe aôwesele tasÿ-ò rare. Deuxu riwowydynymy rare. ²⁶ Sôwemy iny ribedeôtiidÿnyrenyre. Riwoydynymy rjïmyhÿ. Tiiboho raryberenyre: —Aôwitxiramy wiji inyboho robirenyra. Tiu juhuu tukôre-ribi wahe robirenyra.

²⁷ Iribi tahe nieru bede dinodu nieru mynydumy robire, Levi heka inire. Tii heka raaômysÿdÿÿnymyhÿ titxibo nieru tarasana-ki. Jesuisi tamy rarybere: —Manakehe wawana. ²⁸ Tahe taôna ibutumy ririre, idi ihemy rare.

²⁹ Levi tahe taheto-ki roxinaô riôlôdÿÿnyre Jesuisi dee. Tamy rehemyrenyre nieru arisidu mahâdu, tule fariseu mahâdu. Ibutumy iny iarixina mahâdu. ³⁰ Kia fariseu mahâdu kia bederydÿÿdumy mahâdu tyritirybedÿÿdu mahâdu kie heka aôbina binahylemy rarybereri Jesuisimy. Jesuisi terydÿÿna mahâdu-wana kiamy rarybereny: —Aôherekibo kailboho teroxitenyeri, nieru arixidu-wana, iôrarudu sôwe mahâdu-wana. ³¹ Jesuisi rirawÿnyre: —Iny awimy ratxireri-wana, ôhotibedumy reaômyhÿre. Webinadu mahâdule ta tuu reamyhÿre. ³² Ôbiti mahâdu-ò aôkô heka jiarÿ anade rybemy. Tiibohole heka ixi-txi tôhòti reakemy idi watxireri.

³³ Tahe tiiboho Jesuisi-ò rarybere: —Joaô heludu mahâdu roxiômy txumy rjïre. Tule tiiboho rexitônyrenyre. Sôwemy rexitônymyhÿre fariseu mahâdu erydÿÿna tule. Tahe aijoi

tahe riroximyhÿrenyre riõmyhÿrenyre. ³⁴⁻³⁵ Tahe Jesuisi tamy rarybere: —Hãwyymy heridu tÿmyra ijoi ratxikeki heka tiu itobidÿÿnana mahãdu wahe. Kia heka riroximyhÿke. Kia tahe tÿmyra iribireny ratakreu, iijoi mahãdu renarehekre. ³⁶ Tyky tÿmyraõ tiu tykytyby dõbõnamy iny ritidiõtyhy. Timyki dori wii wiõbydÿÿõna. ³⁷ Vÿi tÿmyra heka tiu aõirõdu tyky watxiwe yla tyby-õ rarareõmyhÿre, tukeki ta kia raykacre idi vÿi urile rejujukre. ³⁸ Vÿi tÿmyra heka hyna tÿmyra-õ rararemyhÿke. ³⁹ Inyõ vÿi tybyhykÿ riõkeki, itÿmyra rexitõenyõtyhy. Kiamyki rybe. Vÿi tyby dori itÿmyra-ribi awi rare.

6

¹ Judeu elehydÿÿnymyhÿreny txu kia idi rekoarenyre maixõmoho-di. Ierydÿÿna mahãdu rimirya maixõmo, maixõmo, debò-di riroxityxiwimyhÿ riymy idi rare. ² Fariseu mahãdu tuu robire. Tamy rÿÿraxire: —Aõherekibo kia wese tewinyteri. Kiamy heka iwidÿÿõmyke bede ywina rybe rarybemyhÿre judeu elehydÿÿnymyhÿrenytxumy. ³⁻⁴ Jesuisi tamynyre rarybere: —Ihetxiu Davi tamahãdu-wany rama risareu, Deuxu dohodÿÿna hetowo-õ rirõnyre. Tai Davi xiwena rÿsÿnale tajoi-wana rirÿsÿre. Xiwena wahidÿÿdule heka irÿsÿdure, iny-witxira ta aõkõ. ⁵ Jesuisi ritÿnynyre tamy: —Hãbutyhykÿ jiarÿ rare, Deuxu Riõre wahe. Kiata sabado wedu jiarÿ rare, elehydÿÿnymyhÿrenytxu wedu wahe.

⁶ Ixityre ralore dohodÿÿna mahãdu heto-õ ròbedeerydÿÿkemy. Hãbuõ tai rare tebò rabinamy. ⁷ Tahe fariseu mahãdu Jesuisi-õ retehere. Riteytenykyemy kia hãbu webinadu judeu elehydÿÿnymyhÿrenytxu. Rexiwodohonanyre. Kiatxuu tii riwinyrekeki tahe ribinanyke judeu elehydÿÿnymyhÿrenytxu, riwinykeki wahe. ⁸ Jesuisi rierymyhÿre aõmybo tiiboho raraykynnyrenyteri. Jesuisi tamy rryyre, —Aõma hãbu debõbina-õ: —Mynyike ini, ityaren-ytxi. ⁹ Tahe fariseu mahãdu-õ Jesuisi rarybere: —Arÿÿraxike inihe adeereny, awire adee ka hãbu debò ariteytenyke sabado txuu. Aõbo adeereny awire sabadotxu widÿÿ. Aõwihikÿwidÿÿmy aõbo ada aõbina widÿÿmy. Rubu-õ wahidÿÿ aõbo ada rubu-ribi itarasa aõbo. ¹⁰ Retehere! Ibutu-õ idi hãbu-õ rarybere: —Ebò inihe biditeõsinyke. Tiu hãbu tebò riteõsinyre tahe, reytere. ¹¹ Reburennyre heka. Timybo Jesuisi risÿnyrenykyemy rexinohõtinyrenyre.

¹² Idi tahe Jesuisi heka hãwãlõraty-õ rare ixitõedÿÿmy Deuxu-õ. Rureherehemy heka tamy rexitõenymy bede idi rÿire. ¹³ Txuijaramy tahe ludu mahãdu-ribi waõinatxi reurõ taheludutyhy mahãdu ritare. Tarybemy rybedumy rininirenyre. ¹⁴ Sohoji ijõ heka, Simaõ inire, Pedromy idi ranire, ijõ tahe Andre rare, iseriõre. Idi Txiau, Joaõ, Filipi, Bartolomeu. ¹⁵ Mateu, Tome, Tadeu Txiau, (Kia Txiau heka Afeu riõre rare.) Ijõ Simaõ Kana bedeluduõ rare, tasubedeluudure. ¹⁶ Juda Txiau riõre, ijõ Juda Isariõ tahe Jesuisi tyhedÿÿdu rare. ¹⁷⁻¹⁸ Jesuisi dohedede bedero-õ hãwãlõ-ribi. Tahe sõwemy iny iheludu mahãdu tii-wana rÿimyhÿ. Judeia bede mahãdu Jerusalẽ hãwã mahãdu. Tule Kalileia bede, Tiro hãwã, Sidõ hãwã mahãdu. Tiiboho wii ributunymy hãwã mahãdu Jesuisi-õ roholakemy idi reytekemy. Kia tai ròteytedÿÿmyhÿ. ¹⁹ Ibutumy Jesuisi tyky-õ tamy adereximy risÿnymyhÿre adeytena iribi ròhõnymyhÿ.

²⁰ Tamynyre retehere tai ibutumy riernanyrenyre: —Kaiboho aõkõrenyre-ki, beysebenyke. Deuxu Òlõna dori ahõrõreny rare. ²¹ Rama arasareri-wana beysabenyke. Bihydymy dori mabekre. Tule tahinyteri wana beysakre ihewo-ribi. ²²⁻²³ Beysamy butxuenykre, inyõ wany radõnykeki tule. Kaiboho dori Deuxu Riõre tetyhynnyte jiarÿ tiire, Hãbutyhykÿ Riõre wahe. Kia mahãdu eramy ijira Riõre rÿikeki beysake. Beysa tyhyki tai. Biu-ki dori aõwihikÿ bitakre. Deuxu rybemy rybedu mahãdu tule rotÿÿnyrenyre iõraru-ki. ²⁴ Kobe lãhãxe kaiboho ityhy mahãdu abedesanareny dorihe rexihura. ²⁵ Kobe lãhãxe ahãdyreny mahãdu, aramasanareny dori rehemyrenyre. Kobe lãhãxe abedesareny, ahinanareny dori abrunareny rehemyrenyre. ²⁶ Kobe lãhãxe atyhydÿÿ sõwereny tule dori. Ilabiereny rybemy rybedutyhy aõkõ rityhnyrenyre.

²⁷ Warybe-õ taholatenyteriki inihe ararybekre. Aõludu luumy atxibenyke amykyaraduren-y-di, awimy idi mabeke. ²⁸ Ibinamy aõma iny rarybekeki aõbinahakÿ riwinykeki, tamy bexitõenykre Deuxu-õ. ²⁹ Aõsÿny-ribi anahatenykeki iyre-ribi iwiyõdÿÿmy tamy bexirahõreke. Inyõ atky riwykeki tule tamy arahana biwahinyke. ³⁰ Iwese aõtxiu aõna inyõ adee rexitõenykeki, tamy biwahinyke ixiby iribi iwidykõkemy. ³¹ Aõbina inyõ adee riwinykõkemy atximahãte. Iwese tiu kia aõhõkÿmy inyõ isÿdÿÿõmykre. ³² Kai aluu mahãdu sohojile iluõomyke; õrarudu mahãdu dori tuu rÿimyhÿre. ³³ Kai aery mahãduõle tawotõmahãte, timyki Deuxu-ribi aõ atarasaõna. Iny itÿÿte ihehe mahãdu dori widee rawotõemyhÿre. ³⁴⁻³⁵ Òrarudu mahãdu heka widee rihuõtemyhÿre. Iribi tahe iwesele ixiby kidiwykemy idi riwisÿnymyhÿ. Kai ta buhuõtemyhÿke idi tehuõtete ixiby irarõsõkõmyke. Tukõkeki ta Deuxu-ribi aõ atarasaõna. Aõludu luumy atximahãbenyke. Tai Deuxu-ribi aõwihikÿ bitakre. Tai Deuxu wihikÿ riõremy mabekre. Tii dori inywi-õ inybina-õ awire.

³⁶ Awimy kaiboho boibeke, iwese boreny awimy biu-ki ratximyhÿre wese. ³⁷ Inyõdee kyarakõmyke tai Deuxu adee rakyarananyheny. Inyõ taõraruna biixãwididyÿnyõkeki, Deuxu tahe aõraruna riixãwididyÿnyõkre. ³⁸ Ainytyhyke inyõdee imyna Deuxu adee rainytyhynanyhyyke. Deuxu ibutumy aõwi adee riwahinykre. Tiwesebo tõwahite wesemyna idi Deuxu adee rõwahikre.

³⁹ Aõmybo ribedeerynyre ijyõmy relyyre: —Inyõ ruetã heka riwiõhenanyõtyhy iwitxira iny ruetã. Tukeki heka hãloo-txi wiwana resekre. ⁴⁰ Ierysydÿÿ iõrysydÿÿdu, kia ratyre aõkõ ratximyhÿ. Kia uladu ratyryritinyre nihikÿmy tahe erysydu tiu taerysydÿÿdu ratyre ratxiõmyhÿre. ⁴¹⁻⁴² Õwõrukre nihikÿ aruety-ki roire. Aõherekibo aseriõre ruety-ribi õwõru rÿnysiõ tarasamy tewisÿnyteri. Kia heka itxenadÿÿdu tate. Juhuu õwõrukre aruewo-ribi bitakre. Idi tahe betehemy iruewo-ribi aõsõmo bitakre. ⁴³⁻⁴⁴ Õwõru wihikÿ tiu bederaty binaõ riwahinyõhyymyhÿre. Tule õwõru binahakÿ bederatywimy raratnyõmyhÿre. Õwõru raerymyhÿre iraty-õ itxere rÿimyhÿreu, beraty-õ retehemy awire ada ibinare aõbo beraty-õ retehemy awire ada ibinare aõbo. Figoraty uvaraty tiu iwitxira õwõru-ribi raheõmyhÿre. ⁴⁵ Hãbuwi heka aõwimy rotÿÿnymyhÿre iwo-ki tuu rÿimyhÿremyna. Tule hãbu bina aõbinamy rotÿÿnymyhÿ iwomy tuu rÿimyhÿremyna aõbina bina. Inyõ dori aõmy raraykymyhÿremyna rarybemyhÿre.

⁴⁶ Kai rarybere boholaõkeki aõbo biwinykeki. Uritere wanidyÿõmy. Wanyrÿmy tiwanimimyhÿtenyte tahe warybemynamy atxõhyylemyhÿtenyte. ⁴⁷ Tiwese hãbu warybe riywinyre wese adee ararybekre. Tiu heka ariteõsinykre. ⁴⁸⁻⁴⁹ Hãbuõmy akoreny arelyyke. Tii warybe-õ roholare idi imynany rotÿÿnyre. Tii kiata taheto riwinyre manadelemy ria-di. Beõra iheto reseõhyre manatyre-ki relereki wahe. Ikõmyta warybe-õ roholakõre, kawese rotÿÿnyre. Taheto uritere sukile riwinyre. Beõrau ta, urile resere. Ikyhynakõreki wahe. Kiamyta rotÿÿnyre warybe tyhydÿÿdu-õ idi ityhydÿÿdukõ-õ.

7

¹ Jesuisi tarybe rahu-di tahe Kafanaõ hãwã-õ rare.

² Tai Roma soldado dinoduõ tai ihÿmyhÿ. Teõduõ tahe binamy irubu iõhõmy roimyhÿ. ³ Soldado dinodu Jesuisini-õ roholareu tahe, iõrysmy rarybere. Taita judeu mahãdu kia matuariõ rexitõenyre aõma kididykremy riteytenykremy kia webinadumy roireri. ⁴ Tahe Jesuisi nade juhu be kiamy Jesuisi rarybere: —Ka hãbu heka awi biwiõhenanykre heka. ⁵ Ka hãbu heka wajoi luu nihikÿ rare ihymy ta dohodÿÿna hetoõ riwinyre wajoi-õ. ⁶⁻⁷ Tai tahe Jesuisi rare tiõboho-wana. Tehemyny sÿ iõhõmy rare. Idi tahe rÿrowetykile Jesuisi-wana wii riõbynyre. Aõma soldado dinodu kia biõwa-õ wahe. Rarybere he aõma soldado dinodu kiamy rarybereri: —Noõmy heka. Ihãrele teka awimy rareõde heka bedehe mynyke. Awi tate tÿmy heka anaixiranyõtyhy dori raixÿruwÿhÿre alau adee ixitõedÿÿ-õ aõma dori adee rybe rÿikekile aõweseleke wadeõdu kia reytemy reake. ⁸ Jiarÿ dori inydee radÿÿdu jiarÿ rare. Aõbo riwinykemy. Kia riwinyre warybemynale kia heka jiarÿ rare. Wadeõdu-õ rarybewãhãraki heka: —Kia biwinybenyke. Riwinymyhÿreny. Kai tule marybeke, beyteke. Tahe aõwese reytemy reake. Robedeõtiidyÿnyre, kia tuu rarybereri wahe. ⁹ Jesuisi røkesereri kia rarybemyhÿõ wahe: —Jiarÿ ka tiu judeu mahãduy-ki. Hãbuõmy rabiõ watyhydÿÿnamy. Rabireri riwatyhynyreri rabireri. ¹⁰ Soldado dinodu deõdu røkesereri. Ixyby reytereri idi ronyre.

¹¹ Jesuisi rare terydÿÿna mahãdu-di ijõ hãwã-õ. Naï hãwã-õ heka rare. Kiemy rahymy heka rahyire. Sõwemy iny iheki rare. ¹² Hãwã ijõ-ki rehemynyreu tahe kia ibutumyle rehemynyre. Sõwemy iny rubudu rareõ wabede-õ. Weryrybõõ rurure. Ise, wytese, heka iriõre sohojihylyre. Iny sõwemy heka riheludunyre tah-di taibru-di. ¹³ Tai Jesuisi tuu robireu, idi rexiwõtenymy kamy rarybere: —Ibrukõmyke! ¹⁴ Jesuisi debõ ritidire caixaõ-õ. Iu idi itxydu ruhurenyre. Idi tahe rarybere: —Weryrybõ, bexixake wahe. ¹⁵ Weryrybõ rexiwamy reamy ronyre. Idi rarybere. Tai tahe Jesuisi ise-õ riwahinyre. ¹⁶ Ibutumy tasÿ mahãdu ribedeõtiidyÿdunyre. Tai tahe Deuxu riwowydynymyhÿreny: —Ebe, aõherewe, Rybedu nihikÿ kÿnyhe wixijumy inydeereny rehemynyre. ¹⁷ Kia taheka bede bede hãwãmy Jesuisini reare.

¹⁸ Joaõ heludu mahãdu ibutumy tuu relyyre iko. ¹⁹ Inatxinareny Joaõ riteõnyre Jesuisi dÿÿraximy kamy wahe: —Kaiwe nodu aõbo tate, ada txiõ aõbo ini nodutyhy ariraõrenykre? ²⁰ Idi Jesuisi-õ rõiorenre tuu itÿÿraxidyÿmy; —Kai we nodutyhy tate? Ta txio aõbo ini ijõ ariraõrenykre? ²¹ (Iu ta Jesuisi yla aõkõ webinadu, binanamy binana mahãdu riteytenyra, tyytybybinamy ykydu mahãdu, iruetã mahãdu sõwemy tule.) ²² Irah-di ta Jesuisi rarybere Joaõ ijoi-õ: —Bõõsebenyke. Ibutumy kamy tabitenyta taholatenyta Joaõko-õ tuu belyybenyke: —Iny ruetã bina mahãdu retehererimy, Iny rutiãre mahãdu rariarerimy, tyybinamy binana mahãdu reytererimy, iny nohõtity mahãdu roholarerimy. Iny rubu

mahādu heka rubu-ribi rexixarerimy, urimynodu mahādu heka Rybewihikŷ Tŷmyra-ò roholarerimy. ²³ Iny bedesa heka rare, warybe tyhydŷŷdu mahādu.

²⁴ Joaō heludu mahādu iribi rōhōnyreu tahe Jesuisi rarybere Joaō bededŷŷnanamy: — Aōmybo wahe Joaō-di tōhōtinytenyete aōmy tubedi nohōtinyrenyete tamy itxerena bederahy tōitenyeki wahe. Otxirarade wese yhy-ki idi tahōtinytenyete. ²⁵ Aōma hābu urimynodutyhy aōbo tahōtinytenyeri. Hābu tywihikŷdiremy tahe tahōtinytenyete. Iwese iōlō taheto wihikŷ-ki ratximyhŷre wesemy aōbo tahōtinytenyeri. ²⁶ Wade manarybeke aōbo betehekemy tahōtinytenyeri. Deuxu rybeduōmy aōbo tahōtinytenyete. Inatyhy tii rare. Kia ratyre heka tii rare. ²⁷ Aōma dori tyyrity-ki rarybemyhŷre:

—Tii heka wakoki kadehemynykemy ratximyhŷre, tamy relyykemy, ryō riywinymyhŷre.

²⁸ Inatyhy kaa rare. Tie heka ibutu hābu ratyre ratximyhŷre. Ihārele tahe inyō Deuxu Iōlōna-ki ratxikeki heka iratyre ratximyhŷre. ²⁹ Tahe nieru butudŷŷdu mahādu kia-ò roholare. Tule sōwemy iny kia-ò roholare. Tiiboho Deuxu bede ywina tyhydŷŷdu mahādu roire. Tule Joaō Sebedŷŷna mahādu roire. ³⁰ Fariseu mahādu tahe, bede ywina erydŷŷdu mahādu tahe Deuxudeewina dera rare. Tai Joaō-ò ratisebemy roiōtyhy. ³¹ —Mowesebo heka wijinabōdu mahādu wesemy ratxireri. ³² Uladu mahādu wesemy tiiboho ratxireri. Tiiboho ijō uladu mahādu-ò rryrymyhŷre: —Inyboho rawiunyre, tahe kaiboho teseōtyhy. Wobina wiu rawiunyre tahe kaiboho tahinyōtyhy. ³³ Joaō Sebedŷŷdu renareherenyōmy rŷre, vīi riōōre. Ihāre tahe kaiboho tarybete: —Tii tytybybina-di ihŷre. ³⁴ Hābutyhyhykŷ jiarŷ rare, Deuxu Riōre wahe. Jiarŷ reroximyhŷre tule reōmyhŷre. Tai tahe tarybemahāte jiarŷ wabyre nihikŷlemy wamomohōkŷremy. Jiarŷ riki ōrarudu liinatyhy heka jiarŷ rare, nieru tarasadu liina wahe. ³⁵ Ihāre tahe aōikōkōlemy heka taraykynymyhŷtenyete ihāre taheka ōbitilemy ixī-di tahōtinymahātenyete.

³⁶ Fariseu mahāduō heka Jesuisi ritobinyre taheto-ò roximy. Jesuisi tahe rare idi ronyre roximy. ³⁷ Kia hāwā-ki tahe hāwyyō rasŷnyre, wydena wahe. Tii heka Fariseu heto-ki riroxirerimy roholareu, tii tule rare. Tahe hyna ōwyhykŷ rimyre. Alabastro aderōnahynani rare. ³⁸ Hāwyy tahe Jesuisi hewomy ronyre, iōhōmy. Tahe aderōna ritxiwiry iwatyre. Tule iwa-ki ruworuwōmy ratximyhŷ irube-di iwa risuhōra idi irade-di rabunyre. ³⁹ Fariseu kiamy robireu, ixideele rarybera: —Kia hābu Deuxu rybeduō aōkō rare. Tuukeki tii hāwyy rieryke aōhāwyybo tii ratxireri. ⁴⁰ Jesuisi tahe fariseu-ò rarybere: —Simaō, adee ararybekemy watxireri. Simaō tahe rarybere: —Manarybeke Waerydŷŷdu! ⁴¹ Tahe Jesuisi rarybere: —Nieru huōteduō heka inatxi hābu-ò nieru riwahinyre. Ijō 500 rihuōtera, ijō tahe 50my rihuōtera. ⁴² Idi tahe hābu inatxi nieruōhymy rŷre ōōsemy tanieru tamy. Tai tahe nieru huōtedu riwotōenyrenyete tahe ritusanyre, wiwana iōwy riixāwididŷŷnyre. Tibo huōtedu ilāhānadŷŷdu tyhyre. ⁴³ Simaō dirawōnyde: —Kia ōsana 500my rihuōtera. Tahe Jesuisi rarybere: —Inatyhy rare. ⁴⁴ Jesuisi tahe hāwyy, riijemy, tahe Simaō-ò rarybere: —Kahāwyy ini bidijjeke. Jiarŷ nadehemynydeu, tii tarube-di wawa risuhōra. Kai beēō tadiwyōte. Tii tarube-di riwawasuhōra. Iu tarade-di riwawarabunyra. ⁴⁵ Kai tiwawehityhynanyōte rehemynyrau, tii tahe riwaatōhymy ratxireri. ⁴⁶ Kai warade-ki ōlŷre tetxiwiōta tii tahe aderōna wawatyre-ki ritxiwire. ⁴⁷ Tai tahe adee ararybekre. Tii inatyhymy waluure. Taōraruna ixāwidŷŷna-ki. Inyō iōaruna ibutemy raixāwidŷŷnymyhŷreki, tii inatyhymy aōkō taōraruna ixāwidŷŷdu luure. Ijō tahe inatyhyhykŷlemy taōraruna ixāwididŷŷdumy reamyhŷre. ⁴⁸ Tai Jesuisi hāwyy-ò rarybere: —Aōraruna reixāwididŷŷnyre. ⁴⁹ Tai roxidu mahādu widee raryberenyre: —Mohābubo kia rare? Tii ōraruna riixāwididŷŷnyrerimy. ⁵⁰ Tahe Jesuisi hāwyy-ò rarybere: —Atyhydŷŷnyamy textitarasadŷŷnyte aōraruna sōwe-ribi biu-ò hena teta-teri. Mata hŷny.

8

¹ Rexideleny raremyhŷ ralōralōmy hāwā hāwā ikōkōmy reamy rare kia aōma Deuxu Rybewihikŷ Tŷmyra relymy rare. Tai ierdŷŷna mahādu waōinatxi reurōmy idi rōirenyre. ² Tule hāwyyō tiiboho wana rōirenyre Ijōta Marie Madalena heka rare. Juhuu tahe tytybybinahakŷ-di raremyhŷ. Idi debō inatxi reurōmy tytybybina iribi riōlōdŷŷnyre. ³ Ijōta Joana Kusa hāwyy rare. Tii iōlō Herodi heka aōmysŷdŷŷdu heka rare. Tule ijō hāwyyō Susana inire. Idi tule ihona hona Jesuisi taijoi-wana ibutumy tanierureny-di riwiōhenyrenymyhŷre.

⁴ Idi iny sōwemy titxiribibo dirahude kia-ò. Kia mahādu-ò heka Jesuisi ribedeerynyre ijyyōmy. ⁵ Alōbōrōna-di dehudu heka rōhōnyre taoworu-ò. Alōbōrōna-di imahādu ijō rryo-txi resere. Tai heka iny rariamyhŷre alōbōrōna tyre-ki. Nawii tule tuu riroximyhŷ. ⁶ Mana rotysu-txi ijō rejuxunyreri mana rotysu-txi suu dori ibututere tai tahe iraruxiōlemy raumynyre. ⁷ Ijō tahe edey-txi resere. Raumynyreu tahe edemy riōhŷtŷnyre. ⁸ Ijō resere suwi-txi. Tai ta raumynyre idi sohoji alōbōrōnaty-ribi 100my raratynyre. Jesuisi tamy rarybere: —Kaiboho ōhōtirenidykeki heka inatyhymy warybe-ò bohōlabenyke.

⁹ Tai tahe Jesuisi-ò rÿÿraxinyrenyre: —Aõwe kaa tekewesenanyteri? ¹⁰ Jesuisi rirawýònyre: —Kaiboho heka teerytenyete aõbohe wasimy ijyy rare Deuxu dori adeereny ritÿnynynyre. Kia tahe rare, Deuxu Iòlòna aõmydÿÿnana wahe. Ijõ iny-ò tahe rarybere ijyy-di relyyre.

Tai robikre tahe, rieryõtyhyke. Roholarenkyre tahe rieryõtyhyke, timybo juhuhu Deuxu rybemy rybedu mahãdu rarybere wese.

¹¹ Aõmybo kia aõijyybo kia rare wahe. Alòbòròna heka Deuxu Rybewihikÿ wese rare.

¹² Ryo-txi resere heka ijohonadu wesemy rare. Deuxu ijyy heka resera ede sòwey-ki. Tii heka Deuxu Rybe-ò roholamyhÿre mahãdu wese rare. Idi tahe Satanasi heka ritamyhÿre iworeny-ribo. Tai rityhynrenykomy idi biu-ò rahenyòkremy. ¹³ Ijõ tahe manasuò-txi resere heka, kia Deuxu Rybe-ò roholamyhÿre mahãdu wese rare. Rybe-ò juhuhu roholamyhÿre deysana-di rityhynmyhÿre. Kia manatyre resera heka irarutiòhykre. Iny mahãdu wese heka rare. Idi ikyhynakòreki, iwodelòlòtòmoreki urile tatyhydÿÿna riatymyhÿre. ¹⁴ Ijõ tahe edesuyky-txi resere heka, kia Deuxu rybe-ò roholamyhÿre, idi iworekena sòwemy, iaòdelòlòtòmomy, idi ityhyna wahe urile riòhòtÿnymyhÿre. Tai ròwiòhenadÿÿhyyhÿre Deuxu tyhydÿÿna-ki. (Kia tahe alòbòrònaò ede yky-txi resera tahe iny witiyra wesemy heka rare. Iny umy tyhyna idi ratxireri heka kia wesemy kia ede-txi iny reseremy. Aõma kia inytyhyna ratxireri. Tiu heka ityhydÿÿna riòlòdÿÿòtyhy. Kia alòbòròna tahe tai heka rokuòtyhy.) ¹⁵ Kia ijõ alòbòròna suu witiyra-txi reserá tasÿ iwitiyra inywesemy rare. Kia ijohonadu aõma rierymyhÿre. Irayky-ò ralòmyhÿre. Aõutxumy dori ibutumy erynamy rarekre. ¹⁸ Tahe bexijebenykre ijohona-ò. Kia sòwemy idi rÿirerimy ihÿre heka sòwemy rimykre. Kia urihimýò iwo-ki rÿireri heka iribi ritakre. Idi ibutumy rÿireri heka iribi ritakre. Urihimýò iribi iny ritakre. Urihimýò iwo-ki rÿireri heka hulemy iribi ritakre.

¹⁹ Jesuisise, tariòreboho tami doide. Tii ròbedeerydÿÿmyhÿki isirare tamy dehemyÿ iny sòwe òraru-ki. ²⁰ Tai inyò Jesuisi-ò rarybere: —Adihe wa aseriòre boho hewa ahanakile ratxireri umy robikemy ratxirenryeri. Adeerarybekemy. ²¹ Tai Jesuisi rarybere: —Waseriòre wa kia Deuxu rybe erydÿÿnaò rare. Kia tami roholamynyrene heka rityhynmyhÿrele heka nadi wesele rare. Tii-wana iwese waseriòre wesele rare.

²² Iribi tahe hãworo rorukurenyreu Jesuisi rarybere: —Ròkòireny kanawe-ribo ijã-ò. Idi tahe roirenyre. ²³ Jesuisi ròròmý tòru-ki. Idi tahe yhynihikÿ òbònihikÿ-wana tamyreny reare. Ruberurenyre tiiboho rÿmyrenyke lau. ²⁴ Tai tahe wylemy riixixanyrenyre: —Erydÿÿdu, Erydÿÿdu rekekoarenkyre berahatxi-ò. Idi Jesuisi donomy deademy tahe yhy dee rarybere: —Biyryke, Biyrykewa. Yhy ruhummy resere. Òbò tule ruhummy ibutumy riyyre, iny rurukre. ²⁵ —Kaiboho tiwexe ainatyhynareny? Tiiboho rabedeotiðÿÿmy ruberumy widee raryberenyre: —Aõhãbuwe kaa rare. Yhyhykÿ dori òbò dori irybemy reòbyeri.

²⁶ Kanawe-ribo ijã-ò rehemynyrenyre Kerase bede-ò kalileia aho weribi-ò. ²⁷ Hãbuò heka tamyreny dobehede hãwãhãkÿ-ribo tamyreny dobehede. Tiiboho riòtyròny hãwãro-ribo iu ta tytybybina-di ratximyhÿre hãbu tiu rexityynyòhyyhÿre tatyy-di hyyhÿre. Kiamy wabedekihyule ratximyhÿre. ²⁸ Jesuisimý robireu tahe bedetxile resere tairy-di ryryre: —Aõhebo biwasÿnykre Jesuisi. Kai Deuxutyhy Riòre atxiteri. Uritere aõhòkÿmy wasÿdÿÿòmykre. ²⁹ Tahe Jesuisi heka tytybybina iribi riòlòdÿÿnyre. Sòwemy dori riuwinyre hãbu rimymyta. Riuwinyre idi rihure. Tai heka tii uritiere womati reroti-di ritaataamy rijemyhÿre. Ihãre tahe ixi-ribo riòròmýhÿre. Tai bedero-txi reamyhÿre tytybybinamy rawonomy. ³⁰ Idi tahe Jesuisi rÿÿraxire tami: —Mobo anire? —Sòwemy wanire. Tytybybina sòwemy dori tuu rexilyknyreki. ³¹ Tiiboho raryberenyre: —Uritere bedebinahakÿ-ò wateòdÿÿrenyòmykre. Uritere sÿu-ò noõma rarekremy hãlootxi-ò. ³² Iu tahe ixÿni juramy rioximyhÿ hãwãlò-ki. Tai tytybybina mahãdu Jesuisi-ò rarybere: —Biwateònyòke. Kowa ixÿnijura-ò biwateònybenyke aralorenkyre. Tai Jesuisi riòtènyrenyre. ³³ Iu kia hãbu-ribo tytybybina ròhònyrenyre tahe ixÿniwo-ò ralòreki wahe. Raòlònyra ijò-di rejuxunyre taraò wahe. Ibutumy ahoro-txi rejuxunyre. Ibutumy rururenyre berahatximy. ³⁴ Ixÿni-di itxeredu mahãdu ibutumy rajiranyra hãwã-ò tule relyyrenyre tuu iny rasÿnymyhÿre mahãdu-ò. ³⁵ Tai iny dirahude tami itxeremy. Idi tahe rare Jesuisi-ò. Hãbu robimyhÿrenyre tatyky-di ronmyhÿ ibutumy rexiywinymy Jesuisi-ribo iòhòmý ronyre. Kia iny mahãdu heka sòwemy ruberure rabedeotiðÿÿnymyhÿre. ³⁶ Ibutumy relyyre. Kia tytybybina timybo aõhebo rotÿÿnyrenyre. ³⁷ Kia Kadara bede ludu kia mahãdu tahe rexitònyre Jesuisi-ò iribi ròhònykremy, ilau ruberurenyreki wahe. Idi tahe Jesuisi ròkòsere ixbyle reare hãworo-ò. ³⁸ Hãbu tahe rexitònyre Jesuisi-wana rakremy, kia tytybybina-di iwo-ki ratximyhÿ wahe.

Tamy rarybere: ³⁹—Aðkõre bøkese aheto-ò. Ibutumy belyyke aõbo adee Deuxu riwinyremy. Tai ta ibutumy hãwã hãwã-ò relyyre aõhebo Jesuisi risÿnyremy.

⁴⁰ Kia iny sõwehekÿ mahãdu heka teysa-di rimyre ridyremyhÿre riraðhÿmy ratx-
imyhÿreny. ⁴¹ Kia hãbu dohodÿÿdu hetowo erydÿÿdu tahe nade Jesuisi-ò. Tii heka do-
hodÿÿnana dinoduõ rare. Ijairu inire Jesuisi-ò sutxi resere: —Mynake wasÿ Jesuisi ⁴² Jiarÿ
wa wariõre sohojile rare waðinatxi reurõmy iwyrã. Tii ka rurukremy roireri. Idi ta Jesuisi
rare isÿ-ò. Sõwemy iny Jesuisi riheludunyre.

⁴³ Hãwyyð raremyhÿ heka hãwyy webinadu rare iòhò Jesuisi rexisÿny waðinatxi beðramy
heka idi rõhõnyre hykyky hãlubu ratxireri. Tiu heka inyð reteytenyðhÿmyhÿre luahidÿÿdu,
òhotibedu mahãdu he risiranyre. ⁴⁴ Tai tahe Jesuisi tykysi-ò reare. Tai ta aõwelese reytemy
reare. ⁴⁵ Jesuisi rarybere: —Mowe watxi reare? Ijõ rarybereri: —Erydÿÿ mahãdu
aõkõre, jiarÿboho aõkõre. Pedro rarybere: —Aõheta sõwe iny kaki rÿireri. Timykibo tuu
tÿÿrayiteri. ⁴⁶ —Jiarÿ dori reeryre. Mobo watxi rearaule reytera. ⁴⁷ Tiihe hãwyy ratxiremyhÿ
ramytatamy. Tamy ramytatamy heka tamy rehemyre. Iõraò rexibedenyre. Ibutumy iko
tuu relyyre. Aõherekibo itxi reriramy. ⁴⁸ Tai tahe Jesuisi tamy rarybere: —Lerÿ, atyhydÿÿna
myna teyteta. Ta bexiwinymytahÿny maa!

⁴⁹ Kie raryberemyhÿwanale tasÿ iny wixiraðle dehemynyde. Kia aõma dohodÿÿna wedu
heto-ribi dehemynyde. Ijairu-ò rarybere: —Ariõre wa rurura. Uritere ta òhotibedu-ò
ijiraõma ixinamy tii rakre. ⁵⁰ Jesuisi kia-ò roholareu tahe Ijairu-ò rarybere: —Urile
bityhybenykre. Breburenyõma tii reytekre. ⁵¹ Tii rehemyre heto-ò. Jesuisi ralõre iny
deramy reare. Tii wana rake lau. Kia uladuse, uladutyby, Pedro, Txiau, Joaõ wana kiale
ralõre tamy tiiboho wana. ⁵² Ibutumy rasÿbinamyhÿ Jesuisi rarybere: —Ibryrenyõmyke
hewa rurumy aõbo roire, urile rõrõmy roireri. ⁵³ Ibutumy rieryrenyleri tiiboho urile tai
idi risinyrenyre rurumy roimyhÿki. ⁵⁴ Jesuisi ihãre ta hirari debõ-ki rimyre. Tai tahe idi
rarybere: —Hirari, bexixamy, bodonyke. ⁵⁵ Itytyby aõwelese ixityre tamy ralõre. Dexix-
ade, donyde. Rÿsÿna hirari-ò riwahinykemy Jesuisi rarybere. ⁵⁶ Tai tahe tybyboho sõwemy
rabedeòitÿÿrenyre rabedesarenyre. Jesuisi rarybereri: —Urile wamy iyyrenyõmykre.
Aõbo adeereny rewinyramy.

9

¹ Jesuisi tahe tawaðinatxi reurõ taerydÿÿna mahãdu ributunyre. Taruru tamy riwahinyre
tytybybina iny-ribi ritakremy. Tule iny webinadu mahãdu riteytenykre. ² Tule
rarybere tamyreny: —Kaiboho belyybenykre Deuxu kia Iòlõnamy tule webinadu biteyteny-
benykre. ³ Aõ awanareny wydyrenyõmykre debõna aõkõ, aõna hyna tule aõkõre. Tule
rysÿnake aõkõ, nieruke aõkõ. Ainatxityyke aõkõkre. ⁴ Hãwã-ki hetoð-txi malõkeki taile
bonykre. Hãwãribihÿyle bõhõnykre, kia heto-ribi bexitakre. ⁵ Ibinamy aramyrenykreki,
urile bixitakre. Idi òlõna-ki, awã bitõtynykre ibinamy tai tahatenyaki. ⁶ Tiiboho rõirenre
hãwã sõmo sõmo-di Rybewihikÿ Tÿmyramy relyrenyõmykre rõirenre. Tule iny webinadu
ibutumy iteytenyrenyre hãwã hãwã-di.

⁷ Idi tahe iòlò Herodi ibutumy heka aõna aõna rierymy ratximyhÿ. Tai tii bede rry
rieryõhÿmy ratximyhÿ aõbo riwinykre. Roholamyhÿre heka iny rybe rybe-ò. Joaõ heka
rexixamy ratxireri. ⁸ Ijõ tahe kiamy rarybereri: —Eliasile ratxireri. Ijõ rarybere Deuxu
rybemy rybeduð ratxireri. ⁹ Tai tahe Herodi kiamy rarybereri: —Jiarÿ heka Joaõra resymy
rewahinyre. Mobo ratxireri iwese Joaõ raremy wese he ratxireri. Moobo ta kiamy
raholamy watxireri. Tai Herodi tuu robikemy riwisÿnymyhÿ.

¹⁰ Jesuisi eryna iko relymyhÿreny ibutumy aõbo aõhebo rotÿÿnyrenyremy tabededÿÿnana.
Jesuisi riòlõnyrenyre ijõ hãwã wixira-ò, Besaida hãwã-ò wahe. ¹¹ Tai iny sõwemy hekÿ
rieryõlemy idi ta rieryreu tahe sõwemy ihemy rare roirehe. Jesuisi he ributumy ikole
relyyre. Deuxu Iòlõmy relymyhÿre. Tai rõteytedÿÿmyhÿ webinadu mahãdu. ¹² Aõtxu
tahe katxioromy Jesuisi eryna mahãdu, waðinatxi reurõ mahãdu tamy raryberenyre: —
Bede biywinyke ibutumy iny rÿireri hãwã-ò tarÿsÿna õbradÿÿmy. Inyboho dori bedero-ki
ratxirenryeri. ¹³ Tahe Jesuisi rarybere: —Kaibohole rÿsÿna biwahinybenyke. Ri-
rasÿnyrenyemey ierydu mahãdu diwyðnydenyde: —Aõheretahaka, iruyre orotxu idi inatxi
uturale heka roireri. Aroikemy aõbo wadireny atxiteri rÿsÿna õbradÿÿmy inysõwe-ò. ¹⁴
Txibo 5000 hãbu sõwemy heka rÿimyhÿ. Jesuisi rarybere: —Bihitxinybenyke 50 iny
heka iny bisÿnybisÿnybenyke. ¹⁵ Tii myna ieryna mahãdu rotÿÿnyrenyre. ¹⁶ Idi tahe Jesuisi
utura inatxi, orotxu iruyre rimyre. Biu-txi reteheremy rexitõenyre. Deuxu reallãre tamy
rexitõenyemy riyyrenyemy riwahiny taerydÿÿna mahãdu-ò. Riwyrenyre tahe riwahiri-
wahinyrenyemy idi roire. ¹⁷ Ibutumy riroxirenyre idi rihydyrenyre. Ihãre ta waðinatxi
reurõmy hyna ixbyby rÿximy rauhenyre. Idi ierydÿÿna mahãdu ixbyby ributunyre.

¹⁸ Jesuisi heka ixisohojile rare ixitòedÿÿmy. Ierydÿÿna mahādu heka irarò-ki rÿimyhÿ rijemy rÿimyhÿ. Idi tahe tamy nade tÿÿraximy: —Mobohe jiarÿ raremy wamy raryberenyre? ¹⁹ Tai narybedenyde: —Ijò Joaō Sebedÿÿnamy adireri. Ijò ta Eliasimy adireri. Ijò ta juhuu Deuxu rybedu mahāduomy adireri. ²⁰ Jesuisi tamy rarybere: —Adeereny tahe. Mobo jiarÿ watxireri. Idi Pedro rirawÿnyre: —Kai Kristu tate, Deuxu deòdÿÿna wahe. ²¹ Tahe Jesuisi tamy rarybereri: —Uritere tuu iny-ò ijyykòkremy. ²² Jiarÿ Hābutyhyhÿkÿ, Deuxu Riòremy, aòhòkÿmy arotÿÿnykre. Judeu wedu mahādu, xiwena wahidÿÿdu wedu mahādu, bede ywina erydÿÿdu mahādu waderamy reakre. Jiarÿ arurukre. Inataòna txu-di arexixakre. ²³ Idi ibutu-ò rarybere: —Wahemy kanake mahādu urile ixi dee rexiiònykre. Txuò txuòlemy taitxeò rimymy kidiwaheludunykre. ²⁴ Waòrary-ki rubudu heka biu-ò hedukre. Tukòkeki urile ixinany inatyhymy rurukre. ²⁵ Aòmÿdÿÿnanamy iny ritakeki, tahe taumy riònonykeki, kia heka aòmÿ aòkòkre. ²⁶ Inyò raixÿrukeki warybe lau tule jiarÿ Hābutyhyhÿkÿ, Deuxu Riòre wahe, tai ilau araixÿrukre. Deuxuko-ò ÿjuko-ò iu adehemynysÿu Deuxu Iòlòna-ki wahe. ²⁷ Inatyhymy heka adeereny ararybekre. Ijò kaki rare. Deuxu Iòlònamy robikre tarubukòtyre

²⁸ Tahe debò inataò txuu rÿidi, Pedro, Txiau, Joaō-wana Jesuisi ridyre. Tiiboho sohojile bederatò-ò roire Deuxu-ò rexitòenykemy. ²⁹ Jesuisi rexitòenyre tii tamyreny rexiiwixiranyre iu rexitòenyre ity heka urile rabòtònyre. Iurahakÿmy relere. ³⁰⁻³¹ Tahe tamyreny dexitÿÿnyde Eliasi, Moisesi-wana tahe rarybemyhÿre Jesuisi-wana. Jesuisi rubunamy Jerusalē hāwā-ki widee rarybemyhÿreny, kia Deuxu bedeywidÿÿnana myna. ³² Pedroboho ròrònyre. Idi tahe rexixarenyre, tiiboho Jesuisi loosònamy robirenyre. Eliasi, Moisesi-wana tiiboho tuu robirenyre. ³³ Ròireri, Pedro rarybere Jesuisi-ò: —Wawedu, awityhymy inyhe inyboho kaki ratxirenyre tahe rikiwinyrenyke inataò hetomy, ijò adee, ijò Moisesi-ò, ijò Eliasi-ò. Pedro rieryòlemyhÿre aòmÿbo rarybemyhÿ. ³⁴ Tai rarybere Nonoe bobehede iubòròna bede ritòbònyre. Pedro, Txiau, Joaō-wana ruberumyreny. ³⁵ Tahe ròhònyre reare rybeuni iuribi: —Kia heka Wariòre waluu rare. Kaiboho tamy bohobabenyke. ³⁶ Tiiboho reteherenyre tahe inyòmÿ robiòlerenyre Jesuisilemy ta robirenyre. Tahe rybeòmÿ rÿirenyre. Iu inyò-ò aòmÿ raryberenyre tuu.

³⁷ Tai tahe ijò txu ratò-ribi dehemynyde iny sòwehekÿmy Jesuisi-ò ròirenyre. ³⁸ Inyò rarybere: —Erydÿÿdu, wariòre adee redyneri. Beteheke wariòre sohoji-ò. ³⁹ Tytybybina rimymyhÿre tahe riatyre bede-ò. Idi tahe urile txuu riyiyidÿÿnymyhÿre. ⁴⁰ Aerydÿÿna-ò jiarÿ rarybera tytybybina riteònykemy, tahe tiiboho riixāwidÿÿnyòhyreny. ⁴¹ Jesuisi tamyreny rarybere: —Tiwesebededÿÿnanabo wijinabòdu ityhyòlemy rÿira. Tiwesebededÿÿnanabo akynyre-ki ariiiekemy. Wadee uladu bididyke. ⁴² Tahe didydenyde Jesuisi-ò. Tahe tytybybina urile riitxÿteitxÿtenymy resere. Idi tahe urile bede-ki rexiraòhòhòremy sutxi resere. Idi rarybexinyre. Rybexi irywomy ròhònymyhÿ. Jesuisi tahe tytybybina iribi riòlòdÿÿnyre uladu riteyeyre. Idi uladu tyby-ò riwahinyre. ⁴³ Ibutumy iny Deuxu aòwidÿÿna-ò bede riòtiinyre.

Jesuisi taerydÿÿ mahādu-ò rarybere:

⁴⁴ —Boholatyhyki warybe-ò, Deuxu Riòre Hābutyhyhÿkÿ heka rawahidÿÿkre hābu mahādubina-ò. ⁴⁵ Tiiboho rierykòlere. Kiamy dori ilaurenny riwore. Tahe ruberurenny tÿÿraxidÿÿki.

⁴⁶ Ryo-ki ierydÿÿna mahādu widee rarybemyhÿre: —Mowexe wiratyre ityhykemy. ⁴⁷ Jesuisireny rexiraykynymyhÿreny rieryre. Idi tahe uladuò rimymy rarybere. Jesuisi uladuò wana ronyreny. ⁴⁸ Tahe taerydÿÿna-ò rarybere: —Moò uladu ka wese wadee riwiòhenanykeki, riwawìòhenanyre. Moò riwawìòhenanykeki, tule waha riwiòhenanyre. Mobo deòdumy reakre, tii ibutu ratyrekre.

⁴⁹ Joaō tamy rarybere: —Erydÿÿdu, jiarÿboho riòlòdÿÿnyrerimy tuu rabirenyra inyò tytybybina-ò animy rehureriò. Tahe iny mahādurenny aòkò rare. Tahe jiarÿboho tamy reijònyreny iny inijoiorenny aòkòki. ⁵⁰ Tahe Jesuisi rarybere: —Biijònybenyòkre. Inyò inymyrennyòdukòkeki, inyweribireny-ki tii rare.

⁵¹ Tahe Jesuisi bededÿÿnana iixihidu iòhòmy idi biu-ò rakre, tii Jerusalē hāwā-ò rakremy rexiiwinyra. ⁵² Tahe takomy inyubete bede riywinyre. Tai itÿÿhinamy rutòmÿ Samaria hāwā-ò. ⁵³ Tai tahe Jesuisi deramy rekoarenny Jerusalē-ò ramyhÿreki. ⁵⁴ Txiau Joaō-wana kia rierymy tahe narybedenyde: —Wanyrÿhÿkÿ, adee wikeki heòty biu-ribi ityreny kedesekey aritxuhorennykre risòrennykemy. ⁵⁵ Tahe Jesuisi irybereny-ki ibinamy rahare tahe reburemy taò riòsere iribireny. ⁵⁶ Idi ta iwitxira hāwā-ò roire.

⁵⁷ Tahe Jesuisi taerydÿÿna mahādu-wana roirenyre, hābuò tamy rarybere: —Ihymy awana arakre titxibo makre, ahakile arakre. ⁵⁸ Tahe Jesuisi tamy rarybere: —Ijòrò heka ihāloo dire. Nawii tÿÿ dire. Tahe jiarÿ, Deuxu Riòre wahetòòre, Hābutyhyhÿkÿ rare hārele. ⁵⁹ Tahe ijò hābu-ò rarybere: —Biwaheludunyke. Tahe tii dirawÿnyde: —Wanyrÿ, Waha heka rurura. Tai tahe juhuu arituunyke. ⁶⁰ Jesuisi rarybere: —Txioinihe, rubu mahādu

wii rituunyke. Kai tahe makre Deuxu Iòlònami belyykre. ⁶¹ Ijõ rarybere: –Wanyrý, arahe-ludunykre. Urile juhúu wasý mahádu arawehityhnyankyre. ⁶² Tai Jesuisi dirawyõnyde: –Inyõ ritelenykeki, tahe ixiby òõsemy rexinohõtinykeki, tii waheludu maháduõmy rareõtyhy.

10

¹ Jesuisi 72 hábu heka ritare inatxi inatximy tako-ò tiháwáháwátxibo rakreò bede riwyinyre. Kiamy tamyreny rarybere: –Waijyymy rybemy boibenyke. ² Kiamy heka tamyreny rarybere: –Waaõmysýdýýna heka inihiký-di isirare. Iwese maixõmo iny riòrõmyhýre wese heka waaõmysýdýýna rare. Maixõmo oworu heka inihikýre, idi aõmysýdýýdu heka ibutere. Tai oworuwedu-ò aõmysýdýýdumy bexitõenybenyke, Deuxu-ò wahe. ³ Kiaboho heka budoeni wesemy iyreny-ki boibeke. Kia-ribi nohõti losaõmykre. ⁴⁻⁵ Tai heka bexiijebenykre anierureny wydyõmy. Aõna aõna renyhynykeò aõkõ awareny wydyõmy iny-ò ryberenyõmy iny iny-ò ryberenyõmy, rywetyatyamy abededýýna nodýýmy. Inyheto-ò malokreu Deuxu deysanamy birybenybenyke. ⁶ Tii adee awirenykre wana heka teysakre kahetoludu. Tai tahe ixibyle adee Deuxu deysana ròõsekre adee awiõhyykeki wahe. ⁷⁻⁹ Aõma háwã-ò malò-wana uritere deuròsò deòròsòõmy matximahãke. Tai tehemyyny atxiterikile bexiijemahã tetxilemy. Uritere rýsýna òta òtaõ aubeò ritidi wana uritere rybeòlõõmy. Birýsýmy rybeòlemy. Awiõhedýýmy ruruke wana bimynyhý aõbo adee riwahinymyhýre. Iny raaõmysýdýýmyhýre heka ròtamýhýre. Kia wese heka biwinymyhýke. Birýsýmahãke aõbo adee riwahinymyhýke. Binaõ roiwana biteytenymahãbenyke. Kia wesemy tamy marybeke: –Deuxu Iòlõna heka iòhõmy ihýre. ¹⁰⁻¹¹ Háwã-ò birõnykeki, inyõ aradyrenyõkeki, boibenyke háwãky-di. Myý marybebenyke tamyreny: –Aõbo wawa-ki háwã-ki rýireri. Wawa aritõtynykre bryby iribi ròhõnykre. Adeereny ariteõsinykre nohõti ijaranamy tamyreny. Nohõti losarenýõmy Deuxu Iòlõna adeereny iòhõmy dehemynyde. Tahe kaiboho teramy tekoatenyte. ¹² Aõma ywisidýýnatxu heka tiiboho aõhõkýmy rotýýnyrenykre. Jesuisi rarybere: –Tiro háwã Sidõ háwã heka awimy aribireny ròhõnykre. ¹³ Kobe lähãke kai Korasi háwã, tule Besaida háwã. Òhotibe ayreny-ki rýire, kia heka Txiru háwã, Sidõ háwã tule kire-wana taò òta òtareny-ribi rexiatyrenyke. Tiiboho tykysausuhukýtyre rexisýnyre bryby-di rexierenyre. ¹⁴⁻¹⁵ Òhotibetxumy heka Deuxu raruxetõenykre Txiru háwã mahádu, Sidõ háwã mahádu! Kaiboho tahe aõkore. Deuxu araruxetõenyõkre. Kai Kafanaò háwã yludu mahádu aõbo adeereny rotýýnykre. Biu-ò aõbo bõibenykre. Aõkõ heka heòtybina bede-txi heka boibenyke. ¹⁶ Tahe Jesuisi taerydýýna mahádu-ò ixiby rarybere: –Inyõ aradyrenykre wana tasý-ò. Iwese riwadymyhýre wesele, aradyrenykre. Moo adeereny roholamyhýre iyribu wadee roholamyhýre. Wana tahe waderalemy reamyhýre. Waderamy reamyhýre tahe tule Waha deramy reamyhýre. Deuxu wateòdýýdu wahe.

¹⁷ Tanonanareny-ribi iribi tahe kia erydýýna mahádu ibutumy dòòsedenyde. Tiiboho heka teysa nihikýmy dòidenyde. Tybybinanahaký heka irybe-ki ròhõnyhýre irybereny-ki. Riòlòdýýnymyhýreny wana Jesuisini-di heka ròhõnymyhýre kiamy Jesuisiko-ò tuu re-lyyreny. ¹⁸ Tii rarybere tamyreny: –Bexiijebenyke jiarý dori Satanasimy biu-ribi rabire, biudelaa wesemy reseremy tuu rabire. ¹⁹ Inatyhy rare waruruke nyderi rewahinyre. Tai hemylala tyre-ki mariabenykeki. Tiu inyõ ruruõtyhy itytibòrò nihiký arawerenykeki, tiu buruõtyhy. Tule kai aòludu rururatyre arurureny-di boibeke. ²⁰ Ihãrele tahe uritere deysarenýõmy atxibenyke ka ruru òraru-ki tyytybybina deòdýýna, ruru wahe. Kaiboho dori anireny raritinymy roimyhýre biu-ki kia ta atesyanarenykre.

²¹ Iule tahe Jesuisi reysare heka Deuxu Tyytybytyhy iwomy reareu. Kiamy rexitõenyre: –Waha, kai wa biuwedu tate ibutu bede wedu tate. Umy realãmy watxireri tamy retõenyre. Wadeysamy watxireri ka aõma dýýnana bederaremy nihiký iribi tewõmy atxiteriki wahe. Tamy hete iwese iny uladu wesemy rityhynmyhýre heka. Tai tahe tamy ritýnynmyhýre. Kia adeewimy tuu rare. ²² Jiarý heka ibutumy Waha wadee riwahinyre. Inyõ rieryõhyymyhýre Waha wahe. Waòrarukile tahe iny rierymyhýre. Mobo Waha rare wahe. Waòrarukile dori rierymyhýre. Ijõ aritýnynykemy watxireri. Tai tahe tiki tule riery iruru. Tule rierykre. ²³ Rexitõenymy rahudi tahe wasimy iwõtemy heka rarybere taerydýýna mahádu-ò: –Kaiboho heka sõwemy aõwiwihikýmy tabimyhýtenyte. Tai kaiboho beysabenyke. ²⁴ Ihetxiu heka Deuxu rybedýýdu wana kia aõmysýnanamy iòlõ mahádu wana. Kaireny aõmydýýnanamy robikemy risýnyre, tahe aõkõhyre. Wijile heka tuu robireri ararureny-ki. Tule tabitenyteri kaiboho ratximyhý inatyhymy aõbo õbitimy Jesuisi ijy-ò roholarenykemy tahe aõkõhyre.

²⁵ Moisesi bede ywina rybe-di ràire Jesuisi lýýraxidýýmy. Iwese kai ixiluure wese, iny witxira luuke! Tii tahe Jesuisi rihixidýýmy rarybere: –Aõhebo arotýýnyke biu-ò arahenykemy. ²⁶ Jesuisi dirawyõnyde: –Timybo kýnyhe Moisesi bede ywina tyyriti-ki

roimyhÿre? Timybo tuu manarybekre. ²⁷ Tii tahe diwyònyde timybo tyriti-ki roimyhÿre myna:

—Deuxu adinodureny, ibutumy awo-ribi iluuke, ibutumy arayky-ribi aruruna-ribi, ayky-ribi heka iluuke. Tule ibutumy iny ixiwesemy idi atximahåke.

²⁸ Tai tahe Jesuisi tamy rarybere:

—Kai inatyhymy tarybeteri tai inatyhymy mahenykre biu-ò.

²⁹ Kia håbu heka rexiòbitinykemy idi ratxireri. Taita rarybere Jesuisi-ò: —Mobota waerye?

³⁰ Tahe Jesuisi ikò relyyre ijyymy. —Judeu mahådu håbu heka ratÿinamyhÿ Jerusalê håwå-ribi, Ijeriò håwå-ò. Iribi tahe kia wasidu mahådu rimyrenyre. Inieru ibutumy iribi ritarenyre. Ityy hÿre raòhòtere irubudÿÿle rasiranyre ririre. Tahe ruruòki rÿimyhÿ.

³¹ Aõma judeu xiwenawahidÿÿduò heka idi rare. Tahe håbumy robire. Idi håbu-ribi irehemy rexiemy reare. Tahe tÿtxi rerikòle rare raty resere. ³² Håbuò rehemynyre tiie-ki dohodÿÿna wiòhedÿÿduò rare, Levita wahe. Tule ratyresemy ririre. ³³ Tahe ijò nade Samaria bede håwå luduò heka rare. Judeu mahådu heka Samaria mahådu luukòre. Idi tahe kia judeu mahådu roimyhÿ. Tahe Samaria mahådu håbu søwemy rixutòenyre.

³⁴ Idi tahe tamy rexitÿmynymy tahe iwotòmona rituahinymy ritaataamy iwotòmona. Idi tahe ka håbu relyymy idi rare. Aõma ijumenta tyre-ò ritidimy. Idi rare rirarehu tahe heto-ò ritidikremy ririkremy ridymy heka idi rare. Rummy heka ritòenyre hykyky idi bede nade awimy risÿnykemy. ³⁵⁻³⁷ Rudile heka heto öwy-di iwedu-ò heka nieru riwahinyre riòwynyre inatxi womati nieru. Tamy rarybere: —Biwiòhenanyre idi mabekre adòòsekre riròkre. Moma arÿnaderenykre Arÿnadebenykre heka adiòwynykre adòòsekreu wahe. Ka håbuhe rarybere: —Håbu bireludu ratxireri. Kia taruxetòenyre riòsiensyre waha tieka idi håbubireludu ratxireri. Wimy raòludumyhÿre hårele taheka riwiòhenanyre. Jesuisi tamy rarybereri. —Iwesele biwinykre iweseke håbu riwinyra weselemy biwinykre. Kai aõhebo botÿÿtyhy mahake. Iwesele wahe. Jesuisi rÿÿraxire: —Mobo håbu aòtxino biòwa rare? Mobo ibireludu wahe? Bede ywina erydu tai rirawyònyre: —Iwiòhedÿÿduò wahe.

³⁸ Jesuisi, ijò mahådu-wana ròrenyre. Håwå-ò rirònyrenyre. Håwÿyò rare Marta inire. Tahe ridyre tasÿ-ò tai ratxirenykemy. ³⁹ Tahe Marta heka iseriòre dire. Marie inire. Marie urile ibire-txi ronryra aòbo tarybeke roholaakelemy. ⁴⁰ Marta heka raelelemy ratxireri. Aõna aõnale rotÿÿnymyhÿle riwinymy taile rare ratximyhÿ. Tai tahe nade Jesuisi-ò rarybere: —Jikarÿ sohojile wa watxireri waseritxòre riwawikòhenanykòhykyreri. Kai anobohe kòbitimyi tai tahateri. Tamy marybeke riwawikòhenykykemy. ⁴¹ Tai tahe Jesuisi he tamy rarybereri: —Marta, Marta, aõherekibo kai taelelemy teamy atxiteri? ⁴² Sohoji aõmydÿÿnale heka awire. Marie awityhy aõmydÿÿnana ixidee rimyre. Kia moo iribi ritaòtyhy. Riwinymyhÿ awityhyreki wahe. Tamy rarybeòtyhyò wadee roholareri iribi ariòlòdÿÿnyke wahe.

11

¹ Tiutxubo Jesuisi rexitòenymyhÿre, iny rieryòlemyhÿre. Jesuisi rexihudi, ijoi rarybera: —Biwaerynanybenykre iwese textitòenyteri wese, Joaò tahe tajoi riernanyre. ² Tai riernanyre. Kai bexitòenykeki, kawese marybekre:

—Waha, ani ibutumy tamywimy. Wylemy mynake iny òlòdÿÿmy.

³ Rÿsÿna txuò txuòlemy biwahinybenykre.

⁴ Inyòraruna biixåwidinykre, iny iwitxira-dori taòraruna ariixåwidinykre. Waatysyrenyòmy òraruna-txi.

⁵ Jesuisi heka taerydÿÿna mahådu riernanyre ijyy-di: —Kai arÿsÿnaòmy bonykeki, abiòwa-ò make ruetya rexitòedÿÿmy rÿsÿnaò huòtemy bidiwykemy: —Wy, ahina inataò wadee bidihuòteke. ⁶ Wabiòwa rehemynyreri bedetÿi-ribi. Aò heka wawahisidÿÿkònare. ⁷ Tii ósana myÿ adee rarybekre: —Wadee ixitòedÿÿòmyke ruetyahakÿmy. Arÿiòtyhy waerina-ribi rexiyrubunymy heka råreri. Ibutumy iny heka ròròmy rÿireri. Uladu, tule umy ròròmy rÿireri. Wadee ixitòedÿÿòmyke. ⁸ Rexitòenyhyhy tai hyhyhy rÿikeki tai ihårele rÿike. Abiòwatòenamy aòkò kÿnyhe rÿike. Textitòenyterikile rÿike. ⁹ Tai heka adeereny rarybereri. Bexitòenykeki, biwyke. Biijeke aòbo tejeteri, tai tahe mahake. Ijòtòbòna bihetenyke tahe adee riraynymy tahe malòke. Tai tahe adeereny rarybera. Ibutumy rexitòenymahåke, tamy riwahinymahåke. Ibutumy iny riijemahåke, tai rahake. Iny rihetenymahåke riraynyke.

¹⁰ Tai adeereny rarybere: —Ixitòedÿÿki iny aò rimymyhÿre. Aòitxe-ki aòtxi ijara rÿimyhÿ. Ijò-di ròtemy ijara-ki iny ralòmyhÿre. Ijò-di ròtemy ijara-ki, iny ralòmyhÿre. ¹¹ Uladuò tyby-ò uturamy rexitòenykeki aòbo, hemylalaò tyby tamy riwahinyke irÿsÿnamy? Timyki tuukòna! Kaiboho kiamy aòbo botÿÿnybenykre? Timyki tuukòna! ¹² Uladuò tyby-ò håniesimy rexitòenykeki aòbo, itytibòrò tamy riòkre. Timyki tuukòna! ¹³ Kaiboho aòbina binahakÿdile tahòtinymahåtenyté, aòwihikÿ aòbohe ariòrereny-ò biwahinyke. Boreny aratyre heka bede riereke, Deuxu wahe. Tamy bexitòenybenykeki, tii Deuxu Tytybytyhy adeereny riwahinyke.

¹⁴ Ixityre tasý hãbuõ raremyhý irybeõmy. Jesuisi taile ratximyhý tahe tyytybybina riõlõdýnyre iribi. Iu tyytybybina iribi rohonyreu tahe, hãbu rarybere kia rybeõmy ratximyhýré wahe. Tahe iny sõweheký mahãdu sõwemy idi rabedeõtiimy rýire. ¹⁵ Inyõ tahe, inysõweheký yluduõ tahe kiamy rarybere: –Kia diabo ruru-di, Belisibu ruru-di heka iribi riõlõdýnyre. Tii tyytybybina mahãdu wedu rare. ¹⁶ Ijõ tamy rarybere: –Jesuisi, araerynykre inihe aõ biditeõsinykre wadeereny. Inatyhy aruru biuludu ratximyhýre. Widýynaõ inihe wadeereny bitýnynyke kialemy heka rarybemyhýre urile riurihimy tamy aõ itxerenamy riwinykelemy. ¹⁷ Jesuisi tahe rierymyhý aõmybo raraykynymyhýreny. Tai heka tamy tuu rarybere: –Kia iny mahãdu wiribi hitximy raraykywydynykeki, tii tahe rexihuke itueke, sý mahãdu tule wahe. ¹⁸ Timybo Satanasiboho bede widee ribinanymyhýrenyeki, awityhymy roirekre. Jiarý araerynyreri timybo taraykynytenyteri. Aõma Satanasu ruru-di tyytybybina ariõlõdýnykemy tarybetenyteri heka reeryteri. ¹⁹ Kia riki ariwinykeki, kaiboho tule wawesele tewinyteny. Timybo? Mobo awiõhedýýdureny rare? Satanasu aõbo? Kaiboho boibenyke ixitõdýýmy awiohedýýdureny-õ. ²⁰ Jiarý Deuxu ruru-di ariõlõdýnykeki, kaiboho bexiijebenyke, Deuxu iõlõna tahe adeereny iõhõra. ²¹ Hãbu debureheký tadebõna-di taheto riyrubunykeki, rexityhynmy ronyke. Iaõmydýýna ibutumy iyrubudýýnamy rýike. ²² Tahe ijõ kedehemynyke iratyre teburatyhy, tahe iaõmydýýna ibutumy iribi riwyyke. ²³ Iny wawana aõkõ ratxirerimy ihýre, tii heka waribi hitximy ratximyhýre. Iny wawana aõkõ ratxireri, tii tahe aõtxile ramyhýre ixideõna. ²⁴ Jesuisi ijõ ijyy relyyre: –Iny-ribi tyytybybina rõhõnymyhýreu, tii heka rake ixitawo-di rake titxibo. Rubumy rarunmy rake. Bedeõ-ki rahakeki tahe, rõhõtynyke. Arõõsekre, tikibo rarawãhãõle. ²⁵ Ixyby kõdõõseku tahe, isý ibutumy, tytmy roike iruxeraõ. ²⁶ Idi ixityre ijõ rimyke debõ inatxi reurõ tyytybybinaõ. Idi tahe tamy rasýnyrenyke. Iratyre tyhy wahe ibina. Iu kia ixisohojimy tyytybybina-di aõmysýdýýmy raremyhýu tahe, ihewo-ribi rimyra tahe iroona-ribi tahe aõnityhymy releke. Ibinatyhymy tamy rare.

²⁷ Iribi tahe hãwyyõ rryre ibutu ijohonamy: –Hãwyy heka aratxurananyre, aratibi-enyre heka iny bedekõby rare. ²⁸ Tahe Jesuisi rarybere: –Deuxu Rybe tyhydýýdumy iratyre wadee awire. Deuxu deysanamy tamy kanakemy idi watxireri.

²⁹ Idi tahe inysõwetyhymy dehemynde Jesuisi-õ. Jesuisi kiamy rarybere: –Iny heka kia mahãdu ibinatyhymy rýire aõwihikýle heka riijemy rýire. Itxerenaõmy robikre ratxireri tahe itxerena Jonasi-ribi nadelemy tahe robikre. ³⁰ Jonasi heka Ninive hãwã mahãdu-õ itxerenaõ heka tii rare. Tule jiarý heka Deuxu Riõre Hãbutyhyhyký rare wijinabõdu mahãdu dee itxerenaõ jiarý rare. ³¹ Ibõõ mahãdu bede konana-ribi iõlõ hãwyy Salomaõ bede eryhyký-õ ijõhonamy irehe-ribi nade. Wijinabõdu mahãdu taheka naõhyimahãde wadee ijohonamy. Salomaõ ratyre heka jiarý watxireri. Ikonana txu tahe iny ibõõ iõlõhãwyy rýikre rarybekremy. Tii rarybekre: –Anoherekibo Jesuisi deramy teakamahãteny tahe. Timykibohe irybe bedekeryna-kõ ijohokuna rýikõmyhýreki wahe. ³² Ninive hãwã mahãdu tule rýikre rarybekremy iwesele. Jonasi rybe týnydýýna-ki rexirãhýreny. Kaki heka Jonasi ratyre hãbuõ ratximyhýre, jiarý wahe. Wadee ijohonaõ aõkõ heka toite.

³³ Moheka loosõnaõ rideõghymyhýre herinarawo-txi toosõ iwasihikýmy roosõmyhýkemy. Tiiemy heka biuõhyy rademyhýre ibutumy bede ratýnymyhýkemy. ³⁴ Arue umy dori itýnymy roimyhýre. Arue awikeki heka ibutumy aumy awikre. Arue ibinakeki tasý aumy heka bedelorokile rýimyhýkre. ³⁵ Awo toosõmy ratximyhýre wana, bexiijemahãke. Aumy biemahãke bedeloro-ki rurunyheny. ³⁶ Bedelorohoký aumy-ki rýiõmyhýre wana, tai tahe boosokre ibutumy titxibo bede-txi mamahãkre wana.

³⁷ Jesuisi kiamy rarybere tahe, fariseu mahãduõ tamy rarybere: –Manake wasý-ki rikiroxikremy. Tai tahe Jesuisi rare, ralore, ronyre roximy. ³⁸⁻³⁹ Jesuisi ronyreu, tebõ risuhõõre. Tai tahe idi bede riõtiinyre. Jesuisi rarybere: –Kaiboho fariseu mahãdu, ibutumy heka txisuhõsuhõmahãteny. Ebõ tesuhõmahãte, aumy ibutumy tesuhõmahãteny. Webõrõsityyludu wahe. Kaiboho heka isuhukýlemy toimyhýte ibutu aõikõkõ-di isumy roimyhýre aworeny-ki. ⁴⁰ Iu heka õbitimy taraykynytenyõhyymahãteny. Deuxu heka iwebõ ludu riwinyre, inatyhy? Tule aworeny, araykyreny wana riwinyre. ⁴¹ Iny aõkõ mahãdu-õ maruxetõemyhýbenyke. Tai tahe byrananykre heka. Ibutumy awo-ki, ahana-ribi tule ryananykre.

⁴² Kobe lãhãxe kaiboho fariseu mahãdu. Kaiboho Deuxu dee tewahinymahãtenyke uriõno. Debõwiõ aõ tetatenywana heka, sohoji tewahinymahãteny. Tule aõmydýýnareny aoworurõludurenyõ tewyteny wana, tule tewahinymahãteny. Kia awire, biwahinymahãbenyke. Urile tahe teerytenyõhyymahãteny Deuxu luuna, Deuxu õbitina. Biwahinymahãbenyke heka Deuxu dee aõmydýýnaõ. Tii tahe awire. Tule nohõti losarenyõmyke, luuna, õbitina. ⁴³ Kobe lãhãxe kaiboho fariseu mahãdu. Dohodýýna heto luureny ikoõhõkýle heka torokomahãteny. Kaiboho arybedýýnareny-ki awimy

tahamyh̄ytenyte. ⁴⁴ Kaiboho kobe lãhãxe. Wobrona wesemy toite. Iwese iny rubuhãloo tyremy iny rariamyh̄yre wese ierykõnamy, kiawesele toite.

⁴⁵ Bede ywina bede eryd̄ȳđuõ heka tai ratximyh̄. Tii tahe Jesuisi-ò rarybere: – Eryd̄ȳđu, kai heka aõbinahak̄ylemy wamyreny tarybeteri, kia wese rybe-ki. ⁴⁶ Inatyhy rare. My tahe Jesuisi ris̄nyre: –Inatyhy dori tule bironybenyke aõhõk̄myd̄ȳnana. Iny dori adeereny rarybemyh̄yre iny rybe bityhynymyh̄ybenykemy tahe ihãrele tetyhynyõhyymahãtenyte. Bede ywina ritid̄ȳña tewinymahãtenyte, ihãrele tahe tiu heka tetyhynyõhyymahãtenyte. ⁴⁷ Kobe lãhãxe kaiboho, alahireny, alabiereny wese toite. Iwese tiiboho Deuxu rybedu rirubunyre wese kaiboho toite. ⁴⁸ Kaiboho rubud̄ȳdumy toite. Õbitile tewinymahãtenytelemy ixidee tahõtinyamahãtenyte. ⁴⁹ Deuxu tahe rarybere umyrenymy wahe: –Tahe jiar̄y aditeõnykre heka Deuxu rybedȳđuõ tule Deuxu deod̄ȳnaõ heka aditeõnykre. Imahãduõ birubunymbenykre ihona tahe biteõnybenykre. ⁵⁰ Kaiboho heka bede òrarumy bobekre kia rubud̄ȳ òraru erydumy wahe. ⁵¹ Abeli hãlubu txiwina tahe xiwina hure rubuna. Idi tule Zacaria hãlubu txiwina wahid̄ȳña bire-ki heka Deuxu hetobire-ki. Kohe, ihure rubureny òraru-ki aõhõk̄ȳh̄k̄ȳmy biõwynybenykre. ⁵² Kobe lãhãxe, kaiboho bede ywina eryd̄ȳđu mahãdu, bedeeryna ijõ rayna dinoduboho wahe. Kaiboho tahe terõnyõmy bede eryny heto-õ. Tule inywitxiraõ tetõenytenyte irõte lau.

⁵³ Jesuisi rõhõnyreu, teburemy tiiboho rit̄ȳraxinymyh̄yre aõna aõnamy. ⁵⁴ Tuu rõt̄ȳȳradid̄ȳmyh̄yre timykibo rirutaõnyrenykemy.

12

¹ Sõwemy iny tahe ributunyre. Ube tahe r̄xȳmy ratxireri. Tahe juhoo Jesuisi taeryd̄ȳđu mahãdu-ò rarybere: –Fariseu mahãdu, saduceu mahãdu urina biebenyke. Tiiboho dori ruidu mahãdu roire. ² Wasimy wiji adeereny relyyre. Tiu ta ibutumy ijynamy r̄ȳkre ³ Aõbo wasimy wiji taholate heka ibutumy biurasõmy rat̄nykre. ⁴ Uritere iny lau brebuõmyke. Aumyle tii rirubunyre. Ijõ ibinamy adee aõkõ tii rot̄ȳnykre. ⁵ Iny lau sohojile breburenyõmykre. Deuxu lau ta buberukre. Tii dori atytyby bede bina-ò rahuke ixideewikeki. ⁶ Nawiiõ kaiboho bidymyh̄ybenyke iõwy riõre iny heka riwymyh̄yrekre. Ibutumy heka Deuxu nawii rieryre sohoji sohojimy. ⁷ Deuxu ara erymy heka aõma arati-ki tiwesebo aradeti r̄ȳmyh̄yre rierymyh̄yre. Brebuõmyke, aõma Deuxu heka anaerymyh̄yre nawii sõmo ratyre heka rierymyh̄. ⁸ Kai marybeke: –Jiar̄y Deuxu retyhynyre dori tahe umy arelyyke Deuxu j̄jukomy rarybeke biu-ki wahe, jiar̄y Deuxu Riõre Hãbutyhyh̄yky wahe. ⁹ Iny sõwehek̄ȳ-ki riwatxiõnykeki tule aritxiõnykre jiar̄y Deuxu j̄juko-õ. ¹⁰ Inyõ Deuxu Riõremy aõbina binamy rarybekeki, irybe-ribi nohõtiosa r̄ȳkre. Deuxu Tytybytyhymy tahe inyõ ibinabinamy rarybekreki tahe, aõhõk̄my rot̄ȳnykre irybe òraru-ki. ¹¹ Aramykeu heka uritere nohõtiōmyke aõmobo marybekremy ywisid̄ȳña-ki. Bede heka ariwahinykre rybedȳnana. Rybeõmyke ikotyre. ¹² Kai ixiwanaale aõkõre marybeke. Deuxu Tytybytyhy arãwiõhenanymyh̄yreny.

¹³ Hãbuõ inysõwey-ki tahe Jesuisi-ò rarybere: –Wanyr̄y, Waha rurura. Waseriõre tahe ibutumy waha aõna aõna riwyrã ixidee sohojile. Tamy marybeke wadee ritxuranykemy. ¹⁴ Jesuisi tamy rarybere: –Hãbu, kia waaõmyd̄ȳña aõkõ rare. Timybo ayreny-ki araywisid̄ȳnykre? ¹⁵ Tahe Jesuisi ibutumy iny-ò rarybere: –Warybe-ò bodoholabedenyke. Ixityhyõmy! Arutyhy heka aõna aõna-ki aõkõ rare aõna aõna sõwerek̄re. ¹⁶ Tahe Jesuisi ijyymy rõkewesenad̄ȳre: –Hãbutyhy riki ioworu nihik̄yre. Tahe sõwemy r̄ys̄na ributunyre. ¹⁷⁻¹⁸ Itheto tahe iyjare ibutumy ributunykemy. Tahe ixidee rarybere: –Aõhebo arot̄ȳnykre? Waaõnaheto butumy aritxiwikre. Ijõ iribi inihik̄my ariwinykre. Tai ibutumy waaõwiwi, tamy aridekre. ¹⁹ Tai tahe ibutumy waõwiwi-di areysakre. Arexielehynykre, ariroxikre, ariõkre. Waruhyy areysakre. ²⁰ Deuxu tahe kia hãbu-ò rarybekre: –Hãbu itx̄ytere. Kai wijirulemy burukre. Tai tahe mobo aõna rimykre.

²¹ Jesuisi taijyy rihure rexirybenymy. Kia heka aõhebo rot̄ȳnyre iny ityhy mahãdu. Tiiboho dori Deuxuõle ityhymy aõkõ ih̄yrenyre.

²² Kia heka Jesuisi taeryd̄ȳña mahãdu-ò rarybereri. Uritere nohõtiōlemy ar̄ys̄na tule atyymy, idi matyknynkemy. ²³ Aumy heka r̄ys̄na ratyre aõnityhy ratximyh̄yre. Aumy heka atyky ratyre aõniny ratximyh̄yre. ²⁴ Nawii-di betehabenyke. Tiiboho heka ioworuõrenyre. Tar̄ys̄na riyrubunyõhyymyh̄yrenyre. Deuxu heka nawii riyrubunymyh̄yre, ir̄ys̄na tamy riwahinyh̄yre. Kaiboho tahe nawii ratyretyhy toite Deuxu dee. ²⁵ Sõwetyhymy maraykywydynanykeki aõbo arumy arirarehemy mariake? Aõkõre! ²⁶ Kia aõ iyjare tahe Deuxu-õ. Kia biwinybenyõkeki, aõherẽkibo ijõ aõna aõna nihik̄y-di tahõtinymyh̄yte? ²⁷ Betehemy inihe noijasa-di. Aõma tiiboho raaõmys̄d̄ȳõhyymyh̄yrenyre. Ihãre tahe iruxerarenyre ity wiwihik̄yrenyre wese. Tyy ixidee riwinyõtyhy Deuxu rityyny wihik̄y heka tyy wihik̄y tamy riwahinyreri. Salomaõ heka ityynihik̄y rare. Ihãre tahe ity heka awityhymy aõkõ noirõsõ wese. ²⁸ Deuxu heka noijasa rityynymyh̄yre kia wijilemy idi ih̄yre. Biurasõmy

tahe ixāwimy reamyh̄yre. Tii heka tyy adee kidiwahinykre. Tai tii atyryeny. Tai ta ixinohōtiyredȳyrenyōmy. Aōherekibo ainatyhyna ibutere? ²⁹ Tahe raykyōmy nohōtiōmy titxiribibo ar̄ys̄yna adee kanakredi. ³⁰ Tyhyd̄ȳdukōdu mahādu heka tuure. Inytybyreny heka rierymyh̄yre aōmybo tarumahāte. Ibutumy heka arerymyh̄yre aōmybo teamyh̄yte. ³¹ Tii Deuxu aōmy d̄ȳynana sohojidle maraykynykeki heka tii ibutumy adee riwahinykre. ³² Brebuōmy ahābenyke waridōreboho. Deuxu Iōlōna adee kanakemy, Deuxudeewina wahe. ³³ Aaōna aōna-di bohonybenyke. Iōwy tahe iaōkōdu mahādu-ō biwahinyke. Anieruhyna wiwihik̄ȳdile boibeke. Kaki ibutud̄ȳlemy heka biu-ō bibutunyke. Tai heka judōera aō rirōd̄tyhy tule rararyōtyhy. Tule tai wasidu ralōd̄tyhy. ³⁴ Tikibo aōwireny r̄ȳkeki, tai heka arakyreny ratximyh̄yre.

³⁵ Ijō tahe Jesuisi rarybere: —Kaiboho bexiywinybenyke, ibutumy aōhebo rot̄ȳnykremy bexiywinyke. Awereysanareny-di atyky beximyke. Aloosōna bitoonyke. ³⁶ Deōdu mahādu wesemy boibenyke. Bexiywinybenyke awedu dehemyynana-ō, tii worana bedehesi-ribi rehemynyremy wahe. Iu rehemynyreu, teōdu mahādu heka ijō riraynyke. ³⁷ Tiiboho riraōrenykeki, deysamy r̄ȳkre. Iwedu dori reximykre ityky wereysana-di tahe r̄ys̄yna teōdu mahādu-ō riwahinykre. ³⁸ Tii ruwetyakile rehemynykeki, deōdu mahādu reysakre. Tiiboho dori rexiraōmy r̄ȳimyh̄yreny. ³⁹ Tai heka iny rexiywinymy r̄ȳimyh̄ykemy rybe roimyh̄yre awedureny kanakredi. Aōma hābuō kanakeki heka tii aōma hābuō itxeredumy ronykeki heka, tii hābuō iribi rawasinyōtyhy. ⁴⁰ Kaiboho tule bexiywinybenyke wadehemynyna txu heka biijemy bonymyh̄ybenyke.

⁴¹ Tahe Pedro rarybere: —Wanyr̄y, kai wadeerenyle ijyymy telyyte ada ibutumy iny-ō aōbo telyyte? ⁴²⁻⁴⁴ Tahe Jesuisi riwyōnyre: —Aōtxile inyōdee, tibo deōdu taaōmys̄ȳd̄ȳna riywinymyh̄yre, kia idinodu tai awimy rahamyh̄yre tii dori r̄ys̄yna òbitimy riōriōmyh̄yre. Idi tamy aōwiwi riwahinykre taōna aōna-di itxeredumy tule ris̄ȳnykre. ⁴⁵ Tii iwitxiramy rexiraykynykeki tahe, ijō teōdumy raōhōtemy urile idi risinymy kamy rexirybenymy: —Wawedu dori wiji aōkō rarerikre. ⁴⁶ Tai ierykōna-di iwedu kedehemynykre. Tuu rierymy iaōmys̄ȳd̄ȳna-ribi ritamy aōhōk̄ȳmy ris̄ȳnykre ityhyd̄ȳdukōdu mahādu wese. ⁴⁷ Deōdu tawedudeewi rierymyh̄yre. Tai heka tuu rot̄ȳnyōkeki, tii tahe sōwemy aōhōk̄ȳmy rot̄ȳnykre, òhōtemy wahe, tamy riywinyōreki. ⁴⁸ Ijō deōdu tahe tii iwedudeewimy rieriyōkeki, tii tahe aōbinamy riwinykeki, tamy tahe urihimiyō òhōte tai r̄ȳkre. Inyō sōwemy ityhykeki, sōwemy ijō iny tamy rexitōenykre.

⁴⁹ Jesuisi ijō rarybere: —Heōty-di bede ariworonykemy heka jiar̄y anade. Tii òte ratoronykremy idi watxireri. ⁵⁰ Jiar̄y ratisebenaōwesemy aralokre. Arurukre dori. Ele elemy r̄ȳkemy ixi-di watxireri. ⁵¹ Kaiboho tahōtinty te wadehemynyna-di. Ywina adiwidyemy wadi tahōtinty. Aōkōrehe, bede jei jeid̄ȳmy anade iribi widee rahitxihitximy r̄ȳkremy. ⁵² Iruyre inys̄y mahādu heka widee rahitxihitximy r̄ȳkre. Inataō iny iuhe òludumy r̄ȳkre. ⁵³ Hābu mahādu heka tyby òludumy rarekre. Hāwyw tule tadi òludumy rarekre. Iriokorese heka tariōrelahi òludumy rarekre.

⁵⁴ Ijōmy Jesuisi rarybere: —Iu biuwetyky biura-ribi rōhōnyreu, Kaiboho kia rybemy tarybemahāteny te biu kōdōakre. Inatyhymy biu rōamyh̄yre. ⁵⁵ Tule tarybemahāte. Yhy ibōō-ribi rebonyreu, bede ratōteekre. Inatyhymy tuu ratōteemyh̄yre. ⁵⁶ Itxenad̄ȳdu mahādu! Kaiboho kia terymahāteny te bede, biu aōmyd̄ȳna tule iwitxirama aōmyd̄ȳnana teerytenykōlemahāteny te, beded̄ȳnana konana eryna wahe. ⁵⁷ Ijō Jesuisi rarybere: —Kaibohole teywinyōmyh̄yteny te, aōòbitinamy wahe. ⁵⁸ Aōōrarumy heka aōludu umy rarybekeki, idi ywisid̄ȳna ube-ō aradykemy ratxireri, tii-wana widee marybeke idi widi bede biòbitinykemy. Aōkōkeki, tii aradykre ywisid̄ȳdu-ō idi rōtenawo-ō soldado mahādu ararōtenykre. ⁵⁹ Tii heka aōlōkōmy heka mabekre. Ibutumy iōwy biōwynyke xiery bōhōnyke.

13

¹ Tahe inyō Jesuisi-ō relyyre: —Pilato rybemynamy Kalilea mahādu rururenyre Deuxu-ō raxiwerenyreniō. ² Kia ta Jesuisi narybede: —Kaiboho timybo irubureny-di texinohōtintytenyteri. Ijō wiratyre raōrarunanyrenyrenykeki aōbo? ³ Ture aōkō, kaiboho bexiar̄h̄iōbenykeki tule burubenykre irubureny wese. ⁴ Ias̄ȳse ijō. Iu Silōe hāwā mahādu tyre heka heto rarie resereu 18 iny sōwe rirubunyenre. Arāȳȳraxikre Yerusalē hāwā mahādu ratyre raōrarunanyrenyrenykeki aōbo? Aōbo tahōtintytenyteri? ⁵ Kaiboho bexiar̄h̄iōbenykeki tule burubenykre irubureny wese.

⁶ Tahe Jesuisi kaa ijyy-wana rikewesenanyre, Figoratyō wese heka. Tahe Jesuisi kaa ijyymy delyyde: —Hābu oworu-ki figoōō r̄ȳimyh̄yre. Tii iraty dilawijunyde tiubo. Tahe iraty-txi reakōre. ⁷ Tahe hābu taoworu-di itxeredu-ō narybede: —Inataō wyramy relawijunyre tahe aōkōhyra. Urile ta biōrōkre. Iraty ihoōreki, awi aōkō rare. ⁸ Tahe oworu-di itxeredu dirawyōnyde: —Wawedu, txiōini kawyramy idi warukikre, isu ariywinykre. ⁹ Aōkōhykreki tahe urile raorokre ijō wyrau.

¹⁰ Judeu mahādu elehyna txuu Jesuisi rotohodŷŷmyhŷ judeu mahādu dohodŷŷna heto-ki. ¹¹ Tai ta hāwyyō ratximyhŷ. Tii 18 beōra webinadumy ratximyhŷ tyytybybina ōraru-ki. Tii iumy rarabunumy rariamyhŷre. Ixitaradŷŷ risiranymyhŷre. ¹² Jesuisi tuu robireu, tamy narybede: —Hāwyy, kai heka teytemy tate. ¹³ Tahe Jesuisi tebōmy rimyre iuleta reytere. Tai tahe hāwyy heka Deuxu riwowydnyre. ¹⁴ Dohodŷŷna heto wedu tahe ibinamy Jesuisi-ki rahare, judeu mahādu elehynatxureki wahe. Takamy inyreny-ō narybede: —Debō sohoji reurō txumy aōmysŷdŷŷnamy rŷimyhŷre iu heka adeytemy ixi-di bōdōimyhŷke, judeu mahādu elehynatxu ta aōkōre. ¹⁵ Tahe Jesuisi dirawyyōnyde: —Kai, itxenadŷŷdu tate uriteremy iximy rybedu. Kaiboho judeu mahādu elehynatxu dori abroreni, aawaru heto-ō toimahāte tuu teesenymahātenyete, tedyamahātemy idi ibemomodŷŷmy bidybenykre.

¹⁶ Kaa heka Abraō riore riōreō heka Satanasi 18 beōramy rimyre. Aōherekibo ta iribi retarakī sabadotxu ibinamy tahateri. ¹⁷ Tahe Jesuisi ōludu mahādu raixŷyrenyre Jesuisi rybe ōraru-ki. Tahe ixŷ mahādu awityhymy tai rahamyhŷ iōraru-ki. Ibutumy reysarenyre.

¹⁸⁻¹⁹ Tii rarybera: —Deuxu Iōlōna wexe aōwesere. Aō-ō wexe rikiweseanarynykre. Tiwexe ijyy kawesere? Deuxu Iōlōna heka alōbōrōna sōmo sōmo wesemy ratximyhŷre. Raumynyre heka ōwōru rariwesele relemyhŷre. Nawille tuu rŷtŷnymyhŷre kia ōwōru-ō.

²⁰ Ixityre tamy rarybere: —Aō ijyy wese heka Deuxu Iōlōna rare. Aōwexe rikiweseanarynykre. ²¹ Paō ixīōlōdŷŷna wese rare, iuri rare. Hāwyy paō riwinymyhŷre, inataō urihixina-ki iuribemy riurinyamyhŷre. Tai tahe raubŷtŷmyhŷre, rexiōlōnymyhŷre.

²² Jesuisi tahe Jerusalē hāwā-ō rareu, hāwā hāwāmy rotohodŷŷmy. ²³ Iu inyō ritŷŷraxinyre: —Wanyrŷ, Hedu mahādu we sōwekre aōbo? ²⁴ Jesuisi tamyreny narybede: —Bexityhnybenyke ijōya-di birōnybenykemy. Sōwemy iny tahe rōtemy reake tahe ralōdōhykre. ²⁵ Hābuō kie taheto ijōtōbōna ritōbōnyre. Iu kaiboho uritere bydrydyenykre: —Wanyrŷ, aralōrenyke ini. Kiata tii anawyōnydenykre: —Tiludubo toite, araerynyōre. ²⁶ Kamy ta bidiwyōnydenykre: —Inybohole riroximy roiremyhŷ. Wahāwāreny-ki tōbedeerydŷŷmyhŷ. ²⁷ Ixityre anawyōnydenykre: —Boibenyke aōbina bina widŷŷdu.

Tiludubo toite dori reerykōre. ²⁸ Deuxu iōlō-ki Abraōmy, Ijaimy, Ijāōmy, tule ibutumy Deuxumy rybedu mahādumy bobibenykre, kaiboho malōbenyōtyhy. Tai hii, ibru, jumytata rŷikre. ²⁹ Iny ibutu bede bede-ribi, Ibōō-ribi, Iraru-ribi, Biura-ribi, Beā-ribi Deuxu iōlō-ō hāwāmy. ³⁰ Kiaremy ta, koludu mahādu heka ibutuhewomy kedeakre. Ikōmyta, hewoludu mahādu, koludumy kedeakre.

³¹ Iu ta fariseu mahādu Jesuisi-ō narybedenyde: —Mahenyke, Herodi dori arubudŷŷmy arajjereri. ³² Jesuisi dirawyyōnyde: —Bōōsebenyke kamy ijōrō-ō marybebenykre: —Jiarŷ tyytybybina iny-ribi retareri, tule rōteytedŷŷreri wiji biurasōmy. Ijō txumy ta waaōmysŷdŷŷna arihukre. ³³ Kiaremy ta kia riwinyreri arihukre. Deuxumy rybedu dori Jerusalē hāwā-ki sohojile rurukre, iwitxira hāwā-ki ta aōkōre. ³⁴ Jerusalē, Jerusalē hāwā, amahādu heka riurubnyrenyre Deuxu rybedu mahādu wahe. Iwese hānie tariōre ribunymyhŷre wese terawo-ō, kia wesele araryrubnykemy rexinohōtynyre tahe kaiboho terarenyre. ³⁵ Aheto-ribi heka Deuxu rexitakre. Kaheka ararybekre adeereny: —Wamy heka bobīōtyhy ixityre. Tiutxumy kamy bexirybenykre bede-ō, myŷ: —Deuxumy nodu awityhy heka rare. Kiaule wamy bobikre.

14

¹ Sabadoōu Jesuisi heka fariseu mahādu wedu mahāduō heto-ō ralore roximy. Tahe iny idi retehemyhŷreny. ² Iu inyō taruti, tadera-di taritari-di tamy dehemynyde. ³ Tahe Jesuisi narybede bede ywina erydŷŷdu-ō, fariseu mahādu-ō: —Sabado txuu deytedŷŷwe awire aōbo, aōkōre aōbo. ⁴ Tiiboho rirawyyōnyōhyre. Tahe Jesuisi hābu riteytenymy bede riywinyre iribi tahe riōlōdŷŷnyre. ⁵ Ixyby narybede Jesuisi: —Txibo kaiboho ariōreō ada abroreniō hāloo-txi resekeki, bitabenyke Sabadotxu hārele. Aōhe inatyhy. ⁶ Tiiboho rirawyyōnyōhyre.

⁷ Tahe Jesuisi roxidu mahādu-di retehemyhŷre. Tiiboho dori rynana wihikŷ-txi ronymyhŷreny. Tai kamy tamyreny rarybere: ⁸ —Txibo inyō bedesanaō araarikeki. Uritere ryanawi-ō rŷōmykre. Txibo dori inyō aratyre ityhy kanake lau. ⁹ Tukeki bedesa dinodu inyō aratyre-ō arynana-txi ronykemy adee kanarybekre. Tai tahe maixŷrumy rynana bina-ō bonykre. ¹⁰ Kialemyta inyō araarikeki, rynana bina-txi bonykre. Tahe bedesa dinodu adee kanarybekre: —Wy, katxi bodonyke ryanawihikŷ-ō. Tai tahe kai mabedesakre ibutuko-ō. ¹¹ Tahe ixityhydŷŷdu mahādu uritere reake. Kōmyta uriixi dinodu mahādu rawowydykre.

¹² Tahe Jesuisi bedesa dinodu-ō rarybere: —Txibo roxina biwahinykeki, uritere aŷŷ mahādu, aery mahādu, ityhy mahādu aarixiōmykre. Urikō-ribi iwese tieriteri wese araariheny. ¹³ Tukōmyta roxi biwahinykeki, uriteremy rŷira mahādu, iny tierer mahādu, iny rueta

mahādu biarikre. ¹⁴Tai adeysatyhymy mabekre. Tiiboho dori tiu ixiwesemy araariōtyhy. Deuxu tahe aōwydŷydukre iu bede awikre.

¹⁵Ijō roholare Jesuisi rybe tai tamy rarybere: —Deuxu Iòlòna-ki, òwòrubese rŷdu mahādu reysamy rarekre. ¹⁶Tahe Jesuisi rarybere: —Inyò roxina nihikŷò riwinykemy ratxireri. Sōwemy iny ritobinyre. ¹⁷Rexihumy rŷireu, teòdu mahādu bede riwinyre iny kididykremy. ¹⁸Sohoji sohoji tahe tarybe tamy riwahinyre. Ijō taoworu tŷmyra-ò reteheke. Ijō kanaōtyhy heka. ¹⁹Ijō tahe broreni debòtue riòbranyre tai riurihikreki kanaōke. ²⁰Ijō tahe hāwyy herinamy rexihumy rŷire tai kanaōke. ²¹Teòdu tahe ròòsera tawedu-ò tamy relyyre. Tii reburere tahe rarybere: —Wylemy makre ibutury-di hāwā-ki. Ibutumy iny wixkira wixkira bididyke, iaòkò mahādu, itiere mahādu, ruetā mahādu wahe. ²²Iribi tahe teòdu ròòsera rarybere: —Ibutumy rewinyre wawedu, tahe heto rŷxiōmy rŷire. ²³Tahe iwedu ixybymy bede riwinyre hāwā-ribi ibryrari-ò iny kididykemy: —Aruru-di bididyke, waheto dori rŷximy rŷirakremy idi watzireri. ²⁴Juhuu watobidŷŷna mahādu warŷŷna riurihiōtyhy.

²⁵Iu sōwemy iny Jesuisi heludumy roire. Tai Jesuisi tamyreny rarybere: ²⁶—Kaiboho aōbo inatyhymy waluu mahādumy toite. Tuu tarybeta. Tahe boluu, adiluu, ahāwyyлуу, ariòreluu, aseriòreluu, ixiluu ratyre waluuòkeki, wamahādumy aòkò boibeke. ²⁷Inyò riwaheludumy ratxireri, tii juhuu taitxèò riwykre. Kialemy tahe riwaheludumy inatyhymy. ²⁸Inyò heto rarie riwinykemy ratxikeki, juhuu iòwy-di rōhōtinykre. Inieru rimykeki tahe riwinyke, aòkòkeki tahe riwinyōtyhy. ²⁹Tii tuu rōhōtinyòkeki, tii ibutelemy riwinykre tahe inieru itueru, ibutumy iny idi risinykre: ³⁰—Tii taheto rarei ritelenyre tahe rexihuōtyhy. ³¹Iòlòò wou riwinykeki, juhuu taaòbinadu mahādu-di rariamyhŷre. Idi rōhōtinyre. Ijō iòlò wawò mil soldadomy ijòdikeki, tahe tii debòwiò mil ijòdikeki, tahe wou riwinyōtyhy. ³²Juhuu tahe teòdu riteònyre ijō iòlò-ò ireheribile tii-wana wou ixāwidŷŷmy rarybekemy. ³³Akireny tule iweselere. Ibutumy aōna aōna biriòbenykeki, waheludu mahāduōmy boibeōtyhy.

³⁴Saa heka aōni awi rare. Tatzuberere rexihukeki tahe turibi ixāwike. ³⁵Tai tahe suurina-ki ahirana silŷna binakòki awiòhōtidirenykeki boholabenyke warybe-ò. Suò awiòre, tule ahirana bitòbònykemy awiòre. Urile idi behuke. Kaiboho òhōtidirenykeki, bohoblabenyke!

15

¹Idi nieru tarasadu mahādu sōwemy tamy roholamy doide. Tule ijō iny òrarudu mahādu rehemyre. ²Fariseu mahādu, tule bede ywina erydu mahādu kawesemy rarybere: —Kahābu ibinare. Tii òrarudu mahādu-wana rioximyhŷre, iny iehehe-wana.

³Idi Jesuisi riernyanre ijyy-di rawesenanyre. ⁴Kaibohoò òsana 100 budoeni ijòdire. Sohoji heka iy-ribi iòre. Kai aōbo makre ijesemy? Kohe, iuhe, 99, birike bedero-ki tahe biòryhyyke. Aòhe inatyhy? ⁵Mahakre wana tahe eysamy atxikre. Tahe bidyke iuhe-ò. ⁶Taheto-ò rehemyre, tasŷ mahādu-ò tahe ritobinyre: —Wawana ini kŷny bedeysabedenyke. Wabudoeni-ki rahara, iòreò wahe. ⁷Iwesetyhylemy taheka adee reerymahāre iny òrarudu mahādumy. Iu sohoji iny rexirahŷikeki, biu-ki deysana sōwemy rŷikre. Iny òbiti 99my tahe urihimyō biu-ki deysana rŷikre.

⁸Ijō Jesuisi relyyre: —Hāwyyò òsŷny womati ura nieru debòwiò dire. Sohoji iòre-wana, tii riijeke inatyhy? Loosòna ritoonyre, iube riwysinyre, sōwemy riijeke ihyyymy tahe tai rahara. ⁹Tii itxi reakre, reysamy rŷira. Iu tasŷ mahādu ritobinyre: —Wawana inihe bedeysabedenyke. Wanieru-txi dokuri rahara. ¹⁰Jesuisi tahe ritŷnyre: —Iwesetyhyle biu-ki rare. Deuxu ŷju mahādu reysamy roirenyre, sohoji òrarudu rexirahŷreu.

¹¹Ixyby tahe Jesuisi narybede: —Hābuò iriòre inatxire. ¹²Tiutxumyta ihelŷŷna tyby-ò rarybere: —Waha, ibutumy aōna aōna burukre wadee rawahikre, wijile bidiwahinykre. Tyby tahe iaòna aōna jura tamy riwahinyre. ¹³Iriòre helŷŷna tahe ibutumy taaòna aōna-di rare irehe-ò, iwixkira bedehāwā-ò. Tai aòbina binale riwinymyhŷre. Ibutumy tanieru tai rahure. ¹⁴Taaòwiwi rahu-di ta, tai rama ibede mahādu rahumyhŷre. Tii uritere reamyhŷ wahe. ¹⁵Tahe aòmŷŷdŷŷnamy rarunre. Hāwāduò tahe taixŷniòwedŷŷdumy bede riwinyre taoworu-ò. ¹⁶Tai rama risamy ta ixŷni rŷŷna rŷŷmy rexinohōtinyre. Tahe aòkòre. ¹⁷Kia tahe tōhōti deade. Kamy dexinohōtinyde: —ŷla aòkò waha aòmŷŷdŷŷdu mahādu irŷŷnadireri iwana jiarŷ kaki rama warubudŷŷmyreri. ¹⁸Ixyby aròòsekre. Kamy Waha-ò arexirybenymy: —Waha, Deuxuko-ò ako-ò rexixŷtenyre jiarŷ raòrarunyre wahe. ¹⁹Ariòre wese aòkomy wadi mabeke, waitxŷte òraru-ki. Aaòmŷŷdŷŷdu mahādu wese ta ararekre myŷ tii rōhōtiny. ²⁰Tii tahe tyby heto-ò rare. Irehemy nadeò, tyby tuu dovide. Idi rexiwobrunymy tamy rajaranyre iwehityhydŷŷmy. ²¹Tahe tii narybede: —Waha, Deuxuko-ò, ako-ò rexixŷtenyre jiarŷ, raòrarunyre wahe. Ariòre wese aòkomy wadi mabeke, waitxŷte òraru-ki. ²²Iule ta tyby teòdu mahādu-ò rarybere: —Wylemy tywiwikŷ tymyra-di bitynybenyke. Debòò tebò-ò rokre. Waò-di rawanykre. ²³Tasŷse broreni riòre dedì

birubunybenyke. Idi rikiroxirenkyemy rekeysarenkyre dori. ²⁴ Wariòre dori rubu-ribi wese rexixara. Ikò-ribi itxi ijara rÿira. Tahe rawobedesarenkyre. ²⁵ Iwana ta iumydela tahetoreny-ò dehemynymy nade taaòmÿsÿdÿÿna-ribi. Tahe wobedesana-ò roholamy. ²⁶ Tahe deòduò-ò narybede: —Aòhereriwe. ²⁷ Dirawyònyde: —Ahelÿÿna kie ròðsereri aòhe rotÿÿnyòhÿylyemy. Tai boo broreni rirubunya. ²⁸ Iumydela tai reburere ròte deramy reare. Idi tyby tamy nade riròtenkyemy. ²⁹ Tahe iriòre dirawyònyde: —Aòhe òhòkò adee raaòmÿsÿdÿÿnymyhyre. Ibutumy arybe retyhynymy watximahãre. Ihãreta budoeni wadee tewahinyòhÿymyhyte, waijoi mahãdu-wana idi arexideysanykemy. ³⁰ Katahe ariòre urile aònawiji rahura wedena mahãdu-wana. Ròðsemyta kai broreni riòrede tamy terubunya. ³¹ Tai tyby dirawyònyde: —Wariòre iny ratximyhyre kiaremyta ibutumy waaòwiwi heka ahòròle rare. ³² Iny bedesarenymy heka kawese rewinyre, wadee awireki. Ahelÿÿna dori ruruwese-ribi rexixara. Ikò-ribi itxi ijara rÿira. Tahe rawobedesarenkyre.

16

¹ Jesuisi taerydÿÿna mahãdu-ò relyyre ijyyò: —Hãbuò inieru sòwere. Tamy deòduò ibutumy inieru-di raaòmÿsÿdÿÿre ijò nieru ributunykemy. Ijòtxu tahe inyò rarybere: —Eòdu riki heka anieru-di òbitimy aòkò raaòmÿsÿdÿÿmyhyre. Anieru sòwemy rexihumyhyre. ² Tahe didyde ixiede taconta retehekemy. Tamy rarybere: —Inatyhymy aòbo umy iny rarybemyhyre? Wanierumy tyriti aretehekemy watxireri. Òbitimy aòkòkeki, waribi arateònyke. Wanieru-di tiu maaòmÿsÿdÿÿnyòkre. ³ Tahe teòdu iximy rexiraykynyre: —Wadinodu riwateònyke. Aòhebo arotÿÿnyke? Warurukòre dori tahe aòmÿsÿdÿÿsira ari-winyòtyhy. Tule ijò iny-ribi iixitòedÿÿna riwaixÿrure. ⁴ Reeryre tahe, aòhebo arotÿÿnykemy. Aòwiwihikÿ wabiòwa dee ariwinykre. Riwateònykeki tahe wabiòwasÿ-ò arakre. ⁵ Ibutumy nieru huòtedu mahãdu-wana rarybere, tawedu-ribi huòtedu wahe. Tamyreny rarybere: —Tiwesebo tewyta wawedu-ribi? ⁶ Tahe diwyònyde: —Adÿÿ rehuòtera, 100 hynamy wahe. Tai tahe rarybere ijò: —Iwekre tahe wylemy biritinyke, 50 wahe. ⁷ Ijò-ò tahe rarybere: —Tiwesebo adeve? Diwyònyde: —Trigo rehuòtera, 1000 prato wahe. Tai tamy rarybere: —Kai 800my biritinyke. ⁸ Iribi tahe hãbu ityhy heka teòdumy rarybere: —Tii inatyhy nieru erydu ratxireri. Tahe Jesuisi rarybere: —Kabede wijinabòdu mahãdu heka aòmÿdÿÿnana erydytyhy rare, ityhydÿÿdu mahãdu ratyre wahe. ⁹ Tai tahe adee ararybekre. Kabede mahãdu biòwamy boibeke, anieru-di. Tahe anieru ituekeki, Deuxu taheto wiwihikÿ-ò aradykre, biu-ò heto wiwihikÿ wahe. ¹⁰ Aòmÿdÿÿnana aò aòkòmy kai òbitimy masÿnykeki, tule aò nihikÿmy kai iweselemy mabeke. Inyò heka ibutemy wasikeki, tii tule aò nihikÿmy rawasinykre. ¹¹ Kaiboho heka kabede nieru-di òbitimy aòkò atxibenykeki, tule biu-ki araròsòna bitaòtyhy, aò wiwihikÿ inatyhy wahe. ¹² Iny witxira nieru-di heka òbitimy boibebenyòkeki, tímÿbo anieru tyhy-di òbitimy boibeke. ¹³ Inyò iny inatxi deòdumy aòkò rarekre. Inatxinaò dori iluukre, ijò ta iluukòkre. Deuxu dee maaòmÿsÿdÿÿòtyhy. Tii nierurahi inatyhymy teamyhyteki.

¹⁴ Fariseu mahãdu tamy roholareu, urile idi nierurahi risinyrenyke, tiiboho ire nieru ributunymyhyrenyke hòdÿÿlluurenyre. ¹⁵ Tahe Jesuisi tamyreny rarybere: —Kaiboho heka òbitimy inyko-ò ixì-di atximahãtenyete. Ihãre tahe Deuxu tímÿbo toimahãte rierymyhyre aòna aònareny bina. Aòmÿ hãbu rexinohòtinymyhyre, aòtxi-ki Deuxu-ò awiòhÿyke. ¹⁶ Moisesi bede ywina rybe tahe tule Deuxu Rybedu mahãdu awi rare, Joaò Sebedÿÿdu rehemynyreu tahe ixãwire. Iu tahe Deuxu Iòlòna Rybe wihikÿ tamyra ròhònyre. Kia tahe iny rito-hodÿÿnyre. Ibutumy iny kia-ò ralokremy idi ratxireri. ¹⁷ Biu, bede rexihuke tahe isiraòre. Deuxu rybe tahe rexihuòtyhy. Kia isiratyhy rare. Ityriti rybe wedenaò riònonoyòtyhy. ¹⁸ Hãbuò tahãwyy-ribi ixãwikeki, idi iwitxira-wana roikeyi, tii òtadu rare. Hãwyy ixedu-wana tii roikeyi, òtadu rare.

¹⁹ Ityhy mahãduò riki tyy òwyhykÿwiwi-di rexityynymyhyre. Tii idi rexirabedesirananymyhyre. Awimyhyre tuu ratximyhyre. ²⁰ Tahe urimynodu tyymy binadumy ijò-ki ixby ixby ratximyhyre. Lazaru inire. ²¹ Tii ityhy rÿsÿnauhe rirÿsÿkemy raòbirenymyhyre. Ijòròsa dori itybinatòmÿ dirahumyhyde. ²² Lazaru rurure, ÿju mahãdu ridyrenyke biu-ò ilabiereny rora-ò, Abraò wahe. Tule ityhy rurure idi rituunynyrenyke. ²³ Tahe rubu-ki rubu mahãdu bedebina-ribi aòhòkÿmy dÿÿnana ityhy Abraòmÿ robire irehe-ò Lazaru tule irora-ki. ²⁴ Tahe ityhy dyryde: —Abraò, walabie, wadi inihe bedexiwoboronyke. Lazaru ini wadee tebò-ki beruty-di kanake wadòròtò elehynamy. Jiarÿ dori raòhÿtÿhÿtÿyteri kaheòtywo-ki. ²⁵ Tukòleta, Abraò narybede: —Dãa aòwiwihikÿ-di tatemyhÿ-di bexinohòtinkyte. Tukòlemyta Lazaru aòbina binahakÿle rimyre. Tahe kaki aòmÿmy Lazaru ratxireri. Tukòmyta kai ibymy atxiteri. ²⁶ Ihãre ta hãloohukÿ inyko-ki rÿire. Tímÿki kaludu kia-ò iòhòreseòna. Tule kia ludu kaò iòhòreseòna. ²⁷ Hebose, Abraò walabie, kamy ityhy narybede, Urile Lazaru wasÿ-ò biteònykekò aòbo. Waseriòreboho deòwarisidÿÿmy. ²⁸ Waseriòreny dori iruyrenyke urikò-ribi kabedebina-ò kòdòiheny. ²⁹ Tahe Abraò diwyònyde: —Tiiboho

dori Moisesi tyyriti, Deuxu rybedu mahādu tyyriti dire. Tii tahe tamy roholarenymy rityhynrenyke. ³⁰Ityhy narybede: —Aōkōre Abraō walabie. Kia inyō tarubu-ribi rexixamy rōōsekeki xiery ta, taōrarunareny-ribi rexirahirenyke. ³¹Tahe Abraō dirawyōnyde icyby. —Moisesi tyyriti rybe-ō, Deuxumy rybedu mahādu rybe-ō roholaōkeki, tii mobo rexixake tule ityhydỹyōna.

17

¹ Tahe Jesuisi taerydỹyina mahādu-ō rarybere: —Kiemy inyō wodohonadỹyiny aradykre ōraruna-ō besekemy. Kobe lāhaxe tii kiawesemy rotỹyinykreki. ² Tii dori ibinatyhy rare. Wade heka kabera-txi mana-di rataataamy sỹy-ō reakenawi rare. Tukōmy uri-ribi watyhydỹyīdu tỹmyraō riōrarudỹyinyheny. ³ Bexiijebeny ta. Aityhydỹyīdu seriōre rexiōrarunanykeki, tamy marāhike. Tii rexirāhikeki, iaōna aōna bina-ribi hexinohōtilosanyke. ⁴ Txu sohojioīmy adee rexibnanykeki, kai tule ibinamy tai mahamy. Tii ixi-di rexiwotōdenymy adee nakeki, tule idi bexiwobrunymy hexinohōtilosanyke iaōna aōna-di.

⁵ Jesuisi erydỹyina mahādu dextitōenydenyde: —Wanyrỹreny, wainatyhynareny ini bisōwedỹyinyke. ⁶ Jesuisi dirawyōnyde: —Ainatyhynareny heka sunysisōmo wesekeki, kamy bederarede-ō marybebenyke: —Bexitake inihe idi bera-txi myike. Tahe tii aratyhynykre. ⁷ Titxibo kaibohoō eōdudirenykeki aoworu-di itxeredu ada budoeni-di itxeredu wahe. Tii taaōmysỹdỹyina-ribi kanalokreu, kawesemy aōbo tamy manarybekre? Wy, wylemy rikiroxikre dori. ⁸ Timyki kawese tamy arybeōna. Tukōmyta tamy marybeke: —Warỹsỹna biywinyke idi wadee, idi manakre. Ariroxikre dori. Wabyre arihu-di ta hexiōdenykre. ⁹ Teōdu deōdumy rearahu-di aōbo, txiōtōetuukemy tamy rarybere aōbo. Timyki tukōna. Kiemy dori taaōmysỹdỹyinale riwinyre. ¹⁰ Iu aōmysỹdỹyinaareny bihudi, iwese heka atximahābenyke kamy bexirybenymyhỹbenyke: Inyboho deōdule roire, aōtyhy aōkō mynodu, iny aōmysỹdỹyinaareny heka inyboho riwinyrenyke.

¹¹ Jesuisi Jerusalē hāwā-ō ramyhỹreu, Samaria bede, Kalileia bede wotyā-di rare. ¹² Iu hāwāō-txi raloreu, debo ituemy sōwereny tyyimy binamy mahādu iry-ō doide, tahe irehemy rexierenyke. ¹³ Iribi tamy dyrydenyde: —Jesuisi, Erydỹyīdu, wadireny ini bexiwobrunyke. ¹⁴ Tureny robireu, narybede Jesuisi-ō: —Xiwena wahidỹyina mahādu-ō ixi-di itxerenamy bōike. Kia-ō rariamy roirenyre, tahe reyterenyre. ¹⁵⁻¹⁶ Ijōeny Samaria ludu mahāduō reytemy iximy robireu, Deuxu riwowydydỹyiny tamy dōōsede, rawiunymy. Tatiowomy Jesuisiko-ō resere. Tahe rarybere: —Txiōtōetuuke. ¹⁷ Tahe Jesuisi ritỹyiraxinyre: —Debō itue wese, asōwerenyre? Titxibo ta debō inaubiōwaboho roire? ¹⁸ Aōherekiwe kaa iny wixira sohojile Deuxu wowydydỹyiny dōōsede, Samaria luduō wahe? ¹⁹ Tahe Jesuisi tamy rarybere: —Mynyike, idi makre. Atyhydỹyina ōraru-ki dori teyteta. ²⁰ Idi fariseu mahādu Jesuisi-ō rỹyiraxinyre: —Tiubo Deuxu iōlōna kanakre? Tii diwyōnyde: —Timyki Deuxu iōlōna dehemy nysỹnamy inyō robiōtyhy. ²¹ Tule inyō kiau rarybeōtyhy: —Betehebeny inihe ka-ō: —Tukōmy aōbo: —Kowaki heka rare? Deuxu iōlōna dori aworeny-ki rare.

²² Tahe taerydỹyina mahādu-ō rarybere: —Tiutxumy heka Deuxu Riōre Hābutyhyhykỹ txumy bobibenykemy tahe bobibenyōtyhy. ²³ Tahe ijō adeereny kanarybekre: —Bedetehebeny inihe kaō ada kowa-ō. Tahe iitxerenyōmykre. ²⁴ Iwese tiribi tiō biu relaanymyhỹre wese heka Deuxu Riōre Hābutyhyhykỹ txu kỹnykre. ²⁵ Delemy tahe tii aōhōkỹmy rotỹyinykre. Wijinabōdu mahādu teramy reakre. ²⁶ Noe bededỹyina wesemy heka rỹimyhỹkre. Iu beōra rariareu. Tahe Deuxu Riōre Hābutyhyhykỹ kedehemynykre iu. ²⁷ Ibutumy heka worana bedehesi rỹire. Lisisō tahe rỹire. Hāwy herina lisina rỹire iu. Iu tahe beōra rariare. Ibutumy ituere. ²⁸ Lōō bededỹyina tule iwesere. Tiiboho worana bedehesidile rỹire. Tiiboho rityhynyōtyhy. Urile hetomy riwinymyhỹre, oworumy riwinymyhỹre, aōna-di rohonymyhỹre. ²⁹ Iu tahe Lōō ihāwā-ribi rōhōnyre, Deuxu heōty ityre riteōnyre. Biu-ribi heōty ityre resere enxofre-wana. ³⁰ Iwesele txu tii heka rarekre heka, Wadehemynyna Deuxu Riōre Hābutyhyhykỹ wahe. ³¹ Kiau tahe iny ihetotyre heka rỹire. Malōkekō heka ahetowo-ō aōnamynamy. Inyō tule oworu-ki rỹire, taheto-ō aōkō rōōseke. ³² Lōō hāwy-di mohōtinyke. ³³ Inyō taumy riyrubunykeki, tii ruruke. Ijō tahe wadeewimy rurukeki, tii taumy rarybukre. ³⁴ Adee rarybere: —Bede rureu heka inatxi hābu rōrōeri. Ijō heka rakre dynamy reakre. Ijō tahe rarikre. ³⁵ Inatxi hāwy heka rỹsỹna-di raaōmysỹdỹyiny heto-ki ratxikre. Ijō heka dynamy reakre, ijō heka rarikre. ³⁶ Inatxi hābu heka oworu-ki raaōmysỹdỹyinykre. Ijō heka rakre dynamy reakre, Ijō tahe ririkre. ³⁷ Ierydỹyina mahādu rỹyiraxire. Titxibo rỹikre, Wanyrỹ? Tii rirawyōnyre: —Titxibo iumy rubu roire-wana, rara tai wii ributunyre.

18

¹ Jesuisi heka rōkewesenanyre ribedeerynyre. Kia wese heka tii ijyymy relyyre. Rexitōenyhykemy tii ribedeerynyre tule ixitōedỹyī-ō ixirarenyōmy. ² Hāwāō-ki tahe hābu

matuariõ rare, tii tahe ibinare. Juizimy heka ratximyhÿre ywisidÿÿdu wahe. Tii iny rityhynyõtyhy, Deuxu lau ruberuõmyhÿre. ³ Tule heka hãwyy wyteseõ tai rasÿnymyhÿre. Kia tamy ramyhÿre sõwemy. Tamy rarybera: –Biwawikõhenakykre wahe. Wakõludu tahe riwahureri. Kywisidÿÿkÿdu kai atxiteri. Anoherekibo tiwawokutõenykõteri. ⁴⁻⁵ Aõõhõkõmy hãbu iaõna aõna õbitidÿÿ deramy reamyhÿre. Tahe Hãbu ixidee rarybehyra. Inatyhymy jiarÿ inyõ retyhynyõtyhy. Tahe hãwyy wytese sõwemy wadee rarybereki, jiarÿ ariõbitinykre iaõna aõna ibutumy iõludu-wana. Aõkõkeki tiiemy kidiwarulõlõdenyke. ⁶ Tahe Jesuisi ritÿÿnyre: –Juizi bina rybe-õ kaiboho bohohabenyke. My wahe. ⁷ Deuxu heka tajoi mahãdu-õ roholake. Õbitimy iõludu-di riywisinykre. Tajoi mahãdu dori tamy rexitõenyre. Tii wymy riwiõhenanyke. ⁸ Tii inatyhymy tajoi mahãdu riwiõhenanykre. Jiarÿ, Deuxu Riõre Hãbutyhykÿ wymy adehemynykre, watyhydÿÿdu-txi aõbo areakre.

⁹ Tule Jesuisi kia ijyy relyre, iny ixityhymy ixi-di ratxityhymy kia ijõ inymy kiale radõnymyhÿre. Kia tahe rikewesenyre. ¹⁰ –Iny inatxi hãbumy heka templo-õ rõirenyre rexitõenykemy. Ijõ fariseu rare, ijõ tahe nieru arisidu rare. ¹¹ Fariseu tahe rÿimy rexitõenykemy ixidee. My wahe: –Deuxu, jiarÿ aõhãbubina aõkõ rare. Tai tahe umy reãlãmy wahãre. Jiarÿ aõwasidu aõkõ, aõðrarudu aõkõ, aõðtadu aõkõ. Iwese kowa nieru arisidu wese aõkõ jiarÿ rare. Txiõtõetuuke tai. ¹² Semana sohoji heka wabyreõ-di inatxixumy rewymyhÿre. Tule waaõna aõna ibutumy ijura adee rewahinyre. Debõwiõna-ribi sohoji rewahinyhÿre wahe. ¹³ Nieru arisidu tahe irehemy rÿire. Biu-õ aõkõ retehere, tahe rexihetenyre rexitõenyrerimy Deuxu-õ. My wahe: –Deuxu, biwawotõenyke. Jiarÿ õrarudu rare. ¹⁴ Jesuisi ijyy ritÿÿnyre: –Adee ararybekre. Mobo teysamy taheto-õ nade? Ixityhydÿÿdu aõbo ada ijõ aõbo. Kohe ijõ tuure, ixityhydÿÿdukõ wahe.

¹⁵ Tiibohe heka uladu tamy didydenyde. Iu Jesuisi tebõ iratityre ritidimy ritxuhore awimy roirekemy. Tahe ierydÿÿna mahãdu tamy idyrenyõkremy raryberenyre. ¹⁶ Jesuisi rarybere: –Txiõ, kididyke uladu wadee. Uladu wese dori Deuxu Iõlõna rare. ¹⁷ Inatyhymy ararybekre: –Moõ heka uladu wesemy Deuxu Iõlõna rityhynyõkeki kia heka Deuxu Iõlõna-õ ralõõtyhy.

¹⁸ Idi tahe iweuõ rarybere: –Erydÿÿdu wihikÿ, aõwexe ariwinykre idi biu-õ arahenykemy. ¹⁹ Jesuisi tamy rarybere: –Aõbo wa wihikÿmy wadee tarybeta. Hãbuõ tiu awiõre. Deuxu sohojile tahe awira. ²⁰ Bede ywina tyryiti kai teeryte:

–Rubudÿÿõmykemy, tule õta õtaõmykemy, wasiõmykemy, tule ruiõmykemy, iny wii itxenadÿÿõmykemy, adi biywinykemy, boo tule.

²¹ Hãbu tamy rarybere. –Kia bede ywina rybe retyhynyhyllere, uladudihyyle wahe.

²² Jesuisi rarybere: –Kai sohoji aõmydÿÿnale aki nasiranyde. Kai makre, ibutumy aõna aõna-di bohonykre, idi tahe kia nieru biwahinykre iny aõkõdu mahãdu-õ. Kia tahe aõmydÿÿnadikre biu-ki. Tahe manakre biwaheludunykre. ²³ Kia rybe-ki heka hãbu rabedewore. Rexitare ibedewomy iaõna aõna sõwetyhyreki. ²⁴ Jesuisi retehemy ibederyre-di tahe rarybera taerydÿÿna-õ: –Kia iny iaõna aõna sõwemy rÿireri, Deuxu Iõlõna-õ ralõke isirare. ²⁵ Kamelo tyrorenawo-di ralõkemy isirakeki, kia-ribi isiratyhyre iny iaõna aõnadikreki ralõke Deuxu Iõlõna-õ. ²⁶ Ijohonadu tahe widee rarybere: –Mobo tai biu-õ hedukre.

²⁷ Jesuisi rarybera: –Inatyhymy kõaõboka hãbu-õ isiratyhyre. Deuxu-õ tahe ibutumy aõna aõna isiraõre. ²⁸ Pedro rarybere: –Boholake, jiarÿboho ibutumy rerirenyra araheludunykremy. ²⁹ Jesuisi rarybere tamy: –Inatyhymy adeeremy ararybekre. Moõ waluukeki, rybewihikÿ luukeki, kia heka ririkre: heto, taseriõre, tyby tadi-wana, tariõre, tabede, ibutumy waðraru-ki, Deuxu Iõlõna õraru-ki, ririkre. ³⁰ Ka bedekile ritakre sõwetyhymy ibutumy aõna aõna. Ihãreta biu-õ rahenykre Deuxu-wana rasÿnykemy.

³¹ Jesuisi taerydÿÿna mahãdu ridyre inysõwe-ribi tamyreny rarybekemy: –Boholabenyke wajioi! Jerusalõ-õ rokoirenykre. Tai iny riwarubunykre jiarÿ Hãbutyhy rarehãre, Deuxu Riõre rarehãre wahe. Iwese Deuxu Rybemy rybedu mahãdu rarybere wese. ³² Tiibohe riwawahinykre judeukõdu mahãdu-õ. Tiibohe riwabinabinadÿÿnykre, riwalahikre, watyre rarybexinykre. ³³ Riwahetenykre õhõte-di, idi riwarubunykre. Ihãre tahe inataõ txu-di tahe adexiakre rubu-ribi. ³⁴ Jesuisi erydÿÿna mahãdu urile bede riõtiinyrenyre. Aõmybo tii rarybere rierityhyõrenyre. Irybe tamyreny dori ierynatyhykõreri.

³⁵ Iu Ijeriõ hãwã-ribi iõhõmy roirenyreu, inatxi iny ruetãmy heka ronymyhÿ Jesuisi ibire-di rareu. Tiibohe nierumy rexitõenymyhÿrenyre. ³⁶ Inysõwe-õ roholarenyre tahe, tii rÿÿraxirenyre: –Aõhereriwe. ³⁷ Tahe tamy rarybere: –Jesuisi wa rareri Nazare hãwã ludu wahe. ³⁸ Tahe ruetãõ rryre: –Jesuisi, Davi riokore! Biwatõenyke hewa! Wadi lãhã inihe bexiruxetõenyke. ³⁹ Iny sõwemy tamy rarybere: –Iryõmyke! Ihãre ta tii rryrymyhÿre: –Davi riokore, wadi mawotõeke! ⁴⁰ Jesuisi rryre tahe rarybere: –Tamy byryke wadee kanakemy. ⁴¹ Jesuisi tamy rarybere: –Aõmybo kai taruteri adee arutÿÿnykremy. Tahe hãbu ruetãhãkÿ tamy rarybere: –Wawedu, ixityre arobikremy. ⁴² Jesuisi tahe tamy rarybere:

—Makre, atyhydŷŷna kai arateytenyra. Kialehe rare. ⁴³ Aōwesele ixityrele tii robire. Tahe Jesuisihemy rare ryy-di. Taihe ibutumy iny heka Deuxu riwowydynymyhŷ.

19

¹ Ijeriō hāwā-ki Jesuisi rehemynyre. Idi rariareri. ² Tahe hābuō tahe Jesuisi riere. Zaqueu inire. Inieru sōwere. Tii nieru tarasadu weduō rare. Inieru sōwere. Tii heka iyjare tahe Jesuisimy robiōtyhy. Raōwōnyre tahe ōwōru-txi. ³ Tii Jesuisimy robikemy risŷnymyhŷ, tii tuu robiōhhyymyhŷreki. Iyjare-ki tahe rexisiranyre. Kiemy dori iny rarie rarie iko-ki rŷimyhŷ. ⁴ Tahe ijoiko-ō rexiraōre tai ōwōru-ō raōwōnyre Jesuisimy robikemy iribi idi kanakreō. ⁵ Iu Jesuisi tamy rehemynyre, biu-txi retehemy Zaqueu-ō. Narybede: —Wylemy bedeseke Zaqueu. Wiji dori aheto-ki bede wadi rŷike. ⁶ Tahe rabedesamy wmy resere. Awimy Jesuisi rybe-ki rahare. ⁷ Tahe inyō mahādu iōraru-ki kamy rexirybnyrenyre: —Aōhewe Jesuisi iheto-ō rara? Tii iny ōbikōmy nodu hārele wahe. ⁸ Zaqueu tahe Jesuisi rarybere: —Bodoholake ini, Wanyrŷ. Tahe waaōna aōna iwekre iaōkōdu mahādu-ō ariwahinyre. ⁹ Tai Jesuisi narybede: —Wijityhyle kahābu sŷmahādu-ō henana rehemynyra. Kahābu tule Abraō riore riorele rare. ¹⁰ Deuxu Riōre Hābutyhyhykŷ dori iny ōrarunamy resere mahādu ōrysmy itarasamy nade. Jiarŷ tiire.

¹¹ Jesuisi tamyreny rawesenanyre timybo Deuxu Iōlōna raremy. Jerusalē hāwā-ō iōhōmy ratximyhŷre. Tai tahe Deuxu Iōlōna iōhōmy ratximyhŷremy roholare. ¹² Tahe Jesuisi rarybere iny ityhyō heka: —Inyō nihikŷ heka rakemy ratximyhŷre ijō bede-ō ratŷinykemy. Tai iōlōmy ronykremy rare. Iribi tahe rōōsere. ¹³ Tii tahe taaōmysŷŷnana ririre teōdu mahādu-ki. Teōdu mahādu debōwiōmy heka womati tŷrŷrŷhŷkŷ nieruō sohoji sohoji tamyreny riwahinyre. Tamyreny rarybere: —Nieru bitakre, idi bibutunybenykremy adireny watxireri adoosekreu. ¹⁴ Tahe kia bede ludu mahādu iōlō deramy ratximyhŷre tai tahe tamy rybemy iny mahāduō riteōnyre: —Kahābu aōkō iny iōlōreny ronykre. ¹⁵ Ihāre tahe iōlōmy ronyre. Idi tahe tanieru wedu mahādu-ō rarariōwyre. Tiwesebo teōdu mahādu nieru ritare rierykemy. ¹⁶ Juhuludu tahe rehemynyre: —Wawedu, betehe inihe ijō debōwiō anieru ratyre rebutunyre. ¹⁷ Tahe iōlō sōwemy riwowydynyre: —Awityhymyhe taaōmysŷŷŷta. Kai heka deōdu wihikŷ tate. Kai ibutedile sōwemy tewinyte tahe debōwiō hāwā adee ariwahinykre. ¹⁸ Ijō tahe rehemynyre: —Wawedu, betehe iny iruyre anieru tyre rebutunyre. ¹⁹ Tahe iōlō tamy rarybere: —Kai sŷ iruyre hāwāmy dinodu mabekre. ²⁰ Ijō deōdu rehemynyre: —Wawedu, ahāxe anieru. Jiarŷ tyky-di reraserasenymy rerarenyre. ²¹ Jiarŷ alau raberure. Kai dori hābu nieru tarasaery heka tate. Aō taaōmysŷŷŷteri-ribi aōkō heka nieru tetamahāte. ²² —Kai heka deōdu awi aōkō heka tate. Aarye xiery waribi arateōnykre. Kai tiwaeryte jiarŷ nieru tarasaery heka watxireri. Aō raaōmysŷŷŷteri-ribi aōkō nieru retamahāre. ²³ Aōherekibo. Kia nieru yrubuna heto-ki terikōte. Tai iximyna ratyre ini iribi ratyre. ²⁴ Iōlō teōdu inatxi-ō rarybere: —Wanieru iribi bitabenyke. Ijō hābu sōwemy rōtareō rawahinykre. ²⁵ Ijō raryberenyre: —Tii heka debōwiō nieru ijōdire. ²⁶ Adee ararybekre: —Inyō ōbitimy raaōmysŷŷŷkeki, tii sōwetyhymy ritakre. Tule inyō ōbitimy raaōmysŷŷŷōkeki, tii ibutumy rōōnodŷŷkre. ²⁷ Iwedu rarybekre: —Waōludu mahādu tahe wadee bididybedenyke. Wadera mahādu wahe. Wako-ki birubunybennyke.

²⁸ Tarybe rahudi tahe Jesuisi rare Jerusalē hāwā-ō.

²⁹ Jerusalē iōhōmy ritehemynyrenyre, tahe inatxi taerydŷŷna bede riywinyra hāwā-ō roikemy. Inatxi hāwā iōhōmy roire, Betabaji, Betŷnia-wana. Kia-ō Oliveira hāwālō roire. ³⁰ Jesuisi rarybere: —Kaiboho boikre kowa hāwā-ō. Kowa-ō birōnykreu jumenta riōre mahabenykre. Moheka ityre rariaōlemy ratximyhŷre. Biesemy, wadee bididybedenyke. ³¹ Inyō adeereny rarybekeki: —Aōhekremybo idi atxitenyteri. Tahe tamy marybennykre: —Wanyrŷ tuu rurureri. Ixityre kaō kidiōkesedŷŷnykre. ³² Tahe hābu roire. Iwese Jesuisi rarybere wese ibutumy rŷire. Jumenta riōre ryro hetoiō-ki ritisanymy rŷimyhŷ. ³³ Tai riesereu, iwedu rarybere: —Aōherekibo teeseteri. ³⁴ Tai tiiboho Jesuisi rybe myna tamy raryberenyre: —Inynyrŷ tuu rurureri. ³⁵ Tahe ridyrenyre jumenta riōre Jesuisi-ō. Tiiboho tatyreny ritidirenyre jumenta riōre tyremy. Tiiboho risŷnyrenyre Jesuisi ityre-ō. ³⁶ Jesuisi rehemynyre, ijōboho tahe tauwōhi ryromy ritidire ityre rariakemy. ³⁷ Jerusalē iōhōmy rehemynyre, Oliveira hāwālō-ribi, ierydŷŷna mahādu rawyhyrarōnyreri, tule ryreri.

³⁸ Tii heka wowodyna rare. Tii heka Wanyrŷ niwesekemy naderi. Wowodyna rare Deuxu Iōlōna. Kai Iōlōna kanakre. Wyhyrarō biu-txi kodoholakre.

³⁹ Ijō fariseu mahādu rarybere Jesuisi-ō: —Marybeke aerydŷŷna mahādu-ō tiiboho riyrykemy. ⁴⁰ Jesuisi tamy rirawōnyre: —Tiiboho riyrykeki, manale wowodynamy riryke.

⁴¹ Jesuisi Jerusalē hāwā-ō iōhōmy rehemynyre, rahinyre. ⁴² Tii rarybere: —Kaiboho wynatyhy teeryōte. Inatyhymy teeryte wana wadee awire, tahe aōkōre. ⁴³ Ijō txu kanakre.

Ahāwā ibutumy rirurawonykre aōbina mahādu, aōludu. ⁴⁴Ibutumy hāwā ituekre. Iny iwo-ki tule rurukre. Mana ibutumy kedeseke. Rierykōre dori tiubo jiar̄y ahed̄ȳrenymy nanade.

⁴⁵ Tahe Jesuisi dohod̄ȳna hetowo-ò ralore. Tahe kia-ribi aōna aōna-di rohonymy h̄yrene mahādu, òbradu mahādu diteōnyde. ⁴⁶ Riernanymy h̄yrene tahe tamy rarybere: —Raritid̄ȳōlemy aōbo r̄yireri: —Waheto kōaōboka inatyhymy ixitid̄ȳna hetomy r̄yirakre.

Idi kaiboho tewinytenyte wasidu hetowesele.

⁴⁷ Txu ibutumy Jesuisi dohod̄ȳna heto-ki ròbedeeryd̄ȳmy h̄y. Xiwe wedu mahādu, Deuxu aōmysd̄ȳdu wedu mahādu roholarenyre, rōhōtinynyre: —Timybo inyboho Jesuisi rubud̄ȳmy rikiwis̄nyrenykre. ⁴⁸ Tiiboho tahe aōkōhykre iny sōwemy dori bede riōtinymy h̄y ibedeerynad̄ȳna-ki.

20

¹ Ijō txu tahe Jesuisi ròbedeeryd̄ȳmy, Ijyy T̄ymra Wihik̄y wahe. Ririranymy h̄yrenyre dohod̄ȳna hetowo-ki, bede ywina eryd̄ȳna mahādu, Deuxu xiwena wahid̄ȳdu mahādu wedu, tule matuari mahādu tamy doide. ² Tiiboho tamy r̄ȳraxirenyre: —Mowe atēd̄ȳd̄ure kia aōna aōnamy tat̄ȳnymy h̄ytemy. ³ Jesuisi dirawyōnyde: —Adeereny tule arāȳraxikre. Kaiboho bidiwawōnykeki, tahe jiar̄y akoreny ȳraxina ariwyōkre aōrurudibo aōna aōna rewinymy h̄yrene. ⁴ Tahe Jesuisi rit̄ȳraxinyre: —Mobo Joaō ratisebed̄ȳmy riteranyrene? Deuxu aōbo ada iny aōbo? ⁵ Tiiboho widee rarybera: —Deuxu riteranyreny inyboho rakaryberenykeki, tai tii rarybekre: —Aōherekibo tahe tii tetyhynytenyōte. ⁶ Inyō riteranyreny rakaryberenykeki, iny aruberuw̄ȳh̄yrenykre. Ibutumy iny dori Joaō rityhynyre tii Deuxu rybe-di rybedumy. Ijō ijoī mahādu urile inyreny kidihetenykre. ⁷ Tai tahe tiiboho raryberenyrene: —Jiar̄yboho reeryōrenyre. Tai tahe Jesuisi rarybere: ⁸ —Hebo, jiar̄y adeereny iximy ararybeōtyhy modeōd̄ȳnamy jiar̄y tuu watxirerimy.

⁹ Iribi tahe Jesuisi tamyreny ijyy-di riernanymy h̄yrene: —Hābu uva oworuō wese ròbrōre. Tahe riōtinynyre. Tahe hāloo riare oworu ubetya-ki, rūd̄ȳnymy. Tahe utō riwinyrene. Idi tahe rityhere hābu mahādu-ò. Tahe rexitare tas̄y-ribi ijō bede-ò. ¹⁰ Tahe bederaty siredeyde beded̄ȳnana rehemynyre, iwedu teōdu riteōnyre bederaty ritakemy. Tahe oworu-di itxeredu oworu wedu deōdu rimyrenyre, rihetenyrenyre idi riteōnyrenyre ixihyulemy. ¹¹ Ixityre oworu wedu teōdu riteōnyre. Ijō ijoī mahādu urile inyreny kidihetenyrene. ¹² Ijō riteōnyre. Kia heka rirubunynyre. ¹³ Iwedu ixi dee rarybere: —Aōhebo arot̄ȳnykre. Tahe oworu wedu iriōre sohojilere, wariōre kie kie sohojile ariteōnykre. Tai tiiboho rityhynynyre. ¹⁴ Kia oworu-di itxeredu mahādu widee raryberenyrene: —Kia heka wedu aōna aōna tarasadu rare. Rurukre, idi tahe iaōna aōna inydeerenyre. ¹⁵ Tahe rimyrenyre idi rirubunynyre tahe idi rehurenyre oworu-ribi. Jesuisi rit̄ȳraxinyre: —Aōhebo tahe oworu wedu rot̄ȳnykre. Tai Jesuisi ixityre narybede: ¹⁶ —Tii kanakre oworu-di itxeredu mahādu hudumy, tai tahe oworu rityhekre iny witxiraō-ò. Kia-ò tiiboho roholareu, tahe raryberenyrene. Timyki tukōna. ¹⁷ Jesuisi idi reny retehemy tahe rarybere: —Ritina-di aōbo tariaōletenyte kia ryberiti:

—Mana-di hetowid̄ȳdu rehura. Kia mana heka hetohātxi-ki heridu rare.

¹⁸ Inyō kia manatyre resekeki, kia urile raoroorokre. Mana tahe inytyre resekeki, kia urile risyrisinykre.

¹⁹ Bede ywina eryd̄ȳna mahādu, tule xiwena wahid̄ȳna mahādu wedu rimykemy riwis̄nyrene kiaule. Brebumy ta turenkyōre. ²⁰ Tiiboho hābubinaō riōwynyre tamy imynamy irybe-ki. Tai tahe Dinodu-ò riwahinykre my aōsirakōmy timykibo irutaōmy rirybewitxiranyrenykre. ²¹ Tiiboho rarybere Jesuisi-ò: —Eryd̄ȳdu, jiar̄yboho aeraemy adi watximahārenyre kai inatyhy hābu tate. Iny ibutumy adee wiwese wiweselere. Inatyhymy iny-ò Deuxurymy teerynany mahāte. Tahe tiiboho rit̄ȳraxinyre: ²² —Awire aōbo ada ibinare aōbo nieru rawahiny my h̄yrene bede dinodu-ò. Timybo tahe, imposto raōwomy aōbo ada aōkōre aōbo. ²³ Jesuisi rierymy h̄yrene tōhōtinareny, tahe rit̄ȳraxinyre: —Aōherekibo kaiboho tiwaurihitenyteri. ²⁴ Wadee womati nieruō bidiwy waitxerenamy. —Kawe moō tyttarasana rare, katahe moō tyritina rare. Tiiboho dirawyōnyde: —Kiahe bede dinodu hōrō rare. ²⁵ Jesuisi rarybere: —H̄ydebo, bede dinodu hōrō tahe tamy biwahinybeny, tule tahe Deuxu aōna aōnahōrō Deuxu-ò biwahinybeny. ²⁶ Tiiboho aōkōre. Irybe-ki rimynamy aōkō. Urile ribedeōtinynyre.

²⁷ Saduseu mahādu tamy nade. Kia heka iny rubu-ribi rexixamy aōkōre-riki riernanymy h̄yrene. Tiiboho rit̄ȳraxinyre Jesuisi: ²⁸ —Eryd̄ȳdu, Moisesi raritinyrene bede ywina-ò, kaimy:

—Hābuō rurukeki, tahāwyy iriōre ijōdiōkeki, tahe kia hāwyy tahābu seriōre-wana roike.

Iriōredikre taseriōre rubuōwomy roikre.

²⁹ Seriōre debōinatxi reurōmy raremy h̄y. Juhuu ijō roire hāwyy-wana. Tahe tii rurure iriōreōlemy. ³⁰ Tahe iheweludu iseriōre wytese-wana roire. Tii rurure iriōreōlemy.

³¹ Ithewoludutyhy tule ibutumy roire wytese-wana, tahe ituerenyre iriòreòlemy. ³² Iròòbomy tahe hāwyy tule rurure. ³³ Ixixanau tahe mohābubo tii-wana rarekre. Ibutumy dori wytese-wana roire. ³⁴ Jesuisi rirawyònyre: —Kabede-ki hāwyy my iny roimyhÿre. ³⁵ Ixixanabedeu heka moò roiòtyhy, inyò dori bede kia riòbynykreu. ³⁶ Ibutumy iny ÿju wese rarekre biu bede-txi. ³⁷ Moisesi tatyriti itÿnyhÿkÿlemy rarybere: —Iny rubu-ribi kedexizakremy. Tai ta heòty òwòru sòmo riworonymyhÿki izybylesÿ rarybera: —Deuxu heka Abraò, Ijai, Ijaò kia Deuxu rare.

³⁸ Tai Deuxu inyru mahādu Deuxu dori rare. Iny rubu mahādu ta aòkòre. ³⁹ Inyò rarybere: —Arawyònakyhyna, Wanyrÿ Tate. Bede ywina tabohe teerytyhyte! ⁴⁰ Tai tahe izyby rÿÿraxiòhyrenyrene.

⁴¹ Jesuisi rarybere: —Timybo bede ywina erydÿÿdu mahādu rarybemyhÿre Kristu Davi riòre raremy. ⁴² Davi rarybere aòmybo Deuxu Tytybytyhy tamy narybedemy iwiuna-ki:

—Wanyrÿ rarybere Wanyrÿ-ò:

—Bodony warurunawe-ribi.

⁴³ Txiòhe inihe, aòludu awarawo-txi aritidikre.

⁴⁴ Tahe Davile tanyrÿmy rininire. Timyki tahe Davi itybmykre.

⁴⁵ Tii taerydÿÿna mahādu riernamyhÿreu. ⁴⁶ Tii rarybera: —Bexiemyhÿbeny bede ywina erydÿÿdu mahādu lau. Tiibohe heka tyrehetyhÿwidihikÿle rexitynyamyhÿrenyrene. Tiibohe heka ixi rybedÿÿluurenyre hāwā riraki. Dohodÿÿna heto-ki ryananawi luurenyrene. Tule ta anarÿÿ rÿi-wana, tyhytyrekile ryanana tamyreny awire. ⁴⁷ Tiibohe tule wytese aò aòkò mahādu aòna aòna ritamyhÿrenyrene. Ixitòedÿÿna rehehekÿ rexitòenymyhÿrenyrene. Tiibohe heka aònihikÿmy aòhòkÿmy dÿÿnanamy rotÿÿnyrenykre.

21

¹ Jesuisi retehemy rÿimyhÿ dohodÿÿna heto nieruhyna-txi. Tii retehere tibo iny tanieru-di rehumyhÿdi. Tai inieru sòwe mahādu nieru sòwemy ritidimyhÿ. ² Tule tahe nade wytese aò aòkò mahāduò. Tii inatxi nieru sòmo-di rehure. ³ Tai Jesuisi rarybere: —Kowa heka wytese nieru-di rehure ibutumy iny witxira ratyre. ⁴ Ijò mahādu tanieru uhedile rehumyhÿ. Tahe wytese idi rehure ibutumy tanieru-di rexihumy taumy-ribi idi rehure. ⁵ Dohodÿÿna hetomy ierydÿÿna tamy rarybere: —Erydÿÿdu, beteheke mana wihikÿ ruxera ruxera-di eryna heto riruxeranyreridi. ⁶ Jesuisi rirawyònyre: —Kaiboho betehebennykre hetonihikÿ-ò. Kia heka mana ijò wityre-ki rÿiòtyhy, ibutumy heka kedexjux-ynykre. ⁷ Tiibohe ritÿÿraxinyrene. Tiubohe ibutumy kidiixixāwididÿÿnykre. Tiibohe ibutumy bede konanadÿÿnamy reakre. Timybohe arieryrenykre, aòma bede ibutumy rexihukre. ⁸ Jesuisi tamyreny rarybere: —Kaiboho anaitxenanydenyheny lau bexiebenyke. Sòwemy dori rÿikre wanimy rarybemy rarekre: —Jiarÿ dori Kristu rare. Tahe iny sòwemy itxenadÿÿmy reakre. ⁹ Kaiboho wounarybe-ò, aòbina rybe-ò, boholakreue, breburenyòmykre. Kia heka kanakremy ratximyhÿre. Urile bededÿÿnana ikonantathy aòkò rare.

¹⁰ Tii tamyreny rarybere: —Uritere iny lahinareny, ijò lahinareny widee kanaaòbinanykre. Tule iòlòna mahādu, ijò iòlòna mahādu-wana widee kanaaòbinanykre. ¹¹ Bede bedesu ijò hāwā-ki kanamytatakre. Tahe aòkòre rama kedekre. Kia heka juhu aòhòkÿmydÿÿnana rarekre. Aòbrebuna brebuna kÿnykre. Idi biu-ki aòwitxira kÿnykre. ¹² Tiibohe arawahinyrenykre aòludu wedu-ò, iòlò-ò. Kaiboho heka aòhòkÿmy iu botÿÿnybenykre, watyhydÿÿ òraru-ki. Tiibohe arahatenyrenykre dohodÿÿna hetowo-ki. Kiabohoko-txi wadee kaiboho kedelyykre inatymy aòna aòna rÿiremy. ¹³ Rybewihikÿmy ibutumy bede hāwā hāwā-ò belyybenykre. ¹⁴ Tiubo aradyrenykre, urile nohòtiomy aòmybo kaiboho marybebenykre. ¹⁵ Kiautyhyle aòmybo marybebenykre bierykre. Kia tahe marybekre. Kai aòkò dori marybekre, Deuxu Tytybytyhy tahe rybedukre. ¹⁶ Asÿreny dori ròtenawo-ò araròtenyrenykre. Seriore seriòrele wii kidirubunykre. Tyby heka tariòre kidirubunykre. Uladule tadi, tyby kidirubunykre. ¹⁷ Ibutumy heka iny iy kedekre wani òraru-ki adeereny. ¹⁸ Ibedeu araderenytiò reseòtyhy. ¹⁹ Bexityhymy ta tai ixiery dori biu-ò mahenybenykre. ²⁰ Ijò tahe Jesuisi rarybere: —Woudu mahādu Jerusalē rirurawonykre heka bierybenykre aòhuluhudunamy bede rÿirerimy. ²¹ Judeia hāwā hāwā-ki ratxikeki, mahenybenykre bederatòhòkÿ-ò. Inyò Judeia hāwākikeki, iribi òlò rÿikre. Idi inyò bederokeki izyby Jerusalē-ò ròteòmykre. ²² Kia txuu heka òwynatxumy rare. Ibutumy rybe tyriti myna heka bede rÿikre. ²³ Kobexe heny hāwyy bòtomy rÿira, tule hāwyy tariòre ritònymy rÿira. Aòhòkÿmydÿÿnana kanakre tiu heka tuòre. Debure nihikÿ heka kanake kia iny tyre-ki. Tiu heka kiamy bede roiòtyhy aòhòkÿmydÿÿnanamy. ²⁴ Sòwemy iny rurukre mayrehe-di. Iny sòwemy radykre ijò bede-ò aòhòkÿmy tai rotÿÿnykremy. Ityhydÿÿdukòdu mahādu rasÿnykre Jerusalē hāwā-ki iu.

²⁵ Ixityre tahe Jesuisi rarybere: —Idi webòhòna rÿira txuu, aòhòkÿmydÿÿnana itue-di, txuu heka rurunykre. Ahādu tule rurunykre, lale taina. Beòò lau iwodÿÿ lau ibutumy iny

rubrukre inihikŷ òraru-ki. ²⁶ Iu bede bede iny mahādu aōhebo rotŷŷnyny, tatōhōtibre-di tiiboho reserenyre sutyre-ki tai. ²⁷ Iny retehekre

Deuxu Riòre, Hābutyhyhykŷ dehemyryna-di. Biurawetyky-ribi kodobehekre tatyhy-di.

²⁸ Tahe kia aōmydŷŷnana rŷikreu, ywinamy bōibenykeu, iōhōlereri.

²⁹⁻³⁰ Tai tahe Jesuisi figueiraò-wana tahe bede ròkewesenanyre: —Figueiraò-di ini bex-inohōtinyinenye. Tii heka tairu-txi, tanoiròsò ritŷmyranymyhŷyre, tai tahe bierybenyke wya iōhōleri. ³¹ Tule kia aōna aōnamy bobibenykeu, tii iōhōlereri. Ijò-ki iōhòwelese rŷire.

³² Inatyhymy adee ararybekre, kia wijinabòdu itueòtyhy aōna aōna rŷikre hārele. ³³ Bii, bede-wana ituekre, tahe warybe itueòtyhy.

³⁴ Tahe Jesuisi tarybe rihumy rarybere: —Kaiboho bexiebenyke, betehebennyke ixi-nohōtidŷŷrenythykōmy. Roxina worana bedehesi-di timybo kaiboho atximyhŷtenytedi. Mona juberere biōbenykemy mohōtynyōke. Kaiboho dori teeryòtenyete tiubedemybo adòòsekre. ³⁵ Kiatxu kanakre tahe iwese nawii mynyna wese aōwelese rimyke ibutumy bede iny mahādu rimyke. ³⁶ Biebenyke tahe, Deuxu-ò bexitòbenykenye. Kia tahe aōhebo rotŷŷnyke-ribi mahenyke. Bityhynye Deuxu Riòre, Hābutyhyhykŷ, jiarŷ wahe.

³⁷ Txuò txuòlemy tii Dohodŷŷna heto-ki ribedeerenyre ihāre tahe rummy Oliveira hāwālò-ò rara. ³⁸ Rudile tahe sòwemy iny dohodŷŷna heto-ò rehemynymyhŷre Jesuisi rybe-ò ijohomy.

22

¹ Iòhòmy ratxireri Pascoa worana bedehesi kodohònykremy. Kia anarŷŷ wehityhynamy heka iny ratya-di reare. Tule orotxu anarŷŷ kia ròhònyre. ² Deuxu aōmysŷdŷŷdu wedu mahādu, tule bede erydŷŷdu mahādu Jesuisi rimyke ratxireri idi rirubunykemy. ³ Satanasi heka Judasi Isariòwo-ki ralore, tii Jesuisi erydŷŷnaò ihŷre. ⁴ Juda Isariò heka Deuxu aōmysŷdŷŷdu-ò rara Jesuisi riwahinykemy. ⁵ Tiiboho tamy roholarenyre, reysare. Tahe tamy nieru riwahinykemy riurenanyre. ⁶ Tahe Juda rijemyhŷre aōu aōu bedewihikŷ tamyreny riwahinykemy. Wasimy riwahinykemy tii roholare.

⁷ Juhu orotxu anarŷŷtxure budoeni xiwelloo rirubuny rahudi tahe Jesuisi erydŷŷna mahādu tamy rarybere: —Titxibo anarŷŷ rŷŷnamy biroxiykemy atxiteri. ⁸ Tahe Jesuisi heka Pedro, Joaò-wana riteònyre: —Kaiboho boike iny rŷŷnareny ywidŷŷmy. ⁹ Tiiboho rŷŷraxire. Titxibo ariywinrynykre? ¹⁰ Jesuisi tamy rarybere: —Kaiboho boike hāwāhākŷ-ò. Tahe hābu-wana wii biòbennyke butxi-di retyreriò. Tahe tii biheludunyenye. Titxibo heto-txi ralore, kaiboho tule bironybenyky bitŷŷraxinybenyke heto wedu: ¹¹ —Wawedureny rarybera: —Titxiwese anarŷŷ rŷŷna arirŷŷkre waerydŷŷna mahādu-wana. ¹² Tii heka adee kidiòsinykre hetowoò-txi biu-ki. Ibutumy rexihumy rŷire inydeereny. Tai rŷŷna inydeereny biywinyenye. ¹³ Tahe ierydŷŷna rexitare. Roire hāwāhākŷ-ò. Tahe rotŷŷnyrenyre Jesuisi rybe myna. Tahe ibutumy rexihurenyre anarŷŷ-ò.

¹⁴ Kia txu rimyre tahe Jesuisi nade taerydŷŷna waòinatxi reurò-wana byremy ronryrenykemy. ¹⁵ Tii tamyreny rarybere: —Jiarŷ awanareny arioxikyemy watxiwāhare. Karibi dori warubuna-ò arakre. ¹⁶ Inatyhymy ararybekre: —Jiarŷ konanamy ayreny-ki ariroxikre. Ixyby ta Deuxu Iòlònakile tahe rikiroxirenykre. ¹⁷ Tahe vīi mona hyna rimyre, rexitònyre, tahe tamyreny riwahinyre. Ibutumy ibute bute iribi tuu riònyre. ¹⁸ Inatyhymy ararybekre: —Tii ixyby tuu ariòòtyhy Deuxu Iòlòna-ki kotyre. ¹⁹ Tiiboho riroxireriu, Jesuisi orotxu rimyre, raorore, rexitònyre, tahe tamyreny riwahinyre. Rarybere: —Ahāxe, kia heka waumy wese rare. Iu biroxiykeu, warubuna-di mohōtinyinbenykemy. ²⁰ Biòbenyke! Kaa dori wahālubu wesemy ratxireri. Tahe tamy riwahinyre riònykemy. Tai sòwemy iny ròhònyke biu-ò hena-ò ibutumy òraru na ixāwididŷŷmy. Tuu ròhònyra. Kia heka wadeewimy iny Deuxu-wana ratxiinyhŷre, wahālubu òraru-ki. ²¹ Boholabeny inihe watyhedŷŷdu inkyrenykyre ronyre. ²² Iwese tyriti-ki roire wese heka arurukremy, Deuxu Riòre, Hābutyhyhykŷ, jiarŷ wahe. Kobe làhāxe watyhedŷŷdu. ²³ Tiiboho tahe widee rarybere: —Mobo tahe rare? Mobo Jesuisi riwahinykre.

²⁴ Iribi tahe widee raryberenyre, mobo wiratyreremy? ²⁵ Tahe Jesuisi tamyreny rarybere: —Kabede iòlò mahāduy-ki iruru dire. Bede dinodu tahe iny rininire: Iny biòwa. ²⁶ Tahe ayreny-ki kawese aòkò ihŷre. Inihikŷtyhy inyò ratxikeki, tii inuhye deòdumy ratxikre. ²⁷ Tibo inythy rare? Roxidu mahādu ada deòdu mahādu? Roxidu mahādu, aōhe inatyhy? Jiarŷ tahe ayreny-ki deòdu wesemy jiarŷ rare. ²⁸ Kaiboho heka wawanahy atxitenyete aòhòkŷmy ratŷŷnymyhŷre. ²⁹ Tai tahe adee ruruna ariwahinykre. Iwese Waha wadee riwahinyre wese, adee ariwahinykre. ³⁰ Waiòlòna-ki kaiboho wawana biroxiybenyke, biòbenyke. Tule rynana wiwihikŷ tyre-ki rŷdu mahādumy bonybenyke. Israeli iny mahādu heka kaiboho biòbitinyinbenyke, ibutumy judeu mahādu wahe.

³¹ Jesuisi ijò rarybere: —Simaò, Simaò, wadee boholatyhyke. Satanasi araurihirenykemy wadee rexitònyre. Tahe adeereny kanake araurihidŷŷmy. ³² Dori rexitònymyhŷre, Simaò, kai bityhynyhykemy. Wadee bòdòòseku, abiòwa mahādu biwiòhenanyke. ³³ Tahe Pedro

diwỳnyde: —Awanahy arakre, wanyrỳ, arurukre hãre, ròtenawo-ò arakre hãre. ³⁴ Jesuisi tamy rarybere: —Pedro, kai biwatxiõnyke, hãnie hãbu ryrykõule biwatxiõnyke inatãomy.

³⁵ Jesuisi tamyreny rỳraxire: —Juhu arateõnyrenyreu anieruhynakõmy, asaurenykõmy, awarenyõmy, adeereny aõbo aõ rasiranyre? Tiiboho dirawỳomy: —Aõkõ, aõ rasiranyõhyre. ³⁶ Tahe Jesuisi narybere: —Wiji tahe txibo inyõ inieruhynadikeki, saudikeki, biwykre. Txibo inyõ imayrehedikõkeki tayhytxena-di rohonykre iõwy-di tahe tii riõbranykremy. ³⁷ Kamy dori Deuxu rybe tyryiti-ki roire:

—Òbitikõmy nodu mahãdu-wana tii rỳire.

Ibutumy timumy tyryiti wamy rarybere heka rỳikre. ³⁸ Tamy ierydỳna mahãdu rarybere: —Wanyrỳ, kaa inatxi mayrehe rỳire. Tahe Jesuisi rỳire rarybere: —Awire kia.

³⁹ Tahe Oliveira hãwãlõ-ò roirenyre, taerydỳna mahãdu-wana. ⁴⁰ Tiiboho kowa-ò rehemnyreu, Jesuisi rarybere: Bexitõnyke! Tai tahe òraruna-txi beseõke. ⁴¹ Tahe iko-txi urihimỳõ rareu, taowotimy resemy. Rexitõnyre: ⁴² —Waha, adee arexitõnykre. Adee awikeki, aõhõkỳmy dỳnana waribi biixãwidỳnyke. Tahe adeewikomykre, wadeewi ta aõkõre. ⁴³ Ýjuõ tamy nade biu-ribi tamy ruru riwahinyre. ⁴⁴ Sõwemy tahe rexitõnyre, iõsana-ribi resere bee wahe. Hãlubu wese heka ihỳre resereri bede-ò. ⁴⁵ Tii rehemnyre tai rahare rõrõreny roireriò. Tiiboho ele risarenre sõwemy rabadeworenyreki. ⁴⁶ Tamyreny rarybere: —Aõherikibo tarõtenyteri? Biijebenykre, bexitõnykre.

⁴⁷ Tii rarybereri, aõwesele Judasi nade. Tii-wana doide hãbu mahãdu. ⁴⁸ Jesuisi rarybere Judasi-ò: —Judasi, Deuxu Riõre bityhenykre aõbo, jiarỳ hãbutyhyhykỳ wahe? Waõbu-ò-di aõbo biwatyhenykre? ⁴⁹ Jesuisi erydỳna mahãdu tuu robireu, tamy rarybere: —Iny mayrehe-di araaõbinanyrenykre, Wanyrỳ. ⁵⁰ Kia ijoio mayrehe ritare tahe Deuxu aõmysỳdỳdu wedu deõdu nohõti riorore. ⁵¹ Tahe Jesuisi rarybere: —Ixãwike. Tahe hãbu nohõti riteytenre. ⁵² Tahe Jesuisi dirawỳnyde tamyreny, Xiwe wahidỳdu mahãdu-ò, dohodỳna heto itxedu wedu-ò, matuari mahãdu-ò: —Kaiboho mayrehe-di, òhõte-di ti-waõrytenyteri jiarỳ wasiduõrysy wese. ⁵³ Jiarỳ tahe dohodỳna heto-ki watximyhỳ txuõ txuõlemy adeereny anaerynany mahãdenyde. Kowa-ki heka tiwamyõlemyhỳteny. Kia heka bededỳnana rexihure. Bede luru ruru roirerimy. Tahe aõbo iritina-ki rỳireri, kia heka kỳnykremy.

⁵⁴ Xiwena wahidỳdu mahãdu dinodutyhy-ò wedu-ò tiiboho Jesuisi ridyreny. Pedro riheludunyre ireheriõremy. ⁵⁵ Rehemnyreu tai Pedro ixitõteenyemy heõtywera-ò ronyre heto itxeredu mahãdu-wana. ⁵⁶ Pedro ratximyhỳ-ò tahe deõduõ rehemnyre, ijadõma wahe. Pedro-di ijadõma retehemy ta rarybere: —Tii tule Jesuisi Nazareludu-wana ratximyhỳre. ⁵⁷ Tahe tii rexitõnyre: —Jiarỳ reeryõre aõmyboho kai tarybeteri. ⁵⁸ Ixybyle kowa ijoio Pedro-ò rarybera: —Inatyhymy kai ijõ mahãduõ tate. Tii inatyhytyrybemy rarybera: —Jiarỳ reerykõre hãbumy tarybetyteri. ⁵⁹ Ijõ òrau tahe ijõ rarybere: —Inatyhy rare kai Jesuisi-wana ahãte, Kalileia mahãduõreki. ⁶⁰ Tahe Pedro rarybere: —Hãbu, reeryõre aõmybo tarybeteri! Tahe hãnie hãbu robura. ⁶¹ Jesuisi heka Pedro-ò retehere. Tahe Jesuisi rybe-txi Pedro tõhõti reare. Iwese Jesuisi rarybere: —Hãnie inatãomy robukre myna, kai waheludumy bedexitõnykre. ⁶² Pedro tahe iribi rexitareu, ixidee icy reamy rahinyre.

⁶³ Tahe hãbu mahãdu Jesuisi rihetenymy, rilahirenymyhỳre. ⁶⁴⁻⁶⁵ Tiiboho riruehetynymy rihetenymy idi ritỳraxyinyhỳre: —Mowe arahãtenyra. Idi tahe sõwemy idi risinymyhỳreny.

⁶⁶ Rudile tahe judeu wedu mahãdu ributunyre xiwena wahidỳna mahãdu-wana. Jesuisi ridyrenyemy rarybereny rehodỳna mahãdu-ò. ⁶⁷ Tamy ritỳraxyinyre: —Kai aõbo Kristu tate, Deuxu Riõretyhy. Jesuisi rarybera: —Jiarỳ heka kohemy ararybekeki, kaiboho biwatyhynyõtyhy. ⁶⁸ Adeereny arỳraxyikeki, kaiboho biwawỳonybenyõtyhy. ⁶⁹ Kaiboho bierybenykre

Deuxu Riõre heka jiarỳ rare. Idi Waha rurunaweribi-ò aronykremy.

⁷⁰ Ibutumy tahe tamy rarybere: —Kai aõbo Deuxu Riõre tate? Tii rirawỳnyre: —Iwese kaiboho tarybetyteri wese jiarỳ inatyhy rare. ⁷¹ Tahe tiiboho raryberenyre: —Inyõ irybe-ò ijohoke heka aõkõre, inybohole dori tuu roholarenyre.

23

¹ Kia iny ka ibutumy Jesuisi ridyreny Pilato-ò, bede dinodu-ò wahe. ² Idi tahe aõbina binahakỳmy tuu raryberenyre: —Kahãbu heka bede rijeijeinyreri iõlõmy ijoi radõnykemy. Iribi iõlõ-ò õwydỳ rỳiõmyhỳkemy rarybere. Ihãreta Deuxu Deõdỳnany raremy idi iõlõmy rexininimyhỳre. ³ Tahe Pilato rỳraxyire Jesuisi-ò: —Inatyhywe kai Deuxu mahãdu iõlõtyhy tate? Tai tahe Jesuisi riwỳnyre: —Kai tuu tarybeteri, Wanyrỳ. ⁴ Tai tahe Pilato rarybere xiwe wahidỳdu mahãdu dinodu-ò, tule inysõwe mahãdu-ò: —Tymyki kahãbu aõhõkỳmy wasỳdỳõna, aõõ bina dori riwinyõlere. ⁵ Tai ixyby idi risỳnyreny: —Kahãbu heka Kalileia bede-ribi bede rijeijeinyreri rareri, idi Judeia bede-di tule katahe kakile tuu rotỳnyre.

⁶ Taita Pilato rŷŷraxire: —Tii aõbohe Kalileia mahãduõ ratxireri? ⁷ —Tii Kalileia mahãdu rare. Kia Pilato rieryreu, Herodi-õ riteõnykemy rexinohõtinyre. Tii kia dinodureki. Ihãreta Herodi Jerusalẽ hãwã-ki iu ratximyhŷ.

⁸ Herodi Jesuisi robireu heka reysare. Jesuisimy robikemy riwisŷnymyhŷre sõwemy. Idi tahe tuu robireke, reõsare. Tai tahe reysare. Ini-õ roholahyymyhŷre. Tule aõwhikŷ wixira riwinykemy idi riwisŷnymyhŷre. ⁹ Idi tahe Herodi sõwemy rŷŷraximyhŷre. Jesuisi tahe rirawõnyõhyre. ¹⁰ Aõbo xiwena wahidŷŷdu mahãdu wedu, tule bede ywina erŷdŷŷdu mahãdu sõwemy aõna aõna binamy tuu raryberenyre. ¹¹ Herodi tasoldado-wana tuu raõhõtemy idi risinymyhŷreny. Tyywhikŷ-di rirahananyreny. Iribi riõkesedŷŷnyre Pilato-õ. ¹² Juhuu heka Herodi Pilato õludumy widi raremyhŷ. Kia txule tahe widee rowoixirenyre.

¹³ Idi tahe Pilato tahe ibutumy xiwena wahidŷŷdu wedu, tule matuari mahãdu tule ijõ iny mahãdu ributumyreny. ¹⁴ Tamyreny rarybere: —Kaiboho heka wadee tedytenyteri bede jei jeiwidŷŷdumy tuu tarybeteny tebutenyteri heka. Jiarŷ akoreny-õ retŷŷraxinyre idi aõhe tai ibinamy rahaõhyre. ¹⁵ Tule iõlõ Herodi tai ibinamy rahaõhyre. Tai diõkesedŷŷnyde. Tai iurenana ta aõhereki timyki irubuõna. ¹⁶ Urile raõhõtetedŷŷkemy bede reywinyre idi ta ixinamy rakre. ¹⁷ Kiemy dori worana bedehesiu, rõtëna-ribi inyõ heka rõtõnymyhŷke. ¹⁸⁻¹⁹ Sõwemy iny heka rirajuare: —Aõkõre uritere ta Baraba biteõnyke. Kia hãbu urile ruruke. (Baraba inyrubudŷŷdure. Bede jei jeidŷŷ-ki heka rõtëna-õ ralore.) ²⁰ Tai Pilato Jesuisi õlõdŷŷmy riwisŷnymyhŷ tai ixbyby rarybere: —Aõkõre Jesuisile ariteõnykre. ²¹ Sõwemy iny ixbyby rryre: —Aõkõre, itxeõ-ki bitamadŷŷnyke! ²² Tahe Pilato tainatãõnamy narybede: —Aõherewe, aõwe tii ibinamy riwinyre. Aõheka tai ibinaõhyreri rubu-õ rawahikemy. Õhõtëõle ta arawahinykre idi ariteõnykre. ²³ Ihãre ta iny sõwe mahãdu ire rixjuamyhŷreny itxeõ nihikŷ-õ rurukemy. Ixierya iryreny-õ roholare idi tukremy. ²⁴ Iu Pilato heka Jesuisi riwahinyre rubu-õ tumyna rexitõenymyhŷrenymy. ²⁵ Ijõ hãbuõ ta rõtënowo-ribi riõlõdŷŷnyre, iixitõedŷŷreny myna wahe. Tii hãbu aleerydu rare, tahe bede jei jeidŷŷdu tule. Iwana ta Jesuisi rawahire irybemynarenymy aõhebo rotŷŷnykemy.

²⁶ Tahe Jesuisi ridyrenyre. Ryki tahe hãbuõ iutedereny-õ nade, Simaõ inire, Sireni hãwã ludu wahe. Nohõtiolemy ta ityre itxeõ nihikŷ ritidirenyre, iherenymy idi kanakremy.

²⁷ Sõwemy ihemy nodu sõwe. Iy-ki hãwyy mahãdu Jesuisi-di robumyhŷreny. ²⁸ Tii tahe tamyreny rexiõkesemy narybede: —Jerusalẽ hãwã ludu hãwyy mahãdu! Ixirahi bobubenyke ariõre rahi tule warahi ta aõkõre. ²⁹ Tiutxumybo bexirybenyenykre: —Hãwyy bedekõby heka raritõrenyõkõre mahãdu rare, tohokuã ritõnykõre mahãdu tiku kuladu-di tarukikõre mahãdu. ³⁰ Tiutxumybo

bexirybenyenykre hãwãlõ-õ: —Watyreneny bedeseke

tule hãwãlõ riõre-õ bexirybenyenykre: —Biwawõbenykre.

³¹ Wiji kawesemyhŷre hee itukure hãre. Timykrebo tahe hee irubukreu.

³² Ihãre tasŷse iny inatxi hãbu õbitimyy nodu aõkõ ridyrenyre Jesuisi-wana rururenkemy.

³³ Tahe hãwãlõ riõre-õ ratitybimyy ninadu-õ ritehemynyreny. Tahe tii-wana inatxi wasidu itxeõ nihikŷ-õ rilamadŷŷnyreny. Ijõ ruruweribi-õ ijõ hyweweribi-õ. ³⁴ —Waha, idireny bexiruxetõenyke rieryõhyreny dori aõmybo rotodŷŷnyreri.

Tai tahe ityy wimyy ritxuatuakremy dado-di rehumyhŷreny tibo iwidydukremy.

³⁵ Iny retehemy rŷimyhŷ taile wahe. Judeu wedu mahãdu tule Jesuisimyy rarybere: —Tii iny sõwemy rihedŷŷnyre, kia aõherekibo tii rexitaõreri rubu-ribi, tii Deuxu deõdŷŷna rarehãre.

³⁶ Tule soldado mahãdu rarybere aõbina binahakŷlemy. Diwyde tii aõna ta iny kremy rirahõreny tany idi reare rijeny: ³⁷ —Kai inatyhymy judeu mahãdu iõlõmy atxiteri wana heka kaa bexitakre iribi. ³⁸ Itxeõ ratya-ki tahe aõma timy roire tyritidŷŷna.

—Kaa Heka judeu Mahãdu Iõlõ Rare.

³⁹ Ijõ heka rarybereri Jesuisibire-ki roireriõle tany rarybereri: —Deuxu deõdŷŷna tateki, bexitake tule biwatabenyke. ⁴⁰ —Wy, Deuxu lau taberuõlemahãte aõbo tule dori iny aõhõkŷmy rokotŷŷnykrelemy iny roireri. ⁴¹ Lõwudu tany rarybereri: —Iny heka rurureri, aõbina binahakŷ iny riwinyre õraru-ki. Iny rurureri. Kaa hãbu rŷire tiu aõbina riwinõhykyre. ⁴² Jesuisi-õ rarybere: —Jesuisi, watxi õhõtõ beakre Iõlõmy bonykreu. ⁴³ Jesuisi tany rarybere: —Wijile heka biu-õ heka rakakre.

⁴⁴⁻⁴⁵ Txutyemy bede ronoryne idi txioro txu rehehekŷ-õ bede tuu rŷire. Inatãõ õramy bede rybynre, rŷire. Heto-ki rahanaheridu urile raykare templowo-ki wahe. ⁴⁶ Tahe Jesuisi rirajuare: —Waha, watyytyby adee rawahinyreri. Iu irybe rexihureu rurure. ⁴⁷ Soldado mahãdu wedu tuu robire kia aõhebo rotŷŷnara tuu rarybere: —Kia inatyhymy hãbu õbitityhy rare. ⁴⁸ Ibutumy iny kia robire Jesuisi rubu-õ rahinymy rõtõsere rexihetenyrenymy tabreti-õ. ⁴⁹ Ibutumy tii mahãdumy ratximyhŷre iribi ireheriõremy rexijjemyhŷ.

⁵⁰⁻⁵¹ Tii judeu bede mahāduō rare. Jyjemy inire. Tahe Kristu rubuna-ki awimy rahaōhŷyre tajjoi mahādu-ribi. Tii dori Deuxu Iōlōna riraōmyhŷyre. Ihāwā Arimatea inire. ⁵² Tai ta rare ixitōedŷŷmy Pilato-ō, Jesuisi umy kidiwahinykremy. ⁵³⁻⁵⁴ Tai tahe ritare itxeō-ribi tyy ura nihikŷ-di tyy-di ritŷtetŷtenyrene. Manawabedewo-ō ritidire. Tai tii iny rahāloonaōmyhŷyre. Aōma judeu mahādu elehyna txu wahe ixiywidŷŷnatxumy txu rŷireu heka aōma worana bedehesi txu. ⁵⁵ Hāwyy mahādu Kalileia-ribi Jesuisi-wana. Tii bohō doide Jyje-wana Jesuisi hāloo-ō itxeremy. ⁵⁶ Tahe timybo roimyhŷ riōtudunyenryne. Dōōsedenyde iribi aderōna lŷnyre ywidŷŷmy iumy tŷnyrenamy.

Kia rexielehynyenryne sabado txu bede ywidŷŷna myna-di.

24

¹ Juhu txu semana bededŷŷnanau txuu deadeu hāwyy roire wabede-ō. Tii bohō riwyyre lŷnyrena. ²⁻³ Rehemynyenryneu, mana nihikŷ tahe ijō-ribi ratamy rŷire. Tahe ralōrenyreu, Jesuisiumy ihoōhyyre. ⁴ Wabede-ō rirōnyrenyreu, robirenryne inatxi hābu. Ityy urahakŷmy ronomyhŷyre tai. ⁵ Tahe ti bohō bede riōtiinyrenryne idi tabrebu-di suō reserenryne. ŷjyō tamyreny rarybere: ⁶ –Iny irumy kaibohō teijeteri kaki wabede-ki aōbo? Tii kaki ratxireri. Tii rexixara rubu-ribi adeereny rarybere wese Kalileia bede-ki: ⁷ –Inyō riwawahinykre inybina-ō Deuxu Riōre Hābutyhyhykŷ. Itxeōtyre-ki arŷikre tai arurukre. Inataō txu-di tahe rubu-ribi arexixakre. ⁸ Tahe hāwyy irybe-di rōhōtinenryne. ⁹ Wabede-ribi rajjaranyrenryne Jesuisi erydŷŷna mahādu-ō ijymy. ¹⁰ Kia ti bohōre: –Marie Madalena, Joana, Marie Txiause. Ijō hāwyy tule tii-wana roirenryne. ¹¹ Iu tamy rellyyreu, rityhynyōlerenyne. ¹² Pedro tahe rŷimy reare idi rajjaranyre wabede-ō. Urile tykylemy robire tahe dōōsede, rexiōtiinyne.

¹³ Itxuleu ta iny inatxi hābu Jesuisi tyhydŷŷdu mahādu tahe roirenryne Emau hāwā-ō. Jerusalē hāwā-ribi txihō 10 km wese irehere. ¹⁴ Ibutumy aōhebo rotŷŷnyramy wiko rellymy rōimyhŷyre. ¹⁵ Iuleta Jesuisi tamyreny dehemynde idi ti bohō-wana roire. ¹⁶ Ti bohō tuu robirehāre timykibo rierykōhykyrenryne. ¹⁷ Tahe Jesuisi rōtŷŷraxire: –Aōmywe widee tarybetenyteri. ¹⁸ Iijōreny Klopamy nidu narybede: –Kai sohojilewe Jerusalē-ki aōhebo bede rŷira teerykōte. ¹⁹ Tii dotŷŷraxide: –Aōherabo ta. Ti bohō tuu rellyre: –Jesuisi Nazare ludu kie. Tii Deuxumy rybeđu nihikŷ heka rare, Deuxu-ō dori ibutu iny-ō heka rybe-ki aōni heka aōmywidŷŷ-ki heka ihŷŷna rare. ²⁰ Waxiwenareny wahidŷŷdu wedu tahe wadinodureny itxeō nihikŷ-ō rurukremy riwahinyrenryne. ²¹ Tule judeu mahādu tarasadukresŷna raholarenryne. Ihāreta tukōlemyta inataō txumy rubu-ki bede idi rŷira. ²² Bederarasō-di wajioireny hāwyyō ihāloo-ō roire. ²³ Tai itxi rekoaōhyyre. Dōōsedenydeki tahe ŷjummy riki robirenryremy delyydenyde. Tii Jesuisi rubu-ribi rexixamy tamyreny rarybere riki. ²⁴ Wajioirenyō tule ihāloo-ō roirenryne. Inatyy rikihe rare. Urileta riki Jesuisimy robiōrenryne. ²⁵ Tahe Jesuisi tyhy Klopabohō-ō narybede: –Aōherewexe Deuxu Rybedu mahādu rybe awo-ki teximtyenyteri tetyhynykōtenyteriki wahe. ²⁶ Kialemy dori Kristu dori aōna aōnamy rotŷŷnykremy tai Deuxu riwowydynykremy. ²⁷ Tahe Jesuisi rexidelenryne aōbo rybe ritina roiremy. Moisesi ryberiti juhuumy ritŷnynyrenryne. Timybo Deuxu rybe ritidŷŷdu rarem. Tiiemy heka iximyhŷyre rarybere. ²⁸ Ibutumy tamy rellyhyyre ramyhŷyrehy tahe ritehemyny Emau hāwā-ō, tai inatxi hābu rarikreō wahe. Tahe Jesuisi rarybere: –Aōkō arexinoranykre. ²⁹ Tai ta tamy ihārele rarybemyhŷyre: –Txioinihe bodonyke kakile. Aōma bede ratxinyra ratxioronytyhyra. Taile ti bohō-wana rare ihetoreny-ō. ³⁰ Rorukurenryne riroixenykremy. Tahe Jesuisi orotxu rimyre rexitōenyre Deuxu-ō. Tahe orotxu rioriorore imynarenryne. ³¹ Iu tahe aōwesele rierymy reare Jesuisi. Tai iruereny raraymy rieryrenryne. Tahe aōwesele iōmy iribi reny reare. ³² Tai widee raryberenyre kiamy. Iu tii Ryberitimy inydeereny rydi rellyreu, urile wawo ratooteemy. Kai tahe. Ijō diwyōnyde: –Kohe jiarŷ tulere. ³³ Iribi tahe ritamanyrenryne. Diōōsedenyde ixiby Jerusalē hāwā-ō. Tiu waōsohoji reurō erydŷŷna itxi rekoarenryneu. Tai ti bohō narybedenyde: ³⁴ Inynryŷrenyhe rexixara. Pedro heka tuu robira: ³⁵ –Jiarŷbohō tulerenyra wawanale rōirenryra rydi. Tule wadereny orotxu riyreyrenryra. Taile reeryrenryne.

³⁶ Iu kiamy rellymyhŷyre, Jesuisi dehemynymy deade ityarenry-txi. Riryberenyre ibutumy: –ŷwina heka akirenryke! ³⁷ Ibutumy ruberurenryne ilau. Urile raresŷny tamy raholarenryne. ³⁸ Jesuisi rarybere: –Aōhebo taberutenyteri. Breburenryōmyke hewa biwatyhynybenryke. ³⁹ Jiarŷle ratxireri. Wadēb-ō di bedetehebēdenryke, wawa-ō tule. Jiarŷ karare wade inihe bideribedeny. Jiarŷ uni aōkō watzireri. Uni dori idedire aōkō wawese aōkōre bedetehebēdeny inihe. ⁴⁰ Tai tahe tebō wotō mona, tawa wotōmona, riteōsinrye tamyreny. ⁴¹ Ihārele tahe rityhynyrenyōre, ibedesamy bede riōtiinymyhŷyreny. Jesuisi tahe rexitōenyre tamyreny aō rirŷŷkemy. ⁴² Tamy riwahinyrenryne utura wōsi deyreō. ⁴³ Rirasŷre ikorenyōle.

⁴⁴ Idi tamyreny rarybere: –Aōma wawanale ratximahāre, ōhōtirenry itxi reara. Aōma wawana atximahātenyde juhuu. Ibutumy heka adeereny retŷnynymy rarybere aōmybo

wamy rybe roimyhÿremy. Ibutumy heka Moisesi rybedu ritidÿÿnaki iritina-ki roimyhÿre. Wiuna tule wamy riritinyre. ⁴⁵Tai tahe ritÿnynyre ðbitimy irakylene riraynyre. ⁴⁶Ihetxiu rybe wāhā aōma Deuxu Deòdÿÿna rurukre heka aōhōkÿmy rotÿÿnykremy. Ruru-riibi inataō txu-di rexixakremy bede roire. ⁴⁷Kaa rybe wihikÿ ritidÿÿna heka kaa Jerusalē bede-ki robÿtÿkre ihāreta ibutumy iny iny kōkōmy bede bedemy robÿtÿkre. Kiamy heka ibutumy inydee marybekenyke. Iny riwatyhynymy rÿirakre heka ibutumy iðraru-riibi ariixāwididÿÿnyke. ⁴⁸Tule terytenyteri ibutumy aōhebo rotÿÿnykremy. ⁴⁹Tahe adee ariwahinykre iwese Deuxu rarybere wesemy heka adee ariwahinykre. Kaki hewa matxibenykre hāwā-ki. Tahe kanakre heka adee ruruō biu-riibi. Iriibi tahe bōhōnykre karibi.

⁵⁰Iriibi tahe Jesuisi ridyrenyke Betÿniary-ò. Tai tahe rilāhānanyrenyke tuu tamy rexitōnyrenyke ibutumy tamyreny. Tamy rexitōnyreu heka ilāhānamy tamy rexitōnyre biutxile ire rexidymy ramyhÿre ryanamy ramyhÿre. ⁵¹Iu rilāhānanyhÿrenyu, biu-ò rare. ⁵²Tamy rexitōnyra aōma lāhānamy, wowodynamy rexitōnyhÿre Deuxu-ò. Tai riwowodynanyhÿreny. Teysa-di diðkesedenyde Jerusalē-ò ixyby. ⁵³Tai tahe Deuxu dohodÿÿna heto-ki ixyby ixyby rowowodynanyhÿrenyke.

Joaõ Deuxu Rybe Wihiký Tÿmyra, Joaõ Tyyritidÿÿdu

¹⁻² Ibutu aõna aõnakõu, Jesuisi rarehyomy raremyhÿ. Tii rybehymy raninira. Tii Deuxu-wana ihÿre. Ihãre tahe tii Deuxule rare. ³ Tii ibutuhukÿlemy riwinyre. Tiiõhyykeki tahe, aõ releõtyhy.

⁴ Umytuedeõna wahidÿÿdu tii ihÿre kia-di iny mahãdu rayky ritoosõnymyhyre ritÿnymyhyre wahe. Kia loosõna heka bede luru ludu loosõna rare. ⁵ Bede luru tÿnyana loosõna rare. Loosõna ròtamymyhyre, bede luru tahe ròanodÿÿmyhyre.

⁶ Deuxu teõduõ diteõnyde, Joaõ inire. ⁷ Tii loosõnamy rarybekremy nade. Kia rybe-di roholamymyhyreki, ibutumy iny rityhynyrenykremy. ⁸ Joaõ loosõna aõkõ rare. Urile tuu rarybekemy nade.

⁹ Jesuisile loosõnatyhy rare. Tii bede-õ nadeu, ibutumy iny rayky ritoosõnyre. ¹⁰ Tii bede-ki raremyhÿ, bede widÿÿdu rare, ihãre tahe iny rieryõhyre mobo tii ihÿre. ¹¹ Tasÿ mahãdu-õ dehemynyde, judeu mahãdu-õ wahe. Ihãre tahe ridyõhyre, rityhynyõhyre urile teramy reare. ¹² Iu inyõ Jesuisi rityhynmy ridyure. Deuxu riõreõlemy risÿdÿÿnyre inimy rityhynyreki. Kia-õ tahe ruru tamy riwahinyre. ¹³ Kia ityhydÿÿdu tahe Deuxudeewilemy tule iriõreõmy ròirekemy. Hãlubu-ribi aõkõ ratybyenyre, urariribike aõkõ, hãbudeewike aõkõ. Deuxudeewilemy iny ihÿmyhyrenyre.

¹⁴ Rybe tahe umyõ rimyre, demy rexiienyre, inyyreny-ki rasÿnymyhyre. Tii tÿxihikÿlemy Deuxu loosõna-di ratximyhyre, ruxetõena-di inatyhyna-di nade. Inyboho tuu robirenyre. Deuxu Riõre delamy ratximyhyre, sohojihyyre. ¹⁵ Joaõ Jesuisimy rarybere kia wese: — Kiamy heka adeeremy rarybere. Tii wahewomy kanakre heka waryure awityhyre. Tii dori wako-ki rarehyymyhyre waribi juhuutyhy wahe. ¹⁶ Inyboho dori sõwemy ruxetõena iribi ritarenyre. Luuna sõwetyhymy tawo-ribi Jesuisi inydeereny diwahinyde. ¹⁷ Deuxu bede ywina tahe Moisesi õraru-ki nade inydeereny. Ruxetõenamy tahe inatyhyna Jesuisi Kristu õraru-ki nade. ¹⁸ Inyõ heka tiu Deuxumy robiõtyhy. Deuxuriõre delale heka itÿnydÿÿdu rare. Tuunatyhy-di taãxiõti-ki rimyre. Tiile iny-õ Deuxu ditÿnynde.

¹⁹ Judeu mahãdu Jerusalẽ-ribi xiwena wahidÿÿdu mahãduõ diteõnyde Joaõ dÿÿraxidÿÿmy. Levita mahãduõ tule diteõnyde. Tahe ròirenyre ritÿÿraxinykemy mobo tii raremy. ²⁰ Tahe Joaõ-õ rÿÿraxirenyre aõhereriwe mobo atxiteri. Joaõ dirawyõnyde inatyhymy rexitiõnyreri: —Jiarÿ Kristu Deuxu deõdÿÿna aõkõ jiarÿ rare. ²¹ Tai tahe ixityre tamy rarybere: —Mobo tahe atxiteri, Elia aõbo. Aõkõre, Joaõ rarybere. Tahe Deuxu dee rybedu atxiteri inyboho riraõrenyteriõ wahe? Joaõ rarybere aõkõremy. ²² Tamy tahe ixityre raryberenyre: — Wakoreny bedelyyke mobo atxiterimy. Tai iny deõdÿÿdu mahãdu-õ arelyyrenykre. Aõmybo iximy manarybeke? ²³ Tahe Joaõ rarybere: —Jiarÿ Isaia Deuxumy rybedu wesele adeeremy ararybekre. Jiarÿ rybeterenaduõ jiarÿ rare. Jiarÿ bederahy-ki iny-õ rarywãhã. Inynyrÿ-õ ryõ biõbitinyke.

²⁴ Fariseu mahãdu-ribi kia mahãdu roirenyre. ²⁵ Tai tamy rarybere: —Kai Kristu aõbo tate? —Aõkõre. Elia aõbo? —Aõkõre. Deuxu dee rybedu aõbo? —Aõkõre. —Aõhereki tahaka iny teratysebenyteri? ²⁶ Joaõ dirawyõnyde: —Jiarÿ bedi iny reratysebenyteri. Inyõ tahe ayrenykile ratxireri. Tii tahe teeryõmahãtenyde. ²⁷ Tii wahewo-ribi kanakre. Jiarÿ raixÿrumy watxireri iwataana ese-ki, tii waratyreki. ²⁸ Kia ibutumy aõhebo rotÿÿnyre Betÿnia hãwã bede-ki. Jordaõ bero kowa weribi ijã-ki ihÿre. Tai iule Joaõ iny riratysybenymyhyre.

²⁹ Txubiõwau tahe Jesuisi Joaõ-õ kedehemynykemy nade. Tahe rarybere: —Beteheke, kowa Deuxu budoeni naderi. Tii õraru-ribi iny ritakremynade. ³⁰ Tuu jiarÿ rarybereu, inyõ wahewomy kanakre. Tii waratyre awityhy rare. Tii dori wako-ki rarehyymyhyre waribi juhuure. Kia rarybereu tule jiarÿ tuurarybemahã. ³¹ Reeryõre heka tii, ihãre tahe anade tii aritÿnykemy judeu mahãdu-õ. Tai tahe anade iny bedi reratysebenymahãremy. ³² Tahe Joaõ tamyreny relyyere: —Jiarÿ Deuxu Tyytybytyhymy rabire tamy dobehede-õ. Bõtõ wesyemy ityre-õ desede. ³³ Deuxu riwateõnyre bedi iny ariratysybenykyre. Tahe riwateõnyre tahe wadee rarybere: —Aõmy kai bobikre? Deuxu Tyytybytyhy ronymy resekele inyõtyre-õ. Tii sohojile tahe Deuxu Tyytybytyhy-di iny riratysybenykyre. ³⁴ Jiarÿ tuu rabire, tai tahe reeryre, tule taheka relywãhãre, tii inatyhymy Deuxu Riõre raremy.

³⁵ Itxubiõwau tahe Joaõ taerydÿÿna inatxiõ-wana raremyhÿ. ³⁶ Tahe Jesuisi nadeõ tuu robire. Tahe tamahãdu-õ rarybere: —Kowa tahe Deuxu Budoeni naderi. ³⁷ Kia rybe-õ tiiboho roholareu, tahe ròirenyre Jesuisi riheludunynykremy. ³⁸ Jesuisi tahe tuu robire ihemy roirerimy. Tahe tamyreny rarybere: —Aõbo teijetenyteri. Tahe dirawyõnyde: —Rabi (kia rybe tahe irybereny-ki, erydÿÿdu rare), titxibo kai tasÿnymahãte. ³⁹ Jesuisi rirawyõnyre:

—Bòdòibedenyke betehenykemý. Tahe tii-wana roirenyre, tamy reteherenyre. Tahe txioromy tii-wana ihÿmyhÿ. ⁴⁰ Joaõ rybe-ò ijohonaduõ, Jesuisi helududÿÿduõ, Andre rare. Tii Simaõ Pedro seriõre rare. ⁴¹ Andre tahe taseriõre Simaõ aõwesele rioryre. Tahe tamy rarybere: —Mesia-ki inyboho rahamy ratximyhyenyre. (Ka rybe, Mesia, heka. Kristumy rare, Deuxu deodÿÿna rare.) ⁴² Tahe Andre Jesuisi-ò Simaõ didyde. Jesuisi Simaõ-ò retehere urihimýõ idi tamy rarybere: —Kai Simaõ tate, Joaõ riõre. Iribi tahe ani Sefamy rarekre (Kani heka Pedro rare.)

⁴³ Itxubiõwau Jesuisi Kalileia-ò rakremy ixi-di rõhõtynyre. Tahe Filipi riijere. Tamy rarybere: —Wahemy manakekõ aõbo. ⁴⁴ (Filipi tahe Besaida hãwã luduõ rare Pedro, Andre-wana ihãwãluduõle rare.) ⁴⁵ Filipi tahe Natanaeli wtxi reare. Tamy rarybere: —Moisesi bede ywina tyyriti-ki inyõmy rarybere: —Tule Deuxu dee rybedu tyyriti-ki rarybere. Taile rahare. Jesuisi ihÿre. Nazare hãwã luduõ rare. Jyje riõre rare. ⁴⁶ Tahe Natanaeli ritÿÿraxinyre: —Aõwihikÿ aõkãbo Nazare hãwã-ribi kadõhõnykre. Filipi rirawyõnyre: —Manake betehemy. ⁴⁷ Jesuisi Natanaelimo robire naderimi tahe tuu rarybere: —Kowa judeu mahãduõ inatyhy rare. Tii hãbu õbiti rare. ⁴⁸ Tahe Natanaeli rarybere: —Timykibo tiwaeryteri. Jesuisi rirawyõnyre: —Figueira õra-ki tanyteõ, umy rabire. Filipi aõrysmy raõreule, umy rabire. ⁴⁹ Natanaeli rimasajuamy rirawyõnyre: —Kai Deuxu Riõre tate Inerydÿÿdu tate. Kai judeu mahãdu Iòlõ tate. ⁵⁰ Jiarÿ adee rarybere: —Figueiraõra-ki umy rabireki. Kiakile aõbo, tiwatyhnyteri. Iratyre aõna aõna wiwihikÿ adee ariteõsinykre. ⁵¹ Inatyhytyhymy adee araybekre: —Biuwetyy riranykre. Jiarÿ biuloosõna hãbu jiarÿ rare. ÿjuboho Deuxu-ribi wadee doideõ kai bobikre. Idi waribi roireõ bobikre.

2

¹ Inatãõ txu-di tÿmyra herina txumy reare. Kana hãwã-ki Kalileia bede-ki. Jesuisi tai ratximyhyre. ² Jesuisi tule ritobinyre tamy rakremy taerydÿÿna mahãdu-wana. ³ Lisinaube tya-ki vÿi mona ituere. Tai Jesuisise Jesuisi-ò rarybere: —Vÿi mona ituere, imona kõre. ⁴ Jesuisi rarybere: —Nadi, aõhebo arotÿÿnykre. Aõka wawidÿÿkõna wabededÿÿnanamy aõkõka bede rÿireri. ⁵ Tahe Jesuisise deõdu mahãdu-ò rarybere: —Anowidÿÿkÿmy adekereny tiki rarybekeki, ibutumy biwinybenyke. ⁶ Debõsohoji reurõ mana butxi nihikÿ tai rÿimyhÿ judeu mahãdu ibe-di brebu õraru-ki aõna aõna risuhõmyhyre worana bedehesinau. Mana butxi sohoji sohoji 80 urihixina ratyre rimyre. ⁷ Jesuisi tamyreny rarybere: —Ibutumy bedi bitÿxinybenyke. Tahe ibutumy iã ratyre ritÿxinyreny. ⁸ Katahe iribi bitake. Worana bedehesi wedu-ò biwinybenyke imona. Tahe riwyreny. ⁹ Kia bee heka Jesuisi riwitxi-ranyre vÿi monamy. Tahe iwedu riurihire, rieryõre tiribibo nade. Deõdu tahe rieryre juhoo bee rare. Tahe iwedu rarybere weryrybõ heridu-ò: ¹⁰ —Katahe awityhyre. Kai ijõ-ribi iwitxiratyhmy tewinyteri. Ijõ iny heka awityhy iko-ò ritxiwimyhÿ. Ihewomy tahe awiriõre ritxiwimyhÿre. Kai tahe awityhy ikonana-ò teyrubunya. ¹¹ Katahe aõna aõna wiwihikÿ iny itxeremany juhu ludu rare. Kana hãwã-ki Kalileia bede-ki ihÿre. Tii tarurutere riteõsinymyhÿre taerydÿÿna mahãdu-ò. Tai ierydÿÿna mahãdu rityhnyre.

¹² Iribi tahe Kafanaõ hãwã-ò Jesuisi dobehede tadi, taseriõre, taerydÿÿna mahãdu tii-wana roirenyre. Ijõtsumy tahe tai bede tÿnyra rÿira.

¹³ Pascoa worana bedehesi iõhõmy rÿireu, Jerusalẽ rotuore kia tahe judeu mahãdu worana bedehesina rare. ¹⁴ Tai Jesuisi Deuxu dohodÿÿna hetowo-ò ralore. Tahe iwo-ki itxi reare sõwemy aõna aõna-di rohonyrerio, broreni-di ijohodu-txi, budoeni-di ijohodu-txi, bõtõe-di ijohodu-txi, tule nieru wixira wixira wibydyÿÿdu mahãdu-txi reare tai ronymyhÿki. ¹⁵ Jesuisi roroti awaru hãtena wesemy riwinyre. Idi tahe dohodÿÿna hetowo-ribi ibutumy riòlõdÿÿre, budoeni, broreni-wana, tahe nieru wibydyÿÿdu mahãdu oworubesedyÿ-di Jesuisi rehure, tai nieru rejuxunyre. ¹⁶ Tahe rare bõtõe-di ijohodu-ò. Tamy rarybere: —Biòlõdÿÿnyke wa. Waha heto dori aõ-di ijohona aõkõ rare. ¹⁷ Tahe Jesuisi erydÿÿna mahãdu tõhõti-txi reare aõbo Deuxu Tyyriti-ki roiretxi: —Waha heto yrubudÿÿna-ki dori riwasamyhyre. Ariyrubunykemy dori watxireri, tai riwasareri.

¹⁸ Judeu mahãdu Jesuisi-ò rÿÿraxire: —Aõherekibo kai teòlõdÿÿnyteri. Mobo he araterareri tuu biwinykemy. ¹⁹ Tahe Jesuisi rirawyõnyre: —Deuxusÿ-di behuke tahe inatãõ txu-di aditamadyÿnykre. ²⁰ Tahe judeu mahãdu rarybere: —Ka heto 46 beõra-di relere, timykibo kai inatãõ txu-di biwinykemy. ²¹ Jesuisi tahe Deuxusÿmy taumylemy rarybere. ²² Iribi tahe iu rubu-ribi iixixana-txi tõhõtireny reare, kia tuu rarybere-txi. Tai heka iritina rityhnyre, tule Jesuisi rybe rityhnyre.

²³ Jerusalẽ-ki Jesuisi Pascoa worana bedehesidyÿna riwyre. Aõna aõna wiwihikÿ inyy-ki ritxienyre riwinyre. Tai sõwemy iny inityhy rityhnyre. ²⁴ Jesuisi tahe urihimýõle iny rityhnyre. ²⁵ Tii dori ibutumy iny rayky rierymyhyre. Inyõ timy iny raremy tiu tamy aõna relyyõtyhy tii ibutumy aõerydu rareki.

3

¹ Nikodema fariseu mahāduō rare. Tii judeu mahādu weduō rare. ² Tii rudimy Jesuisi roramy rara. Tahe tamy rarybere: –Wanyrŷ, reeryrenyre kai Deuxu-ribi erydŷŷdu tate. Inyō Deuxu-diōkeki tii aō wiwihikŷ riwinyōtyhy. Iwese aō wiwihikŷ kai tewinyte wese. ³ Tahe Jesuisi rirawŷōnyre: –Inatyhytyhymy adee ararybekre: –Inyō ixityre reakōkeki, tiu Deuxu Ōlōnasŷmy robiōtyhy.

⁴ Nikodema rŷŷraxire: –Timykibo matuari ixityre reakemy. Timyrabo, icyby tadiwo-ō iny ralōkeki aōbo icyby iny raumynyke. ⁵ Tahe Jesuisi rirawŷōnyre. Inatyhytyhymy rarybere. Inyō bera-ribi ratybienyōkeki Deuxu Tyytybytyhy-ribi ratybienyōkeki, tiu ralōtyhy Deuxu Ōlōna-ō. ⁶ Deribi tybie heka dee rare. Deuxu Tyytybytyhy-ribi tybie tasŷ tyytyby rare. ⁷ Idi wanaōtaōmy aōmybo rarybereridi ixityre ijanamy. ⁸ Tiō tiō yhy ribonymyhŷre: –Iwodŷŷ taholate, tahe tiribibo namyhŷde teeryōmahāte tiōhe ramyhŷre teeryōte, kia wesele iny Deuxu Tyytybytyhy-ribi tybie iny rŷire. ⁹ Tahe Nikodema rŷŷraxire: –Timyrebohe kia ratxike. ¹⁰ Jesuisi dirawŷōnyde: –Kai judeu bede ersydŷŷdu tate ihārele teeryōte aōbo. ¹¹ Inatyhytyhymy adee rarybere aōmybo reeryre, aōmybo rabire. Ihārele tahe kia tetyhynyōte. ¹² Bede aōmydŷŷnanamy rarybere tahe tetyhynyōte. Timybo bityhynyke biu aōmydŷŷnanamy ararybekēki. ¹³ Iny sohojile biu-ō raōwōnyre, Deuxu Riōre Hābutyhyhykŷ rare. Tiile iribi juhu dobehede. (Tiile isŷre. Taile isŷ roire.) ¹⁴ Iwese Moisesi bederahy-ki womati hemylala ritamadŷŷnyre wese, Kiawesele jiarŷ, Deuxu Riōre Hābutyhyhykŷ, wadi kidiwatamadŷŷnykre. ¹⁵ Tahe inyō wadi rityhynykeki, umyuedeōna tuu ritamy rŷihyy rakre.

¹⁶ Deuxu Riōre sohojihyyle rare. Deuxu bede ludu mahādu ibutummy iluutyhyre. Tai tahe tariōre diteōnyde iny rityhynykre. Inyō tii rityhynyre-wana, umyueōnahakŷ ritakre. Tii ruruōtyhy rubu bina bede-ō. ¹⁷ Deuxu taRiōre bede-ō diteōnyde bede iny mahādu tarasadummy rarekemy. Aō iny ywisidŷŷna-ō rirutykemy aōkō. ¹⁸ Inyō rityhynymyhŷreki, tii ywisidŷŷdu idi rehuōtyhy. Iny rityhynyōmyhŷreki tiihe aōhōkŷny dŷŷnana-txi riteōnykre Deuxu idi ratximyhŷre, tii dori Jesuisi rityhynyōhymyhŷre, Deuxu Riōre dela wahe. ¹⁹ Ibinatyhymy iny aōmydŷŷnana bede bedemy rŷira, tai bede luru-ki rira tamy awira. Tuu loosōna nadeu, tamy ibinare. Tai tahe Deuxu riteōnykemy idi ratximyhŷre. ²⁰ Inyō aōbinahakŷ rotŷŷnymyhŷre, loosōna dera heka tuu rŷira; loosōna-ō rehemynyōtyhy, rehemynyre-wana, iny taaōbina bina rierymyhŷre. ²¹ Iny tahe awiwihikŷle rotŷŷnymyhŷre-wana tii tahe loosōna-ō rehemynykre rŷira, taaōmydŷŷnana dori Deuxudeewimy ririmyhŷre, ibutu iny rierykemy ririre.

²² Iribi tahe Jesuisi taerydŷŷna mahādu-wana Judeia bede-ō rōirenyre. Tai heka bededŷŷnanaō riwryre. Tiiboho iny ityhydŷŷdu mahāduō tai riratysebenyrenyre. ²³ Joaō iribi iōhōmy ratxireri. Iny riratysebenymyhŷre. Tii Eno hāwā-ki Salī hāwā-ribi iōhōmy roire. Tai riratysebenyre sōwemy bee tai roimyhŷreki. Sōwemy iny tamy ratysebenymy rare. ²⁴ (Joaō iu rotenamy ralōōlemy ratximyhŷre.) ²⁵ Judeu mahāduō, Joaō erydŷŷna mahādu-wana rybetere txiōdŷŷna rōhōnyra, bede ywina ōbiti aōmydŷŷnanamy wahe. ²⁶ Tahe Joaō erydŷŷna Joaō-ō doidenyde rarybekremy: –Waerydŷŷdureny. Kai hābumy telyummy tatemahā, kia Jordaō kanawe-ribi ijā-ki umy-wana raremyhŷ, tii rōratysebenyreri. Sōwemy iny tamy wirotyre. ²⁷ Tahe Joaō tamy rarybere: –Kia wadee awire aō aōkō iny ritamyhŷre, biu-ribi kanakēkile tahe iny aō ritake. ²⁸ Jiarŷ heka Jesuisi nonanamy ijyummy diwateōnyde wahewo-ribi kanakremy. Jiarŷ tii aōkō rare. Tii tahe Kristu tyhy rare. Jiarŷ kiamy juhuu rarybewāhāre: –Kia tahe teerytenyte. ²⁹ Inatyhymy tahe hābumy heridu wesemy Jesuisi rare. Ibutummy iny tuu robikemy tamy wirotyre. Ibiōwa weselemy jiarŷ rare. Tahe irybe-ō raholareu, reysamy rarewāhā. ³⁰ Tai wadee awire iny tii rieryreki, waribi tahe nohōti rosakemy idi watxiwāhāre.

³¹ Tii biujuxahakŷ-ribi nadeki ibutu ratyremy ratximyhŷre. Bede-ribi jiarŷ anadeki, tahe bede ludu jiarŷ rare, bede aōmydŷŷnanamy rarybewāhāre. ³² Tii rarybere aōmybo roholare, robire, tahe ijō iny rityhynyōhyre irybe. ³³ Inyō tahe rityhynykeki, tii tule ijō-ō rarybere, Deuxu inatyhy rare wahe. ³⁴ Deuxu deōdŷŷna heka irybelemy rarybere Deuxu dori Tattytybytyhy ibutummy tamy diwahinyde. ³⁵ Tyby taRiōre luure, tai tahe ibutu aōmydŷŷnana ywisidŷŷny tamy diwahiny ditekōnyde. ³⁶ Iny Jesuisi rityhynymyhŷreki, umyuedeōnahakŷ-di iny rŷira. Inyō tamy ratxiōkeki, tiu umyuedeōna robiōtyhy, Deuxu ykarana dori tii-wana ratximyhŷre.

4

¹⁻⁴ Inyō fariseu mahādu-ō rarybere: –Jesuisi Joaō-ribi iny sōwemy diratysebenymyhŷde. Sōwemy iny ritamyhŷre ierydŷŷmy. Tahe Jesuisi aōkō rōratysebedŷŷmyhŷre, ierydŷŷnale tahe riratysebenymyhŷre. Iu Jesuisi kiamy rieryre tahe, Judeia-ribi rexitare. Roirenyre

Kalileia bede-ò ritehemynkemy. Roirenyreu tahe Samaria bededihyyle riòhòrenyre. ⁵ Samaria bede hãwã-ò tahe ritehemynyre. Sika inire. Ijaò riòresu-ribi iòhòmy ròira, tariòre Jyje-ò riwahinyreu wahe. Ijaò behãloo tai rÿimyhÿ. ⁶ Txutyeu tahe Jesuisi elerihynymy rononymhÿ tatilemy nadeki berysyna werora-ki. ⁷ Tahe Samaria mahãdu hãwyyò dobehede beixemy. Jesuisi tamy rarybere: –Beò inihe wadee bidiòke. ⁸ Jesuisi erydÿÿna mahãdu tahe juhuu roirenyreu hãwã-ò rÿsÿna itxemy. Tai Jesuisi riraòmy rononymhÿ. ⁹ Tahe hãwyy rarybere: –Kai judeu mahãdu tate, jikarÿ samaria mahãdu rare. Anoherekibo wadeke textiòenyteri bemomomy. (Judeu mahãdu Samaria mahãdu-wana wiyemy reaòhyymhÿre. Widi òludu wesemy rare.) ¹⁰ Tahe Jesuisi rirawyònyre: –Kai heka teeryòhytyteri mobo jiarÿ rare wahe. Tule, Deuxu wahisidÿÿna teeryòte. Tiwaeryteriwana kai bedexitòenyke, tahe bee irумы ihÿre adee ariwahinyke. ¹¹ Hãwyy rarybere: –Wahì, timybo bee irумы ihÿre wadeke kanakre. Kai ahynakòre, hãloko heka behekyre bee irehere. Timybo bee iru kumu-wana ratxireri. ¹² Kai anohe inytyby Ijaò ratyrene. Tiki heka behãloko wedu juhuku rare; idi riwahinyreu inydekereny. Iribile iritixye riòmhyÿre tiki-wana, ibroreni riòmhyÿre. ¹³ Jesuisi tahe tarybetyhy-di rarybere: –Inyò kahãloobemy riòkeki, ixityre bemomomy ruruke. ¹⁴ Jiarÿ bee ariwahinyke. Inyò tahe kiabemy riòke-wana, tiu bemy tamy umyuedeònahakÿ riwahinyhymhÿre. ¹⁵ Tahe hãwyy rarybere: –Wahì bee tuedeokdu ikuny tuu kariòke. Tai kakò kanakòtyhy berysmy. ¹⁶ Tahe Jesuisi rarybere: –Maa hÿny, ahãbu biòryke, tahe manake. ¹⁷ Hãwyy dirawyònyde: –Anokòre, wahãbukòre. Jesuisi rarybere: –Inatyhymy tarybeteri ahãbuòremy. ¹⁸ Kai heka iruyre ahãbu tate. Wijina tahe ahãbu aòkò rare atÿhibiòwale wahe. Kia tahe inatyhymy tarybeteri. ¹⁹ Wahì, wiji tahe arakeryra, kai Deuxu rybeduò tate. ²⁰ Wahareny Deuxumy reàlãmhyÿre kahãwãlò-ki. Amahãdu anokò, tamy tahe Jerusalè Deuxu deàlana rare. ²¹ Tahe Jesuisi rarybere: –Lerÿ, warybe bityhinyke. Kanakre itxu kahãwãlò-ki aòkò, Jerusalè-ki aòkò Waha Deuxu deàlana rarekre. ²² Kaiboho aòmybo tealate teeryòtenyte. Jiarÿboho tahe aòmybo reàlære, reeryrenyre, tarasana dori judeu mahãdu-ribi nade. ²³ Kia bededÿÿnanamy reara. Inyò Waha Deuxu àlanamy ratximyhÿreki Deuxu Tyytybytyhy-di, inatyhyna-di reàlãmhyÿke. Tuu deàlana mahãdu Deuxu riijemyhÿre. ²⁴ Deuxu Tyytyby rare: –Tai tahe tudeàlanadu tatyytyby-ki inatyhyna-ki tuu reàlãmhyÿre. ²⁵ Kia tahe jikarÿ rekeryre, Mesia kanakre, Deuxu dekòdÿÿnamy wahe, Kristu inire. Tiki kanakreku wahe, ibutumy inydekereny anona anonamy relykykre. ²⁶ Jesuisi rarybere: –Jiarÿ tahe tiire, umy-wana wiji rarybereri wahe.

²⁷ Tahe Jesuisi erydÿÿna mahãdu rehemynyre. Hãwyy-wana rarybereriki tahe ribedeòtiidÿÿnyrenyre. Tahe inyò tamy rÿÿraxiòhyÿre. Aòmybo tamy rÿÿraxire, ada aòherekibo tamy rarybereriki. ²⁸ Iu tahe hãwyy tabutxi ririre, hãwã-ò rara. Tahe tahãwã mahãdu-ò rarybere: ²⁹ –Bodoibedenyke wahemy. Betehebenykemy hãbu-kò. Tiki wakoku relykyre ibutumy anohebo ratÿkÿnymahãmy. Tiki kòsana Kristu ratxireri. Deuxu dekòdÿÿna rare. ³⁰ Hãwã-ribi roirenyreu Jesuisi-ò. ³¹ Iu hãwyy hãwã-ki rareamhÿre, tahe ierydÿÿna Jesuisi-ò rarybere: –Iny erydÿÿdureny rÿsÿnaò birÿsÿke. ³² Tahe Jesuisi rarybere: –Warÿsÿnadire wahe. Kaiboho heka kia rÿsÿna teeryòtenyte. ³³ Tahe widee raryberenyre: –Inyò kòaboka tamy rÿsÿnaò riwryeri. ³⁴ Jesuisi rarybere: –Wadeòdÿÿdu deewimy ariwinykemy idi watxireri. Kia tahe warÿsÿnare, iaòmysÿdÿÿna arihukemy wahe. ³⁵ Maixòmo butuna inaubiòwa ahãdu-di bidiòrarunybennykemy kaiboho tahòtintyntyteri. Tahe aòkòre adeereny ararybekre. Betehebenyke bedero-ò. Maixòmo redenamy rÿire. ³⁶ Kia maixòmo butudÿÿdu iòwy ritake, tahe umyuedeònahakÿ-ò iny ributumy. Tahe wiwanale riwodeysanymhÿre ibòdÿÿdu ibutudÿÿdu-wana. ³⁷ Iwese inyò rarybere wese, inatyhy rare. Ijò tahe ibòdÿÿdu rare. Iwitxira tahe ibutudÿÿna rare. ³⁸ Jiarÿ kaiboho arateònymahãre. Aòbo tebòronyòtenyte tahe bibutumyke. Juhuu inyò raaòmysÿdÿÿre: –Kaiboho tahe iraty temytenyte.

³⁹ Tahe hãwyy òraru-ki sòwemy Samaria hãwã mahãdu rityhynyre. Hãwyy rarybere juhuu: –Tiki wakoku relykyre ibutumy anohebo ratÿkÿnymahãre walananonanamy relykyre. Kia rybe òraru-ki tahe rityhynyre. ⁴⁰ Samaria hãwã mahãdu tahe Jesuisi-ò rexitòenyre tii-wana roirekemy. Tahe Jesuisi tii-wana inatxi txumy riwrye. ⁴¹ Sòwemy tahe rityhynyre Jesuisi Rybe òraru-ki. ⁴² Tahe hãwyy-ò rarybere. Wiji tahe arybe òraru-ki aòkò retyhynryeri. Tamy tyhy-ò jiarÿle raholare, tahe reeryre tii bede iny tarasadu tyhymy raremy.

⁴³ Inatxitxu-di tahe Samaria-ribi rare Kalileia bede-ò. ⁴⁴ Jesuisile dori rarybere: –Deuxu rybeduò uladumy ijirana bede-ki iny rityhynòhyymhÿ. Tiu tamy wowydnaò riwahinyòtyhy. ⁴⁵ Kalileia mahãdu juhuu Jerusalè-ò tule roirenyre, worana bedehes rÿimyhÿraò. Ibutumy aòbo Jesuisi riwinyra heka tiiboho reteherenyre. Tai Jesuisi tasubede-ò rehemynyre tiiboho awimy ridyrenyre.

⁴⁶ Tahe ixityre Jesuisi rehemynyre Kana hãwã-ò. Juhuu tai bee riwitxiranyre vÿi monamy wahe. Bede dinodu aòmysÿdÿÿdu Kafanaò-ki rasÿnyre. ⁴⁷ Jesuisi Kana hãwã-ki ratxirerimy

hãbu roholareu, tamy rara. Tariõre dori ibinamy roire taheto-ki. Jesuisi-ò hãbu rarybere: —Manakekõ aõbo waheto-ò wariõre biteytekemy. ⁴⁸ Jesuisi rirawyoñyre: —Kaiboho bede aõmydÿñnana wiwihikÿ tetehtenyteule tetyhynytenyte. ⁴⁹ Hãbu heka Jesuisi-ò rarybere: —Wanyrÿ, wylemy manake wariõre rurukreko-txi. ⁵⁰ Jesuisi rarybere: —Bõõseke, ariõre dori awimy relera. ⁵¹ Tahe tii Jesuisi rybe rityhynra tai rõiõsere taheto-ò rakemy. Ijõ txu tahe ryro-ki teõdu-wana witxi reare. Tii rarybere: —Ariõre reytera ahetokile. ⁵² Hãbu ritÿÿraxinyre tiubo reytera. Tahe relyyre. Kaule, txutyey reytera. ⁵³ Jesuisi rarybereu, kiaule iriõre reytera. Hãbu rieryre. Tai tahe idi ibutumy hãbu sÿmahãdu Jesuisi rityhynre. ⁵⁴ Kia tahe Jesuisi inatxina aõna aõna wiwihikÿ iny itxeranamy riwinyre Kalileia bede-ki.

5

¹ Iribi tahe judeu mahãdu worana bedehesimy rÿimyhÿ. Tai tahe Jesuisi rare Jerusalẽ-ò. ² Hãwã-ki tahe hãloo ibedÿÿ roimyhÿ budoeni ryijõ iõhõ-ki rÿimyhÿ. Beteta inire, hebraika rybe ini rare, judeu rybe wahe. Iruyre iwõtena ube iwerora-ki rÿire. ³ Sõwemy webinadu ube-ò wii rotyre, iny rueta ijõre, iny tiere ijõre, inytibina ijõre. ⁴ Tiiboho ÿjuõ riraõmyhÿre. ÿju beõ rerireu tahe raukÿre. Mobo juhu itxi resekeki tahe, tii reytemyhÿre. ⁵ Hãbuõ 38 beõramy ibinamy roimy raremyhÿ. ⁶ Jesuisi tamy retehereu, rieryre tiwesebeõrabo ibinamy roimy rare myhÿ. Tahe tamy rarybere: —Kai aõbohe beytekekõ. ⁷ Hãbu dirawyoñyre: —Aõkõre Wanyrÿ, wawihedÿÿduõre. Bee rexiukÿnyrau, ijõ wako-ò ralõmyhÿre. ⁸ Jesuisi tamy rarybere: —Myikewa, abyre bimyke, mariake. ⁹ Aõwesele hãbu rÿimy reare, awimy. Tabyre rimyre tahe rariare. Kia txu tahe sabado txu rare. Kia txu tahe judeu aõmysÿdÿñna txu aõkõ rare. ¹⁰ Tai tahe judeu mahãduõ tamy rarybere: —Abyre-di riraõmy, sabado txu dori õbiti aõkõ rareki. ¹¹ Tahe dirawyoñyre: —Wadeytedÿÿdu wadee rarybere wabyre arimykemy. ¹² Tahe tamy rÿÿraxire: —Mobo adee rarybere abyre bimykemy idi mariakemy. ¹³ Tahe hãbu deytedu rieryõre mobo rare. Jesuisi dori dexitade iribi. Sõwemy iny tai rÿimyhÿ. ¹⁴ Deuxu dohodÿÿna heto-ki Jesuisi idi hãbu-ki rahara. Tamy rarybere: —Kai teyteta, inatyhy. Tai tahe aõraruna biixãwidinyke, aõbinatyhy aõhe adee rotÿÿnyheny. ¹⁵ Hãbu tahe rare. Judeu mahãdu-ò rarybere, mobo teytedÿÿdu raremy, Jesuisi wahe. ¹⁶ Tai tahe judeu mahãdu Jesuisi ibinamy rexideleny my rarybere, sabado txuu kia riwinyreki. ¹⁷ Jesuisi tahe rarybere tamyreny: —Waha, Deuxu aõu raõmysÿdÿÿre, jiarÿ tulere. ¹⁸ Tai tahe sõwemy irubudÿÿmy rurumyhÿre. Sabado txu bede ywina-ribi tii riywinyõre. Tule Jesuisi Deuxu wesemy rexiõre, Wahamy dori rarybemyhÿreki.

¹⁹ Tai tahe Jesuisi tamyreny rarybere: —Jiarÿ xixi-di aõkõ aõmydÿÿnanamy ratÿÿnymahãre aõbo Waha riwinyemyhÿre, jiarÿ tule rewinywãhãre iweselemy. ²⁰ Waha Deuxu dori waluure. Aõbo riwinyre wadee riteõsinyre, tai tahe aõruxerakahÿtyhymybo bobibenykre, idi bede biõtiinybenykre. ²¹ Waha Deuxu dori rubu-ribi iny riixixanymyhÿre. Tai tule jiarÿ iny areixixanyke ixideewikeki. ²²⁻²³ Ibutumy iny hitxidÿÿna Waha wadee tuu rarybera, tii dori iny rihitxidÿÿnyõtyhy. Jiarÿle tahe iny ywisidÿÿdumy arõhõnykre, tai iwese Deuxu iny riwowydynamyhÿre wesele iny riwawowydynamyhÿkre. Adeeremy Deuxu diwateõnyde. Tai inyõ riwawowydinyõkeki, tii Deuxu riwowydinyõreri. ²⁴ Inatyhytyhymy adeeremy ararybekre. Inyõ warybe roholakeki, wateõdÿÿdu rityhinykeki, tii wijityhyle umyuedeõna ritake, ywisidÿÿduko-ò rõhõnyõtyhy, rubu ryribi rõhõnyre umy irumy ihÿre ryõ iny ralõmyhÿre. ²⁵ Inatyhytyhymy adee arelyykre: —Bededÿÿnana-ki kõiõra, bede dÿÿnanamy reara. Tahe rubu mahãdu Deuxu Riõre rybe-ò roholakre. Roholamy rÿikeu tahe irumy rÿike. ²⁶ Tyby dori iumyõnanaõhyre wese tule iRiõre rare. Umyuedeõna wedu rare. ²⁷ IRiõre heka hitxidÿÿna wedumy relere. Tii dori Deuxu Riõre Hãbutyhyhykÿ tii rare, jiarÿ wahe. ²⁸ Bedeotiõdÿÿõmy tahe bededÿÿnanamy he reare. Rubu mahãdu wabedey-ki warybe-ò roholakre, tai iribi rõhõnykre. ²⁹ Ibutumy aõwibo riwinyre mahãdu kedexixakre umyuedeõnahakÿ-di. Kia ibinamy riwinyemyhÿre mahãdu ywisidÿÿdu-ò rexixakre.

³⁰ Jiarÿ xixi-di aõkõ aõmydÿÿnanamy ratÿÿnywãhãre. Iwese Waha-ò raholare wese iny ywisidÿÿmy arõhõnykre. Waywisidÿÿna heka õbiti rare. Wadee wimy aõkõ dori tuu watxiwãhãre. Waha wadeõdudeewimy tuu watxiwãhãre. ³¹ Iximy ararybekeki, inyõ riwatyhynyõtyhy. ³² Iwitxira heka tuu rarybereri wamy wahe. Reeryre inatyhy raremy. ³³ Kaiboho inywitxira teteõnytenyte. Joaõ ratysebedÿÿdu-ò rÿÿÿraxikemy ibutumy kia wamy rarybere inatyhy rare jiarÿ inatyhy rare. ³⁴ Iny wamy rarybemyhÿre, tahe jiarÿle kia reijeõhyimahãre inyle rieryõre wamy rybe, wahe. Tahe kiamy adee relyyiwãhãre kaiboho ritamy rÿikemy. ³⁵ Joaõ tahe loosõna wesemy raremyhÿ. Tii urihimyo bededÿÿnana ritoosõny my raremyhÿwesemy tahe kaiboho atximahãtenyte. Idi urihimyo-ò teysatenyte iloosõna-di, idi iribi kaiboho terarenyre. ³⁶ Jiarÿ Waha õrau-ki aõmydÿÿnana wiwihikÿ, rewinyimahãre. Kaheka inatyhymy urihixina rare. Joaõ wamy rarybere ratyre heka kaa roire, Deuxu Waha inatyhymy wadeõdu raremy riteõsinyre. ³⁷ Waha wadeõdu wamy

tule relyyre. Kaiboho irybe-ò taholaòtenyete tule tii tabiòtenyeta. ³⁸ Kaiboho tamy taholaòhyymahàtenyete, tiwatyhynyòteki, jiarý dori iteòdýýna rare. ³⁹ Tyyriti-ò tetehtenyete iwo-ki dori umyтуedeòna-ki mahakemy tahòtintenyete. Ritidýýnakile wamy relyymyhyýre. ⁴⁰ Ihàrele tahe wadee taòmahàte adeereny umyтуedeòna ariwahinykemy. ⁴¹⁻⁴² Aòmybo wamy iny rarybemahàkeki, aò aòkò rare wadee, jiarý dori reerye Deuxu luuna-di aòkò atxitenyeteri. ⁴³ Jiarý Wahani-di anade, tahe kaiboho tiwatyhynyòmy wadi ahàte. Inyò ixideewilemy kanakeki, kaiboho bityhynybenykre. ⁴⁴ Tai heka tetyhynyòmahàtenyete. Wídee dori kaiboho tewowydynmahàtenyete, tahe Deuxu-ribi wowydyna ritakemy terarenyete, sohojihyete heka Deuxu. ⁴⁵ Kíamy tahe Waha-ò arelyyòkre, Moisesi tahe relyykre. Moisesi bede ywina dori, araròsònyreny rare. ⁴⁶ Inatyhymy Moisesi tetyhynyòmahàte-wana tule jiarý biwatyhynyòmahàke, wamy dori Moisesi ròratidýýre. ⁴⁷ Irybe bityhynyòkeki, timybo warybe bityhynyete.

6

¹ Iribi tahe Jesuisi Kalilea aho-ki ixbyby reurore, Teberíade ahoniòre. ² Tahe sòwemy iny riheludunyre tuu robireki, aòna aòna wiwihiký, deytedyýna wiwihiký robireki. ³ Tahe hãwãlòraty-ò Jesuisi raòwònyre taerydyýna mahãdu-wana –rorukurenre tai. ⁴ Judeu mahãdu worana bedehesi rexidelenykeny iòhòre. ⁵⁻⁶ Tahe Jesuisi retehere inysòweheký-ò, tamy rehemyneriò. Tai Filipi-ò riurihimy rarybere: –Tikibo orotxu tamyreny rikiòbranyete riyrenykeny. Jesuisi rierymyhyýre aòbo riwinykemy ratxireri ihàrele tahe Filipi-ò kia rarybere. ⁷ Filipi tahe ðirawyònyde: –Inyò sohoji sohoji orotxu yre sohoji riykeki, 200 prata womati nieru rakahurenkye ihàre rimyòtyhy. ⁸ Andre Jesuisi erydyýna-ò rare, Simaò Pedro seriòre rare. Tii tahe Jesuisi-ò rarybere: ⁹ –Weryryboò kaki ihýmyhyý. Iruyre cevada orotxu idi ratximyhyý, utura inatxi. Kia tahe aò aòkò rare inysòwe-ò. ¹⁰ Tahe Jesuisi taerydyýna-ò rarybere: –Tamy marybebenyke ranyrenykeny asityrekile. Tahe rorukurenre ibutumy. Hãbu 5000 ronyre ijò inyò tahe sòwetyhymy rorukure. ¹¹ Jesuisi orotxu rimyre. Deuxumy realàre, idi tahe tamyreny riwahinyete. Tule utura-wana wiwesele risýnymy. Tuu rotýýnyre. Ibutumy heka ixideewina rirýsýrenyete. ¹² Rihydyrenyete, Jesuisi rarybere taerydyýna mahãdu-ò: –Bibutunyenkye rauhenyera uritere ixinamy itxiwixirenyòkemy idi watxireri. Uritere idi dehurennyòmy. ¹³ Tahe ributunyenre iuhe waòinatxi reuròmy weriri ritýxinyete orotxu yrere-di. ¹⁴ Jesuisi aòwihiký widýýnamy robirenre kíamy tahe raryberenyete. Tii inatyhymy Deuxu Rybedutyhy rare. Juhuu dori tuu rarybere kabede-ò kanakemy. Inyboho tii riraòmyhyýre.

¹⁵ Ròhòtinenyete: –Jesuisi inyiòlòrenymy rikimynyete. Tamy ròkòirenkye. Iu Jesuisi kia rieryete, ixisohojilemy rexitare ixbyby, hãwãlò-ò.

¹⁶⁻¹⁷ Ibedesou aho ijà-ò ierydyýna mahãdu riberenyete riraòkemy. Bede rurunyre tahe Jesuisi rehemynyòhyete. Tai hãwòò rimyrenyete idi reuròkemy ijòwe-ribi ijà-ò, Kafanaò hãwã-ò. ¹⁸ Tahe yhy deboreheký tiribi tiribi rebonymyhyý. Òbò tahe resemýhyý. ¹⁹ Sohoji urihixina iòhòmy ròirenyete tahe Jesuisimy robirenre. Tii betyredile tamyreny nariamy nade. Tiiboho ruberunihikýrenyete. ²⁰ Jesuisi tamyreny rarybere: –Jiarýle wa rare, breburennyòmyke. ²¹ Tai tahe hãwò-ò Jesuisi ronykemy tiiboho ðisýnydenyete. Aò wesele tahe rehemynyrenyete tiòbo ròirennyò.

²² Itxubiòwamy sòwemy iny wii ributunyre aho kanawe-ribi ijà-ki. Hãwò sohojile tahe tai roire aho-ki. Jesuisi erydyýna mahãdu ròirennyete rieryrenyete. Tahe Jesuisi aòkò idi rare. ²³ Tahe hãwòò dehemynydenyete. Teberíade hãwã-ribi Jesuisi tai ratximyhyý iòhò-ò. Tai juhu Jesuisi rexitòenymy rýimýhyý tahe orotxu tamy riwahinyete. ²⁴ Jesuisi iòre tai, ierydyýna mahãdu iòre. Kia tahe iny sòwemy robirau, hãwò-ò rimyrenyete. Iòrysmy ròirenre, Kafanaò-ò. ²⁵ Kanawe-ribi ijà-ò rehemynyete, tii-wana witxi reare. Tahe tamy rýýraxire. Waerydyýdureny, tiubo kaò tadehemynyete. ²⁶ Aòwihiký rewinyreny aòkò tiwajetenyeteri, rýsýna adeereny rewahinyrakile, tehydymy terýsýtenytakile. ²⁷ Rýsýna tyhy ituemyhyýre kiaòle aòkò maaòmysýdyýbenyete, tahe iwitxira rýsýnaò-ò maaòmysýdyýbenyete, kia ituedeòna-di aòkò rare. Deuxu Riòre Habutyhyhyký dori adee riwahinyete. Kia rýsýna umyтуedeònahaký wesemy rare. Taile tahe Deuxu Waha riwateònyereri. ²⁸ Tahe Jesuisi-ò rýýraxire: –Timybo iny Deuxudeewimy arotýýnyrenykeny. ²⁹ Jesuisi ðirawyònyde: –Kíalemy, biwatyhybenyete: –Deuxu dori wateòdýýdumy rare. ³⁰ Tahe raryberenyete tamy: –Aòwihikýbo inyko-ò biutxeredýýnyete. Aòhebo botýýnyete, iny aratyhynykeny. ³¹ Inytybyreny orotxu riyrenyete bederay-ki. Kia wese Tyyriti-ki roire: –Moisesi tamy orotxu riwahinyete biu-ribi.

³² Jesuisi rirawyònyete: –Inatyhy tyhymy Moisesi aòkò tamy riwahinyete. Waha dori biu-ribi orotxu tyhy adee riwahinyete. ³³ Deuxu orotxu tahe irutyhymy inydee riwahinyemyhyýre, biu-ribi diwahinyemyhyýde. ³⁴ Tahe raryberenyete: –Wanyrý, tiu kia orotxu bidiwahinyamahàke. ³⁵ Jesuisi iximy rarybere: –Jiarý orotxu irutyhymy rare. Inyò

wadee kanakeki, tiu rama risaõtyhy. Inyõ riwatyhnykeki, tiu bee risaõtyhy. ³⁶ Adeerena heka rarybere: –Wamy tabitenyte, ihãrele tiwatyhnyõtenyte. ³⁷ Ibutumy iny Waha wadee riwahinymyhÿre wadee kanakre. Tiu ixi-ribi ariteõnyõtyhy. ³⁸ Adobehede dori aõ ixideewimy aõma arotÿnykemy aõkõ. Wadeõdÿÿdudeewimy arotÿnykemy watxiwãhãre. ³⁹ Tiu ariõnyõtyhy wadee diwahinydeõ kiaboho ibutumy ikonana txuu rubu-ribi ariixixanykre. Kia tahe wadeõdÿÿdu deewimy rare. ⁴⁰ Inatyhmy Waha deewimy kia rare. Iny iRiõremy robireu, rityhnykeu, umy tuedeõna ritake. Ikonana txuu tahe rubu-ribi ariixixanykre.

⁴¹ Jesuisi rarybere: –Jiarÿ biu ludu orotxu rare. Tai tahe judeu mahãdu aõbina binahakÿlemy rarybemyhÿre. ⁴² Kia wese rarybemyhÿre: –Kaa Jesuisile rare. Jyje riõre rare. Tyby he ijoj eryna rare ise tule. Aõherekibo tii rarybereri biu-rubu nademy. ⁴³ Tahe Jesuisi dirawyõnyde: –Tuu wamy ryberenyõmyke ayludurenymy. ⁴⁴ Wadeõdÿÿdu iny wadee rayku-õ rarybemyhÿre namyhÿde. Kia wesele iny wadee kedehemynykre, ikonana txuu tiiboho rubu-ribi ariixixanykre. ⁴⁵ Deuxu rybedu Tyriti-ki kia rybe rÿire: –Deuxu ibutumy iny ribedeerydÿÿnykre.

Tai tahe Waha-ribi iny rierymy roholamyhÿre, tii tahe wadee rehemynykre. ⁴⁶ Inyõ Wahamy robiõhyymyhÿre jiarÿle tahe tuu rabimahãre, iribi anadeki. ⁴⁷ Inatyhytyhymy adee rarybemaãre. Inyõ riwatyhnykeki, umy tuedeõnahakÿ tiiwanale ratxireri. ⁴⁸ Jiarÿ orotxu wesemy jiarÿ rare. Umytuedeõna wahidÿÿdu jiarÿ rare. ⁴⁹ Boreny dori biu-ribi orotxu riyre bederahy-ki. Irabihiy ibutumy tiiboho ituerenyre. ⁵⁰⁻⁵¹ Jiarÿ tahe biu ludu orotxu wese rare, inyõ tahe kia orotxu riykeki, tiu ruruõtyhy. Waumy ariwahinykre rubu-õ ibutumy iny õraruna õwydÿÿmy. Tamyreny umy tuedeõna riwahinykre rubu-õ ibutumy iny õraruna õwydÿÿmy. Tamyreny umy tuedeõna riwahinykre.

⁵² Judeu mahãdu tahe txiõdÿÿna rybemy widee raryberenyre: –Timybo tadelemy iny-boho riõwenyrenyemy wahe. ⁵³ Jesuisi rirawyõnyre: –Inatyhytyhymy adee ararybekre. Kaiboho Deuxu Riõre Hãbutyhykyde birõõbenykeki, umy tuedeõna bitabenyõtyhy. Ihãlubu biõbenykeki, umy tuedeõna-di aõkõ atxitenyteri. ⁵⁴ Inyõ waderõdu wahãlubumy momodu tii umy tuedeõna-di ratxireri. Tii tahe ikonana txuu rubu-ribi adixixanykre. ⁵⁵ Wade heka juhu irõnatyhy rare, wahãlubu tu monatyhy rare. ⁵⁶ Inyõ wade rirokeki, wahãlubu riõkeki, wawana tiuhyy ratxireri. Jiarÿ tule tii-wana watxihyreri. ⁵⁷ Waha irumy ratxireri. Tii wadeõdÿÿdu rare iõraru-ki warumy watxireri. Tule waderõdu irumy ratxike waõraru-ki. ⁵⁸ Jiarÿ biu ludu orotxu inatyhy jiarÿ rare. Iwese bederahy orotxu heka boreny riyrewesemy aõkõ jiarÿ rare. Ihãrele tahe ituerenyre. Inyõ riwaykeki, rexixahymy rarekre. ⁵⁹ Kia ibutumy Jesuisi rarybere Kafanaõ judeu dohodÿÿna-ki, rierynanymyhÿre.

⁶⁰ Iribi tahe Jesuisi-õ ijohona mahãdu rarybere:

–Kia isira tyhyre iny rieryke. Inyõ heka kia rityhnyõtyhy.

⁶¹ Jesuisile heka rexierymyhÿre tiiboho tuu rarybemyhÿreki, tahe tamy rÿÿraxire:

–Kaa aõbohe arabinadÿÿnyrenyke.

⁶² Tahe jiarÿ Deuxu Riõre Hãbutyhyky, ixiby biu-õ arõõsekeki, timybo marybebenyke, kaiboho wamy bobibenykeki. ⁶³ Deuxu Tytybytyhyle umy tuedeõna riwahinymyhÿre. Umydetyhy umy tuedeõna-di aõkõ rare. Urile adee rarybemaãre Deuxu Tytybytyhymy rybena rare, adeereny umy tuedeõna rare. ⁶⁴ Tahe inyõ ayreny ludu riwatyhnyõreri. Jesuisi tahe juhuru-ribi rierymyhÿre mobo rityhnyõmyhÿre, tule mobo tatiõdÿÿdumy rarekremy. ⁶⁵ Jesuisi raryberhyymy tii-wana: –Jiarÿ juhuru rarybewãhãre. Inyõ Waha wadee riteõnyõkeki tiu wadee kanaõtyhy. Tai heka tuu adee jiarÿ rarybere.

⁶⁶ Kia rybe õraru-ki sõwemy taerydÿÿna mahãdu ririrenyre. Tahe roirenyre. ⁶⁷ Tahe Jesuisi rÿÿraxire taerydÿÿna waõinatxi reurõ mahãdu-õ. Ka bexe boibenyõkre aõbo biwaribenyõkre aõbohe. ⁶⁸ Tahe Simaõ Pedro rirawyõnyre. Wanyrÿ moobo arõirenkyre. Kaile heka umy tuedeõna rybe-di atxiteri. ⁶⁹ Jiarÿboho ka aratyhnymahãrenyre. Araeryrenyre ka, kai Deuxu-ribi hãbu õbitityhmy atximahãte. ⁷⁰ Jiarÿ aratarenyre waõinatxi reurõ inymy erydÿÿna mahãdumy. Ihãre tahe inyõ ratximyhÿre diaboõ heka tii rare. ⁷¹ Jesuisi tahe Judasi Isariõmy rarybereri. Iwõ inatxinamy wahe. Simaõ-Isariõ riõre tii rare. Judasi dori Jesuisi riwahinykremy ratxireri iõludu mahãdu-õ.

7

¹ Judeu mahãdu Jesuisi rubudÿÿmy rurumyhÿre. Tai tahe Judeia bede ludu hãwã-õ ralõõmyhÿre. Kalileia bede hãwadile rariamyhÿre. ² Tahe judeu mahãdu worana bedehesi iõhõmy rÿimyhÿ. Kiani tahe heto riõre worana bedehesi rare. ³ Tahe Jesuisi seriõreboho tamy rarybere: –Make wa karibi Judeia mahãdu bede-õ aerydÿÿna mahãdu dori aõwiwihikÿ kai tewinyteõ tuu robikemy. ⁴ Aõwiwihikÿmy tewinyteri, tai tahe ixinamy iny tuu ibutumy robikre. Ibutumy iny ixierysymy tahõtinyteri-wana urile iny lau iwõteõmy aõna aõna wiwihikÿ. ⁵ Jesuisi seriõre mahãdu tule rityhnyõre. ⁶ Jesuisi tahe dirawyõnyde: –Wiji

araõkre wabededÿñanamy dori tuu reaõmy ratxireri. Kaiboho tahe adohotalemy bøike. ⁷ Bede ludu mahãdu iny dori aluurenryre, tahe waderamy rekoarenryre. Iõrarunamy dori jiarÿ tamy rarybemahãre, ibinatyhyremy. ⁸ Kaiboho boibenyke worana bedehesi-õ. Jiarÿ tahe wiji araõkre, wabededÿñanamy reaõmy doimyhÿde. ⁹ Kia tahe Jesuisi tamyreny rarybere. Tahe Kalileia-ribi Jesuisi rõhõnyõmy rÿimyhÿre.

¹⁰ Tahe iseriõro roirenryre worana bedehesi-õ. Idi tahe tule tii rare iherenymy itÿnymy aõkõ wahe, wasimy inyõ tuu robiheny. ¹¹ Judeu mahãdu tahe Jesuisi riijemyhÿre worana bedehesi õrake-õ. Rarybemyhÿre: –Titxibo tahe tii ratximyhÿre. ¹² Jesusimy rybe ix-itxiõdÿÿna rõhõnyre inysõwehekÿy-ki. Inyõ heka awimy tuu rarybemyhÿre. Ijõ tahe ibinamy tuu rarybemyhÿre, tii iny itxenadÿÿdu raremy. ¹³ Inyõ tuu rarybeõhyymyhÿre ibutumy ijohonamy judeu mahãdu lau ruberureki.

¹⁴ Worana bedehesi tya-ki Jesuisi Deuxu dohodÿÿna heto-õ ralore ribedeerynkemy. ¹⁵ Ribedeerynyreu tahe judeu mahãduõ ijõ-õ rarybere: –Timykibo he kia ritidÿÿna rierymy tuu rarybemyhÿre. Rierykõ ihãrele iny rierynanymyhÿre. ¹⁶ Tahe Jesuisi dirawyoñde: Waerydÿÿna-di aõkõ rebedeeryre, Deuxu wateõdÿÿdu rybe-di wahe. ¹⁷ Inyõ Deuxu-deewimy ratxikeki, tii rierykre aõerydÿÿnabo õbitimy ratxireri. Tii rierykre Deuxu-ribi aõbo rarybereri ada ixi-ribi rarybereri. ¹⁸ Iny ixi-ribi rarybekeki, tiile rexiloosõnanyke. Tahe iny iteõdÿÿdumy rarybekeki, tii tahe inatyhy rare. Tii inatyhymy õbiti rare. ¹⁹ Moisesi adee bede ywina riwahinyre: –Tahe kaibohoõ tetyhynyõhyymahãtenyte. Tai tahe aõherekibo biwarubunykemy atxitenyteri. ²⁰ Tamy inyõ dirawyoñde. Kaita itxÿteteri. Inyõ ka ararubunykemy aõkõ ratxireri. ²¹ Jiarÿ inyõ retytenyre sabado txuu tahe kaiboho wadi bede teõtiinytenyte. ²² Boholake, Moisesi bede ywina arateõnyke ariõre ritõtyky arõkemy resynanykemy. (Boboho tahe kia tuu ritelenyre Moisesi aõkõ.) Tahe notyky resyna txu rÿikeki, tuu tewinyte sabado txu hãrele. ²³ Kia sabado txu biwinybenykeki Moisesi bede ywina riywinynkemy, tahe aõherekibo wadee taykarananyteri hãbu sabado txu retytenyreki. ²⁴ Aõ õbitimy aõkõ rare, õbitimy tahõtinyterikile. Õbitinale-di maraykynybenyke.

²⁵ Ijõ Jerusalê hãwã ludu mahãduõ rarybere: ²⁶ –Kia rarybemy rÿirerile, tii irubudÿÿmy rexinohõtinyreri. Beteheke. Butumy ijohonanamy kia rarybemyhÿre. Ihãrele taheka inyõ tamy rarybeõhyymyhÿre. Wedu mahãdu rõhõtinyymyhÿre: –Ina aõkãbo Kristumy inatyhymy tii rare. ²⁷ Inyboho tahe rierymyhÿre titxiribibo tiõ namyhÿde. Kristu Deuxu deõdÿÿna tahe kanakeu, inyõ tahe rieryoõtyhy titxiribibo kanake. ²⁸ Jesuisi tahe Deuxu dohodÿÿna heto-ki ribideerynymyhÿreu rarybere: –Kaiboho tiwaerytenyte, titxiribibo anade tule teerytenyte. Tahe wateõdÿÿdu teeryõtenyte. Terõwomy heka jiarÿ anade. Tule tii inatyhytyhymy rare. ²⁹ Iribi jiarÿ anade Tii riwateõnyre, tai jiarÿ tii reeryre. ³⁰ Inyõ riijemyhÿ rirõtenykemy. Tahe rimyoõhyre ruberureki, ibededÿÿnanamy aõkõ bede rÿireki. ³¹ Iny sõwehekÿ-ribi sõwemy iny rityhynyre. Tahe inyõ rarybere: –Kristu Deuxu deõdÿÿna iratyre aõna aõna wiwihikÿ riwinynkemy tahõtinyteri. Aõkõre, tii dori inatyhymy Kristu rare. ³² Fariseu mahãdu kia-õ roholareu, tahe wii ributunryre xiwe wahidÿÿdu wedu mahãdu-wana. Tahe tiõboho soldadu mahãduõ riteõnyrenryre Jesuisi rimykemy. ³³ Jesuisi tahe tamurenry rarybere: –Urihimyõ umyreny-wana watzikre, idi ta arõõsekre wateõdÿÿdu-õ icyby. ³⁴ Kiaboho biwajebenykre, waki mahabenyõtyhy. Titxibo watzireri kia-õ heka bitehemynyõtyhy. ³⁵ Judeu mahãdu tahe widee rarybere: –Titxiwexe tii rakremy ihÿre, tuu rokobirenyõtyhy tai rakaharenõtyhy, myÿ rarybemyhÿre wahe: judeukõdu mahãdu bede-õ aõbo rakremy ixi-di ratxireri. Tai ribedeerynkemy, judeu mahãdu-wana rasÿnykremy. ³⁶ Timybohe rarybere: –Waki mahabenyõtyhy, titxibo watzireri-õ behemyhyõtyhy, myÿ rarybereri.

³⁷ Ihewotxu worana bedehesi aõnihikÿtyhy rare. Jesuisi iu rexiukÿnyre rarybekemy: –Inyõ bemomy risakeki, wadee kanake, riõke. ³⁸ Inyõ riwatyhynykeki, Tyyritina-ki kia wese rybe rÿire:

–Iwo-ribi benihikÿ iru rõhõnyke.

³⁹ Iu Jesuisi kia rarybereu, Deuxu Tyytybytyhy aõmy dÿÿñanamy rarybere. Iny dori rityhynykeki, iwo-õ Deuxu Tyytybytyhy ralõke. Urile tahe Deuxu Tyytybytyhy riwahinyõmy rÿire. Jesuisi dori rõõseõre biu-õ. ⁴⁰ Tahe roholare mahãdu tahe rarybere: –Ka heka hãbu Deuxu Rybedutyhy rare. ⁴¹ Ijõ tahe rarybere: –Tii Kristu rare. Ijõ tahe rarybere: –Kristu aõkõ Kalileia bede-ribi dori tii rareri. ⁴² Tyyritina rybe-ki roire: –Kristu, Davi sÿ-mahãdu ribi kanakremy. Belê hãwã-ribi; titxibo Davi rasÿnyre-ribi. ⁴³ Tai tahe wiwese wese aõkõ rõhõtinyrenryre Jesuisi-di. ⁴⁴ Inyõ rirõtenykemy ixi-di ratximyhÿ, ihãrele tahe inyõ rimyoõhyre.

⁴⁵ Tahe soldado mahãdu rõõsemy rare rimyoõhyylemy fariseu mahãdu-õ xiwewahidÿÿdu mahãdu wedu-õ. Tahe soldado-õ rÿÿraxirenryre: –Aõherekibo tedyõteri. ⁴⁶ Tahe dirawyoñde: –Timybo inyõ kowa hãbu wesemy rarybeõhyre rybe iwitxira wihikÿmy tii

rarybere. ⁴⁷ Tahe fariseu mahādu rarybere: —Kaiboho aōbo tule araitxenanyrenyra. ⁴⁸ Inyboho mahādu reny-ribi moō rityhynyōhyymyh̄re, fariseu mahādu wahe, wedu mahādu wahe. ⁴⁹ Inyō rityhynyre, tahe tiiboho Moisesi bede ywina rieryōre tai Deuxu aōhōk̄ymyd̄ȳnana-txi idi rehukre. Aōhōk̄ymyd̄ȳnana-ō ritamad̄ȳnykre. ⁵⁰ Nikodema iyreny-ki ratximyh̄. Fariseu mahāduō tii rare, juhuu Jesuisi raraō rare wahe. Tii heka rarybere imahādu-ō. ⁵¹ Juhuu roholamyh̄re aōhebo rot̄ȳnyraō wahe idi tahe ibinakeki rirōtenykre riijemyh̄re. Kia tahe iny bede ywinareny rare. ⁵²⁻⁵³ Tahe rirawyōnyrenyre: —Kai wa tule Kalileia mahāduō atxiteri. Tyyriti-ō beteheke timybo rarybereriō: —Kalileia-ribi rybeduō rōhōnyōthy wahe.

8

¹ [Tahe ibutumy he tas̄y-ō reareare. Iu tahe Jesuisi rare Oliveira hāwālō-ō. ² Biura-di tahe doōsede Deuxu dohod̄ȳna heto-ō icyby. Sōwemy iny tamy rare; Jesuisi ronyre; ribedeerenyre. ³ Hāwyō ratximyh̄ hābu wixiraō-wana wasimy ratximyh̄. Tahe iny-wixiraō itxireny reare. Tai tahe Deuxu rybe eryd̄ȳdu mahādu fariseu mahādu-wana hāwy didyde Jesuisi-ō. Tahe hāwy-ō rarybere r̄yikemy iny sōwehek̄y-ki. ⁴ Tahe raryberenyre Jesuisi-ō: —Bede erydu: —Kahāwy t̄ywe rare inyō itxi reara. ⁵ Iny bede ywina Moisesi riwawahinyre tahe rarybere mana-di rurumyh̄kemy. Tahe aōmybo kai mynary-beke. ⁶ Tiiboho kiamy rarybere Jesuisi riurihire timybo rarybekemy. Tai tahe ibinamy tamy rarybekemy idi ratxireri. Jesuisi tahe suō resera rōritid̄ȳkemy tebō-di suki riritinyra. ⁷ Tahe rit̄ȳraxinyhy ih̄ymyh̄. Tahe Jesuisi r̄yire; rarybere: —Inyō òrarukōmy ratxirerile, tii mana-di juhuu tamy rehukre. ⁸ Ixityrele s̄y Jesuisi rōritid̄ȳre suō. ⁹ Kia rybe-ō roholarenyre, tahe rexitarenyre sohoji sohojilemy, tarayky dori ribinad̄ȳnyrenyra. Matuari mahādu tahe juhuu rexitare. Ikonanatyhy dori rare, tahe Jesuisi hāwywanale tai r̄yire. ¹⁰ Jesuisi retehere: —Hāwy sohojilemy robire r̄ȳraxire tamy: —Hāwy, titxibo mana-di arubud̄ȳmy rybedu mahādu rirahura. Inyō aōhe aras̄ȳnyōhyra. ¹¹ Tahe dirawyōnyde: —Anokōre, Wahī. Tahe Jesuisi rarybere: —Jiar̄y tulere! Mahe, òraruna-txi tahe icyby ixēōmy.]

¹² Ixityre Jesuisi rarybere tamy: —Jiar̄y wabede loosōna rare. Inyō wahemy kanakeki, bede luru-ki rariaōthy. Tii heka loosōna-di tarayky-ki rarekre. ¹³ Tahe fariseu mahādu tamy rarybere: —Aōkōre, kai wa iximy tarybeteri tai tahe arybe inatyhymy aōkō rare. ¹⁴ Jesuisi dirawyōnyde: —Inatyhymy iximy rarybereri jiar̄y, tahe warybe inatyhy rare, jiar̄y dori reerye titxiribibo anade, tule tiobo arakre reerye. Kaiboho tahe kia teeryōnyte. ¹⁵ Kaiboho waywisid̄ȳmy tadiōlōnyte, ihāre tahe òbitimy tiwaywinytenyōte tiwaerytenyōteki. Tahe jiar̄y inyō reywinyōreri. ¹⁶ Jiar̄y inyō ariywinykeki, waywisid̄ȳna tahe òbiti rare. Jiar̄y dori ixiwānāle aōkō rare. Waha, wadeōd̄ȳdu wawana raremyh̄. ¹⁷ Abede ywina-ki kia rybe riritinyre r̄yimyh̄re: —Inatxi hābūmy wiwesehyylemy rarybekeki kia tahe inatyhy rare. ¹⁸ Jiar̄y iximy rarybemahāre tule Waha wadeōd̄ȳdu wamy adeeremy rarybemyh̄re. ¹⁹ Tahe tiiboho Jesuisi-ō r̄ȳȳraxirenyre: —Titxibo boo ratximyh̄re. Jesuisi rarybere: —Kaiboho tiwaerykōmahātenyete, Waha tule teeryōmahātenyete. Kai biwaerybenyōkeki, tule Waha bierybenyōthy. ²⁰ Kia Jesuisi rarybere Deuxu dohod̄ȳna hetowo-ki, iubeweri yrubud̄ȳna ube-ki. Tahe inyō rimyōhyre, ibeded̄ȳnanamy aōkō bede r̄yireki.

²¹ Iribi tahe ixityre tamy rarybere: —Jiar̄y he arakre karibi. Kaiboho biwaijebenykre tahe aōrarurenydile burubenykre. Boiōthy titxibo arakre-ō. ²² Tai tahe judeu mahādu widee raryberenyre: —Inatyhymy aōbo tii rexirubunykre. Tii raryberaki: —Titxibo arakremy boiōthy, myki tuu idi rōhōtynyrenyre. ²³ Tahe Jesuisi rarybere: —Kaiboho kaludu toite; jiar̄y aōkōre, biu ludu rare. Kaiboho bede ludu toite, jiar̄y tahe kabede ludu aōkō jiar̄y rare. ²⁴ Tai heka adeeremy rarybereri aōrarureny-di burubenykre. Inatyhymy jiar̄y tii rare: —Iwese rarybere wesemy. Tahe kia warybe bityhynyōbenykeki, aōrarureny-di burubenykre. ²⁵ Tahe tiiboho r̄ȳȳraxirenyre Jesuisi-ō: —Mobo he tate. Jesuisi dirawyōnyde: —Timybo adeeremy rarybewāhāre, juhuu wahe. ²⁶ Jiar̄y sōwemy r̄yire aōna aōnāmy umyreny ararybeke umyreny ariywinyke ta ararybekre Waha tuu wadee rarybelemy. Tii diwa-teōnyte tii inatyhymy rare. Irybelemy bede iny-ō ararybekre. ²⁷ Rieryōhyre tamyreny rarybere, tybomy. ²⁸ Kaiboho heka biwatamad̄ȳnybenykre, bierybenykre mobo jiar̄y rare. Tule ixi-ribi aōkō aōna aōna rewinywāhāre bierybenykre; tule iwese Waha riwaerynanyhyh̄re wese, rarybemahāre. Kia tule bierybenykre. ²⁹ Wateōd̄ȳdu wawana raremyh̄. Iximy riwariōthy, jiar̄y tamy wimy rewinyhyymahāreki. ³⁰ Kiamy tarybe rahudi tahe, sōwemy iny rityhynyre.

³¹ Judeu ityhyd̄ȳdu mahādu-ō Jesuisi rarybere: —Kaiboho warybe tyhy-di mohōtynybenyhykeki, inatyhymy watyhyd̄ȳdu waheludumy boibekre. ³² Inatyhyna tahe bierybenykre. Kia dori aratarenyke, deōdumy aōkō boibekre. ³³ Dirawyōnydenyde aōkōre inyboho Abraō riōkōre roire, tii heka modeōdumy roirekōmahāre. Timybo tarybeta:

—Deòdu-ribi riwatakemy. ³⁴ Tahe Jesuisi tamy rarybere inyõ òraru-di hyy rexiòrarunyeki, tii òraru-na deòdu wese hyye rare. ³⁵ Deòdu heka heto wedu ijoihyymy aõkõ rarekre. Iwedu ixinamy rakre. Riòre tahe ijoihyymy rare. ³⁶ Tahe Deuxu Riòre heka ixinamy arateònyeki, tii òraru-na deòdu wesemy ixyby bonybenyòtyhy. ³⁷ Abraõ riòkòre inatyhymy toite. Kia tahe reerye. Ihãrele tahe biwarubunybenyemy atxitenyteri warybe dori araykywo-di aõkõ ratxireri. ³⁸ Waha-wana ranymahãu, aõmybo rabire, wiji tuu rarybereri. Kaiboho tule boo-ribi tabitenyte tuu tewinyntenyeri. ³⁹ Rirawyònyrenyre: —Wahareny heka Abraõ rare. Jesuisi rarybere: —Abraõ riòremy inatyhymy toite-wana, Abraõ aõmydýýnana iwesemy biwinybenyke. ⁴⁰ Katahe warubudýýmy wadi atxitenyeri. Inatyhyna Deuxu-ribi raholaremy, adeeremy rarybemahãre, tai tahe warubudýýmy atxitenyeri. Abraõ tahe tii tahe tuu rotýýnyòtyhy. ⁴¹ Kaiboho heka borentytyhy wesele tatýýnymahãtenyte. Dirawyònyde: —Aõkòre, jiarýboho waxiriòre aõkõ roire. Deuxuhyye iny tybyreny rare. ⁴² Tahe Jesuisi rerawyònyre: —Deuxu boo inatyhymy rare-wana inihe kaiboho waluurenre. Jiarý dori Deuxu-ribi anade. Ixidee wimy aõkõ anade tii diwateònyde. ⁴³ Aõherekibo teerytenyòte warybe. Isiratyhyre aõbo ijohona. Aõkòre, ityhydýý isirare adeeremy. ⁴⁴ Kaiboho Diabo riòre toite tamywimy biwinykemy atxitenyeri. Tii juhuhu rubudýýdu hyy rare. Tii heka raruireri inatyhwesehekýle wahe. Tii ruidu rare. Ruiwedu tii rare. ⁴⁵ Kaiboho heka tiwatyhynyòhyymahãtenyte inatyhyna dori jiarý rarybemahãre. ⁴⁶ Inyõ inihe wamy rarybeòtyhy jiarý òrarudu raremy. Adeeremy inatyhynamy rarybereri. Aõherekibo tiwatyhynyòteri. ⁴⁷ Iny Deuxu-ribi ratxireri, Deuxu rybe roholamyhyre. Kaiboho Deuxuhòrõ aõkõ toite. Teòdu aõkõ toite. Taita warybe-ò taholaòteri.

⁴⁸ Jesuisi-ò tiiboho dirawyònydenyre: —Inatyhymy rarybewãhãrenre. Kai Samaria mahãdu tate. Kaludu mahãdu aõkõ tate. Kai tyytybybina dire. ⁴⁹ Jesuisi rirawyònyre: —Aõkòre, tyytybybina-di aõkõ watzireri. Waha tahe rewowydynywhãre. Kaibohole tiwabinadýýnymahãtenyte. ⁵⁰ Wowydyna ixi-di aõkõ reijereri. Waha tahe kia aõmydýýnanamy riywinykre, tii rierymyhyre. ⁵¹ Inatyhytyhymy adee ararybekre: —Inyõ warybemy reòbykeki, tii rubumy tii robiòtyhy. ⁵² Tai judeu mahãdu rarybere: —Katahe inatyhymy inydeeremy aerysydýýna rýira tyytybybina-di tate wahe. Abraõ tahe rurure; Deuxu rybedu tule. Tahe timybo kai tarybeta: —Inyõ warybemy reòbykeki tii rubu urihixinamy roiòtyhy tamy. ⁵³ Kai aõbo inytybyreny Abraõ ratyre awikemy aõbo ixi-di tahòtynmahãte. Abraõ rurure Deuxu rybemy rybenadu amahãdu tule rurure. Moba raremey he tahòtynmahãte. ⁵⁴ Tahe Jesuisi rirawyònyre: —Jiarý ixi-di wowydyna ariijekeki, tahe wawowydyna aõ aõkòmy rareke. Waha tahe riwawowydynymyhyke aDeuxumy raremey tu tarybeteri. ⁵⁵ Tahe aõkõ teeryòtenyte. Jiarý tate reerymahãre. Jiarý reeryòmahãre ararybekeki, tai ruidumy rareki, iwese kaiboho toite wesele wahe. Tahe reerywhãre, tule irybemy reòbymahãre. ⁵⁶ Boreny Abraõ, wamy dobide, wabededýýnana kanakremy tuu dobide, wabededýýnana kanakremy tuu dobide tai tahe reysatyhymy rare. ⁵⁷ Tahe judeu wedu mahãdu rarybere: —Kai 50 beòramy aõkõ atxiteri timyrekibo tarybeta Abraõ tabitemy. ⁵⁸ Jesuisi dirawyònyde: —Abraõ reaòule,

Jiarý rarehyymahã.

⁵⁹ Tahe manadile rimymy reserenyre idile rirabunykemy. Jesuisi tahe rexiwòmny iribi ròhònymy rare, dohodýýna heto-ribi.

9

¹ Jesuisi rariamy rareu, tii robimy rare hãbu ruetãmny. Tii iruetãhãkýmny ratohouãmny herinanyre. ² Ierydýýna mahãdu rýýraxire tamy. Erydýýdu, aõherekibo hãbu ratohouãmnyra iruetymy, ise tyby iòrarudireki aõbo ada taòrarumy aõbo. ³ Tahe Jesuisi rirawyònyre: —Tahe aõkòre tyby ise-ke aõkõ tiike aõkõ. Deuxu ruru wiji riteòsinykremy tahe tii kiawesemy rohonre. ⁴ Wateòdýýdu aõmydýýnanamy arotýýnyrenyemy watziwãhãrenre. Inyboho rikiwinyrenyke ibededýýnanamy rýikre, iwese txumy rýikre wese tahe rummy heka kanakre tai raadòmýsýdýýòmnyhyre. ⁵ Kabede-ki watziwãhãreòle tahe jiarý bede ludu mahãdu loosònatyhymy jiarý rare. ⁶ Tarybe rahudi tahe rarybexinyre suò idi tahe suboromy ritxienyre. Idi ta hãbu rueyre-ò suboromy ritidire. ⁷ Tahe hãbu ruetà-ò rarybere: —Make wa bexisuhòke Silòe ahobe-di. Silòemy ninadu heka iny rybe-ki deòdýýna wesemy rare. Hãbu tahe rare, risuhore, dòòsedè robimy. ⁸ Tahe ierydu mahãdu, tuu robire idi itxeredu mahãdu raryberenyre widee: —Kabe hãbu ixitòedýýdu rare, nierumy kowa-ki rexitòenymy ronymyhyre rare. ⁹ Ijõ rarybere tule rare. Ijõ rarybere: —Aõkòre, iwesele tahe iwitxirari. ¹⁰ Rýýraxirenre tamy: —Timykibo arue reytera. ¹¹ Rirawyònyre: —Hãbuõ Jesuisi inire. Tii tahe suboro borole riwinyra warue-ò ritidire. Tahe wadee rarybera: —Make Silòe ahobe-ò aõ bisuhòke. Tahe rare, resuhore, tai rabimy watzireri. ¹² Rýýraxirenre titxibo tahe tii rara. Rirawyònyra: —Reeryòre.

¹³⁻¹⁴ Kia ruedeytena Jesuisi riwinyre sabado txuu, judeu aõmysÿdÿna txu aõkõ. Tahe tiiboho häbu ridyrenyre fariseu mahädu-õ. ¹⁵ Ixityre häbu-õ rÿÿraxirenyre: —Timykibo riteytenyra. Tahe rirawyõnyre: —Subororole waruetyre-õ ritidira, idi resuhõra, iule tahe retehera. ¹⁶ Tai tahe fariseu mahädu-õ narybede: —Ka häbu Deuxu-ribi aõkõ nade. Kakÿny sabadotxu bede ywina riwinyõhyre. Tahe ijõ imahäduõ rarybere: —Häbu õraruduõ tiu deytenawiwihikÿõ kia wesemy riwinyõtyhy. Tai tahe wiribi hitximy raraykynrenyre. ¹⁷ Tahe ixityre häbu-õ rÿÿraxire: —Tii arue arue riteytenyra: —Tai tahe timybo tuu marybekre. Häbu rarybere: —Tii Deuxu rybemy rybeduõ rare. ¹⁸ Tahe judeu mahäduõ rarybere: —Ise-wana tybywana widee ararybekekele, arityhynkre. Tai riteõnyre tybybohoõrysmy. ¹⁹ Rehemynyre, tahe tamy rarybere: —Kaa aõbo ariõre rare. Inatyhymy aõbo iruetämy reare. Timykibo tahe wiji robira. ²⁰ Tahe tybyboho rirawyõnyre. Inatyhymy wariõrereny rare. Iruetäemy ka reare. ²¹ Reerykõrenyre timykibo retehera. Irue riraynyre dori, reeryõhyre. Tamy marybebenyke. Ibeõra dire ka, iximy rellyleke. ²²⁻²³ Tybyboho ruberumyhyrenyre judeu mahädu lau. Judeu mahädu dori, rarybemyhyre: —Inyõ Jesuisimy rarybekeki, tii Kristu Deuxu deõdÿna raremy rarybekeki, tahe dohodÿnawo-ribi riteõnykemy idi rÿira. Tai tahe häbutybyboho kia wesemy raryberenyre. Tii ibeõra dire: —Tamy marybebenyke.

²⁴ Juhuu iruetämy raremyhÿõ ixityre rõteditÿmy rarybere. Õbiti rybe-di marybeke. Inydeereny tahe ka dori õrarudu rare. Tai tahe Deuxu biwowydynyke. Tahe tii rarybere: ²⁵ —Tii õrarudu rare, reerykõre. Sohoji aõmydÿnnana reeryre. Juhuu waruetäle heka reeryre, wiji tahe retehereri. ²⁶ Tahe ixityre tamy rÿÿraxire: —Aõbo tii riwinyre. Timybo arue roire. ²⁷ Häbu rarybere: —Adeereny tuu rarybere tahe taholaõhytenyta. Aõherekibo ixityre ijohonamy tarybetenyteri. Ierydÿnnamy boibekemy aõbo atxitenyteri. ²⁸ Tuu raryberenyre aõbina binalemy. Kai heka ijoiõ atxiteri. Jiarÿboho Moisesi erydÿna jiarÿboho roire. ²⁹ Deuxu Moisesi-õ rarybemyhÿre. Kiamy reeryrenyre. Ka häbumy tahe aõmy raholaõmahäreny, tiludubo rare. ³⁰ Kia wa riwateytenyra bedetiidÿna urenana tii rare. Ihärele tahe kaiboho teeryõmy tuu tarybetenyteri. Wadee kia ajuedena rare. ³¹ Deuxu wa õrarudu ixitõedÿna-õ roholaõtyhy. Kia reeryrenyre. Tahe inyõ Deuxu rityhynkeki tamywimy rÿirakeki, kia-õ Deuxu roholakre. ³² Bede rexidelenyre, inyõ roholatyhy iruetämy raumynyre heka reytere. Inyõ tii riwinyõre, wiji tahe diwinyre. ³³ Kia häbu Deuxu-ribi nokõduõ aõkõkeki tii aõ riwinyõtyhy. ³⁴ Tahe fariseu mahädu aõbinahakÿlemy tuu rarybere: —Kai uladumy teateu, õrarudutyhymy tate. Kai aõmybo biwabedeerynybenykremy aõbo wadireny tahõtinyteri. Tahe riteõnyre dohodÿna heto-ribi. Ihymy riteõnyre.

³⁵ Kia-õ Jesuisi roholareu häbu riijere tahe rÿÿraxire tuu: —Kai Deuxu Riõre Häbutyhyhykÿ aõbo tetyhynyte. ³⁶ Häbu rarybere: —Mobo tii rare, Wanyrÿ, arityhynkemy watzixereri. ³⁷ Wamy wa tabita, jiarÿleheka watzixereri. Adee rarybererile watzixereri. ³⁸ Tahe rarybere: —Wanyrÿ aratyhynyra he. Tahe häbu Jesuisi riwowydynyre. ³⁹ Jesuisi rarybehyra: —Jiarÿ anade kabede-õ iny ruetä aritobixidÿnykemy; tule robimyhÿre mahädu ariuetädÿnykre. Iny õwydÿnnamy anade. ⁴⁰ Fariseu iõhõmy iribi rÿimyhÿ roholare irybe-õ. Tahe tamy rÿÿraxire. Inatyhykõ aõbo ka jiarÿboho tule waruetärenyre. ⁴¹ Jesuisi rarybere: —Aruetämy ahätenyteki, aõraruna-di aõkõ toite. Tahe tarybetenyte reerywähä, rabiwähäre. Tai aõraruhyy-di toite.

10

¹ Inatyhytyhymy adeereny ararybekre: —Inyõ budoeni yrubudÿna ijõtõbõna-di, ralõkõkeki, tii tahe wasidu ixiwatxidÿnydumy rare, raõwõnomy heka ralõmyhÿre. ² Ijõtõbõna-di rõtedu, tii budoeni-di itxeredutyhy rare. ³ Iu ijõtõbõna-õ rehemynymyhÿreu, ijõtõbõna ludu tamy riraynymyhÿre. Tule budoeni irybe rierymyhÿre. Sohoji sohoji-õ ininimy tamy ryrymyhÿre, tahe idi rõhõnomy ridymyhÿre. ⁴ Ihõrõ ahana-õ ridyreu, tii iko-õ rÿimy idi ramyhÿre. Riheludunymy idi raremyhÿ rierymyhÿreki irybe. ⁵ Budoeni ieryõdu riheludunyõtyhy, irybe rieryõreki. Iny ieryõdu-ribi rahenykre. ⁶ Jesuisi tamy kia bede eryna ijyymy rellyre. Tiiboho tahe rieryõhyrenyre timybo ibede erydÿnnamy rororerimy.

⁷ Tahe Jesuisi ritÿnyrenyre tamyreny: —Jiarÿ budoeni ijõtõbõna wesemy räimahäre. ⁸ Ibutumy iny wakõule rehemynyre wasidu ixiwatxidÿnydumy rÿiramyhÿ. Wabudoeni ityhydÿÿdu wesemy rÿirerimy ihÿre. Tiiboho wasidurybe-õ roholaõhyymyhÿrenyre. ⁹ Jiarÿ ijõtõbõna wesemy räiwähäre. Inyõ wamy ralõkeki, tii heka tarasanaõmy rarekre. Iwese wabudoeni ralõmyhÿre idi rõhõnymyhÿre asi wiwihikÿmy riroximyhÿre wesemy, tule ityhydÿÿdu mahädu rÿirakre, bedebõyna wiwihikÿ ritakremy. ¹⁰ Wasidu heka rubudÿny nade, bedehudumy wasimy, jiarÿ tahe anade inyõ umytuedeõna ariwahinykremy, irutyhytyhy wiwikÿmy wiji rÿirakremy. ¹¹ Jiarÿ budoeni-di itxeredu wiwikÿ rare. Ihyy ta waumy ariwahinykre terõwyrenymy. ¹² Inyõ budoeni-di itxeredumy deõdumy risÿnykeki, tii riwisananyõtyhy, tii dori budoeni wedu aõkõ rare, deõdule rareki. Tahe irõdu brebunaõ tamy

kanakeki tahe rahenyke iribi, tai ijō rimyke, ihona tahe raōrunyke. ¹³Deōdu heka rahenyke tii iwedu aōkō rareki, tii aōmy aōkō idi rōhōtinymyh̄re, iōwydimy aōkō. ¹⁴⁻¹⁵Jiar̄y heka itxeredu wihik̄y rare wabudoeni riwaerymyh̄re. Jiar̄y tule tii mahādu reerywāhāre. Waha riwaeryre, tule tii reeryre. Iwesetyhyle wabudoeni-wana wii reerynyre. Iōraru-ki tahe waumy ariwahinykemy idi wāhāre. ¹⁶Jiar̄y wabudoeni-ō-di watxiwāhāre. Aō kabede-ki aōkō. Ibutumy aributunykemy idi watxireri. Tai tahe sohoji ijoihyylemy heka roikre. Ibutu-di itxeredumy ararekre. ¹⁷Tai heka Waha waluure, waumy ariwahinykreki wahe. Ihārele tahe ixbyby idi arexiumydȳnykre. ¹⁸Inyō heka ixideewiōkeki riwarubunyōtyhy. Arexiwahinykre tamyreny riwarubunyrenykemy. Ixideewikre, arexiwahinykre, tule waumy arimymy arexiixixanykre. Waha dori wadee rarybere tii ariwinykemy.

¹⁹Kia rybe ōraru-ki judeu mahādu rybe rexijeijeinyre. ²⁰Sōwemy iny ritxiōnymy rarybere: —Tii tytybybina-di ratximyh̄re ada raitx̄ytemy aōbo ih̄yre. Aōherekibo tamy taholamahātenyete. ²¹Ijō tahe rarybere: —Aō tytybybina-di aōkō rarybemyh̄re. Tytybybina aōbo hābu rueta riruedȳnyōtyhy.

²²Jerusalē hāwā-ki heka beōrahyy rare. Worana bedehesi hetxina T̄myradȳna r̄yre. ²³Salomaō Ube-ki, Deuxu dohodōȳna heto ubeō-ki. ²⁴Jesuisi rariamy ih̄ymyh̄. Tahe judeu mahādu rirurawonyre it̄ȳraxid̄ȳmy. Tiwese beded̄ȳnanymybo nohōtidihyy bede ariwrenykemy. Kai inatyhymy Kristumy tate-wana, tahe manarybeke it̄ȳnymy. ²⁵Jesuisi dirawyōnyde: —Rarybere wahe, tahe kaiboho tiwatyhynnytenyōhyte. Inatyhymy ierysomy mohōtinybenykeki, waaōmydȳnana wiwihik̄y rewinyamahāre-di betehēbenyke. Wahani-di kia rewinyamahāre. ²⁶Kaiboho tahe tiwatyhynnyōlemahātenyete, wabudoeni wesemy aōkō toite. ²⁷Wabudoeni warybe rierymyh̄re, riwaheludunymyh̄re; jiar̄y heka ibutumy wabudoeni reerymahāre. ²⁸Tamy umytedeōna rewahinywāhāre tiu heka ruruōtyhy. Inyō waribi ridyōtyhy. ²⁹Waha wadee riwahinyre. Tii heka ibuturatyre rare. Inyō iribi ritaōtyhy. ³⁰Jiar̄y Waha-wana sohojihyyle watxiwāhāre.

³¹Ixityre tahe judeu mahādu mana-di rirubunykre idi r̄yre. ³²Tahe Jesuisi tamyreny rarybere: —Jiar̄y sōwemy beded̄ȳbina inydee rewinywāhāre Waha ruru-di. Aōōrarukibo biwarubunybenykre. ³³Tahe judeu mahādu rirawyōnyre: —Kai aōmydȳnana wiwihik̄yle tewinyte. Kia ōraru-ki aōkō ijoi adi r̄yireri mana-di arubud̄ȳmy Deuxumy binatyhymy tarybeteriki. Kai dori hābu tate, ihārele Deuxumy texiniteri. ³⁴⁻³⁵Jesuisi rarybere: —Abede ywina-ki ryberiti r̄yre. Deuxu Rybe ōbithymy raritinymy r̄yre. Kiamy: —Jiar̄y rarybere: —Kaiboho Deuxu toite. Deuxu Rybe heka inyō-ō diteōnyde. Kia mahādu tahe Deuxulemy rininire. ³⁶Deuxumy tiiboho rininirenyre-wana, aōherekibo wadee takyaranyteri jiar̄y tule Deuxu Riōrelemy rexininireki. Waha dori, riwatamy diwateōnyde. Timykibo kaiboho tarybetenyteri Deuxumy ibinamy jiar̄y rarybererimy ³⁷⁻³⁸Waha-riibi beded̄ȳbina ariwinyōkeki, biwatyhynnybenyōtyhy. Tahe ariwinykeki, aōbo rewinyre-wana bityhynnybenyke, biwatyhynnybenyōke hārele. Tai tahe bityhynnybenymy boibeke jiar̄y Waha-wana wāhāre tule Waha wawana ratximyh̄re. ³⁹Kabedeu ixityre riijere Jesuisi rimykemy tii rexitamy rexihed̄ȳnyre.

⁴⁰Jesuisi ixityre Jordaō bero kowa weribi-ō reurore. Joaō juhuu rōsebed̄ȳmyh̄yō rare. Taile tahe tii raremyh̄y. ⁴¹Tahe sōwemy iny tamy roirenyre. Tamy rarybere: —Inatyhymy Joaō beded̄ȳbina iny itxerenamy riwinyōre. Tahe ibutumy tii Jesuisimy rarybemyh̄re, inatyhy rare. ⁴²Sōwemy heka taile Jesuisimy rityhynnymyh̄re.

11

¹⁻²Lazaru ibinamy roimyh̄y Bet̄ȳnia hāwā-ki. Marie, Marta-wana iseriōreney rare. Juhuu Marie Jesuisi-wana raremyh̄y, tii Jesuisiwa tyre-ō tarinal̄nyrehek̄yō ritxiwire, idi tahe tarade-di rirubud̄ȳnyre. ³Lazaru ibinamy roimyh̄yki tahe tiiboho riteōnyre Jesuisi-ō rarybekremy: —Wahī, abiōwa tyhy binanihik̄ymy roireri. ⁴Jesuisi kiamy roholaremy rarybere: —Kabinana hāwā Deuxu wowydynamy tamy nade. Tule riwawowydynykemy jiar̄y dori Deuxu Riōre rare. Kabinina tahe rubuhymy aōkō tamy r̄yike. ⁵Jesuisi heka ibutumy iluurenyre, Marta, Marie, Lazaru-wana. ⁶Iu Jesuisi rieryreu Lazaru webinaduna, tahe taile ratximyh̄re, reriārele inatxixumy. ⁷Iribi tahe rarybere taerydȳȳna mahādu-ō: —Rōkōirenyke ixbyby judeia bede-ō. ⁸Tahe ierydȳȳna mahādu tamy rarybere: —Erydȳȳdu aōherekibo ixbybnyomy tamy tarybeteri judeu mahādu adi heka riwis̄ynymy r̄ymyh̄y mana-di arubud̄ȳmy. ⁹Jesuisi dirawyōnyde: —Txu heka waōinatxi ōra beded̄ȳnanamy rare. Aōhe inatyhy. Inyō txumy rariakeki, tiu aō ōraru-ki reseōtyhy loosōnamy dori ibutumy robimyh̄re. ¹⁰Bede lurumy rariakeki tahe, aō ōraru-ki reseke, loosōna dori ihoōreki wahe. ¹¹Tahe ijōmy Jesuisi tamyreny rarybere: —Iny biōwareny rōrōmy roireri. Tamy arakre ariixixanykemy. ¹²Tahe imahādu rarybere: —Wanyr̄y tii rōrōmy roireri-wana bohe, reytekre. ¹³Jesuisi heka rarybemyh̄y Lazaru rubumy roirerimy. Tiiboho tahe rōhōninnyreny urile rōrōmy roirerimy. ¹⁴Tahe Jesuisi rit̄ynnytyhyra tamyreny:

—Lazaru rurure. ¹⁵ Jiarĩ wa aɔrurureny-ki wadeysamy watxireri tai watxiɔraki. Ka tahe biwatyhynybenykre. Ròkòirenykre tamy. ¹⁶ Tome ierydỹna mahãduò rare. Didimomy iniòre. Tamahãduò rarybere: —Ròkòirenyke, tule tii-wana rukururenykremy.

¹⁷ Jesuisi rehemyntyreu, Lazaru inabiòwatxumy hãloo iwòdỹỹwo-ki roimyhỹ. ¹⁸ Betỹnia Jerusalẽ hãwã-ribi sohoji urihixinamy roire. ¹⁹ Judeu mahãduy-ribi sòwemy doidenyde Marta Marieboho wotòenamy, iseriòreyny rurureki. ²⁰ Marta Jesuisi kanakre rieryreu, tahe ròhònyre tii-wana witxi reakemy. Marie tahe tahetokile ronimyhỹ. ²¹ Tahe Jesuisi-ò Marta rarybere: —Wahĩ, kakile atxiberi-wana waseritxòre rurukòhykyra ikuny. ²² Ihãrele tahe rekeryre ibutumy Deuxu-kò bexitòenykeki, tiki adeke kidiwahinykre. ²³ Jesuisi tahe tamy rarybere: —Aseriòre wa rubu-ribi kedexixakre. ²⁴ Tahe Marta rarybere: —Rekeryre jikarỹ ikokunanatxu-ku rubu-ribi rexixakre, ibutumy ixixanatxu-ku. ²⁵ Jesuisi rarybere: —Jiarỹ waixixanadỹỹdu rare, umytuedeòna wahidỹỹdu rare. Inyò riwatyhynykeki, tii rubu-ki roire hãrele, kedexixakre. ²⁶ Ibutumy irumy roirekeki, tiu rururenyòtyhy, tii dori riwatyhynyreki. Kai aòbohe kia tetyhnyteri. ²⁷ Tii dirawyònyde: —Kohe, Wahĩ, aratyhynywãhãre. Kai Kristu tate, Deuxu ritxòretyhy. Deuxu tuu rarybereki, bede-kò kanatekònyde wahe. ²⁸ Tahe Marta ròsere Marie taseriòre-ò rarybere: —Inyhĩ rehemyntyeri, kai makremy rarybereri. ²⁹ Kiamy roholarèu, tahe, wylemy rỹimy reare tamy rare.

³⁰ Jesuisi dori hãwã-ò ralòòlemy raremyhỹ Marta tamy rarybereki raremyhỹ. ³¹ Tii rỹimy ròhònyreu, judeu mahãdu tuu robire. Tahe riheludunyre, wabede-ò robukremy raresỹny tamy roholarè. ³² Marie rehemyntyre Jesuisi-ò. Tahe tii tuu robireu, resere iko-ò, tahe rarybere: —Wahĩ, kaki atxiberi-wana ikuny waseritxòre rurukòhykyra. ³³ Jesuisi Marta ibru-di tule judeu mahãduhi-di retehereu tule tii rabedewonihikỹre. ³⁴ Iule Jesuisi rỹỹraxire: —Titxiwexe tii tetiditenyete. Tiibohe rirawyònyre: —Wanyrỹ, manake itxeremy. ³⁵ Jesuisi tahe rahinyre. ³⁶ Tai tahe judeu mahãduò rarybere: —Betehebennyke sòwemy heka tii Lazaru luure. ³⁷ Ijò tahe rarybere: —Tii iny rueta ritetytenyre. Aðherekibo Lazaru irumy raxireriule riteytenyera.

³⁸ Jesuisi ixiby tawo-ki bederiòtiinyre. Tahe rariamy rare wabede-ò Lazaru suiwodỹỹwo-ò roire. Mana-di tahe ritxiòtòbònyre. ³⁹ Tahe Jesuisi rarybere: —Mana bitake Marta tahe iseriòre rarybere: —Wahĩ, rarònyteri wahe inakubikòwa txumy dokuri txuu idi rỹira. ⁴⁰ Tahe Jesuisi rarybere: —Rarybere taheka, bityhynykeki, Deuxu rurumy bobike. ⁴¹ Tahe mana iribi ritarenyre. Jesuisi retehere biu-ò rexitòenyre: —Umy reallãmy wahe watxireri kai wadee taholatakĩ. ⁴² Wadee taholahy atxiteri mahãte: —Kia reeryre, kata insòwehekỹ òraru-ki kiamy rarybera adee, tai tiibohe rityhynyrenyemky wahe, kai tiwateònyteki. ⁴³ Kia rexihureu tahe rryre: —Lazaru, bodohonyke wa ahana-ò. ⁴⁴ Kia rurumy roimyhỹ-ribi tahe dòhònyde. Iwa heka tebò-wana widee ritỹtenylemy roimyhỹ. Irati tahe tybese-di ritỹtenymy ihỹmyhỹ. Jesuisi rarybere: —Biesebenyke wa ixinamy rake.

⁴⁵ Tahe judeu mahãduy-ribi, Marie Martaboho roraludu mahãdu, aòbo Jesuisi riwinyremy robireu tahe, rityhinyre. ⁴⁶ Ijò tahe fariseu mahãdu-ò roirennyre tamy re-lyykemy aòbo Jesuisi riwinyremy.

⁴⁷ Iribi tahe xiwe wahidỹỹdu wedu, fariseu wedu mahãdu-wana heka ywisidỹỹna mahãdu ributunyre. Dohodỹỹna mahãdu wedu heka imahãduni rare. Tahe inyò rarybere: —Ka hãbu heka aòwiihikỹ sòwemy diwinymyhỹde. Aðhebo he ruetòỹỹnyrenykre. ⁴⁸ Tiihyyle riwinymy rarekeki, heka ibutumy rityhynykre. Idi tahe Roma hãwã mahãdu soldadu kanakre iny riòlòdỹỹnyke insỹ rahurenykre. ⁴⁹⁻⁵⁰ Kaifa imahãduò rare. Kabeòrau tahe tii ibutu xiwena wahidỹỹdu wedu rare. Tahe tii rarybere: —Kaiibohe aò teeryòhyntyte. Hãbuò tahe ruruke ibutu inyde. Tai tahe ibutu iny itueòtyhy. ⁵¹ Kia heka irayky-ribi aòkò ròhònyre. Deuxu irayky-ò ritidire, tii dori xiwena wedu tyhy rare kabeòrau. ⁵² Kiamy rarybereu, tahe Jesuisi rubunamy rarybereri. Jesuisi dori ibutumy judeu mahãdu dee rurukre. Tamy sohojile aòkò rurukre. Tahe sohoji mahãduòle rabutukre Deuxu riòre bede bedemy rỹira mahãdu wahe. ⁵³ Itxuule tahe Jesuisi rubudỹỹmy ròhòtynyrenyre.

⁵⁴ Tai tahe ihãwã-ki rariaòre, Judeia mahãduy-ki. Tahe iribi rexitare bederahy-ò iòhòmy. Hãwã-ò heka rare, Efraĩ heka inire. Taile taery mahãdu-wana ihỹmyhỹ. ⁵⁵ Judeu mahãdu worana bedehesi iòhòmy rỹimyhỹ Pascoa heka inire. Ritelenyòule heka sòwemy roirennyre Jerusalẽ hãwã-ò, tai rexiwinyrenyemky iwese bede wyna rarybere wese Pascoakomy wahe. ⁵⁶ Sòwemy iny Jesuisimy robikemy rỹimyhỹ. Tahe Deuxu dohodỹỹna hetowo-ki widee rarybemyhỹre tahe rarybere: —Kanakre aòbo Jesuisi worana bedehesi-ò. ⁵⁷ Xiwena wedu fariseu-wana juhoo inyò rarybemahãre: —Inyò Jesuisimy robikeki, tuu wadeereny kanarybekre, tii ramykremy wahe.

12

¹ Jesuisi dore Betỹnia hãwã-ò Pascoa worana bedehesi rỹikrekoki. Debòsohoji txumy rauhenymy rỹimyhỹ tamy. Tai heka Lazaru rasỹnymyhỹre rubu-ribi rexixare-ribi wahe.

² Martaboho tahe rÿsÿna wiutådàna riwinyrenyre Jesuisideewina. Lazaru Jesuisi-wana riroxikremy ronimyhÿ. Tahe Marta tamyrenyre rÿsÿna riwimyhÿ. ³ Marie tahe sòwemy aderòna lÿnyre-di ratximyhÿ, iòwyhykÿre heka. Tahe tii Jesuisi-watyre ritxiwire idi tahe taradedile risuhore. Heto tahe tÿnyrehekÿlemy roire. ⁴ Judasi Isariò tule Jesuisi erydÿÿnaò rare tii tai ratximyhÿ. Tii Jesuisi rityhenykremy tii raremihÿ ihewo-ribi. Tii tahe rarybere: ⁵ —Kaa aderòna heka iòwyhykÿ rare. Aòherekibo idi tahonyòte nieru idi bitakemy iny aòkò mahãdu-ò nieru biwahinykemy. ⁶ (Judasi heka iny aòkò mahãdu luu aòkò rare. Erydÿÿna mahãdu nieru rubudÿÿdu tii rare. Kia nieruò tahe ixideele ritosinymyhÿre. Tai tahe aderòna òwy ixidee ributunykemy idi ratximyhÿ). ⁷ Tahe Jesuisi rarybere: —Ixinamy wawatyre ritxiwike, wahãloo-ò waherina heka riryrymy tuu ritxiwireri. ⁸ Kaiboho heka aòu biwiòhenanymy ahãbenyke iny aòkò mahãdu awanareny dori rarehyymy rarekre. Jiarÿ tahe kaki aratxihiyke aòkò rare.

⁹ Judeu mahãdu Jesuisi rehemyneriò roholare. Tahe sòwemy iny tamyrenyre nade itxeremy. Tule Lazaru-ò itxeremy nade rubu-ribi rexixareki. ¹⁰ Tai tahe xiwewahidÿÿdu mahãdu wedu tule Lazaru rubudÿÿmy rarybere. ¹¹ Lazaru òraru-ki dori sòwemy judeu wedu Jesuisi rityhynyre.

¹² Itxubiòwau tahe Jesuisi nade Jerusalè-ò kia-ò tahe roholare ibutumy worana bedehesi ludu mahãdu. ¹³ Tai tahe roirenyre tii-wana witxi reakemy horeru riwyre ityre-di kanakre. Ryryrenyre Jesuisi-ò: —Waiòlòreny, kai arawowydynyneri, kai bedeòbydÿÿdu tateki! Kai Deuxuni-di tateri. Kai judeu iòlòtyhy tate. ¹⁴ Jesuisi nade jumenta riòre tyre-ki, tuu dori ihetxina tyyriti-ki roire wesemy. ¹⁵ Kiamy wahe roire:

—Judeu riòre mahãdu uritere brebuòmy atximahãbeny aiòlòreny dori kanakre jumenta riòre tyre-ki.

¹⁶ Iery mahãdu kia rieryòhyre juhuu. ¹⁷ Iribi tahe tòhòti itxi reare ritidÿÿna hetxina-ki roirem, Jesuisi biu-txi ròòsemy rareu wahe tòhòtirenre itxi reare. Tule sòwemy iaòmydÿÿnana rybe hetxina-ki riritinymy rÿimyhÿre. Kia-di tahe idi tòhòtirenre reare. ¹⁸ Inyò itxeredu heka Lazaru ixixanamy relyyre. Tai tule iny sòwemy doidenyde. Kia Jesuisi riwinyreò heka roholarenyre. ¹⁹ Tai tahe fariseu mahãdu widee raryberenyre: —Ibutumy ihemy roirenyre. Timyòre, aòhe heka rikisÿnyrenyòtyhy.

²⁰ Inyò worana bedehesi-ki grego rybedu mahãduò ratximyhÿ. Tii tai Deuxu realàkemy ratximyhÿ. Tii Besaida hãwã ludu-ò Kalilea bede luduò ratximyhÿ. ²¹ Tahe grego rybe mahãdu tamy rarybere: —Wanyrÿ, jiarÿboho, Jesuisimy arobikemy watxirenryeri. ²² Filipi tahe Andre-ko relyyre. Ta wiwana roirenyre Jesuisi-ò. ²³ Jesuisi rarybere: —Aòkòra, Wabeddyÿnana iòhòra Deuxu Riòre Hãbutyhykÿ rubuna-ò, wahe. ²⁴ Inatxymy adereeny ararybekre: —Jiarÿ alòbòròna rijuxunymyhÿre wesemy aresekre suò, arurukremy. Aruruòkeki ixixanahyyle ararekre. Arurukre-wana sòwemy araratnykre. ²⁵ Inyò ixiluukeki heka, ruruke. Kabede-ki tahe ixiluòkeki, tii rexiywinymy umtyuedeòna-ò ratxike. ²⁶ Inyò wadeòdumy ratximyhÿkeki, tii riwaheludunyke. Tai titxibo aratxikeò tii wawana ratximyhÿke. Inyò wadeòdumy rareke-wana, tii Waha riwowydynykre.

²⁷ Katahe wabedewonihikÿmy watxireri. Timybo ararybekre, Waha, kia rubu aòmydÿÿnana-ribi biwatake. My òsana arexitòenykre. Aòkòre, kiaòle heka kabede-ò anade. ²⁸ Waha, anityhy-ò iny riwowydynykemy watxireri. Tule tahe rybeò-ò roholarenyre: —Kia rotÿÿnyre ihãre ta ixityre tuu rotÿÿnykre. ²⁹ Tahe iny sòwehekÿ kia rybe-ò roholare. Tahe rarybere: —Biumytxyle rare. Tahe ijò rarybere. Aòkòre ÿju rare. ³⁰ Tahe Jesuisi rarybere: —Waòraru-ki aòkò kia rybe rÿireri, aòrarureny-ki, tamy bohobabenykemy. ³¹ Wiji tahe ywisidÿÿna kÿnykire, bedemy iny rÿira mahãdu-ò. Kia mahãdu iòlò, Satanasi, kanahitx-idÿÿkre. ³² Iu jiarÿ itxeò-ki riwaukokreu, ibutumy iny heka ixidee adiwutådànykre riwatyhynykremy. ³³ Iu tii kia rarybereu, tarubuna ritÿÿnyre timybo rurukre. ³⁴ Iny sòwehekÿ dirawyònyde: —Jiarÿboho raholarenyre bede ywina-ò. Tii rarybere: —Tiiemy Kristu rarehyymy rarekre. Timybo kai tarybeteri: —Biwaukokremy. Mobo tahe Deuxu Riòre Hãbutyhykÿmy tuu tarybeteri. ³⁵ Tahe Jesuisi dirawyònyde: —Urihimyòle loosòna awana rariamy ratxireri. Idi atxiteriule idi mariake, bede luru atxi kanakelau. Inyò bede luruki rariakeki, tiobo rake rieryòhyre. ³⁶ Waloosòna atxiteriule, biwatyhynyke waloosònamy, taile waloosòna mahãduòmy boibeke. Kiarybe rahu-di tahe Jesuisi iribi rexitamy rexiwore. ³⁷ Tii sòwemy bedeòtiidÿÿna ikorenre-txi riwinyre. Ihãrele tahe sòwemy rityhynyòre. ³⁸ Kia tahe Isaia tyyriti-ki roire, tahe iwesele tuu rarybere wese wiji rÿira rotÿÿnyre:

—Wanyrÿ, Iny rybe tÿnydÿÿnareny tiiboho rityhynyòhyre, Deuxu taruru tamy riteòsinyrehãrele rityhynyòre.

³⁹ Tai rityhynyòhyre. Isaia, Deuxu rybedu ijòmy ròritidÿÿre:

⁴⁰ —Deuxu riruetãnyre, irayky riteredÿÿnyre. Tai rieryòhyymy robiòhyymyhÿre. Tiu heka Deuxu rityhynyòhyre. Tiu rityenyòhyre.

⁴¹ Isaia Jesuisi loosõnamy robire. Tai tahe tuu rõritidÿÿre. ⁴² Ihãrele tahe dohodÿÿna mahãdu wedule sõwemy rityhynyre. Urile fariseu mahãdu òrarukile, ijõ-ò tuu rarybeõre, dohodÿÿna mahãduy-ribi riòlòdÿÿnyheny. ⁴³ Tiibohe dori Deuxu wowydyna luurenyõre inywowydynale luurenyre.

⁴⁴ –Iny riwatyhynymyhÿkeki, wadeòdÿÿdule rityhynymyhÿre. ⁴⁵ Inyò wamy robikeki, iule wadeòdÿÿdumy robike. ⁴⁶ Jiarÿ loosõna wesemy anade bede-ò. Tai tahe iny riwatyhynyekeki, bede luru ribi rõhõnyke. Tai heka anade. ⁴⁷ Inyò warybe-ò roholake hãrele riywinyòkeki, tahe jiarÿ tii wiji ariywidÿÿnyòke. Jiarÿ dori tarasaduhylemy anade. ⁴⁸ Inyò riwatyhynyekeki, warybe-ò roholaòkeki, ikonana txuu tahe ywisidÿÿna-ò ralòke, warybe-ò rityhynõmyhyreki aòhòkÿmy dÿÿynana-ò heka kia ralokre. ⁴⁹ Jiarÿ iki rayky-ribi aòkò rarybemahãre. Wahale rybe wadee riwahinymyhÿre. Kia wesele relyymahãre. ⁵⁰ Deuxu rybe bede ywina-di diwateònyde umytuedeõna wahidÿÿna kia rare. Kiale heka reeryre.

13

¹⁻³ Pascoa worana bedehesi txumy txuu rÿire. Tahe Jesuisi rexieryre icyby tyby-ò rõdsekremy ihÿre, ibededÿÿnana iòhõmy roireki. Tule rexieryre tyby ibutumy tamy riwahinyremy. Tii tyby-ribi nade tule icybyle tamy rakemy. Txioro roxinau Jesuisi taerydÿÿna mahãdu-wana riroximyhÿreny. Judasi Isariò (Simaò riòre) taile ratximyhÿ. Juhuu diabo tamy rarybere iruule Jesuisi rityhenykemy. ⁴ Jesuisi sõwemy taerydÿÿna mahãdu luure. Tai tahe rÿire, tatytyre ludu ritare òsurõna rimyre, idi rexiwetyataare. ⁵ Hynaro-ò bee ritxiwire taerydÿÿna mahãduwaa risuhokremy tahe òsurõna-di tawetya-ki ihÿmyhÿ-di iwa rirubudÿÿnyre. ⁶ Tahe Jesuisi rehemynyre Simaò Pedro-ò, Pedro rarybere: –Aòkòre kai wawareny suròdòòmyke. ⁷ Jesuisi rirawyònyre: –Kai heka teeryòte aòherekibo resuhòreri. Ihewo-ribi tahe bierykre. ⁸ Pedro rarybere: –Aòkòre, wawasuròdòdÿÿòmy. Jesuisi rirawyònyre: –Arisuhòòkeki wawanahy aòkò mabeke. ⁹ Pedro rarybere: –Wawasohojile aòkò bisuhokre, wadebò warati-wana tule wahe. ¹⁰ Tahe ritÿnyre Jesuisi; inyò rõhõre-wana iwale rasuhòke. Iuhe ibutumy tyralemy rÿimyhÿre. Kaibohe yralemy toite. Sohoji tahe aòkòre. ¹¹ Jesuisi tatyhedÿÿdu rayky rierymyhÿre. Tai tahe rarybera, ibutumy aòkò tyraremy.

¹² Jesuisi iwasuròdò rexihureu, tatytyre ludu retyynyra roxina-ò rõdõsere. Tamyreny rÿÿraxire: –Kaibohe teerytenyete. Aòhebo jiarÿ kia ratÿÿnyra. ¹³ Adeereny aritÿnynykre. Kaibohe tiwaninitenyete anyrÿmy, aòhe inatyhy? Aerydÿÿdumy, inatyhy heka jiarÿ rare tahe òbitimy tarybetenyete. ¹⁴ Jiarÿ aerydÿÿdureny anyrÿreny heka awareny resuhore. Tai tahe kaibohe wiwa bisuhòbenykre. ¹⁵ Iwese jiarÿ rexideòsinyre wese kaibohe biwinybenyke. ¹⁶ Inatyhymy adeereny ararybekre. Deòdu dori tawedu ratyre aòkò rare. Rybe-ò ijohonadu dori rybedutyhy ratyre aòkò rare. ¹⁷ Kia warybe teerytenyete. Tahe biywinybenykeki bedeòbnyatyhy adeereny kanakre. ¹⁸ Ibutumy umyreny aòkò rarybereri jiarÿ araeryreny, aratarenyreki, wahe. Rybe tyriti-ki roire kiamy:

–Kia wawana riroximyhÿrele heka riwatyhenykre. Ele elemy tuu rotÿÿnykre.

¹⁹ Wiji rarybereri heka wylemy kia tuu rotÿÿnykre. Tuu rotÿÿnykreule, kaibohe bierybenykre òbitimy raryberé wahe; jiarÿ biwatyhinybenykemy wahe. ²⁰ Inatyhytyhymy ararybekre: –Inyò adee aditeònykre. Inyò tii rityhynymy kididykeki, tii riwadymyhÿre. Inyò kidiwadykeki wadeòdÿÿdu ridymyhÿre, Deuxu rityhynymyhÿre wahe.

²¹ Tahe Jesuisi rabadewonihikÿmy ronmyhÿ. Tahe rarybera: –Iny sohojiò ayreny-ribi riwatyhenykre. ²² Tahe wii riijerijerenyre. Mokobo rarekremy rõhòtynyrenyre. ²³ Jiarÿ, Joaò Jesuisi weribi ranywÿhÿ, tii dori sõwemy waluure. ²⁴ Tahe Pedro wadee narybewasidi: –Tamy inihe myÿraxike mobo raremy. ²⁵ Tahe jiarÿ retorunyre: –Wanyrÿ, mowexe ratxireri. ²⁶ Jesuisi rarybere wadee: –Kia orotxu ituudÿÿ tamy ariwahinykrele tiikre. Tahe Jesuisi orotxu yre rituunyre idi tahe Judasi Isariò-ò riwahinyre. Tii Simaò riòre rare. ²⁷ Tahe Judasi riyre. Iribi tahe Satanasi aòwesele tamy ralore. Jesuisi heka Judasi-ò rarybere: –Aòhebo botÿÿnykre wylemy makre biwinykremy. ²⁸ Tahe riroximy rÿimyhÿ mahãdu rieryòre aòmybo Jesuisi rarybemyhÿ. ²⁹ Judasi Isariò dori nieru hyna yrubudÿÿdu heka rare. Tai tahe rõhòtynyrenyre Jesuisi worana bedehesi aõna aõna riwykemy riteònyre, ada iny aokòdu mahãdu-ò nieruò riwahinykemy. ³⁰ Judasi orotxu yre riymy rahudi tahe rõhònymy rare bede luru-txi.

³¹ Judasi rõhònymy rahudi tahe Jesuisi rarybere: –Wiji tahe Deuxu Riòre Hãbutyhyhykÿ loosõnamy iny robimyhÿre taraykywo-ki. Tii heka jiarÿ rare. Deuxu-ò waòraru-ki wowydyna riwahinykre. ³² Deuxu loosõnamy tahe waki iny robikeki, Deuxu riwatoosõnyreri aòwesele ibutumy iny tuu robike. ³³ Waluudu mahãdu wariòre wesemy atximahãtenyete, umywanareny urihinyòle ararekre, idi tahe arakre. Tahe biwaijebenyhãrele waki mahabenyòtyhy. Iwese judeu mahãdu-ò rarybere wesele adeereny ararybekre: –Titxibo arakre-ò kaibohe boibenyòke. ³⁴ Bede ywina tÿmyra wese adeereny ariwahinykre kiamy

wahe: —Wiluurenkemy wahe: —Iwese jiarý aluurenre wese tule kaiboho wiluurenre. ³⁵ Wiluurenkeki ibutumy iny rierrenykre kai waerydýýna mahädumy tate.

³⁶ Tahe Simaõ Pedro ritýýraxinyre: —Wanyrý, titxibo kai makre. Jesuisi dirawyõnyde: —Titxibo arakre-ò wiji kaiboho boibenyoðke, iribi tahe wahemy bodoikre. ³⁷ Tahe Pedro rarybere: —Wanyrý aðherekibo araðkre wiji ahemy waumy kie aõraru-ki ariwahinykemy watxireri. ³⁸ Inatyhymy aõbo aumy biwahinykre waõraru-ki. Inatyhythymy ararybekre: —Hãnie hæbu robukõule kai biwatxiõnykre inataõmy.

14

¹ Kaiboho bedeoitiidýýrenyõmyke bedewona-ki. Kaiboho Deuxu tetyhynytenynte, tai tahe biwatyhnykre. ² Wahasý-ki sõwemy sýý rýimyhýre kialemyre heka tai. Kaweseðkeki adee inatyhymy rarybemahãre. Jiarý tahe arakre sýý adeereny ariwinykemy. ³ Ariwinymy arahudi tahe ixbyle aðrysmy adòðsekre. Tahe aradyrenykre titxibo-txi aratxireriõ kaiboho tule matxibenykre. ⁴ Kaiboho dori teerytenynte titxibo wasýry roire. ⁵ Tahe Tome rarybere tamy: —Wanyrý, titxibo makreò reerykõreny. Tai tahe timykibo asýry reeryrenkemy. ⁶ Jesuisi dirawyõnyde: —Jiarý wa ryy rare. Deuxu inatyhyna jiarý rare. Umytuedeõna wahidýýdu jiarý rare. Inyõ waõrarukile Waha dee rakre. ⁷ Kaiboho tiwaerytenynte wana tule Waha teerytenynte. Wiji tyhyule Deuxu teerytenynte, tuu tabitenynte. ⁸ Idi Filipi rarybere: —Wanyrý, boo inydee biteõsinyke, tai tahe awike. ⁹ Tahe Jesuisi rarybere: —Filipi, sõwemy bededýýnana umy-wana rewyre. Ihãrele tahe tiwaeryõte. Inyõ wadee kanakeki, Wahamy robike. Aðherekibo wadee tarybeta boo wadee biteõsinykemy. ¹⁰ Jiarý Waha-ki watxiwãhãre tule Waha waki ihýre. Kia aõbohe tetyhynyõte rarybewãhãre, kia ix-imy aõkõ rarybewãhãre. Waha waki ratximyhy tii taõmydýýnanamy rotýýnyre waumy-ribi. ¹¹ Waha-ki watxiwãhãre, tule tii waki ihýre, kia bityhynybenyke. Aõwiiwihiký rewinywãhãre õraru-ki biwatyhnybenyke. ¹² Inatyhythymy adee ararybekre: —Inyõ riwatyhnykeki, wawesele aõwiiwihiký riwinykre. Tahe watyrealeã riwinykre. Jiarý dori Waha-ò arakre. ¹³ Tai wanimy aõmy bexitõenybenykeki, tii tahe ariwinykre. Iny Waha-ò wowydyna riwahinykemy idi watxireri, iRiõre wahe jiarý rare. ¹⁴ Tai aõma wani-ò bexitõenybenykeki, tii tahe riwinykreadeereny. ¹⁵ Inyõ waluukeki tii wabede ywina riywinytyhyke. ¹⁶ Waha-ò arexitõenykre ijõ wiðhedýýdu adeereny kiditeõnykemy waderõwymy. Tii aõu aõu adeereny hyyle rarekre. ¹⁷ Tii Deuxu Tyytybytyhy rare. Tii inatyhynamy rierreny, iny bedede mahãdu wahe. Deuxu Tyytybytyhy ixidee ridykemy. Tuu dori robiõtyhy rierryõtyhy. Kaiboho tahe teerytenynte. Tii dori umywanareny ratximyhýre, aworeny-ki ratxikremy. ¹⁸ Jiarý heka ixisohojimy ararisidýýnyõtyhy. Jiarýle adee adòðsekre. ¹⁹ Wijile arurumy arakre bede-ribi. Bede bede mahãdu tiu wamy robiõtyhy. Kaiboho tahe wamy bobilebenykre, jiarý dori ixityre rubu-ribi adexixamy ararekre. Tai tahe tule kaiboho rubu-ribi bexixamy boibekre. ²⁰ Kia txuu kaiboho bierybenykre jiarý heka Waha-ki watxiwãhãremy. Kaiboho tasý waki ahãtenynte. Jiarý tule akireny watxiwãhãre. ²¹ Inyõ wabede ywinareny dikeki tahe, riywinykeki, waluudu rare. Waha tule iluukre. Jiarý tule iluutyhyre. Tamy tule arexideõsinykre. ²² Judasi tamy rarybere: (aõ Isariõ aõkõ kýny, iwitxiraõ.) —Wanyrý, aðhekremybo wadeereny bedexideõsinykre tahe bedede luda mahãdu-ò aõkõ wahe. ²³ Jesuisi rarybere: —Inyõ waluukeki, wabede ywina riywinytyhyke. Waha, heka iluutyhykre. Jiarýboho tamy adoidenykre tamysýmy. ²⁴ Iny waluuðkeki, warybe tiu rityhynyõtyhy. Aõ warybe-di aõkõ heka rarybereri. Waha wadee riwahinyredi heka rarybereri.

²⁵ Tai arakrekoki tuu rarybereri adeereny. ²⁶ Tahe Deuxu Tyytybytyhy, awiðhedýýdu, tii araerynanykre ibutumy aõna aõnamy. Timybo jiarý adeereny raryberemy akananohtijaranydenykre. ²⁷ Ywina adeereny adiwahinykre waywina wahe. Iwese bedede luda mahãdu riwahinyhýre wese aõkõ ariwahinykre. Uritere nohõtiyereõmy brebuõmy. ²⁸ Rarybere dori arakremy tule adòðsekremy. Waha waratyre rare. Tamy he arakre. Kaiboho waluukeki, beysabenykre tamy arakreu. ²⁹ Kaa bedede reakoki tuu rarybereri. Tuu reakreu tahe, kaiboho biwatyhnybenykre. ³⁰ Sõwemy heka adeereny ararybeðkre, bedede dinodu dori themynysý iõhõmy ihýre, Satanasi wahe. Tii heka wadee iruruðhyre, riwateõnyõtyhy. ³¹ Jiarý Waha luure. Rewinywãhãre aõbo Waha ariwinykemy riwateranymyhýre. Botamanyke: —Ròkõirenyke.

15

¹ Hãjutõ õwõna wese wihiký jiarý rare. Waha tahe bedede rade wysydýýdu wese rare. Bede õbebure iratyðkeki iõ riõrõke. Iratyðkeki iõsõmo iribi risihere. Tai tahe sõwetyhymy nihikýmy raratyntyke. ² Kaiboho bedede rade-ò wesemy toite. Warybe-di aõõmoreny aribireny resihemahãre. Katahe õbitimy toite bederatymy raratyntykemy. ³⁻⁴ Kaiboho biwamymy wadi myikre. Iwese bedede radeõ raõrõõmyhýkeki irulemy rýikre raratyntyke.

Aõkõkeki ruruke. Kaiboho iwesele toite. Waki beàrenyõbenymyhẽkeki, tiu Deuxudeewimy atxibenyõtyhy. ⁵ Jiarỹ hãjutõ òwõna wese rare. Kaiboho ibede radeõ wese toite. Waki beerenybenykeki, jiarỹ aki ararike, tai bederaty wese sõwemy maratynyke. Wahoõkeki tiu aõ biwinybenyõtyhy. ⁶ Inyõ waki rariõkeki, iwese iny bede rade rubu-di rahuleke, tii iwesele inyõ rahukre. Juhuu rimyre, idi heõtý-ò rehere, tai roomyhẽre. ⁷ Kaiboho waribi boibenyõkeki, warybe õhõti-ribi rosaõtyhykeki, aõtaxina wadee bexitõenybenyke, tai ibutumy adee ariwahinykre. ⁸ Iwese bede rade sõwemy raratynymyhẽre wese, kaiboho, aõna aõna wiwihikỹ biwinybenyke Deuxu dee. Kiakeki tahe Deuxu deãlãna sõwemy ritakre. ⁹ Iwese Waha waluure wese jiarỹ aluurenre waluuna-ribi boibenyõke. ¹⁰ Wabede ywina inyõ riywinykeki, tii waluuna-ribi raõtyhy. Iwese Waha bede ywina reywinymyhẽre wese tahe Waha luuna-ribi jiarỹ tiu rahõnyõhyre. ¹¹ Wadeysana awo-ki ratzikemy jiarỹ adi watxireri. Eysana sõwemy mabekemy adi watxiwãhã. Tai tahe warybe adee rarybere. ¹² Wabede ywina heka kaa rare: —Wiluukemy. Iwese jiarỹ aluure wese wiluurenkemy. ¹³ Inyõ taery dee rurukeki taluunadireki, tii luunatyhy ijõdire. ¹⁴ Kaiboho wadeewi biwinybenykewana tai inatyhymy wabiõwa toite. ¹⁵ Tahe aõ wadeõdumy aõkõhe araninirenkemy. Kaiboho wabiõwa toite jiarỹ dori Waha-ribi raholare adee tuu relywãhãre. ¹⁶ Kaiboho tahe tiwatatenyõhyte, jiarỹ tahe aratarenre kaiboho boibenykemy. Sõwemy aõna aõna wiwihikỹ botỹnybenyke. Tule kia aõna aõnany tule roihykemy. Tai tahe aõmy Waha-ribi wani-di bexitõenybenykeki, adee riwahinyhy rareke. ¹⁷ Wiluubenyke: —Kia tahe wabede ywina adeereny adiwahinyde. ¹⁸ Bede ludu iny mahãdu eramy reakeki myỹ uritere nohõtĩõmy juhoo dori waderamy waluuõre. ¹⁹ Kai bede ludu iny tate-wana iny aluuke, tahe aõkõre. Tai tahe iny eramy reamyhẽre. Bede ludu mahãdu ribi jiarỹ aratara. Bede ludu mahãdu aõkõ tate urenana. ²⁰ Adee heka rarybere aõmybo. Uritere iribi nohõtĩ lusaõmy kia wahe: —Deõdu tawedu ratyre aõkõ rare. Tai wadee aõbina binamy iny rotỹnyymyhẽre. Adeereny tule aõmy rotỹnykemy wahe. Tii boho warybe riywinyrenykeki, arybe tule tiibo ho riywinyrenkemy. ²¹ Kia tahe adee ratỹnyymyhẽre wanimy rybe õraru-ki, tiibo ho dori wadeõdỹna rieryõreki. ²² Tuu ararybeõre wana inihe tiibo ho õrarudiõhyrenre. Katahe rarybere tai tahe tiibo ho rarybeõtyhy rieryõremy. ²³ Inyõ waluuõkeki, tule Waha luuõtyhy. ²⁴ Jiarỹ heka ibutuko-ò wowydyna iitxerenarenymy rewinyõrewana, tiibo ho iõrarudiõhyre inihe. Tahe rewinymahãre, tuu robimyhẽrenre, ihãrele tahe waluuõre tule Waha luuõre. ²⁵ Kiamy heka rotỹnyre bede ywina ritidỹna-ki roireki. Tai heka tuu rotỹnyymyhẽre. Kiamy wahe ritidỹna-ki roire:

—Tii heka bede õraru aõkõ rare, ihãrele tahe iluuõrenre.

²⁶ Deuxu Tyytybytyhy adee ariteõnykre. Tii, wiõhedỹdu rarekre inatyhynamy rierynanykre. Tahe, tii kedehemynykre wamy rarybekre. ²⁷ Tule kaiboho wamy marybenykre, wawana hyy ahãtenyteki.

16

¹ Kiamy adee rarybemahãre õraruna-txi ixekemy. ² Tiibo ho heka anatakre tohodỹna hetowo-ribi. Kobe, bede dỹnana iõhõmy kadeakre inyõ anarubunykeki, kia Deuxudeewimy tuu konohõtinkyre. Tii Deuxu wiõhedỹdu raremy ixi-di kõnohõtinkyre. ³ Tiibo ho Waha rieryõnyymyhẽrenre tule riwaeryõnyhẽre. Tai tahe kiamy adeereny rotỹnyymyhẽrenre. ⁴ Iu adeereny aõmydỹna kedehemynykre, õhõtirenre itxi reake timybo adeereny relyretxi. Tiu heka tuu rarybeõhyre, umywanarenhyhy dori wãhãre. ⁵ Katahe arakre wadeõdỹdu-ò. Kaiboho bỹyraxibenykekõ aõbo tiobo arakre-ò. ⁶ Kaiboho heka tabedewomy toite kame rarybereriki. ⁷ Ihãrele tahe inatyhymy adeereny ararybekre: —Adeereny awikre arakreki wahe. Jiarỹ araõkeki awiõhedỹdu, Deuxu Tyytybytyhy kanaõkre. Arakeki tahe tii aditeõnykre adeereny. ⁸ Iu kanakre, tii inydee kiditeõsinykre irayky binadiremy, iõbitina-di aõkõremy, iõrarunadiremy. Deuxu dori õrarudu riywisidỹnykre. ⁹ Taõraruna ixidee kiditeõsinykre tiibo ho riwatyhinyõrenyriki. ¹⁰ Tahe ixidee kiditeõsinykre. Jiarỹ iratyre waõbitina direki. Waha-ò dori arakre, wamy bobibenyõtyhykemy. ¹¹ Deuxu ixiywisidỹna ixidee kiditeõsinykre kabede dinodu dee rarybere tii rexihukremy. ¹² Jiarỹ heka sõwemy adee ararybekemy watxireri, ibutumy tahe isiramy ixidee bohohabenyke. ¹³ Txiohe rare. Deuxu Tyytybytyhy kanakre, inatyhymy adeereny rarybekre inatyhyna-di ibutumy. Tarybe-di tahe rarybeõkre. Deuxu-ribi aõmybo roholaremy tahe rarybekre. Tule timybo aõna aõna rarekremy kanarybekre. ¹⁴ Tii waaõmydỹnana adeereny ritỹnykemy. Tai kidiwa-toosõnanykre. ¹⁵ Ibutumy Wahahõrõ heka wahõrõ rare. Tai heka tuu adeereny rarybereri waaõmydỹnana adeereny kiditỹnykemy. ¹⁶ Urihimyõ riõre heka waõkre, idi tahe ixityre wamy bobibenykre. ¹⁷ Tahe ijõ ierydỹna mahãduõ widee rarybere: —Timybo tii rarybere: —Urihimyõ iõkremy tii rarybereri, tule ixiryre wamy bobibenykemy. Tule Waha-ò arakre. Timybo heka rieryenyõhyre aõmybo rarybera. ¹⁸⁻¹⁹ Tiibo ho Jesuisi-ò rỹrãrenykre ratxirenryeri. Tahe Jesuisi rierymyhẽre tuu rỹrãrãkre. Tahe Jesuisi tamynre rỹrãrãre:

—Kaimy ixidee tÿÿraxitenyeri. Wananamy waòkesenalemy. ²⁰ Inatyhymy adeereny ararybekre: —Iny bede mahädu urile reysakre, kaiboho tahe araeryrenyra urile mahinybenykre, birajuabenykre, mabedewobenykre. Idi tahe kaiboho beysabenykre. ²¹ Iwese häwyy ijera iòhöreki, rabedewomyhÿre, taadhòkÿmydÿÿnana-di röhòtinyinmyhÿre. Idi tahe reamyhÿre. Iu tahe töhòti rosamyhÿre tohouã tÿmyradile reysamyhÿre. ²² Iwesele kaiboho mabedewobenykre, ixityre wamy bobebenykreu tahe, kaiboho beysabenykre. Inyò heka deysana aribireny ritaòtyhy. ²³ Kiatxu tahe uritere watÿÿraxidÿÿòmykre inatyhymy adeereny rarybereri. Waha-ribi aòmy bexitòenybenykeki. Tii adeereny kidiwahinykre wani òraru-ki. ²⁴ Tiu heka aòmy texitòenytenyòmahäte wani-di. Bexitòenybenyke, tai bitabenykre. Tai tahe kaiboho beysabenykre.

²⁵ Ibutumy rybewòtemy adeereny rarybewähäre wahe. Idi tahe tuu adeereny ararybeòkre. Idi tahe itÿnytyhymy Waha aritÿnynykre adeereny. ²⁶ Kiatxu tahe bexitòenybenykre wani-di jiarÿ ararybeòkre umyreny Waha-ò. ²⁷ Waha dori aluurenyre, kaiboho waluurenyreki, Deuxu-ribi anade tetyhynytenyeki. ²⁸ Waha-ribi anade, bede-ò adehemynyde ihärele bede-ribi arakremy Waha-ò. ²⁹ Jesuisi ierydÿÿna mahädu rarybere: —Wiji tahe itÿnytyhymy tarybeteri. Rybewòte-di aòkò tarybeteri. ³⁰ Kai ibutumy teeryte. Inyò dÿÿraxiòmy adee. Kai inatyhymy Deuxu-di tanate. Kia jiarÿboho retyhynyrenyre. ³¹ Tahe Jesuisi tamy rÿÿraxire. Inatyhymy wijityhyle tetyhynytenyta. ³² Wabededÿÿnanamy heka reara. Kaibohoò sohoji sohojimy tasÿ tasÿ-ò rakre. Biwaribenykre ixi sohojilemy arÿikre. Tahe ixi-wana aòkò watxikre, Wahawanale arÿikre. ³³ Kaheka aòna aònamy adeereny rarybere ywina-di araykyreny-ki boibekre. Bede-ki kaiboho adhòkÿmy botÿÿnybenykre. Ihärele beysabenyke, Jiarÿ heka Deuxu òludu mahädu-di ròtara.

17

¹ Jesuisi rarybemy rahudi tahe reterehe biu-ò rarybere: —Waha, wabededÿÿnanamyhe reara. Ariòre watxiwähäre. Wowydyna wadee biwahinyke tai tahe adee wowydyna adee ariwahinykre. ² Kai, Waha, ibutumy wadee ruruna tewahinyta iny deòdÿÿnamy. Tai umytedeòna ariwahinykre biu-ò hedu mahädu-ò. ³ Kia heka umytedeòna rare: —Deuxu inatyhy tate sohojihyy tate. Tii araeryrenykeki tahe eòdÿÿna Jesuisi Kristu rieryrenykeki. Kia umytedeòna rare tamyreny. ⁴ Aò aòmysÿdÿÿnabo wadee tewahinyte, ibutumy adee rewinyre. Tai heka arawowydynyra kabede-ki. ⁵ Iu bede rexidelenyreu umywanahyy rarewähä. Sòwemy loosòna nihikÿ-di rawähäre. Tahe wiji, Waha, kia loosònale ixityre bidiwahinykre umywanahyymy ararekre. ⁶ Kai iny mahäduò wadee tewahinyte bede mahädu-ribi. Tamyreny umy rarybemahäre. Juhu tiiboho ahòrò roire. Idi wadee tewahinyte. Tiiboho arybe riywinymyhyre. ⁷ Ibutumy waaòmydÿÿna aribi retamahäre. Kia heka wiji tiiboho rieryrenyra ibutumy aribi nade. ⁸ Aòrybebo wadee tewahinytamy tamy rarybemahäre. Tiiboho rityhynyrenyre, rieryrenyre aribi jiarÿ anade, kai wateòdÿÿdu tate. ⁹ Iòraru-ki adee rexitòenyre. Tiiboho amahädu roire. Wadee tewahinyte, bede mahädu-ò raru-ki aòkò adee rexitòenyre. ¹⁰ Ibutumy wahòrò, ahòrò rare. Tule ahòrò, wahòrò rare. Tai heka iny mahädu riwatoosònanymyhyre. ¹¹ Jiarÿ adee arakre tai kaki arareòkre. Tiiboho heka kaki rarirenykre. Tiiboho biyrubunykre, Waha, ani òbiti-di biyrubunyke, wadee tewahinyteki. Tai tahe iraykyreny wiwesehyymy roirekre. ¹² Tiiboho-wana rarewähäu ani òraru-ki reyrbunymahäre, wadee tewahinyteki. Timy heka reònonyòhyyre ijò, sohojile tahe reònonyre. Juhuu dori Ritidÿÿna roire ijò sohojiò ariònonykre. Ihyy tahe reònonyre, Judasi Isariò ònodÿÿduhyymy rarekre. ¹³ Ka tahe arakre arara-ò. Tii heka inyò rarybemahäre ibutumy wadeysana iworeny-ò ralòmhykemy. ¹⁴ Jiarÿ arybe tamyreny rewahinymahäre. Bede mahädu iny dori terarenyre, tiiboho bede mahädu iny aòkò roireki. Iwese jiarÿ bede ludu häbu aòkò rare wese. ¹⁵ Bede-ribi tarasamy aòkò heka adee rexitòenyre. Urile ibina bina widÿÿ-ribi biyrubunykre. ¹⁶ Tiiboho tahe wiji ijò bede wixira ludu roire, iwese jiarÿ rare wese, wahe. ¹⁷ Arybe-di tiiboho biòbitinyke, tai ahòrò mahädumy rarekre. Arybe dori òbitityhy rare. ¹⁸ Iwese bede iny-ò tadiwateònyte wesemy, Jiarÿ tiiboho reteònyre bede ludu mahädu-ò rarybekremy. ¹⁹ Tamyreny xiwena wesemy adee arexiwahinykre. Òbitihyymy ararekre, tai tiiboho òbitihyymy roirekremy inatyhyna-di. ²⁰ Aò tamy sohojile aòkò heka rexitòenyre. Ibutumy kia rityhynymy rÿirakre-ò dori rexitòenyre. ²¹ Tai tahe ibutumy wiwese wesemy röhòtinyinrenykre. Iwese, Waha, kai waki atxiteri wesemy tule aki watxireri wesemy tiiboho iny-ki roirekre. Tai bede iny mahädu rityhynykre ateòdÿÿna watxireri urenana. ²² Kai loosòna wadee tadiwahinyte, tahe tamyreny rewahinyre. Tiiboho sohojihyy weselemy roirekremy, iwese iny sohojihyy rare wesemy. ²³ Jiarÿ taireny wähäre, kai waki ahäte. Tai tahe inyboho butuhyymy rokoirekre. Wii riòbitinymyhyrenykre. Tai bede mahädu rierykre tadiwateònyteki. Tule wamahädu luu tate urenana Waha, iwese waluure wese. ²⁴ Waha, titxibo ararekre, tiiboho wawanahyymy roirekre, wamahädumy wadee tewahinyteki. Tai tiiboho waloosònamy

robikre. Kai dori bede ihokõule waluure, tahe loosõna wadee tewahinyte. ²⁵ Waha õbiti, bede mahãdu araeryõre Jesuisi tahe araeryre. Wamahãdu tule rieryre tadiwateõnyte. ²⁶ Jiarÿ tiiboho reerynanyre ani-di. Ihãre ta arierynanykre. Tai aluuna iwese waki ratxireri wesemy taireny rarekre, tule jiarÿ taireny ararekre.

18

¹ Jesuisi rexitõenymy rahudi tahe roirenyre taerydÿÿna mahãdu-wana Cedrõ beãwe-ribi kowa ijã-õ heka reurõrenyrene, tahe bederaty oworuro-õ rirõnyrenyrene. ² Judasi heka Jesuisi tyhedÿÿdu heka ibede rieryre, Jesuisi dori taerydÿÿna mahãdu-di tamy rahymyhyÿre. ³ Tahe Judasi, soldado mahãduõ tadinodu-wana ributunyrene. Fariseu mahãdu-ribi xiwena wedu wahidÿÿdu-ribi Judasi soldado yrubudÿÿdu mahãdu rihitxinyrene tule xiwena deõdu mahãduõ rihitxinyrene tii-wana rakremy roirenyrene. Tahe tamy ritehemynyrenyrene tõõõra heõtõ-wana. ⁴ Jesuisi rexieryre ibutumy aõmybo tamy kodotÿÿnykre. Tahe iny mahãdu-õ rexidõnyrene. Tahe rÿÿraxire tamy: —Mowe teijentyneri. ⁵ Tahe dirawyõnyde: —Jesuisi Nazare hãwã ludu reijereri. Tahe Jesuisi rarybere: —Jiarÿ wa tiile rare. Tahe Judasi ityhedÿÿdu tii mahãdu wanale nade. ⁶ Jesuisi tamyreny rarybereu, tahe rexilõhõrarienyrene iribi, tahe suõle reserenyrene. ⁷ Ixityre Jesuisi tamy rÿÿraxire: —Mowe teijeteri. ⁸ —Jesuisi Nazare hãwã ludu, tiiboho dirawyõnyde. —Rarybera tahe jiarÿ raremý wahe. Tiwajeteri-wana tahe biwadyke urile ixinamy wajoi rirahuke. ⁹ Kawesemy wahe irybe hitxina wadee tewahinyteõ heka tiu reõnonyõhywãhãre. Jesuisi, kiamy rarybere tamyreny irybe hitxina wesemy ibutumy tuu rotÿÿnykremy. ¹⁰ Tahe Pedro tamaydese ritamy reare tahe xiwena wedu deõdu riwotõomyrene. Malõõ heka inire. Pedro Malõõ nohõti riorore ruruwe-ribi ludu wahe. ¹¹ Jesuisi rarybere Pedro-õ: —Amaydese birutyke. Jiarÿ Waha deewimy aõhebo arõtÿÿnykrekõ aõbo wadi tahõtinyteri. Aõhõkõmy arõtÿÿnyõkemy aõbo wadi tahõtinyteri.

¹² Tahe soldadu, tadinodu-wana, judeu yrubudÿÿdu-wana Jesuisi rimyrene ritaataamy ridyre. ¹³ Kia beõra Kaifa xiwena wedu tyhy rare. Anasi iriõre labie rare. Tai tahe juhuu Ana-õ ridyre. ¹⁴ Kaifa tahe juhuu judeu mahãdu-õ rarybere: —Wiji beõramy hãbuõ iny mahãdu õraru-ki rurukremy rahõtinyreri.

¹⁵ Simaõ Pedro inyõ-wana rare Jesuisi hewomy. Kia Pedro-wana rare, kia xiwena wedutyhy eryna rare. Tai tahe ralore õtity ijõõre-di. ¹⁶ Pedro tahe ahanakile rÿire. Kia Pedro-wana rare. Rohonyrene hetowo-ribi hetoiõ-di itxeredu-õ rarybere, tahe Pedro ridyre hetowo-õ. ¹⁷ Kia ijadõma, heto ijõ-di itxeredu rarybere Pedro-õ: —Kai Jesuisi erydÿÿkõna mahãdunokõ anobo tate. Tahe Pedro dirawyõnyde: —Aõkõre. ¹⁸ Tahe soldado yrubudÿÿdu tai rahetõmy rÿimyhÿ, heto ludu deõdu mahãdu-wana txutãtã riki. Pedro iyrenykele rÿimyhÿ rahetõmy.

¹⁹ Tahe xiwena wedu tahe Jesuisi-õ rÿÿraxire. Aõhebohe aerydÿÿna mahãdu-wana tadotÿÿnymahãte. Timybohe tebedeerynymahãte. ²⁰ Tahe Jesuisi ritÿÿnyrene: —Ibutumy inyko relyymahãre iwasiy aõkõ heka relyymahãre. Judeu dohodÿÿna hetokile relyymahãre Deuxu dohodÿÿna heto-wana. Titxibo judeu mahãdu ributunymyhyremy relywãhãre. ²¹ Tai aõherekibo wadeele tÿÿraxiteri. Myÿraxike wadee ijohonadu-õ. Tiiboho ka rieryrenyrene aõmybo rarybere. ²² Jesuisi kia rarybereu, soldadu itxereduõ rihetenyrene. Tahe rarybere: —Tu heka rybeõmyke xiwena wedutyhy-õ. ²³ Jesuisi dirawyõnyde: —Jiarÿ ibinamy aõmybo rarybera-wana, manarybeke tuu. Aõkõkeki, awimy rarybera-wana aõherekibo tiwahetenyrene. ²⁴ Anasi tahe Jesuisi ridykemy riteõnyrene tataanadihyyle Kaifa-õ, xiwena wedutyhy wahe.

²⁵ Kowa tahe Simaõ Pedro ratximyhÿre rahetõmy rÿimyhÿ. Inyõ rÿÿraxire: —Kai aõbo ierydÿÿna mahãduõ tate. Tahe rexitxionyrene. Jiarÿ ijõ aõkõ rare. ²⁶ Xiwena wedu deõduõ Pedro-õ rÿÿraxire: —Tii heka Pedro ritõhõtiorore ijoioõ rare. Tahe tamy rarybere: —Umy taheka rabire tii-wana bederaty oworuro-ki atximahã-õ. ²⁷ Pedro ixityrene rexitxionyrene. Aõwesele tahe hãnie hãbu robure.

²⁸ Idi tahe Kaifa heto-ribi Jesuisi ridyrenyrene ywisidÿÿna-õ bede dinodu heto-õ rudiulere. Tiiboho rirõnyõhyrene brebuna-di rexisunyrenyheny. Rirõnyrenykeki, tahe Pascoa worana bedehesi rÿsÿnaõ rirÿsÿõtÿyhy. Tiiboho dori rõhõtinyrene rirõnykeki, brebuna raremy. ²⁹ Tahe Pilato rõhõnyrene tamy rarybekremy: —Tahe Jesuisimy tamy rÿÿraxire kia hãbumy teraju-atenyteri aõhebohe rotÿÿnyra. ³⁰ Tahe dirawyõnyde: —Aõbibina binamy rotÿÿnykõhyra wana inihe aridyrenyõhyreri. ³¹ Tahe Pilato rirawyõnyrene: —Bidyke abede ywina rybe-di biywinyke. Tahe judeu mahãdu rarybere: —Wabede ywina rybe warubudÿÿmy rybe aõkõ rare. Inyõ heka arirubunyrenyõtÿyhy. ³² Kia rybe tahe Jesuisi rybe wesemy rare. Tii dori iximy rarybere timybo rurukremy. Tai timybo irybe hitxina wesemy raryberemy ibutumy rarekre.

³³ Ixityrene Pilato ralore ywisidÿÿna-õ Jesuisi-õ rÿÿraxire: —Kai aõbo judeu mahãdu Iolõõ tate. ³⁴ Jesuisi ritÿÿraxinyrene: —ÿraxina aõbo ahõrõ rare ada ijõ aõbo wamy kia rarybere.

³⁵ Tahe Pilato rarybere: —Jiarÿ wa judeu mahãdu aõkõ wãhãre. Aõbinatyhmy aõbo he tewinyte. Judeu mahãdu wadee tiwadyte. ³⁶ Jesuisi dirawyõnyde: —Waiõlõna hãwã bede ludu aõkõ rare. Waiõlõna kaki ratxikeki wamahãdu wadee raaõbinanyke. Tai tahe judeu mahãdu-ò riwawahinykemy aõkõ watxiwãhãre. Tahe aõkõre kabede ludu aõkõ Waiõlõna rare. ³⁷ Pilato tahe rarybere: —Kai aõbo inatyhy iõlõmy tate. Tahe Jesuisi dirawyõnyde: —Kai ka wamy tarybeta. Kia-ò uludumy anade. Kia-ò anade, inatyhynamy arelyykemy. Inyõ inatyhynamy luukeki warybe-ò roholamyhÿre. ³⁸ Tahe Pilato rÿÿraxire: —Aõbo inatyhyna rare. Ta rybe rahudi tahe judeu mahãdu-ò rarybekemy rare. Tiu kÿny kahãbu-ki aõ ibinamy tai rahaõhyra. ³⁹ Inyõ ariteõnykemy watxireri kaiboho wadi tõhõtinyhytenyteri ka woranabedehesi-ki. Tahe judeu Iõlõ aõbohe ka ribi ariteõnykre ywihyyle. ⁴⁰ Tahe ixityre ibutumy ryryrenyre: —Kia hãbu aõkõre, Baraba biteõnyke (Baraba heka hãbu debore wasidu rare.)

19

¹ Idi tahe Pilato Jesuisimy erotiyhyta-di raõhõtekremy soldado mahãdu riteranyre. ² Soldado mahãdu edehekÿ rataanadile ira-ò ritidire, iumy tahe tylÿrehekÿ-di ritynyre iõlõtyweskemy. ³ Tamy rehemyntymhÿre: —Aõherebo iõlõtlyhy wesena, tahe rihetenrenyre. ⁴ Pilato tahe ixityre rõhõnymy iny-ò rarybekemy: —Ixityresÿ adeereny redyreri. Bierybenyke. Aõ heka tai ibinaõhyymy idi retehewãhãre. ⁵ Tahe Jesuisi rõhõnyre ede rataana-di tylÿrehekÿ-di. Tahe Pilato tamy rarybere: —Kakÿnyhe tiire. ⁶ Tahe xiwena wedu mahãdu, yrubudÿÿdu mahãdu tuu robireu, ryryrenyre birubunybenyke, itxeò dee bitamadÿÿnyke. Pilato rarybere: —Kaibohole itxeò-di bitamadÿÿnybenyke. Jiarÿ tahe tai ibinamy aõki rahaõhyymahãre. ⁷ Tahe judeu mahãdu rarybere: —Jiarÿboho kÿny wabede ywina renydire. Rurukemy heka tuu bede ywina roireri, ti dori Deuxu Riõremy rexininimyhÿre. ⁸ Pilato kia-ò roholareu tahe, ruberutyhyre. ⁹ Ixityre ralore ywysidÿÿna heto-ò: —Rarybere Jesuisi-ò, tiribi wexe tanate. Jesuisi rirawyõnyõhyre. ¹⁰ Tahe Pilato rarybere: —Bidiwarawyõnyõkre aõbo. Jiarÿ warurudire anarubunyke aõbo ada arateõnyke aõbo. ¹¹ Jesuisi rirawyõnyre: —Aruru-di aõkõ tate. Deuxu kidiwahinykekile tahe biwateõnyke ada biwarubunyke. Tai tahe adee wawahidÿÿdu aratyre iõraru dire. ¹² Tai tahe Pilato iteodÿÿmy rurure. Tahe judeu mahãdu tamy ryryre: —Kai biteõnykeki tahe, Iõlõ Cesar biõwa aõkõ tate. ¹³ Kiarybe-ò Pilato roholareu tahe, Jesuisi diõlõdÿÿnyde ahana-ò. Pilato tahe ywysidÿÿna ryna-ò rexisÿnyre. Kia ubeni heka Rirana Ijãti inire. Tahe judeu rybe-ki heka Kabata inire. ¹⁴ Pascoa worana bedehesitxu sexta feira rÿire. Txutyte iõhõmy tahe bede rÿire. Tahe Pilato rarybere judeu mahãdu-ò: —Betehebenyke aiõlõreny-ò. ¹⁵ Tahe tiõboho ryryrenyre. Bidybenyke! Itxeõnihikÿ-ò birubunybenyke. Pilato tahe tamy rarybere: —Aiõlõ aõbo, birubunybeny. Tahe xiwena wedu rirawyõnyre: —Iny iõlõreny sohojile wa rare: —Cesar heka inire. ¹⁶ Tahe Pilato Jesuisi tamyreny riwahinyre rirubunyrenykemy.

¹⁷ Tiõboho heka Jesuisi ridyrenyre. Iitxeò tamy riwahinyre idi retyykremy. Tahe Kalvari-ò idi ridymy rare. Kalvari heka Kõkõta inire judeu rybe-ki. ¹⁸ Tai itxeò nihikÿ dee ritamadÿÿnyre ijõ hãbu inatxiõ-wana Jesuisi itxeõnihikÿ itya-ki rÿire. Hãbu wiõ wiõmy idi rÿire. ¹⁹ Pilato riritinyre ritidÿÿna-ò Jesuisi tyre-ò ritidire. Kawesemy ritidÿÿna roire: —JESUISI, NAZARE HÃWÃ LUDU, JUDEU MAHÃDU IÕLÕ. ²⁰ Hãwã-ribi ireheriõremy roire. Tai tahe sõwemy judeu mahãdu tuu robire iritidÿÿnamy. Inataõ rybemy wixira riti heka inataõmy roire. Judeu rybe ijõre, latim rybe ijõre, grego rybe ijõre. ²¹ Judeu xiwena wedu mahãdu Pilato-ò rarybere: —Judeu mahãdu Iõlõ rarybere: —Iritidÿÿõmyke wa. Kawesemy biritinyke: —Tii rarybere judeu mahãdu Iõlõ raremy. ²² Tahe Pilato dirawyõnyde: —Iwese reritinyre wesemy rarehykryke.

²³ Soldado Jesuisi itxeõnihikÿ-ò ritamadÿÿnymy rahudi tahe, ity ritxuatxukremy diwyde. Inaubiõwa heka riywinyra. Wirarea riwykremy soldado mahãdu idi rÿireri. Iyhyitxena tahe iretydyna-di aõkõ rare. ²⁴ Tahe ijõ widee rarybere: —Iyreyredÿÿrenyõmyke wa urile ta idi rikihurenkyre mobo ritakremy. Kia ryberiti-ki tuhy roire: —Waty ritxuatxware ijõ yre wimy riywinyrenyre. Tule wayhyitxena tyre-ki rehurenyre mobo ritakremy. Tahe iwese Tyriti rarybere wese, soldadu mahãdu ibutumy aõhebo risÿnyre.

²⁵ Inaubiõwa hãwyy retehemy rÿimyhÿ Jesuisi itxeõnihikÿ iõhõmy. Jesuisise taseriõre-wana, Marie Madalena ijõre, Klopa hãwyy ijõre. ²⁶ Jesuisi tadimy robireu, Joaõ, taerydÿÿna luunadu bire-ki, tahe rarybere: —Nadi beteheke wa kowa ariõre rare. ²⁷ Tahe Joaõ-ò rarybere: —Kaa adi rare. Ierydÿÿna Joaõ tahe ridyre taheto-ò tai rasÿnykemy.

²⁸ Jesuisi tahe rieryre ibutumy rexihuramy tahe rarybere: —Ariõkemy watxireri. Kaimy heka rarybere aõbo Ritidÿÿna-ki roire riwinykemy. ²⁹ Tai tahe vÿi mona silÿnyhÿkÿ-ki raharenyre. Tahe Jesuisi-ò iwerheni wese-ò rituunymy idi riteõnyre iry-ò teõdimy. ³⁰ Jesuisi

tuu riõre idi tahe rarybere: –Ibutumy Waha aõmysÿdÿÿna rexihumy roire. Tahe ròtiòròmÿ resere iule ta rurure.

³¹ Kia sabadotxu heka worana bedehesitxu nihikÿõ rare, brebuna rare. Tai tahe hãbu rubu itxeò-ki ririkòkemy tuu rarybemyhÿre. Tai Pilato-ò judeu mahãdu rexitòenyre hãbuti riòròmÿ riteònykemy, itxeò-ribi ritakemy. ³² Tahe soldado mahãdu hãbuti wiòle riorore. ³³ Jesuisi tahe rumumy roireki iti riòròre. ³⁴ Soldadoõ tahe Jesuisi-ki rojyre iweki tahe hãlubule rohonyre bewana. ³⁵ Kia tuu rabire tahe òbitimÿ tuu jiarÿ rarybere, Joaõ wahe. Waritidÿÿna inatyhy raremy, reeryre. Kaiboho bityhnybenykemy, adireny watzireri. ³⁶ Kaheka ibutumy iritina hetxina tuu rarybere heka ibutumy tuu rotÿÿre. Kia wesemy roire: –Iti riòròõkre, sohoji aõkõ. ³⁷ Ijõ iritinaõ kawesemy roire: –Riorenkykre tònori-di idi reteherenykre tamy.

³⁸ Jyje heka Arimatea hãwã luduõ rare. Idi tahe tii Pilato-ò rexitòenyre Jesuisi umymy rituunykemy. Tii heka Jesuisi heluduõ rare. Judeu mahãdu lau ruberumyhyÿ tai Pilato-ò rare wasimÿ. ³⁹ Pilato tahe awiremÿ rarybere. Tahe Jesuisi umy riwÿre. Nikodema tule rare Jyje-wana. Tii juhule rumy Jesuisi-wana widee raryberele rare. Tii òwòrutÿby òwòruòbru-wana aderõna wesemy diwyde sòwemy, 45 urihixinamy riutxienanyre. ⁴⁰ Tahe Jesuisi umy tyku jurarehe-wana ritÿtenyre aderõna wanahÿyle. Kawesemy dori judeu mahãdu iny rituunymyhyre. ⁴¹ Itxeòalamana-ribi bederaty oworu iòhòmÿ roire. Itÿi-ki tahe wabede tamÿra roire. Mana hãloo rÿÿre tai heka moo rawabedenyòhÿyre. ⁴² Tai tahe rawabedenyre iòhòreki, tule judeu worana bedehesina txumy roireki.

20

¹ Semana juhu ludu txu Marie Madalena rehemynyre wabede-ò, rudile wahe. Mana ijòtòbõna iraylemÿ rÿÿremÿ idi retehere. ² Tahe rajjaranyre Simaõ Pedro-ò, ijõ Jesuisi luu-naduõ wahe, Joaõ-ò, jiarÿle wahe. Tahe wadeerenÿ rarybere: –Wahÿ tahe hãlokowoku-ribi ritakarenÿra. Titxibo ritidira, rekerykõre. ³ Pedro tahe ròhõnyre, Joaõ-wana wabede-ò roire. ⁴ Wiwana rajjaranyre tahe jiarÿ Pedro ratÿre rajjaranyre tamy. Jiarÿle heka juhu tamy rehemynyre. ⁵ Tahe rawebesere iwo-ò itxeremy. Irahanalemÿ rabire. Ta ralòõhÿyre tamy. ⁶ Idi Pedro rehemynyre ralore tamy. Tule irahanamy robire. ⁷ Jesuisi rati rasirahana rihitxinyumÿ roire ixiwanale. ⁸ Tahe jiarÿ juhu rehemynyre tahe Pedro hewomy ralore. Tuu robire, retyhnyre. ⁹ Tiiboho dori ritina rieryrenyre ihãre tahe rierytyhykòlerenyre. Jesuisi rubu-ribi rexixixanykemy ritina roire. Tii tahe rierytyhykòlerenyre. Tahe wiji rieryrenÿra. ¹⁰ Tahe ixyby raòkeserenyre inÿhetoreny-ò.

¹¹⁻¹² Marie tahe robumy wabede-ribi iòhòmÿ rÿÿre. Rawebesere tahe wabedewo-ò itxeremy. Inatxi ÿjumÿ robire iwo-ki itykyuramy roimÿhyÿ. Ijõ heka rÿÿmy ronymÿhyÿ Jesuisi ratitherina tyre-ki. Ijõ tahe iwaherina-ki ronimÿhyÿ. Jesuisi umy tahe iõre. ¹³ Tahe ÿju Marie-ò rÿÿraxire: –Hãwÿy, aõherekibo tabureri. Rirawÿònyre: –Wahÿ kumÿ dokuri riwÿmy ramÿhyre. Rekerykõre titxibo ritidira. ¹⁴ Iu rarybereu tahe tahewòle roosere. Jesusimÿ robire rÿÿimÿhyÿ. Tii heka rieryòhÿymÿhyÿ tii Jesuisi raremy. ¹⁵ Tahe Jesuisi rÿÿraxire: –Hãwÿy aõmybo tabuteri, mobo teijeteri. Bederaty oworu ywidÿÿdu raremy heka tii ròhòtÿnyre: –Tahe dirawÿònyde: –Wahÿ, kai anobo karibi tetakata-wana wakoku tuu belykyke. Tahe jikarÿ karikorykremy. ¹⁶ Tahe Jesuisi tamy rÿÿre: –Marie! Marie rokesemy reare riijemy: –Wahÿ, erydÿkÿdu! (Tii hebraika rybe tuu rarybere: –Raboni, wahe.) ¹⁷ Jesuisi rarybere tamy: –Waroorehedÿÿòmyke wa. Waha-ò dori raòlemÿ wãhare tahe arakre. Kai tyhydÿÿdu seriòre-ò makre tamy rybemy. Jesuisi rarybere kawesemy: –Arakre inÿtybyreny-ò, iny Deuxureny-ò. ¹⁸ Idi tahe rarybere erydÿÿna mahãdu-ò Wanyrÿmy rabira. Marie Madalena relyre timÿbo raryberamy.

¹⁹ Semana juhu ludu txuu, txioromy heka Jesuisi erydÿÿna mahãdu wii ributunymÿ rÿÿimÿhyÿ hetowòõ-ki. Ibutumy ijõ ritòbòtòbõnyra judeu mahãdu lau brebumÿ. Jesuisi tahe nade iyreny-ò rexitÿnyre. Rarybere: –Ywina arakywo-ki atxikemy idi watzireri. ²⁰ Kia rarybereu tahe tebò rurena riteòsinyre, tawerurena tule riteòsinyre tamy. Iule tahe reysarenÿre Jesusimÿ robireki wahe. ²¹ Ixyby tamy Jesuisi rarybere: –Ywina arakywo-ki rarekemy idi watzireri. Iwese Waha diwateònyde wese tule arateònykre. ²² Iu tahe ribunymÿ rarybere: –Deuxu Tytybytyhy tetateri. ²³ Inyòrarunaõ biixãwididÿÿnykeki tule kia òraruna ariixãwidinyke. Tule aõkòkeki, ijõ òraruna biixãwididÿÿnyòkeki, kia tule ariixãwididÿÿnyòke.

²⁴ Tome (Inatxina iniõre) tii waòinatxi reurò mahãduõ rare, tahe tairenÿõre heka Jesuisi nadeu. ²⁵ Jesuisi erydÿÿnaõ rarybere: –Wanyrÿmy rabirenÿra. Tahe Tome tamyrenÿ rarybere: –Retyhnyõre kÿnyhe.

²⁶ Semana sohoji bededÿÿnanamÿ idi rÿÿre, ixyby wii ributunÿre Jesuisi erydÿÿna mahãdu. Iu tahe Tome tii mahãdu-wana ratximÿhyÿ. Ijõ ritòbòtòbõnymÿ rÿÿimÿhyÿ. Tahe Jesuisi nade iyreny-ò. Tamyrenÿ rarybere: –Ywina-di arakywo-ki atxikemy idi watzireri. ²⁷ Tahe

Jesuusi Tome-ò rarybere: —Betehe inihe wadebòrurena-ò ebò inihe tamy biditidike. Tule wawerurena-ò ebò biditidike. Itxiödýýömyke wa, bityhynyke. ²⁸ Tome tai dirawyònyde: —Wanyrý, waDeuxu. ²⁹ Tahe Jesuusi rarybere: —Tome, kai aõbo biwatyhynykre wamy tabiterikile. Sõwemy deysana inyõ kanakemy wãhãre tiiboho dori wamy robiõre hãrele riwatyhynyrenye.

³⁰ Jesuusi heka sõwemy aõwiihikýbo riwinyre. Ierydýýna mahãdu heka kia aõmybo robire. Kia aõmydýýnana heka ihoõre kaki iritina-ki. ³¹ Kaa ritidýýna reritinyre Jesuusi Kristumy rare. Deuxu deòdýýna rare. Kia bityhynybenykemy wahe, Deuxu Riõre wahe tetyhynyteri-wana tahe mytuedeõna bitakre, ini òraru-ki wahe.

21

¹ Iribi tahe Jesuusi rexitýnyre Tiberiade ahohoký ijã-ki. Kia wesemyre heka. ² Ibutumy heka juhu rýimyhý: —Simaõ Pedro, Tome Didimo iniõre, Natanaeli. Tii Kana hãwã ludu rare, Kalileia bede-ki. Zebedu riõreboho ijõre, inatxi Jesuusi ierydýýnaõ ijõre. Rarekie. ³ Tahe Simaõ Pedro rarybere tamyreny: —Riã teredýýmy arakre. Imahãdu rarybere: —Jiarýboho aroirenykre ahemy. Tahe roirenyre hãwò-dí. Aõhomy aõkõ ruu idireny nade. ⁴ Tahe bede ratýnyrau heki Jesuusi ýnyrakile ratximyhý. Ierydýýna mahãdu tahe rieryõhymyhýre. ⁵ Jesuusi rryre tamyreny rýýraxire: —Ijoi moõ rokoreny. Utura aõbo temytenyta? Rirawyònyre: —Aõkõre wa. ⁶ Kaiboho biterebenyke rurunawe-ribi taita bimbybenyke. Tahe riterenyre sõwemy rautxienyre iriã heka ritusinyõhymyhýrenye utura sõwereki. ⁷ Kia ierydýýnaõ Jesuusi launaduõ rare jiarý, Joaõ wahe. Jiarý tahe Pedro-ò rarybere: —Inynyryle wa rare. Pedro Jesuusi raramy roholareu, tatyky tawetyamy ritaamy tamy resere, tade hekýlemy rareki. Tahe resere bera-txi tamy rakremy. ⁸ Ijoi mahãdu riã-dí narurunymy nade utura sõwereki. Tahe 100 urihixinamy ýnyra-ribi ratximyhýreny. ⁹ Ýnyra-ò rejuxunyreu tahe, robirenyre heõtymy obiurawo-ki. Orotxu tule tai rýire. ¹⁰ Jesuusi tamy rarybere: —Uturaõ bidivybedenyke wiji temytenytaõ. Simaõ Pedro hãwororibile riã-dí rarunyre. Sõwemy heka tai utura nihiký rýimyhý, 153 wahe. Ihãre tahe riã raòròõhyre. ¹¹ Tahe Jesuusi rarybere: —Manake hewa biroxi benyke. ¹² Ibutumy ierydýýna mahãdu rieryre tii inynyryreny raremy. Tai tahe inyõ rýýraxiõhyre: —Mobo tii raremy. ¹³ Tahe Jesuusi orotxu rimyre. Tamy riwahinyre. Ixiyubule utura tamy riwahinyre. ¹⁴ Kia tahe ihewotyhy my Jesuusi rexideõsinyre taerydýýna mahãdu-ò, rubu-ribi dexixade hewomy wahe.

¹⁵ Riroximy rahudi tahe Jesuusi Pedro-ò rýýraxire: —Simaõ, Joaõ riõre, kahãbu mahãdu waluure. Kai tahe iratye aõbo waluure. Tii rirawyònyre: —Kai tiwaeryte, aluure. Tahe Jesuusi rarybere: —Wabudoeni riõre bidiowenyke. ¹⁶ Ixityre rýýraxire: —Simaõ, Joaõ riõre, kai aõbo waluure. Tahe Pedro rirawyònyre: —Kohe, Wanyrý aluure jiarý, tiwaeryta. Tahe Jesuusi rarybere: —Bidyke wabudoeni biõwenykemy. ¹⁷ Ihewotyhy my tahe Jesuusi rýýraxire: —Simaõ, Joaõ riõre, kai aõbo waluure. Iu tahe Pedro rabadewomy ronyre, ixityremy rýýraxireki. Tahe dirawyònyde: —Wanyrý, ibutumy teeryte aõna aõna. Aluure heka, tiwaeryta. Tahe Jesuusi rarybere: Wabudoeni biõwenyke. ¹⁸ Inatyhy my adee ararybekre. Iu ijoi moròkõmy tatamahãu, ixiwanale texityynmahãte ixidee wimy titxibo tamahãte. Iu tahe mamatuarinykre inywitxira aratynykre, Ebò biteõsinykre iny arataataanykre tahe inyõ aradykre titxibo noderamy beakreõ. ¹⁹ Kiamy heka Jesuusi rarybere ritýnynykremy timybo Pedro rubu-ò rýikremy. Tai Deuxu riwowydynykre. Idi tahe Jesuusi rarybere: —Biwahaludunyke wa. ²⁰ Tahe Pedro retehere Joaõ Jesuusi hemy rareriõ, Joaõ Jesuusi lumy raremyhý. Joaõ ihetxiu Jesuusi-ò iõhõmy rýýraxire jiarý wahe: —Mobo iwahisidýýdukremy, ihewo ludu roxina rýireu. ²¹ Tahe Pedro Joaõmy robireu, rýýraxire Jesuusi-ò Joaõmy. Aõbo he tamy rotýnykre. ²² Tahe Jesuusi rirawyònyre: —Tii rurukõlemy adòõsekemy idi watxikeki, timybo tahõtintye. Adee tahe biwahaludunyekile awike. ²³ Ierydýýna mahãdu rarybere raremyhý: —Kiamy wahe Joaõ rurukõlemy Jesuusi rarybere. Tahe kiamy aõkõ Jesuusi rarybere. Jesuusi juhuu rarybere: —Tii rurukõle adoosekre-wana, timybo tahõtintyteri.

²⁴ Jiarý tahe kia aõmydýýnanamy relymahãre, Joaõ wahe, reritiny mahãre. Inatyhy my kia tuu rare, jiarý tuu relymahãre.

²⁵ Sõwemy aõmydýýnanamy tahe Jesuusi riwinyre. Inyõ ibutumy riritinykeki, iritina heka bede ritýxinykre tyriti sõwekre-wana.

Aõhebo Rotÿÿnyre Aõhebo Rotÿÿnyre Jesuisi Erydÿÿna Mahãdu

¹ Juhuu adee ratyyritinyreu, Teõfilo, relyyre ibutummy Jesuisi aõbo riwinyré, aõmybo bede rierynanyrémy. ² Deuxu Tytybytyhy bede erydÿÿnamy taerydÿÿna woludu mahãdu rierynanyre. Tahe taerydÿÿna mahãdu-ò bede ywina riwahinyre. Iribi tahe Jesuisi ròðsere biu-ò. Kia ibutummy juhuu adee relyyre. ³ Iribi itxeònihikÿ-ki rurureu, taerydÿÿna woludu mahãdu-ò rexitÿnyre hãbu irudilemy. Tamyreny rexideòsinyre sówetxu-di rulemy ratximyhÿmy. Inatyhy wa warybetyhy rare, tamyreny rarybere. Rexitÿnyre, tamyreny rierynanyre Deuxu Iòlónamy. Txuò txuòlemy iny inatxiwaitue txummy rierynanyrehÿ. ⁴ Tiiboho-wana riroximy raremyhÿu, Jesuisi tamyreny rarybere: —Uritere Jerusalé-ribi ixitarasenyòmy. Urile Deuxu Tytybytyhy awo-ò kanakre, Jerusalé-ribi boibenyke. Deuxu rarybere Tatytybytyhy kiditeònykremy. Tule juhuu Jesuisi kia rarybere. ⁵ Deuxu Tytybytyhy aworeny-ò kanalokre. Kia ratisebenaò wesele rare, Deuxu Tytybytyhy ratisebena. Iwese Joaò juhuu bero-ki iny risebenyre wese, kia rare. Kia-txu tahe, iòhòmy roire.

⁶ Tahe, juhuu ibutummy wirotirenyreu, Jesuisi dee rÿÿraxirenyre: —Wanyrÿ, kai aõbo wiji iny Iòlòreny bediwahinyleke inywedureny wesemy ixyby ronykemy. ⁷ Tahe Jesuisi dirawònyde: —Waha-ki ywisidÿÿnatxu doimyhÿde. Tiile rierymyhÿre. Kai aòkòhÿyke. ⁸ Tahe Deuxu Tytybytyhy aworeny-ò kanalokre, rurunatyhy arayky-ò bitabenyke. Kia tahe warubu-ribi waixixanamy belyyke ibutummy Jerusalé hãwã mahãdu-ò, Judeia hãwã bede mahãdu-ò, Samaria hãwã bede mahãdu-ò, iribi tahe ibutummy bedekonana bede iny-ò. ⁹ Tarybe rahudi tahe Jesuisi ixihyy rexidimy raòwònyre biu-txi. Ióre biuwetyky-txi. Tiiboho rarirenyre bede-ribi idi reteherenyre. ¹⁰ Idi retehemyhÿ iòtududÿÿtyhymy. Inatxi hãbumy ity uramy aòwesele rÿimy reamyhÿre hãbu mahãduko-txi. ¹¹ Tahe tiiboho raryberenyre: —Hãbu, Kalileia bede mahãdu, itxereòmahãbenyke. Jesuisi ka ramyramyhÿre biu-ò, Deuxu sÿ-ò. Iwese rarawesele ka ixyby kòðòðsekre.

¹² Jesuisi erydÿÿna mahãdu ratximyhÿnyre Oliveira òwòruraty hãwãlò-ki. Tahe dòðsedenyde Jerusalé hãwã-ò. Jerusalé rehe iribi doide sohoji urihixina rehemymy rimoylemy. ¹³ Tahe wii rotyreny re rorukure ixitòedÿÿmy hetoratyawo-ki. Kahekani-di rirana rarekre tai rÿimyhÿnyre: Pedro, Joaò, Txiau, Andre, Filipi, Tome, Bartolomeu, Mateu, ijò Txiau (tii Afeu riòre rare), Simaò Zelòte, Judasi (ijò Txiau iwitxira, kia riòre rare). ¹⁴ Ijò iny tule tai rononymhÿ, Jesuisise, hãwyy ijò rononymhÿ, Jesuisi seriòre mahãdu tule rorukumyhÿnyre. Ibutummy rexitòenymyhÿnyre wiwese wiweselemy ròhòtynymyhÿnyre.

¹⁵⁻¹⁶ Ijò txubiòwamy 120 inymy wii ributunyre ixybyle. Tahe Pedro rÿire kiamy tamyreny rarybere: —Waityhydÿÿdu seriòre mahãdu, iwese Judasi aõhebo rotÿÿnyre wesemy Davi tyritinamy roimyhÿre. Kiamy wahe: —Jesuisi taòluduboho-ò ròhònyre, Judasi tiiboho riwìohenanyre. Iwese ka tyritina-ki roire wesele, inatyhymy ibutummy rotÿÿnyre. ¹⁷ Judasi inybohoòmy raremyhÿ. Tii nieruò ritare Jesuisi òludu-ribi tamyreny ridyrekki. Tahe kia nieru-ò subutebedeò riwyre. ¹⁸ Tahe idi Judasi rexibòtòtaara. Idi tahe tasubute bedero-txi taratytiikÿle-ribi resere. Tahe iumy ruare iwona rejuxunyre. ¹⁹ Iribi ijyy heka ibutummy Jerusalé mahãdu-ò tuu ijyy rÿire. Tahe kia subutebede rininirenyre hãlubu bederomy. ²⁰ Iòlò Davi kia wese riritinyre tawiunatyriti-ki:

—Ixinamy iheto rÿike, inyò taisÿòmy.

Ijò:

—Inywtixiraò teròwomy tai rarekre iaòmysÿdÿÿna rimykremy.

²¹⁻²² Inyò tahe teròwomy iaòmysÿdÿÿna rimykremy. Tule rikimyrenyke Jesuisi ixixanamy ijyyduò inywanahyy rybe ritÿnynykemy. Inyò Jesuisi sebedÿÿna-di itxereduò rikimyrenyke, inyò tuu robire Jesuisi nonanamy tule rikimyrenyke. ²³ Tahe inatxi hãbumy ritarenyre: Jyje (Basaba inire) Justu iniòrysna rare, ijò hãbu tahe Matxia rare. ²⁴ Iribi tahe rexitòenyre: —Kiamy heka Deuxu dee raryberenyre:

Kai Wanynyrÿnyre, ibutummy inyrayky teeryte, Deuxu. Biteòsinyke tibo rikitarenkyemy.

²⁵ Tii ritÿxinykre ixihymy ratximyhÿre mahãdu. Judasi deròwomy rarekemy, Judasi dori iny-ribi ròhònyre taòrarunaòwydÿÿnamy rare aòhòkÿmy rotÿÿnykemy. Tahe rare tiobo rareò.

²⁶ Wyhy raheto lisina wesemy idi rehure. Kiamy heka riwinyre tibo ròtakemy. Matxia tahe iribi ròtare. Tii tahe ralore waòsohoji reurò erydÿÿnaky-txi.

2

¹ Pentecostemy ninadu lisina kia txummy txuu rÿireu, ibutummy iny rorukurenyre tarynanakile. ² Aòwesele biu-ribi wodÿÿò nade yhynihikÿwesele ibutummy heto-ò ralore tai

rorukumyhyrenyrewo-ò. ³ Heòty helÿÿresi wesemy nade. Iny sohoji sohoji tyre resere. ⁴ Ibutumy iny tykumy heka Deuxu Tytybytyhy ralòmy rÿire. Ta raryberenyre iwitxira rybemy. Deuxu Tytybytyhy tamy rybe riwahinyre wese tahe raryberenyre.

⁵ Deuxu dee òbitimy hãbu mahãdu noduò rasÿnymy raremyhÿ Jerusalê hãwã-ki. Judeu mahãduò ihÿre. Ibutumy bede bede hãwã hãwã-ribi nade. ⁶ Kia-ò roholareu, wii ributunyre ijohonamy. Tahe rexieryòhykyre aõmybo ròhòtinyrè tahe widi bede riòtiinyre iny sohoji sohoji tarybe tarybeòlemy roholareki. ⁷ Urile bede riòtiinytyhyrenyre. Tahe raryberenyre deysana-di:

—Betehebeny iny, kowa rybedu Kalileia bede ludu mahãdu ratxireri.

⁸ Timykibo iny ryberenyry rarybereri. Iny sohoji sohoji tarybeòle raholareri. ⁹⁻¹⁰ Kaheka inyboho bede bede ludu roire: Partia mahãdu, Media mahãdu, Elaò mahãdu, tule ka bede ludu mahãdu: Mesopotamia, Judeia, Kapadosia, Ponto, Asia, Frigia, Panflia, Egito, Libia Sireni-wana iòhòre, Roma hãwã luduò tule kaki ihÿre. ¹¹ Timybo inyrybereny wixira wixira-ò iny roholarenryeri. Deuxu rybemy rarybereri ibutumy inyryberenyry. Ibutumy inyboho: Judeu, Judeuerydÿÿna ityhydÿÿdu, tule Kreta mahãdu, Arabia mahãdu, Deuxu aõmydÿÿnana wihikÿ-ò raholarenryeri. ¹² Tahe bede riòtiinyrenyre. Rieryòrenyre aõbo rare. Tahe wídee rÿÿraxirenyre iny sohoji sohoji-ò aõbo raremy. ¹³ Ijò tahe tawobi-narybe rarybere:

—Tiiboho rururenryeri, itxÿtemonamy riòreri.

¹⁴ Tahe Pedro rÿire waòsohoji erydÿÿna-di, tahe tii rexidelenyre rarybekemy:

—Boholake inihe, ibutumy kaiboho, Judeia mahãdu, Jerusalê sÿludu-wana —kia biery-benykemy.

¹⁵ Inyò rarybereri itxÿtemonamy riòrerimy. Tahe inatyhymy aòkò rare. Txuu rati rariarerile heka rudletyhyre. ¹⁶ Joel juhúu Deuxu rybeduò rare. Tii narybede wijitxumy. Tahe iwese tii rarybere wesele, wiji ratximyhyre. Tii rarybere:

¹⁷ —Kiamy Deuxu rarybere:

—Ikonanatxuu watytybytyhyhykÿ aditeònykre ibutumy inydee. Ariòrereny, hãwyy hãbu-wana, warybe rierynanykre. Weryrybò tahe matuari-wana rarasinytyhykre.

¹⁸ Ibutumy wadeòdu-ò, lerÿ, hãbu, ibutuwo-ò Deuxu Tytybytyhy kanalokre. Tuu raryberenykre, ritÿnynyrenykre.

¹⁹ Aò tÿmyra ariteòsinykre biu-ki, bede-ki. Hãlubu, heòty, worona-wana ròhònykre.

²⁰ Txuu heka ilybyhykÿlemy relekre. Ahãdu isòhòkÿlemy relekre. Iribi tahe Inynyrÿtxu-ò rehemykyre. Kia txu awimy roikre. Inynyrÿ kòdòhònykre.

²¹ Kia bede, inyò Inynyrÿnimy rexitòenykeki, tii jiarÿ aritakre iòraru-ribi. Kia Deuxu rybe rare.

²² Judeu mahãdu, Israeli mahãdu, bohòlabenyke warybe-ò: Deuxu sòwemy aõna aõna wixira wixira-di, bedeòby-di riwahinyre. Inatyhymy Jesuisi Nazare hãwã ludu mahãduò riteòsinyre. Inatyhymy rare. Kaiboho heka teertyenyte. ²³ Kaiboho Jesuisi temyete, Deuxu juhúu rimykremy rierymyhÿre. Rexierymy ròhòtinyre kawesemy bede roimy rarekre. Kaiboho Jesuisi terubuntyenyte. Kaiboho itxeò nihikÿ-ki tetamadÿÿnytenyete hãubina debòreny-di. ²⁴ Tahe Deuxu ritare rubu-ribi riixixadÿÿnyre. Wabede Deuxu ribòhònyre. Iribi Jesuisi riòlòdÿÿnyre. Rubu heto tii rimyòtyhy. ²⁵ Davi juhúu rarybere iwese Jesuisi rarybekremy:

—Wanyrÿ wawana ratxireri, brebu-di watxiòkre. Tii riwawiòhenanymyhÿre. Tai wawo deysana-di ritÿxinymyhÿre.

²⁶ Wadòròtò wowydyna tamy rehahinymyhÿre. Reeryre ibutumy rubuhetowo-ki awityhymy wãhãré, iribi dori aròhònykre.

²⁷ Kai watytyby teriòte rubuheto-ki. Jiarÿ ariòre òbitityhy rare, tai waumyde rasunyòtyhy.

²⁸ Kai tiwaeryte ibutumy umytÿmyra aõmydÿÿnana awana aratxikreu, deysana-di tÿximy biwasÿnykre.

[Kia ibutumy Jesuisi rarybekremy Davi rarybere.] ²⁹ Pedro ijò rarybemyhÿre: —Tahe kiamy heka mohòtinybenyke, Waseriòreboho. Davi heka aò iximy aòkò rarybereri. Tii tahe hãloowo-ò roire. Itityby heka kakile iny-wana ihÿre. ³⁰ Tahe Davi Inynyrÿ deròwomy rybeduò raremyhÿ. Deuxu inatyhyma rybe-di Davi-ò narybede. Kia tahe: Iriòre riòreò bede dinodumy kodonykremy taiòlò ryna-ki. Kia iòlò Davi rieryre. ³¹ Davi tahe Kristu ixix-anamy juhúu narybede. Kristu umy dori rubu-ki rariòhyre. Iumyde rarònyòre. ³² Jesuisi Kristu, Deuxu riixixanyre. Ibutumy inyboho tuu robirenyre. ³³ Jesuisi ronymyhyre Deuxu rurunawe-ribi. Iwese rarybere wese Deuxu Tatytybytyhy tamy diteònyde. Tii adee diwyde. Kiamy tahe wiji tabitenyteri, taholatenyteri. ³⁴ Davi raòwònyòre biu-ò. Tahe kiamy rarybere:

Deuxu rarybere Inynyrÿ-ò:

—Bodonyke katxi warurunawe-ribi.

³⁵ Aòludu awarawo-ki arisÿnykre. Aòludu-di arehukre.

Kiamy tahe Deuxu Jesuisi-ò rarybere. ³⁶ Boholake judeu mahàdu. Kaa inatyhy hyy rare. Itxeònihikÿ-ki Jesuisi terubuntyentye. Deuxu tahe Jesuisi ritidire ibutu-ò wedumy, ibutu-ò Kristumy, aõma, Deuxu deòdÿyna.

³⁷ Tahe Pedro rybe-ki urile rõhòtynrenyre. Tai tahe Pedro-ò ijò erydÿÿna-ò rÿÿraxirenyre: –Waseriòreboho, aõhebo rokotÿÿnyrenykre.

³⁸ Tahe Pedro dirawyòndyre: –Bòðsebenyke aòrarureny-ribi ixby Deuxu-ò. Idi tahe Jesuisi-ò maratysebekemy aòraru ritakemy. Tai bimykre Deuxu Tytybytyhy wahidÿÿna wesemy awo-ki rarekremy. ³⁹ Kristu juhuy rarybere:

–Ibutumy heka Deuxu Tytybytyhy bimybnykre, ariòre rimykre, iny hãwã wixira ludu rimyke. Ibutumy Deuxu dee wimy tahe rimykre.

⁴⁰ Pedro relyumy raremyhÿ. Tamyneny rarybere tarasamy roikemy:

–Iny bina binahakÿ-ribi bexitabenykre.

⁴¹ Kia rityhynyré heka tahe ratisebedumy roiremyhÿ. Ralore kiatxuu 3000 iny iòhòmy Jesuisi tyhydÿÿdu mahàdu-ò. ⁴² Tahe Jesuisi erydÿÿna mahàdu rierynanymyhyre, wii ributunymy roiremyhÿ, paò rioroororenyre wideereny: rexitòdenymy roiremyhÿ.

⁴³ Iny sohoji sohoji bede riòtiinymy rabrebumy hitxinymyhyre. Jesuisi erydÿÿna mahàdu bedeòby sòwemy riwinymyhyre. Aõna aõna wiwihikÿmy riwinymyhyre. ⁴⁴ Ibutumy rityhynymyhyre mahàdu, sòwemy wii riwiutyre. Ibutumy aõna aõna wimy riwinyre.

⁴⁵ Taaòmydÿÿna, tasu-wana idi rohonyre. Wimy tahe ritxuatxua. Ibutumy ityhydÿÿdu iaòkò mahàdu dee riwahiriwahinyre. Inyò aõna aõna rauhenykeki, tamy riwahinyre.

⁴⁶ Deuxu dohodÿÿna heto-ki txuò txuòlemy wii ributunyre. Tahe tota hetomy paò riyreriyrenyre. Riroxirenyre ibutumy teysarenymy wii wese rõhòtynrenyre. ⁴⁷ Tuu reàlarenyre Deuxumy. Ibutumy iny hãwãhãkÿ mahàdu awimy tai raharenyre. Deuxu rimyre txuò txuò lemy ralore mahàdu kia ritakemy.

3

¹ Pedro, Joaò-wana rare Deuxu dohodÿÿna heto-ò rexitòdenykemy, inataò òra bedeu.

² Deuxu dohodÿÿna heto ijò inyò rininire, ijò ruxerahakÿ. Txuò txuòlemy hàbu tibina ridyhyhyumy iny tamy reamyhÿre. Tamy iny ralòmhykèò tamy nierumy rexitòdenykemy. Tii tuu hyy uladumy reareu ihyy itibinare. ³ Pedroboho rirònyrenyre, hàbu tibina tuurenny robire. Nierumy tahe tamyneny rexitòdenyre. ⁴ Pedro juhu tamy retehere idi rarybere:

–Bedeteheke wadireny.

⁵ Tai hàbu retehemy ronyre, nieruò iribi riwykemy rõhòtynyre. ⁶ Pedro rarybere:

–Aò ijòkòre, womati tÿrÿrÿhÿkÿ ijòkò, pratakò. Tahe aõbo idi watxirerile ta adee ariwahinykre. Jesuisi Nazare hãwãludunimy adee ararybekremy idi mariakremy. Kia deytana adee ariwahinykre.

⁷ Pedro, hàbu debò rimymy ritamadÿÿnyre. Aòwesele iruru iti-ò ralore. ⁸ Hàbu rexiwatxinymy tahe, ririradÿÿnyre. Ihyy ralore dohodÿÿna heto-ò. Deuxu dee deysamy rexiwatxinymy ralore. ⁹ Ibutumy iny idi retehere rariarerimy, Deuxumy reàlärerimy. ¹⁰ Inyò rarybere: –Tii ijò ruxerahakÿ-ki nierumy rexitòdenymyhyremy, inyboho tii reeryrenyre. Tai tahe idi bede riòtiinyeri tymykibo aõna aõnamy rotÿÿnyramy.

¹¹ Hàbu ta Pedro, Joaòboho werora-ki xiery. Idi tahe ibutumy ributunyre Salomaò heto ijò ahanawo-ò. ¹² Pedro kia robireu tahe, tamy rarybere: –Judeu mahàdu, wadireny itxereòmy, bedeòtiidÿÿòmmy. Jiarÿboho inyruru-di aòkò ka hàbu reteytenyrenyra, Deuxu rurudile wahe. ¹³ Abraò, Ijai, Ijaò kiaboho Deuxu heka hàbu riteytenyra. Tybyreny Deuxu kia heka riwinyra. Deuxu, Kristunimy riwowydynyre, rubu-ribi riixixanyraki. Kaiboho tahe Jesuisi Kristu tedtyentye Pilato-ò. Pilato tii riteònykemy ratxireriu, kaiboho tamy rarybere: –Aòkòre, tii deòdÿÿòmmy. Ijò biteònyke. Tai tahe rubudÿÿduò riteònyre. ¹⁴ Jesuisi òraru widÿÿdu aòkò rarehynmy raremyhÿ, ityhydÿÿdu ihÿre, òbiti widÿÿdu ihÿre. Kaiboho tii tetxiònytenynte, tewahinytenynte. ¹⁵ Umytuèdeõna wahidÿÿdu tii rare. Kaiboho tahe terubuntye. Deuxu tahe tii riixixanyre rubu-ribi. Inyboho ierydu, iitxeredu ratximyhyrenyre.

¹⁶ Rityhynyrekile hàbu tibina reytemyhyre. Kia hàbu teerytenynte. Jesuisini tyhyna kia riwinyre. Hàbu ibuturu-ò reytera, tai òbitimy raramy ratximyhyre. ¹⁷ Jiarÿ reeryre kaiboho teeryòte aõbo tewinyntemy. Tule adinodu rierykòlemy kia riwinyre. ¹⁸ Tahe Deuxu tarybe riwahinyre ihetxiu rybedu mahàdu-ò kia wahe tii rarybere Jesuisi rurukremy. Idi tahe irybe uludumy Jesuisi rurure. Iwese Deuxu rarybere wesemy heka irybe uludumy rõhònyre.

¹⁹ Kaiboho ixi-txi òhòti reakemy Deuxu-ò biòðsekemy. Tai tahe aòraru aribi tii ritakre. Inynyrÿ adeereny kiditeònyke aòwihikÿmy Deuxu-ribi, biu-ribi. ²⁰ Jesuisi Kristu wijityhyle kanaòkre. Aõna aõna juhu rÿimy rareke rexihudi, tahe kanakre. ²¹ Tii biukile rarekre wiji. Ijò bede tÿmyra wihikÿkre iòhòmy rahudi tahe kanakre. Kia bededÿÿnanau tahe rarybere ihetxiu rybedu mahàdu. ²² Tahe Moisesi ijòmmy rarybere: –Deuxu rybeduò kedelekre

asÿ, aijoi-ribi tii rarekre. Iwese Deuxu riwatare wese rybeduõmy ararekremy, iwesele tii Inynyrÿ kiditakre. Tamy bohobabenykre irybe aõmybo kanarybekremy. ²³ Kia, Deuxu rybedu rybe-ò inyõ roholakõkre-wana, Deuxu tii kanahukre. Kia Moisesi rybe rare, Pedro rarybere. ²⁴ Deuxu rybedu sõwemy kia bededÿÿnanamy rarybere. Samueli juhuu rarybere. Idi sõwemy ijõ kiamy rarybere. Ihymy ta wiji kabededÿÿnana roimyhÿre. ²⁵ Kaiboho Deuxu ihetxiu rybedu roire atximahãtenyeri Deuxu juhuu rarybere Abraõ-ò. Ariõre-ribi iny sõwemy ruaruakre. Kia ibutumy ariõre hãwã hãwã-ki rasÿnykre. Kia iny-ribi inyõ rõhõnykre ibutumy iny wiõhedÿÿdumy rarekre. ²⁶ Deuxu tariõre Jesuisi adeereny riteõnyre aõraru-ribi arahitxinykemy, arawiõhenanykemy. Kia tahe Pedro tamyreny rarybere.

4

¹ Pedroboho tamyreny rarybereu, tamyreny rehemynyre Deuxu heto dohodÿÿna mahãduõ, ijõ tahe kia heto itxeredu dinoduõ, ijõ, saduseu mahãduõ. Inataõ ijoi tamy rehemynyre. ² Pedro, Joaõ-wana iny-ò relyymy raremyhÿ: —Inyõ Jesuisimy rityhnykeki, tii tule rubu-ribi riixixanykre. Jesuisi dori riixixanyre. Tahe Jesuisi ixixanamy tiiboho relymyhÿreki, kia hãbu mahãdu riykaranyrenyre. ³ Taita rimyre, Pedro, Joaõ-wana. Rõtëna-ò ridyre. Wijile tahe tamy ixidee roholaõrenyra, txiorotyhyreki. Biurasou tahe roholakremy riõlõdÿÿnykre. ⁴ Iny sõwemy Deuxu rybe-ò kia txuu roholare. 5000 hãbumy, ijõ iny tule. Tiiboho Pedroboho-ò roholare. Tahe sõwemy rityhnyrenyre.

⁵ Itxu biõwamy tahe Jerusalë-ò rehemynyre dinodu mahãdu, matuari mahãdu, judeu bede ywina erydÿÿna mahãdu. Kia ijoi mahãdu ibutumy rehemynyre. ⁶ Anasi tule rehemynyre. Deuxu-ò xiwena wahidÿÿdu mahãdu wedu tii ratximyhÿre. Tule Kaifa ijõ, Joaõ ijõ, Alexÿdre ijõre. Anasi sÿ mahãdu tule ijõre. ⁷ Tahe dinodu mahãduõ Pedroboho ritamadÿÿnyre ibutu kia mahãdu koõ. Tahe ritÿÿraxinyre: —Aõrurudibo iny teteytedÿÿnymahãte. Monidibo kia tewinytenyte. ⁸ Ta Pedro tykymy heka Deuxu Tyytybytyhy ralore. Idi tamyreny rarybere: —Iny dinodu mahãdu, matuari mahãdu, adeereny ararybekre. ⁹ Hãbu tibina aõmydÿÿnanamy tiwatÿÿraxinyte-wana, adeereny kiamy arirawyõnykre. ¹⁰ Jesuisi Kristu Nazare hãwã luduni-di kia rybe ruru-di rewinyrenyre. Kia tahe bierybenyke. Kaiboho dorikÿhe Jesuisi itxeõ nihikÿ-ò teukotenyte. Deuxu tahe riixixanyre rubu-ribi. Tai tahe ka hãbu reytemy rÿimyhÿre. ¹¹ Jesuisi manaõ wesemy ratxireri. Kia-di rehure heto widÿÿduõ. Wiji tahe heto idile rÿimyhÿre. Kaiboho Jesuisi-di tehute heto widÿÿdu mana-di rehure wese. Wiji tahe Jesuisi Deuxu heto dinodu rarekre. ¹² Tamy inyõ rityhnyõkeki, õraru-ribi ritaõtyhy. Ijõni aõkõ iny rityhnyke, Jesuisi nile iny rityhnyomy rÿikrele, õraru-ribi ritamy rÿirakre.

¹³ Pedro, Joaõ-wana brebuõ-di kia rybe ritÿÿnyre. Tai iny bede riõtiniynyre, tiiboho dori tyyriti erydu aõkõ roire. Urile Jesuisi-wana roiremyhÿ, kiale iny rieryrenyre. ¹⁴ Hãbumy inyboho robirenyra juhuu itibinamy. Tai tahe inyõ aõbinamy tamyreny rybedu aõkõ rare, hãbu tibina riteytenyrenyaki. ¹⁵ Tahe ibutumy iny dohodÿÿna heto wo-ribi riteõnyre. Tahe wimy rarybere: ¹⁶ —Aõhebo rokotÿÿnyrenyre kia hãbu-di. Inatyhmy tiiboho aõwiwihikÿ riwinyrenyre. Kia rikitxiõnyrenyõtyhy. Ibutumy Jerusalë hãwã mahãdu kia rieryre. ¹⁷ Tai kiamy rokotÿÿnykre. Tamy rakarybekre tiu Jesuisimy ixby rybeõmykremy. Tai Jesuisimy rybe-di rikixãwãdidÿÿnykemy. Inyõ-ò kiamy rarybeõtyhy. Kiawese rarybereny rybe ywidÿÿdu mahãdu. ¹⁸ Idi tahe rarariõwyre Pedro Joaõ-wana tamyreny rarybere: —Jesuisi nimy rybeõmy, bibedeerynyõtyhy irybemy. ¹⁹ Tahe Pedro, Joaõ-wana tamyreny dirawyõnyde: —Aõbo awityhyre. Inyboho arye arityhnykre aõbo ada Deuxu rybe aõbo arityhnykre. ²⁰ Aõbo jiarÿboho rabirenyrë, raholarenyrë, kialemy araryberenykre. Inyõ riwarybebinanyõtyhy. ²¹ Idi ta ixityre tamyreny raryberenyre, rybedÿÿõkemy. Tahe riteõnyrenyre. Tamy aõwidÿÿõmy rÿimyhÿ hãwã mahãdu dee ruberurenreki. Hãwã mahãdu dori Deuxu reãlamyhÿre hãbu riteytenyaki. ²² Kia hãbu dori 40 beõra ratyremy tabeõra-di ratximyhÿre riteytenyaki.

²³ Pedroboho rexitamy roirenyreu, ityhydÿÿdu seriõre õrysmy roirenyre. Tahe tiiboho tamyreny relyrenyre iwese dohodÿÿna heto wedu matuari mahãdu-wana tamy rarybere wesemy. ²⁴ Tahe wiwese wesele rõhõtinyreri wese, Deuxu-ò rexitõnyrenyre: —Kai, Waha, inylõlõreny atximahãte. ²⁵ Kai, ibutuwidÿÿdu tarybete: Davi, inytybreny-di tarybete Atytybytyhy tamy ritÿÿnyre, iwese tii rarybekemy. Davi eõdumy raremyhÿ. Irybe tyyriti-ki roimyhÿre kiamy:

—Judeukõdu mahãdu raykarananyreri. Kia awimy aõkõ ihÿre. Waijoi aõ õbitinadibo aõkõ rõhõtinyreri.

²⁶ Dinodu mahãdu wiributunyre Deuxuõludumy rÿikremy. Tule Kristu, kia Deuxu deõdÿÿna õludumy rÿikremy.

²⁷ Arybe-ki, Waha, kia ritidÿÿna roire. Tule Waha, inatyhy rare. Ka hãwã-ki, Herodi, Poncio Pilato, Judeu mahãdu, Judeukõdu mahãdu, kia ibutumy ributunyre ariõre Jesuisi

òludu rÿirakremy. ²⁸ Tiiboho riwinyre iwese kai tarybete wese, Waha, kia aõmydÿÿnanamy rÿirakremy. ²⁹ Kai, Waha, teeryte iwese tiiboho raryberemy, aõma, rybeõmykemy. Tahe eòdu biwiòhenanykre arybe-di ihãrele rarybekemy brebuò-di. ³⁰ Biwiòhenanykre, Waha, eòdu mahãdu, webinadu mahãdu riteytenykemy. Tule aõna aõna wiwihikÿ riwinykremy, Jesuisi, Ariòreni òraru-ki kia riwinykremy. ³¹ Tahe ixitòedÿÿna rexihureu, heto ramytatamy. Deuxu Tyytybytyhy ibutumy iny tykumy ralore. Tai tahe Deuxu rybe rarybemyhÿre. Brebumy aõkò tiiboho relymyhÿreny.

³² Ityhydÿÿdu mahãdu iaõna aõna-di wii riwiòhenanyre. Inyò rarybeõhyra: –Kaa wahòrò sohojile rare. Ibutu aõna aõna ibutu hõròmy rÿimy raremyhÿ. ³³ Deuxu Jesuisi erydÿÿna mahãdu riwiòhenanytyhyre irybemy relyrenyreu, kia Jesuisi rubu-ribi ixixana rybemy. Deuxu teysana tamy riwahinyre tule iny sòwemy iluurennyre. ³⁴⁻³⁵ Tai tahe ityhydÿÿdu mahãdu aõna aõnamy rasiranyòhyra. Ityhydÿÿduò ityhymy rÿirakeki, taheto, tasubede rohonyre tahe nieru Jesuisi erydÿÿna mahãdu-ò diwyde. Idi tahe tii ritxuatxuumy riwahinyre ibutu-ò timybo iny sohoji sohoji tuu rurumy rÿiramy.

³⁶⁻³⁷ Jyje tule kiawesele riwinyre. Tasubedeò-di rohonyreu, idi iòwy nieru diwyde Jesuisi erydÿÿna mahãdu-ò. Jesuisi erydÿÿna mahãdu Jyje rininire, Banabemy. Kiani inrybe-ò riwiurònananyre, rybe-di wiòhedÿÿdu kiani rare. Tii Levi mahãduò rare, Xibri bedebutesÿdu tii raremyhÿ.

5

¹ Idi tahe tule ijò hãbu, Anania ninadu, tahãwyy Safira-wana tasubederenyò-di rohonyreny. ² Iòwy tahe txuralemy diwyde Jesuisi erydÿÿna mahãdu-ò tasubede òwreny ibutumy risÿnyrenyteri. ³ Tahe Pedro tamy rarybere: –Aõherekibo Satanasi-ò tahołamy araykywo-ki atxiteri Deuxu Tyytybytyhy-ò taruiteri. Aõherekibo iòwyjura-ò atxiteri. ⁴ Juhuu asubede tahonyòteu, ahòrò rare. Aõhe, inatyhy? Inyò adee rarybeòre idi bohonykemy. Idi tahonyteu, tahe, nieru ahòrò rare, aõhe inatyhy. Aõherekibo aõbinahãkÿmy tahòtynyteri. Hãbu-ò aõkò heka taruiteri Deuxu dee. ⁵ Kia-ò Anania roholareu, rurulemy resere. Tai ibutumy iny ruberutyhyre. ⁶ Weryrybò tahe iumy rihetynyre. Tahe rita-madÿÿnomy riwyre rihãloonykremy.

⁷ Inataò òra bededÿÿnanamy reare tahe Safira, Anania hãwyy rehemynyre. Aõ heka rieryòhyre tahãbu rubuna rieryòhyre. ⁸ Pedro tamy rÿÿraxire: –Tiwesemybo asu teòwynyta –ahãbu rarybere wesele aõbo. Tahe tii dirawyònyde: –Kohe, iwesele rakòwònyre. ⁹ Ixityre Pedro rarybere: –Aõherekibo ahãbu-wana kai taruiteri. Tii teurihite aõbo riwinykeò. Beteheke, weryrybò ahãbu loodyÿ-ribi rehemynyteri. Tule tii aradykre rubumy. ¹⁰ Tule tii aõwesele rurulemy resere. Weryrybò mahãdu ralore. Tai riwyre ritoonykre tahãbu biremy roikremy. ¹¹ Tai tahe ibutumy ityhydÿÿdu mahãdu ruberure. Ibutumy kia-ò roholareu, tule ruberumyhyre.

¹² Jesuisi erydÿÿna mahãdu sòwemy wowydyna aõmydÿÿnana riwinyreny. Tule deytenawiwihikÿtyhy sòwemy riwinyreny. Ityhydÿÿdu mahãdu wii ributunymyhyre Deuxu dohodÿÿna heto ube-ò. Salomaò ubetyhy inire. ¹³ Kaa hãwã mahãdu dori sòwemy ruberumyhyre Jesuisi erydÿÿna mahãdu-ò wiuatà lau. Tamy rabutuòhyre ijohonamy. Ihãrele tahe ijò rityhynymyhyre, ityhydÿÿdu mahãdumy ralokemy. Aõbinatyhy heka inyò ityhydÿÿdu mahãdu dee raryberenyòhyre. ¹⁴ Ityhydÿÿdu mahãdu rasòwerenymyhyre. Hãbu, hãwyy tule ralòmyhyre Inynyrÿtyhy-ò. ¹⁵ Webinadu mahãdu iny ridymyhyre ryò, hãwã hãwã-ribi. Tai Pedro nonana-ki riraòmy roimyhÿ byretyre-ki, herina tyre-ki. Pedro ubòrò webinadu-txi reakemy tai riteytenykemy rexinohtinyre. ¹⁶ Ibutumy Jerusalè-ribi iòhòmy rÿira mahãdu nade webinadu-di, tule iny tyytybybina-di didyde. Tai tahe ibutumy reytere.

¹⁷ Xiwenawidÿÿdu wedu mahãdu, Jesuisi erydÿÿna mahãdu-ò rexinaanymyhyre. Tule kiawedu eryna mahãdu riwiòhenanyre. Saduseu imahãdu ni rare. ¹⁸⁻²⁰ Tai tahe xiwe wedu mahãdu, Jesuisi erydÿÿna mahãdu rimyrenyre idi rehurennyre hãwã ròtenawo-ki. Rummy tahe Inynyrÿ ÿjuò riraynyre ijò, tahe ridyre ahana-ò. Tamyreny rarybere: –Boibenyke Deuxu àłana heto-ò. Bexideòsinybenyke iny sòwehekÿ-ò. Tamyreny bitÿnynybenyke timybo Jesuisi umytÿmyra inydee riwahinymyhyre. ²¹ Iwese ÿju rarybere wese, txuu ratÿnyreu, dohodÿÿna heto-ò ralomyhyre. Tai riernarenymyhyre. Tahe xiwena mahãdu wedu dehemynde, tii-wana ratximyhÿ-wana. Israeli nohòti juradÿÿdu mahãdu ributudÿÿnyre. Ibutumy judeu mahãdu, matuari mahãdu bedeerityhy mahãduò rare. Tahe soldado itxeredu-ò riteònyre ròtena-ò iòrysreny. ²²⁻²³ Tahe roirennyre. Ròtena-ki tai rahaòre. Ròsere tamy relyre: –Ròtena-ò rehemynyra. Txioòbòhòkÿlemy rÿire. Tahe reraynyreu, aõho aõkò rare. ²⁴ Dohodÿÿna wedu xiwena wedu-wana kia roholareu, tiiboho rexieryrenyòhyre aõbo riwinyrenykemy, aõhebo rotÿÿnyrenykemy. ²⁵ Iwesemy ròhòtynyrenikònalemy, inyò dehemynde. Tai rarybere: –Ròtena-ki tetidite mahãduò, dohodÿÿna heto-ki ratxireri. Iny kowa rithonyteri. ²⁶ Tai tahe soldado dinodu, soldado itxeredu-wana riòryre ta

didydenyde ywilemy. Tamy heka aõhe risÿnyõhyre mana huna-di tamyreny kedehukemy heka soldado rõhõtynre. ²⁷⁻²⁸ Tahe dehemynde ritamadÿÿnyre inysõwe weduko-txi. Tahe wedutyhy rybe ritelenyre: –Jiarÿboho heka juhu adeereny rarybere uritere Jesuisi nimy bede erydÿÿrenykõmykremy. Ihãrele tahe tuu tebedeeryntenyta ibutummy Jerusalẽ hãwã iny-õ. Ibutu-õ aeryna-di tariate. Wamy tarybetenyteri jiarÿboho Jesuisi rerubun-nyrenyramy. ²⁹ Tahe Pedro tajoi-wana rarybere: –Iwese Deuxu wadeereny rarybere wese, arityhynyrenykre. Hãbuõ iwitxiramy wadeereny rarybekeki, tiu arityhynyõtyhy. ³⁰ Kaiboho inatyhymy Jesuisi terubunytentye. Owõru nihikÿ itxeõ-õ tetamadÿÿnyntenyte. Inytyby Deuxu tahe rubu-ribi riixixadÿÿnyre. ³¹ Deuxu tarurunawe-ribi debõ-di biu-õ ritamadÿÿnyre ibutu iolõmy rarekemy, ibutu tarasadummy rarekemy. Tai ibutu Israeli ijoi mahãdu-õ õraru bedewona ixãwina riwahinykemy. ³² Inyboho heka kia aõmydÿÿnamy robimyhÿrenyre, tai heka reerymahãrenyre inatyhy raremy. Inyõ Deuxu rityhykeki, tii Taitytybytyhy tamy kidiwahinyke. Tii tule kia aõmydÿÿnamy rarybemyhÿre.

³³ Xiwena wahidÿÿdu mahãdu wedu tamy roholarenyre, rakyarananyrenyre, irubudÿÿmy idi ratximyhÿ. ³⁴ Tahe fariseu mahãduõ lamamy rÿire. Onosõna erydÿÿduõ tii ihÿre. Ibutummy iny tii riijemyhÿre rityhynymyhÿreki. Kamalie heka inire. Tahe tii rarybere: –Jesuisi erydÿÿna mahãdu-di biolõnyke urihimyo ahana-õ. ³⁵ Idi tahe tajoi-õ rarybere: –Hãbu, Israeli mahãdu, bexiijebenyke kia hãbu-õ, aõhebo botÿÿnybenykre. ³⁶ Kaiboho dori õhõtireny beabenyke Teudani-txi. Juhuu dori dinoduõmy tii raremehÿ. Tii ixiolõdÿÿnihikÿmy iximy rarybere. Sõwemy heka iny tii-wana raremyhÿ tahe 400 hãbumy ihemy rare. Inyõ tahe rirubunyre rityhynymyhÿre mahãdu tahe iribi raubÿtÿre. Tahe aõ heka rimyõhyre, ibutummy iõre. ³⁷ Iwitxirau ijõ-txi õhõtireny rearenkye. Judasi inire. Tii Kalileia mahãduõ rare. Iu bede dinodu iny-di rariareu tahe, tii rexiolõdÿÿnyre. Sõwemy iny riheludunyre. Tii tule rurure. Taityhydÿÿdu mahãdu tule raubÿtÿre. ³⁸ Tule wahe kahãbu mahãdu rare ixinamy biteõnyke. Hãbu kia aõmydÿÿnana dinodukeki, aõmy aõkõ relekre. ³⁹ Deuxu tahe idinodukeki, tiu heka idi behuõtyhy. Deuxu õludu wesemy heka kai tesumahãte. Tai tahe Kamalie rybe-õ ibutummy rityhynnyrenyre. ⁴⁰ Didyde he Jesuisi erydÿÿna. Rihetenyre. Idi tamyreny rarybere: –Rybeõmyke Jesuisi nimy. Tahe ixinamy riteõnyre. ⁴¹ Tiiboho iribi rexitarenyre, reysatyhymy ratximyhÿ, Jesuisini õraru-ki dorikÿhe tiiboho aõhõkÿmy rotÿÿnyrenyraki. ⁴² Txuõ txuõlemy Rybewihikÿ ritÿÿnynymyhÿrenyre dohodÿÿna hetomy dori, heto hetomy tiiboho rarybehyymy rÿimyhÿre: –Jesuisi inatyhymy Kristu rare, Deuxu deodÿÿnamy nade.

6

¹ Tahe ityhydÿÿdu rasõwetyhynymy rÿiramyhÿ. Iu ityhydÿÿdu wytese mahãdu-õ rÿÿsÿna riwahinyemyhÿre, grego rybedu rexinaanymyhÿre rÿÿsÿna wahidÿÿdu mahãdu dee. Judeu mahãdu wytese sõwemy rÿÿsÿna ritamyhÿrenyre waratyreneny. Kia wesemy heka judeukõdu mahãdu rarybere. ² Jesuisi erydÿÿna waõ inatxi reurõ mahãdu, ibutummy ityhydÿÿdu didydenyde kia aõmydÿÿnana-õ roholakemy. Tahe raryberenyre: –Deuxu rybe erydÿÿ rikixãwidinyrenykeki, wytese rÿÿsÿna ariwahinyrenykeki, kia heka õbiti aõkõ rare. ³ Tai tahe kaiboho hãbu mahãduõ bitabenyke ayreny-ribi debõ inatxi reurõ hãbumy bitabenyke. Hãbu tyhydÿÿnale, Deuxu Tytybytyhy-di tÿximy rÿiralemy, iny bedeeryhykÿle, kiaweselemy hãbu bitake. Tiiboho dori aõna aõna ywisidÿÿdumy roirekre, kiawesemy iaõmysÿdÿÿnarenyke. ⁴ Tai jiarÿboho arexitõenywãhãrenykeki watzixiãhãrenyre. Deuxu rybemy arierynanymahãrenyke. Kiawese Jesuisi erydÿÿna mahãdu rarybere. ⁵ Ibutummy heka tuu raryberẽ, tamyreny awire. Tai tahe hãbu mahãdu ritarenyre. Estevaõ ijõre, tii Deuxu Tytybytyhy-di tÿximy rÿira, tatyhyna-ki tÿximy rÿira. Filipi ijõre, Prokoro ijõre, Nikanu ijõre, Timaõ ijõre, Parmena ijõre, Niolau ijõre, Niolau tahe Atxiõkia mahãdu juhuhu rare. Judeu bede erydÿÿna tyhydÿÿdu juhuhu tii rare. ⁶ Ityhydÿÿdu mahãdu tiiboho didydenyde Jesuisi erydÿÿna mahãdu-õ. Deuxu-õ rexitõenyrenyre tahe Jesuisi erydÿÿna ityre tebõ ritidirenyre.

⁷ Deuxu rybe heka ibutu ijohonanamy rÿire. Ityhydÿÿdu mahãdu-õ sõwetyhymy tamy ralõmyhÿre Jerusalẽ hãwã-ki. Xiwena widÿÿdu tule sõwemy Jesuisi rityhynyre.

⁸ Estevaõ heka Deuxu luuna sõwemy ratximyhÿre. Sõwemy Deuxu ruru-di ratximyhÿre. Deuxu urihixina nihikÿmy inyko-õ riwinymy raremyhÿ. Aõdeytenawiwihikÿ wesemy tule riwinyre. ⁹ Kowa hãwã-ki tahe judeu dohodÿÿna heto iwitxira rÿimyhÿre. Libertu mahãdumy rexininire tajoi. Imahãduõ Sireneu ludu rare, ijõ Alexÿdria hãwã luduõ rare. Tiiboho doidenyde Estevaõ-wana rybe ritxiõnykemy. Silisia bede luduõ-ribi, Afia bede luduõ-ribi tii-wana doidenyde. ¹⁰ Estevaõ rarybere bedeerynihikÿ-di. Kia mahãdu tahe irybe weseõre. Estevaõ dori, Deuxu Tytybytyhy-di ihÿre. ¹¹ Tai tahe hãbu-õ raryberenyre: –Kaiboho heka Estevaõ dee maruibenykre. Jiarÿboho dori araõwynyrenykre.

Kawesemy maruibenkyre, my: —Jiarÿboho Estevaõ rybe-ò raholamy rãiwãhãrenyre. Tii Deuxumy aõbinahakÿlemy rarybemyhÿre, Moisesimy tule. ¹² Kia-ki heka Estevaõ dee iny raykarananyre, judeu matuari mahãdu tule tamy raykarananyre. Ibutumy Estevaõ õrysmy roirenyre tahe rimyrenyre, ridyrenyre rybe ywisidÿÿna-ò. ¹³⁻¹⁴ Tahe ruidu mahãdu didydenyde. Tahe tiiboho raryberenyre, my: —Ka hãbu heka Deuxu dohodÿÿna hetomy ibinamy narybede. Tii rarybere Jesuisi Nazare ludu iny dohodÿÿna heto kidibõhõnykre. Jesuisi iny aõmydÿÿnana kidiwitxiranykre, ibutumy Moisesi inydeereny rierynanyre. ¹⁵ Ibutumy iny ywisidÿÿna mahãdu Estevaõ-ò retehere. Iõsana, ÿju õsÿnÿwesehekÿlemy tamy rõhõtinyrenyre.

7

¹ Tahe xiwe wedu Estevaõ-ò rÿÿraxire: —Kia aõbohe inatyhy rare. ² Estevaõ tahe dirawyõnyde. Wanyrÿboho, Wahaboho, Iÿjymy adeereny arelylykre. Warybe-ò boholabenkyre. Mesopotamia bede-ki Deuxu biu-ribi rexitÿnynyre Abraõ-ò, inytybyreny-ò, Harã hãwã-ki rasÿnyõreu. ³ Tamy Deuxu rarybere: —Abede-ribi boibenkyre. Alahi riõkõre mahãduy-ribi makre. Manakre ijõ bede-ò adee dori asÿbede ariurihikre. ⁴ Iribi tahe Abraõ Kadeu mahãdu bede-ribi roirenyre Harã hãwã-ò tai rasÿnykemy. Iribi tahe tybu rurure, Deuxu kaò didyde ka bede-ò titxibo kaiboho wiji tasÿnymahãtemy. ⁵ Abraõ-ò sÿõ riwahinyõre timy urihimyoõhÿy. Tahe idi tamy riwahinykemy, iriõre-ò riwahinykemy Deuxu tamy rarybere. Abraõ iriõreõre, ihãrele Deuxu tusÿmy tamy rarybere. ⁶ Tule Deuxu tamy rarybere: —Ariõkõre ijõ bede-ki rasÿnykre 400 beõramy. Kowa ariõkõre heka deõdu wesemy raadmysÿdÿÿkre. Iwedu mahãdu heka ibinamy idi rarekre. ⁷ Jiarÿ tahe iny ariõwynykre, Deuxu rarybere, ibinamy widi rÿira mahãdu. Iribi ka bede-ò kòdõhõnykre wamy kaki reãlamyhykemy. ⁸ Idi urihixinaõ Abraõ-ò Deuxu riwahinyre, tõhõti itxi reakemy. Uladu notyryresyna aõmydÿÿnana tamy riwahinyre. Idi tahe Ijai reareu, Abraõ Ijai notyriõre debõ inataõ reurõ txu-di. Iribi tahe Ijai tariõre Ijaõ ritõtykyorore. Iribi tahe Ijaõ tariõre notyky riorore. Tiiboho waõ inatximy riõrenaduõ roire. Inatyhymy tiiboho inytybyreny rare. ⁹ Idi waõsohoji inytybyreny mahãdu Jyje dee rexiwobinanymyhyre. Idi rohonyre Egito-ò ramyhyre mahãdu-ò. Tahe Deuxu tii-wana raremyhy. ¹⁰ Iaõhõkÿmy dÿÿnana-ribi Deuxu ritamyhyre. Egito iõlõ, Faraõmy ninadu rare. Deuxu heka Jyje lumy Faraõ risÿnyre. Faraõ rue-ò heka Jyje bedeerydÿÿna sõwemy ratximyhyre. Faraõ ibutu dinodumy Jyje risÿnyre. Tule Iõlõheto-di itxeredu tyhymy Jyje ronyre. ¹¹ Ramamy rubu nihikÿ dehemynde ibutusu-ò, Egito-ki, Kanaã bede-ki. Sõwemy iny aõhõkÿmy rotÿÿnyre. Inytybyreny rÿsÿnaõ-ki rahaõhyre. ¹² Egito maixõmo rÿimyhÿreõ, Ijaõ roholare. Tahe inytybyreny riteõnyre iõrysmy. ¹³ Idi tahe ixityre iõrysmy riteõnyreu, Jyje tamyreny rexiõõsinyre. Tai tahe Faraõ Jyje sÿmahãdu rieryre. ¹⁴ Tahe tyby-ò Jyje tarybe riwahinyre tamy sÿmy kanakemy ibutu imahãdureny-wana. Tiiboho 75 inymy rimyre ibutumy. ¹⁵ Tai tahe Egito bede-ò Ijaõboho roirenyre. Iribi tahe Ijaõ rurure. Idi tahe ibutumy inytybyreny rurure. ¹⁶ Tahe iumyreny diwyde ritoonyre wabede-ò, Siken i hãwã-ò. Abraõ kia wabede juhuu riwyre nieru-di, Emo riõre-ribi. ¹⁷ Deuxusÿ-ò wahidÿÿna juhuu rarybere Abraõ-ò. Ibededÿÿnana iõhõre Deuxu tamy riwahinykemy. Inyboho Egito-ki rasõwemyhyrenyre. ¹⁸ Ikonanau tahe iõlõ iwitxiramy rõhõnyre Egito bede iõlõmy. Tii Jyje rieryõre. ¹⁹ Tii iny ijoi riitxenanymyhyre. Tii heka ibinatyhyre inytybyreny-ò. Uladu-di heto-ribi rehukemy riteõnyre. Tai iny riõrereny ituerenyre. ²⁰⁻²¹ Iu tahe Moisesi reare. Tii uladu ruxeratyhyre. Tii tahetotyhykile raumynyre inataõ ahãdumy idi rÿire. Heto-ribi tõhõnydeu, Faraõ riõre rimyre itibiedÿÿmy tariõre wesemy. ²² Ibutumy Egito bedeerydÿÿnana tamy rierynanyre. Tii heka rexiõlõnyre rybedunihikÿmy aõmydÿÿna widÿÿdu nihikÿmy. ²³ Moisesi iny inatxiwa itue beõra-di rÿireu, tamahãdu, Israeli mahãdu roramy nade. ²⁴⁻²⁵ Egito mahãduõ Israeli mahãduõ rihetenyreu, Moisesi tuu robire. Tahe Moisesi tii rirubunyre, Israeli mahãduõ riwihõenanykemy, Egito mahãduõ rexiõwynymy, Deuxu Moisesi debõ-di iny ritakre. Kiamy tahe Moisesi mahãdu rierykremy Moisesi rõhõtinyre. Tahe aõkõre rieryõhyre. ²⁶ Ijõ txu biõwamy tahe Israeli hãbu inatximy wiwana rõrenymyhy. Moisesi ronyre iyreny-txi riixãwididÿÿnykemy. Rarybere: —Kaiboho seriõre toite, aõherekibo wii tetetenytenyeri. ²⁷ Kia õhõtudu Moisesi ritorunyre rarybere: —Mobo he wawuderenymy arasÿnyra, awaywisidÿÿdu renymy. ²⁸ Kai biwarubunyekõ aõbo, iwese kau Egito mahãduõ terubunyte wesemy. ²⁹ Kiarybe-ò roholareu, Moisesi rahenyre Midiã bede-ò rasÿnykemy. Idi tahe inatxi Moisesi riõmyre kowa reare. ³⁰ Iny inatxiwaitumy beõra-di bededÿÿnana riwyre. Tahe Sinai hãwãlõ bederayhy-ki raremyhyu, ÿjuõ tamy rexitÿnynyre bede rade tõbõhõky-ki tamy roomyhyre. ³¹ Moisesi kiamy dobideu, bede riõtiniyre. Tamy itxeremy rehemynyre. Tahe Deuxu rybe-ò roholare. ³² Jiarÿ borenny Deuxu watxireri, Abraõ Deuxu, Ijai Deuxu, Ijaõ Deuxu. Tahe Moisesi ruberutyhyre, timy heka tamy reteheõhyre. ³³ Tahe Deuxu tamy rarybere: —Awa bitake, suu awarawo ludu dori, brebuna rare. Jiarÿ heka Deuxu

watxireriki, biwatyhynye. ³⁴ Wiji tahe waijoimy rabireri Egito-ki. Tiibohe aõhõkÿmy rotÿÿnyrenye. Ibru-ò raholareri, iohitxi-ò raholareri. Jiarÿ heka aditadenyke iribi. Manake, Egito-ò arateõnykre. Kia heka Deuxu rarybere Moisesi-ò. ³⁵ Ka Moisesi heka Israeli mahãdu juhuu teramy reare. Tamy rarybere juhuu mobo wawedurenymy arasÿnyra, waywisidÿÿdurenymy. Tiile heka Deuxu riteõnyre idinodumy rarekemy, tarasadumy rarekemy. Bederade tõbõhõkÿ ÿju, heõtywoludu, iwìõhedÿÿdure. ³⁶ Tahe Moisesi Egito-ribi iny ritamyhÿre. Egito bede-ki bedeeryna aõna aõna wiwihikÿ-wana. Iwese ahohokÿbes-ò-ki tule bederahy-ki iny inatxiwaitue beõramy aõmydÿÿnana wiwihikÿ riwinyre. ³⁷ Kaa Moisesi heka rarybere Israeli mahãdu-ò: –Ayreny-ribi, amahãdu-ribi rybedu nihikÿmy Deuxu kiditamadÿÿnykre iwese riwatamadÿÿnyre wese. ³⁸ Kaa Moisesi tajoi-di wii ributunyre, bederahy-ki ihÿmyhÿ inybybyreny-wana heka ratximyhÿ. ÿju-wana tii ratximyhÿ Sinai hãwãl-ò-ki iu tamy rarybere. Deuxu rybe tyhy iru-di ratximyhÿ. Tahe rybe bede ywina heka Moisesi-ò Deuxu riwahinyre inydeereny kidiwahinykemy. ³⁹ Tahe inybybyreny ityhydÿÿ deramy rare. Reõbyõrenye. Ixybyle Egito-ò ròõsekemy rõhõtinyre. ⁴⁰ Tahe iny Ara-ò rarybere: –Ritxoo deouxoõ inydeereny biwinyke inykorenymy rakemy. Moisesi, Egito-ribi iny ritarenye, tahe titxibo ihÿre reeryrenyõre. ⁴¹ Kiatxu tahe broreni riõre-ò riwinyre. Tahe xiwemy ritoonyrenye iko-ò, ritxooko-ò. Rexideysanyrenye aõbo teb-ò-di riwinyrenyeki. ⁴² Tai tahe Deuxu rexitare iribi, taina rityhinykemy. Iwese rybedu-ò iu tyriti-ki riritinyre wese:

–Israeli mahãdu, kaibohe xiwena tetoonytenyte, irõdu xiwena tetoonytenyta. Wadee aõkõ tahe kia tetoonytenyta 40 beõramy bederahy-ki.

⁴³ Kaibohe tewytenyta ritxoohe riõre. Mõlõki inire, aritxoo deouxuni. Tule Renifa taina ijõ aritxoonire. Kia tewytenyte, tetyhinytenyte wahe. Tai tahe arateõnyrenykre Babilonia weribihikÿ-ò wahe.

⁴⁴ Inybybyreny heka Deuxu rybe bede ywina tyky heto riwinyrahÿre bederahy-ki. Iwese Moisesi-ò Deuxu riteõnyre wesemy kia riwinyrahÿrenye. ⁴⁵ Iribi tahe inybybyreny tatyby-ribi tyky heto ritare, tii-wana riwinyrahÿre kabede-ò, Josue tadinodu-wana. Iu Deuxu iko-ribi riteõnyre, ibutumy tai sÿ mahãdu tii-wana riwinyrahÿre, ihyy tahe Davi reare.

⁴⁶ Deuxu heka sõwemy Davi luure. Davi heka rexitõnyre Ijaõ Deuxu dee heto riwinykemy. ⁴⁷ Tahe tii aõkõ riwinyre, Salomaõ iwidyÿdure. ⁴⁸⁻⁴⁹ Deuxu biukisÿdu tahe hãbu widÿÿna heto-ki rasÿnyõmyhÿre. Iwese Deuxu rybedu-ò rarybere wese:

–Biu tahe warynana rare, bede tahe wawa elehyna rare. Timybo inyõ wadee heto riwinyke, Inynyrÿ rarybere. Iwo-ki tahe waelehyna arihinyõkre.

⁵⁰ Deuxu rarybere:

–Ibutumy aõna aõna jiarÿ rewinyre.

⁵¹ Tahe Estevaõ rakanananyre he tamyneny rybena heka rõhõnyre: –Kaibohe araykytererenye. Deuxu Tyytybytyhy rybe-ò tahalaõhyymahãtenyte. Iwese iny tybyreny riwinyrenye wesemy. ⁵² Ibutumy Deuxu rybedu mahãdu-ò ibinamy iny tybyreny riwinyrahÿrenye. Tiu ihetxiu Deuxu õbiti hãbu kanake-ò, tiibohe raryberenyre, rirubunyre irybedu. Kaibohe tahe Deuxu õbiti hãbu-di ijõ-ò tewahinytenyte, terubunyenyte.

⁵³ Deuxu bede ywina ÿju mahãdu-ò adeereny diwahinydenyde, kia bede ywina kaibohe tetatenyte, tahe tetyhinyõhyymahãtenyte. ⁵⁴ Tahe kiamy Estevaõ rarybere, tiibohe heka rebure nihikÿre. Urile txyde-ki ruruamyhÿre tamy. ⁵⁵ Estevaõ tahe Deuxu Tyytybytyhy-di iwoki ratximyhÿre. Tahe biu-ò retehere: Deuxu loosõnamy robire. Jesuisimy robire lamamy rÿire Deuxu rurunawe-ribi. ⁵⁶ Tahe Estevaõ rarybere: –Jiarÿ wa rabireri biu juxahakÿmy. Jesuisimy rabireri Deuxu deõdÿÿna. Lamamy heka rare Deuxu rurunawe-ribi. ⁵⁷ Tahe ryrymyhÿre, tõhõti ritõbõnymyhÿrenye, rajjeranyre tamy. ⁵⁸ Ridyre hãwã-ribi, mana-di tahe tamy rehumyhÿre, rirubunyenye. Erydÿÿna ijydu tahe taderamy ririrenyre Saluko-txi tamy riyrubunykemy. ⁵⁹ Iu mana-di rehure, Estevaõ rexitõnyre: –Wanyrÿ, Jesuisi, watytyby kai bimyleke awana ararekemy. ⁶⁰ Tahe tatiowotimy resere, ryryre: –Wanyrÿ, kia õraruna iõwydÿÿomyke. Idi tahe rurure.

8

¹ Salu tahe kia õbitimy raremyhÿ rõhõtinyre, Estevaõ rurureu. ² Iribi tahe ityhydÿÿdu mahãdu aõhõkÿmy rotÿÿnymyhÿre. Judeia wedu mahãdu dori, iõludumy rÿimyhÿre. Tai tahe ityhydÿÿdu sohoji sohoji Jerusalẽ hãwã-ribi rõhõnyre. Urile Jesuisi erydÿÿna mahãdu sohojile rÿire. Judeia bede hãwã mynamyna robÿtÿre, Samaria bede-ò tule. Tahe hãbu ityhydÿÿdu-ò Estevaõ umy riwinyrenye rihãloonykemy. Tahe rahinyrahÿrenye, rirajuamyhÿrenye. ³ Salu tahe ityhydÿÿdu mahãdu hudumy. Wii risÿnymyhÿre. Ihetorenywo-ò ralõmyhÿre tahe ridymyhÿre hãwy, hãbu, rõtenawo-ò rirõtenykemy.

⁴ Iu tahe ityhydÿÿdu mahãdu ijõ bede-ò roire mahãdu Deuxu rybemy relymyhÿre ibutu hãwã-ki. ⁵ Filipi ijõ raremyhÿ. Tii Samaria hãwã-ò rehemyre. Tahe Kristumy tamyneny

relyyre. ⁶Iny swemy rityhynrenyrene ambybo Filipi rarybemyhyreny. Tahe deytedyna wi-wihikmy iny robimyhyrenyrene, tyytybybina dedynamy tule robirenyre. ⁷Tahe ritenyre, tyytybybina iny-ribi rhnyre, rirajuamyhyreny. Tule iny webinadu raraserasemy roimyhyreny, tule inytiere-wana. Tahe ibutumy riteytenymyhyreny. ⁸Tai tahe ka hw-ki deysana nihiky ryire.

⁹Samaria hw-ki tahe hbu raremyhy. Sima inire. Tii wodohonana widydu ihyreny. Iny riitxenanymyhyreny. Tahe ritiinyrenyrene. Tii iximy rarybemyhyreny mo wiwihikmy raremyhmy. ¹⁰Ibutumy iny tii rityhynrenyrene, hbu wedu mahdu tule, hbu atxile mahdu tule. Tiiboho raryberenyrene: –Sima Deuxu ruruna rare. Ruruna nihiky inire. ¹¹Tiu bedeu ak iny riitxenanymy raremyhy, ritiinyrenyrene. Tai tahe rityhynymyhyrenyrene. ¹²Iu tahe Filipi Jesuisi Kristunimy, Deuxu ònamy tamy relyymyhyreny. Tai tahe rityhynymyhyreny, raratysebemyhyrenyrene. ¹³Iribi tahe Sima itxenadydu tule Jesuisimy rebyre, raratysebenyre. Tahe Filipi-wana ihyy rirenyre bedeu òidyna-di retehemyhyreny abo Filipi riwinyreny.

¹⁴Samaria hw mahdu tahe Deuxu rityhynyre. Kia- Jesuisi erydyna mahdu roholare Jerusal-ki. Tai tahe Pedro Joa-wana riteõnyrenyrene kowa-. ¹⁵Rehemynyrenyrene, Deuxu- rexitenyrenyrene Deuxu Tyytybytyhy tamy kanakemy. ¹⁶Iny dori Deuxu Tyytybytyhy-di riomyhy. Urile Jesuisi Inynyrni-di raratisebedymy ryiramyhy. ¹⁷Tahe Pedro Jua-wana teboreny ityreneny ritidire. Tahe Deuxu Tyytybytyhy tamy nade. ¹⁸Kiamy Sima robire, ama, debidina-di Deuxu Tyytybytyhy nade. ¹⁹Tai tahe tamy rexitenyrene: –Ka heka wanieru rare. Bidiwahinyke kia ruruna. Tahe iny tyre wadeb aritidikeki, tamy Deuxu Tyytybytyhy kanakemy. ²⁰Tahe Pedro tamy dirawynyde: –Akre, anieru rakemy watzixereri awanale rububede-. Deuxu ruruna dori anieru-di biwykemy mohinyke. ²¹Kia heka amydynakre wayreny-ki. Arayky, awo, bitimy ak ratximyhyrene Deuxu dee. ²²Mabedewomy atximahke araruna-ki, abo tahinyte. Bexitenyke Inynyr- tii sana araruna-ribi araixawidynykre. ²³Kai dori texiwaritinyamahte. Araruna adi nararotinyrehyde. ²⁴Tahe Sima tamy rarybere: –Wadee bexitenybenyke Inynyr-, kia ak waki knyikemy, ambybo tarybetenyteki abo.

²⁵Iribi tahe, Pedro Jua-wana Inynyr rybemy rarybemyhyrenyrene, relyymyhyrenyrene tai. Swemy Samaria bedeu hw-ki hw-ki Rybewihiky relyymyhyrene, Jerusal- rosenyrene.

²⁶Filipi Samaria hw-ki raremyhy. Tahe Inynyr yju tamy rarybere: –Bexiywinyke, make ib-. Kasa hw ryhyky bimyke. Jerusal-ribi ryy rare, bederahy-ki rare. Tahe Filipi rare. ²⁷⁻²⁸Tahe iny-wana wibymy reare. Tii Etiopia bedeu ludu rare. Etiopia bedeu i hwy rare. Kanasi inire. Inieru-di itxeredu kahbu rare. Tii enuku rare. Tii rosereri Jerusal-ribi. Kowa Deuxu relamy rare, tahe tas- rosere iawarutewedile. Isaia Deuxu rybedu tyyriti-di rariamy tii rononymyhyrene. ²⁹Deuxu Tyytybytyhy Filipi- rarybere: –Make, awarutewe-, mariake ibire-di. ³⁰Tahe Filipi tamy rajaranyra. Roholare tyyriti-di rariareri. Tahe Filipi ryraxire: –Kai abo teeryte abo rare, adibo tariatieri. ³¹Tahe dirawynyde: –Akre, iny dori wadee ritnynyre. Timybo arierykremy. Manawnyke wabire- bodonyke. Tahe Filipi rawnyre. ³²Tii kia-di rariareri tyyriti-ki:

–Iwese iny budoeni rubudydu- riwyre wese, tii iwesele ridyrenyre. Budoeni-ribi iny isira riororeu, rirajulere. Iwesetyhyle Tii rarybelere.

³³Iehehenamy tamy raryberenyrene wese hbu ehehe wesena, bitimy ak idi riwinyrenyrene. Iny rarybetyhy irikoremy, iumy dori bedeu-ribi ituera.

³⁴Tahe tii Filipi- rarybere: –Wadee manarybeke momybo rybedydu rarybereri, iximy abo ada ijmy abo. ³⁵Tahe Filipi kia Tyyritidile rexidelenymy relyyre. Jesuisimy Rybewihiky Tmyramy tamy relyyre. ³⁶Rydi rariamyhyrene idi rehemynyrenyrene be-. Tahe tii Filipi- rarybere: –Kowa bera rare. Biwaratisebenyke abo, adee awikeki. ³⁷⁻³⁸Tahe Filipi dirawynyde: –Awire wadee. Inatyhymy arayky-ki tetyhinyte-wana, aratisebenyke. Tahe rarybere: –Retyhynyre, inatyhymy Jesuisi Kristu Deuxu Rire raremy. Tahe tewe irira riixawidinykemy riteönyre. Tahe itewe-ribi rhnyra, bera- riberenyrene. Tahe riratisebenyre. ³⁹Bera-ribi rotuoreu, Filipi awesele imy reare. Inynyr Deuxu Tyytybytyhy ridyre. Hbu ixby Filipimy robihyrene. Tahe tary-di rariamy rare. Teysanatyhy-di tximy rare. ⁴⁰Idi tahe Filipi rexieryre, Asoto hw-ki rehemynymy raremyhy. Iribi tahe Rybewihiky-di relyyre ibutumy hw hw-ki. Ikonana tahe Sesaria hw- rehemynyre.

9

¹Salu rarybemy raremyhy, Inynyr Jesuisi ityhydydu mahdu rubudymy. Tii rarybemy raremyhy Deuxu dohodyna heto wedu-. ²Tamy rexitenyrene: –Arybe tyyriti ariwykremy watzixereri Damasu hw dohodyna heto wedu-. Tai tahe kowa-ki ityhydydu-txi areakeki, atxile hbu hwy abo, aridykemy Jerusal hw-, arirtenykemy. ³Tahe

iòhòmy Salu rare Damasu hãwã iròte iòhò-di, idi tahe loosònahakÿ Salu tyre resere. ⁴ Tahe bede-txi resere, tahe rybeò roholare: –Salu, Salu, aòherekibo aóna aónamy ibinamy wadee tatÿÿnymahâte. ⁵ Tahe tamy rarybere: –Mowexe, Wanyrÿ atxiteri. Tahe rirawyònyre. –Jiarÿ Jesuisi watzireri, aóna aónabina binamy wadee tadotÿÿnymahâte wahe. ⁶ Myike, mariamy tahe hãwãhãkÿ-ò malokre. Taita inyò adee rarybekre aòhebo botÿÿnykremy. ⁷ Tahe Salu ijoì riòryre rybeòhy rÿimyhÿ. Rybe-ò roholare, tahe tuu robiòhyre. ⁸ Salu suribi rÿireu, iruetã wesele heka ratximyhÿ. Tahe hãbu tii-wana ihÿimyhÿ heka iaxiò-ki idi rimymy idi rare Damasu hãwã-ò. ⁹ Tahe hãwãhãkÿ-ki txu inataò txu idi rÿire aómy robiòhyre, riroxiòhyre, bemy riòòhyre.

¹⁰ Damasu hãwã-ki ityhydÿÿdu wihikÿ rasÿnyre. Anania inire. Wanyrÿ Jesuisi tamy rarybere rasi weselemy: –Anania. Tahe rirawyònyre: –Aòbo rare, Wanyrÿ, kakile watzireri. ¹¹ Tahe Jesuisi riteònymy rarybere: –Myike, make òbitiry-ò, Judasiÿ heto-ò. Tai bitÿÿraxinyke titxibo Salu ratxirerimy. Tarso hãwãludu tule rininire. Tii wiiji wadee rexitòenyri. ¹² Tii umy robireri tarasi-ki. Kai tehemynteri wesele, irue-ò ebò bitidikemy, biteytenkemy. ¹³ Anania Jesuisi-ò rirawyònyra: –Wanyrÿ, sòwemy kia hãbumy rybe-ò raholara. Aòbina binamy ityhydÿÿdu-ò risÿnymy raremyhÿ Jerusalê-ki. ¹⁴ Deuxu dohodÿÿna heto wedu tyriti diwyde kaki ityhydÿÿdu rutysÿny rirutekemy. ¹⁵ Tahe Inynrÿ tamy rarybere: –Aòwaxina tamy makre, Jiarÿ dori, kia retara wadee aómysÿÿÿdu nihikÿmy rarekemy, judeukòdu mahãduko, iòlòrenyko, tule Israeli mahãduko wanimy rarybekre, aóna, warybetÿmyra wihikÿmy. ¹⁶ Tamy aritÿnynykre tiwesebo aòhòkÿmy rotÿÿnykre wanimy rybeòraru-ki. Kia ibutumy Jesuisi rarybere Anania-ò. ¹⁷ Idi ta Anania rare tami Judasi heto-ki. Ralòmy rahudi, tahe, tebò ityre ritidira. Tahe rarybera: –Salu, waseriòe, Inynrÿ adee riwateònyra. Tiile, Jesusile heka ryro-ki adee rexitÿnynyre. Tiile heka riwateònyra arue ritxuakemy, tule Deuxu Tyytybytyhy atykmy ralòkemy. ¹⁸ Tahe aòwesele irue-ribi rejujura aò yji wesele. Tahe ixityre robira. Idi rÿimy rahudi tahe, Anania riratyebenyre. ¹⁹ Idi riroximy rahudi tahe, inatyhymy raruruterenyre. Tahe Damasu hãwã-ki tiwese txubo idi rÿire kia erydÿÿna mahãduy-ki. ²⁰ Idi dohodÿÿna heto-ki rybe ritÿnynyre. Rarybere: –Jesuisi heka Deuxu Riòele rare. Kiawesele rybe-dí ritynynymyhÿre. ²¹ Tahe uri ijohonadu mahãdu urile bede riòtiiny my rÿimyhÿ. Tahe inyò rarybere: –Kia aò heka ityhydÿÿdu rubudÿÿdule ratxireri, Jerusalê-ki. Kiale heka kaò nade ityhydÿÿdu ritaataamy ridykemy dohodÿÿna heto wedu-ò. ²² Salu tahe ire riixiòlòdÿÿnymyhÿhyre. Judeu Damasu hãwã ludu rieryòhyymyhÿ aómybo rarybemy. Tii rarybere: –Jesuisi Kristule rare, Deuxu deòdÿÿna rare.

²³ Tiwese txubo txu idi rÿidi tahe judeu mahãdu rarybere irubudÿÿmy. ²⁴ Tahe Salu rierimy rÿimyhÿ tahe inonana-ò rexiwiny my rÿimyhÿ. Rummy tahe, txumy hãwã ijò-ki rirubunykeny retehemy rÿimyhÿ. ²⁵ Tahe ijò erydÿÿna mahãdu weriri nihikÿ riwinyre. Rummy tahe Salu riòlòdÿÿnyre òtity nihikÿ kanaweribi-ò, hãwã ahanabe-ò.

²⁶ Salu Jerusalê-ò rehemnyre, ityhydÿÿduky-ò ralòkemy ratxireri, tahe urile ilau ruberumy rÿimyhÿ. Erydÿÿna mahãdu ròhòtynyre: –Tii ityhydÿÿdu inatyhy aòkò ratximyhÿremy. ²⁷ Banabe tahe rityhynomy ridyre Jesuisi erydÿÿna mahãdu-ò. Tahe rellyre iwese Jesuisi Salu-ò ryki rexitÿnynyremy tamy raryberemy. Tule rellyre iwese Jesusininymy Salu rybe ritÿnyndÿÿnymyhÿremy, Damasu hãwã-ki. ²⁸ Tahe taihymy Salu ratximyhÿre. Tiò tiòle reamy ratximyhÿre rybe ritÿnyndÿÿnyrerimy ihÿre, ruberumy aòkò. ²⁹ Salu rarybera grego rybe heka erydÿÿna mahãdu-ò. Widee rarybehymyhÿrenyre. Idi tahe kia mahãdu Salu rubudÿÿmy roromyhÿre. ³⁰ Ityhydÿÿdu seriòre kia rieryre, tahe Salu ridyrenyre Sesaria hãwã-ò. Iribi tahe Tarso hãwã-ò riteònyre.

³¹ Idi tahe ywina reare ityhydÿÿdu mahãduy-ki. Ibutumy hãwã bedemy, Judeia, Kalileia, Samaria, ityhydÿÿdu mahãdu iruruteremy relere. Ibutumy Inynrÿ dee òbitina-ki rariamyhÿre, rityhynomyhÿre. Deuxu Tyytybytyhy teysatyhymy tami riwahinyre. Sòwemy tahe ralore iheki ityhydÿÿmy.

³² Ibutumy hãwã hãwãmy Pedro rariamyhÿre. Tule robehere Lida hãwã-ò ijò ityhydÿÿdu mahãduÿ-ò. ³³ Tai Eniamy ninadu-txi Pedro reare heka rare. Iumy heka imyremyrehèkÿ heka rare. Debò inataò reurò beòramy heka herina-ki bede idi rÿire ³⁴ Pedro rarybere tami: –Enia, Jesuisi Kristu arateytenykre. Myike, aherina biyrubunykre. Aòwesele hãbu rÿira. ³⁵ Ibutumy Lida hãwã mahãdu Saronã hãwã mahãdu tuu robire, tai Inynrÿ rityhynnyrenyre.

³⁶ Jòpe hãwã-ki hãwyy ityhydÿÿdu rasÿnyre. Tabita inire. Kiani riwiurònyre, watxi wese heka rare. Kia heka aòwiihikÿ widÿÿdu heka rare. Aóna aóna sòwemy iny-ò riwahiny myhÿre. ³⁷ Ijòtxu heka webinadumy resere, ihyy ta, rurure. Risuhòmy rahudi tahe, ritidire hetowo ratyaluduwo-ò. ³⁸ Laida hãwã iòhòmy rÿire, Jòpe hãwã-ribi, Ityhydÿÿdu roholare Pedro Lida hãwã-ki ratximyhÿreò, tahe hãbu inatxi diteònyde Pedro òrysmy. Uritere eleòkòmy kanakemy tii-wana. ³⁹ Pedro tahe tii-wana rare. Rehemynyrenyre, tahe

ridyre hetoratya ludu wo-ò. Ibutumy wytese mahādu robumy rÿimyhÿre, rubuweroramy. Tahety, tatyboho ritxeredÿÿnymy tamy riwinyreò. ⁴⁰ Tahe Pedro rarybere ibutumy rexitakemy. Tahe rexitòenyre taowotimy resemy. Tahe rexiòkesere rubu-ò rarybekemy: — Tabita, myike. Tahe irue raraynyre tahe Pedromy robire, tahe ronyre. ⁴¹ Pedro tebò tamy riwainyre tahe rÿire. Tahe wytese-ò, ityhydÿÿdu-ò rryryre. Tamy riteòsinyre hāwyy irulemy roirerimy ihÿremy. ⁴² Jòpe hāwā mahādu ibutumy kia rieryre. Sòwemy iny tahe Inynrÿ rybe rityhnyre., ⁴³ Txu sòwemy Pedro Jòpe hāwā-ki ihÿmyhÿ Simaõmy ninadu heto-ki. Simaõ heka iròduty wysydÿÿdu rare.

10

¹ Italia soldado mahādu dinodumy raremyhÿ. Oreniliu inire. Sesaria-ki rasÿnyre. Tii òbitimy nodu rare, isÿ mahādu-wana. ² Tii uriwahidÿÿna diwahinyde tule sòwemy rexitòenyre Deuxu-ò. ³ Aòutxu inataò òra bedeu iòhòmy, rasina wesemy Deuxu ÿjumy tii robira, tamy rehemynyri. Tahe tamy rryryre:

⁴ —Oreniliu, rimasajuare-ribi riwawònyre: —Aòherekibo, Wanyrÿ. Tahe ÿju rarybere Oreniliu-ò: —Aexitòedÿÿnamy Deuxu rierymyhÿre. Tule ijò-ò awahisina Deuxu rierymyhÿre.

⁵ Biteònyke eòdubohoò Jòpe hāwā-ò Simaõ Pedro òrmysy. ⁶ Tii Simaõ iròdutyky iyxidÿÿdusÿ-ki ihÿre, bera ijā iòhò-ki. ⁷ Ýju rybedu rexitareu, teòdu inatxi-ò rryryre. Tule tasoldado mahādumy-ribi inyòwihikÿ rihitxinyre. ⁸ Kia ibutu-ò relymy rahudi tahe riteònyre Jòpe hāwā-ò.

⁹ Jjòtxu txutyetxuu, tiiboho hāwā-ò iòhòmy ròire. Kiaule Pedro raòwònymy rÿimyhÿ hetotyre-ò rexitòenykemy. ¹⁰ Rama risamy ratximyhÿ tahe riroxikemy ixi-di ihÿmyhÿ. Rÿsÿna riraòmy rÿimyhÿ. Idi rasi wesemy ròhòtymy rÿire. ¹¹ Tahe robire: kiuwetye ruamymhÿre wese tuu robire. Riā wesemy aòna tamy dobehede. ¹² Riā wo-ki ibutumy iròdu, nawii, hemylala, aòbo dòkònakònale. ¹³ Rybeò-ò roholare: —Myike, Pedro, birubunyke, biroxiike. ¹⁴ Pedro rirawònyra: —Aòkòre, Wanyrÿ. Kia dòkòna reròkòhyhÿwāhāre, isuisure dori. Ixityre tamy rarybere: ¹⁵ —Aòbo Deuxu risuhore wese isuisumy rybeòmyke. ¹⁶ Ixityre narybede. Iu tahe aòwesele ridyre biu-ò.

¹⁷ Tahe Pedro kia aòbo raredi heka ròhòtynyre, Oreniliu-ribi hābu mahādu rehemynyre. Simaõ heto riijemyhÿ tahe ijòhòkÿkile rahare. ¹⁸ Tahe rryrynyre: —Simaõ Pedro aòbo kakile ratxireri. ¹⁹ Pedro, tatxuu rasina-di ròhòtynyre. Deuxu Tytybytyhy tami narybede: ²⁰ —Myike tahe, bobeheke. Inataò hābu dori arajereri. Tii-wana makre adee dori aditeònyde. ²¹ Tai Pedro robehere. Tamy rarybere: —Jiarÿ aòrÿsydu rare. Aòherekibo tòitenyde. ²² Tahe rirawònyre: —Oreniliu hābu òbiti rare. Tii Deuxu dee ijohonaduò rare. Ibutumy judeu bede mahādu awiremy tuu rarybemyhÿre. Ýjuò tamy rarybere aòrÿsmy kiditeònykremy, adee roholakremy. ²³ Tahe Pedro tamynyre rarybere: —Kakile inyboho ròkòròrenykre.

Ihewoludu txu, rÿidi tahe Pedro tiiboho-wana ròirenyra. Ijò

ityhydÿÿdu seriòre tule roirenyra. ²⁴ Ijò hewo ludu txu Sesaria-ò rehemynyreny. Oreniliu tii riraòmyhÿre. Tajjoi mahādu tabiòwawoludu mahādu-wana ributumymy rÿimyhÿre. ²⁵ Pedro rehemynyry raloreu, Oreniliu ròhònyra heto-ribi tahe tatiowotimy iko-txi resere riwowydinykemy. ²⁶ Tahe Pedro ritamadÿÿnyre. Rarybere: —Mynyke wahe. Jiarÿ hābule watxireri. ²⁷ Tahe rarybemy ralòmyhÿ, sòwemy wii ributunyreriò itxi reare. ²⁸ Ta Pedro tamynyre rarybere: —Judeu mahādu iny wixira mahādu-wana wibutudÿÿòmy, iòhòmy wiribi riraòmy. Kia teertytenyde. Deuxu dori riwaerynadÿÿnyre kia wese aròhòtinkyre. Iny wiwese wiwesele rarem y aròhòtinkyre. ²⁹ Tahe tai waòrÿsmy teteònyteu, aòtaximy anademy wanohòti rÿire. Tai tahe adeereny arÿÿraxikre. Aòherekibo waòrÿsmy aòtaxina teteònyte. ³⁰ Ta Oreniliu rirawònyre: —Inaubiòwa txumy txu rÿire tahe hābu tyky tÿrÿrÿhÿkÿ-di wako-txi rexitÿÿnyra. Iule wesemy tahe waheto-ki rexitòenywāhāre. ³¹ Tahe wadee rarybera: —Oreniliu aexitòedÿÿna-ò Deuxu roholara, ijò-ò awahisina rierira. ³² Biteònyke Jòpe hāwā-ò Simaõ Pedro òrmysy. Simaõ, iròdutyky iyxidÿÿdusÿ-ki ihÿre bera ijā iòhò-ki. ³³ Aòwesele tahe, aòrÿsmy riteònyre. Awimy tahe tateriki rahara. Inyboho kakile ributumymy ihÿreny, aroholakemy ibutumy Deuxu-ribi aòmybo manarybekemy. ³⁴ Tahe Pedro rarybere: —Deuxu dee iny ibutumy wiwese wiwesele rare. Kia reeryre. ³⁵ Ibutumy bede bede hāwā ludu Deuxu rityhnykeki, aòbo tamy òbiti riwinykeki, tii Deuxu ixidee rimyke. ³⁶ Kia rybe tahe Deuxu riwahinyre judeu mahādu-ò. Rybewihikÿwina kia diwyde inydeereny bedeynamy. Kia Jesuisi Kristumy rarybere ibutunyrÿna kia rare. ³⁷ Joaò ijò ratysebenamy rarybere, idi tahe kia rybe hāletedÿÿmy rexidelenyre Kalileia-ki. Tahe ibutu judeu mahādu bedemy rarybere. Kia kaiboho teertytenyde. ³⁸ Iwese Deuxu Tytybytyhy, taruru-wana Jesuisi Nazare ludu tyre-ki ditxiwede wesemy relymyhÿre. Iwese

Jesuisi reamy raremyhÿ wesemy aõwihikÿ riwinymyhÿremy, tule iny Diabo rururawo-ki ratxirerimy ihÿre Jesuisi iribi riteõnyre, ta reteytenymyhÿre. Deuxu dori Jesuisi-wana ihÿre. Ibutumy kia teerytenyete. ³⁹ Tahe ibutumy judeu mahãdu hãwã-ki riwinymyhÿre, idi itxeredumy inyboho roiremehÿre. Ihãre tahe tii Jesuisi rirubunyunyrene, õwõru itxeõ nihikÿ-ki ritõhãletenyemy ritamadÿÿnyrenyrene. ⁴⁰ Inataõ txu-di tahe Deuxu rubu-ribi riixix-anyre, tahe tii riteõsinyre inyõ-õ. ⁴¹ Tatarasanaõõle Deuxu Jesuisi ritÿnydyÿnyre. Kia heka inyboho roire tii-wana riroxirenreki, riõrenreki, iixixana hewomy. ⁴² Deuxu rarybere: —Jesuisi hitxidÿÿdu iny wiribi ywisijuradÿÿdu rareke, iru mahãdu dee, rubu mahãdu dee. Kiamy heka Deuxu iny-õ ritÿnytedÿÿmy, ta inyboho rokoirekemy diwahinyde. ⁴³ Ibutumy iny Jesuisinimy tamy rityhynykeki, iõraru-ribi iny riixãwididÿÿnyre. Kia ibutumy ihetxiu rybedu mahãdu rÿimy rarybemy raremyhÿre. Kia heka Pedro tamyreny rarybere.

⁴⁴ Pedro rarybemy raremyhÿu, Deuxu Tytybytyhy ibutu rybe-õ ijohonadu tyre-ki resemy ralore. ⁴⁵ Pedro-wana rare mahãdu, judeu mahãdu õbiti, tahe riõtiinyre judeukõdu mahãdu-ki Deuxu Tytybytyhy ralõmy rareki. ⁴⁶ Raholare dori rybe wixira-di raryberenyreõ, tiiboho Deuxumy heka reãlãmyhÿre. Tahe Pedro tamyreny rarybere: ⁴⁷ —Inyõ rarybeõkre, iratysebedÿÿõmykemy, tiiboho dori Deuxu Tytybytyhy-di ratxirenre inyweserenyre. ⁴⁸ Tahe Jesuisi Kristu nimy iratysebenykemy riteõnyre. Tahe rexitõenyrenyrene Pedro idi iyreny-ki ijõ txumy ramyhÿre.

11

¹ Judeukõdu mahãdu Deuxu rybe roholamy rityhynymyhÿre. Kia-õ tahe Jesuisi erydÿÿna mahãdu roholare kiamy ityhydÿÿdu seriõre mahãdu tule roholare. Judeia bede ludu ratximyhÿ mahãdu ibutumy kia rare. ² Pedro ixityre Jerusalẽ-õ rehemynyreu, tahe judeu ityhydÿÿdu mahãdu tuu tamy narybede. ³ Kia heka, Pedro, judeukõdu mahãdu-wana wiwo-ki atxiteri, tii-wana teoxiteri. Tai tahe ibinamy raharenre. ⁴ Iribi tahe Pedro ikoreny relyyre ibutumy taaõna aõnamy. Kia wesemy Pedro rarybere: ⁵ —Jõpe hãwã-ki watxiwãhã. Tahe rabire rasinawesemy riã nihikÿ biu-ribi robehere-õ. Iwese inyõ iõhõti inaubiõwa-ki rimymyhÿre wesemy wadee robehemymy roimyhÿre. ⁶ Tahe aõbo heka iwo-ki ratximyhÿdi, retehenihikÿmy rãiwãhã irõdu deborehekÿ wesemy ratximyhÿ iwo-ki. Abõrõrõ wesemy tai ratximyhÿ, irõdu wese, nawii wese tai ratximyhÿ, inyboho rirÿsÿõmyhÿre wesemy. ⁷ Iribi raholare rybeõ-õ: —Myike, Pedro, birubunyke hewa aõtxile birubunyke tibo birõkemy. Aõkõrewa Wanyrÿ, tiu heka rerõwãhãre. Judeu mahãdu bede ywina heka tiu iny kia rirõõtyhy. ⁸⁻⁹ Tahe ixityre rybeõ tamy rarybere: —Marybeõke kia ibinamy. Aõbo Deuxu awimy rarybere, kia wiji tahe ibinamy aõkõ rare. Deuxu dee awikeki, kia awi rare. ¹⁰ Inataõ heka tuu rotÿÿnyre. Iribi tahe kia riã, ibutu-wana iõre biuribihyy heka iõre. ¹¹ Iribi tahe hãbu inataõ dehemynymy deade tai watxiwãhã-õ. Tii diwaõryde riwadykremy Sesaria hãwã-õ. ¹² Tahe Deuxu Tytybytyhy wadee rarybere tii-wana arakremy. Nohõtiõmy heka aõbo judeukõdu mahãdu raremymy. Tii-wana makre ele elemy. Tahe kia debõ sohoji reurõ seriõremy wahemy rare. Tahe retehemynyrenyrene waõrysmy riteõnyrenyrene heto-õ tahe ralõrenyrene Oreniliu heto-õ. ¹³ Iribi tahe Oreniliu rarybere iwese ÿju ihetowo-ki tamy rexitÿnyrenyrene rarybereri: —Oreniliu, inyõ biteõnyke Simaõ Pedro õrÿsmy Jõpe hãwã-ki. ¹⁴ Tii rybe tÿmyraõmy adeerenny kanarybekre. Tai tahe ibutumy asÿ ijoi-wana aõraru-ribi kanatakre. Kia Oreniliu inydee rarybere. ¹⁵ Iribi tahe jiarÿ Rybewihikÿmy rexidelenymy rarybere tamy. Pedro rarybere. Urile tahe roholare, tahe aõwesele Deuxu Tytybytyhy ityreny resere iwo-õ ralõkemy iwese watyreny resere wesele juhuy. ¹⁶ Tahe Jesuisi rybe wanohõti itxi reare tiubo raryberemy: —Joaõ heka inatymy bedi iny ratisebenyre, kaiboho tahe Deuxu Tytybytyhy-di akanasebedÿÿdenykre. ¹⁷ Judeukõdu mahãdu Inynyrÿ Jesuisi Kristu rityhynymyhÿre. Tai Deuxu tamy diwahinyde iwese wadereny juhu riwahinyre wesetyhyle. Deuxu Tytybytyhy uriõno wesele tamyreny diwahinyde. Mobo jiarÿ raremy wahe tuu Deuxu dee aõmy ararybekemy. ¹⁸ Iribi Pedro rybe-õ roholareu tahe timyhe tamy irybekõna. Tule Deuxu riwowydnyrenyrene: —Inatymy wa rare Deuxu heka judeukõdu mahãdu-õ heka umyuedeõna riwahinyre. Inyõ rityhynykeki, ixirahikeki, tarasana rimyrenykre.

¹⁹ Iu tahe Estevaõ rurureu, ityhydÿÿdu aõhõkÿmy rotÿÿnyreu tahe, ityhydÿÿdu mahãdu Jerusalẽ-ribi rõhõnyre. Tii heka relyymyhÿre Rybewihikÿmy judeu mahãduõle kÿny wahe, iwixira wixira-õ aõkõre. Tahe ibutu bede-õ ritelenymy rõirenyre. Senisia-ki relyyre. Xibri bedebute-ki tule relyyre, Atxiõkia hãwã-ki tule relyyre. ²⁰ Ijõ ityhydÿÿdu mahãdu Jesuisi Rybewihikÿmy tÿmyra rarybere. Tiiboho Xibri bedebute-ribi rõhõnyre, Sireni-ribi ijõ rybedu rõhõnyre Atxiõkia-õ. Tiiboho relyyre judeukõdu mahãdu-õ tule. ²¹ Deuxu riwiõhenanyrene sõwemy iny rityhynyre, Jesuisi ryõ ralõrenyrene. ²² Jerusalẽ ityhydÿÿdu mahãdu kiamy roholare. Tai tahe Banabe riteõnyrenyrene Atxiõkia-õ. ²³ Banabe rehemynyreu tahe, tuu robire aõbo Deuxu kowa riwinyrerimy. Tai tahe reysare. Tahe ityhydÿÿdu tÿmyra-õ dohodÿÿmy,

riwiòhenanykremy: —Iòhòtyhymy Deuxu-ribi atximahãbenyke, aworibityhy Deuxu bityhyiny-benyke. ²⁴ Banabe heka hàbu wihikÿ rare. Tÿxihikÿlemy Deuxu Tytybytyhy-di ratx-imyhÿre. Ibutumy ratximyhÿre tyhydÿÿna-di. Sòwemy iny rexiròtenyrene Inynyrÿ mahãdu-ò. ²⁵ Idi tahe Banabe rare Tarso hãwã-ò Salu ijesemy. ²⁶ Tai rahareu tahe, didymyhe dòòsemy nade Atxiòkia-ò. Sohoji beòramy idi bede rierenyrene. Sòwemy iny ribedeerynymyhÿrenyrene. Atxiòkia hãwã-ki ityhydÿÿdu mahãdumy raninira Kristu wese mahãdumy. Kiani tamyreny riwahinyrene.

²⁷ Aòutxu tahe dehemynde Deuxu rybedu mahãduò Jerusalê-ribi Atxiòkia-ò. ²⁸ Ijò Abusi inire. Iribi tahe tii rarybere Deuxu Tytybytyhy rybemy. Ramamy rubu nihikÿ kanakremy raxireri, ibutu suò. Laujiu iòlòmy raremyhÿu, kiamy rotÿÿmyhÿre. ²⁹ Tai tahe ityhydÿÿdu mahãdu he nieru riwahinykremy rÿire Judeia bede sÿdu ityhydÿÿdu riwiòhenanykremy. Tahe nieru riwahinyrene tiwesebo idi ratximyhÿre wesemy tamy riwahinyrene. ³⁰ Tahe nieru riteònyrene, moma-wana Banabe Salu-wana Jerusalê dohodÿÿna heto matuari mahãdu-ò riwyrene.

12

¹ Kia bededÿÿnanamy heka Herodi judeu iòlòmy raremyhÿ. Iribi tahe rexidelenymy riwinyrene heka ityhydÿÿdu mahãdu kia òludumy risÿnykre myhÿ. Tii riteònyrene aòna aònamy risÿnykemy ityhydÿÿdu mahãdu-ò. ² Tii mayrehe-di rubudÿÿmy riteònyrene Joaò seriòre wahe, Txiau wahe. ³ Tai tahe judeu wedu mahãdu heka tamy wihikÿlemy tuu rotÿÿnyrene. Herodi rierymy raremyhÿ idi Pedro rimyre. Tahe worana bedehesi rÿire. Paò taurina ihoò inire. Kia ibutumy rotÿÿnyrene kia bedehesi rÿireu. ⁴ Tahe Pedro riròtenyrene, ròtenawomy wirutyrene. Aòmamy soldado mahãdu inaubiòwamy iitxeredumy rÿimyhÿre. Pascoa kia worana bedehesi konana txu rexihumy rÿireu tahe, judeu mahãdu-ò riwahinykre. Kia Herodi rexinohòtidÿÿnyrene. ⁵ Ròtenawo-ki tahe Pedro ratximyhÿre. Ityhydÿÿdu mahãdu tahe Deuxu-ò rexitòenyhymyhÿre Pedro tòenamy. ⁶ Txubiòwamy tahe itxu riywinyrenyrene iny sòwehekÿ-ò Pedro riwahinykemy. Kiamy Herodi ròhòtinymy. Ruu tahe Pedro ròròmy roimyhÿ. Inatxi soldado heka idile ratximyhÿre. Pedro womati reroti inatxi-di ratsamymy roimyhÿ. Ijò soldado rotena ijò-ki ratximyhÿre. ⁷ Inynyrÿ ÿju heka Pedro weribi rihetenyrene riixixanykemy. Loosòna itÿnyhÿkÿlemy ròtena ritoosònyrene. Tamy rarybere: —Wylemy wa rexiukÿnyke. Tahe aòwesele Pedro axiò-ribi womati rerotihikÿ rejuxunyrene. ⁸ Tahe ÿju tamy rarybere: —Awamy birutyke, bexitynyne. Kiamy riwinyrene. Ijò arahana birutyke tahe biwaheludumy. ⁹ Iribi ròhònyra he tai ròròreri-ribi wahe. Kia ibutumy heka rasi weselemy Pedro ròhòtinymy rieriyòre inatyhy aòbo ada rasi aòbo. ¹⁰ Juhu heka ikoludu soldado mahãdumy reare idi ihewoludumy reare iribi rehemynymy rÿire ahana ijòtyhy-ò. Womatilere heka ijòtòbònare. Ixiwanale heka rarayre ijòtòbòna. Iribi tahe roirenyrene hãwãry-di ririranyrenyrene. Idi tahe ÿjuhe iòre iribi. ¹¹ Tahe Pedro ròhòtinymy, rieryre heka aòhe rotÿÿnyraò. Wanyrÿ ÿju riteònyrene riwatara Herodi-ribi judeu mahãdu-ribi. Katahe wadee aòhe rotÿÿnyrenyòtyhy. ¹² Ròhòtinymy rÿire juhuu urihimyo idi tahe rare Marie heto-ò. Joaò Markuse heka tii rare. Tai ityhydÿÿdu mahãdu rÿimyhÿ tahe rexitòenyrenyrene Pedro tamy rehemynyrene. ¹³ Tahe ijò he rihetenyrene. Ijòtòbòna-ò nade mobo raremy rierykemy ijadòma deòdu. Rode inire. ¹⁴ Tahe Pedro rybe rieryra. Reysamy raijaranyrene iwo-ò. Pedro tahe ralòòlemy rÿire. Tahe relyyre Pedro heto ijò-ki rÿimyhÿmy. ¹⁵ Tiiboho raryberenyrene: —Kai tabinamy atxiteri. Ixityre rarybere: —Aòkòre tii taile naderi. Tahe raryberenyrene: —Pedro aòkò rare, taÿjulemy tahe rare. ¹⁶ Tahe Pedro riheterihetenymy rÿimyhÿre. Idi riranyrenyrene. Pedromy robirenyrau, bede riòtinymyrene. ¹⁷ Pedro tahe tamyreny tebò reara roholarenymy. Tahe tamyreny relyyre timybo Inynyrÿ ròtena-ribi rexiòlòdÿÿnyramy. Tule tamy riteònyrene: —Kiamy belyyke Txiau-ò tule inyseriòre-ò. Tahe rexitare, rare ijòsÿ-ò.

¹⁸ Txuu ratÿnyrene, soldado mahãdu ierysymy wii risÿnyrene timybo Pedro aòhebo rotÿÿnyramy. Tahe jei jei aònire. ¹⁹ Herodi ijesemy riteònyrene tai moò tai rahaòhyllera. Tai soldado itxeredu sohoji sohoji dÿÿraximymy riteònyrene. Idi irubudÿÿmy riteònyrene. Iribi tahe Herodi Judeia bede-ribi ròhònyra. Sesaria hãwã-ò bededÿÿnanaò diwara.

²⁰ Tiro hãwã mahãdu Sidoma beà hãwã mahãdu-wana Herodi derarenyrene. Tahe tiiboho ributunyrenyrene tamy ròirenykemy rybe-di. Iòlò heto-di itxeredu Blastu inire. Tahe iny mahãdu Blastu ròtarenyrene iwe-ribi mahãdureny. Tahe ròirenyrene Herodi-ò tamy rexitòenyrenyrene, tamy ykaraòmykemy. Tarÿsÿna dori diwyde iòlò bede-ribi, Herodi bede-ribi. ²¹ Herodi tahe itxu riywinyrene. Kia txuu tahe ròhònyrene tamy. Rexitynyrene taiòlòtyrehe-di tahe tarynana tyre-ò ronyrene, tamy Rybewihikÿmy rarybere. Tai tahe iny rirajuare: —Katahe hàbu aòkò rarybereri, Deuxu wahe. ²²⁻²³ Aòwesele Deuxu ÿju heka Herodi rirubunyre, tii Deuxtutyhymy realàòreki. Woudò rubudÿÿnamy rurure.

²⁴ Deuxu rybe tahe ibutumy roholare. Sòwemy iny tahe rityhinyrene.

²⁵ Banabe Salu-wana nieru riwahiny my rahudi tahe, diòòsede Jerusalê-ribi Atxiòkia-ò. Joaõ Marku tii-wana ridyre.

13

¹ Atxiòkia dohodÏÏna heto mahädu-ki rybe tÏnydÏÏdu mahäduò, bede erydÏÏdu mahäduò rÏimyhÏre. Kaheka inireny rare: Banabe, Simaò, iniraròsòna Nike rare. Lusu ijòre, tii Sireni hãwã ludu rare. Manaã ijòre, tii HerodisÏ-ki ratibienyre, Salu ijòre. ² Ibutumy tahe InynyrÏmy reäläre, riroxiòhyy heka bede riemyhÏ. Tahe Deuxu Tyytybytyhy tamyreny rarybere: —JiarÏ waaòmsÏdÏÏna dire Banabe-ò, Salu-ò. Kaiboho heka biteònybenykre kia riwinykre. ³ Tahe roxiòhyy my bede riemy, rexitòenyrenyre. Tebòreny iratytyre ritidirenymy, idi riteònyrenyre tabede tÏina-ò.

⁴ Deuxu Tyytybytyhy tahe tiiboho riteònyrenyre. Selusia hãwã-ò tamy riberenyrenyre. Tahe hãwòò rimyrenyre Xibri bedebute-ò. ⁵ Tahe rehemynyrenyre Salamina hãwã-ò. Tai judeu dohodÏÏna heto-ki Deuxu rybemy raryberenyre. Tule Juaõ Marku rare tii-wana wiòhedÏÏdu wese heka rare. ⁶ Tahe ibutumy bedebutemy rekoarenyre. Ritehemynyrenyre hãwãò-ò Pafumy ninadu-ò. Tai tahe judeu mahädu witxi deade, Bajesusi heka inire. ⁷ Tii Deuxu rybeduòmy raremyhÏmy iximy rarybere tahe aòkòre, raruire, riitxenanyre. Tii bedebute hãwã dinodu-wana rare. Kadinoduni tahe Sergio-Paulo inire. Tii hãbu bedeyre nihikÏ rare. Tii Deuxu rybe-ò roholakemy ratxireri. Tahe didyde Salu, Banabe-wana tamy roholakemy. ⁸ Bajesusi, Elimasi ijò ini rare. Tahe tii bedebute dinodu-ò rarybere uritere Salu rybe-ò, Banabe rybe-ò ijohonakòmykemy. WanyrÏ tyhydÏÏkòmykemy dori tuu risÏnyre. ⁹ Salu tahe, Paulo ijò ini rare. Deuxu Tyytybytyhy heka itykumy ralòmy rÏimyhÏre. Tahe Paulo retehere Elimasi-ò tamy rarybere: ¹⁰ —Kai Satanasi riòre tate. Kai heka ibutu itxenadÏÏ-di tÏxihikÏlemy ahäte. Kai heka awihikÏ òludu tate. Tiubo heka bexiukre InynyrÏ-ribi iny riixãwididÏÏnyre. ¹¹ Deuxu heka wiji araòwinykre, aòhòkÏmy arasÏnykre, aruetãmy bonykre. Txu bobòkre bede biwyke. Iule tahe aòwesele bede torohokÏlemy reare. Robiòhyy my reare. Urile riemy ratximyhÏre, iny riwiòhenanykemy, ryy tamy ritÏnykemy. ¹² Tahe kia bedebute dinodu tuu robire aòhebo rotÏÏnyramy, tai bede riòtiinymy ronymyhÏ tahe tii InynyrÏ rityhynyre.

¹³ Iribi tahe Paulo ròhònyra taijoi-wana Pafu hãwã-ribi. Rakremy riberenyra hãwã nihikÏ-ki Panflia bede-ò, Peke hãwã-ò. Juaõ Marku iribireny rexitara, dòòsede Jerusalê-ò. ¹⁴ Tahe Paulo Banabe-wana roirenyre. Peke-ribi riòlònyre tahe rekoarenyre Atxiòkia-ò. Kaa iwitxira Atxiòkia hãwã rare, Pisidia bede-ki ratxireri. Tahe riònyrenyre judeu mahädu dohodÏÏna heto-ò. Sabado txu rÏire. RonymyhÏre ijohonamy. ¹⁵ Kia hãbu mahädu heka Moisesi bede ywina tyyriti-di, Deuxu rybemy rybedu mahädu tyyriti-di rariamyhÏre. Tahe dohodÏÏna heto wedu Pauloboho-ò raryberenykemy rarybere: —Waseriòre, arybemy idi atxiteri-wana marybeke aòwaxiny bitÏnyke. ¹⁶ Tahe Paulo rÏire lamamy. Iwese rybedÏÏmy ròteòsidÏÏmyhÏre wese rÏire. Tahe rexidelenyre: —Hãbu, Israeli mahädu, tule ibutumy Deuxu rityhynymy rÏira mahädu, bodoholabedenyke kaa ijyy-ò. ¹⁷ Israeli mahädu Egito-ki rasÏnyreu, taDeuxu iribi ritare, moma, inytybyreny Deuxu, Israeli mahädu tybyreny wahe. Deuxu rasòwedÏÏnyre. Iribi tahe Deuxu Egito-ribi ritarenyre tebò ruruteretyhy-di. ¹⁸ Tiiboho bederahy-ki 40 beòramy bede riereu, Deuxu taaòbina bina riòludunyre. ¹⁹ Kanaã bede-ki debò inatxi reuròmy ixÏju ixÏju mahädumy rahure. Idi tamyreny riwahinyre bede, isÏhyymy rarekemy. Idi tahe rybe ywisidÏÏdu mahädu tamy riwahinyre. ⁴⁰ beòra rahureu, tahe Samueli Deuxu rybeduòmy raremyhÏ. ²⁰ Idi tahe rybe ywisidÏÏdu mahädu tamy riwahinyre. Tahe 40 beòra rahureu, Samueli Deuxu rybeduòmy raremyhÏ. ²¹ Iribi iny Deuxu-ò rexitòenyre iòlòmy tamy kadiwahinykemy. Tahe Deuxu Salu tamy riwahinyre, iòlòmy. Salu tahe Kixi riòre rare. Benjami mahädu rare. Tahe 40 beòramy iòlòmy ronyre. ²² Salu iribi ritareu, tahe Davi, Deuxu ritamadÏÏnyre iòlòmy. Deuxu Davimy rarybere: —Davi Ijese riòre rare. JiarÏ iluure. Tii ibutu wadee wimy riwinykre. ²³ Tahe Davi riòkòre-ribi Jesuisi ròhònyre, Israeli tarasadumy rarekemy. Iwese juhuu Deuxu rarybere wese. ²⁴ Jesuisi naòdeu, Juaõ ritÏnyrenyre Israeli mahädu-ò iòrarureny ririkemy idi raratisebenykemy. ²⁵ Juaò rybe tÏnydÏÏna kònanau, tamyreny rarebare: —JiarÏ wa iwese tahòtintenyteri wese aòkò jiarÏ rare. Kaiboho tiwaraòhyy mahàtenynte. Betehebenyke, tii, wahewomy kanakre. JiarÏ aò aòkò rare, iwatisana arieseòtyhy iwa ritakemy, tii dori waratyre wihikÏreki. ²⁶ Waseriòrebobo, Abraò riòre riòremy ibutumy inyboho roire, tule Deuxu reälämy rÏira mahädu kaki ratximyhÏ. Deuxu inydeereny biu-ò hedu rybe diwahinyde. ²⁷ Jerusalê mahädu, iwedureny-wana raeryòhyyre tii tarasadu rare. Ibutumy sabado txu rybedu tyyriti-di rariamyhÏre tohodÏÏna heto-ki, tahe aòbo rare rieryòhyyre. Jesuisi rubudÏÏmy raryberenyreu, iwese rybeduò rarybere wese, tiiboho rotÏÏnymyhÏre. ²⁸ Tiiboho aòbina bina-ki tai rahaòhyra, ihãrele irubudÏÏmy rexitòenyre Pilato-ò. ²⁹ Iwese ibutumy Jesuisimy riritinymy roireri wese, ibutumy tuu ròhònyre. Tahe itxeò nihikÏ

tyre-ribi ritarenyre. Tahe mana hāloo rawo-ò ritidirenyre. ³⁰ Tahe Deuxu rubu-ribi riixixadŷnyre. ³¹ Tii-wana iny mahāduō roirenyre juhuu Kalileia-ribi Jerusalē-ò. Rexixamy rahudi tahe, tii mahādule tuu robihyomy txuu widireny rŷire. Kia mahādule inysōwey-ki relymyhŷre. ³²⁻³³ Deuxu juhuu rarybere inytybyreny-ò aōhebo rotŷnykremy. Inydeereny tahe tii riwinyre Jesuisi riixixanyreki. Kia Rybewihikŷmy adeereny relymahāreny. Iwese inatxi wiuna ritidŷny-ki roire wese:

—Kai waRiðre tate. Wiji tahe bomy watziwāhāre.

³⁴ Kiamy heka Deuxu rarybere Jesuisimy: —Rubu-ribi ariixixanykemy, tii rasunymyhyre bede-ò ròðseōtyhy. Iwese Davi-ò jiarŷ rarybere wesemy ibutumy adee bede ariywynykre.

³⁵ Deuxu ijō wiuna Ritidŷny-ki tule rarybere. Iwese Jesuisile rarybere wese, kiamy roire: —Eòdutyhy umy rasŷnyōtyhy kai dori waumysudŷŷ-ò teijemahāte.

³⁶ Iu Davi Deuxu deē taijoi riwiòhenanymy rahudi tahe, rurure. Tybyreny-ò tii rara. Iumy tahe rasunyre. ³⁷ Jesuisi umy tahe rasunyōre Deuxu dori rubu-ribi riixixadŷnyreki.

³⁸⁻³⁹ Jesuisi bityhynybenykeki, aōraru riixāwidinyke. Kiamy Moisesi bede ywina ihoōhyre adeereny. Kia bierybenyke waseriðreboho, tiile, Jesuisi, adeereny relywāhāreny.

⁴⁰ Bexiijebenyke, kiamy adeereny rotŷnyke lau iwese rybedu ritina-ki roire wese:

⁴¹ —Kaiboho inatyhy derare. Betehebenyke, burubenyke, bede biðtiinybenyke, aōbo jiarŷ rewinyreio. Inyò adeereny ritŷnyky ihārele. Tii heka bityhynybenyōtyhy.

⁴² Tahe Paulo irybe rexihura. Iribi ròhōnyre Banabe-wana. Rexitōenyreny ijō sabado biòwau tarybetybydile ixbylye relykemy. ⁴³ Iny ritobinymy rahudi, judeu mahāduō, judeu bede erydŷny ityhydŷny mahāduō tule Banabe Paulo-wana riheludunyre. Tahe tamyreny raryberenyre: —Deuxu ruxetōena-ki idi mariahyomyhŷkemy.

⁴⁴ Ijō sabado rehemyreny, ibutu iny hāwā-ribi doimyhŷdenyde Deuxu rybe-ò ijonamymy. ⁴⁵ Judeu mahādu tahe inysōwemy robireu, tiiboho rexiwaritinymyhyreny. Tiiboho raryberenyre aōbinahākŷlemy Deuxuru-ò. Paulo riki inatyhymy aōkō tii rarybemymyhyre. ⁴⁶ Paulo Banabe-wana ihārele brebuōlemy raryberenyre: —Juhuu adeereny Deuxu rybe dobehede. Tahe kaiboho tetyhynyōteny, tai judeukōdu mahādu-ò aroirenykre. Kaiboho Deuxu rybe terarenyreki, ixi sohojile tahe tetaōte adeereny aō aōkōreki. ⁴⁷ Kia Inynyrŷ bede ywina wadeereny riwahinyre: —Kai loosōna wesemy atxikre judeukōdu mahādu-ò. Kai tarasanary ritŷnyky ibutu inyko-ò. ⁴⁸ Judeukōdu mahādu kia-ò roholareu, tahe reysarenyre. Deuxu rybe riwowydinyrenyre tai. Tahe rityhynyre, timybo Deuxu juhuu ritare wesele tamyreny umytedēna riwahinyremy. ⁴⁹ Inynyrŷ rybemy kia bede-ki ibutumy relyre. ⁵⁰ Tahe judeu mahādu rarybere hāwywihikŷ ityhy-ò, tule hāwā wedu-ò. Tai tahe Paulo Banabe-ò òludu sōwemy resere. Tahe isubede-ribi riteōnyreny. ⁵¹ Paulo Banabe-wana tawa-ribi bryby riòhōwirenyre tamyreny tiiboho ibinareki. Tahe Ionio hāwā-ò roirenyre. ⁵² Atxiòkia ityhydŷny mahādu tahe reysamy rŷimymyhyre. Deuxu Tytytybytyhy-di tŷximy ihŷre.

14

¹ Ionio hāwā-ò Paulo Banabe-wana rare. Judeu mahādu dohodŷnyra heto-ò. Tahe rybe ritŷnyreny, tarurumy he relynyreny. Sōwemy judeu mahādu, judeukōdu mahādu-wana rityhynyreny ijyy. ² Tahe ijō judeu mahāduō rityhyōre. Ijyy deramy reamymyhyre, tule ijō-ò tule rarybere ityhynyōkemy. Tahe Paulomy, Banabemy aō òta òtalemy rarybemymyhyreny.

³ Ihārele tahe Paulo Banabe-wana bede nihikŷ riwzyrenyre tai. Tamy rybe ritŷnyhy roiremyhŷ ibrebuōlemy. Inynyrŷ taruxetōena rybetyhydŷnyri namy riwiòhenanymy tiiboho bedeōbina widŷnyde renyreki. ⁴ Hāwā mahādu ritxuare. Ijō heka judeu wedu mahādu rityhynyomyhŷre, ijō tahe Paulo Banabeboho rityhynyomyhŷre. ⁵ Judeukōdu mahādu, judeu mahādu, tawedureny-wana widee rarybere Paulo Banabe-wana riòkōrōnykemy tamy mana-di rehurenykemy. ⁶ Tahe tiiboho rexieryreny tahe rihenyreny. Tahe ròirenyre Listra hāwā-ò, Debi hāwā-ò, kia Laonia hāwā hāwā-ò rare. Tule rariarenyre kowa bedewo-ki. ⁷ Tahe kowa tiemy ritŷnyhy roiremyhŷ Rybe tŷmyra wihikŷ-di.

⁸ Listra hāwā-ki heka hābuō-txi rekoarenyre, itierere heka. Taihy heka ronymyhyre. Tuuhy heka ratohouāmy ijarananyre. ⁹ Tii tahe Paulo rybe-ò roholare. Paulo tamy retehere. Kia tahe Paulo rieryre hābu teytetyhynadire Paulo riteytenykre. ¹⁰ Tai tahe tamy rarybere tarybe riterenymy: —Mynyke, òbitimy. Ta hābu rexiwatxinyre, rariare. ¹¹ Ijohona mahādumy robireu, aōbo Paulo riwinyremy tahe rirajuare tarybe-di, Laonia rybe-di: —Ka hābu mahādu heka deuxu wesemy idi rexinohōtidŷnyomyhŷre. Inydeereny deuxu wesemy dobehede. Iumyreny tahe hābu wesemy rare. ¹² Banabe heka, Jupitemy tadeuxurenyniōmy rininire. Paulo tahe ijōnimy, Meuriumy rininirenyre irybe sōwetyhyreki, tii rybedureki. ¹³ Jupite xiwena wydydu horeru bederade-di dehemynyde. Tohodŷnyra heto hāwā ahana ube-ki rŷire. Broreni xiwe wesena tamyreny hāwā mahādu riworonykemy, riwahinykemy. ¹⁴ Kiamy roholareu, Paulo Banabe-wana tatykyreny rykaranyre idi rihurenyre. Tahe

ralòmy reare inysòwey-txi rarybekemy. ¹⁵Tamy ryryre: —Aõhebo tatÿÿnytenyteri. Jiarÿboho hãbulemy watzirenryeri. Kialemy adeereny rarybewãhãre, Deuxu rybetÿmyra wihikÿ. Adeuxureny-di nohòtirennyòmy. Bedewidÿÿdu ta mohòtinyinbenyke. Tii dori benihikÿ riwinyre, ibutumy biu-ki riwinyre, tahe Deuxutyhy-di mohòtinyinbenyke. ¹⁶Ihetxiu Deuxu ibutumy bede bedemy sÿdu ririre ixidee wimy aõna aõnamy rotÿÿnykemy. ¹⁷Urile tahe tamy rexideòsinyre tamy biu riwahinyre taoworomy raratynkemy. Tai tahe kaiboho arÿsÿna dire, Deuxu debò-ribi, awo-ki eysanadire. ¹⁸Ihãrele iny tamy xiwe wesena tamy riwahinykemy ratxireri. Paulo tamyreny rarybere: —Aõkò, inyeereny bidiwahinyòke.

¹⁹Iribi tahe judeu mahãdu-ò Atxiòkia-ribi, Ionio-ribi tamyreny raryberenyre Paulo rubudÿÿmy. Hãwã òtityube-ò Paulo ridyreny. Mana-di tamy rehymhÿ. Tahe rubu wesemy ririrennyre. ²⁰Idi tahe ityhydÿÿduò tamy wirotyre. Paulo tahe suribi rÿire tahe tii-wana nalòde hãwã-ò. Ijòtxu biòwamy tahe Banabe-wana Paulo rexitare ijò hãwã-ò, Debi hãwã-ò. ²¹Ka hãwã-ki tahe Paulo rybe tÿmyra wihikÿ ritÿÿnyre. Sòwemy tai rityhynyreu, Pauloboho ròòserenyre Listra hãwã-ò, Ionio hãwã-ò, Atxiòkia-ò. ²²Ibutumy hãwã-ki Pauloboho ityhydÿÿdu mahãdu riwiòhenanyreny, tiiboho rityhynyhyemy ratximyhÿkemy. Tamyreny rarybere: —Kaiboho aõhòkÿmy botÿÿnybenyke, ihãrele malòkemy titxibo Deuxu Iòlò ratximyhÿre-ò. ²³Ibutu ityhydÿÿdu mahãduy ribi ritamy rÿimyhÿ rarekemy, idinodumy. Matuari mahãdu-ribi tii ritare. Iu ritareu tahe, rexitòenyre Deuxu-ò tule byreòhy txuò riwinyreny. Inynyrÿ-ò rexitòenyre: —Kia ibutumy aratyhynyri, tai tahe biywinyry ahãke. ²⁴⁻²⁵Pisidia bede-ki rekoamyhÿreny Panfilia bede-ò. Kowa-ò Rybewihikÿ tÿmyramy relymy rahudu Peke-ki, Atalia hãwã-ò dobehede. ²⁶Tai hãwò nihikÿ welòdi-di rimyreny. Tahe Atxiòkia-ò rorore. Kowa-ribi juhuule rybe tÿmyra wihikÿ ijyy-di dòhònyde. Kowa juhuu rexitòenyre tamyreny Deuxu ruxetòena-wana rarekemy. ²⁷Atxiòkia-ò rehemyreny, Paulo, ibutumy ityhydÿÿdu mahãdu ditotynyde. Tai heka tamyreny rarybere iwese Deuxu riwiòhenanyre wese ibutumy iaòmydÿÿnana-di. Iwese judeukòdu mahãdu rityhynykemy. Deuxu tamy ityhyna ijòtòbòna riraynyre wese. ²⁸Idi bededÿÿnana riwynihikÿre ityhydÿÿdu mahãdu-wana.

15

¹Hãbuò Judeia mahãduò ditehemynydenyde ta teòsamy ribedeerynyre. Kawese ribedeerynyre: —Moisesi Tyriti bede ywina, notykyresynamy, rityhynyòkeki, iny rataòtyhy. ²Iribi tahe Paulo Banabe-wana tamyreny rarybehyy rare. Tai tahe inyò tamy rarybere Jerusalè matuari mahãdu-ò roirenykemy aòmydÿÿnana rexiòbitinyreny. Iny wixira-ò Jesuisi erydÿÿna mahãdu-ò rarybekemy heka tamy, Pauloboho iteòdÿÿmy rarybere. Tahe ijò hãbu mahãduò tule tiiboho-wana riteònyreny. ³Dÿÿraximy heka tamy ròirennyre, aò aòmydÿÿnabo ratxirerimyy wahe. Sòwemy dohodÿÿna mahãdu ihemy roirenyre urihimyyò, tai tahe ririrennyre. Tahe Senisia bede bedemy, Samaria bede bedemy riòhòrennyre. Relyyrene judeukòdu mahãdu tule ityhydÿÿdu mahãdu-ki rÿirerimyy. Tai ibutumy ityhydÿÿdu mahãdu reysare. ⁴Tahe ritehemynyreny Jerusalè-ò. Wihe ritotynyreny ityhydÿÿdu dinodu-wana, tule matuari mahãdu-wana, Jesuisi erydÿÿdu mahãdu-wana. Tiiboho relyyreny aòmybo Deuxu rotÿÿnyre iyreny-ki, timybo riwiòhenanyrè. ⁵Tahe hãbu mahãduò tai raremyhÿ heka. Juhuu heka fariseu mahãdumy ihÿre, idi tahe ityhydÿÿdumy ralore. Imahãdu-ribi ijò rÿire ribedeerynykemy. Tahe rarybere: —Inyeereny kia wese rare. Judeukòdu tyhydÿÿdu ibutumy notykyresyna-di ròhònyke. Tule ibutumy Moisesi bede ywina ibutumy rityhynykemy. Kawesemy tamy ribedeerynyre òbitimyy aòkò watzireri.

⁶Idi tahe Jesuisi erydÿÿna, matuari mahãdu-wana wii ributunyyre rybe òbitidÿÿmy. ⁷Rybe sòwemy rahude tahe, Pedro rÿire tamyreny rarybekemy: —Waseriòreboho, Deuxu juhu riwatare Rybewihikÿ rybedumy judeukòdu mahãdu-ò tuu aritÿÿnykemy, tiiboho tule rityhynyreny. Tai rarewãhã. Kaiboho kia ibutumy teeryteny. ⁸Iwese inyeereny riwahinyre wese, Deuxu Tytybytyhy tamyreny tule riwahinyre. Judeukòdu mahãduò tule ixidee rimyky. Kia wese tuu riteòsinyre inyeereny. ⁹Deuxu wiribi lahitximyy aòkò iny riwinyreny. Wiwesehyule ihÿre. Tiiboho inywesele ihÿreny. Teiiboho rityhynyreny, heka irayky rityranyreny ritarennyke. ¹⁰Kia wese Deuxu tuurihitenyri. Kia bede ywina itxyynautxiehekÿ wesere ityhydÿÿdu mahãdu tyre-ki tetiditenyteri. Inytybyreny tii retyyòre tule inyboho idi retyyòre. ¹¹Inynyrÿ, ruxetòenale-di iny ritamyhÿre. Tule judeukòdu mahãdu kia weselere ritamyhÿre.

¹²Tahe aòmy rarybeòhyreny. Ibutumy he Paulo Banabeboho raryberè, roholarennyre. Tiiboho heka relyyreny tule bedeòby wihikÿ aõna aõna-wana Deuxu riwinyremy tadebò-di wahe. ¹³⁻¹⁴Iribi tahe rexihurennyre tasÿ, Txiau rÿire rarybekemy: —Waseriòreboho, bodoholabedenyke inihe warybe-ò: —Pedro kÿny adeereny rarybere, timybo Deuxu judeukòdu mahãdu roramy rare iny mahãduò ixidee ritakremy tanityhy-ò.

15 Kiawesemy he tule ihetxiu Deuxu rybemu mahãdu riritinyre, kamy wahe: 16 – Wanyrÿ heka rarybera: – Adòosekre, ixyby ariywinymy aritamadyÿnykre aòdohodyÿna heto Davi juhuu riwinyre. Idi tahe resere. Ixyby ariwinykre. 17 Tai tahe judeukòdu mahãdu-ribi iuhe riwaòrykre wamy rityhynykemy. Wanyrÿ, Deuxu, kiamy heka tiiboho rarybekre, ibutummy jiarÿ retarenyreki. 18 Kawesemy Wanyrÿ tuhyy rarybemy raremyhÿ, tule wiji ihÿre. 19 Tai heka kiawidyÿomy rakatximyhÿrenyke. Tamyreny rybeòmy rakatximyhÿrenyke. Judeukòdu mahãdu Deuxummy rityhynyrenyreu, iny bede ywina reny tyhydÿmy tamyreny rybeòmy. 20 Kialemy heka tamyreny rakaryberenykre: Suritxoo xiwe-ribi iròdude ròrenyòmy. Tule òta òta òraruna widÿÿòmy, iròdu hãlubu-di ròrenyòmy, ihãlubu rejuxunyòmyhÿre-wana. 21 Kiamy heka rakatximyhÿrenyke. Moisesi bede ywina-di dori ibutu hãwã-ki judeu dohodÿÿna heto-ki rariamy raremyhÿ. Sabadotxu ihyymy aòkò kia ritÿÿnyymy raremyhÿ.

22 Tahe kiamy heka rahòtynyrenyre, Jesuisi erydÿÿna mahãdu, ibutummy dohodÿÿna mahãdu-wana, hãbuò ayreny-ribi rikitakre. Tai Atxiòkia-ò riteònyrenyky Paulo Banabe-wana. Tahe Judasi ritarenyre tule iniòrysna Basaba rare. Ijò tasÿ Sila inire. Ka hãbuboho ityhydÿÿdu mahãdu awimy tai raharenyre. 23 Katyryiti tiiboho-wana rakre. Kawesemy tyyriti rare: – Jiarÿboho, erydÿÿna, matuuri, seriòre mahãdu adeereny rybe wehityhyna rewahinyreri. Ibutummy judeukòdu mahãdu ityhydÿÿdu-ò ka tyyriti rakre Atxiòkia hãwã-ò, Siria bede-ò, Silisia bede-ò. 24 Inyò rare wayreny-ribi adeereny notykyresymy rybemy. Tai tahe araykyreny riwerydÿÿnyre. Jiarÿboho reteònyrenyòhyre. Kia reerymy watxirenyreri. 25 Tahe wiwesele rahòtynyrenyre riki, hãbubohoò Paulo Banabe inyluudu-wana reteònyrenyri. 26 Kia hãbu Paulo Banabe-wana hãwã binahakÿ-ò roimyhÿrenyre Jesuisi Kristu Inynyrÿni-di. Ixi-txi ròhòtynyòlere, brebumy. 27 Judasi-wana tule adee raryberenykre kia aòmydÿÿnanamy, katyryiti rewahinyrenyre wese. 28 Kawese inyboho ròhòtynyryhe, Deuxu Tyytybytyhy dori inrayky rewiohenanyre. Kia bede ywinalemy adeereny rarybereri biywinybenyky. 29 Uritere, suritxoo xiwe-ribi iròdude ròrenyòmy iròdu, ihãlubu-di ròrenyòmy, ihãlubu rejuxunyòmyhÿre-wana. Tule òta òtana òraruna widÿÿòmy. Ka bede ywina biywinybenykeki, awimy boibeke. Deuxu deysana tahe adeereny kanakemy watxiwãhare.

30 Tahe hãbuò iny inaudiòwamy Atxiòkia hãwã-ò ròrenyre. Tahe Atxiòkia tyhydÿÿdu mahãdu ributunyre. Iu tahe tamyreny tyyriti riwahinyre. 31 Tahe idi rariarenyre, ritÿÿnyymy tamyreny. Ribedeerynyrenyre. Tai tahe reysarenyre. 32 Judasi Silaboho tule Deuxu dee rybeduwihikÿ roire. Sòwemy dohodÿÿna-ki seriòre mahãdu-wana rohomyhÿre. Tai tahe rirurudÿÿnyryhe. 33 Aòutxummy raroorehenyre, tahe seriòre mahãdu tamyreny rarybere: – Bòibenyke he ateòdÿÿdu mahãdu-ò. Biòkeseke wowina-di Jerusalè hãwã-ò. 34 Tahe Sila ròhòtynyre rarikremy Atxiòkia-ki. 35 Tahe Paulo Banabe-wana naride Atxiòkiakile. Inynyrÿ rybemy riernanyrenyri, ritÿÿnyryrenyri, ijò seriòreò-wana.

36 Aòutxummy tahe Paulo rarybere Banabe-ò: – Ròkòosekre kÿnyhe, ibutummy hãwã hãwã-di tai juhuu Inynyrÿ rybemy ritÿÿnyymahãreò wahe, rikiwehityhynanykremy timybo ityhydÿÿdu mahãdu nyimyhÿde-ò. 37 Tahe Banabe Joaò-Marku ridykemy tamy reare. 38 Paulo heka Joaò-Marku ridyòkemy ratxireri, Panfilia hãwã-ki dori iribireny ròhònyreki, riwiòhenanyòreki. 39 Marku ridykemy wiwese wesemy aòkò ròhòtynyrenyre teratyhylemy ratximyhÿ. Tai tahe wiribi rexihitxinyrenyre, Banabe Paulo-ribi. Banabe Marku ridyra Xibri bedebute-ò, hãwò-di ròira. 40 Paulo tahe Sila ridyra. Seriòre mahãdu tahe Pauloboho riixitòedÿÿnyre, Inynyrÿ ruxetòena tamyreny kanakemy. 41 Tahe Siria bede werawo-di, Silisia bede werawo-di, ririranyre dohodÿÿna mahãdu riwiòhenanykemy, rirurudÿÿnyryhÿkemy.

16

1 Pauloboho tahe Debi hãwã-ò rehemynyre. Ihyy tahe Listra hãwã-ò rare. Tai tahe Tximòtxi-wana witxi rekoare. Tximòtxise judea tyhydÿÿduò rare. Tyby tahe grego mahãduò rare. 2 Listra, Ionio ityhydÿÿdu seriòre Tximòtxi luure. Tximòtximy widee rarybere: – Tii iny hãbu tyhy rare. 3 Tahe Paulo Tximòtxi-wana rakemy rexiywinymy raremyhÿ. Tahe rexitarenykre kotyre, Paulo, Tximòtxi notykyresymy riteònyre, kowa judeu mahãdu òraru-ki wahe. Tyby dorihe ibutummy iny rieryre tii grego mahãdu raremy. Notykyresykòmy rake tahe judeu mahãdu dee kia ibinare. 4 Iribi tahe ròrenyre hãwã hãwã-di, ityhydÿÿdu seriòre mahãdu ribedeerydÿÿnykemy, timybo Jerusalè mahãdu ròhòtynyryhe. 5 Tai tahe ibutummy dohodÿÿna heto mahãdu tii rirurudÿÿnyryhÿre ityhydÿÿna-di. Tule ijò rityhynyryhÿre txuò txuòlemy ralokemy ityhydÿÿduòmy rarekemy.

6 Pauloboho Asia bede-ò ròrenyòre rybe ritÿÿnyrykemy, Deuxu Tyytybytyhy ritirÿreki. Tahe Frigia-Alatxia bedemy rekoamyhÿrenyre. 7 Misia bede-ò rehemynyre, Bitinia bede-ò ròrenyky riwisÿnyrenyre. Tahe Jesuisi Tyytyby tamy riteònyòhyre, ritirÿmyhÿre. 8 Tahe

Misia bedemy rekoare, tahe Troaji hãwã-ò robehere. ⁹ Tahe Paulo hãbuõ wesemy robire rasina weselemy. Hãbu, Macedonia bede ludu lamamy rÿimyhÿò, tuu robire. Tahe hãbu ryrymyhÿ tamy: —Manake Macedonia-ò, biwawiòhenanykemy. Kia Paulo rasi-ki tuu robire wese. ¹⁰ Tahe tarasi rahureu, tamyhe wylemy aroikemy watxiwãhãrenyire. Jiarÿ, Luka, Paulo-wana. Deuxu dori inydeereny rarybereri Macedonia-ò ròkòirenykremy, Rybewehikÿ rikiubÿtÿnyrenykeny. Kialemy ròkòhòtÿnyrenykeny.

¹¹ Tahe Troaji hãwã-ribi ròhònyre hãwò yhywydinalaworo-ki. Samotrasia hãwã-ò imynahy riòhòrere. Ijò txu tahe Niapoli hãwã-ò riòhòreri. ¹² Iribi tahe Filiposi hãwã-ò roirenyre. Juhuludu hãwã rare Macedonia bede-ki. Roma hãwã mahãduò tule tai rasÿnymyhÿre. Tai txuò rewyrenyire. ¹³ Sabadotxu tahe hãwã-ribi reòlònyrenyire bero ijã-ò. Rahòtÿnyrenyire tai ixitòedÿÿna-ò rÿimyhÿremy. Tai tahe hãwyyò rexibutunymy rÿimyhÿ. Tahe rorokorenyre tamyreny raryberenykeny. ¹⁴ Hãwyyò Lidia inire, inyrybe-ò tahe roholaty-hymyhÿre. Tii Txiatira hãwã luduò rare. Tii tylÿre ijohodure, tule Deuxu tyhydÿÿdure. Inynÿrÿ irayki riywinyre Paulo rybe rityhnykeny. ¹⁵ Tahe ibutumy isÿmahãdu-wana riraty-sebenyire. Tai tahe tamy Lidia rarybere: —Inaanokãbo ityhydÿÿkÿdumy watxiwãhãre-wana, wahetoku-kò manakre. Tai tahe iheto-ò ròirenyre irybe-ki.

¹⁶ Aòutxumy tahe riberenyire ixitòedÿÿna-ò. Itxi rekoarenyire ijadòmaõ-txi, deòdu rare. Iwo-ki tytybybina ralòmÿ rÿire. Tai ijadòma relyire iny-ò rotÿÿnykremy. Tai sòwemy nieru ritare tawedu-ò. ¹⁷ Tahe waherenymy dyrymy nade: —Deuxu ibuturatyre rare. Itèòdÿÿkÿna mahãdu kia mahãdu rare. Tikibohe rarybemyhÿre timybo iny taòraru-ribi ratakemy. ¹⁸ Tuheka rarybehy raremyhÿ. Aòutxumy tahe Paulo tai rexirare, tamy ròòsemÿ reare. Rarybere tytybybina tai ratxireriò: —Jesuisi Kristu nimy iribi arateònykre. Bexitakre. Tahe aòwesele iribi ròhònymÿ reare.

¹⁹ Iwedu tahe rieryre nieru idi ritaòkre ta rimyrenyire Paulo Sila-wana. Retÿhimi rare ywisidÿÿdu-ò, hãwã elehyna ube-ò. ²⁰ Tahe ijadòma wedu rarybere ywisidÿÿdu mahãdu-ò: —Kaa judeu mahãdu iny hãwãreny dibinadÿÿnymyhÿde. ²¹ Tiibohe iny ribedeernymyhÿre aò iny bede ywinareny-di aòkò. Inybohe Roma hãwã mahãdu rare. Tai kia-ki aòhe arotÿÿnyòtyhy. ²² Tai tahe sòwemy iny Paulo Sila radònyre. Ywisidÿÿdu mahãdu tahe ity ibòò-ribi ritxuahakÿre idi tahe rityhenymy tuu raòhòtere. ²³ Tuu raòhòtere, tuu raòhòtere, idi tahe ròtenawo-ò idi rehurennyre. Ròtena-di itxeredu-ò rarybere: —Kaa rahenykre-wana, kaille budurukre. ²⁴ Tai rirutere iraru-txi rarutxi-ò iwa ritidire òwòru iwodÿÿwomy raraty-heny. ²⁵ Ruetya tahe Paulo Sila-wana rexitòenymy roimyhÿ Deuxu dee. Ijò ròtenawoludu mahãdu roholamy rÿimyhÿ tai. ²⁶ Aòwese bede ramytatare. Ròtena ijòtòbòna rirayre hãbu mynyna iribi rejuxunyre. ²⁷ Tai tahe itxeredu ijò iraymy idi retehereu, rexirubunykeny tamaydese ritare. Ròtena woludu mahãdu rahenyramy tii rexinohòtÿnyra. ²⁸ Paulo tahe tamy ryryre: —Ixirubudÿÿòmyke, kakile watxirenryeri, ibutuhukÿlemy. ²⁹ Itxeredu ryryre loosòna kidiwykemy tahe ralore ramytatamy brebumy. Paulobohoko-ò resere tatiòhomy. ³⁰ Tahe itxeredu diòlòdÿÿnyde irarutxira-ribi, tamyreny rarybere: —Wanyrÿbohe timybohe aratamy arÿike. Aòhebohe arotÿÿnyke. ³¹ Tahe rirawyònyre: —Inynÿrÿ Jesuisi bityhnykrekle-ile, tarasanamy myikre, asÿ mahãdu-wana. ³² Tahe tamy Deuxu Rybe-di ritÿnydÿÿre ibutumy isÿ mahãdu-ò. ³³ Iruule tahe riwisinanyrenyira ibrò wotòmona risuhòra. Idi tahe itxeredu raratysebenyire tasÿ mahãdu-wana ibutumy. ³⁴ Iribi tahe itxeredu ridyrenyire taheto-ò riroxikemy tahe ibutumy reysanihikÿnyrenyire, Deuxu rityhnyrenyiraki.

³⁵ Txu deadeu tahe ywisidÿÿna dinodu ijò ywisidÿÿna mahãdu riteònyre, ròtena-ribi Pauloboho riteònykremy. ³⁶ Itxeredu tahe Pauloboho-ò rarybere: —Ywisidÿÿna mahãdu arateònykremy riwateònyreri. Bòibenye, wowina-di, biòlònybenyke. ³⁷ Paulo tahe rirawyònyre: —Aòkòre, aradÿtyhy. Jiarÿbohe Roma hãwãhãkÿ mahãdu kaa watxirenryeri. Tii riwayhytananyrenyira idi ròtenawo-ki riwasÿnyrenyira. Ywisidÿÿdu mahãdu wii rotykòhyre riwaròtenyrenyira. Wasimÿ ka tiu ariòlònyòtyhy. Tiibohe kodoikreule tahe ariòlònykre. Tii he riwaòlòdÿÿnykre. ³⁸ Tahe ywisidÿÿna mahãdu tawedu-ò rarybere. Tahe tiibohe ruberurennyre Pauloboho Roma hãwã mahãdu roireki wahe. ³⁹ Tai tahe dòidenyde tamyreny, aòwaxina riòlònykremy. Tahe lãhãmy tami rexitòenyre. Tutyhy-ki aòkò lãhã araruta. Tai riteònyrenyire, hãwã-ribi rexitarenykeny tami rexitòenyra. ⁴⁰ Rexitarenyre, Pauloboho tahe Lidia heto-ò ròsere. Ibutumy ityhydÿÿdu tahe wii ritotÿnyre, wii riwiòhenanykeny. Idi tahe riòlònyre kia hãwã-ribi.

17

¹⁻² Tiibohe rekoarennyre Afipoli hãwãmy, Apòlonia hãwãmy tahe rehemynyre Tesalonia hãwã-ò. Judeu dohodÿÿna hetoò tai rÿimyhÿreò. Paulo, iwese aòu riwinymyhÿre wesele rare tamy. Ralore rybe-di rarybekemy. Inataò sabadomy tai riraynyre tyriti ritidÿÿna tami ritÿnynykeny. ³ Rybe hitxina rurukremy tuu relyire. Tahe Paulo tamyreny ritÿnynyre

iwese Kristu durudemy idi dexiixixanye rubu-ribi. Kia iny rityhynra Jesuisi inatyhymy Deuxu deòdÿÿna rare. ⁴ Tahe ijohonadu mahãduò rityhynre. Tule ijò judeukòdu mahãdu rityhynre. Tule ijò hãwyy wihikÿ mahãduò rityhynre sòwemy. ⁵ Tahe judeu mahãdu dinodu tuu ròhãrumyhÿre. Tiiboho tahe hàbu binahakÿ mahãduò wii rotyre aòbina ritelenykremy. Tahe ròirenyre Ijasò heto-ò Pauloboho rimyrenykremy, ywisidÿÿna-ò idi retÿhikremy. ⁶ Tai tahe rahaòhÿyre tai. Tahe Ijasò ritarenyre ijò ityhydÿÿduò-wana. Tahe ridyrenyre ywisidÿÿna-ò. Tahe raryberenyre ywisidÿÿdu mahãdu-ò: —Paulo, Silamy urile bede diòtanymyhÿdenyde, aòna aòna binahakÿlemy rotÿÿnymyhÿre. ⁷ Ijasò tahe ritirÿmyhÿre taheto-ki. Tiiboho iny òludu roire. Iny iòlòreny rityhynyòtyhy. Jesuisi ka iòlòreny. ⁸⁻⁹ Ibutumy iny idi ròhòtynyre, tule ywisidÿÿna mahãdu rexitòenyre nieru ririkemy. Tai xiery tahe ròhònyke. Tai tahe ririrenre nieruò.

¹⁰ Kiaru tahe ityhydÿÿduò Pauloboho riwiòhenanymy iribi riòlònykemy Bereia hãwã-ò. Tahe rehemyhÿreu, dohodÿÿna-ò ròirenyre. ¹¹ Kia hãwã-ki judeu mahãdu iny awi rare, Tesalonia hãwã mahãdu wese aòkòre. Teysame tany roholarenra. Idi heka rariara Tyyriti-di, òbitimy Paulo rybe aòbo roirerimy rierykemy. ¹² Tahe sòwemy judeu iny rityhynre. Judeukòdu mahãduy-ribi sòwemy rityhynrenyre, hãwyy wihikÿ, hàbu-wana tule rityhynrenyre. ¹³ Bereia hãwã-ki Paulo Deuxu rybe ritÿÿnymy raremy. Judeia mahãdu dinodu Tesalonia hãwã-ki roholareu, tahe doidenyde. Iny sòwe-ò raryberenyre: —Pauloboho bibinadÿÿnyke. ¹⁴ Tahe ityhydÿÿdu seriòre mahãdu aòwesele Paulo riteònyrenyre ahohokÿry-di. Sila, Tximòtxi taile rarire. ¹⁵ Hàbuò rare Paulo-wana Atena hãwã-ò. Iribi tahe dòòsede hàbuò. Paulo tamy tarybe riwahynra Tximòtxi Sila-ò, wylemy kanakremy.

¹⁶ Paulo Atena hãwã-ki riraòreu, tahe robire suritxoolè rityhynmyhÿreò. Tai tahe tii rabadewore. ¹⁷ Idi tahe Paulo ralore dohodÿÿna mahãdu heto-ò judeu dee rarybekemy, tule judeukòdu ityhydÿÿdu dee rarybekemy. Tahe rarybemyhÿre txuò txuòlemy. Tule hãwã ube-ki rarybemyhÿre hãwã-di reamyhÿre mahãdu-ò. ¹⁸ Aòutxumy tahe Epikuriu mahãdu Paulo-txi nade. Estòiku mahãdu ijòre. Tiiboho, aòbo rybe rare kia erydu roire. Tiiboho he Paulo raujòmorenyre: —Aòmy aòkò, kiarybedu rarybereri. Ijò tahe rarybere: —Tii Deuxu tÿmyramy rarybereri. Paulo dori juhuy Jesuisi ixixanamy relymy raremehÿ. Tai kiamy raryberenyre. ¹⁹ Paulo tahe ridyrenyre. Tai iny roholamy rÿimyhÿreò ridyrenyre: —Rybe tÿmyramy telymahãtemy inihe bedelyyke wakoreny. Tamy kia rarybere. ²⁰ Aòkòre inihe aòna aònamy tarybemy atxiteri, aòwitxira witxiramy. Tai aroholarenykemy watxirenryeri. ²¹ Atena hãwã mahãdu, tule iwitxira bede luduò tai rasÿnymyhÿre, aò tÿmyraòle roholarenykemy ratxirenryeri. ²² Tahe Paulo rÿire rybenatya-ki. Rexiòrarunymy rarybere: —Atena hãwã mahãdu, kaiboho Deuxu rybe hyky tahòtynmahãtenyde. ²³ Jiarÿ hãwãmy rariamy watxireriu, sòwemy xiwena-di retehera. Ijò-di kiamy retehera iritina-di: Kaa Deuxu heka inyò rieryòhyymyhÿre. Ka Deuxumy kÿny heka akoreny arelyyke, teerymahãtenyde-di aòkò tii tealàmahãtenyde. ²⁴ Ka Deuxu ibutumy bede riwinyre. Ibutumy tuu rÿira tii riwinyre. Tii heka biuwety wedu rare, su wedu rare. Aò hàbu widÿÿna heto-ki aòkò tii rasÿnymyhÿre. ²⁵ Tiu heka tii aòmy reaòtyhy hàbu aò tamy riwahinyòtyhy. Tule tahe inydee ibutumy aòna aòna riwahinymyhÿre, ele wesena, umy, ibutumy inydee riwahinyre. ²⁶ Hàbu sohojiò-ribi ibutumy iny ròhònyre iriòre riòremy bede witxira witxiramy rasÿnymy rÿirakemy. Urile wiribi rihitxihitxinyre. Tiu tamy riteòsinyre, tikibo rasÿnymy rÿirakemy. ²⁷ Ibutumy Deuxu rajemyhÿkemy, raerykemy. Tii dori irehemy aòkò ihÿre iny-ribi. Iny sohoji sohojiò-ribi iòhòmy ratximyhÿre. ²⁸ Deuxu òraru-ki inyboho ibutumy irumy ratximyhÿrenyre, ririranymyhÿre, ihoòkeki tahe aò rikiwinynenyòtyhy. Atyyriti widÿÿduò kiamy rarybere: —Inyboho heka Deuxu riòre. ²⁹ Inyboho Deuxu riòre rareki, urile nohòtiòmy womati tÿrÿrÿÿ ritxoo wesemy, womatiura wesemy, manarixoo wesemy Deuxu-di nohòtiòmahãbeny. Hàbu rayky-ribi, hàbu debò Deuxu releremy nohòtiòmahãbeny. ³⁰ Ihetxiu tii Deuxu rieryòhyrenyre. Tai tahe iòraruneny aònihikÿmy aòkò Deuxu dee ihÿre. Wiji bededÿÿnana tahe, ibutumy taòraru-txi ixi-txi nohòti ijaranamy, tai tahe rabadewomyhÿkemy. Kia tahe ibutu iny-ò rarybereri, iny taòraru ririkemy. ³¹ Deuxu Jesuisi riixixanre rubu-ribi. Tai tahe ibutumy tii rityhynrenykemy ihÿre. Aòtxumy tahe ibutumy iny ywisidÿÿdumy kanakremy ijÿre. Òbitina-di Jesuisi iny ritxuarenkyre kia wiribi hitxi hitxina txuu.

³² Paulo Jesuisi ixixanamy rarybereu, inyò tuu rirajuare. Ijò tahe rarybere Paulo-ò: —Ijò txuu arybe ini arohولاتyhykemy watxireri. ³³ Idi tahe Paulo rare iribireny. ³⁴ Ijò iny tahe Jesuisi rityhynre, Paulo-ò tahe rixibutunyre. Ijò Dionisiu inire, Areòpolo heto ube-ki tii iny mahãduò roholamyhÿre. Ijò, hãwyyò rityhynre, Damari inire, tule ijò mahãduò rityhynre.

18

¹ Paulo tahe Atena hãwã-ribi ròhònyre Oritxi hãwã-ò. ² Kia-ki tahe judeu mahãduò-wana witxi reare. Ini heka Akila inire. Tii Ponto hãwã-ki raumynyre. Urihimyòle Italia bede-ribi

dehemynyde. Prisila ihãwyyinire. Iòlò Laujiu Roma hãwã-ribi ibutummy judeu mahãdu diteõnyde. Tai heka nade kaweribi-ò. ³ Paulo iaõmysÿdÿÿna rierymyhyre, tyyheto widÿÿ. Tai tahe tiibohe-wana rajoinymyhyre wiwana raaõmysÿdÿÿrenykemy. ⁴ Sabado txuõ txuõlemy tamy reamyhyre judeu mahãdu dohodÿÿna heto-ò. Tahe ritohonymyhyre, judeu mahãdu judeukõdu mahãdu tule. Tamy rarybere tii Rybewihikÿ õbitimy rierykemy.

⁵ Sila tahe Macedonia bedewe-ribi rehemynyde, Tximõxi-wana. Paulo tai rybe ritÿÿnymyhyhyhy raremyhÿ. Aõu Paulo rarybere: –Inatyhymy Jesuisi Deuxu deodÿÿna rare, Kristu rare. ⁶ Katahe judeu mahãdu tamy raykarananymy raremyhÿ. Aõbinahakÿlemy Jesuisimy rarybere. Tahe Paulo tatyy riohowire iixãwidinykemy riteõsinykemy. Tahe tamyreny rarybere: –Jiarÿ aõkõ bede õrarure. Kai aõraruna-di burukre-wana, ahãlubureny waki aõkõ rare, adeereny dori Deuxu rybemy rarybere. Tahe judeukõdu mahãdu-ò sohojile tuu arelyykre. ⁷ Iribi tahe inyõ heto-ò Paulo rare. Txisiu Justu inire. Tii judeukõdu mahãduõ rare, tahe Deuxu rityhynymyhyre. Judeu dohodÿÿna heto bire-ki iheto rÿire. ⁸ Krispu judeu dohodÿÿna heto weduni rare. Tii tasÿreny ibutummy Inynrÿ rityhynymyhyre. Tule sõwemy Oritxi hãwã mahãdu rityhynymyhyre. Paulo riratsebedÿÿreny. ⁹ Paulo tahe rumy rõromy roire. Tai tahe rasina wesemy robire. Inynrÿ tamy narybede: –Brebuõmy, Paulo. Marybeke aõmybo rybemy aõhe rewahinyré. Rybe tÿnydÿÿ lau brebuõmy. ¹⁰ Jiarÿ adi watxiwãhãre urenana. Inyõ aõee aõhe rotÿÿnydÿÿtyhy. Sõwemy iny rÿire kaka watyhydÿÿdu. Kia Jesuisi tamy rarybere. ¹¹ Tai he Paulo bede riijere sohoji bedra weeremy tai bede riere. Ribedeernymyhyre Deuxu rybemy.

¹² Roma dinodu tÿmyraõ ronrye Grecia bede-ki. Ini heka Kalio inire. Dinodummy ronryrau tahe, judeu mahãdu wii dotyde. Wii ritobinyre Paulo dee aõbinabinahãkÿ riwinykemy. Tahe tiibohe Paulo rimyrenyre idi kanakremy ywisidÿÿdu dinodu-ò. ¹³ Kiamy raryberenyre: –Paulo, Deuxu deãlanamy iny dibedeernymyhyde. Tai bede ywina rityhynyõhyymyhyre. ¹⁴ Tahe Paulo ixideele rarybekemy ratxireri, tahe Kalio judeu mahãdu-ò rarybere: –Kia rubudÿÿdu ada aõ ibinatyhymy ratxikeki, tai idi arohonryke, ariywisidÿÿnanyke. ¹⁵ Tahe aõkõre, urile abede ywina rybedile rarybemyhyre, tai ywisidÿÿnamy idi araõkre. Kaibohole biywisidÿÿnanybenyke. ¹⁶ Tahe Kalio ibutummy diteõnyde ywisidÿÿna hetoube-ribi. ¹⁷ Tai tahe judeu mahãdu dohodÿÿna heto wedu rimyrenyre. Sõteni inire. Tule raõhõterenyre ywisidÿÿna heto ube-ki. Kalio tahe kia õhõtena-ò aõhe rotÿÿnyõhyllere.

¹⁸ Oritxi hãwã-ki Paulo rare myhyre sõwemy he tai txu riwyre. Idi tahe seriõre mahãdu-ò rarybere: –Arakre. Tahe hãwõ-di he rare, reurõkemy Siria bede-ò. Tahe Prisila Akila-wana tii-wana rõrenyde. Paulo Deuxu-ò rarybere aõmybo rotÿÿnykemy. Idi tahe rexihummy kia rÿire. Tai tahe tarade risyre nohõti ijerana wesemy. Sekrea hãwã-ki tarade risyre. ¹⁹ Tahe ritehemynyde Efesu bede-ò. Prisila Akila-wana ririre. Iribi tahe rare tyyriti ritÿÿnyremy judeu mahãdu dohodÿÿna heto-ò. ²⁰ Tii mahãdu tahe Paulo rexitõenyre tai aõtxummy tai ratxunykemy. Tahe rarikõkemy ratxireri. ²¹ Karibi rõhõnyre, tamy rarybere: –Deuxudeewikeki, ixby adõõsekre. Efesu-ribi rõhõnyre, yhydinalawõõ rimyre.

²² Ritehemynyde Cesaria bede-ò. Iribi resereu, Jerusalẽ hãwã-ò rare. Tahe rarybere riwehityhynanyre dohodÿÿna mahãdu. Iribi tahe Atxiõkia hãwã-ò rare. ²³ Tai bededÿÿnana riijere idi tahe rara. Rariamy rare hãwã hãwã-di, Alaxia bede-di, Frigia bede-di. Ibutu hãwã-ki ityhydÿÿdu rotohodÿÿnymyhyre, riwiõhenanymyhyre.

²⁴ Iu tahe inyõ judeu mahãduõ dehemynyde Alexÿdria hãwã-ribi. Apõlo inire. Tii ribedeerny wihikÿmyhyre tyyriti, tarybe-di rotohononymyhyre, Deuxu rybe rieryreki. ²⁵ Inyõ Apõlo riernanyre timybo Inynrÿ Jesuisi aõmydÿÿnana raremy. Tai Jesuisimy ribedeernymy raremyhÿ, deysanatyhy-di rarybemyhyre. Tii tahe Joaõ ratysebenale rieryre. ²⁶ Apõlo rexidelenymy relyyre judeu mahãdu dohodÿÿna heto-ki. Prisila Akila-wana tai roholamy ronymyhyre. Idi tahe tiibohe Apõlo ridÿÿrenyre ibutummy Jesuisi aõmydÿÿnanamy tamy ritÿÿnykemy. ²⁷ Iribi tahe Apõlo ratÿÿnykemy rexihonyre Grecia bedey-ki. Ithydÿÿdu seriõre tamy rybe riwahinyre, Grecia ludu seriõre mahãdu-ò, aõma, riryludunykemy, rehemynykeu. Tahe rehemynyde, sõwemy riwiõhenanyre kia tyhydÿÿdu seriõre, Deuxu ruxetõena ityhydÿÿdu mahãdu. ²⁸ Tii dori judeu mahãdu raykyrybe itxÿte riwitxiradÿÿnyre iny sõwe hekÿy-ki. Rybetyyriti ritina-di riurihimy rarybere iwese Kristu Jesuisi raremyhÿ wese, Deuxu deodÿÿna wahe.

19

¹ Apõlo, Oritxi hãwã-ki rareu, Paulo rabetdÿÿnyre kabedey-ki idi rehemynyde Efesu hãwã-ò. Kowa ityhydÿÿdu mahãduõ-ki he rahare. ² Tamy Paulo ritÿÿraxinyre: –Tetyhynyteu, Deuxu Tyytybytyhy ixidee aõbo temytenyte. Tahe rirawyõnyre: –Aõkõre he, aõmybo tarybeteri. Deuxu Tyytybytyhy reeryõrenyde. ³ Paulo rÿÿraxire: –Taratysebetenyteu, mobohe tetyhynytenyte. Tahe rirawyõnyrenyde ixityre: –Retyhynyrenyde ibutummy Joaõ Sebedyÿdu riwabedeernyremy. ⁴ Paulo tahe tamyreny

ritÿnyre: —Joað sebedÿÿna urihimyo iwitxi rare. Tii kiawese rybe ritÿnyre: iny taòraru-txi tõhõti reakemy. Tahe Jesuisi Juað hewo-ribi kanakreu, tii tahe inatyhymy kanatyhydÿÿkre. Paulo kia tamyreny rarybere. ⁵ Kia-ò roholareu tahe, raratysebenyrene Inynyrÿ Jesuisi nimy. ⁶ Paulo iratyttyre tebò ritidire, tai Deuxu Tyytybytyhy tamyreny ralore. Tahe Deuxu rybemy raryberenyre, tule iwitxi rybemy raryberenyre. ⁷ Waòinatxi reurò hàbumy rÿiramy.

⁸ Inatað ahådumy Paulo reamy raremyhÿ judeu dohodÿÿna heto-ò. Tiiemy rarybe-hymyhyÿre, riòbitinymyhyÿre, Deuxu Iòlònamy ritÿnynymyhyÿre. ⁹ Paulo-ò ijohonaduò rityhynyðhyymyhyÿre, teramy reamyhyÿre. Deuxu aòmÿdÿÿnanamy ibinamy rarybemyhyÿrenyrene iny sòwey-ki. Tai tahe Paulo rexihitxinyre judeu dohodÿÿna heto-ribi. Txirano kia tyyriti rybena heto-ò txuð txuðlemy ralòmmyhyÿre taerydÿÿna-wana. Tahe rabedeerynymyhyÿre. ¹⁰ Tahe bede riere inatxi beòramy. Tai tahe ibutummy iny Asia bede ludu mahàdu Inynyrÿ rybe-ò roholamymyhyÿre, judeu mahàdu, tule judeukòdu mahàdu. ¹¹ Deuxu aòna aòna riwihikÿ riwinyre Paulo debò rihuòtere. ¹² Paulo tykyre riwyrenyrene webinadutyre ritidirenykremy. Tyky òsuròna wesemy ijòmmy riwyre. Tai tahe webinadu riteytenymyhyÿre. Tule tyytybybinahakÿ iny-ki raremyhÿu, aòwesele iribireny rõhònymy reare tykyre òraru-ki. ¹³ Ijò judeu mahàduò ratÿinyre hãwã hãwã-di inyò ribi tyytybybina ritakemy. Tii boho tyytybybina riteònykemy idi ratxireri. Tai tahe Inynyrÿ Jesuisini di riteònyre. Kia wesemy rarybere: —Paulo, Jesuisi rybe ritÿnynymyhyÿre, tai Jesuisini òraru-ki iribi bòhònykre. ¹⁴ Debòinatxi seriòre kia riwinyre. Sewa tybynire, judeu xiwena widÿÿdu kia wedu tii rare. ¹⁵ Tahe Jesuisi ni-di tyytybybina-ò rarybereu, tyytybybinaò ðirawyoònyde: —Jesuisi reeryre, Paulo reeryre, tahe mobò atxiteri. ¹⁶ Tahe hàbu tyytybybina-di ratxireri, ityrehèkÿle dexi-watxinyde, rihetenyrene, ibutummy riwotòmomyre ityky ritare tai hetowo-ribi hàbu mahàdu tadehekÿlemy rahenyre. ¹⁷ Ibutummy Efesu hãwã mahàdu kia rieryrenyrene, judeu mahàdu, judeukòdu mahàdu. Tahe ibutummy ruberure, Jesuisi ni nityhydÿÿhÿkÿmy ini raremyhÿki. ¹⁸ Sòwemy ityhydÿÿdu taòrarureny riixitòbedÿÿnymyhyÿre, dohodÿÿna mahàduy-ki. ¹⁹ Ijò ityhydÿÿdu juhuhu tyytybybina rierymyhÿrenyrene, tii boho tahe tatyriti diwyde itxenadÿÿmy rybetyyriti, òwòruwidÿÿ kia tyyriti. Tahe iny retehemymyhyÿreuki kia tyyriti sòwemy ritoonyre. Idi ibutu tyyriti juhuhu òwy wese inyò riritinyre. Iòwy tahe 50 mil womati ura nieru juhuhu iòwyre. Ihãrele tahe idi rahure. ²⁰ Ibutummy kia bede mahàdu Deuxu rybe-di rõhòtinihikÿrenyrene.

²¹ Idi tahe Paulo tarayky-ki rõhòtynyre: —Judeukòdu mahàdu bede-ò arakremy ixi-di watxiwãhãre. Juhuhu Jerusalè-ò arake Macedonia bede-di Akai bede-di arariamy arake. Addòsekreu, tahe Roma hãwã-ò arake. ²² Tai tahe tawihedÿÿdu Tximòtixi, Erasto-wana Macedonia bede-ò riteònyre. Tai Paulo Asia bede-ki naride. Bededÿÿnanaò riwyre.

²³ Kia bededÿÿnanau aòbina nihikÿ rÿikemy riwisÿnyre Deuxury òbitina òraru-ki. ²⁴ Dimitiu heka womati tÿrÿrÿ ura ritxoo widÿÿdu rare. Hãwyy ritxoo ihãwãreny deuxu rare. Diana inire. Nieru sòwemy ritamy raremy idi riwinymyhyÿreki. ²⁵ Dimitiu ributummy ibutummy womati ritxoo widÿÿdu, tamahàdu-wana. Tamyreny rarybere: —Wanyrÿboho adeeremy ararybekre. Iny boho nieru ritamymyhyÿrenyrene kaa aòmÿsÿdÿÿ-ki. Kia tahe teerytenyte. ²⁶ Paulo rarybemyhyÿre kaa inywidÿÿnareny deuxu aòkò rare. Tai tahe sòwemy iny tamy naride irybe-di. Efesu hãwã sohojile-ki aòkò, ibutummy Asia bede-ki irybe rityhynymyhyÿre. ²⁷ Iny aòmÿsÿdÿÿna òsana riixãwididÿÿnykre, ideuxu dohodÿÿna heto-wana, iny deuxu reny riixãwididÿÿnykre. Diana inyluure. Kaki sohojile aòkò inyluure, ibutummy Asia bede-ki, tule bede bede ludu iluu inihikÿmy awireki. Paulo heka kia ibutummy rahukre. ²⁸ Kia roholareu tahe, raykaranananyrenyrene. Ryrrenyrene: —Diana awi rare inydeereny. Tii Efesu hãwã deuxu rare. ²⁹ Rirajuamy rÿimymyhyÿ hãwã-ki. Hãwã mahàdu, Kaio Aristarku-wana rimyrenyrene tahe ridyrenyrene butunaube-ò. Tii boho Paulo tÿimahàdu rare, Macedonia hãwã mahàdu rare. ³⁰ Tahe Paulo ralòkemy rexinyonyre tatÿi mahàduhe-ki, iny sòwey-ki tahe taerydÿÿna ijoi ritirÿre. ³¹ Tule ijò bededinoduð, Paulo wiòhedÿÿmy ratxireri. Tai tarybereny Paulo-ò riwahinyrene ibutunaube-ò raòkemy, brebunamy roireriki. ³² Tiilemy ijò rarybemyhyÿre. Ijò iwitxiramy rirajuamymyhyÿre. Urile wimy rauriurire. Aòherekibo ibutummy rÿireri, iny rieryðhyre. ³³ Alexÿdre iny sòwey-ribi rimyrenyrene tahe, idi retÿhire, ritamadÿÿnyrene iny ruderà-ò. Alexÿdre debò riteòsinyrene tamahàdumy rarybekemy. ³⁴ Iny sòwemy idi retehereu, judeu mahàduò raremy rieryre tahe rirajuatyhyre. Tahe inatxi òramy rirajuahyy rÿimymyhyÿ: —Diana awi rare. Tii heka Efesu deuxu rare. Kiamy ryrrenyrene. ³⁵ Idi tahe hãwã weduò riixãwididÿÿnyrene. Tahe rarybere: —Hàbu, Efesu hãwã mahàdu. Ka hãwã Diana hãwã rare. Kaki tohodÿÿna heto reyrubuwãhãrenyrene. Kaki biu-ribi mana ritxoo desede. Ibutummy kia reeryrenyrene. ³⁶ Kia inatyhy rare. Tai tahe rikiyrymy rokorokorenykre. Aòwesele aòwidÿÿòmmy. ³⁷ Kaa hàbu tedytenyteri. Aòhe rotÿÿnyòreri. Aò-di rawasinyòhyreri dohodÿÿna heto-ribi. Aòbinahakÿ iny hãwyy deuxummy raryberenyòhyreri. ³⁸ Dimitiu tamahàdu-wana aòbo tai reny ibinamy ihÿrenykeki, ywisidÿÿdu-ò idi rakre. Tii boho

heka wii ributunymy rÿireri. ³⁹ Ijõ rybe tahe atxibenykeki, ijohonadu mahãdu adibutunykre arybe-ò aroholarenykemy. Iwese inyboho rotÿnyymyhÿre wese arieryrenykre. ⁴⁰ Roma hãwã dinodu òsana aõmybo inymyreny kanarybekre. Wiji inyboho aõhebo rotÿnyrenyerimy. Aõ kÿnyhe iò-ki ka wiji jei jei rÿireri wahe. Roma hãwã dinodu tarybe kidiwahinykre-wana wahe, timyhe warybeõna. ⁴¹ Tahe riixãwididÿÿnyre. Ròõsere ibutumy.

20

¹ Kia jei jei rybe rexihureu, Paulo tahe taerydÿÿna mahãdu-ò tarybe riteõnyre tiibohe kanakemy. Tahe rakrekou tyremy tamyreny Deuxu rybe-di rotohonnyreny Deuxu-deewimy rierykemy. Idi tahe ritobinyreny. Rare heka Macedonia bede-ò. ² Ibutumy titxibo rexitomonymyhÿ ritohodÿÿnymyhÿre ityhydÿÿdu mahãdu-ò. ³ Tahe Akaia bede-ki heka bede riijere inataõ ahãdu. Tahe rexiwinymyhÿre ratximyhÿ Siria bede-ò rakremy hãwò-di ridymyhÿredi heka rakremy rexiwinyrene. Idi tahe judeu mahãduõ irubudÿÿmy rarybemy nyimyhÿ. Inyõ Paulo rierydÿÿmy, tai ta Macedonia bede-di ròõsere Siria bede-ò rakemy. ⁴ Hãbuõ ramyhÿre tii-wana Jerusalẽ-ò, ta kamahãdu Asia bede-òle he roirenyre. Sopatu ijõnre, tii heka Bereia hãwã mahãdu rare, Biru heka Sopatu tybyni rare. Aristarku ijõre, adelahelÿÿna ijõni rare, tiibohe Tesalonia hãwã mahãdu rare. Ijõ Kaio inire, tii Debi hãwã mahãdu rare, Tximõtxi ijõ rare. Tule ijõ Asia bede ludu rare, Txitxiõ ijõ, Trofimo ijõre. Rarekie. ⁵ Kiaboho juhutyhy rexiraõmy roirenyre. Paulo riraõmy Troaji hãwã-ki. Tule riwaraokre –Luka jiarÿ ka tyyriti widÿÿdure. ⁶ Worana bedehesi ituereu tahe, jiarÿ Paulo-wana roirenyre heka hãwò-di Filiposi hãwã-ribi. Iruyre txu rÿidi tahe rehemyne. Troaji hãwã-ò. Taita sohoji semanamy rewyreny.

⁷ Tahe nobiutxu ityhydÿÿdu mahãdu iny wi ributunyre, Inynyrÿ mona, rÿsÿna-wana tuu rihitxiny my rirÿsÿkemy. ⁸ Tahe Paulo iu rybe ritÿnyne itxu biõwamy rexiwinymy rÿimyhÿ tahe rakremy. Urile tahe rarybereri hyky tahe ruetya he wihe ritotynymyhÿreny. Heteranoa-ki biu-ki rÿimyhÿre. Kanoõtÿhy-ki rabuturenre. Tiu Paulo rarybemy ronybemy rexihukõhyre, biurasõmy rakreki. Tahe sõwemy heka lamparina rÿimyhÿre. ⁹ Ronymyhÿ, moma inire, Otxiu. Aõma-ki ronymyhÿ, heto janela tyre-ki biu-ki. Ta tõhõti rosare, rõrõmy resere. Iribi reare, biuribihikÿle resere suò. Rurure. ¹⁰ Tahe Paulo robehemy rare tamy. Tatiowotimy resere weryrybõ rimykremy iwetya-ki. Paulo rarybere: –Bedeõtÿdÿÿomyke irulemy roire. Deuxu ixby iumy tamy riwahinyre. ¹¹⁻¹² Weryrybõmy irumy robirenyreu tahe, ibutumy reysarenre. Tai tahe Inynyrÿ bemona, rÿsÿna-wana tuu rirÿsÿrenyre biu-ki wahe. Paulo ixityre rarybere. Txu iòlò iòlõmy rareri-wana tahe rarybere. Tahe Paulo rare. Tatilemy rare Aso hãwã-ò. Tii tamy tarybe ririrehe: –Kowa ahywydydna lawò arimykre.

¹³ Tahe jiarÿ, Luka, wamahãdu-wana roirenyre yhywydynalawò-di Aso hãwã-ò Paulo-wana rekoarenykemy. ¹⁴ Rehemyrenyreu tahe, Paulo ralõmy yhywydyna laworo-ki. ¹⁵ Imytxubiõwa tahe Kio hãwãko-txi rehemyne. ijõ txu tahe Samosi hãwã-ki rehemyne. Ijõ tahe rehemyney Mitlene-ò. ¹⁶ Paulo ixitamadÿÿ deramy reare Efesu hãwã-ò. Raeleemy ratximyhÿ Jerusalẽ-ò rehemynekemy, aõma, Pentecoste kia judeu worana bedehesi-ò raeleelere.

¹⁷ Tahe Miletu hãwã-ki rehemynyreu, dohodÿÿna matuari mahãdu tamy he rarariõwyre tamy rarybekremy hãwò-ò kedehemynekemy. Tahe Efesu-ribi ditehemynydeu, kia tamy rarybere: ¹⁸⁻¹⁹ –Tahe tiemy Asia bede-ki Inynyrÿ-ò raaõmysÿdÿÿhy watxiwãhãre. Aõmy aõkõ ixidee rahõtiniwãhãre. Rahinymahãre, Inynyrÿ dee rybe retÿnynymahãre. Warube resehy watxiwãhãre. Tai ta brebuna nihikÿ waumy-di rarewãhã. Judeu mahãdu heka sõwemy wamy rarybemy riwarubunykemy. Kia ibutumy aõmydÿÿnana teerytenyte. ²⁰ Tiu raberuõhywãhãre Inynyrÿ nimy rybemy. Ibutumy rarybewãhãre iny sõwey-ki tule heto hetowomy relymahãre. ²¹ Judeu mahãdu-ò retÿnynyre tule judeukõdu mahãdu-ò taõraru ririkemy Deuxu dee taõraru-txi tõhõti reakemy rabadewokemy. Tule Jesuisi Kristu rityhynykemy. ²²⁻²³ Katahe wiji arake karibi Jerusalẽ hãwã-ò. Deuxu Tytybytyhy heka wadee dyrymyhÿde. Aõhebo arotÿnynyre, reerykõre. Kiale reerywãhãre, aõma, Deuxu Tytybytyhy wadee rarybemyhÿre ibutu hãwã-ki, aõma, aõhõkÿmy arotÿnynyre kowa. Rotenawo-ki aroikre. Myle reeryre. ²⁴ Tiemy tamy raaõmysÿdÿÿmahãre. Kiale wadee Inynyrÿ Jesuisi rewahinyre urenana. Kia ariwinyõkeki, aõ aõkõ heka jiarÿ waumy-ki. Tii arelywãhãke inyko-ò rybe tÿmyra wihikÿ, timybo Deuxu inylurennyre. ²⁵ Araerynanywÿhÿreny Deuxu iòlõnamy, wamy tahe bobibenyõtÿhy ixityre. Kia reerywãhãre. Jiarÿ tule umyreny arobiõtÿhy. ²⁶ Tahe adeeremy aõmybo ararybekre. Ryranymy heka watxiwãhãre ibutu hãlubu-ribi. Kaiboho aõraru-di burubenykeki, jiarÿ aõkõ tuure. Inyõ wamy rarybeõtÿhy aõma Rybewihikÿ-di jiarÿ itÿnynyõmahãremy. ²⁷ Tiemy rarybehyy rarewãhã ibutumy Deuxu bede ywinamy. ²⁸ Tai tahe ixi-di awimy boibekre. Iwese budoeni itxeredu tamy rÿsÿna riwahinyre wese, kaiboho ityhydÿÿdu mahãdu-ò Deuxu rybe tamyreny biwahinybenykre. Deuxu dohodÿÿna mahãdu tii rare. Jesuisi

tahãlubu-di tii riwure. Tai tahe ityhydÿÿdu mahãdu wiðhedÿÿdumy kaiboho toite. ²⁹ Karibi arohonykreu, aixeredu mahãdu kanakre. K reeryre. Adeereny ðbitimy aõkõ riernanykre. Tiiboho ahola wesemy ratximyhÿreny. Iwese budoeni-ò imynymy ròsemu ramyhÿre wese heka kedehemynykre. ³⁰ Inyõ heka aityhydÿÿdu seriõre yribi iwitxira aõna aõnany kidiery-nanymyhÿkre. Taijoi kididymyhÿkre tarybe-ò ijohonamy. ³¹ Tahe biijemy boibekre. Inataõ beõramy awana rarewãhã. Kiamy rarybereri, iribi nohõtilosarenyõmy. Txu-wana, ruwana adireny ròrenyãhãre. Rahinymy heka aõrarureny-ki watxiwãhãre. ³² Tahe ararirenykre Deuxu-wana ãxi-di he awimyrenykre. Tii heka adireny rarekre. Tii tahe nohõtilosarenyõmy, boibekre Deuxu rybe-di. Tii heka riwiðhenanykre atyhyna raumynykre. Deuxu riywinyre wahe adee reny aõna aõna wiwihikÿ riwahinykre ðbiti mahãdu-wana kia bitabenykre. ³³ Tiu heka jiarÿ ijõ hãbu-ribi nieru tarasamy rahõtinyõhyamahãre tyy wiwihikÿ tarasamy raruõhyamahãre. ³⁴ Tiiemy wadobõ-ribi hyy hyy raaõmysÿdÿÿmy rarewãhã waaõmydÿÿnana ðwydÿÿmy. Tule rewihõhenanywãhãre tii-wana watxiwãhãre mahãdu. Kai-boho teerynte kia. ³⁵ Ibutumy rewihõhenanywãhãre iaõkõ mahãdu kia heka tuu tabitenyte kia rewinyamahãremy. Teerytenyte timybo Jesuisi rarybere: —Biwahinybenyke, kia dori iny-ribi ritamyhÿre ratyre awi rare.

³⁶ Tahe rybe-ribi rexihureu, tatiowotimy rotamanyreny wiwana rexitõdenyrenykre. ³⁷ Tahe rahinyreny, rimyreny tamy wõreny, aõna rakreki, kia-ki rexitihenyneri tamyreny. ³⁸ Tiiemy rabadeworenyre tiu tuu robirenyõkre. Tahe hãworo-ò tiiboho-wana roirenyre.

21

¹ Iribi ròhõnyreu tahe, ðbitihy rare Kõsi hãwã-ò. Ijõ txu tahe Rodesi hãwã-ò ritehemynyre. Iribi tahe Patara hãwã-ò ritehemynyreny. ² Tai tahe rahare hãwõ-ki, Senisia hãwã-ò rakremy rexiywinyeri. Roirenyre kia yhywydinalawõ-di tahe rorukerenymy ròirenyre tamy. ³ Xibri bedebute weribi-ò reure, inyhywenawe-ribi Siria bede weribi-ò. Tahe ritehemynyre Tiro hãwã-ki. Tai tahe hãwõ-ribi aõna aõna-di rekoarenyre. ⁴ Tamy roirenyreu tahe, rÿÿraxirenyre kahãwã ityhydÿÿdu mahãdumy. Tai raharenyre. Sohoji semanamy bede tiiboho-wana wadireny rÿire. Kiaerydÿÿna mahãdu heka Paulo dee raryberenyre: —Aõma noõmykre Jerusalõ-ò. Deuxu Tytybythy tuu tamyreny rarybemyhÿre. ⁵ Tahe semana ituereu, diõõsedenyde icyby hãworo-ò. Ibutumy diberenydenyde ityhydÿÿdu mahãdu tiiboho-wana ÿnyra-ò, hãwyy, uladu, ibutumy. Tahe rexitõdenyreny. ⁶ Ritobinyrenyre tahe, riõserenyre heto-ò icyby.

⁷ Idi tahe Tiro hãwã-ribi rare. Tahe Tolimaida hãwã-ki ityhydÿÿdu mahãdu rerybewãhãrenyre txu sohojilemy bede reijerenyre tai. ⁸ Ijõ txu biõwamy tahe roirenyre Cesaria hãwã-ò. Tahe Filipisÿ-ki rasÿnyreny Rybewihikÿ-di tÿnydÿÿdusÿ-ki wahe. Tii juhuu aõma ityhydÿÿdu mahãdu wiðhedÿÿduõ juhutyhy rare. ⁹ Tii heka inaubiõwa iriõre rare. Tahe heridu aõkõ ijadõma mahãdu rare. Ijadõma mahãdu heka Rybewihikÿmy rybeduõle rare. ¹⁰ Tahe aõtxu taile watxiwãhãrenyre. Tahe hãbuõ dehemynyde Judeia bede-ribi, moma inire Abusi. Tii tule Deuxu rybe-di rarybemyhÿre. ¹¹ Idi tahe nade inyorarenymy. Tahe rimyre tii Paulo wereysana. Tawahe idile rimyre rexitaare tebõ-wana. Idi tahe rarybere: —Deuxu Tytybythy wa kiamy rarybere: —Kia wereysana wedu heka iwese rataataamy rãire wesele heka tule rataataamy rÿikre Jerusalõ-ki judeu mahãdu heka kia riwinykre ta riwahinykre judeukõdu mahãdu-ò. ¹² Tamy raholarenyre tahe, raryberenyre Paulo dee raõkremy Jerusalõ-ò. Jiarÿboho raryberenyre tamy tule ijõ tule tami raryberenyre. ¹³ Tahe Paulo rarybere: —Hirenõmyke, tiwabedewodÿÿnyntenyteri. Rexiywinymy watxireri Jerusalõ ròtena-ò aralõkemy. Tamy sohojile aõkõ kÿny, tule Deuxu dee wikeki tahe arurukre Inynyrÿni õraru-ki. ¹⁴ Timy heka Paulo nohõti rareadÿÿrenyõke tiemy tanonanamy rara. Tahe rarybemy rahudi kiamy tarybe-ò resere Deuxudeewilemy rotÿÿnymy ratxike.

¹⁵⁻¹⁶ Iribi tahe iny aõna aõna rexiwinymy Jerusalõ-ò roirenykre. Ijõ ityhydÿÿduõ Cesaria-ribi iny-wana roirenyre. Tahe retehemynyrenyre, Menasõ heto-ki rasÿnyrenyemiy ityhydÿÿdu riwadyrenyre. Menasõ heka juhutyhy ityhydÿÿdumy ralõmy raremyhÿ. Juhuu tii Xibri bedebute-ki rasÿnymy raremyhÿ.

¹⁷⁻¹⁸ Jerusalõ ityhydÿÿdu mahãdu ibutumy awimyre riywamyrenyre. Jiarÿ, Luka wahe, Paulo-wana, ijõ ityhydÿÿdu-wana. Ijõ txu biõwamy tahe Paulo riwadyrenyre Txiaumy robikremy. Tule ijõ Jerusalõ dohodÿÿna matuari mahãduõ tai ronyre. ¹⁹ Wirirybenymy rahudi tahe, Paulo tamy rellyre aõhebo Deuxu tamy rotÿÿnyremy. Timybo judeukõdu mahãdu Deuxu rityhynremy. ²⁰ Kiamy roholareu, Deuxumy reãlãrenyre ibrõ-kí. Tai tahe inyõ rarybere: —Paulo, sõwemy judeu mahãdu rityhynyre. Kai teeryte, inyeriõre, ibutumy judeu mahãdu bede ywina riywinymy ratximyhÿhy. ²¹ Inyõ umy rarybere, raroimyhÿre kaki Jerusalõ-ki. Judeu ityhydÿÿdu mahãdu-ò rarybere: —Paulo he Moisesi bede ywina-ribi nohõtirosakemy tii riteõnyre. Paulo riernanyneri judeu ityhydÿÿdu

mahãdu-ò kia judeukõduy-ki rasÿnyre mahãdu-ò. Kia inyõ riki rarybere, Paulo uladunotyky resyna riteòdÿõreki riki. ²² Tii kÿnyhe roholarenykre kaò tehemyntyterimy. ²³ Tai kiamy rikiwinyrenykre. Inaubiõwa hãbu katxi rare tarade riwysynykremy. Deuxu-ò tarybe-tyhy riwahinyreny, tai tahe tarade riwysynykremy. ²⁴ Kai tule makre iwesele arade riwysynykre Deuxu dohodÿÿna heto-ò. Tahe iradereny synaõwomy biõwynykre. Tai tahe ibutummy aluukre judeu mahãdu bede ywina tetyhynmahãteki wahe. ²⁵ Aõ inyoho ka judeukõdu mahãdu. Ka bede ywinaõ rityhynykemy aõkõ tuu iny ratxirenyre. Kaa adeereny tuu rarybewãharele rityhynyrenykemy: —Ka aõma rÿsÿna ritxoo rÿsÿnamy iwahidÿÿnalemy irÿsÿõmy, tule iròdude ihãlubu iijeradÿÿõreri, uritere irÿsÿõmy, tule òta òta òraru widÿÿõmy. ²⁶ Tai tahe Paulo rarybere: —Hÿde, tii ariwinykre. Tahe Paulo rare Deuxu dohodÿÿna heto-ò kia hãbuõ-wana. Tahe ibutummy iny rieryre xiwenaõ riwinykre wahe, tamy dori raryberenyre.

²⁷ Tahe debõinatxi reurõ txu-di riwinykremy. Idi ka debõinatxi reurõ txu rexihudi tahe iõhõmy. Tahe Asia bede ludu judeu mahãduõ tuu robira. Tii bohõ iny-ò rarybere Paulo rimykremy. ²⁸ Sõwemy iny tamy wi rotyre Paulo òludumy. Tii bohõ kiamy rirajuarenyre: —Haeli mahãdu, wylemy bodoike. Biwawidhenanybenyke. Ka hãbu ratxireri iny bede ywinareny òludumy ritÿnynymy rÿimyhÿre. Iny dee narybemyhÿde judeu mahãdu bede ywina rityhynÿkemy, tule iny Deuxu dohodÿÿna hetomy, judeukõdu kawo-ò didyde tai tuu ribinadÿÿnyreri. ²⁹ Juhuu tahe ijõmy robire hãbuõmy hãwãhãkÿ-ki Paulo-wana ratxirerimy. Trofimo inire. Tii heka Efesu hãwã mahãduõ ityhydÿÿduõ rare, judeukõdu mahãdu aõkõ tii ihÿre. Tahe judeu mahãdu rõhõtinyre Paulo dohodÿÿnahetowo-ò Trofimo ridyramy. Tahe Paulo ridyõlere. ³⁰ Tahe sõwemy iny rakyarananyre tamy, aõma kia hãwã hãkÿludu mahãdu. Sõwemy iny rarybemy rÿimyhÿ, rajeijeimy rÿimyhÿ. Paulo tahe retÿhirenyre dohodÿÿna hetowo-ribi, ijõtõbõna riratõbõnyre. ³¹ Tahe rirubunykemy ritelenyre heka. Tahe soldado dinodu tyhy roholare aõma ibutummy Jerusalẽ hãwã-ki jei jei-di rÿireri. ³² Tai tahe soldado tawedu diteõnyde kia tai jei jei mahãdu rÿireri. Tahe soldado robirenyrau, riixãwidinyrenyre, Paulo òhõtédÿÿ-ribi. ³³ Kia soldado wedu tyhy Paulo mynymy riteõnyre. Tahe ritaataarenyre womati reroti-di. Tahe rexitõnyre kia inydee mobõ he ratxireri. Aõhebo he tii rotÿÿnyrerimy. ³⁴ Ijõ heka iwitxiramy rarybemyhÿre, ijõ tiilemy rarybere. Tai tahe soldado dinodu bede rieryõhyra timyrebomy, ibutummy iny rirajuareki. Tahe ridykemy riteõnyre. Tahe soldado heto-ò Paulo-di roiremyre. ³⁵ Rywõna-di rotuõrau tahe, hãwã mahãdu aõkõre he reburera. Soldado mahãdu Paulo taaxiõ tyre ritidimy idi rara iny rimyheny. ³⁶ Iny he rirajuamy rarybemyhÿre: —Bidybenyke, birubunyenkye wahe. Myhe soldado mahãdu hewomy rirahumyhÿre.

³⁷ Tahe rirõnykremy roirau tahe, Paulo soldado dinodu-ò rarybera: —Adee inihe wanyrÿ, ararybekemy watzireri. Tahe soldado dinodu ritÿÿraxinyre: —Kai aõbo kreku mahãdu rybe teeryte. ³⁸ Kai jiarÿ araeryre. Kai Egito mahãdu dinoduõ tate, ibutudÿÿdu wedu tate. Kai 4000 iny aõbina widÿÿdu tedyte bederahy-ò. ³⁹ Aõkõre, Paulo dirawõnyde, tii aõkõ watzire. Jiarÿ Roma hãwã mahãdu tyhyre jiarÿ rare. Wahãwã, Tarso hãwã rare, hãwã riõre aõkõ Silisia bede-ki. Judeu mahãdu tule jiarÿ rare. Kaki iny mahãdu-ò ararybekemy watziwãhare. ⁴⁰ Tahe soldado Paulo —ò rarybere: —Tahe marybeke. Tahe lamamy rÿire inydee rarybekemy. Paulo tebõ riteõsinyre rijohonadÿÿnykemy. Tai ibutummy iny riryrymy rÿirenyre. Judeu mahãdu rybe-di tamyreny rarybere.

22

¹ Kawese Paulo tamyreny rarybere: —Waseriõre, waluubohõ, wabededÿÿnanamy adee arelyykre. Wamy bohõlatyhyke.

² Judeu mahãdu rybe-ò roholareu tahe, rirytyhymy rorukurenyre. Tii heka rarybere: —Jiarÿ judeu mahãdu jiarÿ rare. Raumynyre Tarso hãwã-ki. Kia Silisia bede-ki rare.

³ Kaki Jerusalẽ-ki ratyritinymy rarewãhã, Kamalie ninadu tyyritina-ki. Ibutu Judeu mahãdu bede ywina bede reeryre Kamalie-wana. Ibutummy Moisesi bede ywina-di riwaery-nanymyhÿre. Tii tahe reywinywãhare, retyhinytyhywÿhÿre. Ibutummy Deuxu bede ywina ariwinykemy ixi-di rahõtinywãhare iwese wiji iwidÿÿmy tarutenyteri wesele wahe. ⁴ Jiarÿ ka ityhydÿÿdu mahãdu aõhõkÿmy rotÿÿnykemy reteõwãhare ihyye ijõ rubudÿÿmy reteõnywãhare. Hãbu hãwyw-wana rerõténywãhare rõténawo-ò. ⁵ Waaõmydÿÿnanamy biery-benykre-wana, tamy marybeke dohodÿÿna wedu-ò, matuari mahãdu-ò. Dohodÿÿna wedu tyyriti rewyre Damasu hãwã dohodÿÿna heto-ò. Tai tahe tyyriti-di risÿnyre ibutummy ityhydÿÿdu mahãdu aõhõkÿmy rotÿÿnykemy, tule womati reroti-di rataataakemy Jerusalẽ-ò kididykemy. ⁶⁻⁷ Iõhõmy txutyemy iijira-ò, Damasu hãwãry-ki watziwãhã. Tahe loosõna itÿnyhÿkÿmy wadee dehemynyde. Bedetxile resere. Tahe rybeõ raholare: —Salu, Salu, aõherekiwexe aõbina binahakÿle wadee tadiwinymahãte. ⁸ Tahe jiarÿ rarybere. Mowexe wadee rarybereri, Wanyrÿ. Tii rarybere: —Jiarÿ Nazare ludu watzireri, Jesuisi. Kai

aõbina binale wadee tadiwinyimahãte. ⁹ Hãbu wawana rÿimyhÿ, aõ rieryõhyyre aõmybo wadee rarybemyhÿre tahe loosõnamy he robirenre. ¹⁰ Tai tahe rarybere jiarÿ: –Aõwexe ariwinykre, Wanyrÿ. Rarybere: –Myike wahe, make Damasu hãwã-õ. Tai tahe inyõ adee kanarybeke aõbo biwinykremy. ¹¹ Tai tahe rabiõmy rãiwãhã kia loosõna ritÿÿrÿÿhÿÿkyreki. Tai wabiõwa rry wadee ritÿÿnyre wadebõ-ki riwamy Damasu-õ arehemynkemy. ¹² Tai tahe hãbuõ wadee rehemyre, Ananiamy ninadu. Tii heka Deuxu tyhydÿÿduõ rare, bede ywina rityhynymyhÿre, ibutummy Judeia mahãdu, Damasu hãwã-ki heka tuure. ¹³ Tii tahe wadee rarybere: –Waseriõre, Salu, aruebimyke ixityre bobikemy. Aõwesele tahe rabimy reare. Ananiamy rabire. ¹⁴ Tahe ixityre wadee narybede: –Inytyby Deuxu juhuu aratare, aõbo tamywimy bierykemy. Tule Jesuisimy bobikemy, Deuxu õbiti hãbu. Tule boholakemy aõbo tii adee kanarybekeõ. ¹⁵ Tai tahe biwykre irybewihikÿ tÿmyra ibutu bede bede iny-õ. Belyyke timybo taholatemy, tabitemy. ¹⁶ Tai tahe rooreheõmykre. Wijile makre maratysebekre. Aõraru-ribi yrahakÿlemy mabekre, Wanyrÿnimy tetyhynite xiery. ¹⁷⁻¹⁸ Idi tahe Jerusalẽ-õ rehemyre wahe, aõutummy ixitõeny my rarewÿÿ Deuxu dohodÿÿna heto-ki. Tai raholarerasina wese-ki aõma Deuxu wadee rarybererimy: –Wylemy bõhõnykre Jerusalẽ-ribi. Warybemy tamy marybekreu, rityhynirenyõtyhy. ¹⁹ Tahe Inyryÿ-õ rarybere: –Ibutummy hãwã-ki aityhydÿÿdu mahãdu rehãtenyre, rewotomonyre, rerõtedyÿnyre. Ibutummy kaki kia rierymy roimyhÿre. ²⁰ Arybe tÿnydÿÿdu rirubunyre, moma Estevaõ, jiarÿ taile watziwãhãre. Rewiõhenanywÿhÿ irubudÿÿdu mahãdu tyy reyruubunyre aõma mana-di rihurenre wahe. ²¹ Tahe Deuxu wadee rarybere: –Bõhõnykre wa Jerusalẽ-ribi. Irehetyhymy arateõkre judeukõdu mahãdu-õ. Kia Paulo tamyreny rarybere.

²² Tahe kia iny roholamy rÿimyhÿre kia Paulo iximy relyyreõ. Tahe raykaranany my rryyre: –Bidyke karibi ahana-õ, birubunykemy. Irumy rareõkre idi watziwãhãrenyre. ²³ Tatyky riowihyre, brybysi-di biu-txi rehure, rryrymyhÿrenyre. ²⁴ Soldado dinodu tahe riteõnyre iwo-õ ridyrenykemy awaru õhõtenahãÿ-di tui raõhõtekemy. Soldado dinodu rierykemy ratxireri aõherekibo iny tamy rakyarananyraki wahe. Tii rarybekre õsana tuu raõhõtekeki. Kia soldado dinodu rõhõtinyre. ²⁵ Tahe Paulo ritaataarenre. Imy rahudi tahe Paulo rarybere soldado dinodu-õ: –Jiarÿ Roma hãwã mahãduõ rare. Wamy maõhõtebenyõtyhy, aywisidÿÿna mahãdu wadee roholaõre tebutunyõteki. Kia riwadyÿkõkemy roimy rare. Abede ywinarenre adee rarybere kia widÿÿõmy. ²⁶ Tai tahe kia soldado dinodu tadinodu-õ rare. Tahe tamy rarybere: –Kowa hãbu, Roma hãwã mahãduõ rare. Tai tahe aõbina bina tamy iwidÿÿõmy. ²⁷ Kia roholareu, tii rana Paulo-õ tamy rÿÿraxikemy: –Inatyhybe Roma hãwã mahãduõ aõbo atxiteri. Paulo tahe narybede: –Kohe, jiarÿ, kia mahãduõ watzireri. ²⁸ Tai tahe soldado dinodu narybede: –Jiarÿ tule watzireri. Nieru sõwe-di reõwunyre tuu aronykremy. Tahe Paulo rirawyonre: –Jiarÿ tui kia watzireri. Waha dori Roma mahãduõ raremyhÿ. ²⁹ Tai he soldado mahãdu iribi rõhõnyre aõwesele tii Roma mahãdu ratxire riki. Soldado dinodu tule ruberure tii dori rataataamy riteõnyreki.

³⁰ Txu biõwamy ritare rõtena-ribi rõhõnykemy. Judeu xiwewahidÿÿna dinodu inyõ ributunyre ywisidÿÿdu mahãdu-wana. Tahe Paulo ridyre tamy. Tii dori rierykremy ratxireri aõherekibo judeu mahãdu Paulo deramy rÿireri.

23

¹ Paulo tamyreny retehëre, dinodu mahãdu-õ wahe. Tahe rarybere: –Waseriõrebobo, Deuxudu watzimy ramahãre. Tiiemy aõbina binamy aõkõ watzireri, tamy iluuna-di tyhy watziwãhãre. ² Anania hãbu-õ rarybere, iõhõmy Paulo-ribi rÿireriõ: –Iry-õ bihetenybenyke. ³ Paulo tahe tamy narybede: –Kai wa aõ aõkõ tate. Hetotira ura wese tate, awo arayky isuisure. Waywisidÿÿdu wesemy talõmy atxiteri, tahe wahetedÿÿmy tarybeta. Kia bede ywina rarybera wesemy aõkõ tewisÿnyteri. ⁴ Tahe iõhõmy Paulo-ribi rÿireri, tamy rarybere: –Kia wesemy rybeõmy Deuxu xiwe wahidÿÿdu wedu-õ. ⁵ Tahe Paulo rarybere: –Aõkõre, reeryõhyre aõxiwe wedubo ratxireri. Tyryiti kiamy rarybemyhÿre: Tiu riki wedummy aõmy rybebinamy aõkõke. ⁶ Idi tahe Paulo rexierimy resere. Tahe ixide rõhõtinyre. Ka iny sõweyre fariseu mahãdu heka rare. Iyrejura tasÿ saduseu mahãdu rare. Tai tahe Paulo rryyre: –Waseriõre mahãdu, jiarÿ fariseu mahãduõ rare. Waha, wylabieboho ibutummy fariseu roire. Rubu-ribi ixixana retyhynywãhãre. Tai tyhy tahe kia-õ, ywisidÿÿdu-õ wiji diwadyde. ⁷ Imy rahudi tahe fariseu mahãdu saduseu mahãdu-wana wiribi rihitxinyre. ⁸ Saduseu dori rubu-ribi ixixana rityhynyõhyymyhÿrenyre, tule ÿju, tytyby-wana rityhynyõre. Fariseu mahãdu tahe, kia ibutummy rityhynymyhÿre. ⁹ Tai tahe sõwemy rajel jeimy rÿimyhÿ. Tahe fariseuõ rarybere Paulo õbitimy ratximyhÿ. Aõ teõsamy tai tuu arobirenreky kÿnyhe aõkõre. ÿjuõ õsana tamy rarybera ada tytyby aõbo. ¹⁰ Tai ta tarurutyhymy rryrenyre. Tai tahe soldado dinodu ruberure aõma Paulo riykaykaketxi roholare. Tai rarybere tamy: –Iribi bitake, idi boibenyke ixiby soldado heto-õ.

¹¹ Rummy tahe Paulo weribi Inynyrÿ tamy narybede: —Brebuõmy aõ-di nohõtiõmyke ixi-di. Iwese kaki Jerusalê hãwã-ki wamy tarybete wesele heka Roma hãwã-ki wamy marybekre.

¹²⁻¹³ Tahe biurasõtuxu he judeu mahãduõ wi dotyde Paulo rubudÿÿmy. Iny inatxiwa ituemy hãbu kia wese raryberenyre: Rikiroxirenyõtÿhy bemy rikidõrenyõtÿhy. Paulo rurukeki xiery ta rikiroxinykre. ¹⁴ Tahe xiwe wedu mahãdu-õ tiiboho roirenyre. Judeu matuari mahãdu-õ tule kia ibutummy relyyrenyre iwese Paulo rubudÿÿmy ratxireri wese. ¹⁵ Tule tamyreny rarybere: —Kaiboho ixityre marybebennyke soldado dinodu-õ manakremy Paulo-di ywisidÿÿdu-õ. Tamy dÿÿraximy idi ratxireri tiiboho rõhõtinykre. Tai tahe ry kana-õ rearaki tahe ijoi rikirubunykre. Kia judeu mahãdu xiwe wedu-õ rarybere. ¹⁶ Tahe Paulo seriõre woludu, ilana rubudÿÿmy rarybereõ roholare. Tahe ralore soldado heto-õ tahe tuu Pauloko relyykemy. Tahe relyyre. ¹⁷ Kia roholamy rahudi ta Paulo rariõwure soldado dinodu tamy kanalokremy. Kiamy rarybere: —Ka weryry bidykre adinodutyhy-õ, aõma, ijyy-di ratxirerimy tamy relyykremy. ¹⁸ Tahe ridyre soldado dinodu tyhy-õ tahe rarybere: —Paulo kÿny ka weryry-di riwateõnyeri aõmybo ako relyykremy. ¹⁹ Tahe dinodu weryry axiõ iyre ribi rimyre, tahe iny-ribi rirehenyry rarybekemy: —Aõbo wexe wako belyykre, weryry. Tahe relyyre: ²⁰ —Wylana Paulo ridykremy judeu mahãdu adee rexitõenykremy ratxirenyre. Tiiboho adee raryberenykre: —Rikitÿÿraxinykre ijõ aõmydÿÿnana. ²¹ Uritere tamy boholaõkre, weryry rarybere, idyõmykre tamy. Hãwã mahãdu sõwere rexiwõmy rÿikre, iny inatxi wa itue hãbumy, wylana rubudÿÿmy. Tii rurukëki, riroxiõtÿhy, bemy riõõtÿhy. Kiawese ka hãbu mahãdu rarybemy ramyhÿre. Ahana õsana inyõ rÿireri wylana ridykremy adee kedexitõenykremy. Wylana õludu tahe ryjãti-ki rexiwõmy rÿireri. ²² Tai soldado dinodutyhy weryry-õ rarybere: —Uritere inyõ ierysõmykre wadee tuu telyyteri. ²³ Tahe inatxi soldado dinodu rarariõwure, tahe tamy rarybere soldado dinodu tyhy: —Aõma, 200 soldado widotykre inataõ õra txu dõhõny-ribi, ijõ 70 soldado awarutyre-ki, ijõ 200 soldado tõnori-di. ²⁴ Kia ibutu-wana Paulo bidybenykre awarutyre-ki Cesaria hãwã-õ. Biyrubunymy boibenyke Feli, kia bededinodu-õ. ²⁵ Tahe tyriti riwinyre kia wese:

²⁶ —Jiarÿ Laujiu Lucio, warybe reritinyreri. Warybe wehityhyna rewahinyreri Feli-õ, Wanyrÿtyhy, bede dinodu-õ rewahinyre. ²⁷ Hãbuõ adee reteõnyreri. Tii judeu mahãdu rimyre tahe rirubudÿÿmy riwisÿnyre. Tahe soldado reteõnyre ritakremy rubu-ribi, tii Roma hãwã mahãdumy rareki. ²⁸ Redyra heka ywisidÿÿna mahãdu-õ. Aõherekibo rimyrenyremy arierykemy. ²⁹ Tabede ywina õrurukile teramy tamy reare, kia reerymy rawãhãre. Iny bede ywina õruru-ki aõ aõkõ tii riwinyre. Tai rurukemy aõkõ idi rewisÿnyre. ³⁰ Judeu mahãdu rarybemy ramyhÿre irubudÿÿmy. Kiamy raholareu tahe, adee reteõnykemy resere. Tule irubudÿÿmy rõhõtinyra mahãdu adee rarybekemy reteõnyre. Tiiboho aõbo raremy rarybekre. My kie warybe rewahinyre.

³¹ Idi tahe soldado mahãdu Paulo ridyre, iwese idinodu riteõnyre wese. Rudile ridyre Atxipatxi hãwã-õ. ³² Tahe biurasõtuxu tahe tatilemy rare mahãdu rõõsere soldado heto-õ. Ijõ soldado awarutyre ludu Paulo iridyre Sesaria-õ. ³³ Tahe rehemynyry Cesaria hãwã-ki. Rare he bede dinodu-õ. Paulo tamy riwahinyre tyriti-wana. ³⁴ Kia tyriti-di tii rariareu tahe, tamy ritÿÿraxinyre: —Tiribibo tate Paulo. Tahe Paulo dirawõnyde: —Jiarÿ, Silisia hãwã mahãdu rare. ³⁵ Tahe bede dinodu narybede: —Kaa hãbu mahãdu wii kodotykreu, kede-hemynykreu, aroholakre inihe arybe-õ. Tahe iyrubudÿÿ idi risÿnyre Herodi ywisidÿÿna heto-õ, Pretõriu ninadu-õ.

24

¹ Iruyre txu reare rexihudi tahe, Anania, xiwena wedu tyhy, judeu mahãdu matuari-wana rehemynyry, ywisidÿÿna mahãduõ-wana rehemynyry, moma, Tertuliu inire. Paulomy aõbinabinahãkÿ rybemy rareri bede dinodu-õ. ² Tahe Paulo didyde. Tertuliu rarybere Paulomy. Awiõmy rybe tahe rõhõnyre. Juhuu Feli-õ rarybere: —Kai Wanyrÿ tyhy, awihyymy heka atximahãte wadeereny. Tiiemy bede ywina inydee tewahinymahãte. Ibutummy iny bede hãwã hãwã-ki iny tewiõhenanymahãte. ³ Tai tahe omy realãtyhymy he watxiwãhãre. Urihimyõle adee Paulo aõmydÿÿnanamy ararybekre. ⁴ Txioi inihe lãhã, bohobabeny. ⁵ Tiiemy jõi jeyhy ratximyhÿre Paulo õruru-ki. Tiiemy judeu mahãdu, my heka rarybehyy ratximyhÿre. Tii Nazare hãwã dohodÿÿna mahãduõ rare, kia weduõ rare. Tii Jesuisi rityhnyre. ⁶⁻⁷ Aõkõre, iny Deuxu dohodÿÿna heto ribinadÿÿnyre, brebuna rÿirerimy ihÿre Paulo õruru-ki. Remyrenyry tahe, ywisidÿÿmy watxiwãhãre iny bede ywinareny rarybere wesemy. Tahe aõkõre, Lisiu soldado dinodu tyhy ritare iny-ribi wotõmona-di. ⁸ Tahe inydee rarybere: —Boibenykre Feli-õ. Tii adee roholakre. Kia tahe Lisiu rarybere. Tahe jiarÿ tule rarybere. Boibenyke Paulo dÿÿraximy kia inatyhy aõbo ada aõkõre aõbo. Tertuliu kia ibutummy rarybere. ⁹ Ijõ judeu mahãduõ rarybere: —Kia inatyhy ibutummy inatyhyle ratxireri, aõmybo Tertuliu raryberemy.

¹⁰⁻¹¹ Tahe bede dinodu Paulo-ò riteòsinyre rÿikemy, rarybekemy. Paulo tahe tamy rarybere: —Wanyrÿ bede dinodu tyhy, sòwe beòra aòmydÿÿnana-di ywisidÿÿna-di atximahâte. Jiarÿ kia reeryre. Tai reysawâhâre adee ararybekemy. Waò inatxi reuròtxumy heka Jerusalê-ò adehemynyde. Iny-ò bitÿÿraxinykeki, wylemy ka bieryke inatyhy raremy. Jiarÿ Deuxu dohodÿÿna heto-ò rehemynyre Deuxu reálakemy. ¹² Tiu heka jei rei rewinyòhywâhâre dohodÿÿna-ò ki aòkò, hâwây-ki aòkò. ¹³ Aòmybo wamy rarybemy rÿireri heka, aò inatyhy aòkò. ¹⁴ Sohoji aòmydÿÿnanamy tahe akoreny arelyykre, inatyhy rare. Retyhynywâhâre heka aòbo Jesuisi rierynanymyhÿremy. Tiiboho watyhydÿÿna rininirenyre dohodÿÿna mahâdu iwitxira. Kia hâbu rityhynymyhyre wesele jiarÿ tule Deuxu inytyby retyhynymyhyre. Ibutumy bede ywina tyyríti-ki riritinymy rÿimyhÿremy retyhynywâhâre. ¹⁵ Iny, òrarudu mahâdu, ityhydÿÿdu mahâdu kedeixiakremy rubu-ribi. Kia retyhynywâhâre. ¹⁶ Tiu ibutumy òbiti widÿÿmy raruwâhâre. Deuxu-txi tule ibutu hâbu rue-ki. ¹⁷ Jerusalê-ribi rarewâhâu, tiwese beòra rewyre tahe ixby dòòsede Jerusalê-ò aòkò mahâdu wahidÿÿna wesemy ariwahinykremy xiwena wese Deuxu-ò. ¹⁸ Deuxu dohodÿÿna heto-ki watxiwâhâ, òbitimy râire, ibutu bede ywina reywinymy rawâhâre. Tahe waxiwena-di waòludu wamy robire. Iny sòwemy weroramy watxiwâhâ. Rybe jei rei rarybeòhyre. Tahe Asia bede judeu mahâdu tai rÿimyhÿ. Tiibohole rybe jei rei riwinymyhÿrenyre. ¹⁹ Wamy aòmydÿÿnana rarybekremy ijòdikei, rokoholakre. Kaki aòkò ratximyhÿrenyre. ²⁰ Aòbo waki teòsamy rahare ywisidÿÿna mahâdu-ko râireu, tamy rokoholakre. ²¹ Sohoji aòmydÿÿnanalemy rarybere teòsamy. Kiamy rarybere: —Retyhynyre rubu ixby kedexiakre. Tai ywisidÿÿna mahâdu-ki watxiwâhâ.

²² Feli bede dinodu rieramy ratxireri aòmybo ityhydÿÿdu mahâdu rityhynyre. Tai rarybere judeu mahâdu-ò: —Lisiu, aòma, soldado dinodu tyhy rehemynyreu, bede rikierydÿÿnanykre. ²³ Tahe Paulo ròtena heto wese-ò ratximyhÿreki, riòòsedÿÿnyre. Ta rarybere he soldado dinodu-ò: —Ywiny idi ratximyhÿkemy. Tule rarybere: —Iò ixinamy terina mahâdu iroramy kanakre. Ixinamy uriònomy tamy kidiwahinykre awityhy roimyhÿkemy.

²⁴ Iribi nade Feli tahâwyy-wana Drusila. Ihâwyy heka judeu mahâduò rare. Riteònyre Paulo-ò tamy kanakremy, tamy kanarybekremy. Paulo rarybere tamy: —Jesuisi Kristu kia tyhydÿÿnamy. Tii òbiti-di iny ròhòtinkyemy tule ywisidÿÿna txumy Deuxu kanakremy rityhynyre. ²⁵ Tahe Feli ruberure. Makre, tamy rarybere, aòwaxiny tiubo wabededÿÿnana-di my kÿnykre, ixby adee ararâriòwykre. ²⁶ Tule Feli ijò nieru Paulo-ribi ritakemy ratxireri, tai rarariòwyre ijòtxu ijòtxu tii-wana rarybekremy. ²⁷ Inatxi beòramy bede idi rÿire. Iwitxira bede dinodu ralore Feli deròwy. Porsiu Festu inire. Feli tahe judeu mahâdu tuure tamyreny aòò riwinykemy ratxireri tahe Paulo ririre ròtenawo-ki.

25

¹ Cesaria hâwâ-ki bede dinodu tÿmyraò ronyre. Festu inire. Inataò txu-di tahe iribi ròhònyre Jerusalê-ò rakemy. ² Tahe xiwe dinoduò, judeu mahâdu dinoduò tamy rarybere Paulo aòmydÿÿnanamy. ³ Tamy rexitònyre Paulo-di wylemy kanakremy. Kiamy heka rexinohòtidÿÿnyre ryrowetya-ki rirubunyrenykre. ⁴ Aòkòre, Paulo ratxirekre Sesaria-ki, Festu rarybere, jiarÿ tahe aròòsekre ele elemy kowa-ò. Kaiboho adinodu mahâdu wadi roikre kowa-ò. Rokoholarenkyemy ywisidÿÿna-ò. ⁵ Tule kaiboho aòrybedikeki, Paulomy, kowa-ò rarybekremy.

⁶ Iribi tahe debòwiò txu òÿny txu idi rÿidi tahe ixby Festu dòòsede Cesaria-ò. Irootxu tahe Paulo ywisidÿÿna ròhònyre. Tahe Paulo ridykemy riteònyre ywisidÿÿna butuna-ò. ⁷ Tahe judeu ywisidÿÿna mahâdu heka sòwemy tuu aòbina binahakÿmy Paulomy rarybemyhyre, Jerusalê-ribi rehemynyreu. Aò inatyhymy aòkò. ⁸ Paulo tahe rexitxiònyre: —Jiarÿ kÿny kia-di aòkò watxiwâhâre. Tii rarybere: —Tiu heka judeu mahâdu bede ywina ratyre aòna aònamy ratÿÿkòre. Tiu heka Deuxu dohodÿÿna hetomy rewinyòwâhâre, tiu Roma dinodu bede ywina ratyre aòhe ratÿÿnyòwâhâre. ⁹ Idi tahe Festu rÿÿraxire Paulo-ò: —Kawexe textiywinymy atxiteri Jerusalê-ò makremy. Kowa ywisidÿÿna ariwinykemy adee roholakremy. Kiamy Festu rarybere aòwiwihikÿmy riwinykemy ratxireri judeu mahâdu dee. ¹⁰ Tahe Paulo rirawònyre: —Aòkòre, akre he Iòlò tyhyòhòkÿle arehemynykre. Tii wadee roholakre. —Jiarÿ dori ixiywinyhy tamy akre. Kai teeryte jiarÿ aòkò tudÿÿduramy. ¹¹ Aòma aòbo waki binamy relera-wana heka arurukre. Aòkòkeki tahe aòbo awihykyle rewinyre-wana heka timy inihe warubudÿÿòmy, Iòlò tyhyle wadee roholakemy he ixide rahòtynyri. ¹² Festu tawiòhedÿÿdu-ò rarybere. Idi ta dirawònyde: —Awire, iòlò tyhy-ò atxiteri urenana kÿnyhe aòwaxiny makre.

¹³ Iribi tahe aòutxumy tahe iòlò Agripa dehemynyde, Benise tariòrese-wana. Festu roramy rareri. ¹⁴ Tahe tii-wana rarybemyhyre aòutxu, Festu-wana. Idi tahe Paulo aòmydÿÿnanamy iòlò-ò rarybere: —Ròtenawoluduò rireri ròtenawo-ki. Tai he Feli ririre jiarÿ iaòmydÿÿnana arierykremy. ¹⁵ Aòma Jerusalê-ki watxiwâhâu, dohodÿÿna wedu mahâduò wadee heka

rarybere: —Tii arirubunykeny heka wadee rityhenymyhÿre. Judeu mahãdu matuariõ tule kia rarybere. ¹⁶ Tahe tamy jiarÿ rarybere: —Aõkõre, aõma Roma mahãdu kia bede ywina dori tuu aõkõ roimyhÿre. Juhu heka rakre ywisidÿÿna-õ tahe relyykre heka iximy, taõludu mahãduko-ki. ¹⁷ Kaõ juhu ditehemynydenydeu, tamy rarybere. Ijõ txu he reyrubunyre ywisidÿÿna-õ roholakremy tahe Paulo ridykemy aditeõnyde. ¹⁸ Tahe aõmybo tamy rarybere heka, iwese rahõtinyre wese aõkõ tii riwinyre. ¹⁹ Aõbo ityhynareki heka tuheka rÿire. Inyõ heka tii rarybemyhÿre Jesuisi rurulemy. Tahe Paulo rarybemyhÿre irulemy ihÿre. Tai kÿnyhe rimymy ramyhÿre. Rirõtenymyhÿre. ²⁰ Tai tahe tiemy rahõtinyre: Timy taheka aõhe arotÿÿnykre ka aõmydÿÿnana-di. Paulo-õ retÿÿraxire aõma Jerusalẽ-õ aõbo rakemy ywisidÿÿna-õ. ²¹ Tahe Paulo rarybere: —Iõlõle rakremy aõbo. Tii wamy roholakeki, teõdu waõrysmy ariraokre. Tai tahe rõtena-õ ixibylye rerutyre. ²² Tahe iõlõ Agripa rarybere: —Jiarÿ aroholakre inihe kia hãbumy. Tahe Festu dirawyõnyde: —Biurasõmy tamy bodoholakre.

²³ Idi tahe itxu biõwamy dehemynyde, iõlõ, Benise-wana, ywisidÿÿna heto-õ. Ibutumy he iny ralore, soldado wedu mahãdu, iny ityhymy rÿira mahãdu, ibutumy raloralore. Tai tahe Festu Paulo didyde. Tahe rarybere: ²⁴ —Iõlõ Agripa, ibutumy ka wadee ijohonadu-wana, ka hãbu heka ibutumy iny he irubudÿÿmy he idi rÿireri, judeu mahãdu kaki tule Jerusalẽ mahãdu. ²⁵ Jiarÿ rahõtinyreri aõ heka riwinyõhyre tai ruruke wahe. Tai iõlõtyhy-õ rakremy heka ratxireri. Ariteõnykre nomy dori tii ratxireri. ²⁶ Aõbo tamy ariritinykre. Aõ heka waritidÿÿkõnare. Aõ dori riwinykõre. Tai redyreri adee iõlõ Agripa. Tamy juhu boholakre. Iribi tahe wadee manarybekre aõbo ariritinykremy. ²⁷ Timy kÿny wateõdÿÿkõna uritere õhynaõhõkÿle Iõlõtyhy-õ ariteõnyõtyhy.

26

¹ Tahe Agripa Paulo-õ rarybere: —Aõwaxiny belyykre aijjyymy. Paulo he tebõ riukore he rarybekremy.

² Wadeysamy he watxireri, Iõlõ Agripa. Jiarÿ dori iximy arelyykre ako. ³ Tule kai dori ibutu judeu bede ywina teeryte. Ibutu lahi rybe teeryte. Bodoholakre inihe wadee, ywina-di. ⁴ Tiiemy uladule aratyyritinyde aõma judeu õbitina-di. ⁵ Judeu mahãdu kia rieryre. Txu rexidelenyre juhu judeu mahãduy-ki, idi tahe Jerusalẽ-ki ratyyritinyre. Jiarÿ fariseu mahãduõ õbiti jiarÿ rare. ⁶ Kia rybe õraru-ki wiji ywisidÿÿna-ki rãire. Jiarÿ dori retyhynywãhare aõbo Deuxu inytyby-õ rarybere. ⁷ Jiarÿ Deuxu rybe õlõna reraõwãhare. Tule judeu ijoi riraõmyhÿre, waõinatxi reurõ ijoi mahãdu. Tiibohe Deuxumy realãmy raremyhÿ, rummy, txumy. Iõlõ Agripa, kia rarõsõna õraru-ki judeu mahãdu wadee aõbina binamy rarybemyhÿre. ⁸ Rubu-ribi ixixana jiarÿ retyhynymyhÿre. Araÿraxikre iõlõ. Kia aõbohe wadeõsana raremy kaibohe tahõtintyntytere. Deuxu heka ixiby iny kidiõkesedÿÿnykre taumy tuedeõna-õ. ⁹ Jiarÿ heka juhuu awimy heka aõbina binahakÿ widÿÿ dee rahõtinyre, Jesuisi Nazare hãwã ludu dee. ¹⁰ Sõwemy ityhydÿÿdu mahãdu rerõtenyre rõtenure-õ Jerusalẽ-ki. Dohodÿÿna heto wedu rewawiõhenanyre tyyriti riwahinyreki. Kia irubudÿÿmy wi risÿnyrenyre, jiarÿ rarybere: —Awire heka birubunybenyke. ¹¹ Jiarÿ heka ityhydÿÿdu mahãdu aõhõkÿmy rotÿÿnykemy wi resÿnyre bede bede-ki. Aõbinabinahãkÿlemy ityhydÿÿdu rerybedÿÿnywãhare. Jiarÿ aõnimy reburemy rawãhare. Resÿbinamy tahe tii rahenyre irehetyhytyhy-õ iwitxira hãwã-õ. ¹² Rare heka Damasu hãwã-õ ityhydÿÿdu õrysmy. Jiarÿ tyyritidi rare, dohodÿÿna wedu ritina-di. Tule ibede ywina-di rare. ¹³ Tahe Damasu iõhõmy rareu, loosõnaõ diwatoõsõnyde, txu loosõna ratyre ihÿre. ¹⁴ Jiarÿboho rejuxunyre tahe raholare rybe-õ judeu mahãdu rybe-di rarybereri: —Salu, Salu, aõhereki wexe aõbina binahakÿ tadiwinymahãte wadee wimy aõkõ. Aõbina binahakÿle ixidee tadiwinymyhÿte. ¹⁵ Jiarÿ rarybere: —Mowe, Wanyrÿ tate. Tahe dirawyõnyde: —Jiarÿ wa, Jesuisi rare. Wadi aõbina bina tewisÿnyte. ¹⁶ Katahe myikre. Adee rehemyreri, arabata ixidee, wadeõdumy mabekremy. Warybeduõ mabekre. Ibutumy wamy belyymy mabekre aõhebo adee wiji rotÿÿnyreri. Iribi tasÿ ixityre adee adehemynykre. Tule kia-di marybekre. ¹⁷ Ibutumy asÿ-wana arayrubunykre. Tai ta judeu mahãdu-õ arateõnykremy watxireri, judeu mahãdu-õ tule. ¹⁸ Iwese iny ruetã-di rÿira wese tii ihÿre. Kai tamy bitÿnykremy Deuxu aõmydÿÿnana. Tai biruejuakre, rierykremy. Biõbitinykre tamyrene õrardu roire aõma ixi-txi tõhõti reakremy loosõna-ki rariakremy, Satanasi bedelorohokÿ-ki aõkõ, kia ryki aõkõ rariakremy. Deuxu uri bede ywina rimymyhÿkre ixidee. Ibutu bede bedemy rÿira waijoimykre. Tyramy taõraru-ribi rÿira, ritamy rÿira, riwatyhynymy rÿira. ¹⁹⁻²⁰ Tai, Iõlõ Agripa, iwese warasina-ki riwateõnyre wese, retyhynihÿre. Juhuu Damasu hãwã-ki jiarÿ rõhãletere, iribi Jerusalẽ-õ, tule Judeia bede-ki, ibutu judeukõdu mahãdu-õ rõhãletere. Tamy rarybere taõraru ririkemy Deuxu dee kõdõõsekemy. Ixi-txi tõhõti reakremy inatyhymy aõna aõna wiiwhikÿ riwinykemy Deuxu dee. ²¹ Tai judeu mahãdu riwamatre Deuxu dohodÿÿna heto-ki, warubudÿÿmy rõhõtinyre. ²² Deuxu tahe wawiõhedÿÿdu ratximyhÿre. Tai he

rãire wiji ibutu-ò ararybekemy watziwãhãre, aõma aõbo Deuxu rybedu mahãdu iwese Moisesi rarybere wese tamyreny rarybewãhãre kia ibutumu kanakremy. Kia sohojilemy rarybewãhãre. ²³ Juhutyhy rarybere: —Kristu, rurukremy iribi tahe kedexixakremy rybe loosõna kidiwykremy judeu mahãdu-ò, tule judeukõdu mahãdu-ò.

²⁴ Tahe Paulo iximy rarybereu, Festu rryre: —Paulo, kai wa itxÿtere. Aõnityhymy tatyritinymahãte. Tai araky tebinanyta. ²⁵ Tahe Paulo rirawõnyre: —Aõkõre wa, wanyrÿ Festu, bededinodu tyhy. Jiarÿ itxÿte aõkõre. Inatyhyrybemy rarybewãhãre. Warybe awi heka rare. ²⁶ Tule Iòlò Agripa reryre ibutumu tuu tamy rarybere. Aõ wasina aõkõ rarybere. Iòlò Agripa. ²⁷ Aõbo Deuxu rybedu mahãdu riritinyre aõbo, kai tetyhynymahãte. Reeryre jiarÿ, kai tetyhynymahãte. ²⁸ Tahe Agripa riixãwididÿnyre rybe-ribi: —Kai, aõbo, Paulo, aõwesele ityhydÿÿdumy aronykemy wadi tahõtinyte, wadee tarybeteki. ²⁹ Paulo rirawõnyre: —Kohe, wadee awire, kai tulekemy. Ibutumu kaki wawesekemy adi rahõtinyre. Kai tule warybe sõwemy aõbo ada aõkõre aõbo Deuxu bityhynybenykemy watziwãhãre tule wajihonana-wana. Aõna sohojidile taanamy aõkõ watzireri, wawomati reroti-di taanamy atxiteri.

³⁰ Idi tahe bede dinodu, iòlò, Benise, ibutumu he rÿire ròirenyre. ³¹ Widee reny wiwesele røhõtinyreny. Ka hãbu timyhe rubudÿÿona he ròtena-ki irutysyõna he, tii dori aõhe rotÿÿnytyhy aõna aõnany. ³² Tahe Agripa Festu-ò rarybere: —Rikiteõnyrenyke idi watzireri, tahe tii inihe iòlòtyhyle rarybekemy ixidi ratzireri. Tai kÿnyhe, txioinihe, aõkõre.

27

¹ Tahe rexiywinymy rexihurennyre Italia bede-ò, Roma hãwã-ò aroirenykremy hãwò-di. Tahe ròtenayrubudÿÿduò tii-wana rakre, irubudÿÿdu renymy. Julio inire. Tii iòlò yrubudÿÿdu mahãdu dinoduò rare. Ridyrennyre Paulo ròtena woludu mahãdu-wana. Jiarÿ, Luka tule ihemy rare. ² Tahe rerõnyre yhywydyna lawò-ò. Adrÿmitxiludu tahe kia lawò rare. Tule hãbuò wawana rare. Aristarku inire. Tii Macedonia bede luduò rare. Tesalonía ihãwã rare. Tahe hãwò rexihynyrennyre adõikemy Asia bede-ò. Tahe ròirenyre. IjõtXu biòwa Sidoma beãbeã-ò rehemynyre. ³ Paulo taery mahãdu roramy rakemy ratzimyhÿre. Tahe Julio Paulo-di itxeredu ririra. Tai tahe Julio awi heka rare Paulo dee. Julio Paulo riywiwywinymy idi ratzirerimyi hÿre. Julio Paulo riteõnyre titxibo rakelemy. Paulo ery mahãdu aõna aõna tamy riwahinyre. ⁴⁻⁵ Tahe iribi ròhõnyrennyre. Xibri bedebute roosibymy ralore yhy dori tiribi tiribi reamyhÿreki. Tahe iribi riòlõnyre. Tahe Silisia bede-ribi riòlõnyre, tule Panfilia bede-ribi ijõ bede-ò reronyre. Tahe Miha hãwã-ò ritehemynyre Lisia bede-ki. ⁶ Tai soldado dinodu hãwò nihikÿ riijemyhÿu, ihe-ki roikemy, tahe ijõ-ki rahare Alexÿdria luduò-ò. Hãwò tahe rexiywinymyhÿre rakremy Italia bede-ò. Tahe wadeereny rarybere: —Borukubenyke yhywydyna lawòro-ò. Tahe ixityre roirenyre. ⁷ Sõwemy heka txuu wadireny rÿire. Urihimyòle rexihewãhãrennyre. Isirare heka Kinidu hãwã-ò dehemynysÿ. Ihãrele tahe rethemynyre Samona hãwã mynatyhyle rarõrennyre. Iribi Kreta bedebute roosibymy ralore yhydori tiribi tiribi reamyhÿreki. ⁸ Tahe ywimy suò iòlò iòlò adoiwãhãdenyde ihyy tahe rethemynyre Rywihikÿmy ninadu-ò. Kia heka Laseia hãwã-ribi iòhõre.

⁹ Sõwetyhymy txuu wadireny rÿire yhynihikÿ bina òraru-ki. Inarehe lisina txu-ribi ròhõnyre. Tai tahe bededÿÿnana ibutumu roimyhÿre. Tai rebunamy bede roimyhÿre. ¹⁰ Paulo tahe tamyreny rarybere: —Wanyrÿboho, ka tÿina isiratyhykre inydeereny. Inyonanarenny iòhãrure aõna aõna ibutumu inyribireny ituekre, hãwò rabohokre ada ijõ aõbo rikururennyre. ¹¹ Tahe soldado dinodu Paulo rybe rityhynyõhyre. Yhylawò wedu tõruludu-wana tii rityhynyre. ¹² Yhylawò wedu, tõruludu-wana iwitziramy ròhõtinymyhÿre, beõra tai riekõkemy beã dori ibinareki. Ijõ tule tahe roirenykemy ixide ihÿrennyre rehemynykemy Fenisia beã-ò. Kia heka Kreta bedebute beãò rare. Biuweribitya-txi ròròmnyhÿre, tai awire kia beã, beõra bede riwykemy. ¹³ Ijõ rarybere: —Rikoirenyke, yhy dori rebonyreri, tamy rekehemyrennykemy. Tahe womatisana riukore. Roirenyre yhy-di. Tahe iòhõmy Kreta bedebute rotÿÿnyra. ¹⁴ Aõwesele heka yhy nihikÿ dehemynyde bedebro-ribi. Kia yhy nihikÿ iraro bedebro ludu inire. ¹⁵ Ka yhy nihikÿ taruru-di riwyre hãwò nihikÿ. Juhu yhynonana weribi-ò riwisÿnyre. Idi iwo rexierye ixinamy riwyre yhyõkesena-ò. ¹⁶ Tahe rehemyhÿre Lauda bedebute-ò iroosibymy tahe ralore. Tai hãwò nihikÿwo-ki hãwòriore riwyre. ¹⁷ Idi tahe ròhõtinyre hãwò nihikÿ rabòhòke-txi roholarennyre, tai tahe ritaarennyre iwetya-txi. Tahe ruberurennyre, Libiamy ninadu beõlau, tahe welòhòkÿ ritare iribi rexitarennykemy. ¹⁸ IjõtXu roirenyre yhynihikÿ tamy realemy iu, tai tahe aõna aõna-di rehure ibutemy rawetarikemy. ¹⁹ Tasÿ txuò idireny reare. Idi rehurennyre aõmybo rekoakõmyhÿrennyredi rawetarityhykemy. ²⁰ Txu sõwemy rewyrennyre txumy, tainamy ribi renyõhyre. Yhynihikÿ reamyhÿ. Tai sõwemy ruberumy rÿimyhÿ rubu lau. ²¹ Sõwemy heka bededÿÿnana riwyre roxiõhy. Tahe Paulo iyrenny-ki rÿire, tahe tamyreny rarybere: —Wanyrÿboho, warybe-ò taholaõhytenyete Kreta-ribi ròhõnyrennyre. Aratohonyrennyre iribi

inyboho kodoikõkemy. Boholabenybe-wana ta inihe aõna itueõhyyre. ²² Ihãrele tahe deysana-di adeereny ararybekre. Inyõ ruruõtyhy, hãwõ nihikÿ sohojile rabohokre. ²³ Jiarÿ dori Deuxu deõdu rare. Kaurumy dori Deuxu ÿju wadee nade. ²⁴ Tahe rarybere: — Paulo, brebuõmy. Kai iõlõko-õ makre. Deuxu dori ruxetõena kidiwahinykre. Tiu heka aruburenyõna aijoi-wana. ²⁵ Tahe wanyrÿboho, brebuõmyreny. Jiarÿ dori Deuxu retyhnyre, iwese wadee rarybere wese, rarekre. ²⁶ Urile tahe inyboho kiditehemynydenykre bedebuteõ-õ. Kia tahe Paulo rarybere.

²⁷ Waõinaubiõwa rummy beronihikÿ tya-ki bede riijemy roiremyhÿ. Adria beronihikÿ-ki roirenyre, tahe rutyã-txi hãwõ nihikÿ aõna hydÿÿdu su iõhõmy roholareny. ²⁸ Tahe beõ urihixina-di riurihire, wawio dera urihixinamy beõ riurihire. Idi iko-txi ixityre riurihire tai waiyre dera urihixinamy rimyre. ²⁹ Tahe rahõtinyreny manale tai roimyhÿremy. Tai tahe manatisana-di inaubiõwa lõru ludu-ribi rehurennyre. Iribi rexitõenyre wylemy txuu kanatÿnykemy. ³⁰ Hãwõ aõna hydÿÿdu mahãdu hãwõ riõre riwesere bera-õ. Idi risÿnyre ijõ manatisana ritidikremy hãwõ jura-ribi. Urile tahe rahenykre rõhõtinyre. ³¹ Paulo tahe rierymyhÿ tahe soldado wedu-õ rarybere: —Soldado mahãdu tule roholare: ³² —Hãwõ aõnahydÿÿdu mahãdu hãwõ nihikÿkÿro-ki rariõrenykeki, kaiboho atuerenyke. Tai tahe soldado hãwõ riõre reroti riãrore tahe resere bera-txi rahenyre. ³³ Txuu iõhõmy natÿnyde, tahe Paulo tany rarybere: —Wiji waõ inaubiõwa txummy kaiboho teraõtentye tabyretenyõhy. ³⁴ Ijõ birÿsÿbenyke, arurureny rexiõlõnykemy, kaibohoõ dori burubenyõtyhy. Aradeti sohojiõ tiu iõõtyhy. ³⁵ Rarybemy rahudi tahe, paõ sohoji Paulo rimyre. Ibutura-õ Deuxummy reãlãre. Idi tahe paõ riorore, riyre. ³⁶ Ijõ reny reysarennyre, taita tule riyreny. ³⁷ Tahe 276 iny hãworo-ki roirenyre. ³⁸ Tahe ibutumy iwo rihyrennyre tahe maixõmo wesena-di rehurennyre hãwõ nihikÿ rawetarinykemy. ³⁹ Bede ratÿnyreu, inyõ rieryõhyyre titxiribibo nade. Tuu robirenyre iworywo-ki ÿnyra tai roimyhÿremy tahe inyõ rieryõlemyhÿre. Wídee raryberenyre: —Rikirõnyrenyke hãwõ-di iwo-txi. ⁴⁰⁻⁴¹ Tahe manatisana riukõrennyre tahe welõ ríderenyra hãwojura-õ irarõõna riesere. Tahe riteleny realõkemy. Urile esetere tiõ tiõle hãwõ ridymyhÿ beõ õhõkÿle idi rehure rorokõhõkÿle, rimyre taile õbõ hãwõlõru ribohonyre. ⁴² Soldado mahãdu rõhõtinyre rõtana mahãdu rahenyketxi. Tai rirubunykeny rõhõtinyre bede-õ robunyke lau. ⁴³ Soldado wedu tahe Paulo ritõenyre rubu lau, tai tahe riteõnyre rirubunyõtyre: —Tibo alobueryre, juhuu suõ rakemy, soldado wedu kia rarybere. ⁴⁴ Tibo alobueryõke tahe õwõru ãre hãwõ-ribi rimymy idi rakre. Kiamy heka ibutumy rethemynyre su-õ, inyõ ruruõhyre.

28

¹ Tai tahe taisÿdu mahãdu-txi rekoare. Tii bedebutenimy inydee relyyre. Malta heka inire. ² Biu riwasebenyrennyre yhyjutyty riwasarennyre. Tai tahe tiiboho heõty riworonyrennyre wahetõnarenymy. Tiiboho riwawisinanyrennyre awimy wadireny roiremyhÿ. ³ Paulo hee ributunyre heõtyworonamy. Idi rehureu, hemylala he wo-ribi heõty lau rõhõnyre, tai ruruare Paulo debõ-kí. ⁴ Tusÿdu mahãdu tuu robire tahe rarybere: —Ka hãbu rubudÿÿdu õsÿny rare. Tii heka ruruõre bera-õ, ka tahe kidiõwynykre inyõ õsÿny rirubunyreki wahe, rurukre heka. ⁵ Paulo tahe hemylala tebõ-ribi riatyre heõtyru-txi. Ta aõhõkÿmy rotÿÿnyõhyyre. ⁶ Tahe imahãdu idi rethemy rÿimyhÿ tarubulemy resekeõ, ada tebõ ratarinybohokeõ aõbo. Sõwemy riraõre, aõhebo rotÿÿnyke, tahe aõkõhyyre. Tai tahe iwitxiramy rõhõtinyrennyre: —Tii deuxuõle õsÿny ratxireri. Tiiboho raryberenyre kia.

⁷⁻⁸ Hetoõ tai iõhõmy rÿire, Publio iwedure. Tii heka ityhy rare iwedu rare kabedebute-ki, tii bedeõtiidÿÿna rare. Tai taheto-õ riwadyrennyre. Awihyyle wadireny raremyhÿ. Publio tyby tahe rubunamy rurumyhÿ. Busu-di ratximyhÿ. Tai tahe Paulo iroramy rare. Tebõ ityre ritidire, rexitõenyre, tahe riteyteny. ⁹ Tai tahe ibutumy bedebute ludu webinadu Paulo dee wii rotyre. Ibutumy reyterenyre. ¹⁰ Tai tahe uriiõno inydeereny riwahinyre aõna aõna. Sõwemy rÿsÿna hãworo-õ rahyre inydeereny. Kia hãwõ beõra bede kia beã-ki riwyre.

¹¹ Txuõkuro hãwõ ni rare. Kia ni ihiju rare. Ideuxu ritxoo inatxi rare. Hãwõ Alexÿdria hãwã ludu rare. Tahe rahõnyrennyre. Inataõ ahãdumy bede wadireny rÿidi. ¹² Sirausa hãwã-õ rethemynyre. Tai tahe inataõ txummy wadireny rÿire. ¹³ Iribi tahe Rejio hãwãmy rekoarennyre. Ijõtxu tahe Pozuli-õ reõlõnyre. Inatxi txu-di rethemynyre yhy ibõõ-ribi debonydeki. ¹⁴ Tai seriõreõ ratximyhÿ. Tiiboho rexitõenyrennyre ti-wana ratxikemy debõinatxi reurõ txummy. Kiamy heka Roma hãwã-õ roirenyre. ¹⁵ Roma ityhydÿÿdu mahãdu roholare jiarÿboho rethemynyrennyre. Tai tahe doidenyde Apio hãwã ube-õ. Tule aõ-di ijohona Heto Inataõ hãwã-õ doidenyde. Paulo tiiboho robireu, Deuxu reãlamyhÿ, reysamyhÿre.

¹⁶ Tahe Roma hãwã-ki Paulo ixideewimy rasÿnyre. Urile soldadoõ aõu aõu tii-wana ratximyhÿ.

¹⁷ Inataõ txumy bede idi rÿidi, Paulo ributunyre judeu mahãdu dinodu. Wii ributun-
 yreu, tamyreny rarybere: —Wanyrÿboho, waseriõreboho, jiarÿ aõ rewinykõre waijoi Judeu
 mahãdu dee. Tule lahirybe õnosõna ratyre aõ rewinyõhyyre. Ihãre judeu dinodu riwamyre.
 Tahe diwahinyde Roma dinodu mahãdu-õ. ¹⁸ Tiiboho heka riwatÿÿraxinyre ibutumy. aõ
 heka waki ibinamy rahaõhyyre. Tai tahe riwateõnyrenykemy ratxirenyreri. ¹⁹ Waijoi tahe
 Judeu ijoi heka waõludureri. Tai tahe Iõlõ-õ jiarÿ rarybere arakemy. Aõ dori waijoi dee
 waõraruõre. ²⁰ Tai heka arabutunyre, warybe-õ bohobabenykemy, wadi retehekemy
 womati reroti-di riwataataara. Judeu mahãdu rarõsõna õraru-ki kawesemy watxireri.
²¹ Tahe judeu dinodu mahãdu rirawyõnyre: —Aõkõre, inyõ rehemynyõre Judeia bede-ribi.
 Ijyybinamy umy relyyõre. Inyseriõre mahãduõ kaõ dehemyõde. ²² Aõholarenykemy
 timybo tahõtinyamahãte-õ. Ityhydÿÿdu mahãdumy dori ibutumy aõbinahakÿlemy rarybereri.
 Kia judeu mahãdu dinodu raryberenyre.

²³ Tahe riywinyre itxu Paulo rybe-õ ijohonamy. Idi tahe Paulo heto-õ sõwemy iny
 doidenyde tamy roholakemy. Tii Deuxu ijyy ritÿÿnyre rudiu rexidelenyre, txioromy
 rexihure Moisesi Tyriti ritÿÿnyre tule ijõ rybedu Tyriti-di ritÿÿnyre, iwese Jesuisi
 Iõlõtyhy kanatxikre wese kabede-ki. Kia Jesuisi aõmydÿÿnanamy ritÿÿnyre. ²⁴ Ijõ roholare
 aõmybo Paulo rarybereõ, Jesuisi rityhynyrenyre. Ijõ tahe aõkõre, rityhynyõre. ²⁵ Ijõ teramy
 reare. Rÿire, rõhõnykemy. Tahe Paulo tamyreny rarybere: —Deuxu Tytybytyhy booreny
 dee rarybere Isaia tyriti-ki. Awimy rare. Kawese roire:

²⁶⁻²⁷ —Makre tamy marybekre: —Bohobabenyke, ta tiu aerysyrenyõna. Betehekre arue-di,
 ihãre tahe aerysyrenyõna. Iruereny, iraykyreny, tõhõtireny ritõbõnymahãrenyre.
 Tai tiu tiiboho robirenyõtyhy, rieryrenyõtyhy, roholarenyõtyhy. Tai diwaty-
 hynyõhyymyhÿde. Tai heka iõraru-ribi ariteytenyõkre.

²⁸ Bierymy boibeke Deuxu tarasana judeukõdu mahãdu-õ rare. Tiiboho dori rohol-
 arenykre. ²⁹ Paulo tarybe rahudi tahe, judeu mahãdu rõhõnyrenymy sõwemy widee rarybe-
 myhÿrenyre.

³⁰ Roma hãwã-ki Paulo rasÿnyre inatxi beõramy tahetohuõtenawo-ki. Ibutumy heka
 dÿÿraximy iheto-õ rehemynyrenyre, Paulo ridyre tamy rarybekremy. ³¹ Deuxu Iõlõnamy
 Paulo iruru-di relyyhyymyhÿre. Inynyrÿ Jesuisi Kristu aõna aõnamy rierynanymyhÿre. Tiu
 inyõ aõhõkÿmy risÿnyõmyhÿre Paulo rybe xãwikemy.

Roma Paulo Ryberiti Roma mahādu-ò

¹ Paulo jiarý rare, tyyritiwidýýdure wahe. Jiarý heka Jesuisi Kristu deòdu rare. Tii riwatare rybe tñnydýýdumy ararekremy. Deuxu Rybewihiký wahidýýdumy ararekremy. ² Juhuu dori Deuxu rarybere Rybewihiký riwahinykemy. Deuxu rybedu mahādu kia rybe riritinyre, Ritidýýnathy-ki. ³ Kiamy heka Deuxu Riòre rybe tyhydýýnamy rarybere, Davi riòre riòkòreò wahe. ⁴ Deuxu Jesuisi Kristu rubu-ribi riixixadýýnyreu, tariòremy tahe riteòsinyre rurunathy-di. Jesuisi tahe inatyhymy Inynyrý ihýre. ⁵ Tii ruxetòena inydeereny riwahinyre. Irybe òraru-ki, jiarýboho aròirenykemy watzxireri. Ityhyna aritýnynykemy judeukòdu mahādu-ò, tai tiiboho rityhynyrenykykemy. ⁶ Kaiboho tule judeukòdu mahādu atxitenyteri. Tahe Deuxu ityhydýýna mahādu atxitenyteri, Jesuisi Kristu ijoimy rýrakemy adeereny raryberekí. ⁷ Ibutumy adeereny warybe rewahinyre, Kia Deuxu taijoimy remyremy mahādu wahe. Ruxetòena, ywina-wana adeereny-ò kanakemy watzxireri, Deuxu inytyby-ribi tule Jesuisi Kristu iny wedu-ribi. Tii dori adeereny irybe riwahinyreki.

⁸ Umyreny Deuxu-ò realāmahāre, atyhynareny-ò iny ibutumy roholamyhýreki. ⁹ Deuxu-ò rexitòenymahāreu, anirenymy rarybehymy watzxiwāhāre. Kia heka Deuxu rieryre, waworibityhy tahe jiarý Deuxu deòdumy rare. Iriòre Rybewihiký-di wahe. ¹⁰ Jiarý rexitòeniyhy watzxiwāhāre arorarenymy arakemy Deuxudeewikeki. ¹¹ Umyreny arobikemy watzxireri, tai adeereny arelyykemy aomydýý wihikýò Deuxu Tyytybytyhy. Tule kaiboho wadee tuu belyybenykre. Tai tahe atyhynareny-ki ityhymy relekre. ¹² Jiarý arawiòhenanykemy watzxireri, tule kai biwawiòhenanykemy watzxireri. Tai rikexideysanytyhykemy inatyhyna-ò. ¹³ Sòwemy heka arahyykemy watzxiwāhāre arorarenymy. Iribi nohòti losaomy tahe wadi rarurunymyhyre aòbo, riwateònyòhyymyhyre heka. Jiarý Deuxu dee waaòmysýdýýna awikemy watzxireri ayreny-ki. Tai kaiboho ako-ò boikemy wadee awire, iwese ijò judeukòdu mahādu-ò ararybekremy watzxireri wese. ¹⁴⁻¹⁵ Tuheka ibutu iny-ò ararybekremy watzxireri, hāwā witzira witzira mahādu-ò, tule. Iny mahādu-ò aòkòre mahādu-ò tule. Tuu ariwinykre ibutumy iny-ò, iny bedeeryrenyò mahādu-ò tule. Adeereny tule Rybewihikýmy arelyykemy watzxireri Roma hāwā ludu mahādu-ò.

¹⁶ Jiarý dori Kristu Rybewihiký-ki araixýruòtyhy. Irybe dori Deuxu ruru rare. Ibutumy iny rityhynykeki ritakemy ratxikre. Judeu mahādu-ò juhuu nade tai tahe iuhe-ò judeukòdu mahādu-ò. ¹⁷ Deuxu òbitina ratýnynymy namyhyde Rybewihikýwo-ribi. Tyhyna-di rite-lynyre tule tyhyna-di ihýmyhyre. Inyò tyhyna-di òbitimy rýikeki, tii ruruòtyhy, idi awimy rareki.

¹⁸ Deuxu yarana biu-ribi namyhyde ibutu òraruna hudunamy. Iwidýýdu hudunamy. Bina widýýdu dori inatyhyna ribinanymyhyre, raruinymyhyre Deuxu rybe ribynymyhyre? ¹⁹ Deuxu eryna ibutumy iny-ò riwahinyre. Deuxule tamy riwahinyre. Tai timybo Deuxu raremy tahe tiiboho rieryhyymyhyre. Tai Deuxu aòhòkýmy risýnymyhyreny. ²⁰ Juhuhukýle heka Deuxu aomydýýnanamy iny robimyhyre idi tii tyhynamy tule rierymyhyre itýnyhýkýlemy, irurunahyy wahe. Aòu aòu kia ibutumy iny rierymyhyre, Deuxu widýýnamy iny robireki wahe. Tai tiu iny ixitxiòdýýna. ²¹ Rieryreny tii Deuxumy raremy. Tahe rexiwowýdynyòhyre timybo iny Deuxu dee rexiwowýdynymyhykemy wahe. Tamy àlanathy riwahinyòhyymyhyre. Idi ròhòtinymyhyrenyre Deuxu irayky ròhòtinymyhyre wesemy idi ròhòtinymyhyre. Irayky tahe reòsamy ratximahāre. ²² Tiibohole bedeerythyhy ixiði ròhòtinynyra. Tahe itxýtele roire. ²³ Deuxu rubutere rityhynykenawi tahe tiiboho heka ritxoo deuxuò ireije riwinymyhyrenyre tatyhydýýnamy. Ibinamy heka mywese riwinymyhyre, nawii wesemy, iròdu wesemy, iròdu bedemy riradu-wesemy. Rexitòkamy riramy riradu wesemy tahe rityhynymyhyreny.

²⁴ Deuxu heka òraruna-ò riwahinyreny, itxýtenareny òraru-ki. Iny òta òtadu mahādu heka wiwanale aòòta ixýruna riwinymyhyreny. ²⁵ Deuxu inatyhyna dori tiiboho riwiurònyra ruina-ò. Ritxoo dee rexitòenynyreny, aòbo Deuxu riwinyre, kia. Deuxule iny realàkòmyta ratximyhyreny.

²⁶ Deuxtutyhy tahe rityhynyòhyre, Deuxu ibutu widýýdu tiu ritealānany rakonananyòtyhy. Kia òraru-ki òtaòtana nade. Hāwyy, hābu-wana aòkò roimyyhyre wideele heka aòhebo rotýnymyhyre. Kia heka òbiti aòkò rare. ²⁷ Tule hābu, hāwyy-wana aòkò ròimyyhyre, wiwanale aòhebo rotýnymyhyre. Òbiti aòkò heka kia rare. Riwyrenykre kia òraru òwydýýna, aòhòkýmy dýýnana wahe. Iny sohoji sohoji taaòbina ixýruna òraru-ki ixidee rimykre.

²⁸ Tõhõti heka Deuxu-txi reaõhyyimyhÿre. Tai tahe timybo ixideewimy riwinyrenykemy roirenrye Deuxu-ribi. Tahe riwinyrenrye ibutumy aõbina binahakÿle. ²⁹ Aõimy aõko ratx-imyhÿre aõbina bina-di roiremyhÿ: õtaõtana-di, aõbina binahakÿ-di, aõikõkõ-di, rarekemy ixidee ririmyhÿre, teramy heka rÿira. Ihãru-di rÿira iny rubudÿÿmy dori rõhõtinyinmyhÿre, rarybehyyimy ratxirerimy ihÿre, ruidu nihikÿ ihÿre, ujõmo-di rÿira. ³⁰ Aõbinamy in-ymy rarybemyhÿre, Deuxu derare, ixiluulerenrye, rexityhynymyhÿre, õraru tÿmyra ri-winyrenrye, tyby tadi-wana rityhynyõhyre. ³¹ Irybe sohoji aõkõ heka rare. Iluunaõre, ibinatyhyre, inydee iruxetõeõre. ³² Deuxu rarybere: inyõ kia riwinykeki heka ruruke. Tiiboho kia rieryrenrye. Ihãre tahe aõhebo rotÿÿnyre. Kia sohojile aõkõ. Reysarenymyhÿre iny wixira iherenyki aõhe rutÿÿnykreki.

2

¹ Tutyhy-ki aõkõramy rybeõmy. Kai dori tutyhyle õraru tewinymahãõte. Inyõ rybemy ywisidÿÿna ijõmy rarybeke-wana ixilemy ywisidÿÿna-õ rexityhenyke. Tii dori kia ibutumy tule riwinymyhÿre ibinamy wahe. ² Inyõ kia aõbina binahakÿ riwinymyhÿkeki, Deuxu ywisidÿÿna-õ inatyhynalemy tamy kõdõhõnykre. ³ Kai tuleke —kiamy biwinykeki, Deuxu ywisidÿÿna-ribi mahenyõtyhy. Kai dori ywisidÿÿdumy texideõsinyte ihãre tahe iõraru wesele tewinymahãte. ⁴ Deuxu ruxetõena sõwemy adi rexiruxetõenanymyhÿre. Kia-di bexirãhikemy adi ratxireri, tiemy ywimy aõna aõna bina riemyhÿre ratximyhÿre, awi heka adee rare. Kai aõbohe iribi õhõti rosakre kia heka arabedeõtiidÿÿnymyhÿre. Arabedewodÿÿnymyhÿre iõraru-ki. Kai aõbohe kia teeryõte? ⁵ Kai arybedÿÿsaeryõre rybe ijohona teeryõte õhõtiõre. Tai tahe Deuxu yarana ixideele tebutunymahãte. Ijõtxu Deuxu yarana txyumykre. Tai Deuxu ywisidÿÿdu õbiti rexityhynymy rÿikre. ⁶ Iny sohoji sohoji taaõna aõna myna aõmy rotÿÿnykre, aõhebo rotÿÿnymyhÿreki wahe. ⁷ Inyõ aõwidÿÿylemy ratximyhÿre. Tiiboho heka Deuxu wowydyna, Deuxu wohyna, Deuxu loosõna widÿÿmy rarutaamihÿrenrye. Tule iny rarehykykrena-di rarutaamihÿrenrye. Imyna Deuxu tamyneny riõkre. ⁸ Kia ixidile rõhõtinyinmyhÿre mahãdu tahe, Deuxu woxibrunale, yaranale ritakre. Tiiboho dori inatyhyna rityhynyõhyymyhÿrenrye, aõ õbitile aõkõ riwinymyhÿrenrye. ⁹ Aõhõkÿmydÿÿnana, bedewona kanakre ibutumy aõbina bina widÿÿdu mahãdu-õ, judeu mahãdu-õ juhuu idi judeukõdu mahãdu-õ. ¹⁰ Wowydyna, àlana, ywina tahe kanakre aõwiihikÿ widÿÿdu mahãdu-õ judeu mahãdu-õ juhu delemy idi judeukõdu mahãdu-õ. ¹¹ Deuxu-õ heka ibutumy iny wiwese rare. ¹²⁻¹⁶ Tii heka aõhõkÿmy risÿnykre ibutumy iny õraru du mahãdu. Moisesi bede ywina ihoõrehãrele tii rurukre. Judeukõdu mahãdu heka Moisesi bede ywina rybe ijõkõre. Tahe bede ywina iny rierykeki, idile Deuxu iõraru na riwinykre. Inyõ Deuxu bede ywina rybe roholare tahe rityhynyõre, kia tahe Deuxu dee ibinatyhyre. Ibutumy kia iny rurukre, õtÿÿ iraykywokile aõbo ibinare, aõbo õbitire rierymyhÿreki. Deuxu bede ywina wesemy heka iraykywo-ki ratximyhÿre. Iraykywydyna rexinohõtinyinmyhÿre ada dexiõbitidÿÿnymyhÿde, Rybe wimy rarybemyhÿre Jesuisi Kristu heka hãbu aõmydÿÿna ritÿÿnykre imyna timy rarekremy. Deuxu dori iteradÿÿdure.

¹⁷ Kaiboho, judeu mahãdu, texinohõtintytenyta ibutumy awiremy aDeuxureny-wana. Tii adeeremy bede ywina rybe riwahinyreki, tii abiõwatyhy rareki. ¹⁸ Kai heka aõbo Deuxu-õ awire teeryte. Aõbo ibinare, teeryte. Uladuule ibede ywina rybe teeryte, tai õbitityhyle adeeremy awire. ¹⁹ Kai Deuxu-õ nonana bitÿnynye iny ruetã mahãdu-õ dori, kia teerytyhtenyteki. Ixi-di tahõtintytenykeki. Iwese, kaiboho loosõna wesemy toitemahã ixi-di tahõtintytenyke. ²⁰ Tule kia ixi-di tahõtintymahãte. Kai bede erydÿÿdukõdu mahãdu erydÿÿdumy atxiterimy ixidi tahõtintymahãte. Uladu erydÿÿdumy atxiterimy ixi-di tahõtintymahãte. Kai bede ywina rybe tyyritiõ dire. Kia adee ibutumy inatyhyna rare bedeerydÿÿna. ²¹ Kai iny erydÿÿdumy atximahãte. Timyrekibo kai textierynanyõmahãte. Kai wasimy aõkõ tõerydÿÿnanymyhÿte. Timyrekibo tawasinymahãte. ²² Kai hãwyy õta aõkõ tetÿnynymahãte. Timyrekibo kai tuu tatÿÿnymahãte. Suritxoo dee àlana deramy iximy tarybemahãte. Aõherekibo erydÿÿ-ribi aõmydÿÿnana tewinymahãte. ²³ Kai bede ywina rybe luumy iximy tarybemahãte. Kai Deuxu-di texixiwedenymyhÿte. Ihãre tahe bede ywina rybe tetyhynyõte. Kiawese Deuxu texirudÿÿnymyhÿte. ²⁴ Iwese juhuu riritinyre wese wiji roimyhÿre: —Aõraru-ki tahe bedemy iny rÿira Deuxumy aõna aõnabinamy rarybemyhÿre. ²⁵ Kai bede ywina rybe bityhinykeki, õtyky resynadike, awire judeu mahãdu dori rare. Tahe bede ywina rybe bityhynyõkeki, õtykyresyna adee aõ aõkõre. ²⁶⁻²⁷ Iwesetyhylemy iny rare tõtyky resynaõ mahãdu. Tiiboho bede ywina rybe rityhinykeki, tõtyky resyna-di mahãdu wesemy roirekre. Judeukõdu mahãdu heka bede ywina rybe rityhinykeki, kia adee ixÿruna rare. Kaiboho dori Deuxu bede ywina rybe tetyhynyõte õtyky resyna dire hãrele. Bede ywina rybe dire hãrele. ²⁸⁻²⁹ Inyõ judeu mahãdu wesemy ihÿre. Ihãre tahe judeu mahãdu inatyhy aõkõ rare. Tõtyky resyna-di judeu mahãdu inatyhy aõkõ rÿira. Judeu mahãdu inatyhy tawokihyyle kia idi rÿira. Iwesele notyky resynadÿÿna kia

rÿira. Inywokihyule rare. Aõ bede ywina rybekile aõkõ tuu rÿire inyrayky wydynadile kiawesemy inyõ rÿira. Hãbu-ribi wowydynamy ritaõtyhy, Deuxu ribile ritake.

3

¹ Tibohe judeu mahãdu deewinare. Noty resynale tamywina. Kia aõbo ibuturatyre awire judeu mahãdumy rareki? ² Inatyhy rare, sõwemy, Deuxu dori tamy juhu Ritidÿÿna riwahinyre. ³ Inyõ rityhynyõre-wana kia riwiurõnyõhyymyhÿre Deuxu heka õbiti rare. ⁴ Inatyhy urenanamy Deuxu raremyhÿ. Iny mahãdu tahe roidumy rÿiramyhÿ. Iwese ritina-ki roire wese Deuxumy rarybereri: —Kai arybe õbitina-di atximahãte urenana wahe. Inyõ araurihikeki, kai inatyhy-na-di biõlõdÿÿnykre. ⁵ Inyboho õbiti aõkõ roire. Kia tahe Deuxu õbitina riteõsinyre. Tímykibo Deuxu inydee aõhõkÿmydÿÿnana riwahinykre. Mobo heka kia õbitimy aõkõ rarybekre. Jiarÿ hãbu rayky-di wese rarybereri. ⁶ Kia õbiti rare. Kiaweseõkeki timybo Deuxu bede aõhõkÿmy dÿÿnana riwahinykre. ⁷⁻⁸ Kai tarybete: —Jiarÿ raurira. Urile kia Deuxu inatyhy-na reteõsinyre. Aõherékibo Deuxu aõhõkÿmy riwasynyre. Kiarybe iwitxira rybewesemy rare: —Ibinamy rakatximyhÿkeki, awihikÿ kia-ribi rõhõnykre. Aõkõre, kiamy rybedu mahãdu aõhõkÿmy dÿÿnana ritamyhÿkre. Kia riki wamy rarybere, ruimy wahe.

⁹ Aõhe aõbohe, inyboho aõbo inywitxira-ribi awityhyrenyre. Aõkõre. Jiarÿ reteõsinmahãre ibutumy judeu mahãdu, judeukõdu mahãdu ibutumy òrarudu roire. ¹⁰ Kiamy Tyryiti-ki roire: —Tiu heka inyõ õbitiõre. ¹¹ Inyõ heka Deuxu rieryõhyymyhÿre. Timy heka riõryõhyymyhÿre. ¹² Ibutumy iny rexiõnonymyhÿre Deuxu-ribi wahe. Aõmy aõkõ tiiboho rexiwinyrenyre. Iny riueõhyymyhÿre aõbo awiré. Sohoji aõkõ aõhebo rotÿÿnyre aõbo awiré. ¹³ Ibõtõjõ heka rubuwabede iraymy roimyhÿre rõwese rare. Tiiboho iny itxenadÿÿdu rare. Irybe heka hemylalatyhyju wese rare. ¹⁴ Aõbina binahakÿlemy heka inimy rarybemyhÿre. ¹⁵ Iti heka teyrewa rare hãlubu txiwimy iny rubudÿÿmy tule. ¹⁶ Tixibo ramyhÿre-wana heka aõbina binanale riwahinymyhÿre, aõhõkÿle ririmyhÿre. ¹⁷ Tiiboho dori ywimyno rieryõmyhÿrenyre. ¹⁸ Deuxu lau heka ruberuõtyhymyhÿrenyre, Deuxu rityhynyõtyhy.

¹⁹ Bede ywina rybe heka tatyhydÿÿna mahãdu-ò diõde. Kia tahe inyboho rieryrenyre. Tai heka iny rexitxiõnyõtyhy Deuxu-ò. Tai heka ibutu dee aõhõkÿmy dÿÿnana-ò riywinymy rÿikre. ²⁰ Bede ywina rybe-ribi iny ibutumy rierye ibinamy ratxireri. Inyõ heka bede ywina rybe heka rityhynyõhyre. Tai tahe inyõ kia-di rexitaõtyhy iywina òraru-ki.

²¹ Wiji tahe Deuxu õbitina ratÿÿnynmy ihÿre bede ywina rybe-ribi lahiximy. Ihetxiu rybedu-di kia ritÿÿnynmy ihÿre bede ywina rybe ritina-di. ²² Deuxu riõbitidÿÿnyra. Ibutumy Jesuisi Kristu tyhydÿÿdu kanakre. Deuxu dee dori ibutumy bede bede ludu wiweselere. ²³ Ibutumy raõrarunymyhÿre. Deuxu õbitina tamy rauhenymyhÿre. ²⁴ Deuxu taruxetõena-di ibutumy riõbitidÿÿnyre Jesuisi Kristu tarasadureki. Tii iny-ribi iõwydimy aõ rexitõenyõhyre. ²⁵ Deuxu Jesuisi-di rubuna iny òraru riixãwididÿÿnyre iõwy tii riõwynara, iny kamy rityhynkemy. Kawese-ki Deuxu õbitina ritÿÿnyra. Juhuu Deuxu iny òraruna-ò reteheõmyhÿre aõnityhmy iywisidÿÿna direki. ²⁶ Tahe wiji inyõraru-ò retehemyhÿre riixãwididÿÿnykemy. Tai tahe tii õbitite tule Jesuisi Kristu tyhydÿÿdu õbitidÿÿdure. ²⁷ Mobo Deuxu-ò rarybekre jiarÿ awiremy? Aõkõre, inyõ rarybeõtyhy. Bede ywina rybe tetyhynyõte. Deuxu iny õbiti widÿÿdure, ibede ywina ywidÿÿ aõkõre. Inatyhynadile awityhmy iny rare. ²⁸ Kiamy tahe raraykynyre iny ityhynadile riõbitidÿÿnyke bede ywina rybe ywidÿÿ aõbo? Aõkõre! ²⁹ Deuxu aõbo, judeu mahãdu Deuxu sohojile rare? Aõkõre, judeukõdu mahãdu-ò tule Deuxu ihÿre. ³⁰ Deuxu sohojile rare. Iny wiwanale riõbitidÿÿnykre judeu mahãdu judeukõdu mahãdu-wana. Ibutumy ityhyna òraru-ki riõbitidÿÿnyke.

³¹ Ityhyna aõbo bede ywina rybe riixãwididÿÿnyra? Aõkõre, bede ywina ihãre rÿire.

4

¹ Timybo ararybekre inytybyreny Abraõmy. ² Aõbo riwinyre aõkõ idi rexiõbitidÿÿnyre. Tai tahe rexitihynyke inyko-ò. Tahe Deuxuko-ò aõkõ. ³ Kamy heka Ritidÿÿna-ki roire: —Abraõ heka Deuxu rityhynyre taile tahe rexiõbitidÿÿnyre. Deuxu dee tii õbitityhy rare tii rityhynyrekile. ⁴ Iny aõmysÿdÿÿdu raõwymyhÿke iaõmysÿdÿÿna myna. Urimy aõkõ dori raõwymyhÿre taaõmysÿdÿÿnaõwyle dori ritamyhÿre. ⁵ Inyõ rityhynymyhÿkeki, tii õbitina ritamyhÿre Deuxu-ribi. Deuxu dori òrarudu mahãdu õbitina widÿÿdu rare. Kia uriõno rare. ⁶ Davi heka juhuu riritinyre iwese teysatyhmy iny rarekremy wahe. Deuxu dori õbiti mahãdu dee riraykydÿÿnyre õbitimy roirekemy. Tii ixidee aõ riwinyõre. Davi kiawese riritinyre: ⁷ —Teysatyhmy iny rÿirakemy Deuxu iõraru riixãwididÿÿnyreu tõhõti-ribi iõraru rosakeu. ⁸ Teysatyhmy iny rÿirakemy iõraru-txi Inynyrÿ nohõti ijeraõmy ihÿkre. ⁹ Deysana aõbo judeu mahãdu sohojile riteysanymyhÿre ida judeukõdu mahãdu tule. Tulere! Inyboho dori rarybere: —Abraõ tyhynale tamy õbitina diwahinymyhÿde. ¹⁰ Tiubo tahe Abraõ õbitina

ritare notyky resynako-ki ada ihewo-ki aõbo, ikoure. ¹¹ Juhuu dori rityhynre idi ta notyky resyna tamy nade kia tyhyna Deuxu-ò riteõsinyreki. Tai tule õbitina Deuxu tamy riwahinyre. Kia butu tyhydÿÿdu tyby wese rare, Judeukõ mahãdu wahe. ¹² Notyky resynako-ki õbitina ritare. Tõtyky resyna-di mahãdu tyby wesemy riki Abraõ ratximyhÿre. Tiile tõtyky resynakõ-ki Deuxu rityhynytyhymyhÿre. ¹³ Deuxu Abraõ-ò rarybere tii ibutu bede bede wedu wesemy ratximyhÿre iriõre iribi rimykemy. Tahe bede ywina rybe õraru-ki aõkõ tuu ihÿre, ityhyna õbitina õrarukile wahe. ¹⁴ Bede ywina rybe-ribi tybie tahe itarasadumy ratxikre, tai tahe inatyhyna aõ aõkõ rare. Aõbo Deuxu rarybere aõmy aõkõ rare. Tahe roirekre. ¹⁵ Bede ywina rybe dori Deuxu aõhõkÿmy dÿÿnana diõde iny ribedeerynykemy. Teysana aõkõ wahe. Bede ywina rybekõki, timyki iny aõ ityhynyõna. Bede ywina rybe ijõõre-wana õruna ijõõre. ¹⁶ Tahe inatyhyna-di sohojile iny aõna aõna wiwihikÿ ritamyhÿke. Tai iruxetõena-ribi nade. Tahe aõmybo Deuxu rarybere ibutu riõreriõremy tuu rÿikre. Bede ywina rybe mahãdu tule bede ywina rybekõdu mahãdu-wana wiwana Deuxu rityhynre. Abraõ riõre wesemy ibutomy tai inyboho roire. ¹⁷ Iwese Ritina-ki roire wese: —Jiarÿ aratare ibutu inytyby wesemy mabekemy. Ibutomy iny rityhynre-wana, iwese Abraõ rityhynre wese, iwese-ki Deuxu ritake. Deuxu tahe rubu mahãdu riixixanymyhÿre rubu-ribi. Tii rarybekeu aõ aõkõ aõwesele tii aõ heka rare. Tii rarybere tule riwinyre. Abraõ heka Deuxu rybe rityhynre. ¹⁸ Timy heka rariõrenykemy ixidee rõhõtinyõhymyhÿre. Deuxu dori tamy rarybere: —Kai heka ariõkõrereny sõwemy atximyhÿkre. Kai hãwã hãwã tybmy mabekre. ¹⁹ Abraõ tatyhyna ritxiõnyõhyre. Timy heka 100 beõramy idi ratximyhÿre, ixãwire uladu-ribi ramatuarinyreki. Tule ihãwy Sara iuladu herina-di kõremy rõhõtinyre. ²⁰ Timy heka ritxiõnyõhyre Deuxu Rybe. Rityhynymyhÿre Deuxu deãlana riwowydynre. ²¹ Tii heka rierymyhÿre Deuxu irurudire irybe wesemy aõ rÿikemy. ²² Tai tahe Deuxu tamy õbitina tamy diwahinyde. ²³ Aõ iõraruki aõkõ kia ryberitina awimy raeryre, tamy sohojile aõkõ dori rarybere. ²⁴ Iny õraru-ki tule kia tuu roire. Iny tule inatyhyna-di õbitina ritakre. Inyboho dori rityhynymyhÿre, Inynyrÿ Jesuisi rubu-ribi ixixana widÿÿdu Deuxu rarem. ²⁵ Jesuisi iõludu-ò iwahidÿÿmy rara inyõrarureny-ki tai rurure. Tahe iny õbitina wahidÿÿna-ò diixixandyde rubu-ribi.

5

¹ Jesuisi tyhydÿÿ õraru-ki Deuxu inyboho rimyrenyre. Idi awimy rokoirekremy tii-wana, Jesuisi Kristu-wana wahe. ² Deuxu ruxetõenawo-ki inyboho rotamanymyhÿrenyre. Jesuisi Kristu tyhydÿÿna õraru-ki tamy rotamanymyhÿre. Deuxu loosõna worojuxanaõ-di rokoirekre. Tai inyboho reysamy ihÿre. ³ Inyboho bedewona-di hyy ihÿreny. Ihãrele tahe inyboho teysarenyre. Kia dori iny riwiõhenynymyhÿre rarõsõna ijõdikemy ruru inydeereny riwahinykemy. ⁴ Inyboho rikiijerenyhykeki, Deuxudeewimy rikiwinyrenyke. Deuxudeewina rikiwinyrenykeki, rarõsõna rikitarenykre. ⁵ Iny rarõsõna tarasana aõkõkeki, uritere rakabedewõtyhy, Deuxuluuna dori inyo-ki ratxireri. Deuxu Tytybytyhymy inydeereny wahidÿÿna rare. Tii dori inyworeny-ki Deuxuluuna ritidire. ⁶ Iruruõmy inyboho roiremyhÿre awimy riwinykemy. Tai tahe Kristu inydeereny, inyboho ibinare hãre rurure, Deuxudeewireu. ⁷ Isirare inyõ hãbu õbiti dee ruruke. Tahe hãbu wiwihikÿ dee õsana iny rurukre, kia heka irutaõre. ⁸ Deuxu tahe luunatyhy inydeereny diteõnyde. Iny õrarudurenyre hãre, Kristu inykireny rurure. Juhuu heka inyboho õrarudu roire. Ihãrele Deuxu taluuna nihikÿ inydeereny diteõsinyde. Tai heka Kristu inyõrarureny-ki rurure. ⁹ Irubuna õraru-ki heka Deuxuru-ò inyboho õbitimy ihÿrenyre. Irubuna tahe kia riwinyreki irumy inonana tahe iratyre rarekre inydeereny wahe. Deuxu ykarana-ribi Kristu dori iny ritamyhÿre. ¹⁰ Juhuu Deuxu õludu inyboho roire. Tahe wiji ibiõwamy inyboho roire, iriõre iny õrarureny-ki rurureki, wahe. Wiji tahe rybe õludu mahãdu-ribi wiutãdanamy rÿire. Ibutu kia heka Kristu õraru-ki sohojile ture. Tai iny teysamy roire Deuxu rityhynreki. ¹¹ Inyboho heka iwitxira Deuxu-wana ratximyhÿrenyre. Tai tahe reysamy ratximyhÿre. Inyboho Deuxu biõwamy ratximyhÿrenyre. Jesuisi Kristu Inynyrÿ õraru-ki heka ture.

¹² Hãbu sohoji õraru-ki õruna bede-ki ralore juhuu, Adaõ õraru-ki wahe. Taile tahe rubu nade bede-ki. Idi ibutomy iny raõrarunre. Adaõ õruna-txi resereu, rubu ibutomy iny-ò resere. ¹³⁻¹⁴ Juhuu Adaõ rurure. Iribi tahe ibutomy iny rurure. Moisesi tule rurure. Tahe bede ywina õraru-ki aõkõ tiiboho rurure. Bede ywina dori Adaõ rubu hewo-ò Deuxu riwahinyre Moisesi-ò. Deuxu heka iny õrarunamy aõkõ rõhõtinyre, tabede ywina dori kiau riwahinyõre. Adaõ heka Deuxu rybe rityhynyõre, tai tahe rurure iwese Deuxu rarybere wese. Tule iõraruna õraru-ki ibutomy iny raõrarunymyhÿrenyre. Adaõ heka Jesuisi-ò rakewesenanykre. ¹⁵ Tiiboho wiwanale aõ kabede-ò aõ diwymyhÿdenyde. Adaõ heka rubu diwyde. Jesuisi heka runa diwyde. Adaõ heka sõwemy iny-ò rubu riwahinyre. Jesuisi tahe sõwetyhy-ò Deuxu ruxetõena riwahinyre, tarasana tamyreny riwahinyre. Óruna sohoji-di heka Adaõ rubu riwahinyre ibutu iny-ò. Jesuisi tahe ibutomy

iny-ò biu-ò hena riwahinykemy ratxireri iòaruna sòwëre hãrele. Umytuedeõna wahidÿÿdu tii ratxireri. Kia awityhyre. ¹⁶⁻¹⁷ Inatyhymy Adaõ widÿÿna ibinare. Jesuisi widÿÿna heka awityhymy rare inydeereny. Inyboho dori Jesuisi-wana irumy ratxirenyre aõu aõu kowa bede wihikÿ-ki, Deuxu òraru-ki. ¹⁸ Aõhòkÿmy dÿÿnana heka Adaõ widÿÿna diwyde ibutumy iny-ò. Jesuisi tahe òbitina diwyde ibutumy inydeereny. ¹⁹ Adaõ heka Deuxu rybe rityhynyõre. Tai iny sòwemy òraruna-txi resere. Jesuisi tahe Deuxu rybe rityhynyre. Tai iny sòwemy heka òraruna-ribi ritare. ²⁰ Deuxu tabede ywina rybe riwahinyre. Tai tahe iny aõbina rierymyhÿre. Òraruna-di sòwemy ihÿreki, tai Deuxu ruxetòena sòwetyhymy ihÿre. ²¹ Juhuu òraruna ratximyhyre iny umyreny-ki. Inydeereny rubule riwahinyreny. Wijile tahe Deuxu ruxetòena riwahinyre inyumyreny-ò, inyraykyreny-ò. Òbitina inydeereny riwahinyre Deuxuko-txi. Jesuisi Kristu Inynyrÿ òraru-ki heka, umytedeõna inyboho ijòdire.

6

¹ Timykibo Deuxu inydireny rexiruxetòenykeu watxireri Deuxu ire inydireny raruxetòenykemy ire rexiorarananymyhÿre hãrele. Timyki tuuõna. ² Aõkòhyyre. Inyboho heka òraruna dee rubumy ihÿreny. Timykibo iny ihymy òraruna-txi rekeseke? Aõkòhyyre. ³ Jesuisi Kristuni-ki inyboho raratisebenyreu, Tule Jesuisi rubu-my ratisebe-ò rururennyre. Kia teerytenyete. ⁴ Tiu inyboho risebenyre Jesuisi òraru-ki, tii-wana inyboho rurure. Tai iru tÿmyra-di inyboho ihÿre. Iwese Deuxu taruru-di Jesuisi riixixadÿÿnyre wese tule inyboho iru tÿmyra-di rokoireke. ⁵ Iwese tii rurure wese, inyboho tule rukurenyke òraruna dee. Iwese Kristu rexixadÿÿnyre wese inyboho tule òraru-ribi ixãwira tii-wana rarehyykemy. ⁶ Iny umy tyby tule rurure Kristu itxeò-ki. Tai inyboho heka òraruna deòdumy aõkò ihÿreny. ⁷ Inyò rurukre, tii òraruna-ribi ixãwimy ihÿre. ⁸ Inyboho Kristu-wana rurukeki, tii Kristu-wana irumy ratxikre. ⁹ Kristu rexixare tii ixby ruruòtyhy. Rubu ixby tamy reaòtyhy. Kia tahe inyboho rieryreny. ¹⁰ Jesuisi rurure, iny òraruna ixãwina rubulemy rurure. Wiji tahe irumy ihÿre Deuxudeehy. ¹¹ Tule kai arumy atximahãte Deuxu dee iny aõbina bina-ò taruteki rubuwesemy arumy tahe Deuxu-ò. Inynyrÿny Jesuisi Kristu tyhydÿÿki. Kia wesele mohòtinkyke Deuxu dee, Jesuisi Kristu dee wahe.

¹² Kaiboho dori Jesuisi Kristu-wana atximahãtenyete. Òraruna-txi ixby besekeòtyhy. Ixideewimy aõkò rikiwinyrenyke, aõ ibina wahe. ¹³ Aumyreny biwahinybenyke Deuxu-ò iwese iny iru tÿmyra-di ihÿreny. Tai tahe òbitile biwinybenyke, òraruna-txi beseòtyhy aõ iyja aõkò. ¹⁴ Òraruna rybe-ò ijohorenyòmy. Tii dori awedu aõkò rare. Deuxu ruxetòena-ò bexiweloromahãbenyke.

¹⁵ Aõbo tahe awityhyre. Ruxetòena òraru-ki aõbo rekexiorarananymyhÿke. Aõkòhyyre. ¹⁶ Òraruna rybe-ò heka bityhinybenykeki, òraruna deòdumy atxibenyke, rubu iòwy rare wahe. Deuxu rybe-ò tahe bityhinybenykeki, òbitimy boibenyke. Bexideòdunyenÿtyhyke òraruna bityhinybenykeny. ¹⁷ Wowydyna Deuxu-ò kanakemy watxireri. Juhuu kaiboho òraruna deòdumy ahãtenyete. Tahe wiji inatyhina erydÿÿna tetyhynytyhytenyete. ¹⁸ Wiji tahe kaiboho òbitina deòdumy atxitenyete. Tahe Deuxu deòdumy wiji toite, tii ixideewimy timybo adirenykre. ¹⁹ Iwese juhuu òranawidÿÿna-ò textiwahinyamahãte wese, wiji bexiwahinybenyke Deuxu-ò, òbitiwidÿÿna-ò wahe. Òbitimy rarybemahãre, itÿnytyhy kaiboho dori òhòtitymy toite aiximynatyhyrenyò òraru-ki. ²⁰ Òraruna deòdumy atxitenyete, Deuxu tetyhynyòtenyete. ²¹ Kia aõmydÿÿnana wiji ixãruna adeereny rare. Aõbo tahe awimy juhuu tewinytenyete. Kia heka rubule riwahinymyhÿre. ²² Òraruna-ribi ixinamy atxitenyete. Kaiboho Deuxu-ò ibutumy textiwahinyte. Tai umytedeõna tetatenyete. ²³ Òraruna òwy heka rubu rare. Inyò òraruna riwinykeki, tii ruruke, kia òraruna òwy rare. Deuxu wahidÿÿna tahe umytedeõna rare, Jesuisi Inynyrÿ rurureki wahe. Idi tiile-wana tukre.

7

¹ Waityhydÿÿdu seriòre, kaiboho bede ywinamy teerytenyete. Tai bieryke aõmybo ararybekre. Inyò irulemy rariakékile, bede ywina tamy aõ rare. ² Arawesenanykre. Hãwy heka ihãbu-wana ihymy ihÿre bede ywina myna. Hãbu rurukeki, tahe ixinamy ihÿre ijò-wana roikremy. Hãbu ruruòkeki tahe, ixinamy aõkò ihÿre, ijò-wana roikremy. ³ Inyò-wana roikeki, hãwy wedenamy raninikre. Ihãbu rurukeki, tii ixinamy rarekre. Ijò-wana roike. ⁴ Kia wese rare, waseriòreboho, ayreny-ki. Kaiboho bede ywina dee tarutenyete. Kaiboho dori ityhydÿÿdu mahãdu atximahãtenyete. Kaiboho Deuxu hõrò mahãdu atximahãtenyete. Rubu-ribi ixixadu mahãdu atximahãtenyete, Deuxudeewina biwinybenykeny. ⁵ Juhuu ixideewile aõ tewinymyhÿtenyete, rubu aõmydÿÿnana wahe. ⁶ Wijile tahe bede ywina-ribi

ixinamy inyboho roimyhÿrenyre. Iwese ihetxiu tytriti bede ywina rityhynymy aõkõ ihÿreny, wiji Deuxu Tytybytyhy aõmydÿÿnana inyboho rityhynrenyre.

⁷ Timybo? Bede ywina aõbo ibinamy rare. Aõkõre. Ihoõkeki tahe òraruna jiarÿ arieryõtyhy. Bede ywina rarybere wasiõmy. Kiale reeryre aõbo wasimy rare, inyõ aõ ariwinkemy watzireriu, kia òraruna wasiweselemy rare. ⁸ Timyki, jiarÿ òraruna waerysyõna bede ywina tuu rarybekõkeki. Bede ywina dori aõbina binamy riwabe-deerynre. ⁹ Jiarÿ juhuu bede ywina reeryõre. Reeryre tahe aõmydÿÿnana binale wadee rarerenyre. ¹⁰ Deuxu heka bede ywina riwahinyre juhuu. Tamy ruru riwahinyre bede ywina wahe. ¹¹ Tahe bede ywina òraru-ki heka òraruna riwahinymy. Tai tahe õnosõna riwarubunyre. ¹² Kia bede ywina tahe awi rare, õbiti rare. Õnosõna awi rare. ¹³ Timybo rare. Òbitina aõbohe riwarubunyre. Aõkõre. Òraruna tiire. Tii tahe ibinatyhy rare. Bede ywina òraru-ki iny kia òraruna ibinatyhy reeryrenyre. ¹⁴ Bede ywina heka Deuxu Tytybytyhy aõmydÿÿnana rare. Jiarÿ heka inyle rare, òraruna heka wawedu rare. ¹⁵ Aõbo warayky dee ibinarele, kiale rewinywãhãre. Aõbo awimy warayky dee rare, kia rewinyõhyre. Aõherekibo? Reeryõre. ¹⁶ Rexierymyhÿre aõbo rewinyõmyhÿre. Reeryre kaa bede ywina awi rare. Tai heka rabadewomy watziwãhãre. Jiarÿ dori bede ywina bede ywina riti reerymy watziwãhãre. ¹⁷ Retxiõnymy watziwãhãre. Waruruõhy heka watziwãhãre. Aõwi ariwinykeõ. Òraru heka iõhõmy waribi ratximyhÿre waruru ratyre ratximyhÿre waribi. Tai heka òraru rewinywãhãre. ¹⁸ Waumy ehetsina tahe ibinatyhy rare. Aõbo awi rare heka ariwinkemy rewisyõnywãhãre ta heka rewinyõmywãhãre. Aõwi rewinyõmywãhãre! ¹⁹ Jiarÿ rarurunymahãre heka aõbina ariwinykõkemy. Tahe ihãrele heka rewinywãhãre. ²⁰ Reeryrehe aõhebo ratÿÿnymyhÿre. Jiarÿ ixiõrudÿÿ waõraruna wadi raitxÿteitxÿtenymyhÿre. ²¹ Deuxudeewimy heka ariwinkemy watziwãhãre. Tahe araõrarunymahãre. ²² Waumytÿmyra rarurunymyhãre Deuxudeewi widÿÿna ariwinyke. Awityhy rare wadee. ²³ Ijõ tahe waumywo-ki, waraykywo-ki, ratximyhÿre, waumyehetsina waki ratximyhÿre. Wadi rarurunymyhÿre riwamymy ratximyhÿre. Aõbina widÿÿmy heka wadi rimymy ratximyhÿre. Reõlundunyõmyhÿre waraykymy heka rahaÿnanymyhÿre. Aõwesele heka tuu rahaÿnanymyhÿre, riõlundunyõmyhÿreki wahe. Raraykynymahãre warayky-ki, Deuxudeewimy watzikemy. Tule tahe reerymahãre òraruna deõduõ jiarÿ rare wahe. Waumytÿmyra tahe wadee rarybemyhÿre õbitimy aõmydÿÿnana ariwinkemy. Waumyehetsina tahe kialemy wadee rarybemyhÿre –òraru ariwinykelemy. ²⁴⁻²⁵ Tai heka urile warayky raleileinymyhÿ. Mobo riwatake waumyehetsina bina bina aõmydÿÿnana-ribi? Deuxudeewina-ki, Jesuisi Kristu Inynyrÿ heka iximynamy riwatakre. Tii riwateõnymy wadi rarekre. Wowydyna tamy ariwahinykre.

8

¹ Tai heka Jesuisi Kristu tyhydÿÿdu mahãdu rubutyhy-ò heka raõtyhy. Deuxu heka tii ritarenkye tii-wana rarehyke. ² Deuxu-ò Tytybytyhy dori warurutymyra-di riwaru-rudÿÿnytyhyre. Rubu-ribi dori Jesuisi Kristu riwatara ixinamy ararekemy. ³ Inyboho heka Deuxu Bede Ywina rieryrenyre, Moisesi tytritina wahe. Tii heka iny òraruna-ribi iny ixinamy ririradÿÿnymyhÿre. Jesuisi Kristule, aõbo, òraruna ruru rahumyhÿre. Aõma rakahurenõtyhy heka iny rururenydi aõma òraruna ixitawo-di. Rikityhynrenyõtyhy heka aõma ixitawo-di aõbo bede ywina Tahe Deuxu tariõre diteõnyde iny umyrenywesemy wahe. Tii heka iõrarunaõhyre. Tai heka rexiwahinyre iny òrarunymy-ki. ⁴ Tai rikityhynrenyke aõma Deuxu bede ywina. Iny nohõitreny rosake aõbo umy ehetsinareny inydeereny rarybemyhÿré. Ijohonarenõmy ta, irybe-ò, Deuxu Tytybytyhy rybeõle rokoholamyhÿreny. ⁵ Aõbo Deuxudeewimy biwinybenykeki, tai Deuxu Tytybytyhy rybeõle heka iny roholamyhÿke. Ixideewimy widÿÿmy burubenykeki tahe, aõwaxina boholabenyke umyehetsina rybe-ò. ⁶ Deuxu Tytybytyhy rybe-ò ijohona heka iny umytÿmyra-ò ridymyhÿre, umyuedeõna-ò, ywina-ò. Umy ehetsina rybe-ò iny rohola wana, tahe rubu-ò iny ridymyhÿre. ⁷ Umy ehetsina dori aõma rare, Deuxu õludu. Deuxudeewimy aõkõ heka riwiny my ihÿre tiu riwinyõtyhy. ⁸ Inyõ ibutumy òraruna ixideewimy riwinykeki, tiu heka Deuxudeewina riwinyõtyhy. ⁹⁻¹¹ Kaiboho tahe kiawesemy aõkõ heka toite. Deuxu Tytybytyhy heka aworeny-ki rasÿnymyhÿre. Tai heka umytÿmyraõ heka kaiboho ijõdirenre. Deuxu Tytybytyhy heka kaiboho ijõdirenkye. Inyõ Deuxu Tytybytyhy ihoõkeki, tiu tii ityhydÿÿdu aõkõ rare. Aumytyhy heka rurukre aõrarunaõ direki wahe. Atytyby tahe iruhymy ratzikre, Kristu dori aõraruna riixãwididÿÿnyreki wahe, Deuxu araõbitidÿÿnyre wahe.

¹² Tai waityhydÿÿdu seriõreboho. Umy ehetsina rybe-ò uritere ijohonarenõmy. ¹³ Irybe deradÿÿna-ò beõbybenykeki, kaiboho heka burubenyke. Aõkõkeki arurenymy mari-abenykre, Deuxu Tytybytyhy-di wahe. ¹⁴ Ibutumy Deuxu Tytybytyhy rybe-ò roho-

lamyhyre mahādu, tiiboho tahe Deuxu riòre roire. ¹⁵ Deuxu rybemy bityhnybenyke. Deuxu Riòre wesemy tahe bityhnybenyke, òbitimy atxibenyke, deòdu wesemy aòkò wahe, buberubenyòtyhy. Waha-my tahe marybemyhybenyke heka. Deuxu Tytybytyhyidle wahe. ¹⁶ Ijioirenymy rakatxirenykre. Aòmybo Deuxu Tytybytyhy-di inydeereny roimyhýreki heka, tuu inatyhymy rakatximyhýrenykre inyboho iriòre roiremy wahe. ¹⁷ Ibutumy aòbo Jesuisi Kristu inydeereny riwahinyhyke heka, tule inyhòrò reny heka rare. Iwese tii wowydyna iribi rikitarenykeki, tii-wana heka aòhòkýmý rokotýnyrenykre.

¹⁸ Aòhòkýmý rokotýnyrenykre tahe aònihikýmý aòkò rare, urihimyoòle wahe. Inydeereny dori wowydynaò kidiwahinykre, sòwetyhymy. ¹⁹ Ibutu bede bede aòna aòna riraòmy roimyhýre, aòma-ò, Deuxu Riòre mahādu ibutumy rubu-ribi ixixana kiditynykreu, rexixamy ibutumy rýirakre idi biu-ò rirahukre wahe. ²⁰ Kiatxu tahe ibutumy bede bede raaòbinanyke. Iwese Deuxu juhūu riwinyre-ribi resere iny òraruna òraru-ki. Deuxu dori tuu bede riywinyre txioinyhe tahe, raròsòna rýire, riwitziranyke. ²¹ Rekeysarenykre heka Deuxu riòremy heka rakatxirenykre. Tii ibutumy bede bede-ribi iny ritarenykre ibutumy òraruna-ribi, rubu-ribi. Ibutumy òraruna aòbina bina deòdu heka rexihukre. Deuxu ibutumy aòna aòna ritýmýranykre iwese tariòre itýmýrare wese. ²² Kaa wiji tahe ibutu aòna aòna aòhòkýmý rotýmýnymy rýira iròdu alòbòròna, ibutumy heka uladu ijira dese wese heka rijjemy aòna aòna rýira. Aòma, ixixanatxu dehemynykòlemy roimyhýreki wahe. ²³ Tiibohole sohojile aòkò, tule inyboho Deuxu Tytybytyhyre hàre, kia delemy inydeereny rawahinyre hàre, aòhòkýmý rotýmýnymyhýrenyre idi tiu Deuxu tariòremy risýmýrenykre riraòmyhyre. Kia tahe inyboho riraòmyhyrenyre. ²⁴ Inyboho dori tararòsòna-ki kawese awirenyre. Inyò iraròsòna itýmýreki, aòbo tahe riraòmyhyke. ²⁵ Tai tahe Deuxu rikityhnyrenyke rikiraòrenymy aòma, inydeereny tuu raryberè, rikitarenykre. Rikiyrymy rikiraòmy rokorokomyhyrenykre.

²⁶ Iwesele tahe Deuxu Tytybytyhy heka iny riwiòhenanyrenykre. Inyumu aòmydýmýnanareny heka aòhebo rotýmýnymyhýre txuò txuòlemy iny riwiòhenanyrenykre. Inyboho riwiòhenanyrenykre aòma inyboho rierykòreki ixitòedýmý. Deuxu Tytybytyhy inydeereny dori rexitòenymyhýre tii inyboho heka aòmy rybe inyboho rierykòmyhyrenyre inydeè risýmýnymy rarybemyhyre tuu. ²⁷ Inybyreny heka ibutumy inyraykyreny, inyworeny, rierymyhýre. Tii heka rexitòenymyhýre inydeereny iny òbitinareny-di, iny ywinareny-di iny riixitòedýmýnymyhýrenyre. ²⁸ Ibutumy aòbo inydeereny rabadedýmýnananyrenyhyre heka inydeereny awire. Deuxudeewina heka rikiwinyrenyke inydeereny ratximyhýre Deuxu dori inyluurenyre. Tii dori iny ridyre tariòre wesemy. Tii dori kiamy juhūu ròhòtynyre. ²⁹ Juhudihikýle Deuxu ròhòtynyre mobo tamy rakemy. Tahe tiu rierymyhýre mobo aòma inyboho tamy kanakré. Tiu heka rierymyhýre timybo widi rareké, tariòre wesemy idi rareké. Iriòre heka sòwemy iseriòre elekre. Iriòre tahe juhuule ityhydýmýdumy iuhe rýire, iseriòre wesemy wahe. ³⁰ Tii heka inyboho rihitxinyrenyre. Tii heka ryrymyhyre tamy, kanakemy. Tii inyboho tamy ritehemynyreu, heka inyboho tamy ritehemynyrenyre. Iny òraruna-ribi inyboho riixāwididýmýnymy Deuxu, Jesuisi, Deuxu Tytybytyhy ywina heka inydeereny riwahinyre.

³¹ Wymy rakatxirenykemy heka inydeereny ròhòtinymy ihýre. Wowydyna heka inydeereny riwahinykre. Timybo rakaryberenykre. Awire heka ibutumy. Nihikýre. Deuxu heka inyworeny-ki ratximyhýre. Tii heka inydinodurenyre. Inyòludurenyòhyre ratxirenyke, sohojìò. ³² Ibutumy inydeereny riwahinykre –inydeereny dori taRiòretyhy dori diwahinyde. Diwahinyde heka inydeereny rurukremy. Deuxu heka iny riixāwididýmýnynyrenyre. ³³ Inyboho heka òbitimy ratximyhýreny tamy rakatxirenykemy. Tii dori iny riwinyrenyre òbitimy. Inyò rarybeòtyhy iny òbitimy aòkò ihýre. ³⁴ Inyò heka inymyreny rarybeòtyhy rukururenykemy. Jesuisi Kristu dori inydeereny rurure, iny òrarureny-ki. Tii ixityre rubu-ribi rexixare inydeereny. Katahe ronymyhýre Jesuisi heka rexitòenymy ronymyhýre inykireny. Deuxu-ò heka iny riixitòedýmýnynyreny inydeereny ronymyhýre. ³⁵ Tiu heka rihitxinyòtyhy, aòma Jesuisi Kristu luureki wahe. Aòhòkýmýdýmýnana dori rakatxireny. Tii heka iny rirubunyrenyke. Iny rama rirubunyrenyke inieruòmy. Bede brebuwo-ki rakatxirenyke. Inymyreny rarybemyhyre. iny rirubunyrenyke. Ta Deuxu inywanarenyhy ratximy ihýre. Tiu heka Deuxu-ribi aò iny rihitxinyrenyòtyhy. ³⁶ Inyboho heka rubu riraòhyky ratximyhýrenyre, rexiywinhykyle. Kia rikiwinyrenyke aòma Deuxu luuna-di xiery –iwese budoeni tarubuna riraòmy rýmýhyre wese. Deuxu rybe inykoreny tuu relymyhyre. ³⁷ Taiki heka imahāduy-ribi rokotarenykre. Kia òlona inyhòròreny rare. Kristu dori inydeereny rurure. Aò heka iny rihitxinyrenyòtyhy Deuxuluuna-ribi. Rubu dori iny rihitxinyrenyòtyhy. Umy tiu iny-ribi rihitxinyòtyhy. Ýju dori tiu iny rihitxinyòtyhy. Aòbinahaký heòty, rubu bina heòty dori tiu Deuxu luuna-ribi rihitxinyòtyhy. ³⁸ Aò heka iny rihitxinyòtyhy Deuxuluu-ribi. Biu wenonana dori, beheý ratyre, tiu Deuxu luuna-ribi iny rihitxinyòtyhy. Wiji aòna aòna itòmo rahudi aòna aòna, aòtxi

aõna aõna tiu iluuna-ribi rihitxinyõtyhy. ³⁹ Kia ibutumy wadee inatyhy rare. Jesuisi heka Deuxu inydeereny ritãmynymyhÿre ibutumy iluuna iny òrarureny-ki rurureu.

9

¹ Kaiboho waijoireny, waityhydÿÿdu seriõre mahãdu. Kristu hõrõ jiarÿ rare, inytyhy rare. Deuxu Tyytybytyhy, Jesuisi Kristu-wanale rierymyhÿre kia inatyhy rare. ² Rabadewomy heka watzireri waijoi rityhynyõreki. Deuxu Tyytybytyhy kia rieryre. Txuõ txuõlemy, ruõ ruõlemy rabadewomy watzihãre. Txiole txiole aõmydÿÿnanamy adeereny arary-beke kaiboho tarasanaõ boibekemy. ³ Deuxu riwaxuhoke Kristu-ribi waijoi derõwomy, iwiõhedÿÿkeki. Jiarÿ heka ihyy arurukemy waijoi ityhydÿÿdukõdu mahãdu wahe ix-di tamyreny rahõtinymy watzireri. Kia biu-ò hena ritarenykemy wahe. Tahe aõkõre heka. ⁴ Deuxu heka tamyreny sõwemy diwahinyde. Ihãrele tiiboho ijohona deramy rekoamahãreny. Aõma, rihitxinyreny heka taijoireny. Ritidreny heka beder-ahy-ò loosõna-ki biuwetykywo-ki. Tahe tamyreny rarybere tii iluurenymy. Tamyreny heka sõwemy aõ kidiwahinykemy idireny ratximyhÿre. Tule tabede ywina rybe tamy diwahinyde. Tai tahe Deuxudeewina reeryreny. ⁵ Tamy heka Deuxu wowydynaõ riwahinyreny Deuxu teõduõ kanake tii tamy rarybere. Tybyreny dori ilahiboho dori rityhynyreny, tii Deuxu sõwemy rityhynyreny. Kristu tahe tule judeu mahãduõ ratximyhÿre, waijoi wahe.

⁶ Deuxu rybe inatyhytyhy rare. Sõwemy iny judeu mahãdu wese roire. Ibutumy tahe judeu mahãdutyhy aõkõ roire. ⁷ Ibutumy judeu Abraõ riõre riõre rÿira mahãdu aõkõ heka Deuxu riõremy rarekre. Deuxu heka Abraõ-ò rarybere: —Ijai riõrele ariõkõre rarekremy ijõ aõkõ. Ibutumy Abraõ riõre, Ijai riõre aõma ityhydÿÿdu aõkõ roire. ⁸ Ijõ iriõrekõna mahãdu tahe ityhydÿÿdu heka roire. Kia Deuxu rybe rityhynymyhÿrele heka ityhydÿÿdu mahãdumy rÿira —judeu mahãdu tyhy wahe. ⁹ Juhuu tahe Abraõ-ò Deuxu rarybere: — Ahãwyy Sara, iriõredikre ijõ beõrau wahe. ¹⁰⁻¹¹ Iu tahe Ijai iriõre hãwyy-wana herinanyra, Rebeka-wana roire tahe inatxi uladumy heka Rebeka tamy kidiwahinykremy riywinyra. Ijau juhutyhy iriõredelamy reakre riywinyra. Ijõ tahe Ijaõ ini rarekre. Kawese Deuxu rarybere uladu reakõule: —Jiarÿ heka Ijaõmy retamy rarybere Ijau aõkõ. Jiarÿ aõna aõna sõwemy tamy adiwahinykre. Deuxu kiamy rarybere Ijau reakõule. Tiu aõwiihiky aõbina bina riwinyke aõkõ. Myle roireri. Deuxu riteõsinyre ijõ tarasanamy reake-ribi tahe ijõle tuu reare. Aõ uladu tuu riwinyreriki aõkõ Deuxudeewimy tuu riwinyre. ¹² Juhuutyhy Rebeka-ò rarybere: —Idela taseriõre deõdumy rarekre. ¹³ Iwese tyriti-ki roire wese: —Ijaõ iluure tahe Ijau aõkõre.

¹⁴ Aõmybo tahõtyniteri? Deuxu aõbo adee ibinare kia riwinyreki? Aõkõre heka. ¹⁵ Deuxu rarybere Moisesi-ò: —Jiarÿ heka awimy inyõdee ariwinykre, tahe tuu ariwinykre. Inyõdee ruxetõena ariwahinykeki, tamy ariwahinykre iixideewimy. ¹⁶ Deuxu ruxetõenale heka rare, iny aõmysÿdÿÿ sõwehekÿmyreki aõkõ inydee tarasana riwahinykre. ¹⁷ Kaheka iny rieryre Faraõ (Egito bede iõlõ) ijyy dori inydee kia riteõsinyre iwese Deuxu rare wese wahe reteherenyké. Deuxu kiamy rarybere Faraõ dee: —Adee kÿny ariwahinyre ruuõ kai bonyke iõlõmy. Tai tahe ibutumy iny wani wiwihiky-ò roholakre. ¹⁸ Ibutumy Deuxu iixideewimy tuu riwinyre rÿirakre. Ruxetõena riwahinyke tamywi tahe riwahinyra.

¹⁹ Inyõ tahe wadee timy rarybeõtyhy: —Aõherekibo kawesemy Deuxu inyõ aõhe risÿnykre ada amobohe Deuxu aõwidÿÿna deramy reakre. ²⁰⁻²¹ Tiu moõ rarybeõtyhy Deuxumy ibinamy. Iu inyõ butxi riwinykre, aõma sudeõ rimykre, riwinykre heka butxiwihikyõ tamywikeki. Ibinaõ riwinykeki tasÿ iwesele riwinyke ibinamy tuutyhymy. Bedenamy riwinyke noijaka tamy ridemyhÿkemy. Ijõ butxi tamy wikeki. ²² Iwesele heka Deuxu rare. Rebekre heka inyõdee raykarananyke. Ijõ-ò tahe awike ta ruxetõena-di riwiõhenanyke iaõna aõna riijemy. ²³ Idi tahe rõkõhõtinymy timybo Deuxu wina, Deuxu loosõna awiremy iruxetõena inydeereny riwahinyhymyhÿre. ²⁴ Judeukõdu mahãdu Deuxu ritare. Judeu mahãdu yribi sohoji aõkõ. Inyboho. ²⁵ Osea tyriti-ki rybeõ kiamy tai roire Deuxu rarybere wahe: —Ijõ mahãdumy sÿ aronykre wariõremy. Tahe waijoiy-ribi aõkõ waijoiõ mahãdu aõkõ waijoimy arininikre idi aritakre. Tuumy ararekre. Tiu heka luuna juhuu inyõ rewahinyõhyre. ²⁶ Deuxu rarybere tiu: —Kaiboho juhuu waijoi aõkõ toite, tuõmyta kowa-ki wariõrenymy boibekre. ²⁷ Isaia tule rarybemyhÿre aõma judeu mahãdumy wahe. Sõwemy, sõwemy imahãduõ hãre tahe, ibutumy tarasanamy reakre. ²⁸ Deuxu ele elemy rotÿÿnykre timybo rarybere myna. Ijõ-ò ruxetõena riwahinykre ijõ-ò adehuna riwahinykre riixãwidinyreny. ²⁹ Ijõ Ritidÿÿna-ki Isaia rarybere: —Deuxu ibutu dinodu heka ruxetõena riwahinyõkeki, ibutumy judeu mahãdu riixãwididyÿnykre iwese Sodoma hãwã Komora hãwã-wana riixãwidinyre wesemy wahe.

³⁰⁻³¹ Timybo rakaryberenykre kia aõmydÿñanamy? Kialemy: –Judeukõdu mahãdu-ò Deuxu tarasana riwahinyre tiu Deuxu riijeõhyymyhÿre hãrele. Judeu mahãdu heka rityhynykemy idi ratximyhÿre ibede ywidÿña-di tahe tiu heka ritaõhyymyhÿrenyre tarasana. ³² Bede ywina rybe riyrubunyekhãre awikehãre tiu tarasana ritaõtyhy. Rityhynytyhykekile heka tuuke. Tai tahe ritaõre tarasana, rityhynytyhyõrenyre. Tai tahe iwere mana iny riatymyhÿre ware rydÿñarenenre. ³³ Ijõti nihikÿ heka roimyhÿre. Tiu heka riõhõreõtyhy iweribi-ò. Deuxu rybe-ki kia wesemy roire: –Judeu mahãdury-ki mana nihikÿ wese retidimy doimyhÿde. Sõwemy heka iny rÿira tiu heka ityre-di rariaõtyhy biu-ò hena-ò dehemyndekei wahe. Kia iny rityhynimy Jesuisi Kristu rÿirale tahe ritakre tarasanaõ heka inatymy.

10

¹ Waityhydÿÿdu seriõre, rexitõenymy wãhãre heka Deuxu-ò ibutumy judeu mahãdu biu-ò henamy rÿikemy. Kiamy tuu rarumahãre. ² Reerymahãre tiibohe ibutumy rityhynymahãrenyremy Deuxu. Tiibohe ityhydÿÿnarenenre tahe õbitihyky aõkõre. ³ Tiibohe kiamy rõhõtinyinmahãrenyre aõma judeu mahãdu heka bede ywina rybe rityhynyrenykekile rexiõbitinykemy heka rõhõtinyinmahãrenyre Kristu-ò ta rexiwelõrõkõlemy Kristu bede-ò rexihumyhÿre, tai Deuxu iny-di awimy rarekemy. ⁴ Bede ywina heka Deuxu aõmydÿña tarasana aõkõ heka rare. Kristu rityhynymahãrenyke. Kia weseleke heka tii rimyreny rexiõbitinyre. ⁵ Moisesi dori rõtidiÿÿre tuu: –Inyõ tiu õraruna-txi reseõhy rarekeki, taile iny tarasanamy ratxike. ⁶ Kiamy heka ityhydÿÿna namyhÿde. Uritere inyõ Kristu biu-ribi kõdidykemy ixinohõtidiÿÿõna Kristu kidiwykredi uritere nohõtirenõmy, isiratyhyre wahe. Tuu aõkõ iny õbitidiÿÿna-ki rahamyhÿre. ⁷ Uritere Kristu ixixana-di mohõtinyinõmyke isiratyhyre dori kia-ribi õbitidiÿÿna kiditakremy. ⁸ Tii heka inybohe ribedeerynanymyhÿre. Iõhõlemy heka iny-ribi ihÿre warybereny wahe. ⁹ Iny taykyrenykele rityhynymyhÿre inykele. Tai tahe rarybere inywitxira-ò aõma Kristu iny wedureny ihÿremy wahe. Iny worenny-ribi rikityhynymyhÿrenykeki. Aõma Kristu heka Deuxu riixixanyre rubu-ribi. ¹⁰ Taiki tahe biu-ò hena rakatarenykre. Aworibityhy rikityhynymahãke. Kiamy heka iny õbitimy rekelerenyke Deuxu dee wahe. Rarybeke iny-ò rityhynimy ratximyhÿremy tai tahe tuu relemy ratxike. ¹¹ Kiamy heka Ritina-ki roimyhÿre: –Inyõ rityhynytyhyhyke heka teysamy ratxike. Tiu heka anabedewoõtyhy tatyhyna-ki. ¹² Judeu mahãdu dori judeukõdu mahãdu-wana wiwesele rare. Ibutumy heka sohojihyyle iwedure, Inynyrÿ wahe. Ibutu heka inydee riwahinyymyhÿre aõmybo iny rexitõenymyhÿre wahe. ¹³ Iny rexitõeny-wana Inynyrÿni-di tarasanamy, tai iny-ò riwahinyymyhÿre. ¹⁴ Teerykõte heka timybo idi ratximyhÿre rexitõenymy. Timybo bieryke inyõ tuu relyyõkõhãre heka rityhynyke. Tamy heka roholaõtyhy inyõ tuu relyyõkeki tiu ityhydÿÿõna. ¹⁵ Inyõ heka raõtyhy, inyõ biteõnyõkeki wahe. Kiamy tahe Tyyriti rarybereri: –Kia Rybewihikÿmy rybedu heka awi heka rare, dehemyynna heka awire, deysana rybe dori diwymyhÿde. Deuxu rybena ywina wihikÿ heka diwymyhÿde. Tai tahe iny reysamy heka aõma Deuxu Rybewihikÿmy tamy riwymyhÿreki wahe.

¹⁶ Ibutumy aõkõ tahe rityhynymyhÿre. Iwese Isaia Deuxu rybedu rarybere wese: –Inynyrÿ, Rybewihikÿmy tamyreny heka rarybemyhÿrenyre. Ihãrele tahe rityhynyõhyymyhÿrenyre. ¹⁷ Ityhyna heka Rybewihikÿ-ò iny roholamyhÿreu, rityhydÿÿmyhÿre. Kristu ityhyna tamy kedehemykre, rybe wihikÿ õraru-ki wahe. ¹⁸ Dÿÿraxinaõ ariwynyke. Taholatenyõte aõbo Deuxu rybe-ò? Kohe, ibutumy heka roholamyhÿre. Tyyritina-ki roire: –Deuxu rybe tÿmyra wihikÿ ibutumy riteõnyymyhÿre hãwã hãwãmy. ¹⁹ Ijõ arÿÿraxikre: –Judeu mahãdu aõbo kia rieryõmyhÿre? Moisesi tyyriti-ki roire: –Deuxu biu-ò hena judeukõ mahãdu-ò ariwahinykre. Waijoi mahãdu ariwoxibronyky. ²⁰ Isaia tahe idi tuu rarybere: –Iny wiwana mahãduõ heka Deuxu riijemyhÿre. Tii rexitÿnynre taõrysdu mahãdu-ò. Itxi reare. ²¹ Isaia rarybere Judeu mahãdumy kia: –Ihãrele Deuxu iny ritobinyrerimy ihÿre iny, iny nohõtibinaki wahe.

11

¹ Kaibohe heka timybo tahõtinyinmahãtenyete Deuxumy? Tii aõbo tajjoi-ribi nohõti rosaremy –judeu mahãdu-ribi? Aõkõre. Jiarÿle, Paulo, judeu mahãduõ rare. Jiarÿ heka Abraõ riokoreõ rare. Benjami ijojõ heka jiarÿ rare. ² Deuxu tajjoi-ribe nohõti rosaõtyhy. Tii juhuu ritare. Elia juhuu Deuxu-ò tajjoiomy rarybere. Ryberiti-ki kia roire: ³ Tiibohe heka rybedu mahãdu rirubunyre. Tule axiwna wahidÿña ribõhõnyre. Jiarÿ sohojile aluure Deuxu. Tule rõrubudÿÿmy wadi ratxirenryeri. ⁴ Timybo Deuxu heka Elia-ò dirawyõnyde: –Aõkõre, kai ihewoludutyhy waluunadu aõkõ tate. Waluunadu 7000 inymy rÿire aribihitx-imy wahe. Tule Bali suritxoo tiu rityhynyrenyõhyymyhÿre. ⁵ Katahe wijile iwesele rare. Iny ibutemy Deuxu hõrõ mahãdu rÿire. Tii taruxetõenadile ritarenyre. ⁶ Deuxu ruxetõena heka

aõ iõwy-di aõkõ riõwynymyhÿre Deuxu riwahinymyhÿre. Aõwihikÿ diwinymyhÿdenydeki aõkõ heka tuu heka ratximyhÿrenyire iõwydikeki tahe aõ ruxetõe aõkõ rare. ⁷ Deuxu heka judeu mahãduõ rihitxinyre tarasanamy reakrẽ. Ijõ tahe iwety mahãdu wesemy ijõ rÿira. Deuxu tamy tarasana-õ rryreri tiiboho roholaõre. ⁸ Tyyritina-ki rarybemyhÿre rõrõmy ratximyhÿrenyremy. Deuxu heka riruberenyre ihãre ta tõhõtireny ratõbõnyrenyire. Taita rieryõhyrenyire heka Deuxu Tyytybythyymy rarybemyhÿrenyire wahe. Iwesele heka wijina roimyhÿre. ⁹ Ihetxiu Iõlõ Davi iwesele rarybere: —Kia heka taworana bedehesina-ki, ramyrenykre, raborenykre, tabonahemy reserenykre idi aõhõkÿmy rotÿÿnykre. ¹⁰ Iruẽ idemy releke tiu robiõkemy. Tiumy rarabunykre iaõbinabina-ki.

¹¹ Adeereny arÿÿraxikre kiamy: judeu mahãdu resereu ixãwire aõbo? Aõkõre. Urile tarasana nade judeukõdu mahãdu-õ tai. Judeu mahãdu ibinamy tai rõhõtinkyem. ¹² Judeu mahãdu òraruna òraru-ki heka sõwemy iny-õ aõwihikÿ nade, judeukõdu mahãdu-õ wahe. Tahe awityhymy rarekre ibutumy judeu mahãdu ralokremy. ¹³ Jiarÿ, Paulo wahe, rybe wahidÿÿdu heka jiarÿ rare. Judeukõdu mahãdu-õ tii heka jiarÿ rare. Uritere nohõtĩ losarenÿõmy kia waãmysÿdÿÿna rare. Kia awi heka wadee rare. ¹⁴ Deuxu heka adeereny aõ nihikÿ adeereny riwinyre, kaiboho judeukõdu mahãdu rare. Judeu mahãdu robikre. Tai heka tiiboho biu-õ hena mahãdu-wana ratxikemy riwisÿnykre. Kia wese õsana ijõ tarasanamy rimykemy. ¹⁵ Judeu mahãdu wiji rityhnyõreri. Tai Deuxu ijõ mahãdu-õ biu-õ hena riwahinyre, judeukõdu mahãdu-õ wahe. Iny sõwemy tai ritamy rÿimyhÿre òraruna-ribi. Iwese inyõ rubu-ribi riixixanyre wese kia rare iu judeu mahãdu ralõkreu wahe. ¹⁶ Juhuu paõ ere awimy Deuxu-õ biwahinykeki, ibutumy paõ ihõrõ rare. Òwõru rutysõmo Deuxu-õ biwahinykeki, ibutumy òwõru ihõrõ rare. ¹⁷ Òwõru ere judeu mahãdu wese rare. Tiiboho òwõru-ribi raõrõmy raremyhÿ. Kaiboho judeukõdu mahãdu terõwmy atximahãtenyete. Kia òwõruru wesemy òwõru-õ ralõmy atximahãtenyete, tai tahe arumy atximahãtenyete. ¹⁸ Ixityhymy nohõtĩrenyõmy. Kaiboho dori iratyre awimy aõkõ atximahãtenyete. Òwõru rutysõmo aramyre judeu mahãdu tyby wese wahe. Aõkõkeki, kai bedesekre òwõru desede wese. ¹⁹ Kaiboho õsana marybebennykre: Tiiboho òwõru-ribi ritamy raremyhÿ inyboho rikibynyrenykre. ²⁰ Inatyh rare. Urile õhõtĩ-ribi losarenÿõmy tiiboho iribi ritamy raremyhÿ rityhnyõrenyeki. Tule kaiboho talõmy tatemyhÿ tetyhnyymyhÿtenyete. Tai ixi-wededÿÿõrenyire urile bexityhnyem. ²¹ Judeu mahãdu heka òwõru rutyhy wese raremyhÿ. Ihãrele tahe Deuxu òwõru-ribi ritare. Timybo tahõtĩntyenyteri —Deuxu aratarenÿõtyhy. Tule aratarenyke timykeki. ²² Deuxu dori ywimy rare ijõ-õ. Tule tii isirare ijõ-õ: —òraruna-txi besebennykeki, tii aratarenyke. ²³ Judeu mahãdu ixby rityhnyrenykeki, ixby Deuxu ritidikre iherina-õ. Deuxu irurudirare ixby ritidikremy —isiraõre Deuxu-õ. ²⁴ Kaiboho heka òwõru bederahy ludu wesemy atxitenyete. Iwese òwõru ludu-õ tii aratidirenyre wese. Judeu mahãdu dori òwõru ludu wesele rare.

²⁵ Waityhydÿÿdu seriõre, inatyhynaõmy adeereny arellykre. Deuxu rieryre tiwesemybo judeukõdu mahãdu rityhnykre. Ikonana kaiboho biyhynybenykreu, judeu mahãdu ixbyle kanalokre. ²⁶ Tai tahe ibutumy judeu mahãdu ritakremy. Tyyritina-ki heka ki-aweselemy roire: —Siaõ-ribi tarasatuõ kanakre. Ibutumy heka judeu mahãdu òraruna-ribi kòdõõsekre. ²⁷ Kia bedeu heka aritakre iòrarureny wahe iwese tuu rarybere wese juhu-uhukÿle. ²⁸ Katahe rasõwemy roira aõma judeu mahãdu wahe. Tiiboho Rybewihikÿ òludu roire. Tamyreny heka awi aõkõ Rybewihikÿ. Kia heka adeereny awimy rõhõnyre. Tetatenyete dori Deuxu-ribi aõma iwahidÿÿna aõna aõnawidÿÿnamy. Deuxu juhuu taluunamy walabiereny-õ rarybere. ²⁹ Deuxu heka tiu riwitxiranyõhymyhÿre. Releke wana heka riwinyymyhÿre tahõrõ mahãdu dee. ³⁰ Judeu mahãdu heka Deuxu rityhnyõmy roimyhÿre wahe. Tai heka Deuxu ruxetõena adeereny diwahinyde. ³¹ Katahe judeu mahãdu heka wiji roire ityhydÿÿmy aõkõ. Aõutxu tahe Deuxu ruxetõena ixbyle rimykremy rÿira. Deuxu heka iximymy iny riteõnyrerimy ihÿre. ³² Deuxu ibutumy òraruro-õ rityhere idi taruxetõena ritÿÿnykem.

³³ Iny Deuxurenny aõwi dinodu heka rare. Ibedeerytyhytyhy rare. Inyõ ibedeewidÿÿna rieryõhyymyhÿre. ³⁴ Tiu rikieryrenyõtyhy irayky, tiu rikibedeeryrenyõtyhy. ³⁵ Inyõ tiu Deuxu tadiwidÿÿdumy isÿnyõna. ³⁶ Ibutumy dori Deuxu-ribi hikÿle nade ixidee. Ibutumy iruru namyhÿde. Tai tahe ibutumy wowydina tamy rikiwahinyrenykem inyboho ratximyhÿreny.

12

¹ Tahe waityhydÿÿdu seriõrebobo, aumyreny heka biwahinybenyke Deuxu-õ. Aramyrenykem õbithyylemy. Kia wowydynatyhy Deuxu-õ. Tii dori ibutumy aõma inydeereny riwinyre. Kia ibutele rarekre tamy. Tii dori sõwemy riwinyre inydeereny. ² Uritere riraõmy bede ludu mahãdu wesemy. Iwitxiramy boibeke. Tai Deuxu dee awimy

kia rarekre. Aumy t̄myramy ibutumy biwinyamahāke. Tai tahe Deuxu ribedeerynanykre aōbo awire.

³ Jiar̄y heka Deuxumy rybeduōmy rare adeeremy. Tai adeeremy ararybekre hexi-ijebenyke. Òbitimy marybemy aumy-ribi. Deuxu-ribi ityhyna adeeremy diwahinydek̄i heka aōhe bot̄ȳnykemy mohōt̄inyamahābenyke. ⁴ Umy heka sōwemy txura txura roire, umy hitxi hitxinamy r̄yire. Kristu ityhyd̄ȳdu mahādu kia wese rare, Kristu woludu mahādu wahe. ⁵ Tule Kristu mahādu sōwemy aōmys̄d̄ȳna wixira r̄yire. Sōwemy iny wiribi hitxi r̄yire. Iwese umy sohoji wese Kristu wo mahādu r̄yire. Ibutumy wiribi hitximy raaōmys̄d̄ȳmy iwid̄ȳmy r̄yimyh̄yke. Inyboho heka ibutumy iaōmys̄d̄ȳna Deuxu-ò rikiwinymyh̄yrenyke. ⁶ Deuxu heka aōwid̄ȳna wid̄ȳna wixira iny sohoji sohoji-ò riwahinyh̄yre. Kai heka t̄nyd̄ȳna abrysik̄eki, awimy bexityhnyke awimy biwinykemy. ⁷ Awimy wiōhed̄ȳmy atximahāte wana, bōwiōhenanyke awimy. Rybed̄ȳdumy atxiteri-wana awimy òbitimy bibedeeryd̄ȳmy. ⁸ Deuxu rybemy rybedu atxiteri-wana marybeke inydee bexityhynymy. Deuxu sōwemy adee nieru riwahinyre-wana, bōwiōhenanyke inywixira. Inydinodumy atxiteri-wana, òbitimy maaōmys̄d̄ȳȳ ibutu dee. Kia dohod̄ȳdukeki botohod̄ȳȳkre inyō aō biwahinykeki awow̄i-di bowahike.

⁹ Wiribi ihtxid̄ȳōmy. Tuu luu-di tahe inywixira hitximy. Uritere rybeōmy uriry-bele. Uritere rybe òbitikōmy r̄yireō noōmy. ¹⁰ Kaiboho ityhd̄ȳdu seriēre atximahātenyke. Tai wiluumy atxibenyke. Wīdee biwowydynybenyke, ixīdee aōkō. ¹¹ Aōmys̄d̄ȳna-di boibenyke. Ibutumy Inynyr̄-ò biwinybenyke eysareny-di. ¹² Beysamy atxibenyke ywina-di aōkōk̄ȳmy d̄ȳnana-ki. Bexitōenyhyamahābenyke. ¹³ Aityhyd̄ȳdu seriōȳre-ki inyō aō ihoōkeki, tamy biwahinyke, ahōr̄-ribi. Inyō ihetoōkeki, bidybenyke aheto-ò. ¹⁴ Inyō ibinamy adeeremy riwinykeki, tahe ibinamy aōkō biōwynyke. Bexitōenyke Deuxu-ò tamy. ¹⁵ Inyō reysakeki, tii-wana beysake. Inyō rahinykeki, robukeki, tii-wana mahinyke, bobuke. ¹⁶ Ywimy ibutumy iny-wana boibebenyke. Ixityhy aōkō nohōtiōmy. Kai dori ibutumy aōkō teeryte, tule aāōmys̄d̄ȳȳ bina awimy bimybenyke. ¹⁷ Inyō adeeremy ibinamy riwinykeki, ibina-di aōkō biōwynybenyke aōma uritere ywihylyemy bōike. ¹⁸ Wiwesehyyle ywimy r̄yimyh̄yre. ¹⁹ Inyō umy aōma rarybekeki, uritere ixīōwyd̄ȳmy nohōtiōmy. Deuxu-wana birimy. Tii heka riōwynykre iaōhōk̄ȳmyd̄ȳnana-di. Kia tahe roire Tyritina-ki. ²⁰ Aōma aōludu ramamy ruru wana, tamy r̄ys̄ȳna biwahiny, bemy tii ruru wana, tamy bee biwahiny. Tai tahe tii raix̄yrure aōbo adee riwinyre lau. ²¹ Aōbinahak̄ȳ r̄yira-wana, uritere iijirad̄ȳōmy. Ibutumy aōwiwihik̄ȳle aō biwinyh̄yke. Tai tahe rexihuke aōbina bina.

13

¹ Bityhnyke bede dinodu. Deuxu dori ris̄ȳnyre bede dinodumy. Ibutumy dinodu heka Deuxule inydeeremy riwahinyre. ² Inyō bededinodu rityhynyōkeki, tii heka Deuxu rityhynyōmyh̄yre. Iny òbitimy ratxikeki, tiu bede dinodu rimyōtyhy rōtena-ki aōhōk̄ȳmy d̄ȳnana rot̄ȳnyōtyhy. ³ Inyō òbitimy ratxikeki heka tiu bede dinodu lau ruberuōtyhy aōhe ris̄ȳnyōtyhy. Urile iny aōtaōtalemy rot̄ȳnyreu tahe, tiile ruberumyh̄yre bede dinodu lau. ⁴ Bityhnybenyke ibutumy bede ywina aōbo dinodu mahādu raryberē. Brebuōlemy bot̄ȳnybenyke. Deuxu diteōnyde heka bede dinodu iny riwiōhenanykemy. Kai aōhōk̄ȳmy bot̄ȳnyh̄yke aōtaōtamy tat̄ȳnymahāte-wana. Bede dinodu dori tuu nade. ⁵ Ibutumy bede dinodu bityhnyke. Tii heka biwinybenyke Deuxu dee kia awire. Tai heka aōhōk̄ȳmy bot̄ȳnybenyōtyhy. ⁶ Tule iōwy biōwynymahābenyke. Ibutumy heka biōwynymahābenyke aōma tuu dinodu rarybemahāre wesemy. Tai dori riōwynymyh̄yre iaōmys̄d̄ȳȳdu. Tii heka anawīōhenanymyh̄yde. ⁷ Biōwynymahābenyke aōbo òbitire, ibutumy wahe. Aōma dinodu iōwyd̄ȳmy rariōwymahāre-wana biōwynyke ibutumy awedu mahādu wahe. Bityhnyke ibutumy.

⁸ Inydee tanadevenymahāte-wana, biōwynyke òbitihylyemy. Inywixira luumy atximahāke ibutumy iny wahe. Tii dori Deuxu bedeywina-ki bede òtid̄ȳna xiery ratximyh̄yre. ⁹ Ibutumy Deuxudeewire heka kaa rare. Aeryna luumy iwese ixiluure wese, tahe tamy ibinaōre. Kai rubud̄ȳōmy aōbo, ada wasimy iribi texiwonnye ada ihāwy-wana maōtakemy aōbo, texinohōtid̄ȳnyte. Uritere aōbina-di ixinohōtid̄ȳōmy aeryna-ò. Uritere aōbina wid̄ȳōmy. Aerynaluumy mabeke iwese kai ixiluure wese wahe. ¹⁰ Luuna iny-ò-di rarekeki ibina inyōdee riwinyōtyhy rare. Ibutumy Deuxudeewina heka riwinyh̄yre. Tii sohojile heka bede ywina-ki awityhyre.

¹¹ Tule heka òbitimy matximahāke. Beded̄ȳnana dori iōhōmy resera. Bede ityre reakremy namyh̄yde. Bexixabenyke wa, Inynyr̄y heka iōhōmy ratximyh̄yre inonana-ò. Iōhōtyhmy relera juhu rityhnyrenyre-ribi. ¹² Ruu heka rōhōnymy rare. Txuu tule iōhōmy wahe. Uritere aōbinahak̄ȳ bedeluruhuk̄ȳ aōmyd̄ȳnana wid̄ȳōmy. Diabo ijesu bitake aōwiwihik̄ȳ wid̄ȳ wahe. ¹³ Òbitimy biwinyamahāke iwese txu rojuxana iny ratximyh̄yre wese. Tai

ibutumy iny rarybemahâke kai iluomy atximahâtemy. Uritere abededÿÿnana huduômÿ –itxÿteômÿ, òtaômÿ, adeburemy ijiraômÿ, ihâruômÿ. ¹⁴ Bexitòbenymyhÿke Inynyrÿ Jesuisi Kristu-ò wahe anawiòhenanykemy. Tai tahe ibutumy òbitimy biwinymahâke. Uritere arayky aòmÿdÿÿnabinabina nohòtiômÿ.

14

¹ Ijoiò ityhydÿÿdu mahâduò amahâdudÿÿmy rurukeki, ròtena ixinamy ralòke iityhyna ibuterehâre tii-wana aòna aònamy widee rybetyhymy rybeômÿke. Aribi hitximÿ raraykynyke hâre, bidyke. Ihârele biròtenybenyke. ² Ityhyna irurukômÿ ratximyhÿre hâre biròtenybenyke. Tii òsana kiamy raraykynymyhÿre: Iny rexioðwynyke iròdude riròmyhÿrenyremy ijò ròhòtinyke. Kai tahe òsana mohòtinyke kiamy. Tuu ibinaòre. Ityhynareny urihimÿle rare. Brebunale sÿny rohòlamyhÿre. ³ Inyò tahe ibutumy riròmyhÿre. Awimy idi tahòtinymahâte-wana, wiribi hitximÿ aòkò. Uritere iòhòresedÿÿrenyômÿ. Deuxu dori ridymyhÿre iwesemy iweselemy. ⁴ Deuxu deòdumÿ tii rare. Eòdumÿ aòkò. Deuxu-ò tii rirawÿònyre aòhebo rotÿÿnymyhÿremy. Deuxu rarybeke aòbo òbitire, aòbo teòsare. Deuxu heka tii ritamadÿÿnymyhÿre. ⁵ Kiamy rakaraykywesenananyrenykre. Txuò aòworana bedehesi heka judeu mahâdu riywinymy roimyhÿre. Kia txuule Deuxu-ò reàlànanyymyhÿre rexinohòtidÿÿnymyhÿre. Tahe aòkòre. Ijò ityhydÿÿdu mahâdu tahe aòkòre. Tii iwitxira rexinohòtinymyhÿre. Ibutu txuu tamÿ awire Deuxu àlàna riwahinymyhÿre. Ixideewimÿ iny sohoji sohoji raraykywydynanymyhÿre. Ixitawimÿ Deuxu riwowydynyke. Ibutumÿ iny òbitimy ixidee raraykynyke. ⁶ Kaibohò atxu biywinymyhÿbenykeki, kia tahe awire. Xiwenade riròkeki, tii tule Deuxudeewire riwinyre. Inyò aòkò riwinyre. Tii tule awimÿ riwinymyhÿre Deuxudeewina wahe. ⁷ Ixideewimÿ rikiywinynyrenyòtyhy inynyrÿ-ò dori inybohò roire. ⁸ Inynyrÿdeewimÿ rikiwinynyrenyke. Ihòrò rare, aruruhârele, aòkòhârele. ⁹ Jesuisi Kristu rubu-ribi rexixare tai butu wedumÿ. ¹⁰ Inybohò heka ihòrò mahâdu roire. Tai uritere inyseriòre rybeômÿ ixiradÿÿômÿ. Inybohò dori sohoji sohoji Deuxuru-ò rexideòsinynyrenyke. Iu tii ibutumÿ iny riywisinykre. ¹¹ Kiamy heka Ritidÿÿna-ki roimyhÿre. Inynyrÿ heka rarybere: –Inatyhymÿ, Ibutumÿ warue-ò tatiowotimÿ resekre. Rarybekre heka wamÿ Jiarÿ Deuxu raremÿ. ¹² Iny sohoji sohoji iximÿ relykykre Deuxuko-ò.

¹³ Uritere inywitxira-ò ryberenyômÿ tii ibinamy rare uritere aòwidÿÿômÿ, iòraru-ki ixihydÿÿdu òraruna-txi resehemÿ. ¹⁴ Jiarÿ tahe kiamy rahòtinyre. Kia aòmÿdÿÿnana aò aòkò rare Deuxu-ò. Xiwenana rÿsÿna rirÿsÿykeki aò aòkò rare. Uritere kia nohòtidu dee ibinare. Tiiboho riròðke. Xiwenana rÿsÿnarÿsÿ òraru-ki aijoiò bibedewonyhenylau rirÿsÿômÿke. ¹⁵ Aityhydÿÿdu seriòre òbitiômÿ ratxikeki tahe iru-ki arawidÿÿômÿ atximahâ. Tamÿ dorihe òbitimy aòkò heka idi ròhòtinyke. Tii heka tule riwinykelemy ixidi ròhòtinyke. Timÿ aòki teòsamÿ rahaòhyymyhÿre aòma, xiwenana rÿsÿna-ki. Kai aòki awimÿ aòma awityhy rirÿsÿômÿke Deuxu Rìòreò dibinadÿÿnyke lau wahe, Kristu dori iòraru-ki rurure. ¹⁶ Kaki awimÿ òbitimy mahakeki. Biwinykeki inywitxiraru-ki atxikeki, kia tai uritere rieryômÿ aki rahake. ¹⁷ Riroximyhÿrenyke, riòmyhÿrenyke –kia Deuxu Iòlòna dee aò aòkò rare. Aòmale tahe ròkòhòtinytyhymyhÿreny: wiòhedÿÿna, ywina eysana. Deuxu Tyytybytyhy inydeerenÿ wahidÿÿna wahe. ¹⁸ Kia wese iny rÿikeki heka Deuxu dee wina rare, inydee tule. ¹⁹ Wii rikiwiòhenanymyhÿrenyke ibutumÿ wiwesehyyle ywina-di. Tai iny tyhynareny rikikyhy nanyrenykeny. ²⁰ Rÿsÿna òraru-ki aòhe wisÿdÿÿ renyômÿ, butumÿ dori Deuxu riwinyre. Kia inyò iòraru-ki aòwitxiramy ròhòtinykeki tahe ibinare. ²¹ Aò dee rÿsÿ vÿi momo heka ibinare, tai tii rexioðrenykeki aòraru-ki urile bexiijònybenyke. ²² Kaa biwinykeki timÿbo Deuxu dee òbiti relemyhÿre, urile ibutu-ò tuu rybeômÿ iny bedeòby, kia ira-ki aò ibinakòre. ²³ Ijò urihimÿò tatyhynymÿ ratximyhÿre heka iximÿ riatyke. Adee tahe òbiti heka rare. Aòbo riwinyre heka òraruna rare. Tai iwidÿÿômÿ.

15

¹⁻² Iny ixira-di heka ròkòhòtinyrenyke ibutumÿ aòbo iny riwinymyhÿredi. Idi ròkòhòtinymyhÿrenyke inywitxira aòlaubo ruberumyhÿré. Iny òbiti erykò mahâdu-di. ³ Kristu dori kaki raremÿhÿu ixideewimÿ aòkò tuu riwinymÿ raremÿhÿ. Wiwana ritidÿÿdu wesemy riki riritinymyhÿre: nade aòhòkÿmydÿÿnana-ò tai heka bede-ò nade. Riòludunyre heka aòbo iòludu aòbinabinahâkÿ rarybere heka riwaòludunymÿ raremÿ. ⁴ Tuheka roimyhÿre ihetxi Tyyritina-ki inywiòhedÿÿna reny. Iny heka ribedeerydymyhÿrenyke ywina-di rakatxirenykemy rikiraòrenyke heka Deuxu aòmÿ bede dÿÿnana wahe. Rahykyu òraru rahykyu wahe rubu. ⁵ Tii heka wadee awire wii biwiòhenanyke. Deuxu anawiòhenanykemy adireny watxireri. Iwese Jesuisi Kristu riwinyre wese.

⁶⁻⁷ Iluu ratxirenykemy irumÿ wiluomy matxibenykemy. Iny sohoji sohoji raraykynyke Jesuisi Kristu rayky wese-di. Ityby Deuxu rayky wese-di rÿike òbitimy. Tai tahe inybohò ywinala rekeàlamÿhÿre Deuxu-ò, tii Jesuisi Kristu tybyreki wahe. ⁸ Deuxu ihetxi mahâdu

òraru-ki Jesuisi Kristu heka judeu mahādu deòdurenymy ioxisŷnyre. ⁹ Iwese rybetyyritityhy rarybere wese: —Idi judeukòdu mahādu Deuxu riwowydyntykemy. Tai adee ariwiunykre judeukòdu mahādüy-ki. Jesuisi Kristu heka nade inatyhy riteòsinykemy. Judeu mahādu riwiòhenanykemy Jesuisi Kristu nade. ¹⁰ Kiamy heka roire wiuna Ritidŷŷ-ki kia rarybere. Àlàna adee ariwahinykre wiuna-ki judeukòdu mahādüy-ki ani-di arawinykre. Ijò-ki tulekre: —Tuheka wiuna-ki raritidŷŷ roimyhŷre judeukòdu mahādu beysake wa judeu mahādu-wana. ¹¹ Ijò-ki kiamy roire: —Àlàna heka biwahinykemy Inyrŷŷ-ò idi watzireri, kaiboho tule judeukòdu mahādu. ¹² Deuxu dee rybeduò, Isaia tuu rarybere: —Rexiriòkòremy heka irybe roimyhŷre. Ijese riòkòre wahe. Tii judeukòdu mahādu iòlòmy ronykre. Tiile heka riraòmy roimyhŷkre. ¹³ Jiarŷ rexitòenyre, Paulo, kaiboho, Deuxu heka arateysanyrenykre sòwemy ywina-di, tyhydŷŷna-di. Kiamy heka adireny heka watzireri, waseriòreboho. Jiarŷ heka rexitòenyhy watzimyhŷré Deuxu arawiòhenanykemy adeereny rexiterenymy watziwāhāre. Deuxu Tyytybytyhy ruruna-di raròsòna-di adeereny kidiwahinykemy watzireri.

¹⁴ Kaiboho òbitimy ahātenyete waityhydŷŷdu seriòreboho. Sòwemy aòna aòna witzira teerytenyete. Inywitzira bibedeerynybenyke dori teerytenyete. ¹⁵ Ihārele taheka atxireny wanohòti reare inatyhymy tai warybe rewahiny Deuxu riwatyhynymy kawese riwasŷnyreki. ¹⁶ Biwateònyke taheka judeukòdu mahādu-ò. Jesuisi Kristu dori riwatara tadeòdumy idi judeukò mahādudikemy. Iu Deuxu rybe wihikŷmy rarybemhŷreu, xiwena wahidŷŷdu wese rare. Kia tahe judeukòdu mahādu Deuxu-ò awike. ¹⁷ Tai tahe Jesuisi Kristu-wana rexibedesanymhŷre Deuxu-ki waaòmysŷdŷŷna òraru-ki. ¹⁸ Jesuisi Kristu Rybewihikŷ tŷmyra-ò rareri. Rexitòenymy rare adeereny. Tai kaiboho òbitimy teletenyete Deuxu Tyytybytyhy òraru-ki wahe. Wadeysamy heka watziwāhāre. Jesuisi Kristu adeereny riwinyreki wahe. Jiarŷ reerykòre iwitzira mahādu-di. Tahe aòma waaòmydŷŷnana reeryre. Tiu dori biwawiòhenanyke judeukòdu mahādu aritakemy. Deuxu mahādu judeukòdu rarekemy. Òbitimy ikoreny-ki raremyhŷ. ¹⁹ Rybe wihikŷmy rybe-di rarewāhā tamyreny. Aòna aòna wihikŷmy irureny-ò rewinywāhāre. Deuxu Tyytybytyhy-di Jerusalè hāwā-ribi heka rybe-di rare. Ilii bede-ò wahe. Ibutumy bede bedemy rarybere. Jesuisi Rybewihikŷmy. Ibutumy waaòmysŷdŷŷna rewinyre, Deuxu wadee riwahinyre wahe. ²⁰ Ihāre tahe ararybekemy watzireri tiu iny roholakòmyhŷre mahādu-ò. Ijòò dohodŷŷna iny rito-hodŷŷnymhŷre. Tai ikomy ararybekemy ixidi watzireri. ²¹ Isaia dori kia Tyyriti roire: —Tiu iny tami roholakòmyhŷre tami ijohonaòmy rarybere. Tai rierymyhŷre. Tai tahe roholakre tahe rityhynykre.

²² Tai heka raraòlemy watziwāhāre —adeereny. ²³ Katahe kaki rexihumy waaòmysŷdŷŷ ratzireri. Katahe arorarenymy arake watzireri beòrakòle arakemy ixidi watzireri. ²⁴ Espanha bede-ò arakemy watzireri. Arakreu dori Roma-ò aroramy heka arakre. Iribi inyboho ibutumy rakatzimyhŷreu tahe tako-ò biwaixidŷŷnybenykre. ²⁵ Ikoki taheka wahidŷŷò ariwykre Jerusalè-ò. Jerusalè hāwā mahādu dori aòhòkŷmy rotŷŷnymy rŷiramyhŷ. ²⁶ Macedonia bede-ki Akaiā bede-ki tami nieruò riwahinykemy ratzireri dohodŷŷna mahāduò kia rama rahureri mahādu wahe. ²⁷ Tiiboho riwiòhenanyre deysana-di. Kia òbiti rare. Iribi tahe Deuxu rybe aòmydŷŷnana, Judeu mahādu-ribi nade. Tai tahe judeukòdu mahādu, tule judeu mahādu riwòhenanymhŷke taaòwiwi-di. ²⁸ Kaa nieru-di arakreu, tahe aroramy arehemynykre. Iribi Espanha-ò arakre. ²⁹ Tuu awana watzikreu, tahe teysamy Inynŷŷ-di rakatzikre.

³⁰ Bexitòenyke wadee waaòmysŷdŷŷna sòwemy watzireri ariwinykemy. Deuxu Tyytybytyhy heka sòwemy wadee nade adeereny ariwahinykemy, luuna sòwemy adeereny ariwahinykre. ³¹ Tule ityhydŷŷdukòdu mahādu Judeia wadee aòbinahākŷ wadi ratzimyhŷre. Wadi bexitòenybenyke jiarŷ iribi arahenykre. Tule kaa nieru rewyre riwari teysamy rimyrenykre. ³² Tai tahe awanareny tahe wadeysamy arehemynykre Deuxudeewikeki. ³³ Deuxudeewikeki wii riki Deuxu ywina adeereny watzireri. Kie.

16

¹⁻² Fibi hāwyy ityhydŷŷdu seriòreò adee rakre. Tii heka Sekrea hāwā ludu dohodŷŷna mahāduò rare. Tii heka dohodŷŷdu mahādu riwiòhenanymhŷre aòu aòu aityhydŷŷdu seriòre wesemy. Tii kaiboho biwiòhenanykre, ti dori sòwemy riwawiòhenanyre.

³ Birybedŷŷnyke Prisila Akila-wana. Tii wawiòhenadŷŷdurenny. ⁴ Tii wadee sòwemy riwinyre rubu lau ruberuòtyhy. Tai jiarŷ reālāwāhāre tami, tule tuu ibutuma Judeukòdu dohodŷŷna mahādu. Iheto dohodŷŷna mahāduò warybe wehityhyna biwahenyre. ⁵ Epenetu-ò biwehityhyny. Tii ibutumy ityhydŷŷdu-ribi juhuule rityhynyre Asia bede-ki. Tii wabiòwa rare. ⁶ Marie adeereny raaòmysŷdŷŷtyhyre. Biwehityhyna wanimy. ⁷ Adroniko, Junia wana biwehityhynanykre. Tiiboho judeu mahāduò roire. Ròtenawo-ki wawana roiremyhŷ.

Dohodÿÿna mahãdu rierityhyre. Deuxu deòdÿÿna mahãdu heka wakomy rityhynre. ⁸ Ijõ waityhydÿÿdu biõwa Ampliato inire. Tamy kanarybekre tule. ⁹ Urbano, Estaki-wana tule Kristu dee wawiòhedÿÿdu tule rybe wehityhyna tamy biwahinyke. ¹⁰ Apele heka ityhydÿÿdu tyhy rare. Biwehityhynanyke. Aristabulo-wana heto woludu mahãdu biwehityhynanykre warybe tamy. ¹¹ Tule biwehityhynanykre Herodiaõ –wajioiõ tii rare judeu mahãduõ wahe. Kristu dee dori kia iny õbiti rare. Narciso heto ludu ityhydÿÿduõ heka tule biwehityhynanykre warybe tamy. ¹² Tule Trifena, Trifosa, Peside-wana raaõmysÿdÿÿmy Inynyrÿreny-ò biwehityhynanykre wary tamy. ¹³ Rufu tule Deuxu dee aõmysÿdÿÿdu rare ise tule. Tii dori nadi wesemy riwawisinanyre. ¹⁴ Asincrito, Flegonte, Hermes, Paroba, Hermas, tule biwehityhynanykre ityhydÿÿdu mahãdu. ¹⁵ Filologo, Julia-wana, Nereu taseriõre-wana, Olimpa, ityhydÿÿdu mahãdu tii-wana ratxireri ibutu-ò warybe wehityhyna. ¹⁶ Ibutumy aseriõre debò bimyke biwehityhynanybenykre ibutumy. Ibutumy Kristu tydÿÿdu mahãdu-ò arawawehtyhynanykre. Tule kaki dohodÿÿna irybe wehityhynanyre adeereny riwahinyreri.

¹⁷ Rybeõ roire kaa rybe tyyriti ixiydynako-ki. Ijõ aõhe dÿÿnana doimyhÿde kia hetowo hitxina-ki. Iwitxiramy heka taerydÿÿna mahãdu –iwese inydeereny erydÿÿnamyhÿre wesemy aõkõ kia lau tahe bexiebenyke. ¹⁸ Aõ Jesuisi dee aõkõ raaõmysÿdÿÿnyre. Ixidee tule heka raaõmysÿdÿÿmyhÿre aõ ixidee ritarenkemy rõhõtinyinmyhÿreny. Tiiboho heka rarybewihikÿmyhÿreny, aõma, ruikedÿÿmy timy bede erykõ tuu ratximyhÿreny. ¹⁹ Jiarÿ wadeysamy watzireri kaiboho õbitimy ibutumy toiteki. Araerywãhã jiarÿboho aõbo õbitire uritere aõbina widyõmy. ²⁰ Deuxu ywisidÿÿna wahidyyna dori Satanasi riixãwididÿÿnyke. Jesuisi Kristu Inynyrÿ wiòhedÿÿna adeereny riwahinykemy idi watzireri.

²¹ Tximõtxi dori wawiòhedÿÿdu rare. Lucio, Ijasõ, Sosipatu, wajudeuijoi-wana tule adeereny irybe wehityhyna riwahinyre. ²² Jiarÿ, heka Tercio, reritinyreri aõbo Paulo rarybere adeereny. Jiarÿ adeereny warybe wehityhyna rewahinyreri. ²³ Jiarÿ heka Kaio heto-ki watzireri, dohodÿÿna rabutunyreki watzireri. Kaio irybe wehityhyna adee riwahinyre. Tule Erasto hãwã nieru rubudÿÿdu rare. Tule Quarto inyseriõreereny rare. Ibutumy heka kaa irybe weityhyna adeereny rewahinyreny. ²⁴ Inynyrÿ Jesuisi Kristu ruxetõena ibutumy adeereny kanakemy idi watzireri. Kie.

²⁵ Deuxu irurutyhy-di rare. Tii heka adi riyrubunykemy adi watzireri. Iwese rybe-weityhyna rarybere wesemy, ruru adee riwahinykre. ²⁶ Kaheka Deuxu tarasana rare. Ibutumy iny mahãdu kaa tarasana rare. Katahe wiji ibutumy Deuxu rybemy rybena reamyhÿre. Iwese Deuxu rybedu mahãdu juhoo rarybere wesemy. Deuxu heka ibutu-ò tuu rarybere. Tai tahe ibutumy iny Deuxu Tyytybytyhy rierykre tule rityhynykre. ²⁷ Deuxu-ò àlana biwahinykeki tii dori bedeeryna ratximyhÿre Jesuisi Kristu õraru-ki wowydyna tamy biwahinybenykre aõu aõu. Kie, Paulo.

1 Oritxi Mahãdu-ò 1 Oritxi Hãwã Dohodÿÿna Mahãdu-ò

¹ Paulo jiarÿ Deuxudeewimy deòdumy wãhãre, Jesuisi Kristu deòdÿÿna-ki wahe. Jiarÿ waityhydÿÿdu seriòre Sòteni-wana adee warybereny adiwahinyde. ² Oritxi hãwã dohodÿÿna mahãdu-ò heka watyriti adiwahinyde, Jesuisi Kristu òbitidÿÿna mahãdu-ò, Deuxu hõrò mahãdu-ò, hãwyy, hãbu-wana, ibutumy Jesuisi Kristu ityhydÿÿdu mahãdu-ò. Tii iny Iòlòrenymy heka ratximyhÿre. ³ Ruxetòena, ywina-wana adeeren kanakemyidi watzireri, Deuxu iny tyby-ribi, Jesuisi Kristu iny Iòlò-ribi.

⁴ Deuxumy reälãmy watxiwãhãre, Jesuisi Kristu adeereny ruxetòena diwahinydeki. ⁵ Ibutumy dori iribi tòerymy ahãte arybena-di, erysydÿÿna-di. ⁶ Kristu dee rybena akireny roimyhÿre. ⁷ Iribi awahidÿÿna rauhenyòreri, kaiboho dori Kristu deòsidÿÿnamy teraòmahãte. ⁸ Jesuisi arawìòhenanyhy rarekre bededÿÿnana konana-ò, tatxuu òbitimy ixiko-ò, rexilamadÿÿnykemy. ⁹ Deuxu òbitihyyra. Tii aratòbinyra Tariòre Jesuisi Kristu-wana rarekremy, iny Iòlòrenymy.

¹⁰ Jiarÿ adeereny rexitòenyryeri Jesuisi Kristunimy iny Iòlòrenymy wiwese wimy wimy bityhynymy marybekenymy. Wade awiòre wiribi hitxi hitxidÿÿ. Wii bitotyntythymy boibekemy adireny watxiwãhãre, araykyreny-ki, aerysynareny-ki. ¹¹ Kaiboho waseriòre mahãdu, wimy taujòmotenyteri. Lòe hetowoludu mahãdu kia wako relyyra. ¹² Inyò wadee rarybemyhÿre. Ijò mahãdu heka Paulo rityhynymyhÿre ihõrò mahãdu wahe, ijò heka Apòlo rityhynymyhÿre ijò tasÿ Pedro rityhynymyhÿre, ijò tahe Kristu rityhynymyhÿre. ¹³ Aòherewe, Kristu be iny rihitxihitxinymyhÿre. Paulo be itxeò nihikÿ ryre-ki rurure adeereny. Pauloni-di be rasebere. ¹⁴ Inyò he ròratisebenyòre. Krispu, Kaiowanale tahe resebenyere. Tai tahe wabedesamy watzireri. ¹⁵ Kiamy ta heka inyò rarybeke lau rejìònymahãre: —Jiarÿ Pauloni-di rexisebenyere. ¹⁶ Tefana hetowoludu mahãdu adiratisebenyde. Inyò reratisebenyeki wanohòti reaòhyyre. ¹⁷ Kristu dori aòsebedÿÿmy aòkò diwateònyde Rybewihikÿmy rybemy. Bede erydÿÿna nihikÿmy rybemy aòkò diwateònyde, Jesuisi itxeò-ki lamana ariwòkemy aòkò, kia inydeereny rurureki wahe.

¹⁸ Kristu itxeò rubumy ijyy heka ityhydÿÿdukòdu dee itxÿtena rare. Biu-ò hedu mahãdu dee tahe, Deuxu ruru kia rare. ¹⁹ Kiamy tahe iritidÿÿna roire: ierysydu mahãdu erysna-di ariixãwidÿÿnyke. Bede erydu rayky-di adijìonykre. ²⁰ Titxibo tahe bede erydu rare. Tyryritimy erydu heka titxibo rare. Titxibo tahe wiji dÿÿraxidu rare. Kabede ludu bede erysna heka Deuxu-ò itxÿtedÿÿna rare. ²¹ Bede bede ludu mahãdu ròhòtynyere bedeerÿhymy. Tai tahe Deuxu iximy riernanyòhyyre. Kia tahe Deuxudeewire. Iny rybewihikÿmy rybe heka iny wixira-ò itxÿtere. Kia-di tahe Deuxu iny ritareri iny rityhynyereki. ²² Judeu mahãdu aòwiwi rÿikemy aòbo raremy ratzireri. Judeukòdu mahãdu bede erysydÿÿna-di rarekemy riijymyhÿre. ²³ Kristu itxeò-ki lamanamy iny rarybemyhÿrenyere. Kia tahe judeu mahãdu riojinyre, judeukòdu mahãdu dee itxÿtena kia rare. ²⁴ Tahe Deuxu rariròwysyna judeu tule judeukò mahãdu-ò heka Kristu erydÿÿna tule ruruna rare ihedÿÿnarenymy. ²⁵ Deuxu itxÿtedÿÿnamy rybe hãbu bedeerÿ ratyre rare. Deuxu iruruòkeki, tii hãbu ruru ratyre iruru rare.

²⁶ Waseriòre mahãdu arariròwysyna-di mohòtynybenybeke. Beteheemy iny erysna mahãdu-ribi sòweòre, Deuxu rariròwysyna mahãdu. Dinodu mahãdu sòweòre, iny Iòlòtyhy mahãdu-ribi sòweòre. ²⁷⁻²⁸ Deuxu heka aòna aòna itxÿtena ritare bedeerÿhykÿ mahãdu riixÿrudÿÿnykemy. Aòna aòna ruruò Deuxu ritare aòna aòna ruru-di riixÿrudÿÿnykemy aòna aòna derare, aò aòkò rare Deuxu ritare aò-di aò aòkò-ò rijjanykre. ²⁹ Tai dorihe inyò rexitihynkòkemy Deukuko-txi. ³⁰ Kaiboho dori Jesuisi Kristu hõrò toite. Tii heka inydee ibutumy rare: erysynamy òbitinamy, tamanamy, tarasanamy rare biu-ò hena wahe. Deuxu kia ibutumy diwahinyde inydeereny. ³¹ Kia dori ritina rybe-ki roire: —Inyò rexiwowydynykeki, Deuxu-ki rexiwowydynyke.

2

¹ Waseriòrebobo aò hãbu bede erynihikÿ wese aòkò adeereny anade. Deuxu rybetyhydÿÿnanamy ararybekremy. Rybenihikÿmy heka rarybeòre. ² Tii sohojile reeryre akireny rarewãhãu, Kristu itxeò-ki lamanale wahe. ³ Akireny rarewãhãu waruruòmy rarewãhã, ixÿru brebu tahe riwamytatadÿÿnyre. ⁴ Wabedeerydÿÿna erytyhy rybesirahakÿ-di aòkò rarybereri iny rityhynkemy. Urile tahe Deuxu Tytyby ruru-di rarybewãhãre. ⁵ Hãbu erytyhydÿÿna aòkò bityhynkemy adi wãhãre Deuxu ruruna tahe atyhynarenymy heka idi toite.

⁶ Ityhydÿÿdu umy-ò bede erydÿÿna-di rarybemahâre. Kabede aõmydÿÿnana bede ery aõkõ rare. ⁷ Kia tahe Deuxu erydÿÿna tyhyre. Kia heka hâbu mahâdu lau riwõmyhÿre. Juhu inydeereny riywinyre. ⁸ Kia bede erydÿÿna inyõ wiji Iòlõtÿhy mahâdu rieryõre. Kia rierymyhÿkeki, Wanyrÿ wowydyna-ribi itxeò-ki ritamadÿÿnyõhyre inihe. ⁹ Iwese Ritidÿÿna roireri wese rare: —Rue lobixiõhyymyÿre, nohõti heka roholaõhyymyÿre, inywo rieryõhyymyÿre, aõbo Deuxu riwinyre taluuna mahâdu dee, tami riwahinykremy. ¹⁰ Deuxu Tyytybytyhy kìa inyboho riteðwarixinyreny. Ittytyby ibutumy rieryre. Deuxu raykywo-ribi aõ ritÿnynymyÿre. ¹¹ Inyle heka iny ixirayky rierykre, kawese tule Deuxu tyytybydile aõna aõna rierykre. ¹² Bede aõmydÿÿnana aõkõ inydeereny wahisidÿÿdu rare. Deuxu Tyytyby tahe inydeereny wahisidÿÿdure. ¹³ Kiadile Deuxu wahisidÿÿna iny reeryreny. Kia iny reerydÿÿnanyamahâreny hâbu bede erydÿÿna-di aõkõ, Deuxu Tyytyby rybe-di tahe reerydÿÿnanywâhâre. Kia iny retÿnynymahâre iny Deuxu Tyytybytyhy-di mahâdu-ò. ¹⁴ Iny Deuxu Tyytybytyhy-di rÿiõra mahâdu dee Deuxu Tyytybytyhy aõmydÿÿna dera. Tamy itxÿte rare. Rierykõre. Deuxu Tyytybytyhdile iny rierymyÿre. ¹⁵ Iny heka Deuxu Tyytybytyhdikeki ibutumy rierymyÿre. Inyõ tahe tuu aõmy tuu irybeõna. ¹⁶ Ryberiti-ki roire: —Mobo tahe rieryre Wanyrÿ rayky, mobo tami aõ ritÿnynykre inyõ aõbo? Inyboho Kristu rayky ijõdire, iwesele raraykynymyÿre.

3

¹ Waseriõrebobo adeereny rarybeõhyre hâbu Deuxu Tyytybytyhy-di rÿira wesemy. Hâbu òrarudu wesemy rÿirawesemy adeereny ararybeke. Uladu wesemy Kristutyhydÿÿ-ki rÿira wesemy adeereny rarybere. ² Huÿsy-di òedÿÿ araernadÿÿnyreny rÿÿÿnatere wesemy aõkõ erydÿÿnasiramy aõkõ rybe. Kia rÿÿÿna rÿÿÿmy textiywinyõtenyete. Wiji tule texihumy aõkõ toitenyete. ³ Òrarudu wesemy dori ahâtenyete. Ihârumy, ijâmÿ atximyhÿtenyete. Tai tahe òrarudu mahâdu wesemy ahâte ityhydÿÿdukõdu mahâdu wesemy ahâtenyete. ⁴ Inyõ rarybekeki: —Jiarÿ Paulo erydÿÿnay-ki rare. Ijõ rarybekeki: —Jiarÿ Apõlo erydÿÿnay-ki rare. Tiiboho ityhydÿÿdukõdu mahâdu wesemy ihÿreny. ⁵ Aõbohe Apõlo, aõbohe Paulo. Deuxu deõdu heka inyboho roire. Inyribireny tetyhynymy teerymahâtenyete. Iwese Deuxu iny sohoji sohoji-ò aõmydÿÿna riwahinyre wese, tai tetyhynytenyete. ⁶ Ta jiarÿle rybemy rarybere iny aõty ribòrõnymyÿre wese, Apõlo rybe ritÿnynyrene iny alòbòrõna ribenymyÿre wese rituunyre. Deuxule tahe idimyhÿre iwese alòbòrõna riumydyÿnymyÿre wese. ⁷ Tai tahe tòbròdÿÿdu aõ aõkõ rare; ituudÿÿdu tule aõ aõkõ rare. Deuxule aõwedu wedu heka rare. Tiile ityhydÿÿdu widÿÿdu nihikÿ rarekre. ⁸ Tòbròdÿÿdu ituudÿÿdu-wana sohoji wesemy ihÿreny. Sohoji sohoji tauri wahisidÿÿ ritakremy, iwese sohoji sohoji raaõmysÿdÿÿmyÿre wese. Wiwana dori Deuxu dee iny raaõmysÿdÿÿmyÿre. ⁹ Inyboho heka Deuxu wiõhedÿÿdu mahâdu roire. Kaiboho tahe Deuxu oworu wese toite. Iwese tahe Deuxu heto wese kaiboho toite.

¹⁰ Heto widÿÿdu deywe wese reteleny. Ibutumy Deuxu ruxetõenamy kìa rewinyre. Juhumana retidire idi tahe itira ityre reòõnyra. Ywimy biwinybenykre. Awimy bitamadÿÿnykemy. ¹¹ Jesuisi Kristu juhumana wese heka rare, inyõ tiile tarasadu wahe ijõ manaõ teròwomy ritidiõtÿhy. ¹² Ibutumy juhumanatyre-ki relereri. Ijõ womati tÿrÿrÿhÿkÿ, ijõ prata-di ijõ manatÿny-di, ijõ õwõru-di, ijõ õteti-di, ijõ horeru-di. ¹³ Kia txuu Kristu txu wahe riteõsinykre aõdibo sohoji sohoji raaõmysÿdÿÿmyÿre heõty dori riurihixinanykre. Aõhebo iny rotÿÿnymyÿreki. ¹⁴ Juhumanatyre-ki iny aõmydÿÿna rÿiikeki, tii uri iwahisidÿÿnana ritakre. ¹⁵ Iny aõmydÿÿna rasõkeki tii ròõnodÿÿkre. Ihâre tahe tarasana ritakre heõtyroobymy wahe.

¹⁶ Kaiboho Deuxu heto wesemy toitemahâ. Teeryõte aõbo. Deuxu Tyytybytyhy heka aworeny-ki rasÿnymyÿre. ¹⁷ Inyõ Deuxu heto wesemy rahukeki, Deuxu tii rihukre, Deuxuheto dori rare. Kia tahe kaiboho toite Deuxu heto lytytyhy rare, ihõrõtÿhy wahe.

¹⁸ Ixi itxenadÿÿõmy, inyõ bedeerymy ixi-di rõhõtinykeki, raitxÿteke tai tahe bedeery inatyhy-ki rareke. ¹⁹ Kabede bede eryna tahe Deuxu dee itxÿtena rare. Kia Ritidÿÿna-ki tahe roire: —Bede erynadu tyhy tabedeerydÿÿna-ki Deuxu-ò ròõnodÿÿre. ²⁰ Ijõ Ritidÿÿna-ki roire: —Wanyrÿ, bede erydu rayky rieryre. Kia raykywi aõ aõkõ rare, rybetyhy aõkõ. ²¹ Iny aõmydÿÿnana-di ixiwowydydÿÿõmy, ibutu dori ahõrõ rare. ²² Paulo, Apõlo, Pedro, bede, umy, rubu, aõmydÿÿna wijina, aõmydÿÿna bede kanakre, ibutumy ahõrõ rare. ²³ Kaiboho Kristu hõrõ toite. Kristu Deuxu hõrõ rare.

4

¹ Inyboho Deuxu deõdu roire, ibutumy idi mohõtinybenyke tii inkyreny ihÿre. Inyboho dori Deuxu aõmydÿÿnana erykõdu tÿnydÿÿdu roire. ² Deuxu tÿnydÿÿdu õbitihyky rarekemy. ³ Wadi rõhõtinykeki awimy aõbo ibinamy aõbo kìa tahe wadee aõ aõkõ rare. Aõbo dohodÿÿ tÿnydÿÿdu mahâdu wadi rohõtinyke kìa wadee aõkõhykre. Jiarÿ tahe ixi-di dehumy

rahòtinyinõhyymahãre. ⁴ Jiarý reeryõre inyõ aõbinamy wadee rexiwonyke warayky wadee õbiti rare. Tahe ihãrele õbitimy iko-ki rare. Wanyrý tahe wadi timy rõhòtinyinke. ⁵ Kia tahe wiji idi timy nohòtiõmy. Jesuisi nonanak-ki. Tii tahe kanakreu, ibutumy wasimy aõ rýira ritýnynkyre, ibutumy iny raykymy rýira ritýnynkyre. Kia txule ibutumy iny tabedeõby ritakre Deuxu-ribi.

⁶ Kia aõna aõna wawese riwawesenanyreri. Apòlo wese tule rewesenanyreri. Kaiboho dori bierybenykemy kia: ierysydýýrenyõmy aõbo iritidýýnawo-ki ihoõre. Kia wese keki, ijõ týnydýýdu ijõ ratyre ryiõtyhy. ⁷ Mobo iny wiribi iwitxiramy ihýre. Aõbohe akire Deuxule aõwiwi adee riõre. Ibutumy iribi tetateki tahe aõherekibo axiwedere. ⁸ Kaiboho ibutumy aõ ijõdire. Tatyhytenyte, iòlo wesemy taditehemynyte iny arawìohenanyrenyõre. Wadee awire kaiboho iòlõmy ahãtenyte. Tai jiarýboho awana ariòlõnykre. ⁹ Kiamyrene õsana. Deuxu dee heka inyboho deòdýýna mahãdu rurukrerke mahãdu roire ibutuko-txi, ýjuko-txi, hãbukò-txi. ¹⁰ Kristu òraru-ki itxýtewesemy jiarýboho roire. Kaiboho Kristu erydure riki. Jiarýboho warurukòrenyte. Kaiboho orarudirenyre jiarýboho inyõ walu-urenyõre. Kaiboho tahe ibutu luuna toite. ¹¹ Ihãre tahe wiji ramamy, bemomomy, tykyõmy rekoamhyhýre. Tule sýywisidýýna rýiõre. Tule jiarýboho wahãwã õbiti ihokõre. ¹² Ihãre inyboho naaõmysdýýmyhýde iny debò-di irukemy. Inyõ inydeereny aõbinamy rarybekeki, awilemy inyboho rirawýõnnyhýre. Inyõ aõsarahakýle inydee riwinykeki, aõmy rybeõmyre. ¹³ Rybebinamy inyboho dee reakeki, ihãrele Deuxumy tamy rarybemyhýre. Rýnysityby wese inydireny rõboho rethemhyhýre, ijese ijese wesemy.

¹⁴ Kia rõritidýýreri aixýrudýýrenyõmy aõkò, tahe wiòhedýýdumy retirýreri binadýýna lau, iwese inytybyò tariõre rierynanyre wese. ¹⁵ Tahe sówemy Kristu-ki bede erydýýdu rýire. Sówemy aõkò bobohomy rýirenyre. Kristumy heka jiarý sohojile borenymy rare. Rybewihiký erysna-di dori borenymy ràire. ¹⁶ Kia dori kaiboho wawesemy boibekemy adireny watzireri. ¹⁷ Tai Tximòtxi reteõnyre adeereny. Tii wariõre luu wesemy ratxire. Tii õbiti rare Wanyrý-ò. Tai watzì õhòtirenny reake iwese Jesuisi Kristury wese rariamhyhýreki, tule iwese reerynanyre wese ibutu dohodýýna hetowo-ki. ¹⁸ Inyõ ixiwowydumy ixidi rõhòtinyinmyhý iwese arura-ò araõreki. ¹⁹ Wanyrýdeewikeki arakre wylemy arorareny-ò. Tai arierykre ixiwowydumy nohòtidu irybe sohojile aõkò arierykre, aõhebo rotýýnyre tule arierykre. ²⁰ Deuxu òlõna heka rybe sohojile aõkò rare, rurutyhy heka rare. ²¹ Aõbo tahe awityhyre òhòte-di adehemyny aõbo, ada luuna-di ywina-di adehemyny aõbo?

5

¹ Dohodýýna mahãduy-ki òrarutyhy-di riki toite kia tahe rare: hãbuõ heka tybyhãwyytyby-wana roire. Kia òraru tahe ityhydýýdukòdu mahãdu riòludunýõhyymhyhýre. ² Kia hyyle ixi-di aõ aõkò tõhòtinyinmyhýte. Aõherekibo bede teòtiinyõtenyte tahinyõmy idi texitõnenýõhytenyte. Hãbu kia riwinyre, ityhydýýdu mahãduy-ribi biòlòdýýnyke. ³ Jiarý akyreny-ki watxiõrerihãre, tahe warybetytyby awanareny ratxireri, iwese jiarý awana ratximyhyhýre wesele. Tahe wadohodýýna ariwahinykre kahãbumy ibinamy riwinyremy. Tahe ityhydýýdu ributunykeu, ⁴ warybetytyby akireny rýireu, Jesuisi Kristu ruru akireny rýireu, kahãbu Satanasi-ò biwahinybenyke. ⁵ Tai kahãbu umy Satanasi-ò biwahinybenyke itytytyby tahe rahenykre Wanyrý Jesuisi kia nonanatxu-u. ⁶ Arybe iximy wydy awi aõkò rare. Taholaõtenyte aõbo kia rybe-ò; iuri ibutere paõ widýýna sówemy rauridýýra uridýýna heka òraru wese heka rare. ⁷ Idi behubenyke iuri hitxina-di, tahe paõ iuriõmy rýirekre wese boibekemy õbitimy, Kristu tule buðõeni xiwedýýna wesemy inydeereny rurure, iny Pascoareny worana bedehesi dorihe rarýýnymy rare. ⁸ Tai tahe ixena roxina rikiwinyrenyke. Paõ iuri-di ryiõmy rakatximyhyhýreny. Kia uri paõ òraruihetxina wese rare. Paõ týmra, õbitire, inatyhyre, tii rikiyrenyke. Kia tahe rare õbiti widýýna wahe.

⁹ Adeereny watyryiti rehahinyre òrarudu mahãdu roo-ki risiõmy, òtadu mahãdu-wana boiõkemy. ¹⁰ Ibutumy òrarudu mahãdu-ò aõkò adeereny rarybere. Iny ibina mahãdu, wasidu mahãdu, Deuxutyhy luukòdu mahãdu. Kia-wana noõrennykeki, bede-ribi ihyyyle bexihitxinyke. ¹¹ Wiji watyryiti kia wese rehahinyre. Ityhydýýduy-txi rõtedu òrarudu rarehykeki, kia roo-ki risiõmy tule iny ibina mahãdu, Deuxutyhy luukòdu, ujõmomy rybedu, wasidu, axaxa momodu, kia mahãdu-wana tahe byreõmy. ¹² Ityhydýýdukòdu mahãdu ywisidýýdu aõkò jiarý rare. ¹³ Deuxu dohodýýdukòdu mahãdu hitxidýýdu rarekre. Deuxu Ryberiti-ki roire: —Òrarudu ay-ribi biòlòdýýnyke.

6

¹ Iny ityhydýýduõ wídee raurenanykeki, aõbohe awire? Erysydu-ò rikidy aõbo ada ityhydýýdu mahãdu-ò rybeke aõbo? Uritere ityhydýýduõle marybekre. ² Ityhydýýdu mahãdu bede bede mahãdu ierysydýýkre. Kia teerytenyõta aõbo. Ityhydýýdu mahãdu bede bede mahãdu ierysydýýkeki, aõna aõna iyja tahe teeryõtenyte timy rasýdýýnykemy. ³ Tahe inyboho

ÿju aõmydÿÿnana rikieryrenykre. Kiakeki iratyre kabede aõmydÿÿnana rakieryrenyhykke. ⁴Erysydÿÿnana ijõdikeki, aõherekibo erysydu ityhydÿÿdukõdu-ò radymyhÿre. Ityhydÿÿdule aõtxi awire. ⁵Kia heka adeeremy ixÿruna rare. Hãbu erysydu ityhydÿÿdu mahãduy-ki ratxiõre aõbo ierysydÿÿ-ki. ⁶Erysydu ijõdihãre ta ityhydÿÿdu seriõre wii ridyke aõbo ityhydÿÿdukõdu erysydu-ò, kia awiõre. ⁷Ityhydÿÿdu wii ridykeki, kia tahe iaõ bede eryõmy rare. Inyõ adeeremy aõmy rotÿÿnykeki, urile tahe aõhõkÿmy rotÿÿnyke. Kia heka Inynyrÿ-ò õbitire. ⁸Kaiboho ityhydÿÿdu hãre aõhõkÿmy wii tesÿnymahãtenynte. ⁹Òrarudu mahãdu-ò, Deuxu Iólõna uri riwahiõtyhy. Kia teeryõtenynte, iny ywymynoduõ, Deuxutyhy luukõdu, wiriõrese-ò õtadu, hãbu hãwyy wese rexiwahinymyhÿre ijõ hãbu-ò. ¹⁰wasidu, ixidee imynymy nohõtidu, axaxamomodu, jei jeimy rybedu, inywitxira aõmydÿÿnana wydydu, kia-ò Deuxu Iólõna uri rawahiõtyhy. ¹¹Kaiboho heka juhu kia wese toite. Wiji tahe iny Iólõ Jesuisi Kristu, anasuhode, anaixãwidinyde anatade Deuxu Tytybytyhy-di.

¹²Ibutumy ariwinyke ixidee wikeki ibutumy aõmydÿÿnana tahe iwidyÿ awiõre. Ibutumy arotÿÿnyke ixidee wikeki, aõ aõkõ tahe waumy-di rarekemy raremyhÿ. ¹³Rÿsÿnaheka weryi-ò ralõmyhÿ kia-ò heka ihÿmyhÿre. Kia heka Deuxu wiwanale rahukere ikonana-ò. Umy heka òraru-ò sohojile aõkõ rÿire. Deuxu umydikemy dorihe riwinyre. ¹⁴Deuxu Inynyrÿ riixixanyre rubu-ribi. Tule iny kidixixanykre taruru-di. ¹⁵Iny umy heka Kristu rareasa rare. Kia aõbo teerytenyõte? Kabe Kristu rareasa aderana-wana rabutukere, aõkõrehe. ¹⁶Inyõ hãbu aderana-wana roikeki, sohoji umyhyyle wiwana roireke. Kia teerytenyõte aõbo? Kia Tyyriti Iritina-ki roimyhÿre, hãbu hãwyy-wana sohoji umyhyyle wiwana roireke. ¹⁷Moo Wanyrÿ-wana ributunyekeki, sohoji Deuxu Tytybytyhy rareke. ¹⁸Òraru-ribi teõrehe my atximyhÿbenyke Ijõ òraru inyõ riwinykeki umywo-ribi nodu aõkõ rare. Òta òta òraru tahe inyõ riwinykeki, kia iximyy òludu òraru-di reake. ¹⁹Aumy Deuxu Tytybytyhyshÿ rare. Kia aõbo teeryõte? Deuxu rexiwahinyre awo-ki rasÿnyhymy rarekremy. ²⁰Kaiboho aumy wedu aõkõ atxitenyteri. Jesuisi Kristu adee rurureki. Tii õwynihikÿ-di anadyde, Kia tahe aumyreny-ki Deuxu-ò bealãbenyke, õbitimy bexisÿnyke aumyreny-di.

7

¹Atyyriti dÿÿraxi rerawyõnyreri. Kia rare: hãbu hãwyy-ò aderexiõhyykeki, kia heka awire. ²Hãbu tahãwydyhyyle rareke, tule hãwyy tahãbudihyyle rareke òta òta òraru dori sõwerek. ³Hãbu tahãwyy-ò umy wahisidyÿna tamy riwahinyke. Hãwyy tahãbu-ò umy wahisidyÿna riwahinyke. ⁴Hãwyy taumywedu aõkõ rare, ihãbu iwedure. Tule hãbu taumywedu aõkõ rare. Ihãwyy iwedure. ⁵Wiõmysadyÿõmy. Urile rexitõbenyke aõtxu-ò wii riõmysanykre. Urile ixideewimyy wiwana ratxike. Idi wiwana roireke Satanasi xiirixanyheny bededÿÿnana riijereki. ⁶Kia warybe bede ywina aõkõ rare. Urile wadohodÿÿna rare. Adee awikeki, tuu bityhnybenyke. ⁷Ibutumy hãbu wawese rÿirakeki, awire. Iny sohoji sohoji tahe, Deuxu bede wywidÿÿna tamy riwahinyra ijõ wiribi lahixi ihÿre.

⁸Ixihy mahãdu-ò wytese mahãdu-ò wadohodÿÿna rewahinyre: wawese hyy rÿirakeki, awire. ⁹Ixiwedudõkeki, tahe boikere, tii arasahyy mabekelau. ¹⁰⁻¹¹Hãbu hãwyy my heridu-ò warybe rewahinyra, tahe warybe aõkõ rare, Wanyrÿ rybe. Kia rare: Hãwyy uritere tahãbu ririõhyyke. Hãwyyõ tahãbu-ribi rexihixinykeki, ijõ-wana roiõke ada tahãbuwanale ixby roike. Tule hãbu uritere tahãwyy risiõmy. ¹²Ijõ-ò warybe rewahinyra Wanyrÿ rybemy aõkõ: Ityhydÿÿdu seriõre ihãwyy ityhydÿÿdukõdukeki, uritere iatysyõmy hãwyy tii-wana rarekemy ratximyhÿreki. ¹³Hãwyy ityhydÿÿdu ihãbu ityhydÿÿdukõdukeki, tule uritere iatysyõmy tahãwyy-wana rarekemy ratximyhÿreki. ¹⁴Hãwyy dori ta hãbu ityhydÿÿdukõdu riõbitinymyhÿre rityhydÿÿnymyhÿ tii-wana ratximyhÿreki. Hãwyy ityhydÿÿdukõdu iwesele ta hãbu risÿnyre. Aõkõkeki ariõre ityhydÿÿdukõdumy raremyhÿ. Ka tahe rityhnyreri. ¹⁵Ityhydÿÿdukõdu resekeki ixinamy rake. Kia wesekeki, ityhydÿÿdu ritaamy aõkõ ihÿre. Kaiboho ywina-di boibekemy Deuxu ratximyhÿre. ¹⁶Hãwyy, teeryte ta hãbu rityhnykre aõbo, ada aõkõre aõbo? Aõkõ, teeryõte.

¹⁷Iwese Deuxu iny sohoji sohoji rihixihixinyre wese, boibemahãke. Iwese atximahãtenynte wese Deuxu anatanedyeu kia wese boibeke. Kiamy heka reerynanymahãre ibutumy dohodÿÿna-ki. ¹⁸Inyõ notyky resyna-di bityhnykeki, kaweselemy mabeke. Inyõ õtyky resyna-di aõkõ bityhnykeki, juhuy tatemahã wese mabeke, notyky resydÿÿõmy. ¹⁹Notykyresya aõ aõkõ rare, ityky resykõ tule aõ aõkõ rare. Deuxu bede ywina wywidÿÿna, kia heka aõ wihikÿ rare. ²⁰⁻²¹Iwese Deuxu ibutumy iny ditade wese, juhu widÿÿnalemy mabeke. Deõdumy aõbo tetyhnynte, tahe tuhymy mabeke. Awedudeewimyy bexihukeki tahe, idi make araokorore-ribi bohonykeki, tahe make. ²²⁻²³Deõdu-ò Deuxu ritakemy rarybekeki, tahe rityhnykeki, tii raokõrõ-ribi rohonyra Deuxu rue-ò õkresyõ mahãdu rityhnyrenykeki, tiõboho deõdu roire. Deuxu aradyra õwyhykÿ-di tai tahe hãbu deõdumy

aòkò boibeke. ²⁴ Ityhydÿÿdu seriòre, iwese atximahâte wese adee tarasanamy Deuxu rarybereu, kia wesele boibeke.

²⁵ Ijadòma-ò bede ywinamy Wanyrÿ Deuxu tarybe diwahinyòde. Ihãrele wadohodÿÿna adee ariwahinykre kialemy. Deuxu dori tatòenamya riwaòbitinyre. ²⁶ Aòhebo kowa rotÿÿnyre, awi aòkò rare. Kia tahe aratohonykre: Iwese iny ratximyhÿre wesehyy, boibeke. Tii tahe wadee awire. ²⁷ Kai aòbo hãwyymy heridu tate. Tahe ixihitxidÿÿmy nohòtiòmy. Kai aòbo hãwyymy heridu aòkò tate. Tule hãwyymy herimy nohòtiòmy. ²⁸ Tahe hãwyy-wana boikeki. Tii òraruna aòkò rare. Tule ijadòma roikeki tule òraruna aòkò rare. Ibutu iny heridu iaòmydÿÿ-ki aòhòkÿmy rotÿÿnyrenyke. Ila u jiarÿ adeereny rarybere inyò aòhòkÿmy rotÿÿnyheny. ²⁹ Bededÿÿnana he iòhòre. Tai tahe adee rarybere waseriòreboho, inyò heridu ixihyno wese ratxikemy. ³⁰ Iny bedewomy ratxirerí, ixibedewodÿÿ-ribi tòhòti rosake. Iny deysamy ratxirerí, deysa-ribi nohòti rosake. Inyò aò riwymyhÿre, ihòkò wese rotÿÿnyke. ³¹ Kabede aòna aòna kai bierysynanykeki iwese ierysydÿÿòmy bisÿnyke. Kia aòna aòna ibutumy ituekre. Bededÿÿnanahe aòwesele rexihukre. ³² Ixiraòmy ahãbenyke, kiamy tahe adee watxiwãhãre. Inyò heridu aòkò Deuxu aòmydÿÿna riywinymyhÿke, iwese Deuxudeewimy ratximyhÿkemy. ³³ Iny heridu heka bede aòmydÿÿna riywinymyhÿre, iwese tahãwyydeewimy ratximyhÿkemy. ³⁴ Kiamy rihitxinyre. Hãwyy tule heridu aòkò Deuxu aòmydÿÿna riywinymyhÿre taumy Deuxu Tyytybytyhy òbitidÿÿmy. Hãwyy heridu tahe bede aòmydÿÿna-di ròhòtinymyhÿre tahãbudeewimy riywinykemy. ³⁵ Kia aratohodÿÿnyra adeerenywikremy. Kaiboho arataaòtyhy. Urile anawìohenanymahãde Deuxu iòhòmyhÿreki. Iòkòramy ibutumy arahenyrenyke watxiwãhãre.

³⁶ Ijadòma tibiedÿÿdu tatibiena-ò òbitimy aòkò risÿnymy rexinohòtinymyhÿre. Ijadòma tahãbumy herina bede-ò rehemynyre. Tahe tatibiedÿÿna-di inyò-wana roikemy idi ihÿre, ixinamy roike. Kia òraruna aòkò rare. ³⁷ Weryrybò heriòkemy rarurunykeki, tii tahe awire. Tii dori irurudire iheridÿÿnyke heny. Tii ixiumy wedu rare. ³⁸ Tahe rihetidÿÿnykeki, tii awire. Tule rihetidÿÿnyòkeki, iratrythy awire.

³⁹ Hãwyy hãbu-wana rÿihyyke hãbu irumy. Rurukeu tahe hãwyy aòtxile roike. Urile Wanyrÿ Deuxudeewimy. ⁴⁰ Tahe wytesetyhmy ratxihyykeki, teysamy rÿikre. Tuheka jiarÿ rahòtynyeri. Deuxu Tyytybytyhy wawo-ki ratxirerimy idi rahòtynyeri.

8

¹ Katahe adeereny ararybekre: Suritxoo-ò rÿsÿna xiwedÿÿnamy. Inyboho ibutumy bedeery roire. Bede ery iny aònityhmy rixinohòtynyre. Luuna tahe inywiòhedÿÿdure. ² Inyò aòerysydumy rexinohòtynykeki tii aòwihikÿ rierydore. ³ Inyò tahe Deuxu luukeki, Deuxu tii rierymyhÿre. ⁴ Kaa rÿsÿna suritxoo-ò xiwemy rawahimyhÿre. Kia tahe aritÿnynykre. Inyboho rierenyre suritxoo aò aòkò rare. Sohojihyy heka Deuxu rare. ⁵ Iny deuxu aò òta òtalemy rininimyhÿre biu-ki, bede-ki. Iwese deuxu sòwemy ihÿre wese wedu sòwe rare. ⁶ Inydeereny Deuxu sohojile rare. Inytybyreny. Tii ibutu aòna aòna riwinyre. Tamy inyboho roire. Tule inydeereny Wanyrÿ sohojile rare, Jesuisi Kristu. Tii ibutu widÿÿdure. Tii ratximyhÿre xiery inyboho ratximyhÿreny. Tamy inyboho roire.

⁷ Tahe ibutumy kia iny rierydore. Iny sòwemy suritxoo iny reòwarimy rÿjira. Tii riki ixiwenadumy riroixikeki, tai òraruna tuu relemyhÿre. ⁸ Rÿsÿna aòkò riwatyhenyrenyra Deuxu-ò. Tai roxiheny rÿjire. Rikirÿsÿrenyòkeki, rikiònonyrenyòtyhy. Rikirÿsÿrenykeki, aò rikitarenyòtyhy. ⁹⁻¹⁰ Bexiebenyke. Urile ityhydÿÿdu aokòdu ixihe-ki iatysyòmy, aurihixinahe-ki. Suritxoo hetowo-ki inyò umy robikeki teroxiterimy, tii tule ijò rÿsÿmy rexixinayre, xiwe rÿsÿmy. ¹¹ Tai tahe aòraru-ki aseriòre atyhyna-ki òraruna-txi resekre. Tamy Kristu tarasamy rurure. ¹² Kiamy ityhydÿÿdu seriòre-ò taòrarunyteki, tule Kristu-ò textiòrarunyte. ¹³ Tai rÿsÿna òraru-ki ityhydÿÿ-ki waseriòre òraruna-txi resekeki, jiarÿ kia rÿsÿna ariroxiòtyhy, waseriòre òraru-ki.

9

¹ Jiarÿ adeereny rexihyymy watxiwãhãre. Jesuisi teòdÿÿnamy jiarÿ watxiwãhãre. Jesuisimy, Inynyrÿrenymy rabiòremy tahòtinymahãtenyete aòkò, Jesuisimy rabire. Waòraru-ki kaiboho ityhydÿÿdumy toite. Deuxu dee waòmysÿdÿÿ òraru-ki ayreny-ki. ² Inywitziraò-ò òsana Deuxu deòdÿÿnakòmy watxiwãhãre. Adeereny tahe inatyhmy Deuxu teòdÿÿnamy wãhãre kaiboho dori wateòdÿÿna urihixinamy ahãtenyete Deuxu dee.

³ Kia tahe warawyòdÿÿna rare iny witziraò-ò: ⁴⁻⁵ Jiarÿ ariroxikeki, ariòkeki, tai aòkòhe awilere. Ityhydÿÿdu hãwyyò-wana, wawana aridykeò aòbo awileke. Kawese ibutumy Deuxu teòdÿÿna mahãdu rotÿÿmyhÿre, tule Jesuisi seriòre, tule Pedro. ⁶ Jiarÿ, Banabewanahyye raaòmysÿdÿÿwãhãre iny aòreny tarasanamy. Kia rikirirenkeki, awikeki, aòbo. ⁷ Inyò aòbina-ò rakeki, ta aò aòbo riòwonyke? Aòkòre. Inyò oworumy uva bederaty ribrònyke-wana, bederatyò aòbo ritòleke. Inatyhmy inyò teòte asi-ò riyrubunymyhykeki,

ihowÿsmy aõbo riõmyhÿke? Kohe, riõmyhÿke. ⁸ Kabexe hãbu wese aõbo jiarÿ rarybereri? Tule tahe bede ywina tyriti aõbo riritinymy rÿimyhÿre. ⁹ Moisesi bede ywina ritidÿÿna-ki rÿimyhÿre: –Brogeniry itaaõmyhÿ maixõmo tyre rariamy risymyhÿreu. Deuxu aõbo broreni riwõtõenymyhÿre. Aõkõre. ¹⁰ Tahe waõrarureny-ki aõbo kia rarybere. Kohe. Inyõ ròbrõmyhÿreu, iyremy ritakemy rõhõtinyinmyhÿre. Tule inyõ riòrõmyhÿreu, ijõõ ixidee ritakemy rõhõtinyinmyhÿre. ¹¹ Deuxu Tytybytyhy aõmydÿÿnanamy adereny anaernanykeki, idi aõna aõna aribireny aritaleke, aõbo? Kia aõnityhyre aõbo? ¹² Iny wixira aõ aribi ritake-wana, jiarÿboho iratyre iu arõtarenkemy arotÿÿnyrenyke. Tahe tiu ròtaõhyre. Deuxu Rybewihikÿ tÿnydÿÿna ariokòrõõtyhy. Tai ibutumy aõ wixira wixira riòludunywãhãre. ¹³ Dohodÿÿna heto deõdu irysyna ritamyhÿre dohodÿÿna heto-ribi. Xiwe dinodu aõ rÿÿÿna ritamyhÿre xiwena-ribi. ¹⁴ Kia wese Deuxu rarybere; inyõ Rybewihikÿ ritÿÿnynekeki, ibutumy aõmy reamyhÿre ritamyhÿre, Rybewihikÿ aõmysÿdÿÿbro-ribi. ¹⁵ Tahe jiarÿ aõ aribi retaõhyre tule kia reritinyreri aõ aritakemy aõkõ aribireny. Warybe inyõ riõnõnykemy aõkõ watxiwãhãre iko-ki tahe aruruke. ¹⁶ Jiarÿ Rybewihikÿ retÿÿnyymahãre, rexierymahãre dori aritÿÿnydÿÿke. Kia heka aõhõkÿ aõkõ waloosõnadikemy rare. Rybe aritÿÿnynekeki, heka aõbinatyhyõ wadee kanake inyhe. ¹⁷ Ixidee wimy Rybe aritÿÿnymyhÿkeki, tai ki aritakre. Ixideewimy aõkõ aritÿÿnyneke-wana, ihãrele tahe itÿÿnydÿÿmy iwahisidÿÿna wadee roire. ¹⁸ Kiake-wana, timybo wawahidÿÿna ihÿre. Kia heka rare. Rybewihikÿ tÿnydÿÿ-õ arexiõwynõõtyhy. Aõbo inatyhymy wahõrõre, retaõhywãhãre.

¹⁹ Jiarÿ inydeõdumy aõkõ rarehywãhã. Tahe iximy rexideõdunyre sõwemy iny õraru-ribi aritakemy. ²⁰ Judeu mahãdu-õ judeu wesemy jiarÿ rexisÿnyre, judeu mahãduõ dori õraru-ribi aritakemy idi watxireri. Moisesi bede ywina yrubudÿÿdu mahãdu dee ixiwesemy rexisÿnyre iõraru-ribi dori aritakemy. Urile jiarÿ kia bede ywiny rubudÿÿna aõkõ rare. ²¹ Bede ywina aõkõ mahãdu dee ixiwesemy rexisÿnyre. Urile Deuxu bede ywina dire jiarÿ Kristu bede ywina yrubudÿÿdu jiarÿ watxiwãhãre. Kia iõraru-ribi aritakemy jiarÿ rexisÿnyre. ²² Irurukõdu mahãdu-õ waruru aõkõ wesemy rexisÿnyre, irurukõdu mahãduõ ritakemy. Ibutu iny deewesemy rexisÿnyry rarewãhã, aõtxile tiiboheõ aritakemy iõraruna-ribi. ²³ Ibutumy rewinyre, Rybewihikÿ dee iwiohedÿÿdukemy ixi-di wãhãre.

²⁴ Ijarana rõhõnykeu ijaramy ijaranadu sohojile rõhõnyra. Tiile wahidÿÿna ritake. Kai-boho majarenbenyke tii bitakemy. ²⁵ Ibutumy ijaradu ixidi rorenymyhÿre aõikõkõmy rexierynanymyhÿre. Kia riwinymyhÿ wahidÿÿna ritakemy. Kia wahidÿÿna retybykre. Inydee wahidÿÿna tahe retybyõtyhy. ²⁶ Jiarÿ kawesemy rajaranyre aõ aritakemy. Axio ijesumy resuwãhãre yhyle rehetenyre wese aõkõ. ²⁷ Waumy iny-õ rõrenyhywãhãre. Wadeõdu wesemy waumy resÿnyre. Tai dori resÿnyre. Jiarÿ inyõ-õ Rybewihikÿ aritÿÿnynekeki, wimy dehudu wesemy aõkõ arareke, adehuky-ribi riwata lau.

10

¹ Boholabenyke weseriõre ityhydÿÿdu mahãdu. Inybybreny kia biuwetyky nonoe rawo-di roimyhÿ. Tule ahobesõhõkÿ rawo-di reurõreny. ² Moisesi, iwedu, ibutumy aho-di nonoe-di rexisebeny. Tai iwedu inatyhymy rityhynnyreny. ³ Deuxu Tytytyby rÿÿÿna sohojile wiwese wesele ibutumy rirÿÿre. ⁴⁻⁶ Deuxu Tytybytyhy mona sohojile ihÿre. Bee manay-ribi nade. Mana tahe Kristuweselemy ihÿmyhÿre. Inynyrÿ kiamy roiremyhÿu. Deuxudeewimy aõkõ riwinymyhÿre. Tai rurure bedero-ki. Kia tahe inydeereny bedeery urihixina erysydÿÿnamy ratxireri, inyboho-dori aõbina widÿÿna aõkõ rokohotinyrenkemy, iwese tiiboho riwinyre wese aõkõ. ⁷ Inyboho suritxoo tyhydÿÿdukõmy rokoireke iwese ijõ mahãdu tuu rerinanymyhÿre wese kõkremy. Ritina-ki roimyhÿre: –Tiiboho ronymyhÿre riroxikemy, riõkemy. Tahe ritamanyrenyrisinykemy. ⁸ Tule õta õtamy rokotÿÿnyrenyõke iwese tii riwinyre wese –tai 23.000 iny rurure sohojixtu-u. ⁹ Deuxu urihixirenyõmyke, iwese tii riwinyre wese. Tai rurureny hemylala jurutana-ki. ¹⁰ Iburãmyke iwese tii ribuarennyre wese. Tai rubudÿÿdu rirubunyre, Rubu ÿju wahe. ¹¹ Kia tahe bede ery urihixidÿÿna erysyna inydeereny ratxireri. Riritinymyhÿre iny bede ernarenymy. Bededÿÿnana konana-õ iõhõmy inyboho roire. ¹² Tahe inyõ õbitimy rÿimy rõhõtinynekeki, tii rexiiemy ratxike reseke lau. ¹³ Ixirana isirare inydeerehemynyõtyhy rikiõludunyõtyhy. Deuxu awi rare. Riatiõtyhy iõlududÿÿna-txi. Tii inydeereny ixirana-ribi ixitarasana riwahinyre. Iny rurureny wesele ixirana rare. Tai rikiõludunynyrenyke.

¹⁴ Waluuna mahãdu, kaiboho suritxoo luuna-ribi bexiebeny. ¹⁵ Adeereny rarybere, kaboho dori abederyreny kai bedeerywesetyhymy toitek. Mohõtinybenyke aõmybo rarybereridi. ¹⁶ Deysanamonahyna aõbo ityhydÿÿdu mahãdu wowydyna rare Kristu hãlubu wesemy tuu riõreki? Iny paõ riyreyrenyreu, Kristu umy wesemy aõbo rare? Inydee aõbo wowydyna rare? ¹⁷ Inyboho sõwe roire. Urile tahe paõ sohojihy rare. Sohoji butunahymy rare, paõ sohojiribile yre yre rarÿÿreu, inyboho sohojilemy roire. ¹⁸ judeu ijoi-õ betehobenye. Kia xiwe rirÿÿrenykeki, xiweribile ritamyhÿre. Kia aõbo õbitire.

¹⁹ Timybo jiarý rarybereri? Rýsýna aõbo xiwenamy diwahinydeki, kia aõbo aõ rare ada ritxoo aõ aõbo rare. ²⁰ Kiamy aõbohe jiarý rarybereri? Aõkõre, tuu aõkõ rarybereri. Urile, kia raxiwemyhýre, diabo tyytyby-ò rare. Deuxu-ò aõkõ raxiwemyhýre. Kaiboho diabo tyytyby-ò tamy bezijemy. Tii-wana uritere noõmy. ²¹ Wanyrý rónamy biõkeki, tai diabo monamy tule biõõke. Wanyrý roxi-ki biroxi-ki, tule tai diabo rýsýna rýsýõmykre. ²² Deuxu aõbo iny kidihãrudenykre. Inyboho aõbohe ityhyreny iratyre?

²³ Aõwaxiny tuu botýýnyke. aõmydýýnana awire. Ihãre tahe awiõre. Aõmydýýnana ixidee wimy botýýnyke. Urile aõmydýýnana riwõdenanayõhyre. ²⁴ Uritere aõmydýýnana sohojidile nohõtiõmy; tule inywitxira aõmydýýna-txi õhõti beake tai aõwihikýmy tamy biwinykre. ²⁵ Birõmyhýre ibutomy aõ rýimyhýre meriadu-ki, nohõtiõmy aõbo raremyhýmy. ²⁶ Ibutu bede aõmydýýna Wanyrý wahidýýna rare inydeereny. ²⁷ Ityhydýýdukõdu mahãduõ aratobiny, kai makeki, biroxi-ki ibutomy aõbo adee kidekre. Dýýraxiõmy araykywydyna õraru-ki. ²⁸ Tahe adee rarybekeki; kia ritxoo xiwe rare. Irýsýõmy, kia hãbu raykywydyna õraru-ki tamy ibinare wahe. ²⁹ Araykywydyna õraru-ki aõkõ jiarý rarybere, tahe iwitxira õrari-ki. Ijõ hãbu witxira rayky-di aõkõ aritõhõtinyhýke. Kia õsana inyõ rarybekre. ³⁰ Dealãnadile jiarý ariroxiwãhãkeki, timybo inyõ ibinamy wamy rarybeke. Deuxu-ò dori rexideylydýýnyra. ³¹⁻³² Tai tahe, biroxi-ki wany-keki, biõbenykeki, aõmy botýýnyke, ibutomy Deuxu wowydyna-ò botýýnyke. Inyõ atyhana-di iatysõmy, judeu mahãduõ-ò, judeukõdu mahãdu-ò, tule Deuxu tyhydýýduõ-ò. ³³ Ibutu dee rarurunywãhãre tamywikemy. Waaõmydýýnana sohojile aõkõ rahõtinywãhãre ibutu iny aõmydýýna dee rahõtinywãhãre tarasadýýmy.

11

¹ Iwese jiarý Kristu wesemy watzimyhýre wese kaiboho wawesele boibekre. ² Ararybekre: —Kaiboho awirenyremy kaiboho dori iwese bede eryna araerynanyre wese ibutomy teyrubunmahãtenynte. ³ Tahe ijõmy araerynanykre. Kristu iratiwi ibutu hãbu ratyre rare. Hãbu tahe hãwyryati ratyre rare. Tule Deuxu tahe Kristu ratiwi ratyre rare. ⁴ Hãbu rexitõenyre, ritýnynyke tarahety-di, Kristu rityhnyõre. ⁵ Hãwyõ tahe rexitõenyke, ritýnynykeki tarahety-di aõkõ, tii tahãbu rityhnyõre. Tii dori tarade rasyimyhýre wese ratximyhýre. ⁶ Hãwyõ tarade rihetynyõkeki, tii tarade riorokre. Hãwy tarasyrau raixýrukeki, tahe tara rihetynykre. ⁷⁻⁹ Hãbu tara rihetynyõmyhýkre dohodýýna heto-ki. Bera-ò tyytyby wesemy Deuxu dee hãbu rare. Deuxu dee hãbu rare. Hãwy tahe hãbu dee-ki rare. Hãbu heka hãwy-ribi aõkõ dori iwidýý rare. Hãwy tahe hãbu umy-ribi iwidýý rare. Hãbu hãwy dee aõkõ relere. Hãwy tahe hãbu dee relere. ¹⁰ Tai tahe hãwy tara riwõmyhýke. Iu tahe hãbu rityhnyimyhýre ýju õraru-ki. ¹¹ Deuxu ityhydýýduy-ki wiwesele wiweselemy ratximyhýre. Hãbu hãwy-di ratxikemy; hãwy hãbu-di ratxikemy. ¹² Iwese hãwy hãbu-ribi relere wese, hãbu hãwy-ribi reamy raumnyimyhýre. Deuxu ibutomy riwinyre. ¹³ Kaiboho mohotinybenyke: Hãwy rexitõenyre, tarade rihetynyke, aõbo ada aõkõre aõbo? ¹⁴ Hãbu iraderehemy rýira, tarati rityhnyõmyhýre tuu rýira. Kiamy bede riwaerynanyreny. ¹⁵ Hãwy tahe irade rehely rýira ixiruxeradyýny rýira, hety wese tamy iõ rarekemy wahe. ¹⁶ Inyõ iwitxiramy rexinohõtinykeki, tamy ararybekre, kia wese: Inyreny-ki kia bede wina rare ibutomy dohodýýna heto-ki.

¹⁷ Aõwesebo botýýnykremy adee ararybekre. Wade awiõre iwese ahãtenynte wese kaiboho tebutunyenye, kia arawihãnenanyõhyre urile tahe arabinanytyhyreny. ¹⁸ Juhuu ararybekre timybo raholaremy: kaiboho texihitxinyntenye dohodýýnaheto-ki, kia tahe rityhnyriõremy watzireri. ¹⁹ Wiribi bexihitxinybenykeki, tai iny õbiti rýira bierybenykeny. ²⁰ Bibutunymyhýbenyke, Inyryrý roxina aõkõ terýsýmahãtenynte. ²¹ Ijõ detiteremy taroxina riwomyhýre inywitxirako-ki. Ijõ aõ rimyõmyhýreki rama risamyhýre. Ijõ tahe sõwetyhnyõmy riwomy raixýtemyhýre. ²² Kai aõbo ahetoõre, tai biroxiimyhýre, biõmahãkemy? Kia wese-ki Deuxu dohodýýna heto aõbo tetyhnyõmyhãhãte. Iaõkõ rýira mahãdu tule teixýrudýýnyimyhýntenynte. Aõmybo ararybekre. Arawowydydýýnyrenykre aõbo? Aõkõre. Tai arawowydydýýnyrenyõtyhy. ²³ Kia Inyryrý-ribi retare, tule aerynany adeereny rewahinyre. Kia wahisidýýnadyna txuu, Jesuisi Inyryrý orotxu rimyre. ²⁴ Rexitõenyredi, riõrõre, idi tahe rarybera:

—Kia heka waumy rare. Adeereny wahidýýmy watzireri. Kia biwinymyhýkre, watzixi õhõtireny reakemy.

²⁵ Tule riymyhýre rahudi, tahe bemona hyna rimyra, idi tahe rarybera:

—Kia heka wadeewimy Deuxu, iny-wana ratximyhýre. Wahãluba õraru-ki kia riwinyre. Kia biõmahãbenykre, aõu watzixi õhõtireny reakemy.

²⁶ Tiubo paõ biymahãbenykre, bemona hyna-ribi biõmahãbenykre, warubu rybe tetýnyntenyeri idi adõõsekre. ²⁷ Tai inyõ õhõtio myriyeki-wana, riõkeki-wana, tii Jesuisi umymy hãlubumy õraru-ki ratxireri. ²⁸ Sohoji sohoji taaõmydýýnana-di rohõtinykre,

idi tahe riyimyhÿre, riðmyhÿkre. ²⁹ Inyð Jesuisi umy-di røhðtinyðokeki, ixidee aðbinahakÿ kidiwinyke. ³⁰ Kia ðraru-ki sòwemy binamy ðhyyle toite, tule iny sòwemy rurumy rÿira. ³¹ Iny ixi-di rohðtinkyeki, aðbinahakÿ rexierykemy, tahe iny rexiòbitinyke. Deuxu tai aðhòkÿmy rotÿÿnyòtyhy. ³² Inynyrÿreny inyboho riòbitinymyhÿre. Kiamy heka bede mahàdu-wana aòkòkeki, aðhòkÿmy rotÿÿnyrenyke. ³³ Kiamy, waseriðreboho, roximy ibitunykrey, ijð wii biraòbenyke. ³⁴ Inyð rama risamy rÿikeki, taheto-ki riorexike tai rihuòmy rÿimyhÿkre Deuxu ywisidÿÿna-ki. Adee arehemynykrey, ijð kia aña aónamy arðerynanyrenyke.

12

¹ Deuxu Tyytybytyhy bede eryna wixira wixiramy adeereny ararybekre, araerynanyrenykeny. ² Ityhydÿÿdukòdumy toitemahãu, aðò aradyrenyke suritxoo rybedhòkÿ-ò. ³ Tai arabedeeryneri: Inyð Deuxu Tyytybymy rarybemyhÿkeki, tii rarybeòtyhy: Jesuisi ibina rare. Tule inyð uri rarybeòtyhy: Jesuisi Wanyrÿ rare. Tii Deuxu Tyytybytyhydile tuu rarybekre.

⁴ Deuxu Tyytyby bede eryna wixira wixira sòwemy rÿire. Deuxu sohojile tahe iwahidÿÿdu rare. ⁵ Aòmÿsÿdÿÿwi-ribi lahitxi rare, tahe Inynyrÿ sohojile rare tamy rakaaòmÿsÿdÿÿnyke. ⁶ Aòmÿdÿÿna wiribi lahitxi rare, tahe Deuxu sohojile ibutudÿÿdu rare. Tii iny-ò aòmÿsÿdÿÿna widÿÿna riwahinyre. ⁷ Sohoji sohoji tabedeeryna wixira wixira Deuxu Tyytybytyhy-ribi ritamyhÿre ibutu iny wiòhedÿÿmy. ⁸⁻⁹ Inyð-ò bede eryhÿkÿ wahidÿÿmy ratxireri, Deuxu Tyytybytyhy iwahidÿÿdure. Ijð-ò tahe rybe bedeerydÿÿ wahidÿÿmy ratxireri, iwahidÿÿdu tiile rare. Ijð-ò tahe ityhydÿÿtyhy-ki rarekemy. Deuxu Tyytybytyhy iwahidÿÿdure. Ijð-ò tahe, ðhotibedumy rarekemy. Deuxu Tyytybytyhy risÿnyre rare. ¹⁰ Ijð-ò tahe, bedeòby widÿÿdumy rarekemy, ijð-ò rybe-di tÿnydÿÿdumy, ijð Tyytyby erydumy, ijð rybewitxiramy rarybekemy, ijð rybe wiuròdÿÿdumy. ¹¹ Deuxu Tyytybytyhy sohojile tahe iwahidÿÿdu rare. Tii sohoji sohoji-ò riwahinymyhÿre ixideewimy.

¹² Iny umy sohojihÿy rare. Urile iaòmÿdÿÿnana sòwere. Kia wese ityhydÿÿdu rÿira ityhydÿÿdu mahàdu-ki, Kristu-ki iny sohojihÿy. ¹³ Sohoji sohoji mahàdu-ribi rabutura, ijð judeu mahàdu-ribi, ijð judeukòdu mahàdu-ribi, ijð deòdu mahàdu-ribi, ijð deòdukòdu mahàdu-ribi. Wiji tahe Deuxu Tyytybytyhy-di sohoji hòròmy iny rÿire. Idi tahe inyboho tÿximy rÿire. ¹⁴ Umy dori sohoji aòmÿdÿÿnana-di aòkò rare, sòwere tahe. ¹⁵ Inywa rarybekeki kia rarybekre ðsana: jiarÿ umy aòmÿdÿÿnana aòkò watxireri, debò aòkò dori rare. Kia rarybekeki, ihãre ta umy aòmÿdÿÿnanaòlemy ratxireri. ¹⁶ Nohòti rarybekeki: rue aòkò jiarÿ rare, tai dori umy aòmÿdÿÿnana aòkò rare, Kia rarybekeki, ihãre ta umy aòmÿdÿÿnana ibutumy ributumy. ¹⁷ Ibutumy umy ruelemy ratxikeki, timybo rokoholarenkyre. Ibutumy nohòtilemy ratxikeki, timybo rue rareke timybo robirenyke. ¹⁸ Deuxu ibutumy aò ritidire, titxibo ixideewimy røhòtinyre. ¹⁹ Ibutumy aòmÿdÿÿnana wiweselehekÿkeki, timybo raaòmÿsÿdÿÿnyke? ²⁰ Inatyhmy aòmÿdÿÿnana sòwere. Umy tahe sohojilere. ²¹ Rue debò dee rarybeòtyhy: Kai aò aòkò tate. Tule ratiheka waò rybeòmy: Kaikòkeki wadee awike. ²² Kia kÿnyhe. Að aòmÿdÿÿnana inydeereny iruruòmy aòmÿ aòkò rÿire wese, tii aòwityhy rÿire. ²³ Tule aòbo inydee aòmÿ aòkò rÿira tamyhe woreke rÿimyhÿre iruxeramy aòkò rare, iny woreke rÿimyhÿre. ²⁴ Aòbo inyumy-ki iruxeramy rare, kia uridÿÿòmy. Deuxu tahe umy aòmÿdÿÿnana ibutumy ributumy. Tii aò ibuturatyre rityhnyre. ²⁵ Kiawese aòreòmy umy-ki ibutumy umy aòmÿdÿÿnana wiwana raaòmÿsÿdÿÿnymyhÿre wii riwiòhenanymyhÿre. ²⁶ Sohoji aòmÿdÿÿnana txubererekeki, iuhe rubererenyke. Ijð teysakeki inyð riwowodynykeki iuhe reysake. ²⁷ Boholabenyke, kaiboho Kristu umy mahàduò toite. Ityhydÿÿdu sohoji sohoji heka umy aòmÿdÿÿnanaò wese rare. ²⁸ Deuxu ityhydÿÿdu mahàduyke iny rihitxinyre. Juhuu Jesuisi teòdÿÿdu mahàdu, ihewo-ribi Deuxu rybe tÿnydÿÿdu mahàdu, idi ierydÿÿdu, aòwiwihikÿ widÿÿdu, ðhotibedu mahàdu, wiòhedÿÿdu, dinoduwesedÿÿnadu, rybewitxira erysydumy. ²⁹ Ibutumy deòdu aòbo roire? Ibutumy tÿnydÿÿdu aòbo roire? Ibutumy erydÿÿdure aòbo? Ibutumy aòwiwihikÿ widÿÿdure aòbo? Aòkòre wii ihitxihitxire. ³⁰ Ibutumy ywisidÿÿ rieryre aòbo? Ibutumy rybe wixira rybedu aòbo? Ibutumy rybewitxira wiuròdÿÿdure aòbo? Aòkòre. ³¹ Tahe, eryna wiwihikÿmy mynymy, atximyhÿbenyke. Tahe ariteòsynyke tibo ryy.

13

¹ Ibutumy iny rybe wixira wixira arierykeki, ÿju rybe adierkyeki, kia tahe luuna-di aòkòkeki, jiarÿ aòwodÿÿna widÿÿna wesemy ararekre. ² Jiarÿ ibutumy Deuxu rybewahidÿÿ eryna ijòdikeki, ibutumy bedeery ijòdikeki, hãwàlo iherina-ribi aritake watyhdÿÿna kiadikeki, tahe luuna-di aòkòkeki, aò aòkò watxireri. ³ Ibutumy waaòmÿdÿÿna iny aòkò mahàdu-ò ariwahinykeki. Waumy Kristu Rybewihikÿ dee ðraru-ki wòsikemy ariwahinykeki, tahe luuna ijòdikeki, kia heka aòkòweseleke. ⁴ Inyð luunadikeki, ywimy rarekre, awimy rarekre, ihãrukòmy rarekre, luunadikeki, ixityhydÿÿdukòmy rarekre. ⁵ Inyð

luunadikeki ihŷkŷhŷkŷmy aõkõ rarekre. Ixisojojidile aõkõ rõhõtinykre. ⁶ Òbitiõna-di deysaõmy, inatyhyle kedeysakre. ⁷ Moõ iluunadireki ibutumy aõhebo rotŷŷnykre, ibutumy rityhynykre, ibutumy riraõkre, ibutumy riõludunykre. ⁸ Luuna tiu itueõtyhy, tahe rybe tŷnydŷŷna aõutxumy ituekre, rybewitxiramy rybe ituekre, bede eryna erysynamy tule ituekre. ⁹ Inyboho iyrelemy rieryrenyre. Tule iyrelemy ritŷŷnykre. ¹⁰ Aõutxumy tahe kia iyre rexihukre, ibutumy kanaerykre, kia hæbu õbiti tyhy kedehemynykre, Kristu wahe. ¹¹ Uladumy rarewãhãu uladu wesemy rarybere, uladu wesemy ixidi rarewãhã, uladu wesemy raykywydynanyra. Hãbumy relereu tahe, wauladumy nona rerire. ¹² Wiji tahe inyboho robirenyre, iwese itxerenatŷnykowese-ki, kiatxuu tahe, wiõsanamy roko-birenykre. Katahe iny rieryrenyre txuraõ, kiatxu tahe, iwese tii inyboho dierydenyde wese rikierenykre. ¹³ Tahe inataõ aõmydŷŷna rŷire: ityhydŷŷna, irarõsõna, luuna. Ijõ ratyre tahe luuna rare.

14

¹ Luuna-di boibeke ibutu ijõ ratyre. Tytybytyhy erysyna biijebenyke. Iratyre biijebenyke Deuxu rybe tŷnydŷŷna erydŷŷna. ² Inyõheka rybe witxiramy rarybekeki, hæbu-õ aõkõ rarybereri. Deuxu-õ sohojile rarybere. Inyõ irybe rieryõre. Deuxu Tytybytyhy rybe tii erydure. ³ Inyõ Deuxu rybemy rarybemyhŷre, iny-õ rarybereri. Tai riwiõhenanymyhŷre, riõbitinymyhŷre, riteysanymyhŷre. ⁴ Inyõ rybe witxiramy rarybereu, tiilehyy rexiiwiõhenanymyhŷre. Inyõ tahe rybe ritŷŷnykre wana, dohodŷŷna mahãdu riwiõhenanyre. ⁵ Ibutumy rybe witxiramy rarybekeki, tii tahe wadee awire. Tahe ibutumy Deuxu Rybewihikŷmy rierynanykeki, kia iratyretyhy wadee awire. Deuxu rybe tŷnydŷŷna tahe, rybe witxiramy rybedu ratyre rare. Wiurõsõdŷŷdudile rybe witxiramy rarybeke dohodŷŷdu mahãdu wiõhedŷŷmy rarekemy. ⁶ Jiarŷ adeereny ararybekeki, rybewitxira-di. Tiwesebo arãwiõhenanyrenyke. Urile bede erytŷmyra-di, erynatyhyhyky-di, inatyhyeryna-di araernanykeki, kia-di tahe arãwiõhenanykre. ⁷ Ka tahe wiudŷŷna rare. Wyhyhykŷ jurõnawesena ada rerotiõmo wiudŷŷna kidiwiunyekeki, tahe awimy riwiunyoõke, timykibo iny rieryke aõbo riwiunyreri. ⁸ Tule jurõna õbitimy ritxurõnyõkeki, timykibo aõbinadu mahãdu rierykre aõbina-õ nomy rexiiwinykemy. ⁹ Kaihohe tule kiawesere. Inyõ arybe rieryõkeki, tiwesebo rieryke aõmybo tarybetenyteri. Kiawese dori yhydeele tarybetenyteri wese. ¹⁰ Inatyhymy sõwemy rybe witxira rŷire bede-ki, ibutumy tahe aõna aõnamy rybedu rarybere. ¹¹ Aõmybo rarybere arierykõkeki, rybedu dee jiarŷ iny witxira, rybewitxiraõ tãmy rare, tule tii wadee rare. ¹² Kaihohe Deuxu Tytybytyhy eryna teijetenyeri. Tai dohodŷŷna mahãdu wiõhedŷŷmy marurunybenyke. ¹³ Inyõ rybe witxiramy rarybekeki, iõbitidŷŷnamy rexitõenyke. ¹⁴ Rybe witxiramy arexitõenykeki, watytybylye rexitõenyteri waraykywydyna-õ ralõõtyhy. ¹⁵ Tai tahe aõhebo arotŷŷnykre? Watytyby-di, warayky-di arexitõenykre. Idi watytyby-di warayky-di arawiuynykre. ¹⁶ Kai atytybylye-di texitõenymyhŷte, timykibo inyõ rierykemy? Idi rarybeke aixitõedŷŷna rexihukre. Tii dori arybe rieryõre. ¹⁷ Kai tahe inatyhymy awimy texitõenye, tai tahe iny aõ rieryõhyre, idi riwiõhenanyõtyhy. ¹⁸ Deuxumy reãlãwãhare. Jiarŷ dori aratyreny rybe witxiramy rarybemahãre. ¹⁹ Tahe dohodŷŷna mahãdu-õ iruyre rybe eremy ierysynamy ararybeke ada sõwemy rybe eremy iwitxira rybemy anarybekeki. Juhule wadee awityhyre ijõ ratyre-ki iny kiawese inatyhymy reernanyre.

²⁰ Waityhydŷŷdu seriõre uladu raykywesemy aõkõ hexiraykynymyhŷbenyke. Inyery bedeeryhykŷ wese marakynnybenyke. Aõibina erysynale uladu aõeryõ wesemy boibeke. ²¹ Bede Ywina tyriti-ki kia rŷire: —Kia indee, hæbu rybe witxira-di anarybekre. Ihãre ta warybe dee tiõboho roholarenyõkre. —Kiamy tahe Wanyrŷ rarybere. ²² Inatyhymy tahe iwitxira rybe rybemy ityhydŷŷdu mahãdu dee deõsina aõkõ rare. Kia ityhydŷŷdukõdu mahãdu dee deõsina rare. Tule Deuxu rybe tŷnydŷŷna ityhydŷŷdu mahãdu-õ rare. ²³ Dohodŷŷna mahãdu wii ributunyeke, rybewitxiramy rarybemyhŷreki. Ityhydŷŷdukõdu mahãdu ralõkeki, iny ierykõdu ralõkeki, timybo tii rõhõtinykre. taitxŷtetenyterilemy idi rõhõtinykre. ²⁴ Tahe ixityre ityhydŷŷdukõdu mahãdu ralõkeki, tahe Deuxu rybemy rarybereriõ, ralõkeu, tii rexierikyre õrarudumy rare, ibutumy aõwõmy roholare tarayky riixixanyke. ²⁵ Aõbo tawo-ki riwõmy rŷimyhŷredi rexierimy ixidi rõhõtinykre. Tai resekre tatiowomy Deuxu deãlãnamy reãlãkremy. Tule rarybekre: —Inatyhymy Deuxu ayreny-ki ratxireri.

²⁶ Aõhebo dohodŷŷna-ki rokotŷŷnyrenykre waseriõreboho wii rikibutunyenyeke. Kia heka rare: Inyõ wiuõmy kanawiuynykre, ijõ tasŷ Deuxu rybe bede erydŷŷna kedeernanykre, ijõ itŷnydŷŷnamy kanarybekre, ijõ rybewitxiramy rybena kanarybekre, ijõ iwiurõsõdŷŷnamy kanarybekre. Aõhebo botŷŷnybenyke ityhydŷŷdu wiõhedŷŷnamy rarekemy. ²⁷ Inyõ rybewitxiramy rybemy ratxire riki, inatxi inataõlemy rarybeke, wihewomy, tule iwiurõsõdŷŷdulemy rarybekre. ²⁸ Wiurõsõna ihoõkeki, rybeõlemy ronnye

dohodÿÿna heto-ki. Ixiwanale Deuxu-di rôhõtinyre, rexitòenymy. ²⁹ Urile inatxi, inataòlemy rybe tÿnydÿÿdumy rarybekre wana, ijohonadu mahâdu tahe irybe-di rôhõtinytyhyke timybo. ³⁰ Ijohonadu-ò itÿnydÿÿna rybemy ratxikeki, rybedu rexihudi rarybekre. ³¹ Ibutu dori Deuxu rybemy rarybekre, sohoji sohojimy. Tai ibutumy rierykre, reysakre. ³² Rybe tÿnydÿÿdu mahâdu rayky, tiile rexierymyhykre. ³³ Deuxu tahe wimy uriuiridÿÿdu aòkò rare; tii tahe òbitina widÿÿdu rare. Ibutu ijò dohodÿÿna heto-ki kia wesemy rare.

³⁴ Hâwyy tahe dohodÿÿna-ki roholamy rÿimyhÿre rybeòhykymy tai aòwedumy aòkò. Ywilemy rÿirake iwese judeu bedewidÿÿna roimyhÿre wese. ³⁵ Tÿÿraxinadikeki taheto-ki tahâbu-ò rÿÿraxike. Hâwyy dohodÿÿna-ki rarybemyhÿre heka ixÿruna rare. ³⁶ Timywese tahòtinytenyte. Deuxu rybe aòbo aykyreny-ki rôhònyre ada kaiboho sohojile aòbo ijòdire.

³⁷ Inyò rybe tÿnydÿÿdumy ixi-di rôhõtinykeki ada Deuxu Tÿybytyhy-ò wiòhedÿÿnamy rarekeki. Timybo rarybekre. Kia waryberiti heka Deuxu bede ywidÿÿna rierykre. ³⁸ Inyò kia rityhynyòkeki, tii wile ratyhyòdÿÿòkre.

³⁹ Iribi tahe waseriòre tÿnydÿÿdumy boibekemy atxibenyke. Ixinamy rybewitxiramy iny rarybemyhÿke. ⁴⁰ Ibutumy aòhebo botÿÿnybenyke. Òbitilemy, ywilemy.

15

¹ Aòtxi òhòtirenny araijaradÿÿnykre. Kia tahe rare. Rybewihikÿ iwese adeereny retÿnynyre wese, tetyhynytenyte wese, tule tetyhynyhy ahâtenyte. ² Tai tahe tarasanawo-ki ahâtenyte rybe teeryhy ahâtenykeki iwese retÿnydÿÿnyre wese. Aòkòkeki aròtenarenny aòtyhy aòkò adeereny ihÿre. ³ Juhuutyhy adeereny retÿnynyre iwese raholare wesemy. Kia rare: Kristu iny òrarurenny dee rurure. Kiamy heka ritidÿÿna roire. ⁴ Tule mana wabede-ò rahâlluure. Inataò txu idi rÿidi tahe, rubu-ribi rexixare, ritidÿÿna rarybere wese. ⁵ Rexideòsinyre Pedro dee, idi tahe waòinatxi mahâdu dee. ⁶ Idi tahe 500 iny ratyre tuu robire. Kia iny ityhydÿÿdu seriòre mahâdu ibutumy rexibutumymyhÿre Jesusimy robire. Ijò rurure kia butudÿÿnay-ribi, tahe ijò irulemy ihÿmyhÿre. ⁷ Iribi tahe Txiau tuu robire, idi tahe ierydu mahâdu ibutumy tuu robire. ⁸ Ihewo-ribi tahe jiarÿ tuu rabire. Iwese uladu ibededÿÿnanakòmy reare wese tuu rabire. ⁹⁻¹¹ Jiarÿ ierydu hewo ludu rare. Uritere erydumy wanidÿÿòmy watxiwâhâre, raixÿrure wahe. Jiarÿ dori juhuu ityhydÿÿdu mahâdu aòhòkÿmydÿÿdu rare. Deuxu ruxetòenale dori aòmy watxiwâhâre. Iruxetòena aònihikÿmy waki riwinyre. Jiarÿ dori ibuturatyre aòmÿsÿdÿÿna rewinyre. Tahe jiarÿ aòkò wâhâre. Deuxu ruxetòenamyy wahâre jiarÿ aòbo ada tiiboho aòbo adeereny relyyrennyre, idi kaiboho tetyhynytenyte.

¹² Kristu rubumy roira-ribi rexixara, kiamy heka rarybemahârennyre. Aòherekibo inyò rarybereri rurumyhÿre-ribi inyò rexixaòkremy. ¹³ Inyò tiu rubu-ribi rexixaòkeki, Kristu tahe rexixaòre tarubu-ribi. ¹⁴ Kristu rubu-ribi rexixaòre wana, jiarÿboho aòmy waryberenyòna idi aò atyhydÿÿnaòna. ¹⁵ Kristu inatyhymy rexixaòkeki, inyboho Deuxumy ruimyy rybedu mahâdumy roire. Kristu ixixana rybemy dori jiarÿboho rarybemyhÿrennyre. Kiata bohe Deuxu, Kristu riixixanyòlere. ¹⁶ Rubumy roimyhÿre mahâdu rexixaòkeki, taita Kristu rexixaòre. ¹⁷ Kristu rexixaòkeki, ainatyhynarenny aò aòkò rare. Aòrudile ahâtenyte. ¹⁸ Tule, ityhydÿÿ-ri rurure mahâdu, biu-ò roiòtyhy. ¹⁹ Kabede-ki sohojile inyboho Kristu riraòmyhÿreki, inyboho bedewotyhytyhymy roire.

²⁰ Inatyhymy taheka Kristu rubumy roire-ribi rexixare. Tii juhuuludu rubu bede-ribi dòòsede mahâdumy roirekemy, tai iny tule rehexixarennyre. ²¹ Iwese hàbu sohojiò rubu diwyde wese, tule hàbu sohojiò rubu-ribi ixixana diwyde. ²² Iwese Adaò-ki ibutumy iny rurukemy rÿimyhÿkemy tule Kristu-ki ibutumy ixixana kiditakre. ²³ Kristu bededÿÿnana kedehemyhÿkreu, rubu-ribi ixyby ixixana kòdòhònykre. Kristu juhuu rexixare, ihewomy tahe taeryna mahâdu kidiixixanykre. ²⁴ Tai tahe bede konanakre. Jesusi ibutu wedu mahâdu, bede dinodu mahâdu, Iòlò mahâdu kanahukre. Tahe ibutumy tyby Deuxu-ò òlòna kidiòkre. ²⁵ Jesusi tahe ibutu ratyre Iòlòmy ratxikemy rarehykre. Iòludu mahâdu ibutumy iwarawo-ki rÿikre. ²⁶ Iòludu konana heka, rubu rare. Tii tule riixâwididÿÿnykre. ²⁷ Ryberiti kiawese roire: —Deuxu tahe ibutumy iwarawo-ki ritidire. Iximy ritidiòtyhy tii dori tidisidu rare. ²⁸ Rexihudi tahe tule riòre ritidikre. Tai tahe Deuxu ibutu Iòlòmy rareke.

²⁹ Rubumy rÿira ixyby kedexixaòkeki aòherekibo iny deròwy teratisebenyteri, rubumy roira mahâdu hàrehekÿle wahe. ³⁰ Aòherekibo berebunatyhyky-txi inyboho iòhàrumy ratximahârennyre txuò txuòlemy. ³¹ Ibututxu rubu reijemyhÿre. Adeereny wawowydy-natyhymy watxireri. Jesusi Kristu Inynryò òraru-ki. Tai heka kia lau rarybemahâre. ³² Hàbu mahâdu-ò Efesu hâwâ-ki iròdu debure-ò aòbina wese resumahâreki aòtyhybo ari-takre? Inatyhymy aòbo? Rubu rexixaòkeki, rikiroxiryrennyre, rikiòrennyre, biurasòmy dori rukururennyre. Aò aòkò inatyhydÿÿna. Kia riki ityhydÿÿdukòdu mahâdu tuu rexirybennyre, abiòwa mahâdukeki. ³³ Ixi itxenadÿÿòmy: kia biòwa bina dori iny ixihemy riatymyhÿhÿre.

³⁴ Ywityhylemy boibeke, òbitilemy òrarenenyòmý, sòwemy iny Deuxu rieryòre. Kia heka iny ixýrudýýnareny rare, tai rarybewähäre.

³⁵ Tahe inyò kanarybemyhýkre: —Timybo rubu kedexixakre. Aòумыwesemykre iumy?
³⁶ —Itxýte, juhuu alòboròna rabròòkeki tiu txuhuòna. ³⁷ Telòho iny ribòrònyòtyhy, ityle iny ribòrònyke. Iwese maixòmoty ribòrònyke ada oworuty wese. ³⁸ Ibututy-ò Deuxu iraty umy riwahinymyhýre ixideewireki. Deuxu ixideewimy alòboròna ritxuhudýýnymyhýre timybo? ³⁹ Dee ibutumy wiwese wese aòkò rare. Inyde, iròdude, nawiide, uturade ibutumy tahe wiribi hitxi hitxire. ⁴⁰ Biумы rýira mahädu tule lahítxire, aòwítxira wítxira bedemy rýira kia wowydynareny wiribi hitxire. Tii-wana wimy rahítxirananyre. ⁴¹ Txuu ahädu, taina, iloosònareny wiribi hitxire. Taina ijò taina-ribi iruxeratyhyre. ⁴² Tai tahe kia wese rubu-ribi ixixana rýimyhýre. Umy rubu su-ò rahälòodýýnymyhýre rarònyhe txu. Idi tahe irulemy kòdòhònykre, alòboròna ruhunymyhýre wese tahe umy tuedeònaò. Bede luruhuký-ki rahälòodýýnymyhýre, tahe loosònatyhy-ki kòdòhònykre. ⁴³ Iruurò-di umy heka rahälòodýýnymyhýre ibinare, tahe iruxeramy tarurutyhy-di kòdòhònykre. ⁴⁴ Iny umy wesemy rahälòodýýnymyhýre, tahe tytyby wese kia umy-di kòdòhònykre, biuludu mahädu wahe. ⁴⁵ Kiamy heka ritidýýna-ki roire. Iny umy riuhemyhýreki, tule tytyby umy riuhemyhýremy rýire: Juhuu inyiru Deuxu riwinyre Adaò heka rare. ⁴⁶ Juhu tahe inyumyreny tayry-di riwinyre idi tahe ritytybynyre. ⁴⁷ Juhuu ludu häbu suribi ije rare. Ihewo-ribi Häbu biu-ribi ihýre Kristu wahe. ⁴⁸ Juhuu häbuwesemy ibutumy iny bede ludu ihýre juhuu inythy wese wahe. Häbu biuludu wesemy ibutumy biu ludu mahädu ihýre. ⁴⁹ Tai tahe kabede häbu wesemy inyboho rýimyhýreny wesereki, tule biu ludu Häbu wesemy rýkýirenyke.

⁵⁰ Waityhydýýdu Kia heka rarybemahähyyreri, iwese inyboho ihýmhyreny wesemy tiu Deuxu Ólòna-ò ralòòtyhy. Iny umy heka ruruhy umy rare, tai tahe Deuxu Ólòna ritamòtyhy, kowa-ò dori iny umy ruruòtyhy. ⁵¹⁻⁵² Tahe aòbo teeryòte adee arítýnynykre: Ibutumy iny ruruòkre. Ibutumy ityhydýýdu iny ruruòòle iumy riwítxiratýmyranykre, aòwesele reakre, iny tarue riberenymyhýre wese reakre, ikonana juròna ritxurònykre. Juròna ritxurònykre idi ibutumy ityhydýýdu rubumy rýira riumywtixiratýmyranykre umy tuedeòna-di. Inyboho ityhydýýdu mahädu tulekre. ⁵³ Tahe rekexiwiurònyrenyke, iny bede umy dori rurumyhýre. Rakaumynykre umy wítxira-di taita rukururenyòtyhy. ⁵⁴ Iny umy wítxiradikre, tahe kia rybe rexihumy rýikre: Ryberitina rarybere: —Rubu ijesu rikitarenykre: ⁵⁵ —Aòherekibo rubu, aijesuna wawana tetaòta? Aòherekibo tiwamytixidýýnyòte? ⁵⁶ Óraru rubumytixitidýýdu rare. Bedeywidýý óraru rurudýýna rare. ⁵⁷ Deuxu umy myrekaèälámýhýkre, tii dori ijesu inybohoreny ritakemy riwiòhenanymyhýre. Jesuisi Kristu Inynyrý-di di-wiòhenanymyhýde. ⁵⁸ Tahe weseriòre luu mahädu, bityhnyhybenyke, ywihyymy ahäbenyke, Wanyrý aòmýsýdýýna-ò hyy tiemy ahäbenyke. Aòmýsýdýýna Wanyrý dee, idi inydee awimy raròotinymyhýre.

16

¹ Nierumy ararybekre. Kia bibutunykemy kowa tyhydýýdu mahädu-ò, Judeia mahädu wahe. Iwese Alatxia mahädu-ò ròerynanyre wese, kaiboho tule ijò dee bitabenyke. ² Semana juhu ludu txuu, iny sohoji sohoji tiwesebo tòtatenyete jura birarenymahäbenyke rawahikremy. ³ Tai adehemynykre kia nieru rexihumy rýikre myiòtyhy tahe ijò rarasamy. Tahe moko kai tyyríti-di biditakre, tii-wana nieru iny ariteònykre Jerusalè-ò. ⁴ Tahe jiarý arakewana iny dee wikéki, tuu wawana kodoikre. ⁵ Macedonia bedè-ò arakre rahudi arehemynykremy adeereny watzireri. Macedonia-di delemy arakre. ⁶ Araroorehenykre ósana biubede taile arahukre awanarenhyyle. Tai ele elemy biwatýidýýnykre titxibo arakemy. ⁷ Deuxudeewikeki urihimýò aòkò akireny bede arieke bededýýnana arahukre akireny. ⁸ Efesu häwä-ki Pentecoste woranabedehesi konana-ò ariiжекre. Idi tahe arakre. ⁹ Ijòtòbònahaký wese irayhyky rýimyhýre waaòmýsýdýý. Tai waaòmýsýdýýna irutaòre, ihäre ta wamy óludu sòwere. Namy sòwehyymy taheka óludu rýire.

¹⁰ Tahe, Tximòtxi rakeki, iixýru lau biijemy tii dori Deuxu aòmýsýdýýna diwinymyhýde wawese. ¹¹ Inyò Tximòtxi-di aumy aòkò ihýkeki heka wadee awiòre. Wadee itýina-ò biwiòhenanybenyke ywina-di. Reraòmahäre dori ityhydýýdu seriòreboho wana kanakemy. ¹² Inyseriòre Apòlo-ò sòwemy rarybewähäre arorarenymy rakemy ijò iny seriòreboho-wana. Tahe tii heka Deuxudeewimy aòkò idi rõhòtinyinymyhýre. Idi tahe rakre ixideewimy tiu txumybo.

¹³ Aòu aòu bexiywinylemy borukubeke. Inatyhymy òbitimy myibenyke, häbu rurutere wesemy bexirurudýýnyke. ¹⁴ Aòhebo botýýnybenykemy ywina-di luuna-di botýýnymy boibemahäke.

¹⁵ Tefana, tasý mahädu-wana Akaia bede ludu-ki ityhydýýdumy juhuu rare. Kia teerytenyete. Tiiboho ityhydýýdu mahädu wiòhedýýduhyymy ihýrenyke. ¹⁶ Tamy boholabenyke,

ibutumy tamy wityhymy biwinybenyke. Tule kia wese wiòhedÿÿdu biwiòhenanybenyke. ¹⁷ Tefana, Fortunatu, Akaio kaò ditehemynydenyde. Taita wadeysamy watzireri. Ti-iboho riwawiòhenanyrenyre kaiboho kaki aòkò atximahātenyteki. ¹⁸ Tiiboho wawo-ribi riwateysadÿÿnyre, arakyreny òsÿny tule wahe. Kia mahādu heka ratyhydÿÿmyhÿke.

¹⁹ Kaki Asia bedeki ibutumy dohodÿÿna mahādu tarybe wehityhyna adeereny riwahireri. Akila, Prisila-wana taluuna Wanyrÿniny rybe adee riwahirerenyri taheto-ki dohodÿÿnareny mahādu tule wahe. ²⁰ Ibutu seriòre mahādu rybe wehityhyna adeereny riwahireri. Birybenybenykreu wii bimybennykre wiwetya-ki seriòrewesemy tamy luòsòna òbitityhyna-di buòbenykre.

²¹ Iroo tahe jiarÿ ariritinykre wadebò-di wahe. Jiarÿ Paulo warybe wehityhyna re-wahinyre. ²² Inyò Inynyrÿ luuòkeki, aòbinahakÿbo tamy kanake, kiamy rexirybenyre: 'Maranata' kia heka Jesuisi wymy kanake rare. ²³ Deuxu luuna adeereny kanakemy idi watxiwāhāre. ²⁴ Ibutu-ò waluuna Jesuisi Kristumy. Kie.

2 Oritxi Mahãdu-ò 2 Oritxi Hãwã Dohodýýna Mahãdu-ò

¹ Jiarý, Paulo, Deuxu deòduò watzireri Deuxudeewireki. Tahe katyyriti rewahinyrenyre Oritxi hãwã dohodýýna mahãdu-ò. Iny seriòrereny Tximòtxi wawana ihýre. Tule rewahinyrenyre ibutu ityhydýýdu mahãdu roholakemy Akaia bede-ki. ² Ruxetòena, ywina-wana adeereny kanakemy idi watzireri Deuxu inytybyreny-ribi Jesuisi Kristu Inynyrý-ribi.

³⁻⁴ Deuxu heka Jesuisi Kristu tyby rare. Iny wiòhedýýdu ihýre. Ruxetòena sòwemy inydeereny riwahinymyhýre. Ibutumy aòmydýýna-di riwiòhenanymyhýre. Tai tahe iny witxira rikiwiòhenanyrenykre Deuxu wiòhedýýna-di. ⁵ Iwese Kristu aòhòkýmy dýýnana kaiboho teertynyte wese, Kristu wiòhedýýna bitamy bierybenyke. ⁶ Jiarýboho aòhòkýmy arotýýnyrenykreu, awiòhenadýýnyrenykreu tuukre. Tai tahe tarasana iribi bitake. Deuxu-ribi wiòhedýýna arimynyrenykeki, kia biu-ò hena iribi bimyke arawiòhenanyrenykreu. Tai tahe kaiboho arururenydikre aòhòkýmy botýýnybenykreu. ⁷ Tahe wararòsòna sòwemy ihýre akireny. Tiubo aòhòkýmy dýýnanamy botýýnybenykreu tule wiòhedýýna bitabenyke iwese aritarenkyre wese. ⁸ Waityhydýýdu seriòre, Asia bede-ki jiarýboho sòwemy aòhòkýmy ratýýnymy roiremahã. Wadeereny heka isiratyhyre ibede-ki. Tai heka raberumy roiremahã arururenyke lau. ⁹ Rahòtynyrenyre tai wakonanareny sana. Kiamy heka wadeereny ditýnynde bedeerumy: ixi-di inyò nohòtiomy, Deuxudihýytle wahe. Tii dori rubu-ribi ixixadu rare. ¹⁰ Inatyhymy tii riwatarenyre kia brebuna-ribi. Ibutu aòna aòna-ribi riwatarenykre ixityre. ¹¹ Kaiboho dori wadeereny Deuxu-ò textitòenytenyteri. Tahe ibutumy ixitòena-ò Deuxu kodoholakre tai riwiòhenanykre. Tahe ibutumyiny Deuxu riteàlananykre.

¹² Ibutumy jiarýboho heka kia Deuxudeewimy rewinymyhýrenyre. Tai heka wadeysarenyre jiarýboho. Awanareny heka tule rarybemahãrenyre: òbitinamy, Deuxu rurunamy. Iny raykywydyna-di aòkò wahe, Deuxu raykywydyna-di. ¹³⁻¹⁴ Idi mariakele, biritinykele, bierykele, kia reritinyrenyre adeereny. Wiji urihimýòle teertymy toite. Jesuisi txu tahe ibutumy bierybenyke. Jiarýboho areysarenkyre bierybenykeki wahe. Tule kaiboho beysabenykre.

¹⁵⁻¹⁶ Juhuu rahòtynyre kiawesemy: arakemy ixi-di rahòtynyre. Juhuu heka Macedonia hãwã bede-ò arakemy ixi-di rahòtynyre. Tule tahe aroramy arakemy heka ixi-di watziwãhã. Òkesu tasý tule, aroramy adehemynykre. Tai wiòhena inatximy bitake. Jiarý ayrenymy areakre, Judeia bede-ò arakemy kaiboho biwawiòhenanybenykemy. ¹⁷⁻¹⁸ Reòsamy watzirerimy aòbohe wadi tahòtynytenyteri? Ixiòrarukile aòbohe tuuremy adee araýraxikre? Tuu aòbo iximy rarybere kohe, myý, iule. Aòkòre, myy rarybere, iule wahe. Inatyhymy aòbohe rarybereri. Aòkòre rarybeòre. Jesuisi Kristu heka warybe rieryre. Kohe, myy, iule. ¹⁹ Tai heka raryberenyre: –Inatyhy rare. Myý wahe, Deuxudeewinamy. Sila Tximòtxi-wana kia Deuxu rybe-di adeereny ritýnyrenyre, Jesuisi Kristu iriòremy, jiarý tule adeereny kia retýnyrenyre. ²⁰ Inyboho ratximyhýre Jesuisi Kristu-ò. Kristu heka Deuxu widýýdu ratxireri. Inyummyreny ratximyhýre. Deuxu heka tuu iny rierynanymyhýrenyre, tii inatyhy. ²¹⁻²² Tii heka iny ritamyhýrenyre; rihitximyhýrenyre; tahòrò mahãdumy riwinyre. Inydeereny riwahinyre Deuxu Tyytybytyhy inyworeny-ò risýnyre. Tai heka inyboho ròhòtynyrenyre inydeereny ibutumy riwahinykreu.

²³ Deuxu heka warayky rieryre. Tai heka rarybemahãre, inatyhy raòre Oritxi hãwã-ò. Tai heka adiride ixinamy. ²⁴ Araryberenyòtyhy jiarýboho aòbo bityhnybenykemy, marybebenykemy. Kaiboho dorihe inatyhyna tetyhnytenynte. Urile tahe arawiòhenanyrenkyre deysana-di Deuxu Tyytybytyhy dee deysana-di.

2

¹ Tai wawo rerahòrera. Arakemy aòkò abedeòtiidýýrenymy ixityre. ² Arabedeòtiidýýnyrenykeki tahe mobo riwateysanykre. Kaibohole toite. ³ Tai adeereny reritinyre. Anaòtyhy heka abedeòtiidýýrenymy. Kaiboho dori deysana-di biwasýnybenyke. Iu wadeysamy watzireriu, kaiboho tule beysabenykre. Kia heka reerywiwire jiarý. ⁴ Adeereny reritinyre bedewona-di ranywãhãu; warube rytynmahã. Bedeòtiidýýna-di arasýnyrenykemy aòkò kýny. Tahe tímýbo aluurenyremy kaiboho bierybenykemy adeereny reritinyre.

⁵ Bedewonamy relyykeki, tiu inyò wii ribedewonyre, riwabedewonyòtyhy. Aòtxi arabedewonyrenyre. Waryberiti isirare aòkò ihýre. ⁶ Aòhòkýmy dýýnanamy yla aòkò rotýýnyre. Tai ixinamy rareke wiji. ⁷ Wiji tahe iwitxira aòmydýýnana biwinyke: biwiòhenanyke

iixãwididÿÿnadikemy. Tai tahe bedewona-di sôwetyhymy riatyôtyhy bedewona-ribi wahe. ⁸Tii luunatyhy-di bierynabenkye.

⁹Tai heka adeereny ônosôna rewahinyre. Tai juhuu waritidÿÿna adeereny rewahinyre. Jiarÿ heka kaiboho rexiywinymy aôbo atxitenyteri ityhydÿÿna-ò. Kiamy adireny watxireri. ¹⁰Kai biixãwididÿÿnykeki heka, jiarÿ tule ariixãwididÿÿnyke. Kia adeereny rikiwinyrenyke Kristu ôraru-ki. ¹¹Tahe Satanasi tiu iny riatoryenyôtyhy. Inyboho rierenyre tii kia riwinykemy riwisÿnymyhÿré.

¹²Jiarÿ heka rôirenre Troaji-ò Rybewihikÿ tÿnydÿÿmy Kristuni-di. Tamy retehemynre, isiraôlemy tai Rybewihikÿ dohodÿÿmy, Inynyrÿ riwawidhenanyre wahe. ¹³Tahe wabedewomy watxiwãhã inyseriorenre Ixitu-ki rahaôrekí. Tai tahe kia iny mahãdu reteôwarinyre arakremy Macedonia hãwã-ò rare.

¹⁴Tahe Deuxu deysana! Deuxu-wana watxiwãhãreny. Tahe kia ijesu tai ritake. Kristu heka ridykre ijesu tarasadu mahãdu. Rokoirenykre heka ihe-ki. ¹⁵Iwese aderôna lÿnyrehkÿ ibutummy idi riãlãnymyhÿre wese heka, kia wese inyboho roire. Ibutummy iny rierenyre heka ityhydÿÿdu mahãdu rÿirerimy ihÿre. Lÿnyrena wihikÿ Kristu ritoonyre wese Deuxu-ò inyboho roire. Iny lÿnyrena wese heka rare. Ityhydÿÿdu, ityhydÿÿdukôdu mahãdu-ò ramyhÿre. ¹⁶Kia rityhynyômyhÿre mahãdu tahe, tÿnyre rirubynyre. Rityhynyhÿre mahãdu tahe tÿnyre iruweselemy rare. Kia aômÿÿdÿÿna biwinybenkye. Isirare heka iaômÿÿdÿÿ. ¹⁷Inyboho heka sôwemy inywese aôkô iny roire. Iwese iny riwinyhÿre aôdÿwiyôre idi ijohomy, kia wese karybe rare. Kia Deuxu deôdu mahãdu heka iôwydimy aôkô rybe riwinyhÿre. Tahe inyboho heka inatyhymy rarybemyhÿreny. Deuxu dori inydeereny rarybere ôbitinamy. Riwateônyrenyre ôbitina-di araryberenykemy.

3

¹Timyre heka tyyriti ritididÿÿnamy raruôhyamahãreny jiarÿboho awirenyremy. Tahe waribireny tule aribireny kia Ritididÿÿna arihurenyôtyhy. ²Kaiboho heka Kristu tyyriti wese aôma toite. Riritinymy heka roimyhÿre inywo-ki, inrayky-ki. Idi riramy kaiboho burubenykeki, aôbo kaiboho tewinymahãte heka tamy betehebennyke. Tai tahe rieremy idi rariake ixideele. Idi rariake hãre tahe idi rexibedeerynyke. ³Kaiboho heka Kristu tyyriti wese heka toite. Inydeereny iwahidÿÿmy heka tii rare. Kia tyyriti witxiramy rare. Aô ritididÿÿna manamy aôkô riwinyreri. Deuxu Tyytybytyhy-di tahe riwinyreri. Aô manatyre-ki aôkô rôritididÿÿreri inraykyreny-ki, inyworeny-ki rôritididÿÿmyhÿre. ⁴Deuxu heka retyhynmahãre, Kristu ôraru-ki wahe. Tai tahe tuu raryberenyamahãre kiawesemy. ⁵Jiarÿboho heka warururenyôhyre kaa aômÿÿdÿÿna widÿÿna-ò. Iny runa heka Deuxu-ribi sohojile nade. Tii iny wiôhedÿÿdu, aô iny rikiwinymyhÿrenyke-ò wahe. ⁶⁻⁸Irybe tÿmyra dohodÿÿdumy heka inyboho roire. Ihetxiu bede ywina wesemy aôko heka rôritididÿÿre Deuxu Tyytybytyhy ihÿre. Ihetxiu bede ywina heka rubu diwyde. Deuxu Tyytybytyhy iruna riwahinyre. Ihetxiu heka manatyre-ki rôritididÿÿ. Deuxu loosôna tule rôhonyre, riwahinyre wahe. Moisesi ôsÿny-ribi sôwemy loosôna rôhonyre. Idi tahe riixãwidididÿÿnyre. Tahe judeu mahãdu reteheôhyymyhÿre iôsÿny-ò, iôsÿny loosônadireki. Deuxu Tyytybytyhy heka iratyre awimy rare, iny-ò dori Deuxu irutyhy riwahinyre. Tahe bede ywina nade loosôna wiwihikÿ-di bede ywina tÿmyra tahe iratyre awi rare. ⁹Tii heka iny-di ixãwikemy ratxireri. ¹⁰Tahe iratyre rybe tÿmyra rare. Iny ôruna-di ixãwikemy ratxireri. ¹¹Kia urihimÿyô rÿire awi rare. Iratyre tahe umytedeôna rare.

¹²Iny rarôsona sôwemy ratximyhÿreny. Tai tahe inyboho ruberuôhyymyhÿreny. ¹³Moisesi wesemy aôkô rakatximyhÿrenyke. Imahãdu rayktxymy dori rÿirenre. ¹⁴⁻¹⁵Imahãdutxymy dori rÿirenre. Moisesi bedeywina-di rariakeki, irayky ritôbonyke. Kia rierôrenyre iraykyreny ratxynymyhÿrenyremy. ¹⁶Kristu rityhynyre xiery, irayky raraymyhÿre. Iwese Moisesi ôsÿnyntôbôna iôsÿny-ribi resere wese kia rare. ¹⁷Kia Tyyriti-ki Inynrÿeny heka Deuxu Tyytybytyhy rare. Tikibo Deuxu Tyytybytyhy rÿyikeki kowa ibutummy iny ixinamy rÿyike. ¹⁸Tahe ibutummy inyboho heka Deuxu wowydyna iny ôsÿnyreny-ki ijôdire. Iwese iny ôsÿnyreny itxena-ki iny retehemyhÿ wese, Deuxu wowydyna ibutummy robimyhÿke iny ôsÿnyreny-ki. Inynrÿ he Deuxu Tyytybytyhy rare. Iribi tahe wowydyna nade. Kia wese inyboho heka Inynrÿ wesemy relemyhÿreny. Inihikÿmy delemyhÿdenyde. Tii dori iny woreny-ki raaôôatãnyhÿre.

4

¹Deuxu taruxetôena-di heka kia aômÿÿdÿÿna inydeereny diwahinyde. Tai heka ikonakôdumy idi rakatximyhÿrenyke. ²⁻³Ibutummy heka rikiwinymyhÿrenyke aôbo ôbiti rare. Aôbina binahakÿ widÿÿ-ò heka rekexijerenyke aôbo ôbitirele heka rikiwinyrenyke; rikiwiurônyrenyôtyhy heka Deuxu rarybereriki, tuu. Deuxuruôhyyle rikiwinyrenyke. Inatyhyna loosôna-ki heka rakatxirenkye. Ibutummy heka rikiwinyrenyke ibutu itxerena ôbitimy

wahe. Inyboho rit̃ynynymh̃ỹre Rybe tymyra wihik̃ỹ. Inyò-ribi riwòmy roimyh̃ỹkeki tahe kia rityhynòmyh̃ỹrele tuu ritidim̃y roike. ⁴ Kiakeki tahe Satanasi iitxered̃ỹ-ò riijònyreri loosònamy robike lau. Deuxu binad̃ỹna rare. Ibinad̃ỹdu wesemy ratxireri. Kaa loosòna-ò iny riitxered̃ỹnyhymh̃ỹre aòma Rybewihik̃ỹ t̃ymyra-ò. Rarybemyh̃ỹre dori Kristu heka Deuxu yrubule rare. ⁵ Iximy aòkò rarybemah̃ỹreny. Inynyr̃ Jesuisi Kristulemy heka rarybemah̃ỹreny. Inyboho heka deòdumy inyboho ratximyh̃ỹreny adeereny. Jesuisi òraru-ki kia rewinymah̃ỹreny. ⁶ Juhuu Deuxu rarybere: –Bedeluru-ribi heka loosòna doosòm̃yh̃ỹde. Tii heka loosòna-di inyraykyreny ritoosònanyh̃ỹre. Tai heka iny Deuxu ersyd̃ỹna inyboho rieryreny. Kristu òs̃ỹny-ki sohojile tuu rokobirenyke.

⁷ Kia heka aòna aòna wiwi inydeereny heka rare. Ihyna òwy riòre wesemy inyumenyreny ratxireri, butxi weselemy wahe. Tai heka Deuxu sohojile irurudire, inyboho aòko irurudire. ⁸ Ih̃arele heka aòbo iny riwinyke rieryòhyymh̃ỹre timybo aò iny riwinyke heka. ⁹ Aòhòk̃ym̃y d̃ỹnana heka inydeereny rehemyh̃ỹre tai inyboho ikyhynamy riemyh̃ỹreny. Inyboho heka bedewodihy ratximyh̃ỹreny, tahe tiemy iny raròsònarenidyhy inyboho ratximyh̃ỹreny. ¹⁰ Inyboho heka itxi tòhòti reahy inyboho ratximyh̃ỹreny, Jesuisi rubuna-txi wahe. Kaki tahe iwese Jesuisi raremyh̃ỹ wese heka rakatxirenyke. Tai iny wixira heka tuu robikre kiamy, Jesuisi rirud̃ỹnany. ¹¹ Jesuisi òraru-ki heka brebunahak̃ỹ-ki inyboho roire. Kia wese-ki heka iny òwisi runamy robikre inykireny. ¹² Kia-ki heka iny rubukonanareny inykireny rare. Tahe iruna akireny tule ratximyh̃ỹre. ¹³ Kiamy heka Ritid̃ỹna roire: –Jiar̃ỹ retyhyny. Taita rarybere: –Kia weselemy roire. Retyhynyrenyri tai heka jiar̃ỹboho tule raryberenyri. ¹⁴ Jesuisi ixixad̃ỹdu heka rare. Kaa tule inyboho tule riixixanyrenyke. Rikirònyke heka Deukoko-txi. Kaiboho tule boibenyke wawanareny. ¹⁵ Jiar̃ỹ wawanareny kia adeereny relere. Tamy Deuxu ruxetòena sòwetyhymy ramyh̃ỹre-wana heka riwahinymh̃ỹre iratyre sòwetyhymy tamy deàlana riwahinymh̃ỹre. Kia heka Deuxu wowydina-ò tuu ratximyh̃ỹre. Bedewoòm̃y.

¹⁶ Iny bedewonaòh̃ỹre heka. Iny umyreny retybynyre. Txuò txuòlemy heka rat̃ymyranke inywo-ki. Tiie heka aòbo rierynyre inatyhy wahe. ¹⁷ Iny beded̃ỹnanareny heka urihimyòle roimyh̃ỹre. Iny wowydynarenyko-ki heka aòhòk̃ym̃y d̃ỹnana inyboho ritarenyke inydireny retehemyh̃ỹre. Retyhynyreny wowydina-ò awityhymy inyboho idi retehemyh̃ỹre iny idi retehòmyh̃ỹredi. ¹⁸ Aòbo iny tuu robimyh̃ỹre bede bedemy tuu iny robimyh̃ỹre ibutumy idi reamy. Aòbo iny tuu robiòm̃yh̃ỹre heka tiu itueòtyhy. Kia-di tahe inyboho ròhòtinymh̃ỹre.

5

¹⁻² Inyummy t̃ymyrahak̃ỹ heka inydeereny kidiwahinykre Deuxu, iwixira biu bede-ki wahe. Aò hàbu wahisid̃ỹna-ki aòkò Deuxu-di wahisid̃ỹna-ki heka tuukre kia umy t̃ymyra wahe. Tiu heka itueòtyhy. Rakabedeworenyke heka bede-ki iny telesòreny-ki ras̃ỹnyreki inywo-ki wahe. ³ Inyboho heka biubede-ki inys̃ỹreny inyummyt̃ymyra-ki ròkòhòtinymh̃ỹrenyke. Kaa iny umyreny wahe. Rabedewomyh̃ỹreny. Umy t̃ymyraò heka rikitarenykemy inyboho ratximyh̃ỹreny. ⁴ Aòherekibo inyboho wiji rabedeworenyre? Inyboho heka Deuxu bedewihik̃ỹ-ò aròirenykekò aòbo? Inyreny rikitarenykemy aòkò wiji. Kaki aòhòk̃ym̃y d̃ỹnana riwawobed̃ỹnyra. Kia aòbo umy t̃ymyra tyre tahe rikirityrenyke ijò wahe. Ijò rikitarenyke umytedeònaò. Tiu itueòtyhy. Kia riwinyre inydeereny kia wahe. ⁵ Deuxu dori tuu rarybereri inydee riwahinykremy. Tatytybytyhy dori diwahinyde diteòsinyde. ⁶ Kia iwese juhuu rarybere wese heka tuu rot̃ỹnyke. Tai heka inyboho teysamy ratximyh̃ỹreny. Kabede-ki inyboho ratximyh̃ỹre heka inyummyreny ratximyh̃ỹre heka aò Inynyr̃-wana aòkò ratximyh̃ỹre. ⁷ Tiu heka rokobirenyòtyhy rikityhynyrenykekile ka idi rakatxirenyke. Inyboho rieryreny timybo rareke wahe. ⁸ Jiar̃ỹ wadee awire kabede-ribi arexitate Deuxu-wana aras̃ỹnyke wahe. ⁹ Aòma tamydeewimy heka tuu iny riwinyke wahe iny-wana ras̃ỹnyke. Kaki iny ratximyh̃ỹre tahe aòbo awire heka tamy awire. ¹⁰ Inydireny retehemyh̃ỹre. Aòbo inyboho riwinymh̃ỹreny. Aòbina bina rikiwinyrenyke heka aòhòk̃ym̃y d̃ỹnana inydeereny riwahinykre. Aòwihik̃ỹ riki rikiwinyrenyke wana tas̃ỹ. Aòbo awityhy inydereny kidiwahinykre.

¹¹ Inynyr̃ heka inyboho rityhynymh̃ỹre. Tai inyboho iny wixira-ò tuu sòwemy relyymh̃ỹreny. Ibutumy heka Deuxu iny rierymyh̃ỹreny. Kaiboho heka tule tiwaerymah̃ỹreny. ¹² Kia heka reraòm̃y watximyh̃ỹreny biwaerybenyke. Ararybeòtyhy heka adeereny jiar̃ỹ awiremy. Tahe wadee ka awire kaiboho waluurenyke. Hàbu iumyle awim̃y riyerim̃y ih̃ỹremy idi ròhòtinymh̃ỹre. Tii heka òbiti aòkò rare. Kia biwyònybenykemy adireny watxireri. ¹³ Juhuu iny rieryremy itelesò. Inymyreny rarybekeki itx̃ỹtemy inyboho roiremy. Rakaryberenyke heka aòbo inyboho dori Deuxu dee. Aòmys̃ỹd̃ỹrenymh̃ỹreki inydireny ròhòtinymh̃ỹre. Inymyreny rarybekeki inyboho awilerenyreny. Iòrareny-ki tuu rakatxirenyke. ¹⁴ Kristu luuna heka kiamy iny riraykyd̃ỹnymh̃ỹre. Tii heka rurure iny

ibutudee. Tii rurureu, ibutummy inyderòwrenyeny rurure. ¹⁵ Rurure heka aõna iny ixidee sohojile irumy rareke lau. Kia tako-ò rakreu tamy heka irumy rakre. Tamy dori rurure tai rexixare rubu-ribi. ¹⁶ Rakaraykynyrenyke timybo hãbu awiré, ibinaré. Kaimy heka rakaraykynyrenyke. Aõ iwese iny wixira raraykynymyhÿre wese aõkò raraykynyrenyke. Aõna inyboho aõbo Jesusi Kristu-di raraykynymyhÿre heka. Ixityre aõbo tuukre. ¹⁷ Tii heka umy tÿmyra tuedeõna-di ratximyhÿre iwixira ratximyhÿre. Juhu iaõmydÿÿnana iribi ixãwira. Tahe wiji raraykywydynanyre iwixiramy. Ibutummy iaõna aõna ihetxiu heka rawixiranyre, awi-ò. ¹⁸ Deuxu heka ibutummy kia riwinyre tamy. Inyboho heka iòludu roire, juhuhu wahe. Wiji tahe iliinamy ijoi ratximyhÿre. Iny wixira heka iliinamy rarekemy idi watxiwãhãre. ¹⁹ Wiji tahe timybo Kristu rarybekremy heka adeeremy rarybereri. Aõna Deuxu kia liinamy rarekemy wahe. Ixinamy Deuxu. Ka Deuxu aõ anaumywitziranydenyke. Kia Kristu òraru-ki tuu ratximyhÿre.

²⁰ Jiarÿboho Deuxu deòdu roire. Tai Kristu deròwmy adeeremy rarybereri: Iluuna ixidee ixyby bimbybenyke. Wii biwowixinybenyke. ²¹ Deuxu heka iny òraru ritidire Kristu tyre-ò. Kristu inyòrarunareny riwyre. Wiji tahe Deuxu òbitina inydeeremy riwahinymyhÿre.

6

¹ Jiarÿboho tahe raaõmysÿdÿÿnyrenyke Deuxu dee. Deuxu ruxetòena dori tetatenyete, tai idi mohòtinyinbenyke, òhòtiren-ribi losaõmykemy. ² Boholabenyke aõmybo Deuxu rarybereriò. Jiarÿ heka aluurennyre iurenana tahe ka arybe-ò raholareri. Arawiòhenarennyre iu wadee textidønyteu, wadee taryteu. Boholake wiji heka hitabenyke Deuxu ruxetòena. Wiji heka biu-ò hena txumy bede rÿire. ³ Inyò iny aõmysÿdÿÿnarenny ibinamy rarybekeki, uritere ijò iny bedeworenyòmy, jiarÿboho òraru-ki. ⁴⁻⁵ Jiarÿboho dori Deuxu deòdu roire. Tai rikiteòsinyrenyke ibutummy aõbo inyboho dori Deuxu deòdu roire. Tai riteòsinyke ibutummy aõbo iny riwinyryhÿke. Aõna aõna rikiteòsinyrenyke. Òhòte wakireny rÿimyhÿre. Ròtenawo-ò ralòmyhÿrenyke. Bedeweweky-ki aõhòkÿmy ratÿÿnyryhÿre. Sòwemy heka reòludunyre aõnana bina binahakÿ reòludunyre. Aõ òta òta reòludunyre. Sòwemy heka raaõmysÿdÿÿnyrihikÿrenyke. Sòwemy heka aõmysÿdÿÿnadikre; tÿikò bede reijerenyke; byreòmy bede reijerenyke; ⁶ òbitimy heka rewinyrenyke. Aõna, ywiny-di ròwidÿÿrenyke bedeeryna-di. Ka roirewãhã iny iwixira rewiohenanyre. Ibutummy kia rewiohenanyroirewãhã. Deuxu Tytybytyhy heka wawanahyy roiremyhÿ. Luuna heka inydee reteòsinyrenyke Inatyhyna rybe heka retÿÿnyrymahãrenyke. Sòwe heka ritÿÿnyryny, jiarÿboho Deuxu deòdu roire wahe. ⁷ Òbitina dori wadebònarenny wese rare Satanasi itxemy. Jiarÿboho heka remymahãrennyre aritarennykemy. Tule iny rexijemyhÿre òbitina-di. ⁸ Ijò heka waluurennyre inyò tasÿ aõbina binahakÿle wadee riwinyryhÿre. Ijò heka Rybewihikÿmy wadee raryberemyhÿre. Ijò tasÿ rybe binamy wamyre, raujòmo. Inatyhyna rarybemyhÿre. Tai wamy ruidu riwaninimyhÿrenyke. ⁹ Ibutummy heka iny riwayreny. Tahe rieryòhyemy heka inatyhy rare. Watxiwãhãrennyre rubu wese ihãre tahe warumy watxiwãhãrennyre. Tiiboho heka rubu wesemy inydireny ratximyhÿrenyke. Aõhòkÿmy ratÿÿnyrennyre hãre raruòhyylemy watximyhÿrenyke. ¹⁰ Aõna aõna heka bedewonihikÿmy ròhònyre. Tiiemy wadeysahyy watxiwãhãrennyre. Jiarÿboho heka urimynodule watxiwãhãrennyre. Ibutummy inyboho rityhydÿÿnyrenyke. Aõhomy aõkò inyboho ratximyhÿrennyre tahe ibutummy inydireroimyhÿrennyre.

¹¹⁻¹² Tahe kaiboho ityhydÿÿdu seriòre mahãdu Oritxi hãwã-ki. Jiarÿboho heka kaa òbiti-mya aõna aõnamy rarybemyhÿre. Kaiboho heka ijohona derarennyre aõmybo rarybemyhÿrennyreò. Jiarÿboho heka aluurennyre. ¹³ Kai wariòre wesemy adee rarybereri. Umy iwese jiarÿ aluure wese, kai waluurennyre.

¹⁴ Boholabenyke warybereny-ò ityhydÿÿdukòdu mahãdu-wana aõmysÿdÿÿrennyòke. Timybo òbitinaò heka aõbinaò-wana raaõmysÿdÿÿyke. Timybo heka loosòna bedeluru-wana ratxike? Aõkòre! Tiu wiwana rauriòtyhy. ¹⁵ Satanasi heka Kristu-wana raaõmysÿdÿÿnanyòtyhy. Itydyÿdu mahãdu wiwesehyyle raraykynnykemy rÿira. Itydyÿdukòdu mahãdu-wana tahe wiraykyweseke aõkòre. ¹⁶ Deuxu aõmysÿdÿÿna heka iwixi rare, suritxoo aõmydÿÿnana-ribi, wahe. Kaiboho heka Deuxu dohodÿÿna ijoimy toite Deuxu oworeny-ki ratximyhÿre. Deuxule heka kawesemy rarybere: –Jiarÿ heka wasÿ ariwinykre ayreny-ki. Jiarÿ iDeuxummy aronykre tiiboho waijoimy. Rorokurennyke. Tai tahe Inynryÿ rarybere wiribi bihitxinyke. Inybina-ribi bexihitxinybenyke.

¹⁷ Bexiebenyke òbitikòre-ribi wahe. Uritere tamy adi rexihumy, ixieryta aramyrennyke ixidee wariòre wese.

¹⁸ Warurutyhymy adee rarybere. Boomy heka adireny ararekre, jiarÿle wahe. Deuxu rurutere rare Jiarÿ.

7

¹⁻² Deuxu ibutumy tuu rarybere: –Kai ityhydýýdu waseriòre mahädu. Tai tahe rikexiòbitinyke ibutu aómydýýnana-ribi. Iny umyreny-ki rokobirenyke inyummyreny-ki. Óbitimy heka rakatxirenyke iko-ò, Deuxuko-ò. Aóma waluumy heka atximahäbenykemy rahótinywähäreny. Iny-ò aó bina bina rewinyòhywähäreny. ³ Tuhe kaa rarybere tahe ixityre anarybekre. Aluureny jiarýboho ibutuhyyle ratximyhýre iny rummy ratximyhýre häre tasý rukurenykre tulekre. ⁴ Wade heka awire ibutumy kaiboho ratximyhýreny. Kai aówitxira wítxira wadeereny rýira umy retyhynyrekí. Isirare heka wadee kia ratximyhýhärele Wadeasythymy heka watzixiwähäre, wiòhedýýtyhy òraru-ki, ijyy òraru-ki.

⁵ Jiarýboho retehemyne Macedonia bede. Taita tule elehynaòhyyre wadereny. Ibutumy heka aóna aóna, óta óta wítxira wítxira; bede bede ihyymy aókre rýire tai. Aóma bedewonihiký heka watelesòreny-ò ralore. ⁶⁻⁷ Deuxu riwawíòhenanyreny; Txitu diteònyde wadeereny. Tii rybereny heka awiremy kaiboho. Tai tahe reysareny jiarýboho. Kaiboho tabedewomy atxitenyteri waòraru-ki. Katahe wadeasy nihikýmy watzixireri. ⁸ Adeereny warybetyrityrewahinyreki tabedewomy atxiteny. Tai tahe reysamy watzixireri. Ihärele heka tyriti adeereny arawahinykre. Kaiboho heka tabedewotenyte iribi tahe aómydýýna kaiboho tewitxiranytenyte teòbitinytenyte ibutumy. ⁹ Tai tahe jiarý reysamy watzixireri. Aóbinare dori rewinykóre arawíòhenanyreny heka. ¹⁰⁻¹¹ Deuxu heka iny ribedeòtiidýýnymyhýre iny wíwimy riraykydýýnykemy. Kia kidiwymyhýke inydee tarasana wahe. Tii heka awire. Ijó bedeòtiidýý tahe bede ludu bede òtiidýý. Kia tahe rubu diwymyhýde. Kaiboho heka tabedeòtiidýýnymyhýtenyte. Deuxu heka kia riwinyre awíòhedýýnany aóma kaiboho awireny. Aó wítxira wítxira sòwemy akireny rýireri, aó óta ótareny. Kiadille tahe aóma óbitihyymy óhò ayreny-ribi kaiboho heka taykarananytenyte. Kaiboho heka waluudumy teletenyte. Kaiboho biwinybenykemy aóbo óbitimy ratximyhýre iwídyýmy tarotenyte. Ibutumy heka óbitihyymy rarekemy idi tetehetenyte. ¹² Tai kia tyriti adeereny rewahinyre. Aó kia rewinyre heka aó iny íòrarudikekile aókre rewinyre. Idi aretehekemy heka. Kaiboho waluurenythyre aóbo òraru-ki wahe. ¹³ Tai heka wadeysamy watzixiwähäre. Aó inyboho sohojile aókre teysa ratximyhýreny. Txitu tule teysamy ihýmyhýre, kaiboho tawíòhenanyteki ¹⁴ Tu heka rarybere adeereny kaiboho dori awimy tai tahatenyta awityhy. Adeereny heka inatyhyhy rarybemaähäreny, inatyhyny. Tule mobo rarybere Txitxu-ò. Ka tahe inatyhy rarybemy ratximyhýre. ¹⁵ Tai heka Txitu kia luuna heka aónityhymy akireny rare. Itxi heka tóhòti akireny aóma Deuxu tetyhynmahäte-txi. Kaiboho tedytenyteki. Ihärele urihimýò ruberumy ratximyhý. ¹⁶ Reerymahäre jiarý kaiboho óbitimy boibekre. Tai wadeysamy watzixireri.

8

¹ Deuxu ruxetòena-ki heka sòwemy riwinyre Macedonia dohodýýna mahäduy-ki wahe. Jiarý tuu arelyykemy idi watzixireri waseriòrebobo. ² Sòwemy heka iaóna aónareny iaòòtadareny teiiboho. Aóhòkýmy rotýýnyreri teiiboho. Ihärele ka deysamy heka relereny. Reysareny heka. Teiiboho heka iaókrenyre. Aóhohomy aóko heka roiremyhý. Kiahärele heka sòwemy riwahinyre tamahädu wiòhedýýmy. ³⁻⁵ Riwahinyre heka sòwemy ixideewimy. Sòwemy riwahinykelemy wadee rarybere. Teiiboho heka sòwemy wiòhedýýmy rurumy roiremyhý. Tai inyboho ribedeòtiinyre sòwerekí. Kia judea bede, dohodýýna mahädu, kia wiòhedýýmy. Juhu heka teiiboho rexiwahinyreny Inynyrýreny-ò. Tule Deuxu deewina inydee riwahinyre. Iny wiòhedýýnarenymy rexiwahinyre. ⁶ Tai tahe jiarý rarybereri Txitu-ò: –Kai biwíòhenanykemy iaómydýýnareny-ò. ⁷ Kaiboho heka sòwemy tetyhynyteri. Kaiboho heka Deuxumy awimy tarybemyhýtenyte. Kaiboho heka teertytenyte Deuxu aómydýýnana. Kiaboho heka waluureny waluureny boibeke wawíòhedýýdurenny. Biwawíòhenanybenyke. Tai heka sòwemy bexiòlòdýýnybenyke adireny watzixireri. ⁸ Aó bede ywinaò heka adeereny rewahinyòhyreri. Arierykemy heka idi watzixireri tímbo aluuna ratximyhýremy. Tii riteòsiny heka tímbo ijó dowiòhedýýmyhýdemy. Tai tahe iwese tii rotýýnyre wese kaiboho tule botýýnykre. ⁹ Deuxu ruxetòena teertytenyte, Jesuisi Kristu ruxetòena wahe. Tii heka ityhy rare. Tii rikòdýýnyre heka aórarurenny-ki. ¹⁰ Taihyky tetyhynytenyte Deuxu aómydýýnana-di. Kiamy heka raraykynreri. Arawíòhenanykemy heka adireny rahótinyre kanau bedeu. Tewiòhenanytenyte inatyhymy. Tai tahe bikonananybenyke kia kanau bedeu tewinytenyte heka bikonananybenyke. ¹¹ Aóma ireiòno, uriòno biwahinybenykeki, Deuxu heka rimyke. Kia-di ròhótinyke. ¹² Kia uriònomy idi teywinymy atxiteri-di ròhótinyke. Tamy wahidýýmy aókhyykeki tahe Deuxu aóma raraykynyòtyhy. ¹³⁻¹⁴ Jiarý heka isiramy adee ariwinyòtyhy aó. Kaiboho heka sòwemy kaa wiji toite, Tai tawowi-di inyò ròòkeki, taadnasòwe myna Deuxu-ò riwahinykre. Iaóòkeki tai ibinamy Deuxu rahaòtyhy. Tai biwíòhenanybenyke heka ihoómy rýira mahädu. Jiarý heka aó retòenyre aóko rare, biwahinybenykemy. Kai ihoómy atxikeki tahe, tule inywítxira

anawiòhenanykre. Taita wiwanale wiwesehyyle ròhònykre. ¹⁵ Kiamy heka Tyyriti-ki Ritidýña roire: —Häbuò heka sòwemy ributunyre. Tahe aòhe rauhenyòhyyre tamy kia ibutuna-ribi wahe. Ijò tahe ibutelemy ributunyre häbuò wahe. Tiile heka aò tamy rasiranyòhyyre.

¹⁶ Txitu awiòhedýñrenymy rurumyhýre iwese awiòhedýñrenymy rurumyhåre wesele wahe. Deuxumy reålåre tai, Deuxu dori tuu rotýñnyre. ¹⁷ Taita ixinamy aro-arenymy rehemynykremy. ¹⁸ Riwiòhenanyrenyleri iwitxira seriòreò. Ibutumy dohodýña mahådu-ribi tii rityhynymyhýre aòma Rybewihiký-di ritýnynymyhýre awimy. ¹⁹ Dohodýña mahådu rihitxinyre wawana kanakemy. Ibutumy Inynyrý loosòna heka tuu ratx-imyhýre. Tule riteòsinymyhýre ibutumy iny rikiwiòhenanymyhýrenykemy. Tai heka iny-seriòrereny reteònyrenyleri ityhydýñdu mahådu. ²⁰ Tai inyò kia nierumy inyò rarybeòtyhy. ²¹ Òbityhylemy rikiwinyrenyke ibuturu-ò. ²² Ijò tii-wana rake. Reurihirenyre heka tii wiòhedýñmy rakeò, tai heka tii wiòhedýñmy ratxireri. ²³ Txitu heka wallina rare; wawana raadòmýñdýñnymyhýre heka rare. Jiarýboho heka awiòhedýñrenymy rarumahårenyre. Ijò seriòrerenyò nade dohodýña-ò wiòhedýñmy. Tai kaiboho wowydyna tamy biwahiny-benyke. ²⁴ Tai tahe dohodýña mahådu kaki rierykre. Tai rityhynyrenykre aòmybo umyreny rarybere. Tule wiluumy atxiteri.

9

¹ Reerywåhare jiarý wiòhedýñmy tarumahåtenyete Judeia bedeki. Tahe kiamy aò aòkò aritinykre. ² Reerywåhare timybo akireny rare. Jiarýboho heka awimy raryberenyre umyreny Macedonia häwå mahådu-ò. Myheka rarybere: —Akaiia bede seriòre mahådu wiòhedýñmy rexiywinymy ratximahårenyre kau beòrau. Tai tiiboho rexideysananyrenyre. ³ Tai heka kaa seriòre mahådu reteònyleri. Tai heka awikre biwiòhenanybenyke dori. Kiamy iwese rarybereri heka inatyhy rare. ⁴ Araixýrukre heka jiarý aòma bexiywinybeyòlemy wiòhedýñna-ò atxibenykre-wana. Tule kaiboho maixýrubenyke. ⁵ Tai heka inyseriòrereny reteònyre akorenymy. Tahe iu arehemynykreu, bexiywinybenyke. Biwahinybenyke wiòhedýñmy atxitenyteri ixideewimy. Aò jiarý adeereny rexitònyleri aòkò wiòhedýñmy.

⁶ Kia häbu ibutemy ròbòròmyhýre heka ibutelemy tamy aòna aòna ruhunykre. Kia häbu sòwemy ribrònymyhýre tahe tamy sý sòwemy aòna aòna ruhunymyhýre tamy riwahinykre bederaty aòmydýñnana. ⁷ Tai heka iny sohoji sohoji ixideewimy tiwesebo riwahinymyhýke. Riwahinyòke tahe aò tuu rurukòleri urenana tuu ratxike. Deuxu dee riwahinymyhýke mahådu deysana-di riwahinymyhýre kia iny mahådu Deuxu tuure. ⁸ Deuxu heka riwahinymyhýre sòwemy aòmybo tarumahåte kia inydeereny iratyre. Ibutumy aòmybo tarumahåte heka tule iny wixira biwiòhenanybenyke. ⁹ Kiamy Ritidýña-ki roire: —Tii tawowi-di iaòkò mahådu-ò. Ròwahimyhýre. Kia tahe iinydee wobrona tiemy rosaòmy rarekre. Deuxu heka riwahinymyhýre tibo alòbòròdu-ò. ¹⁰ Inydee riwahinymyhýre paò iny rirýsýke. Tahe tule sohoji sohoji owòrutymy rurumyhýre heka tamy riwahinymyhýre. Kia ribòrònymyhýre tahe Deuxule ritxuhudýñmyhýre. Tahe sòwemy bitakre Deuxu-ribi. ¹¹ Kia rimymyhýre mahådu tahe Deuxumy reålåmyhýre. Kia tewinymahåte heka Deuxudeewimy tewiòhenanymahåte. Deuxu heka sòwemy rimymyhýre eålånareny iòraru-ki. ¹² Kaiboho heka Deuxu mahådu teriwiòhenanytenyete. Kia sohojile aòkò. Tule aòraru-ki tiiboho Deuxu-ò wowydyna sòwemy riwahinyrenyke. ¹³ Kaiboho Rybewihiký týmyra tetyhynytenyteri, Kia ibutumy rierymyhýre kaiboho dori uriòno tewiòhenanytenyete, tai iny wowydyna Deuxu-ò riwahinykre. ¹⁴ Adee rexitònykre aluumy heka relekre Deuxu adee ruxetòena riwahinyreki. ¹⁵ Deuxu-ò wowydyna iny-ribi kanakemy heka idi watzireri. Wahidýña wihiký dori Deuxu inydeereny riwawahinyre.

10

¹ Jiarý Paulo heka aòmybo adeereny arexitònykre. Aòherekibo tamy tarabemahåtenyete awanareny watziwåhåu urihimýle watyhyna watzirerimy wamy tarybemahåtenyete. Jiarý heka awana rybetere-di rarybeòmahåre awanareny watzireri wana. Tiu rareu, taheka ròritidýñre rybetere-di wahe. ² Ròhòtynwåhare. Rexitònyleri. Awi heka rare. Ywina-di iny risýnymyhýre. Inyò wamyreny ibinamy rarybekéki tahe tule ararybeke heka. ³ Inatyhymy kabede-ki inyboho rasýnymyhýrenyre. Rakaaòbinanykeki, inyumyreny aòbinana wesemy rare. Tebònadirenyre. ⁴ Tebònadirenyre. Aò kabedemy iny rýira kia debòna wese aòkò kýny. Deuxu debòna heka rýira irurule heka rare. ⁵ Inyò aòbinamy Deuxumy rarybemyhýkeki, tai tahe kia wadèbònareny remymy resewåhårenyre kia ixåwididýñnamy wahe. Ibutumy Deuxu oludumy ratximyhýre heka remywåhårenyre Deuxu rierykemy Kristu rityhynykemy wahe. Kaiboho heka ibutumy tetyhynymahåtenyete. ⁶ Kaiboho biatybenykeki, tahe, rexihuhymy rýimyhýre aòhòkýmý dýñnana-ò. ⁷ Kaiboho heka tete-hemahåtenyete aòna aòna-ò ahana-ribi wesele wahe. Inyòrarakynykeki ratximyhýreny

ixinamy tuu raraykynyke. Jiarýboho heka tule Kristu mahädu hõrõ iny ratxirenyreri. ⁸⁻⁹ Deuxu heka ruuõ wadee diwahinyde arawiohenanykemy tai raixruõmyhýre. Tai heka abrebudýýreny amy aõbo kariti rewinyre. Urile tahe aumydýýreny adireny rewisýnywähäre aõ bede aräatyremy aõkõ. ¹⁰⁻¹¹ Ityriti rybetere heka ribrebudýý tahe rehemynyreu heka tii aõkõ rybetere-di rarybemyhýre. Awityhymy aõkõ rarybemyhýre riritinyreu. Iwese roritidyýre wesemy aõkõ rarybere. Iu adehemynykreu tahe, iwese roritidyýre wesele heka anarybekre. ¹² Iny tai ratximyhýre heka sõwemy ixidi rõhõtinyinmyhýre tii awiremy. Kia tahe watximyhýreny kia raryberenyõtyhy. Tii dori raixýtemy ratximyhý. ¹³ Aõmy iximy rarybemyhýre dori tii awimy iximy rarybemyhýre heka urile tuu raraykynymyhý. Timybo Deuxu inydee raryberele rikiraõmyhýke. Kiawesele inydeereny awire. ¹⁴ Iaõmysýdýýna heka timybo rikiwinyrenykele iny riijemyhýreny. Juhu heka Rybe týmyra wihiký heka adeereny adiwykemy idi watxiwähäre. Rewyreny heka juhuru Rybe týmyra wihiký adeereny rewyre. Tai heka tuu raryberenyõhyymahähäreny timybo iny wixira aõmysýdýýna riwinymyhýreny. ¹⁵ Kaiboho heka aityhydýýnareny raumynykre. Tii heka wadeereny awire. Jiarýboho heka aõmysýdýýna wihiký sõwemy ariwinyrenyky watzirenyreri ayreny-ki, Deuxudeewireki. ¹⁶ Idi tahe arõirenykre rybe-di aritýnyrenykyremy ijõbede-õ, Rybe týmyra wihiký-di wahe. Aõmy ararybeõtyhy aõmysýdýýnareny iwixira rewinyremy. Kia my heka Ritidyýna-ki roire: ¹⁷ –Urile tuu rybe ryke Imynyrý timybo riwinyrelemy. ¹⁸ Iny ixidi rõhõtinyinmyhýre tii awireny. Tahe awi aõkõ rare Deuxu-õ. Deuxu tahe awimy tai rahamyhýre tii idile rõhõtinyinmyhýreki.

11

¹ Jiarý õsana urihimyo raitxýtemahäreny kaiboho wawana tõiterimy ixi-di atxitenyteri. Ihärele taheka urihimyo reoludunymahäre. Jiarý heka okorenyre iwese Deuxu ratximyhýre wesele. ² Wimy atximahäbeny adireny watzireri. Kaiboho iwese ijadõma häbumy roikre wese toite. Häbu heka Kristu rare. ³ Jiarýboho raberuwähäreny kaiboho Kristu-wana atximahäbenyke lau wahe. Iwese Eva hemylala riitxenanyre wese wahe. ⁴ Inyõ kanakeki rõhãletedyýmy Jesuisi wixiramy. Tahe kaiboho bityhynybenykekile jiarý heka raberumahäre. ⁵ Ijõ dori ritýnynmyhýre iwese inyboho ritýnynmyhýreny wese aõkõ iwixiramy. ⁶ Kaiboho heka tahõtinyinmahäteny týnydýýdu wihikýmy inykireny ratximyhýre. Tahe awiremy idi tahõtinyinmahäteny. Tai iwesele inyboho roire awi heka roire. ⁷ Tahe iwese tii awityhymy rarybemyhýre wesemy aõkõ inyboho rarybemyhýreny. Tahe iny rierymyhýreny inraykyreny-ki. Sõwemy heka tuu adeereny rarybemahäreny. Iu jiarý rybe ritýnynmy akireny rarewähädu, kiau heka adeereny rexitõenyõhyre iõwydýýmy. Ijyamy heka ixidee reijenynyreny kaiboho bexiõlõnybenyky. Teõsare õsana iwese rewinyre wese. ⁸ Ijõ dohodýýna mahäduõ heka riwaõwynyre adeereny aritýnynnyrenyky. Iwese iribi rawasinyre wesemy heka rahõtinyre. ⁹ Iu akireny rybe-di týnydýýmy rarewähädu tii rexitõenyõhyre adeereny biwawiohenanykemy. Macedonia häwã-ribi dori ityhydýýdu, mahädu seriõreõ aõmybo raruwähäre wadee diwyde. Tiu heka aõ aribireny aritaõtyhy. Tuu rarehy wese heka wiji rarekre. ¹⁰ Kristu inatyhynamy wadee rarybereri kia wese tule ararybekre ibutumy Akai häwã häwã-ki. ¹¹ Jiarý heka aluunihikýreny. Taile heka tuu rarybewähäre Deuxule rieryre. ¹² Kia rybe týnydýýdu heka iwese rewinywähäreny wesele rõwidýýmyhýre. Kia heka rewinywähäreny heka kia rarybereri heka aõ wiribi lahixi aõkõmy rarybereri. ¹³ Kahäbu heka inatyhy Deuxu deõdýýna aõkõ ratximyhýre. Ruile heka iaõmysýdýýna-ki rõhõtinyinmyhýre. Rexitýnyky Kristu deõdýýna mahädu-õ. ¹⁴ Tahe aõkõre heka Satanasi tule rexiwixiranymyhýre. Ýju wesemy tii rexideõsinyinmyhýre. Kia häbu teõdu rare. Tai heka irehemy iribi rexiijaranyre õbiti deõdu mahädu ratxireriki wahe. ¹⁵ Urile tuu iny idi rõhõtinkyemy heka tuu ratxirerimy ihýre. Tahe aõkõre. Ikonanau tahe aõhõkýmy dýýnana ritarenykele aõbo riwinymyhýre õraru-ki.

¹⁶ Ixityre tuu ararybekre. Inyõ raykykõmy jiarý itxýte raremy. Ararybekre heka waaõmydýýnanarenymy. ¹⁷ Teramy ijirarenyõmyke aõmybo ararybekre. Deuxu dori tuu arybedýý-õ riwajõnymy, tai heka rarybere itxýte wesele watximahäreny. ¹⁸ Kaiboho heka taholamahäteny itxýte mahädu-õ. Katahe bodoholabedenykele aõmybo ararybekre. ¹⁹ Inyõ kedehemynykeki kaa biwinybenyke. Tahe twinyamahäteny aõna aõnamy aõkõ wahe. ²⁰ Inyõ araitxenanyrenykeki uritere aõmydýýrenyõmy tamy. Jiarý heka ariwinyõtyhy tuu, wadee awiõre. ²¹ Ijõ rarybemyhýre inyõ. Tule jiarý ararybekre. Itxýte wesemy ratximyhýreny. ²² Tii heka Hebreu mahädumy tii rexininire. Jiarý tule kia tuu rare. Ijaõ mahädumy heka tiiboho rexininirenyre. Jiarý tule. Abraõ riokoremy rarybemyhýre. Jiarý tuleri. ²³ Kristu deõdumy heka tii rexininimyhýre. Rarybemahäre itxýte wesemy. Jiarý heka iratyre deõduwimy watxiwähäre. Jiarý raõmysýdýý nihikýre. Rõtenawo-õ riwarutyreny iratyre. Riwayatenyreny iratyre. Arurure inihe iratyre. ²⁴ Judeu mahädu heka 39 hetenamy wamy raõhõtere iruyre sõwemy wahe. ²⁵ Roma mahädu tasý

inataõmy riwahatenyire. Sohoji ta mana-di watyire rihure. Ijõtux heka hãwoninihiký heka riorore. Aõutxu heka bera-ki rãire ruu ibutumy txuu tule ibutumy rehure. ²⁶ Ibutumy reamy rarewãhã aõma wasidu bede aõmydýýnanamy bera-ki tule arurure inihe. Judeu mahãdu warubudýýmy wadi riwisýnyre. Tule judeukõdu mahãdu tulere. Hãwãhãký-ki rebunatyhymy watxiwãhã, bede rahy-ki tule, ahohoký-ki tule. Waliinaõ inatyhy aõkõ tai ihýmyhý. Tai heka riwaitxenanyrenyre. ²⁷ Aõmysýdýý nihiký tai. Týikõhyky heka bede reijemy rarewãhã. Rama riwasare; bemy rarowãhãre. Timy heka týinatykyõ ihoõhykyre sõwemy wahe. ²⁸ Tai tahe rahõtinyre ibutu dohodýýna mahãdu-di. ²⁹ Urihimyõle taruru-di ratxireri wana jiarý tule iheki waruruhohomy aõkõ relemahãre. ³⁰ Inyõ raõrarunymyhýre wana jiarý rabadewowãhãre iõraru-ki. Jiarý rexideõsinywãhãre waaõkõre urityhywãhãre. ³¹ Deuxu Jesuisi Kristu tyby dori riwaerymyhýre aõu aõu heka iny rakanihikýnykre. ³² Iu Damasu hãwã-ki rarewãhãu, Iõlõ Areta bede dinodu heka riwamymy riwateõnyre. riwamykemy hãwãhãkýry ijõ-õ. ³³ Weriri nihikýwomy riwawõmy riwatidire, Walina mahãdu. Tahe heto raroo-ribi riwaatyre hãwã ahana-õ. Tai tahe rahenyre iribi.

12

¹ Jiarý heka ararybekemy watxireri. Aõ aõkõ rarehãrele heka ararybekemy watxireri. Wiõhedýýna aõkõ heka rare. Wanyrý wadee riwahinyre aõna aõnamy heka rabire rasina wese jiarý sohojile wahe. Kiamy heka arelyykre wiji. ²⁻³ Tahe 14 beõramy heka Deuxu ityhydýýduõ ridyre biu-õ tasý-õ wahe. Deuxule rierymyhýre inatyhy aõbo rare ada aõkõre aõbo. ⁴ Kahãbu Deuxu-ribi heka rybeõkemy roholare. Tahe rarybeõtyhy. ⁵ Iximy tahe ararybeõkre kia wadeysarehãre. Waaõhõkýmy dýýnanadile areysakre. ⁶ Urile ararybekre timybo releremy. Taile tahe iny tuu rarybekre. Tuheka rabire sõwemy aõwiwihikýmy. Jiarý awiremy iny wamy raraykynyheny. ⁷ Tahe Satanasi aõbinana witzirahakýbo wadee riwahinyre. Ixidi arõhõtinyõkre. Jiarý aõwiwihiký jiarý raremy wahe. Araraykynyõkemy. ⁸ Inataõmy heka Inynyrý-õ rexitõenyre kiamy waribi ritakemy. ⁹ Tii wadee rarybere: — Waruxetõenale heka adee awire. Aõbo kai taaõkõteu heka waruru wadee rewahinyre. — Tai tahe jiarý reysare, waaõkõreu wahe. ¹⁰ Tahe awire, waõkõna, warurukõna, ibutumy wadee awire. Kristu õraru-ki heka tuure. Tiubo ibinamy wamy riwinykreu warurukõkre, warurudikre.

¹¹ Rarybere heka hãbu itxýte wesele heka rarybereri. Kaiboho iõrarureny-ki heka kia wesemy rarybereri. Inatyhymy heka jiarý kia rybe týnydýýdu mahãdu bina ratyre watxiwãhãre. Ayreny-ki rarewãhãu heka teeryteny. ¹² Aõna aõna wiwihiký, deytenu wihiký, bedeõtidiýýna ayreny-ki rewinyre kia Kristu deõdumy watximyhýreki wahe. ¹³ Rybe týnydýý õwyõ heka aribireny retaõhyyre.

¹⁴ Ihewoludu txu tahe aroramy arakemy ixidi watxireri. Inataõmy reywinyra aroramy arakremy wahe. Aribi nieruõ aritaõtyhy. Urile arawiõhenanyrenykremy adireny watxireri. Uladu riki heka tyby riyrubunyõtyhy. Tyby tahe uladu riyrubunymyhýre. ¹⁵ Ibutumy idi watxireri heka arahukre arawiõhenanyrenykremy. Adeereny wylemy arihukre. Jiarý heka aluurenymy. Kaiboho aõbo tule waluurenymy? ¹⁶ Waõraru-ki heka adee isiraõkre heka. Ihãrele tahe inybina wamy rarybemyhýre: —Tii itxenadýýdu rare. ¹⁷ Wamahãdu tule aribireny ritaõtyhy ijõ. ¹⁸ Txitu reteõnyrajõ ityhydýýdu seriõreõ-wana. Tii aõbo aõ aribireny ritare? Aõkõre. Txitu wawesele heka tii rare.

¹⁹ Taõmysýdýýna heka awiõhedýýnarenymy rare. Aõ wadi jiarý awiremy nohõtirenymy tuheka rarybereri adeereny. Deuxu, Kristudeewinamy heka tuu adeereny rarybereri heka. Deuxu kotxi heka adeereny rarybereri awiõhedýýrenymy. ²⁰ Raberumãhãre heka arehemynykreu, iwitxiramy atxibenybeke lau. Tule wadi iwitxiramy betehenyke ixiwiserenymy aõkõ. Ihãru, adebure. Aõkemy watxireri. Iny aõbina binamy wimy rarybemyhýre. Iny ixidile rõhõtinerimy ihýre mahãdu. Kia aroholakeki tahe wadee awiõre. Riyrubunymyhýre. Riyrubunyõhyymyhýre. ²¹ Raberuwãhãre heka arahinykre heka akotxireny iõhãru õraru-ki. Aõna aõna wixira wixira õta õtamy rõhõtinymyhýre, raraykynymyhýre. Sõwemy heka riwinyre ta ixi-txi tõhõti reaõhyymyhýre kia riwinyretxi.

13

¹ Tahe ikonana txu roraludu heka jiarý rare. Inyõ aõbina binamy wimy rarybemyhýreki waribi ihitxihitximy heka tuu rarybemyhýre. Iny rimymyhýre heka tuu robimyhýre; tuu rarybemyhýre. Wiweselemy heka tuu rarybekre. ² Iny iõrarudimy rýikre-wana, ibutumy heka aõhõkýmy rotýýnykre arehemynykreu. ³ Aõmy Kristu rybemy heka rarybekre. Tai bierybenykre. Aõmy warurudýýdure heka bierybenykre Kristu wahe. ⁴ Kristu heka itxeõ-ki rurure irururenýõ wahe. Jiarý warurunarenýõ õraru-ki. Tahe Deuxu ratximyhýre, iruruna-di. Tii-wana heka inyboho heka ratximyhýrenyre iruruõmy. Tai awanarenyle

watxireri, tahe tii-wana Deuxu ruruna-wana watxireri. ⁵ Ixi-di heka betehebennyke. Bexi-urhibennyke tyhyna-di atxitenyterimy. Jesuisi Kristu awo-ki ratxireri. ⁶ Kia terytenytemy, inatyhy. Tahe jiarÿboho inatyhymy aõna aõna riijerenyke. Kia aõbo teerytenynte. ⁷ Jiarÿboho rexitõenyrenywãhãrenyke. Óraruna widÿÿrenyõmykemy. Kaiboho aõwiwi biwinybennyke. Kia õbitimy watximyhÿrenykeki aõkõ, kiemy õbitimy boibennykemy. ⁸ Aõbo heka inatyhyna wiõhedÿÿnale rikiwinyrenyke. ⁹ Kaiboho arurudimy atxitenyteri-wana heka, jiarÿboho warurudimy watxiwãhãrenyke, kia wadeereny awi rare. Rexitõenymahãrenyke kaiboho õbitimy matxibenybekemy, ywimy ahãbennykemy. ¹⁰ Tai heka adeereny ratyritinyreri kiamy. Aribireny irehemy watxiwãhãre taheka arawiõhenanyrenyke. Arehemynykreu tahe timy heka aõhõkÿmydÿÿnanamy arõhõtinyõtyhy, kia waaõmysÿdÿÿna rare. Inynyrÿ dori iny wiõhedÿÿnarenymy nade. Iny aõhõkÿmy dÿÿnanamy aõkõ.

¹¹ Arakre tahe waseriõreboho. Idi biwisÿnybennyke ibutumy õbitimy biwinybennykemy. Warybe-õ heka boholabennyke. Wiwese weselemy maraykywydynanybennyke wiribihitx-imy aõkõ. Ywina-di matximahãbennyke. Deuxuluuna heka tule akireny ratxikre. ¹² Wii biry-benymyhÿbennyke ityhydÿÿdu seriõre mahãduõ tai wiluomy atximahãbennyke. ¹³ Ibutumy Deuxu ijoï mahãdu heka adee rybe riwehityhynanyreri. ¹⁴ Jesuisi Kristu Inynyrÿ ruxetõena heka akirenykemy watxireri. Deuxu luuna aki rÿikre. Deuxu Tytybytyhy awana rÿikre.

Alatxia Paulo Tyyriti, Alatxia Mahãdu-ò

¹ Jiarÿ Paulo, rybeõmy nodu rare. Inyõ riwateõnyõhyyre. Jesuisi Kristule, Deuxu inyityby, Kristu ixixadÿÿdu-wana riwateõnyre. ² Jiarÿ ityhydÿÿdu seriõre-wana. Kaa watyyritireny rewahinyreri Alatxia bedeludu mahãdu-ò, ibutumy dohodÿÿna mahãdu-ò, ityhydÿÿdu mahãdu-ò wahe. ³ Ruxetõena ywina-wana adeereny kanakemy idi watzireri Jesuisi Kristu-ribi, Deuxu inyitybyreny-ribi. ⁴ Jesuisi rexiwahinyre iny òrarureny-ribi iny ritarenykemy. Wiji bede aõmydÿÿnabina-ribi iny ritarenykemy. Kia dori Deuxu-ò inyitybydeewimy rare. ⁵ Tamy àlana aõu aõu kanawahimyhÿke.

⁶⁻⁷ Jiarÿ bede reõtiinrya, rybe witziraõ eleelemy tetyhynmahãteki. Rybewihikÿ witzira ihoõre. Juhuu Kristu taruxetõena-di bedebina-ribi aratarenyre. Inyõ adee rare. Idi Deuxu Rybewihikÿ riwitziranykemy. Tai tahe atyhydÿÿna ribinadÿÿnyra. Tai tahe kiamy adee rarybera. ⁸ Inyõ aõbo, jiarÿ aõbo, ada biuludu ÿju aõbo, adee Rybewihikÿ witziraõ rarybekeki, Deuxu kyarana tamy kedesekeky idi watzireri. Rybewihikÿ-ò juhu waribi taholatenyete. Kia sohojile inatyhyre. ⁹ Iwese rarybere wese ixityre ararybekre. Inyõ Rybewihikÿ riwitziranykeki, aõmybo juhuu taholateny-ribi, Deuxu kyanamy resekre. ¹⁰ Deuxudeewimy taheka watzireri hãbudeewimy aõkõ. Jiarÿ hãbudeewimy aratximyhÿkeki Kristu deõdu aõkõ jiarÿ rare.

¹¹ Aõmybo rarybemyhÿre hãbu-ribi rare. Kia Rybewihikÿ tyhy rare. Kia bierybenyke. ¹² Kia tihãbu-ribi adoholaõhyymahãde. Hãburybe-ki aõkõ reeryre Jesuisi Kristule dori kia riwaerynanyre. ¹³ Kaiboho taholatenyete, iwese jiarÿ judeu mahãduy-ki raremahãu Iu Deuxu ityhydÿÿdu mahãdu aõbinamy rewinydÿÿnananyhÿre. Idi ariiãwididÿÿnykemy rarewãhã. ¹⁴ Wamahãduy-ki sõwemy iratyre raremahã judeu mahãdu bede ywina wiyidÿÿ-ki. Idi retyhynyhyymahãre wahona mahãdu ratyre, byrena erÿdÿÿna-ki. ¹⁵ Iribi tahe Deuxu riwamyre taruxetõena-ki. Ratohouãnyõlemy rareõ juhu riwahitxinyre. ¹⁶ Wadee Deuxu tariõre riteõsinykemy ratximyhÿ judeukõdu mahãdu-ò tuu ararybekemy wadi ratximyhÿ. Iu inyõ dee aõmy rarybeõhyyre Jerusalẽ hãwã-ò raõhyyre. ¹⁷ Rõtityhdÿÿõmy raremahãu. Deuxu deõdÿÿna mahãdule rÿiramyhÿ. Ihãrele tahe tamy rybemy raõra. Iribi tahe rahõnyra Arabia-ò. Idi tahe ixityrele adõõsede Damasu-ò.

¹⁸ Inatãõ beõramy heka kowa-ki reijere. Idi tahe rare Jerusalẽ-ò Pedro roramy. Tahe bede reijere waiyre txumy tai. ¹⁹ Ijõmy heka rabiõhyyre deõdÿÿna mahãduõmy. Txiaulemy heka rabire, Kristu seriõremy. ²⁰ Ka heka watyyriti inatyhy rare. Deuxuko-txi inatyhy rare. ²¹ Idi Siria bede-ò rare, tule Silisia bede-ò. ²² Judeia bede-ki Kristu dohodÿÿdu mahãdu wamy lobixidu aõkõ rÿira. ²³ Uritÿÿna roholamyhÿre: —Kia juhu inyhudereny inyidireny raremyhÿ, wiji tahe tyhyna-di dobedeerydÿÿnananyhÿde. Juhu tahe tii tyhyna rahukemy riwisÿnyre. ²⁴ Kia ibutu òraru-ki tahe Deuxu-ò dealãmihÿde wamy, Paulo wahe.

2

¹ Waõinaubiõwa reurõ beõra-di rexihureu, ixyby Jerusalẽ-ò ròõsere. Banabe, Txitu-wana redyre. ² Rawãhãre heka rasi wese-ki aõmybo rabireki. Retÿnynyre iny-ò iwese inywitzira-ò rarybemyhÿremy. Dohodÿÿdu mahãdu ratyre retare tamy rihitxinyre rarybekemy. Tuu arierykemy watzireri ywiny watziwãhãremy. ³ Txitu wawana ihÿre, tii judeukõdu mahãduõ hãrele tahe itõtyky resmy rarybeõhyyre. Tiiboho waki ibinamy rahaõhyyre. ⁴ Idile rõhõtinyhÿre ityhydÿÿdukõdu mahãdu. Tiiboho nalõdenyde waixãwididÿÿnareny-ò retehekremy, iny Kristu-ki ijõdiwãhãre-ò. Tiiboho ixiwesemy iny-di risÿnykemy ratxirenryeri. Tiiboho ityhydÿÿdu wesemy rexisÿnyhÿre. ⁵ Tamy jiarÿboho raholarenyõhyymahãre inatyhmy Rybewihikÿ aribireny ritaõhyykemy. ⁶⁻⁹ Dohodÿÿdu mahãdu ratyre mahãdu heka Joaõ, Txiau, Pedro-wana rare. Tiiboho ibutu erysyna ratyre rÿiraki, kia aõ aõkõ wadee rare. Tiiboho aõ tÿnyra riwabedeerynyõre. Deuxu-ò tahe ibutumy iny wisesehy rare. Deuxu riwateõnyre judeukõdu mahãdu-ò Rybewihikÿ wahisidÿÿmy. Kia Joaõboho wisesehylyemy widi rõhõtinyre riwawehitynanyra jiarÿ Banabe-wana. Tai tahe iwese Pedro judeukõdu mahãdu-ò rare. Tiiboho tahe ritÿÿnyhÿke judeu mahãduõle wahe. ¹⁰ Urile riwatyhenyrya iny aõkõdu mahãdu ariwiõhenanymahãkemy. Kia juhuu ariwinykemy watziwãhãre.

¹¹⁻¹² Atxiõkia-ò Pedro rehemyhÿre jiarÿ tuu rarybere timybo ibinamy riwinymy ihÿremy rexiitxenanyhÿreki. Hãbuõ Txiau-ribi rehemynyõrau, tii judeukõdu mahãdu-wana riroxire. Irahudi tahe dehemynydenydeu, riroxiõhyylemy rexitare. Judeu mahãdu rybe lau ruberure. ¹³ Ijõ judeu iwesele rotÿÿnyre. Ihewoludu Banabe tulere. ¹⁴ Tuu rabireu, õbitimy aõkõ Rybewihikÿ inatyhy wesemy aõkõ rotÿÿnymy raremyhÿ tahe rarybere ibuturu-ò,

Pedro-ò. Kai judeu mabekeki, tahe judeòkòdu mahädu wesemy tanabededÿnanamy ahäte. Uritere judeukò mahädu judeu mahädu wesemy isÿdÿyòmy. ¹⁵ Jiarÿboho tahe judeu mahädumy reamahäreny. Judeukò mahädumy aòkò watiwähäreny. ¹⁶ Iny bede ywidÿÿna aòkò iny ritamy roire. Kia Kristu iny rityhynmyhÿrele iny ritamy roire. Bede ywina ywityhydÿÿna iny ritaòtyhy. ¹⁷ Iny Kristu-ki tarasana ritamy ratxikeki, tahe òrarudu tyhymy ronykeki, Kristu aòbo òraruna widÿÿna rare? Aòkòre. ¹⁸ Jiarÿ bede ywiny ywidÿÿna-ò aròðsekeki, òrarudumy ararekre. Kia jiarÿ idi ariatymy rÿimyhÿre ixityre ariwinykeki òrarudumy arareke. ¹⁹ Jiarÿ bede ywina rarumy räire wese, Kristu-ò warumy ararekremy. Kristu-wana jiarÿ raitxeòkirubudÿÿnanamahäre. ²⁰ Jiarÿ ixidee warumy aòkò wahäre. Kristu tahe wawo-ki riwarudÿÿnanamymy ihÿre. Warumy watzireriwana Deuxu iriòretyhydÿÿna òrarukile warumy wähäre. Tii waluumy ratximyhÿre. Tahe wadee rexiwahinyra. ²¹ Deuxu ruxetòedÿÿna aribynykemy aòkò watzireri. Bede ywina tyhydÿÿna òraru-ki ywityhydÿÿna tahe inyò ritakemy ratxireri. Kia-di inatyhymy inyò rexitakeki tahe, Kristu uriòle rurure.

3

¹ Alaxtia mahädu timybo tahòtynteri kaiboho òhòtibede-di rierykòreny. Kia-di òsana tahòtyny. Moòwòru ijeranamy ahäteny. Jesuisi Kristu itxeò-ki rururedi taholatenytyhyta. Òhòti-ribi aòbo kia rosare. ² Kiale arierykemy watzireri timybo tahòtynytenyteri: Deuxu Tytybytyhy temytenyta bede ywina widÿÿnamy aòbo ada inatyhyna tyhydÿÿnamy aòbo. ³ Juhu urile tetyhynytenyteri idi ixiumykile tadexityhynymy ahäteny, bede ywina ywisidÿÿna wahe. ⁴ Kaiboho òbitimy tahòtynyòteny. Kia aòbo aòhòkÿmy tatÿÿnytenyteri urìòhyòle? ⁵⁻⁶ Aòkòre, urìòkele aòkòre òsana tahòtynyteri. Deuxu Tatyytybytyhy adeereny diwahinyde. Kia aòbo riwinyre bede ywina ywisidÿÿ kaiboho amahätenyteki? Aòkòre, tetyhynmahàteki kia riwinyre. Deuxu aòna aòna wiwihikÿ akoreny-ki riwinyre. Kia sohojile iny ritake. Abraò Deuxu rityhyny. Tai tahe tamy òbitimy rare Deuxu-ò, iòraru iribi riixäwididÿÿnyraki. ⁷ Tai ibutumy rityhynmyhÿre mahädu Abraò riòremy rÿira. ⁸ Tyriti-ki roimyhÿre kia: —Deuxu heka judeu mahädu sohojile aòkò riòbitinykre. Ibutumy iny riòbitinykre ityhydÿÿ erylidÿÿna òraru-ki. Rybewihikÿ erylana Abraò-ò juhuu dehemynyde. Kia wese Tyriti doide: —Aòraru-ki ibutumy iny-ò deysana kanakre. ⁹ Tahe ityhydÿÿdu mahädu Abraò wesemy teysare. Abraò dori ityhydÿÿdu rare. ¹⁰ Inyò bede ywina rityhynyòkeki, Deuxu txuhòbina kedeake. Jesuisi-ò tyhynale iny kidityakre. Kia Tyritidÿÿna dori roire: —Inyò ibutumy bede ywina riywinyòkeki, tamy Deuxu txuhòbina kedealeke. ¹¹ Òbiti mahädu rityhynmy ronykre. Kia riki Ritidÿÿna roire. Tahe bede ywina heka inyboho aòkò riòbitidÿÿnyre. ¹² Bede ywina heka iwitxi rare ityhyna-ribi. Tahe inyò bede ywina rityhynmy ratxikeki, tii ibutumy rityhynmy rarehyke. ¹³ Inyboho Deuxu bede ywina rikiywinyrenyòkeki, Deuxu txuhòbina inydeereny kedeakre. Kristu tahe kia-ribi iny ritare. Tule inyòwòruna òraru-ki rexilamadÿÿnyre inydee iòwydÿÿna-ki. Beteheke Tyritidÿÿna roire: —Inyò òwòru itxeò-ki ritamadÿÿnykeki, tamy txuhòbina kedealekre. ¹⁴ Deuxu narybede heka Tatyytybytyhy iny-ò riwahinykemy. Wiji tahe inyò rityhynykeki, Deuxu Tytybytyhy ritakre. Tai Abraò deysana inydeereny rehemynyre Jesuisi Kristu òraru-ki.

¹⁵ Waseriòreboho, jiarÿ häbu wesemy ararybekre. Iny inatxi jurasadÿÿna ritina riwinykeki, inireny ritidikeki, inyò riwitxiranyòtyhy. Tai ijò witzira riritinyòtyhy. ¹⁶ Boholabenyke, Deuxu juhuu Abraò dee narybede: —Abraò riòre hewoluduò Kristumy. Abraò riòre sòwe dee rarybeòre. Sohojideele rarybere. Tahe tariòre-ò Kristumy rarybere. ¹⁷ Tuheka rarybereri: —Deuxu juradÿÿna wese juhuu rarybere, 430 beòra bede rÿire idi tahe bede ywina nade. Kia Deuxu juradÿÿna riixäwidinyòtyhy. ¹⁸ Tarasany bede ywinawidÿÿna òraru-ki kidiwahinykeki, wahisidÿÿna aòkò heka rare. Tai Deuxu heka Abraò-ò jurasadÿÿna riwahinyre. Iòwydimy aòkò juhuu dori rarybere tii kidiwahinykemy. ¹⁹ Aòherekibo heka nade? Kia nade òraruna òraru-ki Kristu nadeule kÿny juhuu ludu wese aòkò roire. Kristu heka Deuxu deòdÿÿna rare. Iwese Deuxu rarybere wese riwahinyre. Tii Abraò riòre riòre-ribihy reare. ÿjumy bede ywina nade. Iny itya ludu debò-ki rehemynyra. Moisesi iwahidÿÿdure. ²⁰ Boholake, Moisesi sohojile aòkò itya ludu ratxireri bede ywina riwahinyreu. Deuxu tahe sohojile rare irybe riwahinyreu. ²¹ Bede ywina aòbo Deuxu jurasadÿÿna riixäwidinyke? Aòkòre. Bede ywina umy ituèdeòna riwahinykeki, òbitidÿÿna inatyhymy bede ywina nade. Tahe aòkòre. ²² Deuxu Tyriti rarybere: ibutumy iny òraruna-di ratxireri. Kristu iny rityhynykeki, Deuxu jurasadÿÿna tamy riwahinyke.

²³ Ityhydÿÿna rehemynmynykoki bede ywina iny rityhynmyhÿre ròtenawo-ki inyboho roire wese. Kia-ò iny riraòhymy rÿimyhÿre inatyhydÿÿna kedehemykemy. ²⁴ Uladu bedeerydÿÿdu wese bede ywina rare inydeereny. Kristu rehemynykòu, inyboho bede ywina rityhynnyreny. Tai Kristu-ò inyboho òbitimy ronykremy ityhydÿÿna òraru-ki.

²⁵ Ityhydÿÿna-ò iny rehemynyreu, uladu bede erydÿÿdu-ribi ixâwimyhÿre. ²⁶ Kristu-ki ibutumu Deuxu riòre atximahâtenyte ityhydÿÿna-ki. ²⁷ Ibutu dori Kristu-ò taratisebenyeteu, Kristu wesemy tatÿÿnyte. ²⁸ Kristu tÿnydÿÿna-ki wiribi hitximy aôkô boibe, judeukôdu mahâdu, iny-wana, deòdu deòdu aôkô-wana, ijoï hâwyy-wana ibutumu wiwese wesele Kristu-ki rÿike. ²⁹ Kristu-ki mabekeki, Abraô riòre riòrelemy mabeke. Jurasadÿÿna rareasadÿÿdumy atximahâtenyte.

4

¹ Ijyyô arelyykre —rareasadÿÿduò deòdu wesemy raremyhÿ tii uladumy rareu, ibutu wedu rare hâre wahe. ² Urile tyby rarybere raumynykôule, tii tatibiedÿÿdu rybe rityhynymyhÿre. ³ Kia wese iny rare. Uladu wesemy bede aomydÿÿnana rityhynymyhÿre juhuu. ⁴⁻⁵ Iribi tahe bededÿÿnana he rehemynyra. Deuxu tahe Tariòre diteònyde ijadôma ririòredÿÿnykremy. Bede ywina tyhynakremy reare. Tii nade bede ywina tyhydÿÿdu mahâdu tarasamy kia tyhyna-ribi ritakemy tariòre wesemy ritibienykemy. ⁶ Deuxu Riòre wesemy iny ihÿreki iny-ki ratximyhÿreki, Tatytybytyhy inywo-ò risÿnyre. Tai inywo-ribi rarybemyhÿre: —Waha, Waha. ⁷ Wiji tahe deòdu wese aôkô atxiteri, Deuxu riòretyhy wese atxiteri. Tule Deuxu rareasadÿÿduòle tate.

⁸ Juhuu Deuxu teeryòtenyte. Kaiboho deuxu wixira wese tetyhynytenyte —deuxu inatyhy aôkô tetyhynytenyte. ⁹ Ka tahe Deuxu teerymy ahâtenyte tetyhynmahâte. Deuxu anaerynymyhÿdenyde. Ixyby bede aomydÿÿnana-ò ôòsedÿÿòmy, arawìòhenyòreki. Deòdumy aôkô ixbyby rÿimy boibeke. ¹⁰ Txu yrubudÿÿòmy, ahâdu yrubudÿÿòmy, beòra yrubudÿÿòmy. ¹¹ Inatyhy ada aôkôre aòbo waaòmysÿdÿÿna adeereny reònonyra?

¹² Wawesehyymy boibeke. Jiarÿ dori tatemahâ wese raremahâ, waseriòreboho. Kaiboho wadee aòbina tewinyòmahâtenyte. ¹³ Kia teeryte. Jiarÿ juhuu adeereny Deuxu rybemy rarybereu, jiarÿ iu wabinawâhâu. ¹⁴ Wabinana heka isirare adeereny, ihâre tahe waderaòre tahe wadi arukirenryra, iwese ÿju Deuxu-ribi jiarÿ anade wese kaiboho tiwamytenyte, iwese taheka Jesuisi Kristule jiarÿ rare wese wadi tewisÿnytenyte. ¹⁵ Titxibo rare eyesanareny juhuu adi toite wahe. Kaiboho aruereny wii tesÿnymy toitemyhÿ kaiboho wakyrenyeki. ¹⁶ Jiarÿ aòbohe aòludumy relera, inatyhy rybe adeereny rarybereki? Aôkôhyre. ¹⁷ Hâbuò arâitxenanyÿnyre. Aluu wese heka ratxirerimy ihÿre. Aòlònamy dori rarunryeri. Tiiboho wabiòwana-ribi atarasamy adi ihÿnyre. ¹⁸ Aòwihikÿ erysomy marurunya. Tii tahe awire, awanale watzireriki aôkô. ¹⁹ Wariòre wese, adeereny aòhòkÿmy ratÿÿnyre, hâwyy reamyhÿre mytxitxi wese jiarÿ rare adeereny Kristu awo-ki rexilamadÿÿnyhykemy. ²⁰ Awanareny ararekemy watzireri. Tai tahe warybe wixira-di kia anarybekemy watzireri. Aòhebo adeereny heka arasÿnyre arawìòhenanykemy watziwâhâre. Timybo reerykòre dori.

²¹ Inyò bede ywina tyhydÿÿdumy ratxikeki, wadee manarybeke kiamy: aomybo bede ywina raryberamy teeryteri? ²² Kia Tyyritidÿÿna-ki roire Abraô riòre inatxire. Juhuu ludu teòdu-ribi, Haari-ribi, reare tabireludu-ribi. Ijô, Sara-ribi, ihâwyytyhy-ribi reara, deòdu-ribi aôkô. ²³ Deòdu riòre ibutu dee wese nade. Abraô hâwyy riòre aôkòre Deuxu rybewahisidÿÿna xiery reare. ²⁴ Kia ijyy-di rawesenanyeri. Inatxi hâwyy inatxi jurasadÿÿna wese heka rare. ²⁵ Ijô Haari inire, deòduni. Iriòre deòdumy rarekemy reare. Sinai Hâwâlò wese tii rare. Kowa tyre-ki bede ywina inydee riwahinyre. Jerusalê wesemy roimyhÿre kia mahâdu deòdumy dori rÿira, tariòre-wana. ²⁶ Jerusalê tyhydÿÿna mahâdu, biu ludu tahe deòdu wese aôkô rare, ixinamy inyboho roire. Abraô hâwyytyhy riòre wese inyboho roire. ²⁷ Tyyritidÿÿnaò dori roire: —Hâwyy ariòreò beysakre. Birajuakre ariòrekòhârele beysamy ariòredikere heka. Hâwyy risina riòre sòwetyhyre, hâwyy ihâbu-di ratyre. ²⁸ Waseriòreboho, kaiboho rybe ywisidÿÿna riòre wesemy ahâtenyte, Ijai wesemy. ²⁹ Iwese ibutu ludu wesemy reareò aòbina riwidÿÿnanymyhÿre. Deuxu Tyytybytyhymy reareò. Wiji, tahe kia weselemyhÿre. ³⁰ Tyyritidÿÿ rarybera: —Biteònyke deòdu tariòre-wana. Rareasadÿÿdu ibutumu rimykre. Hâwyy deòdu aò aôkô rimykre tariòre-wana. ³¹ Waseriòreboho, deòdu riòre wese aôkô inyboho roire. Hâwyytyhy riòre tahe iny roire.

5

¹ Kristu inyboho ritare ixinamy inyweduduòlemy roirekemy. Kawese rokoirekemy. Deòdu wese ixbyby rukunryenyòkre.

² Jiarÿ, Paulo, adeereny rarybereri: inyò notykyresyna-ò ròòsekeki, Kristu riwiòhenanyòhyymyhÿre. ³ Ixityre ararybeke. Inyò rinotykyresynanykeki, bede ywina ibutumu tii riyrubunhyhyke. ⁴ Inyò bede ywina rexiòbitinymy ratxikeki, Kristu-ribi rexihitxidÿÿnymyhÿre, ruxetòena tyhyna-ribi rexitare. ⁵ Deuxu riwaòbitinrynyre Tatytybytyhy òraru-ki kia retyhynrynyre. Kia reraòreny. ⁶ Jesuisi Kristu-ò notyky resyna aò aôkô rare. Notyky resynakò tule aò aôkô rare. Inatyhynamy luunamy aò

rare. ⁷ Juhuu awimy tuu tatynymahâte, inatyhyna-ki ijera wihikÿmy teamyhÿte, moò inatyhyna-ribi anaixawididÿnyde. ⁸ Deuxu aòkò atarasadu juhuu ixãwididÿnyde. ⁹ Inyò paò riwinykeu, ibutenode ritxiwikeki ibutumy ratarinyke. Inyò ibinamy urihimyo arabedeerynykeki sòwemy ribinadÿnyke. ¹⁰ Jiarÿ Wanyrÿ retyhynre, kaiboho wawesemy mohòtynybenykemy adireny watzireri. ¹¹ Waseriòreboho jiarÿ waòludu dire. Kia tahe riteòsinyre notyky resynamy rarybere ijò wamy raryberehãre. Kia ararybekeki sòwemy wahemy kanakre. Itxeò tÿnydÿÿna rybe rityhynkremy. ¹² Kowa mahãdu òte rexihukemy idi watzireri. Adeereny aòbina diwinymyhÿdenyde.

¹³ Kaiboho Deuxu arateònyrenyke, urile òraruòmy boibeke kaiboho bede ywina-ribi ixinamy boibeke. Wii biwiòhenanyimyhÿbenyke, wiluurenykemy. ¹⁴ Bede ywina ibutumy rexibutumy rybe-ki kia tahe rare: —Inyluuke ixiluure wese. ¹⁵ Wiwana bòrenybenykeki, kaiboho widi buruakeki, bexihãrubeny ibutumy wii mahubenyheny.

¹⁶ Tai jiarÿ rarybere, Deuxu Tytybytyhy deewimy boibekemy deòbiredÿÿna iwidÿÿòmy boibeke. ¹⁷ Deòbiredÿÿna dori Deuxu Tytybytyhy òluduna-ki ramyhÿre. Wimyo òludurenre. Tai aòbo adeereny awire iwidÿÿ adeereny isirare. ¹⁸ Tahe, Deuxu Tytybytyhy arateòsinyrenykeki, bede ywina ywidÿÿna aòkò bityhynyke. ¹⁹ Deòbiredÿÿna aòna aònamy dÿÿnana-ki kia roire: aderanadino, aòbinade, raykyòmy, òta òta, ²⁰ suritxoomyo àlàdÿÿna, òwòruna wii, òlududÿÿna, aòbinaluu, ihãru, kyara, wobiredÿÿna, wiribihitxina, ²¹ ibutu aòmydÿÿna ixixiburedÿÿ, axaxaluu, rÿsÿnaluu byrehekÿ, tule ijò aòna aòna sòwemy kawesere. Inyò kia aòna aònawidÿÿ rierykeki, Deuxu òlona rareasadÿÿdu aòkò roikre. Tuu rarybere juhuule. ²² Ka heka Deuxu Tytybytyhy aòmydÿÿnanamy rybena roire: iwahidÿÿna kia rÿire, tii dori inywomy rÿira. Wiluuna, deysana, ywina, ruxetòena, wina, òbitidÿÿnana, ²³ ibutu-ò awina, ixidee inytyhyna, ixirydÿÿna, tai bede ywina ihoòhyre kia-ò. ²⁴ Kristu hòrò mahãdu kia itxeò-ki ritidirenre: deòbiredÿÿna, aòmydÿÿnana bina-ribi, deòsana aòmydÿÿnana-ribi

²⁵ Inyò boho Deuxu Tytybytyhy-di rokoirekeki Deuxu Tytybytyhy-ki rakariarenreke ²⁶ Ixi deàlãnararòsò luukemy aòkò rakatximyhÿrenyke. Tai tahe ixixiburedÿÿna-di aòkò, rakatxirenreke. Wiòbiredÿÿna-di rakatxirenreke.

6

¹ Waseriòreboho. Inyò òraruna-txi resekeki, kaiboho ywina-di biòbitynybenyke. Bexihãrumahãbenyke kia òraruna-txi ixèòmy boibekòkemy. Kaiboho dori, Deuxu mahãdu toite wahe. ² Wiitxykywydywesemy wii biwiòhenanybenyke ibutu aòmydÿÿnana-ki. Iwesekeki, Kristu bede ywina tetyhynmahãtenyde. ³ Inyò ixidee aòlemy ròhòtynykeki, tahe tii aòhyi aòkò rare, tii rexixenanyimyhÿre. ⁴ Ixinamy iny sohoji sohoji taaòmydÿÿna-ò retehemyhÿke, aòhebo rotÿÿnymyhÿremy wahe. Idi tahe ixi aòmydÿÿnale-di kedexityhynymyhÿkre, tabireludu aòmydÿÿna-di aòkò. ⁵ Inyò sohoji sohoji dori taitxyky riwymyhÿke.

⁶ Inyò Deuxurybe erydÿÿna ijòdikewana tabedeerydÿÿna mahãdu-ò ibutumy erysyna wihikÿle-di rirareamahãke. Tule bedeery mahãdu heka tohodÿÿna mahãdu-ò aòna aòna wihikÿ riwahinymyhÿre. ⁷ Ixiitxenadÿÿòmy. Inyò heka Deuxu itxenadÿÿòmy alòbòròna-ò iny ribòrònykeki, tiile tahe raumnyhyimyhÿre. ⁸ Inyò òraruna ribòrònykeki, rubule taumy-ki ritake. Inyò Deuxu Tytybytyhy deewimy tuu rotÿÿnykeki umytuedeòna ritake. ⁹ Aòwihikÿ widÿÿhyimyo boibeke. Kia-ki elemy ruburenymyo. Aòwihikÿ widÿÿhyimyo boibekeki, adeereny aòwihikÿ wahidÿÿna wese kanake. ¹⁰ Ibutumy inydeereny aòwihikÿ widÿÿ-ki inyboho abededÿÿnanawikeki ibutumy iny rikiwiòhenanyrenymy, rÿkÿirenreke, ityhydÿÿdu mahãduò bexiywinyhyimyo ahãbenykemy iwiòhedÿÿ-ò.

¹¹ Tuhe, jiarÿle ariritinykre, Paulo wahe. Betehebemy inihe ritidÿÿna nihikÿ reritinyra wadebò-di. ¹² Inyò ayreny-ki wohyna ixidee rymykemy ratxireri, kia adeereny òtyky resynamy adi ratxirerihymyhÿre. Kristu itxeòmy tiiboho ritÿÿnynyrenykeu aòhòkÿmy rotÿÿnyòmykemy ròhòtynyimyhÿre. ¹³ Notyky resyna mahãdu bede ywina rityhynre. Tiile rexityhynymyhÿre. Kaiboho irybe-ò bohòlakemy atxiteri. ¹⁴ Jiarÿ arexiwowydynanyòhyimyahãkre, Wanyrÿ Jesuisi Kristu itxeò-di areysakre, biu-ò hena òraru-ki wahe. Bede aòmydÿÿnana wakì rÿimyhÿre, itxeò-ki retamadÿÿnyra waribi ixãwira. ¹⁵ Notyky resynadÿÿ aò aòkò rare. Notyky resynadÿÿkò tule aò aòkò rare. Urile biu-ò hena-di boibekele tahe aò rare. ¹⁶ Kia bede ywina bityhynbenymyo boibekeki, Deuxu-ribi ywina, ruxetòena, adeereny kanakemy idi watzireri. Tule Deuxu mahãdu ibutu-ò, judeu mahãdu wese dori ratxireri.

¹⁷ Karibi tako-ò tahe inyò waixiradÿÿòmy ararekre. Beydÿÿna dori waumy-ki roimyhÿre, Jesuisi rybe rybemy rybedu òraru-ki.

¹⁸ Waseriòreboho, Jesuisi Kristu ruxetòena akireny rÿikemy watzireri. Kie.

Efesu Paulo Tyriti, Efesu Hãwã-ò

¹ Paulo, Jesuisi Kristu deòdỹna jiarỹ rare. Deuxudeewimy tahe kia rare. Efesu hãwã ityhydỹdu mahãdu —ò kalemy warybe rewahinyreri. Kaiboho ywimynodu mahãdumy toimahãte. ² Ruxetòena adeeremy kidiatykemy Deuxu-ribi idi watzireri tule Jesuisi Kristu Inynyrỹ-ribi.

³ Deuxu, Inynyrỹ tybyreny, inyboho tuu realàmỹhỹreny. Tii dori inydeereny wihikỹ inywo ywinamy diwahinyde Jesuisi òraru-ki biukihikỹle wahe. ⁴ Deuxu inyreny-ribi rihitxinyre. Inyboho heka tuu roire. Ihetxiu heka inyho aòkòu tii rihitxinyre ritakremy rỹimyhỹre, inyboho wahe. Kristu-ki iny rihitxinyre rỹire. Iny òbitimy rỹirakemy rihitxinyre, ywimy nodumy wahe. Kiamy heka rokoirekre Kristuko-txi luuna-di. ⁵ Ihetxiu tamywimy Deuxu rihitxinyre ritare, inyboho wahe. Iriòereny wesemy rokoirekemy. ⁶ Kiamy heka Deuxu riwinyre àlana, wohyna-wana tamy rikiwahinyreny tii dori inyluurekile wahe. Kristu hãlubu òraru-ki biu-ò henareny iny nade. Iny òraru-ki riòwinyre taruxetòena wihikỹ òraru-ki. ⁷⁻¹⁰ Ruxetòena sòwemy inydeereny diwahinyde tii dori ibutumy aõna aõna erydu rare. Deuxu dee wina rybe wòte wese rare. Tahe inydeereny kidiatỹnykemy idi ratxireri. Tamywimy tahe inydeereny riteòsinyre. Iwese tii ròhòtĩnyre wese. Bededỹnana rexihukreu. Kristu-ki ibutumy aõna aõna biu-ki bede-ki rỹikremy ihỹre. Kiamy tahe Deuxu ròhòtĩnyre. ¹¹⁻¹² Kristu òraru-ki Deuxu juhuhu iny mahãdu-ribi inyboho rihitxinyreny. Tii diwahinyde inydeereny uriònojura jurana. Tii dori ixideewilemy ibutumy aõhebo rotỹnymyhỹre Deuxu kia hitxidỹna mahãdu ixidile wowydyana mahãduò rỹirakemy rỹimyhỹre. Inyboho juhuhu rityhynyreny Kristu-ò. ¹³ Kaiboho kiaò toimahãte. Juhuu rybe inatỹhỹ-ò taholatenyete, tetyhynyhỹtenyete tarasa Rybewihikỹ-ò wahe. Tai tahe Deuxu Tytybytyhy-di ratidỹna wesemy iny dee ritidimyhỹre. Deuxu Tytybytyhy dori tii kidiwahinykemy rarybere, ihetxiu wahe. ¹⁴ Uriòno jura jurana Deuxu Tytybytyhy rare inydeereny. Deuxu tahòrò mahãdu ritakreu, tuu realàrenykre tuu, inyboho dori kia mahãduò roire.

¹⁵ Tahe jiarỹ, Paulo, tule umy raholamahãre Jesuisi Kristu atyhydỹna-ò, tule aluuna ityhydỹdu-ò. Tai tahe Deuxu-ò àlana-di araixitòedỹnyrenymahãre. Wanohòti aribireny rosaòhymyhỹre. ¹⁶⁻¹⁷ Deuxu tahe Jesuisi Kristu biu loosòna tyby rare. Tii arakyreny-ò bedeeryna kidiwahinykemy watzireri, awolyrana kidiwahinykemy watzireri. ¹⁸ Tai tahe arakyrawoni ritỹnykemy watzireri. Tai kaiboho bierybenykre Deuxu iryna. Tule ityhyna biu loosòna-di bierybenykre watzireri. ¹⁹ Deuxu taruruna sòwemy diwahinyhỹde ityhydỹdu mahãdu-ò. Iruruna tahe aõni rare inydeereny uriòno jura jurana. Kia tule bierybenykre watzireri. ²⁰⁻²¹ Kia irurumy inyboho tuu robirenyre, Kristu rubu-ribi rexiixixanyre, taruruna weribi ronykemy disỹnydeu, biukihikỹle wahe. Kristu tahe ibutu ruruna witzira ratyre rare, ibutu wedu ratyre, ibutu dinodu ratyre, ibutu deòdỹdu ratyre. Ibutuni ratyre tii rare. Wijinani ratyre, tule kanakremy ihỹreni ratyre rare. ²² Deuxu tahe ibutu aõna aõna witzira witzira Kristuwarawo-ò ritidire tai tii ibutuwedukremy. Tii ibuturati wesemy rare. Kia tii ihỹre dohodỹdu mahãdu-ò, iwedu wahe. ²³ Dohodỹdu mahãdu tahe Kristumy wese rare. Kristu dori ibutu aõna aõna ritỹxinymyhỹre.

2

¹ Juhuu kaiboho ruhumu tãimahãte òraru-ki. ² Juhuu kaiboho bedeaòmydỹnana bede-ki toimahã juhuyu Satanasi deòdỹna tetyhynyre my toimahã. Tii bedehy ruruna dinodu rare. Ityhydỹdukòdu mahãdu wiji dori rityhynymy rỹira, itxiòdỹdu mahãdu wahe. ³ Ityhydỹdukòdu mahãduy-ki juhuhu tule inyboho roiremahã —ibutumy ixideereny-wimy inyboho riwinyreny; inyraykyreny wydyna-deewimy tule inyboho riwinyreny. Ehehewidỹdu inyboho roiremyhỹ, tuu ratybienymy rarehy dori tuu rare. Iwese ijò roiremyhỹ wese. ⁴ Deuxu tahe sòwetyhymy ruxetòena diwahinyhỹde, inyluurenyreki. ⁵⁻⁶ Deuxu inyboho rurudỹnyre Kristu-wana rubu-ribi riixixanyreny. Kristusỹ-ki biu-ki tii inyboho risỹnyre tai rokonyreny. Iruxetòena òraru-ki abiu-ò henareny dire. ⁷ Iruxetòena kiditeòsinykre bededỹnana robehehy roireki wahe. Iwese sòwehymy iruxetòena diwahinyde wesemy. ⁸ Tarasana Deuxu ruxetòenaribile nade aityhydỹnyreny òraru-ki tuu rare. Iny-ribi aòkò nade. Deuxu wahidỹna rare. ⁹ Iny-ribi rarybekre inyò ixityhydỹmy tahe aòkòre Deuxu ruxetòenakile tuu rare. ¹⁰ Tii tahe ibutumy iny riwinyreny. Òbiti aòmydỹnana widỹdukemy iny riwinyre Jesuisi Kristu òraru-ki. Deuxule juhuu ròhòtĩnyre òbiti widỹdumy aòbo rokoirekemy.

¹¹ Tahe kaiboho uritere nohòti losaõmy kaiboho judeukõdu mahãdu toite juhuu mahã. Kiamy judeu mahãdu arãninimyhÿrenyre, notykyresykõdu mahãdu wahe. Tii dori notyky resydu mahãdu roire, iyresynadireki wahe. ¹² Juhuu tahe aruta wesele toite Kristu-ki aõkõ. Judeu mahãdu-ribi rihitxinyemy nyimyhÿde. Deuxu rybe ywisidÿÿna ludu aõkõ toite. Ararõsõna renyõhyyre. Adeuxurenyõhyyre bede bedemy. ¹³ Juhu irehemy Deuxu-ribi toite mahã. Tahe wiji Jesuisi Kristu hãlubu õraru-ki arãhodÿÿniny toite. ¹⁴ Jesuisi Kristu tahe iny ywidÿÿna rare. Kyarana tahe õtity wese itya-ki rÿimyhÿre judeu mahãdu aribi kia rihitxinyre. Tahe kia õtity ritxiwire tahe sohoji mahãdulemy riwinyre. ¹⁵ Tahe Kristu rurureu tahe ixãwire kia bede ywina. Tahe inatxi wimy õludu mahãdu sohoji iny tÿmyrahyyemy riwinyre. Tahe ywina rõhõnyre wiwana ributunyra tahe Deuxu taluuna tamy riwahinyra. ¹⁶ Jesuisi taitxeõ-ki rurureki, ywina rieryrenyre. Tahe kyarana-ribi rixãwididÿÿnyre. ¹⁷ Jesuisi tahe ywinamy rarybere iõhõ ludu kaiboho wahe tule irehe ludu, judeukõdu mahãdu wahe. ¹⁸ Tahe kaiboho jiarÿboho-wana sohoji Deuxu Tyytybytyhy õrarakile Deuxu-õ rekexitõenyrenyke. ¹⁹ Kawese tahe kaiboho ityhydÿÿdu mahãdu-õ talote. Iny-ribi lahitxi aõkõ toite, Deuxusÿ mahãduõle heka toite. ²⁰ Deuxu rybedu, tadeõdu-wana hetoõ wesemy kaiboho boibekre. Jesuisi Kristule iko ludu mana wese rare. ²¹ Jesuisi Kristu õraru-ki wiwesehyyle heto awimy rÿire. Tai Inynyrÿ hetotyhy relemy rexihumyhÿre. ²² Kaiboho tule matybiybenykre Deuxu Tyytybytyhy hetoõ wese wahe.

3

¹ Tai jiarÿ, Paulo, rotena-ki nodu wesemy rare Jesuisi Kristu õraru-ki. Judeukõdu mahãdu dee kiamy heka watxiwãhare, adeereny wahe. ² Deuxu ruxetõena wadee riwahinyre. Kaiboho aõbo tuu taholatenyõmahãte. ³ Deuxu dori tawõtõna diteõsinyde wadee. ⁴⁻⁵ Jiarÿ kiamy juhuu reritinyriõrere katyritikile wahe. Idi mariabenykeu bierybenykemy idi watxireri, timybo Kristu wõtõna rybe reeryremy wahe. Kristu wõtõna tahe ihetxi ibutu inyõ riteõsinyõhyyre. Wiji tahe riteõsinyemy ihÿre Deuxu Tyytybytyhy tahe deõdu-õ, rybedu-õ ritÿnyniny ihÿre. ⁶⁻⁷ Kiamy heka rare: kaiboho, judeukõdu mahãdu, wii ributunyre inyboho-wana judeu mahãdu wahe. Uriõnowi jurawi juramy idi rokoirekre, sohoji mahãdulemy wahe. Kristu Rybewihikÿ õraru-ki ityhydÿÿdu mahãdu-õ rirõnyrenyre. Kia rybe-di rybedumy diwateõnyde, ruxetõena wahidÿÿnaõ wadee nade Deuxu ruruna sõwe-ribi. Ityhydÿÿdu mahãduy-ribi jiarÿ aõ aõkõmy watxiwãhare retyhynytyhymy aõkõ watxiwãhare. ⁸ Ihãrele Rybewihikÿ rybedumy ararekre Kristu aõmydÿÿnana heka iny raykywydyna ratyre awimy ihÿre. Kiamy judeukõdu mahãdu-õ arelyykemy riwahitxinyre. ⁹ Ibutu inyõ rybe wõtõna aritÿnynykemy watxiwãhare juhuu Deuxu Jesuisi-wana ibutumy aõna aõna riwinyre kiau rybewõtõna riwõmy roimyhÿre Deuxu-ki. ¹⁰ Wijina tahe riteõsinykemy ihÿre dohodÿÿna-ki. Tai tahe ibutumy biu-ribi rurunaõ, bedeerydÿÿdu rierykemy timykibo Deuxu bede erysyna-di raremyhÿ ibutumy aõna aõna erysyna-di. ¹¹ Iwese Deuxu ibutumy aõhebo rotÿÿnykemy ratximyhÿre wese iny rierykre, Inynyrÿ Jesuisi Kristu õrarakile wahe. ¹² Tai tahe iny rexideõsinymyhÿre brebuõlemy Deuxu ix-itõnadÿÿna-di Kristu dori inyboho rityhynymyhÿre. ¹³ Tai kaiboho ixiiõdÿÿnyrenyõmy ahãke, jiarÿ aõhõkÿmy ratÿÿnyreki kia dori awowydyna rare, waaõhõkÿmy dÿÿnana wahe.

¹⁴ Tai tahe umyreny Deuxu-õ rexitõenyre Inynyrÿ Jesuisi Kristu tyhy-õ wahe. Ibutu sÿ mahãdu tyby Deuxu rare. ¹⁵ Ruruna adeereny kidiwahinykemy idi watxireri, tawowydyna sõwe-ribi wahe. ¹⁶ Deuxu Tyytybytyhy rurutyhy araykywo-õ kidiwahinykemy watxireri. ¹⁷ Tai Kristu aworeny-ki kanasÿnymyhÿkemy rahõtinyamahãre atyhna direki kaiboho heka wiluutyhymy boibekemy watxireri. ¹⁸ Tai ibutu ityhydÿÿdu mahãdu-wana Kristu luuna bierybenyke. Inyõ Kristu luuna awire rieryõtyhy. Ihãrele tahe bierybenyke iwese rare wesemy. ¹⁹ Tai Deuxu-di bexilÿxinykemy idi watxireri.

²⁰ Deuxu iruruna dire. Tai iny ixitõena ratyre inydeereny kidiwahinykemy idi ihÿre. Iny irurudireki wahe. ²¹ Dohodÿÿdu mahãdu wowydyna riwahinykemy tamy watxireri, aõu aõu wahe. Bededÿÿnana konana-õ wahe. Kie.

4

¹ Inynyrÿ deõdu arixidu jiarÿ rare. Arexitõenykre inihe adeereny. Yrubuna-di aõhebo botÿÿnybenykemy adireny watxireri. Tai tahe Deuxudeewimy boibekre. ²⁻³ Tii dori juhuu adeereny irydu rare õbitimy boibekemy xiwedeõmy boibeke, ele eleõmy; wii bi-wiõhenanymy; luuna-di marurunymy boibeke. Ixi wesehyylemy boibekemy. Tai tahe Deuxu Tyytybytyhy aratorabutenyrenykre ywimy nodu dori kia diwiõhenanymyhÿde. ⁴ Sohoji mahãdule rare, sohoji Deuxu Tyytybytyhydile. Umy sohoji wese, itytyby sohojilemy wese rare. Kaiboho tule ararõsõnareny sohojile rare, kaiboho ityhydÿÿdumy terõnyteki wahe. ⁵ Inynyrÿ sohojile rare inythyhynareny sohojile rare. Tule iny ratisebena sohojile rare. ⁶ Deuxu tule sohojilere, ibutu tybymy rare ibutu ratyre rare.

Ibutuy-ki tii rare. Tule ibutu rawo-ki ratxireri. Ibutumy aõhebo rotÿÿnykemy iny-di riwisyñryeri tawowina-di. ⁷ Kristu tahe iny sõwemy rareki sohoji ruxetõena sõwemy sohoji-ò riwahinyre. ⁸ Kiamy heka ritina-ki roire: —Iu Jesuisi raõwõnyreu biu-ò ròtena ludu mahädu ridyre idi wahidÿÿna inydeereny diwahinyde. ⁹ Betehebenyke rybeweereõ-ò raõwõnyremy. Aõmybohe kia rarybereri. Tahe juhuu dori surawo-txi robehere kiakakile tahe idi raõwõnyke. ¹⁰ Kia robeherele taheka raõwõnyre biuratyremy ibutu aõna aõna-di rexilÿxinykemy. ¹¹ Inyõ-ò deõdÿÿna mahädumy rarekemy diwahinyde aõwihikÿ widÿÿ wahidÿÿna wahe. Ijõ-ò Deuxu rybedumy mahädu rarekemy diwahinyde. Ijõ-ò Rybewihikÿmy rybedu mahädumy rarekemy diwahinyde. Ijõ ityhydÿÿdu mahädu yrubudÿÿdu mahädumy rarekemy. Ijõ bedeerydÿÿdumy mahädu rarekemy. ¹² Ibutumy kia mahädu ityhydÿÿdu riwiõhenanykemy idi ratxireri. Tai ityhydÿÿdu iaõmysÿdÿÿna riwinykre. Kristu umy wesemy ritibiedÿÿnykemy. Ibutu dee diwahinyde. ¹³ Ikonanau tahe ibutumy wiwese wesemy røkõhõtinyrenyke, iny tyhynareny wahe. Deuxu Riõre rikierityhyrenyke, iny õbitimy rokoireke, Kristu õbiti wesemy rokoireke. ¹⁴ Tohouã wesemy aõkõ rokoireke iny-tyhynareny-ki. Uritere witxiradÿÿrenyõmy ibutu bedeeryna witxira witxira-di. Iwese yhy tiõ tiõ aõ riwymyhÿre wese kia bedeerydÿÿdu rare. Iwitxira tyhydÿÿna-ò kia ityhydÿÿdu mahädu ridykemy ratximyhÿre. Ijõ inatyhy rybe weselemy rarybere. Tahe aõkõre. Kia-ò ijohonarenyõmy. ¹⁵ Tahe luuna-di inatyhymy marybebenyke. Kristu aõmysÿdÿÿnana-di bexilÿxinybenyke idi maumynybenyke. Tii dori iny wedureny rare. ¹⁶ Ityhydÿÿdu mahädu heka Kristu umy wese rare. Ityhydÿÿdu sohoji sohoji wijura jura weselemy rÿira. Kristu ibutumy riwiõhenanyhÿre iwese umy hona umy wese. Umyjura kia ibutumy iaõmysÿdÿÿ ðire. Wiweselemy tahe raaõmysÿdÿÿnykeki tai tahe umy awimy rariamyhÿke. Ijõ widerakeki tahe, Kristu umy raumynyõtyhy.

¹⁷ Katahe Inynyrÿnimy adeereny kiamy rarybemyhÿre. Ityhydÿÿdukõdu mahädu wesemy aõkõ boibenyke. ¹⁸ Iraykyreny bedeluru-ki ihÿrenyke. Ieheherenyre, rieryõrenyke. Tai tahe Deuxu biu-ò hena umyuedõna rieryõrenyke. ¹⁹ Ixãruna ihoõnyre. Urile ibutumy ðaruna-txi rexiwahinyrenyke. ²⁰ Kia Jesuisimy aõkõ teerytenyete inyribireny wahe. ²¹⁻²² Jesuisi inatyhyna teerytenyete, ibutumy aõbina bina ixi-ribi bihitxinyke. ²³ Ibutumy awo arayky-wana bexitÿmyranyke. ²⁴ Deuxu umy tÿmyra wesena-di bexityhynybenyke. Kia heka õbiti rare; inatyhy rare.

²⁵ Tai tahe ruirenyõmy wahe. Inatyhymy iny witxira-ò marybemahãbeny. Wiwese hyylemy widi rakatximyhÿrenyke. ²⁶ Makyarananymahã-wana tahe urile ðaruru-txi ixẽõmy. Ixi-di txu irõtedÿÿõmy awobinana-di ²⁷ Tule Satanasi deradÿÿna-ò nokõmy. ²⁸ Inyõ juhuu wasidureki, ixityre tii wasiõmy. Tii wiji raaõmysÿdÿÿkre aõna aõna wihihikÿ tebõ-di riwinykemy wahe. Tai tahe iaõdikre iny aõkõmy rÿira riwiõhenanyke. ²⁹ Kai uritere rybebinaõ ary-ribi iõlõdÿÿõmy Rybewiwihikÿlemy marybemahã. Kia rybe-di ijohodu riwiõhenanyhÿrele kynyhetuukre. ³⁰ Bibedeõtiidÿÿõmy Deuxu Tytybytyhy. Tii dori arayrubunymyhÿre tarasanatxu-ò. ³¹ Òbina rybemy widi nokõmy, wimy ujõõõmy, adebure ijãõmy, aõbinamy inymy ijyõmy, rybebina-di iny ihetedÿÿõmy. ³² Tahe ibutu dee wyimy boibekre, awimy wahe ainytyhymy iny-di boibekre. Aõbinamy iny adee rarybe-wana tahe iribi bexinohõtiosanymy biixãwididÿÿnyreki wahe.

5

¹ Deuxu inytybytyhyreny rare. Tai tahe iwese uladu tyby wesemy rotÿÿnymyhÿre wese, kaiboho Deuxu wesemy matximahãbenyke Deuxu riõre luunadu wesemy matximahãbenyke. Wiluurenkyke, Kristu dori aluurenkyre. ² Tule rexiwahinyre xiwe wesemy iny ritarenkykemy. Tai tahe Deuxu dee kia lÿnyrena wihihikÿ wese rare.

³ Tahe õta õtarenyõmy. Ibutumy aõna aõna bina bina widÿÿrenyõmy. Kaiboho dori ityhydÿÿdu mahädu toite. ⁴ Rybebinamy uriteretere rybeõmy. Ixideõsidÿÿõmy. Kia widÿÿna tahe ibinare. Tahe aõwihikÿõ biwinyke, Deuxu deãlanamy. ⁵ Òta õtadu tahe Deuxu õlõna wahidÿÿna ritaõtyhy, iny binaõ aõkõ, inywobire aõkõ. Kia Deuxu tyhy biukõdu mahädu rare. Bierybenyke kia. ⁶ Itxenadÿÿ rybe-ò ijohonarenyõmy. Ityhydÿÿdukõdu mahädu Deuxu rybe riywinyõmyhÿre. Tai tahe Deuxu reburemyhÿre tamyreny. ⁷ Tiiboho-wana ratxiõhyymyhÿrenyke iaõmysÿdÿÿnana binareki. ⁸ Hÿÿnau kaiboho bedeluru-ki toitemahã. Tahe wiji Inynyrÿ loosõna-ki toite. Loosõnadÿÿdu riõre weselemy boibeke. ⁹ Aõbo loosõna-ribi nade tahe awire, õbitire, inatyhyre. ¹⁰ Tai aõbo Inynyrÿdeewi kia riteõsinyre. ¹¹⁻¹² Iwese bedelurubina widÿÿdu aõhebo rotÿÿnyre wese uritere iwidÿÿrenyõmy tahe teõsaremy tamy marybebenyke. Aõbo tiiboho wasimy aõhebo rotÿÿnymyhÿre ixÿruna adee rare tuu maryhemahãkeki. ¹³ Ibutumy aõna aõna loosõna ritÿnyrenyke. Tai tahe iny aõmysÿdÿÿnana loosõna ritÿnyrenykeki, iny rierykre itÿnydÿÿna dori loosõna rare. ¹⁴ Tyryitiõ kia wesemy rÿire: —Inyõ rõrõmy rÿikeki, rexixake rubuy-ribi rÿike. Kristu tahe araloosõnankyre.

¹⁵ Aõhebo botÿÿnybenykeò bexiijebenyke. Itxÿte widÿÿdu mahãdu wesemy aõkõ ahabenyke, bedeerydu mahãdu wesemy ahãbenyke. ¹⁶ Iõnodÿÿõmy abededÿÿnana. Wiji txu bededÿÿnana tahe ibinatyhymy rare. ¹⁷ Tai tahe itxÿteõmy ahãke. Bierybenyke aõbo Deuxu dee wire. ¹⁸ Vii mona-di axaxa rubudÿÿna wesemy aõkõ matxibenyke. Kia tahe aõnityhyre, tumodu wahe. Tahe Deuxu Tytybytyhy heka atykymy ralõmy boibeke. ¹⁹ Mawinymy bexiybenyke awo-ki. Bexiybenykeny Inynyrÿ-ò awi-ribi bitxienyumy mawiuinyke. Rybewiumy marybeke. ²⁰ Deuxu inytybyreny-ò ibutumy bealãmahãbenyke Jesuisi Kristu Inynyrÿni òraru-ki tahe bexitõenyke. ²¹ Kaiboho ibutumy widee bexiywinyhymy ahãbenyke.

²²⁻²⁴ Iwese dohodÿÿna mahãdu Kristu rybe rityhynymyhÿre wese, hãwyy tahãbu rybe riywinyke, ibutu aõmydÿÿnana-ki wahe. Hãbu dori tahãwyy dinodu wese rare. ²⁵ Ibutumy hãbu tahãwyy luukemy. Kristu dori dohodÿÿna mahãdu luureki ture. Tamy tii rexiwahinyre rurukemy. ²⁶ Tai tahe kia òbitidÿÿnamy rurure. Iwese bee aõ rasuhõmyhÿre wese, tarybe risuhõmyhÿre. ²⁷ Iòraru-ki tahe Jesuisi dohodÿÿna mahãdu wiiwihikÿ ò ixidee rimyke. Òbiti mahãdulemy rarekre, aõbina binaò heka tai rÿiõhyymyhÿre. Awi mahãdu widÿÿdumy rarekre. ²⁸ Kiamy heka hãbu tahãwyy-di rÿirake. Iwese hãbu taumy luure wese tahãwyy luumy rÿirake. Iny tahãwyy luukeki, kia-di ixiluuke. ²⁹ Iny taumyderamy rÿiõhyymyhÿre. Tahe aõkõre tule rexiõwenymyhÿre rexiwesenanymyhÿre. Iwese Kristu dohodÿÿna mahãdu riwisinanymyhÿre wese. ³⁰ Inyboho dori Kristu mahãduò roire. ³¹ Kiamy heka Ritina roire: –Tai heka hãbuò tybyboho heto ririmyhÿre tahãwyy-wana wii ributumy roirekemy. Inatxi umy ribi sohoji umyhyymy röhõnymyhÿre. ³² Kia aõmydÿÿnana heka ierysysirare. Tahe Kristu tohodÿÿna mahãdu-wana rarybereri. ³³ Ihãrele tahe hãbu tahãwyy luumy rÿira iwese ixiluumy rÿira wese. Tule hãwyy tahãbu rityhynyke.

6

¹ Uladu mahãdu tybyboho rybe rityhynymyhÿre Inynyrÿ òraru-ki. Kia tahe òbiti rare. ² Boo adi-wana bityhynybenyke. Kia tahe bede ywina rybe juhuu rare. Tule Deuxu rarõsõna kia bede ywina rybe-wana rare. ³ Kia biywinybenykeki, awimy mabeke, abededÿÿnana irehemy mabeke kabede-ki. ⁴ Uladu tyby, uladuse, ariòrereny adeburehyymy idi iwisÿdÿÿrenyõmy. Tahe aõki reosakeki tii riòbitinykemy tamy marybebenyke. Inynyrÿ deòsidÿÿna-di tamy marybebenyke.

⁵ Deòdu mahãdu kabede-ki awedureny bityhynybenyke. Awo-ribi tyhy tamywimy biwinybenyke. Bexiijemy ywimy biwinymy. Iwese Kristu dee tewinymahãte wesemy. ⁶ Aõ tabiteriki aõkõ biywinyke. Iwese Kristu deòdu wesemy mabeke. Deuxu dee wina awo-ribi biwinyke. ⁷ Deysana-di ibutumy òbitimy bisÿdÿÿnyke. ⁸ Ibutumy deòdu ada deòdukõdu Inynyrÿ-ribi aõna aõna rimyke. Tamy aõwiiwihikÿ riwinykeki. ⁹ Tahe wedu mahãdu, kaiboho eòdu mahãdu-ò kia weselemy mabeke. Brebudÿÿ rybe-di eòdureny-ò rybeõmy. Awedu dori eòdureny wedu tule biu-ki ratximyhÿre. Tamy dori ibutumy wiewese rare.

¹⁰ Ibutu-ò tahe ikonanamy ararybekre. Inynyrÿ ruruna-di bexiurudÿÿnyke. Iruru tahe aõni rare. Tahe ixidee bimyke. ¹¹ Bexitynyke aõbinanatyy-di, debõna aõmydÿÿnana bimyke. Tai tahe Diabo rybemý nodu biòludunye. ¹² Iny ijesunareny dori moo iny-wana aõkõ rare. Iwitzira Satanasi ruruna-di rare. Dinodu ruru-di rare, kabede luruhukÿ wedu-di wahe. Tytybybina ruru-di rare, biukihikÿle. ¹³ Tai tahe ibutumy Deuxu debõna aõna aõna bimyke. Idi txubina-ki biòlòdÿÿnyke. Aijesu bitakeu tahe, òraru rÿike. ¹⁴ Inatyhyna-di awereysana birarutxynyke. Òbitina-di abreti bitòbõnyke. ¹⁵ Bexiywinyke ywina Rybewihikÿ rybena-ò. Tii heka adikre. ¹⁶ Ityhyna tahe awyhyitxenamy ihãre, idi eorutã bitÿtenyke. Idi tahe Satanasi heòty wyhy biturinyke. ¹⁷ Tarasana tahe arataana wese rare. Deuxu Tytybytyhy mayrehe heka Deuxu rybe rare. ¹⁸ Deuxu Tytybytyhy-ki ibutumy ixitòedÿÿhyymy atximahãbenyke. Kia-di tahe biriranymy, boibeke. Ityhydÿÿdu mahãdu ibutumy bexitõenyhymy boibeke. ¹⁹ Tule wadee, bexitõenybenyke. Deuxu wadee rybe kidiwahinykemy wahe. Tai brebukõlemy Rybewihikÿ aritÿnykyke, ierysy siramy wahe. ²⁰ Jiarÿ Rybewihikÿ deòsidÿÿdu rare wawomati rerotidire hãrele wahe. Kristumy arelykemy watzireri. Tii heka wawidÿÿnare.

²¹⁻²² Txixiò tahe ityhydÿÿdu seriòreò rare. Inynyrÿ rybe-di òbiti aõmysÿdÿÿdu rare. Tai tahe tii adeereny reteõnyre waaõmydÿÿnana adee ritÿnykykemy. Awo riteysadÿÿnykemy.

²³ Ywina ibutumy ityhydÿÿdu mahãdu seriòreò kanakemy watzireri. Luuna tyhyna-wana kanakemy Deuxu, inytyby-ribi, Jesuisi Kristu, Inynyrÿ-ribi wahe. ²⁴ Ruxetõena kanakemy watzireri Jesuisi inatyhymy luunadu mahãdu-ò wahe. Tii Kristu rare, Inynyrÿreny wahe.

Filiposi Paulo Tyyriti, Filiposi Hãwã-ò

¹ Paulo, Tximòtxi-wana Jesuisi Kristu deòdureny roire. Ka tyyriti tahe rewahinyrenyneri Filiposi hãwã-ki ityhydýýdu mahãdu-ò. Ityhydýýdu yrubudýýdu mahãdu-ò tule rewahinyrenyra dohodýýna wiòhedýýna mahãdu-wana. ² Ruxetòena, ywina-wana Deuxu-ribi adeereny kanakemy watzireri tule Jesuisi Kristu Inynyrýreny-ribi.

³ Rexitòenyreu, tiu aribireny wanohòti rosaòhyymhýre. Deuxumy reàlàwãhãre umyreny. ⁴⁻⁵ Wadeysamy watziwãhãre Rybe tymyra wihiký tewiòhenanymahãtenyteki, juhuu, wiji tule ahãtenyte. ⁶ Deuxu iaòmysýdýýna wihiký inyworeny-ki rexidelenyre. Tahe Jesuisi Kristu bededýýnana txuu heka rexihumy kia rýikre. Kia tahe reerytyhyre. ⁷ Kaiboho wawana Deuxu ruxetòena luuna-wana widee inyboho riubýtýnyre. Ròtena-ki rarewãhãu, tule ròtenaribiòlòmy rarewãhã. Tule Rybewihiký retýnynymy rarewãhã kiamy heka rahòtinymahãre, wawo-ki adireny rahòtinymahãre. ⁸ Sòwemy arawehitynyneri. Deuxule kia rierymhýre. Jesuisi Kristu ruxetòena uludumy iny widi roire. ⁹ Kia ixitòedýýna tule Deuxu-ò rewahinyre umyreny. Aluunareny sòwemy rýikemy rexitòenyre. Tule araykywydynareny riixidorudýýnymyhyke. ¹⁰ Tibo awityhymy rýira kaiboho bi-ijebenykemy rexitòenymahãre. Tule inatyhywidýýdumy rarekremy tamy rexitòenymahãre òbitihylyemy rarekemy Jesuisi Kristu bededýýnanatxu-ò. ¹¹ Òbitidýýna bederaty wesele rare. Kaiboho oworu taraty-di rýimhýre wese týxihikýlemy òbitidýýna-di matxibenykemy rexitòenymahãre.

¹² Jiarý ròtena-ki ràireu, kia tahe Rybewihikýmy rybe riwiòhenanymy. ¹³ Kowa dori ibutumy yrubudýýdu mahãdu roholare, dinodu heto itxeredu mahãdu wahe. Tai tahe bierybenykemy tuu rarybere. ¹⁴ Jesuisi Kristu òraru-ki tahe ròtena-ki ràimy rarewãhã. Ibutumy iny tahe kia rierey, iòraru-ki. Waròtena òraru-ki tahe ityhydýýdu mahãdu Inynyrý aòmydýýnadile ròhòtinyre, tule Deuxu rybe rarybemyhýre ruberuòhylyemy ixitòedýýna-di. ¹⁵ Ijò heka ixityhydýýmy Rybewihikýmy rarybemyhýre. Ijò tahe inatyhymy Rybewihikýmy rarybemyhýre. ¹⁶⁻¹⁷ Rierymhýre waròtena Rybewihiký òraru-ki rare. Ixityhydýýna mahãdu tahe inatyhy òbiti aòkò rare. Aòhòkýmy adotýýnykemy wadi ihýre Rybewihiký-di. ¹⁸ Aòhebohe arotýýnykre? Arabedewomy aòbo ada areysakre aòbo. Areysahymy ararekre. Kristu rybe dori rarybemy rarehymy iny inatyhynadiremy ada aòkòremy. ¹⁹ Jiarý areysatyhykre ròtenawo-ribi dori aròhònykre. Aixitòedýýna, Jesuisi Kristu Tyytybytyhy riwawiòhenanykreki. Kia tahe reeryre. ²⁰ Deuxu aòmydýýnana ariwiòhenanykemy watzireri waumy-di. Jiarý arurukeki ada aòkòkeki aòbo. Jiarý araxýruòtyhykemy watzireri aòhebo arotýýnykreki. ²¹ Kristu dee warumy ararekre. Tahe arurukeki kia tule wadee awire. ²² Tahe ararekeki Kristu dee araaòmysýdýýmy arareke iny-ò Rybewihikýmy ararybekre. Tibo awityhyre reerykòre. ²³ Tahe ixityre aròhòtiwydynanykeki kiamy heka rahòtinyreri. Arakre Kristuòhylye heka Kristu-ò arakele awire. Tii heka awityhyre. ²⁴⁻²⁵ Atòenarenykile tahe warumy ararekre. Tai tahe kabede-ki ararikre aityhydýýna-di beysakemy maumykeny. Tai tahe kaki ararekre. ²⁶ Iu ayreny-ki aralokreu, Deuxumy bealàbenykemy watzireri, ayreny-ki ixityre watzireriki wahe.

²⁷ Biyrybenykemy adireny watzireri iwese Kristu tyhydýýdu mahãdu rýira wesekey adireny watzireri. Ayreny-ò arakeki aòbo ada araòkeki aòbo ijyy wihiký-ò adoholamýhykemy watzireri. Kaiboho wiwana wanale inatyhyna rybe-di tarybemahãtenyte. ²⁸ Uritere brebuòmy aòludu lau Rybewihiký òludu lau wahe. Tamýreny tahe kia rubu bina bede urihixina rare. Tahe adeereny biu-ò hena rare. Kia Deuxu-ribi nade. ²⁹ Aò Kristu tetyhynytemy sohojile aòkò tahe tamy aòhòkýmy tatýýnytenyte tule. ³⁰ Inyboho dori ibutumy wiwana aòhòkýmy rotýýnykre. Jiarý sòwemy aòhòkýmy adotýýnymahãde. Kia-ò tahe taholatenyte wamy.

2

¹⁻³ Kaa aòbohe rýire wiòhedýýna luuna-wana Kristu-ki, biòwana aòbo Deuxu Tyytybytyhy-ki. Kohe, kia ibutumy Jesuisi Kristu kileheký rýire. Ibutumy tahe wiluumy boibeke, wiwesehylye mohòtinibenyke, wiì bitòrabutenybenyke. Tai tahe areysakre aòrurureny-ki. ⁴ Iximy xiwederenyòmy. Tahe wiribi lahiximy boibeke, aòkòmy ixi-di marákyknybenyke. Iny sohoji sohoji aòna aònadirenyremy ixi-di nohòtirennyòmy. Tahe hitxihiximy bòwidýýke iny sohoji sohoji iny wixira aòmydýýnana yrubudýýmy marákywydynanyke. ⁵ Iwese Jesuisi Kristu inywixira aòmydýýnana-di ròhòtinymhýre wesele, kaiboho mohòtinibenyke. ⁶ Jesuisi Kristu juhuhyy raremyhý, Deuxule rarehãre. Deuxururu tahe rimyòhyre. ⁷ Tahe iribi ritare kaò idi kodobehekemy deòdu weselemy. Tahe inyumyò rimyre kaki inylemy

rarekemy. ⁸ Tamy tahe ibinatyhymy nade itxeò-ki rurukemy wahe. Ibutu aõbo kaki riwinyke heka, riwinyre. Tai tahe ibutu ratyre Deuxu Jesuisi risÿnyre. Ibutuni ratyre ini rare. ⁹⁻¹¹ Kiani-ò tahe ibutumy tatiowomy resekemy rÿire, biu mahädu, bedeludu mahädu, suwomy rÿira mahädu. Tahe ibutu rybe wixira wixiramy iny rarybemyhÿre: — Jesuisi Kristu ibutu wedu rare. Deuxu inytybymy ibutumy reälämyhÿre. Kiamy waseriõre waluudoboho. Awana watzireriki tule iwixira bede-ki aratxikre härele. Deuxukihyyle atximahäbenyke. Warybe bityhynyke.

¹² Aityhydÿÿna-di òraru-ribi bexitabenyke, bexiebenyke òraru-txi ixelau. ¹³ Deuxu heka adeewina riwahinymyhÿre òbiti widÿÿna. Tiile riwiõhenanymyhÿre òbitina widÿÿna. ¹⁴ Uritere rybe binamy rybeõmy. Adeburemy iny iijeõmy. ¹⁵⁻¹⁶ Tai tahe inyõ rybe binamy umy rarybeõtyhy. Òbitityhymy boibeke kaiboho dori Deuxu riõremy toite. Kristu kodobehekrey, aõrarureny-ki areysakre. Retare dori aõmydÿÿnana wihikÿõ ayreny-ki. ¹⁷ Arurukewana ayreny-ki rybe wihikÿmy rybe òraru-ki, taile areysakre. Deuxu-ò dori rexiwahinyre xiwena wesemy arurukremy wahe. ¹⁸ Kaiboho tahe wadi beysahyymy boibeke ixideewimy tahe adeeremy arurukremy wäähare.

¹⁹ Aõwesele Tximõtxi ayreny-ò ariteõnykemy idi watziwähäre. Jesuisi Inynyrÿ dee wikeki. Tai tahe arierykre timybo kaiboho toite wahe. Tai heka areysakre. ²⁰ Tximõtxi tahe arawiõhenanyrenyke iny wixira wixira ratyre wahe. ²¹ Ijõ dori ixidile rõhõtinymyhÿre Jesuisi Kristu aõmydÿÿnana-di aõkõ. ²² Tximõtxi tahe teerytenyete iwese riwawiõhenanyre wese Rybewihikÿmy rybe-ki. Iwese tyby iriõre riwiõhenanymyhÿre wese Tximõtxi riwawiõhenanyre. ²³ Aõbo wadee rõhõnyke arierykre, tai wylemy ayreny-ò aditeõnykemy idi watzireri. ²⁴ Jiarÿ õsana tule wylemy Deuxu riwateõnykemy wadi ratzireri ayreny-ò. ²⁵⁻²⁶ Ijõ häbuõ iteõdÿÿmy raruwähäre ayreny-ò, Epafroditu wahe. Tii wawana noduõ rare. Kaiboho juhuyu wadee teteõnytenyete wawiõhedÿÿdumy rarekemy. Tii heka awehityyrenymy rurumyhyre. Tai tahe reõkesedÿÿnyreri kaiboho iwebinaduna-ò taholatenyete. Tai heka õkesemy riwisÿnyre. ²⁷ Inatyhy rare rurure inihe. Tahe Deuxu riruxetõnyreki rityetenyete. Jiarÿ tule Deuxu wadi raruxetõere. Tai rabadewoõhyre aõwitzira wixiramy ratÿÿnymahäreki. ²⁸ Tahe aõwesele ariteõnykemy watzireri. Kaiboho beysabenykre kia araerymahärenyre. Jiarÿ tahe urihimy-ò arexielhynykre wanohõti yrena-ribi. ²⁹ Tii kedehemynykre, tahe bididybedenykre biwowydynybenykre. Rxiõhärunyry rare Kristu òraru-ki riwawiõhenanykemy. ³⁰ Tahe tii inihe heka rurure iõraru-ki. Arokoreny-ki tii riwawiõhenanyre.

3

¹ Ikonanamy tahe ararybekre: —Beysabenyke, Inynyrÿ deysanamy. Jiarÿ heka riwaxiranyõhyymyhyre heka tuu rybe. Awire tahe bohobabenykeki. ² Bexiijebenyke iny ijõõsa wesena-lau tii iixÿruterere aõbinawidÿÿdu mahädu tahe tii rare. Bexiijebenyke notykyresydu mahädu lau. ³ Inyboho dori notyky resydu mahädu òbiti rare. Deuxu Tytybytyhy deewimy nodu roire. Jesuisi Kristu dee winale inydeeremy awire. Inyboho dori aõwihikÿwidÿÿ-ò rikityhynyrenyõke. ⁴ Jiarÿ, Paulo ariõlundunyleke aõbo ixi-wana ariwinyke. Jiarÿ ijõ häbu ratyre waaõmydÿÿnana diremy arexityhynyke. Jiarÿ dori judeu mahädu ijoi tyhy-ki tybie rare notyky resyna ijoi tyhy rare. Debò inataõ reurotxu-di reareu. ⁵ Bejami mahäduõ jiarÿ rare. Judeu mahädu tyhy wäähäboho roire. Iriõremy jiarÿ rare. Fariseuõ jiarÿ rare. ⁶ Tai tahe bede ywina rybe retyhynyre. Jiarÿ heka ijaramy raeleemy reamahäre ityhydÿÿdu mahädu aõhõkÿmy arisÿnykre-ò. ⁷ Wabede ywinareny òbitimy rare sana raholamahäre, ibutumy retyhynymy rarewähä. Ibutumy wahe aõmydÿÿnana reatyra Kristu luuna òraru-ki. ⁸ Inatyhymy Kristu wabiu-ò hedu reeryre, ibutu aõmydÿÿnana-ribi wanohõti rosare. Ibutumy retxiwure iõraru-ki, kia ibutumy aõ aõkõ rare, Kristu wabiu-ò hedale arimykrey wabiu-ò hedukremy rare. ⁹ Waõbitina tahe aõ wawidÿÿna aõkõ rare. Jesuisi retyhynyre urenana tahe tii riwaõbitinyre. ¹⁰ Kristu arierykemy idi watziwähäre. Rubu-ribi ixixana arierykemy, aõhõkÿmy arotÿÿnykre iõrarukile, iwese tii rurure wesemy wahe jiarÿ heka arexiwinykremy watzireri. ¹¹ Tai rubu-ribi ixixana mahädu-wana arexixakre. ¹² Jiarÿ òbitityhy aõkõ rare ada ibutumy òbitina wadee riwahinyõre. Jesuisi riwamyre aõmysÿdÿÿnaõ ariwinykemy. Tai tahe wako-ò rawähäre araõbitinykemy watzireri. Tamy tahe araaõmysÿdÿÿnykemy watziwähäre. ¹³ Òbitityhy aõkõ jiarÿ rare. Kia sohojile tahe ariwinykre. ¹⁴ Tahe arehemynykremy watzireri titxibo Kristu diwateõnyde. Kowa bede wihikÿkile uriõno aritakre. ¹⁵ Tahe ityhydÿÿdu iumy kia-di mohõtinybenyke. Inyõ aõ rieryõkeki Deuxu tamy kia ritÿÿnykrey. ¹⁶ Uritere biijebenyke inatyhyna bityhynybenykemy wiwese weselemy rõkõhõtinyrenyke.

¹⁷ Ityhydÿÿdu seriõre, iwese rewinyry rarewähä wese biwinyry boibeke. Tule ijõ-ò betehabenyke wawese dori riwinymyhÿre. ¹⁸ Sõwemy dori iny òbiti aõkõ rÿira, Kristu

òludumy wahe, itxeò aomydÿÿnana òludu wahe. ¹⁹ Kia iny tahe Deuxu rahukre. Rÿsÿnale ta ideuxure. Tiiboho tahe aòbina binaòle awirenre. Bede aomydÿÿnanadile ròhòtynre. ²⁰ Iny bedereny tahe biu-ki roimyhÿre. Kowa-ribi reraòrenyineri iny tarasadu dehemyynana-ki. Inynyrÿ Jesuisi Kristu wahe. ²¹ Tii inyumyreny riwixiranykre. Tii taumywelese iny ritxienykre, taumy wihikÿtyhy wesemy. Tii ruru dire. Tahe ibutu aòna aòna wedumy ronykre irurudireki.

4

¹ Waluunadu, waseriòreboho, kaiboho wadeysana warataana wesemy toite. Ywihyylemy boibekre, waluunaduboho.

² Warybe rewahinyre inatxi hāwyy-ò Eòdia, Sintxiki-wana. Kialemy wahe Inynyrÿ tyhydÿÿna-di wiwesehyylemy maraykynyke. ³ Adeee tule wawiohedÿÿdu tyhy waryhe rewahinyre. Kai biwiohenanykre hāwyy Rybewihikÿ wiòhedÿÿdu mahādu wahe. Tule Lemetxi riwawiohenanyre ijò-wana wahe. Ibutumy inireny heka Tyyritina rubuonanakòdu-ki rÿire.

⁴ Inynyrÿ-wana beysahyybenyke. Tahe ixityremy ararybekre. Beysabenyke. ⁵ Ywina-di bisÿnyke ibutu iny-ò. Inynyrÿ dehemyynana dori iòhòmy ihÿre. ⁶ Ibutumy aomydÿÿnana heka biyrydÿÿnybenyke. Ibutumy bexitòenyke Deuxu-ò, àlàna-wana bexitòenyke. ⁷ Deuxu ywina awo-ò bitidikre arayky ibutumy riyrubunye. Deuxu ywina dori inyraykyreny rieryòtyhy timyrekibo awityhyre.

⁸ Ikonanau tahe ibutumy aomybo ararybekre maraykynybenyke ibutu inatyhyna, ibutu aòeryhykÿ, ibutu òbiti, ibutu tiihyyle, ibutu iluuna, ibutu tyhyna awimy tahe roirekeki àlàna-wana rÿikeki, tahe kìa-di ibutumy maraykynybenyke. ⁹ Araerynanyrenre, kaiboho teerytenyte, rarybereò tahe taholatenyta. Timybo watzireri wese kaiboho wamy tabitenyta. Tai iwesemy boibeke, ibutumy wahe. Deuxu heka ywina rare. Tii umywanarenyle rarekre.

¹⁰ Jiarÿ heka reysare Wanyrÿ dee. Kaiboho heka ixityre watxi òhòtirenre reare. Tiu waribi òhòtirenre rosaòhyre urile kaiboho wawiohedÿÿmy tarutenyte tahe isirare. ¹¹ Kaa tuu rarybereri heka aomy raruòhyreri. ¹² Jiarÿ dori reeryre aòbo wamy rÿira idi reysamy watxiwāhāre. Ibutumy waki rÿimyhÿre-wana tule awilemy rahòtynmahāre. ¹³ Reeryre dori awimyno tule ramamy rubu reeryre. Xiwersyna wese reeryre tule aòhòkÿmydÿÿ reeryre rama jubreré. Kia tahe reeryre. Ibutu ariwinyke Kristu dori ruru wadee riwahinyre. ¹⁴ Tule umy areàlakemy watzireri tiwawiohenanyteki. ¹⁵ Filiposi hāwā dohodÿÿna mahādu, kaiboho sohojile nieruò wadee tewahinytenyte, juhū Macedonia hāwā-ribi rareu wahe. ¹⁶ Tesalonia hāwā-ò wadee nieru tewahinymahātenyte, inatxi nonanamy taditeònytenyte. Tahe riwamyre wadee rasiranymy idi rewyré. ¹⁷ Aò rexitòenyneri aòkò nierumy. Sohojile aomydÿÿnanamy aribi aritakemy watzireri. Deuxu aomydÿÿnanale aritakemy rarumahāre. Umyreny Deuxu wehityhynamy arobikemy. ¹⁸ Remyre awahidÿÿna. Epafroditu aribi riwawahinyre. Tai tahe sòwemy waki rÿireri. Iwese lÿnyrena sòwemy watxi reamyhyre wese awahidÿÿna wadee rare. Iwese Deuxu-ò xiwenaò awire wese wadee ihÿre. ¹⁹ Aòhere iny-Deuxureny ihewoludu atyhyna loosòna adeereny kadiwahinykre, Jesuisi Kristu òraru-ki. Aòbo adeereny rasiranyneri. ²⁰ Deuxu kidiwahinykemy adeereny watzireri. Kia tahe inyDeuxureny-ò loosòna kidiwahinykemy watzireri tiemy heka rarehyykre. Kie.

²¹ Iny sohoji sohojimy warybe-di biwehityynanykre Jesuisi Kristu òraru-ki. Kaki ityhydÿÿdu mahādu tarybe wehityyna adeereny diwahinyde. ²² Ibutumy ityhydÿÿdu arārybeweityhynanyre. Iòlò heto ityhydÿÿdu mahādu yribihyyle adeereny diwahinyde.

²³ Inynyrÿ Jesuisi Kristu ruxetòena adeereny kanakemy watzireri.

Òlòsò Paulo Tyyriti, Òlòsò Hāwā-ò

¹ Paulo, Jesuisi Kristu deòdu Deuxudeewimy rare kia tyyriti rewahinyre. Tule Tximòtxi inyseriòre rybe weityhyna riwahinyre, ibutumy ityhydýýdu seriòre-ò Òlòsò hāwā-ki. ² Wiòhedýýna, ywina, Deuxu inyityby-ribi adeereny kanakemy watzxireri.

³ Jesuisi Kristu-ò àlana rewahinyhyymahāre, tule Deuxu Inynyrý tyby-ò. Adeereny dori rexitòenyhyymahāre. ⁴ Kaiboho Jesuisi Kristu tetyhynmahātenyete. Tule kowa ityhydýýdu mahādu wiluurenyre. ⁵ Rybewihiký inatyhyò juhuu taholatenyete. Idi tahe araròsòna tetatenyete. Tai tahe biu-ribi kia ibutumy kanakre. ⁶ Iwese Rybewihiký bede bedelemy rariamyhýre wese adeereny tule dehemyndyete. Rybewihiký aòwihiký adireny riwahinyre. Iwese òwòru taraty riwahinymyhýre wese, kaiboho inywitzira-ò aòwihikýbo tewahinytenyete. ⁷ Epafa jiarý wiwana Deuxu deòdurenyre. Kia iribi tadoholamahāte. Tii Kristu rybemy rybedu òbiti rare. ⁸ Tule wadee relyyre Deuxu Tyytybytyhyòraru-ki wiluuna-di ahātenyete.

⁹ Kia inyboho roholarenyreu, adeereny rexitòenyhyhy watziwāhārenyete. Rexitòenyhyhy Deuxu dee wityhymy kaiboho bedierybedenyke. Deuxu Tyytybyerynatyhy-di boibekemy, bedeerydýýna-di. ¹⁰ Deuxudeewihymy kaiboho atximahātenyete maratynyke wesemy aòwihikýmybo. Biubýtýnymy boibeke Deuxumy bierybenytyhykre. ¹¹ Ibutumy rurunadi boibeke Deuxu rurunadi wityhy-di texihymy tadonymahāte ibutumy aòhòkýmy bodotýýnykre deysana-di. ¹² Deuxu inyitybyreny-ò àlana biwahinybenyke. Tii iny riywidýýnyrenyri inyjura juramy ritakemy. Kia jura jura ityhydýýdu mahādu hōrò rare Deuxu loosònawo-ki ratximyhyrenyke. ¹³ Tii bedeluru òlòna-ribi diwatade tahe diwadyde taRiòre luuna òlòna-ò. ¹⁴ Kristu heka iny ritare. Tii iny òrarunareny riòwinyre. Ibutumy òraruna riixāwidinare. ¹⁵ Jesuisi heka Deuxu lobixidýýna rare. Deuxu tahe alobixina aòkò rare. Ibutumy widýýna-ribi tii juhuu ràire. ¹⁶ Tii tahe ibutumy bededýýnana widýýdure. Ibutumy biu-ki bede-ki lobixina lobixiòna-wana riwinyre. Iòlòna wedu tyhydýýna rurunadi. Dinodu widýýna. Ibutumy tii riwinyre ixidee. ¹⁷ Tii ibutu aòna aòna-ribi juhuu rýire. Ibutumy aòna aòna taruru rimyneri tai. ¹⁸ Iwese umyriti umy wedu rare kia wese Jesuisi ityhydýýdu mahādu riti rare. Tii juhuna rare. Iwedu rare. Tii rubu-ribi ixixana juhuu ludu rare ibuturatyre dori Deuxu risýnyre juhuuludumy ratxikemy. ¹⁹ Jesuisi-ki ibutu wihihiký rarekemy. Kia tahe Deuxu dee wire. ²⁰ Deuxu ywina diwahinyde Jesuisi hālubu-di itxeò-ki. Jesuisi hālubu xiery ibutumy Deuxu riwaaxidýýnyre biu-ki bede-ki. ²¹ Kaiboho Deuxu ery aòkò juhuu toite. Iòlodu toite, arayky-ki aòbinahaký widýý tadxinohòtintytenyete. ²² Jesuisi umy-di Deuxu arainythydýýnyre Jesuisi rurureki. Tai Deuxu tako-ò akanatamadýýnykre taòbitidýýnyteki aòraru lyrana-di, aòraru tuedena-di inyó umy ibinamy rarybeòtyhy. ²³ Urile tyhydýýna-ki boibebenyhyke araròsòna-ribi ixihitxidýýòmy. Araròsòna dori Rybewihiký-ribi nodu rare. Tii-ò tahe taholatenyete. Ibutumy iny biurawoludu-ò Rybewihikýlemy narybede. Iribi jiarý, Paulo, Rybe wihikýmy rybedu ròhònyre.

²⁴ Wijile reysamy watzxireri adee aòhòkýmy ratýýnyreriki, aò aòhòkýmy dýýnanabo Kristu-ò rauhenyete. Tai jiarý aòhòkýmy arotýýnykre waumy-ki hyymy. Kristu-ò rýira mahādu dee kiamy ratýýnyre, dòhòdýýna mahādu dee. ²⁵ Iribi jiarý Rybe wihikýmy rybedu ròhònyre. Kiamy Deuxu dee wimy diwateònyde tarybemy rybedumy. ²⁶ Tii ihetxiu rybe inatyhy ibutu lau rexiowere. Wiji tahe rexitòenyre ityhydýýdu mahādu dee. ²⁷ Kia-ò Deuxu rexitòenynekemy ratxireri iwese aòwihihiký, taloosòna ratxireri, ibutu iny witzira dee. Kristu inywo-ki, kia tahe iny iraròsòna rare. ²⁸ Kia Rybewihikýmy relyymahārenyete ibutumy iny-ki reerydýýnanymahāre bederysyna-di. Kia wesele ibutumy ityhydýýdu mahādu òbiti Kristu-ò ariteòsinykre. ²⁹ Kiaòle tahe rexirurudýýnyhyymahāre, Kristu rurudile waki rýimyhýre.

2

¹⁻² Warayky-ribi ijesu nihikýmy resumahāre awo umyreny rahòtieremahāre reysakemy Òlòsò hāwā-ki. Laodisia mahādu tule wamy robiòmyhýre mahādu tule wiluutyhyrenykekemy kaiboho ibutumy Deuxu bedeerysynatyhy bierybenykekemy adireny watzxireri. Kristu-ki tahe bede erysynatyhy-di atxiteri idi watzxireri. ³ Kristuwo-ki ibutumy bedeerydýýna bede erysynatyhy ityhyna wesemy riyrubunymy rýire. ⁴ Kawese rarybera inyò arāitxenanyòmyhýkemy rybe rayky-ribi ije-di. ⁵ Waumy awanareny ratxiòeri, watytyby tahe awanareny ratxireri, riwadeysanyneri, aòwityhy òbiti-di riwaerynanyneri Kristu-ki aityhydýýna-di riwaerynanyete.

⁶ Iwese Jesuisi Kristu heka Inynyr̄hyny tetyetynte wese. Tai tii-wana mabehybenyke. ⁷ Iwese oworu irarutiô rimymyh̄re wese myike. Anaerynad̄ȳnymahâde wese maumynyke àlàd̄ȳnamy.

⁸ Bexih̄arubenyke, inyô anaitxenad̄ȳnyke lau. Tarayky-ribi ije rybe-di lahirybe-di anaitxenanykemy ih̄yre rybe uritere ije ije-di. Kia rybe iny āomyd̄ȳnana-ki r̄yire bede tyytyby āomyd̄ȳnana-ki. Kia Kristu āomyd̄ȳnana āok̄ohymy r̄yirake. ⁹ Kristu umy-ki tahe ibutumy Deuxu ixit̄nyd̄ȳna r̄yire. ¹⁰ Tule Kristu-ki kaiboho tyhynamy toite, texihutenynte. Tii heka ibutumy h̄abu rurud̄ȳna ratyre rare, iòlòd̄ȳna ratyre rare. ¹¹ Iwese uladunotyky riòròre wese Kristu āoraru urarina aribi diorode. Notyy resyna inatyhy āok̄o rare. Kristu iwe-senalemy riwinyre. ¹² Taratisebenytenyeteu, Kristu rubu wesemy tewesenatenyete deledede. Tule beribi tadòhònytenyeteu irubu-ribi ixixanamy tewesenanytenyete. Deuxu tyhyd̄ȳna-di rubu-ribi texixatenyete. ¹³ Kaiboho āoraruna-ki toimyh̄yeteu rubu wesemy notyynaresy āok̄o-di toimyh̄yeteu, adeeremy runa Deuxu diwahinyde, āorarureny diix̄awidinyde. ¹⁴ Kristu iny ôraruna wid̄ȳnareny-ribi tîhòti rosara. Kia tyyritina-di riix̄awidid̄ȳnyre taixeò-ò rareu. ¹⁵ Rurud̄ȳna mahâdu ruru dinodu mahâdu ruru ritara, ibutumy iitxerenarenemy ibutu-ò riteòsinyre. Kristu taixeò-ki irurureny ritara.

¹⁶ Kaiboho tahe uritere iny rybemny deòbyrenyok̄omy roxina bemomo, ada ahâdu herinau ixenamy, ada sabado beded̄ȳnany. ¹⁷ Kaiboho dori āo kanakre wesemy rare. Kristu tahe ibre tuu rare. Kia āomyd̄ȳnana āo āok̄o. ¹⁸ Inyô adeeremy rarybekeki: bexitxiònyke ȳju biteal̄anykemy, rasina-ki ierysomy mohòtinkyemy. Tamy ijohonarenymy urile eryd̄ȳdumy rohòtynira. Tii tahe Kristu rityhynyòhymyh̄re. ¹⁹ Inumy wese inyboho ih̄yrenyre. Kristu tahe umy ratiwesere. Umybutule-ribi ibutumy iuk̄ȳna wiwana reare. Ibutumy òhòna tusina-wana umy rabutumyh̄re. Deuxu umyna-di umy raumymyh̄re.

²⁰⁻²² Kai Kristu-wana taruta-wana bede āomyd̄ȳnana-ribi, āoherekibo wiji bede āomyd̄ȳnana-wana arumy ahâte. Āoherekibo bede ywina witxira witxira tetyhynamy ahâte: imyny wedeyd̄ȳòm. Tamy ade rexiòm, roxina urihixiòm. Kia wese h̄abu bede ywina tetyhynamahâtenyete. Kia āomyd̄ȳd̄ȳkeki, rexihuke. ²³ Bede eryd̄ȳna wese ratxireri. Kia dori ixideele rexityhyd̄ȳnyre iyubu wesemy rawesenanyeri, taumy ixidee āohòk̄ymy rexisinyre. Ibutumy kia tahe riwiòhenanyòhymyh̄re umy òraluna lau.

3

¹ Kaiboho Kristu-wana texixatenyteri wana, biu ludu āomyd̄ȳnana-di mohòtinybenyke, tai Kristu Deuxu runa weribi ras̄ynmy ronymyh̄reki. ² Biu ludu āomyd̄ȳnana-di mohòtinybenyke, kabede ludu āomyd̄ȳnana-di āok̄o. ³ Rubu wesemy dori ahâtenyete, aumy tuedeòna runa Kristu-wana rare —Deuxu-ki riyrubunymy ratximyh̄re. ⁴ Kristu rehe-mynyreu, tule tii-wana rakatxirenyke.

⁵ Tai òhòti bitosanyke bede ludu āomyd̄ȳnana aki r̄yire: uri uri r̄yira mahâduhemy ijara, òbitiòna, deòsana hemy nodu, iòbi ret̄nyre òbiti-di āok̄o rare. Inyô r̄yire-di òtena kia ritxoo àlàd̄ȳna wese rare. ⁶ Kia āona āona Deuxuwo binana rare, kia-ò Deuxu ykarana kanakre kia ôrarudu mahâdu-ò. ⁷ Kaiboho kia tewinytenyete āorarunareny ôrarudumy toiteu. ⁸ Wiji tahe ibutumy kia āomyd̄ȳnana aribi rexihukemy idi watxireri —wobinana, ūjòmo, rybe ije ije. ⁹ Iny witxira-ò ruiòm, araybidinatyby dori aribi dexihude, iwid̄ȳnabina-di. ¹⁰ Araybidina t̄myra-di tahe texiumyd̄ȳnyte tii araijònyre bedeerysynahak̄y-di, Kristu raybidina wesemy araybidina rarekre òbitimy araijònykre. ¹¹ Kowa-ki wii rikinirenyòkre: judeu mahâdumy, judeukòdu mahâdumy, notyky resydumy, bedeeryò mahâdumy, txiebese wese mahâdumy, deòdu mahâdumy, deòdu āok̄o mahâdumy ibutumy Kristu dee wiwese weselemy r̄yire. Kristule tahe ibutumy ih̄yre inydeeremy. Tii ibutu inywo-di ratximyh̄re.

¹² Kaiboho Deuxu ijesemy anadymyh̄yde tahòrò luunana mahâdukremy. Tai ruxetòena-di boibekre ix̄awidina-di, inythynda-di, ywina-di. ¹³ Wii riwiòhenanymy r̄yike. Wii ri-ix̄awidid̄ȳnymy r̄yike. Inyô adee āomy rotynykeki ixirawomy bijeranyke. Iwese Inynyr̄ araix̄awidinyre wese iny biix̄awidinyke. ¹⁴ Ibuturatyre wiluurenkyemy kiadile kaiboho wi-wana ibutumy boibeke iweselemy mohotinybenkyemy. ¹⁵ Kristu ywina heka umy-ki itx-eredumy rarekre. Kristu h̄orò mahâdu sohojilemy mabeke. Tai tahe àlana tamy biwahiny-benyke. ¹⁶ Kristu rybe-di awo-ki mabehyymy mabeke idi watxireri. Wii bierynad̄ȳnymy bitohonymahâbenkyemy bede erysyna-di. Deuxu-ò àlana biwahinymahâke wiurybe-di, wiu-di Deuxu Tyytybytyhy wina-di. Mawinyke àlana-di aworeny-ribi. ¹⁷ Ibutumy tuu marybekremy, ibutumy tuu bot̄ȳnykremy Wanyr̄ni-ò, tuu bot̄ȳnykre Jesuisi Kristuni-ò. Inytyby dee àlana biwahinykre, Deuxu-ò wahe.

¹⁸ H̄awyy! Kai ah̄abu bityhynyke, Deuxu erysyd̄ȳna-di. ¹⁹ H̄abu! Kai ah̄awyy luuke, idi tudòrenyòm. ²⁰ Uladu! Borybe, adirybe-wana bityhynyke. Kia tahe Inynyr̄deewire. ²¹ Uladuse, uladutyby! Kai ariòre ikyarad̄ȳòm, bede wona-di āok̄o ratxikemy. ²² Deòdu mahâdu! Kai kabede-ki awedurybe-di ibutumy bityhynyke āo idi reteherikile āok̄o,

awedudeewi sohojilemy aòkò, awo-ribi tyhy Inynyr̄deewimy tuu bot̄ȳnyke. ²³ Aòbo bot̄ȳnymahàke ibutu Deuxudeewimy bot̄ȳnyke. Hābudeewimy aòkò. ²⁴ Deuxu-ribi aòwyd̄ȳna kanakre. Kristu-ò dori taaòmys̄d̄ȳnymahāte. Adeereny rahetoò riyrubunymy roimyh̄re. ²⁵ Inyò tahe aòbina riwinymyh̄keki, ihewomy aòbinale ritake. Deuxu dori ibutu dee wiwese weselemy idi rot̄ȳnymahāre.

4

¹ Wedu mahādu, kai eòdureny dee òbitimy idi ahābenyke. Kai tahe tule awedu dire biu-ki. Kia nohòti losaòmy.

² Bexitòenyhyymahābenyke. Betehehybenyke. Beàlāhyymahābenyke. ³ Inydeereny kia bedexitòenykre. Deuxu rybe wihik̄y-ò iny dee hāwā wixira-ò kidiraynykre, Kristu inatyhynamy arelyyrenykre. Iòraru-ki womati reroti nihik̄y-di watxiwāhāre. ⁴ Kia ritynynykre idi watxiwāhāre. Waaòmys̄d̄ȳna kiemy dori ih̄re. ⁵ Biu ludu bedeeryd̄ȳna-di boibeke ityhyd̄ȳdukòdu mahāduy-ki. Aòwihik̄yrybe bexit̄ynnykeki, turybelemy idi beake. ⁶ Arybe aòwi weselemy biyrubunyke, iwese r̄ys̄na juwyrā-wana raurinymyh̄rewi wesemy. Tai arawyòna ijòdikre t̄ȳraxina-ò.

⁷ Txitxiò ibutumy waaòmyd̄ȳnana adeereny relyykre. Tii waityhyd̄ȳdu seriòre walumy rare. Tii rybedu òbiti iny-wana ratxireri. ⁸ Adeereny reteònyreri waaòmyd̄ȳnanareny eryd̄ȳnamy awo deysad̄ȳmy. ⁹ Onesimo heka tii-wana ariteònykre. Tii tule òbiti ityhyd̄ȳdu seriòre ratxireri. Ahāwāreny yluduò rare. Tiibohe kedelyydenykre ibutumy timybo wāhāremy.

¹⁰ Aristarku wawana ròtenawo-ki wāhāre. Tarybe adeereny diwahinyde. Marku adeereny tarybe tule diwahinyde. Tii Banabe exi rare. Markumy, warybe teeryte, adeereny rybe rewahinyre wahe. Tii adeereny kedehemynekeki, bidiwiòhenanyke. ¹¹ Josue-Justu ibutumy eryna rare. Jesuisi inityhy rare. Kaiboho sohojile tahe judeu mahādu-ribi iny-wana raaòmys̄d̄ȳreri Deuxu òlona òraru-ki. Tiibohe riwawiòhenanyhyymyh̄reny. ¹² Epafa tule aeryrenyò rare tarybe adeereny diòde. Tii adeereny rexitòenytyhyhyymyh̄re kaiboho Deuxudeewimy boibehykemy. ¹³ Jiarī reeryre tii adeereny tòemy ratximyh̄re, tule Laodisia mahādu dee tule Ieryopoli mahādu dee. ¹⁴ Luka, tarybe diwahinyde. Tii ityhyd̄ȳ òhotibedu rare. Dema tule tarybe diòde. ¹⁵ Warybe wehityhyna biòke Laodisia ityhyd̄ȳdu seriòre. Ninfa-ò tule wehityhyna biwahinyke dohod̄ȳna mahādu taheto-ki r̄yireriwana. ¹⁶ Watyiriti-di dohod̄ȳnaheto-ki rariakreu, idi tule Laodisia mahādu-ò biòkre tako-ò rariakemy. Tule watyiriti kowa-ò rewahinyre, wimye amahāduko-ò rariarenkykre. ¹⁷ Arikipu-ò warybemy marybeke. Tii aòmys̄d̄ȳnaò ritare Deuxu-ribi. Kia-di tii ratxihykyemiyidi watxireri.

¹⁸ Kia tyyriti wadebò ritid̄ȳna tyhy rare. Womati reroti-di rataataamy nadoimyh̄deribi òhòtirenny lusarenymy. Deuxu wohyna adee kanakemy idi watxiwāhāre. Paulo.

1 Tesalonia Mahãdu-ò Juhuu Tyyriti Tesalonia Dohodÿÿna Mahãdu-ò

¹ Jiarÿboho, Paulo, Sila, Tximòtxi-wana heka Tesalonia hãwã ityhydÿÿdu mahãdu-ò tyyriti ariwinyreny Deuxu ijoimy kaiboho toiteki. Deuxu wohyna, Deuxu ruxetòena heka Waha-ribi, Jesuisi Kristu Iòlò-ribi akirenykemy he wadee awire.

² Aõu aõu Deuxu deàlanamy adeeremy rexitòenymahãre. ³ Atyhyna tiu inynohòti-ribi rosaòtyhy. Aluunareki dori Deuxu dee taaòmysÿdÿÿmahãte, Jesuisi Kristu iny Iòlò dehemynyna teraòteri. ⁴ Kaiboho, Deuxu luuna mahãdu, Deuxu iyrenymy araijere. ⁵ Rybewihikÿ adee retÿnynynymahãre. Kia heka rybe sohojile aòkò rare. Tii ruruna rare Deuxu Tyytybytyhymy. Erynatyhy teeryte. Iwese iny ako-txi ratÿÿnyreny wese, kaiboho teerytenyta. Aluureki dori kawesemy ratÿÿnyreny. Tai tahe iwese inyboho ratÿÿnyre wese tule kaiboho tatÿÿnyteny. Tule Inynyrÿ-wesemy tatÿÿnyteny. ⁶ Aòhòkÿmydÿÿnana hãrele heka kaiboho rybe-ò taholateny. Tii aradeysarennyre, aòhòkÿmy dÿÿnana-ki hãrele. Eysanareny dori Deuxu Tyytybytyhyribile namyhÿde. ⁷ Kaiboho tahe ityhydÿÿdu mahãdu wihikÿ toite. Ibutumy ityhydÿÿdu mahãdu heka aweserenymy roirekemy ratxirennyri Macedonia bedeki, Akaia hãwãdÿÿna-ki tule. ⁸ Aeryna ibutumy hãwã hãwã rieryra Deuxu tetyhynnyteki, Macedonia bedeki tahe tule Grecia bedeki. Tahe kia-ò ixby bohobabenykeko dori rare. ⁹ Iny arora-ribi dehemynnydeu inyko relymyhÿre. Kaiboho asuritxoo deuxu-di tehutenyta tahe inatyhy Deuxu tetyhynnyte, Deuxu iru wahe. ¹⁰ Iriòre biu-ribi kanakremy teraòmahãteny. Kia heka Deuxu rubu-ribi riixixanyre rare. Jesuisi sohojile heka Deuxu debure-ribi riwatarenykre. Deuxu dori òraruna òraru-ki sòwemy rakyaranynihikÿmyhÿre. Tule kia umy inydee relymyhÿreny.

2

¹ Kaiboho teeryteny arora-ò roirennyre, jiarÿboho Deuxu aòmysÿdÿÿna sòwemy rewinyrennyre. ² Jiarÿboho aòhòkÿmy ratÿÿnyrennyre Filiposi hãwã-ki. Tai tahe adee rehemynnyre Tesalonia hãwã-ò wahe. Deuxu taruru diwahinyde. Tai heka jiarÿboho adeeremy roirennyre Deuxu ijyywihikÿmy arelyyrennykemy. Sòwemy inydeeremy òbinadu rÿire. ³ Iny rybe-di tÿnydÿÿnarenny inatyhymy rare. Inyboho òbitimy ròhòtinnyrennyre. Jiarÿboho anaitxenarennyòtyhy. ⁴ Iwese Deuxu inydeeremy riwateònyre wese kialemy heka rarybeke. Aõbo inysòwehekÿ deewimy aòkò raryberennyre, tahe Deuxudeewimy. Tiile rieryre aõbo inywo-ki ratximyhÿ. ⁵⁻⁶ Tii rieryre iwese inyboho adeeremy rarybe-mahãrennyre wese. Nieru tarasakemy aòkò inyboho watxirennyre rui-di raryberennyremy rybewihikÿ adee rewahinyðhymy. Awowydyna, arybe wihikÿ heka inydee aòkòhymy idi watxirennyre. Ijò iny-ribi tule aòkò kia rybe idi watxirennyre. ⁷ Jiarÿ tyu arary-beòmahãrennyre idi anierureny aritakemy. Kia ariwinyrennykeki tahe, tule awire. Inyboho dori Jesuisi Kristu deòdÿÿna inyboho ratxirennyri. Tahe iu jiarÿ ayrenny-ki raremahãu, aluurennyre. Iwese hãwyyò tariòre riyrubunnyre wese adireny watximahãre. ⁸ Deuxu Rybewihikÿ sohojile aòkò adeeremy ariwahinykemy aòkò, tule wabedekemydÿÿnana tule adeeremy ariwahinykemy watxireri, aruruke adeeremy, jiarÿboho sòwetyhymy aluurennyreki wahe. ⁹ Sòwetyhymy jiarÿboho raaòmysÿdÿÿnymahãre ayrenny-ki raremahãu, tai tahe òwyyò aòkò teòwynymahãteny. Rummy raaòmysÿdÿÿmahãrennyre, txumy tule. Tai ixiaòmysÿdÿÿnadile inyboho rÿimahãrennyre. ¹⁰ Jiarÿboho ayrenny-ki òbitimy roiremahã. Aðhe inatyhy, waityhydÿÿdu seriòreboho. Kia teeryteny. Deuxu tule riwaeryre. ¹¹ Iwese tybyò tariòre riywinyre wese, jiarÿ araywinyra, wariòre wesemy. ¹² Arãwiðhenanykemy adi watxireri arateysadÿÿkemy. Warybe dohodÿÿna-ò bohobabenyke. Tai tahe kaiboho Deuxudeewina-ki atxibenyke. Tule tii-wana masÿnybenyke taòlòna-ki, toosòna-ki.

¹³ Tai tahe àlana sòwemy Deuxu-ò rewahinyrennyre. Ayrenny-ki raremahãu, Deuxu rybe tÿnydÿÿmy, kaiboho tetyhynnythymahãteny. Deuxurybele taholateny. Tii heka inatyhy kia rare, Deuxu ijyytyhy wahe. Waityhydÿÿdu seriòre, Deuxu ayrenny-ki ratximyhÿre. ¹⁴ Waseriòreboho, iwese Judea ityhydÿÿdu mahãdu heka aòhòkÿmy rotÿÿnyre wese, kaiboho iwesele aòhòkÿmy tatÿÿnyteny. Kaiboho aòwitxira witxira aòbina bina teòludunymahãte aòhòkÿmy dÿÿnana-ki. Abede ludu mahãdu tuu riwinyre. Iwese Judea mahãdu heka judeu mahãdu debò-ki aòhòkÿmy rotÿÿnyre wese, kaiboho tule aòhòkÿmy tatÿÿnyteny. ¹⁵ Judeu mahãdu heka juhuu Deuxu rybedu mahãdu rirubunnyrennyre. Jesuisi tule rirubunnyre. Inyboho tule ribinadÿÿnykemy ratxireri. Deuxumy dòdu tiiboho roire. Ibutumy inymy òludu ratxireri. ¹⁶ Tiiboho iny ribinadÿÿnykemy ratximyhÿre, iny dori rybe tÿnydÿÿdumy inyboho ratxireri judeukòdu mahãdu-ò. Kia-di heka ijò òraruna tiiboho ribunnyre. Deuxu tahe wiji tiiboho ribinadÿÿnykre. Ityrenny-ò Deuxu kyarana bededÿÿnana kedeseke.

¹⁷⁻¹⁸ Waityhydžyđu seriøre, aribi irehemy watzireriu, awehityhyna sōwemy wadi ratzireri. Sōwemy adi aretehekemy watzireri ixityrele. Tiubo aroramy arake, Satanasi riwabinadžyňyra. Tahe aōkōre. Araōke. ¹⁹⁻²⁰ Kaiboho dori iny rarōsōnatyhy, inydeysana, iny biu-ò hena Inynyrž Jesuisi òraru-ki atxitenynte. Tii dori kanake. Kaiboho ixityhydžyňnaò heka toimahāte.

3

¹ Ikonanau tahe reòludunynenyōtyhy. Tai tahe ixisohojile Atena hāwā-ki ržikremy watzireri. ² Tai Tximòtxi adee reteònyre, inyseriøre wahe. Tii heka wawanareny Deuxu aōmysždžyňna-ki riwiòhenanyre Kristu Rybewihikž tžnydžyňmy. Adeeremy dori reteònyre aityhydžyňna wiòhedžyňmy. ³ Tai tahe bede jei jei òraru-ki, kaiboho ahewo-ò booseòtyhy. Kia ibutumy Deuxudeewina inydeeremy rare. ⁴ Iu ayreny-ki rarewāhāu, kiamy rarybewāhāre aōma adeeremy aōhōkžmy džyňnana kanake. Kiale tahe inatyhymy nade. ⁵ Tai tahe Tximòtxi reteònyre, omy arierykemy timybo aityhydžyňna-ki tatžyňnytenynte. Satanasi òsana waaōmysždžyňna ayreny-ki ribinadžyňnyre. Aōkōre, tii Deuxu aōmydžyňnana ribinadžyňnyōtyhy. ⁶ Tximòtxi heka Tesalonija hāwā-ribi ròðsera. Ijyy Wiwihikž tahe raholara. Aityhydžyňna aluuna wana raumynyrene. Tule tii rellyre iwese kaiboho awehityhyna dire inylure wese. Wadeysamy watzireri, waseriðreboho, aòraru-ki. ⁷ Waaòhōkžmy džyňnana hārele heka wadeysamy watzireri, aityhydžyňna awireki wahe. ⁸ Kaiboho awimy matxibenykeki, awimy jiarž watzimahāre, warumy watzimahāre. ⁹ Aòraru-ki tahe Deuxu-ò àlāna rewahinyrene. Deuxu-ki tahe wadeysamy watzireri. ¹⁰ Rummy txu-wana adeeremy arexitòenykre arora-ò arake, aityhydžyňna wiòhedžyňmy wahe.

¹¹ Deuxu Inytyby, Jesuisi Kristu Inynyrž-wana riwawiòhenanykemy idi watzireri arora-ò arake. ¹² Wiluumy ibutumy ityhydžyđu mahādu luumy idi watzireri. Iwese aluure wese wiluuke. ¹³ Tii inydeeremy ruruna riwahinykemy idi watzireri. Òbitimy tahe rakatzixirenykre Deuxuko-ò, Inytybyko-ò. Inynyrž Jesuisi kedehemynykre, tamahādu-wana, tai iny imahādule rakatzixirenykre.

4

¹ Waityhydžyđu seriøre, timybo òbitimy ahābenykemy rebedeerenyre Deuxudeewina wahe. Iratyre tahe arexitòenykre Inynyrž Jesuisi òraru-ki, òbitityhymy boibenybekemy. Kia tahe teerytenynte. ² Jesuisi bede erydžyňna heka adeeremy rewahinyrenyrene. Kia teerytenynte. ³⁻⁴ Kia tahe rare. Òbitityhymy ahābenyke, òta òtarenyōmy. Iny sohoji sohoji òbitimy ahāwyy-wana matxibenyke. ⁵ Iwese ityhydžyđu dukòdu mahādu riwinyre wese aōkò idi ahāke. Tii dori Deuxu rierykòrenyrene. ⁶ Tuleke kia aōmydžyňnana-ki iny sohoji sohoji aityhydžyđu seriøre ibinadžyňomykemy. Iwese rarybere wese ixityre ararybekre. Inyò kia aōmydžyňnana riwinykeki, debure bededžyňnana tii ralòke. ⁷ Òta òta aōmydžyňnana aōkò Deuxudeewire, òbitina aōmydžyňna tamywire. ⁸ Inyò kia bede erydžyňna rityhynyòkeki, Deuxule heka tii rityhynyòre, hābu bede erydžyňna aōkò. Deuxule Tatyytybytyhy inydee riwahinyrene.

⁹ Kaiboho aityhydžyđu seriøre mahādu luurenyrene. Tai ixiby kia adeeremy ariritinyōtyhy. Deuxu dori araerynananyrene timybo wiluumy boibekemy. ¹⁰ Kia luuna-di tahe ibutumy Macedonia hāwā hāwā mahādu luumy. Ihārele tahe waseriðreboho iratyre wiluumy. ¹¹⁻¹² Ywina-di wi-ò wi-ò boibeke. Aaōmysždžyňna-di iximynamy boibeke. Tai ibutumy ityhydžyđu dukòdu mahādu umyreny robikreu anatyhynyrenyrene. Tai tahe ijò iny aōmydžyňnana ixi-di nokòmy. Ixisohojilemyta ixi-di maaōmysždžyňnyke.

¹³ Waseriðreboho araerynananykre rubu mahādu aōmydžyňnanamy. Tai ijò inywese mahinybenyòke, bobubenyòke. Tii dori raròsōna-di aōkò ratxirenyrene ¹⁴ Kristu heka rubumy roire ribile rexixare. Kia tahe retyhynyrenyrene. Kiawesele tii-wana heka Deuxu taityhydžyđu mahādu kididyke, rityhynyry rurure mahādu tule. ¹⁵ Inynyrž riwabedeerenyrenyrene kiamy: inyboho irumy ratxikeki kiatzuu juhuumy timy inorenykòna. Rubu mahādu tuukre. ¹⁶ Tahe žju wedu juhuu rarybekre. Deuxu juròna-di ritxurònykre. Idi Inynyrž kodobehekre biu-ribi. Juhuu ibutumy ityhydžyđu rubumy ržira riumynykre, riumywitziratžmyranykre, riixixanyrenyrene. ¹⁷ Tahe ibutumy inyboho irumy ržira mahādu heka Inynyrž-wana ributumynyrenykre biu-ki. Tai tiwanahyy roirenyrene ¹⁸ Kia rybe-di wii beysabenyke.

5

¹ Ityhydžyđu seriøre, tiubo kia ibutumy aòhebo rotžyňnykre. Kiamy adeeremy ariritinyōtyhy. ² Rummy wasidu wesemy kia txu kanakre. Kia teerytenynte. Ibededžyňnana iny rieryōtyhy. ³ Inyò rarybekeki: —Ibutumy awire. Ibutumy ywina-di ratzireri. Kiatzuu kedexihukre. Inyò rahenyōtyhy. Iwese hāwyy txuberere wese, uladu ijera iðhòreu kia rare. ⁴ Kaiboho, waseriðreboho, tetyhynytenynte tai kiatzu adeeremy bede òtiidžy aōkò rarekre. Kaiboho dori kia teerytenynte, wasidu wesemy kanakemy wahe. ⁵ Inyboho

ibutumy txuu mahãdu atxitenyete, loosòna mahãdu wahe. Bedeluruhukÿ mahãdu aõkõ inyboho ratxireri. ⁶Tai tahe røkõrõnyõtyhy. Bexixabenyke. Ijõ iny wese aõkõ atxibenyke. Betehebenyke. ⁷Rumy ibutumy iny rõrõmyhÿre. Tule kiau ibutumy riõmyhÿre, axaxaluudu mahãdu wahe. ⁸Inyboho tahe iximy rekexiõbitidÿnyke ywina-di. Ityhyna, luuna-wana heka iny òrarunareny itxena wesenamya rikitidikre. Tarasana tahe inyratyiwina wesena rare, tarasana rarõsõna wahe. ⁹Debure bededÿnnana-ò aõkõ inyboho ralõõtyhy. Deuxu aõhõkÿmy dÿÿnana kia Deuxudeewina aõkõ rare inydeereny. Biu-ò hena-ò tahe inyboho ralõrenykre Jesuisi Kristu Inynyrÿ òraru-ki. ¹⁰Tii dori inydeereny rurure. Tai tahe tii-wana rarehyomy rÿikre irumy ada rubumy iny ratxirehãre.

¹¹⁻¹³Kiarybe-di widee beysadÿÿnymahãbenyke. Deuxu rybe tÿnydÿÿdu mahãdu bi-wiðhenanybenyke, bityhynybenyke. Kia tahe wadee awire. Tii dori awiðhedÿÿdu ratxireri Inynyrÿ òraru-ki. Ibutumy widee õbitimy atxibenyke, tii Deuxu deõdu rareki. ¹⁴Tule adeereny ijõ dohodÿÿnaõ aratohodÿÿnykre. Iehehe mahãdu biõbitinybenyke. Ityhyna kyhynakõ mahãdu bikyhynanybenyke. Ibutumy widi atximyhÿbenyke. ¹⁵Inyõ aõbinamy adee rakeki, ixiðwydÿÿõmy. Ywina-di tamy bisÿnyke. ¹⁶Beysahyybenyke. ¹⁷Ixitõedÿÿhyomy boibehyybenyke. ¹⁸Ibutumy bealãmahãbenyke. Kaiboho dori Kristu ijoi atxitenyete. Kia adeereny Deuxudeewinare. ¹⁹Deuxu Tytybytyhy-ò bohohake, awo-ki arayky-ki tii ratxire. ²⁰Deuxu dee rybedu mahãdu awire irybe awire. Ibinamy aõkõ tai marybebenyõtyhy. ²¹Ibutumy biurihibenyke. Aõbo awirele tahe idi bimyke. ²²Ibutumy òraruna-ribi irehemy atximahãbenyke.

²³Deuxu heka ywina rare. Tii araõbitidÿÿnytyhyke. Adeereny rexitõenyre. Araykywy-dyna, õhõtiwydyna, aumy-wana ibutumy raywidÿÿmy ratxike idi watzireri. Jesuisi dori elelemy kodobekre. ²⁴Tii kia ibutumy juhuu rarybere wese, tii adeereny riwinyhykre.

²⁵Waityhydÿÿdu seriõre, inydeereny bexitõenybenyke.

²⁶Deuxu deysana õlusõ-di wii birybebenyke. ²⁷Wadee bohohake Inynyrÿ òraru-ki. Kia watyriti heka ibutumy ityhydÿÿdu seriõre roholakemy watzireri. Idi mariake.

²⁸Jesuisi Kristu Inynyrÿ ruxetõena heka adeereny ratximyhÿkemy idi watzireri. Kie.

2 Tesalonia Mahãdu-ò 2 Paulo Ryberiti Tesalonia Hãwã-ò

¹ Paulo, Sila, Tximòtxiboho-wana tyyriti rewahinyrenyire Tesalonia dohodỹna mahãdu-ò. Deuxu Inytyby, Jesuisi Kristu Inynyrỹ ijoi toiteò. ² Wiòhedỹna, ywina-wana adeereny kanakemy watzireri Deuxu Inytybyreny-ribi, Jesuisi Kristu Inynyrỹreny-ribi.

³ Inyseriòrereny, Deuxu-ò adee reàlamahãrenyire. Kia tahe awi rare. Kaiboho aõu aõu textyhydỹnytyhymy atximahãtenyteki, ityhydỹnydu seriòre wiluuna-di iluutyhymy teletenyteri. ⁴ Tai heka ijõ Deuxu dohodỹna heto-ki aõwiihikỹmy umy rarybemahãre. Kaiboho dori aõwitzira witzira aõbina bina teòludunymyhỹtenyete, aõhòkỹmy dỹnana-ki ixiwesehymy toitemahã ire tetyhynytyhymahãtenyete. ⁵ Kiawesele Deuxu aõna aõna òbitimy riwinymyhỹre. Kaiboho Deuxu teywinytenyteri Iòlòna-ò malòbenykremy, aõhòkỹmy tatỹnytenyteriki wahe. ⁶ Deuxu, tiiboho aõbina bina-di riòwynyrenykre, aõhòkỹmy dỹnana dori adeereny riwahinyreki. Kia tii òbitimy ròhòtynyre. ⁷ Biu-ribi Inynyrỹ Jesuisi tarunareneny yju-di kodobehekreu, aõhòkỹmy dỹnana-ribi elehyina adeereny, tule inydeereny Deuxu kidiwahinykre. ⁸ Heòtyloona-di tii kanakre riòwynykremy Deuxu rieryòmy rỹira mahãdu dee, tule Inynyrỹ Jesuisi Rybewihikỹ riywinyòmy rỹira mahãdu dee. ⁹ Kia mahãdu aõu aõu aõhòkỹmy rotỹnykre Inynyrỹ òsỹnỹ-ribi iteòdỹna-ki taruruloosòna-ribi. ¹⁰ Tii kanakre tahe ibutummy ijoi mahãdu tamy làhàna riwahinykremy. Ribedeòtiidỹnyrenykre ibutummy tajoi dee aõmydỹnana riwinyreki. Tetyhynymahãtenyete, Deuxu rybe dori jiarỹboho adeereny rewahinyamahãreki. ¹¹ Kaiboho iwese Deuxudeewimyy rarekemy boibeke. Tai tahe adeereny rexitòehyymahãrenyire. Deuxu ruruna-di atyhydỹna-di sòwemy aõwiihikỹ riwinykemy idi watzimahãre. ¹² Tai tahe ibutummy Inynyrỹ Jesuisi Kristu nimy sòwemy beàlamyhỹkemy. Tii loosòna adeereny riwahinykemy watzireri. Kia Deuxu dee, Inynyrỹ Jesuisi dee awi rare. Wiòhedỹna iribi bitabenyke.

2

¹ Waseriòrebobo, Inynyrỹ Kristu òkesenamy iximy iny ritakemy adeereny warybe riwahinykre. Inyò rarybekeki Inynyrỹ òkesena txummy rehemynymy rỹire, kia rybe-di iòtiidỹnyòmy. ² Inyò rarasinykeki, Deuxu-ribi ijyy ritakeki, urile ityhydỹnyrenyòmy. Inyò waribi tyyriti itarasummy rarybekeki, ityhydỹnyrenyòmy. ³ Inyò aitenxanadỹnyòmy boibeke. Ityhydỹnydu atysyna nihikỹ juhuhu kanakre, idi tahe kia txu kanakre. Juhuu hàbu ibinatyhy kedexideòsinykre. Heòtybedeluduò tii rare. ⁴ Tii ibutu Deuxummy òludunadu rarekre Deuxummy iny rininire mahãdu wahe. Ibutummy àlàna aõmydỹnana riatykre. Deuxu dohodỹna hetowo-ò ralore tahe Deuxu weselemy ronykre. Iximy rarybekre tii Deuxu raremy. ⁵ Tuu heka adeereny rarybere, akireny rarahamaõu, òhòtirenny aõbo itxi rearennyòra? ⁶ Ibededỹnana raòbitikre xiery, kanakre. Deuxu ruru dori rimymyhỹre. Kia tule teerytenyete. ⁷ Iaòbinahakỹ aõmydỹnana inyy-ki ratzireri. Tii tyhy wiji kanaòkre. Imynydu iribi rexitare xiery, tahe tii kanakre. ⁸ Taile tahe hàbu ibinatyhy kedexideòsinykre. Inynyrỹ Jesuisi kanakreu, tii tuu kidirubunykre taryeledile. ⁹ Juhuu tahe kia hàbu Satanasi deòdu tahe iruru-di kedehemynykre. Aõna aõna wiwihikỹ widỹny ròitxenadỹnyreri. ¹⁰ Inyò sòwemy riitxenanykremy bedeòbydỹny wesemy. Ityhydỹnydukòdu mahãdu tii riitxenanytyhykre. Tiiboho dori inatyhyna rybe rityhynyòmyhỹre, tuuòmyhỹre, tai rexirutaòrenyire. ¹¹⁻¹² Deuxu dori riawere tuu rityhynyrenykremy ibinare hàrele. Kia ruina rityhynyrenykre, tai Deuxu rihitxidỹnykre inatyhyna rityhynyòreki, taòrarudỹna luureki.

¹³ Deuxu tahe juhuutyhylemy aratarennyre, waseriòrebobo. Biu-ò hena adeereny riwahinyrenny inatyhyna tetyhynytenyteki. Deuxu Tyytybytyhy aralyradỹnyrennyre. Tai, Inynyrỹ luuna mahãdu, Deuxu mahãdurenny belebenykemy atximahãtenyete. ¹⁴ Deuxu adeereny Rybewihikỹ diteònyde. Inyboho tahe ijyydumy roire. Iny òrarurenny-ki tahe Inynyrỹ Jesuisi Kristu loosòna bitabenykremy idi toite. ¹⁵ Kia ibutummy, waseriòrebobo, itxi òhòtirenny reake. Aõmybo araerenyanymahãre kowa-ki rarahamaõu, tule watyriti-di rebedeerydỹnyamahãrennyre, idi mòhòtynytyhybenyke, òbitimy idi boibeke.

¹⁶⁻¹⁷ Inynyrỹ Jesuisi Kristu Deuxu Inytyby, luuna luuna, wiòhedỹna, raròsòna sòwemy inydeereny diwahinyde. Inyboho aõhyymy aòkò roire. Iribirenny raybidina adeereny kanakemy watzireri. Tule umy kanawiòhenanykemy watzireri ibutummy aõhe botynyke, marybemahãbenyke.

3

¹ Watyriti-di konanamy tahe adeereny ararybekre. Waseriòrebobo, inydeereny bexitòenyke. Inynyrỹ rybemy araryberenykemy, inywitzira-ko arelyyrennykemy, tule Inynyrỹ

rybe-di iwese rybe ayreny-ki aõwiihikĩmy raremyhĩ wese. ² Tule bexitõenyke kia iny iehhe-ribi arexitarenykemy. Ibutu iny dori inatyhyna rityhynyõteri. ³⁻⁴ Tahe Inynyrĩ òbiti rare tii arawiõhenanykre. Tii ararurudĩĩnykre kia reeryre. Satanasi-ribi arayrubun-nyrenykre. Tahe, aõmybo reerynadĩĩnyre wese kaiboho aõhebo tatĩĩnytenyerimya heka adireny watximahãre tule kia wesehyule rakatxirenyke. ⁵ Inynyrĩ-ribi Deuxu luuna, Kristu itxõmotxina bede erynahakĩ adeeremy kanakemy watximahãre.

⁶ Kia Jesuisi Kristu Inynyrĩ bede ywina wese rare adeeremy ararybekremy. Waseriõreboho bexiweresynyke iny deoruxere-ribi, ibutumy iny waerysydĩĩna roholaõre mahãdu-ribi, tii ityhydĩĩdu mahãdu hãrele. ⁷ Ayreny-ki roiremahãu, raaõmysĩdĩĩhyymy roiremyhĩ. Tai kaiboho teerytenyete iwese mabekemy. ⁸ Tiu iny witxira rĩsĩna rerĩsĩrenyõhyre, iõwyõmy. Txuu ruwana raaõmysĩdĩĩre waaõna aõna õwydĩĩmy. Tai tahe adeeremy isiramy aõkõ ayreny-ki jiarĩ raremyhĩ. ⁹ Inyõ-ribi rĩsĩnaõ arirĩsĩmahãkeki, kia tahe ibinamy aõkõ rare, jiarĩ Deuxu rybemy rybedu-ki wahe. Tahe aõkõre urile rexideõsinykemy rerĩsĩõmahãrenyke. Iwese aõmysĩdĩĩna awirewesele umy reerynanyrenyke. ¹⁰ Tai rarewãhãu kia bede ywina rewahinyre: — Iny raaõmysĩdĩĩmyhĩre riroxiõtyhy. ¹¹ Jiarĩ raholawãhãre iny deoruxeretyhy-õ ayreny-ki ratximyhĩrenyke, tiiboho aõmysĩdĩĩ derarenyke, urile raujõmomohĩrenyke. ¹² Jesuisi Kristu Inynyrĩni-di tamyreny ararybekre rayruburenykemy, raaõmysĩdĩĩrenykemy ixideeremy. ¹³ Tahe adeeremy, waseriõreboho, ararybekre. Aõwiihikĩ widĩĩ-õ ixirarenyõmy. ¹⁴ Inyõ ka waryberiti riywinyõkeki, mobo tii rare bierybenyke tahe kie-ribi irehemy biijeke, tai tii raixĩrukemy. ¹⁵ Urile tii aõludumy aõkõ ratxireri. Aseriõre wesemy tamy marybeke. Biijemy idi ahãke.

¹⁶ Inynyrĩ ywina wedu rare. Tii adeeremy ywina ibutumy aõmydĩĩnana-ki kidi-wahinykemy idi watxireri. Inynyrĩ awanareny ratxikemy idi watxireri.

¹⁷ Kia konana warybewehityyna jiarĩle ariritinykre wadebõ-di. Ibutumy waryberiti-ki rĩyre wese kawesele wani retidire. Paulo. ¹⁸ Jesuisi Kristu Inynyrĩ wiõhena ibutumy adeeremy ratximyhĩkemy idi watxireri.

1 Tximòtxi-ò Paulo Juhuu Tyyriti Tximòtxi-ò

¹ Jiarý Paulo watsiwähäre. Jesuisi Kristu deòdýýna watsiwähäre. Deuxu iny tarasad-umy riwateònyre, tule Jesuisi Kristu Inynryé riwateònyre. Tii tahe inyararòsònareny rare.

² Katyyriti adee rewahinyreri Tximòtxi. Kai inatyhymy wariòre wesemy atximyhýte ityhydýýdu mahäduy-ki. Tahe Deuxu-ribi Jesuisi Kristu-ribi luuna, ywina, ruxetòena, adee kanakemy watzireri.

³ Jiarý Macedonia-ribi rareu, adee warybe rewahinyre kai Efesu häwä-ki mabekemy. Kia adiwahynde warybe tamy kia beòbykemy; kowa dori inyò Bede ywina tyyriti witziramy ròerydýýnanyre riki. ⁴ Ihetxiu ijyymy heka rusake kiawesemy heka kai tamyreny marybekre. Talahi talabie òraruòraru-di he ròhòtinyòhyymyhýkre. Kia aóna aóna tahe rybenatyhytyhyre. Kia aóna aóna iny lahi òraru rybena-di ixinohòtidýýòmy. Kia ityhydýýnadile kanakre. ⁵ Kia wiluuna tahe inywolyrahakýwo-ribi ròhònymyhýre, iny raykylrahaký wo-ribi, iny ityhydýýnatyhy-ribi. ⁶ Kia aóna aóna wihiký-ribi iny rexixäwididýýnyre. Tai tahe aómybo rarybemyhýre heka rieryòhyymyhýre. Aótyhymy aókò widee rarybemyhýrenyre. ⁷ Bede ywina tyyriti erysydýýdu wesekemy rexinohòtinymyhýre, tahe rieryòhyymyhýre aómybo raremý. Aómy rierynanyymyhýrenyre tahe tímbo ihýremy rieryòlemyhýrenyre. ⁸ Katahe inyboho rieryrenyre. Inyò bede ywina tyyriti òbitimy rityhynykeki, Bede ywina tyyriti heka awi rare. ⁹ Inyiwihiký-ò heka tiu bede ywina tyyriti riwahinyòhyymyhýre. Inybina binaòle iwahidýýna rare, iny òrarudu-ò, iny ityhydýýdukòdu mahädu-ò, iny aleerydu-ò, iny tadi tyby-wana rirubunymyhýre mahädu-ò. ¹⁰⁻¹¹ Kia iny-ò bede ywina tyyriti rýimyhýre. Ibutumy bina bina widýýdu-ò. Bede ywina tyyriti rýimyhýre ka mahädu-ò: inydýýwe mahädu dee, taòtaòta witziramy òtadu mahädu-ò, inywasidýýdu-ò, ruidu mahädu-ò. Deuxu ijy týmra wihiký dee wiòkeki, tii aóna aóna riwinykeki, tamy. Deuxu bede ywina tyyriti roimyhýre. Deuxu bedeerydýýna òbiti aókòreki, Deuxu wiwihiký loosònadewimy aókòreki kia erysydýýnadu jiarý rare.

¹² Jesuisi Kristu, iny wedu waruixiòlòdýýdu rare. Jiarý tamy wawimy raremyhý. Tai tarybe-di wiòhedýýdumy riwatare. Kia-ò Jesuisi Kristu heka jiarý rewowydynyre.

¹³ Juhuu jiarý tuu rarybere. Ityhydýýdu mahädu-ò wadeburemy rarewýhý. Tule Jesuisi-ò wedeburemy rarewýhý. Tahe wadee raruxetòenyrenyre. Tahe ibutumy kia reerykòlemy rewinymy raremyhý, retyhynyòlemy rewinymy raremyhýki. ¹⁴ Inywedu sòwemy wadee raruxetòere. Tii riwasýny ixiluuwehikýkemy, rikityhynymyhýrenkemy. ¹⁵ Jesuisi Kristu kabede-ò dobehede òrarudu ritakemy. Ka rybe heka inatyhy rybe heka rare. Jiarý heka òrarudutyhy nihiký rare. ¹⁶ Iurenanamy tahe tii riwaruxetòenyre. Tiu heka wakí rexiraòre. Tii riwateòsinyre juhuu ityhydýýdu wesemy. Ityhydýýdu mahädu-ò itxerenamy, iwese tii mahädu kidityhynykemy. Tai umy tuedekòdu mahädu-ò ralòkemy. ¹⁷ Bealámahäbenyke Deuxu-ò. Tii heka bededýýnana tuedeòdu huký Iòlò rare. Tii lobixina aókò rare. Tii sohojile rare. Bealámahäbenyke aóu aóu, wowydyna tamy biwahinyke. Kie.

¹⁸ Ka inatyhymy rybemy adee ararybekre Tximòtxi —kai dori wariòre wesemy tate. Kia rybe heka ihetxinarybe wesele rare. Deuxu aratare, kia biyrubunywihikýke. Besuke arurutyhymy aóbo òbitimy ratximyhýre wihiký-ò. ¹⁹ Aòhewe òhòtiwydynawimy mabekre. Bityhynymy mabekre. Inyò heka idi ròhòtinyrenyòra, tai reserenyra ityhydýý-ribi. ²⁰ Ijò Imineu inire, Alexýdre ijòre. Jiarý rewahinyre Satanasi-ò, Satanasi bedeburana tamyreny riwahinykre. Tiibohe rybebinamy tii Deuxu-ò rarybeòtyhy.

2

¹ Delemy kamy ararybeke: Àlàna sòwemy idi rawahinyke, ibutumy iny-ki bexitòenykre. ² Iòlò dee, ibutumy dinodu dee tule bexitòenykre. Tamyreny biixitòedýýnanymy Deuxu-ò, tule Deuxumy beòbykemy, tai ibutumy iny iworana bedehesimý rýikre. Deuxumy iny ròkòhòtinymyhýre idi òbitimy tamy rokoirekemy. ³ Kia wese awire Deuxu dee. ⁴ Deuxudeewimý ibutumy iny ritakemy raerykemy tibo inatyhy raremy. ⁵ Deuxu sohojile rare iny-ki rybedu tule sohojile rare, Deuxu-ò iny mahädu tii sohojile kia riwinyre. Tii häbutyhyhyký rare. Tai tahe tii tiò rare, Deuxu, iny mahädu-wana widee ributunykemy, Jesuisi Kristu wahe. ⁶ Jesuisi rexiwahinyre ibutumy iny òraruna òwydýýmy. Tii heka riòwynyre sohojihyylemy. Kia heka tiiehymy deòsidýýmy rarekemy. Tiu iny mahädu rahenykemy Deuxu rexinohòtinnyre. ⁷ Jiarý heka imynynamy riwamyre kia rybe-di arelyykemy. Tule jiarý rybe-di dohodýýdukemy riwamyre iny witzira bedeerydýýmy judeukòdu mahädu wahe. Kia raerykemy tibo inatyhy raremy. Kia dori inatyhy rare.

⁸ Ibutumy dohodŷŷna hetowo-ki ibutumy rexitömy rexitihynymy. Ujömomy rõhötinymy aõkõ. ⁹ Hãwyy uritere ixidi nohötityhyömy ixiãomydŷŷnadŷŷmy urile ywilemy ixidi rõhötinykemy. Hãwyy ityhydŷŷdu ixiywidŷŷna tahe tyywihikŷ aõkõ, iradesihodŷŷtyhy aõkõ, deurutylududike aõkõ. ¹⁰ Urile tahe iyrubukemy Deuxu-di rõhötinyke tamy aõwihikŷ riwinykre. ¹¹ Hãwyy ityhydŷŷdu mahãdu rõeryrenykre yrubu-ki. ¹² Jiarŷle heka hãwyy ariwahinyötyhy hãbumy hŷŷnakemy, hãbu erydŷŷdukemy tule tuu areõnyke aõkõre, hãwyy heka urile iyrubumy rŷike. ¹³ Adaõ heka Deuxu juhule riwinyre idi Eva riwinyre. ¹⁴ Tule tahe Satanasi Eva juhuu riitxenanyre, Adaõ aõkõ tai raõrarunyre. ¹⁵ Hãwyy uladu reakeule rexitake. Idi rõtyhydŷŷmy. Inyluumy idi rexitihynykreki.

3

¹ Kia rybe inatyhy rybe rare: –Inyõ dohodŷŷdu dinodumy rarekeki. Kia heka rexibu-remyhŷre aõwihikŷmy ratximyhŷre. ² Tahe rybe-di dohodŷŷ aõmysŷdŷŷdumy ralõkeki, tii heka õbitimy rareke, tahãwyy sohojidile, rexitihynymy rarekemy, iny inatyhy, iny aõraru rarekemy, ernadŷŷdutyhymy rarekemy. ³ Tii heka iaxaxa luuõre aõbina luumy aõkõ rare tule iyrubure. Tahe tule iaõmy nohõtidu aõkõre. ⁴ Tii heka taijoimy reõnymyhŷre, tariõre rierynanywihikŷmyhŷre ixirybe rityhynkemy. ⁵ Inyõ tahe taijoi reõnyõkeki, Deuxu aõmysdŷŷna-di õbitimy raaõmysdŷŷdutyhy. ⁶ Tii ityhydŷŷdu tŷmyra aõkõmy rarekemy. Raxiwe-denymy rarekeki tahe urile Satanasi aloõena-txi tii reseke. ⁷ Ihãrele tahe ityhydŷŷdu mahãdu aõkõ rare ihŷre, awimyy tuu rarybemyhŷre. Tuu heka raujõmorenyötyhy tule tii Satanasi ireitidisi-txi reseötyhy. ⁸ Tule dohodŷŷdu wiõhedŷŷdu mahãdu, kiawesele rarekemy. Tii tule õbitimy rarekemy irybe õkese õkese aõkõ, iaxaxalu aõkõ rare, tule aõna aõna sõwemy nohõtidu aõkõ rare. ⁹ Iny inatyhydŷŷnareny õbitimy tuu rotohodŷŷnanymyhŷrenyke, tarayky õbiti-di. ¹⁰ Tule kia wesele raurihikre. Iribi õbitimy rõhõnykeki, tai dohodŷŷdu wiõhedŷŷdu mahãdu-õ ralokre. ¹¹ Ihãwyy tule õbitimy rarekre. Ujõmodumy aõkõ rarekre, iyrubukemy, urileta rexitihynymy rarekemy. ¹² Tule dohodŷŷdu wiõhedŷŷdu mahãduõ ihãwyy sohojidilemy rarekre. Tariõre, taijoi-wana reõnymyhŷre. ¹³ Kia mahãduõ Deuxu aõmysdŷŷna õbitimy riwinymyhŷreki, inatyhymy tii iny rityhynykre. Tai Deuxu aõmysdŷŷna tii riõbitinykre ibutumy inydee.

¹⁴⁻¹⁵ Aroramy jiarŷ wylemy arakemy watxireri. Aõkõkeki urile warybe ritina adee rawahinyreri. Kia warybe-di bierynanybenyke aõhebo ityhydŷŷdu mahãdu warybe-di rotŷŷnykemy. Ityhydŷŷdu mahãdu Deuxu ijoio rare. Inatyhy rybe yrubudŷŷdu rare. ¹⁶ Iny tyhydŷŷnareny awi tyhytyhy rare. Kia wese rare: –Jesuisi heka hãbu wese nade. Tii Deuxu Tyytyby-di õbitimy rityhynyre, jŷjurenyy tuu robirenyre. Taaõmysdŷŷnanarenymy ibutu bede bedemy relyyrenyre. Sõwemy iny rityhynyrenyre. Roosere biu botorahakŷ-õ.

4

¹ Deuxu Tyytyby rarybera: –Ihewoladu bededŷŷnana txuu hãbu tyytybybina rybe-õ roholakre. Tai iny tyhydŷŷnanareny ririkre. ²⁻³ Tahe ruina rybe rityhynyre, hãbu aõmy nohõti erykõ rybe-õ. Kia heka hãbu raerynadŷŷmyhŷre uritere hãwyy heriõmykremy, ijõ rŷŷŷna aõtxi irŷŷõkremy. Kia rŷŷŷna iny rirŷŷŷke Deuxu riwahinyre. Juhuu alaõna Deuxu-õ rawahikre. ⁴ Kia heka ibutumy Deuxu riwinyre awire. Aõ aõkõ heka awiõre. Deuxumy beobyke, kia tahe ibutumy awike. ⁵ Ixitõedŷŷna Deuxu rybe kia ibutumy awimyy risŷnykre.

⁶ Kai heka ityhydŷŷdu mahãdu bierynanykeki, kai heka Jesuisi Kristu aõmysdŷŷdu mahãduwihikŷõ tate. Kia inatyhydŷŷnareny erydumy mabekre. ⁷ Kai ihetxiu nohõtiwidŷŷna ijyy biityhynyötyhy. Marurunymy mabekre Deuxu aõmysdŷŷnana-õ. ⁸ Aumyruru urihimyõmy idi mohõtinykre, atyytybywi-di tahe kia idi sõwemy mohõtinykre kai kabede-ki adeewikre tule tiu bede-ki awikre. ⁹ Kia rybe heka õbiti rare. Ibutumy iny rityhynyke. ¹⁰ Inyboho raaõmysdŷŷnymyhŷre inatyhymy. Deuxu dori iny rityhynyre. Tii ibutumy iny tarasadu ratximyhŷre, ityhydŷŷdule tarasadure. ¹¹ Kia warybemy bierynanybenyke. ¹² Iny aratyhynyõkeki kai matuari aõkõ tateki, tai ityhydŷŷdu wihikŷ mabekremy bexityhynyke. Tai tahe arybe-õ aratyhynyke aityhydŷŷna, aluuna, õbitina õraru-ki wahe. ¹³ Adehemynykre kotyre, Deuxu rybe-di mariakre dohodŷŷna heto-ki, idi belyykemy mabekemy tule bierynanykemy. ¹⁴ Uritere nohõti lusaõmy kai erydŷŷdu wihikŷ tatemyhŷ. Dohodŷŷna matuari mahãdu debõtidina-di arateõnyrenyre, wahisidŷŷna weseõ tetate rybe-di tŷnydŷŷna õraru-ki. ¹⁵ Kia aõmysdŷŷnanamy mohõtinywityhymyhŷ. Ixidile bexiywinytyhymyhŷke bede erydŷŷnana-di tule bexiywinytyhymyhŷke. ¹⁶ Tai kai õraru-ribi bexitake tule aijohonana-di õraru-ribi bitakre.

5

¹ Matuari ityhydÿÿdu mahâdu-ò ywimy aõki tamy marybemyhÿke, bowese idi atximahâke Weryrybò mahâdu, aseriøre wesemy hitohodÿÿnyke. ² Senadu mahâdu adi wesele bierynanykre. Ijadõma mahâdu aseriøre wesere ibutumy òbitilemy biywinykre. ³ Inatyhytyhy wytese mahâdu kai bityhynykre iõsÿnÿ biywinykre. ⁴ Iriõredikeki, iriõkõredikeki, juhuhu iriøre bierynanyke imahâde òbitimy biwiõhenanyke idi watzireri. Kia dori Deuxu dee awire. ⁵ Wytese mahâdu ixisohojilemy rasÿnymyhÿre iriõrekõkeki, Deuxu-ribi aõna aõna riraõmyhÿre. Deuxu dee sõwemy rexitõenymyhÿkemy. ⁶ Kia tahe wyteseõ òraruna luukeki kia tahe irulemy ratximyhÿre hâre rubu rare. ⁷ Tximõtxi, kia bede ywina tahe rehahinyreri urile wytese mahâdu õwe õweõmykremy bibedeernanykre. ⁸ Inyõ juhuhu tasÿreny dee idi aõna aõna taijoi dee kanawyõkeki, tii ityhydÿÿdukõdu mahâdu ratyre rabinare. Tii ityhydÿÿdu mahâdu wese aõkõ dotÿÿnymyhÿde. ⁹ Wytese tÿmyrani tyriti-ki iritidÿÿomykre 60 ibeõraõkeki. Tule tii sohojhyyle roire hâbumy. ¹⁰ Tule tii aõna aõna wihikÿ riwinymyhÿre, tariøre ritybienyke, taroraludu-ò awimy raremyhÿ, ityhydÿÿdu mahâduwa risuhõmy raremyhÿ, aõhõkÿtyhytyhymy rotÿÿnymy rare mahâdu riwiõhenanymy raremyhÿ. Aõu aõu heka iny witzira riwiõhenanymy raremyhÿ taworana bedehesi-dì. ¹¹ Wytese tÿmyrani heka tyriti-ki iritidÿÿomykre. Hâbumy herimy rõhõtinymyhÿre wana, tai Kristu-ribi tõhõti rosamyhÿre. ¹² Tarybe ywidÿÿna riwinyõlemyhÿre, tai iurenana tahe tuudÿÿdumy Deuxu-ò ratximyhÿre. ¹³ Hetomy rawerywerynanykre kia urenana urile raujõmomymyhÿre aõna aõnalemy. Aõ heka riwinyõlemyhÿre. Kia ratyre bina tahe tuu rybenanamy aõkõ rybebinamy rarybemyhÿre. ¹⁴ Kia heka wadee awire wytese tÿmyra hâbumy roikre, rariõrenykeky, tule taheto riywinykemy. Kia wese iõludu inydeereny aõna aõnabinamy rarybeõhÿkÿkre. ¹⁵ Wyteseõ dori Satanasi hemy roire. ¹⁶ Wyteseõ ityhydÿÿdusÿ-ki rarekeki, tii heka riwiõhenadÿÿ rÿikre. Kia wese dohodÿÿdu mahâdu nieru tamy ritakre. Kia nieru rayrubunykre. Tahe rawahikre ixisohojile ratximyhÿre-ò.

¹⁷ Matuari ityhydÿÿdu mahâdu iny rityhytyhynykre. Dohodÿÿna mahâdu aõmdÿÿÿnana òbitimy retehemy ratximyhÿkeki, ratyhytyhynykre. Inatyhytywityhymy kowa òbitimy relyymyhÿre tule rybe wihikÿ rierynanyamahâre kia heka raõwywikre. ¹⁸ Tai tahe raritidÿÿmy roimyhÿre: –Broreni maixõmotyre iwysydÿÿmy rariamyhÿu, iry ratõbõnyõtyhy ibyre lau. Tule rõritidÿÿmy roimyhÿre:

–Mobo raaõmysÿdÿÿmyhÿre, tii heka iny riõwonymyhÿre.

¹⁹ Matuari mahâduõ iny tuu raujõmokeki, tuu arityhynyõtyhyke. Tuu lobixidu inatxi ada inataõkekile, aratyhydÿÿkre. ²⁰ Tii inatyhymy òraruna-txi resereu, kai tamy marybeke iõrarumy ibutumy inyko-txi. Iurenana tahe ijõ iny ruberumy rÿimyhÿkemy. ²¹ Adee ararybekre. Deuxu, ÿjurenny, Jesuisi Kristu-wana ibutumy warybe-ò roholareri. Kai warybe biywinykre. Myheka wiratyre widi rõhõtinyõtyhy. Tiiemy wiwese weselekemy rÿikemy. ²² Uritere rybe-di tÿnydÿÿdu tÿmyra juhu biurihike idi tahe debõtìdina-di biteõnyke rybe tÿnydÿÿmy. Kawese aõkõkeki heka hâbu òrarunamy tuudÿÿdukremy õsana mabekre. Aõmdÿÿÿnana tiemy òbitimy biywinymyhÿ. ²³ Bee sohojilemy aõkõ biõkre urihimõmy wÿimy biõkre. Kai dori awo ibinareriki tiemy tuu abinareri. ²⁴ Ijõ òraru aõwesele iny kanatÿnykre, bedeluura aõwesele kòdõhõnykre. Ijõ òraru taheka idile kanatÿnykre. ²⁵ Ruxetõenawihikÿ iwesele rare. Ele tii raeryõtyhy idi tahe iny rierymyhÿre.

6

¹ Ibutumy wetxuõ tawedu rityhynykre. Tawedu rityhynyõkeki heka Deuxu nibinanybemy iny rarybekre. Tule ityhydÿÿdu eryna binamy rarybekre. ² Weduõ ityhydÿÿdukeki, kia heka ire ratyhydÿÿmyhÿke tule aõnityhymy tamy aõmysÿdÿÿkre. Tii dori ityhydÿÿdu seriøre wese rare. Kia dori taaõmysÿdÿÿnyteri ityhydÿÿdu wídee. Kaiboho ixideerenyke wíluukemy. Kia tule bierydÿÿnykre.

³ Inyõ erydÿÿna witzira rõerynanykeki kia òbitimy aõkõ Jesuisi Kristu Rybewihikÿ wese aõkõ ratxikeki, ⁴ kia hâbu ixiwede rare, aõ rieryõlere. Kia hâbu urile dÿÿraxidÿÿ luure. Kia dÿÿraxidÿÿ-ribi ibutumy rybe jei jei rõhõnymyhÿre. Iribi tahe tule rexinaanymyhÿre, raujõmomymyhÿre, rexiwodõhonanymyhÿre. ⁵ Raruimyhÿre. Kia ibutumy rotÿÿnyreri, hâbu tõhõtina õweõwere. Inatyhyna-ribi kia hâbu tõhõti rosare. Ityhydÿÿdureki tii rõtakemy ixidì ratximyhÿre. Kiamy heka rõhõtinymyhÿre. ⁶ Inatyhymy ibutumy heka tai iny aõtyhydÿÿdu-ki taaõ-di teysakreki. ⁷ Aõ kabede-ò iny ixihemy diwyõhÿydenyde inatyhymy heka rukururenykre tule aõ ixihemy kabede-ribi rikiwyõtyhyrenyke. ⁸ Iny tydirenykeki, iny rÿsÿnadirenykeki, urile reysarennykre. ⁹ Tahe inyõ ityhymy ixidikeki, tii òraruna-txi resekre. Kia heka iny rexiburemy, rexibinanymyhÿre, tule rexiraykytxÿtenymyhÿre. ¹⁰ Inyõ nieru luukeki, tii aõ õta õta òraruna-txi resekre. Kia-di heka iny sõwemy ityhydÿÿdu mahâdu-ribi rõhõnyra aõhõkÿmy rotÿÿnyrenyke.

¹¹ Kai Deuxu ijoi tate. Ibutumy kia-ribi bexiemy mabekre. Uritere ityhymy ixi-di nohòtiòmy tahe awimy mabekremy mohòtinykre. Deuxu wiwese, ityhydýýdutyhy wese, Deuxuluu wesemy. Tiemy heka òbitimy atximahàke, ywimy ainutyhymy atximahàke. ¹² Aõu aõu òbitimy atximyhýkemy marurunya, umy tuedekõnahaký bitakemy, kai tule inatyhy rybemy tarybete insõweko-ò, Deuxu dori adee rarybere juhú. ¹³ Inatyhymy adee ararybekre. Deuxu adee ijohonadu rare. Tule Jesuisi Kristu wadee ijohonadu rare. Tii inatyhy rybemy tarybete Ponsiu Pilatoko-txi. ¹⁴ Kaheka warybe rare: Kai heka bede ywina bityhynyke aõ bede ywina tyyriti òraru-ki aõhe botýýnyòtyhy. Biraòke Inywedú Jesuisi Kristu dehemynyna txuu. ¹⁵ Tiutxukremybo Deuxule kedexitynynykre, tii deysana wedu rare. Tii sohojile heka Iòlòmý rare. Ibutumy Iòlòwedú rare. Ibutu wedu wedumy rare. ¹⁶ Tii sohojile heka tiu ruruòhyy rarekre. Tii irehetyhymy loosõnawo-ki rasýnymyhýre. Tiimý heka inyò tuu robiòtyhyre. Inyò tiu iòhòmý tamy rehemynyòtyhy. Tamy rikiwodeysanyrenykre. Tiòhe aõu aõu taruru-di ratximyhý.

¹⁷ Kai marybekre iaõdi mahàdu-ò uritere ta aõna aõna-di rexiwowydynyòtyhy, iaõna aõna dori rýiòhyykre. Tahe Deuxule rityhynykre. Tii dori ibutumy aõna aõna wiwihiký inydeereny riwahinyre. ¹⁸ Tii aõna aõna wihiký inydeereny riwahinymyhýre. Iaõdi mahàdu uritere aõwihiký-di ijõ-ò rawiòhedýýnykre. Aõu aõu ròwirareamyhýke iny-ò. ¹⁹ Kia wese tiiboho ributunynyrenykre. Aõna aõna wihiký biu-ki awimy idi rarekre. Tule umy tuedekõnahaký tiiboho ritarenykre.

²⁰ Kai Tximòtxi, aõbo adee rawahidýýre, kia biyrubunykre. Rybe òwe òwe-ribi irehemy mabekre. Aõbo heka raninireri bedeerydýý kia heka inatyhy aõkõ rare. ²¹ Inyò kia aõ erydumy ixi-di nohòti-ki, rexitara ityhydýýdu mahàdu-ribi. Deuxu deysanamy adee ratximyhýkemy idi watzireri.

2 Tximòtxi-ò Paulo Inatxina Tyyriti Tximòtxi-ò

¹ Paulo jiarý rare. Jesuisi Kristu deòdu jiarý rare. Kia jiarý rare Deuxudeewireki wahe. Jesuisi Kristu juhúu rarybere, umy týmyra tuedeòna inyeeremy kidiwahinykremy. Tii kia wedu rare. ² Kai Tximòtxi, wariòre waluunadu wesemy atximahâte. Kia tyyriti adee ariwahinykre. Wiòhedýýna, ruxetòena, ywina, Deuxu Inytyby-ribi, Jesuisi Kristu Inynyrý-ribi adee kedehemynykemy watzixereri.

³ Deuxumy reàlèreri iwese wahabohomy reàlère wese. Wanohòti Deuxu-ò ywile jiarý rare. Aðu aðu adee, Tximòtxi, rexitòenymahâre. Txuò txuòlemy, ruwana Deuxu-ò rexitòenymahâre. ⁴ Iu rareu, arube-ribi wanohòti rosaðhyymyhýre. Arora-ò arakemy watzimahâre, wadeysatyhymy ararekemy. ⁵ Atyhydýýna-ribi wanohòti rosaðtyhy. Alahi, Lòide, juhúu rityhynymyhýre. Idi adi, Eunisi, tule rityhynymyhýre. Kai tule wiji tetyhynymyhýte inihe. ⁶ Kia dorihe itxi ðhòti rejjaranyreri. Wadeò tahe aratityre retidireu, arayky-ò Deuxu aò riwahinyre awahisidýýna wesekremy. Wiji kia arayky woludu ròròra wana biixixanyke. Kia dori Deuxu wahisidýýna rare. ⁷ Deuxu-wana iny ruberuòtyhy. Tii dori inydee ruru riwahinyra, luuna riwahinyra, tule bedeerydýýna riwahinyra. ⁸ Tule Deuxu rybemy rybe-ki ixýruòlemy. Deuxu rybemy rybe-ki wamy maixýruòtyhy. Deuxu rybemy rybe-ki tahe, ròtenawo-ò riwatidire. Kia tahe awire. Deuxu rybe wityhdýýna-ò aòhòkýmy rokotýýnykre. Deuxu dori inydee ruru riwahinyryhýre. ⁹ Tii heka iny ritarenrye biu-ò hena riwahinyre wahe. Tai taaòmýsýdýýna inydee diwahinyde. Iny awirerimy rareki aòkò inydee diwahinyde. Taruxetòenale-ki inydee diwahinyde ixideewireki. Juhu bedeu Jesuisi Kristu òraru-ki ruxetòena inydee diwahinyde. ¹⁰ Kia ruxetòena wijile rehemynrya inydee. Jesuisi Kristu inyтарasadu kia diwyde. Tii rubunale riixàwididýýnyre. Biu-ò hena Rybewihikýmy kia ritýnynymy diwyde. ¹¹ Riwatare tarybemy rybedumy. Rybedumy riwateònyre, tule bedeerydýýdukemy riwateònyre. ¹² Tai judeukòdu mahâdu òraru-ki aòhòkýmy ratýýnymahâre. Ihârele tahe raixýruòlemahâre. Rexieryre dori tii retyhynymahâre. Reeryre dori tii ruru ðire waaòmýdýýnana tamy retidire iyrubudýýmy kiatsu-ò. ¹³ Waòbiti rybe biywinyke juhúu kia wamy taholate, ityhydýýna-di. Biywinyke luuna-wana. Jesuisi-ki tahe luuna tyhy rare. ¹⁴ Timybo Deuxu adee diwahinyde, biyrubunyke. Deuxu Tytybytyhy dori inywo-ki ratzixereri.

¹⁵ Ibutumy kabede ludu Asia ludu riwarira. Fikelu ijònire. Erimojini tahe ijòre. Kia tahe kai teeryte. ¹⁶ Inynyrý ruxetòena kidiwahinykemy watzixereri Onisiru sýmahâdu-ò. Tii dori aðu aðu riwawiòhenanyre areysakemy. Tiu riixýrudýýnyòtyhyre wawomati reroti-di jiarý ranyreriki. ¹⁷ Tai tahe Roma hâwâhâký-ò ritehemynrye, riwaijehyrye; idi tawa-ki rahare. ¹⁸ Iny Iòlò ruxetòena tamy kidiwahinykemy watzixereri kia txuu. Efesu hâwâ-ki dori Onisiru riwawiòhenanytyhyre. Kia teeryte waratyremy.

2

¹ Kai tahe wariòre wese tate. Jesuisi Kristu làhàna-ribi ruruna bitake. ² Aòbo wary-ribi taholatemy iny sòweko-ò relyryre, kia ijò iny òbiti-ò tuu belykyre. Iny rexihumy rarekoòle tuu belykyre. Idi tahe tiihohe inywitzira ribedeerynyrenykyre. ³ Waaòhòkýmydýýnana wawana tuu botýýnykre. Jesuisi Kristu soldadowihiký-wesemy kai mabeke. ⁴ Soldadoò tadinodu aòmýdýýnana rityhynymyhýre. Tii ixideewimy rarutaaòtyhy. ⁵ Ijesudu ijesu ritake òbitimy resukekile. ⁶ Oworuwidýýdule juhúu suribi bederaty ritamyhý. ⁷ Aòmýbo wiji raryberadi mohotinyke, raweseranyreki. Inyiòlò ibutumy araerynanykre. ⁸ Jesuisi Kristu rubu-ribi ixixadu-txi ðhòti reake. Ihetxiu Davi Jesuisi labiemy raremyhý, iwese inyrybewihiký rarybere wese. ⁹ Rybe wihikýmy relyryreki dori womati reroti-di rataamy aòhòkýmy ratýýnyreri, aòbina widýýdu wesemy. Deuxu rybe tahe, inyò ritaaòtyhy. ¹⁰ Ibutumy reòludunymahâre ityhydýýdu mahâdu dee, Deuxuhòrò dee. Kiaboho Jesuisi Kristu tarasanamy ritakemy idi watzixereri. Tarasana, làhàna aðu aðu ritakemy idi watzixereri. ¹¹ Rybe inatyhy rare. Jesuisi Kristu-wana iny rurukeki, irumy tii-wana aroireke. ¹² Inyboho rikityhynyhyrenykeki, tii-wana riòlònyrenyke. Inyboho Jesuisi rikitxiònyrenykeki. Tii tule iny ritxiònykre. ¹³ Iny rikityhynyònyrenykeki, ihârele tii ityhyhyymy rarekre. Tii rexitxiònyòtyhy.

¹⁴ Iny nohòti kia-txi reakemy biwisýnyke. Tamy marybeke ujòmohyòmy rarekemy. Ujòmo tahe wiòhedýýna aòkò rare. Ujòmo-ò ijohonadu urile ujòmodumy relekre. ¹⁵ Kai tahe marurunyke Deuxudeewimy belekemy. Kai Deuxu deòdu tate. Kia rybe inatyhy-di òbitimy maraykynyke, idi tahe, bierynanyke. Tahe bexiixýrudýýnyòtyhy. ¹⁶ Rybe òweòwemy rybedu-ribi irehemy bexieke, rybebina-ribi tule. Kia rybedu urile raòrarunynihikýmyhyke.

¹⁷ Kia erydÿÿna reuròmyhÿre yjy wese. Imineu, Filetu-wana kia wese rieri dÿÿnanyre. Kia rybe inatyhy-ribi rexihitxinyre. ¹⁸ Tii rarybemyhÿre: –Iny ixixana dorihe reara. Kia rybe-di ityhydÿÿduò wimy uriurile rityhnyreri. ¹⁹ Deuxu hõrõ tahe inatyhymy rÿirakre. Kia tahe urihixina rare:

–Deuxu tahõrõ mahãdu rierymyhÿre.

Ijõ tahe:

Inynyrÿ ijoimy iximy rybedu, òraruna heka riatykre.

²⁰ Ityhy mahãdu hetonihikÿwo-ki womati tÿrÿrÿhÿkÿhyna, pratahyna sohojile aõkõ rÿire. Òwòruhyna, suhyna tule rÿire. Hynaõ tahe rÿsÿnawihikÿ hyna rare. Ijõ tahe rÿnysi-di dehuna rare. ²¹ Kia hyna wese iny rÿira. Ijõ rÿÿnsihyna wese rÿikeki, idi rexisuhokeki, rÿsÿnalralyra wesemy reurõke. Tawedu-ò awimy rÿike, tawedudeewimy. Tai tahe aõ wihikÿhynamy rexiwinywimy rÿire. Kai tahe iwesele mabeke. ²² Kai ijoi tÿmyra tate, amahãdu òraruna-ribi bexiekemy; ixi-ribi aõ-di rõhõtinyreri, kia-ribi mahenyke. Òbitina, ityhyna, luuna, ywina-wana biheludunyke. Deuxu-ò rexitòenyke òbiti mahãdu-wana. ²³ Erysydÿÿna itxÿtemy wiribi rybeõmyke. Kiaribile ujõmo rõhònymy hÿre. ²⁴ Deuxu deõdu raujõmonyõtyhy. Tii tahe iny ibutu dee ywimy risÿnymy hÿre, erydÿÿnamy rexihumy ihÿmy hÿre. ²⁵ Ywina-di riòbitinyreri iny ixitxiòdÿÿna mahãdu. Tii heka riraòreri Deuxu worahòresena tamy riwahinykemy. Idi tahe inatyhymy rierykemy. ²⁶ Tule itxÿte-ribi ròsekemy, Satanasi reroti-ribi rexitakemy. Tai tahe Satanasi rimyrau tahe ritaataara teewimy riwinykemy.

3

¹⁻² Bededÿÿnana konanamy bededÿÿnana sirahakÿ kÿnykre. Kia tahe bieryke. Iny ixideewimy riwinykemy ixi-di ratxikre. Nieru tarasalemy ixi-di rexinohõtidiÿÿnymy hÿke. Rybetyhyhÿkÿlemy iximy rarybekemy ratxikre. Ixidee awihikÿlemy rõhõtinkyemy ratxikre. Rybebinalemy rarybemy hÿke. Tyby ise-wana riwinyõhyymy hÿke. Inyõ-ò aõmy reallòhyymy hÿke. Òbitiry rityhynyõhyymy hÿke. ³ Iny-ò tuuna ihoõhyre. Inyõ ibiòwamy rareõtyhy. Aõbina binalemy inymy relyymy hÿke. Rexiywinyõhyymy hÿke. Reburehekÿ rariamy hÿke. Òbitimyno ibinahymy rarekre. ⁴ Iny deòsadÿÿdumy rarekre. Ixiluunadumy rarekre. Ywimy aõkõ rarekre. Iwisÿdÿÿna luuhymy rarekre. Deuxu tahe tuuõkre. ⁵ Òbitimy risÿnymy hÿre wese tahe òbitiruru ritxiònymy hÿke. Kai, Tximòtxi, kia iny-ribi irehemy mabeke. ⁶ Kia hàbu tahe hetoõ-ò ralòmy hÿre. Hàwyy uri uri rÿira xiwedeõ-ò òrarulÿxina-di ralòmy hÿre. Kia tawisÿdÿÿna-di rierynanymy hÿre tarybewiwidile, tahe hàwyy rityhyny hÿre. ⁷ Kia hàwyy aõu aõu ròerykemy ixidi rõhòtyny hÿre, urile tahe inatyhyna tiu rieryõtyhy. ⁸ Iwese ihetxiu Ijãni, Ijãbri-wana Moiseisi òludumy rÿire wese. Wiji tule kia hàbu inatyhyna òludumy rare. Irayky rawerynyre. Ityhdÿÿna-di deòsanamy rÿimyhÿre. ⁹ Tiu tako-ò raõtyhy, iitxÿtereriki, kia iruina òraruna ibutumy iny rierykre, iwese Ijãni, Ijãbri òraruna ibutumy iny raeryre wese. ¹⁰ Kai, tahe waerydÿÿna-ò taholahymahãte. Iwese raremahã wese tiwaheludunmahãte. Watyhyna teerymahãte, wadeybina, waywina, waluuna, waixiòlòdÿÿna. ¹¹ Aõu aõu inybinahakÿ wadi riwisÿnyreri, tule aõhòkÿmy ratÿÿnyreri. Kia ibutumy teerymahãte. Kia wade rotÿÿnymy rÿire Atxiòkia hãwã-ki, Ionio hãwã-ki, tule Listra hãwã-ki. Aõwitxira witxiramy aõhòkÿmy ratÿÿnymahãre. Wanyrÿ tahe ibutu-ribi riwatere. ¹² Inyõ òbitimy ratxikeki Jesuisi Kristu-ò, tii aõhòkÿmy rotÿÿnykre iòraru-ki. ¹³ Hàbu bina bina rabinahykmy rarekre, tule hàbu inatyhy aõkõ rabinahykmy rarekre. Inyõ tiiboho riitxenanykre, tule tiiboho inyõ kidiitxenanykre. ¹⁴ Kai tahe aõbo teeryte, kia-di mohòtinkyre aõbo tetyhynmahãte-di. Tahe tiribibo teeryte, òhòtikile idi mabeke. ¹⁵ Uladuribile teeryte Deuxu Tyyriti. Kiadile bieryke Jesuisi Kristu tarasadÿÿna idi bimykremy. Kia adee kanake bityhnykekile kÿnyhe. ¹⁶ Ibutumy Tyyritityhy Deuxu elewesenamy nade. Bedeerysyna urenana heka rare. Òrarudu òbitidiÿÿna heka rare, ibutumy riòbitinykemy. Tule aõbo awihikÿmy raremy rierynanykre. ¹⁷ Deuxu deõdu dori òbitile rÿirakemy. Aõwiwihikÿ widÿÿna aõbo dori rexihulemy rÿirakemy.

4

¹ Deuxu, Jesuisi Kristu kiaru-ki arãteònykre. Jesuisi Kristu dori rubu mahãdu iru mahãdu-wana wiribi rihitxinykre, tii taòlõna kaò kidiwykreu. ² Belyyke Deuxu rybemy, inydee awikeki, tule inydee awiòkeki. Ywina-di iny biòbitinyke. Iny biwiòhenanyke. ³ Bededÿÿnanabina kanakre. Kia txuu erydÿÿdu òbiti-ò roholaðhyre. Erydÿÿdu ributumyke tamydeewimy. Iwese iny tõhòti nohòtijuty-ò rotÿÿnymy hÿre wese tamy wimy aõna aõnaòle roholamyhÿke. ⁴ Inatyhyerydÿÿna-ò roholaðhyymy hÿre. Urile ihetxiu ijyÿòle roholakemy ixidi ihÿre. ⁵ Kai tahe ywimy maraykynyke. Ibutumy aõhòkÿmy botÿÿnyke. Deuxu Rybewihikÿmy belyyke kia tahe aõmysÿdÿÿnare Deuxu adee riwahinyre. Idi hyylemy

mabekre. ⁶ Iny riwawahinyke xiwena wesemy rubu-ò. Waixituededÿñana heka rehe-mynyreri. ⁷ Ijesu wihikÿwesemy tahe rexiijesudÿñnyre wese. Rekonananyra heka waumy ijera. Retyhynyhyra tahe ityhyna. ⁸ Òbitiwidÿñna raheto wese wadee rexihumy roire. Wanyrÿ, ywisidÿñdu òbiti, riwawahinykre kiatsuu. Jiarÿ sohojiòle aòkò. Tahe tule iraròsòdu mahàdu-ò. Jesuisi dehemynyna luumy kia mahàdu roimyhÿre. Tamy tule rataanaò raheto wese riwahinykre.

⁹ Wylemy inihe waroramy manake. ¹⁰ Dema riwarira Tesalonia hãwã-ò rara. Tii bede aòmydÿñana luure. Kalatxia bede-ò Kresetxi rara. Dalimasia bede-ò Txitu rara. ¹¹ Luka-wanale watzireri. Tahe kai Marku bididykre, wawiòhedÿñdu wihikÿmy rarekemy. ¹² Txitxiò heka Efesu-ò reteònyre. ¹³ Kai tahe manakreu warahana bidiwykre. Troaji hãwã-ki Karpu heto-ki tahe warahana rerire. Watyriti tule bidiwyke tyyriti welÿte tule nohòti losaòtyhymy. ¹⁴ Alexÿdre womati loresedÿñdure warybe dibinanymyhÿde. Wanyrÿ iòwydÿñna tamy kidilidikre riwabinanyreki. ¹⁵ Kai bexiekre kowa-ribi, inyrybe dori rityhynyòhyymyhÿre. ¹⁶ Juhuu dinodu-ò rewyònyreu inyò riwawiòhenanyòhyyre. Ibutumy rirahure waribi. Aòbo wabinamy riwinyre-ribi Deuxu tòhòti rosamy watzireri. ¹⁷ Wanyrÿ tahe, riwawiòhenanyra Deuxu rybemy rybe-ki. Iny wixira dori, judeukòdu mahàdu roholamyhÿre. Leaòry-ò, wadi rehukòra. ¹⁸ Wanyrÿ tule riwatakre ibutumy aòmydÿñana bina bina-ribi. Kowa bede wihikÿ-ò riwadykre. Tuu rekealàkre aòu aòu bededÿñana roobymy. Kie.

¹⁹ Warybe wehityyna Prisila-ò, Akila-ò biòkre tule Onisiru sÿ mahàdu-ò. ²⁰ Erasto, Oritxi hãwã-ki rarire. Trofimo, Miletu hãwã-ki binamy resere. Taile heka rarira ibinamyhÿreki. ²¹ Wylemy manake inihe beòrako-ki. Ubulu tarybewehityyna adee riwahinyre. Tu Prudente, Lino, Laujia ijòre. Tule ibutumy ityhydÿñduseriòre rybe wehityyna adee riwahinyreri.

²² Wanyrÿ awana ratxikemy watziwãhãre. Tule làhàna umy-wana ratxikemy watzimãhãre. Kie. Paulo

Txitu-ò Paulo Tyyriti Txitu-ò

¹ Jiarÿ Paulo rare. Deuxu deòdu rare. Jesuisi Kristu riwamyre inatyhyna aritÿnynekemy. Kia tyhydÿÿna, Deuxu tarasana mahâdu hõrõ rare. Kia ityhydÿÿna dee inyõ rieryekeki, rityhynyekeki, Deuxu deewimy tii rarekre. ² Umytuedeõnahakÿ iny riraõmyhÿre. Deuxu dori tuu rarybere ihetxi bedeu. Deuxu heka tiu raruiõtyhy. ³ Ibededÿÿnana õbiti dehemynydeu, Deuxu aõmydÿÿnana rarybekemy rotÿÿnyre. Kia aõmysÿdÿÿna wadee Deuxu riwahinyre, iny tarasadurenymy rybe-ò. ⁴ Txitu-ò kia warybe rewahinyra. Kai iny-wana Deuxu tetyhnyteri, kia dori inatyhymy wariõre wesemy tate. Deuxu, iny tyby-ribi, Jesuisi Kristu, iny tarasadu-ribi, Deuxudeysana-di, ywina-wana adee kanakemy watxireri.

⁵ Inyaõmydÿÿnana biõbitinynekemy dori adee adiride. Kreta bede-ribi rõhõnyre, dori waaõmysÿdÿÿna rehuõre. Kia-ki dori kowa-di anaride. Ibutumy hãwã hãwã-ki ityhydÿÿdu mahãduy-ribi kai matuari mahãduõ bimyke. Iwese jiarÿ rarybere wese kai bimyke. ⁶ Matuari õbiti bimykre. Matuari ihãwyy sohojiõ rÿira bimyke. Inyõ ityhydÿÿdumy riõrenadule bimyke. Iriõre iõraruluukeki, iehehekeki, kia hãbu bimyõke. ⁷ Ityhydÿÿdu mahãdu yrubudÿÿdu õbitilemy dori ihÿkemy. Inyõ-ki heka ibinamy mahakeki, imynyõmy. Tii dori, Deuxu dee raaõmysÿdÿÿkre. Ixidile nohõtidu mynyõmy. Hãbukyara rybebyby, mynyõmy, vÿi luudu aõkõ, hãbu aõbinaluudu aõkõ, hãbu ityhymy nohõtidu aõkõre. Kia mynyõmy. ⁸ Iny inatyhyle, õbiti luunadule, taroraludu-ò awire mahãdu, iny aõwityhy luunadule, ixiwedule, Deuxu rybe tyhydÿÿdu, kiale bimykre. ⁹ Deuxu rybe-di kia hãbu õbitimy rõhõtinkyre, õbitityhylemy rierynanykemy. Inyõ ierysydÿÿna rityhynyõkeki, erydÿÿdu irayky riywinykre tai ihewo-ribi rieryke, rityhynykemy. Tule iny iwitxira erydÿÿna-di rarybemyhÿreki, tii riõbitidÿÿnyke.

¹⁰ Iny sõwemy inatyhymy rityhynyõreri. Tii dori aõna aõnalemy rarybemyhÿre, ityhydÿÿdu mahãdu riitxenanymyhÿkemy. Kia mahãdu-ribi, judeu mahãdu ibutu ratyire kia aõna aõnamy rotÿÿnymyhÿre. ¹¹ Inyõ kowa mahãdury riyrykemy tamy rarybeke. Iny sõwemy heka riitxenanymyhÿre. Õbitimy aõkõ heka iny rierynanymyhÿre. Nieruõle heka iny rierynadÿÿnymyhÿre. ¹² Kowa mahãduõ, ierydÿÿduõ rarybera:

—Inyboho, Kreta bedeludu mahãdu, ibutumy ruidu roire. Irõdu rebreuna wese iny roire.

Inyboho heka teoruxere roire. Byrelemy inyboho rõhõtinymyhÿrenyre.

¹³⁻¹⁴ Aõmybo kahãbu rarybera heka inatyhy rare. Urenana tahe arurumy rityhynykemy. Judeu mahãdu ihetxiu ijyy-ribi tõhõtireny rosakemy kai marybeke. Hãbu mahãdu bede ywina rityhynyõkemy. Kia hãbu dori inatyhyna aõkõ rityhynyre. ¹⁵ Õbiti mahãdu dee ibutu õbitire. Ityhydÿÿdukõdu mahãdu-ò aõ aõkõ õbitire. Tõhõtinareny dori aõbina binalemy rõhõtinymyhÿre. Aõu tii rexierye aõbinahakÿ riwinykemy. Deuxu-ribi tõhõti rosare. ¹⁶ Tiibohe rarybemyhÿrenyre: —Deuxu inyboho reeryrenyre. Tiibohe tahe Deuxu erydu wesemy aõkõ aõna aõnamy rotÿÿnymyhÿrenyre. Tiibohe iny riojinyrenyre rybemy reõbyõlemyhÿrenyre. Aõwiwihikÿ widÿÿ rieryõrenyre.

2

¹ Kai, Txitu, aõerynawihikÿdibo bierynanymyhÿke. ² Matuari mahãdu kai bierynanyke hãbu ixiwedu mahãdulemy roirelemy, ywimy nohõti wydnadu mahãdu roirekemy, õbitilemy rityhynykemy, ibutu õbiti luukemy, iixiraterekemy. ³ Senadu mahãdu tule bierynanyke iyrubumy rÿikemy iujõmoõmy rÿikemy, tule vÿi luuõmykemy. Aõerynawihikÿdibo bierynanybenykemy. ⁴ Hãwyy tÿmyra hãbumy heridu tÿmyra tahãbu luukemy, tariõre luukemy, kia senadu mahãdu rierynanykre. ⁵ Tuu iyrubumy rÿikemy, õbitimy raraykynumy rÿikemy, taheto riywinumy rÿikemy, awimy rÿikemy, tahãbu rybe riywinumy rÿikemy. Kia wesekeki, Deuxu rybemy inyõ ibinamy rarybeõtyhy. ⁶ Weryrybõ mahãdu tule bierynanyke iyrubumy rÿikemy. ⁷ Kai, Txitu, aõna aõna wiwihikÿmy botÿÿnykre, tai tahe ityhydÿÿdu mahãdu awesele aõna aõnamy rotÿÿnykre. Kai bierynanykeu, õbitilemy inatyhymy bierynanykre. ⁸ Arybe õbitityhdyle bierynanykre. Tai tahe aõludu raixÿrukre aõmy dori umy rarybeõtyhy. ⁹ Kai bierynanyke urideõdu mahãdu tawedu rityhynykemy. Tamy awimy raaõmysÿdÿÿnykemy. Tamy heka rõrawyõdÿÿõtyhykemy. ¹⁰ Rawasinyke aõkõre, ibutumy õbitilemy riwinykemy. Kiawesekeki, ibutumy Deuxu iny tarasadu deewimy riwinykemy. ¹¹ Deuxu taerydÿÿna-di taluuna ibutumy iny-ò rexideõsinyre. Taluuna tahe iny tarasana-ò rehemynymy raremyhÿ. ¹² Kia heka iny tuu robikeu, awimy erydÿÿna rahake. Riwaerynanymyhÿ aõbina bina widÿÿmy tule õbitina-di yrubudÿÿna-di iny rariakemy kabede-ki. ¹³ Tule iny riraõmyhÿrenyke iny Deuxu wihikÿ iny tarasadu Jesuisi Kristu

loosònatyhywo-ki kedehemynykre. ¹⁴ Iny òwymy dexiwahinyde iny òraru òwydÿÿrenemy. Kiawese heka iny riwyre idi riratisebenyre iny ijoi lyrahakÿ ixidee rimyre. Kia ijoi iluure.

¹⁵ Kai, Txitu kia aõna aõna inyko belyyke. Tai Deuxudeewimy riwinykemy urenana rakatxirenykemy. Iny bierynanykre. Iny biòbitinykre. Iny ibutumy rityhynykemy matx-ibenyke.

3

¹ Kai ityhydÿÿdu mahãdu ixi bitòhòtijeanyke ibutumy hãwã dinodu, bede dinodu rityhynykemy, tabede ywina rityhynykemy. Tule aõmysÿdÿÿnana wihikÿ riwinykemy. ² Modee heka ibinamy rarybeòtyhy, raaòbinanyòtyhy ywimy rarekemy, moheka iehehemy riwinyòmyhÿre. ³ Inyboho heka tule iehehe roiremyhÿ, iitxÿtemy roiremyhÿ, òraruluunamy iny riitxenany roiremyhÿ, òtaluumy roiremyhÿ. Aòbina bina luumy iny witxira aõna aõna-di wii risÿnymy roiremyhÿ, wideramy roiremyhÿ. ⁴ Tahe Deuxu iny tarasadu luuna, ruxetòena-wana inydeereny dehemynydeu, tii kia-ribi iny ritarenyre. ⁵ Kia aõna aõna wihikÿ iny riwinyrenyreki aõki, iny Deuxu ritarenyre, taluuna-di tahe iny ritarenyre, Jesuisi òraru-ki xiery heka Deuxu riwatÿmyranyre Tatytybytyhy-di. Umytÿmyra riwahinyrenyre, riwasuhòrenyra. ⁶ Tatytyby inydee riwahinyre Jesuisi Kristu iny biu-ò hedureki. ⁷ Kiawese iny riwaòbitinyrenyre taluuna-di. Katahe inyboho umyuedeòna ijòdire. ⁸ Kia heka inatyhy rare. Ka aõna aõna bierynanytyhykeu, tahe wadee awikre. Kia wese Deuxu ityhydÿÿdu mahãdu aòwihikÿlemy ròhòtinymyhÿke tule rewinymyhÿkemy. Kia heka awire. Kia iny riwiòhenanymyhÿre. ⁹ Ýraxina itxÿte kai rÿÿraxidÿÿòmy, iwyòdÿÿòmy, rybe jei jei-ribi irehemy mabekre, tule lahi òraru rybe-ribi. Kia rybe aõ aõkò rare. Awi aõkò rare, iny riwiòhenanyòtyhy. ¹⁰ Hãbuò rybe òwe òwe-di ityhydÿÿdu rierynanykeki, aruru rybemy tamy marybeke. Kai inatxi rybemy marybekeki, tii rexiòbitinyòkeki, tahe uritere aõna aõnany tamydÿÿòmy. Tii òrarudu dori ratximyhÿre. Hãbu òbiti aõkò. ¹¹ Tiile rieryre tuudÿÿdumy ratximyhÿre.

¹² Jiarÿ, Txitxiò, Atema-wana aòrysmy ariteònykreu. Niòpòli hãwã-ò wadee manakre. Kowa arasÿnykre ibutumy biu bedeu. ¹³ Zena, bede ywina erydÿÿdu, Apòlo-wana kai itÿinareny-ò bìteònylebenyke aõmybo tamy biwahinymyhÿke. ¹⁴ Bierynanyke iny aõmysÿdÿÿ wihikÿkemy rotÿÿnymyhÿkemy. Kia wese aòbo rauhenyreri tamyreny ijòdikre. Tai riwiòhenanykre.

¹⁵ Ibutumy kaki jiarÿ-wana iny rybe weityhyna adee rewahinyrenyreri. Warybe biwahinyke ibutumy inyluudu ityhydÿÿdu mahãdu-ò ibutumy adeereny Deuxu deysanamykre. Kie.

Filemo-ò Paulo Tyyriti Filemo-ò

¹⁻² Jiarÿ Paulo rare. Jesuisi Kristu òraru-ki ròtena-ki wāhāre. Tximòtxi iny seriòre wese jiarÿ-wana adee Filemo-ò rybe rewahinyrenyre. Kai inyluunareny, iny wiòhenadÿÿdu tate. Tule Afia-ò, rewahinyreri, tii iny wyòrenyò rare. Tule Arikipu-ò, rewahinyreri iny rybe tÿnydÿÿdu-ki ijoiò rare. Tule ityhydÿÿdu mahādu-ò rewahinyreri, aheto dohodÿÿna ijoi-ò wahe. ³ Ruxetòena ywina-wana Deuxu iny tyby-ribi, Jesuisi Kristu iny iòlò ribi adeereny kanakemy watzireri.

⁴ Deuxu-ò rexitòenyreu, atxi, Filemo, wanohòti reamyhÿre. Tai umy rarybera. ⁵ Kai dori Jesuisi tetyhynyte, inyiòlò luumy, ityhydÿÿdu mahādu luumy atximahāte. Kia-ò raholamyhÿre. ⁶ Tule rexitòenymahāreu kiamy jiarÿ rarybemahāre. Kai iny witzira-ò Deuxu aòmydÿÿnanamy belyykeu, Kristudeewimy bierynanyke. Kia inydeereny rexitòenyre Deuxu-ò. ⁷ Jiarÿ wadeysatthyre, kai dori aluuna iny witzira dee ratximyhÿre. Kia heka deysana nihikÿ ityhydÿÿdu mahādu-ò rare, tii riwawowesenymyhÿre.

⁸ Jiarÿ timy atxikemy adee ararybekeki, tule ke heka arateranyke. Jiarÿ dori aityhydÿÿdu seriòre rare. ⁹ Tahe aluudÿÿna òraru-ki tahe adee arexitòenykre. Jiarÿ Paulo rare. Ròtenawo-ki jiarÿ roire Jesuisi Kristuluu òraru-ki. ¹⁰ Wariòre wese dee rexitòenyre. Onesimo wariòre wesemy redyreri Kristu tyhydÿÿna-ò waribi umy wese kaki ròtenawo-ki rare. ¹¹ Tiu heka adee riwahinyòmyhÿre tii dori juhū awiòhedÿÿdutyhy aòkò rare. Wijile tahe iny diwiòhenanymyhÿde adee wadee tule. ¹² Tii adee reteònyreri. Ixyby araòkesedÿÿnyreri. Kai ixi-ki bimyyke wawesemy, wadee dori tii awityhy rare. ¹³ Jiarÿ dori ixideele remyòre wawiòhedÿÿdu kaki ròtenawo-ki Rybewihikÿ dohodÿÿ òraru-ki. Kia òsÿny adee awire. ¹⁴ Urile aòkòmy marybekeki tii arimyoòthy. Kai aò wadee bidiwahinykeki, kai ixi sohojile inihe biwahinykre. Waixitòena-ki aòkò. ¹⁵ Onesimo heka aribi irehemy rexiijere ijò bed-edÿÿnana witzirau, tahe wijile tiemy abrysimykre. ¹⁶ Juhū wesemy aòkò ihÿre deòdumy wahe, wiji aseriòre wesemy heka rare. Tii heka waluutyhy rare, adee tulekemy ityhydÿÿdu wese wiluukemy wadee awire. ¹⁷ Kai wabiòwakeki, tii birybenyke iwese tiwarybenymyhÿte wese. ¹⁸ Aò adee rasiranyreki, jiarÿ ariwyònykre teròwmy. Jiarÿ iximyna kaa retyyritinyre: Jiarÿ Paulo ariòwinykre. ¹⁹ Kai waòraru-ki ityhydÿÿdumy atximahāte. Kia tahe adee tuu ararybeòtyhy.

²⁰⁻²¹ Warybe mynamy ta kai bòwidÿÿkre Kristu òraru-ki, tai ta biwadeysanykre. Jiarÿ warybe rewahinyreri, araeryte, waixitòedÿÿna ratyre biwinykre. ²² Ijòmy adee arexitòenykre: wasÿ wagherina aheto-ki biwinykre. Deuxu-ò bexitòenykreki, tai jiarÿ aòhe-wana adeereny aròòsekre.

²³ Epafa wabiòwa ròtenawo-ribi adee riwehityhynanyreri (jiarÿboho kaki watzimyhÿrenyre Jesuisi Kristu Rybe òraru-ki), ²⁴ tule Marku, Aristarku, Dema, Luka-wana riwehityhynanyreri. Kia ibutumy heka Deuxu-ò aòmÿsÿdÿÿdumy roire.

²⁵ Jesuisi Kristu làhāna awo-ki ratximyhÿre.

Hebreu-ò Tyyriti judeu ityhydÿÿdu mahãdu-ò

¹ Juhuu Deuxu inytybyreny-ò rarybemy raremyhÿ. Deuxu rybe-ò ijohonadu-di tamy rarybere. Tule sòwemy aõna aõna wixira wixira rarybere tamy. ² Tahe ikonana wiji txuu inydeereny tariòre diteònykemy rarybera. Tii rarybere tybyderòwmy. Iriòre tahe ibutumy aõna aõna wedu rare. Deuxu iriòre kia rarekemy rarybere. Tii tule juhuu bede widÿÿdu rare. ³ Tii Deuxu loosõna tÿnydÿÿdumy ratxireri. Deuxu wesehyymy ihÿmyhÿre. Iriòre, taryberuru-di, ibutumy aõna aõna rimymy roimyhÿre. Iny òrarunareny riixãwididÿÿnymy rahudi, biu-ki Iòlò Deuxu ruruna weribi ronyre. ⁴ Iriòre ranire niwihikÿmy. Tii dori ÿjuratyre awityhyre. ⁵ Tiu heka ÿjuò-ò rarybeòhyymyhÿre: —Kai wariòre tate. Bohyymy wiji wãhãre. Ijò ritidÿÿmy rÿire, kawesemy: —Jiarÿ tybymy ararekre. Tii wariòremy rarekre. (Kia tahe ÿju-ò tii rarybeòhyymyhÿre.) ⁶ Iriòredela kabede-ki reareu ixityre ijòmy rarybere: —Ibutumy Deuxu ÿju tuu realàkemy. ⁷ ÿjumy tahe kawesemy Deuxu rarybere: —Jiarÿ ÿjuboho tahe yhy ele elewesemy retxienyre, wadeòduboho heòtyloosòwesemy retxienyre. ⁸ Tahe tariòremy kawese rarybere: —Wariòre, Deuxulemy atxiteri. Kai ibutumy inyiòlòhyymy rare. Aruru tuedeõna debòna dire. Wiwesemy nonana-di ibutu-ò atximahãte, òbitimy. ⁹ Òbitaluumy kai atximahãte òraruna deramy tahe atximahãte. Tai tahe Deuxu, aDeuxu amahãdu ratyre awimy teleta adee riwahinyre deysana. ¹⁰ Ijòmy Deuxu rarybere tariòremy: —Kai Wanyrÿ juhuu bede widÿÿdu tate. Bede ibutumy tewinyte. Tule biuludu aõmydÿÿnana tewinyte. ¹¹ Kia bede aõmydÿÿnana ludu ibutumy rexihukemy. Kai tahe tiu atuedeõna. Iwese uwòhi retybyre wese, kia aõna aõna retybyke. ¹² Tule wesirahana rawerasemy roimyhÿre wese ibutu tyy retybymyhÿre, rawitxiradÿÿmyhÿre. Kai tahe ixiwesehyy ahãte. Abede dÿÿnana tahe tiu itueòtyhy. ¹³ ÿjuò-ò Deuxu tiu rarybeòmyhÿre: —Bodonyke waruruna weribi. Aòludu mahãdu ako-txi resemyhÿkemy. Eòdumy rarekemy. Kiamy tahe tariòre-ò rarybere. ¹⁴ Ibutumy ÿju mahãdu Deuxu deòdu rare tyytyby wesemy rare. Deuxu diteònyde ityhydÿÿdu mahãdu wiòhedÿÿmy tule ibutumy biu-ò hedu mahãdu wiòhedÿÿmy.

2

¹ Tai tahe, waseriòreboho, ityhyna rybe-ò rokoholarenyreki, tamy tahe rikimynrenykre rikityhynrenykre. Tai tahe iribi tiu ròkòirenyòtyhy. ² Ibutumy ÿju rybe inatyhymy raremyhÿ. Ibutu òrarudu rimyre aõhòkÿmydÿÿnana-ò irybe riywinyòreki. ³ Kia inatyhy rare. Tarasana rybe wityhy-ò rokoholarenyreki, timybo inyboho rikiòlònyrenyke. Kia rybe wityhy Wanyrÿ Jesusile juhuu inydeereny relyyre. Idi tahe, ijohonadu mahãdu tuu rarybere tule. ⁴ Deuxu irybe myna rotÿÿnyre, ròbedeòbydÿÿnyre tai ròbedeòtiidÿÿnyrenymy tai Deuxu ruru ritÿÿnyre. Tule Deuxu Tatytybytyhy iaòwidÿÿnamy ixideewimy inymy riubÿtÿnyre.

⁵ ÿju-dee aòkò bede riwahinyre-kia iòlòmy rarekemy. Jesusi-ò kia riwahinyre. ⁶ Juhuu inyò rybe txiòdÿÿnamy rarybere: —Ritina-ki kia rybe roimyhÿre: —Aòbo heka hàbu tyhy riòre rare? Tii aò aòkò rare. ⁷ Ijò bededÿÿnanaò Deuxu riòre ÿju-ribi tyhymy aòkò ihÿre. ⁸ Tahe wiji wowodyna tamy rawahire iwese iòlò dee iny riwahinyre wese, tamy rawahire. Tule ibutu wedumy rarekemy. Iny ruereny dee ibutu ihòrò aòkò òsana rare. Ibutu rurudu wese aòkò iny ruereny-ki rÿire. ⁹ Tahe inyboho Jesusimy robirenre. Tiile tuu ihÿre. Urihimyò bede aõmydÿÿnana bedeu ÿju-ribi tyhymy aòkò Deuxu tii relere aõhòkÿmy dÿÿnana rimykemy. Tahe rurure. Rubu riurihire inyderòwrenymy. Tai tahe rataana raheto wesen Deuxu tamy riwahinyre dealãna-wana. ¹⁰ Deuxu riwinyre ibutu aõna aõna ixidee. Tii kòkeki, bede ihoòhyymy roiike. Tii ityhydÿÿdu mahãdu ridymyhÿre taloosònasy-ò, taijoimy. Tai tahe Jesusi aõhòkÿmy rotÿÿnyre Deuxudeewireki. Tarasana wydydumy heka wityhymy Deuxu deleda aõhòkÿmy rotÿÿnyreki, tai awityhymy ròhònykemy tarasadudikemy. ¹¹ Òbiti widÿÿdu tahe òbitina mahãdu-wana wimahãdu wese roire. Wiwanale sohoji tybyribile doidenyde. Tai tahe raixÿruòlemy Jesusi seriòremy rininire. ¹² Ritina-ki rarybere: —Ani aritÿnynykre waseriòreboho-ò. Dohodÿÿna heto-ki àlãnawiu-di adee ariwiunykre. ¹³ Ijò Ritidÿÿna-ki rarybere: Tii arityhynhykyre. Ijò: Kakile wahe watzireri, tule roire wariòre Deuxu diwahinynde. ¹⁴ Iwese ibutumy inyumu wiwesele roire wese, tule Jesusi umyò rimyre, inyumu wesele, tai inywesemy rurukemy. Tai tahe rubu dinodumy rahaananyre, Diabo wahe. ¹⁵ Kia rubu mahãdu lau ruberumyhÿre mahãdu, ibrebu iribi ritare. Kia mahãdu dori rububrebu deòduhyymy ihÿrenyre. ¹⁶ ÿju aòkò ritakemy namyhÿde, Abraò riòre riòre ritakemy namyhÿde. Tahe wiji tule ihÿre. ¹⁷ Iseriòre wese hyymy roirekemy ihÿrenyre. Tii dori Deuxu Xiwena widÿÿdumy rarekemy inydeereny tai ruxetòena wahidÿÿdu òbiti

tii ihÿre. Ibutumy iny òraru òwydÿÿnamy rÿimyhÿkemy. ¹⁸ Ibutumy ixiradÿÿna mahädu tii riwiòhenanymymhÿre, ibutumy ixirana-di aòhòkÿmy rotÿÿnymymhÿreki.

3

¹ Tai tahe, waityhydÿÿdu seriòrebobo, bohولاتyhyke Jesuisi rybe-ò: —Kaiboho dori tule bimbybenykemy biu bede aòmÿsÿdÿÿna. Jesuisi iny ityhydÿÿna Xiwena wahidÿÿdu wedu tyhy rare tule inatyhyna deòdÿÿna tyhy tii rare. ² Deuxu tii riwinyre Xiwena wahidÿÿdu wedumy. Tai tahe tii òbitimy riywinyre Moisesi riywinyre wese Deuxu sÿmahäduy-ki raaòmÿsÿdÿÿnymymhÿre. ³ Jesuisi-ò tahe sòwemy wowydyna rawahikremy. Moisesi wowydyna ratyre rawowydynanykemy. Hetowidÿÿdu iny riwowydynymhÿre, hetoratyremy. ⁴ Ibutuheto iwidÿÿdu dire. Ibutu widydu tahe Deuxu rare. ⁵ Moisesi Deuxu heto-ki òbitimy rybe riywinyrymÿre teòdu aòmÿsÿdÿÿnanamy. Tai tahe teòsidÿÿna ririre ijesenareki. Deuxu rybe tÿnydÿÿdu tahe Moisesi rare. ⁶ Kristu tahe Deuxu sÿmahädu wedu rare Deuxu riòre rareki. Inyboho Inynryÿreny-ò ròkòtyhydÿÿrenyeki tuu rokoirekre. Tai iny brebutererenymy iny raròsònareny inatyhymy rakatximhÿrenyeki tahe Deuxu ijoi inyboho roire. ⁷ Kiawesemy tahe Deuxu Tytybytyhymy narybede: —Wiji tahe tamy bohobabenyke aworeny iòlududÿÿrenyòmy. ⁸ Judeu mahädu wesemy aòkò boibeke, tybyboho wesemy aòkò wahe boibeke. Tiiboho dori tamy raujòmomyhÿre bedero-ki Deuxu riurihiirenyre. ⁹ Deuxu rarybere: —Aòbede wiwihikÿ rewinyre häre, alabierena riwaitxenanyreny tamyreny watxireri iny inatxiwaitue beòramy aòbedewiwihikÿ riraòmymhÿre. ¹⁰ Tahe Deuxu rarybere: —Waky reamy tamy wäähäre. Tiu heka wawana ratxiòhymymhÿre ryòbiti tamy retÿÿnyre härele. Tawo-ki teòsahymy ratximymhÿre. ¹¹ Deuxu rarybere: Waky reatyhymy tai tahe ixidee resere, inatyhymy rarybere: —Tiu tiiboho elehyna bede-ò ralòòtyhy. ¹² Bexiijebenymy waseriòrebobo uritere awo-ò ròtedÿÿòmy raykyitÿÿtena. Kia òraru-ki aDeuxutyhy-ribi irehemy bexilòhòrarienyheny aDeuxu tyhy dori irumy ratximymhÿre. Tii inatyhy rare. ¹³ Txuò txuòlemy wii biòbitinybenyke. Òraruna dori itxenadÿÿdu nihikÿ rare. Tai tahe wiji kiamy botÿÿnybenyke. ¹⁴ Deuxu rikityhnyrenyhyymy rakatxirenyke. Irybe rikiywinyrenykeny rakatxirenyke iwese juhu rityhnyrenyra wese. Kia wesekeki, Kristu leinamy rakatximymhÿrenyke. ¹⁵ Kiawesemy tahe Deuxu Tytybytyhymy narybede: —Wiji tahe tamy bohobabenyke aworeny iòlududÿÿrenyòmy. Iwese ihetxiu mahädu riwinyre wese aòkò boibebenyke. ¹⁶ Timahädubohe roholare Deuxu rybe-ò iribi tahe wimy raòludure. Kowa Egito bede-ribi doimyhÿde mahädu roire. Moisesi tamahädu-wana doimyhÿde. ¹⁷ Mobohe Deuxu kyaradÿÿdure 40 wya sòwe. Kia mahädule bederayhikile rexihure raòrarunyeki. ¹⁸ Moòbo Deuxu rarybere taelehyna bede-ò ralòòtyhymy? Rybe ywisidÿÿdukòdu mahädu-ò rarybere. ¹⁹ Inyboho tuu rieryreny. Rirònyrenyòremy rityhnyòrenyeki.

4

¹ Deuxu juhuy rarybere: —Inyò taelehynabede-ò ralokremy. Inatyhymy heka aòmÿbo rarybere rÿire. Inyò òsana kaibohoò tamy rehemynyòtyhy rityhnyòmymhÿrenyeki. Tai tahe bexityhnyymhÿbenyke kia-ò. ² Inydeereny tahe Rybewihikÿ tÿmyra ròhònymy roimymhÿre, iwese Moisesi mahädu-ò ròhònyre wese. Tamyreny tahe awityhymy aòkò tamy ròhòtynymhÿre rityhnyòhymymhÿreki. ³ Deuxu tyhydÿÿdu mahädu ralòke taelehyna bede-ò. Deuxu dori rarybere: —Jiarÿ inatyhymy anarybede. Iny rityhnyymhÿrele tamy ralokre. Deuxu kiamy rarybere: —Taelehynabede tamy rewinyre xiery juhuy bededÿÿnana rewinyry roireu. ⁴ Inyboho rierymhÿreny tii riraòmymhÿremy Ritidÿÿna roireki: —Deuxu taelehyna-ki ele rihnyre debòinatxitxu bededÿÿnanamy. Taaòmÿsÿdÿÿna ibutumy rahure aòbo riwinykemy idi raremymhÿ riwinyre. ⁵ Ijò rybe tule kia-wana roire: —Tiu ralòòtyhy waelehyna bede-ò. ⁶ Tuu heka Deuxu rarybere inatyhy rareny. Ijò mahäduò ralòmymhÿre Ijò mahäduò ralòrenykre. Moisesi mahädu tahe ralòòre Deuxu rybe riywinyòreki. ⁷ Wiji bededÿÿnanamy heka Deuxu rarybereri. Kia rybe rare iwese Davi rarybere wese: —Wiji tamy bohobabenyke, aworeny iòlududÿÿrenyòmy. ⁸ Josue ridyre Moisesi mahädu Suwitxiraò-ò. Kasu tahe kabede aòkò rare Deuxu elehyna bede. Deuxu idihy tuu raryberu ihÿre. Wijina ròtena bededÿÿnanamy Deuxu rarybemyhÿre. ⁹ Tai tahe Deuxu mahädu dee elehynasu bede roimymhÿre. Deuxu elehynatxu wese heka rare, iwese Deuxu debò inatxitxu-di rexielehnyre wese. ¹⁰ Iwese Deuxu raelehynanyre wese raelehynanyre inyboho taaòmÿsÿdÿÿna-ribi, inyboho rukururenykre. ¹¹ Awityhymy rokoireke tamy rikirònyrenykeny tule. Rekeixijerenyke. Deuxu rybe rikiywinyòrenyeki iwese judeu mahädu wese rikirònyrenyòtyhy. ¹² Ibutumy Deuxu inydeereny rarybere iruru dire. Iwese mayrehe wiòtxureemy rÿrira wese Deuxu rybe rare. Inyrayky wydyna riòròmymhÿre, òhòti wydyna-wana. Mayrehe rayky riraynymymhÿre aòmÿbo inyrayky Deuxu ibutumy rierykemy. ¹³ Ibutumy Deuxu rierymymhÿre inyraykyreny. Iny Deuxureny irumy

ihÿre. Ibutumy aõna aõna tamy itÿnyhÿkÿle rare. Aõ heka iwasi aõkõ tamy rare. Ikonanau ilau ibutumy aõhebo iny rotÿÿnymyhyÿnyre rikitÿnyenyre.

¹⁴ Jesuisi Deuxu riõre iny xiwenadÿÿdu tyhy rare. Tii rare biu-ò iny wiõhedÿÿmy. Tai tii rikitÿnyenyrehyymyhyÿke. ¹⁵ Tii iny aõkõnareny rierymyhyÿre; ixiradÿÿna rierymyhyÿre tai iny rixuretõenyre. Tii kabede-ki tiu heka raõrarunyõhyÿre, ixiradÿÿna hãrele. ¹⁶ Tai tahe rekixetõenyre rekexitõenyrekye iny iõlõreny rynana-ò. Tai tahe ruxetõena sõwemy inydeereny kidiwahinykre. Bedeõbyna kidiõkre tuu rokorurenykre.

5

¹ Hãbuõ Deuxu rimyre xiwena widÿÿdu mahãdu wedumy rarekemy. Tii ibutu iny derõwomy Deuxu-ò rybedumy raremyhÿ. Tii iny uriõnosõna Deuxu-ò riwahinyre. Tule õaruna brõ-ki xiwena tamy riwahinyre. ² Tii dori hãbu rare tamahãdureny-ò dori ywina-di ixi-ki ratxireri iõrarureny rierymyhÿreki. Imahãduõ ibedeeryõre iÿõ tahe reõsamyhÿre tiemy aõna aõna bina riwinyhyymyhyÿre. ³ Tai tahe xiwena riwahinyhyymyhyÿre tamahãdu õaru-ki tule ixiõraru-ki. ⁴ Inyõ ixideewimy aõkõ xiwenawidÿÿdumy raremyhÿ Deuxudeewi xiery tahe tuu rareke. Deuxu tamy rarybemyhÿrekile tahe tuu rÿike. Iwese Araõ-ò Deuxu rarybere tuu rarekemy. ⁵ Tahe Kristu tule reximyõhyÿre xiwena widÿÿdu wedumy rarekemy Deuxu tuu rimymy rarybere: —Kai wariõre tate wijile kai inihe anatare. ⁶ Iÿõ ritina-ki iÿõ rÿire: —Kai xiwena wahidÿÿdu atximahãte urenana. Xideki xiwena wahidÿÿdu wesemy atximahãte. ⁷ Jesuisi kaki raremyhÿu hãbu wesemy iruberitynymy rexitõenyre reãlamyhyÿre. Rahinymy riajuamy Deuxu-ò rarybere. Tii heka Deuxu rityhinyre tai tamy roholare. ⁸ Deuxu riõre heka tii rarehãrele tahe aõhõkÿmy rotÿÿnymyhyÿre. Tai tahe rõeryre rybe ywidÿÿmy. ⁹ Tii heka raõbitinytyhyre. Tai tarasana widÿÿdu rÿimiyhÿre iywidÿÿdu ityhydÿÿdu mahãdu dee. ¹⁰ Deuxu dori tii rimyre xiwena wahidÿÿdu wedu rÿirakremy Xideki wesemy.

¹¹ Sõwemy tuu adee ararybekemy watzireri. Urile adee isirare ierysna, teeryõhyymy taholamahãte. ¹² Kaiboho ihetxiu tetyhynytenyte. Tahe inyõ bibedeerynybenyke. Ihãre tahe teernanyõhyymahãte. Ihymy textiõkesedÿÿnyta tai tahe inyõ anaerynanykemy adi ratxireri timybo ityhydÿÿdu-ki tatemahãmy. Juhuu erydÿÿna wahe. ¹³ Tohouã howÿtõdu wesemy atximahãtenyte, ityhydÿÿdu aõmydÿÿnana teerytyhyõmahãtenyeki, rybeerysydu õbiti aõkõ atximahãtenyeki. Kaiboho taumnyõmahãtenyte iwese ityhydÿÿdu mahãdu rÿirawesekemy. ¹⁴ Deuxu erysynatyhy inyumy rÿsÿna wesemy roire. Aõbinahakÿ aõwihikÿ erysyduõle kia rÿsÿna roire, tiilboho dori rierymyhÿre aõbo awire aõbo ibinare, tuu rotÿÿnyrenyre aõbo awireki.

6

¹ Tikiemy juhuu Kristu rybetyhynamy araerynanmahãre. Rekexitõmonyrenyke. Iwitxira erysna rikieryrenykeny. Tai tahe rakaumynyrenyke ityhydÿÿdu tyhymy ityhydÿÿdu rurudÿÿna-di. Inyõ rarybemyhÿre. Iny raõbitiny ratxike xiery iny ratakemy ihÿre. Kia aõmydÿÿnana reerydÿÿnanyõkre tahe. Iny rityhynymyhyÿkekile iny ratake. ² Ratisebenamy heka anaerynanyõkre, tule debõldisinamy, tule rubu-ribi ixixanamy, tule bede konana ritxuakre txumy ibutumy heka tuu ararybeõkre. Tii heka juhuu erydÿÿna rare. Kaiboho dori teerytenyte. ³ Wanyrÿ dee wikeki tahe iwitxira erysna heka ariwiuronykre. ⁴⁻⁶ Inyõ biu-ribi loosõna wahidÿÿna riurihimy ritakeki. Deuxu Tyytybytyhy aõmydÿÿnamy iÿõ ritake wana, Deuxu rybe riurihike wana, kowa bede wihikÿ ruru rieryke wana. Tii ibutukeki tahe Deuxu-ribi tahewo-ò dõõsede inatyhyna ririre. Isiratyhyhyÿre ixityre rõte taõraruna Deuxu-ò relyõtyhy. Tii dori Deuxu riõre ixityre itxeõnihikÿ-ki ritidire, inyru-ò ritidire ibinamy rarybemyhÿre. ⁷ Biu heka suõ risebenymyhyÿre. Õwõrutu iribi ritxuhudÿÿnymyhyÿre tõbõrõdÿÿdu-ò. Aõratybo raratnykeki tahe Deuxu bedeõbydÿÿna kia rare. ⁸ Tahe edewewēju kidiwahinykeki, awiõre heka inydee kia sumy ibinamy rarybere. Urile roomyhyÿre. Kia suu tahe iny ityhyna ririre mahãdu wese rare.

⁹ Kiawese jiarÿ urile rarybereri. Ihãrele tuu aõkõ umyreny rahõtinyreri. Inatyhymy rahotinyreri kaiboho aõ õbiti tewinymahãtenytemy. Iwese tarasana mahãdu wesekemy kaiboho ahãtenyte. ¹⁰ Deuxu dori õbitityhy rare. Kaiboho tamy taaõmysÿdÿÿnihikÿmahãtenyte tai aribireny tõhõti rosaõtyhy. Iwese Deuxu-ò aluunareny teteõsinyta wese ityhydÿÿdu seriõre tewiõhenanytenyeki ihãre tadiwiõhenanymahãte. ¹¹ Wiluu hyymy boibeke bede dÿÿnana konana-ò. Tuu aruhymahãre. Tule iny rarõsõnareny-di mohõtinybenyke. ¹² Tai tahe ityhydÿÿdu aõmydÿÿna irisirenyõmy boibeke. Õbiti widÿÿdu iele ele aõkõ rare. Rityhinyreri Deuxu wahisidÿÿna ritakremy iwese Deuxu rarybereki. Kaiboho õbiti widÿÿdu mahãdu wesemy ahãbenyke.

¹³ Deuxu Abraõ-ò rarybereu, inatyhymy ixideele rarybere. Inyõ dori Deuxu ratyremy ratxiõmyhÿre. ¹⁴ Kawesemy rarybere. Deuxu tiemy ixirybe riwinyhyymyhyÿre Inatyhymy

anabedeòbynykre, idi anaixijuradýñnykremy tai ariokoreò rasòwekremy. ¹⁵ Tahe Abraò riraòmyhýre, raeleleòmy. Idi Deuxu tarybe myna rotýñnyre. ¹⁶ Inatyhymy aomy inyò rexirybenykreu aomy rarybekre. Kai tahe aò ijyy riixáwídidýñnymyhýre. ¹⁷ Deuxu tule ixídee rexirybedýñnyre inatyhy rybe-di. Tai rybe tarasadu mahádu rierymyhýre Deuxu rawitxiranyòtyhy. ¹⁸ Inatxi aómydýñnana iny rieryreny. Deuxu rarybere-wana tiu raruiòtyhy. Tai tahe inyboho inyararòsònareny rimymyhyre. Iny ixiwòtena-ò ralòmýhyre tarasana-ò ralòmýhyre wese. ¹⁹ Inywo-ki inyrayky wiòhedýñdu ijòdire háwòjurasa rimymyhyre wese iny roire Jesuisi koludu wesemy inydeereny ralòmýhyre wesirahana webòrò-ribi, Deuxusý wahe. ²⁰ Jesuisi juhúu ralore tai. Tai tahe Jesuisi Xiwena wahidýñdu wedu rýihyykemy Jesuisi tahe Xideki axi weseò xiwena wahidýñdure.

7

¹ Xideki tahe Salé háwá iòlò rare. Deuxu Tyhydýñdu Xiwe wedu rare. Abraò heka aòbina ritara. Xideki ròhònyre itxi reakemy, tahe ribedeòbyrybedýñnyre. ² Tai Abraò tamy riwahinyre ibutu aòbina aómydýñna-ribi, debòwiò-ribi sohoji riwahinyre, Xidekini tahe òbiti Iòlò rare iwitxira rybe-ki. Salé háwá Iòlò tahe ywina nodu rare iwitxira rybe-ki. ³ Tybyòre, iseòre, isýòre. Tii heka itxu ròhònyòhyre tule bedekonanaòhyre. Tii heka Deuxu riòre weselemy ihýre. Tii Xiwena wahidýñdu urenana ratxihymyhyre.

⁴ Kaiboho mohòtinybenyke tímbo tii aónityhymy raremyhýdi. Abraò inytybyreny tamy diwahinyde: debòwiò aómydýñna-ribi sohoji tamy riòre. Iòlò taòludu aòbina aòbina aómydýñna-ribi tamy riòre. ⁵ Xiwena wahidýñdu mahádu Levi sýriòre mahádu-ribi doidenyde. Tamy bede ywina riywinymy riteònyre debòwiò-ribi sohojina ritakemy iny-ribi. Taijoityhy-ribi. Tiiboho dori Abraò sýjioiluduò tule roire. ⁶ Xideki tahe Levi sýjioiludu aòkò rare. Ihàrele tahe Abraò tamy debòwiò-ribi sohojina riwahinyre. Xideki tahe bedeòby rybe-di heka Abraò rirybedýñnyre. Abraò juhúu ityhydýñdu rare Deuxu dori tamy ityhyna rybe riwahinyre. Xideki tahe ityhytyhy rare. Aòhe inatyhy? ⁷ Bedeòbmy rybedýñdu aónityhy rare. Moòbo rarybemyhýre ratyre aónityhy rare. Ibutumy kia ri-erymyhýre. ⁸ Levi xiwedýñdu mahádu hábumy ituerenye. Xideki tahe ruruòhy ihýre. Kia ritina-ki roimyhýre. ⁹ Levi debòwiò-ribi sohojina tarasadu rare. Ihàrele tahe Abraò teròwmy debòwiò-ribi sohojina riwahinyre. ¹⁰ Levi dori natibienyòde, ihàre Abraò-ki ratximyhý iu witxi Xideki-wana witxi reareu.

¹¹ Bede ywina rybe xiwedýñdu mahádu-wana iny rataòtyhy. Tai tahe iwitxira xiwe wahidýñdu inyboho riijemàhàreny. Araò ijoji ribi aòkò nade, Xideki nade wese tahe Kristu nade. ¹² Xiwena aómydýñnana rawitxirakeki, tule rybe bede ywina rawitxirake. ¹³⁻¹⁴ Inynyrý tahe Levi xiwevahidýñdu mahádu-ribi aòkò nade. Tii juda mahádu-ribi nade. Tiiboho heka tiu xiwevahidýñdu mahádu-ki riwiòhedýñòhyymyhyre. Moisesi dori tamy kia aómysýdýñna riwahinyòre. ¹⁵ Kristu iwitxira xiwevahidýñdu ròhònyre Xideki wesemy raremyhý. Tuu heka teerytenyde. ¹⁶ Tii heka bede ywina rarybere wesemy aòkò nade. Tahe iwitxi rare. Tii umy witxira tuedeòna-di nade. Kia ruru òraru-ki nade. ¹⁷ Rybe riti-ki rýire, Kristumy rarybereu: Kai xiwevahidýñdu maháduò tate Xideki wesenamy ahàte. ¹⁸ Aómydýñna tyby rawitxiradýñnyre awimy aòkò dori rare. Irurudimy aòkòre dori rýire tarasana wiòhedýñmy aòkò. ¹⁹ Kia iny riòbitidýñnyre aòkò. Wiji tahe raròsòna wihiký ròhònyre inydeereny Kristu dori Deuxu-ò inatyhymy iny ridymyhyre. ²⁰⁻²¹ Deuxu rexirybedýñnyre inatyhymy Kristu xiwena wahidýñdumy rarekemy. Tahe iwitxira xiwenadýñdumy aòkò kiawese narybede. Kristu-ò tahe Deuxu rarybere: — Deuxu rexirybedýñnyre. Tiu rawitxiranyòtyhy arybe. Kai xiwena wahidýñdu atximahàte urenana. ²² Tai tahe Jesuisi riòludunyre wíjina aómydýñnana tñmyra. ²³ Xiwedu sòwekemy idi ròhòtinymyhyre, ijò rurumyhýreki. Ijò tahe teròwmy ralòmýhyre. ²⁴ Jesuisi tahe xiwena wahidýñdu mahádu-ribi ròhònyòtyhy. Kristu tahe aòu aòu ratxihymy rarekre. Tai ixiwe òlòdýñnamy aòu aòu iweselemy rarekre. Ijò-ò tiu raòtyhy. ²⁵ Tai tahe moò Deuxu-ò Kristu-di kanakeki, tii tahe Jesuisi ritalekemy ratximyhýre. Tii dori Deuxu-ò inydeereny rexitòenyhyymyhyre.

²⁶ Tii dori iny deròwmy rarehymy rareke Deuxu sýdee. Jesuisi biu-ki ronymyhyre Deuxu-wana. Sýwihiký worana bedehesina-ki ronymyhyre urenana. Tai tahe tii xiwenadýñdu wedumy inyboho rurumyhyreny. Tii òbiti rare, tyrare, iòraruna-ki aòkò, òrarudu mahádu-ribi hitximy. ²⁷ Xiwena wedu txuò txuòlemy xiwena diwinymyhýde juhúu taòraru hetydýñnamy riwinymyhyre idi tahe ibutumy inyòraru hetydýñnamy riwinyre. Jesuisi kia Xiwena wedu wesemy aòkò ihýre. Tii xiwena wahidýñdu mahádu-ribi lahixi rare. Sohojihy dori xiwenamy rexiwahinyre rubu-ò ikonana xiwena wahe. Tii txuò txuòlemy aò rubu xiwe wesemy riwahinyòre, iwese iwitxira xiwedýñdu riwahinyre wese. Juhúu taòraruna òraru-ki raxiwenyre idi iny òraruna òraru-ki raxiwenyre. ²⁸ Bede ywina hábule

ritidire xiwena wedukremy. Hâbu tahe iruruõre idi tahe sohoji rybeõtyhy bede ywina hewomy nade. Kia tahe Deuxu riõrele tuu risÿnyre, tii õbitityhyeki.

8

¹⁻² Kiamy heka jiarÿ rarybere. Kia awese iny xiwena wedu ijõdire. Iòlò tarynana-ki ronymyhyre. Jesuisi tahe Deuxu ruruna-ribi ronyre. Itheto-di itxeredu tahe Jesuisi rare. Deuxusÿle iyrubudÿÿdu rare. Kia hâbu aõkõ riwinyre Deuxule riwinyre. ³ Kristu iheto raroowo-ki Deuxu deewina riwinyomyhyre. ⁴ Kristu kabede-ki ratxikeki tii xiwena wahidÿÿduõmy aõkõ ratximyhyke. Kabede ludu dori bede ywina rybe riritinyomyhyre wesemy riwinyomyhyre. ⁵ Tiiboho biu aõmydÿÿnana wesemy urihimyõlemy aõna aõnamy rotÿnyomyhyrenyre. (Deuxu Moisesi-õ riteõsinyre aõwesemybo tealàna heto-ki raremhyÿ. Tai tahe Moisesi riwinykemy timybo riteõsinyre wesemy hâwâlò raty-ki riteõsinyre.) ⁶ Kristu tahe iwitxira aõmysÿdÿÿna iaõmysÿdÿÿnare. Bede õtidÿÿna urenana heka Kristu aõmydÿÿnana ròimhyhyre bede ywina widÿÿdu aõmydÿÿnana ratyremy ihÿre. Kristu tahe bede ywidÿÿna tÿmyra riwinyre Deuxu iny-wana heka widee rilorore. Deuxule rarybere tahe juhoo-ribi awityhyre irybe. ⁷ Juhoo bede ywidÿÿna awi aõkõ rare. Awikeki tahe ijõ tÿmyraõ rõhõnyõtyhy. ⁸ Deuxu dori ihetxina-ki tamy awimy aõkõ ihÿre. Kawesemy dori rarybere: —Txuõ kanakreu tahe, bede ywidÿÿna tÿmyra aritobinykremy Juda sÿmahâdu-wana judeu sÿmahâdu-wana. ⁹ Bede ywidÿÿna tÿmyra ihetxina-ribi iwitxira rarekere. Ihetxina reto-binyre tybyreny-õ. Iu Egito-ribi retareu, retobinyre. Tiiboho bede ywidÿÿna tÿmyra-õ rieriõre. Tai riywinyõre bede ywidÿÿna. ¹⁰ Kiawese bede ywidÿÿna tÿmyra rarekre, Wanyrÿ Deuxu rarybere: —Wabede ywina iraykywydyna-di ariritinykre iwo-õ aritidikre wabede ywina. Jiarÿ iDeuxumy ararekre, tule tiiboho wasÿ ijoimy roirekre. ¹¹ Kia txuõ rahukredi tahe ibutumy riwaerykre tasõmo-wana, tanihikÿ-wana. Tiu wii rierynanyõtyhy Wanyrÿ Deuxumy. ¹² Ruxetõena tamy ariwahinykre taõrarutedenamy. Iõrarureny ibutumy wanohõti iribi rosakre. ¹³ Bede ywidÿÿna tÿmyramy Deuxu rarybereu, ihetxina retybyra raseruserunyra. Taita awiõra heka.

9

¹ Juhoo bede ywidÿÿna-ki bede rybe ritina rÿimhyhyre Deuxu-õ dealàna timybo rawahinykemy. Tule rÿima raremhyÿ tykyheto bederahy-ki. ² Iwo-ki inatxi rareamy rÿimhyhyre. Juhoo irareasana-ki Deuxu iõhõnasÿ heka inire iwo-ki tahe adÿÿ loosõna rÿimhyhyre. Tule tii paõ brebuna deõtena õwõrubesetyre-ki rÿimhyhyre. ³ Tyky ijõtõbõna hewo ludu rareasa tahe Deuxu sÿle inire. Òkõsy nihikÿ rihitxinyre ijõ-ribi. Tule tahe õwõruwodÿÿõ rÿire womati tÿrÿrÿÿhÿkÿle ihetyre. Iwo-ki tahe xiwena deõtena. Tai riwosinyomyhyre tÿnyre reakemy. ⁴ Òwõrudÿÿrawo-ki tahe womati tÿrÿrÿÿhÿkÿ butxi riõre ibõbese-di rÿire, iro-ki ihina rÿire mana ta irybereny-ki inire. Tule Araõ hoju rÿimhyhyre tai ruhunomy raremyhÿ. Tule bede ywidÿÿna riti mana tyre-ki tai roimhyhyre. ⁵ Tule iratyy tyre-ki rÿimhyÿ ÿju ritxoo inatximy. Teubrorodile tahe riwõmyhyre. Òwõru wodÿÿ ratõbõna tikibo Deuxu iny õraruna riixawidÿÿnyomyhyre wahe. Tahe tuu rÿybeõnyrenykre kia aõmydÿÿnana tai rÿiremy. ⁶ Kia ibutumy rexihureu xiwena wahidÿÿdu mahâdu ralõmyhyre juhoo rareasanawo-ki taaõmysÿdÿÿna tyhy widyymy. ⁷ Ihewoludu rareasana-õ iwedule ralõmyhyre. Beõra bededÿÿnana sohojimy sohojile tamy ralõmyhyre. Irõdu riwomyhyre ihâlubu ritxiwikemy xiwenamy. Taõraru-õ iny wixira õraru-õ tule. Inyõraru-ki tii mahâdu aõna aõnamy rotÿnyrenyre rexierenyõhyylemy, kiabro-ki. ⁸ Deuxu Tyytybytyhy kia ijyy-di iny ribedeernomyhyre. Juhoo tyky heto rÿireu, inybohoõ heka Deuxu iõlõnasÿ-õ ralõmyhyre. ⁹ Kia heka wijina bedeernare. Juhoo dori xiwena wixira wixira wahidÿÿna wixira wixira uriõno rare. Kia urile iwahidÿÿdu iwo irayky-wana riõbitinyõhyre. ¹⁰ Juhoo ludu aõmydÿÿnana bede ywinala rare. Rawitxirakekile tahe rõhõnyke. Tii tahe rÿÿsÿna bede ywinamy rare, monatyhy bede ywinamy, aõna aõna surona bede ywinamy. Iny kia bede ywina ibutumy rityhinykemy rÿimhyhyre.

¹¹ Kristu dehemyndeuy, iu tahe rawitxiradÿÿre. Kristu Xiwena wahidÿÿdumy ratximyhyre. Tai tahe ibutumy rawitxiradÿÿmy roimhyhyre. Tii ralõmyhyre tyheto tÿmyra-õ. Itÿmyra tahe biu-ki rare. Kabede-ki aõkõ ihÿre; hâbu iwidÿÿdu aõkõ rare. ¹² Kristu ralore Deuxu Tyytyby sÿnawo-õ tahâlubu õrarukile ralore. Sohojihyyle ralore iny tarasanarenymy inydeereny riwahinykremy. Irõdu hâlubu-di aõkõ ralore, broreni riõre-di aõkõ, budoeni hâlubu aõkõ wahe tahâlubudile. Tai iny tarasanareny rimyhyre. ¹³⁻¹⁴ Juhoo budõe broreni Oriõre hâlubu-di raxiwenanyreny. Broreni bryby riubÿtÿnyre iny tyre-ki iaõsusu-ribi rahõkemy. Juhoo xiwena iny taõraru-ribi risuhõkeki, iratyre tyhy Kristu hâlubu iny risuhõke. Tai iny raykybina bina ritamyhyre tule inywo aõ aõkõ rare, ritamyhyre. Idi tahe iny Deuxu irumy ratximyhyre dee wimyri kiwinyrenykre. Tii õbitimy ihÿre iny dee rureki. ¹⁵ Kristu

tahe bede ywidÿÿna tÿmyra wedu rare. Tai tahe ibutumy bede ywidÿÿna tÿmyra mahâdu namyhÿde ibutumy aõmybo rarybere ritakemy. Tii dori rurure iny òrarureny dire-ki ihetxiu bede ywina aõmydÿÿnana rÿimyhÿreu, tii rubu-ò rexiwahinyre. Tai inyboho òraruna-ribi rexitarenyre. ¹⁶Inyò rurumyhÿre-wana tii iny dee ritinaò ririmyhÿre kia ritina rarybere: —Moòbo taaõna aõna riwahinyry ririkre. Iny rururemyhÿre xiery tahe, ritina awi rare. ¹⁷Kia ritina aõ aõkõ rare iwidÿÿdu tyhy irumy ratxikeki, rubumy roimyhÿrele ritina aõ rare. ¹⁸Tai tahe juhuhu bede ywidÿÿna ijõ hãlubu txiwixina dire. ¹⁹Moisesi Deuxu bede ywina wahidÿÿ rahudi, tii bede ywina tyre ritxiwire, iny ratytyre riubÿtÿnyre budoeni hãlubu-di broreni riòre hãlubu-di bewana riurinyri riubÿtÿnyre. Tule budòe siratykysò-di riubÿtÿnyre. ²⁰Iu tahe tuu rarybere: —Kia bede ywidÿÿna tÿmyra hãlubu rare. Deuxu wadee rarybere kaiboho bityhynkemy. ²¹Tule tykyheto-ki hãlubu riubÿtÿnyre deàlana aõmydÿÿnana-ki ²²Bede ywina rybe ditÿnynde ibutumy hãlubu-di risebenyre, hãlubu txiwixina ihoõkeki òraruna rexihuõtyhy.

²³Kabede aõmydÿÿnana biu aõmydÿÿnana wesele rare. Tai tahe Kristu tahãlubu-di kia ibutumy risuhore. Tai iratyre tyhymy ihÿre. ²⁴Kristu heka templo hãbu widÿÿna-ò ralòõre. Kia tahe inatyhy heto aõkõ rare. Biu-ò Kristu ralore Deuxuko-ki kia tahe isÿtyhy rare. ²⁵⁻²⁶Tii sohojihyyle heka rare iny òrarureny riixãwididÿÿnykemy rubu-ò rexiwahinyre. Xiwena wedu wesemy aõkõ ralòre. Kia xiwena wedu aõu aõu beòralemy hãlubu-di rara xiwemyhÿre. Kristu tahe sohoji hyyle rubu-ò rexiwahinyre. ²⁷⁻²⁸Iny rurumyhÿre sohojihyylemy idi tahe Deuxu ywisidÿÿna hitxinatxu kanakre ibutu iny. Kristu rurure sohojile sòwemy iny òraru ixityre riatykemy. Inyò tamy retehemy riraõmyhÿre wana, tamy ixityre kanakre òraru ixãwididÿÿnany iny tarasanarenymy.

10

¹Juhu bede ywina rybe urihimyoë iny ribedeerynyre Kristu aõmydÿÿnany. Bede ywina itÿnytyhymy aõkõ iny dee roire aõmybo Kristu inydeereny riwinykre. Ubòròròna wesemy inydeereny dobehede bede ywina. Tai tahe tiu iny riòbitinyõtyhy xiwena-di reamyhÿre beòra ihyymy aõkõ. ²Aõkõkeki beòra beòrau idi reaõtyhy. Aõkõkeki sohojihyylemy xiwena riwinykre. Sohoji bede dÿÿnanadile iòrarureny rexihuke. Tahe aõkõre beòra ihyymy aõkõ xiwena-di reamyhÿre. ³Tai tiemy òraru-di hyy heka røhõtinyryhÿre. ⁴Broreni hãlubu, budoeni hãlubu òraruna rahuõtyhy. ⁵Tai Kristu kabede-ò dehemynde, rarybere: —Deuxu, broreni hãlubu budòe hãlubu adee awimy aõkõ ihÿre. Tai tahe waumy teywinymy ahãte axiwenamy aroikremy. ⁶Kai heka awimy tai tahaõhytte iròdu hãlubu xiwena-ki òraru tuedenamy. ⁷Tahe jiarÿ rarybere: —Betehe inihe waumy rubu-ò rewahinyraò iwese ritidÿÿna rybe roimyhÿre wesemy, adeewina ibutumy arityhynkemy wahe. ⁸Tai Kristu juhuhu rarybere: —Deuxu, broreni hãlubu budòe hãlubu adee awimy aõkõ ihÿre. Tai tahe waumy teywinymy ahãte axiwenamy aroikremy. Kai heka awimy tai tahaõhytte iròdu hãlubu xiwena-ki òraru tuedenamy. Kia rarybere bedeywina rybe hãle. ⁹Tahe ixityre rarybere: —Deuxu kakile watzireri adeewimy ariwinykemy. Juhuu bitake xiwena ihe-woludu ritidikemy, Kristu xiwena wahe. ¹⁰Kristu rurure iny òraru-ki. Ixiwena sohojilemy rÿire tuhyy ramyhÿre Deuxu deewina wahe. Kabede ywidÿÿna tahe itÿmyra ihÿre. Tai tahe iny riòbitidÿÿny hyy rarekre. ¹¹Xiwedÿÿdu txuõ txuõlemy rixiwenanymyhÿre. Tii tahe tiu inyòraruna ritaõtyhy. ¹²Jesuisi tahe sohojihyylemy òraru xiwena riwinyre. Iny òrarunareny riixãwidinymy rahudi Deuxu rurunawe-ribi ronnyre, riowwydynymyhÿreki. ¹³Tahe Kristu riraõmy ronmyhÿre. Taòludu ruru iribi ritakemy tawarawo-ò Deuxu ritidikemy. ¹⁴Jesuisi dori sohoji xiwehy-di, iny riòbitidÿÿnyhyymyhÿre. ¹⁵Deuxu Tytybytyhy tule kiamy rarybere. Kiawese ritidÿÿna roire: ¹⁶—Kiawese bede ywidÿÿna tÿmyra rarekre. Wanyrÿ Deuxu ijõmy rarybere: —Wabede ywina irayky wydyna-ki ariritinykre, aritidikre wabedeywina iwo-ò wahe. ¹⁷—Idi ixityre rarybere: Ruxetòena tamy ariwahinykre iòrarutuedenamy. Iòrarureny ibutumy wanohòti-ribi rosakre. ¹⁸Òraru wanohòti-ribi rosareu, idi rehureu, tiu xiwena rÿiõtyhy tuu rahukemy.

¹⁹Katahe, waseriòre, rekexiuwaresemy rikirònyrenykre Deuxusÿ-ò. Tamy rekex-itònyrenyky Jesuisi hãlubu dejuxuna òraru-ki sohojile rikirònyrenykre. ²⁰Jesuisi dori rytÿmyra riraynyre Deuxu-ò wesirahana yra-di ralòkemy. (Iwese xiwedÿÿdu wedu ralòmyhÿre wese, inyboho wiji ralorenkye.) ²¹Tule iny xiwe wahidÿÿdu nihikÿ ijòdirenny Deuxu heto-ki. ²²Tai rikitehemynyrenykre inraykytyhy ywinakemy inatyhynatyhy my õbitinatyhymy nohòtymy, rati betyhy ixãwina-di sebena-di inyumyreny. ²³Inatyhy na rikiyrubunynyrenyke inyararòsònareny wahe. Aõbo Deuxu inydeereny riwahinykemy rikiraòrenkye. Tii dori inatyhy rare. ²⁴Tule widi røkòhòtynyrenyke wiluurenymy rakatxirenykemy wiwiòhedÿÿmy rakatxirenyke. ²⁵Uritere ixihitxidÿÿõmy tamy beahyy rakatximahãrenkye. Ijõ dori dohodÿÿna-ò noderamy reamyhÿre kia awi aõkõ rare. Inyò

ryribi rexidòrarienyumhÿkeki, tamy rakarybemyhÿrenyke kòdòòsekemy ixyby. Inynyrÿtxu dori iòhòmy resera. Tai tahe sòwemy ròkòtòòsidÿÿnymhÿke.

²⁶ Iribi inyboho inatyhyna ibutumy rieryenyumy rahudi, tahe kia hàrele heka òraru-na-di rariamyhÿkeki, òraru-na xiwena roiòmyhÿre inydeereny iny òraru-na tarasana wahe. ²⁷ Kia-ribi tule brebu rÿimyhÿre Deuxu ywisiidÿÿnatxu lau. Deuxu heòty ratyradÿÿdu lau ruberumhÿre. Kia Deuxu òludu rahukemy rÿimyhÿre. ²⁸ Ruxetòena-di aòkò inyò rurure Moisesi bede ywina riywinyòreki. Itxereðu inatxi ada inatò-di aòbo raryberenykemy. Tai rirubunyre. ²⁹ Kia-di dori mohòtinyinbenyke. Inyò Jesuisi rybe-di risinykeki, iratyremy ibinatyhymy rarekre tamy. Tii sòwetyhymy aòhòkÿmy rotÿÿnykre ibutu ratyre. Inyò Deuxu Tytybytyhy ruxetòena aò aòkòmy idi ròhòtinyinre ibinamy tuu rarybemyhÿre. Jesuisi hàlubu aò aòkòmy idi ròhòtinyinre ibinamy tuu rarybemyhÿre. ³⁰ Deuxu kia rarybere: —Txiòhe iny òwydÿÿdu jiarÿ rare. Inymy jiarÿle arexiòwinykre.

Inyboho rieryumhÿrenyke kiamy rarybemyhÿre. Tii kiawese rare. Tule ijòmy rarybere: — Inynyrÿle taijoi-di ywisiidÿÿna-di riywisiidÿÿnykre. ³¹ Deuxu irumy rare. Tii brebuna-di tyhy rareke. Iu iny tamy ibinakeki, tii dori idi rehuke.

³² Juhuu Kristumy teerytenyeteu, awimy heka ahàtenyete. Kia-ribi òhòti losarenyòmy. Kristu òraru-ki aòhòkÿmy tatÿÿnytenyete. Ihàrele tahe Kristu-wana hyy toitemahà. ³³ Inyò umyreny robireu, tai akireny rutzuenyete, tule akireny òhòte itamadÿÿnyre. Ithydÿÿdu seriòre mahàdu inyò aòhòkÿmy risÿnyre, kaiboho tewotòenytenyete. ³⁴ Inyò ròtenawo-ò ridykeki tai tewotòenmahàtenyete. Inyò ahòrò-di rawasinyre, urile teysate. Ahòrò dori iratyre sòwemy rÿimyhÿre biubede-ki. Tai aòna aòna tiu rabinatÿyhy. Kia teerymahàtenyete. ³⁵ Uritere araròsòna-ribi awo xierysòmy. Kai dori uriòno nihikÿ bitakre. ³⁶ Ywinihikÿ-di heka rokoireke Deuxudeewimy rikiwinyrenykeny. Tai aòwihikÿmybo Deuxu rarybere, rikitarenkyre. ³⁷ Ritinamy tahe rÿire: —Txiokre inihe. Urihimyò biraòke. Kia kanakre inatyhymy. Tii raroorehenyòtyhy.

³⁸ Waityhydÿÿdu mahàdu òbiti iruhymy rÿirake, riwatyhynyeki. Inyò tahe ròòsekeki tamy wadeysaòtyhy.

³⁹ Inyboho heka tahewo-ò òkòsedu aòkò roire. Ithydÿÿdu dori roire, iruhymy nodu, biu-ò hena mahàdu wahe.

11

¹ Aòbohe ityhyna rare. Aòna aònaò iny inatyhymy riraòmyhÿre, kia tahe ityhyna rare. Inatyhymy dori kanakre iny rieryumhÿre, iny tuu robiòlemy. ² Ihetxina mahàdu Deuxudeewimy tuu ihÿre, rityhynumhÿreki. ³ Juhuu Deuxu aòna aòna bede bedemy riwinyre. Iny inatyhy hynale kia rierymahàrenyete. Deuxu lobixiòna-di ibutumy aòna aòna riwinyre. Idi tahe lobixinamy ròhònyre iny itxerenarenymy. Deuxu rarybere. Tai tahe aòna aòna ritxienyete. ⁴ Taityhydÿÿna òraru-ki Abeli Xiweò riwahinyre Deuxu-ò. Kaí xiwedÿÿna ratyre tamy riwahinyre. Abeli rityhynyrekile riwahinyre, tai tahe Deuxu reysare, òbitimy rareki. Tai ixiwedÿÿna Deuxu riwyyre. Abeli tahe rurure. Ihàrele, iwese tii ityhyna-di raremyhÿ wese rokoireke. ⁵ Enoi tatyhydÿÿna òraru-ki tiu ruruòhyre. Enoi Deuxudeewimy riwinyre tuu Deuxu juhuu rarybere. Aòwesele iòmy reare. Deuxu ridymy reare. ⁶ Inyò ityhynaòkeki, tiu Deuxudeewimy aò iwidiÿòna. Inyò Deuxudee iòhòmy ratxikre, tii rityhynumhÿre inatyhymy Deuxu-wana ihÿre. Deuxu dori tamy rexideòsinykemy ratxireri. ⁷ Noe tule ityhyna dire. Tii hawò nihikÿtyhy riwinyre. Aòhebo rotÿÿnykremy robiòhyre. Ihàrele tahe Deuxu rybe rityhynyete. Tai tahe tasÿ mahàdu ritare rubu-ribi. Bedeludu mahàdu tahe rurure. Noe tahe Deuxu riòbitidÿÿnyre, ityhyna òraru-ki. ⁸ Abraò tule Deuxu rityhynyete. Deuxu ijò bede-ò diteònydeu, Abraò irybe riywinyre, rare taijoi-wana. Deuxu tamy rarybere suò tamy rihitxinykemy isÿmy. Tai Abraò rexitare, rare ihàwà bede ierykòna-ò. ⁹ Ityhyna-di rasÿnyre kia bede-ki. Tyky heto-ki rahetonymhÿre iwese ijò bedeludu witxira mahàdu rahetonymhÿre wese. Ibede rarehàrele tahe ihòròmy aòkò ròhòtinyinre idi tuu aòkò rexinohòtinyinre. Tariòre Ijai, Ijaò-wana rasÿnyre. Tamy tule Deuxu rarybere iwese tyby-ò narybede wesemy. ¹⁰ Abraò tahe hawàò riraòmyhÿre. Deuxu widÿÿna hawà biu ludu-ki. Kia hawà Deuxu nohòti-ribi nyide. Kia hawà dori tiu rabinamy rejuxunyòtyhy ihetotira kyhyna direki. ¹¹ Sara ityhyna dire. Tai ruru dire uladusemy ronykemy iòeora sòwere hàrele. Tii tahe rityhynyete tuu raryberemy. ¹² Sara iòhòmy irubu roire rasenadunyeki. Ihàrele tahe sòwemy rariòreridrenyete. Iwese taina rudera wese, ÿnyra sòwewese.

¹³ Kia heka ibutumy rityhynumhÿre. Idi tahe ituerenyete aò heka rimyòre Deuxu rybe lidisinaò. Ireheribile tuu robirenyre; reysarenyete. Tiiboho rarybemyhÿrenyete kabede ludu mahàdu aòkò raremy, isÿreny mahàdu aòkò raremy. ¹⁴ Tii heka rarunumhÿre sÿwihikÿmy tai raeryumhÿre tuu rarybereki. ¹⁵ Tamy wikeki riòkeserenyra inihe tahe aòkòre, noderare. ¹⁶ Wiji tahe tii sÿwihikÿmy biu-ki rarunumhÿre. Tii dori ijò ratyre rare. Deuxu isÿ wihikÿ riwinyre tai tahe inyò iDeuxurenymy rarybekeki, tai Deuxu tiu raixÿruòtyhy.

¹⁷Deuxu Abraõ urihixina-di reareu riwahinyre Ijai xiwenamy. Tariõre sohoji riywinmy rÿire xiwenamy rurukremy. Tii Deuxu rybena-ki iriõre rarehãre. ¹⁸Deuxu dori juhũu rarybere: —Ariõre Ijai ariokoretybymy rarekre. ¹⁹Abraõ rieriye Deuxu iruru dire rubu-ribi riixixadÿÿnyke, tii Deuxu rityhynyreki. Abraõ dori rõhõtinyre rawasenanyre. Ijai juhũu rubu-ribi ixixa wesemy reare, raumynyre. ²⁰Iribi tahe Ijai tyhyna-di rarybere Ijaõ dee, Ijau dee aõbo kabede-õ kanakremy aõwihikÿ wahe. ²¹Iribi tahe tule Ijaõ rarybere Jyje riõre dee, tariokoreboho-õ. Ityhyna-di rarybere. Ijaõ iõhõmy rubu-õ ihÿre, õwõru-õ reximymy rariamyhÿre. Tahe õwõru-di rexilamadÿÿnymy rÿire rexitõenykemy Deuxu-õ, riwowydynyremy wahe. ²²Iribi tahe tule Jyje iõhõmy rubu-õ ihÿre. Tule ityhyna-di rarybere judeu ijoi Egito bede-ribi kòdõhõnykemy. Tule tahe rarybere ririre titxibo itityby rÿikremy. ²³Iribi tahe Moisesi reareu, tybyboho iseboho riwõrenyrene inataõ ahãdumy tatyhnareneny-di ihÿrenyrenyke. Moisesi itohouã ruxerare. Iòlò rubudÿÿ bede ywina rybemy rarybere. Moisesi tyby-wana kia bede ywina rybe lau ruberuõhyyre. ²⁴Moisesi raumynyre, Faraõ riorieremy noderare tii tatyhydÿÿna òraru-ki. ²⁵Tii heka tamywire Deuxu erydu mahãdu-wana aõhõkÿmy rotÿÿnykre. Urihimyõ òrarumy reõwarike derare heka rare. ²⁶Moisesi, Egito bede-ki aõna aõna wiwihikÿ rÿiramyhÿ derare. Iny tamy aõmy rarybehinamyhÿre. Tahe ibinamy rõhõtinyõmyhÿre. Kristu dori riraõmyhÿre, biu-ki uriõno idi rõhõtinymyhÿre. ²⁷Moisesi Egito bede-ribi rõhõnyre, ityhyna direki wahe. Ruberuõhyymy hÿre heka tii iòlò deburehekÿ lau. Iwese Deuxumy lobixiõnadu iko-txi robire wesemy, rõhõnyre. Tii tahewo-õ ròõseõhyyre. ²⁸Moisesi heka Deuxu rityhynyre. Tai tahe pascoa worana bedehesi riywinykemy beõra beõramy rarybere. Hãlubu ijõ-õ ritxiwire. Tai jÿu heka iny riõre delareny rirubunyõre. Egito riõre delareny rurure tai. ²⁹Iwese surubu tyre-di reurore wesele judeu mahãdu Ahobesò rawo-di reurore beõlemy. Iu Egito mahãdu reurõkemy rareu, urile bee idi raratòbõre. Kia riwinyrenyrene ityhydÿÿnadireki. ³⁰Ijeriõ hãwã mana õtity nihikÿ resere judeu mahãdu rityhynyreki. Debõ inatxi reurõ txuumy hãwã rora-ki rariare tahe resere. ³¹Raabe heka hãwyy uriuri ixidinodu rare, wedena wahe. Tahe Deuxu tyhydÿÿdukõdu mahãdu rexihureu, Raabe ruruõre tatyhydÿÿna-ki. Bede-di itxeredu riwõreki.

³²Timybohe ijõmy ararybekre? Wasirare heka ibutumy tuu ararybekre, sõwerek. Kideõ ijo, Barake, Sansaõ, Ijete, Davi, Samueli, tule Deuxu rybemy rybedu mahãdu sõwere. ³³Kaheka ibutumy riwinyrene tyhyna-di. Ijõ iòlõhãwã-di rahÿÿnanyre. Òbitina riwinyrenyrene. Ritarenyrene aõmybo Deuxu rarybere. Leaõry dori rirarytxinyrene. ³⁴Rirõnyrene heõtitywo-txi ihãrele ruruõrenyrene. Mayrehe rubudÿÿna-ribi rexitarenyrene. Bina-ribi ixby rarurunyrenyrene. Ijõ aõbina-ki irurudityhymy ratximy hÿre. Tai sõwemy aõbinadu iribi rahenyrene. ³⁵Tasyõ rubu-ribi riixixanyrene hãwyyõ rityhynyreki. Ijõ mahãduõ aõhõkÿmy dÿÿnana-ki tamy reare. Ixitarasamy rõhõtinyõhyyre aõhõkÿmy dÿÿnana-ribi. Tii dori umytedeõna wihikÿ-di rubu-ribi rexixakredi rõhõtinymyhÿre. ³⁶Ijõ ityhydÿÿduõ idi rybe jei jeina-ki ratximy hÿre. Tule tai õhõte rÿire reruti õhõte-di. Tule ijõ womati reroti-di rataataare, ihymy idi rehure rõtenawo-õ. ³⁷Ijõ mana-di riwere. Ijõ sehõtixi-di riwetyaõre, ware riatyre. Ijõ mayrehe-di rirubunyrene. Ijõ ityhydÿÿdu-õ budoeniy-di watxinity-di idi rexitynyrene, rama risarenyrene, aõhõkÿmy risÿÿnymy inyõ tõtxi ririõhyyre. Ijõ heka aõbinalemy tamy reare. ³⁸Kia ityhydÿÿdu mahãduõ ibutu iny ratyre Deuxu dee wire. Kabeledulu ityhydÿÿdukõdu mahãdu wese aõkõ tiiboho roire. Hãwãlõmy, bederahymy, hãloomy, kia ibutumy bede-di rariamy hÿre iwese iny isÿkõmy rÿire wese. ³⁹Ibutumy iribi rakaraykynyrenyrene tiiboho dori inatyhnarenenydireki. Tahe urile Deuxu rybe wahisidÿÿna ritaõmy hÿrenyrene. ⁴⁰Deuxu dori iny-õ riraõmy hÿre Kristu dehemy nyna wahe. Ihewo-ribi tahe kia inydeereny riwahinyrene, wivanahyyle. Tai tahe idi awityhymy iny ibutumy rõhõnykremy.

12

¹Sõwere inydireny itxeredu. Iny robirenylemy rÿirerimy ihÿre. Tai tahe tako-õ rekekoamy hÿrenyrene. Deuxu dori inydeereny riwahinyrene. Òraru iutxiere inykireny rÿire. Tai tahe rikiatyrenyrene òraru ibutumy inyboho dori rimymy hÿrenyrene. ²Jesuisi-õ sohojile reketehe mynye. Tii dori inatyhydÿÿna deledÿÿdu rare tule inatyhydÿÿna konanadÿÿdu rare. Jesuisi deysana kanakredile rõhõtinymy hÿrenyrene. Tai tahe rahõtinymy hÿre. Tai tahe aõhõkÿmy rotÿÿnyrene, itxèõ nihikÿ-ki rurure. Tai tahe ixÿru tamy reaõhyr rurureu. Wiji tii ronmy hÿre Deuxu ryna ruruweribi-ki. ³Jesuisi dee hãbu binahakÿ aõbinamy reare. Tahe rawobinarybenyõhyyre. Tai tahe idi rõkõhõtinyrenyrene iwese rakatxirenykemy. Uritere bede worennyõmy bede õtiidÿÿrenyõmy. ⁴Boholabenyke, òraru ijesu òraru-ki inyõ aribireny ruruõhyymy ihÿre. ⁵Deuxu tariõre dee rybe wesele adeereny rarybemy hÿre. Kia-ribi aõbohe õhõtireny rosara. Kia wese Deuxu rarybera: —Wariõre, araõbitidÿÿnyreneu, uritere adebureõmy, alisina aõkõ dori rare. Deõsana rybemy adee ararybekeki, uritere bedewoõmy.

⁶ Deuxu dori aluurekile araòbitidÿÿnykre. Deuxu tariòre wesemy inyò rimykeki, aòhòkÿmy risÿnymyhyre iòbitidÿÿmy. ⁷ Tybydiò aòbohe uri tariòre-di uri aòbohe tyby idi rÿira tariòre riòbitinyòmÿ? Aòkòre. ⁸ Ibutumy iny òbitidÿÿmy Deuxu rurumyhyre. Inyò òbitidÿÿnadiòkeki tii iriòre inatyhy wesemy aòkò rare. ⁹ Tule inytybyreny inydeereny retehemyhyre iny-boho riòbitidÿÿnymyhyreny. Tai tahe iny riywinymyhyreny. Deuxu tahe inytybyreny rare. Inytybyreny ratyxe tahe tuu rikiywinyrenyke, tahe irumy rokoireke iurenana. ¹⁰ Iny tybyreny urihimyoò bededÿÿnana-di riòbitidÿÿnyre iwese tamywimy ròhòtynyre wese. Deuxu tahe iny riòbitidÿÿnyre rekesiywinyrenykeny. Iwese òbitimy tii raremyhÿ wese rokoirekeny. ¹¹ Inyò òbitidÿÿnany deramy reakeki, tii deysamy aòkò rareke. Òbitidÿÿna bedewona-di rare. Rexihuredi, tahe wiòhedÿÿnany reamyhyre modebo reamyhyrèò, irumy ywina-di rarehyke. ¹²⁻¹³ Kai bedewokeki, aumy-di, arayky-di iruruòra, ihàrele tahe birurudÿÿnymy bimyke. Ati tule iruruòre ihàrele tahe, myike òbitimy. Betehemy, biywinyryòbìti-di mariake. Tai tahe ijò iny reysterenykre, raòwenyòtyhy.

¹⁴ Ainnytyhymy inydee ibutumy ahàbenyke tule hexiòbitidÿÿnymy ahàbenyke. Iny òbitimy rÿiòkeki, tiu Deuxumy robiòtyhy. ¹⁵ Inyò tahewo-ò Deuxu ruxetòena-ribi ròòseke lau kaiboho bexiebenyke. Tule amahàdurenny-ki alòbòronahyre wesemy inyò ihÿke lau kaiboho bexiebenyke. Kiakeki, sòwemy iny rahyrenyke òraruna uri wesemy. ¹⁶ Tule bexiebenyke inyò òta òta òraru-txi reseke lau ada Deuxu tòhòti ribi rosake lau. Ijau tahe Deuxu-di ròhòtynyre. Tyby rurukreu aò tarasana-di tii rohonyre byrena sohoji òwylemy tahelÿÿna-ò rohonyre. ¹⁷ Iribi tahe òhòtirenny losarennyòmÿ. Tii dori ròhòtynyre taaòwi-di ixby imynymy reare. Tahe aòkòhyre rahinyrehàrele. Rabadewomy ronyre Ijau dori rÿysÿna deròwemy taaòwi riwahinyre taexi-ò. Inyboho tahe rekesiywinymahàrenyke itxÿlau.

¹⁸ Deuxu tabede ywina rybe heka judeu mahàdu-ò riwahinyre, tiiboho Sinai hāwālò heòtyko-txi rÿire. Sòwemy heòty bedeluru yhynihikÿ tai reare. Tiiboho rubuerurenny. Kaiboho tiu breburennyòmÿ ahàbenyke iwesereny. ¹⁹ Txurònaò rurònyre nihikÿmy. Tule rybeò rarybere. Iny ibinamy tai ròhòtynyre. Tai tahe riixāwidinykemy Deuxu dee rarybere. ²⁰ Iròduò hāwālò-di tawa ritidikeki, iny mana-di tany rehuke irubudÿÿmy Deuxu rybemyname. ²¹ Tai tahe iny tahewo-ò rexihèjire brebumy. Moisesi tule, rexihòharunnyre tuu robireu. Ramytatamy brebumy. ²²⁻²³ Kaiboho dori iwitxira hāwālò-ò tetehemynta, Siaò hāwālò-ò, Deuxu hāwā-ò. Kia biu-ki Jerusalè rare. Sòwetyhymy tai ÿju mahàdu rÿire bede hesina-ò. Ibutu butuna rare. Deuxu riòre sohojile butuna-ò tehemynte, dohodÿÿna mahàdu wahe. Ibutumy ityyriti-ki ini roimyhÿre tamy rehemynta. Deuxu-ò tehemynta ibutumy erydumy ratximyhyrèò. Inyhÿkÿna mahàdu òbitimy rÿira mahàdu-ò tehemynta. ²⁴ Tule Jesuisi-ò tehemynta. Tii iny lobitÿmyradÿÿdu rare. Ihàlubu-ò tehemynta. Abeli hālubu ratyre awimy ihÿre. Jesuisi hālubu dori inydee aòwiyihikÿ rare iny òrarurenny òraru-ki dori ritxiwire iny riòbitidÿÿnykemy. ²⁵ Boholabenyke Deuxu rarybemyhyre, bohoblabenyke. Kia Deuxu roholaòmÿhyhyre mahàdu, rexihumyhyre kabede-ki. Tii biu-ribi narybedeò, rokòholaòmÿnykeki, tule inyboho rekesiywinyrenyke. Inydeereny aònityhykre. ²⁶ Iu rarybereu, bede ramytatatyhyre. Tahe tii rarybere: –Sohojimy ixityre bede biummy arimytatadÿÿnykre. ²⁷ Kiamy heka rarybereri. Aòbo relemy, urile ixāwikre aòbo ixāwidikònalemy rÿirakre. ²⁸ Tai tahe Deuxumy rikiàlàrenyke. Inyboho dori Iòlònasÿò rokoirenykre kia rÿihymy rarekre. Iwese Deuxudeewire wese rikiàlàrenyke ityhyna-di òhàruna-di. ²⁹ Deuxu ykarana dori heòty riworonnyhyre wese rare.

13

¹ Ityhydÿÿdu seriòre wiluumy ahàbenyke. ² Aòtxile aroraluduò bimyhymy ahàbenyke. Inyò kawese risÿnykeu, ÿju dori riwiòhenanyre, rieryòhyre mobo rare. ³ Ròtenawo-ki rÿire mahàdu-ribi nohòti losarennyòmÿ. Iwese kai tii-wana atximahā wesele, aòhòkÿmy botÿÿnykre. Aòbinahakÿlemy tamy reamyhyre mahàdu-ribi nohòtilosaòmÿ. Iwese inyò adeereny aòbinahakÿ riwinymyhyre weselemy idi mohòtynybenyke. ⁴ Ibutumy bityhynnybenyke ahāwymy herina, hābu tahāwymy-wana sohojile roike. Deuxu dori aòhòkÿmy risÿnykre òta òtana nodu tule òbitimy raòdònyòre mahàdu ixì-di ròtemy aòkò boibeke. ⁵ Aònihikÿ nieru tarasamy ixinohòtidÿÿrennyòmÿ. Aòbo akireny rÿiredile, beysabenyke. Deuxu dori rarybere: –Tiu kaiboho wanohòti aribi rosaòtyhy. Tiu heka araatyrennyòtyhy. ⁶ Tai tahe rikityhynny rakaryberenyke: Inynrÿ iny wiòhedÿÿdurennyre. Tai tahe tiu rukuberurennyòtyhy. Inyò wadee aòbina riwinyòtyhy.

⁷ Aerydÿÿdurenny-ribi nohòti losarennyòmÿ, tii adeereny Deuxu rybe rotohodÿÿmyhÿreki. Aòbo iruna konana-ò riwinymyhyredi, mohòtynybenyke. Iwese inatyhyna-di rÿimyhÿre wese kaiboho inatyhyna-di atximahābenyke. ⁸ Kanau, wiji, Jesuisi Kristu wiwesele ratxireri. Tiemy iwesele rarehykre. ⁹ Deuxu ruxetòena ixinany arayky rirurudÿÿnyke. Roxina bede ywina wiòhena aòkò ratxireri. Kia heka moo tiu riwiòhenanyòhyre. ¹⁰ Inyboho ixiwena wixiradirennyre. Iribi tyby hetowo xiwena widÿÿdu mahàdu riroxiòtyhy. ¹¹ Iròduò didyde

tykyhetoworanora-ki hālubu ritxiwikemy. Xiwena widŷŷdu mahādu wedu tuu ritxiwire òraruna tuedenamy. Uritere iròdu umy hāwā òtity webò-rìbi riwòsinyre. ¹² Tai tahe Jesuisi tule hāwāhākŷ ijò webò-rìbi aòhòkŷmy rotŷŷnyre, iu tahālubu ritxiwireny inydeereny tòemy, iny riòbitidŷŷnykemy. ¹³ Rokoiirenyke tahe tamy hāwā webò-rìbi rikimiyrenykemy iixŷrunayreò. ¹⁴ Inatyhymy inydeereny tiemy hāwā kabede-ki ihoòre. Tahe inyboho riraòmyhŷnyre biu-ki ijòdikre. ¹⁵ Jesuisi òraru-ki tahe Deuxu rikiwowydinyrenyke. Kia iny xiwena wahidŷŷreny rare tamy. Tii iny rityhynyrenymyhŷre, tai tuu rekealàrenyke. ¹⁶ Tiu rikiwinyrenyke aòwiwidŷŷ. Tii Deuxudeewire. Tule wii rikiwiòhenanyrenyke. ¹⁷ Aerydŷŷna mahādu biywinybenyke. Bityhynybenyke. Tii boho dori aijesedureny ratximyhŷnyre. Tii idi Deuxu-ò rirawyònymyhŷre. Kaiboho bityhynybenykeki, tii teysamy raaòmysŷdŷŷkre. Aòkòkeki bedewomy ratxikre. Tai arawiòhenanyòtyhy.

¹⁸ Wakireny bexitòenyhyymahābenyke. Jiarŷboho wodeysanale-di rahòtinymahāre, òbitina widŷŷdu-di rahòtinymahāreki. ¹⁹ Tule Deuxu-ò bexitòenyhyyke jiarŷ ele elemy adeereny aròòserenykemy.

²⁰ Inynyrŷ Jesuisi Kristu heka Deuxu rubu-rìbi riixixadŷŷnyre. Tii iny-di itxeredureny nihikŷ rare. Budoeni-di itxeredu weselemy inydireny retehemyhŷre. Tii tahālubu ritxiwire iny-wana bede ywina iixihudunakōna riwinykemy. ²¹ Deuxu adeereny ibutumy riwahinyke tamy wimy kaiboho biwinybenykemy. Kia heka wadeewire. Jesuisi Kristu-ò wowydyna ibutumy rarehykemy watzimahāre. Kie.

²² Waseriòreboho, kia watyriti nihiŷmy aòkò rewinyre. Tai tahe ywinamy idi boholabenyke rybe wiòhedŷŷna rybe tahe rare. ²³ Iny seriòrereny Tximòtxi heka ròtena-rìbi riteònyrenyke. Ele elemy kanakeki, rakre wawana arorarenymy. ²⁴ Wawehityyna rybe ibutu dohodŷŷna mahādu-ò biwahinykre, aerydŷŷdu mahādu-ò tule. Italia bede ludu mahādu irybe wehityhyna adeereny diwahinyde.

²⁵ Deuxu ruxetòena akireny ratxikemy watzimahāre.

Txiau Txiau Ryberiti

¹ Jiarý Txiau rare. Deuxu Jesuisi Kristu Inynyrý-wana deòdu rare. Ròritidýýreri Deuxu mahádu inatyhy-ò. Ubýtýmy iny rýira mahádu-ò. Warybe weityhyna adeereny rewahinyreri.

² Waityhydýýdu aðna aðnasira seriòre, araurihixinanykeki adeereny kanamyhýkeki, beysamahābenyke. ³ Kia-di tahe ityhydýýdu tyhymy beleke. ⁴ Aurihixina ixinamy rexiòlònyke atyhykemy. Ixinamy kanake araurihikemy. Tai tahe raòbitidýýnykre adee að rasiranyòtyhy.

⁵ Inyò bedeery ihoòkeki, rexitòenykre Deuxu dee, tii dori ibutu dee riwahinymyhýre. Inyò lau dori ritòenyòhyymyhýre. ⁶ Urile tii iseòdýýòmy bexityhynymy tamy bexitòenykre. Riseònykeki yhy òbò-di tiò rehumyhýre wese rare. ⁷⁻⁸ Kia hàbu iòreki, awimy aòkò aðhebo rotýýnymyhýre ywiòreki, tii Deuxu-ribi að ritaòtyhy, istrybe inatxire.

⁹ Iny að ijòkòmy rýimyhýre, teysamy rýirake, að ijòdikreki Kristu dori rityhynre. Kia iaòdimy ityhymy rýira, tule teysamy rýike ityhydýýdumy. Rýiraki að ijòòkre hàre. ¹⁰ Ityhyna heka iny-ribi wylemy ituemyhýre kie iwese noijese ramoròmyhýre wese. Tahe ityhydýýdu mahádu dee kia að aòkò rare. ¹¹ Txutòeetyhy ròhònymyhýre dori alòbòrona rimoròdýýnymyhýre. Tahe noijese rejuxunymyhýre. Tahe iruxerana riixāwidinymyhýre. Kia wesele hàbu ityhymy rýire rexihumyhýre. Aðhebo rotýýnymyhýre wetyatxile.

¹² Urihixina inyòdee kanakeu, tahe ijesu binaò wesemy ritakeki. Tai tahe tii reysakre. Tii tahe umyuedeòna heka Deuxu-ribi ritakre. Deuxu dori kia wahidýýnamy rarybere taluunadu mahádu dee. ¹³ Inyò aðbina bina ixirana-di rexirakeki. Tii rarybeòtyhyke Deuxu riixiranyhýre. Inyò dori Deuxu tii riurihiòtyhy. Tule Deuxu riixiranyòtyhy aðbina bina widýý-di. Ixiradýýdu aòkò tii rare. ¹⁴ Kiawese iny ixiribile rexirake, að-di sòwemy ròhòtinykeki, tii arabònyre, araitxenanyre. ¹⁵ Kia urari-ribi tahe òraruna ròhònymyhýre. Iribi tahe òraruwidýýna-ribi rubu rýimyhýre. ¹⁶ Ixixitnadýýòmy waluuna mahádu, waseriòre mahádu. ¹⁷ Wahidýýna ibutumy bedeerydýýnatyhy Deuxu biu-ribi diwahinyde kia ibutumy loosònatyby-ribi naderi. Tii heka rawitxiraòtyhy, tii aòu aòu iweselere. ¹⁸ Tii iny ixityre riwinymyhýre ritýmyranymyhýre tatyhyna rybe-di. Tai ibutumy iwidýýna-ribi inyboho juhuurenre, awirenre.

¹⁹⁻²⁰ Idi mohòtinybenyke waluu waseriòre mahádu. Ibutumy bexiywinymahābenyke iny-ò bohòlamyhybenyke, tahe aðwimy aòkò marybeke lau, wymy adebureòmy. Hàbu debure-ribi Deuxu òbitina rahenyòtyhy. ²¹ Abinamy aðhebo tutýýnymyhýte ixi-ribi bitake idi biatyke. Tahe Deuxu rybe-ò bohòlake, kia dori iruruna dire atytytyby kanatakemy. ²² Kaiboho bede ywina widýýdumy, bede ywina tyhydýýdumy boibeke. Að ijohonadu mahādulemy aòkò boibeke. Kiawesekeki bexiixxenanyke. ²³⁻²⁴ Inyò ijohonadule ronykeki, rybemynamy nodu aòkò rare. Tii hàbu itxerena-di itxerenadu wese rare. Itxerena-di ixidee retehereu, rexierere iwese raremy. Tahe rexitareu, aðwesele ixi-ribi tòhòti rosare timybo tii rare wahe. ²⁵ Inyò tahe bede ywina òbiti-ò retehemyhýreki, rityhynymyhýreki tii tahe teysamy ratxikremy ibutumy aðhebo rotýýnykremy. Tii dori ijohonamy nohòti losadu aòkò rare. Bede ywina rybe widýýdu rare, ityhydýýna wahe. ²⁶ Inyò bede ywina rybe widýýduòmy ròhòtinykeki, tahe tòròto riyrubunòdýýhyymyhýkeki, tabedeywidýýna að aòkò rare. Tii tawòkile rexiixxenanyhýre. ²⁷ Iny Deuxu, Inytyby-ò kia bede ywina widýýna òbiti rare. Uladuwyte, wytese-wana riwiòhenanykemy. Tule aðbina bina aðmydýýnana widýýòmy.

2

¹ Waseriòre mahádu, kaiboho Inynyrý Jesuisi Kristu, tetyhynyteny loosòna wedu tii rare. Tai iny wiribi lahitxiòmy, wiwesewesemy iny-di atximahābenyke. ² Kie inyò tahe dohodýýnawo-ò kanalòkeki, womati debo týrýrý-di tywihiký-di kanalòkeki, tahe tule iny aòkòdu maháduò kanalòkeki. ³ Kai tywihiký dinodu-ò marybekeki: Kaò bodonyke ryanawihiký-ò. Tahe marybekeki iaòkò-ò: Kiakile myike lamalemy ada bede-txi aòbo bonyke. ⁴ Kia wese wiribi hitxidýý-ki tatýýnymyhýteny, araykyreny rabinamy kia wese tumahāre. ⁵ Bohòlake, waseriòreboho, kaiboho juhuu iny aòkò mahádu wese toite. Iribi ityhy ityhydýýdukòdu mahádu iaòrarumy roirekemy, kaiboho Deuxu weselemy tadeletenyte atyhyna òraru-ki. Aratamyhýreny inatyhyna-di ityhydumy boibeke, tule kaiboho kowa biu-ò hena bitabenykre. Deuxu dori rarybere: –Waluudu mahádu tuu arisýnykre. ⁶ Kiawese, kaiboho urimynodu derarenre aðhebo tatýýnyteri. Ityhy mahádu tahe ararutýkýnymyhýre tule aradyrenymyhýre soldadu dohodýýna heto-ò. ⁷ Tiibohe tule Kristunimy aðbinamy rarybemyhýrenre. Kaiboho ini-di tegininimyhýteny. ⁸ Kia bede

ywina rybe-ki roire: iwese ixiluure wese, aerykõdu mahädu luuke, wiery mahädu wahe, abireludu wahe. Kia bede ywina biywinykeki, awimy botÿÿnymy mabeke. ⁹ Tahe iny wiribi lahitxinykeki, taðrarunyeri, teywinyõteri. Bede ywina aõkõ atximahäte. ¹⁰ Inyõ tahe bede ywina rybe ibutumy riywinykeki, tahe sohoji aõmydÿÿna riywinyõreki, tai tahe bede ywina rybe ywidÿÿdu aõkõ ratxireri. ¹¹ Deuxu tarybe ririre. Kia rarybera: —Õta õta widÿÿõmy. Tule rarybera: —Rubudÿÿõmy. Tai õta õta biwinyõkeki tahe inyõ terubunyeki, kai bede ywina rybe yrubudÿÿdu aõkõ atxiteri. Orarudumy tate. ¹² Iwese iny bede ywina rybe-di tÿmyra ahäbenyke. Deuxu dori bede ywina-di arararutxÿnyrenykre. Taita õbitimy botÿÿnybenyke, marybebenyke. ¹³ Inyõ riwotõenyõmyhÿkeki, tule tamy riwotõenyõleke tawiribihitxinatxu-u. Wotõedÿÿna wiribihitxina ratyre rare.

¹⁴ Waseriõre mahädu, inyõ rarybekeki: —Jiarÿ watyhyna ijõdire. Tahe iaõmydÿÿna wihikÿ-di aõkõ rare. Kia tahe aõ aõkõhyky heka rare tamy. Ityhynale kahäbu ritakekõ aõbo. Tahe reruinyreri. ¹⁵⁻¹⁶ Inyseriõreõ tyy, rÿsÿna ihoõke-wana. Tahe inyõ tamy rarybekeki, ywina-di bõhõnyke, aheto-ki birozikemy. Tahe aõ riwahinyõra tyy, rÿsÿna-wana. Aõbohe irybe rare. Aõkõhykyre irybe. ¹⁷ Kiawese taheka kia häbu inatyhyna rare, iaõmydÿÿna ihoõkeki kia ityhyna ihoõke wese rare. ¹⁸ Inyõ rarybeke-wana: —Kai atyhyna dire. Jiarÿ waõwidÿÿna ijõdire. Biteõsinyke wadee atyhyna sohojile tamyreny wina-di aõkõ. Tahe jiarÿ tamyreny waywina-di adee ariteõsinyke kia õraru-ki bobike jiarÿ Kristumy retyhynrerimy. Watyhyna iny idiõre waõwidÿÿna ijõdre-wana. ¹⁹ Kai bityhnyke Deuxu sohojile raremy. Kia tahe awire urile diabo tyytybybina tule Deuxu rityhnyre. Tai ilau ruberumyhyre. ²⁰ Inatyhyna iaõmy widÿÿnana ihoõkeki, aõ aõkõ wese rare. Kia tetyhynyõlemahäte aõbo, häbu itxÿtere. ²¹ Inylabiereny Abraõ tariõre-di Ijai rixiwenykemy idi ratximyhÿu, kia-ki Deuxu riõbitinyre. ²² Tabimahäte aõbo. Abraõ tatyhyna iwidÿÿna-wana aõna aõna riwinyre. Ityhyna riwiõhenanyre. ²³ Tahe iwese ritidÿÿnamy roire wese my tuu rotÿÿnyre aõmybo heka rarybera Abraõmy: —Boholake, Abraõ heka Deuxu rityhnyre. Tai Deuxu tii riõbitidÿÿnananyre. Tule, Deuxu tabiõwamy rininire. ²⁴ Betehebeny ini. Inyõ iõbitidÿÿmy ronnye-wana inatyhyna sohojidile aõkõ tii ihÿke, tahe iwidÿÿna-di tule wahe. ²⁵ Ijõre tahe: Raabe, aderanamy raremyhÿ. Iribi tii Deuxu rybedeõdu mahädu riyrubunyra rubu lau, tahe riteõnyre rywasi witxira-di. Kia widÿÿna Deuxu Raabe riõbitidÿÿnyre. ²⁶ Iwese umy tyytyby-di aõkõ rubumy rÿimyhÿre wese, tule inatyhyna sohojile aõ aõkõ rare tamywina-di aõkõreki heka rubu wese rare.

3

¹ Uritere, waseriõreboho, bedeerydÿÿdu mahädumy aõkõ ixidi norenykõmyke. Ibede õnana hitxina txau dorihe aõnihikÿkre bede erydÿÿdu mahädu dee. ² Inyboho ibutumy sõwemy õraruna-txi aõu aõu resemyhÿrenyre. Inyõ tarybe-ki raðrarunyoõkeki, tii iny õbiti rare. ³ Iwese awaru iny riraõmyhÿre wese taumy ibutumy riraõmyhÿre. Awaruru-ki jurarõsõna rirutymyhÿre, tii irarõsõna-di rare. Tai tahe awaru iny riywinyumyhÿre iumy ibutumy iny riraõmyhÿre. ⁴ Betehebenyke iny heõty lawõ nihikÿ-õ irarõsõna iyjatyhyre tahe irarõsõdÿÿdu idile riraõmyhÿre tixtibo inonana-õ yhy nihikÿ iwetxi kedeaekreki, ihärele irarõsõna riraõmyhÿre. ⁵⁻⁶ Iwesele iny dõrõtõ rare. Iyjatyhyre ihärele aõnihikÿmy rarybe-myhÿre. Betehebenyke iny heõty helÿÿresi iyjare, ihärele õtiranihikÿ ritoonmyhÿre. Dõrõtõ tahe heõty wese rare. Sõwemy heka õraru riwinyumyhÿre. Dõrõtõ bede aõmydÿÿnanabina dinodu wese rare, inyumy susudÿÿdu dõrõtõ rare. Sõna bede tõtee-ribi diabo mahädu-ribi heka nade. ⁷ Ibutumy irõdu brebuna, nawii witxira witxira, irõdu beraludu, utura, riinytyhydÿÿnymyhÿre. Iny mahädu iratyre irurudÿÿna dire. ⁸ Inydõrõtõ inyõ tahe riinytyhydÿÿnyõthy. Ibinatyhy rare. Rubudÿÿna uri-di ratxireri. ⁹ Inydõrõtõ-di Deuxu inytybomy iny realãmehÿre tule idi inymy rajõmomyhÿre. Deuxu ixiwese my iny riwinyre, ihärele iny wimy rajõmomyhÿre. ¹⁰ Inyõ tary-di Deuxu rirowõwydynmahäre tule idi ujõmomy reamyhÿre. Waseriõreboho, kiamy aõkõ idi boibeke. ¹¹ Beijirana-ribi ibree ihÿre-wana wiule heka rõhõnyõthy. ¹² Õwõru inatxi wiribi lahitxire. Ijõ aõbo wiraty-di raratynyke aõkõre? (Figueira azetonamy raratynyõthy) Videira figomy raratynyõthy. Juwyrabe häloo-ribi bebreke rõhõnyõthy.

¹³ Inyõ bederykeki ibedeerynadikeki, tii ywimy ratximyhÿke. Ibutumy õbitimy ratxirerimy aõ riwinyumyhÿremy rexityhynymy ixidi rõhõtinyõthy tyhymy rabekemy. ¹⁴ Kaiboho awo-ki ixiburena ijõdikeki, inywitxira härosu ijõdikeki tai tii deysamy atxiõke tai tuu marybeõke. Kai ruiwidÿÿõmy. ¹⁵ Kia bedeeryna biu-ribi aõkõ nade, bederibile, iny härosu diaboribile nade. ¹⁶ Inywitxira härosu ijõdike-wana, tai jei jeina rare. Ibutumy aõbina bina. ¹⁷ Bedeerydÿÿna biu ludu juhule õbiti rare, idi ywina rare, rutaõna rare, wityhyna rare, ruxetõena rare. Awihyymy nodu widÿÿna rare. ¹⁸ Õbitina aõu aõu kanakre ywinawidÿÿdu-õ. Iwese aloborodu rehumyhÿre wese, tiõboho ywinamy rekoamyhÿrenyre.

4

¹ Aõherekibo ayreny-ki jei jei rÿimyhÿre. Awo-ribi namyhÿde araykywydyna ribi. ² Kai sÿwemy aõdikemy tahõtinymahâte aõhebo aõkõ tetate. Tahe terubunymahâte. Inywxira aõmydÿÿna-di òbire, tahe aõkõre. Tai aõbina tetelenymyhÿte ijei jei-di. Aõ ijõõre textitõenyõma hâteki. ³ Textitõenyteki, tetaõmahätenyete. Teõsamy dori textitõenyamahätenyete. Ixidee sohoji dehunalemy tahõtinamahätenyete aumydeewimy behukelemy. ⁴ Bede aõmydÿÿnana luudu mahâdu heka Deuxu òludumy ihÿre. Kia aõbo teeryõtenyete, òbitiõna, mahâdu. Inyõ bede aõmydÿÿnana bina biõwamy ratxikeki, Deuxu òludumy rare. ⁵ Aõ aõkõ aõbohe rybe riti kawese roire: Aõhe rare. Deuxu taTyytybytyhy inywo-ki heka Deuxu risÿdÿÿnymyhÿre. Tai tahe iny-di riijetyhymy ratximyhÿre. Aõbo heka kia rare? ⁶ Tii tahe iny rirurteredÿÿnymyhÿre. Kawesemy ritina rarybere: –Ixiwedu mahâdu heka Deuxu ixi-ribi rirehedÿÿnymyhÿre. Tahe ruxetõena sÿwemy ixiwedekõ mahâdu-ò riwahinymyhÿre. ⁷ Deuxudeewi biwinymahâke. Diabo ixi-ribi birehedÿÿnyekeki, tahe tii aribi rahenyke. ⁸ Deuxu-ò bexiõhõdÿÿnyekeki. Deuxu adee rexiõhõdÿÿnykre. Òrarudu mahâdu, ebõmy bexilraranyke aõraru-ribi bexitake, rybe inatxi mahâdu, araykyworeny biõbitinybenyke. ⁹ Mabedewoke, bobuke, mahinyke aõraruna òraru-ki. Ajuedena-ribi arube rytynykre, eysa-ribi mabedewomy atxikemy. ¹⁰ Ayrubumy Inynyrÿko-txi boibekeki, tii aratamadÿÿnykre; tii ixideewimy riwinykemy.

¹¹ Waseriõreboho, uritere aõmy wimy ryberenyõmy. Inyõ taityhydÿÿduseriõremy tuu ibinamy rarybekeki, iaõna aõna riaõkõkeki tii bede ywina ibinamy rarybereri. Bede ywina rybe riaõkõdÿÿnyreri. Inyõ bede ywina rybe riaõkõnyekeki, tii bede ywina ywidÿÿdu aõkõ rare. Tii bede ywina rybe hitxidÿÿdu rare. ¹² Deuxu sohojile dori bede ywina hitxidÿÿdure. Bede ywina dohodÿÿna dinodu tii rare. Tii itarasadÿÿdu rare ihære irubudÿÿdule rare. Mobohe kai atxiteri; abireludu hitxidÿÿmy aõbo texinohõtidÿÿnyteri? Aõkõre.

¹³ Boholabenyke, tuu tarybetenyteri: wijile aõbo ada biurasõmy aõbo rokoirenykre hãwãõ-ò. Tai bededÿÿnana sohojimy rikierenykre. Tai nieru tarasamy rakaõmydÿÿnyrenykre. ¹⁴ Txiohe rare. Kaiboho dori teeryõmahätenyete aõhebo bede rotÿÿnykre. Timybo mabekre? Iwese biuwetyy yja aõwesele rexihymyhÿre wese heka timybo mabekre? Kiawesemy aõkõ marybeke. ¹⁵ Kamy heka marybeke: – Inynyrÿdeewikeki iny rummy rokoireke, tai tahe kia ada kowa aõbo rikiwinyrenyke. ¹⁶ Iwese wiji ratximyhÿre wese. Biurasõmy aõnihikÿ widÿÿmy marybekeki, kia tahe awi aõkõ rare. ¹⁷ Inyõ aõwiwidÿÿ rieriyekeki, tahe riwinyõmyhÿ-wana kia rexiõrarunanymyhÿre.

5

¹ Boholabenyke warybe-ò ityhy mahâdu. Mahinybenyke, bobubenyke aõhõkÿmy botÿÿnybenykreki. ² Aõmydÿÿnana wiwihikÿ rabinamy rÿire. Atyywytyhy isibrey tysini rirõre. ³ Aorotÿÿrÿÿreny awomatiurareny raruxinyra tabededÿÿnana riõnonyrerimy. Anieru susudÿÿna awobiredÿÿnamy kikitÿÿnykre. Iwese dee heõty risõmyhÿre wese, kia sudÿÿ anasõmyhÿkre. Aõna aõna sÿwemy ixidee tebutunymahâte kia atxukonana-ò. ⁴ Abaderõwysydÿÿdu òwydÿÿdu aõkõ dori kai tate. Kai ixidee tebutunymahâte iribireny tawasinymahâte. Tiiboho rahinymy rirajuamyhÿreny tahe kia wysydÿÿdu mahâdu hina-ò Deuxu roholare. Tii ruru mahâdu wedu rare. ⁵ Kaiboho aõberareny teõnonytenyteri isikile. Ixideehÿyle texideysadÿÿnymyhÿte. Ibutumy aõbo adeeremy wiwi ixidee temytenyete, iwese rubutxudÿÿnatxu brorenì riõwenymyhÿre wese. Kai ahâte. Deuxu akanarubunykre. ⁶ Òbiti mahâdu teteõnymahâte terubunymahâte. Tii tiu adee rexiõwynyõtyhy.

⁷ Ixieleledÿÿõmy tahe waseriõreboho. Inynyrÿ kanakreu. Betehe inihe. Òworudu heka taaõwi riraõmyhÿre biu bedeu. ⁸ Kia wese kaiboho tule eleelemy aõkõ biraõmyhÿke aworeny-ki heximymyhÿbenyke. Inynyrÿ nonana dori iõhõrehe. ⁹ Waseriõreboho uritere wimy ibinamy ryberenyõmy Deuxu dori arahitxinyreny. Ihitxidÿÿdu nonana tahe iõhõre ijõkiwesele riijemy rÿimyhÿre. ¹⁰⁻¹¹ Waseriõreboho ihetxiu Deuxu rybemy rybedu mahâdu iyrubumy rÿiramyhÿ. Iwese tiiboho rÿiramyhÿwese boibeke aõhõkÿmy dÿÿÿnana-ki rare. Kia aõhõ kÿmydÿÿÿnana-ki òbitimy rotÿÿnymyhÿre. Iwese jõð iyrubumy raremyhÿre taholamahätenyete. Tule iwese ionanau Deuxu riwiõhenanyre wesemy teerytenyete. Inynyrÿ dori ruxetõenatyhy-di rare làhãnatyhy-di.

¹² Ibutu ratyre waseriõreboho inatyhymy sohojilemy marybeke ijõ rybemy rybeõmyke Deuxu arybe ritxiõnyõtyhy. Aõna aõnamydÿÿnanaribike aõkõ iximyhÿle marybeke. Kohemy marybekeu kohelemy marybeke. Aõkõmy marybekeu, aõkõlemy marybeke. Kawese-ki inyõ aratxiõnyõkre.

¹³ Inyõ aõbo ayreny-ki aõhõkÿmy rotÿÿnyreri. Tahe tai bexitõenykre. Inyõ aõbo ayreny-ki teysamy ratxireri. Àlãnawi-di tii wana mawiunykre. ¹⁴ Inyõ aõbo ayreny-ki webinadumy roireri wana. Tahe dohodÿÿna rybedu mahâdu-ò tamy bididybedenyke tamy

rexitòenyrenykemy. Adỹ ityre ritxiwikemy Inynyrĩni òraru-ki. ¹⁵ Ixitòedỹna tyhynale webinadu riteytenykre. Inynyrỹle ritamahỹnykre. Tii òraru-ò raòrarunymhỹke-wana Deuxu iòraru riixãwidinyke. ¹⁶ Iny wiò wiòmý aõna aõnarenymy belyybenyke. Wiò wiòmý wii biixitòedỹnybenyke, ibutu-ribi beytebenykemy. Inyòbiti ixitòedỹna irurudire, aõna aõna sõwemy riwĩnymhỹke. ¹⁷ Eliasi heka inyweseremy rare. Tii rexitòenyhyymhỹre biu ròãdtyhykremy bede-ò. Tahe inataõ beòra-di biu ròãdhyre. ¹⁸ Tahe ixityre rexitòenyre. Tai biu ròare. Tahe oworu-ki ixityre aõwi ruhunyre.

¹⁹⁻²⁰ Waseriòreboho, inyò ay-ki inatyhyna-ribi ròhònykeki. Inywitzira tuu rarybekeki, teòsary-ribi ridykeki, tahe ityytyby ritara, rubu konana ixãwina lau sõwemy araru-di riixãwidinyre. Kie.

1 Pedro 1 Pedro Tyyriti

¹ Jiarÿ, Pedro warybe ritina rewahinyreri ubÿtÿ deòdÿÿna jiarÿ rare. Ibutumy judeu mahädu-ò rewahinyreri Ponto-ò, Alatxia-ò, Apadosia-ò, Asia-ò, Bitinia-ò. ² Kaiboho heka iitxe itxemy toite Deuxu Inytybyreny-ò, Deuxu Tyytybytyhy araòbitinyrenyra, Jesuisi Kristu bityhynybenykemy tule tahälubu-di arasebenyrenykemy. Wiòhedÿÿna sòwemy ywina-wana adeereny kanakemy watxireri.

³ Ibutumy àlana Deuxu Inynyrÿ tyby-ò rikiwahinyrenyke. Tii dori sòwemy ruxetòena inydeereny diwahinyde. Tai inyboho ixityre reamyhÿrenyrene ratybienyrenykemy Deuxu sÿ mahädu wo-ki. Inyboho wijile iraròsònareny dire, Kristu rubu-ribi rexixareki. ⁴ Tii wiòhedÿÿna wiwihikÿ inydeereny ririre. Biu bedekile riyrubunymy roire. Tiu rasunyòtyhy, retybyòtyhy, iruxerakakÿlemy lyrahakÿlemy roire. ⁵ Deuxu tarurusòwe-di arayrubun-nyrenyke kia wiòhedÿÿna bitabenykemy tetyhynyteki. Tarasana heka kia rare. Ikonanatxu Deuxu bedexiteòsinykre. ⁶ Tai tahe beysabenyke. Bededÿÿnana tòbò reakreu, mabede-wobenykre òsana aòmydÿÿnana sira òraru-ki. ⁷ Tii tahe kawese-ki atyhydÿÿnareny ityhymy ròhònykre. Atyhydÿÿnareny womati tÿrÿrÿhÿkÿ òwy ratyre iòwy dire. Tiu rabinaòtyhy. Heòtyru-ribi womati tÿrÿrÿhÿkÿ ròhònyre wese atyhynareny kòdòhònykre àlana, wowodyna, luuna Jesuisi Kristu-ò, tii kedehemynykre. ⁸ Kaiboho tuu tabitenyòte ihärele tuure. Tetyhynytenyeri, tai tahe tÿxihikÿlemy deysatyhy-di ahätenyete. ⁹ Tai atarasadÿÿna-di teteheteri, tetyhynytenyete. ¹⁰ Juhuu Deuxu rybedu mahädu ritÿÿraxinyra kia tarasanamy. Tule wiòhenadÿÿmy rarybere adeereny kanakemy. ¹¹⁻¹² Idi tahe dierydenyde ibededÿÿnanau kanaòkre urile ihewo-ribi kanakemy. Katahe adeereny reare Deuxu Tyytybytyhy nade òraru-ki. Ýju mahädu dori tamywimy tuu rieriynyrenykemy ihÿrenyrene. Jesuisi Kristu aòhòkÿmy dÿÿnanamy tule toosònadÿÿnamy rarybemyhÿrenyreu, tiubedemybo kia kanakemy riijemyhÿrenyrene.

¹³ Arayky-ki birarutxynybenyke wereysana rara rotÿÿnymyhyÿre wese. Òbitimy maraykynybenyke wiòhedÿÿna-di bidimybenedenykre-ki Kristu kedehemynykre. ¹⁴ Wijile kaiboho ywimy nodu riòre wesemy boibeke. Iwese juhu aykaraòtamy tatÿÿnymy tatemahä wese noòmy, abedeerykòmy tatemahäu. ¹⁵ Iweseòmy. Uritere adee rybedu òbitimy raremyhÿwesemy kaiboho ibutumy tuu botÿÿnybenyke kia-ki òbitimy boibeke. ¹⁶ Raritinyemy dori rÿire: –Òbitityhymy boibeke, jiarÿ dori òbitityhymy raremahä. ¹⁷ Deuxu iny wiribi rihitxihitxinyre aòbina bina widÿÿ òraru-ki. Deuxu wiwese wesele iny luure tuu rarawetyynyòhymyhyÿre. Iwese bodee textitòenymahäte wese tamy bedeerykò rira wese boibeke. ¹⁸⁻¹⁹ Kia teerymahätenyete tuu ararybekre. Ixinamy rexihumyhyÿredi aòkò iwese womati tÿrÿrÿhÿkÿ iurahakÿ-di aòkò atarasanareny riòwonyre. Tahe Kristu hälubu-di aòhebo ibina botÿÿnybenyke-ribi textitatenyeta aòwidÿÿnabo booreny-ribi teerytenyeta. Kristu tahe budoeni òbiti lyrahakÿ wesemy rare. ²⁰ Tii juhu bededÿÿnanau taumy rubu-ò riwahinykremy rexierihymy raremyhÿ, wijile kaò nade rurukremy aluunareny òraru-ki. ²¹ Tule Deuxu tetyhynymahätenyete Kristu òraru-ki, Deuxu rubu-ribi riixixadÿÿnyre tahe tamy loosòna riwahinyre, tai araròsònareny aityhydÿÿna Deuxu-ki roimyhÿre.

²² Kaiboho atytyby tesurònanytenyete inatyhyena dori teywinytenyeta. Tai tahe wiluulu-utyhymy rakatxirenyke. Wiluumy wesenedÿÿrenyòmy atximahätenyete. ²³ Wiji umydÿÿna juhu wese aòkò iny bòtòdÿÿna raumydÿÿre wiji tahe Deuxu Rybe aumydÿÿnamy ihÿre. Kia tahe ituerenyòtyhy. Umytudeòna diwahinyde. ²⁴ Iwese ryberiti rarybere wese:

–Ibutu iny asi wese rare. Inyloosòna asi noijesa wese rare. Asi ramoenyomyhÿreu tòijsa rejuxunymyhyÿre.

²⁵ Deuxu Rybe tahe aòu aòuhuy rÿira. Rexihuòtyhy rÿira. Kia rybemy tahe adeereny rarybemyhÿre, Rybewihikÿ wahe.

2

¹ Ibutumy idi behuke ixi-ribi, aòbinatyhyena-di, rui-di, inywitxira aòmydÿÿna xibure-di aò ikòkòmy uòmo-di ibutumy. ² Tahe iwese tohouä howÿsya luure wese rybe-ò hexiborenanyke. Atytyby howÿsyna wese rare. Idi maumynykemy tarasana inatyhy-ò. ³ Wanyrÿ dori wihikÿ rare. Kia teerytenyete. ⁴ Tamy bodoibedenyke. Tii dori manairuhikÿ wese rare. Heto tira widÿÿdu kia mana-di rehura. Tahe Deuxu dee kia ixtarasanamy rare. Awimy heka tai rahare. ⁵ Kaiboho tule mana iruhukÿ wesemy tòiimahäte heto òbiti wesemy aijòreny-di kanaijedÿÿnydenykemy. Xiwena wedu mahädu òbitimy boibeke, Deuxu dee wina xiwedÿÿna òbiti biwinybenykemy Jesuisi Kristu wowodynamy. ⁶ Kawese dori Ryberitina-ki rÿire: –Betehebemy inihe Siaò bede-ki iny mana heto tiramy iwidÿÿ wesemy

ritidire. Tii aõwihikÿthy wadee rare. Kia iny rityhynymyhÿkeki, tiu raixÿruõtyhy bede õtiidÿy ribedewonyõtyhy. ⁷ Kaiboho ityhydÿÿdu mahãdu, adeereny tii aõwihikÿ rare. Ityhydÿÿdukõdu mahãdu dee tahe kawese tii rare: —Hetotirawidÿÿdu kia mana-di rehura. Kia mana tahe wiji juhuludu mana ritidimy roire. ⁸ Tule jÿõ kiamy rare: —Mana idireny kedese denykre. Kia mana awi aõkõ tamyreny rare. Reserenykre rybe ritxiõnymyhÿrenykeki Deuxu heka rierymyhÿre reserenykre. ⁹ Kaiboho tahe iny itxeseme aratareny, xiwena wedu mahãdu õbiti boibe benykremy, inyijoi õbiti boibeke, Deuxu hõrõ mahãdule, iruxeranamy marybe benykemey adee dori bededorohokÿ-ribi anadydenyde taloosõna wihikÿ-õ. ¹⁰ Kaiboho juhuu inyijoi aõkõ toitemahã tahe wiji Deuxu taijoi my aratara. Juhuu ruxetõena tuu inyõ riwahinyõhyre adeereny, wiji tahe tii riwahinyra adeereny.

¹¹ Waluuna mahãdu adeereny ararybekre. Kaiboho iwitxira bedeludu mahãdu wese atximahãtenyeki. Uritere õtaõtarenyõmy atytyby õludu dori kia rare. Atytyby aõbina dÿÿnana adeereny diwahinyde. ¹² Ahotiludu mahãduy-ki õbitimy boibeke. Tai omny ibinamy rarybekeki, tiiboho aumyuedeõnamy robimyhÿkemey tahe Deuxumy kiditoosõdÿÿnadenykre Deuxu hitxidÿÿna txuu.

¹³⁻¹⁴ Bede dinodu bede ywina rybe biywiny mahãbenyke Wanyrÿ õraru-ki Iõlõrybe, aõbo kai deõdu rybewydydu aõbo ibutumy birarenybenyke. Iõlõ deõdu mynyduhykÿ doidenyde aõbinahakÿ widÿÿdu aõhõkÿmy risÿnymy rimymy risÿdÿÿnykremy. Deõdu ritamadÿÿnykremy tule aõwihikÿ widÿÿdu ritealãdÿÿnykremy. ¹⁵ Aõwi wihikÿ widÿÿna-di kaiboho hãbu bina biyrydÿÿnybenyke. Kia Deuxudeewi rare. ¹⁶ Kaiboho hãbu ixihyyludumy ahãtenyete urile aõbina bina widÿÿõmy boibeke. Deuxu deõduweselemy boibeke. ¹⁷ Iny ibutumy iõsana biywinyke. Ityhydÿÿdu seriõre luumy boibeke. Deuxu biwowydnybenyke. Iõlõ bede dinodu biwowydnybenyke.

¹⁸ Deõdu mahãdu, awedu bityhynybenyke awedu wihikÿle-õ sohojile aõkõ ibina bina-wana dori bityhybenyke uritere bedeõtiidÿÿmy rÿiõmy. ¹⁹ Aõbina riwinyõhyymyhÿre deõdu tawedu-õ. Tahe wedu teõdu-õ aõhõkÿmy risÿnyre. Deõdu riõludunymyhÿre aõmy rarybeõhyymyhÿre, Deuxu rityhynymyhÿreki. Kia wese tahe Deuxudeewina rare. ²⁰ Iny raõrarunymyhÿkeki, tai tahe õhõtenamy inyboho ratximyhÿrenykeki, aõloosõna widÿÿna bohe kia rare. Inyboho riõludunymyhÿreki. Aõwihikÿ widÿÿna-di inyboho ywina-di õhõtenamy riõludunymyhÿrenykeki, kia Deuxudeewina rare. ²¹ Kaiboho biõludunymyhÿbenykemey tai iitxemy aratareny. Kristu tule dori õrarureny-ki aõhõkÿmy rotÿÿnyre. Iwese timybo tii riwinyre wese kaiboho biwinybenyke. ²² Kristu dori tiu raõrarunyothy, tule aõbinahakÿmy rarybeõtyhy, raruiõtyhy. ²³ Tamy adebure irãmy rryryre wobinamy aõkõ dirawoyõnyde. Rihetenyre, aõma aõkõ dirawoyõnyde. Urile tii riwahinyre Deuxu dee. Deuxu dori õbitina-di rihitxidÿÿnyre. ²⁴ Inyõrarureny dori riwinyre itxeõ nihikÿ tyre-ki. Tai tahe õraruna dee rakarurunyrenykre, tahe õbiti widÿÿna-õ rakatximyhÿrenykre. Kristu wotõmomy iny riteytenymyhÿre. ²⁵ Iwese budoeni reõsamyhÿre wese kaiboho toite. Wijile tahe kaiboho tõõsemy atxitenyete aitxeredu-õ atytyby wiõhedÿÿdu-õ.

3

¹⁻² Hãwyyreny, ahãbureny rybe bityhynybenyke. Tai inyõ ihãbu ityhydÿÿdu aõkõkeki, tii kidityhnykre tahãwyyhe-ki, aõrybebo aõkõ roholareki ihe-ki robireki. ³⁻⁴ Hãwyy ruxerana heka ixidee itidisirenyõmy atximahãbenyke aõ taumy-ki ritidimyhÿre aõkõ hãwyy ruxerana rare. Aõ iwo-ribi teysare, Deuxu Tyytybytyhy widÿÿna inytyhyta tii tahe hãwyy ruxerana rare. Rade sihodÿÿtyhy ibutu ratyre aõkõ rare. Womatã tÿrÿrÿ noho tule aõkõre, tyy wihikÿ-di rariamyhÿre tule aõkõre. Kia tahe Deuxu dee aõwihikÿtyhy aõkõ rare. ⁵ Tule ihetxiu hãwyy õbiti tuu rotÿÿnyre, tahãbu riwinyre, Deuxu rityhynyre. ⁶ Sara, Abraõ riõrese, tahãbu riwinyre. Itxi õhõtirenny beake tawedumy tamy rarybere. Kiaboho hãwyyreny iriõre riõre atximahãtenyete. Tai aõwihikÿ widÿÿnamy botÿÿnybenyke. Bededÿÿnana jei jei lau brebuõmy.

⁷ Hãbu mahãdu, kaiboho tule asÿreny-ki abedeeryna biyrubunybenyke. Ahãwyyreny biwinybenyke hõraõmy idi ahãbenyke, tiiboho dori itxõmotxirenny iruruõrenny. Iõsÿny bityhynybenyke. Wiwana Deuxu ruxetõena tarasadÿÿdu atximahãtenyete. Tai aixitõedÿÿnamy õbitimy bexitõenybenyke.

⁸ Tahe kaiboho ibutumy widi mohõtynybenyke wiwesewesele. Ityhydÿÿdu seriõre dee tõena luuna-wana biwahinyke. Ruxetõena-di boibeke iny-õ ixityhydÿÿ aõkõ. ⁹ Inyõ aõbinamy adee rakeki, ixiõwydÿÿõmy. Inyõ rybe-ki aõbinamy adee rakeki, irawoyõdÿÿõmy. Wityhymy tamy marybeke. Kia-õ tahe Deuxu aõwihikÿ adee riwahinykre, tai ijõtxu Deuxu wityhynamy adee riwahinykre. ¹⁰ Tai inyõ tabededÿÿnanaluumy ratxike-wana, tatxuu teysamy ratxikeki, tahe dõrõtõ rexitaake rybe bina lau iry riryryre wobina rybe lau. ¹¹ Aõbina bina-ribi bihenybenyke aõwihikÿlemy botÿÿnymahãbenyke. Ywina bi-jimahãbenyke ywina-di ahãbenyke. ¹² Deuxurue tahe õbiti mahãdu-di retehemyhÿre.

Tanohöti tahe ixitöena-ò riihohonanymy rononymhÿre. Aõbina widÿÿnadu-ò tamyreny rararanymy idi retehemyhÿre.

¹³ Kai aõwiihikÿ widÿÿlemy tiu matxibekeki aõhe iny adee rotÿÿnyõtyh. ¹⁴ Kai õbitiwiidÿÿ õraru-ki aõhebo dõtÿÿnykeki, deysamy atximahãke. Breburenyõmy iwese ilaureny ixiõhãrudÿÿrenyõmy. ¹⁵ Urile Kristu awedurenywesemy bisÿÿnybenyke aworeny-ribi. Inyõ adereeny aratÿÿraxinyke-wana aõherekibo Kristu tetyhynymhÿtemy, kai bexiwinyhy tamy ixidee rybena bydÿÿna biywinyhyymy idi ahãke. Arawyõdÿÿna ywina-di tamy marybeke iõsÿny biyhynymy arayky õbiti-di marybemahãke. ¹⁶ Tai tahe biixÿrudÿÿnyke umy ibinamy rarybekeki, tai dori õbitilemy Kristuko-txi tariamahãte. ¹⁷ Tahe Deuxu dee wikeki, aõwiihikÿwidÿÿ õraru-ki inyõ aõhõkÿmy rotÿÿnykeki, kia tahe Deuxu dee awi rare. Aõbinahakÿwidÿÿ õraru-ki aõhõkÿmy rotÿÿnykeki, kia tahe Deuxu dee awi rare. ¹⁸ Kristu tahe sohojihyyle rurure iny õraruna õraru-ki. Õbitiwiidÿÿdu tahe rurure õbitiwiidÿÿdu aõkõ õraru-ki, kaiboho ruruweselemy atximahãtenyete. Deuxu Tyytybytyhy direki kaiboho iruweselemy atximahãtenyete. ¹⁹ Kristu Tyytyby rara rotenawo-ò, tyytyby-ò ritÿÿnyymy rarybeke. ²⁰ Noe hãwõ nihikÿ riwinyreu, Deuxu riraõmy raremyhÿu urile hãbu mahãdu rityhynyõmyhÿre. Debõ inataõ reurõ inymy rohonyre rubu-ribi bera-ò rabõrõrõre. ²¹ Wiji, kia sebedÿÿna ijyy wese heka rare. Tahe aõsebedÿÿna aõkõ iny tarasanare. Sebedÿÿna-ki Kristu rubu-ribi ixixana inyboho riteõsinyreri iny Deuxu-ò retehemyhÿre tarasana ritakemy. Bee tahe hãlubu surõdu aõkõ rare. Rexitõenymyhÿreki inywo rityranymyhÿre risuhõnymyhÿre. ²² Kristu tahe wijile biu bede ronyre Deuxu rurunawe-ribi tii ÿjuboho, dinoduboho, rurunaduboho wedu Kristu rare.

4

¹ Tahe Kristu taumy-wana aõhõkõmy rotÿÿnyre. Tai tahe iwesemy mohõtinybenyke. Inyõ dori aõhõkÿmy rotÿÿnyre. Tai tahe õraruna-ribi ixiixãwididÿÿmy rõhõtinyreri. ² Tai kabede-ki iny bededÿÿnanareny uhe hãbu õta õtawidÿÿ nohõtina wesemy aõkõ rakatximyhÿrenyke. Deuxu deewina widÿÿna-ò rakatximyhÿrenyke. ³ Juhuu kaiboho sõwemy taõrarunyenye, iwese ityhydÿÿdukõdu mahãdu wiji rÿira wese. ⁴ Aõraru-ò biõwa mahãdu wiji bederiõtinyre kai tii-wana taõrarunykõmahãteki iwese tiõboho naõrarunymhÿdenyde wese. Tai adee ibinamy rarybemyhÿrenyre. ⁵ Tule tiõboho ywisidÿÿdu Deuxu-ò rirawõnykre. Idi dori õbiti ywisidÿÿna-di rihitxidÿÿnykre iru mahãdu, rubumahãdu wana. ⁶ Tai tahe inyõ ituekre mahãdu-ò Rybewihikÿmy rarybemyhÿre iumy dori rihitxidÿÿnykre ibutu hãbu wesemy. Tahe ityytyby Deuxumy irumy rarekre.

⁷ Boholabeny inyhe, bededÿÿnana konana iõhõra. Tai tahe inatyhymy mohõtinyke Deuxu-ò õbitimy bexitõenykemy. ⁸ Ibutu ratyrene wiluutyhymy atximahãbenyke. Kaiboho dori aluunadirenykeki wiõraruna-di itxerekõmy ahãbenyke. Inyõ dori iluunadikeki, wiõraruna-di itxerekõmy ihÿke. ⁹ Iny wixira dee awimy rÿira, roraludu isÿõmy rÿira aheto-ò bisÿÿdÿÿnyke. Bitÿÿhidÿÿnyke roraludu luumy atximahã. ¹⁰ Wii biwiõhenanymy ahãbeny iwese bede teerytenyete wese biwiõhenanybenyke. Deuxu wiõhedÿÿdu wiitxura wahidÿÿdu wiwihikÿmy boibeke. ¹¹ Inyõ rarybekeu, Deuxu rybedile kana rybeke. Inyõ reõbykeu. Deuxu ruudile kedeõbyke. Tai tahe Deuxule loosõna kia-ribi kanatake Jesuisi Kristu õraru-ki ibutumy aõna aõna-di. Aõu aõu ibutumy ruruna, loosõna Jesuisi Kristu hõrõ rare. Kie.

¹² Waluuna mahãdu, ixibedeõtiiidÿÿõmy bede aõmydÿÿnana sira adee kanakreu. Kia tahe aõ brebudÿÿna aõkõ rare aõhebo adee kodotÿÿnykeki. ¹³ Tÿxihikÿlemy deysa-di atximahãke kia aõhõkÿmy dÿÿnana dori Kristu aõhõkÿmy dÿÿnana-ò biõwa atximahãte. Idi tahe tule kedeyesakre Kristu loosõna õraru-ki. ¹⁴ Inyõ adee ibinamy Kristuni õraru-ki rarybekeki beysake. Kiau Deuxu Tyytyby heka loosõna sõwe-di atyre-ki kanakre. ¹⁵ Kaibohoõ rubudÿÿrenyõmy, wasirenyõmy, aõna aõna bina widÿÿõmy, inywixira aõwysyna-txi rõte. Kiake-wana iõwydÿÿnamy aõhõkÿmy botÿÿnybenyke. Tii dori wadee awiõre. ¹⁶ Inyõ tahe aõhõkÿmy rotÿÿnykeki, ityhydÿÿdumy rare õraru-ki tai ixiryõmy mabeke. Urile Kristunimy riwowydnykemy idi rare. Bededÿÿnanahe rehemynymy roire ityhydÿÿdu mahãdu-di rihitxidÿÿnanymy riteranykemy. ¹⁷ Tahe inydee ywisidÿÿna ritelenykeki, timybohe Deuxu Rybewihikÿ ityhydÿÿdukõdu mahãdu-ò kòdõhõnykre. ¹⁸ Ryberiti-ki roimyhÿre kia: — Õbiti mahãdu dee tarasana isirakeki, timybohe õrarudu mahãdu rõhõnyke. ¹⁹ Tahe inyõ Deuxudeewi õraru-ki aõhõkÿmy rotÿÿnykeki, Tattytyby Deuxu-ò rawahike tahe aõwiihikÿ widÿÿmy rareke. Deuxu dori aõu aõu iny widÿÿdureny rare; iny wiõhedÿÿdureny rare.

5

¹ Ityhydÿÿdu-ò itxeredu mahãdu-ò aritohonykre ararybekre. Jiarÿ tule itxeredu-ò rare. Kristu aõhõkÿmy rotÿÿnyre, jiarÿ tuu rabire. Talooõna kiditeõsinykreu jiarÿ awana watxire tewebromy rikitarenykemy. ²⁻³ Biwisinanyke aityhydÿÿdu butuna iwese itxeredu budoeni-di retehemyhÿre wese idi beteheke. Ixideewimy kia biwinyke. Inywixira

deewimy aõkõ. Aõ nieru tarasa sohojilemy aõkõ, ityhydÿÿdu wiõhedÿÿmy. Aõ ityhydÿÿdu wedu wesemy aõkõ bisÿnybenyke, urile bexideõsinyke iwese ityhydÿÿdu õbiti rÿira wesemy. ⁴ Tahe itxeredu mahãdu wedutyhy kedehemynykeu, tii adee kidiwahinykre loosõna araheto. Tii tiu toosõ ixãwiõtyhy. ⁵ Itxeredu mahãdu tÿmyra bierybenyke itxeredu mahãdu matuari-ribi widee ixiwedeõmy ahãbenyke. Ixiwede mahãdumy dori Deuxu rarawetyynymyÿre. Ixiwede aõkõ mahãdu-õ tahe ruxetõena riwahinyke.

⁶ Ywimy ahãke Deuxuru-õ iximy xiwedeõmy. Tii dori bede õbiti kanakeu akanaloosõnykre. ⁷ Aõmydÿÿna witzira witzira biwahinybenyke Deuxu-õ tii dori arawisinaymyÿre. Anawiõhenanykre. ⁸ Bexihãrubenyke aõludureny Satanasi-õ. Õbitimy mohõtinybenyke. Tii dori leaõ reburemyÿre wese rare. Tii rariarerimy ihÿre tibo rirõkemy. ⁹ Atyhynatyhy-di idi bexiumnyke. Aityhydÿÿdu seriõre-dori awana aõhõkÿmy rotÿÿnyreri kia ixiradÿÿduhukÿle-wana. ¹⁰⁻¹¹ Iny Deuxu ruxetõenatyhy rÿire. Kaiboho urihimyo aõhõkÿmy botÿÿnybenykeu akanawiõhenanykre, akanarurudÿÿnykre, akanaõbitidÿÿnykre, anaijohonadÿÿnykre. Ibutumy ruruna ihõrõmy aõu aõu rarekehymy idi watximahãre.

¹² Kia waryberatiyla Sila-wana adeereny riritinyre. Tii iny seriõreereny õbitityhy rare. Jiarÿ rarybereri kia Deuxu wiõhedÿÿna inatyhy rare. Kaiboho idi tyhy mohõtinybenyke. ¹³ Kowa hãwyy Babilonia hãwã ludu tule tarybe weityhyna adee diwahinyde. Tii tule itarasana mahãdu-õ. Tule wariõre Marku arãrybeweityhynanyre. ¹⁴ Widee buõbenyke narybewehityhynandy. Ywina adeereny kanakemy watxireri Kristu tetyhynmahãtenyteki.

2 Pedro 2 Pedro Tyyriti

¹ Jiarý, Simaõ Pedro, Jesuisi Kristu deõdu rare. Jesuisi Kristu rybemy rybedu rare. Warybe ritina rewahinyre ityhydýýdu mahãdu-ò, Deuxu ywisidýýna mahãdu-ò, Jesuisi Kristu inyтарасadu õbitina õraru-ki, inatyhyna inyboho ijõdirenýreki. ² Ruxetõena wiõhedýýna-wana adeereny kanakemy watzireri Deuxu erydýýna-ki, Inynyrý Jesuisi erydýýna-ki. ³ Tahe Deuxu rurutyhy-ribi inýdeereny aõna aõna sõwemy riwahinymyhýre õbitimy inyboho rokoirekemy iny bededýýnanarený-ki. Tii inyboho ridýrenýre taloosõna õbitiwo-ò, tii inyboho rieryrenýtyhyreki. ⁴ Tai inýdeereny tuu rarybere, sõwemy aõna aõna kanakremy awityhymy inýdeereny kia rybe rare. ⁵ Kia rybe bityhynybenýkeki, bede aõmydýýnana bina-ribi bexitabenýke, õta õta widýýna-ribi bexiebenýke. Tule Deuxu raryky wesena-di urihimýõ boibeke. ⁶ Tai tahe ibutumy aruru-di marurunýke aityhydýýna-ò õbiti widýýna bibutunýke, kia-ò bedeerydýýna bibutunýke, kia-ò xiwedudýýna bibutunýke, kia-ò widýýnahýna, kia-ò õbitimy nonana. ⁷ Kia-ò ityhydýýdu seriõre luuna, kia-ò wíluuna bibutunýke. ⁸ Kia aõna aõna dori awo-ki ratximyhýkeki, rexiiõlõnykeki, arawiohenanyreki Jesuisi Kristu Inynyrý bierybenýkemy. Tai ityhydýýdu wihikýmy boibeke. Iny witzira biwiõhenanybenýke. ⁹ Kia aõna aõna inywo-ki ratxiõmyhýkeki, tii heka iruetãlemy ihýre. Aõbo iõhõmy ratxirerilemy robimyhýre. Juhu õraruna iribi risuhoreny idi tõhõti rosare. ¹⁰ Tai waseriõreboho marurunýbenýke atyhymy boibeke, aityhydýýna tyyhydýýmy boibeke. Tai tiu õraruna-txi aixeõna. ¹¹ Kia wesekeki tahe deysana-di birõnybenýkre Jesuisi Kristu inyтарасadu õlõna bede-ò.

¹² Kia aõna aõna teerytenýte. Inatyhyna tetyhynyhy atximahãtenýte. Ihãrele tahe itxi arõhõtijiradýýnyhyrenýke. ¹³ Tule warumy mahãre, awimy idi rahõtinymahãre kia inatyhyna-di akanaixadýýnydenýkemy. ¹⁴ Waumy dori kaki ele elelemy aririkre reeryre. Inynyrý Jesuisi Kristu dori kia wadee diteõsinyde. ¹⁵ Aõu aõu tahe ararurunýtyhymy ararekre kaiboho kia ibutumy õhõti-ribi rosaõtyhýkemy. Tule warubuhewo-ribi kia-di mohõtinýhy boibeke. ¹⁶ Tahe adeereny Jesuisi Kristu tehymynamý rarybere, aõ uritere tere ijyymy aõkõ heka relyreri hãbu ijyyna-ribi aõkõ ijyityhymy. Inyboho dori iny iõlõrený loosõnatyhymy robimyhýrenýre. ¹⁷ Tii dori Deuxu inytyby-ribi loosõna wowodyna-wana ritare. Tuu Deuxu loosõnawo-ribi narybede: Kai heka Wariõre waluu tate. Jiarý reysamy watzireri adee. ¹⁸ Kia rybe-ò jiarýboho raholarenýre tii-wana hãwãlõ raty tyre-ki roiremyhý. ¹⁹ Iwese juhu rybemy rybedu mahãdu rarybere wese, kiamy heka wiji inýdeereny ritýnyymy roimyhýre. Kaiboho tule kia-ò bohohamahãbenýke bityhynymahãbenýke. Iwese iny loosõna-di bedeluru-ki, retehemyhýre wese. Idi tahe Kristu kõdõhõnykre, iwese tainahaký rõhõnyre wese. Tahe aworeny-ki kanasýnykemy ratxikre. ²⁰ Kia heka juhúu bierykre: Tyyritirybeõ tiu xiwanalé ritýnydýýnyõtyhy. ²¹ Deuxu rybe dori hãbudeewimý aõkõ heka nade juhu Deuxu Tyytybytyhy hãbu dee rybe ritýnyre aõmybo rarybekemy.

2

¹ Iwese juhúu iny-ki rybedu inatyhyõna rarybere wese, tule ayrený-ki rybedu inatyhyõna kidierydýýnykemy. Tiiboho kedeerynanykre aõbinabahãkýmy. Tiiboho kidiõtx-enanydenýkre. Tule Inynyrý kidiseõnykre. Tai tahe aõwesele rexihukre. ² Sõwemy iny iõta õta erydýýnyra rityhynykre. Tai iny witzira inatyhyna ery dee ibinamý rarybekre. ³ Kia rybedu inatyhyõna adýna-ði ratxihyymy roireke tai adeereny raruimyhýke. Anieru tarasanarený-ò. ⁴ Iatsýna heka iõhõmy namahãde tule idi dehuna inatyhymy kõdõhõnykemy ihýre. Ýju mahãdu raõrarunýre Deuxu tõtxi ririõlemy reare tahe idi rehulemy reare bedebina heõty-ò. ⁵ Iu bee-di Deuxu suu ritýmynýre, õrarudu mahãdu ituere Deuxu tõtxi ririõre. Noe, õbitina rybedule, ritare debõ inatxi reurõ iny-wana. ⁶ Sodoma hãwã Omora hãwã-wana aõwesele Deuxu ritoonyre, raõrarunýreki. Brybymy relere. Tai heka iny ribedeerynymyhýre õraru lau. ⁷ Kia hãwã-ribi heka Lõijoi sohojile ritare. Lõõ õbiti rare. Tii heka terare õrarudu mahãdureki. Tõtxi ririõhyre. ⁸ Imahãdu-ki Lõõ rasýnyre, txuõ txuõlemy iwo rabadewotyhyhýre, aõbinawidýýmybo robire idi roholareki. ⁹ Tahe õbiti widýýdu urihixina-ribi Inynyrý ridýkemy rierymyhýre. Tule ibinamý widýýdu mahãdu aõhõkýmy dýýnana riraõmyhýre. Ywisidýýnatxu kedehe-mynýkreõ. ¹⁰ Ibutu ratyre urari õta õta widýýdu mahãdu aõhõkýmy rotýýnykre. Tiiboho Deuxu ruru riseõnyrenýmyhýre. Ixi-di xiwededu wesemy rýrenýre, ixiluudu wesemy rýrenýre. ¹¹ Aõbinahakýlemy biuludu mahãdumý rarybemyhýrenýre. Tahe ýju mahãdu iruruna ratyre-di hãre tamý ibinamý rarybeõmyhýre, Deuxuko-txi. ¹² Tahe kia iykaraluu

mahādu irōdu deborehekȳ wesemy ratximyhȳre. Irōdu debore tahe bedehuduna widȳȳmy rare ada rōtenawo-ō rakelemy. Kia hābu mahādu aōmbo rōeryōhyymyhȳre dee ibinamy rarybemyhȳ. ¹³Tiiboho ixi-di dehuna-di ixi dee kedexiixāwinykre. Tiiboho ōraru luumyhȳre txumy dōri raōrarunrenymyhȳre. Awanareny dōri riroximahāre, aōbinahakȳtyhy wesemy ayreny-ki ratximyhȳ iōrarunarenymy rybe luureki. ¹⁴Tiiey iru hāwydyhy retehemy ihȳre tamy ōta ōtalemy rōhōtinymyhȳre. Kia hābu hāwydyȳweduna rierymyhȳre. Hāwy urihimȳ tȳȳwekeki kia hābu idyna rybe-di rierymyhȳre hāwy-di aōbo tai riurarinymy taōbirenareny rihydȳȳnymyhȳre aōbo tai riurarinymy idi ratximyhȳre. Tiiboho tuedena nihikȳ-di ituerenykre. ¹⁵Ōbitiry ririmyhȳreny. Reōsamyhȳreny. Balaaōry dōri rihe-ludunymyhȳreny Balaaō, Beoro riōre ōraruōwydȳȳnami ritakemy ratxireri iōraru luureki. ¹⁶Aōbinahakȳ riwinyreki rexiōwinyre. Kiamyre heka. Jumenta wesena rybeteremy tamy rarybere inyrybe wesemy iitȳȳtena-ribi riixāwidinykemy. ¹⁷Tiiboho bedidehuna wese roire bee ihoōreki. Yhy biuwetyy tiō ridymyhȳre wese kia hābu mahādu roire. Tamy bede luruhukȳ bede riyrubunymy rȳre. ¹⁸Tiiey taōrarumy rarybehymy raremehȳ inyō aōta ōta rybe-di ridykemy. Inyō deōsary-ribi rōhōnykeki, tiū ridylemyhȳre ixybyle ōraruna-ō. ¹⁹Tamyreny rarybemyhȳre ixideewimy boibekemy. Urile irybedureny ōrarunawidȳȳna deōdumy ihȳreny. ²⁰Iwese inyō ijesuna-ribi riatymyhȳkeki, latysydȳȳdu deōdumy rarekre wesemy. Kiawesele tahe ōraruna rare. Inyō bede aōmydȳȳnana ōraru-ribi rōhōnykeki, tahe ixybyle rōōsekeki, teļu raremehȳ ratyre ikonanau ratȳȳnykre. Inynyrȳ Jesuisi Kristu dōri tiū rierymyhȳre juhuu tahe idi rexideyresanyre kia aōmydȳȳnana ōraru-ō. ²¹Tiiboho ryōbiti rierymyhȳreny. Tahe bede ywina ōbiti-ribi rexiōlōdȳȳnyre. Rieryōhykeki tamy wimy tuu raremehȳ, rytȳmyra erysy-ribi rohonyrenykre. ²²Tiiboho kia rybedȳȳna hitxina wesemy ihȳreny: —Ijōōsa tahylōina-ō rōōsere. Tule ijō rybedȳȳna wesemy: —Ixȳni bedi risuhōkeki, tiū tasu burena-di ixybyle rexisunyeke.

3

¹Kia, waluuna mahādu warybe ritidȳȳna juhuludu aōkō rare ihewoludu rare. Warybe riti wiwanadile anohōti ijiradȳȳmy watxireri anohōti riraixixanykemy. ²Deuxu rybemy rybedu ōbitimy rarybemyhȳre ōhōti-ribi rosaōkre, tule Inynyrȳ iny tarasadu bede ywina nohōti losaōmy iwese tarybe deōdu adeereny rierynanyre wese. ³Ibutu ratyre, kia-ribi nohōti losaōmy. Ikonana txuu hābu binahakȳ rybe binatyhy-di kōdōidenykre. Kia hābu ōta ōta widȳȳlemy rōhōtinymyhȳre. ⁴Kiamy hābu rarybekre. Tiubo Jesuisi Kristu nonana kanakre. Juhu inytybyreny ituereu wiji bededȳȳnana tiu naōhyymyhȳde. Ibutumy heka juhu bedeu ixi wese hyylemy bede roimyhȳre. ⁵Iribi tōhōtirenȳ rosare ixideewimy Deuxu irybedile biu bede-wana riwinyre. Beribi riwinyre, bedi riwinyre. Iribi tahe bedi bede rahure. ⁶Bedi juhuu bede ibutumy rexihura. ⁷Tule wiji irybedile bede rȳimyhȳre. Tahe ixybyle kanahukre. Heōty-di kanahukre. Kia txuu ibutumy inybinahakȳ ituekre kia-ribi ixideewilemy kia hābu tōhōti rosare.

⁸Tahe aōsohojibo, waseriōreboho, nohōti-ribi loosarenȳmy. Kia heka rare: Inynyrȳ dee. Txusohoji 1000 beōra wese heka rare. Tule 1000 beōra txusohoji wese rare. Tamy bededȳȳnana aō aōkō rare. ⁹Inynyrȳ tarybewesele aōna aōnamy kodotȳȳnykre. Aō raroorehenymyhȳre aōkō rare urile tahe hābu riraōhyymy rȳimyhȳre hābu taōraru-txi tōhōti reakemy. Ibutumy tarasana-ki rȳikemy dōri idi ratxireri. ¹⁰Wasidu namyhȳde wasimȳ Inynyrȳ txuu kōdōhōnykre. Biuwetyy, bede-wana rexihukre. Ibutu suludu heka ramȳjy heōty adȳȳwesemy ritxienykre. ¹¹Ōbitimy rakatxirenyke. Kia ibutumy rōhōnyreki. ¹²⁻¹³Tiiboho heka riraōmyhȳreny biuwetyy tȳmyra sutȳmyra-wana. Inynyrȳ dōri rarybere kia kidiwahinykemy.

¹⁴Tai heka waseriōre waluuboho, ōbitimy atximahābenyke kia-ō dōri teraōmahāteny. Tii kanakre umyreny robikre ywimy, ōbitimy, inyō heka umyreny ibinamy rarybeōtyhy. ¹⁵Rexiōrehenymyhȳre ibutumy iny tarasanarenymy. Tule inyseriōre Paulo adeereny rōritidȳȳre ibede eryna Deuxu tamy riwahinyre. ¹⁶Kiamy tule aōna aōnamy tiū rōritidȳȳre. Tahe iritina-ki aōbo isiratyhyre ierykōnatyhmy roire ōbiti mahādu aōkō kia rybe-di aōwitxiramybo rierynanymyhȳre. Iwese ijō Ryberiti-di riwinyre wese. Tai heka tiiboho ituerenyre. ¹⁷Kaiboho tahe waityhydȳȳdu seriōre bexihārubenyke ilau teōsana-di aradyrenyeny. Tai kaiboho beōsabenyke. ¹⁸Inynyrȳ Jesuisi Kristu wiōhedȳȳna-di ibedeerydȳȳna-di maumynybenyke. Wowydyna ibutumy tamy kanakemy idi wāhāre wiji tyhmy rareke. Kie.

1 Juaõ 1 Joaõ Tyyriti

¹ Jiarýboho akoreny retýñnyreri, Jesuisimy. Tii Rybe nininirenyra. Tii juhubeđu raremyhý. Jiarýboho rabirenyra, tarybemy aholarenyra, tamy reteherenyre, aõbo riwinyreõ, tule tamy iny rerimyhýre. Tii inydeereny umytýmyra riwahinyreri. ² Umytýmyra tuedeõna Deuxu inytyby-ribi rehemynyra. Kia umytýmyra tuedeõna Jesuisi-di rare. Jiarýboho tuu rabirenyre. Tii rexideõsinyre inyrenyko-õ. Kia tahe adeereny relyreri iwese raremyhý wese. ³ Aõõbo iny roholare wese, tuu rabire wese, kia tahe tuu relyreri inyboho wiluurenykemy winohõtiwesele rõkõhõtinyrenykeny. Inyboho rahõtinyrenyri iwese Deuxu inytybyreny, Jesuisi Kristu Deuxu Riõre-wana wiwese rõhõtinyre wese. ⁴ Kia tahe waryberiti adee rewahinyreri adeysamy rakatximahärenykemy.

⁵ Kiamy tahe Jesuisi inydeereny relyreri: –Deuxu txuloosõna wese ratximyhýre. Deuxu-õ bedeluru aõmydýñnana rehemynyõtyhy kiamy adeereny relyreri. ⁶ Inyõ rarybekeki: –Jiarý Deuxu-wana winohõtiwesele rahõtinyrahäre. Kia iny bedeluru aõmydýñna-di ratxireriki, kia iny rarumyhýre. ⁷ Tahe inyboho loosõna waõmydýñna riwinymyhýrenykeki iwese, Deuxu loosõnawo-ki ratximyhýre wese, tai inyboho wiwesele rõhõtinymyhýke. Tahe Jesuisi, Deuxu Riõre hãlubu ibutumy iny õraru-ribi iny risuhõmyhýke. ⁸ Inyõ rarybekeki: –Jiarý raðarunõhywãhäre, kia rybe-di tii ixidee riitxenanymyhýre. Tii raruire rityhynyõre. ⁹ Iny taðarunemy relyrenykeki, Deuxu tiemy õbiti rare, tii iny õrarureny iny-ribi riixãwididýñnykre. Aõbo iny iwo-ki isuisumy ihýre tii rityranyke. ¹⁰ Inyõ õrarudikemy aõkõ raryberenykeki, inyboho Deuxu ruidumy rarybemahäreny. Kia iny Deuxu rybe rieryõhyymyhýre.

2

¹ Kaiboho wariõre wese atximahätenyete. Adeereny waryberiti rewahinyreri, kaiboho õrarurenyõmykemy. Iny õraruna-txi resekeki, iny wiõhedýýdureny dire. Tii Jesuisi Kristu rare. Õbiti rare õraru iyydumy rarekemy Waha Deuxuko iny wiõhedýýmy. ² Tii dori itxeõnihiký-ki rurura iny õraruõwydýñ-ki. Inysohojile õraru aõkõ rurura tahe ibutumy iny õraruõwydýñ-ki. ³ Tiwesebo inyõ rexierykre Jesuisi rieryrenykeny rityhynymyhýkeki karybe bede ywina wese rierykre tii rexierykre Jesuisi rityhinyreri wana. ⁴ Inyõ rarybekeki: –Jiarý Jesuisi reeryre. Irybe bede ywina riywinyõkeki, iny ruidu rare. Inatyhyna rityhynyõre. ⁵ Inyõ Jesuisi bede ywina riywinykeki, inatyhymy tawo-ki Deuxuluu rare. Kiawese heka iny rierykre Jesuisi mahãduwo-ki ratxireri-wana. ⁶ Inyõ rarybekeki: –Jiarý Jesuisi mahãduwo-ki watxireri. Tamy kia wese rýikeki. Aõmybo Jesuisi rotýñnyre wese, tii tule rotýñnyke. ⁷ Ityhydýýduseriõre, adee bede ywina týmyra aõkõ rewahinyreri. Bede ywina tyby kia rare. Kia juhuu teerytenyete. Inyboho wiluurenykemy, kia bede ywina tyby rare, juhuu taholatenyete. ⁸ Kia rybe bede ywina itýmyra rare. Jiarý adee rewahinyreri. Kristu dee inatyhy rare tule adee inatyhy rare. Bedeluru rõhõnyra, loosõna inatyhy bede-õ ralõmyhýre. ⁹ Inyõ rarybekeki: –Jiarý loosõnawo-ki watxireri. Kia iny taityhydýýdu seriõre luuõkeki, bedeluru-ki ratximyhýre. ¹⁰ Inyõ taityhydýýdu seriõre luukeki, kia sohojile loosõnawo-ki ratxireri. Aõ aõkõ tii riatydýñnyra. ¹¹ Inyõ taityhydýýdu seriõre rexihitxinykeki, bedeluru-ki rariamyhýre. Titxibo rakre rieryõhyymyhýre. Bedeluru dori ruetãna rare.

¹² Adeereny warybe rewahinyreri wariõre wese aõraru dori, tii riixãwididýñnyre Jesuisi õraru-ki. ¹³ Iumy mahãdu-õ warybe riti rewahinyre adiwahinyde, kaiboho dori tuu teerytenyete. Tii hykyle dori juhuu raremyhý. Ijoityhy-õ waryberiti rewahinyre, Satanasimy tahañnanytenyete. ¹⁴ Wariõre, inytyby Deuxu teerytenyete. Iumy mahãdu, adeereny atyryritinykre, kaiboho dori tuu teerytenyete. Tii hykyle dori juhuu raremyhý. Ijoityhy, adeereny atyryritinykre, Deuxu rybe dori õhõtirenky-ki ratxireri, arurudireny dori. Satanasimy tahañnanytenyete. ¹⁵ Bede aõmydýñnana luurenykõmy boibeke. Inyõ bede aõmydýñnana luukeki, Deuxu inytyby luuna rieryõke. ¹⁶ Kia bede aõmydýñna rare: õraruluuna, aõmy robira-wana tuure, aõna aõnamy ixityhydýñna. Kia Deuxu-ribi aõkõ nade. Kia bede aõmydýñna-ribi nade. Kia bede aõmydýñna-ribi nade. ¹⁷ Kabede ixãwikre taaõmydýñna õta õta-wana. Deuxudeewimy widýýdu tiu ixãwiõtyhy. Tii awimy rýirakre.

¹⁸ Wariõre wese. Ikonana bededýñnana iõhõmy roire. Adeereny narybede Kristu õludu kanakemy. Betehe inihe, Kristu õludu sõwemy dehemynyde. Kiawese inyboho rieryrenyre ikonana bededýñnana iõhõmy roire. ¹⁹ Kia Kristu-õ õludu iny mahãdu woty-ribi rõhõnyrenyra. Tii ityhydýýdutyhymy aõkõ ratximyhýre. Ityhydýýdu mahãdu tiu rõhõnyõtyhy. Rõhõnyrenyreu, ibutumy rieryre, kia iny mahãdu aõkõ ratximyhýre.

²⁰ Kaiboho aōmydŷŷnana ibutummy teertytenyte Deuxu Tyytybytyhy direki. ²¹ Kia rybe adee aratyyritinyke, kaiboho dori Deuxu rybe inatyhyna teertytenyte. Tiu rui Deuxu inatyhyna-ribi rōhōnyōhyymyhyŷre. Kia tahe teertytenyte. ²² Moheka ruidu rare. Inyō rityhynyōkeki Jesuisi Deuxu deōdŷŷna raremy, tii tahe ruidu rare. Inyō Kristu Deuxu-wana ritxiōnykeki, tii Kristu ōludu rare. ²³ Inyō Deuxu Riōre ritxiōnykeki, tii Deuxu-wana aōkō ratxireri. Inyō rarybekeki: —Deuxu Riōre retyhynre, tii Deuxu-wana ratxireri. ²⁴ Juhuu aōōbo roholare taholamy toitemyhyŷ idi mohōtinyinbenyke. Idi mohōtinyinmahābenykeki, Deuxu, Iriōre-wana aōu sōu matxibenyke. ²⁵ Jesuisi Kristule juhuu inydeereny narybede, umy ituedeōna inydeereny kidiwahinykemy. ²⁶ Kia waritina jiarŷ wiji rehura. Aitxenadŷŷdu lau adee reritinyra. ²⁷ Abedeerydŷŷna Kristu tatytyby adeereny riwahinyre. Tii tahe awanale ratxireri. Aerydŷŷdu aōkō adeereny rauhenyrenyeri. Tii tahe inatyhy bedeerydŷŷna ibutummy araerynanyeri. Rui aōkō rare. Iwese tii araerynanyereri wese, ibutummy biyrubunymahābenyke. Kia tahe Kristu-ki hykyle bexiemyhyŷbenyke. ²⁸ Wiji, waberūwe wese aōu aōu boibekemy Deuxu mahāduy-ki. Tai Jesuisi kaō kedehedunykeu, luberuōtyhy ada maixŷruōtyhy ilau. ²⁹ Deuxu ōbitityhyhy ratximyhyŷre. Kia teertytenyte. Inyō ōbitimy rarekeki, Deuxu riōremy rareke. Kia tule teertytenyte.

3

¹ Boholake, inytyby Deuxu taluuna nihikŷ inydeereny riwahinyre. Inyboho dori tii rininirenyre Deuxu Riōremy. Inatyhymy inyboho Deuxu Riōremy roire. Kia tahe ityhydŷŷdukōdu mahādu rieryōre. Tiiboho dori Deuxu inytyby rieryōhyymyhyŷre. ² Waluuna mahādu, inyboho Deuxu Riōremy roire. Rierykōrenyke timybo iny rokoirekemy. Kia inyboho rieryrenyre: Jesuisi kodobehekreu, inyummy taumy wese risŷnykre. Inyboho dori kodobidenykre iwese rarybemyhyŷ wese. ³ Inyō Jesuisi wesemy rarekemy ratxiēkeki, iwese Jesuisi ōbitimy raremyhyŷ wese tii rareke. ⁴ Inyō Deuxu bede ywina rybe rityhynykeki, tii rexiōrarunyke. Kia heka ōraruna rare. ⁵ Jesuisi dobehede ōraru tarasadummy rarekemy. Kia teertytenyte. Jesuisi inatyhymy raōrarunyōhyhy raremyhyŷ. ⁶ Inyō Jesuisirykihyhy rarialeke, tii ōraruōmy rareōtyhy. Inyō ōrarumy rarehyykeki, tii Deuxu rieryōhyymy rareke tuu ro-biōhyymy rareke. ⁷ Wariōre wese, itxenadŷŷdu lau bexiyrubunyke iny aōmydŷŷnana ōbitimy riwinykeki, iny ōbitilemy rareke, iwese Jesuisi ōbitimy raremyhyŷ wese. ⁸ Inyō ōrarunadityhy raretyhykeki, tii Diabo mahādu-di rareke, Diabo heka ōrarauna-ki hyy nodure. Tai kaō Deuxu riōre nade Diabo aōmydŷŷnana iŷāwikemy. ⁹ Inyō Deuxusŷ riōrekeki tii ōraruna-txi reseōlemy ratximyhyŷre Deuxu dori iwo ritymyranyre. Tii reseōhyky rareke. Deuxusŷ dori rare. ¹⁰ Kia wese iny rieryrenyke inyboho iriōre Deuxu riōremy roire ada Diabo riōremy aōbo, inyō Deuxu deewimy riwinyōkeki, tii Deuxu Riōre aōkō rare. Inyō taityhydŷŷdu seriōre luuōkeki, tule Deuxu Riōre aōkō rare. ¹¹ Kia bede ywina rybe juhuu taholamy tatemyhyŷ ihāre tadoholamahāte. Kia heka rare: iny wiluukemy. ¹² Iwese Kai taserōre rirubunyre wese aōkō rikiwinykre. Tii dori Satanasi mahādu rare. Aōhereki tasewriōre rirubunyre. Iaōmydŷŷna Deuxu dee awiōre Iserōre aōmydŷŷna Deuxu dee ōbitire tai tahe rirubunyre.

¹³ Waseriōrebobo, ityhydŷŷdukōdu mahādu eramy ratximyhyŷ. Kia-di bedeōtiidŷŷomyke. ¹⁴ Inyō ityhydŷŷdu seriōre luukeki, tii rubumy rŷire wese mahādu-ribi rōhōnyre. Kia reerymyhyŷrenyre. Tahe umytedōna-ki rahara. Inyō luuōkeki, tii rubumy rŷirawese mahādu-ki ihŷmyhyŷke. ¹⁵ Inyō taseriōre derakeki, tii rubudŷŷdu wese rare. Boholake, kia teertytenyte. Rubudŷŷdu umytedeōna-ki rahaōtyhy. ¹⁶ Kiawese luuna rikieriynre dori Kristu rubu-ō rexiwahinyre inydeereny tōemy. Tai tahe inyō taseriōre dee rurukeki iluuna sōwerek. Tii tahe awire. ¹⁷ Inyō ityhydŷŷdu seriōre aōhokŷmy rotŷŷnykeki, rama rahukeki, tuu robike aō ijōdikeki, tahe iny riwiōhenanyōkeki, tii Deuxu luuna-di aōkō ratximyhyŷre. ¹⁸ Wariōre wese, luuna urile tuu rybena aōkō rare. Aōhebo rotŷŷnykemy ihŷre. Kia tahe aluuna inatyhymy biteōsinyke. ¹⁹⁻²⁰ Kiawese iny reeryrenyre inatyhyna mahāduwo-ki ratximyhyŷre. Jiarŷ arahōtinykeki. Jiarŷ aōkobo ityhydŷŷdumy watximahāre. Deuxu warayky riwiōhenanymy ratxireri. Deuxu warayky ratyre raraykywydynanymyhyŷre. Tii ibutummy aō rieryre. ²¹ Waluuna mahādu, ruberuōhyymyhyŷre tahe iny ityhydŷŷdu mahādu-ki ratximyhyŷre wana rieryreki Deuxu iny rityhynre. ²² Tahe aōmy iny rexitōnykeki tii inydee kidiwahinyke. Iny dori ibede ywina rybe rityhynmyhyŷre. Deuxu deewimy iny riwinymyhyŷre. ²³ Kia heka Deuxu bede ywina rare. Jesuisi Kristu, iriōrenimy rikityhynykemy. Tule iny wiluuna wiluukemy. Iwese tabede ywina rybe diwahinyde wese rarekemy. ²⁴ Inyō Deuxu bede ywina rybe rityhynykeki, Deuxu-wana rareke. Tii-wana ratxiēkemy. Kia wese heka iny rieryrenyre Deuxu-wana iny ratxireri. Deuxu Tatytybytyhy dori inydee riwahinyre.

4

¹ Waluuna mahādu, ibutummy rybe bityhynybenyōke inihe ityhydŷŷrenyōmy. Tai biurihike

iny rybe Deuxu-ribi inatyhy aōbo ada aōkōre aōbo. Sōwemy rybedu mahādu rōhōnymyh̄re. Tahe inatyhymy Deuxu rybemy rybedu aōkō rare. ² Kiamy Deuxumy rybedu mahādu inatyhymy bierykre, inyō rarybekeki: Jesuisi Kristu hābu wesemy nade, tii inatyhy Deuxu mahaduō ih̄re. ³ Inyō kiamy rarybeōkeki, tii Deuxu mahādu aōkō ratximyh̄re. Kia Kristu ōluduō rare. Tamy taholamahāte kanakreō, tahe, kia ratximyh̄re. ⁴ Wariōre wese, kaiboho Deuxu mahādumy toite. Rybedu inatyhy aōkō rare, kia ruru tetatenynte. Deuxu dori aworeny-ki ratximyh̄re Deuxururu, Diabo ruru ratyre rare. ⁵ Inatyhymy rybedu aōkō aōmyd̄ȳnana binamy relyymyh̄re. Tii dori ka bede aōmyd̄ȳnana bina mahādu rare. Tahe ityhyd̄ȳdukōdu mahādu tamy roholamyh̄re. ⁶ Inyboho Deuxu mahādu roire. Inyō Deuxu rierykeki, inydeereny roholamyh̄re. Inyō Deuxu rieryōkeki, inydeereny roholaōtyhy. Kiamy rikierymyh̄renyke inatyhyna mahādu inatyhyna aōkō mahādu.

⁷ Waluuna mahādu, wiluumy rakatximyh̄reny. Luuna dori Deuxu-ribi nade. Inyō luukeki, Deuxu-ribi tibie rare. Iny Deuxu rieryre. ⁸ Inyō luuōkeki Deuxu rieryōre. Deuxu dori luuna rare. ⁹ Kia wese inyboho rieryreny Deuxu inyluumy ratxire. Deuxu Tariōre sohojile diteōnyde bede-ō inyboho Iriōre-ki umy t̄myra-ki rahakemy. ¹⁰ Kia heka luuna rare. Juhuu Deuxu iny tuu aōkō rare. Tii tahe inyluure. Tule tariōre diteōnyde inyōraru ōwy ōwyd̄ȳnanykremy. ¹¹ Waluuna mahādu, Deuxu inyluumy rityhyreki, tai tahe inyboho wiluumy rokoireke. ¹² Tii Deuxumy inyō robiōhykre. Inyboho wiluumy r̄ykeki, Deuxu inywo-ki ratxike. Tai tahe inatyhymy Deuxu luuna inywo-ki ratximyh̄re. ¹³ Deuxu iny-ō Tatytyby riwahinyre. Kiamy tahe inyboho rieryreny tamahādu-ki ratximyh̄re. Tule rierymyh̄reny tii iny-wana ratximyh̄reny. ¹⁴ Deuxu Riōremy inyboho robirenyra Tulobixidumy inyboho roire. Tuu adeereny relyreri. Deuxu Tariōre diteōnyde iny tarasadumy rarekemy. ¹⁵ Inyō rityhnykeki idi rarybekeki: Jesuisi Deuxu Riōre rare, tii Deuxu-di tawo-ki ratxireri. Tii Deuxu-wana ratxireri. ¹⁶ Inyboho rieryreny Deuxu inyluumy. Kia iny rityhnyreny. Deuxu heka luuna rare. Inyō luuna-ki ratxihykeki Deuxu tii-wana ratxihyke. Tii Deuxu-wana ratxihyymyh̄re. ¹⁷ Iny luunareny Deuxu-ō rauhennyōreri. Tai tahe Deuxu wiribi ritxuakre kia txuu inyboho kiatxulau ruberuōtyhy. Iwese tii ratximyh̄re wese inyboho kabede-ki ratximyh̄reny. ¹⁸ Inyō luuna-di ratxityhykeki, tii ruberuōtyhy. Luunatyhy brebuna-di rehumyh̄re. Aōhōk̄myd̄ȳnana brebuna kidiwahinyre. Inyō brebuna-di ratxikeki, tami aōh̄k̄my d̄ȳnana kanakre. ¹⁹ Juhuu Deuxu inyluumy, tai tahe inyboho iluumy. ²⁰ Inyō rarybekeki: —Jiar̄y Deuxuluure. Tai tahe tii ityhyd̄ȳdu seriōre luuōkeki, tii ruidu rare. Inyō taityhyd̄ȳduseriōre luuōkeki, timykibo Deuxu lumy rarekemy iximy rōhōtynyke Deuxu dori tii tuu robiōnymyh̄re, taseriōremy tahe robihyky ih̄re. ²¹ Kia bede ywina rybe heka Kristu inydeereny riwahinyre: Iny Deuxuluumy ratxikeki, tule tii taityhyd̄ȳdu seriōre lumy ratxikre.

5

¹ Jesuisi inatyhymy Kristu rare, Deuxu deōd̄ȳna rare, inyō rityhnykeki, tii inatyhymy Deuxus̄y mahāduwo-ki ratximyh̄re. Inyō Deuxu luukeki, tule iriōre luukre. ² Inyboho Deuxuluukeki tarybe ywina rikiywinykeki, tai Deuxu tibied̄ȳna mahādu lumy rikierenyre. ³ Deuxu rybe ywina rikityhnykre, irybe ywina dori isiraōre. Tai inyboho Deuxu luuna riteōsinykre. ⁴ Deuxus̄y mahādu bede aōmyd̄ȳnana bina bina ruru ritamyh̄re iny Deuxu rityhnyreriki, kia bede bina bina ruru ritarereri. ⁵ Mo tahe kia ijesu tarasadure. Inyō Jesuisi Deuxu Riōre raremy rityhnykeki, tii bedebina bina ijesu tarasadu rare. ⁶ Jesuisi Kristu nade. Inyō tii riratisebenyre idi rare rurukremy tahālubu ritxiwikremy. Rixiratisibenykemy sohojile aōkō nade, tule tahālubu ritxiwikemy nade. Kiamy heka Deuxu Tyytyby tuu rarybere. Deuxu Tyytybytyhy tahe inatyhymy rare. ⁷ Inataō aōmyd̄ȳnanamy inydeereny rarybere: Deuxu Tyytybytyhy ijōre, Jesuisi ixirati sebed̄ȳna ijōre, Jesuisi rubud̄ȳna ijōre. ⁸ Kia inataō aōmyd̄ȳnanamy iwese wiewesemy rarybereri. ⁹ Hābu rybe iny rityhnyreny. Deuxu rybe hābu rybe ratyre rikityhnyky rakatximyh̄renyke. Kiamy Deuxu Tariōremy rarybereri. ¹⁰ Inyō Deuxu Riōre rityhnykeki, aōbo inatyhy ixidee rieryre. Inyō rityhnyōkeki, tii Deuxu-di ruidumy rōhōtynyri. Tii dori rityhnyōreri timybo Deuxu tariōremy rarybere. ¹¹ Kia rybe rare: Deuxu inydeereny umyuedeōna riwahinyre. Tii tii umy ituedeōna iriōre-ki inyboho rakaharenky. ¹² Inyō Deuxu Riōredikeki, tii umyt̄myra tuedeōna-ki rahake. Inyō Deuxu Riōre-di aōkōkeki, tii umyt̄myra tuedeōna-ki tahasaōna.

¹³ Kia aōna aōna adeereny rityritinyre kaiboho umyuedeōna-di atxitenyteri bierybenykemy. Deuxu Riōre tetyhnyntenyte. ¹⁴ Inyboho Deuxudeewimy rexitōenymyh̄renyreu, Deuxu iny-ō roholamyh̄re. Kia tahe inatyhymy rybena rare. ¹⁵ Inyboho rierykeki tii inydeereny roholamyh̄re, tai rierymyh̄reny tii inydeereny riwahinyke aōmybo iny tami rexitōenyri. ¹⁶ Iny ityhyd̄ȳdu seriōre rubu-ō aōkō ōraruna-txi resekeki, tami Deuxu-ō rekexitōenyrenyke, Deuxu kia riwōihenanykemy ixiby Deuxu-ō rōōsekemy. Tii rubu-ō

òraruna-txi resekeki, jiarỹ adee ararybeòkre tamy bexitòenykemy. ¹⁷ Ibutumy òbiti aòkòkeki, òraruna rare. Òraruò rubudỹỹnahyky kidiwahinyòkre.

¹⁸ Inyò Deuxu-ribi tybiekeki, òrarunahyy-ki rareòtyhy. Kia inyboho reeryrenyre. Deuxu Riòre ryrubunymyhỹre. Diabo iribi ròtaòtyhy. ¹⁹ Deuxuhòrò inyboho roire. Kia inyboho rieryrenyre. Kabede bina mahādu taaòmydỹỹna-wana Diabo hòrò rare. ²⁰ Tule inyboho rieryrenyre: Deuxu Riòre inatyhymy kaò nade. Tii rierynanyre mobo Deuxu inatyhy raremy. Deuxu-wana inyboho ratximyhỹrenyre, inyboho-dori Jesuisi Kristu Deuxu Riòre-wana ratximyhỹrenyre. Kia heka inatyhymy Deuxu rare. Kia inatyhymy umytuedeònamy rare. ²¹ Wariòre wese, bexihāruke ibutu bedèòraruna lau.

2 Juaõ

2 Juaõ Ryberiti

¹ Jiarý dohodýřna matuari mahãduõ warybe rare. Watyyriti rewahinyreri Deuxu ywisidýřna hãwyyõ-ò, iriõre-ò. Jiarý ibutumy inatyhyerydu mahãdu-wana tiiboho inylutyhyrenyre. ² Inatyhyna dori inyworeny-ki ratxireri. Ratxityhyhyymy ratxike. ³ Kia dori inatyhy inydeereny tate luuna-di. Deuxu deysana, ruxetõena, ywina adeereny kanakemy watzimahãre Deuxu Waha-ribi, Jesuisi Kristu, Iriõre-ribi.

⁴ Ariõre mahãduy-ribi inatyhymy ijõ ityhydýřdumy ralore. Kia reeryreu, jiarý wadeysatyhyre ariõre Deuxu bede ywina rityhynyreriki. ⁵ Adeẽ arexitõenykre hãwyy. Bede ywina rybe tỹmyra rewahinyreri wese aõkõ rare. Juhuu-ribi teeryte. Urile bede ywina hetxina õhõti rejjeradýřnyreri. Kia heka rare: iny wiluukemy rakatximyhýrenykemy. ⁶ Bede ywina rybe rikityhynyhyykeki, kia heka inatyhy luuna rare. Kia bede ywina juhUU Deuxu-ribi taholate. Tuu txuõ txuõlemy biwinyke. ⁷ Sõwemy hãbu itxenadýřdu tyhy kabede-ò dòhõnyde. Tiiboho Jesuisi hãbuwesemy nade rityhynyõlemyhýre. Kia itxenadýřdutyhy tule Kristu õludutyhymy roire. ⁸ Tamyreny bexebeny, inyaõmydýřnana aõmysýdýřnatyhy-di ritaremy iõkõkemy, Deuxu wahidýřnaõwy ibutumy ritakemy. ⁹ Inyõ Kristu erydýřnana-ribi rõhõnykeki tule iwitxira ersyna rierynanykeki, tii heka Deuxu hõrõ aõkõ rare. Inyõ Kristu erydýřnana-ribi rõhõnyõkeki, tii Deuxu dire iriõre dire. ¹⁰ Tai tahe itxenadýřdu Kristu erydýřnana erydýřdu aõkõ aheto-ò rehemnykeki, uritere irõtetedýřõmy, irybedýřõmy. ¹¹ Inyõ rirybenykeki, iaõmydýřnanabina-ò riwiõhenanyreri.

¹² Jiarý warybe sõwemy adibutunywãhãde. Urile tyriti-di ariritinyõkre. Arorarenymy dori arakemy watzireri. Kiamy rybe sõwemy rõhõnykre inysõwemy reysakremy. ¹³ Aseriõre Deuxu ywisidýřna mahãdu senadu, kia riõre tarybe wehityhyna adeẽ riwahinyreri. Kie.

3 JuaŌ

3 JuaŌ Ryberiti

¹ Jiarŷ, dohodŷŷna matuari mahāduŌ rare. WabiŌwa-Ō, Kaio-Ō watyyriti rewahinyreri. Inatyhymy aluumy watzimahāre.

² Waliina, juhuutyhy Deuxu-Ō arāixitŌedŷŷnyra aāomydŷŷna tule aumy wihikŷhykymy mabekemy, iwese atyytyby awire wesele ratxireri. ³ InyseriŌre wese aribi rehe-mynyrenyreu, wako relyyrenyreu umy iwese kai ōbitimy tate wese tule inatyhyna-ki tateri wese. Tai wawo reysamy watzimahāre. ⁴ Jiarŷ raholamahāreu wariŌre wese Deuxu inatyhyna rityhynyrekeri, kia ibutu ratyre wawo riteysadŷŷnytyhyre.

⁵ Kai tahe, Kaio, kowa inyseriŌre tule iwixira ludu seriŌre teeryŌteki, tewiŌhenanyteu aōmydŷŷnana wihikŷ tewinymahāte. ⁶ Inyboho wirotyra-wana, kia hābu iny seriŌre alu-unamy rarybera. Ibedetŷinana-Ō biwiŌhenanykeki, aŌwihikŷ biwinymahāke. Tuhyykeki Deuxu deewimy atximahāke. Tii dori iny-wana Deuxu inatyhyna-Ō raaŌmŷŷdŷŷnykre. ⁷ Kia dori kianimy rŌhŌnyre. ItyhydŷŷdukŌdu mahādu-ribi aŌ ritaŌhykyre. ⁸ Kia wese tahe tuu rikiwiŌhenanymyhŷke. Tai tahe Deuxu aōmydŷŷnana tŷnydŷŷna riwiŌhenanymyhŷre.

⁹ Ratyyritinymahāre kowa ityhydŷŷdu mahādu-Ō. InyŌ tahe warybe-Ō roholaŌmyhŷre. Tiibocho dori juhuludukemy ratxireri. DiŌtesa inire. ¹⁰ AŌu arehemynykreu, ararybekre aŌmybo tii rotŷŷnyre tule aŌbinamybo rarybere inymy. AŌ tiihykyle aŌkŌ, iny ityhydŷŷdu seriŌre hāwāwixira ludu ixidee tarora-Ō rimyŌtyhy. InyŌ kia seriŌreŌ rimykeki, tii ri-ixāwidinyre idy-ribi tii seriŌredyna-Ō dohodŷŷdu mahādu-ribi hitximy riteŌnyre. ¹¹ Waleina, kai Kaio, ōrarudu mahādu aŌhebo rotŷŷnyre wese aŌ kai tate. Iny wihikŷ wese kai tate. InyŌ aŌwihikŷ riwinykeki, Deuxu hŌrŌ tii rare. AŌkŌkeki Deuxu rieryŌre. ¹² Ibutumy Dimitiu dee inatyhyna-di aŌwihikŷmy rarybere. Inybocho tule. Kaile teeryte inybocho inatyhy rarybere.

¹³ SŌwemy rybe adee ariwahinykemy watzireri. Tahe aŌkŌre tyyriti ritina-ki. ¹⁴ Eleelemy arakemy dori watzireri aroramy tai tahe widee rakarybekre. ¹⁵ Deuxu awo-ki riyykemy idi watzireri. AbiŌwaboho kaki awehityhy risareri. WabiŌwaboho sohoji sohoji kowa-Ō warybe wehityhyna biwahinykre.

Judas Judas Tyyriti

¹ Jiarŷ juda rare. Jesuisi Kristu deòdu jiarŷ rare, Txiau exi wahe. Deuxu heka aluudu rare. Tii arayrubunymhŷre òraruna-txi reseke lau. Tai òbitimŷ ahâbenyke Kristu nonana-ò. Watyyriti adee rewahinyre. ² Ruxetòena adee kanakemy watzixereri Deuxu-ribi. Ywina sòwemy aworeny-ki atxibenykemy adireny watzixereri. Wiluuna sòwemy akireny ihŷke, Deuxu-ribi.

³ Jiarŷ kaiboho ibutumŷ aluurenyre. Deuxu ibutumŷ inyboho ritarenyre. Kia ibutumŷ ariritinykemy idi rahòtinyra. Inyboho heka ibutumŷ Deuxu sŷ mahâdu roire. Iwese iny rityhynymhŷre wese tii iny ritŷnynymhŷre. Iribi tahe iny mahâduò adee nade iny inythyhna riwitxiradŷŷnykemy adireny ratxixereri. Iny heka inathyhna biyrubunybennyke òbitimŷ rarehyŷke. ⁴ Kia òbitikò mahâdu ayreny-ò ralòra. Tiiboho Deuxu rityhynŷre. Deuxu inydeerenŷ awi heka rare òraru-ribi iny ritarenyreki. Kia òbitikò mahâdu tahe kia wese rarybere: –Òraru-di atxikeki, kia aò aòkò rare. Deuxu dori iny òraru-ribi ritare. Jesuisi iny wedu rare, iny Iòlò wahe. Tiiboho tule rarybere: –Deuxu bityhynybennyòke. Deuxu ihetxiu riereŷre kia wese tiiboho rarybekemy. Tai tahe tii ritŷnynymŷ ihŷre tiiboho bedehèòtybina-ò riteònyke.

⁵ Deuxu inathyhmy riteònykre ritŷnynyraki. Iwese tii ihetxiu iny-di rehure wese, tii wiji iny rehukre. Judeu mahâdu heka Deuxu ritare Egito bede-ribi. Idi tahe imahâduò rityhynŷre. Tai tahe imahâdu rahurenyre. Kia teerytenyete. Itxi òhòtirenŷ reakre. ⁶ ŷŷu mahâduò tule juhuu Deuxu deòdumŷ ihŷre. Idi tahe taaòmysŷdŷŷyna ririre. Tai Deuxu ròtena bedeò-ò riteònyre. Bedelorohokŷ ihŷre. Kabederawo-ki roire. Tiu heka iribi riòlòdŷŷnyòtyhy. Deuxu bededŷŷnana riywinymŷ roimŷhŷre aòhòkŷmŷ isŷdŷŷnana-ò. Tai tahe ŷŷu wesemy kia òbitikò mahâdu rŷike, Deuxu itŷnydŷŷdumŷ rŷikre. ⁷ Ijò ijyŷ teeryte. Inatxi hâwâ ihetxiu ibinatŷy rare: Sodoma, Omora-wana. Ijò hâwâ tule ibinatŷy rare. Kia hâwâ yludu mahâdu ibutumŷ heka òta òtanale riwinymŷhŷre. Hâbuò dori wiwana rexìòrarunymŷhŷre, hâwŷy tule wiwana wahe. Tai tahe Deuxu ihâwâ rahure. Biu-ribi heòty diteònyde. Idi Deuxu dibedeerynyde òraruna derare tii. Tiiemy aòhòkŷmŷ dŷŷnana riwahinyre. ⁸ Kia tule òbitikò mahâdu-ò riwahinyre. Tiiboho dori ibinamŷ riwinymŷhŷre. Aòbinalemy raraykynymŷhŷrenŷre, taumyrenŷ risurusunymŷhŷrenŷre òraruna-di. Deuxu rityhynŷre tule ŷŷu ruruna-di risinymŷhŷrenŷre. ⁹ Tiiboho Mieli wesemy aòkò riwinŷre Mieli heka Deuxu ŷŷu dinoduò rare. Tii Satanasi-wana wiribi òtumŷ rarybemyhŷrenŷre, Moisesi umŷ òraru-ki. Mieli heka ritirŷmŷhŷre iumŷ ridyke lau. Iu Mieli Satanasi-ò rarybere urihimŷò rityhynymŷ rarybere, ixinohòtidile ritehiòtyhy. Urile rarybere: –Deuxule aratehikre. ¹⁰ Kia òbitikò erydu mahâdu aòbina riwinymŷhŷrenŷre. Aòbinalemy tytyby bede aòmydŷŷnanamŷ rarybere kia rieryòmahâ hârele. Kabede aòmydŷŷnana le rierymŷhŷre iwese ibutu iròdu mahâdu rierymŷhŷre wese. Tiiboho heka iròdu aòna aòna nohòtjuranadile aòna aònamŷ rotŷŷnymŷhŷre. Tai rexihurenyre. ¹¹ Deuxu heka kia mahâdu kiditynnyke, Kaŷ reòsamŷ raremŷhŷ wese dori reòsareki. Aòbo Kaŷ ixì-di riwinymŷhŷre ròhòtinymŷhŷré heka riwinymŷhŷre. Kia mahâdu tule Balaàò wesemy riwinymŷhŷre. Balaàò nieru sòwemy ritakemy ixidi ihŷmŷhŷ. Tai tahe Deuxudeewimŷ riwinŷre. Tule kia mahâdu Kore wesemy riwinymŷhŷre. Deuxu òludumŷ rexisŷnyre. Tai rexihurenykre iwese Kore mahâdu rexihure wesemy.

¹² Kaiboho wiluuna roxina-ò tebutunyteu, kia mahâdu tule ayreny-ò ralòra. Aworana bedehesi tiiboho ribinadŷŷnymŷhŷre òbitimŷno rieryòreki. Urile rexihydynymŷhŷre, inywitxira-txi tòhòti reaòhyymŷhŷre. Iwese yhy debure wese tiiboho roire. Urile yhy biu ridyòtyhy. Ròaòtyhy. Sòwemy taheka relemŷhŷre, ihârele aòhomŷ aòkò namŷhŷde. Òwòru bederaty wahidŷŷdu wese tiiboho roire. Iratydikemy ratxixereri, ihârele aòkòlere. Òwòru rubu wese roire tiiboho. Raòròmyhŷre, rurumŷhŷre. Kia wese heka kia mahâdu rare. ¹³ Kia òbitikò erydu mahâdu tii ele risaòhyymŷhŷre. Ahohokŷ aòwetari òbòhòkŷ idi rehymŷhŷre wesemy tiiboho inyrenŷre. Iwese òbòbexi-di ròhònymŷhŷre wese. Iòraruna òraru-ki aòbina bina iribi ròhònymŷhŷre. Tiiboho dori Deuxu inathyhna ririrenŷre. Iwese taina resemŷhŷre wese tiiboho iribi resemŷhŷrenŷre. Deuxu kia mahâdu-di ritŷnynymŷ riteònyke bede luruhukŷ-ò. Iribi ròhònyòtyhy. ¹⁴ Enoi heka Adaò dee yreò rare. Adaò juhuu hâbu rare. Debòinatxi riòreky-ribi Enoi rare. Enoi Adaò riòre roko rare. Ihetxiu Enoi rarybere wijinabòdu mahâdumŷ. Iwese òbitikò erydu mahâdumŷ roirekre. Enoi rarybere Kristu nonanamŷ: –Tii kanakre tamahâdu sòwe-wana. ¹⁵ Idi ibutumŷ iny ritŷnynymŷ. Inyò tii taaòhòkŷmŷna aòhòkŷmŷ rotŷŷnykre òraruna òraru-ki. Ibutumŷ òrarudu

mahādu rehukremy Deuxu-my ralahatxinanymyh̄reki. ¹⁶ Tiiboho rexirahemyh̄re, tiu reysaḏhyymyh̄re, aḏdibo tamywimy rabinad̄ȳmyh̄reki ratxikelemy. Rarybenihik̄myh̄re. Riwiḏhenanymyh̄re aḏ ritamyh̄re xiery.

¹⁷ Waluuna mahādu, ḡhḡtireny reake aḏmybo Wanyr̄ Jesuisi Kristu teḏḏȳna mahādu juhuu raryberé. ¹⁸ Tiiboho adeeremy rarybere: –Beded̄ȳnana roomy tahe ijesu kḏḏḡh̄nykre, ixidee wilemy tuu rot̄ȳnymyh̄re. ¹⁹ Kia hābu iny wiribihitximy ris̄nykemy, bede aḏmyd̄ȳnana luudu mahādu. Deuxu Tyytybytyhy-di aḏkḏ ratximyh̄re. ²⁰ Kaiboho waluuna mahādu aityhyd̄ȳna-di arurumy bit̄nynyke, Deuxu Tyytybytyhyna-di bex-itḡenyberihyy. Deuxu luunay-ki iximy boibeke. ²¹ Wanyr̄ Jesuisi Kristu ruxetḡena bir-aḏbenyke. Tii heka umytuedeḡna kidiwahinykre. ²² Biwiḏhenanymyh̄re ka ritxiḡnymy r̄yira mahādu. ²³ Kia mahādu iworonawe-ribo wese bitake. Ijḡ-ḡ ywina-di brebuna-di bis̄nykemy taḡraruna deramy bekowabenyke. Iḡraruna aḏna aḏna-ḡ akylene reake.

²⁴ ḡraruna lau taruru-di Deuxu arayrubunymy ratximyh̄re. Tii arateḡsinykre yramy, tako-ḡ wowydyna-wana. ²⁵ Wowydyna, ḗlād̄ȳna, ruruna, Iḡlḡtyhyd̄ȳna, iny Deuxu sohoji-ḡ kanakemy watxireri tule Inynyr̄ Jesuisi Kristu iny tarasadu-ḡ. Kata juhuuna-ribo, wiji aḏu aḏu-ḡ rahykyre. Kie.

Apocalipse Deuxu heka Joaõ-ò bede ritỹnynyre

¹ Katyryiti-ki tahe bede aõmydỹỹnana roire. Kia heka Deuxu Jesuisi-ò ritỹnynyre. Idi Kristu Joaõ-ò ritỹnynyre. Aõhebo ele elemy rotỹỹnykre heka inydeereny riteõsinyreri, teõdu mahãdu wahe. Ýjuõ heka Kristu riteõnyre Joaõ-ò ibutummy relyykemy, ritỹnynykemy. ² Iribi tahe Joaõ ibutummy relyyre. Kaki heka riritinyre. Kia heka ijyy rare. Jesuisi Kristu inatyhyna rare. ³ Inyõ katyryiti-di rariakeki, eysamy ratxireri. Inyõ kiamy roholakeki, eysamy ratxireri. Inyõ kia rityhnykeki, eysamy ratxireri. Bededỹỹnana dori iõhõmy ratxireri. Kia ibutummy rotỹỹnykre.

⁴ Jiarỹ heka, Joaõ wahe, dohodỹỹna mahãdu-ò watyryiti rewahinyreri. Debò inatxi reurò mahãdu Asia bede-ki watyryiti rewahinyreri. Ruxetõena, ywina-wana adeereny kanakemy idi watzireri. Deuxu-ribi dori ratxireri, ihetxiu rare, tule tiemy rarekre. Tii dori ruxetõena adee riwahinykre, tule irynana tyytyby riwahinykre, debò inatxi reurò mahãdu wahe. ⁵ Jesuisi Kristu tule adee kia riwahinykre. Tii tahe inatyhyna ijyydu rare. Tii juhuhu rubu-ribi ixixadu rare. Tii ibutu iõlò dinodu heka tii rare. Tii inyluure. Inyõraru iny-ribi tii riwatarenyre tahãlubu õraru-ki. ⁶ Tii Xiwe wahidỹỹdu mahãduõ ixidee riwinyre, inyboho wahe. Ibutummy ityhydỹỹdu heka xiwe wahidỹỹdu mahãdu wese rare, iõlò mahãdu wese wahe. Deuxu rekealãmyhỹke. Ibutummy wowydyna, ruru-wana heka Jesuisi Kristu-ò rawahidỹỹmy rarekre ihyy hyummy. Kie ⁷ Beteheke, tii biuwetykywo-ki naderi. Ibutummy iny tuu robikre. Irubudỹỹdu tule tuu robikre. Ibutummy iny rahinykre, robukre iõraru-ki. Inatyhy rare. Kie.

⁸ Jiarỹ AA rare YY rare. Juhuhu ludu rare, tule ikonana ludu rare. Deuxu jiarỹ rare ibutu ruru wahõrõ rare. Aõu aõu jiarỹ watzixiwãhãre.

⁹ Jiarỹ Joaõ rare, aityhydỹỹdu seriõre wahe. Jiarỹ tule awese aõhebo ratỹỹnyre. Jesuisi Iõlõna õraru-ki. Patmos bedebute-ki jiarỹ ratxire, rõtõena wese heka tai ratxire. Jesuisi inatyhyna dori retỹnynyre. ¹⁰ Nobiuõ heka jiarỹ aõma Deuxu Tyytybytyhy wadee dobehede. Iu tahe rybeõ-ò raholare, jurõna wodỹỹ wese heka rare. ¹¹ Tahe wadee rarybere: –Biritinyke aõma ibutummy aõbo kai bobikre. Ibutummy dohodỹỹna mahãdu-ò kia tyyryiti biwahinyke. Ka tyyryiti tahe biteõnyke heka debò inatxi reurò hãwã-ò: Efesu hãwã-ò, Esmirna hãwã-ò, Pergama hãwã-ò, Txiatira hãwã-ò, Sardesi hãwã-ò, Filadelfia hãwã-ò, Laodisia hãwã-ò. ¹² Retehera wahewo-ò mobo wadee rarybereõ. Tahe debò inatxi reurò loosõna mynynalemy rabira, womati tỹrỹrỹyle wahe. ¹³ Itya-ki tahe hãbuõ wese rare. Ityky urarehe heka ratxire. Iwerysana heka womati tỹrỹrỹ hãre rare wyõ wõtõena-ki roire. ¹⁴ Irade iurahakỹ ratximyhỹre. Iruce heka heõtý wese rare. ¹⁵ Iwa tahe bronze womati wese rare. Irybe wodỹỹ heka bee ijiranahakỹ wese heka rare. ¹⁶ Iruruwe-ribi debò-ki heka taina debò inatxi reurò sõwe rimyre. Irybe mayrehe wiõtxu wese iry-ribi rõhõnymyhỹre. Iõsỹny tahe txu tõtee wese heka rare, itỹnytyhyre. ¹⁷ Kia ibutummy rabireu, jiarỹ resera bede-ò rubu wesemy. Tii ruruwe-ribi debò watyre-ki ritidire, rarybere: –Buberuõtýhy! Jiarỹ juhuludu rare, ihewoludu rare. ¹⁸ Jiarỹ rurure, iribi tahe rexixare rubu-ribi, aõu aõu tahe jiarỹ watzireri. Tiu aruruõtýhy. Rububede dinodu heka jiarỹ watzireri, ityre waruru rare. ¹⁹ Biritinyke ibutummy tuu tabita wiji. Tule aõbo idi kanakemy biritinyke. ²⁰ Adee aritỹnynyke aõbo kia ibutummy rare. Debò inatxi reurò taina heka wadebõ-ki rare. Kia taina heka dohodỹỹna mahãdu ýju wese rare. Loosõna mynyna heka dohodỹỹna mahãdu wese rare.

2

¹ Kia heka biritinyke Efesu dohodỹỹna ýju-ò: –Kaa heka inyõ rybe rare. Tii taina debò inatxi reurò rimymy idi rỹimyhỹ iruruwe-ribi debò wahe. Tii loosõna mynyna yky-ki rariareri. Kia womati tỹrỹrỹhỹkỹ-di relere wahe. ² Aaõmysỹdỹỹna wiwihikỹ reeryre, awoxierysytere tule. Hãbu bina tii aitxerenaõna toite. Inyõ Deuxu deõdumy iximy uritere rybedu, teurihitenyte. Kia iruirybe teerytenyte. ³ Kaiboho tawoxierýterenytenyte. Tule aõhõkỹmy tatỹỹnytenyte waõraru-ki, wijile tule wahe. ⁴ Kiaremy tahe sohojile wadee ibinare. Iwese juhuhu waluu wesemy aõkõ wiji ahãtenyte. ⁵ Kaiboho heka atyhyna-ribi ahewo-ò tadõõsetenyte. Kiaremy ta idi bexinohõtinyinmy bexirãhĩbenyke. Iwese juhuhu atximahãte wese, ixityre boibekemy. Kiamy aõkõkeki, aloosõna mynyna ay-ribi aritakre. ⁶ Kiaremy ta akireny sohojile awire wadee. Kaiboho heka Nikolaita mahãdu iaõaõna widỹỹ derarenyre wawesemy. ⁷ Iny rybeõ ijohona mahãdu bohobabenyke Deuxu Tyytybytyhy rybe-ò timybo Ityhydỹỹdu mahãdu-ò rarybemyhỹre: –Inyõ õraruõ ijesu ritakeki, tamy jiarỹ

umyuedeõna ariwahinykre. Kia tahe Deuxu bederaty ritokre, Deuxu oworu-ki rÿimyhÿre wahe. Kia bederaraty inyru wahidyÿdu rare.

⁸ Kia heka biritinyke Esmirna dohodÿÿna ÿju-ò: —Kia heka Juhuuludu rybe rare, Ihe-woludu rybe rare. Tii rururibile rexixare. ⁹ Aõhõkÿmy dÿÿnana reerymyhÿre. Uriterenodu wesemy toite. Ihãre tahe aõna aõnawih aõhõre ny rare. Aõludu mahãdu umy rary-bereri ibinamy. Tiiboho Satanasi mahãdu roire. Judeu mahãdu aõkõ roire tiiboho tuu rarybrehãre. ¹⁰ Buberuõtyhy kaiboho! Aõhõkÿmy dÿÿnanaõ kanakre debò wiò txumy wahe. Tahe huberuõtyhyke. Rõtenawo-ki boibenykre. Burubenyke hãrele heka õbitimy biwatyhynybenyke. Iribi tahe irudÿÿna rataana adee ariwahinykre. ¹¹ Kaiboho nohõti-di mahãdu, bohõlake Deuxu Tytybytyhy heka ityhydÿÿdu mahãdu-ò rarybemyhÿre.

¹² Kia heka biritinyke Pergamo dohodÿÿna ÿju-ò: —Kia inyõ rybe rare. Tii mayrehe wiõtxuree dire:

¹³ —Jiarÿ reeryre asÿ, ahãwã wahe. Kaiboho Satanasisÿ-ki tasÿnyteri, irynana rareri wahe. Tahe Kaiboho aityhydÿÿna teriõtenyete. Tai tiiboho warybedu Antipasi õbiti rirubunyrehãrele.

¹⁴ Ihãre tahe akireny sohojile wadee ibinare. Ayreny-ki inyõ Balaaõ erydÿÿna rityhynyre. Tii ihetxiu Balake õraruna-txi aatysydÿÿmy ribedeerydÿÿnyre resedÿÿkemy. Tii Israeli mahãdu-ò rarybere:

—Xiwena aõma ide tahe birõbenyke tule õta tahe urihimyo tahe ibinare.

¹⁵ Tule ayreny-ki tahe Niolaita tõhodÿÿna iõreny rityhynyre, timybo rexiõrarunanykemy. Kia ibinare wadee. ¹⁶ Tai marybeke tiiboho rexirahikemy idi iribi rexixãwidÿÿnykemy. Tukõkeki, anakre warymayrehe wiõtxuree-di iõludumy areakre wou-ki. ¹⁷ Iny nohõti-di mahãdu, bohõlake Deuxu Tytybytyhy rybe-ò timybo Ityhydÿÿdu mahãdu-ò rarybemyhÿre: —Inyõ õraruna ijesu ritakeki, tamy biu-ribi rÿsÿna rÿikre. Manauratyre-ki heka nii tÿmyra raritimy roire. Õmo nii rieryõre. Tunidukrele rierye.

¹⁸ Kia heka biritinyke Txiatira dohodÿÿna ÿju-ò: —Kaa heka Deuxu Riõre Rybe rare. Iruce heka heõty wese rare. Iwa bronze womati wese rare. ¹⁹ Aaõmysÿdÿÿna reeryreri, luuna, ywina, tyhydÿÿna, juhuu ratyre wiji aaõmysÿdÿÿna. ²⁰ Kiaremy tahe sohojile wadee ibinare: Kaiboho heka Jezabel teijemahãtenyete. Kia hãwyy dori Deuxumy rybedu ixi-di rare. Ihãre tahe õtaõtamy, xiwe rÿsÿmy rothodÿÿmyhÿre, ritxoo hõrõ wahe. ²¹ Jiarÿ tule txiõ reijere õtaõta-ribi ixãwikemy. Tahe tuuõhyre. ²² Idi herina-ò arilidikre ihãbu mahãdu-wana. Tai aõhõkÿmy rotÿÿnyrenykre. Tiiboho kia rexirãhinyõrenykeki, tuu ele elemy ariwinykre. ²³ Iriõre bina arirubunykre. Tai ibutumy aõwidÿÿnamyna ityhydÿÿdu mahãdu riwaerykemy. Jiarÿ heka inywo erydu dori rare. Kiaremyta iny sohoji sohoji ariõwinykre. ²⁴ Ayreny-ki tahe inyõ rÿire. Tiiboho bedeeryna bina rityhynyrenyõre. Tiiboho bedeeryna bina rieryõhyre. Txioinihe, bede ywina sira aõkõ adeereny ariwahinykre. ²⁵ Iwese kai-boho tetyhnyete wese wiji bityhynybenyhyke. Ele ele dori arehemykre. ²⁶⁻²⁸ Kaiboho heka õraruna ijesu bitakeki, adeereny ruru ariwahinykre. Kaiboho ihymy wadeewimy biwinybenykeki, bede bede dinodu mahãdumy boibebenyke, iwese ruru Waha-ribi re-myra wese wahe. Tamywikeki womati õhõte-di bede bede mahãdu rihukre, iwese butxi ribõhõnyre wese wahe. Tule adeereny ariwahinykre aõma biurasò taina wahe. ²⁹ Iny nohõti-di mahãdu, bohõlake Deuxu Tytybytyhy rybe-ò, timybo tii ityhydÿÿdu mahãdu-ò rarybemyhÿre.

3

¹ Kia heka biritinyke Sardesi dohodÿÿna ÿju-ò: —Deuxu Tytybytyhy debò inatxi reurò dinodu, taina debò inatxi reurò dinodu kia rybe rare: —Aõhebo tatÿÿnymahãtenyete reerymyhÿre. Arumy anireny ratÿÿnymyhyre ihãre tahe tarumy ahãtenyete.

² Bexirawahatebenyke ainatyhydÿÿna-ki, urikõ-ribi kiemy ixãwiheny. Deuxuko-ki awityhymy aõkõ ixi-di textiemyhÿtenyete. Kia reerymyhÿre aõmysÿdÿÿnareny tewinmahãte.

³ Inatyhyna juhu taholatenytedi, bexinohõtinybenyke. Idi bityhynybenyke aõnanabina-ribi bexirãhike. Tukõkeki wasidu wese ierykõmy adeereny anakre. ⁴ Ihãre tahe Sardesi hãwã-ki inyõ reximymy õbitimy rarekemy ihÿre. Tiiboho wahe-ki tyky lyra urahakÿ-di kanariarenkyre kiemy dori õbitimy reximyreneyre. ⁵ Mobo rõtarenkyre, tyurahakÿ-di rexitynyrenykre. Inireny Rutyyriti-ribi aritaõtyhy. Idi Wahakõ-ò wahõrõrenymy aritÿnykre tule iÿjuko-ki. ⁶ Kaiboho nohõti-di mahãdu, bohõlake timybo Deuxu Tytybytyhy heka, ityhydÿÿdu mahãdu-ò rarybemyhÿre.

⁷ Kia heka Filadelfia dohodÿÿna ÿju-ò biritinyke: —Kaheka inatyhymy Deuxu deõdÿÿna rybe rare, õbitimy nodu wahe. Tii Davi iõ rayna dinodu rare. Tii iõ riraynykeki tiu inyõ riratõbõnyõtyhy. Tii riratõbõnykeki tiu iny riraynyõtyhy. ⁸ Aõhebo tatÿÿnymahãtenyete reeryre. Akyhynakõmy atximahãtenytemy rierye warybe dori tetyhynymyhÿtenyete. Tai iõ adeereny reraynyra. Tii inyõ riratõbõnyõtyhy. ⁹ Bodoholabenykre. Satanasi mahãdu

heka Judeumy rexininimyhÿre tukõdu hãrele. Idi adidydenykre akoreny-ò tatiowotimy kedeseekre. Iu aluurenymy riwaeryrenykre. ¹⁰ Aõhõkÿmy dÿÿnana kanake ibutumy iny urihidÿÿmy. Kaiboho warybe tetyhynyta, ywina-di tetyhynyta. Tai ilau arayrubunyrenyke. ¹¹ Ele eley dori adehemynykre. Ahõõreny biyrubunyke inyõ aribi rawasinyheny arudÿÿna rataana wahe. ¹² Oraruna ijesu inyõ ritakeki. Tii ixyby rubumy ruruõkre. Tii Deuxu heto-ki rasÿnyihykyre. Deuxuni ityre raritinykre tule Kristuni tÿmyra wahe. Jerusaleni tÿmyra tule ityre raritidÿÿmy rÿikyre, biu-ribi dobehede wahe. ¹³ —Iny nohõti-di mahãdu, bohohake Deuxu Tytybytyhy rybe-ò timybo ityhydÿÿdu mahãdu-ò rarybemyhÿre.

¹⁴ Laodisia hãwã dohodÿÿna mahãdu ÿju-ò heka biritinyke: —Kie rybe kaa rare. Tii inatyhyna inatyhy rybe rare. Tii Deuxu-wana bede relereu, ratximyhÿ. ¹⁵ Aõhebo tatÿÿnymyhÿtenyte ibutumy reeryre. Ainatyhyna-ki inatyhymy aõkõ, txiõlemy aõkõ toite tule. ¹⁶ Tai tahe iõraru-ki ixi-ribi aratarenykremy rexinohõtinyre. ¹⁷ Kaiboho tarybetenyte: —Waaõwiwi-di roire. Awityhymy watxirenryeri. Wadeereny aõ rasiranyõhryeri. Idi urile texibõnytenyeri. Kaiboho dori abina, iaõkõ mahãdu, adehekÿ, aruety toite. ¹⁸ Kia aratohonykre: —Waribi womati tÿrÿrÿhÿkÿ aworibityhy biõbranykre, aityhynamy wiwihikÿ. Tasÿse tyyurahakÿ tule, ade wõtenamy. Tasÿse rueluahina tule, arue ywinamy. ¹⁹ Waluuna mahãdu õhõte-di aribedeerynymyhÿre warybemy tule. Tahe eryrewemy aõsusu-ribi bexitabenykre wadee. ²⁰ Bodoholabenyke. Ijõ-ki rarymy watxireri. Inyõ roholakeki ihetowo-ò aralokre. Tai tii-wana arioxikre. ²¹ Oraruna ijesu inyõ ritakeki, tii wawana waryna-txi ronykre iwese jiarÿ waha-wana nadonymyhÿde wese. Rõtare dori wawouna-ki. ²² Iny nohõti-di mahãdu, bohohake Deuxu Tytybytyhy rybe-ò, timybo tii ityhydÿÿdu mahãdu-ò rarybemyhÿre.

4

¹ Iribi tahe biu-ki ijõmy rabira rasina wese. Rybeõ raholare, jurõnajurõ wesemy. Iwese wadee rarybere wese. Kiamy narybede: —Mana õwõnyke, aõhebo itxõmo rahudi rotÿÿnykre ini ariteõsinykre. ² Iule tahe Deuxu Tytybytyhy riwamyre. Iu, inyõ ryanamy rabira biu-ki. ³ Iõsÿny heka roosõnymyhÿre womatiwiihikÿ rÿÿsÿ wese, Jaspe wesena, Sadonio wese. Uwajiõ wixira tÿre heka rare iryna rirurawonyre. ⁴ Tahe 24 ryna iryna rirurawonyre. Ityre tahe 24my wedu mahãdu ronyre tyyurahakÿ-di. Irati-ki womati tÿrÿrÿhÿkÿ-di rarataanany. ⁵ Biudelaa, biummyta, irynana-ribi dohonyde. Heõtÿloo heka debo inatxi reurõmy sõwe iko-ki rÿire. Kia heka Deuxu Tytybytyhy tuu sõwedu rare. ⁶ Tule iko-ki mana aho roire iuramy raurananyre. Irurawona-ki wiõwiõ-ki aõni inaubiõwa rãire, irue sõwe ihewo-ki, iko-ki. ⁷ Aõni delena heka hãlõhehekÿ wese rare. Ijõ heka karõtihikÿ wese rare. Ijõ tahe hãbu õsÿny wese rare. Ikonanareny tahe nawiihikÿ dowõmy nade wese rare. ⁸ Ibutumy tiiboho debõ sohoji reurõmy tesõwereny. Ta tiiboho tetya wirawyo rawyõ irue dire. Tahe tiiboho rexielehynyõhylyemy txummy rawiunymyhÿ: —Õbitityhy tate, Õbitityhy tate, Õbitityhy tate Inynyrÿ Deuxu rurutere. Kai taite, tule kai mabekre. ⁹ Kia heka inaubiõwa boho rawiunyre: —Wowydyndy, àlãna-wana rynana-ki rÿdu-ò, iki kiemy nodu-ò wahe. ¹⁰ Iu tahe 24 wedu mahãdu heka tatiowotimy taõsÿny sutxi ritidimy riwowydynymyhÿreny resemy iko-ò. Tamy tarataana-di rehummy raryberenyre. ¹¹ —Wadinodureny, waDeuxureny adee sohojile heka wowydyndy, loosõna, àlãna rawahike. Ibutumy dori aõna aõna tewinyte. Adeewimy rÿimyhÿre idi rariamyhÿreny.

5

¹ Ryna-ki rÿdu ruruna debõ-ki heka tyriti werywery wesemy rabira. Tyriti tahe wirawyo rawyõ-ki iriti dire, tii debõ inatxi reurõ iratõbõna sõwe. ² ÿju ruru ruruhukÿ-my rryrmy dÿÿraxi-di: —Mobo ityhykre tyriti ratõbõna aresydÿÿdukre iraydÿÿ-ki tule. ³ Tai tahe inyõ ijõhyyre: —Biu-ki, bede-ki, surawo-ki ijoõhyyre. ⁴ Inyõ ityhyõre iraydÿÿ-ki tamy itxere-ki. Iõraru-ki ta urile jiarÿ rahinyimyhÿre. ⁵ Iule tahe matuariõ wadee narybede: —Hiõmyke, beteha ta inihe Juda mahãdu hãlõhehekÿ-õ, Iõlõ Davi iriõre riõre wahe. Tii dori tyriti ratõbõna riorokre idi rirainykre, tii sohojile dori wou-ribi rõtare. ⁶ Kiamy tahe rabira, Budoeni Riõre wahe. Tii rynana ubey-ki rÿimyhÿ. Aõni inaubiõwa ijõre. Tiiboho-wana tahe matuari mahãdu rÿire. Budoeni rurure wesemy rÿire. Iõ tahe debõ inatxi reurõ rare. Iruue tahe tule. Kia rare Deuxu Tytybyõ rare, tii bede bedemy nodu mahãdu. ⁷ Budoeni riõre tahe rynana-ki rÿdu ruru debõ-ribi ditade, aõma tyyriti wahe. ⁸ Iule ta aõni inaubiõwa, 24 matuari boho-wana tatiowotimy rejujure buddeni riõreko-ò. Tii sohoji sohoji wiuna-di, womati tÿrÿrÿhÿkÿ hyna-di ratximyhÿreny. Sohoji sohojiro-ki tahe õwõrusõ wydysilÿnywi-di wese rare. Kia Deuxu tyhydÿÿdu mahãdu ixitõedÿÿna violã wese tule ratximyhÿreny. ⁹ Tiiboho wiutÿmyramy rawiunymyhÿreny kamy wahe:

–Kai atyhy tate Tyyriti raydÿÿ-ò, iratòbòna eresydu tule. Arubumy heka Deuxu-ò Ixÿju ixÿju teòbranyte. Irybe wixira wixira, ibede wixira wixira iixÿjuna tule.

¹⁰ Iòlòmý tewasynytenyete Deuxu dee tule xiwena wahidÿÿny mahädu wahe. Idi hāwā hāwā ariwedunyrenykremy. ¹¹ Ýju sōwetyhymy rabira rynana werora-ki, aōniboho matu-ariboho tule. Miliaō hōkÿmy rasōwerenyre. ¹² Tiiboho rirajuahakÿmy rawiunymyhÿrenyere: –Wowydyna, ruruna, deysana, àlàna, loosòna tamy sohojile rawahinyrenyke buddeni riòre-ò. Tii dori rurure ityhymy ¹³ Tai tahe ibutumy biu iròdu iròdu, suityre iròdu, bera iròdu iròdu ibutumy aōna tule rawiunymyhÿrenyere rynana-ki rÿdu-ò. Budoeni riòre-ò tule kia rawiunymyhÿre. Rarehykyle, rarehykyle heka rarekre. Kie. ¹⁴ Aōni inaubiòwa rirawyònyre: –Kie, Matuari 24 tahe reserenyere iko, kiemy noduko-ò.

6

¹ Tahe Budoeni riòre heka tyyriti ratòbònaō riòròre. Kiamy rabire. Tule aōni inaubiòwa mahädu-ò narybede rybenihikÿmy biumyta wodÿÿ wese. Mana ini itxeremy. ² Tai retehere awaru urahakÿmy rabire. Tairÿdu iwaxiwahate dire. Tamy irudÿÿna rataana riwahinyrenyere. Tahe rare wou ròtakremy.

³ Tahe ijò ratòbòna riorore. Ijò aōni tahe narybede inatxina wahe: –Mana ini itxeremy. ⁴ Idi awaru sòhòkÿ ròhònyre. Inyò ityre rÿdu-ò ruruna riwahinyre, wou ritelenykemy bede bedemy. Tai hābu mahädu wii rahukremy. Tule inyò mayrehe ityre rÿdu-ò riwahinyre.

⁵ Tahe inataōna ratòbòna riraynyre. Ixyby inataōna aōni rybe-ò raholare: –Mana ini itxeremy. Tai retehere. Awaru lybymy rabire, ityre rÿdu urihina-di tebò-ki. ⁶ Tahe aōniy-ribi rybe-ò raholare: –Womati nieru sohoji-di heka urihina sohojile heka trigo rawykre, txusohoji aōmysÿdÿÿna òwy wahe. Tule inataō urihina sevada rawykre, txusohoji aōmysÿdÿÿna òwy. Uritere ta uva-ò, adÿÿ-ò aōhe isÿdÿÿòmykre.

⁷ Tahe inaubiòwana ratòbòna riraynyre, Budoeni riòre wahe. Ixyby inataōna aōni rybe-ò raholare: –Mana ini itxeremy. ⁸ Tai retehere. Awaru bisamadòbòlÿre wesemy rabire. Ityre-ki rÿdu heka Rubu inire, heòty bede rubunana iheludumy. Inyò ityre rÿdu-ò ruru riwahinyre. Tai ròhònyre iny rirubunykremy. Inaubiòwa iny-ribi heka, sohoji rirubunykremy. Wou-ki, rama desemy, rubutyhy-di, iròdu debure-di heka iny rurure.

⁹ Tahe iruyrena ratòbòna riraynyre. Tahe Xiwena wahedÿÿna rawo-ki iny mahädu rabire Deuxu rybe òraru-ki, tatyhydÿÿna òraru-ki rururenyre mahädu wahe. ¹⁰ Tiiboho rirajuamyhÿre: –Deuxu Inynyrÿhÿkÿ, kai tyhy tate, òbiti tule. Tiu wexi waòwyreny bilidikre, warubudÿÿdurenÿ-ò? ¹¹ Tahe iximynamynamy tyurahakÿ-di rexitynyrenyere. Tahe tamyreny rarybere urihimò rexielehinyrenyke. Iijoiireny iwesereny rurukreu riraòrenykremy. Isòwereny rexihureu wahe.

¹² Tahe debò sohoji reuròna ratòbòna riraynyre. Kiata idi suu ramytare inihikÿmy. Txuu urile rurunyre, ahädu isòmý relere, halubusò wese. ¹³ Taina tahe sutxi dejujude iwese bederaty yhydebore ritxiwimyhÿre wese. ¹⁴ Biu titxibo ikòre, iwese tyyriti rarasemyhÿre wese. Ibutumy hāwālò bedebute tule taherina-ribi ratare. ¹⁵ Iu tahe ibutumy iny rexiwore hāloohokÿwo-ò, manahakÿ hewo-ò tule. Tii roire Iòlò mahädu, bededinodu mahädu, soldado dinodu mahädu, ityhy mahädu irurutere mahädu, ibutumy ijò mahädu rexiwore. ¹⁶ Tahe taixiwotena-ribi rirajuamyhÿrenyere: –Watxireny mana heka bedesede rynana-ki rÿdu lau rekexiwòrenykemy. Budoeni riòre debure lau tule. ¹⁷ Deburena txu, kyarana txu heka reare tamy, mobò riijekre.

7

¹ Idi tahe inaubiòwa ýjumy heka tuu rabire. Tiiboho heka inaubiòwa bedehitxihitxi bedemy rÿire. Tahe rimyrenyere yhyhykÿ tebò-ki heka rimyrenyere. Tiu heka òwòru radeò raykÿhyky roire. Bede-ki aōkò, aho-ki aōkò rebònyra? ²⁻³ Tule ijòmy rabire ýjuòmý ibryra-ribi rarerimy. Deuxu irumy nonadu hāletena nihikÿ widÿÿna heka diwymy idi nade. Iribi tahe inaubiòwa ýju-ò tii ryryre: –Txiokre inihe. Iwotòmodÿÿòmyke wa suu, bee, òwòru. (Kia ýju mahädu dori, bede, bero, wotòmodÿÿdu mahädu ihÿre.) Biraòriòreke heka Deuxu hāletena deòdu òru-ò aridikre. ⁴⁻⁸ Tiwesebo kia ritidÿÿna rimymy idi rare. Tahe raholare heka jiarÿ tiweserebo. Ta 144.000 iny ibutumy. Israeli ijoi waòinatxi reurò kia ijoiimy heka ixidee rimyre. Sohoji sohoji ijoi-ribi 12.000 inymy heka rimyre: Juda ijoi-ribi, Gade ijoi-ribi, Asser ijoi-ribi, Naftali ijoi-ribi, Manases ijoi-ribi, Simeao ijoi-ribi, Levi ijoi-ribi, Issacar ijoi-ribi, Zebulò ijoi-ribi, Jyje ijoi-ribi, Benjami ijoi-ribi, Kia ibutu ijoi-ribi heka 12000 inymy rimyre.

⁹ Iribi tahe sōwemy inymy rabire. Timy heka idi wariramahäduòkre. Ibutu 12.000 hāwā hāwā-ribi wirotyre. Bede ibutu rybe wixira wixira rybedu ibutu ijoi wixira wahe. Tai tahe Budoeniube-ò tiiboho rotamanyrenyere. Budoeniko-txi ryanako-txi wirotyre. Ibutumy tiiboho ityurahakÿlemy roiremy. Horeni iru-di heka roiremyhÿ. ¹⁰ Tahe rryrenyere

—irariemy ryryrenyre: —Biu-ò hena waDeuxu-ribi nade rynana nihikÿ-ki ronyreri. Tule Budoeni-ribi nade. ¹¹⁻¹² Tahe ðju ibutumy heka widotyde ryananawerora-ò, tule matuari mahädu tule iwo-ki. Inaubiòwa aõni ibutumy reserenyre rynana nihikÿko-txi resere taòsana sutxi ritidimy Deuxu kia wowydyname relere. Kie, myheka rarybere: —Wowydyne, Bedeerydÿÿna, deälana, loosõna, aruru, aixiòlòdÿÿna. Ibutumy heka kia kanakre inyDeuxu-ò. Rarehykyle, rarehykyle heka rarekre. Kie. ¹³ Tahe wawio inaubiòwa matuari mahäduò wadee rÿÿraxire: —Kai aõbo teerymahäte kia tykyurahakÿ-di ratxirenryeriò, tule tiribibo ròireri? ¹⁴ Tahe rarybere: —Aòkõre wanyrÿ, reerykõre. Bedelyyke wako. Tahe wako tuu delyyde. Kia heka dòhõnyde heka aõhòkÿmy dÿÿnana-ribi dòhõnyde rare. Ityky rityranyre heka Budoeni riòre hãlubu-di. ¹⁵ Taiki heka rynana nihikÿko-ki ratxirenryeri Deuxuko-ki. Kaheka ruu, txuu-wana heka rããhimy ratximyhÿrenyre taheto bededÿÿnana-ki. Kia rynana-ki rÿdu tahe riyrubunyrekyre. ¹⁶ Tiu rama rirubudÿÿrenyõmy heka bemomo boho. Tiu txutòteehÿkÿ-wana wirisÿnyõtyhy ybòtò boho-wana, txutyte boho-wana. ¹⁷ Budoeni riòre dori rynana nihikÿko-ki ratximyhÿre. Tii heka aryÿna adee riwahinymhÿkre. Tii heka adi itxeredukre heka aradykre heka Umyituedeõna ube-ò. Deuxu irube rirubudÿÿnykre.

8

¹ Budoeni riòre debò inatxi reurò hãletenamy ribòhõnyreu, aõdee biu-ki roholaõhyyre heka byy, myle roire: aõwodÿÿ wodÿÿhomy aòkò. Wadee meia hora txumy bedemy bede rewyre. ² Debò inatxi reurò ðjumy tuu rabire Deuxuko-ki nyidem. Tahe inyò tamy riòremy idi retehere debò inatxi reurò ajurõnamy.

³⁻⁴ Tahe iwitxira ðju nade. Tii womati tÿrÿrÿhÿkÿ atara nihikÿ. Tahe xiwenatyre orarade rÿny wihikÿ ritoonyre. Inyò riwahinyre ðju-dee sòwemy. Riurinykemy Deuxu ijoi ixitòdÿÿna-wana xiwenatyre-ò risòkemy aderõna rÿnyrehekÿ heka womati tÿrÿrÿ xiwenatyre-ki ritxiwire Deuxu rynanako-txi. ðju iribi tahe kia ibutumy raòwõnyre Deuxu-ò. ⁵ Tahe heòty-di heka ðju atara ritÿxinyra idi heòty-di rehure biu-ribi bede-ò. Tai tahe biumytxi ramytxynihikÿnyre heka suu biu tawe rihetenyre rybe wese wodÿÿ ramytatare.

⁶ Tahe debò inatxi reurò ðjumy heka rexiywinymy rÿire ajurõna-di jurònykemy.

⁷ Juhu ðju heka rurònyre. Iribi tahe bedejutytyhykÿ heòty hãlubu-wana raurinymy bede-ò rejuxunyre. Bedejura tahe roomyhÿ asirade, bedero-wana inataò-ribi, sohoji roomyhÿ.

⁸⁻⁹ Iribi ihewoludu txurõna-di rurònyre. Tahe berahakÿ-ò resere hãwãlò nihikÿ wesemy. Tai ibutumy heòtylawò txuramy ituere. Iyre bee tahe hãlubuhukÿlemy relere. Iyre utura tahe ituere.

¹⁰ Tahe ihewoluduhe txurõna-di rurònyre. Iribi tahe tainahakÿò berohokÿyre-txi resere berayre-txi tule. ¹¹ Tainahakÿ heka ihyre inire. Tahe sòwemy iny ituere ihyre bee riurinyreki.

¹² Tahe ihewotyhy tyaludu txurõna-di rurònyre. Tahe aõwesele txutyemy txuu roosòhÿyre. Tahe ahãdu tawekremy turutyhy inihe relere taina tule. Tahe bederurunytihyre heka.

¹³ Tahe idi retehemy jiarÿ rãiwãhã. Tahe tuu rabire nawii nihikÿò ruòmny ratxireriò. Tii iryru-di heka rarybemyhÿ: —Bede heka rabinakre. Bede heka rabinakre. Suludu bede iny-ò ryrymyhÿ: —Txioinihe sòwemy aõbina binahakÿ rexiòtÿmyranykre. Tahe hewotyhy-ludu ðju txurõna-di kudurònykre heka bede rabinatyhykre.

9

¹ Ijò ðju tajurõna rurònyre. Tii heka iruyre hewoludu rare. Tahe ijò inymy rabire. Biu-ribi suò taina resere wese tii resere. Tamy ijò raynaò diwahinyde, hãloo nihikÿ ratòbõna rayna wahe. Hãloo nihikÿ heka irehehekÿ rare. ² Tahe riraynyre. Wãdasi iribi tahe dòhõnyde. Iwese tahe bede rurunyre wawerorareny-di. Txuu, ibutumy rurunyre wãdasi lybyhykÿ òraru-ki. ³ Tahe seihiikÿlyby wese heka wãdã-ribi dòhõnyde tahe desede suò. Seihe heka itytibòròhòkÿ wese heka ihe rare. ⁴ Asi rubudÿÿõmykre bederadarèò tule, òwòru tule. Inyò Deuxu kia ritidÿÿna iòru-ki rÿiòkeki, tahe tule tamy ijira rÿikre. ⁵ Iny rubudÿÿmy aòkõre. Tahe iny aõhòkÿmy rotÿÿnykemy heka iruyre ahãdumy. Aõhòkÿmy rotÿÿnymyhÿre kia ihe juberereri rijererimyhÿre. ⁶ Kia txuu tahe ixirubudÿÿmy reamyhÿre. Tahe aòkõre heka timyhe ixirubudÿÿkõmy tamyhe rubu dehemyndõhymyhÿde. Tukemy heka riwisÿnymyhÿre. Tahe aòkõre rubu iribi rahenymyhÿre. ⁷ Seihiikÿ heka awaru wese rare. Iwese awaru rexiywinymy wou-ki ralòkremy rÿimyhÿre wese heka rare. Irati-ki rÿire womati tÿrÿÿhÿkÿle irataana wahe. Iòsana heka iny òsana wese rare. ⁸ Irade irehehekÿre hãwyw radehekÿ wesele. Txuu tahe leaò juhukÿ wesele rare. ⁹ Wyhy itxena ibreti-ki roimyhÿre. Womatile ibreti rare. Bede heka urile rawodÿÿnyhÿkÿmyhÿre. Iwese tewe awaru-di nodu sòwe iwodÿÿ rare. Iwese aõbina-ò rajaramyhÿre wodÿÿ wese wahe. ¹⁰ Seihiikÿ heka bòròhywe nihikÿ wese heka rare. Tahe iruru-di rare. Iny

riwotōmonymyh̄ykemy iruyre ahādumyh̄my. Iherona ramytxytzyre iruyre ahādumyh̄my.
 11 Iiòlo heka hāloo rahejihik̄y wedu heka rare. Ini heka hebreu ryre, Abadu rare. Grego
 rybe heka, Apoliò heka rare. Iny rybe heka iny hàdu hàduhuk̄y rare.

12 Juhuu bedebinahak̄y ituera rōhōnyra. Katahe ijō iwitxira kōdōhōnykre inatximyh̄my
 wahe.

13 Ijō ỳju tajurōna-di rurōnyre. Tii heka debò sohoji hewoludu rare. Raholare heka
 rybeò-ò. Womati xiwenaò-ribi rōhōnyre. Xiwena-ò heka inaubiòwa sōwe. Kia womati
 tỳr̄r̄y xiwena heka Deuxu ryananako r̄yire. 14 Kia ỳju-ò heka rarybere ijurōna dinodu
 wahe: –Inaubiòwa ỳju besed̄ȳnyke ixinamy rōhōnyke. Tii heka Bero nihik̄y rōtena-ki, bero
 Eufratesi-ki. 15 Tii heka rōtena-ki ratximyh̄yre kia beded̄ȳnanau, kia txuu, kia ahāduu kia
 beòrau. Iribi tahe riòlòd̄ȳnyre. Iribi tahe ihewoludu iny ibutumy rahure. Iyreyre
 inataò hāwā jurajuramy heka rahure. Inataò jura-ribi sohoji sohoji rirubunyre. 16 Tahe
 jiar̄y raholare tiweserebo aòbinadumy r̄yire. Iny 200.000.000 inumy r̄yire. 17 Tahe aòbinadumy
 rabira awaru tyre ronyreri. Awaru tyre ludu tahe iwiyh̄ itxena dire. Ibutumy wako-ki
 r̄yire. Ibutumy rabire. Womatihik̄ȳle, heòtyhyk̄y wesele heka rare. Ijō heka tỳreura rare safira
 wese. Ijō tahe tỳre raramadòbò wesele. Awaru rati heka leaò ratihik̄y wesele rare. Heòtyle
 iry-ribi rōhōnyreri wādasi enxofre-wana wahe. 18 Kia heòty heka inataò jura-ribi sohoji jura
 iny rahure. 19 Tule awaru nohewòru heka iruru dire. Iryribile tahe iheòty rōhōnyre. Taile
 iruru rare. Hemylala rati wese dire ruròm̄y heka inatxi hemylala juwesele. 20 Iny ituere
 s̄tybymy tahe rarònyre. Deuxu deàlana dee heka reòbyòhyre. Diabo mahādu luulemy
 ratximyh̄yreny. Aōma rityhynyreny womati tỳr̄r̄ȳh̄k̄y ritxoo, òwòru ritxoo suritxoo,
 mana ritxoo. Kia ritxoo heka aōki robiòhyymyh̄yre, aò roholaòhyymyh̄yre. Rariaòhyymyh̄yre.
 21 Iòraru-ribi roxirāhiòtyhy iribi tahe rahòtinyreny aò òtaòtamy, rubud̄ȳnyamy, wasinamy,
 òwòrumy. Kiale rōhòtinyreny.

10

1 Tahe iwitxira ỳjuhuk̄y rabira biu-ribi suò robehererimy. Biuwetykywesehek̄ȳle
 iweroramy r̄yireri. Tahe owaji wese iratikile roireri. Iòs̄ny tahe txuwewehek̄ȳle, iwaube
 tas̄y heòtyhyk̄y wesele roosòm̄y. 2 Tii heka tyritinadile debò rit̄ȳtenymy ratximyh̄y. Tahe
 it̄yte heka deboube-ki roimyh̄yre. Tahe tawaube ruruludu heka betye ritidimy idi r̄yire.
 Tawahyweludu tas̄y ityiti-ò ridemy idi r̄yire. 3 Tii rryre heka tarurumy. Leaò irāhāk̄y wesele
 rryre. Iu tii rarybereu, debò inatxi reuròm̄y heka ramytxynymy dirawònyde. 4 Tahe rit̄i-
 t̄inyre heka aōmybo timykira raryberenyre wahe. Tahe rybeò-ò raholare: –Kia wid̄ȳòm̄y.
 Kia rybe hewa ierysyna aōk̄ò rare ixinamy tahe tuu roike. Biritinyòke aōmybo ramytxyna
 rarybere? 5 Tahe ỳju suki ratxireri, beki ratxireri ruru ludu debò biu-ò riteòsyny: 6 –
 Deuxu-ribi heka tuu raryberé, warybemy inatyhymy. Deuxu heka tiemy rarehyule rare.
 Ibutumy heka riwinyre biu-ki r̄yira bede-ki r̄yira-wana. Tai heka warybe inatyhymy rare.
 Ararybekre heka raroorehenyòtyhy kaki. 7 Debò inatxi reuròna ỳju tajurōna ritxurònykre
 heka, Deuxu ibutumy relemy r̄yikre iwese rarybere wese. 8 Iribi tahe rybe biu-ribi
 wadee nade. Wadee rarybere: –Biòryke hewa tyritina ỳjudebò-ki naderi suki bera-ki
 kia r̄yireri. 9 Tai tahe tami rehemyreri iòhòm̄y tyriti tamy rexitònyre. Tahe wadee
 rarybere: –Biwyke. Bir̄ȳs̄yke. Juhuu tahe bidi wesemy ary-ò bidekre. Bir̄ȳs̄ykre tahe
 ibutumy rahyrenykre awo-ki. 10 Iribi rewya rer̄ȳs̄yra. Iwese tii juhuu rarybera wese
 rare. Ibreere juhuu. Iribi rer̄ȳs̄yreu tahe, wawe ruberereny. 11 Tahe wadee rarybere:
 –Kai heka dohod̄ȳmy makre ixityre ibutumy inywitxiramy heka botohod̄ȳkre. Ibutumy
 inywitxira wixira-m̄y botoho. Ibutumy rybewitxira wixira botohomy. Ibutumy iòlòm̄y
 botohod̄ȳkre.

11

1 Iribi tahe inyò wadee diwahinyde urihixinaò. Wadee rarybere: –Biurihikes̄y titxibo
 Deuxus̄y r̄yimyh̄yрэ. Iwo tule xiwena wahid̄ȳna biurihike. Idi mariake tiwesebo iny
 iwo-ki r̄yirém̄y. 2 Tahe ahana-ki iube idi riraòmyke. Tii dori ityhyd̄ȳdukòdu mahādu dee
 wahisid̄ȳna rare. Tiibocho dori 42 ahādumy idi rariakre. 3 Jiar̄y dori inatxi rybedu idi
 watxiwāhāre. Tamy ruru ariwahinykre. Tii heka saumykyk̄y rariakre. Tii heka rybe
 rit̄ȳnykre beòra inataò weeremy. 4 Rybedu inatxi heka bederaty òwòru inatxi wese rare.
 Tahe tule inatxi loosòna mynydu wese heka rare. Kia Deuxuko-txi r̄yire wese heka rare.
 5 Inyò idi ibinamy riwis̄nykeki, tahe ixirubud̄ȳmy rorukumyh̄yre. Heòty iryribihik̄ȳle
 rōhōnyke heka iny rirubunye. 6 Tii heka irurudire biu deyxu lau riekemy. Tahe tiu
 biu reseòtyhy heka inataò beòra weeremy wahe tii Deuxu rybemy rarybereriu wahe.
 Ihāre tahe tii rexirahòreke bero nihik̄y aho nihik̄y hālubumy rexirahòreke. Ihāre tahe
 ibutudee bina riwahinyke, rubuna riwahinyke tiibocho awimy tai raharenykeki. 7 Kia
 heka inataò beòra weere rikonananykeu, rybe t̄nynd̄ȳdu inatxi rikonananykeu, hāloo rehe

nihikýwo-ribi aõni kòdòhònykreu, tahe aõbina nihiký-ki heka iu rýikre. Tahe inatxi rybedu rirubunykre. ⁸ Iumy rubu tahe hāwāry-ki roikre, tibo inyrý rirubunyrele. Rawesenanyre, kia hāwā arininikre Sòdòma ada Egito wese. ⁹ Inataõ txuu weere riwydi hāwā ube-ki iumy rubu roikre. Inyõ heka tiu rituunyõtyhy. Ibutu iny hāwā hāwā-ribi ibutu rybe wixira-ribi heka tamy itxeremy rehemyntykre. ¹⁰ Ibutumy heka iny teysamy rýikre urile iny wídee aõna aõnamy riwahinyhykre. Tiiemy inyõ raaõmysýdýõtyhy kiatsuu. Tai heka tahõti heka itxi reakre kia inatxi rybedu rurure tahõti itxi reakre. Lisini heka rýikre, worana bedehesi. ¹¹ Kia txu inataõ txuweere-di, iumyreny iruna kòdòðekre tamy Deuxu-ribi. Tiiboho lamamy rotamanykre. Iny rarokonykre heka ruberu nihikýmy rýikre heka. ¹² Inatxi rybedu-ò heka rybetereõ biu-ribi nade; —Kaiboho bòdòibedenyke kaò. Tahe biuwetyky raòwònyrenykre kia iòludu mahādu idi retehemy rýireri yrubule. ¹³ Kiaule tahe bede ramytatakre. Debò wiò heto jura jura-ribi heka sohoji resere. Tahe 7000 inymy rurure. Tahe iny rarokonykre tahe iuhe ruberu nihikýmy rýikre. Tahe wowydyna riwahinykre Deuxu biu-ki ratximyhýreò.

¹⁴ Inatxina bede dýñnana bina tahe ròhònyre. Tahe ijõ kanakre.

¹⁵ Debò inatxi reurò ýjumy heka juròna rurònyre. Tahe sòwemyhe iny rarybemy rýimyhý, ryrumy rýimyhý: —Kia bede dýñnana, iòlòna, inynyrý hòrò rare. Kristu hòrò rare. Aõu aõu tii ibutu ibutu iòlòmy ronykre. ¹⁶ Wawio inaubiòwa matuari tahe, ryanana-ki ronyrenyleri Deuxuko-txi. Tahe Deuxuko-txi reserenyre. Wowydyna tamy riwahinyrenyre:

¹⁷ —Kai Deuxu, tuu tate ihymy, ibutururu ratyre aruru rare. Aruruteremy bonykre bede dinodumy. Umy realāmy kia-ò.

¹⁸ Iny heka ibutumy alau ruberumyhýre ibutumy òludumy rýire, adee deburemy rýimyhýre. Rubu hitxidýña heka bede reamy heka roire. Eòdurenyle heka riòwynykre, aijoi riòwynykre, rybedu mahādu wahe. Ibutumy ani rityhynymy rýira, nihiký iyja-wana, kia bede huduhuký rare. Ibededýñnana reamy heka roire.

¹⁹ Biuwetyy riraynyre Deuxu heto. Ibutumy heka lobidýña tyryiti hyna iwo-ò iny robimy rýire. Iu tahe biumytxi, biudelaa ibutu yhynihiký, ibutumy bede ramytatamy rýire, berahaký tule resere.

12

¹ Iribi tahe ròhònyre warasina-ki aõbo. Aõhebo bede ritýñnykremy, biuwetyy-ribi hāwyyõmy rabire. Txuu wese tahe itykyra. Tii lamamy rýire ahādu tyre. Tarati tyre-ki tahe tainahaký rataana idi rýire, waõinatxi taina wahe. ² Tii heka bòtomy ihýmyhý. Ryrumy heka txubakre riijemy tabededýñnana-ò resera uladu reakremy. ³ Iribi tahe aõna aõna biu-ki rexisýnymy, aõni hemylalasò nihiký wese wahe. Irati tahe debò inatxi reurò sòwe iratimy. Debòwiò sòwe heka iõmy. Irataana heka iratimyna myna rýimyhýre. ⁴ Tii tahe tõhewòru-di taina ributunymy ridyre. Bede tyre-ki idi rehure, taina juràò. Tii hāwyyko-txi rýire. Uladu reakreule tahe uladu riròkremy. ⁵ Tahe tohouā reare, hābumy heka reare. Tii iòlòmy heka ronykre, ibutu bede bede iòlòteremy wahe. Ihāre tahe Deuxu ridyre. Raòwònyre heka Deuxu ryanana-ò. ⁶ Hāwyy tahe rahenyre bederahy-ò. Tii 1260 txumy heka tii bederahy-ki bede riekremy. Deuxule heka tii riywinyre.

⁷ Biu-ki heka aõbina nihiký rýire. Mieli, ýju dinodu heka, taijoi-wana raaõbinanyre aõni-wana taijoi-wana. ⁸ Aõni tahe resera taijoi-wana. Ròtara. Biu-ribi ròhònykemy tahe idi ratxireri. ⁹ Riteònyre biu-ribi, aõni nihiký heka ròhònyra. Tii heka hemylala nihiký wese rare. Satanasi inire, Diabo wahe. Itxenadýñdu heka rare ibutumy iny. Suki resera, taijoi-wana. ¹⁰ Raholare tahe biu-ribi rybeò-ò: —Deuxu tarasana heka rehemyntyre. Tii taruru riteòsinyre iòlòtyhy raremy. Kristu taruru riteòsinyre. Aõbina bina rybedu tahe Deuxu-ò rarybehymy ratxireri, txu-wana, ruwana. Tii tahe ròhònyra biu-ribi. ¹¹ Waityhydýñdu seriòre mahādu heka ròtara Budoeni hālubu-di, inatyhyna hāletena-wana. Rurukemy ratxireri tiiboho tamaydeewikeki. ¹² Beysabenyke biu mahādu. Koityhyxe tahe ahohoký, bede-wana. Diabo dori adee rehemyntyre. Tii reburere, ibededýñnana dori iòhòmy reare.

¹³ Iu hemylala aõni heka bedekile ratxirerimy rieryreu, tahe hāwyy tohouā-wana kia-ò aõhòkýmy rotýñnykemy risýnykemy idi ratxireri. ¹⁴ Tahe hāwyy heka nawiihiký-ribi idei rihuòera, tahe idi ruòra bederahy-ò, tasý-ò. ¹⁵ Hemylala aõni tahe bee sòwemy tary-ribi rarybexinyre hāwyy ribòròbòròdýñkemy. ¹⁶ Tahe aòkòre. Suu tary riraynyre tahe ibutumy bee riòre. ¹⁷ Hemylala aõni tahe reburemy reare hāwyy dee. Ibutumy hāwyy ijoi mahādu rirubunykyemy idi ratxireri. Kia mahādu tahe Deuxu bede ywina rityhynyre, iwese Jesuusi tuu ritýñnyre wese. ¹⁸ Tai hemylala aõni ýnyrakile rýire.

13

¹ Iribi tahe aõnimity rabire berawo-ribi rõhõnyre warasina-ki. Tii heka debò inatxi reurò iratimy tahe debò wiò iõmy ijõdire. Rataanaõ tahe sohoji sohoji iò-ki rÿire. Irati-ki tahe nibinamy heka rÿire. ² Tii heka hãlõe wesetyhymy rare. Iwa heka ursowa wesele heka rare. Iry heka hãlõery wese rare. Aõni heka tamy ruru sõwemy riwahinyre, irynana wahe. ³ Iribi heka rabire iratiõ, sohoji heka wotõmonahakÿ dire. Tahe reytereri. Ibutumy iny riõtĩnyre. Aõni riheludunyre. ⁴ Aõni hemylala heka taruru riwahinyre aõni-õ. Tai tahe ibutmy iny heka aõni riwowydnyre. Iny rarybere: –Mobo heka aõni wese rare? Mobo ijosedukre? ⁵ Aõni heka aõbina bina rarybere. Inyõ ribyrenyõtyhy. Ahãdu 42 tii heka kiawesemy rÿikre. ⁶ Tii Deuxu dee heka aõbinamy rarybere, Deuxusÿ dee, ibutumy biuludu mahãdu tule ryebina-di ribinabinadÿÿnyre. ⁷ Inyõ tamy ruru sõwemy riwahinyre Deuxu ijoi mahãdu-wana raaõbinadÿÿkemy. Tuu rahaÿnanykemy heka ibutumy iny wixira wixira, ibutumy rybe wixira mahãdu, ibutumy bede bede mahãdu. ⁸ Ibutumy iny ityhydÿÿdukõdu mahãdu tamy wowydyna riwahinyke. Budoeni Riõre ijoi mahãdu tahe aõkõre, kia dori ini rÿirenyre tyryiti-ki. Juhu bededÿÿnana inireny iwo-ki roire. ⁹ Tahe inyõ roholakeki heka, boholake. ¹⁰ Inyõ ridyke. Rirõtenyke rõtenawo-ki. Ijõ tahe rirubunyke. Deuxu ijoi mahãdu tahe rexityhnykre idi õbitimy roirenyrekremy. Kie.

¹¹ Tahe ijõ aõnimity rabira. Tii rõtũreri bede-ribi. Iò heka inatxire. Budoeni wese heka rare. Ihãre tahe aõni wesele rarybere. ¹² Tii juhu aõni wese rare, iruru. Rarybere: –Juhuludu aõni biwowydnyke. Kia ratiwotomona-di. ¹³ Budoeni aõni heka aõna aõna wiwihikÿmy riwinyre. Tii heõtý biu-ribi resekemy tii rotÿÿnyre. Ibutumy iny tuu robire. ¹⁴ Tii ibutumy iny riitxenanyre kia aõna aõna wiwihikÿ õraruki. Iny ibutu-õ rarybere: –Suritxooõ nihikÿ biwinyke aõni dee. Tii mayrehe-di rawotõmore hãrele ruruõre. ¹⁵ Tahe ihewoludu aõni heka rabunya suritxoo-õ tahe irumy rÿire. Idi suritxoo rarybere. Inyõ tamy wowydyna riwahinykeki, tii tahe rirubunyre. ¹⁶ Tii rarybera ibutumy iny-õ: –Kaiboho waritina bitidike aõru-txi, eboreny-txi, ruruweludu wahe. ¹⁷ Aõkõkeki tahe aõhoho aõkõ riwyke. Iny kia ritina ijõdiõkeki aõhoho aõkõ rohonykre. ¹⁸ Kai erydÿÿna sõwehekile, aõhebo tatÿÿnytemy kaiboho bierybenykre. Kai erydÿÿnadikeki, aõni heka rieryke. Ini heka iritina rarõsõna wese rare 666 ihÿre.

14

¹ Idi tahe budoenimity rabire lamamy nyidemy Jerusalẽ hãwã-ki. Aõma Siaõ hãwãlõkile rÿiremy. Tii-wana heka rÿire 144.000 kia inymy heka tii-wana rÿire. Ibutumy tiiboho heka tybynimy, inymy heka ibutumy iõru-ki raritinyumy rÿire ibutu õru-ki. Tahe tuu rabire rasinaõmy. ² Biuwodÿÿ nihikÿmy raholare, tule biuwodÿÿhÿÿkÿ aõr benihiÿÿ lesetere wese iwodÿÿ rare. Tahe sõwemy iny rawiunymy rare violaõ-wana, kia wodÿÿ wesehekÿle wahe. ³ Kia heka wiu tÿmyra riryrymy rõirenyre kia iny tÿmyra rirahura mahãdu. Kia Deuxu rynana nihikÿko-txi heka rotÿÿmynyrenyra. Kia inaubiõwa aõnityhy heka waitue inaubiõwa matuarimy tahe ijõmy rÿire. Tahe 144.000 kia inyle heka rawiunyekeki, awimy rÿike. Tii dori aõma tarasadumy ratximyhÿnyre. ⁴ Tiiboho heka tyra roire, tiiboho heka õbiti roire iwese ijadõma ratxirerimy ihÿre wese õtadu mahãdu aõkõhyre. Tahe budoeni riõrehemy heka rare titxibo tii rare hemy. Tii dori wydynamy rare. Kia hãbuy-ribi. Bede ywisidÿÿna juradÿÿna kia dinodumy heka rare. Deuxu heka Budoeni Riõre-wana wahidÿÿnamy heka roiremy. ⁵ Tiiboho heka raryberenyõtyhy tiiboho ruidu roiremy. Õbiti heka tiiboho roire. Tiiboho heka rahitxirenyre Deuxu dee.

⁶ Tasÿ ijõmy rabire ÿjuõmy aõma biuwetyky kiako-txi raramy ruõmy rabirerimy. Tii heka Rybewihikÿ tÿmyra rimymy idi rara aõ inywixira-õ ritÿÿnynykremy. Ibutu bede bede inywixira-õ ritÿÿnynykremy. Ibutu rybe-di ritÿÿnynykremy, Rybewihikÿ tÿmyra wahe. ⁷ Kiamy heka rryryre: –Deuxu bityhnyke. Marybebenyke tii awi raremy nihikÿ raremy. Bededÿÿnana rehemynymy roire ihitxidÿÿdu bede-õ. Bityhnybenyke tii dori bede ibutumy riwinyre bee, biu ibutumy riwinyre.

⁸ Tahe ÿjuõ heka ihewomy ruõmy ratximyhÿre. Babilonia hãwã nihikÿ rexihura. Ibutu iny dori õraruna-txi resera. Kia hãwã mahãdu dori ibutumy iõrarudÿÿnyra.

⁹ Iribi tasÿ iwixira ÿjusÿ tamy nade iheto-õ. Tii tahe rryrymy nade: –Inyõ aõnimity ada iritxoomy rityhnykeki, iribi riwykeki iwotõmona iõru-ribi tebõ-ribi riwykeki iritidÿÿna, tii tahe Deuxu ykarana heka iribi riwykre. ¹⁰⁻¹¹ Tiiboho heka aõhõkÿmy rotÿÿnynykremy ÿjuko-txi. Budoeni Riõreko-txi aõhõkÿmy rotÿÿnynykremy. Heõtý kia bede dÿÿnana tyhy tiemy raõwõnyhy rarakre. Tiiboho dori tiemy aõnityhy nihikÿle, iritxoo-wana rityhnyhnyrekeki, tiiboho heka iritidÿÿnale ixi-ki riwymyhÿnyre. ¹² Tai tahe ibutumy iDeuxuhe ywina-di heka iwixira iny ronykemy heka ratximyhÿre. Ibutu aõ õta ibina bina biõludunibenykeki, tiiboho dori aijõ õbitihy boibekemy ikonana-õ. Jesuisi bityhnykemy.

¹³ Iribi tas̄y ixityre ijō rybe-ò raholare watyre-ki. Rarybere: —Kiahe biritinyke: Aō roorehemy aōkō heka dehemynomy deade. Kia Jesuisi-ò rurure heka uriōno heka tamy dehemynomy deade. Iribi tahe tule rarybere: atyutyby reysamy ratxireri. Myle. Tahe rexielehynomy heka rorukumyh̄yrenyre aōhōk̄my d̄ȳnana-ribi. Tii dori aōwiwihik̄yle riwinyrerimy ih̄yre. Reeryre heka.

¹⁴ Idi tahe iwitxiramy aōmybo rabire wiribi hitxiramy. Nonoe wetyky urahak̄yle wese heka rare. Inyō ityre-ki rononymh̄y. Hābuō wesehek̄ylemy heka rare. Irataanadhik̄ylemy ronony heka tarati-ki heka idi rononymh̄y. Womati t̄yr̄r̄yh̄k̄yle wesehek̄yle irataana rare. Tahe ijō heka itieresyna-ò-di heka tebōkihik̄yle heka r̄yire. ¹⁵ Ijō heka Deusus̄y-ribi nade, ŷjuō. Tamyhe ryryre: —Bexit̄ymyranyke, itieresyna-di tas̄y bexit̄ymyranykre. Beded̄ȳnana rehemynomy roire adee aō biōrōòrōkemy. ¹⁶ Tahe kia nonoe wetyky tyre-ki ronryeri tahe rexidelenyre riōrōrihe. Riwyrehe ibutumyhe aōna aōna riwyre tahe ributunyre.

¹⁷ Kia ijō Deusus̄y-ki ratxireri tas̄y tule debōnadimy ratximyh̄y kia tieresynadile ratxireri. ¹⁸⁻¹⁹ Kia ŷju aōma heōty kia loo-di ratxireri tahe d̄ryde heka tieresynadile tamy rehemynomy. Tieresynadile biorobeke idi atxibeke. Ibutumyhe bede bede kia biorobeke. Ceifale dori biorobeke. Rubumy dori r̄yire hitxid̄ȳna-ò. Iribi tahe reare. Tiō tiō idi reamy tahyna-ò rabutumy reare kia Deuxu ykarana-ò. ²⁰ Tai tahe bederatyhe risorunynyre hāwā-ribi hitximy. Sōwemy hālubu rōhōnyre. Kia urihixina heka sohoji metro weere heka rare. Irehere heka bero wese 300 quilometros irehemy. Awarulomy heka rabeheōmy roire ibero.

15

¹ Ijō aōna aōnomy rabire biu-ki ihewo-ribi riteōsinyeri. Debò inatxi reurōmy ŷjumy heka rimyra kaa aōmys̄d̄ȳna. Kidiwydenyke heka debò inatxi reurò aōhōk̄my d̄ȳnana. Idi tahe Deuxu ykarana my rexikonanamyhe roikre.

² Iribi tahe bero nihik̄my rabire wako-txi aōma heōty wese, womati t̄yr̄r̄y wese. Sōwemy heka inomy rabire kia suture-ki nyidemy bero iōhōmy. Ibutumy heka aōni debure deburehek̄y kia rubu-ribi ritamy nyide. Iu heka aōni tai roiōhkyre heka, aritid̄ȳna roiōhkyre heka. Tahe aōma aōnomy rahañnanyrenomy ratximyh̄y iretxoomy tule violaō oworuwod̄ȳk̄he tai r̄yire, Deuxu rawiunynryeri riryryeri. ³ Moisesi Inynryr̄y deōdu wiu riryryryeri. Tule Budoeni Riōre wiu riryryryryeri. Kiamy heka rare: —Oi Deuxu, Kai heka aruru-di tate. Aōni tewinymahāte. Ibutu tarasana tewinymahāte. Ibutu heka ary ōbiti rare. Awi heka rare. Kai heka ibutu iōlō tate. ⁴ Iōlōhyky tanamahāte. Tiiemy heka rityhynomy hyky hyky tanamahāte Inynryr̄ybohomy. Wowydyna heka adee riwahinymahāke. Kai sohojile heka ōbitityhymy atximahāte. Ibutu bede bede ludu heka anatyhynykremy kedeke kedeakre. Ibutumy aōbo tewinyte. Ibutumy bede ōbitid̄ȳnymahāte heka rieryre.

⁵ Kia bedeō heka Deuxu hetomy roimyh̄yre ierykōnomy roimyh̄yre. Iwōte ierykōna. Tii heka riraynynyre heka kia bede. ⁶ Kia debò inatxi reurò kia ŷjuhe rōhōnyre Deuxu heto-ribi. Diwydehe debò inatxi reurò aōhōk̄my d̄ȳnana. Aōma itykyrenyre, linho urahak̄y itykyrenyre. Irawo-di ibreti wereysanamy tahe womati t̄yr̄r̄yh̄k̄y reare. ⁷ Sohoji aōniō aōma Deuxu ykarana hyna sohoji sohoji-ò tamy diwahinyde. ⁸ Deuxu hetowo heka aōma wādāhāk̄ylemy reare. Loosōna dori iruru dori sōwemy r̄ymyh̄y. Tai heka urile roosōhōk̄my rat̄yr̄r̄yh̄k̄my. Inyō heka irōteōna. Debò inatxi reurò ŷjumy. Kia ritxiwimy rexihudile tahe iny ralōke.

16

¹ Deuxu hetowo-ribi ijōmy raholare rybetereō-ò. Rarybereri ŷju mahādu-ò: Boibenyke hewa abede-ò. Debò inatxi reurò hyna bitxiwibenyke kia Deuxu ykarana hynamy. Tahe ŷjumy dōhōnomy deade tahyna-di ditxiwide bede-ò.

² Iribi tahe rexidelenomy reare aōma juhuu ŷju ihyna ritxiwire bede-ò. ŷju binahak̄my rōhōnyre ibutu inomyhe rob̄ȳt̄my reare. Kia aōma aōni kia ritina iōru-ki r̄yirele k̄nyhe tuu r̄yximy. Tule suritxoo rityhynomyh̄yrele kia mahādule heka jyy jyy rōhōnyre.

³ Tahe ihewoludu heka tahyna-di dōhōnomy deade. Betyre ritxiwire. Bee hālubu huk̄ylemy reare. Ibutumy bera-ki raremyh̄yre ituere.

⁴ Juhu ludu hewoludu tahe ritxiwire berohok̄y tyre heka ritxiwire. Bee ibutumy bewydysyna rihōrōnyre. Ibutumy hālubu huk̄ylemy relere. ⁵ Tahe ŷju rybe raholare aōhebo bera-ki rot̄ȳnyeriō: —Kai Deuxu, Kai awi tate. Kai ōbiti tate. Tuhyy ahāte ihāre tahe tuhyy ahāte. ⁶ Rybe t̄ynd̄ȳdu mahādu heka ituere, rurure. Deuxu ijoī hālubu ritxiwire suō. Katahe rubud̄ȳdu kaihe iōwyd̄ȳdukre. Hālubu tetxiwiteriki tule iōwyd̄ȳdukre. ⁷ Tahe raholare ijō ŷju rarybereri-ò, Xiwena-ribi heka rōhōnomy: —Kia InyDeuxu heka ibutumy ruru dire. Ibutumy tewinyte ōbitimy awimy.

⁸ Tahe ihewotyhy konana ludu tahe ritxiwire hyna txutyre-ki. Tahe txuu ratôteenyre itôtee nihikÿmy relere. Sôwemy heka iny risôre bedetôtee. ⁹ Tai tahe rirajuamÿhyre Deuxu nibinahakÿmy rirajuarerimÿ ihÿre Deuxu dori diteònyde heka bededÿÿnana binahakÿ. Tahe inyò heka tòhòti rawitxiranyòhyre iraykywydyna. Kiamÿ ixiwesehyy rôhòtinÿrenÿre. Kia iny heka aòhe rotÿÿnyòhyre wowodyna loosònabo.

¹⁰ Iwitxira ÿju tahe aòma ritxiwire tahyna aòni ryna tyre. Kia heka aòni beludu rare. Tarynana tyre ronÿmyhÿ. Tahe ibutu irynanarenÿ torohokÿlemÿ reare. Ibutu iòlòna torohokÿlemÿ reare. Tahe tòròtò-ki ruruare taaòhÿkÿhÿkÿnarenÿ-di. ¹¹ Tiiboho heka Deuxu nibinahakÿmy rÿryre webinadumÿ roireki taaòhÿkÿhÿkÿnarenÿ-di. Timÿ heka rexinohòtilosanyòhyÿmyhÿre aòbina binahakÿ riwinÿmy roiremyhÿ-ribi.

¹² Tahe iwitxira ÿju tahyna ditxiwide. Eufratesi berohokÿ tyre ritxiwire. Tahe ibutumÿ heka ruÿre. Oriente iòlò mahâdu dee tahe rÿy kia riraynÿre. ¹³ Tuu rabire heka inataò tÿtyby binahakÿ. Rexitykÿnyre òrò tykyhykÿ wese rexitykÿnyre. Aòni heka hemylala aòni inire tahe irÿ-ribi rexiòlòdÿÿnyrenÿre. Tule aònibina witxirary-ribi, tule aòni rybedubina-ribi. ¹⁴ Iribi heka aòni bina tÿtyby kia tÿtyby ibutumÿ heka bede dinodu iòlò ributumÿre. Raaòbinanykemÿ heka dirahude Deuxu kia mahâdu-ò. Deuxu ihitx-idÿÿnatumÿ rÿikemÿ heka anade tii dori ibutu ratÿre aòna aòna-ki. ¹⁵ Kristu rarybere: — Tahe bohobalenÿre. Aòwesele heka anakre. Wasidu wesemy heka adehemÿnyÿ adeakre. Ibutumÿ iny wararòsòdu mahâdu teysamÿ rÿikre. Atyky heka biywÿnÿmahâbenÿre tai timÿki maixÿrubenyòtyhy adehemÿnykreu. ¹⁶ Kristu rarybere: — Ibutumÿ heka widotyde aòbinakedu Mikidu hâwâ-ki wahe. Hebreu rybe-ki tahe Armagedom inire.

¹⁷ Tai tahe ikonanatÿhy ÿju tahyna ritxiwire ÿhykile. Tahe raholare biumÿtxihikÿ raholare Deuxusÿ-ki. Deuxu rynana-ribi dòhònyde: — Ibutumÿhe rakonanamÿ roire. ¹⁸ Tahe biumÿtxihikÿle ibutumÿ riawodÿÿnyre. Tule biu relaanya. Biu ramÿtataòmyhÿre idi tahe ramÿtatare. Tii heka lahityhy rare. ¹⁹ Tai tahe Babilonia hâwâ rabòhòre inataò jura juramÿhÿmy. Ibutumÿ hâwâ nihikÿ-ribi hetohokÿ rejuxunÿre. Tai tahe kia Babilonia kia òraru-txi tahe Deuxu tòhòti reare. Tai tahe aòhòkÿmy risÿÿnyÿmyhÿ ibutumÿ aòbede binahakÿ tamÿ riwahÿnyre. ²⁰ Bedebute ibutumÿ rexiwore. Iribi tahe hâwâlò tÿtyhykÿlemÿ reare bedero wesehekÿle. ²¹ Idi inÿtyre resemyhÿre bera ere erewesele resererimÿ ihÿre. Ijò iutxie tahe 40 quilo bede heka iutxie rare. Kia tahe iny sumÿ rÿire nibinahakÿmy Deuxumÿ rarybemÿ.

17

¹ Tahe ÿju monahyna-ki wadee rybemy nade: — Adee aritÿÿnyÿnykre aòbo Hâwâ Bero sôwe aòhebo rotÿÿnykré heka. Kia hâwâ adee ariteòsÿnykre timÿbo rare. Wedena wese aòhòkÿmy rotÿÿnykremÿ. Deuxu heka aòhòkÿmy dÿÿÿnana riwahÿnyke kia hâwâ-ò. ² Bede iòlò dinodu tamÿhe iòraruna tamÿ rexiòrarunÿre. Tule iny bedemÿ rÿira mahâdu ralòre tamÿ òtaòtamÿ. ³ Tai tahe ÿju tamÿ riwadyre bederahÿ-ò. Deuxu Tÿtyby wadee dobehehe? (Riwayatÿtamÿ watÿtytyby heka ridÿre). Tai tahe tuu rabire heka hâwÿmy aòma iròdutyre-ki ronÿrerimÿ. Iròdu heka isòhòkÿlemÿ roire. Debò inatxi reurò irati rÿire, tahe iò debò ituemy sôwe. Iritina heka aòkòre rarÿÿnyÿmyhÿre. Deuxudee heka aòbina binahakÿlemÿ tai iritidÿÿna rÿimÿhÿre. ⁴ Hâwÿy heka isòhòkÿ itÿky rare, iwihikÿ rare. Itÿky tyre heka womati tÿrÿhÿkÿ roire. Mana rÿÿÿ wiwihikÿ, woumana-wana. Bemona debò-ki idi rare. Iwo-ki tahe bemonawo-ki tahe aòna bina nibina tai roire. ⁵ Tai tasÿ iòru-ki tule rÿire iniò. Aòbo rare tahe iny rieryòtyhy. Babilonia Nihikÿ rare. Ibutu wedenase tii rare. Ibutu inÿbinase tii rare. Kia luunadu ibutumÿ bede bede-ki. ⁶ Iribi tahe rabire hâwÿy ixityre. Tii iny hâlubu riòre. Itÿhydÿÿdu mahâdu hâlubu-di rexiòdewarÿnÿmy heka rare. Tiiboho rurure, òbitimÿ Jesusimÿ rityhÿnyreki wahe. Kia hâwÿmy tahe rabireu, rexiòtiidÿÿnyre. ⁷ Tai tahe ÿju wadee rarybera: — Aòherekibo bede teòtiinÿmy tÿite. Adee arelyÿkre aòbo rare —kia hâwÿy iròdu-wana, aritÿÿnyÿnykre tiiboho aòbo rare. ⁸ Iròdu tuu tabita, irumÿ rare tahe rurukre ele elemÿ. Tii hâlòorehehekÿ-ribi kòdòhònykre. Iribi tahe rexihukre. Tii rurure idi ixÿby dòsede. Bede iny mahâdu bede riòtiinÿkre idi heka iròdu debure binamÿ robirenykre, bede riòtiinÿkre idi. Tiiboho dori ini ihoòre iru tÿyritiwo-ki. Tai tahe iròdu deburebina lau ruberure. Iròdu dori ihetxiu irumÿ rare tahe wiji aòkòre. Idi tii irumÿ kanankre ixÿbyle. ⁹ Kia ibutumÿ adee aritÿÿnyÿnykre: Debò inataò rati tahe iròdule rare. Kia hâwÿy itÿre ruyre kia hâwâlò wesere. Iròdu rati tule iòlò mahâduò rare, debò inatxi reurò sôwe. ¹⁰ Iruÿre iòlò tahe reserenÿre. Sohoji iòlò tahe ratximÿhÿre. Ihewotyhy ikonanaludu tahe, kanakre wijina. Tai ibededÿÿnana iòhòlere. ¹¹ Iòlò debòinataò ludu tahe iròdu rare —kia irumÿ juhuu rare tahe wiji rurumÿ rare wahe —tii juhuuu iòlò mahâduò rare. Tii tule ituekre. ¹² Debò itue òmy tuu tabitamÿ wahe tule iòlò mahâdu rare. Tiiboho kanakre iòlòwesemy. Iròdu-wana tiiboho hâwâ wedumÿ ronÿrenÿnykre iròdu aòni-wana sohoji horamÿ. Tii tÿtyby bina rare. ¹³ Tÿyritiò riwinÿnykre idi tahe ibutumÿ

ruruna iròdu bina-ò riwahinykre. ¹⁴ Raaòbinanyrenykremy heka Budoeni Riòre-wana. Tahe Budoeni Riòre aòbina-ki hañnadukre. Tahe ðju wadee rarybere: –Tii dori butu iòlò, ibutu iòlòna ratximyhÿre. Ibutu inynyrÿ ratximyhÿre. Ijoi heka kia ywimy tii-wana roire itarasaò-ki. Kia rityhynykremy rÿirerimy ihÿre. ¹⁵ Tahe kia ahohokÿ, berohokÿ tai kia hãwyy rononymhÿré. Tiiboho iny rare ibutu rybe-ribi, bede-ribi wahe. ¹⁶ Debòwiò ðmy tuu tabita iròdu-wana heka hãwyy derarenykre. Tii irurawonykre. Tii heka heòty-ò risòmy, riròrenykre wiò wiò. Ityky iribi ritara idi. ¹⁷ Ibutumy inywese rare. Bede bede iny ibutumy rybe òta òta rarybemyhÿre. Tahe Deuxu heka riwahinyre aòbo ixideewimy riwinykre. Tai tahe aòwaxiny aò tamywi heka riwinykre. Tai tahe ibutumy iròdu sòhòkÿ taru riwahinykre, Deuxu Rybemyna bede rÿidi. ¹⁸ Hãwãhãkÿ nihikÿ tabite heka wedena wesemy roire. Kia Hãwãhãkÿ heka ibutu wedu iòlò rare.

18

¹ Tai tahe ijòmy rabire ðjummy rabire biu-ribi ròhònyreri. Tii sòwemy iruru rare. Tii sòwemy iloosòna rare. Ibutumy bede ritoosònyre. ²⁻³ Ta rryyre tarurumy tii rryyre: –Babilonia nihikÿ resera! Resera! Katahe aòma wedumy, bede bede iòlò heka tii-wana òta riwinyre. Ibutu iny-ò tamona riwahinyre iòtaòta boho boho. Nawii wixira wixira ibinahakÿ tai rasÿnymyhÿre, tytybybina-wana. Ijohodu mahãdu idi nieru sòwemy rikutunyre. Idi rexityhinyre.

⁴ Iribi tahe raholare ixityre rybeò biu-ribi rarerí. Manake hewa, Bòdòhònyke wa kia hãwyy-ribi. Kai heka wajoi toite. Tii-wana bexiòrarunyenkyemy aòkò! Bexiòrarunyenkeki tii-wana, tai tii-wana aòhòkÿmy botÿÿnykre. ⁵ Tii heka iòraru sòwe nihikÿmy ratximyhÿre. Deuxu heka aòhòkÿmy dÿÿnana tamy riwinyimy ratximyhÿre iòraru-ki. ⁶ Biwinyimyhÿre heka iwese tii riwinyimyhÿre wese. Aò ibinamy ibinatyhymy tamy relekre. ⁷ Aò ibinamy ròhònyke inatxi bededÿÿnanamy tamy ròhònykre. Ibutumy aòbo tamywimy idi raremÿhÿ heka riwinyimyhÿ ixideewimy. Katahe iwese aòhòkÿmy rotÿÿnykre tahe rabadewokre. Hãwyy tahe ixidee rarybere: –Jikarÿ ikòlò rare. Wytese anokò jikarÿ rare. Tiku heka rabadewokòtyhy anohòkÿmy ratykÿnykòtyhy. ⁸ Tai taheka aòwesele heka tamy bededòtiidÿÿdu kedehemynomy bedeakre: rubu, aòdese, rama uritereribile tamy kedehemynomykre. Heòty ibutumy ritoonykre. Deuxu urihixina-di dehudu ratximyhÿre. Tii ruru-di ratximyhÿre. ⁹ Kia bede dinodu mahãdu rahinykre itòenamy. Tii-wana dori òta òta riwinyrenyra. Tiiboho robikre wàdà iribi ròhònyreriò wahe. ¹⁰ Irehemy iribi rÿire. Ruberureri iaòhòkÿmy dÿÿnana lau. Tahe raryberenyre: –Babilonia hãwã, kai hãwã nihikÿ rare. Tahe wiji ituera atximahãte. Kobelãhãxe. ¹¹ Ibutumy aòna-ribi ijohodu rahinykre itòenamy. Inyò dorihe iaò tamy riwydyòmy tamy ijohonamy aòkò. ¹² Juhuu heka raaòbradÿÿmy aòma iny mahãdu ratyre. Womati tÿrÿÿ rìòbranyòre. Tule woumana riwyrerimy ihÿre juhuu. Tykysòwihikÿ wixira wixira heka riwyrerimy ihÿre. Tule òwòrulÿnyre, iròdu nohòmy riwinyrerimy ihÿre. Bede ritxoo ibutumy aòna iòwiyhÿre. Womati òta òta wihihikÿ riwyrerimy ihÿre. ¹³ Aòma rÿÿsÿna uri wihihikÿ tule aderòna wihihikÿ, tule vÿi riwyyre, paò widÿÿna, adÿÿ-wana riwyrerimy ihÿre. Tule maixòmo, broreni, budoeni, awaru, tewe, ityti heòty, tule iny deòdu iòwydimy. ¹⁴ Tahe ijohodu mahãdu rarybere hãwã-ò: –Ibutumy aòna aòna wihihikÿ ituera, kia kaiboho riwyrerimy ihÿre. Tiu ixityre aòna aòna riwyòtyhy, ixãwira. ¹⁵ Tahe aòna-di ijohodu mahãdu rabadewokre, rahinykre tiiboho dori iòraru-ki raityhinyrenyre. Irehe-ribi retehere. Ruberurenre. Rryrereri: ¹⁶ –Kobelãhãxe hãwã wihikÿ. Ibutumy atykysò ituera, awomati wihihikÿ ituera, woumana, manawihihikÿ ibutumy ixãwire. ¹⁷ Sohoji òraule ibutumy iaòna aòna ixãwira. Ibutumy hãwòhòkÿy dinodu urile, iwìòhenadÿÿdu mahãdu tule suludu mahãdu retehereri irehe-ribi. Tii dori nieru ritamyhÿre iaòna-di. ¹⁸ Iu hãwã wadàsiny robirenyreu tahe, rryyre: –Kia hãwã wihikÿ rare. Ijò hãwã iwese ihoòhyre. ¹⁹ Tahe brybysi ityreny rehurerimy ihÿre. Rahinyreri, rryrereri: –Bobrekÿ, bobrekÿ hãwã wihikÿ. Aòwesele heka ixãwira. Ibutumy ityhy mahãdu, iaòna rexihura. ²⁰ Tahe kaiboho beysabenyke biu ludu mahãdu. Hãwã nihikÿ dori ituera. Deuxu hòrò mahãdu, Deuxu deòdÿÿna mahãdu, Deuxu dee rybedu mahãdu ibutumy beysabenyke. Deuxu dori iaòhòkÿmy dÿÿnana tamy riwahinyre aòrauru-ki.

²¹ Tahe ðju nihikÿ heka manaò rimiry, mana nihikÿò, iwese maixòmosyna mana wese wahe. Idi rehure ahobero-ki rehure. Tahe rryyre: Kiawese heka Babilonia hãwã-di arehukemy watxireri waruru-di. Ixãwikre. ²² Tahe wiu wodÿÿ kia hãwã-ki roholaòtyhyke, harpa wodÿÿ aòkò, flauta wodÿÿ aòkò, juròna wodÿÿ aòkò. Aaòmysÿdÿÿdu aòkò kia hãwã-ki raaòmysÿdÿÿòtyhy. Mai rÿÿna, manasyna iny heka iwodÿÿ roholaòtyhy. ²³ Loosòna ay-ki ritoosònyòtyhy. Herina mahãdu rybe ay-ki iny roholaòtyhy. Iaòna ijohodu mahãdu ibutu hãwã-ribi ityhy rare. Tule ibutumy iny riitxenanyre aòtaòta-di, bede bede iny wahe. ²⁴ Babilonia hãwã heka aòhòkÿmy dÿÿnana rotÿÿnyre. Deuxu rybedu mahãdu hãlubu dori kai tetata tule Deuxu hòrò mahãdu. Rirubunyre mahãdu wahe.

19

¹ Iribi tahe ijoi nihikŷmy roholare. Ryrymy heka rŷimyhŷ sŷwemy iny rŷimyhŷ biu-ki. Deuxu deysanamy heka ryryreri: –Wowydynamy Inynyrŷ-ò. Tarasana dori iny-Deuxu-ribi rare. Wowydyna, ruruna ibutumy ihòròle rare. Aòbo tii riwinyrè, òbiti rare. ² Aòhòkŷmy dŷŷnana òbiti rare. Aòhòkŷmy rotŷŷnyre heka kia aderana-ki heka rare. Tii aòhòkŷmy dŷŷnana ritare. Bede iny heka riòrarudŷŷnyre. Tahe Deuxu riòwynyre teòdu rubudŷŷna heka riòwynyre. ³ Ixityre ijoi ryrynyre, rawiunyre: –Wowydyna Inynyrŷ-ò. Wàdà raòwònyreri tai rawòsi-ribi. Ihyymy raòwònykre, hāwā nihikŷ-ribi wahe. ⁴ Tahe ibutumy rejuxunyre Deuxu luukemy. Wawìò inaubiòwa matuari rare. Tule inaubiòwa aòni rare. Deuxu tahe rynana nihikŷ-ki ronyre. Tamy rirajuare: –Kia, Kia, wowydyna deysana Deuxu-ò. ⁵ Iribi heka ròhònyre Deuxu rynana nihikŷ-ribi heka rybeunimy ròhònyre: –Biwowodynybenyke Deuxu-ò ibutumy deòdu mahādu, ibutumy iny rityhynymyhŷre mahādu, iyja ta nihikŷ-wana. ⁶ Tahe ixityre ijoi-ò raholare. Ryrymy rŷimyhŷre. Tahe benihiŷlesetere wese heka iwodŷŷ rŷireri, biumentxi wesehekŷle heka iwodŷŷ rŷireri: –Wowydyna Inynyrŷ-ò biwahinyke. Tii iruru dire. Tii heka iòlò rare. ⁷ Ibutumy iny rekeysarenyke. Tamy wowydyna rikiwahinyrenyke. Tii dori inihikŷre. Iòhòra dori kia Budoeni Riòre kia hāwŷmy herina kia bededŷŷnana-ò. Worana bedehesi kŷnykre. Ihāwŷy heka rexiwinymy ratxireri. ⁸ Tyurahakŷle-di rexitinykre. Awityhmy ity doimyhŷde wahe. Deuxu dee awihikŷ widŷŷna wese heka kia ratxireri. ⁹ Kiamy heka ŷju wadee rarybere: –Kia biritinyke. Ibutumy lobidŷŷna mahādu reysamy ratxireri. ŷju wadee rarybere ijò: –Kia heka Deuxule tuu rarybere. Inatyhy rare! ¹⁰ Tahe jiarŷ resere ŷju-ko-txi ariwowodynykemy. Tahe tii wadee rarybere: –Kia widŷŷòmyke hewa. Jiarŷ tule Deuxu deòdule heka jiarŷ rare, awelese wahe. Aityhydŷŷdu seriòre tule awelese rare. Rarybemyhŷre dori Jesuisi tyhydŷŷnamy. Deuxule biwowodynyke! Ibutumy Jesuisi rellyyre heka tuu rybedu mahādu ritŷnynyre.

¹¹ Iribi tahe tuu rabire awaruurahakŷò biuwetyky-ki. Inyò ityre-ki rononymhŷ. Ini heka Òbiti rare, Inatyhy rare. Tii heka aòbinanymyhŷle rare. ¹² Iruwe heka heòty wesele rare. Irati heka sŷwemy raheto rŷire. Iò-ribi heka nii roire, ini wahe. Urile inyò rieryòtyhy mobo ini rare, tyyriti wixira dori tiile heka rieryre. ¹³ Ihetŷ heka hālubuhukŷle-di ityre rare. Deuxu Rybe heka inire, hābu wahe. ¹⁴ Sŷwemy iny heka awarutyre-ki rŷire, biu-ribi dòidenyde Deuxu Rybe hewomy, soldado wese wahe. Iny ibutumy ityura-di rexitinyre, ityratyhy wahe. ¹⁵ Tii heka mayrehe rabuhukŷle iry-ribi ròhònyrerimy ihŷre. Idi tii heka iny rirubunykemy ibutu bede bede-ò. Iribi tahe tii ròhònyre iòlòtyhy tii rare. Aòhòkŷmy dŷŷnana tami riwahinyre, ibinatyhymy heka riwahinyre, Deuxu iwona, Deuxu ruruwedu wahe. ¹⁶ Ihetŷ-ki heka iti-ki rŷire inìò: Iòlò iòlò wedu tii rare, ibutu wedu wahe.

¹⁷ Iribi tahe ŷjumu rabire, txu-ki rŷire. Nawii ibutu-ò ryrymyhŷ: –Bòdòibenenyke heka, Deuxu worana bedehesina-ò bòdòike rŷŷna birŷŷbenykemy. ¹⁸ Aòmade biròbenyke, iòlòde, soldadu wedude, iawarude, ibutumy inyde biròbenyke, ixihy mahādu, deòdu mahādu, nihikŷ iyja-wana.

¹⁹ Iribi heka tuu rabire aòni binahakŷ, iòlò mahādu, tasoldado mahādu wana. Wii ributunyre aòbinamy. Awaru tyre-ki ronyrerimy kia mahādu-wana tiiboho raaòbinanykemy. ²⁰ Tahe aòni bina rimyrenyre, rybedu bina-wana. Teròwŷmy tii aòna aòna witxirawi riwinyre. Iribi ridyrenyre heka heòtyaho-txi idi rehurenykemy, enxofre-di riworonyre wahe. ²¹ Ibutumy isoldado heka ituemy rŷimyhŷre rurumy. Mayrehe-di rurumyhŷre, kia awaru ura tyre-ki ratxireri kia ryribi ròhònyreri kia-di rurure. Tahe rararesa deadeade ide riròkremy.

20

¹ Iribi tahe ŷju nademy biu-ribi. Irayna heka debò-ki idi rŷire. Hāloonihikŷ rayna wahe. Tule womati rerotihikŷle iruty-ki roire. ² Kia aòni rimyre, Diabo wahe, Satanasi wahe. Inyò tule hemylala raninire. Tahe 1000 beòra riekre ritaataare womati reroti-di. ³ Idi heka rehure hāloo nihikŷ-ò tahe riratòbònyre, rirarytxynyre. Tai tahe tii riitxenanyòtyhy bede bede iny. Kia 1000 beòramy bede reakreule, tahe rexihumy iròtèna. Urihimyò bededŷŷnana bede riiekre, ixihyyle tai ixbyyle ròbòdŷŷkre.

⁴ Iribi tahe rynana sŷwemy rabire. Iny ityre ronyreri mahādu ywisidŷŷdu mahādu heka rare. Iribi heka tuu rabire Jesuisi dee rurure mahādu. Inatyhyna rybe tŷnydŷŷ òraru-ki heka rurure. Aòni rityhynyòre, iritxoo rityhynyòre, iritina òraru iòru-ki ritidiòtyhy, deboreny-ki ritidiòtyhy. Rubu-ribi tiiboho rexixarenyre. Kristu-wana ratxireri 1000 beòramy. ⁵ Kia heka juhuludu ixixana heka rare. Ijò rubu mahādu heka wiji rexixaòkre. Tahe 1000 beòramy reareu, tahe rexixarenykre. ⁶ Juhuludu ixixana mahādu heka reysatyhymy rarekre. Ixyby rubunamy heka ruruòkre, inatxina rubunamy wahe. Deuxu dee, Kristu dee heka tiiboho

Xiwena wahidŷŷdumy roirekre. Tii-wana 1000 beðramy riwyyrenykre, iòlò mahâdu wesemy heka ratzirenykre.

⁷ Kia 1000 beðra reareu heka Satanasi ixihyummy rõhònykre bede-ki. ⁸ Tii itxenadŷŷdumy rõhònykre ibutu iny riitxenanykremy. Kia Kòke bede, tule Makòke bede rare. Satanasi heka sòwemy iny ributunykre raaòbinanykremy. Tiibohe sòwemy ihŷre ŷnyra sòwe wese. ⁹ Tiibohe tahe ibutu bede-ò rariarenykre ityhydŷŷdu hâwâ rirurawonyrenyere kia Deuxu hâwâ Deuxudeewi wahe. Idi heòty biu-ribi isòrenymy desede. Idi wewòsimy rururenyre, Deuxu iny mahâdu òludu wahe. ¹⁰ Tahe diabo iitxenadŷŷdureny heka Deuxu rehure heòty aho-ò. Tai aònibina, ruimy rybedu-wana juhu delemy tamy reserenyere. Tai txumy rummy aò rotŷŷnyrenyhyykre.

¹¹ Iribi tahe rynanaurahòkŷmy rabire ityre rŷdu-wana. Suu biu-wana iribi rexitare, titxibo iðrenyere. ¹² Tahe iny rubumy rabire, iny ibutumy iko-ki rŷirenyere. Tyyriti rarayre. Ijò tahe rarayre, irutyriti wahe. Tyyriti-ribi Deuxu iaòna aòna rierumy aòhebo risŷnykre. ¹³ Ahohokŷ-ribi tahe rubu mahâdu dòhònyde. Rubunahakŷ bede-ribi iludu mahâdu dòhònyde. Idi iaòna aònamyna Deuxu timybo rexinohòtinkykremy idi rare. ¹⁴ Idi rubunahakŷ, rubuna-wana heòtyaho-txi idi adehu rŷykre. Kia ixbyby rubu rare. ¹⁵ Iru ityyriti-ki inyniò roiòkeki, tii tule heòtyaho-txi adehu rŷykre.

21

¹ Idi biu tŷmyra sutŷmyramy rabire. Juhusu juhubiut titxibo ikòrenyere, ahohokŷ tule. ² Deuxu hâwâ wihikŷ tŷmyra desemy nade biu-ribi. Iwese ijadòma tŷmyrawesemy ramyhyŷre wese kia hâwâ nade. Deuxu-ribi nade. ³ Tahe rybehekŷ rirurawona rŷdu-ribi nade-ò roholare kiamy: —Kahe Deuxu sŷ heka akireny rare. Deuxu ikyreny-ki rarekre. Tii iwedurenykre. Tiibohe Deuxu dee roirekre. ⁴ Idi Deuxu irubereny risuhokre. Tai rubu, hii, ibru, txuberere ijòðkre. Bede tyby dori rexihura. ⁵ Idi rynana-ki rŷdu narybede: —Wiji itŷmyramy ibutumy aòna aòna ariwinykre. Wadee tule narybede: —Kia bityyritinykre. Kaa rybe dori rybetyhy rare, ibutumy iny ratyhykremy. ⁶ Kia ixbyby narybede: —Ibutumy relera. Jiarŷ dori AA rare YY rare Juhuludu rare ikonanaludu rare. Inyò bemomo risakeki, tamy iòwykòlemy ariòkre, beòlònaberu-ribi wahe. ⁷ Inyò tarasadu heka ibutumy waribi rimykre. Jiarŷ iDeuxukre. Tii wariòkre. ⁸ Idi kamahâdu heòty aòho enxofre-ò rekoarennyre kamahâdu wahe: —Iny brebu, watyhydŷŷkòdu, òrarudu, maleerudu mahâdu, òta òta mahâdu, iny rubudŷŷdu mahâdu, hàri mahâdu, ritxoo tyhydŷŷdu, ruidu mahâdu. Kaboho rubunatyhy-ò rururenykre. Kia tahe inatxina rubuna rare.

⁹ Tahe ŷjuò wadee nade, debò inatxi reurò mahâdu-ò. Tii hyna-di rŷireri. Hynawo-ki tahe aòna aònabina debò inatxi mahâdu-di. Kiamy narybede: —Mana ini, Budoeni hâwyy ini adee ariteòsinykre, hâwyy wese wahe. ¹⁰ Deuxu Tyytybytyhy wamy reare. ŷju tahe riwadyre hâwâlònora-ò. Jerusalè hâwâ tŷmyra awityhy wadee riteòsinyre. Tii biu-ribi desemy nade. ¹¹ Deuxu loosòna-di yla aòkò. Tii tahe manawiwihikŷ wese rare. ¹² Tii ijòtòbòna irariere, waòinatxi reuròmy ijòtòbòna, iitxedu ŷju tule. Ijò-ki tahe waòinatxi reuròmy Judeusŷ mahâduni wahe. ¹³ Inataò ijòtòbòna sòwe, iraro-ò, ibòò, biura-ò, beà-ò. ¹⁴ Hâwâ rurawona tahe waòinatxi reurò mana tyre-ki rŷimyhŷ. Mana sohoji sohoji-ki budoeni deòdu mahâduni rŷire. ¹⁵ ŷju wadee rybedu tebò-ki womati tŷrŷrŷhŷkŷ deòho-di nade idi hâwâ, hâwâ ijò, hâwâ rurawona iurihinamy. ¹⁶ Hâwâ tahe iurihina wiwesele rare. Tahe 2.200 iurihixina rimyre teòho-di tuu riwinyre. ¹⁷ Rurawona ruru tahe ŷju taurihixinamy riurihixinanyre idi 64my rimyre. ¹⁸ Rurawona tahe jasje mana-di relere. Hâwâ tahe womati tŷrŷrŷhŷkŷ-di relere. ¹⁹ Rurawo òraru heka mana wiwihikŷ-di juhuma heka jasje rare. Inatxina safira rare. Inataòna, agata rare. Inaubiò-wana esmeralda rare. ²⁰ Iruyrena sardonio rare. Debò sohoji reuròna sardio rare. Debò inatxi reuròna trisolito rare. Debò inataò reuròna berilo rare. Debò inaubiò-wana topazio debò ituena crisolaprazo rare. Wasohoji reuròna jasinto rare. Wainatxi reuròna ametista rare. ²¹ Woumanahakŷ sohoji-di heka ijò sohoji sohoji relera, 12my ijò wahe. Ryy heka womati tŷrŷrŷhŷkŷhyky-di relera. ²² Tohodŷŷna heto tahe ihoòhyre. Deuxule dori tuu rare, Budoeni-wana. Tai ihoòre. ²³ Txuu ahâdu-wana tai ijòðre Deuxu loosòna, budoeni loosòna dori itxuuxaranarennyre. ²⁴ Bede bede mahâdu loosòna-di rŷykre. Bede bede mahâdu heka taaòna aòna wiwi-di tamy kidirahukre. ²⁵ Tahe ijò raratòbòðhyykre, tai dori ruu ihoòhyre. ²⁶ Bede bede iòlò mahâdu heka wowydyna-di tamy kidirahukre. ²⁷ Inybina bina, iny òrarudu mahâdu tamy ralòòtyhy, ruidu mahâdu tule. Inyni heka Budoeni tyyriti rumy rŷimyhŷre mahâdu sohojile wahe.

22

¹ Idi ŷju wadee riteòsinyre, iru wahidŷŷna berohokŷ. Ibelyramy Deuxu rynana, Budoeni rynana-ribi òludu wahe. ² Ryrohokŷ ty-a-di kaa bera namyhŷde iwyyòwò-ki iruwahidŷŷna

bederarade r̄jimyh̄y. Tii bederarade waò inatxi reuròm̄y raratynyre. Kia ta ahãdu ahãdu-di sohojile raratynyre. Otxirarade tahe bede bede mahãdu deytana rare. ³ Kia hãwã-ki ihetxi txuhòbina tai ijòòkre, Deuxu aò ritxuhònyòra tai. Deuxu ryananahak̄y itya-ki r̄yikre. Kia teòdu mahãdu riwowydynykre. ⁴ Tiiboho iòs̄ynymy robikre inireny iòru-ki r̄yikre. ⁵ Tai ruu ijòòkre. Tai txuloosòna ijòòkre. Deuxu dori itxurenykre. Tiiboho tai ihyymy r̄yikre iwese iòlò mahãduò.

⁶⁻⁷ Kia tahe ŷju wadee rarybere: —Kaa rybe tahe inatyhy rybe rare. Bityhynybenyke. Jesuisi rarybere: —Analekre heka tule adehemynylekre heka. Deuxu heka taŷju deòdu adee kanarybekre. Kaheka wylemy ibeded̄ŷŷnana kedeakre. Deuxu rarybehyy ratximyh̄yre t̄ŷnyd̄ŷŷdu mahãdu-ò, aòhebo bede rot̄ŷŷnymyh̄ykremy roimyh̄yré. Ibutumy kia tyhyd̄ŷŷdu mahãdu heka reysamy r̄yikremy r̄yira.

⁸ Jiar̄y tahe Joaò rare. Rabirahe, ibutumy kia raholare. Rabimy rexihurau tahe, jiar̄y watiwotim̄y resere ŷjuko-txi. ⁹ Ixityre wadee rarybere: —Iwid̄ŷŷòmy hewa, Jiar̄y heka Jesuisi deòdu t̄ŷnyd̄ŷŷduòle jiar̄y watxireri. Ibutumy Deuxu tyyriti ityhyd̄ŷŷdu biòwa jiar̄y rare. Deuxule bityhynyke.

¹⁰ Tahe ŷju ijòm̄y wadee rarybere: —Aòbo teritid̄ŷŷnyteri ibutumy iny-ò rybe bit̄ŷnynyke. Kia beded̄ŷŷnana iòhòlemy ratxireri. ¹¹ Kia beded̄ŷŷnana kedehemynykreu, aòbina bina wid̄ŷŷdu heka aòbinale riwinykre. Iny binabina heka, ibinamy r̄yikre iu. Inywiwihik̄y tas̄y awim̄y r̄yikre iu. Kia òbitim̄y r̄yira tahe, awityhymy relekre, òbitityhymy r̄yira. ¹² Boholake warybe-ò, aòwesele heka anakre. Uriòno heka adiwymy wadi anawãhãde. Aòbo wadee aò riwinymyh̄yre wahe iwese aòbo riwinymy raremyh̄wesemy heka araòwynykre. ¹³ Jiar̄y heka AA jiar̄y rare. YY tule jiar̄y rare. Tyyriti juhuu rare. Tyyriti konana rare. Jiar̄y heka juhuludu rare. Ihewoludu tule jiar̄y rare, ibutumy wahe. ¹⁴ Ibutumy tatytyramy r̄yira —teysamy r̄yira. Tiiemy teysahyyhy rare. Iru òwòru wahid̄ŷŷna bederaty heka ritokre. Tule rarònyrenykre kia hãwãhãk̄y-ò. ¹⁵ Ibutumy òrarudu mahãdu tule òwòru wid̄ŷŷdu tahe irehemy Deuxu hãwã-ribi nyimyh̄yde. Tule iny rirubunymyh̄yre mahãdu, tule suritxoo luunadu mahãdu, tule ibutumy ruidu mahãdu. Ibutumy irehemy hãwãhãk̄y-ribi roimyh̄yre.

¹⁶ Jesuisi heka jiar̄y rare. Waŷju reteònyre adeeremy kia aònaaòna beded̄ŷŷnana re-lyykemy. Kaiboho heka dohod̄ŷŷna heto mahãdu-ò relyyrenyke. Jiar̄y iòlò Davi juhu rare, tule Davi riokore rare. Biurasò taina Jiar̄y rare, loosòna rare.

¹⁷ Deuxu Tyytybytyhy rarybere: —Manake! Tule hãwyymy hãbumy heridu tule rarybere: —Manke! Ibutumy ijohodu tule marybeke: Jiar̄y, Juaò, tule rarybere: —Manake! Ibutumy iny bemy rurumyh̄yre mahãdu tule manake irube biòke. Iòwy-di aòkò heka rare.

¹⁸ Jiar̄y, Juaò, rarybere ibutumy iny katyyriti rariamyh̄yre mahãdu-ò. ¹⁹ Iny ributunyekiki aòmybo kaki rityd̄ŷŷna roiré, Deuxu tamy beded̄ŷŷna binahak̄yò riwahinykre karitid̄ŷŷna roireki. Inyò karitid̄ŷŷna-ribi ritakeki, Deuxu òwòru runa ijuraò wahe heka iribi ritakre tule Hãwãhãk̄ytyhy-ribi nadedi wahe. Tai r̄yire tyyriti-ki.

²⁰ Tule aòmybo narybede inatyhymy tule rarybekre (Jesuisi wahe): —Analekre hewa idi. Araroorehenyòtyhy. Juaò, tule rarybere: —Kie, Manake Wanyr̄y Jesuisi.

²¹ Deuxu deysana, Inynyr̄y Jesuisi Kristu kia deysana ibutumy adee kanakremy watxi-wahãre.